

Эки Ыйык Харамдын кызматчысы
Падыша Абдуллах бин Абдул Азиз Аалы Сууд
тарабынан Аллаһ Тааланын жолунда вакуф.

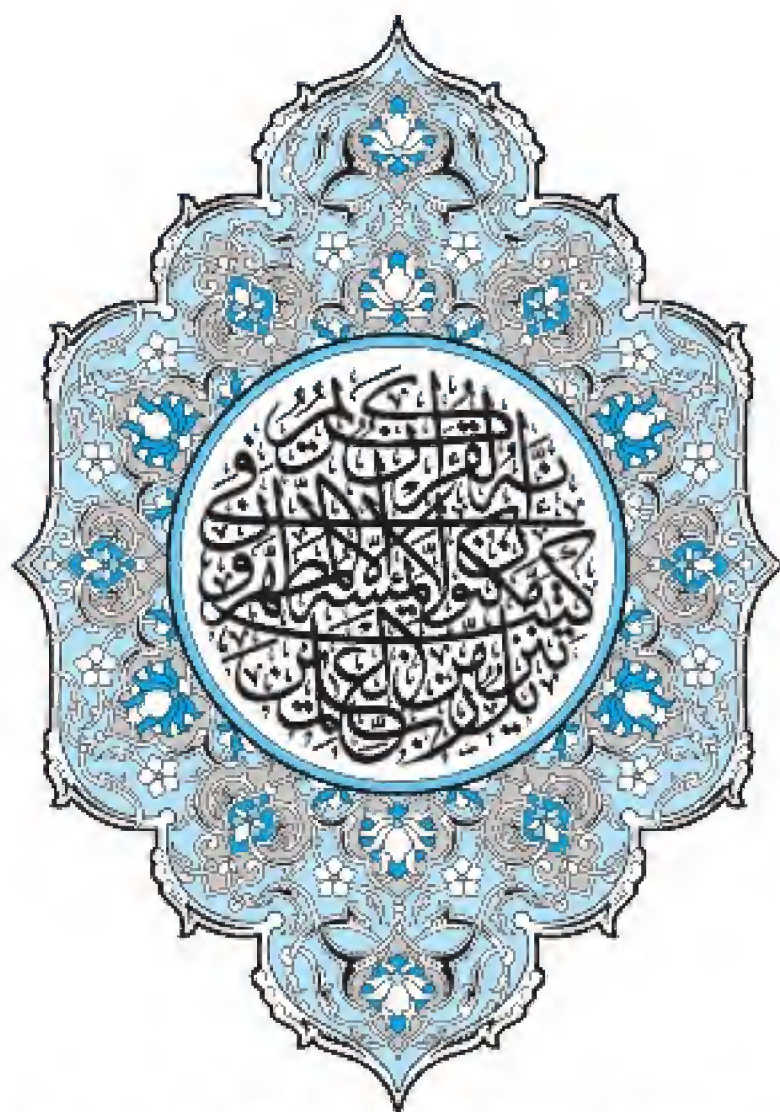
Сатууга болбойт

Акысыз таратылат

Падыша Фахд атындагы
Кураан басмаканасы Комплекси

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Бул шарапаттуу Кураан жана анын аят маанилеринин кыргызча
жөтөзмөсүнүн басылуусу эки Ыйык Харамдын кызматчысы жана Сауд
Арабиясынын Падышасы Абдуллах бин Абдул Азиз Аалы Сууддун
жетекчилиги астында ишке ашты

تَرْكِبُ الْأَمْرِ بِطَاعَةِ اللَّهِ وَالطَّاعَةِ لِلرَّسُولِ وَتَرْكِبُ تَعَالَى
عَلَيْهِ السَّلَامُ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَكُونَنَّ
عَلَى الْفِتْنَةِ وَلَوْ كُنَّا لِلْغَيْبِ غَافِلِينَ

وَقَفَّ لِلَّهِ تَعَالَى مِنْ خَادِمِ الْحَرَمَيْنِ الشَّرِيفَيْنِ
الْمَلِكِ عَيْدِ اللَّهِ رَحِمَهُ الْعَرِيزِ آلِ سُعُودٍ
وَلَا يَجُوزُ بَيْعُهُ
بِسُورَةِ مَكَّاتٍ

مَجْمَعُ الْمَلِكِ فِيهِ دُرَرُ طَبَايعِ الْمُصَحَّفِ الشَّرِيفِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مقدمة

يقلم معالي الشيخ: صالح بن عبدالعزيز بن محمد آل الشيخ
وزير الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد
المشرف العام على المجمع

الحمد لله رب العالمين، القائل في كتابه الكريم:

﴿... قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ﴾.

والصلاة والسلام على أشرف الأنبياء والمرسلين، نبينا محمد، القائل:
«خيركم من تعلم القرآن وعلمه».

أما بعد:

فإنفاذاً لتوجيهات خدام الحرمين الشريفين، الملك عبدالله بن عبدالعزيز آل سعود، - حفظه الله -، بالعناية بكتاب الله، والعمل على تيسير نشره، وتوزيعه بين المسلمين، في مشارق الأرض ومغاربها، وتفسيره، وترجمة معانيه إلى مختلف لغات العالم.

وإيماناً من وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد بالمملكة العربية السعودية بأهمية ترجمة معاني القرآن الكريم إلى جميع لغات العالم المهمة تسهيلاً لفهمه على المسلمين الناطقين بغير العربية، وتحقيقاً للبلاغ المأمور به في قوله ﷺ: «بَلِّغُوا عَنِّي وَلَوْ آيَةً».

وخدمةً لإخواننا الناطقين باللغة القيرغيزية يطيب لمجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف بالمدينة المنورة أن يقدم للقارئ الكريم هذه الترجمة القيرغيزية التي أعدها فضيلة الشيخ شمس الدين حكيموف، وراجعها من قبل

المجمع كل من فضيلة الشيخين أيديك كابولوف، ونعمة الله كادائف.
ونحمد الله سبحانه وتعالى أن وفق لإنجاز هذا العمل العظيم الذي نرجو أن
يكون خالصاً لوجهه الكريم، وأن ينفع به الناس.
إننا لنندرك أن ترجمة معاني القرآن الكريم - مهما بلغت دقتها - ستكون قاصرة
عن أداء المعاني العظيمة التي يدل عليها النص القرآني المعجز، وأن المعاني التي
تؤديها الترجمة إنما هي حصيلة ما بلغه علم المترجم في فهم كتاب الله الكريم،
وأنة يعثر بها ما يعثري عمل البشر كله من خطأ أو نقص.
ومن ثم نرجو من كل قارئ لهذه الترجمة أن يوافي مجمع الملك فهد لطباعة
المصحف الشريف بالمدينة النبوية بما قد يجده فيها من خطأ أو نقص أو زيادة
للافادة من الاستدراكات في الطباعات القادمة إن شاء الله.
والله الموفق، وهو الهادي إلى سواء السبيل، اللهم تقبل منا إنك أنت السميع
العليم.

Даават, багыттоо, вакуф жана Ислам иштери
министри, "Мужаммаа Малик Фахд" басма
комплексинин генералдык башкаруучусу,
Улуу-урматтуу Шейх Салех бин Абдул Азиз
бин Мухаммад Аалы Шейх тарабынан
жазылган

Баш сөз:

Өзүнүн Улук Китебинде "Силерге Аллах тарабынан Нур жана Анык Китеп келди" деген ааламдардын Раббисине мактоолор болсун! Ошондой эле, "Силердин эң жакшынар – Кураанды үйрөнгөндөр жана үйрөткөндөр"-деген, элчи-пайгамбарлардын эң бийик даражалуусу, пайгамбарыбыз Мухаммадга Аллахтын салават-саламдары болсун!

Андан кийин:

Эки Ыйык Харамдын кызматчысы, Азирети Падыша Абдуллах бин Абдул Азиз Аалы Сууд – Аллах аны сактасын – ар качан Аллахтын Китебине көңүл буруп, Анын маанилеринин котормосун жана түшүндүрмөсүн ааламдагы ар кайсы тилдерде басып чыгарууга жана Жер шарынын батыш-чыгышындагы мусулмандарга таралуусуна түздөнгүз көрсөтмө берип келет.

Сауд Арабиясынын даават, багыттоо, вакуф жана Ислам иштери министрлиги дагы пайгамбарыбыз саллаллоху алайхи ва салламдын "Менден бир аят болсо да, элдерге жеткиргиле!" деген осуятын аткаруу үчүн Кураани Карим аяттарынын маанилерин жана анын түшүндүрмөлөрүн араб тилинде сүйлөбөгөн аалам элдеринин тилине жеңил жана түшүнүктүү таризде которууга олуттуу көңүл бурат.

Урматтуу окуучу! Жогоруда айтылгандарды эске алуу менен жана кыргыз тилинде сүйлөгөн бир туугандарыбызга кызмат кылуу максатында Медина Мунаварадагы

"Мужаммаа Малик Фахд" басмаканасы колунуздардагы кыргыз тилиндеги котормону сиздер үчүн чын көңүлдөн сунуштайт! Котормо ишин пазилеттүү Шейх Шамсуддин Хакимов аркалаган. Ал эми, аны редакциялагандар: Шейх Айдарбек Кабулов менен Шейх Нематулла Кадаев.

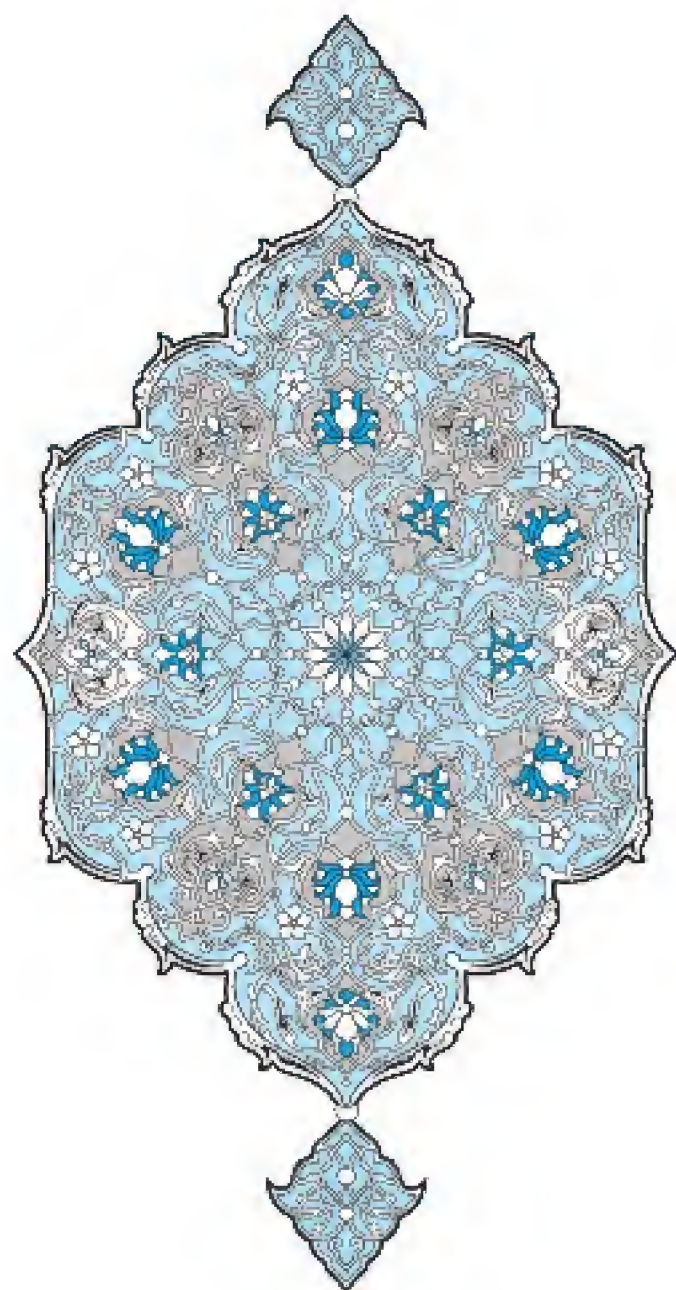
Мына ушундай улук ишти аткарууга насип кылган Аллах Таалага чексиз мактоолор айтабыз! Бул ишти Өзүнүн гана ыразычылыгы үчүн болушун насип кылсын жана жаамы журтка пайдалуу кылсын!

Баарыбызга маалым: Кураани Карим маанилеринин котормосу, ар канча жеткиликтүү болбосун, Моожиза-Керемет Кураандын түп нуска тексттери далаалат кылган улук маанилерди толук ачып бере албайт. Демек, бул котормодогу маанилер котормочунун Кураанды түшүнүүдөгү жеткен чегинин мөмөсү гана деп түшүнсөк оң болоор. Анткени, котормочу дагы бардык адамдардай ката-кемчилдиктерден кур эмес.

Ошондуктан, бул котормону окуган окуучулардан, эгер анда кандайдыр ката-кемчилдикти же кошумчаны байкаган болсо, Медина Мунавварадагы Кураан басмаканасына кабар кылып коюусун суранабыз. Аллах Кааласа, биз кийинки басылмаларда ал пикирден пайдаланабыз.

Максатка жеткирүүчү жана Тура жолго салуучу – Аллах!

О, Аллахым! Бизден амалдарыбызды кабыл кыл! Өзүң Угуучу, Билүүчүсүң!

1 «Фатиха» сүрөсү¹

سُورَةُ الْفَاتِحَةِ

1. Ырайымдуу, Мээримдүү Аллаһтын аты менен (баштаймын).
2. Ааламдардын Раббиси – Аллаһка алкыш-мактоо болсун!²
3. Ал – Ырайымдуу, Мээримдүү.
4. Кыямат Күндүн падышасы.
5. «Жалгыз Сага гана сыйынабыз жана Сенден гана жардам сурайбыз!»³
6. (О, Жараткан!) Бизди Туура Жолго баштагын!⁴
7. Өзүң жакшылык берген адамдардын⁵ жолуна (баштагын). Каарыңа учурагандардын жана адашкандардын⁶ жолуна эмес».

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ

إِياكَ نَعْبُدُ وَإِياكَ نَسْتَعِينُ

اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ

عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ

- 1 Бул сүрө Маккада түшкөн жана 7 аяттан турат. «Фатиханын» мааниси «Ачуучу». Анткени, Кураани Карим дал ушул сүрө менен ачылат жана башталат.
- 2 Бул аятта Аллаһ Таала Өзүн бизге «Ааламдардын Раббиси» деп тааныштырып жатат. Арабдардын «Рабб» деген сөзүн кыргызчага которгондо «Башкаруучу», «Ээ», «Кожоюн» жана «Тарбия кылуучу» деген маанилерди билдирет.
- 3 Аллаһ Таала «Фатиха» сүрөсүнүн ушул аятынан баштап, сүрөнүн акырына чейин момун мусулмандардын атынан сүйлөйт. Мусулман адамдар күнүмдүк беш убак намаздарында «Фатиха» сүрөсүн 32 жолу кайталап окушат. Демек, алар Аллаһка күнүнө 32 ирет «Жалгыз Сага гана сыйынабыз, Сенден гана жардам сурайбыз» деп ант беришет.
- 4 Бул аятта айтылган туура жол (сиратал мустахим) бузулбаган, бурмаланбаган таза, накиза Ислам Дини.
- 5 Ал адамдар бул дүйнө жаңоосунда адашпай, Аллаһка жаман көрүлбөй жанаган пайгамбарлар, шейиттер жана пайгамбарлар алып келген жолго түз-туура ээрчиген салих (таза) момундар.
- 6 Аллаһтын каарына учурагандар – жөөттөр, ал эми, адашкан коомдор – христиандар. Алар “Ййса – Кудай жана Кудайдын уулу” деген ишенимдеринен улам адашкан болсо, яхудийлер Муса алып келген Чындык менен таанышып, аны кабыл алгандан соң, билип туруп Аллаһка башка нерсени (Алтын музоону) шерик кылгандары жана көп пайгамбарларды өлтүрүшкөндүктөн улам Аллаһтын каарына жолуккан.

2 «Бакара» сүрөсү¹

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

1. Алиф, Лам, Мим.²
2. Бул китепте³ эч күмөн жок. (Ал) такыба кишилер үчүн Туура Жол.
3. Алар кайыпка ишенишет, намазды толук аткарышат жана Биз ырыскы кылып берген нерселерден кайыр-садака кылышат.
4. Дагы алар, (о, Мухаммад) сага түшүрүлгөнгө (Кураан-Сүннөткө) жана сенден мурда түшүрүлгөн нерселерге (Тоорат, Инжил, Забур китептерине) да ыйман келтиришет жана Акыретке анык ишенишет.
5. Ошол адамдар гана Раббиси тарабынан (келген) Туура Жол үстүндө жана ошолор гана жеңишке жетүүчүлөр.
6. Чынында, сен каапырларды (тозоктон) коркутсаң деле, коркутпасаң деле айырмасы жок, ыйман келтиришпейт.
7. Аллах алардын жүрөктөрүнө жана кулактарына мөөр басып, көздөрүнө парда тосуп койгон. Жана (Акыретте) алар үчүн чоң азап бар.

سُورَةُ الْبَقَرَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْعَمَّ

ذَٰلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ١

الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ
وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ٢

وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِن
قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ٣

أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَٰئِكَ
هُمُ الْمُفْلِحُونَ ٤

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أُنذِرْتَهُمْ
أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ٥

خَسِمَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَعَلَىٰ سَمْعِهِمْ وَعَلَىٰ
أَبْصَارِهِمْ غَشَاةٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ٦

1 Мединада түшкөн. 286 аяттан турат. «Бакара» кыргызча «Уй» деген мааниде.

2 Кураанда кээ бир сүрөлөр ушул сыяктуу тамгалар менен башталат. Бул тамгалардын маанисин жалгыз Аллахтын Озу билет.

3 Аны Аллах Таала тарабынан келгендигинде.

8. Адамдардан кээ бирөөлөрү «Аллаһка жана Акырет күнүнө ишендик» дешет. Бирок, ишенишкен (ыймандуу) эмес.
9. Аллаһты жана момундарды алдамакчы болушат, бирок өздөрүн гана алдап жаткандарын сезишпейт.
10. Жүрөктөрүндө оору бар. Аллаһ оорууларын дагы көбөйттү. Жана жалган сүйлөгөндөрү себептүү алар үчүн жан ооруткан азап бар.
11. Эгер аларга «Жер бетинде бузукулук кылбагыла»-деп айтылчу болсо, «Биз – оңдоочуларбыз»-дешет.
12. Көңүл бургула! Алар – анык бузукулар. Бирок, өздөрү (муну) сезишпейт.
13. Дагы аларга «Адамдар (сахаабалар) ыйман келтиргендей ыйман келтиргиле»-деп айтылса, «(Ушул) акылсыздар сыяктуу ыйман келтиребизби?!»-дешет. Көңүл бургула! Өздөрү анык акмак! Бирок, (муну) билишпейт.
14. Ыймандуу кишилерге жолукканда: «Биз ыйман келтирдик»-дешет. Ал эми, өздөрүнүн шайтандары (чоңдору) менен жалгыз калышса: «Биз силер мененбиз. Биз аларды шылдың кылуудабыз»-дешет.
15. Аллаһ өздөрүн шерменде кылат жана баштары айланганча каапырчылыкта жүрүүлөрүн узартат.

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَيُؤْتُونَ
الْأَكْثَرَ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٨﴾

يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَمَا يُخَادِعُ اللَّهَ
إِلَّا أَنفُسُهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٩﴾

فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ ﴿١٠﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ قَالُوا إِنَّمَا
نَحْنُ مُصْلِحُونَ ﴿١١﴾

أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلَٰكِن
لَّا يَشْعُرُونَ ﴿١٢﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ امْكُتُوا كَمَا ءَامَنَ النَّاسُ
قَالُوا أَتُؤْمِنُ كَمَا ءَامَنَ السُّفَهَاءُ أَلَا إِنَّهُمْ
هُمُ السُّفَهَاءُ وَلَٰكِن لَّا يَعْلَمُونَ ﴿١٣﴾

وَإِذَا قُلُوا لِلَّذِينَ ءَامَنُوا قَالُوا ءَامَنَّا وَإِذَا خَلَوْا
إِلَىٰ شَيْطَانِهِمْ قَالُوا إِنَّا مَعَكُمْ إِنَّمَا نَحْنُ
مُسْتَهْزِءُونَ ﴿١٤﴾

اللَّهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَيَمُدُّهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ
يَعْمَهُونَ ﴿١٥﴾

16. Алар – Туура Жолдун ордуна адашууну сатып алгандар. (Бул) «соодалары» пайда бербеди жана Туура Жолго түшүүчү болушпады.
17. Алардын мисалы бирөөдөн от сурап жаккан кишилер сыяктуу. От эми гана тегерегин жарытты эле, Аллаһ (капыстан) нурун кетирип, аларды караңгылыктарда, көрбөй турган абалда калтырды.
18. (Дагы алардын мисалы) дүлөй, дудук жана сокур (сыяктуу). Демек, (адашууларынан) эч кайтышпайт.
19. Же болбосо караңгы, күркүрөктүү, чагылгандуу асмандан нөшөрлөгөн жамгырда калган кишилерге окшойт. Чагылган чартылдаганда өлүмдөн коркуп, манжаларын кулактарына тыгып алышат. Аллаһ каапырларды ороп алуучу.
20. Чагылган көздөрүн сокур кыла жаздайт. Жарык тийген сайын (бир аз) жүрүн алышат, караңгы болгондо токтоп калышат. Эгер Аллаһ кааласа кулактарын жана көздөрүн (тап-такыр) жок кылып коймок. Аллаһ бардык нерсеге Кудуреттүү.
21. О, адамдар! Силерди жана силерден мурункуларды жараткан Раббинерге ибадат кылгыла, такыбалуу болсоңор ажеп эмес.
22. Ал силерге жерди төшөк, асманды чатыр кылды жана асмандан суу түшүрүп, силерге ырыскы болсун үчүн аны менен көп мөмөлөрдү чыгарды. Эми, билип туруп

أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الضَّلَالَةَ بِالْهُدَى
فَمَا رِيحَتْ شَجَرَتُهُمْ وَمَا كَانُوا
مُهْتَدِينَ ﴿١٦﴾

مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِي اسْتَوْقَدَ نَارًا فَلَمَّا
أُضْيِئَتْ مَا حَوْلَهُ ذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ
وَتَرَكَهُمْ فِي ظُلُمَاتٍ لَا يُبْصِرُونَ ﴿١٧﴾

صُمٌّ بُكْمٌ عُمْيٌ فَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿١٨﴾

أَوْ كَصَيْبٍ مِنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ
وَنُورٌ يَجْعَلُونَ أَصْبَعَهُمْ فِي أَفْوَاهِهِمْ مِنَ
الصُّبْحِ إِلَى حَذْرِ الْمَوْتِ وَاللَّهُ يَحِيْطُ بِالْكَافِرِينَ ﴿١٩﴾

يَكَادُ الْبَرْقُ يَخْطَفُ أَبْصَارَهُمْ كُلَّمَا أَضَاءَ
لَهُمْ مَشَوْا فِيهِ وَإِذَا أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا
وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ
إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٠﴾

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ
وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٢١﴾

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ
بِنَاءً وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنْ
الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَّكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا

Аллаһка (башка нерселерди)
теңдеш кылбагыла!

وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٢﴾

23. Эгер силер, пендебизге
(Мухаммадга) Биз түшүргөн
Кураандан күмөндө болсоңор,
ошонун дал өзүндөй бир гана сүрө
келтиргилечи?! Дагы Аллаһтан
башка (колдоочу) күбөнөрдү
да чакыргыла, эгер чынчыл
болсоңор!

وَأَنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا
بِسُورَةٍ مِّمَّنْ فَنُثَبِّهُهُ وَأَدْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِنْ
دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٣﴾

24. Эгер (андай сүрө) жарата
албасаңар – эч качан жарата
албайсыңар – отуну адамдардан
жана таптардан болгон, каапырлар
үчүн даярдалган Тозоктон
корккула!

فَإِنْ لَّمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي
وُقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ أُعِدَّتْ
لِلْكَافِرِينَ ﴿٢٤﴾

25. (Жүрөктөрү менен) ишенип,
(дене мүчөлөрү менен) жакшы
амалдарды жасаган адамдарга,
астынан дарыялар аккан Бейишти
сүйүнчүлө! Алар ар качан
Бейиштен бир мөмө ооз тийчү
болсо: «Биз муну(н окшошун)
мурда жеген болчубуз»-дешет.
Жана аларга (көрүнүшү жана
даамы) бири-бирине окшош
мөмөлөр берилет. Алар үчүн
Бейиште таза-пакиза жубайлар бар.
Алар Бейиште түбөлүк калышат.

وَنَبِّئِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رَزَقُوا
هَٰذَا الَّذِي رُزِقُوا مِنْ قَبْلُ وَأُتُوا بِهِ
مُتَشَابِهًا وَلَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ
فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٥﴾

26. Аллаһ бир чиркейди же андан да
майдараак (курт-кумурскаларды)
мисал келтирүүдөн тартынбайт.
Ыймандуу адамдар ал мисалдын
Раббиси тарабынан келген чындык
эженин билишет. Каапырлар
болсо, «Аллаһ муну мисал
келтирүү менен эмнени каалаган?»
дешет. (Аллаһ) бул мисал менен
көп адамдарды адаштырат,
көп адамдарды Туура Жолго

﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي أَنْ يَضْرِبَ مَثَلًا
مَّا بَعُوضَةٌ فَمَّا قُوتِفَمَا أَلَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا
فَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ وَأَلَمَّا
الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَقُولُوا مَاذَا آتَا اللَّهُ
بِهَٰذَا مَثَلًا يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا
وَيَهْدِي بِهِ كَثِيرًا وَمَا يُضِلُّ بِهِ
إِلَّا الْفَاسِقِينَ ﴿٢٦﴾

баштайт. Аллах аны менен бузуку адамдарды гана адаштырат.

27. Алар Аллахка берген убадаларын, бекемдегенден кийин деле буза беришет, Аллах улануусун буюрган нерселерди¹ үзүшөт жана жерде бузукулук кылышат. Мына ушул адамдар зыян тартуучулар!

28. Силер кантип Аллахка каапыр болуудасыңар?! Ал өлүк денелерге жан берип тирилткен. Кийин силерди өлтүрүп, андан соң (кайра) тирилтет. Кийин (эсеп берүү үчүн) Анын Өзүнө кайтарыласыңар.

29. Ал силер үчүн жердеги бардык нерселерди жаратып, андан соң асманды максат кылды жана аны жети асман кылып жаратты. Ал бардык нерсени Билүүчү.

30. Раббин периштелерге: «Мен жер бетине халифа – орун басар жаратууну каалаймын» дегенде, периштелер айтышты: «Сен ал жерде кан төгүп, бузукулуктарды жасай тургандарды жаратасыңбы?! Өзүбүз Сени даңазалап, аруулап (сыйынып) жүрөлүк?» Аллах «Мен силер билбеген нерселерди билемин»-деди.

31. Жана (Аллах) Адамга бардык нерселердин ысымдарын үйрөттү дагы, аларды периштелерге

الَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيَفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٢٧﴾

كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَكُنْتُمْ أَمْوَاتًا فَأَحْيَاكُمْ ثُمَّ تُمَيِّتُهُمْ ثُمَّ يَجْعَلُهُمُ تَراثِيمًا تَرْجَعُونَ ﴿٢٨﴾

هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ أَسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٩﴾

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾

وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَائِكَةِ فَقَالَ أَقْبِلُوا بِأَسْمَاءِ هَٰؤُلَاءِ

1 Аллах Таала көп нерселерди улаганга буюрган. Маселен: Пенделер менен Өзүнүн арасын ыйман-ибадат менен, пенде жана пайгамбардын арасын ата ишениш, Сүннөтүнө моюн сунуу менен жана пенде менен ата-энеси, тууган-уруктарынын арасын мээримдүүлүк менен улап турууга буюрган. Ушул алакалардын арасынан ыйман-ибадат алакасын үзүү менен адам каапыр болот. Андан башка алакаларды үзүү менен күнөлүү болот.

көргөзүп, «Эгер чынчыл болсоңор, ушул нерселердин ысымдарын Мага айтып бергиле»-деди.

32. (Периштелер) Айтты: «(О, Рабби! Сен Бардык кемчилдиктен) Аруу-Тазасың! Бизде илим жок. Болгону, Өзүң үйрөткөн нерселерди гана билебиз. А, Сен болсо, Билүүчү, Даанышмансың.

33. Аллах: «О, Адам, аларга (Мен үйрөткөн) нерселердин ысымдарын айт» деди. (Адам) аларга нерселердин ысымдарын айтып берген соң, (Аллах) айтты: «Силерге «Мен жер жана асмандардагы (силер билбеген) кайышты билемин жана силер ашкере кылган нерсени да, ичинерге жашырган нерсени да билемин» деп айтпадым беле!»

34. Эстегиле, Биз периштелерге «Адамга сажда кылгыла» дегенде, дароо сажда кылышты. Бир гана Иблис баш тартып, моюн толгоду жана каапырлардан болду.

35. Биз айттык: «О, Адам, сен жана жубайың (Хаваа эжооң) Бейиште жашагыла, андагы жаккан мөмөлөрдөн каалаганыңарды жегиле, бирок, мына бул даракка жакын келе көрбөгүлө. Антсеңер (өзүңөргө) зулум кылуучулардан болуп каласыңар.

36. Шайтан ал эжоону Бейиштен азгырып, мекендеринен чыгарды. Кийин Биз (Адам, Хаваа жана шайтанга) айттык: «Бири-бириңерге душман болуп (жерге) түшкүлө! Силер үчүн

إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣١﴾

قَالُوا سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٣٢﴾

قَالَ يٰٓأٰدَمُ أَنْبِئْهُمْ بِأَسْمَآئِهِمْ فَلَمَّ أَنْبَأَهُمْ بِأَسْمَآئِهِمْ قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَّكُمْ إِنِّي أَنَا الْغَنِيُّ غَيْبَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَأَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿٣٣﴾

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدْوا لِآدَمَ فَسَجَدُوْا اِلَّاۤ اِبٰلِيسَ اَبٰى وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِيْنَ ﴿٣٤﴾

وَقُلْنَا يٰٓاٰدَمُ اَسْكُنْ اَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هٰذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُوْنَا مِنَ الظَّٰلِمِيْنَ ﴿٣٥﴾

فَازْلَمَآ الشَّيْطٰنُ عَنْهَا فَاَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيْهِ وَقُلْنَا اهْبِطُوْا اَعْصُوْا لِمَآ يٰٓأْمُرُ الْكَرٰفِي الْاَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ اِلٰٓى حِيْنَ ﴿٣٦﴾

жерде белгилүү убакытка (өмүр бүткөнгө) чейин орун-очок жана (нээмагтарынан) пайдалануу бар».

37. Андан кийин Адам («О, Жаратуучубуз! Биз озүбүзгө зулум кылуучу болуп калдык» деген) сөздөрдү Раббиси тарабынан (дилине) түшүрдү. Аллах анын тообасын кабыл алды. Албетте, Аллах тообаларды кабыл алуучу (жана) Мээримдүү.

38. «Бардыгыңар Бейиштен түшкүлө» дедик. Эми, силерге Мен тараптан Туура Жол келгенде, ким Менин Туура Жолума ээрчисе, аларга коркунуч жок жана кайгы-капага батышпайт.

39. Ал эми, Биздин аяттарыбызды жалган деген каапырлар Тозок ээлери болуп, анда түбөлүк калышат!»

40. Эй, Исрайил урпактары!¹ Силерге берген нээматымды эстегиле жана Мага берген убаданыңарды аткаргыла, Мен дагы силерге берген убадамды аткарамын. Менден гана корккула.

41. Жана Мен түшүргөн Кураанга ыйман келтиргиле. (Ал) силердеги нерсени (Тооратты) тастыктаган абалда (түшкөн). Силер ага эң алгачкы каапырлардан болбогула, Менин аяттарымды арзыбаган баага сатпагыла жана жалгыз Менден гана корккула!

فَتَلَقَّى آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ
إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٣٧﴾

فَلَمَّا أَتَتْهُمُ أَمْرُهَا جَمِيعًا فَمَا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي
هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٨﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٣٩﴾

يَا بَنِي إِسْرَءِيلَ اذْكُرُوا بِعَهْدِي الَّذِي آتَيْتُكُمْ
وَأَوْفُوا بِعَهْدِي أُوفِ بِعَهْدِكُمْ وَإِنِّي فَازِهُبُونَ ﴿٤٠﴾

وَأَمِئُوا بِمَا أَنزَلْتُ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ
وَلَا تُكُونُوا أَوَّلَ كَافِرٍ بِهِ ۚ وَلَا تَشْرَوْا
بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَإِنِّي فَاتِنُونَ ﴿٤١﴾

¹ Исрайил урпактары – алар яхудийлер (еврейлер), Анткени, Яъкуб (Жакып) пайгамбардын дагы бир аты Исрайил болгон. Кураани Карим аяттарынын арабча текстинде Исрайил урпактары «Бану Исрайил» деп айтылат.

42. Чындыкка жалганды аралаштырбагыла! Билип туруп чындыкты жапшырбагыла.
43. Намазды (толук) аткаргыла, зекет бергиле жана руку кылуучулар менен бирге руку кылгыла.
44. Адамдарды жакшылыкка буюруп, өзүңөрдү унутасыңарбы? Силер китеп (Тоорат) окуп жүрөсүңөргө! Акылыңарды иштетпейсиңерби?!
45. Сабырдан жана намаздан жардам (кубат) алгыла. Албетте, ал (намаз) оор. Бирок, (Аллаһка) кичишейил кишилерге оор эмес.
46. Алар «Биз Раббибизге жолугабыз жана Өзүнө кайтып барабыз» деп ишенишет.
47. Эй, Исрайил урпактары! Силерге берген жакшылыгымды жана (бир мезгилдерде) силерди бардык ааламдан абзел кылганымды эстегиле.
48. Жана эч ким башка бир адамга жардам бере албай турган жана (Аллаһтан уруксат болмоюнча) эч кимден шапаат¹ кабыл кылынбай турган, эч кимден (күноосүнон кутулуу үчүн) акы-төлөм алынбай турган жана эч кимге жардам берилбей турган күндөн (Кыяматтан) корккула!
49. (О, Исрайил урпактары!) Эстегиле: силерди Фираун адамдарынан Биз куткардык. Ал силерди катуу азапка салып иштетип, балдарыңарды союп,

وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٢﴾

وَأَقِمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَبُوا مَعَ الرَّاكِبِينَ ﴿٤٣﴾

﴿أَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَتَنْسَوْنَ أَنْفُسَكُمْ وَأَنْتُمْ تَتْلُونَ الْكِتَابَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ ﴿٤٤﴾

وَأَسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ وَإِنَّهَا الْكَبِيرَةُ إِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ ﴿٤٥﴾

الَّذِينَ يَذْكُرُونَ أَنْهَمْ مُلْكُوهَا فِي بَرٍّ وَأَنْهَمْ إِلَهِه رَاجِعُونَ ﴿٤٦﴾

يَكُنِّي إِسْرَءِيلَ يَلْ أَدْكُرُوا لِيَعْمَى إِلَهِي الْعَمَّةُ عَلَيْكُمْ وَأَلَّا مَضَلَّكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٤٧﴾

وَأَنْفَرُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يَقْبَلَ مِنْهَا شَفَعَةٌ وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤٨﴾

وَإِذْ نَجَّيْنَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ يُدَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَٰلِكُمْ بَلَاءٌ مِّنْ

1 Күноо үчүн кечирим сурап, жазадан арачылап калуучу ортомчулук

رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿٥٠﴾

аялдарыңарды тирүү калтырган.¹
Мында Раббинер тарабынан чоң
жакшылык бар эле.

50. Эстегиле: силер үчүн деңизди
бөлүп, силерди куткардык жана
Фираун аскерлерин чөктүрүп
жибердик. Муну силер көрүп
турдуңар.

وَإِذْ فَرَقْنَا بِكُمْ الْبَحْرَ فَأَنْجَيْنَاكُمْ وَأَغْرَقْنَا
آلَ فِرْعَوْنَ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿٥١﴾

51. Биз Муса менен кырк күнгө
убадалаштык. Ал кетээри менен
силер (билип туруп) өзүңөргө
зулум кылган абалда музоону
кудай кылып алдыңар.

وَإِذْ وَعَدْنَا مُوسَىٰ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ أَخَذْنَا
الْعِصَىٰ مِنْ بَٰعِدِهِمْ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ ﴿٥٢﴾

52. Кийин Биз силерди ушундан
соң шүгүр кылаарсыңар деп
кечирдик.

ثُمَّ عَفَوْنَا عَنْكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ لَعَلَّكُمْ
تَشْكُرُونَ ﴿٥٣﴾

53. Ошондо, туура жолго түшөөрсүңөр
деп Биз Мусага китепти жана
Фурканды (жакшылык менен
жамандыктын арасын ажыратууну)
бердик.

وَإِذْ آتَيْنَا مُوسَىٰ الْكِتَابَ وَالْفُرْقَانَ
لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿٥٤﴾

54. Ошол кезде Муса коомуна айтты:
«О, коомум! Силер музоону
кудай кылып алууңар менен
өзүңөргө зулум кылдыңар!
Эми Жаратуучуңарга тообо
кылгыла, өзүңөрдү (ыймандуулар
каапырларды) өлтүргүлө!
Жаратуучуңардын эсебинде ушул
силер үчүн жакшыраак. Аллах
тообаларды кабыл кылды! Ал
–тообаларды кабыл кылуучу,
Мээримдүү!»

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ يَفْقَهُمْ إِنَّكُمْ طَغَيْتُمْ
أَنْفُسَكُمْ فَاتَّخَذُوا الْغَيْظَ فَسُورُوا إِلَىٰ
بَارِيكُمْ فَاقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ ذَٰلِكُمْ
خَيْرٌ لَّكُمْ عِنْدَ بَارِيكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ
إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٥٥﴾

55. Бир кезде силер айттыңар:
«О, Муса, биз Аллаһты айкын
көрмөйүнчө, сага ыйман
келтирбейбиз». Андан кийин

وَإِذْ قُلْتُمْ يَمْوَسَىٰ لَنْ نُّؤْمِنَ بِكَ حَتَّىٰ تَأْتِيَ اللَّهَ
بِهَـٰجَرَةٍ فَاتَّخَذْنَاكُمْ الضَّالِّينَ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿٥٦﴾

1 Силерди тукум курут кылуу үчүн

силерди (бири-бириңерге) карап турган абалыңарда чагылган урду.

56. Кийин Биз силерди, эми шүгүр кылаарсыңар деп, өлгөнүңөрдөн соң кайра тирилгтик.

57. (Силер чөлдө адашып жүргөндө) Биз үстүңөргө булутту көлөкө кылып, (асмандан) «манин» жана «сулва» деген тамактарды түшүрдүк: Жегиле, Биз ырыскы кылып берген пакиза тамактардан! Алар Бизге зулум кылып пады, өздөрүнө зулум кылышты.

58. Эстегиле, Биз: «Мына бул шаарга киргиле дагы, (аны мекен кылып), көңүлүңөр каалаган жерде кенири жеп-ичкиле. Жана дарбазадан сажда кылган абалда «хиттатун» (О, Аллаһ, кечир) деп киргиле! Биз силердин катаңарды кечирип, жакшы амал кылуучуларга кошумча (сооптор) беребиз» дедик.

59. Ошондо, заалымдар («хиттатун» деген) сөздү, өздөрүнө айтылгандан башка («хинтатун» деген) сөзгө алмаштырып коюшту.¹ Андан кийин Биз заалымдарга бузукулук кылгандары үчүн асмандан азап түшүрдүк.

60. Бир кезде, Муса коому үчүн суу сурап дуба кылды эле, Биз ага «Аса таягың менен ташты ур»-

ثُمَّ نَعْتَكُم مِّنْ بَعْدِ مَوْتِكُمْ لَعَلَّكُمْ
تَشْكُرُونَ ﴿٥٦﴾

وَقَالُوا عَلَيْكُمُ الْعَذَابُ وَأَنزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّاءَ
وَالسَّلْوَىٰ كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ
وَمَا ظَلَمُونَا وَلَكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٥٧﴾

وَإِذ قُلْنَا ادْخُلُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ فَكُلُوا مِنْهَا
حَيْثُ شِئْتُمْ رَغَدًا وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا
وَقُولُوا حِطَّةٌ نَّغْفِرَ لَكُمْ خَطِيئَتَكُمْ
وَسَبِّحُوا الْحَمْدَ لِلَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ ﴿٥٨﴾

فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ
لَهُمْ فَأَنزَلْنَا عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا رِجْزًا مِّنَ
السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٥٩﴾

﴿وَإِذِ اسْتَسْقَىٰ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ فَقُلْنَا اضْرِبْ
بِعَصَاكَ الْحَجَرَ فَانْفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا

1 Исраил урпактарып Мээримдүү Аллаһ Таала дагы бир улук нээмат менен сынайын деп, аларга Иерусалим шаарын мекен кылып берүүнү каалады жана Аллаһка моюн сунгандыктын белгиси катары, шаарга ийилип, Аллаһтан кечирим сурап кирүүнү буюрду. Бирок, кааныр коом Аллаһтын сөзүн башка сөзгө алмаштырып, өкүмүн мыскылдады. Сөздө кыянат кылгандар иште андан бетер кыянат кылышат. Ошондуктан, шаарга ийилип кирүүнүн ордуна көчүктөрү менен сүйрөлүп киришти. Бул каанырчылыктары алардын башына Аллаһтын ар кандай балээлеринин түшүүсүнө эч чоң себептерден бири болду.

дедик. Кийин андан он эки булак атырылып чыкты. Бардык адамдар өз булактарын билишти. (Ошондо, Биз) «Аллаһ берген ырыскылардан жеп-ичкиле жана жер бетинде бузукулук менен ойронгерчилик кылбагыла!» (дедик).

61. Ошондо, силер айттыңар «О, Муса! Биз (Раббиң асмадан түшүргөн) бир түрдүү даамга сабыр-каниет кылбайбыз! Раббиңе дуба кыл, бизге жер өндүргөн жемиштерден: бадыраңдардан, сарымсактардан, буурчактардан, жасмык дандарынан, пияздардан чыгарып берсин!» Анда Муса: «Силер төмөн жемиштерди алардан жакшы нерсенин («манн» жана «сулванын») ордуна сурап жатасыңарбы?! (Каалаган) шаарга түшкүлө: сураган жемишиңер толтура! Аларга кордук-кедейлик менен (рухааний) жакырлык жазылды жана Аллаһтын каарына жолугушту! Анын себеби Аллаһтын аяттарына каапыр болгондору жана пайгамбарларды кыянатчылык менен өлтүргөндөрү! Анын себеби (Аллаһтын өкүмүнө) каршылык кылгандары жана чектен чыккандары!

62. Акыйкатта, мйман келтиргендер, яхудийлер, христиандар жана бутка сыйындагандардын арасынан кимиси (жеке-жалгыз) Аллаһка жана Акырет күнүнө ишенип, жакшы амалдарды жасаган болсо, Раббисинин алдында аларга арналган сооп-сыйлыктары даяр! Жана Акыретте алар үчүн

عَشْرَةَ عَيْنًا قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَّشْرِبَهُمْ
كُلُوا وَاشْرَبُوا مِنْ رِزْقِ اللَّهِ وَلَا تَعْتُوا فِي
الْأَرْضِ مُغْسِدِينَ ﴿٦١﴾

وَإِذْ قُلْتُمْ بُنُوسَىٰ لَنْ نَقْصِرَ عَلَىٰ طَعَامٍ وَحَيْثُ
قَادَعُ لَنَا رَأْيُكَ يُخْرِجُ لَنَا مِمَّا تُثْمِتُ
الْأَرْضُ مِنْ بَقَائِهَا وَقَفَّيْهَا وَفُومِهَا
وَعَدَيْسِهَا وَتَصَلِّيْهَا قَالَ أَتَسْتَبْدِلُونَ الَّذِي
هُوَ أَذَنٌ بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ أَهَيُّظَرُ أَمْضَرًا
فَإِنْ لَكُمْ مَقَاسَاتُ لَكُمْ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ
وَالْمَسْكَنَةُ وَبَاءُوا بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ ذَلِكَ
بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِعَالِيَتِ اللَّهِ
وَيَقْتُلُونَ النَّبِيَّاتِ بِغَيْرِ الْحَقِّ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا
وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٦٢﴾

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِرِينَ
وَالصَّابِرِينَ مَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ
وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٣﴾

коркунуч (тозок) жок жана алар кайгы-капага батышпайт.

63. Эстегиле, Биз силердин үстүнөргө Тур тоосун көтөрүп (коркутуп): “Силерге берген нерсени (Тооратты) бекем кармагыла, андагы өкүмдөрдү эсиңерге туткула, ошондо такыба болоореуңар” деп, ант-убадаңарды алган элек.

64. Андан кийин силер (убададан) кайттыңар. Эгер силерге Аллаһтын пазиляти жана ырайымы болбогондо, (ошол эле убакытта) зыян тартуучулардан болуп калмаксыңар.

65. (О, Исрайил урпактары!) Силер өзүңөрдөн бир жамааттын ишемби күн жөнүндө чектен чыкканын билдиңер. Биз аларга “Жийиркеничтүү маймылдарга айлангыла»- дедик.¹

66. Бул жазаны алардын алдындагы (замандаш) элдерге жана кийинки элдердин бардыгына үлгү, такыба кишилер үчүн сабак-насаат кылдык.

67. Бир кезде, Муса коомуна “Аллаһ силерди бир уй союуга буюрду” дегенде алар: “Бизди шылдың кылып жатасыңбы” депти. (Анда Муса) айтты: “Мен наадандардан²

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ
وَإِذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٦٣﴾

لَمْ تَوَلُّيْتُمْ مِمَّنْ بَعْدَ ذَلِكَ فَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَكُنْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٦٤﴾

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الَّذِينَ اعْتَدَوْا مِنْكُمْ فِي السَّبْتِ فَقُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ ﴿٦٥﴾

فَجَعَلْنَاهَا نَكَالًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهَا
وَمَا خَلْفَهَا وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٦٦﴾

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ
تَذْبَحُوا بَقَرَةً قَالُوا أَتَشْجِدُونَ لَهَا هُورًا قَالَ
أَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٦٧﴾

1 Яхудийлердин дини боюнча ишемби күндө аң уулоо арам болчу. Бирок, Дауд пайгамбардын доорундагы бир жамаат яхудийлер Аллаһтын динине куулук-шумдук жасашып, ишемби күн дарыя жээгине чуңкурларды оюп коюшуп, ага камалган балыктарды эртеси күн кармап кетишкен. Аллаһтын өкүмүн шылдыңдаган ал яхудийлер жамаатын Аллаһ жийиркеничтүү маймылдарга айланткан.

2 Анткени, наадандар гана адамдарды мыскылдаган, пайдасы жок создорду сүйлөшөт. Адамдарды мыскылдоо акылдуу адамдын иши эмес. Муса аларга Аллаһтын өкүмүн

бири болуудан Аллаһтан коргоо тилеймин”.

68. Алар айтышты: “Раббинден бизге сурап бер, бизге анын (уйдун жашы) кандайлыгын айтсын”.
(Муса) айтты: “Ал (Раббим) айтат: ал кары да эмес, жаш да эмес, орточо уй. Эми, (кайра-кайра сурай бербей) буюрулганды аткаргыла!”

69. Алар айтышты: “Раббинден сура, бизге анын түсүн айтсын”. Муса: “Анын (Раббимдин) айтышынча, ал көргөндүн көзүн кубанта турган сап-сары түстүү болот” - деди.

70. (Дагы) алар: “Раббине дуба кыл анын кандайлыгын түшүндүрсүн! Чынында, уй бизге күмөндүү болуп калды. (Ушуга жооп берсең) Аллаһ кааласа, туура жолго түшүп алабыз” - дешти.

71. (Муса) айтты: “Анын (Аллаһтын) айтуусуна караганда, ал жер айдап көр болбогон, эгиндерди сугарбаган,¹ эч бир (жеринде) айыбы жок, анда өзүнүн түсүнөн башка түс да жок”. Алар: “Мына эми чындыкты айттын” - дешти жана (наадандык менен, эзмеленип, ашыкча суроолор бергени себептүү «уйду сойгула» деген буйрукту) аткара албай кала жаздашты.

72. (О, Израил урпактары!) Эстегиле, силер бир жанды өлтүрүп, ал жөнүндө (аны ким өлтүргөнү

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا فَارِضٌ وَلَا بِكْرٌ عَوَانٌ بَيْنَ ذَلِكَ فافعلوا ما تؤمرون ﴿٦٨﴾

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا لَوْنُهَا قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفْرَاءٌ فَاقِعٌ لَوْنُهَا سَخِرَ النَّظِيرُ ﴿٦٩﴾

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ إِنَّ الْبَقَرَ تَشَابَهَ عَلَيَْنَا وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ لَمُهْتَدُونَ ﴿٧٠﴾

قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَّدُلُولٌ يَبِيرُ الْأَرْضَ وَلَا تَسْقِي الْحَرْثَ مُسَامَةً لَا شِبَهَ فِيهَا قَالُوا أَتَنْجِئُكَ بِالْحَقِّ فَذَبْحُوهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ ﴿٧١﴾

وَإِذْ قَتَلْتُمْ نَفْسًا فَادَّارَأْتُمْ فِيهَا وَاللَّهُ مُخْرِجٌ مَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿٧٢﴾

угузган болчу. Аллаһтын өкүмү келгенде аны талкуулап отурбай, дароо аткарыни керек. Яхудийлер болсо, өкүмдү дароо аткаруунун ордуна пайдасы жок суроолорду берүү менен баштарына ашыкча түйшүктөрдү үйүп алышты.

1 Кээ бир өлкөлөрдө өгүз менен кудуктан суу тартып чыгарышат.

жөнүндө) талашып калдыңар,
Аллаһ болсо, жашырган
нерсеңерди ачыкка чыгаруучу.

73. Анан Биз: “Уйдун бир бөлүк эги менен аны ургула, (ал тирилет)” дедик. Аллаһ өлүктөрдү мына ушингип тирилет жана силерге, акылыңарды иштетишиңер үчүн (кудуретинин) белгилерин көргөзөт.

74. Андан соң: ушундан кийин деле жүрөгүңөр катып калды! Жүрөгүңөр таш сыяктуу! Же (андан да) катуураак! Анткени, алардын кээ бирлеринен дарыялар атырылат, кээ бирлери жарылып, андан суу чыгат, кээ бирлери болсо, Аллаһтан коркконунан (бекем турган жеринен) кулап кетет. Аллаһ силер жасаган иштерден кабарсыз эмес!

75. (О, момундар!) Силер алардын (китеп ээлеринин) ыйманга келүүсүнөн үмүт кыласыңарбы? (Үмүт кылбай эле койгула.) Алардан бир топтору Аллаһтын сөздөрүн утуп, акылдары жетип, билип калгандан кийин деле (өз каалоолоруна ылайыктап) өзгөртүп жиберипшет.
Кээ бир мусулмандардын үмүт кылгандары жөн жеринен эмес эле. Анткени, алардын арасындагы эки жүздүүлөрү

76. ыймандуу кишилерге жолуккан кезде “Биз ыйман келтирдик” дешет. Эгер өздөрүнчө калышса “Эмне, аларга (мусулмандарга) Аллаһ силерге (Тоорат китебинде) ачык айткан нерсе жөнүндө

فَقُلْنَا أَصْرَبُوا بِعَقِبِهَا كَذَلِكَ يُخَيِّ اللَّهُ
الْمُؤْمِنِينَ وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٧٣﴾

ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَهِيَ
كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً وَإِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ
لَمَا يَتَخَرَّجُ مِنْهُ الْآتَمَرُ وَإِنَّ مِنْهَا لَمَاءً يَنْسَقُ
فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ وَإِنَّ مِنْهَا لَمَاءً يَهْبِطُ مِنْ
خَشْيَةِ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَفِيلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٧٤﴾

«أَفَتَعْمَلُونَ أَنْ تُؤْمِنُوا بِالْكِتَابِ وَقَدْ كُنَّا قَرِيبًا
مِنْهُمْ يَسْمَعُونَ كَلِمَةَ اللَّهِ ثُمَّ يُحَرِّفُونَهَا
مِنْ بَعْدِ مَا عَقِلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾

وَإِذَا قُلُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا أَفِئَةٌ أَمْ آوَاءٌ
خَلَا بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ فَالْوَأُ اتِّخَذَتْهُمْ
بِمَا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ لِحَاجَتِهِمْ عِنْدَ
رَبِّكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٧٦﴾

Раббинердин алдында өзүңөргө (каршы) далил келтирүүлөрү үчүн айтып жатасыңарбы? Акылыңарды иштетпейсиңерби?!” - дешет.¹

77. (Китеп ээлери) ичине каткан сырларын да, ашкере нерселерин да Аллаһ билип турушун билишпейби?
78. Алардын арасында сабатсыздары да бар. Алар китепти (Тооратты) билишпейт. Жалаң күмөндөрдү гана билишет. Алар (пайгамбарчылык жөнүндө) күмөндө гана болушат.
79. Өз колдору менен китеп жазып, аны арзыбаган баага сатуу үчүн “Бул Аллаһтан келген (китеп)” дей турган адамдарга катуу азап (тозок) болсун! Аларга өз колдору менен жазгандары (ыйык китепти бурмалагандары) үчүн азап болсун! Аларга (арамдан) тапкан пайдалары үчүн азап болсун!
80. (Китеп ээлери) “Бизди тозок кармабайт, кармаса да (анда) саналуу күндөр (гана болобуз)” дешет. (О, Мухаммад) Сен айткын: “Эмне, силер Аллаһтан убада-келишим алдыңар беле?! (Ыйман келтиргениңер чын болсо), Аллаһ эч качан убадасына кыянат кылбайт. Же болбосо, өзүңөр

أَوَلَا يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ
وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٧﴾

وَمِنْهُمْ أَقْبِيُونَ لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ
إِلَّا أَمْثَارًا وَإِنَّ هُمْ إِلَّا يُظُنُّونَ ﴿٧٨﴾

قَوْلِ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيهِمْ
شَرِّ يَقُولُونَ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ لِيُشْتَرَوْا
بِهِ ثُمَّ قَلِيلًا قَوْلُهُمْ وَمَا كَتَبَتْ
أَيْدِيهِمْ وَقَوْلُهُمْ وَمَا يَكْسِبُونَ ﴿٧٩﴾

وَقَالُوا لَنْ نَمَسَّ النَّارَ إِلَّا أَيَّامًا
مَعْدُودَةً قُلْ اتَّخَذَ شَرُّعِنْدَ اللَّهِ عَهْدًا
فَلَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ عَهْدَهُ ذُرِّأْتُمْ تَقُولُونَ
عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٠﴾

1 Аллаһ Таала Тооратта Мухаммад саллаллоху алайхи ва салламдын чыныгы пайгамбар эксини ачык айткан жана муну яхудийлер жакшы билишкен. Бирок, алар муну мусулмандардан бекитишет болчу. Ал эми жанагы эки жүздүүлөрү мусулмандарга жолугуп “Биз деле Мухаммадга ыйман келтиребиз” десе, башка бирөөлөрү аларды жемелеп “Эмнеге Аллаһ силерге (Тоорат китебинде) ачык айткан нерселерди мусулмандарга айтып жатасыңар?! Ушул сөзүңөрдү Кыяматта, Раббинердин алдында өзүңөргө каршы далил кылса эмне кыласыңар?! Акылыңарды иштетпейсиңерби?!” дешкен.

билбеген нерселерди Аллахка
(оодарып) сүйлөп жатасыңарбы?!

81. Жок! (Андай эмес!) Ким бир күнөө
(ширк) кылса жана күнөөлөрү
аны ороп-чырмап алган болсо,
тозоку болушат жана анда түбөлүк
калышат!

82. Ал эми, (Аллахка, периштелерге,
китептерге, пайгамбарларга)
ыйман келтирип, салих (жакшы)¹
амалдарды жасагандар Бейиш
ээлери жана анда түбөлүк
калышат.

83. Эстегиле, Биз Исрайил
урпактарынан “Аллахтан башка
Кудайга сыйынбагыла, ата-
энеңерге, тууган-уругуңарга,
жетимдерге, бей-бечараларга
эхсан-жакшылык кылгыла,
адамдарга жакшы сөз айткыла,
намазды толук аткаргыла жана
зекетти бергиле” деп ант-убада
алган элек. Кийин силер – бир аз
кишиден башкаңар – жүзүңөрдү
үйрүп (кааныр болуп) кеттиңер.

84. Ошондо, Биз силер менен:
“Бири-бириңердин каныңарды
токтойсүңөр, журтуңардан сүргүн
кылбайсыңар” деп убадалашканда,
силер буга күбө болуп туруп,
моюнга алган элеңер.

85. Кийин, О, силер! Өзүңөрдү (бири-
бириңерди) өлтүрүп, өзүңөрдүн
бир бөлүгүңөрдү журттарынан
сүргүн кылып, күнөө жана зулум
менен аларга (шериктештериңерге)

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ كَفَرُوْا سَيِّئَةٌ اَوْحَطْتُمْ بِهَا
خَطِيْئَتُهُمْ قَالُوْا لَيْسَ لَكَ عَلَيْنَا حَتٰى
فِيْهَا خِلَافٌ ۚ

وَالَّذِيْنَ ءَامَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ اُولٰٓئِكَ
اَصْحٰبُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَءٰلَ
لَا تَعْبُدُوْنَ إِلَّا اللّٰهَ وَإِلَآئِىَّ إِحْسَٰنًا
وَرَبِّ الْقُرْبَىٰ وَأَلَيْسَ لِيَّ الْعَسَٰكِرُ
وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ
وَءَاتُوا الزَّكَاةَ ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ إِلَّا قَلِيْلًا
مِّنْكُمْ وَأَنتُمْ مُّعْرِضُونَ

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ لَا تَسْفِكُوْنَ دِمَآءَكُمْ
وَلَا تَخْرُجُوْنَ أَنْفُسَكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ ثُمَّ
أَقْرَرْتُمْ وَأَنتُمْ تُشَٰهَدُونَ

ثُمَّ أَنتُمْ هَٰؤُلَاءِ تَقْتُلُوْنَ أَنْفُسَكُمْ
وَتَخْرُجُوْنَ قَرْيَآتِكُمْ مِنْ دِيَارِهَا
تَظَاهَرُونَ عَلَيْهِم بِالْإِثْمِ وَالْعُدَاوَةِ وَإِن

1 Амалдар эки шарт менен салих (жакшы) амал болот: 1) Ыклас менен б. а. Аллахтын ыраазычылыгы үчүн гана жасалса. 2) Пайгамбар салталтоху алайхи ва салламдын Сүннөтүнө (жолуна) ылайык болсо.

жардам берип жатасыңар. Эгер алар (силерге каршы согушкан диндештериңер) силердин алдыңарга туткун болуп келсе, аларга фидья (акы) төлөп чыгарып да аласыңар. Аларды сүргүн кылуу силер үчүн арам кылынган эле го?! Эмне, силер китептин (Тоораттын) бир бөлүгүнө ишенип, бир бөлүгүнө ишенбейсиңерби?!¹ Силердин араңардан ким бул ишти жасаса, (Китептин бир өкүмүн аткарып, башкасын аткарбаса) анын жазасы бул дүйнө жашоосунда кордук жана Кыяматта катуу азапка жолугушат. Аллаһ силердин ишиңерден бейкапар эмес.

86. Дал ошолор гана Акыреттин ордуна дүйнө жашоосун сатып алган адамдар! Алардан азап жеңилдетилбейт жана аларга жардам дагы берилбейт!

87. Биз Мусага Китепти (Тооратты) бердик жана анын артынан (Тоорат менен өкүм кылуучу) пайгамбарларды жибердик. Биз Марямдын уулу Ыйсага да Өзүбүздүн анык моожизаларыбызды берип, аны Ыйык Рух² менен колдодук. Ар качан бир пайгамбар силердин

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْمُوا لِلَّهِ ذُلًّا وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ إِخْرَاجُهُمْ أَفَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ فَمَا جَزَاءُ مَنْ يَفْعَلُ ذَلِكَ مِنْكُمْ إِلَّا خِزْيٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَنُورُ الْقَيْعَمِ يُرْدُّوهُ إِلَى أَشَدِّ الْعَذَابِ وَمَا اللَّهُ بِفَاعِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٨٦﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ فَلَا يَخَفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٨٧﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَقَفَّيْنَا مِنْ بَعْدِهِ بِالرُّسُلِ وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ أَفَكُلَّمَا جَاءَكُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَى أَنْفُسُكُمْ اسْتَكْبَرْتُمْ فَفَرِقْنَا بَيْنَكُمْ وَفَرِيقًا تَقْتُلُونَ ﴿٨٨﴾

1 Тооратта согуш туткундарына акы төлөп, бошотуп кетүүгө уруксат берилген болчу. Медина яхудийлери өз ара согуштарда жеке каалоолоруна ылайык келгени себептүү бул өкүмдү аткарышат эле. Бирок, ошол эле учурда Тоораттагы “бирн-бириңерди өлтүрбөгүлө, сүргүн кылбагыла” деген буйрукту аткарышпайт болчу. Ошондуктан Аллаһ Таала аларды «Эмне, силер Китептин (Тоораттын) бир бөлүгүнө ишенип, бир бөлүгүнө ишенбейсиңерби?!» деп каарып жатат.

2 Аяттагы «Ыйык Рухту» кээ бир тафсирчи аалымдар Жебирейил перингте десе, кээ бирөөлөрү «Аллаһ тарабынан пендесин кубаттоо үчүн берилген ыйман» деп түшүндүрүшөт.

каалоонорго жакпаган нерсени (динди) алып келсе, силер (ыйманга келүүдөн) текеберленип жана ал пайгамбарлардан бир бөлүгүн жалганчы деп, айрымдарын өлтүрө бересиңерби?!

88. (Яхудийлер) “Жүрөктөрүбүз кулпуланган” дешет. Андай эмес, Аллаһ аларга каапырчылыктары себептүү наалат жаадырган. (Ошондуктан) алардын өтө азчылыгы ыйман келтиришет.

89. Качан аларга Аллаһтан өздөрүндө болгон нерсени (Тооратты) тастыктаган бир китеп (Кураан жана пайгамбар) келгенде жана мындан мурун каапырларга (араб мушриктерине) каршы (дал ушул китеп жана ушул пайгамбардан) жардам күтүп жатышкан болчу. Анан, качан аларга өздөрү таанып-билген нерсе келгенде, ага каапыр болушту!¹ Каапырларга Аллаһтын наалаты болсун!

90. Аллаһ Өзүнүн артыкчылыгын пенделеринин арасынан Өзү каалаган адамга (Мухаммадга) түшүргөнүнө көрөлбастык кылып, Аллаһ түшүргөн нерсеге каапыр болуулары – өздөрүнө сатып алган нерселери кандай жаман!

وَقَالُوا قُلُوبُنَا غُلْفٌ بَلْ لَعَنَهُمُ اللَّهُ

بِكُفْرِهِمْ فَقَلِيلًا مَّا يُؤْمِنُونَ ﴿٨٨﴾

وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ
لِمَا مَعَهُمْ وَكَانُوا مِنْ قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ
عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَمَّا جَاءَهُمْ مَا عَرَفُوا
كَفَرُوا بِهِ ۚ فَلَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٨٩﴾

يَسْمَا أَشْرَكُوا بِهِ ۚ أَنْفُسَهُمْ أَن يَكْفُرُوا
بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ بِغَيِّبٍ أَن يُنْزِلَ اللَّهُ مِنْ تَضْلِيلٍ
عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ۚ وَهُوَ فَعْدُوهُ ۚ يَقْضَى
عَلَى غَضَبٍ ۚ وَاللَّكَافِرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿٩٠﴾

1 Медина яхудийлери Тооратта алдын ала кабар берилген пайгамбарды жакын арада биздин арабыздан чыгат деп күтүп жатышкан. Анткени, алар эгер араб мушриктери менен согушуп калчу болсо, «жакында биздин арабыздан бир пайгамбар чыгат. Биз ошол пайгамбар менен келип, силерге көргүлүктү көргөзөбүз» деп коркутушчу. Анан ошол – өздөрү күткөн, тааныган пайгамбар өздөрүнүн (хижаздыктардын) арасынан, чакты. Бирок улуту яхудий эмес, араб (Мухаммад) эле. Ага Аллаһ Таала Кураан китебин түшүрдү. «Аларга Аллаһтын алдынан өздөрүндө болгон нерсени (Тооратты) тастыктаган бир китеп (жана пайгамбар) келди». Бирок... яхудийлер кечээ гана өздөрү өтө ыгтызарлык менен күтүп жаткан пайгамбардан жана ага түшүрүлгөн Кураандан жүз бурушту жана каапыр болушту.

Ошентип, алар (Аллахтын)
ачуу(су)нун үстүнө дагы
(кошумча) каар менен кайтышты.
Каапырларга кор кылуучу азап бар.

91. Аларга “Аллах түшүргөн нерсеге ыйман келтиргиле” деп айтылса, биз өзүбүзгө түшүрүлгөн нерсеге (Тооратка) ыйман келтиребиз” дешти жана андан башкасына (Кураанга) ал чындык жана алардагы нерсени тастыктоочу болгонуна карабай каапыр болушту, (О, Мухаммад!) аларга айт: “Эгер (Тооратка) ыйман келтирген болсоңор, анда эмне үчүн мурда (Тоорат менен өкүм кылган) пайгамбарларды өлтүрчүсүңор?!”

92. Жана силерге Муса анык далилдер алып келгенден кийин деле, өзүңөргө зулум кылган абалда (билип туруп) музоого сыйындыңар!

93. Ошондо, Биз үстүңөргө “Тур” тоосун көтөрүп, “Биз берген нерсени (динди) бекем кармагыла жана (моюн сунуп) уккула” деп, ант-убадаңарды алганда, алар “укгук бирок, моюн сунбадык” дешкен жана каапырчылыктары себептүү жүрөктөрүнө музоо(го сыйынуу) сиңирилген! (О, Мухаммад) аларга айт: “Эгер “ыймандуу” болсоңор «ыйманыңар» буюрган нерселер кандай жаман!”

94. (О, Мухаммад, яхудийлерге) айт: “Эгер (силер ойлогондой) Аллахтын алдындагы Акырет жайы (Бейиш) башка адамдарга

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ ءَامِنُوا بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ قَالُوا نُوْمِنُ بِمَا أُنزِلَ عَلَيْنَا وَنَكْفُرُ بِمَا يَكُونُ مِنْهُ وَإِنَّهُ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا هُوَ إِلَّا أَنْتُحْيِ الْمَوْتَى قَالُوا قُلْ الْيَوْمَ أَكْفَرُ مِنْكُمْ إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٩١﴾

* وَلَقَدْ جَاءَكُمْ مُوسَى بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ أَخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ ﴿٩٢﴾

وَإِذَا أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاسْمِعُوا قُلُوبَكُمْ بِحُكْمِنَا وَاسْمِعُوا بِلَهُ الْعِجْلِ نَكْفُرْ بِهِ قُلْ بَشِّرَ بَأْمَرِكُمْ يَوْمَ إِيمَانِكُمْ إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٩٣﴾

قُلْ إِن كَانَتْ لَكُمْ الدَّارُ الْآخِرَةُ عِنْدَ اللَّهِ خَالِصَةً مِنْ دُونِ النَّاسِ فَتَمَنَّوْا

эмес, жалгыз силер үчүн гана болсо, анда өлүмдү тилегилечи, эгер чынчыл болсоңор”.

95. Алар өз колдору менен жасаган (аябай көп күнөө) нерселер себептүү, аны (өлүмдү) эч арзуу кылышпайт. Аллаһ заалым адамдарды Билүүчү!
96. Сен аларды (бул) жашоого мушриктерден бетер, адамдардын эң сугалагы экенин көрөсүң. Алардан кээ бирөөлөрү миң жыл жашоону эңсешет. Бирок, аны (ошончо көп) жашоо дагы азаптан ажыратып кала албайт. Аллаһ алардын бардык иштерин көрүүчү!
97. Айт: “Кимде-ким Жебрейил(периште)ге душман болсо (анда, Аллаһтын Өзүнө душман! Анткени,) ал (периште) сенин жүрөгүңө, өзүнөн мурунку китептерди тастыктаган жана момундар үчүн Туура Жол, кушкабар болгон Кураанды, Аллаһтын гана уруксаты менен түшүргөн.
98. Кимде-ким Аллаһка, Анын периштелерине, найгамбарларына, Жебирейилге жана Мекаилге душман болсо, анда Аллаһ (ал) каапырларга албетте, душман!
99. Биз сага анык аян-далилдерди түшүрдүк. Эми аларга бузуку адамдар гана каапыр болушат.
100. Алар ар качан (Аллаһ Таалага) ант-убада беришсе, алардан бир бөлүгү (кайра) буза беришеби?! Чынында, алардын көпчүлүгү ыйман келтиришпейт.

الْمَوْتُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٩٥﴾

وَلَنْ يَتَمَنَّوْهُ أَبَدًا ۖ قَدْ مَتَّ أَيْدِيَهُمْ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٩٦﴾

وَلَتَجِدَنَّهُمْ أَحْرَصَ النَّاسِ عَلَى حَيَاتِهِمْ
الَّذِينَ أَشْرَكُوا يَوْمَئِذٍ أَحَدُهُمْ لَوْ يُعَمَّرَ أَلْفَ
سَنَةٍ وَمَا هُوَ بِمُرْتَضٍ مِّنَ الْعَذَابِ
أَن يُعَمَّرَ ۗ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿٩٧﴾

قُلْ مَن كَانَ عَدُوًّا لِّجِبْرِيلَ فَإِنَّهُ
نَزَّلَهُ عَلَى قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِّمَا
بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٩٨﴾

مَن كَانَ عَدُوًّا لِلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ
وَرُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ وَمِيكَالَ فَإِنَّ اللَّهَ
عَدُوٌّ لِّلْكَافِرِينَ ﴿٩٩﴾

وَلَقَدْ أَنزَلْنَا إِلَيْكَ ءَايَاتٍ بَيِّنَاتٍ
وَمَا يَكْفُرُ بِهَا إِلَّا الْفَاسِقُونَ ﴿١٠٠﴾
أَوْ كَلِمَاتٍ عَاهَدُوا بِعَهْدِ رَبِّهِمْ
فَمِنْهُمْ بَلَّ أَكْثَرُهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠١﴾

101. Качан аларга Аллаһ тарабынан алардагы нерсени (Тооратты) тастыктаган элчи (Мухаммад) келгенде, Китеп берилген адамдардан (көпчүлүк) бөлүгү Аллаһтын (Кураан) китебин билмексен болуп, аркасына таштап коюшту.

Ким чындыкка көнбөсө, жсалганга көнүп калат. Яхудийлер дал ушундай абалга туш болушту. Аллаһтын акыйкат китебин таштап коюшту эле...

102. Сулайман(пайгамбар)дын падышалык доорунда шайтандар үйрөткөн нерселерге (сыйкырга) ээрчип калышты.¹ Сулайман каапыр (сыйкырчы) болгон эмес, бирок, адамдарга сыйкырды үйрөткөн шайтандар каапыр болушкан. Жана Вавилондогу

وَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْ عِندِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ بَشَّرَ فَرِيقٌ مِّنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ بِكِتَابِ اللَّهِ وَرَأَاهُمْ يَوْمَهُمْ كَأَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠١﴾

وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُوا الشَّيَاطِينُ عَلَىٰ مُلُوكٍ مُّسْلِمِينَ ۖ وَمَا كَفَرُوا سُلَيْمَنَ وَلَكِنَّ الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السِّحْرَ وَمَا أُنزِلَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ هَارُوتَ وَمَارُوتَ ۚ وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّى يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ

1 Сулайман пайгамбар яхудийлердин падышасы эле. Ага Аллаһ жиндердин, шамалдардын үстүнөн бийлик берип, бардык айбанаттардын, куштардын, курт-кумурскалардын тилин билдирген. Бул касиеттер пайгамбарларга гана бериле турган моожиза болчу. Ал эми, ошол доордогу каапыр жин-шайтандар элдерге «Мына көрдүңөрбү, Сулайман – сыйкырчы. Келгиле, биз дагы силерге сыйкыр үйрөтөбүз. Анан Сулайманга октоп ар нерсеге өкүмдар болуп каласыңар» деп яхудийлерге сыйкыр үйрөтө баштады. Шарият боюнча сыйкыр каапырчылык: «Сулайман каапыр (сыйкырчы) болгон эмес бирок, адамдарга сыйкырды үйрөткөн шайтандар каапыр болушкан». Кийин Аллаһ адамдарга моожиза менен сыйкырдын арасын ажыратып берүү үчүн азыркы Ирак мамлекетиндеги Вавилон (Бабыл) деген шаарга Харут жана Марут деген эки периштени адам кейпинде түшүрөт. Алар элдерге моожиза менен сыйкырдын айырмасын таанытып, моожиза – бул пайгамбарларга гана бериле турган нерсе, ал эми, сыйкыр илимин жиндер дагы, адамдар дагы, билишет жана бири-бирине үйрөтө алышат. Моожизаны адам адамга үйрөтө албайт. Моожиза – бул Аллаһтын белеги. Сыйкыр – бул каапырлык. Аллаһ силерди сынаш үчүн бизди сыйкыр илими менен жиберди. Напсиңерге алданбагыла “Биз фитна (адамдарды сыноо үчүн жиберилгендер) болобуз (сыйкырды үйрөнүп) каапыр болуп калбагыла” дешти. Пайгамбарыбыздын доорундагы кээ бир яхудийлер дагы Сулайман сыйкырчы болгон деген ишеним менен сыйкыр үйрөнүшкөн. Пайгамбарыбыз сунуш кылган Кураанды артты көздөй ыргытып жиберип, сыйкыр илимине берилип кетипкен. Алар сыйкыр менен өздөрүнө жакпаган кишилерге зыян жеткирүүнү, эр-катындардын арасын ажыратып же «ысытып» жиберүүнү адат кылып алышты.

Хаарут жана Маарут (деген) эки периштеге түшүрүлгөн нерсеге (сыйкырга ээрчип калышты.) Ал экөө “Биз фитна (адамдарды сыноо үчүн жиберилгендер) болобуз (сыйкырды үйрөнүп) каапыр болуп калбагыла” деп (насаат) айтпай туруп эч кимге үйрөтүшкөн эмес. Ошентсе да, (яхудийлер) алардан эрди-катындын арасын ажырата турган нерселерди үйрөнүшөт. Алар (сыйкырды үйрөнгөн яхудийлер) Аллаһтын уруксаты болмоюнча, аны менен эч кимге зыян жеткире алышпайт. Жана алар пайдалуу нерсени эмес, өздөрүнө зыян жеткире турган нерселерди үйрөнүштү. Алар, (яхудийлер) аны (сыйкырды) сатып алгандар үчүн Акыретте насип жок экенин билишет болчу. Жандарынын (азапка калуусунун) эсебине сатып алган нерселери кандай жамаан! Алар муну билишсе кана!

103. Кана эми, алар ыйманга келип, такыба болушса! Аллаһ тарабынан болгон сооптор жакшы эле го! Кана эми, алар муну билишсе!

104. О, ыйман келтиргендер! “Раиннаа” дебегиле, “уизурнаа” дегиле.¹ Жана (Аллаһтын аяттары менен пайгамбардын хадистерин) уккула.

فِتْنَةً فَلَا تَكْفُرُ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ وَمَا هُمْ بِضَارِّينَ بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلْقٍ وَلَيْسَ مَا شَرَوْا بِهِ أَنْفُسَهُمْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٤﴾

وَلَوْ أَنَّهُمْ ءَامَنُوا وَآتَقُوا لَمَثُوبَةَ مَنْ عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ لَّوْكَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٣﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَقُولُوا رَاعِنَا وَقُولُوا انْظُرْ نَا وَاسْمَعُوا

1 Пайгамбарыбыз сахаабаларга дин окумдөрүн үйрөтүп жатканда алар “Бизге көңүл буруп, жайыраак окуңуз” демскчи болуп, сөздүн түз маанисинде “раиннаа” дешет болчу. Бирок, кыңыр көңүлдүү яхудийлер бул сөздү угаар замат пайгамбарыбызды шылдың кыла баштады. Анткени, алардын тилинде дагы башка ушудан келип чыккан «раиннаа» деген сөз бар болуп, анын мааниси «наадан», «акмак» дегенди билдирчү. Алар пайгамбарыбызга келип, «раиннаа», «раннаа» деп тийише башташты. Ушул себептен Аллаһ Таала мусулмандарга “раиннаа” сөзүн, ушул эле сөздүн дагы бир синоними “уизурнаа” деген сөзгө алмаштырып, айтууну буйурду.

Каапырларга жан ооруткан азап бар.

105. Китеп берилгендер (яхудийлер менен христиандар) жана мушриктер (жүрөктөрүндө болгон көрөлбастык жана жек көрүү себептүү) силерге Раббинер тарабынан бир жакшылык (вахий) түшүүсүн каалашпайт. (Бирок) Аллах Өз ырайымын Өзү каалаган адамдарга гана атайын тартуу кылат. Аллах улук пазилет Ээси!

106. Эгер Биз (Кураандан) бир аятты “наسخ” кылсак (өкүмүн жойсок) же аны (пенделерге) унуттурсак (анын ордуна) андан да жакшыраагын же болбосо ошого окшогонун келтиребиз. Аллах бардык нерсеге Кудуреттүү экенин билбедиңби?

107. Асмандар жана жер өкүмдарлыгы (жалгыз) Аллахка таандык экенин жана силерге Аллахтан башка эч бир кожоюн, эч бир жардамчы жок экенин билбейсиңби?!

108. Же болбосо (о, ыймандуулар), пайгамбарыңарга, мурун Мусага (яхудийлер тарабынан каяша) суроо берилгени сыяктуу суроо узатууну каалайсыңарбы?!¹ Жана ким ыйманды каапырчылыкка алмаштырса, туура жолдон адашканы ошол.

109. Китеп ээлери менен көпчүлүгү, аларга чындык анык билгини калгандан кийин деле, көрөлбастыктарынан

وَاللَّكَفْرِ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٥﴾

مَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ
وَلَا الْمُشْرِكِينَ أَنْ يُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ مِنْ
خَيْرٍ مِنْ رَبِّكَمُ وَاللَّهُ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ
مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿١٠٦﴾

﴿ مَا نَسَخَ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ
مِنْهَا أَوْ مِثْلَهَا أَلَمْ تَعْلَمَ أَنَّ اللَّهَ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴾ ﴿١٠٧﴾

أَلَمْ تَعْلَمَ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ
وَلَا نَصِيرٍ ﴿١٠٨﴾

أَمْ تَرِيدُونَ أَنْ تَسْأَلُوا رَسُولَكُمْ كَمَا
سَأَلْ مُوسَى مِنْ قَبْلُ وَمَنْ يَتَّبِعِ الْكُفْرَ
بِالْإِيمَانِ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿١٠٩﴾

وَدَّ كَثِيرٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ أَنْ تَمُوتُوا
مِنْ بَعْدِ إِيْمَانِكُمْ كَقَارِئًا حَسَدًا مِنْ

1 Яхудийлер көкбеттик менен Муса пайгамбарга «Бизге Аллахты анык көргөзүп бер!» деген каяша суроону беришкен. Аллах менен пайгамбарынан келген өкүмдөр эч бир каяшасыз кабыл алынуусу зарыл. Антпесе, бул жорук «ыйманды каапырчылыкка алмаштыруу» болуп калат.

улам, силерди момун болгонуңардан соң каапырчылыкка кайтарууну абдан каалашат. Бирок, силер Аллаһтын өкүмү келгиче аларды кечирип, көтөрүмдүү болуп тургула. Албетте Аллаһ ар нерсеге Кудуреттүү.

110. Намазды толук аткаргыла, зекетти бергиле. Өзүңөр үчүн эмне жакшылык жасасаңар, аны Аллаһтын алдында (сооп иретинде) табасыңар. Албетте, Аллаһ силердин бардык ишинерди Көрүүчү.

111. (Китеп ээлери) “Бейишке яхудийлер же христиандар гана кирет” дешти. Бул алардын кыялдарынан башка эмес. Сен (о, Мухаммад, аларга) айт: “Эгер сөзүңөр чын болсо, анда далилиңерди алып келгиле!”.

112. Андай эмес! Ким жакшылык жасаган¹ абалда Аллаһга жүзүн (өзүн) толук багынтып, иштерин Аллаһ үчүн калыс кылса, ал үчүн Раббисинин алдында сообу (Бейиши) даяр. Аларга эч коркунуч болбойт жана эч кайгы-капага батышпайт.

113. Яхудийлер: “Христиандар чындыктын үстүндө эмес” дешет. Христиандар болсо “Яхудийлер чындыктын үстүндө эмес” дешет. Дагы алар Китеп (Тоорат жана Инжил) окушат! (Китеп окууну) билбей турган адамдар

عِنْدَ أَنْفُسِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ فَأَعْفُوا وَأَصْفَحُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهَ بِأَمْرِهِ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١١٠﴾

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ نَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١١١﴾

وَقَالُوا لَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ كَانَ هُودًا أَوْ نَصْرَانًى تِلْكَ أَمَانِيُّهُمْ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١١٢﴾

كُلٌّ مِنْ أَشْرَاقِهِمْ وَلَهُمْ فِي اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١١٣﴾

وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتِ النَّصْرَانِي عَلَى شَيْءٍ وَقَالَتِ النَّصْرَانِي لَيْسَتِ الْيَهُودُ عَلَى شَيْءٍ وَهُمْ يَتْلُونَ الْكِتَابَ كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ فَاللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١١٤﴾

1 Бул аяттагы «жакшылык кылуу» деген сөз «Аллаһтын Өзүнө гана эч кимди жана эч нерсени шерик кылбай сыйынуучу» деген маанини билдирет. Мына ушул далилдүү аяттардан улам ким Бейишке, ким Тозокко барышы маалым болот.

(мушриктер) да ошолордун сөзүндөй сөз сүйлөшөт. Кыяматта алардын талашкан маселелери жөнүндө Аллаһ (Өзү гана) өкүм кылат.

114. Анын ичинде Өз(үнүн улуу) ысымы зикир кылына турган Аллаһтын мечиттеринен тоскон жана аларды бузуп-талкалоого аракет кылган адамдардан өткөн заалым (кааныр) барбы?!¹ Алар мечиттерге Аллаһтан корккон абалда гана кирүүгө мүмкүн. Алар үчүн бул дүйнөдө шерменделик, Акыретте чоң азап бар.

115. Чыгыш дагы, Батыш дагы Аллаһка таандык. Кай тарапка жүз бурсаңар, Аллаһтын Жүзү (кыбыласы) ошол жакта. Албетте, Аллаһ (Тааланын пазилети) Кенен (жана Ал бардыгын) Билүүчү.²

116. (Яхудийлер, христиандар жана мушриктер) “Аллаһтын баласы бар”-дешет. Аллаһ (алар сыпаттаган кемчиликтерден) Таза. Тескерисинче, Жер жана асмаңдардагы бардык нерселер Аныкы (жана) бардыгы Ага моюн сунат.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ مَنَعَ مَسْجِدَ اللَّهِ أَنْ يُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ، وَسَعَىٰ فِي خَرَابِهَا أُولَٰئِكَ مَا كَانُوا لَهِمْ أَنْ يَدْخُلُوهَا إِلَّا خَافِقِينَ لَهِمْ فِي الدُّنْيَا آخِرِينَ وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١١٤﴾

وَلِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ فَأَيْنَمَا تُولَؤْا فَثَمَرَةً وَجْهَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿١١٥﴾

وَقَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحَنَهُ بَلْ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلٌّ لَّهُ قَانُونَ ﴿١١٦﴾

1 Эгер мечиттерди бузуу эң чоң заалымдык болсо, демек, түз жана көчмө маанисинде мечиттерди куруу (аларды намаз окуучулар менен толтуруу) эң чоң ыймандуулук экен. Аллаһ дагы бир аятта: ﴿وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهَوْنَ﴾ “Чынында, Аллаһтын мечиттерин, Аллаһка, Акырет күнүнө ишенген, намаз окуп, зекет берген жана Аллаһтан башка эч кимден коркпогон адамдар курушат” - деген.

2 Мусулмаңдар буга чейин Байтул Макдис (Иерусалим) тарапка карап намаз окупчу. Кийин Кааба тарапка карап окууга буйрук (вахий) келди. Бардык тарап Аллаһтын Өзүнүкү болгон соң, кай тарапты кыбыла кылуу анын Өз ыктыяры. Ошондой эле, бул аят төө, ат же ушул сыяктуу улоодо баратып, ошол эле багытка карап намаз окуган, же болбосо кыбыланы аныктай албай, күмөн менен бир тарапты максат кылып окуп, кийин адашканын түшүнгөн, жана ооруп жатканы себептүү кыбылага жүзүн бура албай, мүмкүн болгон тарапка гана жүз буруп намаз окуган адамдардын намаздары кабыл экенин билдирет.

117. Аллаһ асмандар жана жердин Жаратуучусу. Эгер бир ишти өкүм кылса, ага “бол!” дейт жана ал иш (ошол замат) болот.
118. Наадан адамдар (Макка мушриктери) “Кана эми, Аллаһ бизге сүйлөсө же бизге (Аллаһтан) аян-белгилер келсе!”- дешет. Алардан мурункулар да ушулардын сөзүнө окшогон сөздөрдү айтышкан. Бардыгынын жүрөгү окшош. Биз далилдерди анык ишенгендерге баяндадык.
119. (О, Мухаммад!) Биз сени чындык менен (өзүңө ээрчигендерге Бейиштен) куш кабар айтуучу жана (сага каршы чыккандарга Тозок жөнүндө) коркунучтуу кабар жеткирүүчү кылып жибердик. Сен Тозокко түшүүчүлөр үчүн жоопкер эмессин.¹
120. Яхудийлер менен христиандар сенден, алардын динине ээрчимейинче эч ыраазы болушпайт. (Сен аларга) “Аллаһтын (мага түшүргөн) хидаяты гана Туура жол!” дегин. Эгер сен өзүңө (Раббин тарабынан) келген илимден кийин деле алардын каалоо-кызыкчылыктарына ээрчип кетчү болсоң, анда сага Аллаһ тарабынан эч кандай жакын (дос) жана жардамчы болбойт!
121. Биз китеп (Тоорат) берген адамдар (арасындагы анын бардык өкүмдөрүнө моюн сунгандары)

يَدْبِغُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿١١٧﴾

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ لَوْلَا يُكَلِّمُنَا اللَّهُ أَوْ تَأْتِينَا آيَةٌ كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَبَدَّلَ قَوْلُهُمْ تَنَزَّلَتْ قُلُوبُهُمْ فَبَدَّلْنَا آيَاتِنَا لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿١١٨﴾

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلَا تُنْعِلْ عَن أَصْحَابِ الْجَحِيمِ ﴿١١٩﴾

وَلَن تَرْضَىٰ عَنكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ قُلْ إِن هُدَىٰ اللَّهُ هُوَ الْهُدَىٰ وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَ هُم بَعْدَ الَّذِي جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١٢٠﴾

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَتْلُونَهُ حَتَّىٰ تَلََوْنَهُ أُولَٰئِكَ يَرْجُونَ يَوْمَهُمْ وَمَن يَكْفُرْ بِهِ فَأُولَٰئِكَ

¹ «Анткени, сенин вазыйпаң жеткирүү, Биздин вазыйпабыз эсеп-кысап кылуу»-дейт Аллаһ таала дагы бир аятта.

аны туура (бурмалабай) окушат. Ошолор ага (Кураанга) ыйман келтиришет. Ал эми, кимде-ким ага ыйман келтирбесе, ошолор (эки дүйнөдө) зыян көрүүчүлөр!

122. О, Исрайил урпактары! Мен силерге берген (бардык) нээматымды жана силерди ааламдардан абзел кылганымды эстегиле.

123. Жана (Аллаһтан башка) эч ким эч кимге жаза (сыйлык же азап) бере албай турган, эч бир жандан (күнөөлөрү үчүн) төлөө кабыл алынбай турган, (Аллаһтын уруксаты болмоюнча) ага эч кандай шапаат (оргомчулук) пайда бербей турган жана эч кимге жардам берилбей турган күндөн (Кыяматтан) корккула!

124. Эстегин: Раббиси Ибрахимди бир нече сөздөр менен сынады эле, аларды толук аткарды. (Анан ага) “Мен сени (бардык) адамдарга (динде) жолбашчы кыламын” деди. (Ибрахим) айтты: “Менин урпактарымдан дагы (жолбашчылар чыгара көр) ¹ (Анда Аллаһ:) “Менин убадам заалым (каапыр) адамдарга тийбейт” - деди.

125. Жана эстегин, Биз Үйдү (Каабаны) адамдар умтулуп бара турган жай жана тынч орун кылып:

هُرَّ الْخَيْرُونَ ﴿٢٠٠﴾

يَنبِيَّ إِسْرَءِيلَ أَذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَلِي قُصْبًا كُفْرًا عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٢٠١﴾

وَأَقْبُوا بَنِي إِسْرَءِيلَ نَفْسًا عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يَقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا تَنْفَعُهَا شَفَاعَةُ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٢٠٢﴾

﴿٢٠٣﴾ وَإِذْ أَبْنَىٰ إِبْرَاهِيمُ الْمَذْبَاحَ بِكَائِبٍ فَأَتَاهُمُ قَالَ إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا قَالَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي قَالَ لَا يَنْتَالُ عَهْدِي بِالظَّالِمِينَ ﴿٢٠٤﴾

وَإِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَأَمْنًا وَنُحِذُّوهُم مِّنْ مَّقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى وَعَهِدْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ

1 Яхудийлер дагы, арабдар дагы Ибрахим алейхиссаламдын урпактары. Аллаһ яхудийлер арасынан Якуб, Муса, Дауд, Сулайман, Иляс, жана башка салых (таза ибадаттуу) адамдарды динде жолбашчы кылды. Яхудийлерден чыккан эң акыркы жолбашчы (пайгамбар) – Ыйса алейхиссалам. Андан кийин яхудийлердин арасынан пайгамбарчылык жүгүн которуп кетүүгө ылайык адам чыкпады. Аллаһ эң акыркы пайгамбарды арабдар арасынан тандап алууну каалады.

“Ибрахимдин ордун¹ ибадат жайы кылып алгыла” (деп буюрдук).
Жана Ибрахим менен Ысмайылга:
“Менин Үйүмдү тооп кылуучулар,
этикафка отуруучулар,² рукуу
жана сажда кылуучулар үчүн
(ширктен, күноодон жана
нажастардан) тазалагыла” деп
вахий (буйрук) кылдык.

126. Эстегин, Ибрахим (Раббисине дуба кылып) “О, Раббим! Бул жерди тынч шаар кылгын жана анын элинин арасынан Аллахка жана Акырет күнүнө ишенген адамдарды (ар түркүн) мөмө-жемиштер менен ырыскыландыра көр!”- дегенде, Аллах айтты:
“Каапыр болгон адамды дагы (ошол ырыскылар менен) бир аз пайдалантам. Анан Тозок азабына мажбурлап киргизем. Ал кандай жаман акыбет!!!

127. Эстегин, Ибрахим менен (баласы) Ысмайыл экөө Үйдүн (Каабанын) пайдубалын көтөрүп жатып (мындай деп дуба кылышты):
“О, Раббибиз! Бизден (ушул ишибизди) кабыл кыла көр!
Албетте, Сен Угуучу, Билүүчүсүн!

128. О, Раббибиз! Бизди Өзүңө моюн сунуучулардан кыл! Биздин

وَأَسْمِعْ لِمَنْ يُنَادِيكَ مِنَ الْمَدِينِ
وَالْعَاقِبِينَ وَاللَّهُ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٢٦﴾

وَلَا قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا بَلَدًا آمِنًا
وَارْزُقْ أَهْلَهُ مِنَ الثَّمَرَاتِ مَنْ آمَنَ مِنْهُمْ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ قَالَ وَمَنْ كَفَرَ فَأُمَتِّعُهُ قَلِيلًا
ثُمَّ أَصْطَرُّهُ إِلَى عَذَابِ النَّارِ وَبِشِ الْمَصِيرِ ﴿١٢٧﴾

وَلَا يَرْفَعُ إِبْرَاهِيمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَأَسْمِعْ لِمَنْ
رَبَّنَا اقْبَلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٢٨﴾

رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَا

1 «Ибрахимдин орду» бул – Ибрахим (а.с) Каабаны куруп жатканда бутунун астына койгон таш жана ага түшүп калган изи. (Тафсийру Мужассар). Ошондой эле, “Ибрахимдин орду” деген сөздү ажылыктын шарттарынан болгон тооп, саай (Сафаа-Марва тоосунун аралыгында жүгүрүү). Арафат жана Муздалифа өрөөндөрүндө туруу, Шайтанга таш атуу, курман чалуу ж.б. Ибрахим пайгамбар аткарган иштерге карата колдонсо да болот. Анткени, айтылган жерлердин ар биринде Ибрахимдин орду бар. (Саадий)

2 «Этикафка отуруу» - бул мусулман пенденин үйдөн, дүйнө түйшүктөрүнөн арылып, белгилүү убакытты ниет кылып, кайсы бир мечитте ибадат, дуба менен күн өткөрүүсү.

урпактарыбыздан Өзүңө мусулман
(моюн сунуучу) үммөт (чыгар!)
Жана бизге (ажы мезгилинде
жасалчу) ибадаттарыбызды үйрөт!
Биздин тообаларыбызды кабыл
кыл! Албетте, Сен тообаны кабыл
кылуучу, Мээримдүүсүң!

129. О, Раббибиз! Алардын
(урпактарыбыздын) арасынан,
аларга Сенин аяттарыңды
окуп берүүчү, Китеп жана
Даанышмандыкты үйрөтүүчү
жана аларды (ширктен ж.б.
күнөө иштерден) тазартуучу бир
пайгамбар жибер! Албетте, Өзүн
Жеңүүчү жана Даанышмансың!”¹

130. Ибрахимдин Дининен² наадан
адамдар гана баш тартат. Биз
Ибрахимди бул дүйнөдө (элдерге
жолбашчы кылып) тандап алдык
жана ал Акыретте да (жогорку
даражалуу) салих адамдардан.

131. Эстегин, Раббиси ага “Мусулман
бол!” (Өзүмө гана моюн сун!)
дегенде, ал (ыклас жана сүйүү
менеп) “Ааламдардын Раббисине
моюн сундум (мусулман болдум)”
деди.³

أُمَّةٌ مُّسْلِمَةً لَّكَ وَأَرَادْنَا مَا يُشَكِّكُوكَ عَلَيْنَا
إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٢٩﴾

رَبَّنَا وَأَنْتَ فِيهِمْ رَسُولٌ امْتَنَّهُمْ بِتِلْكَ الْأَيَاتِ
الَّتِي نَكْتُبُهَا عَلَيْكَ وَتَعْلَمُهَا الْكُتُبُ وَالْحِكْمَةُ
وَمُرَجِّيهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ أَعَزُّ الْهَكِيمِ ﴿١٣٠﴾

وَمَنْ رَغَبَ عَنْ فِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ الْأَمْنِ سِفَةٍ
نَفْسَهُ وَلَقَدْ اصْطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا وَإِنَّا
فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٣١﴾

إِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ أَسْلِمْ قَالَ أَسْلَمْتُ لِرَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿١٣٢﴾

1 Ибрахим жана Ысмайылдын бул дубалары кабыл болуп, Аллах Таала Ысмайыл урпактарынын арасынан Мухаммад саллаллоху алайхи ва салламды чыгарды. Ал өз үммөттөрүнө Аллахтан келген китеп – Кураанды окуп берди жана өзүнүн Даанышман Сүннөттөрүн үйрөтгү. Ошондуктан, пайгамбарыбыз саллаллоху алайхи ва саллам бир хадисинде: “Мен - атам Ибрахимдин дубасымын” деген.

2 Ибрахимге берилген диндин негизин «Аллахтын шериги жана оклошу жок» деген ишеним (тавхид) түзгөн. Бул ишеним мусулмандарда гана бар. Демек, Ибрахим мусулман, анын дини ислам болгон!

3 Яхудийлер Ибрахимдин дининде эмес. Анткени алар «Узайр – Аллахтын баласы» деп ширк кылышты. Христиандар дагы Ибрахимдин дининде эмес. Себеби алар «Ыйса – Аллахтын баласы» деп мушрик болушту. Ибрахим муваххид (Аллахка шерик кошпой, жалгыз Өзүнө сыйынуучу) болгон. Анын дини Тавхид эле. Бул дин азыр мусулмандарда гана бар.

132. Ибрахим өзүнүн балдарына ушул гана динди осуят кылып калтырган. Жана Яькуб дагы балдарына: “О, балдарым, Аллаһ силерге ушул динди тандады. Эми, силер (жалгыз Аллаһтын Өзүнө) моюн сунган (мусулман) абалда гана өлгүлө” деп осуят кылган.

133. Силер, Яькубга¹ өлүм келген убакытта күбө болдуңар беле?! Ал балдарына²: “Менден кийин эмнеге сыйынасыңар?” дегенде, алар: “Сенин жана аталарың Исхак, Ысмайыл, Ибрахимдердин кудайы – жалгыз Кудайга (Аллаһка) сыйынабыз. Жана биз Ага моюн сунуучубуз” дешкен.

134. Бул үмөттөр өтүп кетишти. Алар өз иштерине жооп берет, силер өз ишиңерге жооп бересиңер. Алар жасаган иштер үчүн силер суракка тартылбайсыңар.

135. Алар “Яхудий же христиан болсоңор гана туура жол табасыңар” дешет. Сен аларга айт: “Андай эмес! Ибрахимдин таухидге негизделген дини(не гана ээрчийбиз!) Жана ал (Ибрахим) мушриктерден болбогон!”

136. Айткыла (Оо, момундар): “Биз Аллаһка, Бизге түшүрүлгөн нерселерге жана Ибрахимге, Ысмайылга, Исхакка, Яькубга жана ошолордун урпактарына

وَوَضَّيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ بَيْنَهُ وَيَعْقُوبَ بَيْنَهُ
إِنَّ اللَّهَ أَحْصَى لَكُمْ الَّذِينَ قَلَّ تَمُوتُونَ
إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٣٢﴾

أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتَ
إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ بَعْدِي قَالُوا
نَعْبُدُ إِلَهَكَ وَآلَكَ يَا أَبَايَاكَ إِبْرَاهِيمَ
وَأِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِلَهُا وَحْدًا وَنَحْنُ لَهُ
مُسْلِمُونَ ﴿٣٣﴾

تِلْكَ أُمَمٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلكُمْ
مَا كَسَبْتُمْ وَلَا تُنْصَرُونَ عَنْ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿٣٤﴾

وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى فَمَهَذُوا الْقُلُوبَ
بِمِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ حَقِيقًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٣٥﴾

قُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ
إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ
وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَى وَعِيسَى

1 Медина яхудийлери Пайгамбарыбыз саллаллоху алайхи ва салламга келип: “Биз бабабыз Ибрахимдин. андан соң чоң атабыз Яькубдун дининдебиз” дешти. Ошондуктан, Аллаһ кийинки аятта алардын ойлорун төмөндөгүчө жокко чыгарат:

2 Яькубдун он эки баласы бар эле. Ошол он экиден яхудийлердин он эки уруусу тараган. Он эки баланын биринин аты Яхуда эле. «Яхудий» деген улуттук наам ошонун атынан алынган.

түшүрүлгөн нерселерге, жана Мусага, Ыйсага жана башка пайгамбарларга Раббиси тарабынан берилген нерселерге ыйман келтирдик. Биз пайгамбарлардын эч биринин арасын ажыратпайбыз жана биз Аллаһка моюн сунуучуларданбыз”

137. (О, момун-мусулмандар!) Эгер алар (яхудийлер менен христиандар) силер ыйман келтиргендей ыйман келтирипсе, (ошондо гана) туура жол табышат. А эгер жүз буруп кетишсе, анда алар (силерге) душман. Алардан сени Аллаһтын Өзү сактайт. Ал – Угуучу, Билүүчү.

138. Аллаһтын бойогу (дини менен бойонгула) ¹. Ким Аллаһтан жакшыраак бөй алат?! Жана “Биз Ага гана ибадат кылуучубуз” (дегиле).

139. Айткын: “Биз менен Аллаһ жөнүндө талашасыңарбы?” Ал биздин да Раббибиз, силердин да Раббиңер. Бизге өз иштериңер, силерге өз иштериңер. Жана биз Анын Өзүнө гана ыклас кылуучуларбыз.

140. Же силер (оо, китеп ээлери): “Ибрахим, Ысмайыл, Исхак, Яькуб жана (алардан кийинки) муундар яхудий же христиан болгон” дейсиңерби? Айткын: “Силер көбүрөөк билесиңерби

وَمَا أَوْفَىٰ لِلْعِبَادِ مِن رَّبِّهِمْ لَا تَقْرُبُونَ
يَتَّبِعُ أَحَدَهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٧﴾

فَإِنْ آمَنُوا بِمِثْلِ مَا آمَنْتُمْ بِهِ فَقَدْ
أْتَيْنَهُمْ آيَاتِنَا فَلَوْلَا فَيَتَّبِعُهُمْ فِي بَيِّنَاتٍ
فَسِيكَهَيْكَ لَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٣٨﴾

صِبْغَةَ اللَّهِ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ
صِبْغَةً وَنَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ ﴿١٣٩﴾

قُلِ اتَّخَذْتُنَا فِي اللَّهِ وَهُوَ رَبُّكُمْ
وَلَنَا أَعْمَالُكُمْ وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ وَنَحْنُ لَهُ
مُخْلِصُونَ ﴿١٤٠﴾

أَمْ تَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ
وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ كَانُوا
هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ قُلْ أَأَنْتُمْ أَعْلَمُ أَمِ اللَّهُ
وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَتَبَ شَهَادَةً عِنْدَهُ

¹ Чынында, Аллаһтын дини – бойок сыяктуу. Эгер мусулман адам Дин-Ислам эрежелеринин бардыгын карманып жүрсө, жатканда, турганда, иштегенде, адамдар менен мамилесинде диний баалуулуктарды сактаса жана динчилдик анын табиятына айланып калса, ал адам дароо эле башкалардан өзгөчөлөнүп, жакшы жагына өзгөрүп калат.

же Аллаһ (көбүрөөк билеби)?!"
Өздөрүнүн алдындагы (китепте
жазылган) күбөлүктү Аллаһтан
жашыргандардан өткөн заалым
барбы?! Аллаһ силер жасаган
(бузуку) иштерден бейкапар
эмес!!!

141. Алар өтүп кеткен үмөттөр. Алар
өз иштерине жооп берет. Силер
өз иштерге жооп бересиңер.
Силер алар жасаган иштерден
суралбайсыңар.

142. Жакында адамдардын
акылсыздары: "Аларды
(мусулмандарды) мурун өздөрү
жүздөнгөн кыбылаларынан
жүз бурдурган эмне?" дешет.
Айткын: "Чыгыш дагы, Батыш
дагы Аллаһка таандык. Каалаган
пендесин Туура Жолго баштайт».¹

143. Ошондой эле, биз силерди,
(өз илим-адилетиңер менен)
адамдардын үстүндө күбө болуп
турууңар үчүн жана пайгамбар
силердин үстүнөрдө күбө
болуп турушу үчүн орто үмөт
кылдык. (О, Мухаммад) сен
мурун жүздөнгөн кыбыланы Биз
пайгамбарга ээрчиген адамдарды

مِنَ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَفِيلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٣٣﴾

تِلْكَ أُمَمٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ
وَلَكُمْ مَا كَسَبْتُمْ وَلَا تُنتَلُونَ
عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٤﴾

﴿ سَيَقُولُ الشُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلَدْنَاهُمْ
فَلْيَنْهَ الَّذِينَ كَانُوا عَلَيْهَا قُلِ اللَّهُ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ
يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴾

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا
لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ
عَلَيْكُمْ شَهِيدًا وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِي
كُنْتَ عَلَيْهَا إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يَتَّبِعَ الرَّسُولَ
مِمَّنْ يَنْقَلِبُ عَلَى عَقْبَيْهِ وَإِنْ كُنْتَ
لِكَبِيرَةٍ إِلَّا عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ وَمَا كَانَ

¹ Бул аят келечектен кабар берген моожиза болуу менен бирге мусулмандардын көңүлүн көтөрүү маанисин да өз ичине камтыган. Мусулмандар Мединага көчүп барганда бир жарым жыл аралыгында Байтул-Макдис (Иерусалим) тарапка карап намаз окууга буюрулушкан болчу. Мында Аллаһ Тааланын хикмат – Даанышманцыгы бар эле. Аллаһ Таала бул окуяны яхудийлер мыскылдап кабыл алышын, Аллаһтын окумуно каяша айтышаарын. «Мусулмандарды кыбылаларынан эмне бурду?» дешип, ызы-чуу көтөрүшүн алдын ала кабар берди жана бул алар тарабынан боло турган акмакчылык экенин айтты. Анткени, Динге моюн сунган акылдуу адамдар, Дин ээси болгон Аллаһтан кандай буйрук келсе, аны талкуулап отурбай, дароо моюн сунушат. Аллаһ Таала айтат: "Аллаһ жана Анын элчиси бир ишти бүтөргөндө, эч бир момун эркек же момун аял үчүн аны талкуулоого эркин калбайт". Демек, дароо моюн сунуулары зарыл.

артына бурулуп, (динден кайтып) кеткен адамдардан билип (ажыратып) алып үчүн өзгөрттүк. Бул (кыбыланы өзгөртүү) оор иш. Бирок, Аллаһ туура багыт берген адамдарга оор эмес.¹ Аллаһ силердин ыйманыңарды текке кетирбейт.² Аллаһ адамдарга өтө Ырайымдуу жана Мээримдүү. *(Кыбыла Иерусалим тарапка бурулганы менен пайгамбарыбыз саллаллоху алайхи ва салламдын жүрөгү Каабаны саап, сагынып турат эле)*

144. (О, Мухаммад!) Биз кээде жүзүңдүн «асманда кезгенин» көрөбүз жана сени өзүң ыраазы болгон кыбылага бурабыз. Эми сен жүзүңдү Масжид аль-Харам (Кааба) тарапка бур! (О, момундар, силер дагы) кайда болсоңор (намазда) жүзүңөрдү ошол тарапка бургула! Ал эми, китеп берилген элдер (яхудий жана христиандар) деле анын (кыбыланын Кааба тарапка бурулганын) Раббисинен келген чындык (вахий) экенин айкын билип турушат. Аллаһ

اللَّهُ لِيُضَيِّعَ أَمْرَكُمْ إِنَّ اللَّهَ
يَالنَّاسِ لَرءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿١٤٤﴾

قَدْ شَرَى ثَقَلُوبُ وَجْهَكَ فِي السَّمَاءِ فَلَنُيَشِتَاكَ
قَبْلَةَ قَرَضَينَا قَوْلُ وَجْهَكَ شَطْرَ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا
وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ وَإِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا
الْكِتَابَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ
وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٥﴾

1 Ислам Дини келип, намаз парыз болгон абалкы кезде мусулмандар Каабага карап намаз окушчу. Пайгамбарыбыз саллаллоху алайхи ва саллам Мединага хижрат кылып барганда, Аллаһтын буйругу менен, он алты же он жети ай Байтул Макдис (Иерусалим) тарапка карап намаз окуду. Бул мусулмандар үчүн оор иш эле. Ошентсе да, ыйманы бекем мусулмандар Аллаһтын амринен кийлигишпей жана каяша кылбай, Байтул Макдиске карап намаз окуй беришти. Бирок, кээ бир ыйманы бош жана улутчул арабдар динден кайтып кетишти. Мына ушундай Даанышмандык менен Аллаһ Таала Өз пайгамбарына «(моюн сунуп) ээрчиген адамдарды артына бурулуп, (динден кайтып) кеткен адамдардан» ажыратып, билгизип койду.

2 Бул аятта Ахлу Сунна вал Жамаа аалымдарынын «мусулмандын дене мүчөлөрү менен аткарган амалдары дагы ыймандын курамына кирет» деген пикирлерине далил бар. Анткени, кыбыла өзгөргөндө кээ бир мусулмандар «биздин абалкы кыбылага карап окуган намаздарыбыз эмне болот?» деп кейий башташты. Ошондо, Аллаһ намазды ыйман деген сөз менен белгилеп, «Аллаһ силердин ыйманыңарды текке кетирбейт» деген аятты түшүрдү.

силердин ишинерден кабарсыз эмес!

145. Эгер сен Китеп берилгендерге бардык далилдерди келтирип (алдына тизип) койсоң да, алар сенин кыбылаңа ээрчибейт. Сен да алардын кыбыласына эргешүүчү эмессин. Дагы алар бири-биринин кыбыласына да ээрчишпейт. Эгер сен өзүңө (Аллаһтан) келген илимден кийин деле алардын кызыкчылыгына эргешүүчү болсоң, анда сен сөзсүз заалымдардан болуп каласың.

146. Биз китеп (Тоорат жана Инжил) берген адамдар аны өз балдарын тааныган сыяктуу таанышат. (Анан ошол, пайгамбар–Мухаммад келгенде) алардан көпчүлүгү чындыкты билип туруп, жаап-жашыра башташты.

147. (О, Мухаммад) Акыйкат–Раббин тарабынан! Демек сен эч качан шектенүүчүлөрдөн болбогун!

148. Ар бир (диндеги) адамдын өз жүздөнөөр тарабы (кыбыласы) бар. Бири-бириңерден озуп жакшылык жасагыла! Силер кайда болсоңор да, Аллаһ бардыгыңарды (Кыямат күндүн эсеп-китеби үчүн) чогултуп алат. Аллаһ бардык нерсеге Кудуреттүү.

149. Кай тараптан (сапарга) чыксаң да жүзүңдү “Аль-Харам” масжиди тарапка бур! Ал – Раббин тарабынан болгон (айныгыс) Чындык! Аллаһ силердин ишинерден кабарсыз эмес.

وَلَيْنَ أَتَيْتَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ بِكُلِّ آيَةٍ مَا تَتَّبِعُوا فَيُنَادُوا وَمَا أَنْتَ بِتَابِعٍ فَيَلْتَهُمْ وَمَا بَعْضُهُمْ بِتَابِعٍ فَيَلْتَهُ بَعْضٌ وَلَيْنَ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَ هَرَمٍ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّكَ إِذَا لَمِتَ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٥﴾

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْزِفُونَ كَمَا يَعْزِفُوتُ أُنثَاءُ هَرَمٍ وَإِنْ فَرِيقًا مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٤٦﴾

الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿١٤٧﴾

وَلِكُلِّ وُجْهَةً مَوْمِلُهَا فَاتَّبِعُوا أَلْحَافَ الَّذِينَ آمَنُوا وَأَنْتُمْ بِكُرْأَى اللَّهِ جَمِيعًا إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٤٨﴾

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِنَّهُ لَلْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ وَمَا اللَّهُ بِغَفِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٤٩﴾

150. Кай тараптан чыксаң да, жүзүңдү “Аль-Харам” масжиди тарапка бур! Силер дагы (оо, момундар,) үстүнөрдөн адамдарга далил болуп калбаш үчүн, кай жерде болсоңор да жүзүнөрдү ал тарапка бургула! Ал эми, алардын арасынан заалым болуп бүткөн адамдар (далилге деле карабай, бузук сөздөрүн тарата беришет). Алардан коркпогула, Мен силерге нээматтарымды толук кылып берүүм үчүн жана Туура Жолго багыт алууңар үчүн Менден гана корккула!¹ *Кийинки аяттарда Аллаһ Таала мусулмандарга берген нээматтарын эскертет:*

151. Ошондой эле, Биз силерге өзүнөрдүн араңардан бир элчи-пайгамбар жибердик. Ал силерге (чыңдыкты жалгандан, таухидди ширктен ажыратып бере турган) жана силерди тазарта турган аяттарыбызды окуп берет. Жана ал силерге Китеп (Кураан) менен Даанышмандыкты (Сүннөттү), ошондой эле, силер билбеген (көп башка) нерселерди таалим берет.

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ فَلَا تَحْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي وَلَا تُفْسِدُوا بَيْنِي وَبَيْنَ الَّذِينَ هُمْ أَغْنَىٰ عَنْكُمْ وَاعْلَمُوا أَنَّهُمْ هُمُ الْفٰسِقُونَ ﴿١٥١﴾

كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِنْكُمْ يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُعَلِّمُكُم مَّا لَمْ تَكُونُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٥٢﴾

1 Аллаһ Таала момундардын арасынан бекем ишенимдегилерди тандап алуу үчүн жана Өзүнө гана белгилүү себептерден улам Иерусалимди убактылуу кыбыла кылып бергенде, өчөшкөн дин душмандары, пайгамбарга каршы чоң далил таап алгансын: “ал кантип Ибрахимдин дининдемин деп жүрөт? Анда Ибрахим жана Исмайылдын кыбыласы (Кааба) бул жакта калып, Иерусалимге (Байтул-Макдиске) карап намаз окуганы эмнеси - ыя?!” деп чуу көтөрүшкөн. Бирок, Аллаһ Таала кыбыланы кайрадан Каабага буруп берүү менен яхудий, христиан жана мушриктерден турган дин душмандарынын «далилдерин» жокко чыгарды. Бирок, кээ бир жүрөгүндө былыгы бар заалым адамдар тынчып калган жок. Себеби, аларга далил таасир этпейт. Яхудийлер, мунаафыктар жана мушриктер кыбыланы алмаштыруунун тегерегинде чынында, аябай чоң фитна чыгарып жиберипкен. Ошондуктан, Аллаһ бул маселени мусулмандарга өтө кылдаттык менен, кайра-кайра кайталап чечип берди жана дин душмандарынын ызы-чуусунан коркпой, Өзүнөн гана коркууга буюрду. Ошондо гана аларга Аллаһтын нээматтары толук берилмек. Ошондо гана алар дин жолунда адашпай туура жүрүшмөк.

152. Мени эстегиле. Мен да силерди эстеймин. Жана (берген нээматтарым үчүн) Мага шүтүр кылгыла. Жана эч каапыр болбогула.

153. О, момундар! (диний жана дүйнөлүк ишинерде) сабыр жана намаз¹ менен кубаттангыла! Албетте, Аллаһ, сабырдуулар менен бирге.

154. Силер Аллаһтын жолунда өлтүрүлгөн адамдарды “өлүктөр” деп айтнагыла! Андай эмес, алар тирүү! Бирок, силер муну сезбейсиңер.²

155. Албетте, Биз силерди коркуу, ачкачылык, мал-мүлктүн, жан-дененин жана момо-жемиштердин каатчылыгы сыяктуу нерселер менен сынайбыз. Сабыр кылуучуларга (Бейиштен) сүйүнүчтүү кабарды угуз.

156. (Аллаһ Таала тарабынан) бир кырсык (бактысыздык) жеткенде: “Бардыгыбыз Аллаһтын мүлкү

فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي
وَلَا تَكْفُرُونِ ﴿١٥٢﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ
وَالصَّلَاةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿١٥٣﴾

وَلَا تَقُولُوا لِمَن يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتٌ
بَلْ أَحْيَاءٌ وَلَٰكِن لَّا تَشْعُرُونَ ﴿١٥٤﴾

وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ
وَبَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنفُسِ وَالثَّمَرَاتِ
وَنَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ ﴿١٥٥﴾

الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ
وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿١٥٦﴾

1 Намаз-диндин түркүгү, момундардын нуру жана пенде менен Аллаһты байланыштырып турган “ыйык көпүрө”. Эгер адам баласы намазды бардык талаптары менен аткаrsa, анда “хузур” деген нерсе пайда болот. “Хузур” - бул намаздын маңызы. “Хузур” абалына кирүү үчүн адамдын жүрөгү “Мен Раббимдин хузурунда (алдында) олтурам” деп сезиш керек. Ошондо, анын жүрөгү ойгоо болот. Намаздагы ар бир сөз, ар бир кыймыл аракеттин маанисин түшүнөт. Раббисине кулдук макаамында (даражасында) туруп, өз муктаждыктарын жалбарып сурайт. Мындай намаз адамга чоң жардам (кубат) берет жана адамды жаман жөрөлгөлөрдөн кайтарат.

2 Аллаһтын дининин жогору болуусу жолунда жан кыйган мусулман “шахид” (шейит) деп аталат. Шейиттер жөнүндө Кураандын башка бир сүрөсүндө Аллаһ Таала мындай деген: “Алар тирүү жана Раббисинин алдында (ар түрдүү азыктар) менен ырыскыландырылууда”. Пайгамбарыбыз саллаллоху алайхи ва саллам айтты: “Шейиттердин рухтары (жандары) Бейиштеги жашыл куштардын ичинде болот. Ал куштар Бейиш дарыяларынан суу ичишет. Бейиш момолорунун азыктанышат жана Аллаһтын Аршына асып коюлган чырактарда баш калкалашат”.

болобуз жана Анын Өзүнө кайтып барабыз” деген адамдарга...

157. Дал ошолорго Раббиси тарабынан мактоо, ырайым бар. Жана ошолор гана туура жолго түшкөндөр.

158. Сафаа менен Марва Аллаһтын (диниини) белгилеринен. Ким ажылык же умра кылса, ал экөөсүнө (Сафаа менен Марвага) тооп кылса (барып келсе) болот. Ким бир жакшылыкты кошумча жасаса, бул - өзүнө пайда. Албетте, Аллаһ Шүгүр кылуучу жана Билүүчү.

159. Биз түшүргөн (Мухаммад жөнүндөгү) далилдерди жана Туура Жолду китепте (Тооратта) адамдарга баян кылып бергенден кийин деле жаап-жашырып жүргөндөргө Аллаһ наалат айтат жана бардык наалат айтуучулар наалат айтышат.

160. Ал эми, (күнөөлөрүнө) тооба кылган, (акыйкатка кайтып, пейилин) түздөгөн жана (жаап-жашырган чындыктарды) ачык айткан адамдардын тообаларын кабыл аламын. Жана Мен тообаларды кабыл алуучу, Мээримдүүмүн.

161. Каапыр болгон жана ошол каапырчылыгы бойдон (тооба кылбай) өлгөн адамдарга Аллаһтын, периштелердин жана бардык адамдардын наалаты болсун!

162. Алар ошол наалаттын (Тозок азабынын) ичинде түбөлүк калышат. Алардан азап

أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ
وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْتَدُونَ ﴿١٥٧﴾

﴿١٥٨﴾ إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ
حَجَّ الْبَيْتَ أَوِ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ
يَطُوفَ بِهِمَا وَمَنْ قَطَعَ حَجْرًا فَإِنَّ اللَّهَ
شَاحِكٌ عَلَيْهِ ﴿١٥٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ مَا أَنْزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ
وَالْهُدَى مِنْ بَعْدِ مَا يَنْتَهِ لِلنَّاسِ فِي
الْكُتُبِ أُولَئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ
وَيَلْعَنُهُمُ اللَّعِينُونَ ﴿١٦٠﴾

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَبَيَّنَّوْا أُولَئِكَ
أَتُوبُ عَلَيْهِمْ وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٦١﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ
أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ
الْجَمِيعِ ﴿١٦٢﴾

خَالِدِينَ فِيهَا لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ
وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿١٦٣﴾

жеңилдетилбейт жана аларга
(тооба кылууга) мөөнөт берилбейт.

163. Силердин кудайыңар - жалгыз
Кудай. Эч бир (сыйынууга
татыктуу) кудай жок, жалгыз Ал
– Ырайымдуу жана Мээримдүү
(бөлгөн Аллаһ) гана бар!

164. Албетте, асмандардын жана
жердин жаратылышында, түн
менен күндүздүн алмашып
турулушунда, деңиз үстүндө
адамдарга пайда жеткирип
сүзүп жүргөн кемелерде, Аллаһ
асмандан түшүргөн сууда, ал суу
менен Аллаһ жерди өлгөндөн
соң тирилтип, үстүнө ар түркүн
жаныбарларды тараткан эле,
шамалдардын (бирде муздак,
бирде ысык болуп) согуусунда
жана асман менен жердин
ортосунда моюн сундуруп коюлган
булуттарда акылдуу адамдар үчүн
(Аллахтын кудуретине) белгилер
бар.

165. Адамдардын арасында кээ
бирөөлөр, Аллаһтан башка
нерселерди (Аллаһка) тең (шерик)
кылып алышат (жана) аларды
Аллахты сүйгөндөй сүйүшөт.
Ыймандуу адамдар Аллаһты
көбүрөөк сүйүшөт. Эгер (Аллаһка
башка нерселерди шерик кармаган)
заалымдар Кыяматта азапты (өз
көздөрү менен) көрүшсө жана
күч-кудуреттин бардыгы Аллаһка
таандык экенин билишсе (Аллахка
шерик кошушпайт болчу).
Аллахтын азабы катуу!

166. Ал (Кыямат) Күнү (Аллаһтан
башкага) ээрчигендерден

وَاللَّهُمَّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ
الرَّحِيمُ ﴿١٦٣﴾

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَخَلْقِ
النَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْفَلَكَ الَّتِي تَجْرِي فِي
الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ
السَّمَاءِ مِنْ مَّاءٍ فَأَخْبَاهُ بِالْأَرْضِ بَعْدَ
مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَتَصْرِيفِ
الرِّيْحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿١٦٤﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَندَادًا
يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ
حُبًّا لِلَّهِ وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ
يُرَوْنَ الْعَذَابَ أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا
وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ ﴿١٦٥﴾

إِذْ تَبَرَأَ الَّذِينَ اتَّخَعُوا مِنَ اللَّهِ آلِهَةً
أُخَرَ

ээрчиткендери (сыйынган, сүйгөн жалган кудайлары) чанып кетет жана бардыгы азапты өз көздөрү менен корушот. Анан алардын арасындагы алака-мамилелери үзүлөт.

167. Андан соң ээрчигендер: “Эгер бизге жашоо дагы бир ирет берилчү болсо, бизди чанганы сыяктуу буларды (жасалма кудайларды) чанып (жалгыз Аллахка сыйынып) жашайт болчубуз”-дешет. Ошентип, Аллах аларга (ширк) амалдарын өз баштарына кайгы кылып көргөзөт. Алар экинчи чыккыс болуп Тозокто калып кетишет.

168. О, адамдар! Жер бетиндеги нерселерден адал, таза болгондорун жегиле жана шайтан баштаган жолдорго жүрбөгүлө. Ал силерге анык душман!

169. Шайтан силерди жаман, бузук иштерге жана Аллах жөнүндө билбеген нерселерди сүйлөөгө буюрат.¹

170. Качан (мушриктерге): “Аллах түшүргөн нерсеге (Кураан

وَرَأَوْا الْعَذَابَ وَتَقَطَعَتْ بِهِمُ
الْأَسْبَابُ ﴿١٦٧﴾

وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّا كُنَّا نَدْرَأُ
فَتَنَبَّرًا مِنْهُمْ كَمَا تَنَبَّرَ وَإِنَّا كَذَلِكَ
بِرَبِّهِمْ اللَّهُ أَعْمَلْنَاهُمْ حَسْرَتٍ عَلَيْهِمْ
وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنَ النَّارِ ﴿١٦٨﴾

يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِنْ ثَمَرِ الْأَرْضِ حَلَالًا
طَيِّبًا وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ
إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿١٦٩﴾

إِنَّمَا يُفْرِكُكُمْ بِالسُّوءِ وَالْفَحْشَاءِ وَأَن
تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٧٠﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ اتَّبِعُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَل

1 Аллах жөнүндө билбей сүйлөгөн адамдар төмөндөгүлөр: 1) Ким Аллахты Өзү жана пайгамбары сыпаттабаган сыпат менен сыпаттаса же Өзү жана пайгамбары атаган сыпат менен атабаса – Аллах жөнүндө билбей сүйлөгөн болот. 2) Ким “Аллахтын теңдеш, шериги, баласы бар” десе – Аллах жөнүндө билбей сүйлөгөн болот. 3) Ким “олуя кишилердин арбактары алардан жардам сураган кишини Аллахка жакындаштырат” деп тастыктаса – Аллах жөнүндө билбей сүйлөгөн болот. 4) Ким Кураандан же хадистен далилин билбей туруп, “Аллах палан нерсени адал кылган, түкүнчө нерсени арам кылган” деген сыяктуу сөздөрдү сүйлөсө – Аллах жөнүндө билбей сүйлөгөн болот. 5) Ким Кураан же сахих хадистен далили болбой туруп: “Аллах паландай макулдукту түкүндөй максат менен жаратты” десе – Аллах жөнүндө билбей сүйлөгөн болот. 6) Ким Аллахтын жана элчисинин сөздөрүн өз оюна ылайыктап таавил кылып (бурмалап) сүйлөсө – Аллах жөнүндө билбей сүйлөгөн болот.

өкүмдөрүнө) ээрчигиле” - деп айтылса, алар: “Жок, биз ата-бабаларыбыздын үрп-адаттарына ээрчийбиз” дешет. Эгер ата-бабалары эч нерсеге акыл калчабаган жана Туура Жол таппаган адамдар болсо да (ошенте беришеби)?!

171. Каапыр болгон адамдар кишинин кыйкырыгынан чакыруу жана добуштган башка эч нерсени ылгай албаган айбандарга окшош. Алар дүлөй, дудук жана сокур! Демек, акылдарын иштетиппейт.

172. О, ыйман келтиргендер! Эгер Аллаһтын Өзүнө ибадат кылчу болсоңор, Биз силерге ырыскы кылып берген таза нерселерден жегиле жана Аллаһка шүгүр кылгыла.

173. Аллаһ силерге тариты, (мууздаганда аккан) канды, доңуздун этин, Аллаһтан башкага атап союлган жандыктын этин (жепти) арам кылды. Ал эми, кимде-ким, атайын издебей, чектен чыкпай (өлбөй калуу үчүн гана жегенге) мажбур болсо, ага күнөө болбойт. Аллаһ Кечиримдүү, Мээримдүү.

174. Аллаһ түшүргөн китепти (Тооратты, анын ичиндеги чындыкты) жаап-жапырган жана аны арзыбаган баага сата турган адамдар өз курсактарына оттон бөлөк нерсени жешпейт. Аллаһ Кыямат күнү аларга сүйлөбөйт жана аларды (жаман пейилдеринен) тазартпайт. Аларга кыйноочу азап бар.

تَسْمِعُ مَا الْقَيْنَا عَلَيْهِ ءَابَاءَنَا أَوْ لَوْ كَانَ ءَابَاؤُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿١٧١﴾

وَمَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا كَمَثَلِ الَّذِي يَنْعِقُ بِمَا لَا يَسْمَعُ إِلَّا دُعَاةً وَنِدَاةً صُمٌّ بُكْمٌ عُمْيٌ فَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٧٢﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا لِلَّهِ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿١٧٣﴾

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخَيْزِيرِ وَمَا أُهْلَ بِهِ لِغَيْرِ اللَّهِ فَمَن اضْطُرَّ غَيْرَ بَإِجٍ وَلَا عَادٍ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٧٤﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلَ اللَّهُ مِنَ الْكِتَابِ وَيُسَرُّونَ بِهِ سَعَةً قَلِيلًا أُولَٰئِكَ مَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ إِلَّا النَّارَ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٧٥﴾

175. Алар адашууну хидаят (туура жол) ордуна, азапты кечирим ордуна сатып алган адамдар. Алар Тозок отуна мынча сабырдуу?!

176. Бул - Аллаһ китепти чындык менен түшүргөнү (бирок, алар ошол чындыкты жашыргандары) себептүү. Аллаһтын китеби (Тоорат) жөнүндө (бир өкүмүнө ишенип, экинчисине ишенбей) ар түрдүү (пикирде) болуп жаткан адамдар (чындыктан) алыс бөлүнүп-жарылууда калышат.

177. Жакшылык жүзүнөрдү Чыгыш жана Батышка бурушуңар эмес. Бирок, жакшылык – Аллаһка, Акырет күнүнө, периштелерге, китепке, пайгамбарларга ишенген, өзү жакшы көргөн мал-дүйнөсүн тууган-уруктарга, жетимдерге, жакырларга, мусапырларга, (муктаж болуп) сурагандарга, өз башын азат кылууну каалаган кулдарга садака кылган, намазды толук аткарган, зекетти төлөгөн, убадалашканда өз убадасында бекем турган жана кембагалдык, оору-сыркоо жана согуш убакыттарында сабырдуу болгон адамдар(дын ыймандуу пейилдери).¹ Мына ушулар (өз ыймандарында) чынчыл жана ушулар гана такыба кишилер!

178. О, момундар! Өлтүрүлгөндөр үчүн өч алуу силерге парыз кылынды: азат адамга азат адам, кулга кул, аялга аял (өлтүрүлөт). Ал эми,

أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ
بِالْهُدَى وَالْعَذَابِ يَأْتُمُغْفِرَةً فَعَمَّا
أَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ ﴿١٧٥﴾

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ نَزَّلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ الَّذِينَ
أَخْتَلَفُوا فِي الْكِتَابِ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿١٧٦﴾

* لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُولُوا وَجُوهَكُمْ قِبَلَ
الشَّرْقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ
بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ
وَالنَّبِيِّينَ وَآتَى الْمَالَ عَلَى حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَى
وَالْيَتَامَى وَالْمَسْكِينِ وَاتَّبَعَ السَّبِيلَ وَالسَّائِلِينَ
وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ
وَالْمُوقِفَاتِ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا وَالصَّابِرِينَ
فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَاءِ وَبَيْنَ أَيْدِي أُولَئِكَ
الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿١٧٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ
فِي الْقَتْلِ الْحَرِّ بِالْحَرِّ وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ وَالْأُنْثَى

¹ Бул аяттын мааниси пайгамбарыбыздын: «Баатырлык курчтук менен эмес, ачуусун баса билүү менен өлчөнөт» деген хадисине үндөшөт.

ага күнөө болбойт. Аллах –
Кечиримдүү, Мээримдүү.

183. О, ыйман келтиргендер! Силерден мурунку элдерге парыз кылынган сыяктуу, силерге да орозо кармоо парыз кылынды. Такыбаа болушуңар үчүн.¹

184. (Парыз орозо) эсептүү күндөр (до гана тутулат). Силерден кимиңер оорулуу же сапарда болсо, башка күндөрдүн эсебинен (кармап берет). Орозо кармаганга чыдаган (бирок, кыйналганы себептүү кармабаган) адамдарга (ар бир күн эсебине) бир жакыр адамды тойгозуу – фидья. Ким ашыгыраак адамды тойгузса, өзүнө жакшы. Бирок, орозо кармаганыңар (фидья төлөөдөн) жакшы, эгер билсеңер.

185. (Силер орозо кармай турган санактуу күндөр – бул) Рамазан айы. Бул айда адамдарга хидаят – туура жол болуп, хидаят жана фуркандан турган анык далилдер катары Кураан түшүрүлдү. Жана силерден кимде ким (жаны) айды көрсө – орозо кармасын! Жана ким оорулуу же сапарда болсо, башка

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ
الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ
قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٨٣﴾

أَيُّهَا مِمَّا مَعَدُّوا ذِكْرَ قَوْمٍ مِمَّنْ كَانَ مِنْكُمْ
مَّرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ وَعَلَى
الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ
فَمَنْ تَصَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ. وَإِنْ تَصُومُوا
خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٨٤﴾

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ
هُدًى لِلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ
فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ
وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ
أَيَّامٍ أُخَرَ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ
بِكُمُ الْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ

1 Орозо адамдын такыбасын өстүрүүчү эң зор себептерден бири. Анткени, орозодо Аллах Тааланын буюрганын жасоо жана кайтаргандарынан кайтуу амалдары бар. Адам баласы орозо кармаганда таң азандан кечке чейин Аллах тыюу салганы үчүн напси каалап турган тамак-аш, суусундук, жыныстык мамиле ж.б.дан өз ыктыяры менен баш тартат. Бул такыбалыктын белгиси. Экинчиден, орозо кармаган адам Аллаhtын көзөмөлдөп турганын өзүнүн напсиңе үйрөтөт. Буга үйрөнгөн напси каалаган жана жетишке мүмкүн болгон нерселерден тыйылат. Үчүнчүдөн, жел-ичүү кыскаргандан улам, адамдын кан тамырларындагы Шайтандын жолдору кысылат. Төртүнчүдөн, орозо кармоочу бул айда таат-ибадатты көбөйтөт. Көп ирекет намаз окуйт. Көп ибадат кылуу дагы такыбалыктан. Бешинчиден, байлар ачкачылык, жетишсиздик эмне экенин орозо аркылуу өз баштарынан өткөрүп, кембагалдарга кайрымдуураак болушат. Бул да такыба дегендик. Орозонун мындан башка да пайдалары көп.

күндөрдүн эсебинен (тутуп берет). Аллаһ силерге жеңил болуусун каалайт, оор болуусун каалабайт. (Орозо) санагты толук кылууңар (калтырбай тутууңар) жана силерди туура жолго салганы үчүн Аллаһты даңазалашыңар үчүн жана Аллаһка (көп-көп) шүгүр кылууңар үчүн (парыз кылынды).

186. (О, Мухаммад) эгер пенделерим сенден Мени сурашса (айткын) Мен (аларга) жакынмын. Мага дуба кылышса дуба кылуучтунун дубасына жооп беремин. (Эми,) Мага да жооп беришсин жана ыйман келтиришсин! (Ошондо) Туура Жолго түшүп калышы ажеп эмес!¹

187. Силерге орозо түнүндө аялыңар менен кошулуу адал кылынды. Алар силер үчүн кийим, силер алар үчүн кийим (сыяктуусуңар). Аллаһ силердин (орозо түндөрү) өзүңөргө зулум кылып алганыңарды билди жана тообаңарды кабыл кылып, кечирди. Мына эми, аялыңар менен (орозо түнүндө) кошула бергиле жана Аллаһ силерге жазган нерсени (адал кошулуу менен адал перзентти) ниет кылгыла. Жана тээ таң мезгилинен ак жип кара жиптен ажыраганы силерге анык билингенге чейин жей бергиле, иче бергиле. Андан (саардыктан) кийин ороzonу кечке чейин толук уланткыла. Жана мечиттерде зытикаф отурган

وَلْيُكْثِرُوا اللَّهَ عَلَى مَا هَدَاهُمْ
وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٤٥﴾

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ
دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي
وَلْيُؤْمِنُوا بِلَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ ﴿٤٦﴾

أَجَلٌ لَّكُمْ لَيْلَةُ الصِّيَامِ الرِّقْتُ إِنِّي
نَسِيتُكُمْ هَذِهِ لَيْلَةُ لَكُمْ وَأَنْتُمْ لَيْسَ
لَهُمْ عِلْمٌ بِاللَّهِ أَنْتُمْ كُنْتُمْ تَخْتَانُونَ
أَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنْكُمْ
فَالَّذِينَ يَكْفُرُونَ وَأَتَوَعَدُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ
وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ
الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ
ثُمَّ أَتَمُوا الصِّيَامَ إِلَى اللَّيْلِ وَلَا تُكْشِرُوا
وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ
فَلَا تَقْرُبُوهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لِنَاسٍ
لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٤٧﴾

¹ Сахаабалар Мухаммад саллаллоху алайхи ва салламдан: “Эй Аллаһтын элчиси. Аллаһ бизге жакынбы, алыспы? Ага шыбырап дуба кыталыбы же кыйкырып дуба кыталыбы?” – деп сурашканда ушул аят түшкөн.

мезгилиңерде аялыңарга жакындабагыла. Булар (тыюу салынган нерселер) – Аллаһтын чек аралары. Алар(ды бузуу)га жакындабагыла! Аллаһ адамдарга Өз аяттарыны мына ушинтип баян кылып берет, такыба болуунар үчүн.

188. Бири-бириңердин акча-мүлкүңөрдү кыянат жолдор менен жебегиле жана адамдардын мал-дүйнөсүнөн бир бөлүгүн күнөө менен жеп алуу үчүн акча-мүлктү өкүм чыгаруучуларга (арам экенин) билип туруп (пара катары) бербегиле.

189. (О, Мухаммад) Сенден “хилалдар” (ичке орок сымал айлар) жөнүндө сурашат. Айт: “Алар адамдарга убакыттарды жана хаж (ажылык) убактысын белгилөө үчүн. Үйүңөргө арт жагынан кирүүңөр жакшылык эмес, бирок, жакшылык – бул Аллаһтан корккон киши(нин) пейилдеринде жатат). Үйүңөргө эшиктеринен киргиле жана Аллаһтан корккула! (Ошондо гана) жеңишке (Бейишке) жетсеңер ажеп эмес!

190. (О, мусулмандар!) Аллаһтын жолунда (Анын дининин жогору болушу үчүн) силерге согуш ачкандарга каршы согушкула жана чектен чыкпагыла” Аллаһ чектен чыккандарды сүйбөйт.

191. Аларды тапкан жеринерде өлтүргүлө, силерди сүрүп чыгарган жерден аларды да сүрүп чыгаргыла. Фитна (динден азгыруу, бузукулук) адам өлтүрүүдөн да жаман. Алар менен

وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبِطْلِ
وَقَدْ نُوِّبَ إِلَيْهَا إِلَى الْحَكِّ لِيَأْكُلُوا أَقْرَبًا
مِّنْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْإِثْمِ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٨٨﴾

﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَهْلِ قُلْ هِيَ مَوَاقِيتُ
لِلنَّاسِ وَالْحَجِّ وَلَيْسَ الْبِرُّ بِأَنْ تَأْتُوا
الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنِ
اتَّقَى وَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا
وَأْتُوا اللَّهَ تَعَالَى كَرْتًا خَيْرًا ﴿١٨٩﴾

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ
يَقْتُلُونَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
الْمُعْتَدِينَ ﴿١٩٠﴾

وَأَقْتُلُواهُمْ حَيْثُ تَقْبَضُوهُمْ وَأَخْرِجُوهُمْ مِنْ حَيْثُ
أَخْرَجُوكُمْ وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا تَقَاتِلُوا
عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتَّى يَقْتُلُوكُمْ فِيهِ فَإِنْ
قَاتَلُوكُمْ فَأَقْتُلُوهُمْ كَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ﴿١٩١﴾

“Масжид Аль-Харамдын” алдында силерге каршы согушмайынча согушпагыла, Эгер алар согушту баштаса, анда өлтүрө бергиле, каапырлардын жазасы – ушундай.

192. Эгер (согушту) токтотушса (каапырчылыктарынан кайтып, мусулман болушса) анда, Аллаһ Кечиримдүү, Мээримдүү.

193. Качан (жер бетинен) фитна (ширк, исламга тоскоолдук) жок болмоюнча жана дин Аллаһ үчүн болмоюнча согуша бергиле. Эгер токтошсо, заалымдарынан башкаларына тийбегиле.

194. «Шхрул-харамга» - «Шхрул-харам» жана арам кылынган нерселер(ди жасагандык үчүн) оч (алуу) бар!¹ Ким силерге душмандык кылса, силер дагы дал өзүндөй душмандык кылгыла! Аллаһтан корккула жана билгиле, Аллаһ такыба кишилер менен бирге.

195. Аллаһтын жолунда нафака (садака) чыгаргыла.² Колунарды (өзүңөрдү) өлүмгө таштабагыла.³

فَإِنْ أَنْتَهُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٩٢﴾

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ
فَإِنْ أَنتَهُوا فَلَا عُدْوَانَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿١٩٣﴾

الشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالْحُرُمَتُ قِصَاصٌ فَمَنْ
أَعْتَدَى عَلَيْكُمْ قَاتِلُوهُ عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا أَعْتَدَى
عَلَيْكُمْ وَانْفُوا اللَّهَ وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿١٩٤﴾

وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى
الْتَّهْلُكَةِ وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٩٥﴾

1 Арабдардын үрп-адаты боюнча “шахрул-харам” деп аталган айларда согушуу мүмкүн эмес. Бирок, мушриктер көбүнчө бул адатты бузуп, мусулмандарга сокку урушкан. Ошондуктан, Аллаһ “Алар “шахрул-харамды” урматтабай силерге согуш ачса, силер да карап отурбай согуша бергиле, жана арам айлардын эрежесин сактабаганы үчүн өч алгыла” деп буюрду.

2 Аллаһтын ыраазычылыгы, Анын дининин өнүгүшү, дүйнөгө жайылып, бардык диндерге үстөм болушу үчүн мусулман адам жанын, малын, бүт аракетиң нафака (чыгаша) кылышы парыз. Аллаһ жолундагы эң зарыл жана башкаларына өбөлгө болгон нафака – бул материалдык садака. Эгер Аллаһтын Дини жогору болушунун эң биринчи шарты жихад болсо жана жихаддын үч түрү болсо (кол менен, мал менен, калем – тил менен) ушул үчөө тең материалдык нафакасыз ишке ашпайт.

3 “Өзүңөрдү өлүмгө таштабагыла” дегендин мааниси “Аллаһтын буйруктарын аткарбай, Анын Динине малыңар, жаныңар жана убакыт-арекетиңер менен жардам бербей отуруп балээге кабылып калбагыла” деген маанини туюндурат. Айрыкча,

Эхсан кылгыла. Аллах эхсан кылуучуларды сүйөт.

196. Хаж (ажылык) жана Умраны, Аллах үчүн (ыклас менен) толук аткаргыла. Эгер (бир тоскоол себептүү, Маккага жете албай, жолдо) кармалып калсаңар, кудуретиңер жеткен (төө, уй же кой сыяктуу) курмандык(ты Маккага жибересиңер.) Курмандык (малыңар) жайына жетип бармайынча (жана силерге анын союлганы жөнүндө кабар келмейинче) чачыңарды албайсыңар. Ал эми, силерден ким бирөөнөр оорутандан же башындагы бир зыяндан улам (чачын алдырууга туура келсе), анын ордуна (үч күн) орозо кармоо (алты жакырга) нафака берүү же (бир кой) союу менен фидья (төлөм) төлөсүн. А эгер (тоскоолдуктардан) аман болсоңор жана (Маккага жетип), ким хаж(ибадаты башталган)га чейин умрадан да пайдаланган болсо, кудурети жеткен бир курмандык (сойсун). Ал эми ким (курмандыкты же анын баасын) таппай калса, хаж мезгилинде үч күн, үйүнө кайтып келгенде жети күн орозо тутсун! Бардыгы болуп он күн толук болот. Бул (өкүм) үй-бүлөсү Масжид аль-Харамда болбогон (алыстан келген) кишилер үчүн. Аллахтан корккула жана билгиле, Аллах – азабы катуу Зат!

وَاتِمُوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ فَإِنْ أُخْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ وَلَا تَخْلِقُوا أَرْوَاحَكُمْ حَتَّى يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحَلَّهُ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ رَأْسِهِ فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ فَإِذَا أَمِنْتُمْ فَمَنْ تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةٍ إِذَا رَجَعْتُمْ تِلْكَ عَشْرَةٌ كَامِلَةٌ ذَلِكَ لِأَنْ لَمْ يَكُنْ أَهْلُهُ حَاضِرِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١٩٦﴾

мусулмандар убактысын, аракетин, акча-байлыгын Аллах жолунда нафака кылбай отура берсе, тез эле башка диндердин, башка элдердин тепсеңдисиңде калып, түз маанисиңде чоң балээге кабылышат.

197. Хаж (сапары) – белгилүү айлар.¹ Ким ошол айларда (өзүнө) хаж (ибадатын) парыз кылса, (жана ихрам байласа) хажда (ихрамдан чыкканга чейин) жубайы менен (жыныстык) мамиле жасабайт, бардык күнөөлөрдөн тыйылат жана жаңжалдан алыс болот. Кандай гана жакшы амал кылсаңар да Аллаһ билип турат. Жана да жолго азык камдап алгыла. Эң жакшы жол азыгы – бул такыба. О, акылдуу адамдар, Менден корккула!

198. (Хаж ибадаты мезгилинде адал кесип, же соода менен) Раббинерден пазилет үмүт кылууңарда күнөө жок. Ал эми, Арафат тоосунан түшсөңөр, Машьяр-ул-харамда (Муздалифа өрөөнүндө) токтоп, Аллаһты зикир кылгыла жана Аллаһ силерди адашканыңардан кийин, Туура Жолго салганы үчүн, силер да Аны эстегиле.

199. Андан соң (Муздалифадан Каабаны көздөй) адамдар түшкөн багыт менен түшкүлө жана Аллаһтан кечирим сурагыла. Албетте, Аллаһ Кечиримдүү, Мээримдүү.

200. Ал эми, ибадат - жөрөлгөңөрдү аткарып болгон соң (такбирлерди айтып) Аллаһты, ата-бабаңарды эстегендей же андан да катууураак эстегиле. Адамдардан кээ бирөөлөрү (Акыретти унутуп): “О, Рабби! Бизге ушул дүйнөдө бер”-

الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَّعْلُومَاتٌ فَمَنْ قَرَضَ فِيهِمُ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمْهُ اللَّهُ وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ الشَّقْوَىٰ وَاتَّقُونِ يَا أُولِيَ الْأَلْبَابِ ﴿١٩٧﴾

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ فَإِذَا أَقَضْتُمْ مِنْ عَرَفَاتٍ فَأَذْكُرُوا اللَّهَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ وَاذْكُرُوهُ كَمَا هَدَيْتُمْ وَإِنْ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلِهِ لَمَنِ الضَّالِّينَ ﴿١٩٨﴾

ثُمَّ أَفِيضُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٩٩﴾

فَإِذَا أَقَضْتُمْ مِنْ سَكَكِكُمْ فَأَذْكُرُوا اللَّهَ كَذِكْرِكُمْ آبَاءَكُمْ أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا فَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلْقٍ ﴿٢٠٠﴾

1 Шаввал айы, Зул-Каада айы жана Зул-Хижжа айынын он күнү.

дешет. Андайларга Акыреттен насип жок!

201. Алардан дагы бирөөлөрү: “О, Рабб! Бизге ушул дүйнөдө да, Акыретте да жакшылык бере көр жана бизди Тозок азабынан сакта!” - дешет.

202. (Акыретте) дал ошол адамдар үчүн жасаган (жакшы) иштеринен насип бар. Аллаһ өтө тез эсептешет!

203. Аллаһты саналуу күндөрдө да эстегиле.¹ Ким эки күндө шашылса – ага күнөө жок. Жана ким кечиктirse – ага да күнөө жок.² (Бул өкүмдөр) Такыба кишилер үчүн. Аллаһтан корккула жана билгиле: бардыгыңар (Кыяматта өз ишиңерден эсеп берүү үчүн) Аллаһтын алдында чогултуласыңар.

204. (О, Мухаммад!) Адамдардын арасында ушундайлары бар: бул дүйнө жашоосунда анын сөздөрү сени кызыктырып койот. Ал жүрөгүңдөгү нерсеге Аллаһты күбө кылат (ант ичет). Чынында, ал (Исламга) элдешкис душман!³

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي
الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً
وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿٢٠١﴾

أُولَٰئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مِّمَّا كَسَبُوا
وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٢٠٢﴾

﴿وَاذْكُرُوا اللَّهَ فِي أَيَّامٍ مَّعْدُودَاتٍ فَمَنْ
تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَا إِشْرَ عَلَيْهِ وَمَنْ
تَأَخَّرَ فَلَا إِشْرَ عَلَيْهِ لِمَنْ أَتَقَىٰ وَاتَّقُوا
اللَّهَ وَأَعْلَمُوا أَنَّكُمْ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ ﴿٢٠٣﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْجِبُكَ قَوْلُهُ فِي
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيُشْهَدُ اللَّهُ عَلَىٰ مَا فِي
قَلْبِهِ وَهُوَ الذُّلُّ الْخَصِيرُ ﴿٢٠٤﴾

1 Бул жерде “эсептелүү күндөр» дегенде Курбан майрамынан кийинки үч күнгө - Зул-хиджа айынын 11-12-13-күндөрүнө айтылат. Ал күндөрдө ажылар Минаа өрөөнүндө болушуп, Аллаһтын меймаңдары катары эсептелинет. Ошондуктан, пайгамбарыбыз: “Ташрик күндөрү жеп-ичүү жана Аллаһты зикир кылуу күндөрү” деген. Шайтанга таш атуу (жамра) жана Курбандык кылуу мезгилиндеги зикирлер дагы “ташрик күндөрүнүн зикиринин курамына кирет.

2 Ким Минаадагы (курмандык, жамра, зикир сыяктуу) амалдарын экинчи күндүн кечине чейин аткарып, шашылыш түрдө кайтып кетүү үчүн Каабага түшүп кетсе – уруксат. Ал эми, ким Минаада үчүнчү күндүн түнүндө да калып, зикир кылып, эртеси жамаратка таш атканы барып, андан кийин кайтып түшсө – анда да күнөө жок.

3 Бул аят Ахнас ибн Шарийк деген мунафык жөнүндө түшкөн. Өзү Исламды жана мусулманды көргүсү келбеген кас душман болсо да Пайгамбарыбыз саллаллоху алайхи ва салламга өтө сыдык, жакшы сөздөрдү айтып, өзүнүн мусулман экенине

205. Ал сенин алдыңан кетээри менен, жер бетин бузукулуктарга толтуруш үчүн, эгиндерди, насилдерди курутуш үчүн аракеттерин баштайт. Аллаһ болсо, бузукулукту сүйбөйт.

206. Эгер ага “Аллаһтан корк” деп айтылчу болсо, күнөө менен (бирге) текеберлиги (да) кармап калат. Ага Тозок жетиштүү! Ал не деген жамаан орун!!!

207. Адамдардын арасында өз жанын Аллаһ ыраазычылыгы жолунда саткандары (курман кылгандары) да бар. Аллаһ өз пенделерине кайрымдуу.

208. О, ыйман келтиргендер! Исламга толук киргиле! Шайтандын изинен ээрчибегиле! Ал силерге анык душман!

209. Эгер силерге (Раббиңер тарабынан) анык илим-далилдер (Кураан-Сүннөт) келгенден кийин деле жолдон тая берсеңер, билип койгула: Аллаһ – Кудуреттүү, Даанышман.

210. Алар (жер бетинде бузукулукту тараткандар менен шайтанга ээрчигендер, Кыяматта) Аллаһ жана периштелер булуттардын көлөкөсүндө келишинен (жана аларга адилеттүүлүк менен өкүм кылып, жаза беришинен) башканы күтүшпөйт. Анан иш бүтөт жана бардык иштер Аллаһка кайтарылат.

وَإِذَا تَوَلَّى سَعَىٰ فِي الْأَرْضِ لِنَفْسِهِ فِيهَا
وَمِنْهُ لَنُخْرِبَنَّكَ وَالنَّاسُ وَاللَّهُ لَا يُجِبُ
الْفَسَادَ ﴿٢٠٥﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُ اتَّقِ اللَّهَ أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِالْإِثْمِ
فَغَسَبُوهُ جَهَنَّمَ وَلَيْسَ بِالْمُحْسِنِينَ ﴿٢٠٦﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ
مَرْضَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ ﴿٢٠٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَذْخُلُوا فِي
السِّلْمِ كَآفَّةً وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ
الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿٢٠٨﴾

فَإِنْ رَأَيْتُم مِّن بَعْدِ مَا جَاءَتْكُمُ الْبَيِّنَاتُ
فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٠٩﴾

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ فِي ظُلُلٍ
مِّنَ السَّمَاءِ وَالتَّالِيَةِ كَذَّةً وَفُضِيَ الْأَمْرُ
وَالِلَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٢١٠﴾

Аллаһтын аты менен касам ичип жиберчү. Ошентип, Пайгамбарыбыз саллаллоху алайхи ва салламдын кээ бир мажлистерине катышчу болду. Бирок Аллаһ Таала ушул аятты түшүрүп, анын чыныгы жүзүн ачып берди.

211. (О, Мухаммад,) Исраил урпактарынан сурачы, Биз аларга (чыңдыкты далилдеген) анык аян-белгилерден канчасын бердик экен? Өзүнө келген Аллаһтын нээматын кайсы (акылсыз) адам алмаштырат? Албетте, Аллаһ - азабы катуу Зат!

212. Каапыр адамдарга (ушул) дүйнөнүн жашоосу кооз көргөзүлдү. Алар ыймандуу адамдарды мыскылдашат. Такыба адамдар Кыяматта алардан жогору (даражаларда) болушат. Аллаһ каалаган пенделерине эсеписиз ырыскы берет.

213. Адамдар (мурда) бир (динди гана кармаган) үммөт болгон.¹ Анан Аллаһ, (Бейништен) сүйүнчүлүү кабар берүүчү жана (Тозоктон) эскертүүчү пайгамбарларды жиберип, адамдар арасындагы талашкан нерседе (динде) өкүм кылуу үчүн аларга (Аллаһка гана сыйынуу жөнүндөгү) чындыкты камтыган китепти (Тоорат менен

سَلِّمْ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ ۚ إِنَّكَ عَلَىٰ أَعْيُنِنَا ۖ إِيَّاهُ نَبِّئْهُ
وَمَنْ يُبَدِّلْ نِعْمَةَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُ
فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢١١﴾

رُبَّ مَن لِّلَّذِينَ كَفَرُوا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَيَسْخَرُونَ مِنَ
الَّذِينَ ءَامَنُوا ۚ وَالَّذِينَ أَتَقَوَّاهُمْ قُوَّتُهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
وَاللَّهُ يَزِيدُ مَن يَشَاءُ بِعَذَابٍ جَبَّارٍ ﴿٢١٢﴾

كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ
النَّبِيِّنَ مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ وَأَنزَلَ مَعَهُمُ
الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِيَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ فِي مَا
اختلفوا فيه ۖ وَمَا اختلف فيه إِلَّا الَّذِينَ
أُوْتُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ بَغْيًا
يَبْغِيهِمْ فَهَدَىٰ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا لِمَا

1 Бул Нух пайгамбардын мезгили жана чамасы андан он кылымдар кийинки заман эле. Адамдар али дүйнөгө чачырап кете элек. диндери бир, ширк. каапырчылык жок болгон доорлор. Анан эле, Шайтан азгырган бирөөлөр чыгып, элдерди Аллаһтан башкага сыйынууга же бөлбөсө, Аллаһка кошуу (тең кылып) башка нерселерге да сыйынууга үгүттөй башташты. Эки ортодо: жалгыз Аллаһка сыйынуучулар (муваххиддер) менен мушриктердин арасында талаш-тартыштар күчөп, коом экиге ажырады. Көпчүлүк кимисине ишеништин билбей дендароо болуп туруп калат. Анан Аллаһ, Бейништен жана Тозоктон кабар берүүчү пайгамбарларды жиберип, адамдар арасындагы талашкан маселелерине өкүм кылуу үчүн аларга чындыкты ичине камтыган китепти түшүрдү. Ошондой китеп өз мезгилинде, яхудийлердин пайгамбарлары Муса менен Ыйсага да түшүрүлгөн болчу. Бирок, яхудийлер ал китептин өкүмдөрүнө моюн сунуунун ордуна бир бөлүгү ал китептин өзү жөнүндө талашып-тартыша башташат. Ошентип, алар адашуучулукка кайра чыккыс болуп батып кетишти. «Анан Аллаһ алар талашып жаткан чындыкка (Мухаммад менен ага түшкөн Кураанга) ыйман келтирген адамдарды өз каалоосу менен туура жолго баштады. Аллаһ өзү каалаган адамдарды Туура Жолго баштайт.

Инжилди) түшүрдү. Аны алган элдер, ал (дин) жөнүндө, өздөрүнө анык чындыктар келгенден кийин деле, (ага моюн сунбай) өз ара кыянаттык менен талаша башташты. Анан Аллаһ алар талашып жаткан чындыкка ыйман келтирген адамдарды Өз каалоосу менен Туура Жолго баштады. Аллаһ Өзү каалаган адамдарды туура жолго баштайт.

214. (О, момундар!) Силерге мурунку элдердин (машакаты жөнүндөгү) мисалдары келбей туруп, Бейишке киребиз деп ойлодуңарбы. Аларга жакырлык, ар түрдүү ооруулар жеткен жана кооп-коркунучтарга кабылтылган. Жадагалса, пайгамбар(дын өзү) жана аны менен бирге болгон ыймандуу адамдар: “Аллаһтын жардамы качан келээр экен!” деп какшап жиберишкен. Уккуда, Аллаһтын жардамы жакын!

215. Сенден эмнени (кандайча) кайыр-садака кылуу керектигин сурашат. Айткын: “(Колуңардан келген) садакаңар ата-энеңер үчүн, жакын тууганыңар үчүн, жетимдер үчүн, мискиндер (бей-бечаралар) үчүн жана мусапырлар үчүн болсун. Деги эле, кандай жакшылык - садака кылчу болсоңор, аныңарды Аллаһ Билүүчү.¹

216. Силер үчүн жагымсыз болгонуна карабай силерге согуш парыз

اٰخْتَلَفُوْا فِيْهِ مِنَ الْحَقِّ بِاِذْنِ اللّٰهِ وَاللّٰهُ يَهْدِي مَنْ يَّشَاءُ اِلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿٢١٤﴾

اٰمُرُ حَسِبْتُمْ اَنْ تَدْخُلُوْا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِيْنَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ مَّسَّتْهُمُ الْبَأْسَاءُ وَالضَّرَّاءُ وَزُلْزِلُوْا حَتّٰى يَقُوْلَ الرُّسُوْلُ وَالَّذِيْنَ ءَامَنُوْا مَعَهُ ۖ مَتٰى نَضُرُّ اللّٰهَ اِلَّا اِنْ نَضُرَّ اللّٰهُ فَرِيْقٌ ﴿٢١٥﴾

يَسْأَلُوْنَكَ مَاذَا يُنْفِقُوْنَ ۗ قُلْ مَا اَنْفَقْتُمْ مِنْ خَيْرٍ فَلِلّٰهِ الَّذِيْنَ وَالْاٰقِرِبِيْنَ وَالْيَتٰمٰى وَالْمَسْكِيْنَ وَابْنِ السَّبِيْلِ ۗ وَمَا تَفْعَلُوْنَ خَيْرٍ فَاِنَّ اللّٰهَ بِءَعْلِيْمٍ ﴿٢١٦﴾

كُيِّبَ عَلَيْكُمْ الْاِقْتَالُ وَهُوَ كُرْهٌ لَّكُمْ

¹ Бул аятта Аллаһ кимге эң биринчи кайыр - садака (жакшылык) кылуу керектигин тизме менен көргөзүп берди. “Деги, кандай эле садака кылчу болсоңор” деген сөздөн садаканын чен-өлчөмү жок экени маалым болот. Жана бул сөздөн жогоруда саналгандардан башкаларга да садака кылуу мүмкүн экени түшүнүлөт.

кылынды. Анткени, (кээ бир учурда) бир нерсени жаман көрүшүңөр мүмкүн. Чынында, ал силер үчүн жакшылык. Ошондой эле (кээде) силер жакшы көргөн нерсе өзүңөргө жамандык болуп чыгат. Анткени, силер билбейсиңер, Аллаһ билет.

217. Сенден “шахрул-харам” айларында согушуу жөнүндө сурашат.¹ Айткын: “Бул айларда согушуу оор күнөө. А бирок, (мушриктердин мусулмандарды) Аллаhtын жолуна, “Масжид-ал-Харамдан” тосуулары, Ага (Аллаһка) каапыр болуулары, жана анын (Масжид аль-Харамдын) жашоочуларын андан чыгарып жиберүүлөрү Аллаhtын алдында (шахрул-харамда согуш кылуудан) чоңураак (күнөө). Фитна (Аллаhtын Жолуна тосуу) адам өлтүрүүдөн чоңураак (күнөө)! Алар эгер колунан келсе, силерди диниңерден кайтарып жибергенге чейин, силерге каршы согушун уланта беришет. Эми, кимиңер диниңен кайтып, каапыр бойдон өлсө, Дүйнө-Акыреттеги жакшы амалдарынын бардыгы күйүп кетет жана алар Тозок ээлеринен болуп, анда түбөлүк калышат.

218. Ал эми, ыйман келтирген, (динин жогору кылуу үчүн өз)

وَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ
وَعَسَى أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ
وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢١٧﴾

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ قُلْ قِتَالٌ
فِيهِ كَبِيرٌ وَصَدٌّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَكُفْرٌ
بِهِ، وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَآخِرَاتِ أَهْلِهِ، مِنْهُ
أَكْبَرُ عِنْدَ اللَّهِ وَالْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ
وَلَا يَسْأَلُونَكَ يَفْقَهُونَكُمْ حَتَّى يَسْأَلُوا عَنْ
دِينِكُمْ إِنْ أَسْأَلْتُمُوهُمْ وَمَنْ يَزِدْكُمْ عَنْ
دِينِهِ فَصُحَّتْ وَهُوَ كَافِرٌ قُلْ أُولَئِكَ حِطَّةُ
أَعْمَلَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢١٨﴾

إِنَّ الدِّينَ أَمْسُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا

1 Риваяттарда айтылганына караганда, пайгамбарыбыз жиберген Абдуллах Бен Жахш башчылыгындагы согушчандар отряды бир каапырды өлтүрүп, мал-мүлкүн олжолон алышат. Бул окуя “шахрул-харам” (согуш тыюу салынган) айлардан бири Ражаб айында жүз берет. Мединадагы яхудийлер менен мушриктер бул окуяны катуу айыптап чыкканда, жогорудагы аят түшөт. Ал аяттын өкүмү боюнча “шахрул-харам” айларында басып алуучулук согушу тап-такыр арам. Ал эми, көргөнүчүлүк согушуна уруксат.

журтунан хижрат кылган жана
Аллаһ жолунда жихад кылган
адамдар, мына ошолор Аллаһтын
ырайымынан үмүт кылышат.
Аллаһ – Кечиримдүү, Мээримдүү.

219. Сенден “хамр” (арак) жана
“майсир” (кумар) жөнүндө
сурашат.¹ Айткын: “Ал экөөндө
чоң күнөө жана адамдарга
(дүйнөлүк) пайдалар бар. Бирок,
күнөөсү пайдасынан чоңураак.
«Сенден “Эмнени садака кылсак
экен?” - деп сурашат. “(Өзүңдөн)
артканын” - деп жооп бер». Аллаһ
силерге аяттарын ушинтип
баяндайт. Кана эми, пикир
кылсаңар!

220. (Кана эми,) Дүйнө жана Акырет
жөнүндө (пикир кылсаңар!).
Сенден жетимдер жөнүндө
сурашат. Айткын: “Жетимдерди(н
абалын) оңдоо – жакшы. Эгер
жетимдерге (мүлктө шериктештик
боюнча) аралашсаңар – алар
силердин өз бурадарыңар. Аллаһ
кимдин бузуку, кимдин оңдоочу
экенин билет. Эгер Аллаһ кааласа,
силерге оор кылып коймок. Аллаһ
– Кудуреттүү, Даанышман!

221. Силер мушрик аялдарга
алар ыйман келтирмейинче
үйлөнбөгүлө. (Анткени,) күн
(болсо да) ыймандуу аял мушрик

وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ يَرْجُونَ
رَحْمَتَ اللَّهِ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢١٩﴾

﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَا
إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنْفَعَةٌ لِلنَّاسِ وَثَمَرُهُمَا
أَكْبَرُ مِنْ نَفْعِهِمَا وَيَسْأَلُونَكَ مَاذَا
يُنْفِقُونَ قُلِ الْعَفْوَ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ
آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٢٠﴾

فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْيَتَامَى
قُلْ إِصْلَاحٌ لَهُمْ خَيْرٌ وَإِنْ تُخَالِطُوهُمْ
فَأَحْسَنُ كُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ مِنَ
الْمُصْلِحِ وَتَوَشَّى اللَّهُ لَأَعْنَتَكُمْ
إِنَّ اللَّهَ غَفِيرٌ رَحِيمٌ ﴿٢٢١﴾

وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكَةَ حَتَّى تُؤْمِنَ وَلَا مُمْسِكَةٌ
مُؤْمِنَةٌ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكَةٍ وَلَا أَنْجَبَتْكُمْ

1 “Хамр” сөздүктө “ороп алуу” деп которулат. Ушундан улам адамдын акыл-эсин тап-такыр ороп, кулпулап сала турган ар кандай нерсе – ал азбы, көппү, суякпу, коюубу, ачыганбы, ачыбаганбы, буудайданбы же башкаданбы – “хамр” (арак) болуп эсигтелинет. “Майсир” сөздүктө “жан кейитпей, жеңил жол менен жетүү” дегенди туюндурат. Эки тараптан акча сайылып өткөрүлө турган утуш оюндарынын бардыгы – майсир (кумар) болуп саналат, ал лотереябы, билыард же шахматпы, картабы же нардабы, – мунун айырмасы жок. Ал эми, ат жарыштыруу, тоо жарыштыруу, ок жарыштыруу оюндары – эгер кумар болбосо – буларга уруксат.

(сулуу, азат жана бай) аялдан артык! Эгер ал (мушрик аял) силердин купулунарга толуп турса да. Ошондой эле, (өзүңөргө караштуу кыз-жубандарды) мушрик эркектерге – алар ыйманга келмейинче – никелеп бербегиле. (Анткени,) кул болсо да ыймандуу эркек мушрик эркектен, артык! Эгер ал (мушрик) силерге жагып турса да. (Себеби) Алар (мушриктер сөзү, пейили жана абал-көрүнүшү менен силерди) Тозокко чакырышат. Аллаһ болсо, Өз каалоосу менен Бейишке жана кечирим берүүгө чакырат. Жана аяттарын адамдарга (ушинтип) баяндайт. Кана эле, алар Аллаһты эстешсе!

222. Сенден айыз (каны) жөнүндө сурашат. Айткын: “Ал жагымсыз нерсе”. Демек, айыз убактысында аялдарга кошулбагыла. Жана таза болмоюнча аларга жакындабагыла.¹ Ал эми, алар таза болгондо, аларга Аллаһ буюрган тараптан келе бергиле. Аллаһ тооба кылуучуларды жана таза-пакиза адамдарды сүйөт.

223. Аялдарыңар силердин эгин талаалар. Өзүңөрдүн эгин талааларга каалаган тарабыңардан келе бергиле.² Жана өзүңөр

وَلَا تُشْرِكُوا بِالْمُشْرِكِينَ حَتَّىٰ تَوَدُّوا وَلَعِبٌ مِّنْ خَيْرٍ مِّنْ مُّشْرِكٍ وَلَوْ أَعْجَبَكُمْ أُولَٰئِكَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ بِإِذْنِهِ وَيُبَيِّنُ لِلنَّاسِ أَعْلَانَهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٢٢﴾

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ أَذًى فَأَعْتَزِلُوا النِّسَاءَ فِي الْمَحِيضِ وَلَا تَقْرُبُوهُنَّ حَتَّىٰ يَطْهُرْنَ فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأَلُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ ﴿٢٢٣﴾

يَسْأَلُكُمْ خَرْبُكُمْ فَأَنْتُمْ خَرِيدَةٌ أَلَيْسَ اللَّهُ شَعِيرًا وَقَدِيرًا بِأَنفُسِكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ

1 “Таза болмоюнча аларга жакындабагыла” деген аяттын мааниси “айыз каны келчү орунга (жыныстык мүчөгө) жакындабагыла” дегенди билдирет. Ошондуктан, пайгамбарыбыз аялынын айыз мезгилинде аны менен бир тошөктө жатууну кааласа “дамбалыңды кийин ал” деп буюрат эле. Айыздан таза болуунун эки шарты бар: 1) айыз канын токтошу. 2) аялдын гусул кылуусу (оозу-мурдун үч жолу чайкан, бүт денесин жуусу).

2 Пайгамбарыбыз саллаллоху алайхи ва саллам аркадан (клоака) «келүүнү» арам деген жана бул амалды кылуучуларга «Аллаһтын каалаты болсун!» деп каргыш айткан.

үчүн (жакшы ниетти) алдыга койгула. Аллаһтан корккула жана билгиле, силер Ага (Кыяматта) жолугасыңар. Жана момундарга (Бейишти) сүйүнчүлө!

224. Аллаһты(и атына ичкен антыңарды) жакшылыгыңардан, такыбалыгыңардан жана адамдардын арасын түзөтүүңөрдөн тосуучу (шылтоо) кылып албагыла.¹ Аллаһ – Угуучу, Билүүчү.

225. Аллаһ силерди (тил учунда айтылган) антыңардагы маанисиздик үчүн жазалабайт. Бирок, жүрөгүңөр чыгарган нерсе (ант) үчүн жазалайт.² Аллаһ – Кечиримдүү, (пейили) Жумшак.

226. Аялдарынан “ийлаа”³ кылган күйөөлөр үчүн (эң узун) күтүү мөөнөтү төрт ай. Эгер (ниеттеринен) кайтышса, Аллаһ – Кечиримдүү, Мээримдүү.

227. Жана эгер (төрт ай өткөн соң) талак берүүнү (ажырашууну)

وَأَعْلَمُوا أَنَّكُمْ مُلْقَوَةٌ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٢٤﴾

وَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ عُرْضَةً لِأَتَمِّنْكُمْ أَنْ تَبَرُّوا وَتَتَّقُوا وَتُصْلِحُوا بَيْنَ النَّاسِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٥﴾

لَا يُلَاحِظُكَ اللَّهُ بِاللَّعْنَةِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٢٢٦﴾

لِلَّذِينَ يُؤْلُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ تَرَفُّسٌ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ فَإِنْ فَاءَ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٢٧﴾

وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٨﴾

Жогорку аяттын дагы бир буйругу: “Эгин талаага келүү”, жакшы перзенттерди тилөө жана башка “эгин талаалардан” сактануу сыяктуу жакшы ниеттерди илгери коюу менен болушу керек.

1 Аллаһ Таала антка опа кылууга (аткарууга) буюрган. Бирок, бул жерде Аллаһ кээ бир анттарды бөлүп көргөзүп, аларды аткарбаш керек экенин айтууда. Эгер бир киши Аллаһтын атын оозанып («Аллаһка ант!» деп) Аллаһ сүйгөн бир жакшы нерсени жасабоого ант ичсе, анда бул антын аткарбасын! Аллаһтын атынан ант ичип койдум эле дебестен, антын бузуп, жакшы ниети жасай берсин. Ошентип, ким бир важып ишти тапштоого ант ичсе, ал анты бузуу важып, антын аткаруу арам.

2 Эл арасында үрп болуп кеткен “Кудай урсун, жок!” “Ооба, Кудай акы!” деген сыяктуу тил учунда айтылган анттар толтура. Андай анттардын каффараты (төлөмү) да болбойт.

3 Бир эркек өз аялы менен чырдана кетип: “Мен сен менен палан мөөнөткө чейин жатпайм!” деп ант ичсе, бул “ийлаа анты” деп аталат.

каалашса, (ажыраша берет). Аллаһ – Угуучу, Билүүчү.¹

228. Талагы берилген аялдар үч (айыздан) тазалануу мөөнөтү (өткөнгө чейин) өздөрүн байкашат. Эгер алар Аллаһка жана Акырет күнүнө ишенишсе, Аллаһ жатындарында жаратып койгон нерсени (түйүлдүктү) жаап-жашыруулары аларга адал эмес. Жана алардын күйөөлөрү эгер жашпоону кааласа ушул (үч айыз) аралыгында аларды (өз никесине) кайтарууга көбүрөөк акылуу². Ошондой эле, аларга үстүндөгү милдетине жараша жакшылыкка болгон акылары да бар. Жана да эркектерге аялдардан жогору даража бар. Аллаһ – Кудуреттүү, Даанышман.

229. (Кайрадан нике кыйуу мүмкүн болгон) талак эки ирет гана (берилет). Андан кийин (же) жакшы жашоо менен (аялды) кармап калуу же болбосо, жакшылыкча койо берүү (гана калат). Аларга (аялдарга) берген махырыңардан кээ бир бөлүгүн алып калуу силер үчүн адал эмес. Болгону, ал экөө (аялы менен

وَالْمُطَلَّقَاتُ يَرَئَيْنَ وَأَنْفُسَهُنَّ ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ
وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ أَنْ يَكُنَّ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي
أَرْحَامِهِنَّ إِنْ كُنَّ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَيُعَوِّلُهُنَّ أَحَقُّ بِرَدِّهِنَّ فِي ذَلِكَ إِنْ أَرَادُوا
إِصْلَاحًا وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ
وَاللرِّجَالُ عَلَيْهِمْ دَرَجَةٌ وَلِلَّهِ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٢٨﴾

الطَّلَاقُ مَرَّتَانٍ فَإِمْسَاكٌ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيحٌ
بِإِحْسَنِ وَلَا يَحِلُّ لَكُمُ أَنْ تَأْخُذُوا بِمَا
ءَاتَيْتُمُوهُنَّ شَيْئًا إِلَّا أَنْ يَخَافَا أَلَّا يُقِيمَا
حُدُودَ اللَّهِ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ
فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ تِلْكَ حُدُودُ
اللَّهِ فَلَا تَعْدُوهَا وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَأُولَئِكَ

- 1 Төрт айга же андан көбүрөөк мөөнөткө ант ичкен адам, төрт ай мөөнөт бүткөн соң, ажырашууну кааласа, ажыраша алат. Ал эми, “жок талак бербейм” десе, бул сөзү өтпөйт жана Шарият казысы тарабынан аялды ажыраштырып коюлат. Эгер Шарият казысы жок болсо, жогорудагы ант өкүмү менен өз-өзүнөн талак түшөт.
- 2 Талагы берилген аялдардын үч айыз көрүү мөөнөтүнчө башка эрге тийбей, күйөөсүнөн түйүлдүк бар же жок экенин билүү үчүн өздөрүн байкап отуруулары - парыз. Бул мөөнөт Шариятта “идда сактоо” деп аталат. Аллаһка жана Акырет күнүнө ишенген ыймандуу аялдар, эгер талак кылынса сөзсүз идда сакташы керек. Идда сактабай коюу жатындагы күмөндүн атасы белгисиз болуп калууга, анын натыйжасында бала өз урук-тукумун билбей, жетесиз болуп калууга жана насил-насаптардын аралашып кетүүсүнө себеп болот. Бул - момун аялдар үчүн адал эмес.

هُرَّ الظَّالِمُونَ ﴿٢٣٠﴾

күйөөсү) Аллаһтын чегараларында тура албагандан корккондо гана (аялга берилген махырдан белгилүү өлчөмдө алып калуу адал болот.) Эгер силер ал экөөсүнүн Аллаһ чектеген чектерде тура албасынан корксоңор, аялы (өз башын азат кылуу үчүн) күйөөсүнө берген төлөмүндө эч күнөө жок. Ушулар Аллаһтын чек-эрежелери, аларды бузбагыла! Ким Аллаһтын чек-эрежелерин бузган болсо, ошолор гана заалымдар! ¹

230. Эгер эр аялын (үчүнчү ирет) талак кылса, кийин, андан башка эрге тийип чыкмайынча ага адал болбойт. Эгер ал аялды ал (кийинки эри) дагы талак кылса, кайрадан бири-бирине кайтуусунда экөөнө күнөө жок, эгер Аллаһтын чек-эрежелеринде турууларына көздөрү жетсе. Ушулар Аллаһтын чек-эрежелери. Аларды (Аллаһ) түшүнгөн коомдор үчүн баян кылып берет.

231. (О, эркектер!) Аялдарды талак кылганыңарда, (идда) мөөнөттөрүнө жетсе, аларды жакшылык менен алып калгыла же болбосо, жакшылыкча койо бергиле. Кандайдыр бир зыян

فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِنْ بَعْدُ حَتَّى تَنْكِحَ زَوْجًا غَيْرَهُ. فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يَتَرَاجَعَا إِنْ ظَنَّا أَنْ يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ. وَبِذَلِكَ حُدُودُ اللَّهِ يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٢٣١﴾

وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمَّا تَبَيَّنَ أَجَاهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ سِرِّحُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَلَا تُمْسِكُوهُنَّ ضِرَارًا لِيَتَّعِدُوا. وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ. وَلَا تَتَّخِذُوا

¹ Аял күйөөсүнүн бир пейилин же өзүн жактырбай калганда, аятта айтылган “Аллаһтын чек арасында тура албагандан корккон” абал пайда болот. Анткени, үй-бүлөдө эр - башчы. Ал эми эрди сүйбөгөн аял моюн сунгусу келбейт. Бул Аллаһтын үй-бүлөдөгү чек-эрежесинин бузулуу коркунучун туудурат. Мына ушундай мезгилде, таамай айтканда аял күйөөсүнөн өз башын азат кылуу үчүн талак сураганда, күйөөсү махыр мүлкүн кайтарып алса - адал болот. Ошондой эле, күйөөсүнөн көңүлү калган аял өз башын азат кылуу үчүн күйөөсүнө: “Мен сага паланча акча-мүлк төлөймүн, анан менин талагымды бересиң” деп шарттапса жана бута күйөө макул болсо бул келишимде ал экөөнө эч күнөө болбойт. Шариятта - бул эреже “хулуй” деп аталат.

жеткирип, чектен чыгуу үчүн аларды кармабагыла. Ким ушуну жасаган болсо, шексиз өзүнө зулум кылган болот! Аллаһтын аяттарын оюн-эрмек кытып албагыла! Жана Аллаһтын силерге берген нээматын жана силерге түшүргөн китеп (Кураан) менен Хикматты (пайгамбардын Сүннөттөрүн) эстегиле. Аны менен Ал силерге насаат айтат. Аллаһтан корккула жана билип алгыла: Аллаһ ар кандай нерсени Билүүчү.

232. Аялдарды талак кылганыңарда жана алар (идда) моонотторуңо жеткенде, (иддаларын толук сакташың.) (Оо, талагы берилген аялдын жакындары!) Эгер жакшылык менен бири-бирине ыраазы болушса, аларды күйөөлөрү менен (кайрадан) никеленип алуусуна тоскоол болбогула! Силердин араңардан Аллаһка жана Акырет күнүнө ишенгендер бул өкүмдөн насаат алышат. Ушунуңар силер үчүн тазараак жана пакизараак (болгон жорук). (Силерге эмне жакшы, эмне жаман экенин) Аллаһ билет, силер билбейсиңер.

233. Жана энелер бөбөктөрүн эки жыл толук эмизишет. (Бул өкүм) эмизүүнү толук кылууну каалагандар үчүн. Аларды (энелерди) жакшынакай жедирип-ичирүү жана кийинтүү - атанын мойнунда. (Бирок,) эч бир жан күчү жетпеген ишке мажбур кылынбайт. Эне дагы, ата дагы перзенти себептүү зыян тартпаш

هَآيَاتِ اللَّهِ هُزُورًا وَادْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ
وَمَا أُنْزِلَ عَلَيْكُمْ مِنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةِ يُعْظِمُكُمْ بِهِ
وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٣٢﴾

وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَبَلَّغْنِ أَجَلَهُنَّ فَلَا
تَعْضُلُوهُنَّ أَنْ يَنْكِحْنَ أَزْوَاجَهُنَّ إِذَا تَرَاضَوْا
بَيْنَهُمْ بِالْمَعْرُوفِ ذَلِكَ يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ
يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ أَرْزَأُكُمْ لَكُمْ
وَأُظْهِرُ اللَّهُ بَعْلَهُمْ وَأَنَّهُ لَا تَعْمَلُونَ ﴿٢٣٣﴾

﴿ وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَدَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ
لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُنْفِقَ الرِّضَاعَةَ وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ
رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ لَا تُكَلَّفُ
نَفْسٌ إِلَّا وُسْعَهَا لَأَقْصَارَ وَالِدَةُ بَوْلِهَا
وَلَا مَوْلُودُهُ بِبَوْلِهِ وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَلِكَ
فَإِنْ أَرَادَ اقْصَاءً عَنْ تَرَاضٍ مِنْهُمَا وَتَشَاوُرٍ

керек. Мураскордун мойнунда ушундай милдет бар. Эгер эрдикатын өз ара кеңеш менен, бири-биринин ыраазычылыгын алып, (баланы эмчектен) ажыратууну каалашса – аларга күнөө жок. Жана силер (О, жубайлар) өз бөбөгүнөргө (башка бир) эмизүүчү болушун кааласаңар – эгерде анын акысын жакшылык менен толук төлөп турсаңар – силерге күнөө болбойт. Силер Аллаһтан корккула жана билип койгула: Аллаһ силердин (бардык) ишиңерди Көрүүчү!

234. Силердин араңардан аялдарын (жесир) калтырып, өлүп кеткендердин (аялдары) өз алдынча төрт ай, он күн (идда) күтүшөт. Ал эми (идда) мөөнөттөрүн бүтүргөн соң, өздөрүнө жакшылык менен жасаган ишинде силерге күнөө болбойт. Аллаһ силердин ишиңерден Кабардар.

235. Ал (күйөөсү өлүп, идда отурган) аялдарга ишаарат менен өзүңөрдү сунуш кылышыңарда же болбосо, (аларга жуучу жиберүүнү) ичиңерде сыр сакташыңарда күнөө жок. Аллаһ аларды тез арада эстешиңерди билди. Бирок, алар менен жашыруун убадалашпагыла! Болгону, жакшы сөздөрдү айтсаңар жарайт. Жана китеп (идда эсеби) өз мөөнөтүнө жетмейинче нике кыюууга умтулбагыла. Жана билип койгула: Аллаһ ичиңердеги (жашыруун) нерсени да (айкын) билип турат. Демек, Андан сак

فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ إِنْ أُرِدْتُمْ أَنْ تَضَعُوا
أَوْلَدَكُمْ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِذَا سَلَّمْتُمْ
مَاءَ الْيَتِيمِ بِالْمَعْرُوفِ وَأَتَقُوا اللَّهَ وَاعْمَلُوا
إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٣٤﴾

وَالَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْكُمْ وَيَدْرُونَ أَرْوَاجًا
يَتَرَقَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا
فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ
فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ
وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٣٥﴾

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَّضْتُمْ بِهِ مِنْ
خِطْبَةِ النِّسَاءِ أَوْ أَكْتُمْتُمْ فِي أَنْفُسِكُمْ عَلِمَ
اللَّهُ أَنَّكُمْ سَتَذْكُرُونَهُنَّ وَلَكِنْ
لَا تَوَاعِدُوهُنَّ سِرًّا إِلَّا أَنْ تَقُولُوا قَوْلًا
مَعْرُوفًا وَلَا تَعْرِضُوا عُقْدَةَ الزَّكَاجِ حَتَّى
يَبْلُغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ
مَا فِي أَنْفُسِكُمْ فَاحْذَرُوهُ وَاعْمَلُوا
إِنَّ اللَّهَ عَفُوٌّ رَحِيمٌ ﴿٢٣٥﴾

болуп (дайым эстеп) жүргүлө жана да билгиле, Аллаһ – Кечиримдүү, (пейили) Жумшак!

236. Эгер (никеңерге алган) аялдарды, жакындык кылбай туруп, же болбосо алар үчүн махырды белгилебей туруп талак кылсаңар – күнөө жок. Жана (никени бузганыңардын ээсинен) аларды жакшы пайдалар менен – бай(лар) мүмкүнчүлүгүнө карап, кедей(лер) колунан келишинче – пайдаланткыла. Бул – жакшылык кылуучулар үчүн милдет.

237. Эгер аларга (жыныстык) жакындык кылбай туруп жана махырды белгилеп койгон соң талак кылсаңар, белгиленген махырдын жарымы(н кайтарып бересиңер.) Эгер алар (аялдар өздөрүнө тие турган жарым махырды алуудан) кечип жиберсе, же болбосо, нике келишими колунда болгон адам (күйөө, өзүнө алып калган махырдын жарымынан) кечип¹ жиберсе, кечип жиберишинер такыбага жакыныраак (иш). Жана араңарда болгон пазилет-даражаны унутпагыла. Албетте, Аллаһ, силердин эмне кылып жатканыңарды Көрүүчү.

238. Намаздарга, айрыкча ортолук² намазга бекем болгула! Жана (намазда) Аллаһка толук моюн сунган абалда тургула.

239. Эгер (душмандан, жырткычтан ж.б.у.с зыяндардан) корксоңор,

لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَكُمْ
تَمَسُّوهُنَّ أَوْ تَفَرِّصُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً
وَمَشِيعُهُنَّ عَلَى الْمَوْسِمِ قَدَرُهُ وَعَلَى الْمُفْتَرِ
قَدَرُهُ مِمَّا بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُحْسِنِينَ ﴿٢٣٦﴾

وَإِنْ طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ وَقَدْ
فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً فَوَضِعُوا مَا فَرَضْتُمْ
إِلَّا أَنْ يَتَّفِقُوا أَوْ يُعْفُوا الَّذِي بِيَدِهِ عَقْدَةُ
النِّكَاحِ وَأَنْ تَعْفُوا أَقْرَبُ لِلتَّقْوَى وَلَا تَنْسُوا
الْقَضَى بَيْنَكُمْ إِنْ أَلَّفَهُ بَيْنَكُمْ فَتَظُنُّوا
بَعْضُهُمْ

حَفِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ
الْوُسْطَى وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ ﴿٢٣٨﴾

فَإِنْ خِفْتُمْ فَرِجًا لَا أَوْرَاقَهَا فَاذًا

1 Талагын берип, ажырашкан аялга махырдын бардыгын берип жиберсе.

2 Асир (Дигер) намазы.

жүргөн же минген абалыңарда (намаз окуй бергиле). Ал эми, (зияндардан) тынч болгонуңарда, Ал (Аллаһ) билбеген нерсеңерди силерге кандай үйрөткөн болсо, дал ошондой (бардык шарттарын ордуна келтирип) Аллаһты зикир кылгыла.

240. Силердин араңардан аялдарын калтырып көз жумуп бараткан кишилер (болсо), аялдарын бир жылга чейин үйдөн кууп жибербей, (зарыл болгон тиричилик каражаттары менен) пайдаландырууну (өз жакындарына) керээз кылсың. Эгер алар (аялдар) (бир жылга жетпей, өз каалоолору менен) чыгып кетсе, өз алдынча кылган жакшы иштеринде силер үчүн (эй, эрдин жакындары) күнөө жок. Аллаһ – Кудуреттүү, Даанышман.

241. Талагы берилген аялдарды жакшылык менен пайдалантуу такыба кишилердин мойнуна милдет!¹

242. Ошентип, Аллаһ силерге Өзүнүн аяттарын, акылыңарды иштетүүңөр үчүн баян кылып берет.

243. (О, Мухаммад!) Өлүмдөн качып, журттарынан чыккан миндеген адамдарды(н икаясын) укпадың беле? Аллаһ аларга: «Өлгүлө!» - деди. (Алар өлүштү). Анан,

أَمْسُكُمْ فَأَذْكُرُوا اللَّهَ كَمَا عَلَّمَكُمْ
مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿٢٤٠﴾

وَالَّذِينَ تَتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ
أَزْوَاجًا وَصِيَّةً لَّأَزْوَاجِهِمْ مَتَّعًا إِلَى
الْحَوْلِ غَيْرِ إِخْرَاجٍ فَإِنْ خَرَجْنَ فَلَا جُنَاحَ
عَلَيْكُمْ فِي مَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ مِنْ
مَّعْرُوفٍ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٤١﴾

وَالْمُطَلَّقَاتُ مَتَّعٌ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى
الْمُسْقِرِينَ ﴿٢٤٢﴾

كَذَلِكَ يَبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ
لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢٤٣﴾

«الَّذِينَ هُمْ إِلَى الَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ
وَهُمْ أَلْفٌ حَذَرَ الْمَوْتِ فَقَالَ لَهُمُ اللَّهُ
مُوتُوا ثُمَّ أَخْبَاهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ

¹ Ажырашкан аялдын жүрөк жараатын айыктыруу жана кээ бир укуктарын сактоо үчүн Бул аяттын окуму боюнча эркектер оздорунун социалдык абалына карап, талак берген аялдарына материалдык пайда берүүлөрү талап кылынат.

аларды кайра тирилтти.¹ Албетте, Аллах адамдарга Пазилеттүү.² Бирок, көпчүлүк адамдар шүгүр кылышпайт.

244. Аллахтын жолунда согушка жана билгиле, Аллах – Угуучу, Билүүчү!

245. Аллахка жакшынакай карыз бер турган адам барбы? Анан ага (Аллах) көп-көп (сооп) кошун кайтарат. (Ырыскыларды) кең кылуучу да, тар кылуучу да Аллах! Анын Өзүнө гана кайтып барасыңар.³

246. Мусадан кийинки, Исрайил урпактарынан болгон жамаатты(н кабарын) билбедиңби? Бир мезгилде алар өздөрүнүн пайгамбарына: «бизге бир падыша дайындап бер, Аллах жолунда согушка чыгалы» дешкенде, ал: «Эгер силерге согуш парыз кылынган убакта,

عَلَى النَّاسِ وَلَئِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٢٤٤﴾

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٤٥﴾

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَاعِفَهُ لَهُ أَضْعَافًا كَثِيرَةً وَاللَّهُ يَقْبِضُ وَيَبْصُطُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٤٦﴾

الَّتِي إِلَى الْمَلَأَمِنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَى إِذْ قَالُوا لَنَبِيِّ لَهُمْ آتِنَا مَا كُنَّا نَقْتُلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ أَلَّا تُقَاتِلُوا قَالُوا وَمَا لَنَا أَلَّا نُقَاتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَدْ أُخْرِجْنَا مِنْ دِينِنَا وَأَنَا يَتَا

1 Бул окуя байыркы яхудий шаарларынын биринде болгон. Шаарды өлөт (чума) каптаганда миңдеген адамдар өлүмдөн качып чыгышты. Бирок, бул качуу менен өлүмдөн кутулган эмес: Аллах алардын бардыгын “өлгүлө!” деген бир сөзү менен өлтүрүп, кайра тирилтти. Муну менен Аллах ошол коомго гана эмес, тээ Кыяматка чейинки инсаниятка эскертүү берди: Өлтүрүү да, жашатуу да жалгыз Өзүнүн колунда! Адамдардын куландай соо жана тирүү бойдон жүрүүлөрү - бул Аллахтын пазилет-берешендиги. Буга шүгүр кылуу керек. Бирок, көп адамдар муну унутуп коюшкан. Шүгүр (ибадат) кылышпайт!

2 «Пазилет» - Аллах Тааланын берешендиги жана жоомарттыгы.

3 Аллах жолунда жанын, малын сарп кылган адам Аллахка жакшынакай карыз берген сыяктуу. Аллах Таала аны кааласа жети жүз эсе көбөйтүп кайтарат. Эгер мусулман эсеп-чотун кучактап, сараңдык кыла бербей, мал-жанын Аллах жолуна иштете берсе, көп ырыскы берүүтү да, ырыскыны кысып коюуучу да Аллахтын Өзү. Бардык мүлк Өзүнүн колунда. Кааласа эсепсиз даражада көбөйтүп берет. Дал ушул сыяктуу дагы бир аятта Аллах Таала мындай деген: “Мал-дүйнөлөрүн Аллах жолунда сарптаган кишилердин мисалы жети машакты өндүргөн бир дан сыяктуу. Ар бир машакта жүздөн дан болот. Аллах каалаган адамына (ушул сыяктуу) көбөйтүп берет. Аллах (тын пейили, илими) Кенен (жана) Билүүчү”. Демек, Аллах жолунда малын, жанын сарптаган инсан эч нерсе жоготпойт.

согуштан баш тартсаңарчы?» деди. Алар айгышты: «Кантип эле Аллаһтын жолунда согушпай койолу?! Биз журттарыбыздан жана бала-чакаларыбыздан айдап чыгарылдык!» Ал эми, согуш парыз кылынганда болсо, аз гана бөлүгүнөн башка бардыгы (согуштан) баш тартышты. Жана Аллаһ заалым адамдарды Билүүчү.

247. Аларга пайгамбары: «Аллаһ силерге (мына бул) Таалутту падыша дайындады» дегенде, алар: «Ал кайдан бизге падыша болсун?! Андан көрө падышалыкка өзүбүз кобүрөөк акылуубуз. Жана ага кененирээк мал-дүйнө да берилген эмес» дешти. (Анда пайгамбар) айтты: «Аны силерге (падыша кылып, мен эмес) Аллаһ тандады жана аны (саясий) илимде жана денесинде(ги кубатта башкалардан) ашыкча кылды. Аллаһ (жердеги) падышалыгын Өзү каалаган адамга берет. Жана Аллаһ(тын пазилети) Кенен, Билүүчү».

248. Пайгамбары аларга: «Анын падышалыгынын белгиси, силерге (душманыңар тартып алган) сандыктын¹ (кайра өзүнөргө) келиши. Анда (силер үчүн) Раббинер тарабынан тынчтык-бейпилдик жана Муса менен

فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ تَوَلَّوْا إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٢٤٧﴾

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ مَلِكًا قَالُوا أَنَّى يَكُونُ لَهُ الْمُلْكُ عَلَيْنَا وَنَحْنُ أَحَقُّ بِالْمُلْكِ مِنْهُ وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً مِّنَ الْمَالِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاهُ عَلَيْكُمْ وَزَادَهُ بَسْطَةً فِي الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ وَاللَّهُ يُؤْتِي مَلِكَهُ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٤٨﴾

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ آيَةَ مُلْكِهِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ التَّابُوتُ فِيهِ سَكِينَةٌ مِّنْ رَبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِّمَّا تَرَكَ آلُ مُوسَىٰ وَآلُ هَارُونَ

1 Ал сандык Муса жана Харун пайгамбарлардан калган таберик сандык болуп, аны душмандар тартып алышкан болчу. Ушул сандыктын келиши, келгенде да аны периштелердин көтөрүп келиши көңүлдөрүнө каныштыруу салды бейм, яхудий ак сөөктөрүнүн жамааты чуру-чууну токтотуп, пайгамбарга ынап, Таалуттун бийлигине моюн сунуп калышты. Бирок, аларда чечкиндүүлүк жетишпей турат эле. Мындай коом менен согушка аттанып болобу?! Ошондо Таалут Аллаһтын буйругу менен сабырдууларды алыздардан ажыратып алууну каалады.

Харундун үй-бүлөсүнөн калган (таберик) нерселер бар. Аны периштелер көтөрүп келишет. Эгер (чындап) момун болсоңор ушул окуяда силер үчүн аян-белги бар» - деди.

249. Таалут аскерлер менен чыкканда (мындай) деди: «Аллаһ силерди (суусаган мезгилиндерде) бир дарыя менен сынайт. Ким андан ичсе – менден эмес, (мени менен согушка барбайт, себеби ал – сабырсыз) жана ким андан ичпесе – ал менден (мени менен барат) Бирок, ким колу менен бир ууртам гана ичсе, мейли, (алардын өз ыктыяры: калгысы келсе – калат, мени менен кеткиси келсе – кетет)». Анан (бардыгы жолго чыгып, дарыяга жеткенде) аз гана адамдан башка баарысы суу ичип алышты. Бир убакта ал (Таалут) жана аны менен бирге болгон ыймандуу адамдар дарыядан өттү эле, (көпчүлүк суу жүрөктөрү): «Бүгүн Жаалут жана анын аскерлери менен согушууга алыбыз жетпейт» дешти. Ал эми, (Кыяматта) Аллаһ менен жолугууга (бекем) ишенгендер: «Нечендеген аз сандуу аскерлер Аллаһтын каалоосу менен көп сандуу аскерлерди жеңип чыккан. Аллаһ сабырдуулар менен!» дешти.

250. Жана Жаалут менен анын аскерлерине бетме-бет келгенде: «О, Рабби! Үстүбүздөн сабыр - чыдамкайлык жаадыр, кадамыбызды бекем кыл жана каапыр коомдордун үстүнөн

تَحْمِلُهُ الْمَلَائِكَةُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً
لِّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٤٩﴾

فَلَمَّا قَصَدَ حَالُوتُ بِالْجُنُودِ قَالَ إِنَّ
اللَّهَ مُبْتَلِيكُمْ بِنَهَرٍ فَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ
بِيَّيَّ وَ مَنْ لَمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي إِلَّا مَنِ
اعْتَرَفَ بِغُرْفَةٍ بَعْدَهُ فَمَضَى بِهَا
إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ فَلَمَّا جَاوَزَهُ هُوَ
وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ رَفَقُوا الْإِفْكَكَ فَذُكِرَ
الْيَوْمَ بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالَ الَّذِينَ
يَظُنُّونَ أَنَّهُم مُّلاقُوا اللَّهِ كَرِهَ
فِتْنَةٌ قَلِيلًا وَكَثَبَتِ فِتْنَةٌ كَثِيرَةٌ
بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٢٥٠﴾

وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالُوا
رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا مَبِيعًا وَكَانَتْ أَمْنًا
وَأَنْصَرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٢٥٠﴾

жеңиш бере көр!» деп (дуба кылып согушка киришти).

251. Кийин Аллаһтын каалоосу менен аларды жеңип алышты жана Дауд (деген жаш жигит) Жаалутту өлтүрдү. Аллаһ ага (Даудга) падышалык менен даанышмандык (пайгамбарчылык) берип, Өзү каалаган илимдерди үйрөттү. Эгер Аллаһ адамдардын (арасындагы Жаалут жана анын эли сыяктуу жаман, каапыр) бир бөлүгүн башка бир (Таалут жана анын кошууну сыяктуу жакшы) бөлүгү менен жоготуп турбаса, жер (бети) бузулуп кетмек. Бирок, Аллаһ ааламдардын үстүнөн Пазилеттүү.¹

252. Булар – Аллаһтын далилдери. Аларды сага акыйкат менен айтып берүүдөбүз. Жана сен, албетте, пайгамбарлардын бирисиң.

253. Биз бул пайгамбарлардан кээ бирлерин башка бирөөлөрүнөн абзел кылдык. Алардын арасында Аллаһ (ага) сүйлөгөндөрү бар жана (Аллаһ) кээ бирөөлөрүн жогору даражаларга көтөрдү. Биз Марямдын уулу Ыйсага анык далилдер берип, аны Ыйык Рух менен кубаттадык. Эгер Аллаһ кааласа, алардан кийинкилер өздөрүнө анык далилдер келген соң өз ара согушпайт болчу. Бирок, каршылашып калышты; алардан ким бирөөсү ыйман келтирди, дагы бирөөлөрү каапыр болду. Эгер Аллаһ кааласа согушпайт эле. А бирок, Аллаһ каалаганын жасайт.

فَهَزَمُوهُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ وَقَتَلَ دَاوُدُ جَالُوتَ وَءَاتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَهُ مِمَّا يَشَاءُ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لَفَسَدَتِ الْأَرْضُ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٢٥١﴾

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَنْزِلُهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٥٢﴾

﴿تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُم عَلَى بَعْضٍ مِنْهُمْ مَنْ كَلَّمَ اللَّهُ وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ ذُرِّيَّتٍ وَءَاتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيْتَ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَقْتَلَ الَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ وَلَٰكِنْ اخْتَلَفُوا فَمِنْهُمْ مَنْ ءَامَنَ وَمِنْهُمْ مَنْ كَفَرَ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَقْتَلُوا وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ﴾ ﴿٢٥٣﴾

1 Пазилеттүү – Жоомарт. Каалаган пендесине ашыкча дөөлөт-сыйлык берет.

254. Оо, ыйман келтиргендер!
(Башыңарга) алды-сатгысы, жоро-
жолдошчулугу жана шапаат-
ортомчулугу жок Күн (Кыямат)
келип кала электе Биз силерге
ырыскы кылып берген нерселерден
(бир бөлүгүн Аллаһтын жолуна)
сарп кылгыла! Жана каапырлар –
ошолор гана заалым кишилер!

255. Аллаһ... Эч бир сыйынууга
татыктуу кудай жок, Өзү гана
бар. (Ал) – түбөлүк Тирүү, (ар
нерсени башкарып) Туруучу. Аны
үргүлөө да, уйку да кармабайт.
Асмандардагы жана жердегинин
баары Аныкы! Анын алдында,
Анын уруксаты болмоюнча
эч ким (эч кимге) шапаат-
колдоочулук кыла албайт. Ал
алардын (бардык макулуктардын)
келечегиндеги жана өтмүшүндөгү
нерселерди билет. Ал эми, алар
(калк-калайыктар) болсо, Анын
илиминен Ал Өзү каалагандан
башка эч нерсени билишпейт.
Анын Курсийси асмандар жана
Жерден да кенен. Ал экөөнү
(асмандар менен жерди) сактап
туруу Аны такыр чарчатпайт.
Жана Ал – эң Жогорку жана эң
Улук!

256. Динде мажбурлоо жок.¹ Туура Жол
адашуучулуктан ажырап бүткөн.
Ал эми, ким Таагутка² каапыр

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَتِفَعُلُوا مِمَّا رَزَقَكُم
مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا تَبِيعُ فِيهِ وَلَا خُلَّةٌ
وَلَا شَفَعَةٌ ۖ وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٥٤﴾

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ
سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ مَن ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا
بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ
وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ
وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ
حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴿٢٥٥﴾

لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ
فَمَن يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللّهِ فَقَدِ

1 Ислам–акылдын, илимдин, табигыйлыктын жана Даанышмалдыктын, оңолуунун жана оңдоонун, акыйкаттыктын жана тууралыктын дини! Ошондуктан ага жүрөктөрдүн, акылдардын өзү умтулат. Ага зордоп киргизүүнүн кажети жок. Зордоп киргизүү адамдын табигый психологиясына, акылына даг келбеген жолдордун амалы. Исламда адамдын табияты менен акылына каршы келген эч нерсе жок.

2 Аллаһ Тааладан баника, элдер сыйынып жаткан ар кандай кудайлардын баары «таагуттар» деп аталат. Пенде Аллаһка ыйман келтирүүдөн мурун, Аллаһтан башка

болуп, Аллахка ыйман келтирсе, эч качан ажырап кетпей турган, бекем тутканы кармаганы чын! Аллах – Угуучу. Билүүчү.

257. Аллах – ыйман келтирген адамдардын башчысы. Аларды караңгылыктардан (илим, ыйман сыяктуу) нурга чыгарат. Ал эми, каапыр болгон адамдардын башчысы – Таагут. Ал аларды пурдан караңгычылыктарга чыгарат. Ошолор гана тозок ээлери жана алар анда түбөлүк калышат.

258. Аллах падышалык бергени себептүү (текеберленип,) Ибрахим (пайгамбар) менен, анын Раббиси жөнүндө далилдешкен кишини (н кабарын) билбедиңби? Ибрахим ага: «Менин Раббим өмүр жана өлүм берет» дегенде, ал: «Мен дагы өмүр жана өлүм бере алам»-деди. (Анда) Ибрахим айтты: «Аллах Күндү чыгыштан чыгарат. Сен (эгер кудай болсоң) аны батыштан чыгарып берчи, кана?! Анан каапыр адам (жооп бере албай) кеңгиреп калды. Аллах заалымдарды Туура Жолго баштабайт!»

أَشْمَسَتْكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى لَا انْفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٥٧﴾

اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أُولَئِكَ أَهْلُ الظُّلُمَاتِ يُخْرِجُهُم مِّنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٥٨﴾

الَّذِي قَالَ لِبَرِّهٖ رَبِّيَ إِنَّمَا شِئْتُ يُخَيَّرُ لِي بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ فَأَتَا مِنَّا فِي الْغَدِ مَنِ الْمَشْرِقِ فَأَنبَسَ بِهٖمَا مِنَ الْمَغْرِبِ فَأَبْتَأَ مِنَ الْغَدِ أَن يَقُولَ كَافِرٌ كَذَّابٌ ﴿٢٥٩﴾

бардык “кудайларга” (таагуттарга) каапыр болушу, алардын кудайлыгын четке кагышы жана андан кийин гана кудайлыкты жеке-жалгыз Аллах Таалага ыйгарышы керек. Ошондо гана ал “эч качан ажырап кетпей турган, бекем тутканы” (ыйманды) кармаган болот.

1 Бул икаядагы Ибрахим менен сөз талашкан каапыр Бабыл (Вавилон) падышасы Намруд болчу. Ал өз колундагы падышалыкты аны сынаш үчүн Аллах Таала бергенин унутуп, падышалыгы себептүү меимесинип, “Мен деле кудаймын” деп калган. Анан Ибрахим аны даават кыпканы барганда ушул окуя болуп өткөн. Ибрахим Аллахтын өмүр жана өлүм берүүчүлүгүн айтканда Намруд сөздү айланташ, өкүмдарлыгын далил кылып “Мен деле кааласам бир адамды өлүмгө буюруп, өлүмгө буюрулган адамга жан соога кыла алам” дегенде Ибрахим «Аллах күндү чыгыштан чыгарат. Сен (эгер сен кудай болсоң) аны батыштан чыгарып берчи, кана?!»-дейт. Каапыр Намруд «лам» деп ооз ачалбай сөзгө жыгылат.

259. Же болбосо (о, Мухаммад) пайдубалдарына чейин ойрон болгон айылдан өткөн киши(нин окуясы) сыяктуу (кабар уюнадыңбы?) Ал киши: (ойрон болгон айылдан өтүп бара жатып) «Аллаһ ушуну(н элдерин) өлгөндөн соң кантип (кайра) тирилте алат?!» деди. Аллаһ анын өзүн жүз жылга өлтүрүп койду да, кийин кайра тирилтип: «Канча убак жаттың?» – деди. «Бир күн же бир күндүн бир аз бөлүгүнчөлүк» деп жооп берди. (Аллаһ) айтты: «Жок, жүз жыл (өлүп) жаттың. Тамак-ашыңды, суусундуктарыңды карачы – бузулган эмес. Жана эшегиңде (чирип кеткен сөөктөрүнө) да кара. Биз сени адамдарга (Өз кудуретибизден) аян - белги кылуу үчүн (ушундай) кылдык. Жана сөөктөргө кара: Биз аларды кантип чогултуп, кийин аларга эт каптайбыз. (Өз көзүң менен көрүп ал!). Анан бардыгы ага (көз алдында) анык билингенде: «Мен (эми) Аллаһтын ар кандай нерсеге Кудуреттүү экенин билемин!»-деди.¹

260. Эстегин, Ибрахим: «О, Раббим! Мага өлүктөрдү кандай тирилтээринди көргөз» дегенде, (Аллаһ): «Ишенбей жатасыңбы?» деди. Ибрахим айтты: «Жок, андай эмес, бирок жүрөгүм бейпил

أَوَكَلَّذِي مَرَّ عَلَى قَرْبَةٍ وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا قَالَ أَنَّى يُحْيِي هَٰذَا اللَّهُ بَعْدَ مَوْتِهَا فَأَمَاتَهُ اللَّهُ مِائَةَ عَامٍ ثُمَّ بَعَثَهُ قَالَ كَفَرْتُمْ قَالَ لَيْسْتُ بِؤْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالَ بَلْ لَيْسَتْ مِائَةَ عَامٍ فَانْظُرْ إِلَى طَعَامِكَ وَشَرَابِكَ لَمْ يَتَسَنَّهْ وَانْظُرْ إِلَى حِمَارِكَ وَلِتَجْعَلَكَ آيَةً لِلنَّاسِ وَانْظُرْ إِلَى الْعِظَامِ كَيْفَ نُنشِزُهَا ثُمَّ نَكْسُوهَا الْحَمَاءَ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ قَالَ أَعْلَمْتُ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٥٩﴾

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ ارْنِي كَيْفَ تُحْيِي الْمَوْتَى قَالَ أُولَٰئِكَ تُؤْمِنُونَ قَالَ بَلَىٰ وَلَٰكِن لِّيَبْلُغَ قَلْبِي قَالَ فَخُذْ أَرْبَعَةً مِنَ الطَّيْرِ فَصِرْهُنَّ إِيَّاكَ ثُمَّ أَجْعَلْ عَلَىٰ كُلِّ جَبَلٍ

¹ Кээ бир тафсирчилер бул икаадагы адамды бир ыймандуу киши же болбосо Узайр пайгамбар дешет. Бирок, бул адамдын кайра тирилүүдөн шектенүүсү жана кайра тирилүүнү өз башынан өткөрүп, эшектин чачылган сөөктөрү кандайча чогулуп, кандайча эт капталып, жан кирсенин өз көзү менен көргөндөн кийин гана Аллаһтын Кудуретине ыйман келтиргени ал адамдын момун же пайгамбар эмес, шектенүүчү ыймансыз болгонун далилдейт. (Саадий)

болушу үчүн (сурап жатамын)». (Аллаһ) айтты: «Куштан төрттү карма дагы, аларды өзүңө жакындатып (союп, жиликтеп,) ар бир тоого алардын бөлүктөрүн (чачып) ташта. Анан аларды (өз аттары менен) чакыр – сага тез (учуп) келишет. Жана билип койгун, Аллаһ – Кудуреттүү, Даанышман.

261. Мал-дүйнөлөрүн Аллаһ жолунда сарптаган кишилердин мисалы жети машакты өндүргөн бир дап сыяктуу. Ар бир машакта жүздөн дан болот. Аллаһ каалаган пендесине (ушул сыяктуу) көбөйтүп берет. Аллаһ(тын пейили, илими) Кенен (жана) Билүүчү¹

262. Мал-дүйнөсүн Аллаһ жолунда сарп кылып, артынан колко кылбаган жана заар сөздү ээрчитпеген адамдар үчүн Раббисинин алдында (көптөн-көп) сооптор бар. Жана аларга эч коркунуч жок жана алар кайгы-капага да батышпайт.

263. Ширин сөз жана кечирүү - (өзүнүн артынан) заар сөз ээрчиген садакадан жакшы. Аллаһ – Беймуктаж (жана пейили) Жумшак.

264. О, ыйман келтирген адамдар! Аллаһка жана Акырет күнүнө ишенбеген жана мал-дүйнөсүн,

مِنْهُمْ جَزَاءُ شَرَّ أَدْعَاهُمْ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ سَعِيَ
وَأَغْلَزَ آتَ اللَّهِ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٦١﴾

مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنْبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلٍ فِي
كُلِّ سَنَابِلٍ مِائَةُ حَبٍّ وَاللَّهُ
يُضَاعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٦٢﴾

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ
لَا يَتَّبِعُونَ مَا أَنْفَقُوا مَنَافًوًا وَلَا ذِمًى لَهُمْ
أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٦٣﴾

* قَوْلٌ مَعْرُوفٌ وَمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِّنْ صَدَقَةٍ
يَتَّبِعُهَا أَذًى وَاللَّهُ عَنِّي حَلِيمٌ ﴿٢٦٤﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَبْطُلُوا
صَدَقَاتِكُمْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كَالَّذِي يَنْفِقُ

1 Аллаһтын дининин өнүтүүсү үчүн болобу, же муктаж, кембагал, мусапыр адамдарга жардам катары болобу, эмнеги бөлсө да Аллаһтын ыраазычылыгын тилеп сарп кытынтан мал-дүйнө (мүлк) Аллаһтын жолунда иштетилген болуп саналат. Бул сыяктуу садакага жети жүз эсе сооп болот. Жана "Аллаһ каалаган адамына көбөйтүп да берет". Жети жүз эсе көбөйүүнү ушул дүйнөлөгү мүлк-дүйнөсүнө ошончо береке кошулат деп да түшүнсө да болот.

адамдарга элкөрсүн үчүн садака¹ кылуучу кишилерге окшоп (берген) садакаңарды колко кылуу жана заар сөз менен жокко чыгарып албагыла! Анын мисалы-үстүн топурак баскан аска-таш сыяктуу. Качан ага кара нөшөр жамгыр жааса (жууп) жылаңачтап койот. (Ушуга окшош) алар жасаган иштеринен эч нерсеге ээ болбой (куржалак) калышат. Аллах каапыр коомдорду туура жолго баштабайт.

265. Мал-дүйнөлөрүн Аллаһтын ыраазычылыгын көздөп жана (Аллаһ берчү соопко) бекем - чын ишенимдери менен садака кылган адамдардын мисалы бир бийик, тегиз жердеги бак-бостон сыяктуу. Ага нөшөрлүү жамгыр жааса, түшүмүн эки эсе көп берет. Эгер ага нөшөрлүү жамгыр жетпесе, себелеп жааганы да (пайдалуу) боло берет. Жана Аллах силер жасаган (бардык) ишинерди Көрүүчү.

266. Силерден бирөөңөр, астынан дарыялар аккан, ичинде ар түрдүү мөмөлөрү болгон жүзүм жана курма багы болушун, жана өзү картайып, бала-бакырасы да алсыз болгон бир мезгилде, бак-бостонуна оттуу бороон тийип, өрттөп кетишин каалайт беле?!

مَالَهُ يَرْثَهُ النَّاسُ وَلَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ فَمَحَلُّهُ كَمَثَلِ صَفْوَانٍ عَلَيْهِ ثَرَابٌ
فَأَصَابَهُ وَابِلٌ فَتَرَكَهُ صَلْدًا لَا يَقْدِرُونَ عَلَى
شَيْءٍ عَمَّا كَسَبُوا وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الْكَافِرِينَ ﴿٢٦٥﴾

وَمَثَلِ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمُ ابْتِغَاءَ
مَرْضَاتِ اللَّهِ وَتَثْبِيتًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ كَمَثَلِ
جَنَّةٍ بَرْدٍ وَفَاكِهَةٍ وَابِلٌ فَتَأْتَتْ أَكْطَافُهَا
ضَعْفَيْنِ فَإِن لَّمْ يُصِيبْهَا وَابِلٌ فَطَلَّ
وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٦٦﴾

أَيُّدُ أَحَدِكُمْ أَنْ تَكُونَ لَهُ جَنَّةٌ مِّنْ نَّجِيلٍ
وَأَعْنَابٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُ فِيهَا
مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَأَصَابَهُ الْكِبَرُ وَلَهُ
ذُرِّيَّةٌ ضِعْفًا فَأَصَابَهَا إِغْصَارٌ فِيهِ نَارٌ
فَأَخْرَجَتْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ

1 Жогорудагы аяттарда садаканын төрт түрү баяндалды. Биринчиси жана эн абзели артынан сөз ээрчибеген садака. Экинчи садака - бул ширин сөз. Көңүлү чөккөн бир адамды, же бир ооруган кишини ширин сөз менен көңүлүн көтөрүү, же болбосо суранган кишиге - эгер жок болсо - жакшы, жумшак жооп кайтаруу... булар дагы садака. Ошондой эле. Үчүнчү түр садака - бул сага жамандык кылган кишини кечирүү. Ал эми, эң начар садака - бул, бергендин артынан милдет (колко) кылуу жана заар сөз ээрчитүү.

Аллаһ силерге аяттарын ушинтип баян кылат, пикир кылышыңар үчүн.¹

267. О, ыйман келтиргендер! Өзүңөр иштеп тапкан нерселерден жана Биз силер үчүн жерден чыгарып берген (дан, жер азыктары, момо-жемиш ж.б.у.с.) нерселерден эң асыл-тазаларын садака кылгыла. Жана алардан төмөн-начар болгондорун садака кылууну ниет кылбагыла.² Аны өзүңөр да албайт элеңер. Алсаңар да андан көзүңөрдү жумуп (жактырбай) аласыңар. Жана билгиле, Аллаһ Беймуктаж жана мактоого татыктуу.

268. Шайтан силерди кедейлик менен коркутат жана бузукулуктарга буюрат. Аллаһ болсо, силерге Өзүнүн кечиримин, пазилетин убада кылат. Аллаһ (тын ырайым-пазилети) Кенен, Билүүчү.

269. (Аллаһ) каалаган пендесинен хикмат (илим-даанышмандык) берет. Кимге хикмат берилген болсо, демек ага көп жакшылыктар берилиптир. (Муну) Акылдуу адамдар гана баамдай алышат.³

لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٦٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَنْفِقُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَلَا تَيَسَّمُوا الْخَبِيثَ مِنْهُ تُنْفِقُونَ وَلَسْتُمْ بِكَافِرِينَ بِهِ إِلَّا أَنْ تَقْبَضُوا فِيهِ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَنِّي خَبِيرٌ ﴿٦٨﴾

الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَاءِ وَاللَّهُ يَعِدُكُمْ مَغْفِرَةً مِّنْهُ وَفَضْلًا وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٦٩﴾

يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَن يَشَاءُ وَمَن يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٧٠﴾

1 Бул аятта Аллаһ Таала, берген садакасын колко кылган жана артынан заар сөз ээрчиткен адамдарды картайганда эң чоң байлыгы – бак-бостону күйүп кеткен кишиге окшотту.

2 Бул аятта Аллаһ Таала, парыз садака (зекет) болсун же ыктыярдуу садака болсун, эмнеси болсо да адал - тазаларынан садака кылууну буюруп жатат. Садака эң улук, эң таза, накиза Зат - Аллаһ жолунда болчу болсо, демек эң тазаларын берүү керек.

3 Бул аятта Аллаһ илим-даанышмандыктын (хикматтын) даражасы бай болуп, садака бергенден да жогору экенин айтууда. Анткени, илим-даанышмандык менен инсан караңгылыктан нурга, изадандыктан акылмандуулукка чыгат. Бардык иштердин жакшы болушу ушул хикматка көз каранды.

270. Силер кандай садака же назир¹ кылсаңар – Аллаһ аны билип турат. Заалымдарга (Аллаһ тарабынан) жардамчы жок.
271. Эгер садакаларды ашкерсе кылсаңар – бул жакшы.² Эгер жашыруун кылып, кембагалдарга берсеңер – бул да силерге жакшы. (Бул экөө тең) Силердин күнөөңөрдү жууйт. Жана Аллаһ силер кылып жаткан ишинерден кабардар.
272. (О, пайгамбар!) Аларды Туура Жолго салуу сенин колунда эмес. (Сен болгону аларга чындыкты жеткирүүчүсүң.) Бирок, Аллаһ Өзү каалаган пендесин Туура Жолго баштайт. (О, момундар) кандай жакшылыкты (мүлктү) садака кылсаңар – ал өзүңөрдүн пайдаңарга. (Эгер чыныгы момун болсоңор) Аллаһтын Жүзүн үмүт кылып гана садака кыласыңар.³ Жана кандай гана жакшылыкты садака кылсаңар, силерге зулум кылынбаган абалда (сообу) өзүңөргө толук кайтарылат.
273. (Оо, момундар! Силер) Аллаһтын жолунда (жүрүп, тиричиликтен) тосулган, жер бетинде сапар

وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ نَفَقَةٍ أَوْ نَذَرْتُمْ مِنْ نَذْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُهُ.

وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿٢٧٠﴾

إِنْ تُبْدُوا الصَّدَقَاتِ فَيَنْعِمَ عَلَيْكُمْ

وَأِنْ تُخْفُوهَا وَتُؤْتُوهَا الْفُقَرَاءَ

فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَيُكَفِّرُ

عَنْكُمْ مِنْ سَيِّئَاتِكُمْ وَاللَّهُ

بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٧١﴾

﴿لَيْسَ عَلَيْكَ هُدَاهُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ

يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ

فَلَا تُفْسِدْكُمْ وَمَا تُنْفِقُونَ إِلَّا

أَنْتَعَاءَ وَجْهَ اللَّهِ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ

يُوفٍ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ ﴿٢٧٢﴾

لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أُخْصِرُوا فِي سَبِيلِ

اللَّهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ ضَرْبًا فِي

1 “Назир” - бул пенденин Аллаһ Таалага атаган бир нерсеси. Маселен, бирөө ооруп калса «эгер ушул оорудан айыксам Аллаһ үчүн түкүнчө күн орозо кармап беремин же паланча ирекет намаз окуп беремин» деген сыяктуу убадаларды берсе, ушул анын назирин болот. Назир Аллаһ үчүн гана кылынат. Аллаһтан башкага назир кылуу ишк болуп саналат.

2 Садакаларды жарыя (ашкерсе) кылуу качан рия (элкөрсүн) үчүн эмес, адамдарга улгу же болбосо, диндин абзелдигин көргөзүү үчүн болсо гана жакшы.

3 Эгер адамде «Кыяматта Аллаһтын ыраазычылыгын тапсам экен, Анын Жүзүн көрсөм экен!» деген аруу ниет, таза тилек менен садака кылса, ал садакасы аз же көп экенине карабай, Кыяматта сообу оздорүно толук кайтарылат. Садакасынан кышындай бөлүгүн да кемитилбейт.

кылууга мүмкүнчүлүгү болбогон, (бирок) билбеген адам аларды (бирөөдөн сураганга) ыйба кылгандан улам бай деп ойлогон кембагалдарга (садака кылгыла). Аларды көрүнүшүнөн тааныйсыңар. Алар адамдардан суранышпайт. Кандай гана жакшы садака кылсаңар да, аны Аллаһ Билүүчү!

274. Түнү-күнү (ар дайым) мал-дүйнөсүн жашыруун жана ашкере түрдө садака кылган адамдар үчүн Раббисинин алдында (көбөйтүрүлгөн) сооптору бар. Аларга коркунуч да жок жана алар капа болушпайт.

275. Сүткордук (менен пайда) жеген адамдар (Кыяматта) шайтан уруп акылдан азган адам сыяктуу (мүрзөлөрүнөн) турушат. Бул алардын: «Соода деле сүткордук сыяктуу» деген сөздөрү үчүн (жаза!). Аллаһ сооданы адал, сүткордукту арам кылган. Ал эми, кимге Раббиси тарабынан (сүткорлуктун арамдыгы жөнүндө) насаат-баян келсе жана ал (тооба кылып) токтосо – өткөндөгүсү өзүнө (адал) жана (келечек) иштери Аллаһка тапшырылат. Жана ким (сүткордукка) кайтса – ошолор гана тозокулар жана алар анда түбөлүк калышат!

276. Аллаһ сүткорлукту(н пайдасын) жоготот жана садакаларды пайдалуу кылат.¹ Аллаһ ар бир

الْأَرْضِ يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ
مِنَ التَّعَفُّفِ تَعْرِفُهُمْ بِسِيمَاهُمْ
لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ إِلْحَافًا وَمَا تُفْقَوْنَ
مِنْ خَيْرٍ قَاتَ اللَّهُ يَدَهُ عَلَيْهِ ۝

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُم بِالْإِثْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا
وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا
خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۝

الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقْوَمُونَ إِلَّا
كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ
الْمَسِّ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ
الرِّبَا وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا فَمَنْ
جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَاتَّقَ اللَّهَ
مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ وَمَنْ عَادَ فَأُولَٰئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۝

يَمْحَقُ اللَّهُ الرِّبَا وَيُزِيلُ الصَّدَقَاتِ وَاللَّهُ
لَا يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ أَثِيمٍ ۝

1 Үстүртөн караганда сүткорлук (процент) пайда келтиргендей, ал эми адал кирешеден садака берүү чоң чыгашадай көрүнөт. Чынында, абал мунун тескерисинче. Садака берген өнүп-өсүп, береке табат, сүткорлуктан пайда табам дегендер көп

күнөөлүү каапырды сүйбөйт.

277. Ыйман келтирип, жакшы амалдарды жасаган, намазды (шарттары менен) аткарган жана зекетти берген адамдар үчүн Раббисинин алдында сооптору даяр. Жана аларга коркунуч да болбойт, кайгы-капага да батышпайт.
278. О, ыйман келтиргендер! Аллаһтан корккула жана эгер момун болсоңор, (мурун алып жүргөн) сүткорлук пайдаңардан калганын албагыла.
279. Эгер андай кылбасаңар, Аллаһ жана анын элчиси тарабынан (силерге каршы жарыялана турган) согушту билип койгула! Жана эгер тооба кылсаңар (найда кошулбаган) акча-мүлкүңөр өзүңөргө, (Ошондо бирөөгө да) зулум кылбайсыңар, силерге да зулум кылынбайт.
280. Эгер (карыз алуучу) начар (турмушта жашаган киши) болсо, бай болгонго чейин күткүлө. Эгер (карызыңарды) садака кылып жиберсеңер - өзүңөргө жакшы, эгер билсеңер.
281. Аллаһка кайтарыла турган күнүңөрдөн (Кыяматтан) корккула! Кийин ар бир жан ээси өзүнүн ишине жарапша толук (натыйжасын) алат, жана аларга зулум кылынбайт.
282. О, ыйман келтиргендер! Белгилүү мөөнөткө карыз алды-берди

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ لَهُمْ
أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٧٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا
مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٧٨﴾

إِن لَّمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللَّهِ
وَرَسُولِهِ وَإِن تُبْتِغُوا فَكْرُوهُ
أَمْوَالَكُمُ لَا تَظْلِمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ ﴿٢٧٩﴾

وَإِنْ كَانَ دُونُ عَشْرٍ فَنظَرٌ إِلَى مَيْسَرَةٍ
وَأَنْ تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ
تَعْلَمُونَ ﴿٢٨٠﴾

وَاتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ تُوَفَّى
كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٨١﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قَدْ آتَيْتُمْ بِدِينٍ إِلَى

кылсаңар, ал мамилени жазып койгула. Ортоңордо бир жазуучу адилет менен жазсын. Ал Аллах үйрөткөндөй (адилеттик менен) жазуудан баш тартпасын. Сөзсүз жазсын жана мойнуна карыз алуучу киши айтып жаздыртсын. Ал Раббиси – Аллахтан корксун жана андан (карыздан) бир нерсесин да кемитпесин. Эгер мойнуна карыз алуучу адам акылсызыраак, алсыз же айтып жаздыра албай турган (дудук) болсо, анын ишенимдүү өкүлү адилеттик менен айтып турсун. Жана өзүңөр ыраазы болгон күбөңөрдөн эки эркек кишиңерди, эгер эки эркек табылбай калса, бир эркек жана эки аялды күбөлүккө тарткыла. (Аялдардын) бири адашса, экинчиси эскертип турат. (Күбөлүккө) чакырылганда күбөлөр баш тартышпасын! Аны (карызды), аз болсо да, көп болсо да, өз мөөнөтүнө чейин жазып коюудан эрикпегиле. Ушунуңар Аллахтын алдында адилеттүүрөөк, күбөлүк үчүн бекемирээк жана шектенип калбашыңарга жакыныраак. Ал эми, араңарда айланып жаткан накталай соодаңар болсо, аны жазбай эле коюшуңарда силер үчүн күнөө жок. (Бирок, эгер унутуп калуудан корксоңор же аныгыраак болушун кааласаңар) өз ара соода кылсаңар деле күбөлөрдү тарткыла жана жазуучу да, күбөлөр да зыян тартып калышпасын. Эгер (мунун тескерисин) жасасаңар бул силердин бузукулугуңар(дын

أَجْلٍ مُّسَمًّى فَاكْتُبُوهُ وَلْيَكْتُبَ بَيْنَكُمْ
كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ وَلَا يَأْبَ كَاتِبٌ أَنْ يَكْتُبَ
كَمَا أَمَرَهُ اللَّهُ فَلْيَكْتُبْ وَلْيُمْلِلِ الَّذِي
عَلَيْهِ الْحَقُّ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ وَلَا يَبْخَسْ
مِنْهُ شَيْئًا فَإِنْ كَانَ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ سَفِيهًا
أَوْ ضَعِيفًا أَوْ لَا يَسْطِيعُ أَنْ يُمِلَّ هُوَ فَلْيُمْلِلْ
رَجُلًا بِالْكَفَّةِ فَإِنْ تَرَىٰ أَن تَرْتَابُوهَا
وَأَمْرَانِ وَمَنْ تَرَ صَوْغًا مِنَ الشَّهَادَةِ أَنْ تَحْضِلَ
إِحْدَاهُمَا فَتُذَكِّرَ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَىٰ
وَلَا يَأْبَ الشَّهَدَةُ إِذَا مَا دُعُوا وَلَا تَسْمَعُوا أَنْ
تَكْتُبُوهُ صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا إِلَىٰ أَجَلٍ
ذَلِكَ أَمْرٌ أَتَىٰ عِنْدَ اللَّهِ وَأَقْرَبُ لِلشَّهَادَةِ
وَأَذْنُ الْأُتْرَاقِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ بَجَرَّةٍ حَاضِرَةٍ
فَيُذَوِّدُهَا بَيْنَكُمْ فَلْيُسَّ عَلَىٰ كَفِّ جُنَاحٍ
أَلَّا تَكْتُبُوهَا وَأَشْهَدُوا إِذَا تَبَايَعْتُمْ
وَلَا يُضَارَ كَاتِبٌ وَلَا شَهِيدٌ وَإِنْ تَفَعَّلُوا
فَإِنَّهُ رُسُوفٌ يَكْفُرُ وَاتَّقُوا اللَّهَ
وَيَعْلَمُ كُفْرُ اللَّهِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ
عَلِيمٌ ﴿٧٧﴾

белгиси). Аллаһтан корккула!
Аллаһ силерге (ушинтип) таалим
берет. Аллаһ ар бир нерсени
Билүүчү.

283. Эгер сапарда болуп, жазуучу
таппай калсаңар (карыздын
наркына тең) колго илингидей
күрөө алсаңар болот. А, эгер
бири-биринерге ишенчү болсоңор
(жаздырбай жана күрөө албай
эле) ишенилген адам аманатын
(өз мөөнөтүндө) аткарсын жана
Раббиси – Аллаһтан корксун!
(О, момундар!) Күбөлүктү жаап-
жашырбагыла! Ким жаап-жашырса
– анын жүрөгү күнөөлүү. Аллаһ
силердин ишинерди Билүүчү.

284. Асмандардагы жана жердеги
(бардык) нерселер Аллаһка
таандык. Эгер силер ичиңердеги
(ой-кыял, пейил, максаттан турган)
нерселерди жашырсаңар же
ашкере кылсаңар да Аллаһ силерди
ошол нерсе менен эсеп-китеп
кылат, жана Өзү каалаган адамын
кечирип, каалаганын азапка салат.
Аллаһ ар бир нерсеге Кудуреттүү.

285. Пайгамбар өзүнө Раббиси
тарабынан түшүрүлгөн нерсеге
ыйман келтирди жана момундар
дагы (ыйман келтиришти).
Бардыгы Аллаһка, анын
периштелерине, китептерине,
пайгамбарларына ыйман
келтирди (жана) «Биз Аллаһтын
пайгамбарларынын арасынан эч
кимисин ажыратып (ишенбей)
койбойбуз. О, биздин Рабби! Биз
(Сенин өкүмүңдү) уктук жана
(аларга) моюн сундук! Бизди

﴿وَإِنْ كُنْتُمْ عَلَىٰ سَفَرٍ وَلَمْ تَجِدُوا كِتَابًا
فَرِهْنِ مَقْبُوضَةً فَإِنْ أَتَيْتُمْ بِبَعْضِهَا
فَلْيُؤَدِّ الَّذِي أُؤْتِيَ مِنْ أَهْلِهِ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ
وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ وَمَنْ يَكْتُمْهَا
فَإِنَّهُ إِسْمُ قَلْبِهِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ﴾

﴿لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِنْ تُبَدُّوا
مَا فِي أَنْفُسِكُمْ أَوْ تُخْفَوْهُ يُحَاسِبْكُمْ
بِهِ اللَّهُ فَتُغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ
وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾

﴿أَمَّا الرَّسُولُ فَمَا نَزَّلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ
وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ أَمَّنَ بِاللهِ
وَمَلَكِهِ كِتَابِهِ وَرُسُلِهِ
لَا تُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا
وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ﴾

кечире көр! Жана сага гана кайтабыз» дешти.

286. Аллах эч бир жанды кудурети жетпеген нерсеге буюрбайт (ар кимдин) пайдасы да өз иши(нен), зыяны да өз иши(нен) Оо, биздин Рабби! Эгер унутсак же ката кетирсек бизди жазалаба?! Оо, Раббибиз! Мойнубузга, бизден мурункуларга жүктөгөндөй оор ишти жүктөбө! Оо, Раббибиз! Биздин үстүбүзгө кудуретибиз жетпеген нерселерди жүктөбө! Биздин күнөөлөрүбүздү өчүр жана кечир, бизге ырайым кыл! Өзүң биздин Кожоюнубузсуң! Каапыр коомдорго каршы бизге жардам бер!¹

لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ كُنَّا سَافِرِينَ وَلَا نَحْمِلْ عَلَيْنَا إِمْرًا كَانَ حَمْلَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٢٨٦﴾

¹ Пайгамбарыбыз саллаллоху алайхи ва саллам: "Ким түн ичинде "Бакара" сүрөсүнүн акыркы эки аятын окуса (жамандыктан коргоонуу үчүн) жетишет" - деген.

3 «Аялы Имран»¹ сүрөсү

سُورَةُ آلِ إِيمْرَانَ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Алиф, Лам, Мим.
2. Аллах... Андан башка сыйынууга татыктуу кудай жок. Ал – түбөлүк Тирүү жана (түбөлүк башкарып) Туруучу.²
3. (О, Мухаммад!) Ал сага, өзүнөн мурунку (ыйык китептер жана алардагы кабарлардан турган) нерселерди тастыктаган Китепти (Кураанды) акыйкат менен түшүрдү. Андан мурун адамдарга Туура Жол кылып Тоорат менен Инжилди түшүргөн.
4. (Эми, чындык менен жалгандын арасын) ажыратып берүүчүнү (Кураанды) түшүрдү.³ Чынында, Аллахтын аяттарына каапыр болгон адамдар үчүн катуу азап бар. Аллах Кудуреттүү, өч алуучу!
5. Албетте, Аллахка жердеги да, асмандагы да эч бир нерсе жашыруун эмес.
6. Ал силерди энеңердин курсагында (жатынында жаткан кезиңерде эле)

الْعَرَفِ

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ

نَزَّلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَأَنزَلَ التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ

مِّن قَبْلُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَأَنزَلَ الْفُرْقَانَ
إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ

إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ

هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ

1 Бул сүрө Мединада түшкөн жана 200 аяттан турат. Мааниси “Имрандын үй-бүлөсү”.

2 «Бакара» сүрөсүнүн 1- жана 255-аятынын тафсирине кайрылыңыз.

3 Байыркы пайгамбарларга түшкөн китептер деле Аллах Таала тарабынан болгондуктан. Кураан алардын кабарын тастыктайт. Бирок, мурунку китептерге адамдардын жалган сөздөрү да аралашып кеткен. Ал китептердеги кайсы сөз чындык (Аллахтан) жана кайсынысы жалган (адамдар кошкон) экенин Кураан китеби ажыратып берет. Ошондуктан Кураандын бир ысымы «Фуркан» (“Ажыратуучу”) Демек, адамдардын кол астында бир гана акыйкат китеп - Кураан калган. Анын ичиндегисин бардыгы - Аллахтын аяттары.

Өзү каалагандай келбет берген.
Эч бир сыйынууга татыктуу кудай
жок, жалгыз Анын Өзү бар. (Ал)
Кудуреттүү, Даанышман.

7. (О, Мухаммад!) Ал сага
(теңдешиз) Китеп (Кураан)
түшүргөн Зат. Анын (Кураандын)
ичинен Китептин энеси (маңызы
сыяктуу) болгон мухкам - анык
аяттар жана алардан башка
муташибих (түшүнүлүшү оор)
аяттар орун алган. Ал эми,
жүрөгүндө илдет-ийрилик болгон
адамдар аны (өз каалоолоруна
ылайыктап) түшүндүрүүнү
жана бузукулукту үмүт кылып,
муташибих аяттарды ээрчишет.
Ал (муташибих) аяттын (толук)
түшүндүрмөсүн Аллаһтан бөлөк эч
ким (анык) билбейт. (Ошондуктан)
терең илимдүү адамдар: «Биз ага
(Кураанга) ыйман келтиргенбиз.
Анын (аяттарынын) бардыгы
(мухкамы дагы, муташибихи
дагы) Раббибиздин алдынан
(келген акыйкат)» дешет. Акылдуу
адамдар гана (мындан) зикир
(эскерме) алат.

8. О, Рабби! Бизди Туура
Жолго салганыңдан кийин
жүрөктөрүбүздү адаштырба!
Жана бизге Өзүңдүн ырайым-
рахматыңды белек кыл! Ал-
бетте, Сен белектерди көп
берүүчүсүң!

9. О, биздин Рабби! Албетте, Сен
адамдарды, анда шек-күмөн
болбогон (Кыямат) Күн үчүн
чогултуучусуң. Аллаһ эч качан
убадасын бузбайт!

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْغَنِيُّ الْحَكِيمُ ⑤

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ
مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ
مُتَشَابِهَاتٌ فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ
مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ
وَمَا يَقُولُ إِلَّا تَأْوِيلَهُ ۚ وَاللَّهُ وَالرَّسُولُ خَيْرٌ
أَلَّا يُقُولُوا ۚ أَمَّا أَتَى بِلَدِهِمْ مِنْ آيَاتِهِ
فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ ۚ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا
وَمَا يَذْكُرُ إِلَّا أَتْلُوهَا ۚ أَلَا لَيْسَ ⑤

رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا
مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ⑤

رَبَّنَا إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ يَوْمَ لَا رَيْبَ فِيهِ
إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْلِفُ الْمِيعَادَ ⑤

10. Каапыр адамдарды Аллаһтан (Анын азабынан) мал-дүйнөсү да, бала-чакалары да куткара албайт. Алар тозоктун отундары!
11. (Алардын абалы) Фираун адамдарынын жана алардан мурунку каапырлардын абалына окшош: Биздин аягтарыбызды жалганга чыгарышты эле, Аллаһ аларды күнөөлөрү себептүү азапка салды. Аллаһ – азабы катуу Зат.
12. (О, Мухаммад!) Каапырларга: «Силер жакында жеңилесиңер жана (Кыяматта) Тозокто чогултуласыңар. Ал кандай жаман орун!» - деп айткын.
13. (О, яхудийлер!) (Согуш майданында) беттешкен эки тайпада (Биздин кудуретибизге) силер үчүн белги бар болчу. Бир жамаат Аллаһтын жолунда согушуп жатышты жана экинчиси каапыр эле. (Аллаһтын жолунда согушка чыккандар) алардын (душмандардын) өздөрүнөн эки эсе көп экенин анык көрүп турушту. Аллаһ каалаган адамдарды Өзүнүн жардамы менен колдойт. Чынында бул нерселерде акыл ээлери үчүн сабак бар.
14. Адамдар үчүн (бул дүйнөдө) аялдардан, перзенттерден, кинтар-кинтар¹ алтын-күмүштөрдөн, сулуу-көркөм тулпарлардан, (үйүр-үйүр) малдардан жана эгиндерден турган жыргалдарды сүйүү кооз

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَلَنْ نَعْصِي عَنْهُمْ
أَمْوَالَهُمْ وَلَا أَوْلَادَهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا
وَأُولَئِكَ هُمْ وَقُودُ النَّارِ ﴿١٠﴾

كَذَابَ آلِ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ
قَبْلِهِمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَآخَذَهُمُ اللَّهُ
بِذُنُوبِهِمْ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١١﴾

قُلِ لِلَّذِينَ كَفَرُوا سَعْيُهُمْ
وَيُخْشَرُونَ إِلَىٰ جَهَنَّمَ وَيَشْنَأُ الْعِمَادُ ﴿١٢﴾

فَدَكَاتْ لَكُم مَّا فِي يَمِينِ النَّصْرَةِ
فِي مَقَامِ اللَّهِ وَالْأَخْرَى
كَافِرَةٌ يَسْرُورُهُمْ وَيُشْلِيهِمْ رَأْيَ الْعَيْنِ
وَاللَّهُ يُؤَيِّدُ بِنَصَرِهِ مَن يَشَاءُ إِنَّ فِي
ذَٰلِكَ لَعِزَّةَ لَأُولَى الْأَبْصَارِ ﴿١٣﴾

رُفَيْنَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ
وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ
وَالْأَفْصَةِ وَالْحَبْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَالْأَنْعَامِ
وَالْخَرْبِ ذَٰلِكَ مَتَاعُ الدُّنْيَا وَاللَّهُ

1 Кинтар - өлчөм бирдиги. Бир кинтар 45 кг. га жакын салмакка барабар.

көргөзүлдү.¹ Булар (опосуз) дүйнө жашоосунун пайдалары. Аллаһтын алдында (булардан) жакшыраак кайтуучу жай - Бейиш бар.

(Дүйнө жыргалдарынан көп эсе абзел болгон Бейиш жыргалдары кимдерге буйрулат? Аны кийинки аят баяндайт.)

15. Айт (О, Мухаммад): «Силерге мунунардан (дүйнө жыргалынан) да жакшы нерсе жөнүндө кабар берейинби? Тагыба кишилер үчүн Раббисинин алдында, астынан дарыялар аккан жана анда түбөлүк жашай турган бейиштер, таза-пакиза жубайлар жана Аллаһтын ыраазычылыгы бар. Аллаһ пенделерин Көрүүчү.

16. (Алар:) «О, Рабби! Чынында, биз ыйман келтирдик. Эми, биздин күнөөлөрүбүздү кечирип, Тозок азабынан сакта!» деп (дуба кыла турган),

17. сабырдуу, чынчыл, моюн сунуучу, садака кылуучу жана таң-заарларда (туруп) Аллаһтан кечирим суроочу пенделер.

18. Аллаһ, Анын периштелери жана илимдүү адамдар андан (Аллаһтан) башка сыйынууга татыктуу кудай жок экенине, (жана Аллаһ өз иштеринде) адилет менен Туруучу экенине күбөлүк беришти. Анын Өзүнөн башка сыйынууга татыктуу кудай жок. (Ал) - Кудуреттүү, Даанышман.

عِنْدَهُ رَحْمَتُ الْمَوْتِ ۝

«قُلْ أُوْتِيتُكُمْ بِخَيْرٍ مِّنْ ذَٰلِكُمْ ۖ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَأَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ۝

الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِنَّا عِذَابُ النَّارِ ۝

الصَّابِرِينَ وَالصَّادِقِينَ وَالْقَانِتِينَ وَالْمُسْتَضِئِينَ
وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ ۝

شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُوا الْعِلْمِ قَابِئًا
بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ۝

¹ Ушул аят мусулмандар үчүн аталган жашоо жыргалдары адал экенине далил. Ислам инсан табияты каалаган, сүйгөн нерселерге тыюу салбайт. Болгону, алардын адалдан болуусун талап кылат.

19. Албетте, Аллаһтын алдында (кабыл боло турган) дин – бул Ислам. Китеп берилген адамдар (Тоорат менен Инжил китептеринде) өздөрүнө (Мухаммаддын пайгамбарчылыгы жана дининин чындыгы жөнүндөгү) илим келгенден кийин гана өз ара көрөлбөстүктөн улам каршылык кылышты. Ким Аллаһтын аяттарына каапыр болсо, (билип алыш:) Аллаһ - тез эсептешүүчү.

20. (О, Мухаммад!) Эгер (адамдар) сени менен талашып калышса, аларга: «Мен өзүмдү ээрчигендер менен бирге жүзүмдү (өзүмдү) Аллаһга моюн сундурдум» деп айткын. Жана китеп берилген адамдар менен сабатсыздарга: «Силер (дагы) моюн сундуңарбы?» дегин. Эгер (Исламды кабыл алып) моюн сунушса, анда Туура Жолду табышты. Эгер жүз бурушса, сенин мойнуңда (чындыкты) жеткирүү гана бар. Аллаһ пенделерди Көрүүчү.

21. Аллаһтын аяттарына каапыр болуп (ушуну менен жөн калбай) пайгамбарларды жана адамдар арасындагы адилетке (Исламга) буюруп жүргөндөрдү акыйкатсыздык менен өлтүргөндөргө жан ооруткан азаптан кабар бер.

22. Алар, ушул дүйнөдө да, Акыретте да амалдары (жакшы иштери) күйүп кеткен (каапыр) адамдар. Аларга (Аллаһ тарабынан) жардамчылар жок!

إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ اللَّهِ لَلْإِسْلَامُ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمْ الْعِلْمُ بَقِيَّتِهِمْ وَمَنْ يَكْفُرْ يَتَأْتِ اللَّهَ قِافِلًا إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٩﴾

فَإِنْ حَاجُّوكَ فَقُلْ أَسَمِعْتُ وَحْيِي مِنَ اللَّهِ وَمَنِ اتَّبَعْنِي فَقُلْ لِلَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْأُمِّيِّينَ أَتَسْمِعُونَ فَإِنْ أَسْمِعُوا فَقَدْ أَهْتَدُوا وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاءُ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿٢٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ يَتَأْتِ اللَّهَ قِافِلًا وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّنَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَيَقْتُلُونَ الَّذِينَ يَأْمُرُونَ بِالْقِسْطِ مِنَ النَّاسِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢١﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٢٢﴾

23. (О, Мухаммад! Аллаһтан келген) китептен насип-үлүш берилген адамдарга (яхудийлерге) карабайсыңбы, өз араларында(гы талаш маселеге) өкүм кылып бериш үчүн Аллаһтын китебинен (Кураанга) чакырылганда, (сен Аллаһтын китеби боюнча өкүм чыгарып бергениңден) кийин алардан бир бөлүгү (чындыкты билип турса да) жүз бурган бойдон кетип калышты.

24. Мунун себеби алар: «Биз Тозокко түшпөйбүз, түшсөк да саналуу күндөр гана түшөбүз» деп айтышчу. Өздөрү ойдон чыгарып алган (ушул сыяктуу) сөздөр аларды диндеринде адаштырып койду.¹

25. Эми, биз аларды, анда шек-күмөн болбогон жана ар бир жанга өзү жасаган иштери(нин натыйжасы) эч зулум кылынбай, толук кайтарыла турган Күн (Кыямат) үчүн чогултканда эмне кылышат?!

26. Айткын: «О, Аллаһым! Бардык мүлктүн Падышасы! Сен мүлктү каалаган пендене бересиң жана каалаган пенденен тартып аласың. Жана кимди кааласаң ардактуу кыласың, кимди кааласаң кор кыласың. Жакшылык Сенин гана колуңда. Чынында, Сен бардык нерсеге Кудуреттүүсүң.²

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ
يَدْعُونَ إِلَى الْكِتَابِ الْقَدِيمِ يُحْكُمُ بِهِمْ
فَرِيقٌ مِّنْهُمْ وَهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٢٣﴾

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّا تَمَسَّكْنَا الشَّارَءَ إِلَّا
أَيَّامًا مَّعْدُودَاتٍ وَعَرَّهَمُ فِي دِينِهِمْ
مَا كَانُوا أَفْقَرُونَ ﴿٢٤﴾

فَكَيْفَ إِذَا جُمِعْتُمْ فِيَوْمَ أَرْتَبَ فِيهِ
وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ
لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٥﴾

قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكُ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَن
تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مَن تَشَاءُ وَتُعِزُّ
مَن تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَن تَشَاءُ يَدُكَ الْخَبِيرُ
إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٦﴾

1 Бул аяттан дагы бир сабак: Эч качан динде ойдон чыгарылган сөздөргө таянылбайт. Жалаң Аллаһтын жана Пайгамбардын сөздөрүнө таянылат. Ким динде бирөөлөр ойлоп чыгарган нерсеге ээрчисе – адашат.

2 Бул аяттагы «Сен мүлктү Өзүң каалаган адамыңа бересиң жана каалаганыңдан тартып аласың» деген сөз менен Аллаһ Таала тез арада мүлк-бийликти Перс, Рум (Византия) падышаларынан тартып алып, Мухаммад үмөтүнө өткөрүп беришине

27. Сен (О, Аллаһым!) түндү күндүзгө, күндүздү түнгө киргизесиң. Өлүктөн тирүүнү, тирүүдөн өлүктү чыгарасың¹ жана Өзүң каалаган адамга эсепсиз ырыскы бересиң!».

28. Момундар (өздөрү сыяктуу) ыймандууларды таштап, каапырларды дос тутпасың! Ким ушундай иш жасаса - анын Аллаһ менен арасы ачык! Ал эми, алардан (каапырлардан) сак болуу үчүн (тилицерде достук мамиле кылсаңар) уруксат. Аллаһ силерди Өзүнөн эскертет. Кайтуу - Аллаһтын Өзүнө.

29. (О, Мухаммад) айткын: «Эгер көкүрөгүңөрдөгү нерселерни жашырсаңар да, жарыяласаңар да Аллаһ билип турат. Ал асмандар менен жерде болгон бардык нерсени да билет. Аллаһ бардык нерсеге Кудуреттүү».

30. (Кыямат) күндө ар бир жан өзү жасаган (бардык) жакшы-жаман иштерин алып келинген абалда табат. (Ошондо, жамандык жасаган жан) өзү менен кылмышынын арасы ото алыс болушун самайт. (Билип койгула), Аллаһ Өзүнөн силерди эскертет. Аллаһ - пенделерге Мээримдүү.

31. Айт: «Эгер Аллаһты сүйчү болсоңор, анда мени ээрчигиле.

تُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَتُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ
وَتُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ
الْحَيِّ وَتَرْزُقُ مَنْ نَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢٧﴾

لَا يَسْخِذُ الْمُؤْمِنُونَ أَلَكُمُ الَّذِينَ أَقْلَبُوا مِنْ دُونِ
الْمُؤْمِنِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي
شَيْءٍ إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاتُوا وَيُحَذِّرُكُمْ
اللَّهُ نَفْسَهُ ۖ وَاللَّهُ الْعَصِيمُ ﴿٢٨﴾

قُلْ إِنْ تَخِفُوا مَا فِي صُدُورِكُمْ أَوْ يُبَدَّوْهُ
يَعْلَمَهُ اللَّهُ وَيَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ ۖ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٩﴾

يَوْمَ يَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ
مُخَضَّرًا ۖ وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا
وَبَيْنَهُ أَمَدًا أَبْعَدًا ۖ وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ ۖ
وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ ﴿٣٠﴾

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي

ишаарат кыгууда.

1 Аллаһ түндү күндүзгө киргизгенде күндүздүн убактысы кыскарат, күндүздү түнгө киргизгенде түн кыскарат. Бардыгы Аллаһтын Кудурети менен болот. Ошондой эле, Аллаһ Таала дан, урук, жумуртка сыяктуу кыймылсыз, өлүк нерселерден өсүмдүктөр, дарактар, куштар, сойлоочу жаныбарлар сыяктуу жандууларды чыгарса, кайрадан ушул эле жаныбарлардан урук, дан, жумуртка сыяктуу жансыз нерселерди чыгарат.

- (Ошондо гана) Аллаһ силерди сүйөт жана күнөөңөрдү кечирет. Аллаһ - Кечириmdүү, Мээримдүү».
32. Айт: «Аллаһка жана пайгамбарга моюн сунгула! Эгер жүз бурушса, Аллаһ каапырларды сүйбөйт!
33. Албетте, Аллаһ Адамды, Нухту, Ибрахимдин үй-бүлөсүн жана Имрандын урпактарын бүт ааламдардын үстүнө (пайгамбарчылык үчүн) тандап алды¹.
34. Алар бир-бирөөлөрүнө жек-жаат (болгон адамдар) эле. Аллаһ Угуучу, Билүүчү.
35. (О, Мухаммад эстегин, бир кезде) Имрандын² аялы айтты: «О, Раббим! Мен ичимдеги баламды Сага, (дүйнө иштеринен үзүлгөн кызматчы катарында) назир кылдым (арнадым). Менден кабыл кыл! Өзүң Угуучу, Билүүчүсүң!»
36. Ал ичиндегисин төрөгөн соң (эркек болбогонуна өкүнүп) “О, Раббим! Мен кыз төрөдүм” деди. Чынында, Аллаһ анын эмне төрөгөнүн жана (көпчүлүк) эркек(тер) (ушул төрөлгөн) ургаачыдай эмес экенин андан жакшыраак билген. (Ал дагы сөзүн улады): “Мен ага “Марям” деп ысым койдум. Мен аны жана анын урпактарын ырайымыңдан куулган

يُحِبُّكُمْ اللَّهُ وَيَغْفِرَ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ
وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣١﴾

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ ﴿٣٢﴾

﴿٣٣﴾ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ آدَمَ وَنُوحًا وَآلَ إِبْرَاهِيمَ
وَآلَ إِمْرَأَانَ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٣٤﴾

ذَرِيَّةَ بَعْضِهِمْ آمَنَ بَعْضُ اللَّهِ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٥﴾

إِذْ قَالَتِ امْرَأَتُ إِمْرَأَانَ رَبِّ إِي نَذَرْتُ لَكَ
مَا فِي بَطْنِي مُحَرَّرًا فَتَقَبَّلْ مِنِّي إِنَّكَ أَنْتَ
السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٦﴾

فَلَمَّا وَضَعَتْهَا قَالَتْ رَبِّ إِي وَضَعْتُهَا أُنْثَىٰ وَاللَّهُ
أَعْلَمُ بِمَا وَضَعَتْ وَلَيْسَ الذَّكَرُ إِلَّا لِي وَإِنِّي
سَمَّيْتُهَا مَرْيَمَ وَإِنِّي أُعِيذُهَا بِكَ وَذَرَيْتَهَا
مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴿٣٧﴾

1 Кураанда эскерилген бардык пайгамбарлар аталган улуктардын урук-урпактарынан чыккан. Биздин пайгамбарыбыз Мухаммад саллаллоху алайхи ва саллам дагы Ибрахим алейхи саламдын уулу Ысмайыл алейхи саламдын урпактарынан.

2 Тарыхта өткөн Муса алейхи саламдын атасынын аты дагы, Ыйса алейхи саламдын апасы Марям эненин атасынын аты дагы Имран болчу. Бул аят экинчи Имрандын үй-бүлөсү жөнүндө.

шайтандан коргоонду тилеп, Сага жалбарамын”.

37. Раббиси аны (назирди) жакшынакай кабыл алып, жакшынакай өстүрдү жана ага Закарияны кепил (камкор) кылды. Ар качан Закария анын үстүнө - михрапка кирсе, анын алдында (ширин-шербет жемиштерден) ырыскы турганын көрдү. Ал: “О, Марям, булар сага кайдан?” деди. Ал: “Аллахтын алдынан. Албетте, Аллах Өзү каалаган адамына эсепсиз ырыскы берет” деди.
38. Ошондо, Закария Раббисине дуба кылып: “О, Раббим! Мага да Өзүңдүн даргойүндөн пакиза бир урпак бере көр! Албетте, Сен дубаны Угуучусун!” деди.
39. Анан (күндөрдүн бир күнүндө) ал михрапта намаз окуп турганда периштелер ага: “(О, Закария!) Аллах сени Яхья (деген перзент) менен сүйүнтөт. (Ал бала) Аллахтын Сөзүн (Ыйсаны) тастыктоочу, улукзаада, дене кумарларынан өзүн кармай билген жана (жогорку даражалуу) салих пайгамбарлардан бири болот!” деп добуш беришти.
40. (Закария) айтты: “О, Раббим! Мага кайдан бала болсун, өзүм картаң, аялым туубас болсо?!” (Аллах) айтты: “Ушундай. Аллах каалаган ишин аткарат».
41. (Закария) айтты: “О, Раббим! (жүрөгүм тынчтанып, санаасыз болушум үчүн) мага (кемпириимдин боюнда болгонун билдирген) бир

فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا بِقَبُولٍ حَسَنٍ وَأَنبَتَهَا نَبَاتًا حَسَنًا وَكَفَّلَهَا زَكَرِيَّا كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا قَالَ يَمْزُجُهُ لِيَ لَكَ هَذَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٧﴾

هُنَالِكَ دَعَا زَكَرِيَّا رَبَّهُ قَالَ رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ ﴿٣٨﴾

فَنَادَتْهُ الْمَلَائِكَةُ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي الْمِحْرَابِ أَنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكَ بِيَحْيَى مُصَدِّقًا بِكَلِمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَسَيِّدًا وَحَصُورًا وَنَبِيًّا مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٣٩﴾

قَالَ رَبِّ إِنِّي يَكُونُ لِيَ غُلَامٌ وَقَدْ بَلَغَنِيَ الْكِبَرُ وَامْرَأَتِي عَاقِرٌ قَالَ كَذَلِكَ اللَّهُ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ﴿٤٠﴾

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً قَالَ آيَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ إِلَّا زَوْجًا

сыр - белги бере көр!” (Аллаһ)
Айтты: “Сенин белгиң: (тилден
калып) үч күн адамдарга ишаарат
менен гана сүйлөп каласың. Эми,
Раббинди көп зикир кыл жана
эртели-кеч Аны даңктап, тасбих
айт!”¹ *Кийинки аятта Аллаһ
Таала Имрандын кызы Марямдын
окуясын улантат. Ошентип,
Марям кыз чоңойгондо ибадатта,
тазалык-такыбаада эң бир
жогорку даражага жетет.*

42. Ошондо периштелер: “О, Марям!
Аллаһ сени тандап, (жаман пейил-
сыпаттардан) тазалады жана
ааламдагы бардык аялдардан абзел
кылды.

43. О, Марям! Раббине моюн сунуу
менен (көп) ибадат кыл. Жана
намаз окуучулар менен бирге
сажда, рукуу кыл” - дешти.

44. Бул окуялар² (о, Мухаммад, сен
үчүн) кайып кабарлары. Биз ал
кабарды сага (Жебирейил периште
аркылуу) кабарлап жатабыз.
Анткени, (Марям төрөлүп,
апасы аны назир кылуу үчүн
ибадатканага алып келгенде,
ибадаткана кызматчылары) “Эми
кимибиз Марямга кепил (камкор)
бөлөт”-деп, калемдерин (чүчүкулак

وَأَذْكُرْ رَبَّكَ كَثِيرًا وَسَبِّحْ بِالْعِشِيِّ
وَالْإِبْكَرِ ﴿١١﴾

وَإِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ يَمْرُؤُا إِنَّ اللَّهَ
اصْطَفَاكِ وَطَهَّرَكِ وَاصْطَفَاكِ
عَلَى دُنْيَا الْعَالَمِينَ ﴿١٢﴾

يَمْرُؤُا أَفَتُنِي لِرَبِّكِ وَأَسْجُدِي
وَأَرْكَبِي مَعَ الرَّاكِعِينَ ﴿١٣﴾

ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ
لَدَيْهِمْ إِذْ يَقُولُونَ أَفَلَمْ نَكُنْ لَهُمْ مَرْسُومًا
وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يَخْتَصِمُونَ ﴿١٤﴾

1 Ошол аяндан соң Закария үч күн тилден калып, ишаарат менен гана сүйлөшө
баптады. Бирок, адамдарга сүйлөгөнгө айланбаган тили Аллаһты зикир кыпканда,
тасбих (даңктоо сөздөрү) айтканда кадимкидей эле сөзгө келе берди. Демек, Аллаһ
ошондо Закарияга эки сыр-белги берген экен: биринчиси - үч күн тилден калуусу,
экинчиси - сакоо (дудук) тилинин Аллаһты эскергенде сүйлөп калышы.

2 Бул тарыхый окуяларды пайгамбарыбыз тарабынан окулуп берилүүсү, анын
Аллаһтан кабар (вахий) алган Элчи экенине эң чоң далилдердин бири. Болбосо, эч
кимден эч кандай илим-таалим албаган, жазууну билбеген Мухаммад (ага Аллаһтын
саламы болсун) өз заманынан 570 жыл мурун болуп өткөн бул окуяларды кайдан
билмек эле?

катары) таптап жатышканда
жана (Марямды талашып)
жаңжалдашып турганда сен
алардын арасында жок болчусуң.

45. Бир кезде периштелер айтты:
“О, Марям! Аллах сени, ысымы
Ыйса Масих ибн Марям болгон
Өзүнүн Сөзү менен сүйүнтөт. (Ал)
Дүйнө-Акыретте мартабалуу жана
Аллахка эң жакын адамдардан
болот.

46. Дагы, ал адамдарга бешикте жана
чоңойгондо сүйлөйт¹ жана салих-
таза адамдардан болот”.

47. Марям айтты: “О, Раббим! Мени
эч бир (эркек) адам «кармабаган»
болсо, кайдан бала болсун?!”
(Аллах) айтты: “Ушундай. Аллах
Өзү каалагандай жаратат. Ал
бир ишти өкүм кылса, ага “бол!”
дейт жана ал иш (ошол замат)
болуп калат”.² (Кийинки аятта
периштелер Марямга Ыйсанын
сыпатын жана куикабарын
айтууну улантышат.)

48. Жана (Аллах) ага жазууну,
даанышмандыкты, Тооратты жана
Инжилди үйрөтөт,

49. Исрайил урпактарына элчи -
пайгамбар кылат. (Анан Ыйса
аларга айтат:) “Мен силерге
Раббинерден (менин чын

إِذْ قَالَتِ الْمَلٰٓئِكَةُ يٰمَرْيَمُ اِنَّ اِلٰهَكَ
بِشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ مِّنْهُ اَسْمٰهُ الْمَسِيْحُ
عِيسٰى ابْنُ مَرْيَمَ وَجِيهًا فِى الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِيْنَ ۝٤٥

وَيُكَلِّمُ النَّاسَ فِى الْمَهْدِ وَكَهْلًا
وَمِنَ الصّٰلِحِيْنَ ۝٤٦

قَالَتْ رَبِّ اَنۡىٰ يَكُوْنُ لِيْ وَلَدٌ وَلَمْ يَمَسِّنِيْ
بَشَرٌ ۗ قَالَ كَذٰلِكَ اَلٰهٌ يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ اِذَا قَضٰى
اَمْرًا فَاِنۡمَآ يَقُوْلُ لَهُ كُنْ فَيَكُوْنُ ۝٤٧

وَنَعَلِمُهٗ الْكِتٰبَ وَالْحِسْمَةَ وَالتَّوْرٰتِ
وَالْاِنْجِيْلَ ۝٤٨

وَرَسُوْلًا اِلَىٰ بَنِيۤ اِسْرَآءِيْلَ اَنۡىٰ قَدْ
جِئْتُكُمْ بِبَيِّنٰتٍ مِّنۡ رَّبِّكُمْ اِنۡىۤ اَخْلَقُ

1 Марям төрөгөндө кара мүртөз яхудийлер аны жамаат атгы кылып, жалаа жабышат. Ошондо, бешиктеги Ыйсаны Аллах сүйлөткөндө апасынын тазалыгын айтат. Ал эми, чоңойгондо болсо, өзүнүн пайгамбар болгонун жана Аллаһтан Дин-Шарият алып келгенин сүйлөйт.

2 Ыйса пайгамбардын “Калимуллах”, башкача айтканда “Аллахтын Сөзү” экендигинин төркүнү ушул жерден маалым болот. Анткени, ал Аллахтын “Бол!” деген сөзүнөн улам, атасыз эле жаралып калган.

пайгамбар экенимди далилдей турган төмөндөгүчө) белгилер (моожизалар) алып келдим: силерге ылайдан куштун сөлөкөтүн жасап, ага үйлөсөм, Аллаһтын уруксаты менен (тирүү) куш болуп калат, Аллаһтын уруксаты менен сокурларды, нес (ала) оорулууларды айыктырам, өлүктөрдү тириятем. Жана мен силерге үйүңөрдө эмнени жеп, эмнени сактап койгонуңарды да айтып бере алам. Албетте, ушул нерселерде силер үчүн (менин пайгамбар экениме далил болгон) белгилер бар, эгер ишенсеңер.

50. (Мен) силерге өзүмдөн мурунку Тооратты тастыкташ үчүн, жана силерге (Тооратта) арам кылынган кээ бир нерселерди адал кылыш үчүн (пайгамбар кылып жиберилдим) жана мен силерге Раббинерден аят-далилдерди алып келдим. Эми, Аллаһтан корккула жана Мага моюн сунгула.

51. Албетте, Аллаһ менин да Раббим, силердин да Раббинер. Анын Өзүнө гана ибадат кылгыла! Туура жол - ушул!"

52. Ал (Ыйса) алардан каапырчылыкты сезип калганда (шакирттерине) "Аллаһтын жолунда ким мага жардамчы болот" деди эле, шакирттери: "Биз Аллаһтын жардамчылары болобуз? Аллаһка ыйман келтирдик. Жана күбө болгун (О, Ыйса) биз – мусулмандарбыз.

53. О, Рабби! Биз Сен түшүргөн нерсеге ыйман келтирдик жана

لَكُمْ مِنَ الطَّيْرِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ فَأَنْفُخُ فِيهِ فَيَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِ اللَّهِ وَأُبْرِئُ الْأَكْمَهَ وَالْأَبْرَصَ وَأُنْخِ الْمَوْتِ بِإِذْنِ اللَّهِ وَأُنْشِئُكُمْ بَعَائًا تَكُونُونَ وَمَا تَدَّخِرُونَ فِي بُيُوتِكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّكُمْ إِن كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٥٠﴾

وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَةِ وَلِأَجْلِ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي حُرِّمَ عَلَيْكُمْ وَجَنَّتُمْ بَعَائَةً مِنْ رَبِّكُمْ فَأَتَوْا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿٥١﴾

إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ هَدًى صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴿٥٢﴾

* فَلَمَّا أَحَسَّ عِيسَى مِنْهُمُ الْكُفْرَ قَالَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ آمَنَّا بِاللَّهِ وَأَشْهَدُ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٥٣﴾

رَبَّنَا آمَنَّا بِمَا أَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ

فَأَخَذْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٣﴾

(Сен жиберген) пайгамбарга ээрчидик. Эми бизди (Өзүңдүн жалгыздыгыңа, диниңдин акыйкаттыгына) күбө болуучулардын катарына жазып кой!" дешти.¹

54. Алар айлакерлик кылышты эле, Аллаһ да амалкерлик кылды. Аллаһ амалкерлердин эң мыктысы.

وَمَكْرُوا وَمَكَرَ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَكْرِينَ ﴿٥٤﴾

55. Бир кезде Аллаһ айтты: "О, Ыйса, мен сени Өзүмө Алуучу, Өзүмө Көтөрүүчү жана сени каапырлардан тазартуучумун.² Жана сага ээрчиген адамдарды Кыямат күнүнө чейин каапырлардан жогору кылуучумун. Кийин (бардыгыңар) Мага кайтасыңар. Анан Мен силер талашкан нерселер боюнча араңарда өкүм кыламын.

إِذْ قَالَ اللَّهُ يَسُوعَ بْنَ مَرْيَمَ إِنِّي مُتَوَفِّيكَ وَرَافِعُكَ إِلَيَّ وَمُطَهِّرُكَ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَجَاعِلُ الَّذِينَ اتَّبَعُوكَ فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَى يَوْمِ الْفَيْئَةِ ثُمَّ إِنِّي مَرْجِعُكُمْ فَأَخْكُمُ بَيْنَكُمْ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٥٥﴾

56. Ал эми, каапырларга Мен дүйнөдө да, Акыретте да катуу азап беремин. Жана аларга жардамчылар болбойт.

فَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَأَعْدَدْنَاهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٥٦﴾

1 Кийин яхудийлер "Ыйсаны кармап, айкашкан жыгачка асып өлтүрөбүз" депшип, айлакерлик менен бул пландарын аткарууга киришипти. Бирок, алардан коро көбүрөөк амалкер болгон Аллаһ Таала башка бир адамды Ыйсага түспөлдөштүрүп, Ыйсаны тирүү бойдон асманга көтөрүп кетти. Яхудийлер Ыйсага түспөлдөштүрүлгөн кишини кармап, айкашкан жыгачка асып өлтүрүшүп, "Ыйсаны өлтүрдүк" деп ишенип калышты.

2 Бул аятта бир нече далилдер бар: 1) Ыйса алейхи саламды Аллаһ Таала түрүү бойдон асманга (Өзүнө) алып кеткен. Адалкан «Ахмадия» жамааты ушул аяттагы «مَرْجِعُكُمْ» «мутавафийка» деген сөздү «өлтүрүүчүбүз» деп которушат жана «Ыйса алейхи салам өлгөн» деп ишенишет. Ахлу Сунна аалымдары болсо «алуучубуз» деп которуп, муну менен Аллаһ Таала Ыйсаны өлтүрбөй Өзүнө (асманга) көтөрүп алганын тастыкташат. Эгер бул жерде «мутавафийканын» өз мааниси колдонулса, анда «Биз сени (уйку менен) өлтүрүүчүбүз» деп маани берилет. Анткени, башка аят-хадистерде адамдардын уйкусун «кичине өлүм» экени айтылган. 2) Дагы бир аятта Аллаһ Таала мындай деген: {... وَمَا ظَنُّوهُ وَمَا صَلَوَةُ} («Яхудийлер Ыйсаны) өлтүргөн да эмес, асман да эмес...»).

57. Ыйман келтирип, салих (жакшы) амал кыгандардын соопторун (Аллаһ) толук берет. Жана Аллаһ заалым (каапыр) адамдарды сүйбөйт.
58. (О, Мухаммад!) Биз сага айтып берген бул (Кураандагы) нерселер (Аллаһтын) аяттарынан жана даанышман эскермелерден.
59. Албетте, Аллаһтын назарында Ыйсанын мисалы Адам(-Ата) сыяктуу. Аллаһ аны топурактан жаратып: “бол!” дегенде, дароо болуп (жаралып) калган.¹
60. (Бул айтылгандар) Раббинң тарабынан келген акыйкат. Эми сен шектенүүчүлөрдөн болбо.
61. Ким бул маселеде, сага (анык) илим келгенден кийин деле (көшөрүп) далил талаша берсе, аларга айт: “Келгиле, балдарыбызды жана балдарыңарды, аялдарыбызды жана аялдарыңарды, өзүбүздү жана өзүңөрдү чакырып, “Жалганчыларга Аллаһтын наалаты болсун!” - деп каргыш айтышалы!”²

وَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
فَإِنَّهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ اللَّهِ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٥٧﴾

ذَٰلِكَ نَتْلُوهُ عَلَيْكَ مِنَ الْآيَاتِ وَالذِّكْرِ
الْحَكِيمِ ﴿٥٨﴾

إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِنْدَ اللَّهِ كَمَثَلِ
آدَمَ خَلَقَهُ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٥٩﴾

الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُن مِّنَ
الْمُتَمَرِّضِينَ ﴿٦٠﴾

مَنْ حَادَّكَ فِيمِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ
فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَآوَاتِنَا وَكُنُ
وَبَنَاتَنَا وَآوِسَاءَنَا وَنَفْسَنَا وَنَفْسَكُمْ ثُمَّ
نَنْتَهِلْ فَنَجْعَلَ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٦١﴾

1 Бул аят “Ыйса эгер кудай болбосо, башкалардан өзгөчө (энесиз) туулбайт эле” деп Ыйсаны кудай кылып алгандарга жооп. Эгер Ыйса Аллаһтын Сөзү болсо, Адам-Ата деле Аллаһтын Сөзү. Эгер Ыйса атасыз жаратылган болсо, Адам-Ата атасыз гана эмес, керек болсо энесиз да жаратылган. Бирок, эч ким Адам-Атаны кудай кылып алган жок го!

2 Күндөрдүн биринде Нажран деген жерден бир топ христиандар келип, пайгамбарыбыз менен далил талашып калышты. Пайгамбарыбыз Ыйсанын Кудай эмес, пенде экенине жетиштүү далилдерди айтса да, христиандар эч болбой коюшту. Ошондо Аллаһ Өз пайгамбарына аятта айтылган чараны колдонууга буюрат. Бирок, эч бир христиан бул чакырыкка жооп бербейт. Каргыш айтышканда балдары, аялдары набыт болушунан коркушуп, жалганчылыктары ашкере болгонуна да карабай, келбей коюшат. Ошентсе да ожорлонуп “Ыйса – Кудай” деген пикирлеринен кайтпай, чындыктан жүз үйрүп кетишет.

62. Албетте, бул (Ыйсанын Кудай эмес экени) акыйкат баян. Чынында, бир Аллаһтан башка эч бир сыйынууга татыктуу Кудай жок. Жана Аллаһтын бир Өзү гана Кудуреттүү, Даанышман.
63. Эгер (бул акыйкаттан) жүз үйрүшсө, Аллаһ албетте, бузукуларды Билүүчү.
64. Айткын: “О, китеп ээлери! Биз менен силердин араңарда окшош болгон сөзгө¹ келгиле. (Ал сөз төмөндөгүчө:) “Аллаһтан башкага ибадат-кулчулук кылбайлы, Ага эч нерсени шерик келтирбейли жана Аллаһты таштап, кээ бирөөлөрүбүз башка бирөөлөрүбүздү Рабби-Кудай кылып албасын!” Эгер жүз бурушса, айткыла: “Күбө болгула, Биз – мусулмандарбыз”.
65. О, китеп ээлери! Эмне үчүн Ибраһим жөнүндө (бириңер “Ал - яхудий дининде болгон” десенер, экинчиңер: “Жок, христиан болгон” деп) талашасыңар?! Тоорат менен Инжил андан кийин түшкөн го! Акылыңарды иштетпейсиңерби?!
66. О, силер! Билген нерсеңер жөнүндө талашып бүттүңөр. Дагы эмне үчүн билбеген нерсеңер жөнүндө талашып жатасыңар?! (Ибрахимдин дини кандай

إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْقَصَصُ الْحَقُّ وَمِمَّا مِنْ إِلَهِ
إِلَّا اللَّهُ فَإِنَّ اللَّهَ لَهُ الْعِزُّ الْحَكِيمُ ﴿٦٢﴾

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِالْمُفْسِدِينَ ﴿٦٣﴾

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ مَا تَوَلَّوْا إِلَى كَلِمَةٍ
سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ
وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا
أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا
أَشْهَدُوا يَا نَارَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٦٤﴾

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمُتَّخِذُونَ فِي بُتَاهِمَ
وَمَا أُنزِلَتْ التَّوْرَةُ وَالْإِنْجِيلُ إِلَّا مِنْ
بَعْدِهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٥﴾

مَا أَشْرَكُوا لَوْلَا حُجُجُكُمْ فِيمَا لَكُمْ
بِهِ عِلْمٌ فِيمَ مُتَّخِذُونَ فِيمَا لَيْسَ لَكُمْ
بِهِ عِلْمٌ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٦﴾

1 “Окшош болгон сөз” дегендин мааниси, яхудийлердин пайгамбары Муса менен христиандардын пайгамбары Ыйса экөө тең эңдерди “Аллаһтан башкага ибадат - кулчулук кылбайлы, Ага эч нерсени шерик келтирбейли жана кээ бирөөлөрүбүз башка бирөөлөрүбүздү, Аллаһты коюп Рабби-Кудай кылып албасын!” деген сөздөргө даават кылган. Бул аятты пайгамбарыбыз саллаллоху алайхи ва саллам яхудий жана христиандардын падышаларына жазган катында да эскерткен.

болгонун) Аллаһ гана билет, силер билбейсиңер.

67. Ибраһим яхудий да, христиан да болгон эмес. А бирок, ханиф (жеке Аллаһ Таалага сыйынуучу жана) муслим (жалгыз Аллаһка моюн сунуучу) болгон. Жана ал эч качан мушриктерден (Аллаһка шерик кошуучулардан) болбогон.

68. Чынында, Ибраһимге эң жакын адамдар – ага ээрчигендер, мына бул пайгамбар (Мухаммад) жана (жалгыз Аллаһка) ыйман келтиргендер. Аллаһ ыймандуу адамдардын башчысы.

69. Китеп ээлериңен бир тайпасы силерди жолдон азгырууну эңсешет. Бирок, өздөрүн азгырып жатканын билбей калышат.

70. О, китеп ээлери! Эмне үчүн силер көрүп, билип туруп Аллаһтын аяттарына каапыр болуп жатасыңар?!

71. О, китеп ээлери! Эмне үчүн акыйкатка жалганды аралаштырасыңар жана билип туруп, акыйкатты жашырасыңар?!

72. Китеп ээлериңен бир тайпасы (башкаларына) айтышат: “Момундарга түшүрүлгөн нерсеге (Кураанга) күндүн башында ыйман келтиргиле дагы, күндүн акырында ыйманыңардан кайткыла. Балким (ошондо, “ушуларда Тоорат илими бар, бир нерсени билет го” деп ойлоп) алар дагы (ыймандарынан) кайтышса ажеп эмес.

مَا كُنَّا بِإِبْرَاهِيمَ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَكِنْ كُنَّا حَنِيفًا مَّسْلَمِينَ وَمَا كُنَّا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٦٧﴾

إِنَّ أَوَّلَى الْإِنْسَانِ بِإِبْرَاهِيمَ لَأَذَىٰ لِلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ وَهَذَا النَّبِيُّ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٨﴾

وَدَّتْ طَائِفَةٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يُضِلُّوكُمْ وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٦٩﴾

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَأَنْتُمْ تَشْهَدُونَ ﴿٧٠﴾

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَقُولُونَ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْفُرُونَ بِالْحَقِّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٧١﴾

وَقَالَتْ طَائِفَةٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ آمِنُوا بِالَّذِي أُنْزِلَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَهُمْ أَلْسِنَتُهُمْ وَآخِرُهُمْ لَعَنَهُمُ يَرْجِعُونَ ﴿٧٢﴾

73. Өзүңөрдүн (яхудийлик) диниңерге ээрчигендерден башкаларга ишенбегиле. (Мунун себеби) алардан (момундардан) бирөө-жарымы силер билген нерсени билип алышы же болбосо, (сырыңарды билип) Раббиңердин алдында силер менен далил талашышы (мүмкүн)". (О, Мухаммад, сен аларга) айткын: «Туура жол - бул Аллаһтын туура жолу. Чынында артыкчылык Аллаһтын Колунда. Аны Өзү каалаган адамдарга берет. Аллаһ(тын пазилети) Кенен, Билүүчү!

74. Ал Өз ырайымын Өзү каалаган пендеге ыроолойт. Жана Аллаһ - чоң пазилет Ээси!"

75. Китеп ээлеринин арасында көп байлыкты ишенип тапшырсаң аны (кыянат кылбай) өзүңө кайтара тургандары да бар. Ошондой эле, алардын арасында бир динарды ишенип тапшырсаң кайтарбай, качан үстүндө (доолашып) туруп алганыңдан кийин гана тапшыра тургандары да бар. Мунун себеби алар: "Сабатсыз (Тоорат окубаган) адамдарда¹ бизге каршы (Тооратта) тыюу жок" дешет. Жана билип туруп Аллаһка жалаа жабышат.

76. Жок, андай эмес! Ким убадасын аткарса (Аллаһтын жана пенделердин укуктарын урматтаса) жана (Аллаһтан) корксо (мына ушул адам - такыба). Аллаһ такыбаа кишилерди сүйөт.

وَلَا تَوَلَّوْا إِلَّا لِمَنْ تَبِعَ دِينَكُمْ قُلْ إِنَّ الْهَدْيَ هَذَا لِلَّهِ أَنْ يُؤْتِيَ أَحَدًا مِثْلَ مَا أُوتِيْتُمْ أَوْ يُحَاجُّكُمْ عِنْدَ رَبِّكُمْ قُلْ إِنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٧٣﴾

يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٧٤﴾

﴿ وَمِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ إِنْ تَأْمَنْهُ بِقِنطَارٍ يُؤْذِيهِ إِلَيْكَ وَيُسْهِرُ مَنْ إِنْ تَأْمَنْهُ بِدِينَارٍ لَا يُؤْذِيهِ إِلَيْكَ إِلَّا مَا دُمْتَ عَلَيْهِ قَائِمًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَيْسَ عَلَيْنَا فِي الْأُمِّيِّينَ سَبِيلٌ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴾ ﴿٧٥﴾

يَبْلَى مَنْ أَوْفَى وَعَهْدِهِمْ وَاتَّقَى فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٧٦﴾

1 Алардын нерселерин зордук менен тартып алуубузда

77. Чынында, Аллаһка берген убадаларын жана анттарын арзыбаган баага сатып жиберген кишилер үчүн Акыретте насин жок. Кыямат күндө Аллаһ аларга сүйлөбөйт, (ырайым назары менен) карабайт жана (күнөөлөрүнөн) тазартпайт. Аларга жан ооруткан азап бар.

78. Алардан (яхудийлерден) дагы бир жамаат бар: китепти (Тооратты) тилдери менен бурмалап (өзгөртүп) окушат, силер аны китептен деп ойлошуңар үчүн. Чынында, ал китептен эмес. Жана алар “Бул - Аллаһтын алдынан” дешет. Чынында, ал Аллаһтан эмес. Алар билип туруп Аллаһка жалган айтышат. *(Нажран деген жерден келген христиандарды пайгамбарыбыз Ыйсага сыйынуудан кайтарганда, тоңмоюндук менен: “Эмне анда сага ибадат кылалыбы?!” - дешкен. Төмөнкү аят ошолорго жооп иретинде түшкөн:)*

79. Аллаһ Китеп, өкүм жана пайгамбарчылык бергенден кийин ал адам элдерге карап: “Аллаһты таптап, мага пенде болгула” деп айтуусу мүмкүн эмес. Бирок, ал: “Силер китептен таалим бергениңер жана дарс кылып окуганыңар боюнча, жалгыз Рабби - Аллаһка ибадат кылуучу болгула!” деп буюрат.

80. Жана ал (пайгамбар) силерди, периштелер менен пайгамбарларды өзүңөргө РаббиКудай кылып алууга да буюрбайт. Мусулман

إِنَّ الَّذِينَ يَشْرُونَ عَهْدَ اللَّهِ وَيَأْمِنُ بِهِمْ
ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَٰئِكَ لَا تَخْلُقُ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ
وَلَا يَكْتُمُهُمُ اللَّهُ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ وَلَا يَزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٧﴾

وَأَنَّ مِنْهُمْ لَفِرِيقًا يُكُونُ الْأَيْمُنَ
بِالْكِتَابِ لِيُحْسِبُوهُ مِنَ الْكِتَابِ
وَمَا هُوَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَقُولُونَ هُوَ مِنْ
عِنْدِ اللَّهِ وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَيَقُولُونَ عَلَى
اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٨﴾

مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ أَنْ يُلَازِمَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ
وَالْحُكْمَ وَالنَّبُوءَةَ ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا
عِبَادًا لِي مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ كُونُوا
رَبِّينَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ
الْكِتَابَ وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ ﴿٧٩﴾

وَلَا يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلَائِكَةَ
وَالنَّبِيِّينَ أَرْبَاءَ إِنَّكُمْ بِأَلْئَامِكُمْ بِالْكَفَرِ بَعْدَ

إِذَا أَنْتُمْ مُسْتَأْذِنُونَ ﴿٥١﴾

- болгонуңардан кийин
каапырчылыкка буюрмак беле?!
81. Бир кезде Аллаһ бардык
пайгамбарлардан, “Мен силерге
китеп жана пайгамбарчылык
бергенден кийин силерге,
пайгамбарчылыгыңарды
тастыктаган бир пайгамбар
(Мухаммад) келсе, сөзсүз ага
ыйман келтирип, дароо жардам
бересиңер»-деп убада алды
жана: “Макул болдуңарбы,
ушунуңар менен Менин убадамды
(мойнуңарга) алдыңарбы?”
деди. Алар (бир добуштан):
“Макул болдук” – дешти. (Анда
Аллаһ): “Күбө болгула, Мен
дагы силер менен бирге күбө
болуучуларданмын” - деди.¹
82. Мына ушундан кийин ким жүз
үйрүсө, ошолор гана бузуку
адамдар.
83. Алар Аллаһтын дининен
(Исламдан) башка динди
каалашабы?! Асмандар жана
жердегинин баары кааласа да,
каалабаса да Ага (Аллаһка) моюн
сунушту го! Алар(дын өздөрү
дагы) Аллаһка кайтарылат.
84. Айт (О, Мухаммад): “Биз Аллаһка,
бизге түшүрүлгөн нерсеге
(Кураанга) жана да Ибрахимге,
Ысмайылга, Исхакка, Якубга

وَإِذَا أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَا آتَيْنَاكُمْ مِنْ
كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ فَشَرَجَاهُكُمْ رَسُولٌ
مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ
وَلَتَنْصُرُنَّهُ قَالَ أَأَقْرَرْتُمْ وَأَخَذْتُمْ عَلَى
ذَلِكَ أَيْمَانِي قَالُوا أَقْرَرْنَا قَالَ فَاشْهَدُوا
وَأَنَا مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٢﴾

فَمَنْ تَوَلَّى بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ
الْفَاسِقُونَ ﴿٥٣﴾

أَفَغَيْرَ دِينِ اللَّهِ يَبْغُونَ وَلَهُ أَسْمَرُ مِنَ
فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ طُوعًا وَكَرْهًا
وَأَلَيْهِ يَرْجَعُونَ ﴿٥٤﴾

قُلْ ءَأَمْسَا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ
عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ

1 Мухаммад саллаллоху алайхи ва саллам алып келген дин бардык пайгамбарлардын дининин мүдөө-максаттарын өзүнө сиңиргени себептүү. Аллаһ бардык пайгамбарларды анын динин колдоого буюрду. Мунун мааниси, ошол пайгамбарларды ээрчиген адамдар эми, алардын максаттарын (б.а: жалгыз Аллаһка сыйынуу ибадатын) толук аягына чыгаруу үчүн келген акыркы пайгамбар Мухаммад саллаллоху алайхи ва салламга эргешүү парыз болот. Ошондо, алар өз пайгамбарларын да ээрчиген болушат.

жана (ошолордон тараган) муундарга жана Муса, Ыйса жана башка пайгамбарларга Раббиси тарабынан берилген нерселерге ыйман келтирдик. Биз алардын эч биринин арасында бөлбөйбүз жана биз Аллахка моюн сунучуларданбыз”.

85. Жана ким Исламдан башка динди тандаса, андан (ибадаттары) кабыл алынбайт жана ал Акыретте зыян тартуучулардан болот.

86. Аларга ачык-айкын далилдер келген соң, “пайгамбар - акыйкат” деп күбөлүк берип, ыйман келтиргендеринен кийин, дагы каапыр болуп кеткен коомду Аллах кантип туура жолго баштасын?! Аллах заалым адамдарды туура жолго баштабайт.

87. Алардын жазасы, аларга Аллахтын, периштелердин жана бардык адамдардын наалат-каргышы!

88. Жана алар (Тозокто) түбөлүк калышат. Алардан (эч качан) азап жеңилдетилбейт жана алар(дан азап) кечиктирилбейт.

89. А бирок, ушундан (каапыр болгондон) кийин тообо келтирип, (айып-күнөөлөрүн) тазалаган адамдар (андай жазага тартылбайт). Чынында, Аллах Ырайымдуу, Кечиримдүү.

90. Албетте, ыйманга келгенден соң каапыр болуп, (тообанын ордуна) каапырчылыгын күчөткөн адамдардын тообалары эч качан кабыл алынбайт. Дал ошолор гана адашуучулар!

وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ وَمَا أُوتِيَ مُوسَى وَعِيسَى
وَالنَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ
مِّنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٨٥﴾

وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ
مِنَهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٨٦﴾

كَيْفَ يَهْدِي اللَّهُ قَوْمًا كَفَرُوا بَعْدَ
إِيمَانِهِمْ وَشَهِدُوا أَنَّ الرُّسُولَ حَقٌّ
وَجَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي
الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٨٧﴾

أُولَئِكَ جَزَاءُهُمْ أَنْ عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ
وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿٨٨﴾

خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَخَفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ
وَاللَّهُ يَنْظُرُونَ ﴿٨٩﴾

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا
فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ ثُمَّ أَزْدَادُوا
كُفْرًا لَّنْ نُفَعِّلَ لَتَنَهُمْ وَأُولَئِكَ هُمُ
الضَّالُّونَ ﴿٩١﴾

91. Чындыгында, каапыр болуп, каапыр бойдон өлүп кеткен адамдардан бири эгер күнөөлөрүнө төлөм катары жер жүзү толо алтын берсе да эч качан кабыл кылылбайт. Алар үчүн жан оорутуучу азап бар жана аларга эч жардамчы болбойт!

92. Жакшылыкка, (Бейишке) өзүңөр сүйгөн нерселерди садака кылмайынча жете албайсыңар. Жана кандай гана нерсени садака кылсаңар, аны Аллаһ Билүүчү.

93. Исрайил (пайгамбар ооруп калганы себептүү) өзүнө кээ бир тамактарды арам кылып алганын эсепке албаганда, Тоорат түшкөнгө чейин Исрайил урпактарына бардык тамак-аштар адал болгон. (О, Мухаммад, буга ишенбеген яхудийлерге): “Тооратты алып келип, окуп көргүлө, эгер чынчыл болсоңор” - деп айткын.¹

94. Ким мына ушундан кийин деле Аллаһка доомат сүйлөсө, алар - заалымдар!

95. Айткын: “Аллаһ туура сүйлөдү. Ханиф (жеке Аллаһка сыйынуучу) болгон абалда Ибраһимдин

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ
فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْ أَحَدِهِمْ قِلٌّ أَوْ لَاحُظٌ
ذَهَبٌ أَوْ لَوْ أَفْتَدَى بِوَدٍّ أَوْ لَيْسَ لَهُ عَذَابٌ
أَلِيمٌ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٩١﴾

لَنْ تَتَّالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ
وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ يَبْصُرُ بِهِ عَلَيْكُمْ ﴿٩٢﴾

﴿كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حَلَالًا لِّسَبْتِ
إِسْرَءِيلَ إِلَّا مَا حَرَّمَ إِسْرَءِيلُ عَلَى نَفْسِهِ﴾
مِنْ قَبْلِ أَنْ تُنَزَّلَ التَّوْرَةُ قُلْ فَأْتُوا بِالتَّوْرَةِ
فَاتْلُوهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٩٣﴾

مَنْ أَفْتَرَى عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ مِنْ بَعْدِ
ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٩٤﴾

قُلْ صَدَقَ اللَّهُ فَاتَّبِعُوا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا
وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٩٥﴾

1 Исрайил (Якуб) пайгамбар ооруп калганда, Аллаһ арам кылбаса деле, өзүнө төөнүн эти менен сүтүн арам кылып алганын эсепке албаганда, яхудийлерге Муса пайгамбардын заманына чейин бардык тамак аштар адал кылынган эле. Анан, Мусанын доорундагы кыянат иштеринин жазасына Аллаһ Тоорат китебиндеги мурдагы өкүмдү өзгөртүп, яхудийлерге кээ бир тамак-аштарды арам кылган. Яхудийлер Исламдагы “насих-мансукх” (жоюучу - жоволган) өкүмдөрдү айыптап: “Бул болбогон нерсе”, “пайгамбарлар эч качан өзү жана өзүнөн иштерки пайгамбар адал же арам кылган нерсени өзгөрткөн өкүмдөрдү алып келишпейт” деп ишенишчү жана ушул ишенимге таянып, яхудийлерге арам болгон тамактарды адал кылган өкүмдөрдү алып келген Ыйса менен Мухаммадга каапыр болушту. Аллаһ жогорудагы аят менен аларды жалганчылыгын ашкере кылды.

динине ээрчигиле. Ал (Ибрахим) мушриктерден эмес эле.¹

96. Чынында, адамдар (Аллаһка сыйынуулары) үчүн курулган эң биринчи Үй (Кааба мечити) Маккада. Ал ыйык жана ааламдар (адамдар) үчүн Туура Жол.
97. Анда (бир пече) анык белгилер бар. (Атап айтканда:) Ибрахимдин орду жана ага (Кааба мечитине) кирген адамдын (ар кандай коркунуч-зыяндан) аман болушу. Адамдардын мойнунда Аллаһ үчүн ошол (Ыйык) Үйгө ажылык кылуу милдети бар. (Бирок, ар кимге эмес) жолго (материалдык жана денелик) кудурети жеткендерге гана. Ал эми, ким каапыр болсо, Аллаһ ааламдардан Беймуктаж.
98. Айт: “О, китеп ээлери! Эмне үчүн, Аллаһ силер жасап жаткан иштерге күбө болуп турса да, Аллаһтын аяттарына каапыр боло бересиңер?!”
99. Айт: “О, китеп ээлери! Эмне үчүн ыйман келтирген адамдарды Аллаһтын жолунан тососуңар, аны бурмалоого аракет кыласыңар?! (Ал Жол чындык экенине) өзүңөр күбө элечер го?! Аллаһ силердин ишинерден кабарсыз эмес!”
100. О, ыйман келтирген адамдар! Эгер китеп ээлеринен кээ бир жамааттарга ээрчисеңер, силерди момун болгонуңардан кийин каапырчылыкка кайтарып койот.

إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ
مَبَارَكًا وَهُدًى لِّلْعَالَمِينَ ﴿٩٦﴾

فِيهِ ءَايَاتٌ بَيِّنَاتٌ مِّمَّا أَنزَلْنَا وَإِبْرَاهِيمَ وَمَنْ
دَخَلَهُ كَانَ ءَامِنًا وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حُجُّ
الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَى سَبِيلٍ وَمَنْ كَفَرَ
فَإِنَّ اللَّهَ عَنِّي وَعَنَ الْعَالَمِينَ ﴿٩٧﴾

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ
وَاللَّهُ شَهِيدٌ عَلَى مَا تَعْمَلُونَ ﴿٩٨﴾

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَصَدُّونَ عَنِ
سَبِيلِ اللَّهِ مَنِ ءَامَنَ تَبَعُوهَا أَعُوذَ بِالشَّعْرِ
شُهُدَاءُ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٩٩﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِن تَطِيعُوا فِرْعَانَ
مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ يَرُدُّكُمْ عَنَّا
إِيمَانَكُمْ كَافِرِينَ ﴿١٠٠﴾

¹ Ибрахимдин дини Исламдын дал өзүндөй, балким Исламдын өзү эле: Аллаһтын таухидин орнотуу, Ага шерик кошпостон сыйынуу, бузук диндерден жүз буруу...

101. Силерге Аллаһтын аяттары окулуп, араңарда Анын элчиси туруп, кантип эле каапыр болуп кетесиңер. Жана ким Аллаһты(н динин) бекем кармаса, сөзсүз Туура Жолго багытталат.
102. О, ыйман келтирген адамдар! Аллаһтан чындап корккула жана мусулман (ыймандуу) болуп гана өлгүлө.
103. Бардыгыңар Аллаһтын жибин (динин) бекем кармагыла жана болуңбогүлө! Аллаһтын берген нээматын эстегиле: Бир кезде силер өз ара душман болуп (токтоосуз согушуп) турганыңарда жүрөгүңөрдү үлпөт кылды жана Анын (бул) нээматы себептүү (бир туугандай) дос-бурадар болуп калдыңар. Жана силер тозок чуңкурунун жээгинде элеңер, Андан силерди куткарды. Аллаһ силерге Өзүнүн аяттарын – Туура Жолго түшөөрсүңөр деп – ушинтип баяндайт.
104. Силердин араңардан (адамдарды) жакшылыкка (динге) чакырган жана (акыл, шариат боюнча) жакшы адат саналган нерселерге буюруп, жаман адаттардан кайтарган бир жамаат болсун. Ошолор гана жеңишке жетүүчүлөр.¹
105. Өздөрүнө анык баяндар келгенден кийин өз ара каршылашып, бөлүнүп кеткен адамдар

وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ وَأَنْتُمْ تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ آيَاتُ اللَّهِ وَفِيكُمْ رَسُولُهُ ۚ وَمَنْ يَعْتَصِم بِاللَّهِ فَقَدْ هُدِيَ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٠١﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ ۖ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٠٢﴾

وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ۚ وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ ۚ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٠٣﴾

وَلَتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٤﴾

وَلَا تَتَّخِذُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ ۚ وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ

¹ Ар дайым жеңиш үстүндө болуучу Аллаһ тарабынан белгиленген бул тайпага илим-таалим адамдары, акыл-насаат айткан ак таңдай аксакалдар, шариат иштерин көзөмөлдөп, алга жүргүзүп турган илимдүүлөр жана башка ушул сыяктуу азаматтар кирет.

عَظِيمٌ ﴿١٠٦﴾

(яхудийлер) сыяктуу болбогула.
Мына ошол адамдар үчүн чон
азаптар бар.

106. Ал (Кыямат) Күндө (кээ бир)
жүздөр агарып, (кээ бир) жүздөр
каратат. Ошондо, жүзү карарган
адамдарга “ыйманга келгенден
кийин каапыр болдуңар беле? Эми,
каапыр болгонуңардын эсебине
азап чеге бергиле!” (деп айтылат).

107. Ал эми, жүздөрү агарган адамдар
болсо, түбөлүккө Аллаһтын
ырайымында (Бейиште) болушат.
Алар анда түбөлүккө калышат.

108. (О, Мухаммад!) Булар - Аллаһтын
аяттары. Биз аларды сага акыйкат
менен окуп беребиз. Аллаһ
ааламдарга зулумду каалабайт.

109. Асмандардагы жана жердеги
бардык нерселер Аллаһтын мүлкү.
Жана бардык иштер Аллаһка
кайтарылат.

110. (О, мусулмандар!) Силер
(ааламдагы бардык) адамдар
үчүн чыгарылган жакшы үмөт
болдуңар. (Адамдарды) жакшы
адаттарга буюруп, жаман
жоруктардан кайтарасыңар жана
Аллаһка ыйман келтиресинер. Эгер
китеп ээлери ыйман келтиришсе,
өздөрүнө жакшы болмок. Алардын
арасында (силерге окшоп) ыйман
келгиргендери да бар. Бирок,
көпчүлүгү бузукулар.¹

يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ فَأَمَّا الَّذِينَ
اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ أَكْفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ
فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿١٠٧﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ ابْيَضَّتْ وُجُوهُهُمْ فَفِي رَحْمَةِ
اللَّهِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٠٨﴾

يٰٓأَيُّهَا آيَّتُ اللَّهِ تَنَزَّلُهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ
وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظَلَمَنَا لِلْعَالَمِينَ ﴿١٠٩﴾

وَاللَّهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَالِلَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿١١٠﴾

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ
بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ
وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ أَلَمْ يَكُنْ
لَكُمْ خَيْرًا لِّمَنْ هُمْ تَأْمُرُونَ
وَأَكْفَرْتُمْ أَفَتُنْفِثُونَ ﴿١١١﴾

1 Бул аят Ислам үмөтүнүн абзелдигин, эң жакшы үмөт экенин баяндайт. Бирок, бул абзелдик алардын мойнуна жоопкерчилик жүктөйт: алар өздөрүнүн жыргалдарын ойлошпойт. “адамдар үчүн чыгарылган”. Дүйнө элдерин туура жолго (Исламга) багыттоо үчүн насаат, даават, таалим-тарбия иштерин жүргүзөт. Китеп ээлери да ушул дааватты угуп, ыйман келтиришсе жакшы болмок. Бирок, бир аз бөлүгү гана ыйманга келип, калгандары бузукулук менен Исламга каршы майданга өтүштү.

111. (О, момундар!) Алар силерге зыян жеткире албайт. Эгер жеткирсе (заар тилдери менен гана) зыян жеткиришет. Эгер силер менен согушуп калса, артына карап качышат. Анан аларга жардам берилбейт.

112. Кайда барыпса да аларга кордук жазып коюлду. Бир гана Аллаһтын жана адамдардын убада-келишиминин астында болгон учурларда гана (кор болбой жашашат). Алар Аллаһтын каарына калыпты жана аларга бечаралык(та жашоо) жазып коюлду. Бул (жазалар) Аллаһтын аягтарына каапыр болгондору, пайгамбарларды кыянаттык менен өлтүргөндөрү жана күнөөкөр болуп, чектен чыккандары себептүү.

113. Алардын баары бирдей (жаман) эмес. Китеп ээлеринин арасында динде туура жүргөн тайпалар да бар. Алар түнү менен сажда кылган абалда Аллаһтын аягтарын окушат.

114. Аллаһка, Акырет күнүнө ыйман келтиришет, жакшы амалдарга буюруп, жаман жоруктардан кайтарышат жана жакшы иштерге шашылышат. Ошолор жакшы кишилерден.

115. Жана алар эмне жакшылык кылыпса ал иши(нин сообу) жоголбойт. Аллаһ такыбаа кишилерди Билүүчү.

116. Каапыр адамдарды Аллаһтан (берилүүчү азаптан) мал-

لَنْ يَضُرَّكُمْ إِلَّا أَذًى وَإِنْ يُقَاتِلُوكُمْ
يُؤْلَوْكُمْ الْأَذَى لَا يَنْصُرُونَ ﴿١١١﴾

ضُرِّتْ عَلَيْهِمُ الْذِلَّةُ أَيُّمٌ مَا تُقَاتِلُوا إِلَّا
يُحْبِلُ مِنَ اللَّهِ وَحَبْلٌ مِنَ النَّاسِ وَبَاءُ
يَعْصِبُ مِنَ اللَّهِ وَضُرِّتْ عَلَيْهِمُ
الْمَسْكَةُ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ
بِعَائِدِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ الْآيَاتِ يَغْتَرِ حَقٌّ
ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿١١٢﴾

لَيْسُوا سَوَاءً مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ أُمَّةٌ
قَالَتْ بَشَرٌ مِثْلُكُمْ فَأَيَّتِ اللَّهِ آتَاءَ الْبَيْلِ
وَهُمْ يَسْتَجِدُّونَ ﴿١١٣﴾

يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَهُمْ يُؤْمِنُونَ
بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ
وَأُولَئِكَ فِي الْخَيْرَاتِ وَأُولَئِكَ
مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١١٤﴾

وَمَا يَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ يُكْفَرُوا
وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴿١١٥﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ

дүйнөлөрү да, бала-чакалары да куткарып кала албайт. Алар - Тозок ээлери. Анда түбөлүк калышат.

117. Алар ушул дүйнө жашоосунда (Исламга каршы) жумшаган байлыктарынын мисалы, өздөрүнө зулум кылган (каапыр) коомдун эгиндерине тийип, жок кылган оттуу шамалга окшойт. Аларга Аллах зулумдук кылган жок. Бирок, өздөрүнө-өздөрү зулум кылышты.

118. О, ыйман келтирген адамдар! Бири-биринерди колдоп, аларды (капырларды) сырдаш-дос кылбагыла! (Момундардын сырларын аларга тапшыбагыла). Алар силерге зыян жеткирүүдөн күчтөрүн аяшпайт жана силерге бир жамандык болушун эңсешет. Алардын жек көрүүлөрү сөздөрүнөн байкалат. Бирок, жүрөктөрүнө жашырган (жек көрүүлөрү) чоңураак. Эгер акылыңарды жакшы иштетсеңер, Биз силерге (душманыңар жөнүндөгү) белгилерди баян кылып бердик.

119. О, силер (момундар!) Аларды сүйөсүңөр, алар силерди сүйбөйт. Силер бардык (илахий) китептерге (жана бардык пайгамбарларга) ишенесиңер. (Алар болсо, силердин китебиңерге да, пайгамбарыңарга да ишенбейт). Жана силерге жолукса: “Ыйман келтирдик” дешет, эгер (өздөрү) жалгыз калышканда силерди жек көргөнү себептүү манжаларын

وَلَا أَوْلَدُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١١٧﴾

مَثَلُ مَا يُنْفِقُونَ فِي هَذِهِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَثَلِ رِيحٍ فِيهَا صِرٌّ أَصَابَتْ حَرْثَ قَوْمٍ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَأَهْلَكَتُهُ وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَٰكِنْ أَنْفُسُهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١١٨﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بِطَانَةَ مِنْ دُونِكُمْ لَا يَأْتِ الْوَسْءَ كُمْ حَبَالًا وَدُّوْا مَا عَنِتُّمْ قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَاءُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ أَكْثَرُ قَدْ يَسْأَلُكُمُ الْآلِئَةُ إِنْ كُنْتُمْ مُعَقِّلُونَ ﴿١١٩﴾

هَٰذَا شِعْرُ أَوْلَآءِ يُحِبُّونَهُمْ وَلَا يُحِبُّونَكُمُ وَتُؤْمِنُونَ بِالْكِتَابِ كُلِّهِ وَإِذَا الْقَوْمُ فَالَوْا ءَامَنُوا إِذَا خَلَوْا عَصَوْا عَٰلِيَكُمْ أَلَا تَأْمَلُ مِنَ الْعَبْثِ قُلُوبَ الْمُؤْمِنِينَ يَظُنُّونَ أَنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١٢٠﴾

чайнашат. Айт (о, Мухаммад):
“Жек көрүүңөр менен өлгүлө!”
Аллаһ жүрөктөрдү ээлеген
сырларды Билүүчү.

120. Эгер силерге бир жакшылык жетсе, бул аларды кана кылат. А эгер силерге бир жамандык жетсе муну менен сүйүнүшөт. Жана эгер силер такыба болсоңор жана (каапырлардын айла-амалдарына) сабыр кылсаңар, алардын айлакерлиги силерге эч кандай зыян жеткирбейт. Чынында, Аллаһ алардын иштерин Камтуучу.

121. Бир кезде, сен (о, Мухаммад!) үй-бүлөңдөн чыгып, момундарды согуш орундарына (көрөгөчтүк менен) жайгаштырдың. Аллаһ - Угуучу, Билүүчү.

122. Ошондо, силерден эки тайпа адамдар үмүтсүздүккө түшүп калышты. Чынында, Аллаһтын Өзү алардын жетекчиси эле. Жана момундар Аллаһка гана өздөрүн тапшырышсын! *(Ушул жерде мусулмандарга таалим үчүн Ухуд окуяларынын арасына “Бадр” согушунда болгон окуялар киргизилет.)*

123. Аллаһ силерге Бадрда (сан жана даярдык жагынан) төмөн болгонуңарга карабай жениш берген.¹ Аллаһтан корккула. (Балким) шүтүр кылуучу болуп калаарсыңар.

إِنْ تَمْسَسْكُمْ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ وَإِنْ تُصِبْكُمْ
سَيِّئَةٌ يَفْرَحُوا بِهَا وَإِنْ تَصْبِرُوا وَاتَّقُوا
لَا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ بِمَا
يَعْمَلُونَ مُجِيطٌ ﴿١٢٠﴾

وَإِذْ غَدَوْتَ مِنْ أَهْلِكَ تُبَوِّئُ الْمُؤْمِنِينَ
مَقَاعِدَ لِلْقِتَالِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٢١﴾

إِذْ هَمَّتْ طَائِفَتَانِ مِنْكُمْ أَنْ تَفْشَلَا وَاللَّهُ
وَالْيَهُمَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٢٢﴾

وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ فَاتَّقُوا اللَّهَ
لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢٣﴾

¹ “Бадр” согушунда мусулмандардын саны үч жүз ондон бир аз ашыгыраак, курал-жарактары жана даярдыгы начар эле. Ал эми мушриктерде мыкты куралдуу, жакшы машыккан миң чакты аскер бар эле.

124. Ошондо, сен момундарга айттын:

“Раббинер, асмандан түшүрүлгөн
үч миң периште менен силерди
колдоп коюшу силерге жетиштүү
болбойбу?

125. Жок (жетиштүү болот). Эгер

силер, такыба болуп, сабыр
кылсаңар, (каапырлар) кол салаары
менен, силерге периштелер жетип
келет. (Анан) Раббинер силерди
беш миң (кайраттуулук) белгиси
бар периште менен кубаттандырат.

126. Аллаһ бул ишти силерге куш кабар

үчүн жана аны менен жүрөгүңөр
тынчтансын үчүн гана жасады.
Жеңиш-жардам Кудуреттүү,
Даанышман Аллаһ тарабынан гана
келет.

127. (Бадрдагы бул жеңиш)

каапырлардын бир ныптасын
кесип, (бир сыйра) эзип, (канчалык
ачуулары келсе да) үмүтсүз абалда
кайтып кетүүлөрү үчүн (берилди).¹

128. (О, Мухаммад!) эч бир иш сенин

колунда эмес.² (Бардыгы Аллаһтын

إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَنْ يَكْفِيَكُمْ أَنْ يُعَذِّبَ
رَبُّكُمْ بِثَلَاثَةِ آلَافٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُنَزَّلِينَ ﴿١٢٤﴾

بَلَىٰ إِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُم مِّنَ
فَوْرِهِمْ هَذَآ أَيْمُّدِدْكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ
آلَافٍ مِّنَ الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ ﴿١٢٥﴾

وَمَا جَعَلَ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ
قُلُوبُكُمْ بِهِ ۖ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِندِ
اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١٢٦﴾

لِيَقْطَعَ طَرَفًا مِّنَ الَّذِينَ كَفَرُوا
أَوْ يَكْتَسِبَ غُزًى يَسْفِلُوا أَوْ هَاجِرًا مِّنَ
﴿١٢٧﴾

لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ ۚ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ

1 Бир жолу талкаланып кеткен мушриктер кайрадан күч жыйнап “Ухуд” согушу үчүн келишет. Пайгамбарыбыз кайрадан (121-аятта айтылгандай) Мединадан чыгып, өз аскерлерин майдандарга эң жакшы орноштурат. Бирок, ал көргөзгөн согуш орундарында бекем турбагандыктан жана айтылган сөзгө кулак салбагандыктан улам бул ирет мусулмандар жеңилип, улук пайгамбардын тиштери сынып, чыккыйы жарылат. Бул согушта мушриктердин жеңилбей, аман кеткендеринин дагы бир сыры, кийин ал мушриктерден көпчүлүгү Исламга кирет. Аллаһ алардын тообаларын кабыл алат жана күнөөлөрүн кечирет. Ошентип, ошол согуштан кийин пайгамбарыбыз саллаллоху алайхи ва саллам каапырлардын жеңип кеткенине өкүнүп, “Өз пайгамбарынын бетин жардырып, тишин сындыртып отурган коом кантип жеңишке жетмек!” - деп, коомунан наалып, Абу Суфян, Сафван бин Умайя, Хаарис бин Хаашим сыяктуу мушриктердин жетекчилерин кармап, каңырыгы түтөп отурганда ушул аят түшөт.

2 Бул аягтан аячу дагы бир сабак - пенде канчалык улук даражалуу болсо да, анын колунан эч бир пайда-зыян келбейт. Пайгамбарыбыз Мухаммад саллаллоху алайхи ва салламдан улук даражалуу адам жок. Аллаһ Таала ушул затка да «эч бир иш

колунда) Ал кааласа (каапырларды Исламга киргизип) тообаларын кабыл алат, кааласа заалым болгондору себептүү азаптайт.

129. Асмандардагы жана жердеги бардык нерселер Аллаһтын мүлкү. Ал каалаган адамын кечирип, каалаган адамын азаптайт. Аллаһ Кечиримдүү, Мээримдүү.

130. О, момундар! Көп-көп кошумчасы бар пайданы (сүткөрлуктун акчасын) жебегиле жана Аллаһтан корккула, ошондо жеңишке (Бейишке) жетээрсиңер.

131. Жана каапырлар үчүн даярдап коюлган Тозоктон корккула!

132. Аллаһка жана пайгамбарга моюн сунгула! (Ошондо) Силерге ырайым кылынса ажең эмес.

133. Раббинердин кечиримине жана такыбаа кишилер үчүн даярдап коюлган, кеңдиги асмандар менен жердей болгон Бейишке шапылгыла.

134. (Такыба кишилер) жокчулук жана бардарчылык мезгилдеринде (бирдей) садака-эхсан кылышат, ачууларын жутушат жана адамдарга кечиримдүү болушат. Аллаһ эхсан кылуучуларды сүйөт.¹

أَوْ يُعَذِّبَهُمْ فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٢٩﴾

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ
يَغْفِرْ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ
وَاللَّهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٣٠﴾

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا لَا تَكُوْنُوْا رِيْبًا
اَضْعَافًا مُّضَاعَفَةً وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ
تُفْلِحُوْنَ ﴿١٣١﴾

وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِيْ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِيْنَ ﴿١٣٢﴾

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُوْلَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُوْنَ ﴿١٣٣﴾

﴿ وَسَارِعُوْا اِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّنْ رَّبِّكُمْ
وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمٰوٰتُ وَالْاَرْضُ
اُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِيْنَ ﴾ ﴿١٣٤﴾

الَّذِيْنَ يُنْفِقُوْنَ فِي السَّرَّاءِ وَالصَّرَّاءِ
وَالْكَاظِمِيْنَ الْغَيْظَ وَالْعَافِيْنَ
عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿١٣٥﴾

сенин колунда эмес». Аллаһтын гана каалаганы болот деп жатат. Пайгамбарыбыз өз алдынча эч кандай пайда-зыян жеткире албагандан кийин бер жактагы олуя-эшендердин арбактарына жалбарып, алардан колдоо, жардам сураш - накта ширктин өзү эмеспи!

- 1 Эхсандын эки түрү бар: 1) Аллаһка ибадат кылуудагы эхсан. 2) Макулдуктарга мамиле кылуудагы эхсан. Ибадаттагы эхсанды пайгамбарыбыз: "Эхсан - бул Аллаһка Аны көрүп тургандай ибадат кылуу. Эгер сен Аны корбосоң да, Ал сени көрүп турат" деп түшүндүргөн.

135. (Такыбаа кишилер) бир бузук иш же өздөрүнө зулум (күнөө) кылып коюшса, дароо Аллаһты эстешип, күнөөлөрүн кечирешин сурашат – күнөөлөрдү Аллаһтан башка ким кечирмек эле – жана жасаган (күнөө) иштерин билип туруп, кайталай беришпейт.

136. Ошол адамдардын сыйлыгы: Раббисинен болгон кечирим жана анда түбөлүк калуучу, астынан дарыялар агып турган Бейиш бактары. (Жакшы) амал кылуучулардын сообу кандай сонун! *(Кийинки аяттан Аллаһ Таала кайрадан "Ухуд" согушунун баяндарына кайтат.)*

137. Силерден мурун да бул жолдор (сыноолор) өткөн. Жер жүзүн кезгиле жана (Аллаһтын динин) жалганга чыгаргандардын акыр түбү кандай болгонун көргүлө.

138. Бул (окуялар)¹ адамдар үчүн баян, Туура Жол жана такыбаа кишилер үчүн эскертүү - насаат.

139. (О, момундар, "жеңилип калдык" деп) алсырабагыла жана кайгырбагыла! Ыймандуу болсоңор эле, силер жогорусуңар!²

140. Эгер (бул согушта) силерге жараат (жеңилүү) жеткен болсо, ушундай эле жараат (Бадр согушунда, каапыр) коомго да жеткен. Биз бул (жеңген жана жеңилген) күндөрдү адамдар арасында (кезектештире)

وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ سَأَلَ مَا لَهُمْ عَلَيْهِمْ وَأَعْلَىٰ مَا لَعَلُّوا وَأَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٣٥﴾

أُولَٰئِكَ جَزَاءُ وَهُمْ مَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَجَنَّاتُ جَنَّةٍ مِّن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَيَوْمَ لَا تَبْكُوا فِي الْمَعِيلِينَ ﴿١٣٦﴾

فَدَخَلْتَ مِنْ قِبَلِكُم مِّن مَّسَاجِدَ فِي سَبِيلِ فِي الْأَرْضِ فَأَنْظِرُوا كَيْفَ كَانَ عَنَابُهُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿١٣٧﴾

هَذَا بَيَانٌ لِّلنَّاسِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٨﴾

وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿١٣٩﴾

إِنْ يَتَسَاءَلُوكُم فِي الْقَوْمِ فَخَرَجْ مِثْلَهُمْ وَمِثْلَكَ الْأَيَّامُ تَدَاوَلُهَا بَيْنَ النَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَتَّخِذَ مِنْكُمْ شُهَدَاءَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٠﴾

1 Кээ бир аалымдар бул аяттагы "Бул (окуялар)" деген сөздү "Бул (Кураан...)" деп да түшүндүрүшөт. Эки түшүндүрмө тең туура.

2 Анткени, силерде ыйман бар, Аллаһтын жеңиш беришине болгон үмүт бар. Эң негизгиси Акыретте силерди күткөн Бейиш бар.

айлантып турабыз. Жана (мунун себеби): Аллаһ (араңардагы чыныгы) момундарды билиши үчүн жана силердин араңардан шейиттерди алыш үчүн. Аллаһ заалымдарды сүйбөйт.

141. Ошондой эле, Аллаһ (чындан) ыйман келтиргендерди (күнөөлүүлөрдөн жана эки жүздүүлөрдөн) тазалап, каапырларды өлтүрүү үчүн (жеңген-жеңилген күндөрдү адамдар арасында кезеги менен алмаштырып турат).

142. Же болбосо, силер, Аллаһ араңардагы (жан үрөп) жихад кылгандар менен (жихад машакаттарына) сабыр кылгандарды билип (ажыратып) албай туруп эле, Бейишке киребиз деп ойлодуңарбы?

143. Силер (шейит болуп) өлүүнү, ага жолукканга чейин үмүт кылган элеңер го?! Мына эми, аны өз көзүңөр менен көрдүңөр!

144. Мухаммад болгону бир пайгамбар. Андан мурун да пайгамбарлар өткөн. Эми, эгер ал өлсө, же өлтүрүлсө артыңарга (каапырлыкка) кайтып кетесиңерби? Ким артыңа кайтып кетсе, Аллаһка эч бир зыян жеткире албайт! Аллаһ жакында (динде бекем болгон) шүтүр кылуучуларга сыйлык берет.¹

وَلِيَمْخَصَّ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَيَمْحَقَ
الْكٰفِرِيْنَ ﴿١٤١﴾

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُدْخَلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ
الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَيَعْلَمِ الضَّالِّينَ ﴿١٤٢﴾

وَلَقَدْ كُتِبَ لَكُمْ أَنْ تَمُوتُوا مِنْ قَبْلُ أَنْ
تَلْقَوْهُ فَقَدْ رَأَيْتُمُوهُ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿١٤٣﴾

وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ
الرُّسُلُ أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَى
أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَى عَقْبَيْهِ فَلَنْ يَضُرَّ
اللَّهَ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ ﴿١٤٤﴾

1 Бул аятта дагы улук сахааба Абу Бакр Сыдыктын жана аны менен бирге муртаддарга (динден кайткандарга) каршы күрөшкөн сахаабалардын пазилет-абзелдигине ишараттар бар. Пайгамбарыбыз саллаллоху алайхи ва саллам каза болгондо кээ бир мусулмандар «пайгамбар дагы олчу беле?!» дешип, динден кайтып (муртад болуп) кетишкен. Анан, Абу Бакр разияллоху анху «Сен дагы өлүксүн, сенден

145. Эч бир жан Аллаһтын уруксаты менен (Лавхул-Махфузда) жазылган жана белгиленген мөөнөтү (ажалы) келмейинче өлбөйт. Ким дүйнө сообун кааласа, андан (үлүш) беребиз жана ким Акырет сообун кааласа, андан (үлүш) беребиз. Жана Биз шүгүр кылуучуларга жакында сыйлык беребиз.

146. (Тарыхта) нечендеген пайгамбарлардын жанында көптөгөн сахаабалары согушпушкан. Алар Аллаһтын жолунда өздөрүнө жеткен машакаттар себептүү тунжурап, алсырап, коркун калышпаган. Аллаһ (ушундай) сабырдууларды сүйөт.

147. (Ошол оор мезгилдерде) Алардын айткан сөздөрү: “О, Раббибиз! Биздин күнөөлөрүбүздү, ысыраптарыбызды кечир! Жана кадамдарыбызды бекем кыл! Каалыр коомго каршы бизге жардам бер” деген (дубалар) болгон.

148. Кийин Аллаһ аларга (жениш жана олжодон турган) дүйнө сообун, ошондой эле, Акырет сообунун эң жакшыларынан берди. Аллаһ жакшы иш кылуучуларды сүйөт.

وَمَا كُنَّا لِنَفْهِسَ أَنْ نَمْوِتَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ كِتَابًا مُؤَجَّلًا وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الْآخِرَةِ نُؤْتِهِ مِنْهَا وَسَنَجْزِي الشَّاكِرِينَ ﴿١٤٥﴾

وَكَايُنْ مِنْ نَبِيٍّ قَاتَلَ مَعَهُ رِيضُونَ كَثِيرٌ فَمَا وَهَنُوا لِمَا أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا وَمَا أَسْتَكَاثُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ ﴿١٤٦﴾

وَمَا كَانَ قَوْلُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِنْرَاقَنَا فِي أَمْرِنَا وَكَيْتٌ أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿١٤٧﴾

فَنَآتَاهُمُ اللَّهُ ثَوَابَ الدُّنْيَا وَحَسَنَ ثَوَابِ الْآخِرَةِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٤٨﴾

илгерки пайгамбарлар дагы өлүк» деген маанидеги аятты окуп, пайгамбарлардын өлүшү Аллаһтын сүннөтү – жолу экенин далилдеп. «ким Мухаммадка ибадат кылган болсо, ал өлдү, ким Аллаһка ибадат кылса, билип алгыла, Ал эч качан өлбөйт» деп, мусулмандардын көзүн ачкан. Кийин мусулмандар аны көпчүлүк добуш менен халифалыкка шайлашканда, кээ бир мусулмандар беш парздан бири зекетти төлөштөн баш тартып, муртад болушат. Абу Бахр аларга каршы согушка аттанып, жеңишке жетипет жана Исламдын беш түркүтүнүн бирин өз калыбына келтирет.

149. О, момундар! Эгер каапырларга моюн сунчу болсоңор, силерди (динден) кайтарып жиберет. Анан (эки дүйнөдө) зыян көрүүчүлөргө айланып каласыңар.

150. Силердин дос-жетекчиңер - Аллаһ! Ал эң жакшы жардамчы.¹

151. Биз жакында, Аллаһ эч кандай далил түшүрбөгөн нерселерди Аллаһка шерик кылып алгандары себептүү, каапырлардын жүрөгүнө коркуу салып койбуз. Алардын жайлары - тозок! Заалымдардын жайлары кандай жаман!!!

152. Силер (Ухуд согушу башталганда) Анын уруксаты менен каапырларды талкалап киргениңерде, Аллаһ (жеңип беремин) деген убадасынын үстүнөн чыккан болчу. Анан качан, Аллаһ силер сүйгөн нерсени (жеңишти) көзүңөргө көргөзүп койгондон кийин гана өзүңөр алсыз болуп, (пайгамбар берген) буйрук тууралуу (өз ара) талашып, анын буйругун аткарбай койгонуңарда - силерден кээ бирөөлөр дүйнөнү (олжону), кээ бирөөлөр Акыретти каалайт экен - ошондон кийин гана Аллаһ, силерди сынаш үчүн силерди(н жүзүңөрдү) алард(ын аркаларын) ан буруп койду. (Кийин алардын

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تُلَاحِظُوا
الَّذِينَ كَفَرُوا يَزِيدُوا كُفْرَهُمْ عَلَى
أَعْيُنِكُمْ فَاصْنَعُوا لَهُمْ حُكْمًا ۝

بَلَىٰ اللَّهُ مَوْلَاكُمْ وَهُوَ خَيْرُ
الْمُنِيرِينَ ۝

سَنُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ
بِمَا أَشْرَكُوا يَا اللَّهُ مَا لَكُم بَعْدَ
سُلْطَانِكُمْ مَا وَلَّيْتُمُ النَّارَ وَبِئْسَ
مَثْوًى لِلظَّالِمِينَ ۝

وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللَّهُ وَعْدَهُ:
إِذَا خَشَاكُمْ بِأَدْبِهِمْ حَتَّىٰ إِذَا
فَاشْتَرَوْكُمْ وَتَنَزَّعْتُمْ فِي الْأُمْرِ وَعَصَيْتُمْ
مَنْ بَعْدَ مَا أَرْسَلَكُمْ مَا تُحِبُّونَ
مِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذِلَّنَا وَلِيُذِلَّنَا
مَنْ يُرِيدُ الْآخِرَةَ ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ
لِيَنِصَّيْلَكُمْ ۖ وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ
وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ ۝

1 Аллаһтын жардамынан бири - мушриктер “Ухуд” согушунан жеңүүчү болуп кайтаарда “Ушул бойдон кайтып кете беребизби? Ыңгайы келип турганда Мухаммадды Мединага чейин кууп барып, акырына чейин талкалап келбейлиби?” деп масилет курушат. Бирок, Аллаһ дароо алардын жүрөктөрүнө коркуу салып, пикирлеринен кандай кайтканын өздөрү дагы билбей калышат. Кийинки аят ошол окуя жөнүндө.

жүзү силердин аркаңарды карап, силерди кубалап калды). Жана (андан кийин) Ал силерди кечирди. (Айткени,) Аллаһ – ыймандууларга назилеттүү!¹

153. Ошондо, силер эч кимге карабай (тоо) таянып (качып) жөнөдүңөр. Пайгамбар болсо, (“О, Аллаһтын пенделери бери келгиле!” - деп) эң акыркыңардын арасында силерди чакырып жатты. Кийин Аллаһ, силер жетпей калган жеңишке жана силерге жеткен жеңилүүгө капа болбоңуңар үчүн кайгы үстүнө (андан да чоңураак) кайгы берди.² Аллаһ силердин ишинерден Кабардар.

154. Кийин, (ошол чоң) кайгынын артынан, Аллаһ силерге (көз ирмемдик, эс алдыруучу) уйку берди. (Ал уйку) силердин араңардан (динге жан күйдүргөн) бир тайпаны өз кучагына алды.³ (Силердин араңардагы) дагы бир тайпаны (мунафыктарды)

﴿إِذْ تَصْعَدُونَ وَلَا تَلْقَوْنَ
عَلَىٰ أَحَدٍ وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ
فِي آخِرِكُمْ قَائِلًا كُمْ غَمًّا
يَعْمُرُ لَكُمْ لَا تَحْزَنُوا عَلَىٰ
مَا فَاتَكُمْ وَلَا مَا أَصَابَكُمْ
وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾

﴿مَرَّ أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِ الْغَمِّ أَمْنًا نَحْنًا
نَحْنُ طَائِفَةٌ مِنْكُمْ وَطَائِفَةٌ قَدْ أَهَمَّتْهُمْ
أَنْفُسُهُمْ يَظُنُّونَ بِاللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ
الْجَاهِلِيَّةِ يَقُولُونَ هَلْ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ مِنْ شَيْءٍ
قُلْ إِنَّ الْأَمْرَ كُلَّهُ لِلَّهِ يُخْفُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ مَا لَا

1 Пайгамбарыбыз саллаллаху алайхи ва саллам “Ухуд” тоосунун үстүнө тандаган жаачы-мергенчилерди коноп “ушул жерден жылбайсыңар” деп буйрук берген болчу. Согуш башталып, адегенде эле мусулмандар душман тобун бузуп, аларды чачырата кууп жөнөгөндө, тоонун үстүндөгү жаачылардын бир тобу “душман качты, жүргүлө биз дагы олжолуу болуп калалы” дешет. Башка бирөөлөрү “пайгамбар жылбагыта деген” - деп, талашып, акыры олжого кызыккандар басымдуулук кылып түшүп кетишет. Ал эми, ушуну гана күтүп турган буктурмадагы мушрик атчандары, тоону айланып өтүп, мусулмандарга артынан кол салышат. Ошентип, мусулмандардын алга караган жүздөрү артка бурулуп, жеңилип калышат.

2 Бул аятта айтылган “(чоңураак) кайгы” мусулмандар арасында “пайгамбар өлтүрүлүштүр” деген суук кабардын тарап кетиши. Мусулмандар үчүн, жеңилүү, олжодон куржалак калуу сыяктуу кайгылар бул суук кабардын алдында эч капа болбой турган нерсеге айланып калды.

3 Бул көз ирмемдик керемет уйку Аллаһтын ырайымы болчу. Аллаһ Таала “Пайгамбар өлтүрүлүштүр” деген кабардан катуу коркуп кеткен мусулмандардын жүрөгүнөн оболу коркууну сууруп алып, кийин уйку берди. Айткени, катуу корккон адам уктап албайт эмеспи.

өз жандары кайгыга салып, Аллаһка адилетсиздик менен, нааданчасынан күмөн санап: “Эми, бизге иш жок” (жеңилип бүттүк) дешти. Айт: “Иш Аялаһтын колунда”. Алар сага айтпаган нерселерин жүрөктөрүнө катыш: “Эгер бул (согуштук) иште биздин пикирибиз эсепке алынганда, бул жерде өлүп кетпейт элек” дешет. Айт: “Эгер үйүңөрдүн ичинде болсоңор дагы, (тагдырында) өлтүрүлүү жазып коюлган киши, өлтүрүлө турган жайына келет.” (Аллаһ бул иштерди) силердин жүрөгүңөрдөгү нерсени (ал ыйманбы, мунафыктыкпы) сынаш жана жүрөгүңөрдөгү (шайтандын азгырыгынан турган) нерсени тазалаш үчүн кылды. Аллаһ – жүрөктөрдөгү сырларды да билүүчү.

155. (О, момундар, Ухудда) эки (согушкер) жамаат жолуккан күндө артына качкан адамдарыңарды, кээ бир күнөөлөрү себептүү, шайтан гана жолдон азгырган.¹ Аллаһ алардын күнөөсүн кечирди. Аллаһ Кечиримдүү, (пейили) Жумшак.

156. О, ыйман келтиргендер! (Алыс) жерге сапарга же болбосо казатка чыккан бурадарлары жөнүндө “Эгер биздин алдыбызда болсо өлбөйт жана өлтүрүлбөйт эле” деген каапырларга окшобогула. Аллаһ алардын бул (жалган)

يَبْدُونَ لَكَ يَقُولُونَ لَوْ كُنَّا لَنَامِنَ الْأَمْرِ شَيْءًا مَّا قُتِلْنَا هَهُنَا قُلْ لَوْ كُنْتُمْ فِي يُسُوبِكُمْ لَوَزِدَّ الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ إِلَى مَضَاجِعِهِمْ وَلِيَبْتَلِيَ اللَّهُ مَا فِي صُدُورِكُمْ وَلِيُمَحَّصَ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١٥٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ إِنَّمَا أَشَرُّ لَهُمُ الشَّيْطَانُ يَبْغِضُ مَا كَسَبُوا وَلَقَدْ عَفَا اللَّهُ عَنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿١٥٥﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ كَفَرُوا وَقَالُوا لِإِخْوَانِهِمْ إِذَا ضَرُّوْا فِي الْأَرْضِ أَوْكَانُوا عِزِّي لَوْ كَانُوا بَعْدَنَا مَا مَاتُوا وَمَاقُتِلُوا لِيَجْعَلَ اللَّهُ ذَلِكَ حَسْرَةً فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ

¹ Демек, күнөөнүн жаралышына шайтан себепчи деп, шайтанга шылтоолоргон туура эмес экен. Шайтандын келишине да адамдын «кээ бир күнөөлөрү» жана ыйманынын алсыздыгы себеп болот экен. Анткени, Аллаһ Таала башка бир аятта:

«(Эй, Иблис!) Менин (чыныгы) пенделеримдин үстүнөн сенин бийлигин жок!» деген.

сөздөрүн өздөрүнүн жүрөктөрүнө кайгы кылып койот. Чынында, Аллаһ өлтүрөт жана тириетет. Аллаһ силер жасап жаткан иштерди Көрүүчү.

157. Эгер силер Аллаһтын жолунда өлтүрүлсөңөр же өлсөңөр..., Аллаһдан болгон кечирим жана ырайым (дүйнө кулдары) жыйнаган нерседен жакшы.

158. Эгер өлсөңөр же өлтүрүлсөңөр, сөзсүз Аллаһтын алдына чогултуласыңар.

159. (О, Мухаммад!) Раббин тарабынан болгон ырайым себептүү сен аларга (сахаабаларыңа) жумшак мамиле жасадың. Эгер орой, ташбоор болсоң, алар сенин айланандан тарап кетишмек.¹ Аларды кечир жана Алар үчүн (Аллаһдан) кечирим сура. Жана (өзүң ылайык көргөн) иште алар менен кеңеш. Эгер (бир ишке) киришчү болсоң, Аллаһка тобокел кыл. Албетте, Аллаһ тобокел кылуучуларды сүйөт.

160. Эгер Аллаһ жардам берсе, силерди эч ким жеңе албайт. Эгерде жардамсыз (өзүңөрдү-өзүңөргө) таштап койсо, Аллаһтан кийин силерге ким жардам берет?! Момундар Аллаһка гана тобокел кылышың!

161. Эч бир пайгамбарга “гулуд” кылуу² мүмкүн эмес! Жана кимде-

يُحْيِي وَيُمِيتُ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١٥٧﴾

وَلَيْنِ قُتِلْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ مُتُّمْ لَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرَحْمَةٌ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ﴿١٥٨﴾

وَلَيْنِ مُتُّمْ أَوْ قُتِلْتُمْ لَإِلَى اللَّهِ تُحْشَرُونَ ﴿١٥٩﴾

فِيمَا رَحِمَهُ مِنَ اللَّهِ لَيْتَ لَهُمْ وَنُوذُكَمْ قَطًّا عَلَيَّا الْقَلْبُ لَا تَقْضُوا مِن حَوْلِكَ فَتَنُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ ﴿١٦٠﴾

إِنْ يَنْصُرْكُمُ اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ فَإِنْ يَنْصُرْكُمْ مِنْ بَعْدِهِ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَلَيْتَ كُلِّ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٦١﴾

وَمَا كَانَ لِشَيْءٍ أَنْ يَعْلُ وَمَنْ يَعْلُلْ يَأْتِ

1 Бул аятта айтылган сонун адеп-ахлак үлгүлөрү диний жетекчи үчүн айрыкча зарыл нерсе. Анткени, адамдар анда ушундай сонун мүнөздөрдү көрсө гана динге жабалактап келишет. Ал эми, ал орой, адепсиз болсо, адамдар анын өзүнөн гана эмес, динден да түнүлүшөт.

2 Гулуд — согуштан түшкөн олжону жашырып алуу жана башка иштерде кыянат кылуу

ким “гулул” кылса, Кыяматта “гулул” кылган ишин (желкесине) көтөрүп келет. Кийин ар бир жан адилет менен өз иштеринин толук тиешесин алат.

162. Аллаһтын ыраазычылыгын максат кылган адам менен Аллаһтын каарына жолугуп, барар жери Тозок болгон адам теңби?! Бул кандай жаман акыбет!

163. (Жок тен эмес) Алар Аллаһтын алдында ар кандай даражаларда болушат. Аллаһ алардын эмне жасаганын Көрүүчү.

164. Өздөрүнүн арасынан, аларга Аллаһтын аяттарын окуп бере турган, аларды (күнөөлөрдөн) тазалай турган жана мындан мурун анык адашууда болушса да, Китеп (Кураан) менен Хикматты (Сүннөттү) үйрөтө турган бир пайгамбарды жиберүү менен Аллаһ момундарга (теңдешсиз) жакшылык кылган.

165. Силерге (Ухуд согушунда мушриктерден) кырсык жеткенде – аларга (Бадр согушунда) эки эсе көп кырсык жеткизген болсоңор да – “Бул кайгы кайдан келди” - деген эленер. Айт: “Бул – өзүңөрдөн”. Албетте, Аллаһ ар нерсеге Кудуреттүү.¹

166. Эки тайпа тирешкенде силерге жеткен сыноолор араңардагы ыймандууларды билиш үчүн

يَمَّا عَلَٰى يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثُمَّ تُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٦٢﴾

أَفَمَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَ اللَّهِ كَمَن بَاءَ بِسَخَطِ مِّنَ اللَّهِ وَمَا يُؤْتِيهِمْ جَهَنَّمُ وَيُنْسِ الْمَصِيرُ ﴿١٦٣﴾

هُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ بِصِيرٍ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿١٦٤﴾

لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِن كَانُوا مِن قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿١٦٥﴾

أَوَلَمَّا أَصَابَكُمْ مُصِيبَةٌ قَدْ أَصَبْتُمْ مِنِّي قُلْتُمْ أَنَّى هَذَا قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ أَنفُسِكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٦٦﴾

وَمَا أَصَابَكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ فَيَإِذْنِ اللَّهِ وَلِيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٦٧﴾

1 Ухуд согушунда мусулмандардан жетимиш киши шейит болуп, кайгы чегишип “Бул кайдан?!” деп турганда Аллаһ, өзүңөрдүн күнөөңөр, пайгамбардын тизин албаганыңар себептүү деп, бир жактан аларга таалим-сабак берсе, экинчи жактан “Бадр согушунда аларга эки эсе көп сокку жеткиргенсиңер” (жетимишинин олтурүп, жетимишин туткунга түшүргөнсүңөр) деп көңүлүн көтөрүп жатат.

Аллаһтын гана уруксаты менен болду.

167. Жана, мунафык-чыккынчыларды билиш үчүн. Аларга “Жүргүлө, Аллаһтын жолунда же болбосо (мекенилерди, абийир-намысыңарды) коргоп согушка” деп айтылганда, алар: “Биз эгер согуш болоорун билгенде силерге кошулмакпыз” дешкен. Алар ошол убакта ыймандан көрө каапырлыкка жакыныраак эле.¹ (Ошондуктан,) жүрөктөрүндө жок нерсени ооздору менен айтышты. Аллаһ алардын жашырган нерселерин жакшыраак билет.

168. (О, Мухаммад!) өздөрүнүн (согушка катышкан) бурадарлары жөнүндө: “Эгер биздин тилибизге киргенде (согушка чыкпаганда) өлтүрүлбөйт эле” деп (үйүндө) олтургандарга айткын: “Эгер чынчыл болсоңор, өзүңөрдөн өлүмдү кайтаргылачы?!”

169. Аллаһтын жолунда (динди өркүндөтөм деп жүрүп) өлтүрүлгөн адамдарды өлүктөр деп ойлобогула! Алар Раббисинин алдында (ар кандай нээматтар менен сыйланып) ырыскы тартууланган абалда тирүү.

170. Аллаһ Өзүнүн пазияетинен (аларга) берген нерселер (сыйлыктар) менен шат-курсант. Алар артында калган, өздөрүнө жетип келбеген бурадарларына

وَالْيَعْلَمُ الَّذِينَ نَافَقُوا وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا قَاتِلُوا
فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ ادْفَعُوا قَالُوا لَوْ نَعْلَمُ قِتَالَ
لَاتَّبَعْنَاكُمْ هُمُ الْكَافِرُ يَوْمَئِذٍ أَقْرَبُ مِنْهُمْ
لِلْإِيمَانِ يَقُولُونَ بِأَفْوَاهِهِمْ مَا يَلْسَنُ فِي
قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ أََعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ ﴿١٦٧﴾

الَّذِينَ قَالُوا لِلْآخِرَةِ نَحْنُ وَقَعَدُوا لَوْ أَطَاعُونَا
مَا قَاتِلُوا قُلْ فَادْرَءُوا عَنْ أَنْفُسِكُمُ الْعَمَلِ
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٦٨﴾

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا
بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزُقُونَ ﴿١٦٩﴾

فَرِحِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ
وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ
مِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٧٠﴾

¹ Аяттагы “Алар ошол убакытта ыймандан көрө каапырлыкка жакыныраак эле” деген сөздөн, адам ар дайым өз жоруктарына карап аталган эки сыпаттын (ыйман, куфр) бирине жакын болуп турушу түшүнүлөт.

(бул жакта) аларга коркунуч жок экени жана кайгырышпасы жөнүндө сүйүнүчтүү кабар беришет.¹

171. Алар (шейиттердин рухтары) Аллаһтын нээматы, пазилети жөнүндө (бири-бирине) сүйүнчүлөшөт. Чынында, Аллаһ ыймандуулардын сообун текке кетирбейт.

172. Аларга катуу сокку жеткенден кийин деле, Аллаһ менен пайгамбардын (“согушка!” деген) чакырыгына жооп берген момундар (жана) алардын арасынан сонун ибадат кылган, такыба кишилер үчүн улуу сыйлыктар бар.²

173. Ошолорго (мусулмандарга) кишилер (келип): “Адамдар (мушриктер) силерге каршы (чоң күч) чогултушкан, алардан корккула!” - дегенде, (бул кабар) алардын ыйманын көбөйттү жана: “Бизге Аллаһ жетишет жана Ал эң жакшы Колдоочу” дешти.

﴿يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةِ رَبِّهِمْ وَاللَّهُ وَفَّصِّلُ
وَأَنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ﴾

الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ
مَا أَصَابَهُمُ الْقَرْحُ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ
وَاتَّقُوا أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٢﴾

الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا
لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا
حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ﴿١٧٣﴾

1 Ушул (169-170-) жана мындан кийинки аяттар өлгөндөн кийин мүрзө (Барзах) жапшоосу бар экенине, жана жакшы адамдардын рухтары өз ара алака-байланышка кирише алаарына далил болот. Дагы бул аяттардан маалым болушунча, өлгөндөн соңку ырахат-нээматтар денеге да, рухка да бирдей болот экен.

2 “Аллаһ менен пайгамбардын (“согушка!” деген) чакырыгы, Ухуддан катуу сокку жеп, арып, чарчап Мединага келгенден кийин, мушриктердин “Мединага чейин барып Мухаммаддын динин биротоло жок кылсак кантет” деп кеңеш жасагандары пайгамбарыбызга жеткенде жаңырган. Пайгамбарыбыз күтүп турбай алардын артынан баруу үчүн сахаабаларына кайрылып “дагы согушка киребиз!” дейт жана бул чакырыкка жооп бергендерди ээрчитип алып “Хумра-аль-Асад” деген жерге барганда, бирөөлөр келип: “Курайыттар силерге каршы чоң күч чогултушкан” - деп коркутат. (Алар адам келбетинде көрүнгөн шайтан эле) Ошондо мусулмандар коркпой: “Бизге Аллаһ жетишет, Аллаһ эң жакшы жөлөк” деп жооп берип, алга басышат. Бирок, Аллаһ мушриктердин жүрөгүнө коркуу салаат жана алар Маккага кайтып кетишет. Момундар Аллаһтын нээмат-пазилети себептүү эсен-аман Мединага кайтып келишет. Ушул жүрүшкө чыккандарга, согуш болбосо да мужаахид (Аллаһ жолунда согушуучунун) сообу жазылат.

174. Анан, Аллаһтын нээматы, пазилети себептүү, аларга эч бир жамандык жетпей кайтып келишти жана Аллаһтын ыразычылыгына ээрчишти. Аллаһ - улук пазилет ээси.

فَأَنفَلَكُوا يَتَعَصَّرُونَ مِنَ اللَّهِ وَقَضِيَ أَمْرُ
يَتَسَبَّهَهُمْ سَوْءٌ وَأَتَّبَعُوا رِضْوَانَ اللَّهِ
وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ ﴿١٧٤﴾

175. Албетте, ошол (силерге жолуккан жана силерди коркуткан) - шайтан. Ал (силерди) өзүнүн досторунан (мушриктерден) коркутууда. Алардан коркпогула. Эгер момун болсоңор, Менден гана корккула!

إِنَّمَا ذَاكُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ
فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُوا إِن كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٧٥﴾

176. (О, Мухаммад!) каапырчылыкка шашыл бараткандар сени капа кылбасын. Алар (муну менен) Аллаһка эч нерсени зыян жеткире алышпайт. Аллаһ Акыретте аларга эч насап болтурбоону каалайт. Аларга улук азап бар.

وَلَا يَخْزِيكَ الَّذِينَ يُسَبِّحُونَ فِي الْكُفْرِ أَنَّهُمْ
لَنْ يَضُرُّوكَ اللَّهُ شَيْئًا يُرِيدُ اللَّهُ أَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ
حِطًّا فِي الْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٦﴾

177. Албетте, ыймандын ордуна каапырлыкты сатып алган адамдар Аллаһка эч нерсени зыян жеткире алышпайт. Аларга жан ооруткан азап бар!

إِنَّ الَّذِينَ أَشْرَكُوا الْكَفَرُ بِالْإِيمَانِ لَنْ يَضُرُّوا
اللَّهَ شَيْئًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٧٧﴾

178. Каапыр адамдар, биз алардын (жашоо) мөөнөттөрүн узартып койгонубузду өздөрү үчүн жакшылык деп ойлошпосун! Биз (болгону) өздөрүнүн күнөөлөрүн көбөйтүш үчүн гана аларга мөөнөт бердик. Аларга кордук азабы бар!

وَلَا يَخْسِرَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَمْوَالَهُمْ لَكُمْ
خَيْرًا لَّأَنفُسِهِمْ إِنَّمَا نَلْفِظُهَا قَوْلًا شِطًّا
وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿١٧٨﴾

179. Аллаһ момундарды ушул (кимдин ким экени белгисиз) абалыңарда таштап койбойт. Ыпыластан тазаны ажыратат. Жана Аллаһ силерди кайыпты билүүчү кылбады. Бирок, Аллаһ өз пайгамбарларынан каалагандарын тандап алат (жана

مَا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى مَا أَنْتُمْ
عَلَيْهِ حَتَّى يَمِيزَ الْخَيْبَ مِنَ الطَّيِّبِ وَمَا كَانَ
اللَّهُ لِيُظْلِمَكُمْ عَلَى الْغَيْبِ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَجْتَبِي مِنْ
رُسُلِهِ مَنْ يَشَاءُ فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَإِنْ
تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا فَلَكُمْ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٩﴾

аларга кээ бир учурларда кайыпты билдирип турат). Эми, Аллаһка жана пайгамбарларына ыйман келтиргиле. Эгер ыйман келтирип, такыба болсоңор, силерге улуу сооп-сыйлыктар бар.

180. Аллаһ Өзүнүн пазилети себептүү берген (байлык, мансап, илим, ж.б.у.с.) нерселерден кызганган адамдар, бул жоругу өздөрүнө жакшы (пайда) деп ойлобосун. Бул алар үчүн жамандык: жакында, Кыямат күндө кызганган нерселери алардын мойнуна оролуп муунтат.¹ Асмандар менен жердин мурасы Аллаһка таандык. Аллаһ силердин ишиңерден кабардар.

181. “Аллаһ кембагал, биз байбыз” деген адамдардын сөздөрүн Аллаһ укту.² Биз алар айткан сөздөрдү жана пайгамбарларды кыянаттык менен өлтүргөндөрүн жазып койобуз. Жана (аларга) күйдүрүүчү азаптын даамын таткыла” дейбиз.

182. Бул (азап) өз колуңар менен жасаган ишиңер себептүү. Аллаһ пенделерге заалым эмес.

183. Ошол адамдар (яхудийлер): «Пайгамбар (Мухаммад) бизге бир курмандык союп, аны (асмандан түшкөн) от күйдүрмөйүнчө ага ыйман келтирбешибизди Аллаһ

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ بِمَا أَتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۚ هُوَ خَيْرٌ لَّهُمْ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخُلُوا بِهِ ۚ يَوْمَ الثَّغِيرِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١٨٠﴾

لَقَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ فَقِيرٌ وَنَحْنُ أَغْنِيَاءُ سَنَكْتُبُ مَا قَالُوا وَقَتْلَهُمُ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَقَوْلُ دُونُوا عَذَابَ الْخَالِدِينَ ﴿١٨١﴾

ذَٰلِكَ بِمَا قَدَّمْتِ أَيْدِيكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَالِمٍ لِّلْعَالَمِينَ ﴿١٨٢﴾

الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا عَاهَدُوا اللَّهَ عِندَ الْيَتَا أَلَّا نَكُونَنَّ لِرَسُولٍ حَتَّىٰ يَأْتِيَنَا بِقُرْبَانٍ تَأْكُلُهُ النَّارُ قُلْ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ

1 Пайгамбарыбыздан риваят кылынган бир сахих хадисте айтылат: “Кыямат күндө бакылдын кызганган мал-дүйнөсү бир кайраттуу киши сүрөтүндө келип, аны капшыра кармап: “Мен сенин дүйнөн боломун! Мен сенин казнаң боломун!” дейт.

2 Тафсирчи аалымдардын айтымында бул аят, Мединадагы яхудийлерден бир коом, айрыкча алардын Пинхас бин Азуре деген чоң аалымы Кураандагы “Ким Аллаһка жакшы карыз берет” деген аятын угуп, текеберленип, «Аллаһ кембагал, биз байбыз» дегенден кийин наазыл болгон (түшкөн) экен.

бизге осуят кылган» дешет. (О, Мухаммад!) Сен аларга: “Менден мурун деле силерге пайгамбарлар далилдерди жана силер айткан нерсени да келтиришкен. Анда, эмне үчүн аларды өлтүрүп салдыңар, эгер чынчыл болсоңор?!” деп айткын.¹

184. (О, Мухаммад!) эгер алар сени жалганчыга чыгарышкан болсо, сага чейин деле далилдер, ыйык жазуулар жана (Шариат өкүмдөрүнөн турган) нурлуу китептерди алып келген пайгамбарлар (ушулар тарабынан) жалганчыга чыгарылган.

185. Ар бир жан өлүмдү(н даамын) татуучу. Албетте, силер Кыямат Күнү өзүнөрдүн сооп-сыйлыгыңарды толук-түгөл аласыңар.² Ал эми, ким Тозоктон четтетилип, Бейишке киргизилсе – жеңишке чындап жетиптир. Дүйнө жашоосу азгыруучу пайдалардан башка эч нерсе эмес.

186. (О, момундар!) Албетте, силер малыңарда жана жаныңарда сыналасыңар. Жана, сөзсүз түрдө, силерден мурда китеп берилген (яхудий, христиан ж.б.)

قَبْلِي بِالْبَيِّنَاتِ وَبِالَّذِي قُلْتُمْ فَلِمَ قَتَلْتُمُوهُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٨٤﴾

فَإِنْ كَذَّبْتُمْ فَقَدْ كُذِّبَ رَسُولٌ مِنْ قَبْلِكَ جَاءَهُو بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ﴿١٨٥﴾

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَإِنَّمَا تُوَفَّوْنَ أَجُورَكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَمَنْ زُحْخِجَ عَنِ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ﴿١٨٦﴾

لَتُكَلِّبَنَّ فِي أَهْلِ الْبُيُوتِ أَنْقُسَهُمْ وَتَلَسَّعُنَّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمِنَ الَّذِينَ

1 Бул заалымдардын (каапырлардын) адаты. Яхудийлер моожизаны өздөрү каалагандай болушун каалашууда. Тим эле, Мухаммад аларга бир курмандык союп, ал курмандыкты асмандан түшкөн от жалмап кетмейинче ыйман келтиришпейт экен. Дагы муну аларга Allah Таала айткан имиш. Бул сөздөр такта жалгандын өзү. Себеби, аларга илгерки пайгамбарлар ушул сыяктуу моожизаларды, жадагалса, өздөрү сураган ушул моожизанын дал өзүн көргөзүп беришкенде да, ыйман келтирүүнүн ордуна, аларды өлтүрүп салышкан.

2 Аяттагы “Кыямат күндө сыйлыгыңарды толук-түгөл аласыңар” деген сөз Барзах (мүрзө) жашоосунун жана ал жердеги ырахат-сыйлыктын (же азалтын) бар экенине далил болот. Анткени, кабырда адамга анын сооп-үлүшүнүн кээ бир бөлүктөрү гана берилет. Ал эми, Кыяматтан соң “толук-түгөл” алышат.

адамдардан жана мушриктерден көп заар сөздөрдү угасыңар. Эгер (ошондо) сабыр кылсаңар жана такыбаа болсоңор, албетте, бул ото улук иштерден.

187. Эстегин: Аллаһ (ыйык) китеп берилген коомдордон, ал китепти(н чындыктарын) элдерге сөзсүз баян кылып бересиңер жана аны(н чындыктарын) жашырбайсыңар деп катуу убада алган эле. Кийин алар аңгтарын артына таштап коюшту жана аны (Тоорат менен Инжилдеги чындыктарды) арзыбаган баага сатып жиберешти. (Чындыктын ордуна) сатып алган нерселери кандай жаман!

188. (О, Мухаммад!) Жасаган (кыянат) иштери менен сүйүнүп, али жасай элек (жакшы) иштери менен даңазаланууну сүйгөн адамдарды азаптан оолак болот деп эч ойлобогун! Аларга жан ооруткан азап бар!

189. Асмандар жана жер мүлкү Аллаһга таандык. Аллаһ бардык нерсеге Кудуреттүү.

190. Албетте, асмандар менен жердин жаратылышында жана түн менен күндүн (токтоосуз) алмашып турушунда акылдуу адамдар үчүн (Аллаһтын кудуретине далил болуучу көптөгөн) белгилер бар.

191. Турган, отурган жана жамбанган жаткан абалында да Аллаһты эстеп, асмандардын жана жердин жаратылышын пикир кыла турган адамдар (Аллаһтын улуулугуна

أَشْرِكُوا الَّذِي كَثِيرٌ مِّنْ أَقْوَانٍ تَصِيرُوا أَنتَقِمُوا
قَاتِلْ ذَٰلِكَ مِّنْ عَرْمَةِ الْأُمُورِ ﴿١٨٧﴾

وَإِذَا أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
لَتَشْكُرُنَّ لِلنَّاسِ وَاللَّاتِ كَشْرُهُمْ قَسِدُوا
وَرَأَاهُمْ يَوْمَهُمْ وَأُشْرُوا بِهِ ثُمَّ لَا
فِي شَيْءٍ مَّا يَشْتُرُونَ ﴿١٨٨﴾

لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَا أَتَوْا وَيُحِبُّونَ أَنْ
يُحْمَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا فَلَا تَحْسَبَنَّهُمْ
بِمَفَازَةٍ مِنَ الْعَذَابِ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٨٩﴾

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٩٠﴾

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْخِلَافِ
الَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿١٩١﴾

الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَمًا وَقُعُودًا وَعَلَى
جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَسَاءَ مَا خَلَقَتْ هَٰذَا

кулдук кылып) “О, биздин Рабби! Сен буларды жөн эле жаратканын жок. Сен (бир нерсени эрмек үчүн жаратуудан жана бардык кемчилдиктүү сыпаттардан) Аруусуң! Бизди Тозок азабынан сактай көр!” - дешет.

192. О, Раббибиз! Сен кимди Тозокко киргизсең – аны шерменде кылганың. Заалымдарга жардамчылар болбойт.

193. О, Раббибиз! Биз бир чакыруучунун (Мухаммаддын) “Раббиңерге ыйман келтиргиле!” деп, ыйманга чакырып жатканын уктук жана дароо ыйман келтирдик. О, биздин Рабби! Күнөөлөрүбүздү кечир жана каталарыбызды өчүр! Бизди жаныбызды жакшы кишилердин катарында ала көр!

194. О, Жаратканыбыз! Бизге пайгамбарларыңа убада кылган (жеңиш, Бейиш, дүйнөлүк бакыт сыяктуу) нерселеринди бере көр! Кыямат күнү бизди шерменде кылба! Албетте, Сен убаданы бузуучу эмессиң!

195. Алардын Раббиси дубаларын кабыл алды (жана мындай деди:) “Албетте, Мен, эркек же аял болобу, силерден эч бир амал кылуучунун амалын текке кетирбейм. Бирөөнөр бирөөнөрдөн жаралгансыңар. Менин жолумда журттарынан чыгарылган, хижрат кылган (көчкөн), кордук-зомбулук көргөн, согушкан жана өлтүрүлгөн адамдардын (бардык) күнөө-кемчилдиктерин өчүрөмүн

بَلِّغْ لَّا سُبْحَانَكَ فَيَتَأَذَّابُ النَّارِ ﴿١٩٠﴾

رَبَّنَا إِنَّكَ مَنْ تَدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْرَجْتَهُ
وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿١٩١﴾

رَبَّنَا إِنَّا أَسْمِعْنَا مَنَادِي الْإِيمَانِ
أَنْ ءَامِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا
ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَفَّنَا
مَعَ الْأَبْرَارِ ﴿١٩٢﴾

رَبَّنَا وَءَاثِمْنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَى رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا
يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ ﴿١٩٣﴾

فَأَسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ
عَمِلٍ مِنْكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى بَعْضُكُمْ مِنْ
بَعْضٍ فَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَأُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ
وَأُودُوا فِي سَبِيلِي وَقُتِلُوا أَوْ فُتِلُوا أَلْكَفَرُوا
عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَآ أُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ثَوَابًا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ
وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ ﴿١٩٥﴾

жана Аллаһ тарабынан берилген сооп иретинде, астынан дарыялар агып турган Бейиш бактарына киргиземин. Аллаһтын алдында эң жакшы сооп-сыйлыктар бар”.

196. (О, Мухаммад!) Каапыр адамдардын шаарларды кезип (текеберленип, байлыктарына манчыркап) жүрүүлөрү сени алаксытып койбосун.
197. (Булардын баары) бир аз гана пайдалар. Кийин алардын орду Тозок! Ал кандай жаман орун!!!
198. Раббисинен корккондор үчүн Аллаһ тарабынан сый-зыяпат түрүндө, астынан дарыялар агып турган Бейиш бактары бар. Алар анда түбөлүк калышат. (Ойу, сөзү жана иши) жакшы адамдар үчүн Аллаһтын алдындагы нерселер жакшы.
199. Албетте, китеп ээлеринин арасында Аллаһка ишенген, силерге, түшүрүлгөн нерсеге (Кураанга) да, өздөрүнө түшүрүлгөн нерселерге да ыйман келтирген, Аллаһтан корккон, Аллаһтын аяттарын арзыбаган баага сатып жибербеген адамдар бар экени анык. Аларга да Раббисинин алдында сооп-сыйлыктары бар. Албетте, Аллаһ тез эсептешүүчү.
200. О, ыйман келтиргендер! Сабырдуу болгула, ар дайым сабырдуу болгула жана (чекараларды коргон, дайым) даяр тургула! Жана Аллаһтан корккула! (Ошондо) жеңишке жетсеңер ажеп эмес!

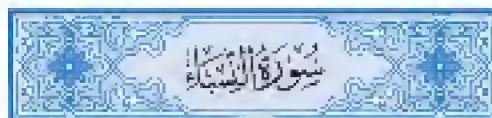
لَا يَغُرُّكَ تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الدِّينِ ۚ

مَتَاعٌ قَلِيلٌ ثُمَّ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ دَرِيَسًا
الْمِهَادُ ۝

لَئِنْ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَسْأَلُونَ
مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ لِلْأَبْرَارِ ۝

وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ
وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ
خَفِيَ عَنِ اللَّهِ لَا يَشْعُرُونَ بِغَايَةِ اللَّهِ
ثُمَّ قَلِيلًا أُولَئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ
رَبِّهِمْ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا
وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ
تُفْلِحُونَ ۝

4 «Ниса» сүрөсү¹

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. О, адамдар! Раббинерден корккула! Ал силерди бир жандан (Адам-Атадан) жаратып, андан (анын кабыргасынан) жубайын жаратып, анан ал экөөсүнөн көп аял-эркектерди таратты. Жана Аны(н ысымы) менен бири-бириңерден нерсе сурай турган Аллаһтан корккула жана тууган-уруктардан (алыстап кетүүдөн) абайлагыла. Албетте, Аллах силерди Козомолдоочу.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ۝

2. (О, момундар!) Жетимдерге өз малдарын бергиле. Ыпылас нерсени тазага алмаштырбагыла жана алардын малын өз малыңарга кошуп жебегиле. Чынында, ал - чоң күнөө!²

وَالَّذِينَ آمَنُوا آمَنُوا بِاللَّهِ وَلَا تَبَدَّلُوا الْخَيْرَ بِالْظُلْمِ وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ إِلَى أَمْوَالِكُمْ إِنَّهُ كَانَ حُوبًا كَبِيرًا ۝

3. Эгер, жетимдерге адилеттик кыла албай калуудун корксоңор,

وَأَنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَسْرِ فَإِنَّكُمْ هُمْ

1 Бул сүрө Мединада түшкөн. 176 аяттан турат. «Нисанын» мааниси «Аялдар».

2 Бул аят ата-энелери өлүп, бирөөнүн аталык (опекундук) карамагында калган жетимдердин укугун коргоп, аталык милдетин өз мойнуна алган момундарга, кол астындагы жетимдердин мурас мүлкүн алар эрезеге жеткенде өз колдоруна тапшырууну буюруп, жетимдин малын кыянаттык менен жегендикти ыпыластык деп жарыялап, өздөрүнүн адал - пакиза мүлкүн кыянаттык менен булгап албагыла деп эскертүүдө жана өзүнөрдүн малыңарды гана жегиле бирок, жетимдердин малын кошуп жебегиле деп таалим берүүдө. “Ыпыласты пакизага алмаштырбагыла” деген сөздүн дагы бир мааниси, өзүнөрдүн төмөн, сапаты начар мүлкүнөрдү жетимдердин асыл-таза буюмдарына алмаштырып койбогула дегенди да түшүндүрөт. Кыскасы, бул аят жетимдерге, айрыкча, тарбиясы кол астында болгон жетимдерге адилет менен мамиле кылууга буюрат. Кол астында тарбияланып жаткан жетим кыздар эрезеге жеткенде, өзүнө никелеп алып, адилет менен жашай берсе болот. Бирок, бул кызды никесине алууда башка аялдарга бергендей махр берүү боюнча адилет кылууга көзү жетпесе, ага малы үчүн гана үйлөнбой, андан башка өзүнө жаккан аялдарга үйлөнөт. Кийинки (3-) аят ушул маселени жарытат.

(аларды жөн коюп) өзүңөргө жаккан (башка) аялдардан экөөнү, үчөөнү жана төртөөнү никеңерге ала бергиле. Эгер адилеттик кыла албай калуудан корксоңор, анда бирөөсү (менен) же болбосо, кол астыңардагы мүлкүңөр - куң аялдарыңар (менен чектелгиле). Ушул силердин зулумдукка жол бербешинер үчүн эң жакын (амал).

4. Аялдарга (үйлөнүп жатканыңарда) махыр мүлкүн ичи тардык кылбай (ак пейилден) бергиле. Эгер силерге махыр мүлкүнөн бир нерсени ак пейилинен, өзү ыраазы болуп берсе, жей бергиле - аш болсун.¹

5. (Түпкүлүгү жетимдердин мурас мүлкү болгон, бирок, силер убактылуу иштетип турган) мал-мүлкүңөрдү акылы толук эместерге карматпагыла. Ал мүлктү Аллаһ силер (жана жетимдер) үчүн турмуш тиреги кылып койду. Жана ал мүлктөн жетимдерди жедирип-ичирип, кийинткиле. Жана аларга ширин сөз сүйлөгүлө.

6. Жетимдерди нике (балакат) жашына жеткенге чейин текшерип (сынап) көргүлө. Эгер алардан акылы толукшандыкты көрсөңөр, (бардык) малдарын колуна ташшыргыла жана алар чоңойгуча пашылып, ысырап кылып жеп койбогула! Ким бай

مَا خَلَقَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مَثْقَىٰ وَفَلْتَكُ وَرَبِّكَ
فَإِنْ جِئْتُمْ بِالْبَيِّنَاتِ أَوْ مِمَّا مَلَكَتْ
أَيْسَانُكُمْ ذَلِكَ آذَانُكُمْ أَلَا تَعْلَمُونَ ﴿٤﴾

وَأَنْتُمْ يَا نِسَاءَ صَدَقْتِهِنَّ نِيحَةً فَإِنْ طَلَبَ
لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ وَمِنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَّرِيئًا ﴿٥﴾

وَلَا تَتَّبِعُوا الْاَشْفَاءَ اَمْوَالِكُمْ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ
فِيهَا وَاَرْزُقُوهُمْ فِيهَا وَاَكْسِرُوهُمْ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا
مَعْرُوفًا ﴿٦﴾

وَابْتَلُوا النِّسَاءَ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ فَإِنْ
اَشْكُرْتُمْ مِنْهُنَّ رُسُدًا فَاَدْفَعُوا إِلَيْهِنَّ اَمْوَالَهُنَّ
وَلَا تَأْكُلُوهَا إِسْرَافًا وَبِدَارًا أَنْ يَكْفُرُوا وَمَنْ كَانَ
غَنِيًّا فَاَلَيْسَتْ تَعْفِفَ وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ
بِالْمَعْرُوفِ فَإِذَا دَفَعْتُمْ إِلَيْهِنَّ اَمْوَالَهُنَّ

¹ Махр мүлкү никеден мурда аял тарабынан өзүн күйөөсүнө багыштаганынын акысына белгилене турган мүлк. Бул мүлктү аял каалаганча сураганга акысы бар. Бул мүлк кийин анын кол тийгис мүлкү болуп калат. Өзүнөн башка эч ким ага кожоюндук кыла албайт.

болсо, (жетимдердин малын сактап бергени үчүн кызмат акы жештен) өзүн тыйсын. Ал эми, ким кембагал болсо, жакшылык менен (жетимдерди ыраазы кылып) жесин. Аларга мал-мүлкүн кайтарып жатканда күбөлөрдү койгула. Эсептешүүчүлүк боюнча Аллаһ жетиштүү.

7. Ата-энеси жана жакындары калтырган (мурас) нерседен эркектерге үлүш бар. (Ошондой эле,) Ата-энеси жана жакындар калтырган мурастан аялдарга да үлүш бар. Бул мурас азбы же көшпү, Аллаһ парыз кылган үлүш абалында (бөлүнөт).
8. Эгер мурас бөлүштүрүү(нүн үстүн) дө (мураскор эмес) тууган-уруктар, жетимдер жана жакырлар болуп калса, аларга да мурастан ырыс-кешик бергиле жана аларга ширин сөздөрдөн сүйлөгүлө.
9. (Өлүмгө бет алган кишинин алдында турган) адамдар эгер артында алсыз (мурастан куржалак) перзенттерди калтырышса (жана алардын абалынан кабатыр болушса, демек, өлүп бараткан адамдын перзенттеринин абалынан да) кабатыр болушсун. Жана Аллаһтан коркуп, (өлүмгө бет алган кишиге) жакшы сөздөрдү насаат кылышсын.
10. Чынында, жетимдердин малын зулумдук-кыянаттык менен жеген адамдар курсактарына от жеген менен барабар. Алар тез күндө Тозокко ташталат.

فَأَشْهَدُوا عَلَيْهِمْ وَكَفَى بِاللَّهِ حَسِيبًا ۝

لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ
وَاللِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ
مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ نَصِيبًا مَّفْرُوضًا ۝

وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُو الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ
وَالْمَسْكِينُ فَأَرْزُقُوهُمْ مِنْهُ
 وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ۝

وَلْيَخْشَ الَّذِينَ لَوْ تَرَكَوْا مِنْ خَلْفِهِمْ
ذُرِّيَّةً ضِعَفًا خَافُوا عَلَيْهِمْ فَلْيَتَّقُوا اللَّهَ
 وَلْيَقُولُوا اقْوَالًا سَدِيدًا ۝

إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا
إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا
وَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا ۝

11. Аллаһ перзенттеринер жөнүндө, эркек бала үчүн эки кыздын үлүшүнчө (мурас бөлүштүрүүнү) осуят кылат. Эгер алар (атадан мурас алуучу перзенттер) экиден ашык аялдар болсо, анда аларга (атасы) калтырган мурастан үчтөн эки бөлүгү, а эгер (мураскор) жалгыз кыз болсо, ага тең жарымы тиет. Эгер анын (мурас калтыруучунун) перзенти бар болсо, анда ата-энесинин ар бирине, ал калтырган мурастан алтыдан бир бөлүгү тиет.¹ Эгер анын перзенти болбой, ата-энеси гана мураскор болушса, анда апасына үчтөн бири (калганынын бардыгы атасына) тиет. Эгер анын ага-инилери (же эже-сиңдилери) болсо, анда, апасына алтыдан бири, (калганынын баары атасына) тиет.² (Ушул бөлүштүрүүлөр) маркум тарабынан айтылган осуят-керээзден кийин же болбосо маркумдун карыздарын төлөгөндөн кийин гана аткарылат. (Өз акылыңарга койсо) силер ата-энеңер менен бала-чакаңардын кай бири силерге пайдалуураак экенин билбейсиңер. (Ошондуктан мурас маселеси) Аллаһ тарабынан парыз кылып (дайындалып, белгиленип) коюлду. Албетте, Аллаһ – Билүүчү, Даанышман.

12. Силерге (өлгөн) аялыңар калтырган нерсенин - эгер алардын балдары болбосо - тең жарымы тиет. Эгер алардын (силерденби

يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ لِلذَّكَرِ مِثْلُ
الْأُنثَيَيْنِ فَإِنْ كُنَّ نِسَاءً فَوْقَ
اثنَينِ فَلَهُنَّ ثُلُثُ مَا تَرَكَ وَإِنْ كَانَتْ
وَاحِدَةً فَلَهَا النِّصْفُ وَلِأَبَوَيْكَ لِكُلِّ وَاحِدٍ
مِنْهُمَا الشُّدُشُ مِمَّا تَرَكَ إِنْ كَانَ لَهُ وَلَدٌ
فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلَدٌ وَوَرِثَهُ أَبُوَاهُ فَلِلْمُتَّةِ الثُّلُثُ
فَإِنْ كَانَ لَهُ إِخْوَةٌ فَلِلْأَخَوَةِ الشُّدُشُ مِنْ بَعْدِ
وَصِيَّتِهِ يُوْصِي بِهَا أَوْلَدِيْنِءَ أَبَؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ
لَا تَدْرُونَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ لَكُمْ نَفْعًا فَرِيضَةٌ
مِّنَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٢﴾

﴿ وَلَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ
إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُنَّ وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ

1 Мындай шартта перзенттин уул же кыз, жалгыз же көп болушунун айырмасы жок.

2 Анткени, анын туушкандарынын бардыгын атасы багат.

же башкаданбы, уулбу же кызбы, азбы же көшпү, өзүнүнбү же уул-кызынынбы) балдары калган болсо, анда, (ал калтырган) осуяттан кийин же болбосо анын карыздары төлөнүп бүткөндөн кийин силерге аялыңар калтырган мүлктүн төрттөн бири тиет. Жана силер (өлгөнүңөрдөн кийин) калтырган мурастан аялдарыңарга - эгер силерден бала калбаган болсо - төрттөн бири тиет. Эгер силерден бала калган болсо, - силердин осуятыңардан жана карызыңар төлөнгөндөн кийин - аялдарыңарга силер калтырган мурастан сегизден бири тиет. Ал эми, мурас калтырып жаткан эркек же аял (ата-энеси да, бала-чакасы да, чоң ата-чоң энеси да, небере-чебереси да жок) жалгыз киши болсо, жана анын (эне тараптан) ага-иниси же эже-синдиси болсо, алардын ар бирине алтыдан бир бөлүктөн тиет. Эми, алар мындан (бирден) көп болушса, алардын бардыгы үчтөн бирден шерик болушат. (Бул бөлүштүрүү) мураскорлордун эч бирине зулум кылынбай айтылган осуяттан кийин жана анын карыздары төлөнүп бүткөндөн кийин болот. (Бул силерге) Аллах тарабынан осуят иретинде (айтылды). Аллах – Билүүчү, (пейили) Жумшак.

13. Ушулар Аллаһтын чектери (аны бузбагыла!) Эми, ким Аллаһка жана Анын пайгамбарына моюн сунса, (Аллаһ) аны түбүнөн дарыялар агып турган Бейиштерге киргизет (жана) анда түбөлүк калат. Бул – чоң жеңиш!

لَهُنَّ وَلَدٌ فَلَكُمْ الرُّبْعُ مِمَّا تَرَكْنَ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّتِهِ يَوْصِيَتْ بِهَا أَوْ دَيْنٌ وَلَهُنَّ الرُّبْعُ مِمَّا تَرَكْنَ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَكُمْ وَلَدٌ فَإِنْ كَانَتْ لَكُمْ وَلَدٌ فَلَهُنَّ الشُّمُوسُ مِمَّا تَرَكْنَ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّتِهِ يَوْصِيَتْ بِهَا أَوْ دَيْنٌ وَإِنْ كَانَتْ رَجُلٌ يُوْرَثُ كَلَالَةً أَوْ امْرَأَةً وَلَهُ ذَاخٌ أَوْ لَخَتْ فَلِكُلِّ وَجِدٍ مِنْهُمَا الشُّدُشُ فَإِنْ كَانُوا أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ فَهُمْ شُرَكَاءُ فِي الثُّلُثِ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّتِهِ يَوْصِيَتْ بِهَا أَوْ دَيْنٌ غَيْرَ مُضَارٍّ وَصِيَّتُهُ مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ ﴿١٥﴾

يَلِكْ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٦﴾

14. Ал эми, ким Аллахка жана пайгамбарына (каапыр болуу менен толук) күнөө кылса жана Аллаhtын чектеринен чыкса, аны түбөлүк кала турган Тозокко киргизет. Ага кор кылуучу азап бар.

15. (О, момундар) зайыптарыңардын арасында бузукулук (зынаа) кылгандары болсо, аларга өзүңөрдөн (мусулмандардан) төрт күбө алып келгиле. Эгер алар (анык далилдер менен) күбөлүккө өтсө, аларды ажал алып кеткенге чейин же болбосо, Аллах аларга (бул жазадан башка жазалоочу) жол көрсөткөнгө чейин үйлөргө камап койгула.

16. Силерден (эркек-аялдардан) экөө ушуну (зынааны) жасаган болсо, ал экөөнү сазайын бергиле. Анан эгер тообосуна таянып оңолсо, алардан жүз бургула (жазаны токтоткула). Албетте, Аллах тообаларды кабыл алуучу, Мээримдүү.¹

17. Албетте, Аллаhtын тообаларды кечирүүсү күнөө ишти билбестен жасап алып, кийин дароо тооба келтирген кишилерге арналган. Аллах андай адамдардын тообасын кабыл алат. Аллах Билүүчү, Даанышман.

وَمَنْ يَعْتَصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿١٤﴾

وَالَّذِي يَأْتِيَنَّ الْفَاحِشَةَ مِنْ نِسَائِكُمْ فَأَسْتَشْهِدُوا عَلَيْهِنَّ أَرْبَعَةً مِنْكُمْ فَإِنْ شَهِدُوا فَأَمْسِكُوهُنَّ فِي الْبُيُوتِ حَتَّى يَتَوَفَّيَهُنَّ الْمَوْتُ أَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ لَهُنَّ سَبِيلًا ﴿١٥﴾

وَالَّذَانِ يَأْتِيَنِهَا مِنْكُمْ فَأَداؤُهُمَا فَإِنْ تَابَا وَأَصْلَحَا فَأَعْرِضُوا عَنْهُمَا إِنَّ اللَّهَ كَانَ تَوَّابًا رَحِيمًا ﴿١٦﴾

إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ بِجَهْلٍ ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ فَأُولَئِكَ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٧﴾

1 Исламдын абалкы күндөрүндө мусулмандар бузуку аялдарды үйлөрүнөн чыгарбай камап коюшчу Эгер зынаа кылуучу эркек болсо, уруу, сөгүү жана бир маскаралуу абалда эңге шерменде кылуу менен жаза берилген. Эгер аял киши болсо аны уруп-сабалбаган, маскара кылынбаган. Болгону камак жана башка ушул сыяктуу шермендесиз жаза берилген. Кийинчерээк Аллах бул жазадан башка жаза чарасын парыз кылды. Ал жаза - бузуктугу төрт күбө менен далилденген аял же эркекти - эгер турмуш көргөн болсо - ташбараң кылып өлтүрүү эле.

18. Ал эми, күнөө кылып жүрө берип, качан алардан бирине өлүм (жазасы) келгенде гана “Мен эми тооба кылдым!” дей турган адамдарга жана каапыр бойдон өлүп кетүүчүлөрдүн тообалары кабыл алынбайт. Андай адамдарга Биз жан ооруткан азапты даярдап койгонбуз.

19. О, ыйман келтиргендер! Силер үчүн (өлгөн жакыныңардын никесинде болгон) аялдарды (алар каалабаса да) мажбурлап мурас-мүлк кылып алуу адал болбойт. Жана силер (эгер аялыңарды сүйбөй калсаңар), берген махырыңардын бир бөлүгүн алып, (силерден ажырап) кетишине тоскоол болбогула. Ал эми, качан бир анык бузук иш (зынаа) жасаганда гана (махырыңарды кайрып алуу үчүн аларга тоскоолдук кылсаңар болот). Аялдар менен сылык-сынаа жашагыла. Эгер аларды жаман көрүп калсаңар (да катуу тийбегиле. Анткени), Аллаһ силер жаман көргөн нерседе көп жакшылыктарды катып койгон болушу мүмкүн.

20. (О, момундар!) Эгер (талагын берген) аялдын ордуна башкасына үйлөнүүнү кааласаңар жана алардын бирине (ажырашып жатканыңарга) өтө көп мал-мүлктү¹ (махыр кылып) берген болсоңор, ал махырдан эч нерсе

وَلَيْسَتِ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ
السَّيِّئَاتِ حَتَّىٰ إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ
الْمَوْتُ قَالَ إِنِّي تُبْتُ الْفَنَ وَلَا الَّذِينَ
يَمُوتُونَ وَهُمْ كَقُلُوبِ الْأُولَىٰ أَتَعْتَدُونَ
لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٨﴾

يَتَأْتِيهَا الذِّمَرُ ۚ آمَنُوا لَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ
تَرِثُوا النِّسَاءَ كَرِهًا وَلَا تَعْضُلُوهُنَّ لِيَذْهَبُوا
بِبَعْضِ مَالِهِنَّ مَتًّا إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ
بِفَاحِشَةٍ مُّبِينَةٍ وَعَايِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ
فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ فَعَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا
وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا ﴿١٩﴾

وَإِنْ أَرَدْتُمْ أَنْ تَنْكِحُوا نِسَاءَ
رِجَالِكُمْ الَّتِي كَانُوا يَنْكِحُونَ
فَلَائِي حُدُودُ اللَّهِ لَا تَأْخُذُكُمْ
بُيُوتُهُمْ وَلَا مَالُهُمْ فِيهَا ۚ

1 Бул аятта аялдар ар канча көп махыр сураса да уруксат экени көргөзүлгөн. Бирок, пайгамбарыбыз махырды аз белгилеген аялдын жашоосу берекелүү болоору жөнүндө хадис айткан.

алып калбагыла. Эмне, силер аны доомат жана анык күнөө (кылуу) менен аласыңарбы?!

21. Кантип аны алууга батынасыңар?! Акыры, силердин биринер (эркектер) экинчиңерге (аялдарга) (ошол махыр себептүү) жетишти эле го?! Жана (силер ажырашууну каалаган) аялдар силерден (өмүр бою камкор болушуңар жөнүндө) катуу убада алган эле го?!¹

22. Атаңардын никесинде болгон аялдарга үйлөнбөгүлө! Ал эми, (Исламдан) мурун болгон болсо, эч нерсе эмес (ал кечирилет). Бул иш бузукулук, жийиркеничтүү жана эң жаман жол!

23. Силерге (төмөндөгүлөрдүн никеси) арам кылынды: апаныңар (апаныңардын апалары), кыздарыңар (жана бардык кыз небереңер), бир тууган эже-синдинер, атаңардын (же чоңатаңардын) эже-синдилери, апаныңардын (же чоң энеңердин) эже-синдилери, ага-иниңердин кыздары, эже-синдинердин кыздары, көкүрөк сүтүн берген эмчек апаныңар, эмчектеп эже-синдинер (силер сүтүн эмген аялдын сүтүн эмген кыздар), кайненеңер, силер жакындык кылган (кийинки) аялдарыңардын (өзү менен алып келген) силердин тарбияңарда болгон кыздары. Эгер ал (кийин үйлөнгөн) аялыңарга жыныстык жакындык кылбаган болсоңор, анда (аларды талак

وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُ وَقَدْ أَفْضَى
بَعْضُكُمْ إِلَى بَعْضٍ وَأَخَذَنَ مِنْكُمْ
مِيثَاقًا غَلِيظًا ﴿٢١﴾

وَلَا تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُمْ
مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ إِنَّهُ كَانَ
فَاحِشَةً وَمَقْتًا وَسَاءَ سَبِيلًا ﴿٢٢﴾

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ
وَبَنَاتُكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ وَعَوَّاتُكُمْ
وَوَحَلَاتُكُمْ وَبَنَاتُ الْأَخِ وَبَنَاتُ
الْأَخْتِ وَأُمَّهَاتُ الْمَنِيِّ أَرْضَعْتُمْكُمْ
وَأَخَوَاتُكُمْ مِنَ الرِّضَاعِ وَأُمَّهَاتُ
نِسَائِكُمْ وَزَوَّجْتُمْكُمُ الَّتِي فِي
حُجُورِكُمْ مِنْ نِسَائِكُمُ الَّتِي
دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَإِنْ لَمْ تَكُونُوا دَخَلْتُمْ
بِهِنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ وَحَلَّتْ
أَبْنَائُكُمْ الَّذِينَ مِنْ أَصْلَابِكُمْ
وَأَنْ تَجْمَعُوا بَيْنَ الْأُخْتَيْنِ إِلَّا
مَا قَدْ سَلَفَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ
عَفُورًا رَحِيمًا ﴿٢٣﴾

¹ Талагы берилген аял биринчиден абийир-намысын ага арнаган, экинчиден, эрден чыкса камкорсуз калат. Махыр деген ошондой кокустуктарда аялдын оор күнүнө жарай турган мүлк. Эми, аны да алып коюу - бул өтө чоң зулум.

кылгандан кийин) кыздарына үйлөнсөңөр - күнөө жок. Жана өз белиңерден жаралган уулуңардын аялдары(на үйлөнүүңөр) жана бир тууган эже-синдини бир убакта өз никеңерге кошуп алышыңар (силерге арам кылынды)¹. Ал эми, (исламдан) мурун болгон болсо, анда эч нерсе эмес (кечирилет). Албетте, Аллах Кечиримдүү, Мээримдүү.

24. Дагы күйөөсү бар аялдар(га үйлөнүү арам). Ал эми кол астыңардагы күң аялдарга жакындык кылууңар арам эмес.² Аллахтын китебин(ин окумдөрүн) бекем кармагыла. Ушул айтылгандардан башка (аялдардын) бардыгына, мал-дүйнөңөрдөн (махыр кылып) берүү менен, таза болуп, бузуктук кылбай үйлөнүүңөр силер үчүн адал кылынды. Эми, ал аялдардан кимисине (нике менен) жакындык кылуучу болсоңор, парыз кылынган акысын (махырын) бергиле. Махыр белгиленгенден кийин өз ара келишип алууңарда (күйөөсү белгиленгенден көбүрөөк берсе же болбосо, аял белгиленгенден бир бөлүгүн же баарын кечип жиберсе) силер үчүн күнөө жок. Албетте, Аллах Билүүчү, Даанышман.

* وَالْمُخَصَّنَاتُ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ كِتَابَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَأُجِّلَ لَكُمْ مَا وَرَاءَ ذَلِكَ أَنْ تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ مُحْصِينَ غَيْرَ مُسْفِحِينَ فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي مَا تَرَضَيْتُمْ بِهِ مِنْ بَعْدِ الْفَرِيضَةِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٢٤﴾

1 Эгер эжесине үйлөнүп, ал олгондон соң же болбосо, олбой эле талак менен ажырагандан соң сиңдисине үйлөнүү аятта айтылган арам никеге (эже-синдини кошуп өз никесинде кармоого) эсептелбейт.

2 Каанырлар менен согуш болгондо туткунга түшкөн кааныр аялдар согуш олжосу жана мүлк катары бөлүнүп алынгандан кийин Шарият белгилеген идда мөөнөтүн сактап бүткөн соң, өз кожоюнуна, белгилүү шарттар менен никесиз эле адал болгон. Эгер кааласа нике менен толук укуктуу аял кылып, үйлөнүп алган.

25. Жана силерден кимиңер азат, ыймандуу аялдарга үйлөнүү үчүн мүмкүнчүлүк таппаса, анда кол астыңардагы ыймандуу күң аялдардан (бирден төрткө чейин) үйлөнө берсин. Аллаһ силердин ыйманыңарды (и даражасын) жакшы Билүүчү. Бири-бириңерден (тарагансыңар) Алардан (күң аялдардан) ыйбалуу, зынаа кылбаган жана жашыруун көңүлдөш тутнаган аялдарга кожоюндарынын уруксаты менен үйлөнө бергиле жана махырларын жакшылап төлөгүлө. Эгер (эрге тийип,) башы байлангандан кийин зынаа кылышса, аларга азат аялдарга берилген жазанын жарымы берилет. Бул (күндөргө уруксат берүү) силердин араңардан бойдокчулук азабына чыдай албагандар үчүн. Ал эми, (азат аялдын махырына кудуретиңер жеткенге чейин) сабыр кылсаңар өзүңөргө жакшы. Аллаһ Кечиримдүү, Мээримдүү.

26. Аллаһ силерге (бардык адал-арам маселелерди) баян кылып берүүнү жана силерди мурун өткөн (салих-таза) адамдардын жолуна салып, тообаңарды кабыл алууну каалайт. Аллаһ – Билүүчү, Даанышман.

27. Аллаһ силердин (бакыт-таалайга жеткизе турган) тообаңарды кабыл алууну каалайт. Ал эми, кумар-ышкынын артынан түшкөн адамдар болсо, экинчи кайткыс болуп (Ак Жолдон) бурулуп кетишиңерди каалайт.

وَمَنْ لَّمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا أَنْ يَنْكَحَ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ فَمِنْ مَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِنْ فِتْنَتِكُمُ الْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِكُمْ بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ فَإِنْ كُوهُنَّ بِإِذْنِ أَهْلِهِنَّ وَآتَاهُنَّ الْجُورُ هُنَّ بِالْمَعْرُوفِ مُحْصَنَاتٌ غَيْرُ مُسَيِّئَاتٍ وَلَا مُتَحِدِّاتٍ أَخَذَانِ فَإِذَا أُخْصِيْنَ فَإِنْ أَتَيْنَ بِفَاحِشَةٍ فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى الْمُحْصَنَاتِ مِنَ الْعَذَابِ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ وَأَنْ تَصْبِرُوا خَيْرٌ لَّكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٥﴾

يُرِيدُ اللَّهُ يُلِيْسَيْنِ لَكُمْ وَيَهْدِيَكُمْ سَبِيلَ الذِّينِ مِنْ قَبْلِكُمْ وَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٢٦﴾

وَاللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَيُرِيدُ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الشَّهَوَاتِ أَنْ تَمِيلُوا مَيْلًا عَظِيمًا ﴿٢٧﴾

28. Аллаһ силерден (оор турмушту) жеңилдетүүнү каалайт. (Анткени,) инсан алсыз жаратылган.
29. О, ыйман келтиргендер! Бири-бириңердин мал-мүлкүңөрдү (баскынчылык, уурулук, кумар ойноо, сүткорлук, ж.б.у.с.) арам жолдор менен жебегиле. Өз ара ыраазычылыгыңар менен болгон (адал) соода менен жегиле. Бири-бириңерди (же ар ким өзүн-өзү) өлтүрбөгүлө. Албетте, Аллаһ силерге Мээримдүү.
30. Ким ушуларды атайлап жана кыянаттык менен жасаса, аны Биз жакында Тозокко таштайбыз. Бул нерсе Аллаһка жеңил.
31. Эгер тыюу салынган чоң күнөөлөрдөн сактансаңар (жана парыз ибадаттарды үзбөй жасап жүрсөңөр) Биз силердин (бардык) күнөөңөрдү өчүрөбүз жана Улук Орунга - Бейишке киргизебиз.¹
32. Аллаһ бирөөңөрдү бирөөңөрдөн эмне менен абзел-жогору кылып койгон болсо, ошону силер (көралбастык менен) эңсебегиле! Эркектерге өз эмгек-кесиптеринен насип бар. (Ошондой эле,) аялдар үчүн да өз эмгек-кесиптеринен насип бар. (Бардык диний-дүйнөлүк ишинерде) Аллаһтын пазилетин сурагыла. Албетте, Аллаһ бардык нерселерди Билүүчү.

يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ وَخُلِقَ الْإِنْسَانُ ضَعِيفًا ﴿٢٨﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ قَرَاضٍ مِنْكُمْ وَلَا تَقْسُوا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴿٢٩﴾

وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ عُدُوًّا وَظُلْمًا فَسَوْفَ نُصْلِيهِ نَارًا وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿٣٠﴾

إِنْ تَحْتَسِبُوا كَسَابًا مِمَّا تَنْهَوْنَ عَنْهُ تُكْفِرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَتَذْهَبْ عَنْكُمْ مَذَاحِلُكُمْ ﴿٣١﴾

وَلَا تَتَعَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ، بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا اكْتَسَبُوا وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا اكْتَسَبْنَ وَاسْأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٣٢﴾

¹ Чоң күнөөлөрдөн сактануу парыз ибадаттарды аткаруу менен гана болот. Пайгамбарыбыз салтатлоху алайхи ва саллам муну төмөндөгүчө түшүндүргөн: “Кимде ким чоң күнөөлөрдөн сактанып жүргөн болсо, анын беш убак намазы, окуган жума намаздары жана туткан орозолору ошол ибадаттардын аралыгында жасаган күнөөлөрүн өчүрүп турат”.

33. Ар бир адам үчүн ата-эне жана жакындары калтырган урук-туугандардан жана силер менен ант-келишим түзгөн адамдардан турган дос-жардамчыларды жаратып койдук. Эми аларга өз үлүштөрүн бергиле.¹ Албетте, Аллах бардыгына Күбө.

34. Эркектер аялдардын үстүнөн башкаруучу. Бул – Аллах бирин экинчисинен (күч-кубатта, акылда, сабырда) абзел-жогору кылганы жана өз (эмгеги менен тапкан) мал-мүлктөрүнөн (аялын, үй-бүлөсүн) каржылаганы себептүү. Эми, Аллахтын өкүмдөрүнө толук моюн сунуучу жана Аллах сактаганы себептүү, күйөөсү жок мезгилдерде өзүн (арамдан жана күйөөсүнүн мүлкүн кыянат-уурулуктан) сактоочу аялдар - жакшы аялдар. Силер бейбаштыгынан корккон аялыңарга (оболу эң жакшы сөздөр менен) насаат айткыла. Анан (насаат пайда бербесе, катуу сүйлөбөй) төшөктө жалгыз калтыргыла жана (ушуну менен да оңолбосо, катаалдык кылбай) ургула. Эгер силерге баш ийип калса, аларга каршы башка жол издебегиле.² Албетте, Аллах эң Улук, эң Жогору!

وَلِكُلِّ جَعَلْنَا مَوَالِيَّ وَمَتَّعْنَاهُ
الْوَالِدَاتِ وَالْأَقْرَبُونَ وَالَّذِينَ عَقَدَتْ
أَيْمَانُكُمْ فَاتَّوهُهُ تَصِيَّبَهُمْ إِنْ اللَّهُ
كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ﴿٣٣﴾

الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ
اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ
أَمْوَالِهِمْ فَإِلَّا يَصْلَحْهُنَّ فَبِئْسَ مَا كَفَى لَكَ
الْعَنِيبِ بِمَا حَفِظَ اللَّهُ وَالَّذِي
نَحْنُ فُوتٌ فَشَرُّهُنَّ قِيَظُهُنَّ
وَأَهْجَرُهُنَّ فِي الْمَتَاعِ جَعَلَ وَأَضْرَبَهُنَّ
فَإِنْ أَطَاعَتْكُمْ فَلَا تَتَّبِعُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا
إِنْ اللَّهُ كَانَ عَلِيمًا كَبِيرًا ﴿٣٤﴾

1 Ортодо убада-келишим болгон адамдарга, келишим боюнча моралдык-материалдык, керек учурда куралдуу - согуштук жардам берүү аларга өз үлүшүн берүү болуп эсептелет. Ал эми, жакын туугандардын өз ара жардамдашуудан башка да насиитери бар. Ал - мурастан бөлүнгөн үлүштөрү.

2 Аяттагы “башка жол издебегиле” деген сөздүн мааниси, баш ийгенден кийин, аялдарды мурдагы бейбаштыгы себептүү, кекетип, кысымга албай, эч нерсе болбогондой жакшы мамилени улап кетүү болсо керек. Аллах Билүүчү.

35. Эгер эрди-катындын арасында жарака кетүүсүнөн корксоңор, эрдин жакындарынан бир өкүм кылуучуну жана катындын жакындарынан да бир өкүм кылуучуну (маселени чечүү үчүн) жибергиле. Эгер ал эки өкүм кылуучу жарашыгтырууну кааласа, Аллаһ жубайлардын арасына тынчтык-ынтымакты салат. Албетте, Аллаһ (бардыгын) Билүүчү, Кабардар.

36. Жана Аллаһка ибадат кылгыла (Анын бардык өкүмдөрүнө моюн сунгула) жана Ага эч нерсени шерик кылбагыла. Ата-энеңерге, тууган-уругуңарга, жетимдерге, мискин-жакырларга, тууганчылыгы бар кошунаңарга, бөтөн кошунаңарга, жаныңардагы жолдошуңарга, мусапыр-карыштарга жана кол астыңардагы адамдарга (жана айбандарга да) жакшылык кылгыла. Чынында, Аллаһ текебер, мактанчаак адамдарды сүйбөйт.

37. Алар өздөрү да сарандык кылышат, адамдарды да сарандыкка буюрушат жана Аллаһ Өз пазилетинен берген нээматтарды (адамдардан) жапырат. Биз каапырларга кор кылуучу азапты даярдап койдук.

38. Мал-дүйнөлөрүн рия (адамдарга көрүнүү, атагы чыгуу) үчүн садака-эхсан кылган жана өздөрү Аллаһка да, Акыретке да ишенбей турган адамдарды дагы (Аллаһ сүйбөйт). Шайтан кимдин жакын досу болсо, ал эң жаман дос!

وَأِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَأَرْسَلْوْا حَكَمًا
مِّنْ أَهْلِهِ، وَحَكَمَا مِنْ أَهْلِهِمَا إِنْ يُرِيدَا
إِصْلَاحًا يُوَفِّقِ اللَّهُ بَيْنَهُمَا إِنَّ اللَّهَ
كَانَ عَلِيمًا خَبِيرًا ﴿٣٥﴾

﴿ وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ
شَيْئًا ۚ وَالَّذِينَ إِحْسَنَّا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ
وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَالْجَارِ ذِي
الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ الْجَبِ وَالصَّاحِبِ
بِالْجِبِ وَالَّذِينَ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ
أَيْمَانُكُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَن
كَانَ مُخْتَالًا فَجُورًا ۝﴾

الَّذِينَ يَبْخُلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ
بِالْبُخْلِ وَيَكْتُمُونَ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ
مِّن فَضْلِهِ ۚ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا
مُّهِينًا ﴿٣٧﴾

وَالَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ رِيقًا لِلنَّاسِ
وَلَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ ۚ وَمَن
يَكُن الشَّيْطَانُ لَهُ قَرِينًا فَسَاءَ قَرِينًا ﴿٣٨﴾

39. Эгер Аллахка, Акырет күнүнө ыйман келтирип, Аллах аларга ырыскы кылып берген нерселерден (рия кошпой) садака кылса аларга кайдан зыян болмок эле?! Аллах аларды Билүүчү.

40. Албетте, Аллах эч кимге чандын бүртүгүнүн салмагынча да зулум кылбайт. Эгер (пенденин иши чандын бүртүгүнчөлүк) жакшылык болсо, аны көбөйтөт жана Өзүнүн даргөйүнөн чоң сооп берет.

41. (О, Мухаммад!) бир кезде (Кыяматта) Биз ар бир үмөттөн бир күбөнү (алардын пайгамбарларын) келтирсек жана сени тиги (каапыр) адамдарга каршы күбөгө тартсак абал кандай болот?!¹

42. Ал Күндө пайгамбарга каяша айтып, каапыр болгондор жер аларды көмүп, тегиз болуп калуусун эңсешет. Бирок, Аллахтан эч бир сөздү жашыра алышпайт.

43. О, ыйман келтиргендер! Эмне сүйлөп жатканыңарды биле турган болмоюнча (соолукмайынча) мас абалда намазга жакындашпагыла.²

وَمَا ذَا عَلَيْهِمْ لَوْ آمَنُوا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقَهُمُ اللَّهُ وَكَانَ اللَّهُ
بِهِمْ عَلِيمًا ﴿٣٩﴾

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ شَيْئًا
حَسَنَةً يُصْنَعُهَا وَيُوْتِي مِنَ اللَّهِ
أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٤٠﴾

فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ
وَجِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا ﴿٤١﴾

يَوْمَ يَذَرُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَعَصَوْا
الرَّسُولَ لِيُؤَسَّوْا بِهِمُ الْأَرْضَ وَلَا يَكْتُمُونَ
اللَّهُ حَدِيثًا ﴿٤٢﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرَأُوا الصَّلَاةَ وَانْتُمْ
سُكْرَى حَتَّى تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ

1 Албетте, ар бир үмөттүн каапырларына каршы өз Пайгамбарлары “мен буларга чындыкты жеткиргенмин, өздөрү укпай коюшкан” деп күбөлүккө өткөндө абал өзгөрүп, бапкача айтканда, бул дүйнөдө текеберленип, эч кимди көзүнө илбей, теңине албай шапар тээп жүргөндөр, кордолуп, моңкурөп, Тозокко айдалышат. Текебер каапырлар тарабынан маскараланып жүргөн момундар кудуреттүү-таберик болуп, алардын өзүн маскаралашат жана Бейиш бактарындагы түбөлүк ырахаттарга кадам коюшат

2 Бул хамр (мас кытуучу ичимдик) жөнүндөгү экинчи түшкөн аят. Биринчисинде Аллах Таала “(Оо, Мухаммад) сенден хамр жана кумар ойноо жөнүндө сурашат. Айткын: “Ал ээондо чоң күнөө жана адамдарга (дүйнөлүк) пайда бар. Бирок, алардын күнөөсү пайдасынан чоңураак” деген аятты түшүргөн. Кийин эң

«Жүнүб» абалда дагы гусул кылмайынча (бүт денеге суу жеткирип жуунмайынча) намазга жакындашпагыла.¹ (Мечитти аралап) өтүп жүрүүчүлөр гана (гусул кылбай өтсө болот.) Эгер ооруп калсаңар же саңарда болсоңор же силерден бирөөңор ажатканадан чыкса же болбосо, аялдарды кармаласаңар жана (даарат алганга) суу тапшай калсаңар таза жер кыртышына таяммум кылып (алаканыңарды уруп) бетинерди жана колуңарды сылагыла. Албетте, Аллаһ Кечиримдүү жапа күнөөлөрдөн өтүүчү.

44. (О, Мухаммад!) Китептен (Тоораттан) насиби бар адамдарды көрбөйсүңбү, (арам, күнөө иштерге мал-дүйнө сарп кылуу менен) адашуучулукту сатып алышууда жана сенин (ак) жолдон адашуунду да каалашууда.
45. Аллаһ силердин душманыңарды жакшыраак билет жана Аллаһтын Өзү жетиштүү бапчы, Аллаһтын Өзү жетиштүү жардамчы.
46. Яхудийлерден кээ бирөөлөрү (Тоораттагы Мухаммад пайгабар жөнүндөгү) сөздөрдү

وَلَا جُنُبًا إِلَّا عَابِرِي سَبِيلٍ حَتَّى تَغْتَسِلُوا
وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ
مِّنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ أَوْ لَمَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ
تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا
فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُورًا ﴿٤٦﴾

الَّذِينَ إِلَى الَّذِينَ أَوْلُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ
يَشْتَرُونَ الضَّلَالَةَ وَيُرِيدُونَ أَن يُنْصَلُوا
السَّبِيلَ ﴿٤٤﴾

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِأَعْدَائِكُمْ وَكَفَى بِاللَّهِ وَلِيًّا وَكَفَى
بِاللَّهِ نَصِيرًا ﴿٤٥﴾

مِنَ الَّذِينَ هَادُوا يُخَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ
مَوَاضِعِهِ ۚ وَيَقُولُونَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا

акырында, үчүнчү ирет түшүргөн төмөндөгү аят жогорку эки аяттын өкүмүн жокко чыгарган: "Оо, ыйман келтиргендер, Чынында, хамр (мас кылуучу ичимдик), кумар ойноо, ансан (бут-статуялар) жана азлам (пал ачуу) шайтандын амалынан болгон ыпыластык. Андан сактангыла!" Ушул аят түшкөн соң ислам коомчулугунда аракашарап тамчысына чейин арам болгон. Ал эми, аяттын уландысынын өкүмү жоюлган эмес.

1 Бел суусу зөөк-ырахат менен түшкөн (оргазм болгон) абал Шариатта "жүнүб" деп аталат. Жүнүб болуп калган адамдар намаз окуганга болбойт, мечиттин ичинде турбайт. Бирок, мечиттен ары-бери өтүп жүрсө болот.

өз маанисинен башка мааниге бурмалашат жана (сени менен сүйлөшкөндө) динге сокку урушуп, тилдерин бурмалашып: “Уктук жана күнөө кылдык”, “Бизди укпасаң да угасың” жана “Раина”¹ дешет. Эгер алар (сөздү бурмалабай!) “Уктук жана моюн сундук”, “Бизди укчу?”, жана “Унзурна” (бизге карачы?) деп айтканда өздөрүнө жакшы жана туурараак болмок. Бирок, Аллаһ аларга каапырчылыгы себептүү каргыш жаадырган. Эми, бир аз гана бөлүгүнөн башкасы ыйман келтиришпейт.

47. О, китеп берилген адамдар! Бетиңерден бузуп, артына кайрып таштай электе, же болбосо, аларды (силердин араңардагы бузукуларды) “алтынчы күн ээлериң” каргаганыбыз сыяктуу карган сала электе, өзүңөрдөгү (Тоорат, Инжил кабарларын) тастыктоочу кылып Биз жиберген нерсеге (Кураанга) ыйман келтиргиле! Аллаһтын буйругу дароо аткарылуучу!
48. Албетте, Аллаһ Өзүнө бир нерсени шерик кылынуусун кечирбейт. Мындан башка күнөөлөрдү каалаган пендеси үчүн кечирет. Ким Аллаһка ширк келтирген болсо, ал өтө чоң күнөө ойлоп тааптыр!
49. (О, Мухаммад!) өздөрүн актаган адамдарга карабайсыңбы?! Тескерисинче, Аллаһ, Өзү каалаган

وَأَسْمِعْ غَيْرَهُمْ سَمْعَ وَرَعَيْنَا لَبِئْسَ بِالْمُنَافِقِينَ
وَطَعْنًا فِي الدِّينِ وَلَوْ أَنَّهُمْ قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا
وَأَسْمِعْ وَأَنْظُرْنَا لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ وَأَقْوَمَ وَلَئِنْ
لَعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٥٧﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لِمَثَلٍ لَنَا
مُضْمِرٍ قَالُوا مَا مَعَكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ تُطِيسَ
وُجُوهَافَتَرَدَّهَا عَلَى أَذْيَارِهَا أُولَئِكَ هُمُ كَمَا لَعَنَّا
أَصْحَابَ السَّبْتِ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ﴿٥٧﴾

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ
ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ افْتَرَى
إِثْمًا عَظِيمًا ﴿٥٨﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ هَدَى اللَّهُ يَزْعُمُونَ
مَنْ يَشَاءُ وَلَا يَتْلُمُونَ قِيلًا ﴿٥٩﴾

1 Бул жерде айтылган «Раина» сөзүн жакшыраак түшүнүү үчүн “Бакара” сүрөсүнүн 104-аятынын тафеирине караңыз.

пендесин актап алат жана аларга (данекти орогон) чел кабыкчалык да зулум кылынбайт.¹

50. Карачы, алар Аллаһка кандай гана жалгандарды ойлоп таап жатышат. Анык күнөө болууга ушунун өзү жетиштүү!

أَنْظُرْ كَيْفَ يَغْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ
وَكَيْفَ يَهْتُمُّونَ إِتْمَامًا ۝٥٠

51. Китептен насип-үлүш берилген адамдарга карабайсыңбы: Алар “жибт” жана “таагут(тар)га”² сыйынып жатышат жана каапырлар жөнүндө (аларга жагымпоздук кылып, бийманды жек көрүп): “Ошолор момундарга караганда туурараак жолдо” деп жатышат.³

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ بِالْكِتَابِ وَأَلْطَفُوا
وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا أَهْلُؤَلَاءِ أَهْدَى
مِنَ الَّذِينَ ءَامَنُوا سَبِيلًا ۝٥١

52. Аларды Аллаһ Өз ырайымынан кууган. Аллаһ кимди Өз ырайымынан ажыраткан болсо, ага эч бир жардамчы таба албайсың.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ أَحْتَمِلُ اللَّهُ وِمَن يَلْعَنُ اللَّهُ فَلَن
تَجِدَ لَهُ نَصِيرًا ۝٥٢

53. Же алардын колунда мүлк-бийлик бар бекен?! Болгон күндө деле (жеткен зыкымдыгынан улам) адамдарга кыпындай нерсени да ыраа көрүшмөк эмес!

أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ مِّنَ الْمُلْكِ فَإِذَا لَا يُوَفُّونَ
النَّاسَ نَقِيرًا ۝٥٣

1 Яхудийлер менен христиандар: “Биз Аллаһтын перзенттерибиз”, “Бейишке яхудий же христиан болгондор гана кирет” деп өздөрүн эч бир далилсиз актап-макташа беришчү. Бул алардын Аллаһка чоң жалгандарды ойлоп тапканы эле.

2 «Жибт» жана «таагут» - Аллахтан башка, жасалма кудайлардын аталыштары.

3 Бул сөздөрдү айткандар, пайгамбарыбызга жана момун-мусулмандарга ичи тарлык кылган эң адепсиз, табияты бузук, акыл-эси өтө төмөн яхудийлер жамааты. Алар ушунчалык “эсин жеп” койгондуктан Аллаһтан башка таш - кудай, жыгач - кудайларга, шайтандарга... деги эле сыйынбагандын бардыгына сыйынышат. Аякта айтышкан “жибт” менен “таагут” ошол, Аллаһтан башка кудайлардын жалпы аты. Ошондой эле, сыйкырчылык менен палчылык (көзү ачыктык) дагы “жибт”, “таагутка” кошулат. Алардын, пайда-зыян келтире албаган, дубаларды укпаган таш кудайларга сыйынган каапырларды момун-мусулмандардан туура жолдо деп айткандары ичи тарлыктан, коралбастыктан, кем акылдыктан башка нерсе эмес!

54. Же болбосо, адамдарга (мусулмандарга) Аллаһ берген пазилет-артыкчылыкты көрө албай жатышабы. Биз Ибрахимдын үй-бүлөсүнө Китеп, Даанышмандык (пайгамбарчылык) жана чоң мүлк - бийлик бергенбиз.

55. Алардын (китеп ээлериин) арасында ыйман келтиргендери да бар, (көралбастык менен адамдарды) андан тоскондор да бар. Аларга күйдүрүүчү Тозок жетиштүү.

56. Биздин аяттарыбызга каапыр болгон адамдарды, жакында Тозокко таштайбыз. Ар качан терилери бышып (азапты сезбей) калганда, азаптын “даамын” сезиши үчүн аларды (н терилерин) башка териге алмаштырабыз. Албетте, Аллаһ (ар кандай ишке) Кудуреттүү жана Даанышман.

57. Ал эми, ыйман келтирин, жакшы амал (сооптуу иш) кылгандарды болсо, жакында астынан дарыялар агып турган жана анда түбөлүк кала турган бейиштерге киргизебиз. Анда аларга (кулк-мүнөзү) таза-пакиза жубайлар бар. Биз аларды эң көлөкөлүү Бейиштерге киргизебиз.

58. (О, момундар!) Аллаһ силерди аманаттарды өз ээлерине кайтарууга буюрат. Жана эгер адамдардын арасында өкүм кылуучу болуп калсаңар, (Аллаһ көргөзгөндөй) адилеттик менен өкүм чыгарууга буюрат. Албетте, Аллаһ, силерге эң

أَمْ يَحْضُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَاءٍ أَنَدَاهُمُ اللَّهُ مِنْ قُضْيُومَهُ فَقَدْ ءَاتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَءَاتَيْنَاهُمْ مُلْكًا عَظِيمًا ﴿٥٤﴾

فَمِنْهُمْ مَنْ ءَامَنَ بِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ صَدَّ عَنْهُ وَلَكِنَّ الْجَهَنَّمَ شَعِيرًا ﴿٥٥﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا سَوْفَ نُصْلِيهِمْ نَارًا كُلَّمَا قُضِيَتْ جُلُودُهُمْ يَدْأَلُهُمْ جُلُودًا أُخْرَىٰ لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿٥٦﴾

وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا لَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا شَرَابٌ طَلَالٌ طَلِيلًا ﴿٥٧﴾

﴿٥٨﴾ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿٥٩﴾

жакшы нерселерди насаат кылды. Чынында, Аллаһ Угуучу, Көрүүчү.

59. О, ыйман келтиргендер! Аллаһка, пайгамбарга жана өзүңөрдөн (мусулмандардан) болгон иш башчыңарга моюн сунгула. Кайсыл бир маселеде талашып калсаңар, эгер Аллаһка жана Акырет күнүнө ишенүүчү болсоңор ал маселени Аллаһка жана пайгамбарга кайтаргыла. Ушул (силер үчүн) жакшы жана эң абзел чечим (болуп саналат).

60. (О, Мухаммад!) Биз сага түшүргөн нерсеге (Кураанга) жана сенден мурда түшүргөн нерселерге “ыйман келтирдик” деп ойлогон адамдарды карабайсыңбы?! Алар Таагуттан өкүм суроону каалап жатышат. Алар ага каапыр болууга буюрулган эле го?! Шайтан аларды (чындыктан) алыс-алыс адаштырып кетүүнү самайт.

61. Эгер аларга “Аллаһ түшүргөн нерсеге (Кураанга) жана Пайгамбарга (Сүннөткө) келгиле” деп айтылчу болсо, ал мунаафыктардын сенден чечкиндүү түрдө кайрылып баратканын көрөсүң.

62. Эми, аларга, жасаган ошол күнөөлөрү себептүү (Аллаһ тарабынан) бир кайгы жеткен соң, сага келип: “Кудай акы, биз бул ишибиз менен жакшылыкты жана оңдоону гана каалаганбыз” - деп (акташып) ант ичишкендери эмнеси?!

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ
وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ
إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿٥٩﴾

الَّذِينَ آمَنُوا إِلَى اللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ
يُرِيدُونَ أَنْ يُتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ
وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِمْ وَيُرِيدُ
الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿٦٠﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أُنْزِلَ
إِلَيْهِ مِنَ الرُّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ
يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا ﴿٦١﴾

فَكَيْفَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ قَالُوا
قَدْ مَتَّ أَيْدِيَهُمْ شُرُكَاؤُا الَّذِي يُخْلِقُونَ بِاللَّهِ
إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا الْإِخْسَاءَ وَتَوْفِيقًا ﴿٦٢﴾

63. (Бирок), Аллаһ алардын жүрөктөрүндө болгон (ыпылас) нерсени билет. Аларга (жасаган иштерине) көңүл бурбай эле кой. Жана алардын өздөрүнө (адашкандыктарын) жеткире сүйлөп, (Аллахтын өкүмдөрүнүн абзелдиги жөнүндө) насаат айт.
64. Биз ар бир пайгамбарды, Аллаһтын уруксаты менен ага моюн сунулушу үчүн жибердик. Эгерде алар (таагутка өкүм сурап баруу менен) өздөрүнө зулум кылып алган кезде (жалгандан ант ичпей,) сага келип, Аллаһтан кечирим сурашса жана пайгамбар дагы алардын күнөөсүн кечирүүсүн сурап Аллаһка дуба кылганда, Аллаһты, тообаларды кабыл кылуучу, Мээримдүү абалда табышат эле.
65. Жок, Раббине ант, алар качан өз ара жаңжалдарын жөнгө салуу үчүн сени аким-өкүмдар кылмайынча, кийин ошол сен чыгарган өкүмгө жүрөктөрүндө нараазылык калбай, толук моюн сунмайынча ыймандуу боло алышпайт!
66. Эгер Биз аларга (пенделерге): “Өзүңөрдү өлтүргүлө” же болбосо “Журтуңарды таштап чыккыла” деп, (ушул иштерди) парыз кылганыбызда, аны бир ууч (ыйманы күчтүү) адамдардан башкалары аткарбайт эле. Эгер алар айтылган нерсени аткарышса өздөрүнө жакшы болмок, жана (ыймандары) дагы бекемирээк болмок.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِي
قُلُوبِهِمْ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَعِظْهُمْ
وَقُلْ لَهُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا ﴿٦٣﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ
بِإِذْنِ اللَّهِ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا
أَنْفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ
وَأَسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا
أَلَّهُ تَوَّابًا رَحِيمًا ﴿٦٤﴾

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُخَرِّجُوكَ
فِي مَآسَجَرٍ يَنْفُثُهُمْ لَا يَجِدُوا فِي
أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا
تَسْلِيمًا ﴿٦٥﴾

وَلَوْ أَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ أَنْ اقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ
أَوْ اخْرَجُوا مِنْ دِيَارِكُمْ مَا فَعَلُوا إِلَّا قَلِيلٌ
مِنْهُمْ وَلَوْ أَنَّهُمْ فَعَلُوا مَا يُوعَظُونَ بِهِ
لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَأَشَدَّ تَنبِيهًا ﴿٦٦﴾

67. Анда Биз аларга Өз алдыбыздан улуу сооп бермекпиз
68. жана аларды Туура Жолго багыттап коймокпуз.
69. Кимде-ким Аллаһка жана пайгамбарга моюн сунса, ошолор гана (Бейиштин эң жогорку даражасында) пайгамбарлар, чыныгы ыймандуулар, шейиттер жана салихин (эң таза ыймандуу) адамдардан турган Аллаһ сыйлаган кишилер менен бирге болот. Алар - эң сонун шериктер!
70. Бул - Аллаһтын пазилети. (Ким көбүрөөк соопко ээ болгонун) билүү жаатынан Аллаһ жетиштүү.
71. О, ыйман келтиргендер! (Душмандардын күчүнөн, айла-амалынан) сактык чараларын көргүлө! Жана (Согуш башталып калса) топ-топко бөлүнүп, же болбосо (шартка карап) бардыгыңар чогуу чыккыла!
72. Албетте, силердин араңарда (коркоктугунан, ыйманы алсыздыгынан улам, жихаддан) кетенчиктегендер да бар. Эгер (согушта) силерге кайгы жетип (жеңилип, кээ бирөөңөр өлүп) калса, алар: "Аллаһ мени, алар менен шейит болуп кетпегеним менен сыйлады" - дешет.
73. Эгерде силерге Аллаһтын пазилети (жеңиш) жетип калса, деги эле, (мурда) силер менен анын арасында достук болбогондой (силерди тааныбагандай): "О, кана эми, мен да алар менен бирге болуп калсам, улук жеңишке (жана

وَإِذَا لَأَتَيْنَهُمْ مِنْ لَدُنَّا أَجْرًا عَظِيمًا ۝٦٧

وَلَهَدَيْنَاهُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ۝٦٨

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا ۝٦٩

ذَٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ عِلْمًا ۝٧٠

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا خُذُوا حِذْرَكُمْ فَانْفِرُوا ثُبَاتٍ أَوْ تَنْفِرُوا جَمِيعًا ۝٧١

وَإِنْ مِنْكُمْ لَمَنْ يُبْتَغَىٰ قَاتِلًا فَإِنْ أَصَابَكُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا قَدْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْنَا إِذْ لَمْ أَكُنْ مَعَهُمْ شَهِيدًا ۝٧٢

وَلَيْنَ أَصَابَكُمْ فَضْلٌ مِنَ اللَّهِ لَيَقُولُنَّ كَأَن لَّمْ تَكُن بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ رَمُودَةٌ يَسْتَخِفُّونَكَ كُنْتُمْ مَعَهُمْ فَأَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا ۝٧٣

чоң олжолорго) жетмек экенмин”- дешет.

74. Аллаһтын жолунда, бул (өпөсуз) дүйнөнүн ордуна (түбөлүк) Акыретти сатып ала тургандар согушсун! Кимде-ким Аллаһтын жолунда согушуп, өлтүрүлсө же жеңип чыкса, Биз ага жакында чоң сооптор беребиз.

75. (О, мусулмандар!) Силерге эмне болду? Аллаһтын жолунда жана (душмандын зулумунан) бечара болуп (айласыз абалда) калган эркектер, аялдар жана бөбөктөрдүн (азаттыгы) жолунда согушпай жатасыңар?! Алар: “О, Рабби! Бизди мына бул элдери (кожоюну) заалым болгон шаардан (аман-эсен) чыгарып жибер! Жана бизге Өзүңдүн алдында бир (куткаруучу) досу жана жардамчыны жибер?!” - деп зар какшап жатышат го!

76. Ыймандуу адамдар Аллаһтын жолунда согушушат. Каапыр адамдар таагуттун (шайтандын) жолунда согушушат. Силер (о, момундар) шайтандын тарапкерлерине каршы согушкула. Албетте, шайтандын айласы (ар качан) алсыз.¹

77. (О, Мухаммад!) Тиги кишилерди(н коркоктугун) карабайсыңбы? Аларга (Маккада) “Согуштан колуңарды тыйгыла, намазыңарды окуп, зекетти берип (тынч) жүргүлө” - деп айтылганда (“Бул

* فَلْيُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يَشْرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ وَمَن يُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيُقْتَلْ أَوْ يَغْلِبْ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٧٤﴾

وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمُ أَهْلُهَا وَاجْعَل لَّنَا مِن لَّدُنكَ وَلِيًّا وَاجْعَل لَّنَا مِن لَّدُنكَ نَصِيرًا ﴿٧٥﴾

الَّذِينَ آمَنُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الظَّالِمِينَ فَمَاتُوا أَوْ قُتِلُوا الشَّيْطَانُ إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا ﴿٧٦﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللَّهِ أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً وَقَالُوا رَبَّنَا لِمَ كُتِبَ عَلَيْنَا الْقِتَالُ

1 Шайтандын тарапкерлери чындыкка каршы күрөшүшөт. Чындыкка каршы күчтөр, пландар, айлакерликтер канчалык зор болсо да алсыз.

өкүмгө кошумча жихад кылууга да буйрук болсо экен. Аллаһтын душмандарынан бир өчүбүздү алсак экен” деп, жихадды сагынып жүрүшкөн. Кийин) аларга (мушриктерге каршы) согуш парыз кылынган кезде, капыстан алардын арасындагы бир жамаат, адамдардан (мушриктерден) Аллаһтан корккондой жана андан да катуурак коркуп кетишти жана: “О, Раббибиз! Эмнеге согушту парыз кылдың экен? Бизге (согушту) жакынкы мөөнөттөргө чейин кечиктире турсаң болбойт беле?” - дешти. Сен аларга: “Дүйнө пайдалары аз гана. Такыба кишилер үчүн Акырет жакшы жана силерге (ал жерде) данектин чел кабыгынча да зулумдук кылынбайт” - деп айткын.

78. Кай жерде болсоңор да өлүм силерди таап алат. Жадагалса (дубалдары) бекемделген сарайларда болсоңор да. Эгер (согушта) силерге жакшылык жетсе (жанагы акылы чолок, ыйманы күчсүздөр) “Бул - Аллаһтан дешет. Ал эми, эгер жамандык жетсе (каапырлар сыяктуу ырым-жырым кылып): “Бул - сенден” дешет. Сен аларга: “Бардыгы Аллаһтан” - деп айткын. Бул адамдарга эмне болгон, эч бир сөздү туура түшүнүшпөйт?!

79. Сага кандай гана (диний же дүйнөлүк) жакшылык жетсе - ал Аллаһтан. Жана сага эмне жамандык жетсе - бул өзүңдөн. (О, Мухаммад!) Биз сени адамдарга

لَوْلَا أَخَّرْتَنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ قُلْ مَتَّعَ اللَّهُ تَنَاسُلًا قَلِيلًا
وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لِّمَنِ اتَّقَىٰ وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا ﴿٧٧﴾

أَيُّهَا أَتُكُونُوا بِذِكْرِ الْوَيْدِ وَلَوْ كُنْتُمْ فِي
رُوحٍ مُّسِينَةٍ أَوْ أَنْ تُصِيبَهُمْ حَسَنَةٌ يَقُولُوا
هَذِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَإِنْ تُصِيبَهُمْ سَيِّئَةٌ يَقُولُوا
هَذِهِ مِنْ عِنْدِكَ قُلْ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ عَمَّا لَ
هَؤُلَاءِ الْقَوْمِ لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثًا ﴿٧٨﴾

مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنْ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ
سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَ وَأَرْسَلْنَاكَ بِالْبَيِّنَاتِ
رَسُولًا وَمَا كُنَّا بِغَلَاظِ الْبَصَرِ ﴿٧٩﴾

(ушул нерселерди жеткирсин деп) элчи кылып жибердик. Аллаһ жетиштүү Күбө.

80. Ким пайгамбарга моюн сунса, демек Аллаһка моюн сунуштур. Ким моюн сунбай койсо (өзүнө зыян кылат). Биз сени аларга кароолчу кылып жиберген эмеспиз.¹

مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ تَوَلَّى فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِظًا ۝

81. (Сенин алдында) “Моюн сундук” дешет. Ал эми сенден чыгаары менен, алардан бир тайпалары (түнү менен «айнып») сага айткандарынын тескерисине келишип алышат. Аллаһ алардын (түнкү) сүйлөшүүлөрүн жазып койот. Сен алардан жүз буруп, Аллаһка гана таянгын! Аллаһ жетиштүү таяныч.

وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ فَإِذَا بَرَأْنَاهُ مِنْ عِنْدِكَ بَيَّتَ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ غَيْرَ الَّذِي تَقُولُ وَاللَّهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّتُونَ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ۝

82. Алар Кураанды терең пикир менен окушпайбы?!² Эгер Кураан Аллаһтан башканын алдынан болсо, андан көп карама-каршылыктарды табышат эле.

أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْفُرْقَانُ إِنَّ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا ۝

83. Эгер аларга тынчтык же коркунуч жөнүндө бир кабар жетип калса аны дароо жайылтып жиберипшет. Эгер (жайылтууга шашылбай, оболу) пайгамбарга жана

وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِنَ الْأَمْنِ أَوِ الْخَوْفِ أَذَاعُوا بِهِ وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَالَّذِي أُوْتِيَ الْأَمْرُ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ مِنْهُمْ ۝

1 Пайгамбардын болгон милдети жеткирүү. Аллаһ эмнени буюрган болсо, ошону дал өзүндөй кылып, өзүнөн кошпой жана кесиптей, пенделерге жеткирип койот – бүтгү. Мына ошол себептен ким Пайгамбарга моюн сунса Аллаһка моюн сунган болот. Моюн сунбагандар менен Аллаһ Өзү эсептешип алат. Пайгамбарга адамдардын артынан ээрчип жүрүп тануулоо милдет кылынган эмес.

2 Башка бир аятта Аллаһ Таала айткан: “Биз сага бул ыйык китепти. анын аяттарында терең пикир кылышың жана акыл эзери насаат алышы үчүн түшүрдүк”. Кураанды терең ойлонуп, пикир кылып окууда төмөндөгүчө көп пайдалар бар: 1) Башка илим-билимдерге ачкыч болот. 2) Жүрөктөгү ыйманды көбөйтөт. 3) Аллаһты, Анын сыпаттарын таанытат. 4) Чыныгы дос менен душманды ажыратып берет. 5) Бейиш менен Тозоктун жолун ажыратып берет. 6) Адамдын илимин көбөйтөт. ж.б.

өздөрүнөн болгон башчыларга алып барышса, кабарды билүүгө кызыккандар ошолордон (пайгамбардан же башчылардан) билип алышмак.¹ Эгер силерге Аллаһтын пазилети жана ырайымы болбогондо, азганаңардан башка баарыңар шайтанды ээрчип калмаксыңар.

84. (О, Мухаммад!) Аллаһтын жолунда (оболу) өзүң согушкунуң. Эч кимди эмес, өзүңдү гана согушка буюр жана момундарды болсо, шыктандыр. Ошондо Аллаһ (чечкиндүү согуштук аракетинер себептүү) каапырлардын кубатын (силерден) арылтып койсо ажеп эмес. Аллаһтын кубаты күчтүү, азабы катуу.

85. Ким жакшы тарапка жардам берсе, ага ошол жакшылыктан үлүш-насиб тиет. Ким жаман тарапка жардам берсе ага ошол жамандыктан үлүш-насиб тиет. Аллаһ бардык нерсеге Көзөмөлчү.²

86. Силерге качан салам (же салам сыяктуу сөз же ишаарат) берилсе, андан да жакшыраак же болбосо өзүңдөй кылып кайтаргыла. Чынында, Аллаһ бардык нерсени Эсептөөчү.

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ
لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطَانَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٨٤﴾

فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا تُكَلَّفُ إِلَّا نَفْسُكَ
وَحَرْبُ الْمُؤْمِنِينَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَكُفَّ بَأْسَ
الَّذِينَ كَفَرُوا وَاللَّهُ أَشَدُّ بَأْسًا وَأَشَدُّ
تَنَكُّلًا ﴿٨٥﴾

مَنْ يَشْفَعْ شَفْعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ
نَصِيبٌ مِنْهَا وَمَنْ يَشْفَعْ شَفْعَةً سَيِّئَةً يَكُنْ
لَهُ كِفْلٌ مِنْهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُقِيمًا ﴿٨٦﴾

وَإِذَا الْحُجُجُ بَرَجَتْ فَاحْبِسُوا أَيْحَسَنَ مِنْهَا
أَوْ زُذَّوْهَا إِنْ أَلَّفَهُ كَانَتْ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا ﴿٨٧﴾

1 Бул аят менен Аллаһ Таала мусулмандар коомуна өз ара мамиле адебин үйрөтүп жатат. Жакшыбы, жаманбы, кандай кабар болбосун угаар замат жайылтып жиберүү жаман адат. Балким, андан коомго же бир жеке адамга зыян жетип калаар. Балким, ал кабар душмандардан жашырыла турган сыр болуп жүрбөсүн? Ошондуктан, Аллаһ Таала кандай кабар болсо да оболу акылман, билерман, тажрыйбалуу башчыларга, аксакалдарга билдирилип, алардын талкуусуна коюлгандан кийин гана же сактоого же жайылтууга уруксат берилерин үйрөтүүдө.

2 Тафсийру Жалалайнда «Кудуреттүү» деп берилген.

87. Эч бир илах жок, бир гана (затында, сыпатында, пейилинде, ысымында эч кимге окшобогон) Аллаһ гана бар. Ал силерди анда шек болбогон Кыямат Күн үчүн (ар бир адамга өз иштерине жараша сыйлык же жаза берүү үчүн) чогултат. Аллаһтан туурараак сүйлөгөн эч ким жок.¹

88. Эмне үчүн силер мунафыктар жөнүндө экиге бөлүнөсүңөр?² Аллаһ аларды жасаган иштери себептүү (каапырчылыкка) кайтарды го! Силер Аллаһ адаштырган кишилерди Туура Жолго салууну каалайсыңарбы? Кимди Аллаһ адаштырган болсо, сен ага (туура) жол таба албайсың!

89. Алар өздөрү каапыр болгону сыяктуу силердин да каапыр болуп калышыңарды эңсешет. Аларды Аллаһтын жолунда хижрат кылмайынча дос тутпагыла. Эгер (хижрат кылуудан) баш тартышса, аларды тапкан жериңерде кармап, өлтүргүлө. Аларды дос да жардамчы да кылбагыла.

90. Ал эми, (төмөндөгү) кишилерди өлтүрбөгүлө: силер менен араларында (тынчтык) келишими бар болгон коомдорго кошулуп алса. Же, силерге жана өз (каапыр)

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُجَمِّعُكُمْ إِلَى يَوْمِ الْفِتْنَةِ
لَا رَيْبَ فِيهِ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا ﴿٨٧﴾

* قَالُوا لَكُمْ فِي الْمُنَافِقِينَ فِتْنَةٌ وَاللَّهُ
أَرْكَسُهُمْ بِمَا كَسَبُوا أَتُرِيدُونَ أَنْ تَهْدُوا مَنْ
أَضَلَّ اللَّهُ وَمَنْ يَضِلَّ اللَّهُ فَلَنْ يُجَدَّ لَهُ سَبِيلًا ﴿٨٨﴾

وَذُوا الْأَرْكَامِ كَمَا كَفَرُوا أَفَتَكُونُونَ سَوَاءً
فَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ أَوْلِيَاءَ حَتَّى يَهَاجِرُوا
فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَخُذُوهُمْ وَأَقْلُبُوهُمْ
حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ وَرِيًّا
وَلَا نَصِيرًا ﴿٨٩﴾

إِلَّا الَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ
مِيثَاقٌ أَوْ جَاءَكُمْ حَصْرَتٌ صُدُّوا عَنْ
يُقَاتِلُوكُمْ أَوْ يُقَاتِلُوا أَعْمَهُمْ وَلَوْ شَاءَ

1 Демек, Аллаһтын сөздөрүнө каршы келген ар кандай ишенимдер, философиялар, жолдор, багыттар, насааттар ж.б. сөздөрдүн бардыгы туура эмес.

2 Маккадан Мединага хижрат кылуу (көчүп кетүү) парыз болгондо, кээ бир мунафыктар (сырты мусулман ичи каапырлар) хижрат кылбай коюшат. Ошондо сахабалардан кээ бирөөлөрү “Булар каапыр экен. Хижрат кылууга аракет да кылышпады” десе, дагы бир топтору “Эмнеге биз аларды каапыр дей алабыз? Бардык ислам ибадаттарын жасаптууда го!” - деп эки ача пикир кылган топторго бөлүнүп калган эле.

коомуна каршы согушуудан жүрөгү безилдеп, силердин алдыңарга келишсе. Эгер Аллах кааласа аларды силерден жогору кылып, силерге каршы согушушкан болоор эле. Эми, эгер силерге катылбай, согуш ачпай, тынчтыкты сунуштап жүрүшсө, аларга каршы чыгууңарга Аллах силер үчүн жол бербейт.

91. Силер (мунафыктардан) башка тайпаларын силерден да, (каапыр) коомдоруңан да сак болгон абалда табасыңар. Качан алар фитна-бузукулукка кайтарылса, ага чумкун кетишет. Эгер алар силерден алыстабаса, тынчтыкты сунуштабаса жана силерден колун тыйбаса, анда аларды кармап, тапкан жериңерде өлтүргүлө! Биз силерге андай адамдардын үстүнөн бийлик бердик.

92. Момун адам момун адамды - адашып гана өлтүрүп албаса - (атайлап) өлтүрүшү мүмкүн эмес. Кимде-ким (ал жашпы, карыбы, аялбы, эркекпи, каапырбы, момунбу же башкабы) бир момунду адашып (катачылыктан улам) өлтүрүп койсо, (бул күнөөсүн өчүрүү үчүн) бир момун кулду азат кылат жана (буга кошумча) маркумдун мураскорлоруна дия (кун акысын) төлөйт. Ал эми, (сөөктүн ээлери) кечирип жиберсе (дия төлөбөйт). Эгер өлгөн адам силерге душман коомдон, бирок момун болсо, (дия төлөбөй) бир момун кулду азат кылат. Эгер өлгөн адам, силер

اللَّهُ لَسَّاطَهُمْ عَلَيْكُمْ فَاقْتُلُوا كُفْرًا
أَعْتَزَلُوا بِكُمْ فَلَمْ يَقْتُلُواكُمْ وَالْقَوْلُ إِلَيْكُمْ
الْأَسْمَ فَمَا جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلًا ﴿٩١﴾

سَتَجِدُونَ الْعَرَبَ يُرِيدُونَ أَنْ يُكْفِّرُوا
وَيَأْمُرُوا قَوْمَهُمْ كُلَّ مَا رُدُّوا إِلَى الْفِتْنَةِ
أَنْزَكُوا فِيهَا فَإِنْ لَمْ يَعْتَزِلُواكُمْ وَلِتَقُوا
إِلَيْكُمْ أَسْلَمَ وَيَكْفُوا أَيْدِيَهُمْ فَخَذُّهُمْ
وَأَقْتُلُوهُمْ حَيْثُ تَقْبَضُوا وَتُؤْتَىكُمْ
جَعَلْنَا لَكُمْ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا مُبِينًا ﴿٩٢﴾

وَمَا كَانَ لِلْمُؤْمِنِ أَنْ يَقْتُلَ مُؤْمِنًا إِلَّا
خَطَاً وَمَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَاً فَتَحْرِيرُ
رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَدِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلَى
أَهْلِيهِ إِلَّا أَنْ يَصَّدَّقُوا فَإِنْ كَانَ مِنْ
قَوْمٍ عَدُوٍّ لَكُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ
فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ
بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ فَدْيَةٌ
مُسَلَّمَةٌ إِلَى أَهْلِيهِ وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ
مُؤْمِنَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ
مُسْتَابَعَيْنِ تَوْبَةٌ مِنَ اللَّهِ وَكَانَ
اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٩٣﴾

менен тынчтык келишимин түзгөн коомдон болсо, өлгөндүн үй-бүлөсүнө дия төлөө менен бирге бир момун кулду да азат кылат. Ал эми ким (кул азат кылганга же дия төлөгөнгө мүмкүнчүлүк) таппаса, Аллаһ тарабынан тообасы кабыл алынышы үчүн эки ай үзгүлтүксүз орозо кармайт. Аллаһ Билүүчү, Даанышман.¹

93. Ким момун адамды атайлап өлтүрсө, анын жазасы түбөлүк тозок! Ага Аллаһтын каары жана каргышы жаайт! Аллаһ ага чоң азапты даярдап койгон!
94. О, ыйман келтиргендер! Эгер Аллаһтын жолунда (жихадга) жөнөсөңөр, (кимдин ким экенин) анык билип алгыла. (Коркконунан же урматтаганынан улам) силерге салам берген адамга, дүйнө жашоосунун (арзыбаган) нерселерин каалап: “Сен ыймандуу эмессиң!” - дебегиле. Аллаһтын алдында көп олжолор бар. Мурун өзүңөр ошондой элеңер. Кийин Аллаһ силерди ардактуу кылды. Эми, (ишинерди) анык билип жүргүлө! Албетте, Аллаһ силердин бардык ишинерден Кабардар.²

وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِدًا فَقَدْ آثَرَهُ
جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَكَرِهَ اللَّهُ عَلَيْهِ
وَلَعْنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا ﴿٩٣﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا حَرَسْتُمْ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ فَتَيَبَّسُوا وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ أَلْفَقَ
إِلَيْكُمْ أَلَسْتُمْ مُؤْمِنًا
تَتَّبَعُونَ عَرَصَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
فَعِنْدَ اللَّهِ مَغَازٍ كَثِيرَةٌ كَذَلِكَ
كُنْتُمْ مِنْ قَبْلُ فَمَنَّ اللَّهُ
عَلَيْكُمْ فَتَبَيَّنُوا إِنَّ اللَّهَ كَانَ
بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٩٤﴾

1 Момун адамды атайлап өлтүргөн ыймандуунун ыйманы кескин түрдө азайып, каапырчылыкка жакындашып калат. Ошондуктан Пайгамбарыбыз саллаллоху алайхи ва саллам: “Менден кийин бири-бириңерди өлтүрүүчү каапырларга айланып калбагыла” деп катуу эскерткен.

2 Аллаһтын жолунда жихадга бара жаткан бир топ сахаабалар жолдо кезигип, салам айткан кишини “Бул душман экен, жанынан коркуп эле салам берип жатат” деп ойлоп, өлтүрүп, мал-мүлкүн, койлорун олжо кылып алышат. Аллаһ бул аятта аларды ушул каталары үчүн жемелеп, бир кездерде оздорунун да ошол адам сыяктуу коркуп-үркүп жүргөндөрүн эстериңе салат.

95. Бирөөгө зыяны тийбеген абалда (жихадга чыкпай) үйүндө отурган момундар менен, Аллаһтын жолунда малдары жана жандары менен жихадка чыккан момундар тең боло албайт. Аллаһ малдары, жандары менен жихад кылуучулардын даражасын үйүндө отургандардан жогору кылды. Бирок, Аллаһ бардыгына жакшылыкты (Бейишти) убада берди. Аллаһ жихадга чыккандарды үйдө отургандардан улук сооптор менен абзел кылган.

96. (Ал улук сооптор—) Өзүнөн берилчү жогорку даражалар, кечирим жана ырайым. Аллаһ Кечиримдүү, Мээримдүү.

97. (Себепсиз хижрат парызын аткарбай коюу менен) өздөрүнө зулум кылган адамдарга, алардын жанын алуу мезгилинде периштелер: “Кандай абалда жашадыңар?” (эмнеге хижрат кылбадыңар?) дегенде алар (жалгандан): “Биз (бул) жерде алсыз (бечара) болчубуз»-дешет. Анда периштелер: “Аллаһтын жери кең эмес беле?! (Каалаган жериңерге) хижрат кылсаңар болмок?!” - дешет. Андай адамдардын бараар жери – тозок! Ал кандай жаман орун!

98. Ал эми, (хижрат кылууга) эч кандай амал-чара таппаган аял, эркек жана балдардан турган алсыз-бечараларды...

لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرَ أُولِي الضَّرَرِ
وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ
فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى
الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً وَلَا وَعَدَ اللَّهُ الْمُسْتَضْعِفِينَ وَفَضَّلَ اللَّهُ
الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٩٥﴾

دَرَجَاتٍ مِنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً وَكَانَ اللَّهُ
عَفُورًا رَحِيمًا ﴿٩٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّيْنَاهُمُ الْفُلُكِيَّةَ ظَالِمِينَ أَنْفُسِهِمْ
قَالُوا إِنَّمَا كُنَّا نَسْتَضْعِفِينَ فِي الْأَرْضِ
قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضَ اللَّهِ وَسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا
قَالُوا لَكَ مَاؤُهُمْ جَهَنَّمُ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿٩٧﴾

إِلَّا الْمُسْتَضْعِفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ
وَالْوِلْدَانِ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ
سَبِيلًا ﴿٩٨﴾

99. Аллах балким кечирээр.¹ Аллах Кечиримдүү, күнөөлөрдөн өтүүчү.

100. Ким Аллах жолунда хижрат кылса, жер жүзүнөн көптөгөн ыңгайлуу башпаанектерди жана бардарчылыкты табат. Ким үйүнөн Аллах жана пайгамбарынын жолунда хижрат кылып чыкса жана андан кийин аны (жолдо) олүм тапса, анын сооп-сыйлыгын Аллах (Таала, жетип барган адамдын сообундай) берет. Аллах - Кечиримдүү, Мээримдүү.

101. (О, момундар) эгер жер жүзүндө сапар кылсаңар, (жана) силерге душмандын зыян жеткирүүсүнөн корксоңор, намазыңардан (бир бөлүгүн) кыскартып окушуңарда силерге күнөө жок.² Албетте, каанырлар силерге анык душман.

102. (О, Мухаммад!) Эгер сен алардын (сахаабалардын) арасында (имам болуп) намаз окучу болсоң, сен менен бирге болгон алардын бир тобу (кароолдо) турсун жана куралдарын алып алышсын. Сажда кылып (намаз окуп) бүткөндө арканарга өтүп (коргоп) турушсун.

قَالُوا لَيْكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَغْفِرَ عَنْهُمْ
وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا

وَمَنْ يُهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ
مَرْغَمًا كَثِيرًا وَسَعَةً وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ
مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ فُتِّرْ بِهِ الْمَوْتُ فَقَدْ
وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا

وَإِذَا ضَرَجْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ
تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ إِنْ خِفْتُمْ أَنْ يَفْتِكُمُ الَّذِينَ
كَفَرُوا إِنَّ الْكَافِرِينَ كَانُوا أَعْدَاؤُكُمْ مُبِينًا

وَإِذَا كُنْتُمْ فِيهِمْ فَأَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلَاةَ
فَلْتَقُمْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا
أَسْلِحَتَهُمْ فَإِذَا سَجَدُوا فَلْيَكُونُوا مِنْ
وَرَاءِكُمْ وَلْتَأْتِ طَائِفَةٌ أُخْرَى لَمْ يُصَلُّوا
فَلْيُصَلُّوا مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا بِحُدُودِهِمْ

1 Демек, «сөзсүз кечирет» деген бүтүм чыккан жок. “балким кечирээр ” деген окум чыкты. Мунун себеби, ошол алсыз бечералардан кээ бирлери алсыздыгын шыгтоолоон талантагыдай, бүт күч-кайраттары менен аракет кылышкан эмес.

2 Пайгамбарыбыздын көп сапарлары жихад үчүн болгон жана ушул аят түшкөндөн баштап, бардык алыс сапарларында намаздарды кыскартып (бешим, асир, куптаңдын парыздарын эки ирекеттес, багымдат менен шам намазын өзүндөй) окуп жүргөн. Бир күнү Умар бин Хаттаб Пайгамбарыбыздан: “Ээ Аллахтын элчиси, Аллах “Эгер душмандан корксоңор, кыска намаз окугула” деген. Ал эми, тынч мезгилдеги сапарда кантебиз?” деп сураганда Пайгамбарыбыз: “Кыска намазга уруксат Аллахтын силерге берген садакасы. Аны кабыл алып койгула” - деп жооп берген. Ошондон бери мусулмандар бардык мезгилдерде алыс сапарга чыкса намаздарын кыскартып (хаср) окуп жүрүшөт.

Анан намаз окуй элек башка топ келип, сени менен намаз окушсун. Бирок, этияттыктарың жана курал-жарактарың алып алышың. Эгер силер куралыңар менен керек-жарактарыңардан бейкапар калсаңар каапырлар силерге капыстан кол салууну самап турушат. Эгер силерге жамгырдын кесепети жетсе же оорулуу болсоңор, анда куралыңарды (жерге) койсоңор күнөө эмес. Бирок, абайлагыла. Чынында, Аллаһ каапырларга кордоочу азапты даярдап койгон.

103. Ал эми, намазды окуп бүткөнүңөрдөн кийин, турган, отурган жана жамбантап жаткан (бардык) убактыңарда Аллаһты зикир кылгыла. Эгер (согуштан) тынч болгонуңарда намазды толук окугула. Албетте, намаз момун адамдар үчүн өз убактысында окулуучу парыз болду.¹

104. (Душман) коомдун артынан сая түшүүдөн талыкпагыла. Эгер силер азап чеккен болсоңор, алар деле силер сыяктуу азап чегишти. (Экинчиден) силер Аллаһтан, алар үмүт кылбаган нерсени (Бейишти) үмүт кылып жатасыңар. Аллаһ Билүүчү, Даанышман.

105. (О, Мухаммад!) Биз сага китепти (Кураанды) акыйкат менен (бузулбай турган жана бардык

وَأَسْلَحْتَهُمْ فِي دِينِ الَّذِينَ كَفَرُوا
لِيُفْلَحُوا عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ وَأَمْتِعَتِكُمْ
فَيَمِيلُونَ عَلَيْكُمْ مَيْلَةً وَاحِدَةً وَلَا جُنَاحَ
عَلَيْكُمْ إِنْ كَانَ يَكُمُ أَذًى مِنْ مَطَرٍ
أَوْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَنْ تَضَعُوا أَسْلِحَتَكُمْ
وَتُحْذَرُوا جُزْءًا إِنَّ اللَّهَ عَذِيبٌ لِكَافِرِينَ
عَذَابًا مُهِينًا ﴿١٠٥﴾

فَإِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلَاةَ فَادْكُرُوا اللَّهَ فِيمَا
وَقَعْتُمْ وَأَعَلَى جُنُوبِكُمْ فَإِذَا
أَطَعْتُمْ أَنْتُمْ فَاقِيمُوا الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ
كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَقْشُورًا ﴿١٠٣﴾

وَلَا تَهِنُوا فِي ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ إِنْ تَكُونُوا
تِلْكَ الْأَمْوَالِ لَأُنْهَمَ بِلِلِّ الْأَمْوَالِ كَمَا تِلْكَ الْأَمْوَالِ
وَتَرْجُونَ مِنَ اللَّهِ مَا لَا يَرْجُونَ
وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٠٤﴾

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ
بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرَادَ اللَّهُ وَلَا تَكُنْ

¹ Бул аяттагы “момун адамдар үчүн” жана “өз убактысында” деген сөздөргө көңүл буру зарыл. Намаз момун (ыймандуу) адамдын ыйманы үчүн тараза сыяктуу. Эгер адамдын ыйманы таза болсо, намазы толук, сапаттуу болот. Ыйманы начар болсо намазы дагы эптемей болот. Намаз - ыймандуу кишилер үчүн, балакат жашына жеткен ар бир эркек-аялга “өз убактысында окулуучу парыз”.

кабарлары чындык болгон абалда) адамдар арасында Аллаһ көргөзгөн жол менен өкүм кылышың үчүн түшүрдүк. Жана сен кыянатчыга тарапкер болбогун!

لِّلْخَائِنِينَ خَصِيمًا ﴿١٠٦﴾

106. (Эгер сенден ката кеткен болсо) Аллаһтан кечирим сура. Албетте, Аллаһ Кечиримдүү, Мээримдүү.

وَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ
عَفُورًا رَّحِيمًا ﴿١٠٦﴾

107. Сен өздөрүнө кыянат (зулум) кылган (кылмышкер) адамдардын тарабында туруп талашпа. Аллаһ күнөө - кыянатты көп жасаган адамдарды сүйбөйт.

وَلَا تَجِدُ لِعَنِ الَّذِينَ يَخْتَلُونَ أَنفُسَهُمْ
إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ كَانَ خَوَّانًا أَثِيمًا ﴿١٠٧﴾

108. (Күнөө, кыянатты көп жасагандар күнөө - кылмыштарын) адамдардан жашыра алышат, а бирок Аллаһтан жашыра алышпайт. Чынында, алар түндөсү жашынып алып, Аллаһка жакпаган сөздөрдү ойлонуп жатканда да Аллаһ (Өзүнүн илими менен) алардын жанында болот. Аллаһ алардын бардык иштерин Ороп алуучу.

يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفُونَ
مِنَ اللَّهِ وَهُوَ مَعَهُمْ إِذْ يُبَيِّنُونَ مَا لَا
يَرْضَى مِنَ الْقَوْلِ وَكَانَ اللَّهُ
بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطًا ﴿١٠٨﴾

109. О, силер (кыянатчыларга актоочу болгондор!) Бул дүйнө жашоосунда го, аларды актап талаштыңар. Ал эми, Кыямат Күнү аларды актап Аллаһ менен ким талаша алат?! Же болбосо, ким аларга таяныч боло алат?!¹

هَٰؤُلَاءِ جَدَلْتُمْ عَنْهُمْ فِي الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا فَمَنْ يُجِدُ اللَّهَ عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
أَمْرًا مَنْ يَكُونُ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ﴿١٠٩﴾

110. Жана ким бир жаман (күнөө) иш кылса же өзүнө зулумдук кылып алса, кийин (артынан) Аллаһтан

وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ
يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ يَجِدِ اللَّهَ عَفُورًا رَّحِيمًا ﴿١١٠﴾

1 Эч ким! Анткени, Кыяматта аларга каршы өздөрүнүн дене мүчөлөрү да күбөлүккө өтөт. Аллаһтын периштелери жазып алган бардык кылмыштары нйне-жибине чейин ачылып турса ким аларды актай алмак эле?! Ошондуктан, пенде бул дүйнөдө азгыруучу напсинин жетегине жүрүп, күнөөгө батпасын! Напсиси аны бир күнөөгө баштаса "Эй, напсим! Өзүңдү токтот! Бул күнөөңүн ырахат-жыргалы тез эле өтүп кетет. Артынан кайгы-касыреттер, күнөөлөр, Кыяматтагы жазалар калат!" - десин.

кечирим сураса, Аллаһты
Кечиримдүү, Мээримдүү экенин
табат.

111. Ким бир күнөө иш жасаса (анын
жазасы) өзүнө, Аллаһ - Билүүчү,
Даанышман.

112. Кимде ким бир чоң күнөө же
башка кылмыш ишин жасап, кийин
аны бейкүнөө адамга төңкөсө,
ал өз мойнуна доомат жана чоң
күнөөнү илип алыштыр.

113. (О, Мухаммад!) эгер сага
Аллаһтын пазилети жана
ырайымы болбогондо алардан
(кыянатчылардан) бир тайпа
сени адаштырууга жан үрөп
калышкан эле. Бирок, алар (сени
эмес) өздөрүн гана адаштырышат
жана сага эч кандай зыян жеткире
алышпайт. Аллаһ сага (бардык
нерселердин баян-илимин өз ичине
камтыган) китеп - Кураанды жана
Сүннөттү түшүрүп, билбеген
нерселеринди билгизди. Аллаһтын
сага (берген) пазилети улук.

114. Алардын (кыянатчылардын)
көп отуруш-чогулуштарында
жакшылык жок. Ал эми, садакага,
жакшы үрп-адатка буюрган
же адамдардын арасын ондоо
үчүн (чогулган адамдардын
отуруштарында жакшылык
болот). Жана ким ушуну (аталган
жакшылыктарды) Аллаһтын
ыраазычылыгын тилеген абалда
жасаса, ал адамга жакында улуу
сооп беребиз.

115. Жана кимде - ким, өзүнө
Туура Жол анык болгондон

وَمَنْ يَكْسِبْ إِثْمًا فَإِنَّمَا يَكْسِبُهُ عَلَى
نَفْسِهِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١١١﴾

وَمَنْ يَكْسِبْ خَطِيئَةً أَوْ إِثْمًا ثُمَّ يَرْمِ
بِهَا بَرِيئًا فَقَدْ أَحْتَمَلَ بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُبِينًا ﴿١١٢﴾

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ لَهَمَّت
طَائِفَةٌ مِنْهُمْ أَنْ يُضِلُّوكَ وَمَا يُضِلُّونَ
إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَصُرُّونَكَ مِنْ شَيْءٍ
وَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ
وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُن تَعْلَمُ وَكَانَ فَضْلُ
اللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا ﴿١١٣﴾

* لَأَخِيرَ فِي كَثِيرٍ مِنْ جُودِهِمْ إِلَّا مَنْ
أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ أَصْلَحَ
بَيْنَ النَّاسِ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ
مَرْضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١١٤﴾

وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ

кийин, пайгамбарга (анын өкүмүнө) каршылык кылса жана момундардын жолунан башка жолго ээрчисе, аны тандаган жолунда жөн койобуз. Жана аны Тозокко жеткиребиз. Ал кандай жаман жай!

116. Албетте, Аллаһ (ибадатта жана ишенимде) Өзүнө шерик кошулуусун кечирбейт. Мындан башкасын Өзү каалаган пендеси үчүн кечирет. Ким Аллаһка ширк келтирген болсо, демек ал катуу адашыптыр!
117. Алар Аллаһтан башка, аял жынысындагыларга дуба кылышат¹ жана өзүнүн сөзүнөн баш тартуучу шайтанга дуба кылышат.
118. Аллаһ ага (шайтанга) наалат-каргыш жаадырганда ал айткан: “Мен Сенин пенделериңдин арасынан тийиштүү насибимди алаармын.
119. Жана аларды жолдон адаштырып, куру кыялдарды жүрөктөрүнө салаармын. Жана алар менин буйругум менен малдарынын кулактарын кесипшет² жана менин гана буйругум менен Аллаһтын жаратканын өзгөртүшөт!” Ким

الْهُدَى وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ تُولَىٰ
مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿١١٦﴾

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ، وَيَغْفِرُ
مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ
فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١١٧﴾

إِنْ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا إِنثَانًا
يَدْعُونَ إِلَّا شَيْطَانًا مَرِيدًا ﴿١١٨﴾

لَعَنَهُ اللَّهُ وَقَالَ لَا أَخْذِلُ مِمَّنْ
عِبَادِكَ نَصِيبًا مِّمَّا كَفَرُوا ﴿١١٩﴾

وَلَا أُضِلُّهُمْ وَلَا أَغْنِيَهُمْ وَلَا أَمُرُّهُمْ
فَلْيَنْتَحِ كُنَّ أَذَانُ الْأَنْعَامِ
وَلَا أَمُرُّهُمْ فَلْيَغْرِتْ خَلْقُ اللَّهِ
وَمَنْ يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِنْ دُونِ
اللَّهِ فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُبِينًا ﴿١٢٠﴾

1 Араб мушриктери өз татап максаттарын сураган “Лат”, “Манат”, “Уzza” сыяктуу буттарын аял жынысындагылардын аты (женский род) менен атаган.

2 Шайтандын азгырыгынын бири – ырым-жырым кылып жаныбарлардын кулагын кесүү. Исламдан илгерки (жахилият) доорундагы араб мушриктери кол астындагы төөлөрүнөн кээ бирлерин бут-статуяларына арнап, алардын кулагын кесип, белгилүү кылып коюшкан. Алар аны иштетпей, союп да жебей баш коюшчу. Ар кандай себептер менен, ырым-жырым кылып, кээ бир төөлөрдүн этин өздөрүнө арам кылып алышчу.

Аллаһты коюп, шайтанды дос
- башчы кылып алса, ал анык
зыяндын зыянына түшүптүр!

120. (Шайтан) аларга убадаларды берет,
жүрөктөрүнө куру кыялдарды
салат. Шайтан аларга жалгандан
башка убада бербейт.

يَعِدُّهُمْ وَيُوعِظُهُمْ وَمَا يَعِدُهُمُ
الشَّيْطَانُ إِلَّا عُرُواةٌ ﴿١٢٠﴾

121. Ошолордун (шайтанга ээрчиген-
дердин) жайы Тозок! Алар өздөрүн
андан куткаруучуну таппай (ал
жерде түбөлүк) калышат.

أُولَئِكَ مَاؤُنْهْمُ جَهَنَّمُ
وَلَا يَجِدُونَ عَنْهَا مَخِيصًا ﴿١٢١﴾

122. Ал эми, (Аллаһка, периштелерге,
китептерге, пайгамбарларга,
Акырет күнүнө, тагдырдын
жакшы-жаманы Аллаһтан
болушуна) ыйман келтирген жана
(ошол ыймандан жаралган) сооп
иштерди жасай турган адамдарды
Биз анда түбөлүк калуучу,
астынан дарыялар агып туруучу
бейиштерге киргизебиз. Бул –
Аллаһтын акыйкат убадасы. Эч
кимдин сөзү Аллаһтын сөзүндөй
чын эмес.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا وَعْدَ اللَّهِ
حَقًّا وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًا ﴿١٢٢﴾

123. (Тозоктон кутулуу) силердин да,
китеп ээлеринин да куру кыялдары
менен эле боло калбайт. Ал эми,
ким (кандай) күнөө иш жасаса,
ошонун гана жазасын алат. Жана
(жаза берилчү мезгилде) өзүнө
Аллаһтан башка дос-жардамчы
таппай калат.

لَيْسَ بِأَمَانِيكُمْ وَلَا أَمَانِي أَهْلِ الْكِتَابِ
مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَى بِهِ وَلَا يَجِدْ لَهُ مِنْ
دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿١٢٣﴾

124. Эркекпи же аялбы, кимде-ким
жакшы иштерди жасаса жана
ал ыймандуу болсо, (жасаган
иштеринин) кыпындайына да
зулум кылыпбаган абалда Бейишке
киришет.¹

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ مِنْ
ذَكَرٍ أَوْ اُنْثَى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَئِكَ
يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ نَبْرَةً ﴿١٢٤﴾

1 Ушул аят ислам аяттарды эң жогорку даражада баалаганына далил болот.

125. Аллаһтын Шариятын (бекем) кармап, ширктен таухидке бурулган абалда Ибрахимдин динине ээрчиген жана жүзүн (өзүн) Аллаһка толук моюн сундурган адамдын дининен да жакшыраак дин туткан адам барбы? Аллаһ Ибрахимди (Өзүнө) дос туткан.

126. Жердеги жана асмандардагынын бардыгы Аллаһтын мүлкү. Аллаһ ар бир нерсени Ороп Алуучу¹.

127. (О, Мухаммад!) Сенден аялдар жөнүндө фатва (өкүм) сурашат. Айткын: “Аялдар жөнүндө силерге Аллаһ жана Китептеги жетим кыздар, алсыз-бечара (жетим) балдарга арнап окулган аяттар өкүм берет. (Жана силерди, сулуулугуна же байлыгына) кызыгып үйлөнүп алып, (кийин) аларга берилиши парыз кылынган махырды бербей койгон (жетим кыздардын укугун орундатууга) жана жетимдер үчүн адилет башчылык кылууга (буюрат). Кандай гана жакшылык кылсаңар да Аллаһ аны, албетте, Билүүчү.

128. Эгер бир аял күйөөсүнүн өзүнө көңүлсүздүгүнөн жана таштап кетүүсүнөн корксо, эрди-катын экөөсү (аялдын демилгеси менен) бир келишимге келүүсүндө күнөө жок. Келишим жакшы нерсе. Жана жүрөктөр кызганычка даяр турат. Эгер жакшылык кылсаңар

وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِّمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ
وَهُوَ مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا
وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا ﴿١٢٥﴾

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ
وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطًا ﴿١٢٦﴾

وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ قُلِ اللَّهُ
يُفْتِيكُمْ فِيهِنَّ وَمَا يُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فِي
الْكِتَابِ فِي يَتِمَى النِّسَاءِ الَّتِي
لَا تَقُوْنُهُنَّ مَا كُتِبَ لَهُنَّ وَرَغِبْنَ أَنْ
يَكُوْنَهُنَّ وَالْمُسْتَضْعَفِيْنَ مِنَ الْوِلْدَانِ وَأَنْ
تَقُوْمُوا لِلْيَتَمَىٰ بِالْقِسْطِ وَمَا تَفْعَلُوْا مِنْ
خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِوَعْدِهِ عَلِيمًا ﴿١٢٧﴾

وَإِنْ أَمْرًا عَاقَبْتُمْ مِنْ بَعْلَتِهَا نَشُورًا أَوْ
إِعْرَاضًا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يُصْلِحَا
بَيْنَهُمَا صُلْحًا وَالصُّلْحُ خَيْرٌ
وَأُخْبِرَتِ الْأَنْفُسُ الشُّحَّ وَإِنْ تُحْسِنُوا
وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ

1 “Ороп алуучу” деген сөздүн мааниси: Аллаһтын илими бардык маалыматтарды, Аллаһтын угуусу бардык кабарларды өзүнө камтыйт, Аллаһтын каалоо-кудурети бар болгондун баарына таасирдүү, ырайымы жана каары бардык жаралгандарга жетүүчү дегенди түшүндүрөт.

حَبِيرًا ۝

жана Аллаһтан корксоңор, Аллаһ бардык ишинерден кабардар.

129. (О, эркектер!) Канчалык умтулсаңар да, аялдар арасында адилет кылууга кудуретинер жетпейт. Бирок, (жүрөгүнөр умтулганына) берилип албагыла жана (көңүлсүз болгонунарды) күйөөсү таштап кеткен аял сыяктуу таштап койбогула. Эгер араны оңдосоңор жана такыба кылсаңар, Албетте, Аллаһ Кечиримдүү, Мээримдүү.
130. Эгер (эрди-катын) ажырашып кетчү болсо, Аллаһ алардын ар бирин Өзүнүн Кендиги (пазилети) менен беймуктаж кылат. Жана Аллаһ пазилети Кең, Даанышман Зат.¹
131. Асмандардагы жана Жердеги бардык нерселер Аллаһтын мүлкү. (О, момундар) Биз силерге да, силерден мурун китеп берилген элдерге да “Аллаһтан корккула” деп буюрганбыз. Эгер каапыр болсоңор (билип алгыла), асмандардагы жана Жердеги бардык нерселер Аллаһтын мүлкү! Аллаһ Беймуктаж жана Макталган!
132. Асмандардагы жана жердеги бардык нерселер Аллаһка таандык. (Бардыгы Аллаһка таянат) жана Аллаһ жетиштүү Сактоочу.²

وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمِيلِ فَتَذَرُوهَا كَالْمُعَلَّقَةِ وَإِنْ تُصْلِحُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُورًا رَحِيمًا ۝

وَإِنْ يَتَفَرَّقَا يُغْنِ اللَّهُ كُلًّا مِنْ سَعْيِهِ وَكَانَ اللَّهُ وَاسِعًا حَكِيمًا ۝

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَلَقَدْ وَصَّيْنَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَإِيَّاكُمْ أَنْ اتَّقُوا اللَّهَ فَإِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ غَنِيًّا حَمِيدًا ۝

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ۝

1 Жогоруда Аллаһ өз Даанышмандыгы менен үй-бүлөнүн бүтүндүгүн, тынчтыгын кепилдей турган эреже-мыйзамдарды көргөздү. Эрди-катын аларды сактап тутун булатса го, жакшы. Ал эми бир себеп менен ыгымак бузулуп, эки тарап элдешкис болуп калса, айласыздан ажырашууга туура келет. Ажырашуу - трагедия. Бирок, жашоо токтоп калбайт. Аллаһтын ырайым-даргөйү кенен. Анысына да мунусуна да дагы бир жерден бак буюруп, беймуктаж кылып конуу Ал үчүн оңой эле.

2 Аллаһ. Аллаһ болгону үчүн ошончолук чексиз, кенен ааламдарды сактап (Вакийл)

133. О, адамдар! Эгер кааласа (Аллаһ) силерди (дүйнөдөн) кетирип, ордуңарга башкаларды алып келет. Аллаһ буга Кудуреттүү.¹

134. Ким дүйнө сообун кааласа...
Дүйнөнүн да, Акыреттин да сообу Аллаһтын алдында. Аллаһ Угуучу, Көрүүчү.

135. О, ыйман келтирген адамдар! Адилеттүүлүктү бекем кармоочу жана өзүңөрдүн, ата-энеңердин, тууган-уругуңардын зыянына болсо да (жана) ал бай же кембагал болсо да, Аллаһ үчүн, туура күбөлүккө өтүүчү болгула. Аларга (силерден көрө) Аллаһ жакыныраак. (Ошондуктан) Адилет кылуу(дан четтеп), өз кызыкчылыгыңарга берилип кетпегиле. Эгер (чындыкты) бура сүйлөп, адилеттен жүз бурчу болсоңор, (билип койгула) Аллаһ силердин бардык ишиңерден Кабардар!

136. О, ыйман келтиргендер! Аллаһка, Анын пайгамбарына, (ошол) пайгамбарына түшүргөн Китепке андан мурун түшүргөн (бардык ыйык) китепке ыйман келтиргиле. Кимде-ким Аллаһка, анын периштелерине, китептерине, пайгамбарларына жана Акырет күнүнө ыйман келтирбесе, анын катуу адашканы.

إِنْ يَشَاءُ يُدْهِبْكُمْ أَيُّهَا النَّاسُ وَيَأْتِ بِآخَرِينَ ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ قَدِيرًا ﴿١٣٣﴾

مَنْ كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِندَ اللَّهِ ثَوَابٌ الدُّنْيَا وَآخِرَةُ ۖ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿١٣٤﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَكُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ ۖ شُهَدَاءَ لِلَّهِ وَلَوْ عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ ۚ إِنْ يَكُنْ عَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا فَاللَّهُ أَوْلَىٰ بِهِمَا ۖ فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىَٰ أَنْ تَعْدِلُوا ۚ وَإِنْ تَلَوُّوا أَوْ نَعَسُوا فَوَاتٍ ۚ اللَّهُ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١٣٥﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۚ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِ ۚ وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ ۚ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١٣٦﴾

болуп турат. Ал эми бул үчүн чексиз илим, чексиз кудурет, чексиз даанышмандык зарыл. Аллаһга башка эч кимде жана эч бир нерседе мындай сыпаттар табылбайт.

1 Аллаһка кулчулук кылбасаңар, кимге кулчулук кыласыңар, эй адамдар?! Эгер Ал кааласа, силерди коз ачып жумгулча жер менен жексен кылып коюуга Кудуреттүү! Бирок, Ал бизге мөөнөт берип атат. Ойлонсун деп, Өзүмө кайтсын деп...

137. Чынында, ыйман келтиргенден кийин каапыр болгон, кийин дагы ыйман келтирген, андан кийин дагы каапыр болуп, каапырчылыгын күчөткөн адамдарды Аллаһ кечирбейт жана Туура Жолго баштабайт.¹

138. (О, Мухаммад! момундарды тааптап, каапырларды дос кылып алган) мунафыктарга жан сыздаткан азап жөнүндө “кушкабар” бер.

139. Ыймандууларды тааптап, каапырларды дос тутуп алгандар алардан күч-кубат сурап жатышабы?! Бардык күч-кудурет Аллаһтын алдында го!

140. (О, момундар!) Аллаһ силерге Китепте “Эгер Аллаһтын аяттарына каршы сөз айтып же аны шылдың кылынып турганын уксаңар, качан башка сөзгө өтмөйүнчө алар менен отурбагыла!” - деген өкүмдү түшүргөн. (Эгер алар менен бирге отура берген болсоңор) анда, силер дагы ошолордун бири экенсиңер. Албетте, Аллаһ (силерге окшогон) эки жүздүү мунафыктардын бардыгын каапырлар менен кошуп тозокко чогултат.

141. Алар (мунафыктар) силерди аңдып турушат. Эгер (согушта) силерге Аллаһ тарабынан жеңиш болуп калса (силерге жагынуу

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ أَدَّوْا كُفْرًا تَرَى أَنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ لَهُمْ وَلَا يَهْدِيَهُمْ سَبِيلًا ﴿١٣٧﴾

يُخَيِّرُ الْمُتَّقِينَ بِأَنَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٣٨﴾

الَّذِينَ يَتَّخِذُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ أُلِيتَ لَهُمْ عِنْدَ هُمُ الْعِزَّةِ فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا ﴿١٣٩﴾

وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ آيَاتَ اللَّهِ يَكْفُرُ بِهَا وَلَيْسَ لَهَا فَلََّا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتَّى تَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ إِنَّكُمْ إِذًا مِثْلُهُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا ﴿١٤٠﴾

الَّذِينَ يَتَرَبَّصُونَ بِكُمْ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ كُفْرٌ فَفَتْحَ مِنَ اللَّهِ مَا لَوْ أَنَّ تَرَكَكُمْ مَعَكُمْ وَإِنْ

1 Анткени, эми андай туруксуз адамдан үмүт калбайт. Башка аяттарда Аллаһ андай адамдар жөнүндө: “Өздөрү адашкынты эле, анан Аллаһ алардын жүрөктөрүн адаштырып койду”, жана: “Биз алардын акыл-жүрөктөрүн биринчи жолу ыйман келтирбегендей кылып койбуз” - деген.

жана олжодон бир нерсе алуу үчүн): “Биз силер менен бирге эмес белек?” - дешет. Ал эми, каапырларга (жеништен) бир үлүш буюруп калса (аларга): “Биз силерге жардам берип, момундардан коргободук беле?” - дешет. Аллаһ Кыяматта силердин араңарда Өзү өкүм кылат (кимдин-ким экенин билгизет) жана Аллаһ эч качан каапырлар үчүн (момундарды толук басып алуусуна) жол бербейт.

142. Мунафыктар (өздөрүнчө) Аллаһты алдамакчы болушат. Бирок, Аллаһ өздөрүн «алдап» койот.¹ Жана эгер намазга турчу болушса, жалкоолонуп турушат. Элдин көзүнө көрүнүү үчүн (гана ибадат кылышат). Аллаһты өтө аз эскеришет.

143. Алар мунун (каапырлар менен момундардын) арасында олкусолку болуп, же аларга кошула албай, же буларга кошула албай турушат. (О, Мухаммад!) Аллаһ кимди адаштырып койсо, сен ага Туура Жол таба албайсың.

144. О, момундар! Ыймандууларды таштап, каапырларды дос тутпагыла. Эмне, өзүнөрдүн зыяныңарга Аллаһ үчүн (силерди азаптоосуна) анык далил кылып берүүнү каалайсыңарбы?

كَانَ لِلْكَافِرِينَ نَصِيبٌ قَالُوا أَلَمْ نَسْتَحْوَذْ عَلَيْكُمْ وَنَمْنَعَكُمُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ قَالَهُمْ بِئْسَ لَكُمْ بَيْتُكُمْ يَوْمَ الْفَيْتَمَةِ وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا ﴿١٤٢﴾

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَهُوَ خَادِعُهُمْ وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا كُتَّالًا يَرَاءُونَ النَّاسَ وَلَا يُذَكِّرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٤٣﴾

مُذَبِّحِينَ بَيْنَ ذَلِكَ لَا إِلَى هَؤُلَاءِ وَلَا إِلَى هَؤُلَاءِ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَلَنْ يَجْدَ لَهُ سَبِيلًا ﴿١٤٤﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ أَتُرِيدُونَ أَنْ تَجْعَلُوا لِلَّهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا مُبِينًا ﴿١٤٥﴾

¹ Аллаһтын мунафыктарды алдашы төмөндөгүчө болот: Кыяматта оор абалда, кыйналып, караңгылыктын койнуунда калганда момундарга карап “Нуруңардан бир аз алалы” дешет. Ошондо аларга “Нурун алуу үчүн момундардын артынан жүргүлө” деп айтылат. Сүйүнүп, кубанып ээрчип жөнөшкөндө, калыстан алдыларына дубал тосулуп катат... Алардын бул алданган, маскаралуу абалы, бул дүйнөдө Аллаһты жана момундарды алдаганга аракет кылгандарынын жазасы эле.

145. Албетте, мунафыктар Тозоктун эң төмөн жеринде болушат. Жана сен аларга эч бир жардамчы таба албайсың.

146. Ал эми, тообо кылып, өздөрүн(үн ичи-тышын) оңдоп, Аллаһка жалбарышса жана дин-ибадаттарын Аллаһ(тын ыраазылыгы) үчүн калыс кылышса, андайлар (дүйнө-акыретте) момундар менен бирге болушат. Аллаһ момундарга тез арада улук соопторду берет.

147. Эгер ыйман келтирип, шүгүр кылсаңар, Аллаһ силерди эмне үчүн азапка салат?! Аллаһ шүгүр кылуучу,¹ Билүүчү.

148. Аллаһ (ар кандай) жаман сөздүн ашкере айтылуусун сүйбөйт. Бир гана зулум көргөн адамдар үчүн (заалымды каргап, тескери дуба кылуулары) мүмкүн. Аллаһ Угуучу, Билүүчү.

149. Эгер жакшылыкты (ал сөзбү, ишши, ичкиби, сырткыбы, парызбы, же башкабы) ашкере же жашыруун кылсаңар же жамандыкты кечирсеңер, (билип алгыла) Аллаһ дагы Кечиримдүү, Кудуреттүү.

150. Аллаһка жана анын пайгамбарларына каапыр болгондор, Аллаһ менен пайгамбарларынын арасын ажыратууну каалап, “Кээ бирөөнө ишенип, кээ бирөөсүнө

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ يَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا ﴿١٤٥﴾

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَاتَّقَوْا يُغْفِرُ اللَّهُ لَهُمْ وَأَخْلَصُوا دِينَهُمْ لِلَّهِ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ وَسَوْفَ يُؤْتِي اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٤٦﴾

مَا يَفْعَلُ اللَّهُ بِعَذَابِكُمْ إِنْ شَكَرْتُمْ وَءَامَنْتُمْ وَكَانَ اللَّهُ شَاقِصًا عَلِيمًا ﴿١٤٧﴾

﴿ لَا يُحِبُّ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالسُّوِّهِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا مَنْ ظَلَمَ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا عَلِيمًا ﴾ ﴿١٤٨﴾

إِنْ تُبْدُوا خَيْرًا أَوْ تُخْفُوهُ أَوْ تَعْلَمُوهُنَّ سُوِّهِ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُورًا قَدِيرًا ﴿١٤٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا ﴿١٥٠﴾

1 “Шүгүр” - бул эгер пенде тарабынан болсо, Аллаһ берген нээматтарды сезип, ошол нээмат ээсине мактоо айтып, ибадат кылуу. Эгер Аллаһ тарабынан болсо, пенденин кылган соопторун текке кетирбей, сыйлык берүү.

ишенбейбиз” дей тургандар
жана арсар жолду карманууну
каалагандар...

151. Ошолор гана чыныгы каапырлар.
Жана Биз каапырларга кор
кылуучу азапты даярдап
койгонбуз.

152. Аллахка жана Анын (бардык)
пайгамбарларына ыйман келтирген
жана алардан эч бирөөсүнүн
арасын бөлбөгөн адамдарга Биз
жакында (тиешелүү) соопторун
беребиз. Аллах – Кечиримдүү,
Мээримдүү.

153. (О, Мухаммад!) Китеп ээлери
(яхудийлер) сенден аларга Китепти
(Кураанды) асмандан (толук
бойдон) түшүрүп беришинди
сурашат.¹ Алар Мусадан мындан
да чонураак нерсени сурап:
“Бизге Аллахты анык көргөзөсүң”
дешкен. Кийин, (ушул)
зулумдуктары себептүү аларды
чагылган урган. Андан соң алар,
өздөрүнө анык далилдер келсе да,
музоону кудай кылып алышты.
Биз муну кечирдик. Жана Мусага
анык далилдерди (мыйзамдарды)
бердик.

154. Биз алардын ант-убадасын алуу
үчүн баштарына Тур тоосун
көтөрдүк.² Жана аларга: “Бул

أُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا وَأَعْتَدْنَا
لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا ﴿١٥١﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَمْ يُفَرِّقُوا
بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ أُولَئِكَ سَوْفَ
يُؤْتِيهِمُ أَجْرُهُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٥٢﴾

يَسْأَلُكَ أَهْلُ الْكِتَابِ أَنْ تُنَزِّلَ عَلَيْهِمْ
كِتَابًا مِنَ السَّمَاءِ فَقَدْ سَأَلُوا مُوسَى أَكْبَرَ
مِنْ ذَلِكَ فَقَالُوا إِنَّا نَخَافُ لَأَخَذْتَهُمْ
الضُّعْفَةَ يُطْلِقُ فِيهِمْ نَمًّ أَنْخَدُوا وَالْعِجْلُ مِنْ
بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ فَعَفَوْنَا عَنْ
ذَلِكَ وَءَاتَيْنَا مُوسَى سُلْطَانًا مُبِينًا ﴿١٥٣﴾

وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّورَ بِمِيثَاقِهِمْ وَقُلْنَا لَهُمْ
ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُلْنَا لَهُمْ لَا تَعْدُوا

1 Кураани Карим башка ыйык китептерден айырмаланып, коомдогу окуяларга байланыштуу бөлүк-бөлүк болуп түшүрүлгөн. Башка китептер, маселен Тоорат менен Инжил бир бүтүн, толук абалда түшкөн. Амаддуу, айлакер яхудийлер Мухаммад саллаллоху алайхи ва салламды сынаш, жана уяткарыш үчүн ошол суроону беришкен.

2 Адашкан Кадияния, Ахмадия (Ляхория) жамааттары жана алардын Мирзо Гулам Ахмад, Нуруддин, Мухаммад Али сыяктуу жетекчилери Кураани Карим аяттарын

(шаар) дарбазасынан баш ийип киргиле” дедик. Жана “Алтынчы күндө чектен чыкпагыла” - деп, алардан катуу ант-убада алдык.

155. Анан, ант-убадаларын бузганы, Аллаһтын аяттарын четке какканы, пайгамбарларды кыянаттык менен өлтүргөнү жана (акыйкатты кабыл алууга чакырылганда) “Жүрөктөрүбүз кулпуланган” дегени себептүү (Биз аларды азапка жолуктурдук). Жок, андай (жүрөктөрү кулпуланган) эмес, тескерисинче, өздөрүнүн каапырчылыгы себептүү жүрөктөрүн Аллаһ мөөрлөп койгон. Демек, азганасынан башкалары ыйман келтиришпейт.

156. Жана да каапырлыктары: (абийирдүү) Марям (кыз)га (“сойкусун”деп) чоң доомат сүйлөгөнү үчүн.

157. Жана Аллаһтын пайгамбары Ыйса – Масих бин Марямды “Биз өлтүргөнбүз” - деген сөздөрү себептүү, (Биз аларды азап-каргышка жолуктурганбыз). Алар аны (Ыйсаны) өлтүрүшкөн да эмес, асышкан да эмес. Бирок, алар үчүн (башка бирөө) ага окшотуп коюлган. Ал жөнүндө талашып-тартышкандар ал (анын өлгөнү) жөнүндө шек-күмөндө болушат. Аларда божомолго ээрчигенден башка эч бир илим жок. Чынында, алар аны анык өлтүргөн эмес.

فِي السَّبْتِ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ﴿١٥١﴾

فِيمَا نَقُضُهُمْ فَيْتَنَّا قَوْمَ وَكُفِّرْهُمْ بِآيَاتِ اللَّهِ
وَقَتْلِهِمُ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَقَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا
غُلْفٌ أَلْطَبَعُ اللَّهُ عَلَيْهَا يَكْفُرْ هَـوَ قَوْلَا
يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٥٢﴾

وَيَكْفُرْ هَـوَ قَوْلِهِمْ عَلَى مَرْيَمَ نُهْنَنَّا عَصِيمًا ﴿١٥٣﴾

وَقَوْلِهِمْ إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ
رَسُولَ اللَّهِ وَمَافْتَلَوْهُ وَمَا صَالَوْهُ وَلَكِنْ
شُبِّهَ لَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ لَفِي شَكٍّ
مِنْهُ مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِلَّا اتِّبَاعَ الظَّنِّ
وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينًا ﴿١٥٤﴾

бурмалап тафсир жазышкан. Ошол тафсирлеринде «Алардын үстүнө Тур тоосун котордук» деген аятты бурмалашып, «Аллаһ Тур тоосун которгон эмес, яхудийлер Тур тоосунун этегинде жашаганы үчүн гана Аллаһ Таала ушундай деген» дешет.

158. Тескерисинче, аны Аллаһ Өзүнө көтөрүп алган. Аллаһ Кудуреттүү, Даанышман.

159. Китеп ээлеринин бардыгы (яхудийлери да христиандары да) ага өлүмүнөн бир аз мурун ыйман келтиришет. Жана Кыямат Күндө болсо, ал (Ыйса) алардын (өзү жөнүндө жалган ишенимде болгондордун) зыянына күбөлүк берет.¹

160. Биз яхудийлерге, заалым болгону, көп адамдарды Аллаһтын Жолунан тоскону себептүү (мурда) аларга адал болгон (кээ бир) таза-пакиза тамактарды арам кылдык.

161. Жана сүткорлукту – андан кайтарылганына карабай – алганы, ошондой эле, адамдардын мал-мүлкүн арам жолдор менен жегени себептүү (мурда аларга адал болгон кээ бир таза-пакиза тамактарды арам кылдык). Жана алардын арасынан каапыр болгондоруна жан сыздаткан азапты даярдап койдук.

162. Бирок, (о, Мухаммад!) китеп ээлеринин арасынан илимде терең

بَلِّغْهُمْ إِلَهُهُ إِلَهُهُ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿١٥٨﴾

وَإِنْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِمْ وَتَوْفَى الْفِتْنَةُ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا ﴿١٥٩﴾

فَيُطْلَمُ مِنْ الَّذِينَ هَادُوا حَرَمًا عَلَيْهِمْ طَبِئَتْ أُجَلَتْ لَهُمْ وَبَصَدَهُمْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ كَذِبًا ﴿١٦٠﴾

وَأَخَذَهُمُ الرِّبَا وَقَدْ نُهُوا عَنْهُ وَأَخْلَصُوا أَمْوَالُ النَّاسِ بِالطَّلِيلِ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٦١﴾

لَكِنَّ الرِّبَا خُوفٌ فِي الْعِلْمِ مِنْهُمْ وَالْمُؤْمِنُونَ

¹ Бул аятка эки түрлүү тафсир айтылат: 1. Китеп ээлеринин бардыгы өздөрүнүн өлүмүнө бир аз калып, жан алкымына келгенде Ыйсага “Албетте, Ыйса Аллаһтын пендеси (кулу) жана Пайгамбары болгон. Кудай да болгон эмес, Кудайдын баласы да болгон эмес” деп, туура ыйман келтиришет. Бирок, анда кеч болуп калат. Жан алкымга келгендеги ыйман эсепке алынбайт. 2. Кыяматка жакын калганда Ыйса-Аллаһтын буйругу менен - жер бетине түшүп, Дажжалды өлтүрөт. Мухаммад саллаллоху алайхи ва салламдын динин жер жүзүнө жайытып, исламдык бийлик орнотот. Ал өз оозу менен өзүнүн Кудай эмес экенин, Мухаммад саллаллоху алайхи ва салламдын ак Пайгамбар экенин) айткандан кийин табигый өлүм менен өлөт. Чындыкты Ыйсанын өз оозунан уккан “Китеп ээлери Ыйсага өлүмүнөн бир аз мурун ыйман келтиришет”. Жер бетинде “Ыйса Кудай эмес. Аллаһтын кулу жана элчиси” деп ыйман келтирбеген бир да яхудий же христиандар калбайт.

болгондору жана сага түшүрүлгөн нерсеге (Кураанга), сенден мурун түшүрүлгөн китептерге ишенген момундары, (айрыкча) намазды (толук-түгөл) окугандары, зекетти бергендери жана Аллахка, Акырет Күнүнө ыйман келтиргендери бар. Ошолорго биз жакында үлкөн сооп-сыйлык беребиз.

163. Чынында, Биз Нухка жана андан кийинки пайгамбарларга вахий жибергенибиз сыяктуу сага да вахий жибердик. Жана Биз Ибрахимге, Ысмайылга, Исхакка, Якубга жана андан тараган (пайгамбар) урпактарга, Ыйсага, Айюбга, Юнуска, Харунга жана Сулайманга вахий жибергенбиз. Ошондой эле, Даудка Забур (китептерин) бергенбиз.

164. Биз сага кээ бир пайгамбарлар жөнүндө мындан мурун икая кылып бердик жана кээ бир пайгамбарлар жөнүндө икая кылып бербедик.¹ Жана Аллах Мусага сүйлөдү.

165. (Кыяматта) адамдардын колунда Аллахка каршы далил болуп калбаш үчүн (Биз) (ыйман келтиргендерге) Бейиштен сүйүнчү кабар берүүчү жана (каапыр болгондорду) тозок менен коркутуучу пайгамбарларды

يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ
وَالْمُقِيمِينَ الصَّلَاةَ وَالْمُؤْتُونَ الزَّكَاةَ
وَالْمُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أُولَئِكَ
سَنُؤْتِيهِمْ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٦٣﴾

* إِنْ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ
وَالنَّبِيِّينَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَوْحَيْنَا إِلَى إِبْرَاهِيمَ
وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ
وَالْأَسْبَاطِ وَعِيسَى وَأَيُّوبَ وَيُوشَعَ
وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ وَآدَمَ إِنَّا أَنْتَ بِنَاؤُهُمْ ﴿١٦٤﴾

وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ
وَرُسُلًا لَمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ وَكَلَّمَ اللَّهُ
مُوسَى تَكْلِيمًا ﴿١٦٥﴾

رُسُلًا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ
لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ وَكَانَ اللَّهُ
عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿١٦٦﴾

1 Демек, Аллах бизге Кураанда икая кылып бербеген дагы көп Пайгамбарлар откон. Алардын так эсебин Аллаһтан башка эч ким билбейт. Дагы башка бир аятта айтылышы боюнча жер бетинде Аллаһтын Пайгамбары кабар жеткирбеген бир дагы эл - улут жок экен. Албетте, Аллах эскертпей туруп азаптабай турган адилеттүү Зат. Эгер Пайгамбар жибербесе, Кыяматта акыйкат жетпеген элдер: "О, Аллах, эмне үчүн сен адилеттүү болуп туруп, бизди эскертпей эле азапка салган атасың" деп Аллахка каршы далил айтышмак.

(бардык элдерге жибергенбиз).
Аллаһ Кудуреттүү, Даанышман.

166. Бирок, (о, Мухаммад!) сага
(асмандан) түшүргөн нерсеге
Аллаһ күбөлүк берет. Аны Аллаһ
Өз илими менен түшүргөн.
Дагы (сага түшүрүлгөн нерсеге)
периштелер да күбөлүк берип
жатышат. Аллаһ жетиштүү Күбө!

167. Албетте, каапыр болгон жана
адамдарды Аллаһтын жолунан
тоскондор эч катуу адашкан
кишилер.¹

168. Каапыр болгон жана зулум кылган
адамдардын күнөөлөрүн Аллаһ
кечирбейт жана аларды Туура
Жолго да баштабайт.

169. Баштаса да, анда түбөлүк калып
кете турган Тозоктун жолуна
баштайт. Бул Аллаһка жеңил.

170. О, адамдар! Пайгамбар силерге
акыйкатты Раббиңерден алып
келди, эми ага ыйман келтиргиле
– өзүңөргө жакшы болот. Эгер
каапыр болсоңор, (мындан
Аллаһка эч кандай зыян жок.
Анткени,) асмандардагы жана
Жердеги бардык нерселер
Аллаһтын мүлкү. Аллаһ - Билүүчү,
Даанышман.

171. О, китеп ээлери! Диниңерде чектен
чыкпагыла жана Аллаһ жөнүндө
чындыктан башканы сүйлөбөгүлө.
Албетте, Марямдын уулу Ыйса-
Масих, Аллаһтын Марям(кыз)га

لَٰكِنَّا لَنَشْهَدُ بِمَا أَنزَلْنَا إِلَيْكَ لَنُرِيَهُٓ
وَالْمَلَائِكَةُ يَشْهَدُونَ وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ
شَٰهِدًا ۝

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ
ٱللَّهِ قَدْ ضَلُّوا ضَلَالًا بَٰعِيدًا ۝

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَظَلَمُوا لَٰزِكُمُ ٱللَّهُ
لَٰ يَغْفِرُ لَهُمْ وَلَا يَهْدِيَهُمْ طَرِيقًا ۝

إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا
وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرًا ۝

يَأْتِيهَا ٱلنَّاسُ فَدَجَاهُ كَرَّمَ ٱلرَّسُولُ بِٱلْحَقِّ مِن
رَبِّكُمْ فَتَأْمِنُوا وَخَيْرَ ٱلْكُفْرِ فَإِن
تَكْفُرُوا فَإِنَّ ٱللَّهَ مَآفَى ٱلسَّمَوَاتِ وَٱلْأَرْضِ
وَكَانَ ٱللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝

يَا أَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ
وَلَا تَتَّبِعُوا عَلَى ٱللَّهِ ٱلْأَحْقَاقَ إِنَّمَا
ٱلْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ ٱللَّهِ

¹ Алардын эч катуу адашканынын себеби, алар эки күнөөнүн башын кошкон күнөөлүүлөр: 1) Өздөрүнүн каапырчылыгы. 2) Башкаларды акыйкаттан тоскондугу.

таштаган (сүйлөгөн) Сөзү жана
Өзү тарабынан берилген Руху.¹
Эми, Аллахка, Анын элчилерине
ыйман келтиргиле жана (Аллах)
үчөө дебегиле.² (Бул ишенимден)
токтогула – өзүнөргө жакшы
болот. Албетте, Аллах, баласы
(жана шериги) бар болуудан Аруу-
Таза жалгыз Кудай! Асмандардагы
жана жердеги бардык нерселер
Анын мүлкү. Жетекчилик
жаатынан Аллах жетиштүү.

172. Аллахка кул болуудан Ыйса
дагы, (ал гана эмес) Аллахка
жакын периштелер дагы эч качан
арданышпайт. Кимде-ким Аллахка
кулчулук (ибадат) кылуудан
арданса жана текеберленсе,
алардын бардыгын (жазалоо үчүн)
Аллах Өзүнө чогултат.

173. Ал эми, (Аллахка таза) ыйман
келтирип, жакшы амалдарды
(Аллахтын буйруктарын) аткарган
адамдарга Аллах соопторун
толуктап берет жана Өзүнүн
пазилетинен да кошумча кылат.
Эми, (баягы) ардангандар менен
текеберленгендерди болсо, жан
сыздаткан азапка салат. Алар
өздөрүнө Аллахтан башка дос да,
жардамчы да таппай калышат.

وَكَلِمَةُ إِلَهِكُمْ إِلَهُ إِلَهُكُمْ
فَتَأْمُرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثَةً
أَنَّهُمْ أَحَدٌ خَيْرٌ أَلَا إِنَّ اللَّهَ وَحْدَهُ
سُبْحَانَهُ أَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ لَهُ مَا فِي
السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَى بِاللَّهِ
وَكِيلًا ﴿١٧٣﴾

لَنْ يَسْتَكْبِفَ الْمَسِيحُ أَنْ يَكُونَ عَبْدًا
لِلَّهِ وَلَا الْمَلَائِكَةُ الْمُقَرَّبُونَ وَمَنْ
يَسْتَكْبِفْ عَنْ عِبَادَتِهِ وَتَسْتَكْبِرْ
مَسِيحٌ خُشِرَ إِلَيْهِ جَمِيعًا ﴿١٧٤﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
فَيُؤْتِيهِمْ أَجْرَهُمْ وَتَزِيدُهُمْ مِنْ
فَضْلِهِ وَأَمَّا الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا
وَأَسْتَكْبَرُوا فَيُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا
وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا
وَلَا نَصِيرًا ﴿١٧٥﴾

1 Аллах Таала Марям кызга Жебирейил периштени жиберген жана ал анын жакасынан
үйлөгөн (дем урган). Ошол дем Аллахтын "бол!" деген сөзүнөн улам, Марямдын
жатынында жандуу түйүлдүккө айланган. Ал эми, дүйнөдөгү бардык адамдардын
жаны. Ыйсаныкы да Аллах тарабынан берилген Рух болуп саналат. Демек, бул
окуяда Ыйсаны кудай кылып алууга негиз боло турган эч кандай негиз же себеп
жок.

2 Христиандардан бир жамаат "Кудай үчөө: Аллах, Ыйса жана Ыйык рух" депсе, дагы
башка бир жамааты: "Кудай - бул Аллах, Ыйса жана Марямдан турган үчилтик" деп
ишенишет.

174. (О, адамдар) Силерге Раббинер тарабынан анык далилдер келди жана Биз силерге анык Нурду (Улук Кураанды) түшүрдүк.
175. Ал эми, Аллаһка ыйман келтирип, Ага (гана) жалбарган адамдарды Аллаһ Өз ырайымы жана пазилетинин астына алып, Өзүнө карай Туура Жолго багыттайт.
176. (О, Мухаммад!) Сенден фатва сурашат. Айткын: “Аллаһ силерге «калала»¹ жөнүндө фатва (өкүм) берет: Эгер бир киши өлсө, анын (өз) баласы жок болсо, бирок эжеси (же синдисен) болсо, ал аялга (агасы) калтырган мурас мүлктүн жарымы тиет. Ал эми, эгер эжесинин (же синдисинин) балдары болбосо, (жана ал агасынан мурун өлсө) анда агасы (бардык мүлкүнө) мураскор болуп калат. Эгер эжеси экөө болсо, ал (жалгыз киши) калтырган мурастан (экөөнө) үчтөн бири тиет. Эгер (мураскорлор) эркек-аял бир туугандары болсо, бир эркек үчүн экиден аялдын үлүшү тиет. Силерди адашып кетпесин деп Аллаһ Өзүнүн өкүмдөрүн баян кылат. Аллаһ ар нерсени Билүүчү.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكُمْ
وَأُنْزِلَتْ إِلَيْكُمْ نُورًا مُبِينًا ﴿١٧٤﴾

قَالِمُ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَاعْتَصَمُوا بِهِ
فَسَيُدْخِلُهُمْ فِي رَحْمَةٍ مِنْهُ وَفَضْلٍ
وَيُعْطِيهِمْ مِنْهُ صِرْطًا مَسْتَقِيمًا ﴿١٧٥﴾

يَسْأَلُونَكَ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَالَةِ
إِنْ أَمَرُوا أَهْلَكَ لَيْسَ لَهُ وَلَدٌ وَلَهُ أُخْتٌ
فَلَهَا بِضْعُ مَا تَرَكَ وَهُوَ يَرِثُهَا إِنْ لَمْ يَكُنْ
لَهَا وَلَدٌ إِنْ كَانَتَا اثْنَتَيْنِ فَلَهُمَا الشُّلُوكَانِ
مِمَّا تَرَكَ وَإِنْ كَانُوا إِخْوَةً رِجَالًا وَنِسَاءً
فَلِلَّذَكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنثَيْنِ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ
أَنْ تَفْضَلُوا وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٧٦﴾

1 Калала — бала-чакасы да, ата-энеси да жок жалгыз киши

5 «Маида» сүрөсү¹

سُورَةُ الْمَائِدَةِ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

1. О, ыйман келтиргендер!
Убадаңарды аткаргыла!
Силерге (төмөндө) окуп бериле
тургандарынан башка бардык
жандыктар адал кылынды.
(Силерге) Ихрамда² болуп турган
абалыңарда аң уулоо адал эмес.
Аллаһ Өзү каалагандай өкүм
кылат.
2. О, ыйман келтиргендер! Аллаһ
арам кылган нерселерди,
“шахрул харам” айларын(да
кан төгүүнү), Аллаһка арналган
белек жаныбарларды (өлтүрүүнү
жана уурдоону), ошондой эле,
(таанылып турушу үчүн) алардын
мойнуна асылган мончокторду³
(үзүүнү) жана Раббисинин пазилет,
ыразычылыгын тилеп, Байгул-
Харамды көздөй жолго чыккан
кишилерди (өлтүрүүнү) өзүңөргө
адал кылып албагыла! Ал эми,
качан ихрамдан чыксаңар аң
уулай бергиле. (Силерге зулум
кылган) бир (мусулман) коомду
жаман көрүшүңөр, аларды

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ أُحِلَّتْ لَكُمْ
بِهَيْمَةِ الْأَعْتَرِ إِلَّا مَا بَيْنَ يَدَيْكُمْ غَيْرَ مُحِلِّي
الصَّيْدِ وَأَنْشَرْ حُرْمًا إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَجْلُوا سَعِيرَ اللَّهِ
وَلَا الشَّهْرَ الْحَرَامَ وَلَا الْهَدْيَ وَلَا الْقَلَائِدَ
وَلَا آفَاقِينَ الْبَيْتِ الْحَرَامِ يَتَتَفَعُونَ فَضْلًا مِنْ رَبِّهِمْ
وَيَرْضَوْنَ أَوْ ذَا حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُوا وَلَا تَجْرِمْنَكُمْ
سَهْتًا قَوْمًا أَنْ صَدُّوا عَنْ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
أَنْ تَعْتَدُوا وَاتَّقُوا عَلَى الْيَمِّ وَالشَّعْوَى
وَلَا تَعَاوُزُوا عَلَى الْإِشْعِرِ وَالْعُدُونِ وَأَنْفُوا
أَلْفًا إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝

1 Мединада түшкөн. 120 аяттан турат. «Майданын» мааниси «Дасторкон».

2 “Ихрам” деп, ушул аталыштагы атайын даярдалган матаага оронуп, Кааба зыяратын (ажы же умра) ниет кылып чыккан адамдын абалына айтылат. Ал киши качан ниет кылган ибадаттарын аткарып бүтмөйүнчө “ихрамда” болот жана ал кишиге кээ бир белгилүү нерселер менен бирге аң уулоого да уруксат берилбейт.

3 Пайгамбарыбыз ажылык мезгилинде курмандык үчүн айдап бара жаткан төөлөрүнүн мойнуна кээ бир нерселерди мончок кылып асып койгон. Бул алардын башка жаныбарлардан айырмаланып туруусу жана урматталуусу үчүн ишарат-белги эле. Демек, курмандык жандыктын мойнуна мончок тагуу – сүннөт.

Масжид - Аль-Харамга киргизбей коюуга жана аларга душмандык кылууга силерди мажбурлабасын. Жакшылык жана такыбаа иштерде бири-бириңерге жардам бергиле. Душманчылык жана күнөө иштерде бири-бириңерге жардам бербегиле. Аллаһтан корккула! Аллаһтын азабы катуу!

3. Силерге өлүмтүк (тарп), (мууздамган учурда атырылган) кан, доңуздун (чочконун) эти, Аллаһтан башканын атын атап союлган жандыктын эти, муунуп өлгөн, урунуп (соккудан) өлгөн, бийиктиктен кулап өлгөн, сүзүшүп өлгөн жана жырткычтар тиштеп-тытып¹ өлтүргөн айбандардын эттери арам кылынды. Ал эми мууздап алганыңар арам эмес.² Дагы буттарга (мазарларга) арнап союлган жандыктын эти жана «азлам»³ менен пал ачууңар арам кылынды. Бул ишиңер (Аллаһ арам кылганды жасашыңар) – бузукулук. Мына бүгүн (Макка фатх болгондон кийин) силерди диниңерден (кайтаруудан)

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أَمْيَتَةُ وَالدَّمُ وَلَحْمُ الْخَنَازِيرِ وَمَا أَهْلَ
لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ وَالْمُنْخَفَقَةُ وَالْمَوْفُوذَةُ وَالْمُتَرَدِّيَةُ
وَالنَّطِيحَةُ وَمَا أَكَلَ السَّبُعُ إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ
وَمَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ وَأَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالْأَزْلَمِ
ذَلِكَ فِتْنَةٌ أَلَيْسَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا فِي
دِينِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِ الْيَوْمَ أَكُنْتُ
لَكُمْ دِينِكُمْ وَأَنَا أَتَمَّتْ عَلَيْكُمْ يَقَعَتِي وَتَضَيَّتْ
لَكُمْ أَلْسِنَتِي دِينَافَنْ أَضْطَرُّ فِي مَخْصَصَةٍ
غَيْرِ مُتَجَانِفٍ لِإِثْمٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

1 «Тытып» деген сөз жырткыч куштарга тиешелүү.

2 Өлүмтүктөрдүн арасынан чегиртке менен балыктын тарпы арам эмес. Мууздаганда адал болуунун шарты, мусулман адам “бисмиллаһи Аллоху Акбар” деп мууздашы керек. Жогоруда айтылгандай кырсыктарга кабылган айбандардын жаны чыга электе мууздагышы керек.

3 Исламдан мурунку (жахилия) доорунда, мушрик арабдар бир ишке киришээрден мурда, экиленип калчу болсо, “азлам” деп аталган пал ачуу өнөрлөрүнөн пайдаланышчу. “Азлам” - бул, бирине “жасайсың”, экинчисине “жасабайсың”, деп жазылып, үчүнчүсүндө жазуусу жок болгон үч таякча. Ал таякчалар бир торбонун ичине салынган болуп, жанагы киши аларды аралаштырып, бирөөсүн тандаган. Эгер “жасайсың” чыкса - жасаган. “Жасабайсың” чыкса - кайткан. Ал эми жазуусу жогу чыкса кайра салып, эки жазуу барынан бирөөсү чыкмайынча аралаштыра берген. Бул аят пал ачуунун бардык түрлөрүгүн арам экенине далил болот.

каапырлардын үмүтү үзүлдү.
Эми алардан коркпогула. Менден
гана корккула! Мына бүгүн Мен
силерге диниңерди толук кылып,
нээмат-жакшылыктарымды
бирин калтырбай берип, силерге
Исламдын гана дин болушун
кааладым. Ал эми, ким ачарчылык
азабына чыдабай (жанагы арам
тамактардан) өзөк жалгаар
даражада жешке мажбур болсо,
Аллаһ Кечиримдүү, Ыйрамдуу.

4. Сенден өздөрүнө эмнелер
адал кылынганын сурашат.
Айткын: “Силерге бардык таза-
пакиза тамак-аштар жана колго
үйрөтүлгөн (ит, бүркүт, ителги
сыяктуу) жаныбарлар кармап
келген нерселер адал кылынды.
Силер аларды Аллаһ силерге
билгизген нерсе (илим-таалим)
менен колго үйрөткөн элеңер.
Эми, ошол жаныбарлар силер
үчүн кармап келген нерселерди
жей бергиле. Жана аларды агытып
жатканыңарда Аллаһтын ысымын
эстегиле. Аллаһтан корккула!
Аллаһ тез Эсентешүүчү!”¹

5. Бүгүн силерге (бардык) таза
нерселер адал кылынды. Жана
китеп берилген элдердин тамагы
силер үчүн, силердин тамагыңар
алар үчүн адал кылынды. Жана

يَسْأَلُونَكَ مَاذَا أُحِلَّ لَكُمْ قُلْ أُحِلَّ لَكُمُ
الطَّيِّبَاتُ وَمَا عَلَّمْتُم مِّنَ الْجَوَارِحِ مُكَلِّينَ
تُعَلِّمُونَهُنَّ مِمَّا عَلَّمَكُمُ اللَّهُ فَكُلُوا مِمَّا
أَمْسَكْنَ عَلَيْكُمْ وَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ
وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَرِيعُ الْحِسَابِ ①

الْيَوْمَ أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا
الْكِتَابَ حَلَالٌ لَّكُمْ وَطَعَامُكُمْ حَلَالٌ لَهُمْ
وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ

1 Эгер үйрөтүлгөн ит илбээсинди басып жата берип, муунтуп өлтүрсө, ал жогоруда саналган арамдардан бири - муунтуп өлгөндүн эсебинде болуп калат. Үйрөтүлгөн ит же куш кармаган олжосунан өзү жей турган болсо, аятта адал болушу үчүн шарт кылынгандай “силер үчүн кармап келген” болбой, өзү үчүн кармаган болот. Ошондой эле, ит же кушту агыткандан соң, артынан жетип барганга чейин илбээсин өлүп калган болсо, анда да, аны ит (же куш) өлтүрдүбү же башка себептен өлдүбү деген күмөн болуп калганы себептүү жегенге болбойт. Адал болушу үчүн ал аңчынын көз алдында өлүшү шарт.

силерге момун-мусулмандардын таза-пакиза аялдары менен китеп ээлеринен болгон таза (сойку эмес) аялдар(га үйлөнүү) адал кылынды. (Мунун шарты:) эгер махырын берип, зынаа кылбай, ойнош тутпай, ак никелеп алсаңар. Ал эми, ким ыйманга каапыр болсо,¹ анын амалдары (ибадаттары) күйүп кетет жана Акыретте зыян тартуучулардан болот.

6. О, ыйман келтиргендер! Эгер намазга камдансаңар жүзүңөрдү, анан колуңарды чыканакка чейин (чыканакты кошуп) жуугула жана башыңарга «масх» тарткыла жана да бутуңарды кызыл ашыгын кошуп жуугула. Эгер жүнүб (булганган) болсоңор - жуунгула. Ал эми, эгер оорулуу же сапарда, болсоңор же болбосо бирөөңөр ажатканадан келсе, же аялыңары сылап-сыйпаласаңар жана, (даарат же гусул) үчүн суу таппай калсаңар, таза жер кыртышына таяммум кылып (алаканыңарды уруп) аны менен бетиңерди анан колуңарды сылагыла. Аллах силерге машакат жаратууну каалабайт. Бирок, силерди тазартууну жана шүгүр кылуучу болушуңар үчүн силерге нээматтарын толук берүүнү каалайт.

7. Аллахтын силерге берген нээматтарын жана “уктук, моюн

الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ إِذَا آتَاكُمُوهُمْ
أُجُورُهُمْ مُخَصَّيْنٍ غَيْرِ مُسَفَّحِينَ وَلَا مَسْخِذٍ
أَخْدَانٍ وَمَنْ يَكْفُرْ بِالْإِيمَانِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ
وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٥﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى
الصَّلَاةِ فَطَغِّسُوا أَوْجُوهَكُمْ وَاتِّدِيَكُمْ
إِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ
وَأَزْجِلْكُمْ إِلَى الْكَعْبَتَيْنِ وَإِنْ كُنْتُمْ
جُنُبًا فَأَطْفِئُوا إِنْ كُنْتُمْ مُرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ
سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ
أَوْ لَمَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا
صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ
وَأَيْدِيكُمْ مِنْهُ مَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ
عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلَٰكِنْ يُرِيدُ
لِيُطَهِّرَكُمْ وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ
لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥﴾

وَأَذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمِيقَاتَهُ

1 “Ыйманга каапыр болуунун” мааниси, “ыймандын алты шартынын бардыгына же бирөө жарымына ынабай койсо” дегенди түшүндүрөт. Ошондуктан, аялзат эгер китеп ээси (яхудий же христиан) болсо да “Ыйса - Кудай, Мухаммад Пайгамбар эмес” десе каапыр болуп эсептелет жана андай ишенимдеги аялга үйлөнүп болбойт.

сундук” деген мезгилиңердеги Аны менен убадалашкан убадаңарды эстегиле.¹ Аллаһтан корккула! Албетте, Аллаһ жүрөктөрдөгү сырларды Билүүчү.

8. О, ыйман келтиргендер! Аллаһ(тын ыраазылыгы) үчүн (сөзүңөрдө да, ишинеңерде да) түз жана адилет туруп күбө болгула. Бир коомду жаман көрүүңөр, аларга адилетсиздик кылууга силерди мажбурлап койбосун! Адилет кылгыла! Ал такыбаага жакын. Аллаһтан корккула! Албетте, Аллаһ силердин ишинеңерден Кабардар.²
9. Ыйман келтирип, салих (жакшы) амал кылгандарга Аллаһ кечирим жана улуу сооп-сыйлык болушун убада кылды.
10. Ал эми, каапыр болуп, Биздин (анык чындыкты чагылдырып турган) аяттарыбызды жалганга чыгаргандар Тозоктун гана элдери.
11. О, момундар! Аллаһтын силерге берген нээматын эстегиле: бир мезгилде, (душман болгон) коом кол салганда, Аллаһ алардын колун силерден тыйган эле. Аллаһтан корккула жана момун адамдар Аллаһка гана тобокел кылышсын!

الَّذِي وَافَقَكُمْ بِهِ إِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأَتَقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ عَلَيْهِ يَدَاتِ الصُّدُورِ ﴿٥﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَتَائُنُ قَوْمٍ عَلَى أَلَّا تَعْدِلُوا أَعْدِلُوا هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٦﴾

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٧﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿٨﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ هُمْ قَوْمٌ أَنْ يَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ فَكَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٩﴾

1 Ар бир момундун “ла илаха иллаллаһ, Мухаммадун расулуллаһ” деп ыйман келтиргенинин мааниси “Оо, Аллаһ! Биз сенин бардык өкүмүңдү (Кураандан) уктук жана аны аткарууга даярбыз” деп убада берүү болуп эсептелинет.

2 Ислам адилет маселесинде тууган-урук, тааныш-билиш, мусулман-каапыр деп ажыратпайт. Күбөлүккө өтүүчү мусулман эгер чындык душман же каапыр тарапта болсо да Аллаһ үчүн туура күбөлүк берет. Себеби ал Аллаһ бардык иштерден кабардар экенине ыйман келтирген.

12. Аллаһ Исрайил урпактарынан бекем ант-убаданы алды. Жана Биз алардын он эки башчысын (ант менен мойнуна алган парыздарды аткаруусун көзөмөлдөөгө) жибердик. Аллаһ айтты: “Мен силер менен биргемин. Эгер силер намазды толук аткарып, зекетти берип, Менин пайгамбарларыма ыйман келтирип, аларды урматтасаңар жана Аллаһка жакшы карыз (садака) берсеңер, анда Мен силердин күнөөңөрдү өчүрүп, астынан дарыялар агып турган Бейишттерге киргиземин. Ал эми силерден кимде-ким ушундан (ант-убада бергенден) кийин деле, каашыр болуп кетсе, ал (билип туруп) түз жолдон адашыптыр.

13. Ант-убадаларын аткарбагандары себептүү (кийин) Биз аларга каргыш жаадырдык, жүрөктөрүн катырып салдык. Алар (Ыйык Китептеги) сөздү өз ордуна (башка маанидеги сөзгө) алмаштырып жиберешти. Жана алар өздөрүнө эскертилген нерседен (Тоораттан) бир (нече) эсесин унутушту. Жана да сен (о, Мухаммад), алардын бардыгын кыянаттын үстүндө табасың. Бир аз гана бөлүктөрү андай эмес. Сен алардын(н каталарын) кечирип кой. Аллаһ эхсан (жакшы амал) кылуучуларды сүйөт.

14. “Биз – насаараларбыз”¹ деген адамдардан да ант-убада алган элек. Алар дагы өздөрүнө

﴿وَلَقَدْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَءِيلَ وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ اثْنَيْ عَشَرَ نَقِيبًا وَقَالَ اللَّهُ إِنِّي مَعَكُمْ لَئِنْ أَقَمْتُمُ الصَّلَاةَ وَآتَيْتُمُ الزَّكَاةَ وَآمَنْتُمْ بِرُسُلِي وَعَزَرْتُمْ أَوْهُدَىٰ فَأَقْرَضْتُمُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا لَأُكَفِّرَنَّ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَلَأُدْخِلَنَّكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ فَمَنْ كَفَرَ بِعَدْلِي﴾
﴿مِنْكُمْ فَقَدْ صَلَّىٰ سِوَاءَ الْسَبِيلِ﴾^{١٧}

فَمَا نَقِصَهُمْ مِيثَاقَهُمْ لَعَنَّاهُمْ وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قَلْيسِيَّةً يُحْزِنُونَ أَلْكَرِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ، وَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ، وَلَا تَزَالُ تَطَّلِعُ عَلَى خَآئِنَةٍ مِنْهُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ فَأَعْفُ عَنْهُمْ وَاصْفَحْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾^{١٨}

وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصْرِي أَخَذْنَا مِيثَاقَهُمْ فَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا

1 Ыйса пайгамбар Насирия (Назарет) шаарында туулгандыгы себептүү христиандар өздөрүн «Насаара» (орусча булактарда «назаретянин») деп аташат.

эскертилген нерседен (Инжилден) бир бөлүгүн унутуп жибершти.¹ Натыйжада Биз алардын араларына тээ Кыяматка чейин (өз ара) душманчылык жана жск көрүүнү салып койдук. Аллаһ аларга жакында жасаган кылмыштарынын кабарын берет (жана ошого жараша азапка дуушар кылат.)

15. О, китеп элдери! Мына, силерге Биздин пайгамбарыбыз (Мухаммад) силер Китептен (Тоорат менен Инжилден) жашырып койгон көп нерселерди силерге баян кылып жана (башка) көп нерселерди(н сырын) ачпай, жөн койгон абалда келди. Силерге Аллаһтан Нур (Мухаммад) жапа анык Китеп (Кураан) келди.
16. Аллаһ ал (Китеп) менен, Өзүнүн ыраазычылыгына ээрчиген адамдарды (азаптан) саламатта болуу жолдоруна баштайт. Жана аларды Өз каалоо-уруксаты менен, (каапырлыктын) караңгылыктарынан (Исламдык) Нурга чыгарып, Туура Жолго баштайт.
17. “Аллаһ – бул Марямдын уулу Ыйса”-деген адамдар каапыр болушту. Айтчы: эгер Аллаһ Марямдын уулу Ыйсаны, анын апасын жана жер жүзүнүн бардык адамдарын жок кылууну кааласа,

بِهِ فَأَعْرَضْنَا بَيْنَهُمُ الْعَادَاةَ
وَالْبَغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَسَوْفَ
يُنَبِّئُهُمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿١٥﴾

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ
رَسُولُنَا يَتْلُو لَكُمْ كَثِيرًا
مِمَّا كُنْتُمْ تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ
وَيَعْلَمُ أَعْنِ كَثِيرٌ قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ
اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ ﴿١٥﴾

يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ
سُبُلَ السَّلَامِ وَيُخْرِجُهُم مِنَ
الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ
وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٦﴾

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ
هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ قُلْ فَمَنْ
يَمْلِكُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ أَنْ
يُهْلِكَ الْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ

1 Христиандар Инжилди унуткан себептүү өтө көп, бири-бирине душман жамааттарга бөлүнүп кетишти. Ал жамааттар тарых бою тынбай өз ара урушуп-сүрүшүп, тирешип-согушуп келүүдө. Аллаһ Тааланын күбөлүгү боюнча бул тирешүүлөр Кыяматка чейин токтобойт. Ушунун баары Аллаһтын пайгамбарына түз-туура ээрчибей, өздөрүнө жиберилген Китеп аяттарын бурмалагандарынын, билип туруп “унутуп койгондорунун” жазасы.

Аллаһ тарабынан (келген бул балээнин) бир гана нерсесин кайтарууга кимдин кудурети жетмек?! Асмандар жана Жердин жана экөөсүнүн ортосундагы бардык нерселердин падышалыгы (жалгыз) Аллаһка таандык. Аллаһ Өзү каалагандай жаратат. Аллаһ бардык нерсеге Кудуреттүү.

18. Яхудийлер менен христиандар: “Биз Аллаһтын балдары жана сүйүктүүлөрү болобуз” - дешти. Айткын: “Анда эмне үчүн Аллаһ силерди күнөөңөр үчүн азаптайт?” Жок, силер деле Аллаһ жараткан (жөнөкөй эле) инсансыңар. Ал Өзү каалаган пендесинин (күнөөлөрүн) кечирет жана каалаганын азапка дуушар кылат. Асмандар, Жер жана ал экөөсүнүн арасындагы бардык нерселердин мүлкү Аллаһка таандык. Жана Ага гана кайтуу бар.

19. О, китеп ээлери! Мына, (мурунку) пайгамбарлардан кийин бир нече замандар өтүп, (силер пайгамбарга өтө муктаж бир мезгилде) силерге Биздин пайгамбарыбыз (Мухаммад) келди. (Келишинин себеби) силер (Кыяматта) “Бизге не бир Бейиш кабарчысы, не бир Тозок кабарчысы келген эмес” деп айта албасыңар үчүн. Силерге Бейиш-Тозоктон кабар берүүчү (пайгамбар) анык келди. (Аны уккула). Аллаһ ар нерсеге Кудуреттүү.

20. Бир кезде Муса коомуна (мындай) деди: “О, коомум! Аллаһтын силерге берген нээматтарын

وَأَمَّهُ وَوَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَمَا يَنْتَهُمَا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٨﴾

وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى نَحْنُ أَبْنَاءُ اللَّهِ
وَأَحِبُّوهُ فَلَيْلَمَ يُعَذِّبْكُمْ بِذُنُوبِكُمْ
بَلْ أَنْتُمْ بَشَرٌ مِمَّنْ خَلَقَ يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ
وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿١٩﴾

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ
لَكُمْ عَلَى قَمَرٍ مِّنَ الرُّسُلِ أَنْ تَقُولُوا
مَا جَاءَنَا مِن بَشِيرٍ وَلَا نَذِيرٍ فَقَدْ جَاءَكُمْ
بَشِيرٌ وَنَذِيرٌ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٠﴾

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَنْقُومُ ادَّكُرُوا
نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنْبِيَاءَ

эстегиле! Бир кездерде
Аллаһ силердин араңардан
пайгамбарларды, падышаларды
чыгарды жана силерге ааламдардан
эч кимге бербеген нээматтарды
берди.

21. О, коомум! Аллаһ силерге
(кирүүнү) парыз кылган (мына
бул) Ыйык Жерге киргиле жана
(коркоктук кылып) артыңарга
кайтпагыла, зыян тартуучулардан
болуп каласыңар».
22. Алар айтышты: “О, Муса”, анда
бакубат, кайраттуу адамдар бар
экен. Ошолор чыгып кетмейинче,
биз ал жерге кире албайбыз. Эгер
алар өздөрү чыгып кетишсе, анан
биз киребиз”.
23. (Ошондо) Аллаһтан корко турган,
Аллаһ аларга (сабырдуулукту, эр
жүрөктүүлүктү) нээмат кылып
берген эки адам айтты: “Алардын
үстүнө эшиктен кирип баргыла.
Кирип эле алсаңар, силер жеңүүчү
болосуңар. Жана эгер момун
болсоңор, Аллаһка гана тобокел
кылгыла”.
24. Айтышты: «О, Муса, алар (бакубат
адамдар) шаар ичинде турса, биз
эч качан кирбейбиз! Барабер, өзүң,
Раббин экөөң согуша бергиле! Биз
ушул жерде гана отурабыз!»
25. (Муса) айтты: «О, Раббим! Мен
өзүм менен бир тууганым(Харун)
дан бөлөк эч кимге ээ боло албай
калыптырмын! Эми, биз менен
бул бузулган коомдун арасын
ажыратып, (аларды кылмышына
жараша) жазала!»

وَجَعَلَكُمْ مِلَّةً كَمَا رَأَيْتُمْ مِلَّةَ الَّذِينَ
أَخَذْنَا مِنَ الْأَلْبَانِ ۝

يَقَوْمِ ادْخُلُوا الْأَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ الَّتِي
كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَرْتَدُّوا عَلَى
أَدْبَارِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خَاسِرِينَ ۝

قَالُوا لِمَوْسَى إِن فِيهَا قَوْمٌ جَبَّارِينَ
وَإِنَّا لَنَدْخُلُهَا حَتَّى يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِن
يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِنَّا دَاخِلُونَ ۝

قَالَ رَجُلَانِ مِنَ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَمْرَ اللَّهِ
عَلَيْهِمَا ادْخُلُوا عَلَيْهِمُ الْبَابَ فَإِذَا دَخَلْتُمُوهُ
فَأَنكُمُ عَلَيْهِمْ وَكَفَى اللَّهُ فَتَوَكَّلُوا
إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ۝

قَالُوا لِمَوْسَى إِنَّا لَنَدْخُلُهَا أَبَدًا مَا دَامُوا
فِيهَا فَادْهَبْ أَنْتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلَا
إِنَّا هَاهُنَا قَاعِدُونَ ۝

قَالَ رَبِّ إِنِّي لَا أَمْلِكُ إِلَّا نَفْسِي وَأَخِي
فَافْرُقْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ۝

26. Аллах (пайгамбарынын дубасын кабыл кылып, мындай) деди: «Эми, аларга (бул шаарга кирүү) арам! Алар жер жүзүндө кырк жыл адашып-тентип жүрүшөт! Сен бул бузулган коом үчүн бушайман болбо!»

27. Аларга Адамдын эки уулунун кабарын окуп бер: Бир кезде эжөөсү (Аллахты ыраазы кылуу үчүн, кол астындагы нерселеринен) курмандык атап, ал курмандыктар биринен кабыл болуп, экинчисинен кабыл болбой калды. Ал (курмандыгы кабыл болбогон бала) айтты: “Мен сени өлтүрөмүн!”¹ (Экинчиси) айтты: «Аллах такыба кишилердин гана курмандыгын кабыл алат.

28. Эгер сен мени өлтүрүү үчүн кол салсаң да, мен сени өлтүрүү үчүн эч качан кол сунбаймын. Албетте, мен Ааламдардын Раббисинен коркомун.

29. Менин жана өзүңдүн күнөөң менен кайтып, (Акыретте) тозок “ээлеринен” болуп калышыңды мен каалаймын. Заалымдардын жазасы - ушул!»

30. Кийин анын напсиси бир тууганын өлтүрүүгө көндүрдү жана аны өлтүрүп койду. Ошентип, ал (эки дүйнөсү) күйгөн адамдардан болуп калды.²

قَالَ فَإِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيْهِمْ أَرْبَعِينَ سَنَةً يَتِيَهُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٦﴾

﴿وَأْتَى عَلَيْهِمُ نَبَأُ ابْنَيْ آدَمَ بِالْحَقِّ إِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا فَتُقُبِّلَ مِنْ أَحَدِهِمَا وَلَمْ يُتَقَبَّلْ مِنَ الْآخَرِ قَالَ لَأَقْتُلَنَّكَ قَالَ إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿٢٧﴾

لَيْسَ بَسْطَ يَدِي إِلَيْكَ بِيَعْتَابِي مَا أَنَا بِبَاسِطٍ يَدِيَ إِلَيْكَ لَأَقْتُلَنَّكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٨﴾

إِنِّي أُرِيدُ أَنْ تَبْوَأَ بِي إِثْمِي وَإِثْمُكَ فَتَكُونَ مِنَ الصَّاحِبِينَ قَالَ وَمَذَلْكَ جَزَاءُ الْمُتَّقِينَ ﴿٢٩﴾

فَطَوَّعَتْ لَهُ نَفْسُهُ قَتْلَ أَخِيهِ فَقَتَلَهُ فَأَصْبَحَ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٣٠﴾

1 Аллах Таала, кимдин курмандыгы кабыл болсо, аны асмаңдан түшкөн бир от күйдүрүү жиберилиштин билдирген. Аллахка эң начар нерсенин курмандыкка атылганынын курмандыгы калып калганда, айыгты өзүңөн көрбөй, бир тууганына ичи тарлык кылып, аны өлтүрүп койгон.

2 “Ким бир жамаат жорук баштаса, ошол иштин жана Кыяматка чейин анын жамаат ишин

31. Аллах ага бир тууганынын сөөгүн кандай көмүүнү үйрөтүү үчүн жер тыткан бир карганы жиберди. (Заалым баланын көз алдында эки карга тытышып, бири өлүп калат. Өлтүргөн карга дароо тырмагы менен жер чукуп, шеригин көмөт. Ошондо) ал: «О, шорум курусун!» Мен бир тууганымдын сөөгүн ушул каргачалык көмө албадымбы?» - деп бушайман кылуучулардан болду.

32. Ушул (окуя) себептүү, Биз Исрайил урпактарына (төмөндөгүчө өкүмдү) парыз кылдык: «Кимде-ким (шариат буюрган) өчү болбогон же болбосо, жер бетинде бузукулук кылбаган (бейкүнөө) жанды өлтүрсө, дүйнөдөгү бардык адамдарды өлтүргөн сыяктуу (күнөөлүү) болот. Ал эми, кимде-ким бир жанга (аны өлтүрбөй коюу менен) жашоо берсе, бардык адамдарга жашоо берген сыяктуу (соопко ээ) болот. Аларга (Исрайил урпактарына) Биздин пайгамбарларыбыз (эч ким каяша айта албай турган) далилдерди алып келди. Мына ушундан кийин деле, алардан көпчүлүгү жер жүзүндө аша чаап, чектен чыгып жатышат.

33. Чынында, Аллахка жана пайгамбарына каршы согушуп, жер бетинде бузукулук таратып жүргөн адамдардын жазасы –

فَبَعَثَ اللَّهُ غُرَابًا يَبْحَثُ فِي الْأَرْضِ
لِيُزَيِّنَهُ. كَيْفَ يُؤَدِّي سَوْءَ أَخِيهِ قَالَ
يُوتِلْنِي أُعْجِزْتُ أَنْ أَكُونَ مِثْلَ هَذَا
الْغُرَابِ فَأُؤَدِّي سَوْءَ أَخِي فَأُصْبِحَ مِنَ
الضَّالِّينَ ﴿٥١﴾

مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ كَتَبْنَا عَلَى بَنِي إِسْرَءِيلَ
أَنَّهُ مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ
فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ
جَمِيعًا وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا
النَّاسَ جَمِيعًا وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولُنَا
بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ إِنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ بَعَدَ
ذَلِكَ فِي الْأَرْضِ لَمُسْرِفُونَ ﴿٥٢﴾

إِنَّمَا جَزَاءُ الَّذِينَ يُحَارِبُونَ اللَّهَ
وَرَسُولَهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ

кайталаган бардык адамдардын күнөөсүн мойнуна алат” деген шариат мыйзамы боюнча ал түгөнгүсө күнөө жүгүнүп астында калды! Күнөөлүү бала кылгылыкты кылып коюн, өлүктү эмне кылаарын билбей, көп убакытты бушайманда өткөрдү.

өлтүрүлүү же асып өлтүрүлүү, кол-буттары каршы-терши кылып (оң кол, сол бут же сол кол, оң бут) кесилүү же болбосо, (мекен туткан) жерден сүргүн кылынуу. Бул аларга дүйнөдө шерменде (болушу үчүн) жана Акыретте аларга улуу азап бар.¹

34. Ал эми, колго түшкөнгө чейин, өздөрү тооба кылып келишсе, билип койгула, Аллаh -Кечиримдүү, Ырайымдуу.²
35. О, ыйман келтиргендер! Аллаhtан корккула, Ага жакын болуунун жолдорун издегиле жана Анын жолунда жихад кылгыла. (Ошондо гана) силер жеңишке жетсеңер ажеп эмес.
36. Каапыр адамдар, жер жүзүндө болгон мүлктүн бардыгы, дагы ошончо кошумчасы менен алардын менчиги болуп, жана ошол мүлктөрүн Кыямат Күндүн азабынан кутулуу үчүн беришсе да, алардан кабыл алынбайт. Алар үчүн жан сыздаткан азап бар.

فَسَادًا أَنْ يَقْتُلُوا أَوْ يَصَلُّبُوا أَوْ يَنْقُطَ
أَيْدِيَهُمْ وَأَرْجُلُهُمْ مِنْ خِلَافٍ أَوْ يُنْفَوْا
مِنَ الْأَرْضِ ذَلِكَ لَهُمْ خِزْيٌ فِي
الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٣٤﴾

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَقْدُرُوا
عَلَيْهِمْ فَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٥﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا
إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ
لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوَ أَنَّ لَهُمْ مَتَا فِي الْأَرْضِ
جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَيَفْقَدُوهُ مِنْ
عَذَابِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَا تُقِيلُ مِنْهُمْ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٣٧﴾

1 Ибн Аббас - Аллаh андан ыразы болсун - бул аяттын тафсиринде мындай деген: "Бул - карактылардын жазасы. Эгер алар кишилердин малын карактоо менен бирге, өздөрүн өлтүрүшсө, башкаларга ачуу сабак болсун үчүн аларды өлтүрүүгө же асып өлтүрүүгө өкүм кылынат. Эгер алар адамдарды өлтүрүп, мал-мүлкүн калтырышкан болсо, (жеңилээрэк) өлтүрүүгө өкүм кылынат. Эгерде, мал-мүлктү тоноп, адамдарга катылбаган болсо, бүт-колдору каршы-терши кылып кесилет: оң кол, сол буту жана сол кол, оң буту. Ал эми, адамдарды өлтүрбөй, мүлкүнө да тийбей, бирок баскын жасап, коркутуп-үркүтүп кетсе, аны жеринен сүргүн кылынат. Бул аят мусулмандардын башчыларынын мойнуна букараларга бейпил турмушту, коркунучсуз сапарды камсыз кылуу милдетин тагат.

2 Демек, колго түшпөй туруп, кылган күнөөсүн мойнуна алып, тартип коргоочуларга багынып берсе, ага жаза берилбейт. Бирок, аргасыз калганда багынсa-бул эсеп эмес. Ошондой эле, эгер каракчы каапыр болуп, колго түшкөн соң, Исламды кабыл алса, аны жазага тартылбайт.

37. Алар (дүйнө-мүлк берип) Тозоктон чыгууну каалашат. Бирок, андан чыга алышпайт. Жана аларга түбөлүк азап бар.

38. Уурулук кылган эркек жана аялды, кылмышына жараша Аллаһ тарабынан (белгиленген) азап-жаза болуу үчүн колдорун кескиле! Аллаһ - Жеңүүчү, Даанышман.¹

39. Ал эми, ким заалымдыгынан (уурулугунан) кийин тооба кылып, (өзүн) оңдосо, Аллаһ анын тообасын кабыл алат. Албетте, Аллаһ Кечиримдүү, Ырайымдуу.

40. (О, Мухаммад!) Сен асмандар жана жерде болгондун баары Аллаһтын мүлкү экенин, Аллаһ каалаганын азаптап, каалаганына кечирим беришин билбедиңби?! Аллаһ бардык нерсеге Кудуреттүү.

41. О, Пайгамбар! Ооздору менен “ыйман келтирдик” деп, жүрөктөрү ыйман келтирбеген мунафыктардан жана яхудийлерден болгон каапырчылык тарапка чуркап бараткандар сени кайгыга салбасын. Алар жалганды

يُرِيدُونَ أَنْ يُخْرِجُوا مِنَ النَّارِ وَمَا لَهُمْ
بِخُرُوجِهَا مِنْهَا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٣٧﴾

وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا
جَزَاءً بِمَا كَسَبَا نَكَالًا مِنَ اللَّهِ
وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٣٨﴾

فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِهِ وَأَصْلَحَ فَإِنَّ اللَّهَ
يُتُوبُ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٩﴾

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَيَغْفِرُ لِمَنْ
يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٠﴾

﴿ يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ لَا يَحْزُنْكَ الَّذِينَ
يُكْفِرُونَ فِي الْكُفْرِ مِنَ الَّذِينَ قَالُوا
ءَامَنَّا بِأَقْوَامِهِمْ وَلَمْ تُؤْمِنْ قُلُوبُهُمْ وَمِنَ
الَّذِينَ هَادُوا وَسَمِعُوا لَكُمْ كَذِبَ
سَمْعُونَ يَقُولُونَ ءَاخَرِينَ لَمْ يَأْمُرُوا

1 Араб тилинде уурулук “сурка” деп аталат. Бул сөздүн мааниси “коргоого алынган мүлктөн белгилүү бөлүгүн билдирбей алуу”. Демек, коргоого алынбаган мүлктөн алуу Ислам мыйзамчылыгында катуу жаза берилчү уурулук болуп эсептелбейт. Уурулук кылган адам, эркекпи, аялды, эгер балакат (эреже) жанына жеткен, акыл-эси ордунда болсо, оң колу билегинен кесип таштоо менен жазаланат. Бирок, төмөндөгүчө шарттарда кол кесилбейт. (Андан башка жеңилерээк жаза колдонулат): 1. Мал-мүлк коргоого алынбаган болсо. 2. Баасы бир динардын төрттөн бир бөлүгүнчө же болбосо он дирхам-тенгеден төмөн болсо. 3. Кадыры жок, арзыбаган буюм болсо. Эгер бир жолу уурулук кылып, сазайын алган адам, эгер адатын дагы кайталаса, сол буту кесилет. Дагы (үчүнчү ирет) кайталаса, ага эки түрдүү жазанын бири колдонулат. Же оң буту анан сол колу кесилет. Же болбосо, өмүр бою (өлгөнгө чейин) турмоого өкүм кылынат. Мына ушундай өкүмдөрдү парыз кылган Аллаһ Тааланын Даанышмандыгы даңктан, даназаланга арзыйт. Субханаллах!

жана (бүт иш-аракети жалганга негизделген) башка коомду (яхудийлердин диний башчыларын) угушат. Алар (динбашчылар) болсо, сенин алдыңа келбейт, (элдерди адаштыруу үчүн Тоораттагы) сөздөрдү өз ордуна башкасына алмаштырышат. (Жана өздөрүнө кеңеш сурап келгендерге) “Эгер (силерге Мухаммад тарабынан өз каалооңорго ылайык келген) мына бул өкүм берилсе - алгыла. Ал эми, андай өкүм берилбесе - албагыла” дешет. Аллаһ кимдин бузулуусун кааласа, сен анын пайдасына Аллаһ тарабынан эч нерсеге ээ эмессин. Алар – Аллаһ жүрөктөрүн тазалоону каалабаган адамдар. Алар үчүн бул дүйнөдө шерменделик жана Акыретте чоң азап бар.

42. Алар жалганга кулак салуучулар, арамды сугунуучулар. Эгер алар сага (өкүм сурап) келсе, кааласаң - өкүм кыл, кааласаң - жүз бур. Эгер жүз үйрүсөң да, сага эч кандай зыян жеткире алышпайт. Эгер өкүм кылчу болсоң, алардын арасында (ким болушуна карабай) адилеттик менен өкүм кыл. Чынында, Аллаһ адилеттүүлөрдү сүйөт.

43. Алар эмне үчүн сенден өкүм сурап жатышат?! Алардын алдында Тоорат бар го! Анда Аллаһтын өкүмдөрү бар эле го?!¹ Кийин...

يُخْرِجُونَ الْكَلِمَ مِنْ بَعْدِ مَوَاضِعِهِ
يَقُولُونَ إِنَّ أُوتِيْنَاهُ هَذَا فَخُذُوهُ
وَأَبْ لَمْ تُوْتُوْهُ فَآخُذُوْا وَمَنْ يُرِدِ اللّٰهُ
فِتْنَتَهُ فَلَنْ تَمْلِكَ لَهُ مِنْ اللّٰهِ شَيْئًا
أُولَئِكَ الَّذِينَ لَمْ يُرِدِ اللّٰهُ أَنْ يُطَهِّرْ
قُلُوْبَهُمْ فِي الدِّنِ لَا يَخْرُجُوْنَ وَلَهُمْ فِي
الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ﴿٥١﴾

سَمِعُوا لِلْكَذِبِ أَكْثَرُونَ لِلسَّحَابِ
فَإِنْ جَاءَكَ فَآخُذْكُمْ بِبَيْنِهِمْ أَوْ غَرِضْ
عَنْهُمْ وَإِنْ تُعْرِضْ عَنْهُمْ فَلَنْ يَضُرُّوكَ شَيْئًا
وَلِنْ حَاكَمْتَ فَآخُذْكُمْ بِبَيْنِهِمْ بِالْقِسْطِ
إِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٥٢﴾

وَكَيْفَ يُحْكُمُونَكَ وَعِنْدَهُمُ
التَّوْرَةُ فِيهَا حُكْمُ اللّٰهِ ثُمَّ يَقُولُونَ مِنْ
بَعْدِ ذَلِكَ وَمَا أُولَئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٣﴾

¹ Алар өз каалоолоруна ылайык келбегени себептүү Тоорат өкүмдөрүнө кулак салбай, “биздин каалообузга ылайык өкүм айтып берээр бекен” деген үмүт менен Мухаммад саллаллаху алайхи ва салламдын алдына келишүүдө. Пайгамбарыбыз аларга Аллаһтын өкүмүн кандай болсо – ошолдой айтып берген.

ушундан кийин деле, тескери карап (өкүмдү аткарбай) кетишет. (Анткени,) Алар ыймандуу эмес!

44. Биз (Муса пайгамбарга) ичинде Нур жана Туура Жол болгон Тооратты түшүрдүк. Аны менен яхудийлерге, Аллаһка моюн сунган пайгамбарлар, раббанийлер (элдерди Шариат боюнча тарбиялагандар) жана чоң аалым-уламалар өкүм кылышты. Себеби, Аллаһтын китеби аларга аманат коюлган жана алар ал Китепке күбө болуучулар эле. (О, диний жетекчилер!) Адамдардан коркпогула! Менден гана корккула! Жана Менин аяттарымды аз гана баага сатып жибербегиле! Кимде-ким Аллаһ түшүргөн нерсе менен өкүм кылбаса... алар анык каапырлар!

45. Жана Биз аларга (яхудийлерге) анда (Тооратта): “Жанга-жан, көзгө-көз, мурунга-мурун, кулакка-кулак, тишке-тиш жана (башка) жарааттарга өч (алынат)” деп жазып койдук.¹ Ал эми, кимде-ким өчүн (албай) кечирип жиберсе, бул (жакшылыгы) ал (кылмышкер) үчүн толук актоо болот. Жана кимде-ким Аллаһ түшүргөн (ушул) нерселер менен өкүм кылбаса... ошолор гана анык заалымдар.²

إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ
يَحْكُمُ بِهَا النَّبِيُّونَ الَّذِينَ أَسْمَعُوا
لِلَّذِينَ هَادُوا وَالرَّاسِخُونَ وَالْأَخْبَارُ بِمَا
أَشْكَفُوا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ وَكَانُوا
عَلَيْهِ شُهَدَاءَ فَلَا تَحْشَوْا النَّاسَ وَاحْشَوْا
وَلَا تَشْتَرُوا بِإِيتَانِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ
بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ ﴿٤٥﴾

وَكَتَبْنَا عَلَيْهِمْ فِيهَا أَنَّ النَّفْسَ
بِالنَّفْسِ وَالْعَيْنَ بِالْعَيْنِ وَالْأَنفَ بِالْأَنفِ
وَالْأُذُنَ بِالْأُذُنِ وَالسِّنَّ بِالسِّنِّ
وَالْجُرُوحَ قِصَاصٌ فَمَنْ تَصَدَّقَ بِهِ
فَهُوَ كَفَّارَةٌ لِلَّهِ وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا
أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٤٥﴾

1 Кураани Карим бул өкүмдөрдү жокко чыгарбады. Ошондуктан, Исламда да ушул сыяктуу өч алынат. Өч алуу кандай зыян тарткан болсо дал ошондой зыян менен жооп берүү менен аткарылат.

2 Ибн Аббас “заалымдар” деген сөздү, “зулумдун үстүнө зулум, каапырчылыктын үстүнө каапырчылык кылгандар, бапкача айтканда “ашынган каапырлар” деп тафсир кылган.

46. Биз алардын (өткөн пайгамбарлардын) изинен, өзүнөн алдынкы нерсени (Тооратты) тастыктаган Марямдын уулу Ыйсаны жиберип, ага, ичинде Нуру, Туура Жолу бар жана өзүнөн мурунку Тооратты тастыктоочу, такыбаа кишилер үчүн насаат жана Туура Жол болгон Инжилди бердик.

47. Эми, Инжил эли анын ичиндеги Аллаһ түшүргөн нерселер менен өкүм кылышсын! Кимде-ким Аллаһ түшүргөн нерсе менен өкүм кылбаса, ошолор гана анык бузукулар!

48. (О, Мухаммад!) Биз сага да, өзүнөн мурдакы китептерди тастыктоочу жана алардын (бардык абзелдиктерин) ичине камтыган китепти Акыйкат менен түшүрдүк. Эми, алардын (мусулмандардын) арасында Аллаһ түшүргөн Китеп менен өкүм кыл! Өзүңө келген акыйкаттан (жүз буруп) алардын каалоолоруна ээрчип кетпе! (О, адамдар!) Биз силердин бардыгыңар үчүн өз алдынча шарияттар жана жол-жоруктар кылдык.¹ Эгер Аллаһ кааласа, бардыгыңарды бир гана (динге моюн сунган) үммөт кылып коймок. Бирок, силерге берген нерседе (диний парыздарда) силерди сынаш үчүн (андай кылбады). Эми, жакшылык иштерди бири-бириңер менен жарышып жасагыла.

وَقَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَرِهِم بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ ۖ وَءَاتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ فِيهِ هُدًى وَنُورٌ وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَهُدًى وَنُورٌ عَظِيمٌ ۝٤٦

وَلِيَحْكُمَ أَهْلُ الْإِنْجِيلِ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فِيهِ ۖ وَمَنْ لَّمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ۝٤٧

وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيِّئًا عَلَيْهِ قُلُوبَهُمْ ۖ فَاذْكُرْ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ ۚ لِكُلِّ جَمَاعَةٍ مِنْكُمْ شَرْعَةٌ وَمِنْهَا أَجَاءُوا رَسُولَ اللَّهِ وَوَشَّاءَ اللَّهُ لَجْعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ لِيَنْتَظِرَ اللَّهُ مِنْكُمْ فِي مَاءِ التَّنْكِيمِ ۚ فَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ الْحَزِينُ ۚ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا ۖ فَيُنْشِئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ۝٤٨

¹ Ал дин-шарияттар менен жана замандын өзгөчөлүгүнө жараша бири-биринен айырмаланат. Бирок, бардыгынын өзөгү, максаты жана булагы бир.

Бардыгыңардын кайтууңар –
Аллаһка. Кийин (Кыяматта)
Ал силерге (амалыңардагы)
өзгөчөлөнгөн нерселердин
кабарын берет.

49. Алардын (яхудийлердин) арасында
Аллаһ түшүргөн нерсе (Кураан,
Сүннөт) менен өкүм кыл!

Алардын каалоо-кызыкчылыгына
ээрчибе! Аллаһ сага түшүргөн
нерселердин кээ бирлеринен
сени (өз каалоолоруна) буруп
коюууларынан сак бол! Эгер
(сенин өкүмүңдөн) жүз бурушса,
билгин, Аллаһ аларга кээ бир
айып-күнөөлөрү себептүү кайгы
жеткирүүнү каалайт. Чынында,
адамдардан көпчүлүгү (шариатка
моюп сунбаган) бузукулар.

50. Алар (сенин өкүмүңө ыразы
болбой) жаахилий (исламдан
башка) өкүмдөрдү каалашат
бекен?! Акылы тунук элдер үчүн
ким Аллаһтан жакшыраак өкүм
түзүп бере алат?!

51. О, ыйман келтиргендер!
Яхудийлер менен христиандарды
дос тутпагыла! Алар бири-биринин
достору. Силерден кимде-ким
аларды дос тутса, демек, ал -
ошолордон! Албетте, Аллаһ
заалым адамдарды Туура Жолго
баштабайт!

52. Анан сен (о, Мухаммад),
жүрөгүңдө (мунафыктык) оорусу
бар адамдардын, алар (яхудийлер)
тарапка умтулуп: “(Эгер буларды
дос тутпай койсок) бизге
ооматсыздык жетип калуусунан
коркобуз” дегендерин көрөсүң.

وَأَنِ احْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ
أَهْوَاءَهُمْ وَأَخَذَ مِنْهُمْ أَن يَقْبُولُوا عَنْ بَعْضِ
مَا أَنزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَاعْلَمُوا أَنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ
أَن يُصِيبَهُمْ بِبَعْضِ تَوْبِهِمْ وَأَنَّ كَثِيرًا مِنَ
النَّاسِ أَفْكَهُونَ ﴿٥٠﴾

أَحْكُمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَتَّبِعُونَ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنْ
اللَّهِ حُكْمًا يَقُومُ يُوقِنُونَ ﴿٥١﴾

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى
أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَمِنْكُمْ
فَإِنَّهُ مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴾ ﴿٥٢﴾

فَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يُسْرِعُونَ فِيهِمْ
يَقُولُونَ نَحْمُسِي أَنْ تُصِيبَنَا آيَةٌ فَعَسَى اللَّهُ أَنْ
يَأْتِيَ بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ مِنْ عِنْدِهِ، فَيُضِيقُوا عَلَى
مَا أَسْرَوْا فِي أَنْفُسِهِمْ فَيُذَمِّعُونَ ﴿٥٣﴾

Аллаһ жеңишти же болбосо, Өзү тарабынан (аларды шерменде кыла турган) бир ишти берип калгысы бардыр. Ошондо алар (эки жүздүү мунафыктар) жүрөктөрүнө каткан арам ойлоруна бушайман болуп калышат.

53. Жана ыйман келтирген адамдар (эки жүздүүлөрдүн жосунсуз жоруктарынан кыжырданышып): “Кайра-кайра ант ичип: “Биз силер мененбиз”-дегендер ушуларбы?! дешет. Алардын иштери (дүйнөдө) текке кетти жана (Акыретте) зыян тартуучуларга айланышты.

54. О, момундар! Силердин араңардан кимде-ким өз дининен кайтса, жакын арада (аларды кетирип, ордуна) Аллаһ аларды сүйө турган, алар дагы Аны сүйө турган,¹ ыймандууларга ырайымдуу, каапырларга каардуу, Аллаһтын жолунда (мал-жандарын аябай) жихад кыла турган жана айыптоочу адамдардын ушактарынан коркпогон бир коомду алып келет. Бул – Аллаһтын пазилети, аны каалаган пенделерине берет. Аллаһ (эхсан-жакшылыкта) Кенен жана Билүүчү.

وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا أَهْلُ الْآيَةِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا اللَّهَ مَعَهُمْ
جَهْدًا أَمْ كَيْفَ جَعَلْنَا لَمُعَكُمْ حِطَّتْ آَعْمَالُهُمْ
فَأَصْبَحُوا خَاسِرِينَ ﴿٥٣﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ
فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهَ بِقَوْمٍ حُبُّهُمْ وَنَحْبُوتُهُ أَزِيدُ
عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةً عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ
فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ ذَلِكَ فَضْلُ
اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٤﴾

¹ Аллаһ Тааланы сүйүүнүн бир белгиси пайгамбарга моюн сунуу. Жогоруда өткөн бир аятта Аллаһ Таала пайгамбарына: “Айткын (Эй, Мухаммад!) эгер Аллаһты сүйсөңөр, мага ээрчигиле, (ошондо гана) Аллаһ силерди сүйөт” - деген болчу. Аллаһты сүйгөндүктүн дагы бир белгиси, пендени Аллаһка жакын кыла турган парыз, нафил ибадаттарды көп аткаруу. Пайгамбар салалатлаху алайхи ва салламдан риваят кылынган жана сахих болгон Кудсий хадисте Аллаһ Таала айтат экен: “Ар качан Менин пендем Мага Мен сүйгөн парыздардан бирин аткаруу менен жана нафил ибадаттарды кылуу менен Мага жакын болууну кааласа, Мен аны сүйүп каламын. Эгер аны сүйүп калчу болсом, Мен анын угаар кулагы, короор козу, кубаттуу колу, жүргөн буту боломун. Кийин ал Менден эмнени сураса - беремин жана Менден коргоо тилесе аны Өз коргоомо аламын”.

55. (О, момундар!) Силердин досуңар - Аллаһ, Анын пайгамбары жана ыйман келтирген адамдар. Алар моюн сунган абалда намазды толук аткарышат жана зекетти беришет.

56. Жана ким Аллаһты, анын пайгамбарын жана ыймандуу адамдарды дос тутса (алар Аллаһтын жамааты болуп саналат) Албетте, Аллаһтын жамааты гана жеңиүүчү!

57. О, момундар! Силердин диниңерди шылдың кылып алган каапырлар менен силерден мурда Китеп берилгендерди дос тутпагыла! Эгер момун болсоңор, Аллаһтан корккула!¹

58. Эгер аларды (азан айтып) намазга чакырсаңар, аны (намазды) да келеке кылышат. Бул алардын акылсыз коом болгону себептүү.

59. Айткын: “О, китеп элдери! Бизди болгону, Аллаһка ыйман келтиргенибиз үчүн, өзүбүзгө түшкөн жана мурда түшкөн китептерге ишенгенибиз үчүн жана көпчүлүгүңөр бузук болгонуңар үчүн эле жаман көрө бересиңерби?!”

60. Айткын: “Силерге Аллаһтын алдында мындан да жаманыраак жазалана тургандар жөнүндө айтып берейинби? Алар - Аллаһ каргыш жаадыргандар, каарына алгандар, аларды маймылдарга

إِنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ كَاغُوثٌ ۝٥٥

وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ ۝٥٦

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَكُمْ هُزُوءًا وَلَعِبًا مِنْ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَالْكَافِرَ الْأُولَىٰ وَالنَّفْعَ اللَّهَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ۝٥٧

وَإِذَا نَادَيْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ اتَّخَذُوا هُزُوءًا وَلَعِبًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ۝٥٨

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ هَلْ تَسْمَعُونَ مِنَّا إِلَّا أَنْ ءَامَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلُ وَإِنَّ أَكْثَرَكُمْ فَاسِقُونَ ۝٥٩

قُلْ هَلْ أُنَبِّئُكُمْ بِشَرٍّ مِنْ ذَلِكَ مَثُوبَةً عِنْدَ اللَّهِ مَنْ لَعَنَهُ اللَّهُ وَغَضِبَ عَلَيْهِ وَجَعَلَ مِنْهُمْ الْقِرَدَةَ وَالْخَنَازِيرَ وَعَبَدَ الطَّاغُوتَ أُولَٰئِكَ شَرٌّ مَكَانًا وَأَضَلُّ عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ ۝٦٠

1 Аллаһ Таала бул аятта Ислам Шариятынын үстүнөн күлгөнүнө, анын ибадаттарын мыскылдаганына карабай, каапырлар менен дос болуп, мусулмандардын сырларын ачып, алардын Исламга каршы иш-чараларына жардам берген адамдарды Өзүнүн азабы менен коркутууда.

жана доңуздарга айланткандар
жана таагутка (Аллаһтан башка
«кудайга») сыйынгандар! Ошолор
эң жаман орунда жана Туура
Жолдон эң көп адашкандар!

61. Алар эгер силерге келинсе:
“Ыйман келтирдик” - дешет.
Бирок, Чынында, алар (алдыңарга)
каапырлык менен кирип,
каапырлык менен чыгышат. Аллаһ
алардын жашырган нерселерин
көбүрөөк Билүүчү.

62. Жана сен алардан (яхудийлерден)
көпчүлүгүн күнөөгө, зулумга жана
арамдан жегенге биринен бири
өтүп чуркагандарын көрөсүң.
Алардын жасаган иштери кандай
жаман!

63. Алардын раббанийлери, (диний
таалим берүүчүлөрү) жана
(чоң) аалымдары аларды күнөө
сөздөрдөн, арам жегенден
кайтарышпайбы?! Алардын
иштери кандай жаман!

64. Яхудийлер “Аллаһтын колу
байлануу” (бакыл, сараң) дешти.
Өздөрүнүн колдору байланып
калсын! Жана сүйлөгөн сөздөрү
себептүү каргыш-наалатка
калышты. Андай эмес, Анын
эки колу тең ачык жана Өзү
каалагандай жакшылык кылат.
(О, Мухаммад!) Сага Раббин
тарабынан түшүрүлгөн нерсе
(Кураан, ага ишенишпегени
себептүү) алардан көпчүлүгүнүн
күнөөлөрүн жана каапырчылыгын
көбөйтөт. Биз алардын арасына
тээ Кыямат күнүнө чейин
душманчылык жана жек көрүүнү

وَإِذَا جَاءَهُمْ كَذِبٌ أَوَّلًا آمَنُوا وَقَدْ دَخَلُوا بِالْكَفْرِ وَهُمْ
قَدْ خَرَجُوا بِهِءُ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا يَكْمُونَ ﴿٦١﴾

وَتَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ يُسِرُّونَ فِي الْأَثَرِ وَالْعُدُونِ
وَأَكْثُهُمُ السُّخْتُ لَيْسَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٦٢﴾

لَوْ لَا يَنْهَاهُمُ الرَّبَّانِيُّونَ وَالْأَخْبَارُ عَنْ
قَوْلِهِمُ الْأَثَرُ وَأَكْثُهُمُ السُّخْتُ لَيْسَ
مَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿٦٣﴾

وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ
وُلِعُوا بِمَا قَالُوا أَلَّ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ يُضْفَوُ
كَيْفَ يَشَاءُ وَلْيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَا أُنْزِلَ
إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا وَآلَقَيْنَا يَدَ اللَّهِ
الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ كُلَّمَا
أُوقِدُوا نَارًا لِلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا اللَّهُ وَسَعُونَ
فِي الْأَرْضِ مُسَادًا وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٦٤﴾

түшүрдүк. Качан (мусулмандарга каршы) согуш отун тутандырышса, аны Аллаһ өчүрүп турат. Алар жер бетинде бузукулук таратып (кезип) жүрүшөт. Аллаһ бузукуларды сүйбөйт.

65. Эгер китеп элдери (Аллаһка, периштелерине, бардык китептерине, бардык пайгамбарларына, акыретке жана тагдырга) ыйман келтирип, такыба болушса, Биз алардын (откондогү) күнөөлөрүн кечирип, сөзсүз “Наим” (деп аталган) Бейиштерге киргизебиз.

66. Эгер алар Тоораттын, Инжилдин жана Раббиси тарабынан түшүрүлгөн нерселердин өкүмдөрүн толук аткарганда, үстүлөрүнөн (асмандан) жана астыларынан (жерден) ырыскыларды (мол) жешет болчу.¹ Алардын арасында (Тоорат, Инжил өкүмдөрүнө) ылайык жашагандары да бар. Бирок, көпчүлүгү өтө жаман иштерди жасашат!

67. О, Пайгамбар! Раббинң тарабынан сага түшүрүлгөн нерсени (Ислам динин, бардык элдерге) жеткир! Эгер муну аткарбасаң, Аллаһтын элчилигин жеткирбеген болосуң! (Элчиликти жеткирүүдө эч кимден коркпо). Сени адамдардан Аллаһтын Өзү сактайт. Албетте, Аллаһ кааныр коомду Туура Жолго баштабайт.

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ آمَنُوا وَاتَّقَوْا
لَكَفَّرْنَا عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ
وَلَا دَخَلَتْهُمْ جَهَنَّمَ النَّعِيمَ ﴿٦٥﴾

وَلَوْ أَنَّهُمْ أَقَامُوا التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنْزِلَ
إِلَيْهِمْ مِنْ رَبِّهِمْ لَأَكَلُوا مِنْ فَوْقِهِمْ
وَمِنْ تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ مِمَّا أُمُّهُ مُقْتَصِدَةٌ
وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٦٦﴾

﴿يَا أَيُّهَا الرُّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ
رَبِّكَ وَإِنْ لَّمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَغْتَ
رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ
إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ﴾ ﴿٦٧﴾

¹ Бул аяттын маанисин тастыктаган дагы бир аятта Аллаһ Таала айтат: “Эгер шаар элдери ыймандуу, такыбаалуу болушса, Биз аларга асмандан жана жерден береке эшиктерин ачып койбуз”

68. Айткын: “Эй, китеп элдери! Силер качан Тооратка, Инжилге жана силерге Раббинер тарабынан түшүрүлгөн (бардык) өкүмдөргө толук моюн сунмайынча эч бир динде эмессиңер. (О, Мухаммад!) Сага Раббинден түшүрүлгөн нерсе (Кураан) алардан көпчүлүгүнүн күнөө-каапырчылыгын көбөйтүшү шексиз. Сен каапыр коомдорго капа болбо.

69. Чынында, момун-мусулмандар, яхудийлер, сабиийлер¹ жана христиандардан кимде-ким Аллахка, Акыретке ыйман келтирип, салих (жакшы) амалдарды жасаган болсо, аларга коркунуч да жок, кайгы-капага да батышпайт.

70. Биз Исрайил урпактарынан ант-убадасын алып, пайгамбарларды жибердик. Ар качан аларга бир пайгамбар насылери каалабаган өкүмдү алып келсе, кээ бирөөлөрүн “жалганчы” дешип, кээ бирөөлөрүн өлтүрүп жиберишти.

71. Жана “Бизге фитна (азап) болбойт” деп ойлошуп, (чыныктын алдында) сокур-дүлөй болуп алышты. Кийин (тообо кылышканда) Аллах алардын тообаларын кабыл алды. (Бирок) кийин алардан көпчүлүгү кайрадан сокур-дүлөй болуп алышты. Аллах алардын кылмыштарын көрүүчү.

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَسْتُ عَلَى شَيْءٍ بِحَتَّى
تَقِيمُوا الشَّرِيعَةَ وَالْإِحْسَانَ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ
مِنْ رَبِّكُمْ وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ
مَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا
فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٦٨﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِغِينَ
وَالنَّصَارَى مِنْ أَمَنِ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ
صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٩﴾

لَقَدْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَءِيلَ وَأَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ
رُسُلًا كُلَّمَا جَاءَهُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَى
أَنْفُسُهُمْ فَرِيقًا كَذَّبُوا وَفَرِيقًا يَقْتُلُونَ ﴿٧٠﴾

وَحَسِبُوا أَلَّا يَكُونَ فِتْنَةً فَعَمُوا وَصَمُوا وَكَفَرُوا
ثَابَتَ اللهُ عَلَيْهِمْ ثُمَّ عَمُوا وَصَمُوا كَثِيرٌ
مِنْهُمْ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿٧١﴾

1 Алар Пайгамбарыбыз саллаллаху алайхи ва салламдын доорунда эч бир жасалма динге ээрчибей, буттарга сыйыныбай таза табияттары менен жашаган адамдар.

72. “Аллаһ – бул Марямдын уулу Ыйса” дегендер анык каапыр болушту. Чындыгында, Ыйса-Масих аларга: “О, Исрайил урпактары! Менин жана силердин Раббинер болгон Аллаһка гана ибадат кылгыла! Кимде-ким Аллаһка (мениби же башканыбы) шерик кылчу болсо, Аллаһ ага Бейишти арам кылат жана жайы Төзөк болот. Өзүнө зулум кылуучуларга жардамчы (аларды тозоктон куткаруучу) болбойт!

73. “Аллаһ – үчөөнүн үчүнчүсү”¹ дегендер да анык каапыр болушту! Жалгыз Кудай - Аллаһтан башка бир да (сыйынууга татыктуу) кудай жок! Эгер сүйлөгөн (ката) сөздөрүнөн кайтышпаса, алардын арасынан каапыр болгондорун жан ооруткан азап кармайт!

74. Аллаһка тооба кышып, (жалгыз Өзүнө сыйынып) Андан күнөөлөрүн кечирүүнү сурашпайбы?! (Эгер ошентчү болсо) Аллаһ - Кечиримдүү, Ырайымдуу.

75. Марямдын уулу Ыйса болгону, бир пайгамбар. Андан мурун да пайгамбарлар өткөн. Анын апасы «сиддика» (айкын илимдүү, таза ыйман-ибадаттуу) аял болгон. Экөө тең тамак-аш жеп жүрүшкөн.²

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ وَقَالَ الْمَسِيحُ بَنِي إِسْرَءِيلَ عِبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ إِنَّهُ مَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿٧٢﴾

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ ثَلَاثَةٌ وَمَنْ إِلَهٌ إِلَّا إِلَهُ وَاحِدٌ وَإِنْ لَمْ يَنْتَهُوا عَمَّا يَقُولُونَ لَيَمَسَّنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابُ الْآلِيمِ ﴿٧٣﴾

أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُوهُ؟ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٧٤﴾

مَا الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِ الرُّسُلُ وَأَمَّا صِدْقُهُ كَأَنَّا يَكْفُلَانِ الطَّعَامَ أَنْظُرْ كَيْفَ يُتَيْنُ لَهُمَا الْآيَاتُ ثُمَّ أَنْظُرْ أَتَى تُؤْفَكُونَ ﴿٧٥﴾

1 Христиандардын дагы бир жамааты “Аллаһ үчөөнүн (Аллаһ, Ыйса, Бүбү Марямдын) үчүнчүсү”, алардын үчөөндө тең кудайлык касиети бар” - деп ишенишет.

2 Бул алардын кудай эмес экенине эң чоң далил. Анткени, Кудай деген эч нерсеге муктаж болбогондой, тамак-ашка да муктаж болбойт. Кээ бир христиан жамааттары Марямды Пайгамбар деп да ишенишет. Муну кайдан алышты. Марям болгону бир сиддика – пакиза, ибадаттуу, такыба кыз эле. Ал эми, Аллаһ Таата:

﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمُ الْمُرِيدُونَ﴾ «Биз (Эй, Мухаммад), сенден мурда жалаң эркектерден гана

Биз аларга Өз аяттарыбызды кандай баяндап бергенибизди жана (ушуга да карабай) алардын (Аллаһ жөнүндө) кандай дооматтарды ойлоп чыгаргандарын көрүп койгун.

76. Айткын: “(О, христиандар!) Силер Аллаһтан башка, силерге пайда да, зыян да бере албаган нерселерге сыйынасыңарбы?! Аллаһ Угуучу, Билүүчү!»

77. Айткын: “О, китеп элдери! Диниңерде кыянаттык менен чектен чыкпагыла! Мындан мурун адашкан, көп адамдарды адаштырган жана түз жолдон тап-такыр адашып кеткен коомдун каалоолоруна ээрчип кетпегиле.

78. Исрайил урпактарынан каапыр болгондору Дауд жана Марямдын уулу Ыйсалардын тили менен каргышка калышкан! Бул (каргыш) күнөө кылгандары жана чектен чыккандары себептүү болду.

79. (Дагы) алар жасап жаткан күнөө иштерден бири-бирин кайтарышкан эмес. Бул иштери кандай жаман жорук!¹

قُلْ أَتَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنفَعُكُمْ لَكَمْ
شَرًّا وَلَا تَنفَعُكُمْ اللَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٧٦﴾

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ غَيْرَ
الْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعُوا أَهْوَاءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوا مِن قَبْلُ
وَاصْلُوا كَثِيرًا مِّن سَوَاءِ السَّبِيلِ ﴿٧٧﴾

لُعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن بَنِي إِسْرَءِيلَ
عَلَى لِسَانِ دَاوُدَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَلِكَ
بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٧٨﴾

كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَن مُّنكَرٍ فَعَلُوهُ
لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٧٩﴾

Пайгамбар жиберип, аларга вахий кыланбыз» деген аятта аял затынан пайгамбар жибербегенин айткан.

1 Арам иштеп кайтарбай коюунун төмөндөгүчө кесепеттери тиет: 1. Адамдын динге болгон кайраты өчөт. 2. Арамкор, бузукуларды андан бстер оолуктурат. Жакшылык тарапкерлерин алсыздандырат. 3. Илим (Шарият) азайып, наадандык көбөйөт. 4. Жаман жоругуна эч ким “көй” дебеген соң, билип-билбей жасап жаткандар “бул адаттагы эле иш турбайбы” деп, адал санап калышат. 5. Адеп кайталана берген жаман иш, адатка айланган соң, жакшылык сүрөтүндө көрүнүп калат. Мына ошондуктан, Аллаһ Таала аяттын акырында: “Бул кылмыштары кандай жаман жорук!” - деп эскертип жатат.

80. Алардын көпчүлүгү каапырларды дос кылып алганын көрөсүң. Өз баштарына өздөрү келтирип алган нерсе - Аллаһтын аларга болгон жек көрүүсү кандай жаман! Жана алар азапта түбөлүк калышат!

81. Эгер алар Аллаһка, пайгамбарга жана пайгамбарга (Аллаһ тарабынан) түшүрүлгөн нерсеге ыйман келтиришкенде, каапырларды дос кылып алмак эмес. Бирок, алардын көпчүлүгү (каапырды дос туткан) бузукулар.

82. (О, Мухаммад!) Сен, момундарга адамдардын эң катуу душман болгону - яхудийлер жана мушриктер экенин көрөсүң. Ал эми, “Биз - христиандарбыз” дегендерди болсо, момундар үчүн жакыныраак дос экенин көрөсүң. Мунун себеби алардын арасында (яхудийлер сыяктуу орой болбогон) дин аалымдары жана кечилдери бар. Жана алар текеберленишпейт.

83. Алар пайгамбарга түшүрүлгөн нерсени (Кураанды) уккан кезде, өздөрүнө тааныш болгон акыйкат(ты угушканы) себептүү, көздөрү жашка толгонун көрөсүң. (Анан алар): “О, Раббибиз! Биз ыйман келтирдик! Бизди (Аллаһтын жалгыздыгына эң туура) күбөлүк берүүчүлөрдүн (мусулмандардын) катарына жазып кой!

84. Бизге эмне болгон экен, Аллаһка (туура) ыйман келтирбей жана бизге келген акыйкатка ишенбей туруп эле, Раббибиз бизди жакшы

نَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيَبْئَسَ مَا قَدَّمَتْ لَهُمْ أَنْفُسُهُمْ أَنْ سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَفِي الْعَذَابِ لَهُمْ خِلَافٌ ﴿٨٠﴾

وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللهِ وَالنَّبِيِّ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مَا اتَّخَذُوا هَؤُلَاءِ وَلَئِنْ كُنَّا كَثِيرًا مِنْهُمْ فَسَقُونَ ﴿٨١﴾

﴿لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ ءَامَنُوا الْيَهُودَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا وَلَتَجِدَنَّ أَقْرَبَهُمْ قَوْمًا لِلَّذِينَ ءَامَنُوا الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصْرِي ذَلِكَ يَأْتِيهِمْ فَيَقْسِيصُونَ وَهُمْ عَلَىٰ آلِهِمْ لَا يَنْصَرُونَ﴾ ﴿٨٢﴾

وَإِذَا سَمِعُوا مَا أُنْزِلَ إِلَى الرَّسُولِ تَرَىٰ أَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ وَمِمَّا عَدَوْهُمُ مِنَ الْحَقِّ يَقُولُونَ رَبَّنَا ءَامَنَّا فَاجْتَنِبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴿٨٣﴾

وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللهِ وَمَا جَاءَنَا مِنَ الْحَقِّ وَنَطْمَعُ أَنْ يُدْخِلَنَا رَبُّنَا مَعَ الْقَوْمِ الصَّالِحِينَ ﴿٨٤﴾

коомдор (мусулмандар) менен бирге Бейишке киргизүүсүн үмүт кылып жүрүптүрбүз?!” - дешет.

85. Аллаһ аларды, (жүрөктөн) айткан сөздөрү (ыймандары) себептүү, астынан дарыялар аккан Бейиштер менен сыйлады. Алар анда түбөлүк калышат. Бул - жакшы амал кылуучу адамдардын сыйлыгы!

86. Ал эми, каапыр болуп, Биздин аяттарыбызды жалганга чыгарган адамдар – тозок ээлери!

87. О, ыйман келтиргендер! Аллаһ силерге адал кылган адал-таза нерселерди (өзүңөргө) арам кылып албагыла! Жана чектен чыкпагыла! Чынында, Аллаһ чектен чыккандарды жакшы көрбөйт!

88. Аллаһ силерге ырыс кылып берген адал-таза нерселерди (өзүңөргө арам кылып албай) жей бергиле. Өзүңөр ыйман келтирген Аллаһтан корккула!

89. Аллаһ силерди алаңгазарлык менен (ойлонбой) ичкен антыңар үчүн азаптабайт. А, бирок, жүрөгүңөргө бекем түйгөн антыңар үчүн (эгер аткарбасаңар) азаптайт. Эми анын (ант ичип, аткарбай койгондун) төлөмү үй-бүлөңөрдү тамактандырган орточо тамак менен он кедейди тойдуруу же кийинтүү же болбосо, бир кулду азат кылуу. Ким муну(н каражатын) таппай калса, үч күн

فَأَنبَهُمُ اللَّهُ بِمَا قَالُوا جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٥﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿٨٦﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَحْزَنُوا طَيِّبَاتٌ مِمَّا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٨٧﴾

وَكُلُوا وَمِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٨٨﴾

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ ۚ وَلَٰكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا عَقَّدْتُمُ الْأَيْمَانَ ۖ فَكَفَرْتُمْ بِهِ ۖ فَاطْعَامُ عَشْرَةِ مَسْكِينٍ مِنْ أَوْسَطِ مَا تُطْعَمُونَ ۖ أَهْلِيكُمْ أَوْ كِسْفَتُهُمْ أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ ۚ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ۚ ذَلِكَ كَفَرَةٌ ۚ أَيْمَانُكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ ۚ وَاحْفَظُوا أَيْمَانَكُمْ ۚ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ ۚ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٨٩﴾

1 Кээ бир адамдар, кандайдыр себептер менен “Мен эгер паландай ишти аткара албай калсам...” деп ант ичип, өзүнө-өзү кээ бир адал тамак-ашты, же болбосо, аялын арам кылат. Мисалы, “Ошол ишти бүтмөйүнчө аялыма жакындашпайм” деген сыяктуу. Аллаһ бул аятта ушул аша чапкан чек бузуудан мусулмандарды эскертүүдө.

орозо кармоо. Ушул - ичкен жана бузуп койгон антыңардын төлөмү. Бирок, антыңарды сактагыла! Шүгүр кылуучу (пенделерден) болушуңар үчүн Аллаһ силерге аяттарын ушинтип баяндайт.

90. О, ыймандуу адамдар! Чынында, арак,¹ кумарпоздук, сыйынуу үчүн орнотулган буттар жана «азлам» (пал ачуу таякчалары) шайтандын иштеринен болгон ыпластык! Андан сак болгула, (тозоктон) кутулсаңар ажеп эмес.

91. Арак жана кумар себептүү шайтан силердин аранарга жек көрүү жана душманчылык салууну жана силерди намаздан, Аллаһты эскерүүдөн тосууну каалайт! Эми, кайтасыңарбы?!

92. Жана (О, момундар) Аллаһка, пайгамбарга моюн сунгула. (Экөөнө күнөөкөр болуудан) абайлагыла! Эгер, жүз бурсаңар, билип алгыла: Биздин элчибиздин мойнунда анык жеткирүүдөн башка вазыйпа жок.

93. Ыйман келтирип, салих амалдарды кылып жүргөн адамдар үчүн- эгер такыба, ыймандуу, жакшы амал кылган киши болсо - мурун (арактын) даамын сызып койгонунда күнөө жок. Кийин (арамдыгы жөнүндө аят түшкөн соң) такыба, ыймандуу болушса, кийин дагы такыба(раак) болуп, жакшы иштерди жасаса, Аллаһ жакшы иш жасагандарды сүйөт.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ
وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ
الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ أَعَدَّكُمْ قُلُوبُكُمْ ۝

إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ
الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ
وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ
الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنتُمْ مُنْتَهُونَ ۝

وَاطِيعُوا اللَّهَ وَاطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُوا
فَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا إِنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا
الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ۝

لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
جُنَاحٌ فِيمَا طَعِمُوا إِذَا مَا اتَّقَوْا وَآمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ ثُمَّ اتَّقَوْا وَآمَنُوا ثُمَّ اتَّقَوْا
وَأَحْسَنُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ۝

1 Аяттын арабча текстинде «хамр» деп келген сөз аракты гана эмес, бардык мас кылуучу ичимдиктерди түшүндүрөт.

94. О, ыйман келтирген адамдар! Аллах эч ким көрбөгөн жерде Өзүнөн корккон кишини билиш үчүн силерди колуңар жана найзаңар жете турган бир аз олжо менен сынайт.¹ Ушундан соң ким чектен чыкса, ага жан ооруткан азап бар.
95. О, ыйман келтирген адамдар! Ихрамда турган абалыңарда аңчылык кылбагыла! Силерден кимиңер билип туруп аны өлтүрсө, жазасы - өзүнүн (төө, уй, кой-эчки сыяктуу) жандыктарынын арасынан өлтүргөнүнө тең болгонун Каабага жеткирилип (союлчу) белек иретинде тандайт. Бул ишке (тандоого) өзүңөрдүн араңардан эки адилеттүү киши калыс өкүмдарлык кылат.² Же болбосо (экинчи жазасы) - мискин-кедейлерди тамактандыруу.³
96. Силерге деңиздин олжосу жана (өлүп, жээкке чыгып калган) даам-тамагы (ихрамда болсоңор да) адал кылынды. Силерге жана башка мусапырларга пайда болсун үчүн. Бирок, ихрамдагы кезиңерде, силер үчүн кургактыкта аң уулоо арам кылынды. (Кыяматта) Анын

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَبْلُغُوا إِلَى اللَّهِ يُشْرِكْ
مِنَ الصَّيْدِ تِلْكَ أَيْدِيكُمْ وَمَا تَحْكُمُ
لِيَعْلَمَ اللَّهُ مَن يَخَافُهُ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
بَعْدَ ذَلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٩٤﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ وَأَنْتُمْ
حُرُمٌ وَمَن قَتَلَهُ مِنكُم مُّتَعَمِّدًا فَجَزَاءٌ
مِّثْلُ مَا قَتَلَ مِنَ النَّعِيمِ يُحْكُمُ بِهِ ذَوَا عَدْلٍ
مِّنكُمْ هَذَا يَتَبَلَّغُ الْكَعْبَةَ أَوْ كَفَرَةً طَعَامٌ
مِّنكُمْ أَوْ عَدْلُ ذَلِكَ صِيًّا مَا أَيْدُوقُ
وَيَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَفَا اللَّهُ عَمَّا سَلَفَ وَمَنْ عَادَ
فَيَسْتَفِمْهُ اللَّهُ مِنْهُ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ ﴿٩٥﴾

أَيْلٌ لِّلْكَوْصِ الْبَحْرِ وَطَعَامُهُ مَتَاعٌ لِّكُمُ
وَالسَّيَّارَةِ وَحُرْمَ عَلَيْكُمْ صَيْدُ الْبَرِّ مَا دُمْتُمْ
حُرُمًا وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٩٦﴾

1 Аллах ихрамдагы адамдарга “өлтүрбөгүлө” деп буюруп, бирок, эч ким жок жерде олжону жанына келтирип койот. Адамдын ыйманын Аллах ушинтип сынайт. Эл арасында такыба көрүнгөн кээ бир адамдардын чыныгы ыйман-такыбасы ошондо сыналат.

2 Сахаабалар - Аллах алардан ыраазы болсун - томондогучо өкүм кылышкан: көгүчкөнгө - кой, төө куш үчүн уйдан чоңураак жандык, ал эми, зебра сыяктуу жаныбарлар үчүн уй, өгүз, ж.б.у.с жандыктар төлөнөт. Эгер окшошу табылбаса, баасы тең болгонун төлөйт.

3 Бул - жандыгы жок, бирок акчасы бар күнөөкөрдүн жазасы. Мында ал өлтүргөн олжосуна теңелген жандыктын баасына тең акчага же тамак-ашка канча мискин-кедейди тойдуруш мүмкүн болсо, ошончосун тойдурут.

алдына чогула турган Аллаһтан
корккула!

97. Аллаһ Каабаны – Байт аль-Харамды, согуш арам кылынган айларды, Аллаһка арналган белек-жандыктарды жана (ал жандыктардын мойнуна асып коюлган) мончокторду адамдар үчүн тууралыктын негизи кылып койду. Бул (нерсе) Аллаһ асмандар жана жердеги нерселерди билишин билип коюуңар үчүн. Аллаһ ар бир нерсени Билүүчү!

98. Билип койгула, Аллаһ – катуу азап берүүчү жана Аллаһ – Кечиримдүү, Мээримдүү.

99. Пайгамбардын вазыйпасы (динди) жеткирүү гана. Ал эми, жашыруун жана ашкере кылган ишиңердин баарын Аллаһ билет (жана ошого жараша эсептешет).

100. Айт: «Эгер сени ыпыластыктын көптүгү кызыктырса да, “ыпыластык менен тазалык эч качан тең болбойт. О, акылмандар! Аллаһтан корккула, жеңишке жетээрсиңер”.

101. О, ыйман келтиргендер! Ар нерсени сурай бербегиле. (Жообу) билингенде өзүңөргө оор кылып аласыңар. Эгер алар жөнүндө сурасаңар, Кураан түшүп жаткан мезгилде силерге маалым болот. Чынында, Аллаһ ал нерселерди (унчукпай коюу менен) кечирген болчу. Аллаһ - Кечиримдүү, (пейили) Жумшак!

102. Аларды (пайдасыз суроолорду) силерден мурунку адамдар (көп)

* جَعَلَ اللَّهُ الْكَعْبَةَ الْيَتِيمَ الْحَرَامَ
فِيهَا لِلنَّاسِ وَالشَّهْرُ الْحَرَامَ وَالْهَدْيَ وَالْقَلْبِدَ
ذَلِكَ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ وَأَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٩٧﴾

اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ وَأَنَّ اللَّهَ
غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩٨﴾

مَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا
تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ﴿٩٩﴾

قُلْ لَا يَسْتَوِي الْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ
وَلَوْ أَنَّجَبَكَ كَثْرَةُ الْخَبِيثِ فَاتَّقُوا اللَّهَ
يَتَأْتُوا الْآلَتِيبَ لَعَلَّكُمْ تَقْلِحُونَ ﴿١٠٠﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ
إِنْ تُبْدَلَ لَكُمْ سُؤَالُكُمْ إِنْ تَسْأَلُوا عَنْهَا
حِينَ يُنَزَّلَ الْفُرْقَانُ إِنْ تُبْدَلَ لَكُمْ عَقَا اللَّهُ
عَنْهَا وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿١٠١﴾

قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ مِّن قَبْلِكُمْ ثُمَّ أَصْبَحُوا

сурашып, каапырларга айланып калышты.¹

103. Аллах “бахийраны” да, “саибаны” да, “васийланы” да, “хамийди”² да (силерге дин буйругу) кылган эмес. Бирок, каапырлар Аллаһтын атынан жалган айтышат. Жана алардын көпчүлүгү акылсыз адамдар.

104. Эгер аларга: “Аллаһ түшүргөн нерсеге (Кураанга) жана пайгамбар(айткан буйруктар)га келгиле” деп айтылчу босо, алар: “Ата-бабаларыбызды эмненин үстүндө тапкан болсок - ошол бизге жетиштүү” - дешет. Эгер ата-бабалары эч нерсени билбеген жана Туура Жол таппаган болсо да (ошенте беришеби)?!

105. О, ыйман келтирген адамдар! Өзүңөргө өзүңөр жооп бересиңер! Эгер Туура Жолго түшүп калган болсоңор, адашкандар силерге зыян жеткире албайт. Бардыгыңардын кайтууңар - Аллахка. (Ошондо, Аллах) Силерге бардык ишинердин кабарын берет.

بِهَا كَافِرِينَ ﴿٥٣﴾

مَا جَعَلَ اللَّهُ مِنْ بَحِيرَةٍ وَلَا سَائِبَةٍ وَلَا وَصِيلَةٍ وَلَا حَامٍ وَلَكِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يَقْتُرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَأَكْثُرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٥٤﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى رَسُولِهِ قَالُوا احْسِبْنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوْ لَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿٥٥﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ لَا تَبِصُرُوا مَنْ ضَلَّ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَمِنْكُمْ مِمَّا كَثُرَ سَعَتُهُمْ ﴿٥٦﴾

1 Пайгамбарыбыз саллаллаху алайхи ва саллам айтты: “Мен сизерди эмнеден кайтарган болсом, - сактангыла. Эмнеге буюрган болсом, колуңардан келишинче аткаргыла. Силерден мурда өткөн элдер көп (бейчеки) суроолору жана Пайгамбарларына каяша кылгандары себептүү өлүм табышкан”.

2 Исламдан илгерки (жахилия) доорунда арабдар ата-бабаларынан келе жаткан ырым боюнча, Аллаһтын адал ырыскыларын оздорүно арам кылып: “Ушул Аллаһтын буйругу” дешчү. Ошол ырым-жырымдарынан бири, алар беш бала туутан төөнү “бахийра” деп атап, кулагын тилип же минбей, же союп жебей оздорүно арам кылышчу. Дагы алар карып калган төө, уй же койду “саиба” деп атап, иштетпей, союп да жебей, бош коюп жиберинчү. Ошондой эле, удаама-удаа эки ургаачы бото тууган төөнү “васила” деп, ал эми, он бото төрөткөн эркек төөнү “хамий” деп аташып, этин да, кызматын да арам деп эсептепчү. Бул аятта Аллах, алардын бул жоруктары дин буйругу эмей эле, акылсыз ата-бабалары ойлоп чыгарган ырым-жырымдар экенин баяндаган.

106. О, момундар! Силерден бирөөнөргө өлүм (белгилери) келип, осуят убактысы болгондо, өзүңөрдөн эки адилеттүү адам араңардагы (осуятыңарга) күбө болсун! Же болбосо, (эгер мусулман адам табылбай калса) силерден башкалардан (яхудий же христиандардан) экөөсү (күбө) болсун, эгерде (башка) жерде сапарда болсоңор жана силерге өлүм кайгысы жетчү болсо. Ал эки (дини башка) күбөнү намаз (ибадат) кылып бүткөндө кармайсыңар (намаздын урматынан күбөлүктөрүндө жалган айтпас үчүн). Эгер алардан шектенчү болсоңор, (силердин талабыңар менен) “Биз бул күбөлүктү (эч кандай) баага сатып жибербейбиз, эгер тууган-туушканыбыз болсо да. Биз Аллаһ үчүн берген күбөлүгүбүздү жашырбайбыз. Эгер жашырчу болсок, анда күнөөлүүлөрдөн болуп калабыз” - деп ант ичишет.

107. Эгер жанагы эки (дини башка) күбөнүн кыянат кылганына кандайдыр белги болуп калса, ал экөөсүнүн ордуна (өлүктүн) жакындарынан эки адам күбө болууга көбүрөөк акылуу. Алардагы: “Биздин күбөлүгүбүз ал экөөсүнүн күбөлүгүнө караганда акыйкат. Биз (бул күбөлүгүбүздө) акыйкаттыш чегинен чыкканыбыз жок. Эгер чыксак, анда заалымдардан болуп калабыз” - деп, Аллаһтын атына ант ичишет.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا شَهْدَةُ بَيْنِكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ حِينَ الْوَصِيَّةِ اثْنَانِ ذَوَا عَدْلٍ مِّنكُمْ أَوْ إِخْرَانِ مِّنْ غَيْرِكُمْ إِنْ أَنتُمْ صَرَيْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَأَصْبَحْتُمْ مَصِيبَةَ الْمَوْتِ تَحْسُرُونَهُمَا مِنْ بَعْدِ الصَّلَاةِ فِي قِسْمَانِ بِاللَّهِ إِنْ أَرَقَبْتُمْ لَأَنْتَشِرَنَّهُ بِهِ ثُمَّ تَلَوُكَانِذَا قُرئَ وَلَا تَكُنَّ شَهَدَةً لِلَّهِ إِنَّا إِذَا لَمِنَ الْإِيمَانِ ﴿١٠٦﴾

فَإِنْ عُرِيَ عَلَىٰ أَنَّهُمَا اسْتَحَقَّ إِثْمًا فَإِخْرَانِ يَقُومَانِ مَقَامَهُمَا مِنَ الَّذِينَ اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْأُولَانِ فَيَقْسِمَانِ بِاللَّهِ لَشَهَدَتُنَا أَخَوُ مِن شَهَدَتِهِمَا وَمَا تَعَدَّيْنَانِ إِنَّا إِذَا لَمِنَ الْإِيمَانِ ﴿١٠٧﴾

108. Ушул (кылганыңар) - туура күбөлүк берилишине же болбосо, ичкен анттарынан кийин, ал антты (өлүктүн жакындары) кабыл албай коюусунан коркууларына жакыныраак өкүм. Аллаһтан корккула жана угуп алгыла: Аллаһ моюн сунбаган - фасык (бузук) адамдарды Туура Жолго баштабайт.
109. (Кыямат) Күндө Аллаһ пайгамбарларды чогултуп: “(Даават кылган элиңер тарабынан) эмне жооп алдыңар?” - деп сурайт. Алар: “(О, Рабби!) Билбейбиз. Албетте, кайын нерселерди Өзүң гана Билүүчүсүң” - дешет.
110. (О, Мухаммад!) Эстегин, Аллаһ айтты: “О, Марямдын уулу Ыйса! Менин сага жана апаңа берген нээматымды эстегин. Анткени, Мен сени Ыйык Рух (Жебирейил периште) менен кубаттаганымда, адамдарга бешикте (апаңды актап) жана чоңойгонунда (элдерди Аллаһтын Жолуна даават кылып) сүйлөгөнсүң. Эстегин, бир кезде, Мен сага Китепти, Хикматты (Шариат сырларын), Тооратты жана Инжилди үйрөттүм. Дагы бир кезде: Менин уруксатым менен, ылайдап куштун сөлөкөтүн жасап, ага үйлөгөнүңдө, ал (жандуу) куш болуп калды. Менин уруксатым менен сокурларды, нес (ала) оорулуларды айыктыргансың. Менин уруксатым менен өлүктөрдү (тирилтип, мүрзөлөрүнөн) чыгаргансың

ذَٰلِكَ أَذِّنُ أَنَّ يَقُولُوا بِالشَّهَادَةِ عَلَىٰ وَجْهِهَا
أَوْ يَخْتَفُوا أَن تَرُدَّ آمَنَ بَعْدَ آمَنِهِمْ وَاتَّقُوا
اللَّهَ وَاسْمِعُوا لِلَّهِ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿١٠٨﴾

* يَوْمَ يَجْمَعُ اللَّهُ الرُّسُلَ فَيَقُولُ مَاذَا أُجِبْتُمْ
قَالُوا لَا عِلْمَ لَنَا إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴿١٠٩﴾

إِذْ قَالَ اللَّهُ لِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ اذْكُرْ نِعْمَتِي
عَلَيْكَ وَعَلَىٰ آلِكَ إِذْ أَنَادُوكَ بِرُوحِ
الْقُدُسِ تُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا
وَإِذْ عَلَّمْنَاكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ
وَالتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَإِذْ تَخْلُقُ مِنَ الطِّينِ
كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ بِإِذْنِي فَتَنفُخُ فِيهَا فَتَكُونُ
طَيْرًا بِإِذْنِي وَتُبْرِئُ الْأَكْمَةَ وَالْأَنْثَرَصَ
بِإِذْنِي وَإِذْ تُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِي
وَإِذْ كَفَفْتُ بَنِي إِسْرَءِيلَ بِكَ عَنْكَ
إِذْ جَعَلْتَهُمْ بَالِيتِينَ فَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا
مِنْهُمْ إِنَّ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿١١٠﴾

жана Мен сени Исрайил урпактары (яхудийлер) коомунан сактадым. Сен аларга (ушунча) моожизаларды алып келсең да, алардын арасынан каапыр болгон адамдар: “Бул - анык сыйкырдап башка нерсе эмес” - дешкен.

111. Биз (сага) шакирт болгондордун жүрөгүнө: “Мага ыйман келтиргиле, пайгамбарыма ишенгиле!” - деп илхам салганыбызда, алар: (О, Рабби!) Биз ыйман келтирдик” Өзүң күбө бол: Биз - мусулмандарбыз!” - дешкен.

112. Дагы бир кезде шакирттер айтышты: “О, Марямдын уулу Ыйса! Раббиң бизге асмандан (ичинде тамак-ашы менен) бир дасторкон түшүрүп бере алабы?” (Ыйса) айтты: “Эгерде ыймандуу болсоңор Аллаһтан корккула,!”

113. Алар айтышты: “Биз (шек келтиргенибиз жок, болгону) андан жеп, жүрөктөрүбүз канааттансын дедик жана сен бизге туура сүйлөгөнүңдү билип, ага (дасторконго) күбө болууну гана кааладык”.

114. Марямдын уулу Ыйса айтты: “О, Раббибиз! Бизге асмандан дасторкон түшүрө көр! Ал бизге: абалкыларыбызга да, акыркыларыбызга да майрам жана Сенден бир моожиза болуп калаар! Жана бизге ырыскы бергейсиң! Өзүң эң жакшы ырыс берүүчүсүң!”

وَإِذْ أَوْحَيْنَا إِلَى الْحَوَارِيِّينَ أَنْ آمِنُوا بِي
وَبِرَسُولِي قَالُوا آمَنَّا وَآمَنَّا بِمَا نَبَا
مُسْلِمُونَ ﴿١١١﴾

إِذْ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ يَٰعِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ هَلْ
يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ أَنْ يُنْزِلَ عَلَيْنَا مَائِدَةً
مِّنَ السَّمَاءِ قَالُوا أَنُفِقُوا اللَّهَ إِن كُنْتُمْ
مُؤْمِنِينَ ﴿١١٢﴾

قَالُوا نُرِيدُ أَنْ نَأْكُلَ مِنْهَا وَنَطْمِئِنَّ قُلُوبُنَا
وَنَقُولَ مَا نَسْتَعِذُّكَ بِهَا
مِنَ الشَّكِّينَ ﴿١١٣﴾

قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا أَنْزِلْ عَلَيْنَا
مَائِدَةً مِّنَ السَّمَاءِ تَكُونُ لَنَا عِيدًا لِأَوَّلِنَا
وَعَآخِرِنَا وَآيَةً مِّنكَ وَأَنْزَلْنَا هَٰذِهِ
الْزُفْرَيْنِ ﴿١١٤﴾

115. Аллаһ айтты: “Мен аны силерге түшүрөмүн. Бирок, андан кийин ким каапыр болсо, Мен аны, ааламда эч кимге бербеген азап менен азаптаймын!!!
116. Жана бир кезде Аллаһ айтты: “О, Марямдын уулу Ыйса! Сен адамдарга: “Аллаһты таштап, мени жана апамды кудай кылып алгыла” - деген белең?! (Ыйса) айтты: “О, Раббим! Сен (шериктен) Аруу-Тазасың! Менин акым жок нерсени айтуу мага туура келбейт! Эгер айтканымда, Сен аны билмексиң. Сен менин жүрөгүмдө болгонду билесиң. Бирок, мен Сенде болгон нерсени биле албаймын. Сен - кайыптарды да эң жакшы Билүүчүсүн!
117. Мен аларга Өзүң буюрган (төмөнкү) сөздөрдү гана айткамын: “Менин жана силердин (жалгыз) Раббинер - Аллаһка гана ибадат кылгыла!” Мен алардын ичинде турган (ар бир) мезгилде алардын үстүндө (Сенден башкага сыйынышпасын деп) күбө болуп турдум. Ал эми, Сен мени(н жердеги жашоо мөөнөтүмдү бүтүрүп, Өзүңө көтөрүп) алганында¹ аларга Өзүң күзөтчү болуп калгансың. Өзүң бардык нерселерге Күбөсүң.
118. Эгер аларды азапка салсаң - Өзүңдүн пенделериң. Эгер кечирсең - Өзүң Кудуреттүү, Даанышмансың!”

قَالَ اللَّهُ إِنِّي مُنَزِّلُهَا عَلَيْكُمْ فَمَنْ يَكْفُرْ بَعْدَ مِيثَاقِي فَأَيُّ آعَذِبُهُ عَذَابًا لَّا أُعَذِّبُهُ أَحَدًا مِّنَ الْعَالَمِينَ ﴿١١٥﴾

وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يٰعِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ أَنتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي وَأُمِّي آلِهَتَيْنِ مِن دُونِ اللَّهِ قُلْ سُبْحَانَكَ مَا يَكُونُ لِي أَن أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقِّ إِن كُنتُ فَاعِيَةً فَقَدْ عَلِمْتَهُ تَعْلَمَ مَا فِي نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴿١١٦﴾

مَا قُلْتُ لَهُمْ إِلَّا مَّا أَمَرْتَنِي بِهِ أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ وَكُنتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَّا دُمْتُ فِيهِمْ فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي كُنتَ أَنتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿١١٧﴾

إِن تُعَذِّبْهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَإِن تَغْفِرْ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١١٨﴾

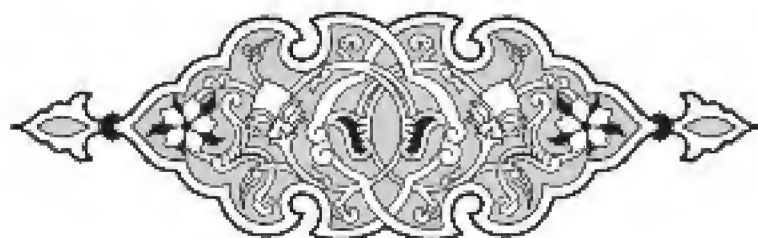
1. فلما وفيتني اجلي على الأرض ووفيتني إلى السماء - Ал эми Сен менин Жер бетиндеги мөөнөтүмдү толук бүтүргөндө жана мени асманга көтөрүп алганында... (Тафсийрул муяссар)

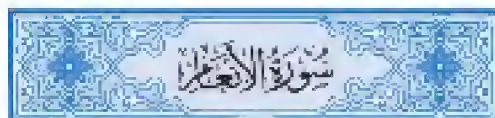
119. Аллаһ айтты: «Ал (Кыямат) Күндө ыйманы чын адамдарга чынчылдыгы пайда берет. Аларга, түбөлүк кала турган жана астынан дарыялар агып турган бейиштер бар! Аллаһ алардан, алар Аллаһтан ыраазы болушат. Бул -эң улуу жеңиш!

120. Асмандарда, Жерде жана экөөсүнүн арасында болгондун баары Аллаһтын мүлкү! Жана Ал бардык нерсеге Кудуреттүү!»

قَالَ اللَّهُ هَذَا يَوْمُ يَمُوعُ الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ
لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا
أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ
ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١١٩﴾

لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا فِيهِنَّ
وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٢٠﴾

6 «Аһһам» сүрөсү¹

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

1. Асмандарды жана Жерди жаратып, нур менен караңгылыктарды бар кылган Аллахка мактоолор!² Кийин, Раббисине каапыр болгон адамдар Ага башкаларды тең (шерик) кылып жатышат!
2. Ал (оболу) силерди ылайдан жаратты. Кийин (ушул дүйнөдө жашооңор үчүн, “өмүр” деген) мөөнөттү белгиледи. Жана Анын (Аллахтын) алдында (дагы бир) белгиленген мөөнөт (Акырет жашоосу) бар. Ушундан кийин (о, каапырлар) силер дагы эле (Кыяматтан) шектенип жатасыңар.
3. Ал, Асмандарда да, Жерде да (жалгыз) Аллах. Ал силердин (бардык) жашыруун жана ашкере ишиңерди билет. Дегеле, бардык жасаган ишиңерди билип турат.
4. Аларга (каапырларга) Раббисинин (чындыкты анык көргөзгөн) аяттарынын бири келээр замат (аны угуп, пикир кылып көрүүнүн ордуна) дароо андан жүз буруп кетишти.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ ثُمَّ الَّذِينَ
كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ①

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ ثُمَّ قَضَى أَجَلًا
وَأَجَلَ مُُسَمًّى عَلَيْهِ ثُمَّ تَمَتُّونَ ②

وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ يَعْلَمُ
سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ ③

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا
كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ④

1 Бул сүрө Мааккада түшкөн. 165 аяттан турат. «Аһһамдын» мааниси «уй айбандары»

2 Бул аяттагы көңүл бурууга ылайык болгон нерсе: Аллах “Нур” сөзүн жекелик сан түрүндө, “караңгылыктарды” көптүк түрүндө келтирди. Мунун мааниси, Аллахтын жолунан адаштырган азгырык-караңгылык жолдору санааксыз болгону менен Аллахка алып баруучу нурдуу, акыйкат жолу бирөө гана экенин билгизет.

5. Алар өздөрүнө келген кезде акыйкатты¹ жалганга чыгарышты (жана шылдыңдашты). Эми жакында аларга шылдыңдаган нерселеринин кабары келет.
6. Алар көрүшпөйбү: Биз алардан мурда нечендеген (каапыр) муундарды жок кылганбыз. (О, каапырлар!) Биз силерге бербеген жердеги мекендерден аларга берген элек, (үстүнөн) жамгырды берекелүү жаадырган жана астынан дарыяларды агызып койгон элек. Анан Биз аларды күнөөлөрү себептүү (ар кандай апааттар менен) кыйратып, артынан башка муунду алып келдик.
7. (О, Мухаммад!) Эгер Биз сага кагаздан бир китепти (жазылуу бойдон) түшүрсөк жана аны өз колдору менен кармап көрүшсө да, каапыр болгон адамдар: “Бул - анык сыйкырдан башка эмес” – деп айтышмак.
8. Жана алар: “Ага (Мухаммадга жардам берүүчү) бир периште түшсө болбойт беле?” - дешет. Эгер биз периште түшүрчү болсок (жана алар аны өз көздөрү менен көргөндөн кийин деле ишенишпесе) анда, ошол замат иш бүтүрүлмөк. Аларга мөөнөт берилмек эмес.²
9. Эгер Биз аны (пайгамбарды) периште кылсак деле, эркек

فَقَدْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَسَوْفَ يَأْتِيهِمُ
الْبُتْرُ مَا كَانُوا يوعَدُونَ ﴿٥﴾

الَّذِينَ رَأَوْا أَهْلَكَنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ
مَكَانَ هَٰؤُلَاءِ الْأَرْضِ مَا لَهُمْ تَسْكِينٌ لَكُمْ وَأَرْسَلْنَا
السَّمَاءَ عَلَيْهِمْ فِضْرًا وَجَعَلْنَا الْأَنْهَارَ تَجْرِي
مِنْ تَحْتِهِمْ فَآهْلَكَكُمُ يُرِيدُ وَنُفِثْنَا مِنْ
بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ ﴿٦﴾

وَلَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا فِي قِرْطَاسٍ فَلَمَسُوهُ بِأَيْدِيهِمْ
لَقَالُوا الَّذِي نَكُفِّرُ بِهِ إِن هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿٧﴾

وَقَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ وَلَوْ أَنزَلْنَا مَلَكَ
لَفُتِحِيَ الْأَمْرُ فَلَا يُظْهِرُونَ ﴿٨﴾

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكَ أَجَعَلْنَاهُ رَجُلًا

1 Кураандагы кабарларды.

2 Анык, көрүнгөн далил келгенде ошол замат ишенбегендерге, мөөнөт берилбейт. Дароо “иштери бүтүрөлөт” (өлтүрүп), жок кылынат.

(кейининде) кылмакпыз жана аларга өздөрү тумандаткан нерсени (андан бетер) тумандатмакпыз.¹

وَلَيْسَ تَأْعِيهِمْ مَا يَلْسُونُ ①

10. (О, Мухаммад! Алардын шылдыңдоосунан чөкпөгүн). Сенден мурунку пайгамбарларды деле шылдыңдашкан. Кийин алардын башына шылдыңдаган нерселери балээ болуп түшкөн.

وَلَقَدْ أَشْهَرْنَا بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ فَحَاقَ بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ②

11. Айт (О, Мухаммад: “Эгер ишенбесенер) жер бетин кезип, (пайгамбарларды) “жалганчы” – деген адамдардын акыбети (акыркы тагдыры) эмне менен бүткөнүн көрүп койгула!”

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ ثُمَّ أَنْظِرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ③

12. Айт: “Асмандардагы жана жердеги нерселер кимдики?” Айткын: “Аллаһка таандык!” Аллаһ Өзүнө Мээримдүүлүк - ырайымды жазып койгон. Аллаһ силерди анда шек жок Кыямат Күнүнө чогултат. (Оңолбой) өздөрүнө зыян кылгандар... Алар ыйман келтиришпейт.

قُلْ لِمَنْ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلْ لِلَّهِ كُتِبَ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةُ لِيَجْمَعَ كُفْرَ الْإِلَهِاتِ إِلَى يَوْمِ الْفَيْصَةِ لَا رَبَّ فِيهِ إِلَّا الَّذِي خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ④

13. Күндүзү жана түнү жашагандардын баары Аллаһтын мүлкү. Ал (бардык добушту) Угуучу, (бардык кылмышты) Билүүчү.

﴿وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ ⑤

1 Мушриктердин “Пайгамбарга периште түшүрсө бөлбөйт беле?”, “Адамдан да Пайгамбар болот бекен?”, “Пайгамбар периштеден болсо бир жон” деген сыяктуу сөздөрдү таратуулары акыйкатты түшүнүү үчүн эмес, тетирисинче, анык-турук акыйкаттын бетине күнүрттүк пардасын тартуу, адамдардын акыл-эсин тумандатуу үчүн эле. Адатта, яхудийлер, христиандар жана Макка мушриктери периштелерди нурдан жаратылганы үчүн аял киши кейининде элестетишкен. (Чындыгында периштелер жыныска бөлүнбөйт) Жогорку аятта Аллаһ, периште-Пайгамбар түшүрүүнү каалаганда деле, мушриктерди абдыратып коюш үчүн эркек киши сүрөтүндө түшүрүүсүн айтып, Пайгамбарын шылдыңдаган адамдардын өздөрүн шылдыңдуу абалга салып коюуга кудуреттүү экендигин эскертүүдө.

14. Айткын: “Аллаһтан башканы жардамчы кылмак белем?! Ал асмаңдар жана Жердин Жаратуучусу. Ал Өзү тамакка муктаж болбой, (бардык жан-жаныбарды) тамактандырат”. Айткын: “Мен (Аллахтын жалгыз Өзүнө) моюн сунгандардын эң алдыңкысы болууга буюрулдум” (Жана мага) “Эч качан мушриктерден болбогун!” (деп айтылды).
15. Айткын: “Эгер мен (ширк келтирүү менен) Раббиме күнөөкөр болсом, Улук Күндүн азабынан коркомун”.
16. Ошол Күндө кимден азап четтетилген болсо, демек ага Аллаһ ырайым кылыптыр. Жана бул – анык жеңиш!
17. Эгерде Аллаһ сени (кембагалдык, оору, кайгы ж.б.у.с.) зыян менен кармаса, аны Өзүнөн башка эч ким арылта албайт. Ал эми, эгер бир жакшылык менен кармаса. Ал ар бир нерсеге Кудуреттүү.
18. Жана Ал пенделердин үстүнөн өкүмүн жүргүзүүчү. Жана ал - Даанышман, (бардыгынан) Кабардар!
19. Айткын: “(Менин чынчылдыгыма) эч чоң күбө кайсы?” Айт: “Аллаһ! Ал мени менеп силердин араңдарда Күбө жана мага мына бул Кураан вахий (илахий кабар) түрүндө берилди, силерди жана ал жетип барган баардык адамдарды эскертишим үчүн». (О, илахий кабардан жүз бургандар!) Силер:

قُلْ أَغْنِيَ اللَّهُ عَنْكَ وَلِيًّا فَاطِرِ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ يُطْعِمُهُ وَلَا
يُطْعِمُهُ قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ أَوَّلَ مَنْ
أَسْلَمَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٤﴾

قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ
عَظِيمٍ ﴿١٥﴾

مَنْ يُضَرْفُ عَلَيْهِ يُومِذِرُ فَقَدْ رَجِعَهُ وَذَلِكَ
النُّزُورُ الْمُبِينُ ﴿١٦﴾

وَإِنْ يَمَسَّ سَكُّ اللَّهِ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ
إِلَّا هُوَ وَإِنْ يَمَسَّ سَكُّكَ بِخَيْرٍ فَهُوَ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٧﴾

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَهُوَ
الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿١٨﴾

قُلْ أَيُّ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً قُلِ اللَّهُ شَهِيدُ نَفْسِي وَبَشِّرُ
وَأُوحِيَ إِلَيَّ هَذِهِ الْقُرْآنُ لِأُنذِرَكُمْ بِهِ وَمَنْ بَلَغَ أَهْلُكُمْ
لَتَشْهَدُوا أَنَّ مَعَ اللَّهِ الْهَيْئَةَ الْآخَرَى قُلْ لَا أَشْهَدُ
قُلْ إِنَّمَا هُوَ اللَّهُ وَجِدُّوْا نَبِيَّيَّ بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ ﴿١٩﴾

“Аллаһ менен бирге башка кудайлар бар” - деп күбөлүк бересиңерби?!” Айткын: “Мен (андай) күбөлүк бербеймин!” Айткын: “Албетте Ал - жалгыз (сыйынууга татыктуу) Кудай! А, мен болсо, силердин ширк амалыңардан тазамын!”¹

20. Биз китеп берген адамдар (өздөрүнүн ыйык китептеринде алдын ала кабар берилгени себептүү) аны (Мухаммадды) өздөрүнүн перзенттерин тааныгандай таанышат. Алар өздөрүнө зыян кылышты. Эми алар ыйманга келишпейт.

21. Эч ким (“Аллахтын баласы же шериги бар” деп) Аллахка жалаа жапкан жана Анын аяттарын жалганга чыгарган адамдан заалымыраак эмес! Албетте, (андай) заалымдар (тозоктон) кутулбайт.

22. Жана Биз ошол (Кыямат) Күндө алардын баардыгын чогултуп, мушриктерге: “(Аллахтын шериктери) деп эсептеген кудайыңар кана?” - дейбиз.

23. Кийин алардын кыянат жооптору: “О, Раббибиз! Аллахка ант, биз мушрик эмес болчубуз” - деген сөздөр гана болот.

24. Карачы, өздөрүнө да кандай жалгандарды ойлоп тапканын жана (ойлорунан) чыгарган

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَتَرَفُّونَهُ كَمَا تَعْرِفُونَ
أَبْنَاءَهُمُ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ
بِعَايِنَاتِهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٢١﴾

وَنَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمَاعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا أَيْنَ
شُرَكَائُكُمْ الَّذِينَ كُنتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٢٢﴾

ثُمَّ لَمْ تَكُنْ فِتْنَتُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا وَاللَّهِ رَبِّنَا
مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ ﴿٢٣﴾

انْظُرْ كَيْفَ كَذَبُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَصَلَّ عَنْهُمْ
مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٢٤﴾

1 Исламдын негизи - Таухид (жалгыз Аллахка сыйынуу) Ал эми, Таухиддин негизи Аллахтан башка бардык «кудайлардан» жүрөктү тазалап алуу.

«кудайларынын» алардан жок болуп калганын.¹

25. Алардан (мушриктерден) кээ бирөөлөрү (Кураан окуганында) сени (карезгөйлүк менен) угушат. Бирок, Биз алардын жүрөктөрүнө - Кураанды түшүнбөсүн үчүн - парда каптап, кулактарын дүлөй кылып койдук. Эгер алар бардык моожизаларды көрсө да ишенишпейт. Жадагалса, сенин алдыңа талашып-тартышып келишкен кезде, каапырлар: “Бул (Кураан) абалкылардын жомокторунан башка нерсе эмес” - дешет.
26. Жана алар андан (башкаларды да) кайтарышат, өздөрү да алысташат. Бирок, (бул иштери менен) өздөрүн гана кыйроого түрткөндөрүн билбей калышат.
27. (О, Мухаммад!) Аларды Тозоктун үстүнө (тике) тургузуп коюлганда (бушайман болушуп): “Атаганат, кана эми, (дүйнөгө) кайтарылсак, Раббибиздин аяттарын жалган дебей, момундардан болуп жашасак?!”-дегендерин бир көрсөң эле...
28. Андай эмес! Аларга мурун ичине каткан нерселери айкын болуп калган(дан улам ушинтип жатышат). Эгер (дүйнөгө) кайтарылса деле, тайманбастан (Шариятта) кайтарылган (арам)

وَمِنْهُمْ مَّن يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ وَجَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ
أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِنْ يَرَوْا
كَذَّابًا يَتَّبِعُوهُ لَا يُوْمِنُ بِهِمْ سَبَّحْتَ إِذَا جَاءُوكَ
يَحْمَدُونَكَ يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا
إِلَّا أَصْحَابُ الْأَوَّلِينَ ﴿٢٥﴾

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَنْهَوْنَ عَنْهُ وَيَنْهَوْنَ عَنْهُ وَإِنْ يُهْلِكُونَ
إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٦﴾

وَلَوْ تَرَى إِذْ ذُقُوا عَلَى النَّارِ فَقَالُوا أَلَيْسَ تَارَةً
وَلَا تَكْذِبُ يَاقَانُتِ رَبَّنَا لَوْ كُنَّا مِنَ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٧﴾

بَلْ يَدَّبَعُوا لَهَا فَكَاكُلُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ يَبْلُغُوا
لَهَا دُورَ الْبَعْدِ أَلَمْ يَكُونُوا لَهَا لُكُزُونَ ﴿٢٨﴾

1 Кыяматта мушриктер кудай деп сыйынын жүргөн ыйыктардын бардыгы аларга жардам бере албай, жок болуп калышат. Ал эми, аларды жолдон урган шайтан болсо, айыпты өздөрүнө жүктөйт.

иштерге кайтышмак. Анткени,
алар - анык жалганчылар.

29. Жана алар: “Ушул дүйнөдөгү
жашообуздан башка жашоо жок.
Биз кайрадан тирилбейбиз” -
дешти.

30. Эгер сен аларды Раббисинин
алдына тургузулуп (Аллаһ): “Бул
(кайра тирилүү) чындык эмес
бекен?!”-деп сураганда, алардын:
“Ооба, йа, Рабби! Чындык экен” -
дегендерин жана (Аллаһ аларга):
“Каапыр болгонуңар себептүү,
эми азаптын даамын таткыла!” -
дегенин бир көрсөң эле...

31. Аллаһка жолугууну “жалган”
деген адамдар зыян тартышты!
(Анткени,) Качан аларга (Кыямат)
капысынан келип калганда,
күнөөлөрүн жонуна көтөргөн
абалдарында: “О-о-о!!! Дүйнө
жашоосун (пайдасыз) өткөрүп
жибергенибиз үчүн бизге кайгы!!!
деп калышты. Алардын көтөргөн
күнөөлөрү кандай жаман!

32. Дүйнө жашоосу (тез өтүп
кетүүчү) оюн-тамашадан башка
эч нерсе эмес. Такыба кишилер
үчүн Акырет жашоосу жакшы.
Акылыңарды иштетпейсиңерби?!

33. (О, Мухаммад!) Алардын
сөздөрү сени капа кылганын
көрүп турабыз. Алар сени гана
“жалганчы” дешкен жок. Бирок
заалымдар Аллаһтын аяттарын
дагы четке кагып жатышат.¹

وَقَالُوا إِن هِيَ إِلَّا أَحْيَاءُ الْأَدْنَىٰ وَمَا نَحْنُ
بِمَبْعُوثِينَ ﴿٢٩﴾

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وَقَعُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ قَالِ الْيَتْسَ هَٰذَا
بِالْحَقِّ قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا قَالِ قَدْ وَفُوا بِالْعِدَاتِ
بِمَا كُفَرْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٠﴾

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِعَهْدِ اللَّهِ حَتَّىٰ إِذَا
جَاءَ نَصْرُ السَّاعَةِ بُغْتَهُ قَالُوا لَوْ كُنَّا نَحْسَرُ تَنَاجَىٰ مَا
فَرَّطْنَا فِيهَا وَهُمْ يَحْمِلُونَ أَوْزَارَهُمْ عَلَىٰ
ظُهُورِهِمْ أَلَا سَاءَ مَا يَزِيدُونَ ﴿٣١﴾

وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ وَلَهُمْ وَلَدَارٌ
الْآخِرَةُ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يَشْقُونَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٣٢﴾

قَدْ نَعْلَمُ إِنَّهُ لَيَحْزَنُكَ إِلَٰهِي يَقُولُونَ فَإِنَّهُمْ
لَا يَكْذِبُونَكَ وَلَكِنَّ الظَّالِمِينَ بَعَائِلٌ لِّلَّهِ
يَجْحَدُونَ ﴿٣٣﴾

1 Макка Мушриктери Мухаммад саллаллоху алайхи ва салламды, пайгамбар боло
электе, ото урматташкан. Жадагалса ага эч кимге ыраа көрбөгөн “Амин” (эң
ишеничтүү адам) деген ылакап ыйгарышкан. Алаң, качан Мухаммад саллаллоху

34. Сенден мурунку пайгамбарларга деле “жалганчы” деген жалаа жабылган. Жана алар бул жалааларга, заалымдыктарга Биздин жардамыбыз келгенге чейин сабыр кылышкан. Аллаһтын (Кураандагы) сөздөрүн эч ким башкасына алмаштыра албайт. Жана сага абалкы пайгамбарлардын кабары келди го.
35. Эгер алардын (акыйкаттан) бурулуп кетүүсү сага оор болсо, (аларды ээрчитип алууга ушунчалык кызыксаң) эгер колуңан келсе, жерге (түшчү) жарака, асманга (чыкчу) шаты издеп, аларга (ишендире турган) бир моожиза таап бер! Эгер Аллаһ кааласа, Өзү аларды Туура Жолго чогултуп алмак! (Сабырсыз) наадандардан болбогун!
36. (О, Мухаммад, дааватыңа) уга турган адамдар гана жооп беришет. Ал эми, (жүрөгү) өлүктөр болсо, (бул дүйнөдө динди кабыл албайт) Аллаһ аларды кайра тирилтет. Анан Өзүнө кайтарылышат.
37. Жана (мушриктер): “Ага (Мухаммадга) Раббисинен бир далил-моожиза түшсө экен” - дешет. Айткын: “Аллаһ (силер тилегендей) далилди түшүрүүгө да Кудуреттүү”. Бирок, алардын көпчүлүгү (акыйкатты) билишпейт.¹

وَلَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ فَصَبَرُوا عَلَىٰ مَا كُذِّبُوا وَأَوْدُوا حَتَّىٰ أَنْتَهُمْ تَقْضَوْا وَلَا مُبْدِلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ وَلَقَدْ جَاءَكَ مِنْ نَبِيِّ الْأَمْسَلِينَ ﴿٣٤﴾

وَأِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكَ إِعْرَاضُهُمْ فَإِنْ امْتَطَعَتْ أَنْ تَبْتَغِيَ نَفَقًا فِي الْأَرْضِ أَوْ سَلْمًا فِي السَّمَاءِ فَتَأْتِيَهُمْ بِآيَةٍ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَى الْهَدَىٰ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْخَاطِلِينَ ﴿٣٥﴾

﴿إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْمَعُونَ وَالْمَوْتَىٰ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ فَرَّالِيهِ يُرْجَعُونَ﴾ ﴿٣٦﴾

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّ اللَّهَ قَادِرٌ عَلَىٰ أَنْ يُنْزِلَ آيَةً وَلَٰكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٧﴾

алайхи ва саллам Аллаһтын аяттарын окуп, аны элге жая баштаганда “бул аяттар Аллаһтын сөзү эмес, абалкылардын жомоктору” дешип, аларды четке кагышты.

1 Бул жерде мушриктер билбей калган акыйкат томондогучо: Эгер Аллаһ мушриктер тилегендей, өз Пайгамбарынын колу же сөзү менен какыр чөлдөн булактарды

38. Жерде жүргөн - сойлогондун жана эки канаты менен асманда учкандын баары силер сыяктуу эле үммөт. Биз Китепте¹ эч нерсени (н тагдырын жазбастан) калтырып койгон эмеспиз. Кийин (адамдардын бардыгы) Раббисине чогултулат.

39. Биздин аяттарыбызды жалган дегендер (наадандык) караңгылыгында калган сокурлар жана дүлөйлөр. (Алар акыйкатты көрө да, уга да алышпайт) Аллаһ Өзү каалаган пендесин адаштырат жана каалаган пендесин Туура Жолго салат.

40. (Мушриктерге) Айткын: “Эгер чынчыл болсоңор айткылачы, эгер силерге Аллаһтын азабы же Кыямат келип калса, Аллаһтан

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا طَائِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ إِلَّا أُمَمٌ أَمْثَلُكُمْ مَا فَرَقْنَاهُ فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ ﴿٣٨﴾

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا صُورُوا فِي الظُّلُمَاتِ مِنْ يَسَاءِ اللَّهِ يُضِلُّهُ وَمَنْ يُضِلُّهُ فَيَجْعَلْهُ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٣٩﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ أَوْ أَتَتْكُمُ السَّاعَةُ أَغَيْرَ اللَّهِ تَدْعُونَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٠﴾

чыгарып, дарыяларды агызып, көз ачып-жумгуча бак-бөстөндөрдү жаратып койсо деле болот. Ал буга Кудуреттүү. Бирок, ошондо да жүрөгү өлүк мушриктер, Мухаммад салталлоху алайхи ва салламдын Пайгамбарчылыгына моюн сунбаш үчүн дагы бир шоона эшлеген шылтоону табынат болчу. Анан көзгө көрүнүп турган далил - моожизаны тан албай койгону себептүү Аллаһ аларды ошол эле жеринде жок кылмак. Даанышман, Ырйымдуу Аллаһ, андан көрө аларга Кураан аяттарынын үстүндө пикир кылууну жана ааламдардагы Аллаһтын кудуретине далил болгон нерселерге акылдуу адамдын көзү менен кароону сунуш кылат.

1 Бул аяттагы «Китеп» ааламдар жаралаардан илгери, Аллаһ Таала жазган “Лаухул-Махфуз” деген Үлкөн Китеп. Аллаһ Таала ал китепке баардык нерселердин тагдырын алдын ала жазган. Лаухул Махфуз - «Аль Казаау вал Кадар» деп аталган Аллаһ Тааланын тагдыр-эрежесиндеги төрт баскычтын экинчиси. Ошентип, Аллаһ Тааланын тагдыр эрежеси төмөндөгү төрт баскычтан турат: 1-Илим. Башкача айтканда, Аллаһ Тааланын ар бир нерсени алдын ала билиши. 2- Жазуу. Бул Аллаһ Тааланын алдын ала билип, белгилеген тагдырларын, чечимдерин Лаухул Махфузга жазышы. 3- Каалоо жана Кудурет. Бул Аллаһ Тааланын ар нерсеге өтүүчү каалоосу жана кудурети. 4-Жаратуу. Бул Аллаһ Тааланын бардык макулдуктарды, жадагалса, пенделердин пейилдерине чейин Лаухул Махфузда жазылгандай жаратышы. Бул аяттагы «Китептен» максат Кураани Карим бөлүшү да мүмкүн. Анда маани төмөндөгүчө болот: “Биз китепте (Кураанда) эч нерсени калтырган эмеспиз (баардыгын жазганбыз)”. Албетте, Кураанда бардык нерселердин баяны жазылган. Дагы башка бир аятта Аллаһ Өзүгүчү китебин: “Ар бир нерсеге баян” деп сыпаттаган.

башкага (жардам сурап) дуба кыласыңарбы?!”

41. Жок! Ага гана дуба кыласыңар! Ал эгер кааласа силер дуба кылып сураган нерсени (азапты) арылтат. Ал эми, Аллахка шерик кылган “кудайыңарды” (башыңарга азап түшкөндө) унутуп койосуңар.

42. Биз (о, Мухаммад!) сенден мурунку элдерге да пайгамбарларды жибергенбиз. (Бирок, пайгамбарларды «жалганчы» дешкенден) кийин аларды тооба-топук кылуулары үчүн балээ - зыяндар менен кармадык.

43. Аларга биздин балээ - зыяныбыз келгенде тооба кылышса кана! Бирок, жүрөктөрү таш болуп калган жана шайтан аларга (күнөө иштерин) кооздоп көргөзгөн!

44. Анан, өздөрүнө эскертилген нерселерди (балээ-зыяндарды) унутуп (шайтанга жетеленип) калышканда, биз аларга бардык нерселердин эшигин ачык койдук.¹ Өздөрүнө берилген нерселер менен сүйүнүп турганда, капыстан, (күтпөгөн балээ менен) кармап койдук эле, дароо үмүтсүз абалда калышты.

45. Мына ушинтип, заалым адамдардын “куйругу кесилди” (тукум курут кылынды). Ааламдардын Раббиси - Аллахка мактоолор болсун!

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ يَدْعُونَ فِيمَا كُفِرُوا بِهِ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ
إِنْ شَاءَ وَتَنْسَوْنَ مَا تُشْرِكُونَ ﴿٤١﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ فَأَخَذْنَاهُمْ
بِالْبِاسِ وَالْأَضْرَاءِ لَعَلَّهُمْ يَنْصَرُّونَ ﴿٤٢﴾

قُلُوا إِذَا جَاءَ هُمْ بِأُسْمَاءٍ تَضُرُّوهُ وَلَكِنْ قَسَتْ
قُلُوبُهُمْ وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِم
أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ وَحَتَّىٰ إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا
أَخَذْنَاهُمْ بِغَتَّةٍ فَإِذَا هُمْ مُمِيسُونَ ﴿٤٤﴾

فَقُطِعَ دَائِرُ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ
رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٥﴾

¹ Алар байлыкта, илимде, жыргал жашоо себептеринде... деги эле дүйнодо жогорку жетишкендикке жетишти.

46. Айт (о, Мухаммад): “Кандай дейсиңер, эгер Аллах силердин көзүңөрдү, кулагыңарды алып (сокур-дүлөй кылып) жана жүрөгүңөргө мөөр басып койсо, аларды Аллахтан башка кайсы “кудай” кайтарып бере алат?!” Биз далилдерди кандай тизмектеп келтиргенибизди жана (ушуга да көзү ачылбай) кийин бурулуп кетишкенин көрүп ал.
47. Айткын: “(О, мушриктер), айткылачы, эгер силерге Аллахтын азабы капыстан (сездирбей) же ачыкчасына келсе, заалым (мушрик) адамдардан башка ким кыйратылат?!”
48. Биз пайгамбарларды (Бейиштен) кушкабар берүүчү жана (тозоктон) эскертүүчү кылып жиберебиз. Эми, ким ыйман келтирип, салих (жакшы) иштерди жасаса, аларга коркунуч да, кайгы-капа да жок.
49. Ал эми, Биздин аяттарыбызды жалганга чыгарган адамдар, жасаган бузук иштери үчүн азапка салынат!
50. Айткын: “Мен силерге “Менин алдымда Аллахтын казналары бар” дебеймин.¹ Дагы мен кайыпты да билбеймин. Жана мен силерге “Мен - периштемин” деп да айтпаймын. Мен өзүмө вахий (кабар) кылынган нерселерди гана ээрчиймин”. Айткын: “Сокур менен көздүү киши тең боло алабы? Пикир кылбайсыңарбы?!”

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَخَذَ اللَّهُ سَمْعَكُمْ وَأَبْصَارَكُمْ وَخَدَعَكُمْ عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِهِ أَنْظِرْ كَيْفَ تُصِرُّوْنَ ۚ الْآيَاتِ ثُمَّ هُمْ يَصْدِفُونَ ﴿١٦﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَنتُمْ كُنْتُمْ عَذَابَ اللَّهِ بَعَثَهُ أَوْ جَهَنَّمَ هَلْ لَكُمْ مِنْهُ لُكُوفٌ إِلَّا أَنْتُمْ الظَّالِمُونَ ﴿١٧﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رُسُلٍ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ ۚ فَهُمْ آمَنَ وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٨﴾

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا يَمْشَوْا عَذَابُ مَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿١٩﴾

قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبِ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ ۚ إِنْ أَتَيْتُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٠﴾

1 Бул аят менен пайгамбарыбыз эч бир адамга өз каалоосу менен байлык, ырыскы, деп-соолук, бакыт-таалай, кыскасы пайда бере албастыгын айтууга бузурулду.

51. Сен Раббисине чогулуудан корко турган адамдарды ал (Кураан) менен эскерткин. Аларга Андан башка дос-башчы да, күнөөсүн өчүрүүчү да жок. Кана эми, такыбаалуу болушса!

52. Эргели-кеч Раббисине, Анын Жүзүн каалап дуба кылган (такыба) кишилерди (алдындан) айдабагын! Алардын эсебинен сага эч нерсе жок. Сенин эсебиңен аларга эч нерсе жок. Аларды айдап, заалым адамдардан болбогун!¹

53. “Биздин арабыздан Аллаһ нээмат бергендер - ушуларбы?!” деп, (текеберлене) сурагандары үчүн Биз аларды (бай-кедей кылып) бири-бири менен сынадык. Шүгүр кылгандарды Аллаһ көбүрөөк Билүүчү эмеспи?!

54. Эгер сага, Биздин аяттарыбызга ыйман келтирген адамдар келсе, аларга: “Сиздерге салам! Раббиңер Өзүнө Ырайымдуулукту жазды. Араңардан кимде-ким билбестен күнөө иш жасап, соңунан тооба келтирип, салих амал кылса, албетте, Ал (Аллаһ) Кечиримдүү, Ырайымдуу” - деп айткын.

55. Биз, кылмышкер адамдардын жолу айкын болушу (жана силер ал жолдон сак болушуңар) үчүн Өзүбүздүн аяттарды мына ушинтип толук баяндайбыз.

وَأَنذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَن يُحْشَرُوا إِلَىٰ رُبُّهُمْ لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ لَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٥١﴾

وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ ۖ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ ۖ فَتَطْرُدَهُمْ فَتَكُونَ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٢﴾

وَكَذَٰلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لِّيَقُولُوا أَهَٰؤُلَاءِ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِن بَيْنِنَا أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِالشَّاكِرِينَ ﴿٥٣﴾

وَلَٰذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا أَفْقُلْ سَأَلْنَاكَ عَلَىٰ كَيْفَةِ رَبِّكَ عَلَيَّ نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ أَنَّهُ مَن عَمِلَ مِنْكُمْ سُوءًا بِجَهْلَةٍ لَّنَرْتَابَ مِنْ بَعْدِهِ ۖ وَاصْلَحْ فَأَنَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٥٤﴾

وَكَذَٰلِكَ نَقْصِلُ الْآيَاتِ وَلِتَسَيِّرَ سَبِيلَ الْمُجْرِمِينَ ﴿٥٥﴾

1 Курайш уруусунун бай-манаптарынан бир нечеси Мухаммад саллаллоху алайхи ва салламга: “Эгер биз ыйманга кирип, сени менен отурунубузду кааласан, тиги селсаяк-кедейлерди айдагын. Биз алар менен бирге отурууга арданабыз” дегенде, Аллаһ ушул аятты түшүргөн

56. Айткын: “Мен, Аллаһтан башка силер жалбарып, дуба кыла тургандарга (буттарга) ибадат кылуудан кайтарылдым”, Айткын: “Мен силердин каалоонорду ээрчибеймин. Анда мен адашып, Туура Жол тапкандардан болбой калам”.

57. Айткын: “(О, мушриктер), мен Раббим тарабынан берилген анык далилдердин үстүндөмүн. Силер болсо, аны “жалган” деп жатасыңар. Силер шаштырып жаткан нерсе (азап) менин алдымда эмес. Өкүм Аллаһтын Өзүнө гана тиешелүү. Ал акыйкатты ажырым кылат. Ал эң жакшы ажырым кылуучу.

58. Айткын: “Эгер силер шаштырган нерсе (азап) менде болгондо, мени менен силердин аранардагы “иш” эчак эле бүтмөк. Аллаһ заалым адамдарды Билүүчү.

59. Кайыгың ачкычтары (илими) Анын гана алдында. Аны бир Өзүнөн башка эч ким билбейт. Ал (Аллаһ) кургактагы, деңиздеги бардык нерселерди билет. Жадагалса, бир жалбырак үзүлүп түшчү болсо – аны да билет. Кара жер койнундагы бир даана дан болсун, бардык суулуу же кургак нерселер болсун, (бардыгынын кабары) Анык Китепте (Лавхул Махфузда) бар.

60. Ал түндөсү силерди (уктатуу менен) жаныңарды алат. Күн бою эмне кылып жүргөнүңөрдү да билет. Кийин ал силерди күндүзү кайра тирилтет, белгиленген

قُلْ إِنِّي نُهَيْتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ قُلْ لَا أَتَّبِعُ أَهْوَاءَكُمْ قَدْ ضَلَلْتُ إِذًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ﴿٥٦﴾

قُلْ إِنِّي عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَكَذَّبْتُمْ بِهِ مَا عِنْدِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ إِنْ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ يَقُصُّ الْحَقُّ وَهُوَ خَيْرُ الْفَاصِلِينَ ﴿٥٧﴾

قُلْ لَوْ أَنَّ يَنْدِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ لَفُضِيَ الْأَمْرُ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِالظَّالِمِينَ ﴿٥٨﴾

﴿٥٩﴾ وَعِنْدَهُ مَفَاتِيحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ يَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٌ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٌ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٦٠﴾

وَهُوَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُم بِاللَّيْلِ وَيَعْلَمُ مَا جَرَحْتُمْ بِالنَّهَارِ ثُمَّ يَبْعَثُكُمْ فِيهِ لِيُقْضَى أَجَلٌ مُسَمًّى ثُمَّ إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ ثُمَّ

мөөнөт (өмүр) толук болушу үчүн. Кийин (өмүр толук бүткөндө) кайтып барууңар - Өзүнө. Андан соң (Кыяматта) Ал силерге эмне кылып жүргөнүңөрдүн каабарын берет.

61. Ал пенделеринин үстүнөн Өкүмдар.¹ Жана Ал силерге Өзүнүн “хафаза”² периштелерин жиберет. Качан силердин бирөөңөргө өлүм (убактысы) келгенде, Биздин (жан алгыч периштелерден турган) элчилерибиз өз убактысынан кечиктирбей анын жанын алышат.

62. Кийин алар (өлгөн пенделер) чыныгы кожоюндары – Аллахка кайтарылышат. Уккула! Өкүм Өзүнө гана таандык! Ал эң эле тез эсептешүүчү.

63. (Мушриктерге): “Кургактагы жана деңиздеги апааттарда жалбарып жана ичиңерден: “Эгер ушунан куткарса, сөзсүз шүгүр (ибадат) кылуучулардан боломун” - деп кимге дуба кыласыңар жана силерди (ошол балээден) ким куткарат?” деп айткын.

64. Айткын: “Силерди ал апааттардан жана башка бардык кайгылардан Аллах гана куткарат. Кийин силер дагы эле (Ага башка “кудайларды”) шерик кыла бересиңер”.³

يُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٦١﴾

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَرَسُولُهُ عَلَيْكُمْ حَقُّهُ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ لَا يُفَرِّطُونَ ﴿٦٢﴾

ثُمَّ رُدُّوا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقِّ ۖ أَلَا لَهُ الْحُكْمُ وَهُوَ أَسْرَعُ الْحَاسِبِينَ ﴿٦٣﴾

قُلْ مَنْ يُجِيبُكُمْ مِنْ ظُلُمَاتِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ تَدْعُونَهُ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً ۚ لَيْنَ الْجَنَّتَيْنِ ۖ هَلْ يَدْعُونَ لِلْكُفْرِ مِنَ الشُّكْرِ ۚ ﴿٦٤﴾

قُلْ اللَّهُ يُجِيبُكُمْ مِنْهَا وَمِنْ كُلِّ دُوبٍّ ثُمَّ أُنْفِرُ تَضَرُّعًا ۚ ﴿٦٥﴾

1 Аллах Тааланын «*قاهر*» деген ысымынын толук мааниси «Бардык нерселерге мажбур түрдө өкүмүн өткөрүүчү», «Жеңүүчү» деген түшүнүктөрдү берет.

2 “Хафаза”, “сактоочу”, “коргоочу”, “күзөтчү” деген маанилерди билдирет.

3 Башына оор кайгы түшкөндө, адам баласы, эгер ал мушрик болсо да, буттарга же башка “кудайларга” эмес, Аллах Таалага гана жалбарат. Мунун мааниси таухид

65. Айткын: “Ал силерге үстүңөрдөн, бутуңардын астынан азап жиберүүгө же болбосо, силерди ар түрдүү топторго аралаштырып жана бириңердин азабыңарды бириңерге таттырууга кудуреттүү!”¹ (О, Мухаммад, адамдар акыйкатты) түшүнүп алышсын деп, далилдерди ар кандай ыкмада тизмектеп жатканыбызды көрүп кой.

66. Сенин (Маккадагы) коомуң аны (Кураанды) “жалган” - деди. Чынында, ал - акыйкат. Айткын: “Мен силерге кароолчу эмесмин.”²

67. Ар бир кабардын өз убактысы бар. Жана тез арада анын чындык экенин билип аласыңар.

68. Эгер сен Биздин аяттарыбыз жөнүндө чындыкка каршы сүйлөгөн адамдарды көрсөң, качан алар башка сөзгө чумкуп кирмейинче, алардан алыс бол. Эгер шайтан унуттурган болсо, (эсиңден чыгыш алар менен отурган болсоң) эстегениңден кийин заалым коомдор менен отурба!

قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَىٰ أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِّنْ فَوْقِكُمْ أَوْ مِّنْ تَحْتِ أَرْجُلِكُمْ أَوْ يَلْبَسَكُمْ لُثِيْعًا وَيُدْرِكْ بِعَصَاكَ مَاءَ بَعْضِ الْأَنْهَارِ كَيْفَ نَصْرُكَ الْآلِهَاتُ لَهُمْ يَقْبَحُونَ ﴿٦٥﴾

وَكَذَّبَ بِهِ قَوْمُكَ وَهُوَ الْحَقُّ قُلْ لَّسْتُ عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ﴿٦٦﴾

لِكُلِّ نَبَأٍ مُّسْتَقَرٌّ وَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٦٧﴾

وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّىٰ يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ وَإِمَّا يُنسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرِ مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٦٨﴾

(жалгыз Аллахка сыйынуу) инсан табияты умтулган чындык экенинде. Бирок, көп адамдар өздөрүнүн табиятына каршы жашайт.

1 Жиберген элчисиң укпай койгондо, Аллах Таала тарыхта өткөн мушрик коомдордун үстүнөн таш жаадырып, же болбосо бутунун астындагы жер аларды жутуп жиберип, азаптаган. Аллахтын бейбаш-мушрик коомдорго жибере турган дагы бир азабы бар. Бул - алардын ар түрдүү топторго бөлүнүп алып, өз ара кырылышып, бири-бирине зулумдук кылуулары. Аллах Таала Өз ырайымы менен мусулман үмөтүн асмаңдан таш жаадыруу, жерге жуткуруу сыяктуу азаптардан сактап турат. Бирок, топторго бөлүнүп, бири-бири менен кырды-бычак болуу, биринин жерин бири басып алуу сыяктуу азаптар менен азаптап баптаганына көп болду. Мунун баары Анын өкүмү менен жашабагандыктын кесепети.

2 Пайгамбардын милдети - Аллахтын өкүмдөрүн элдерге жеткирүү. Ал ар бир адамдын артынан кароолчу болуп: “Аткардыңбы, жокпу?” деп сурамжылап жүрбөйт.

69. Такыба (Аллаһтан корккон) кишилердин мойнуңда алардын (мушриктердин) эсебинен эч нерсе жок. Бирок, акыл-насаат айтуу гана бар. Мүмкүн алар дагы такыба болуп калышаар.

70. Диндерин оюн-тамашага айлантип, дүйнө жапшоосуна алданып калган адамдардан оолак бол! Жана аларга Кураан менен (төмөнкүлөрдү) эскерт: Ар бир жан өзүнүн гана кылган иши менен өлүмгө кабылат. (Ошондо) ага Аллаһтан башка эч бир дос, эч бир колдоочу болбойт жана (эгер күнөөсүнүн кечирилиши үчүн) ар кандай (баалуу) нерсени берсе да, анысы кабыл кылынбайт. Алар өз кылмыштары менен өлүмгө (тозокко) жолуктурулат. Аларга (тозокто) кайнак суу менен жан ооруткан азап бар, каапыр болгондору үчүн!

71. Айткын: (“О, мушриктер), биз (силерге окшоп) Аллаһтан башка, не пайда, не зыян жеткире албай турган нерселерге дуба кылат бекенбиз?! Жана да, жер бетиндеги, (бир жагынан) шайтандар азгырып, (экинчи жагынан) өзүнүн достору “кел” деп, Туура Жолго чакырып турганда (орто жолдо) эмне кылаарын билбей калган адам сыяктуу, Аллаһ Туура Жолго баштап койгон соң, дагы артыбызга кайтат бекенбиз?!” Айткын: “Туура Жол - бул Аллаһтын жолу. Жана биз ааламдардын Раббисине моюн сунууга буюрулдук”.

وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَلَئِنْ ذُكِّرُوا لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٦٩﴾

وَذَرِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَعِبًا وَلَهْوًا وَغَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَذَكِّرْ بِهِ أَنْ تُبْسَلَ نَفْسٌ بِمَا كَسَبَتْ لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ وَإِنْ تَعِدُ كُلَّ عَدْلٍ لَأُتَوَّخَذَ مِنْهَا أَوَّلِيَّاءَ الَّذِينَ أُقْبِلُوا بِمَا كَسَبُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٧٠﴾

قُلْ أَدْعُو إِلَى دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا وَنُرَدُّ عَلَى أَعْقَابِنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا اللَّهُ فَكَانَ لِذِي أَسْتَهْوَيْنَا الشَّيْطَانُ فِي الْأَرْضِ حَيْرَانًا لَهُ أَصْحَابٌ يَدْعُونَهُ إِلَى الْهُدَى انْفِتِنَا قُلْ إِنَّ هُدَى اللَّهِ هُوَ الْهُدَى وَأَمَّا الْبُشَيْرُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٧١﴾

72. (Дагы биз) “Намазды толук окугула жана Аллаһтан такыбаа кылгыла” (деп буюрулганбыз). Ал – баарыңар чогулуп бара турган Кудай.
73. Жана Ал - асмандар менен жерди акыйкат менен жараткан Кудай. Ал “бол!” деген күндө болуп (жаралып) калат. Анын Сөзү - чындык! «Сур» (деген чоор) тартылган күнү бүт падышалык Ага гапа таандык болот. Ал көрүнгөндү да көмүскөнү да Билүүчү! Жана Ал – Даанышман, Кабардар.
74. Эстегин: Ибрахим атасы Азарга: “(Ушул пайда же зыян бере албаган) таштарды сыйынууга татыктуу кудайлар деп билесизби? Мен сизди жана коомуңузду анык адашууда деп ойлоймун” - деди.
75. Ошентип, Биз Ибрахимге анык ишенүүчүлөрдөн болушу үчүн асмандардагы жана жердеги мүлктөрдү көргөздүк.
76. Аны түн (караңгылыгы) ороп алганда (чырактай) жылдызды көрүп: “Бул - менин Раббим” деди. Ал эми, жылдыз кайып болуп кеткенде “Жоголуп кетүүчүлөрдү сүйбөймүн” деди.
77. Анан, (жаркырап) чыгып келген Айды көрө калып: “Мына, менин Раббим!” - деди. Кийин, Ай дагы жоголуп кеткенде “Эгер Раббим мени Туура Жолго баштабаса, адашуучулардан болуп каламын!” - деди.

وَأَنۡ أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَهُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ
الْحُمُرَ ۚ

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ
وَيَوْمَ يَقُولُ كُنْ فَيَكُوْنُ قَوْلُهُ الْحَقُّ وَلَهُ
الْمُلْكُ يَوْمَ يُنفَخُ فِي الصُّوْرِ عَلٰمُ الْغَيْبِ
وَالشَّهَادَةُ وَهُوَ الْحَكِيْمُ الْحَسِيْبُ ۝

۞ وَاِذْ قَالَ اِبْرٰهِيْمُ لَآيِلٰهَ اِذْ رَاۤ اَتَّخِذُ اصْنَامًا
الِهَةً اِنِّىۤ اَرٰكَ وَقَوْمَكَ فِي ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ۝

وَكَذٰلِكَ نُرِىۤ اِبْرٰهِيْمَ مَلَكُوْتِ السَّمٰوٰتِ
وَالْاَرْضِ وَلِيَكُوْنُ مِنَ الْمُوقِنِيْنَ ۝

فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَا الْكَوْكَبَ قَالَ هٰذَا
رَبِّىۤ فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَا اُحِبُّ الْاٰفِلِيْنَ ۝

فَلَمَّا رَا الْقَمَرَ بَازِعًا قَالَ هٰذَا رَبِّىۤ فَلَمَّا أَفَلَ
قَالَ لَیۤن لَّرَبِّهٖ دِىۤ رَبِّىۤ لَا كُوْنُ مِنَ
الْقَوْمِ الضَّآلِّیۡنَ ۝

78. Андан соң, (нур чачып) чыккан Күндү көрүп, «Раббим – ушул! Ушул эң чоңу!» деди. Анан Күн дагы батып кеткенде: (Асман-Жер мүлктөрүнүн Кудай эместигине анык ишенип, жалгыз Рабби - Аллаһ экенинен шек санабай) “О, элим! Мен силер (Аллаһка) шерик кылып жаткан (бардык) нерселерден тазамын!

79. Мен адашуучулуктан акыйкатка көчкөн абалда, жүзүмдү асмандар жана жерди жараткан чыныгы Кудайга (Аллаһка) бурдум. Жана мен (эч качан) мушриктерден болбоймун” - деди.

80. Жана ага (каршы) өз эли каяша айта баштаганда, ал: “Мени менен Аллаһ жөнүндө тартышып жатасыңарбы?! Ал мени Туура Жолго баштады! Мен силер (Аллаһка) шерик кылып жаткан “кудайыңардан” коркпоймун! (Алар эч кандай пайда-зыян келтире албайт) Бир гана, Раббим каалаган нерсе болот. Менин Раббим бардык нерсени Өз илими менен ороп алган. (Ушулар жөнүндө) ойлонсоңор болбойбу?!” - деди.

81. Силер (анын кудай экенине Аллаһ) эч бир далил түшүрбөгөн нерселерди Аллаһка шерик кылуудан коркпосоңор, мен кантип силер (Аллаһка) шерик кылган “кудайлардан” коркуп калайын?! Эгер билсеңер, айткалачы, кайсыл тарап бейпилдикке көбүрөөк акылуу (силерби же менби)?

فَلَمَّا رَأَى الشَّمْسُ بَازِغَةً قَالَ هَذَا رَبِّي هَذَا أَكْبَرُ فَلَمَّا أَفَلَتْ قَالَ يُغَوِّمُ إِنِّي بَرِيءٌ مِّمَّا تُشْرِكُونَ ﴿٧٨﴾

إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٧٩﴾

وَحَاجَّةُ قَوْمِهِ قَالَ اتَّخِذُوا فِي اللَّهِ وَفَدَّ هَذَيْنِ وَلَا تَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِهِ إِلَّا أَن يَشَاءَ رَبِّي شَيْئًا وَسِعَ رَبِّي كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ﴿٨٠﴾

وَكَيْفَ تَخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ أَشْرَكْتُمْ بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ عَلَيْكُمْ مِثْلًا فَأَتَى الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨١﴾

82. (Жалгыз Раббиге) ыйман келтирип, ыймандарына зулум (ширк) аралаштырбаган адамдарга гана бейпилдик-тынчтык болот. Жана алар - Туура Жол тапкандар!
83. (Мушрик болгон) коомунан жогору (келүү үчүн) Биз Ибрахимге берген далилдер – ушулар. Биз каалаган пендебиздин даражасын көтөрөбүз. Албетте, сенин Раббиң Даанышман, Билүүчү.
84. Жана Биз ага (Ибрахимге) Исхак менен (анын уулу) Яькубду¹ белек кылдык. Биз ал экөөнү тең Туура Жолго баштаганбыз. Жана биз (алардан) мурун Нухту Туура Жолго багыттадык. Дагы анын урпактарынан Даудту жана Сулайманды, Айюбду жана Юсуфту, Мусаны жана Харунду (Туура Жолго багыттаганбыз) Биз жакшылык кылуучу адамдарды мына ушинтип сыйлайбыз.
85. Жана Закария, Яхя, Ыйса, Илясты (дагы Туура Жолго баштадык) бардыгы салих (жакшы, такыба) адамдардан.
86. Жана Ысмайыл, Аль-Ясаа, Юнус, Лутту да (Туура Жолго багыттадык). Жана бардыгын ааламдардан абзел кылдык.
87. Алардын аталарын, урпактарын жана ага-инилерин да (башка элдердин арасынан) тандап алып, Туура Жолго баштадык.

الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ
أُولَئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٨٢﴾

وَلِلَّهِ حُجَّتُنَا آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ عَلَى قَوْمِهِ
نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَن نَّشَاءُ إِنَّ رَبَّكَ
حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿٨٣﴾

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنَا
وَنُوحًا هَدَيْنَا مِن قَبْلُ وَمِن ذُرِّيَّتِهِ دَاوُدَ
وَيُوسُفَ وَأَيُّوبَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ
وَيَعْقُوبَ وَكَذَلِكَ نَجْزِي
الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٤﴾

وَزَكَرِيَّا وَيَحْيَى وَعِيسَى وَإِيلَىٰ كُلٌّ
مِّنَ الصَّالِحِينَ ﴿٨٥﴾

وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيُوسُفَ وَنُوحًا وَكَانَ
فَضْلُنَا عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٨٦﴾

وَمِن آبَائِهِمْ وَذُرِّيَّتِهِمْ وَأَخَوَانِهِمْ
وَهَدَيْنَاهُمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٨٧﴾

1 Яькубдун дагы бир аты - Исраиил. Яхудийлер ушул кишиден тараганы үчүн «Бану Исраиил» – Исраиил урпактары деп аталат.

88. Ушул - Аллаһтын Туура Жолу. Пенделеринин арасынан Өзү каалаганын ага жолдойт. Эгер алар Аллаһка шерик кошчу болсо, (ким болушуна карабай) жасаган бардык (жакшы) иштери күйүп кетет.
89. Ошолор – Биз аларга Китепти, өкүмдү жана пайгамбарчылыкты берген адамдар. Эгер алар (мушриктер аяттарга) каапыр болушса, Биз аны каапыр болбой турган башка адамдарга тапшырабыз.
90. Ошолор (жогоруда саналгандар) Аллаһ Туура Жолго баштаган пайгамбарлар. (О, Мухаммад!) Сен ошолордун гана жолуна ээрчигин. (Коомуна Аллаһтын сөздөрүн окуп берип:) “Мен бул үчүн силерден акы сурабаймын. Булар ааламдар үчүн насааттан башка нерсе эмес” дегин.
91. Алар (Макка мушриктери менен яхудийлер) Аллаһка туура баа бере албай, бир кезде: “Аллаһ адамзатка эч нерсе түшүргөн жок” - дешти. Айткын: “Муса адамдарга Туура Жол, Нур болушу үчүн алып келген, силер аны кагаздарга жазып алып, кээ бирөөлөрүн гана (элге) ашкере көргөзүп, көпчүлүк бөлүгүн жашырып койгон жана силер да, ата-бабаңар да билбеген нерселерди силерге үйрөткөн Китепти (Тооратты) ким түшүрдү эле?!” Айткын: “Аллаһ (түшүргөн)!” Кийин аларды адашуучулугунда тереңдеп, ойноп-күлгөн абалдарында таштап кой!

ذَٰلِكَ هُدَىٰ آلَٰهُمُّ بِهَدَىٰ يَهُودَ ۖ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ
وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحِطَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٨٨﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ ءَاتَيْنَاهُمُ الْكِتَٰبَ
وَالْحِكْمَ وَالنُّبُوَّةَ ۖ فَإِن يَكْفُرْ بِهَا هَٰؤُلَاءُ
فَقَدْ وَكَّلْنَا بِهَا قَوْمًا لَّيْسُوا بِهَا بِكَافِرِينَ ﴿٨٩﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَىٰ آلَٰهُمُّ فِيمَا هَدَاهُمُ أَفْتَدُ
قُلْ لَا أَشْتَكُرْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِن هُوَ إِلَّا
ذِكْرَىٰ لِلْعَالَمِينَ ﴿٩٠﴾

وَمَا قَدَرُوا آلَٰهَ حَقَّ قَدْرِهِ ۚ إِذْ قَالُوا مَا أَنزَلَ آلَٰهُ
عَلَىٰ بَشَرٍ مِّن شَيْءٍ ۚ قُلْ مَن أَنزَلَ الْكِتَٰبَ
الَّذِي جَاءَ بِهِ مُوسَىٰ نُورًا وَهُدَىٰ لِّلنَّاسِ
لِتَجْعَلُوهُ قُرْءَانًا مِّن دُونِهَا وَتَخْفُونَ كَثِيرًا
وَعَلَّمَهُم مَّا لَمْ تَعْلَمُوا أَنشُرُوا وَلَا ءَابَاؤُكُمْ قُلْ
آلَٰهُمُّ تَرُدُّهُمْ فِي خُوضِهِمْ مُتَعَبُونَ ﴿٩١﴾

92. Биз сага түшүргөн бул Китеп Ыйык- берекеттүү. Өзүнөн мурунку китептерди тастыктоочу жана шаарлардын энеси (Макка) менен анын тегерегинде¹ жашаган адамдарга насаат-эскертүү болуу үчүн (түшкөн). Акыретке ыйман келтирген адамдар, ага да ыйман келтиришет жана алар намаздарын сакташат (убактысында окушат).
93. Өзүнө эч кандай вахий келбесе деле, Аллаһ жөнүндө жалганды ойлоп таап: “Мага Аллаһтан вахий келди” жана “Мен деле Аллаһ түшүргөн сыяктуу Дин-Шарият түшүрө (түзө) аламын” деген адамдардан өткөн заалым барбы?! Сен ошол заалымдардын өлүм далбасасында жаткан мезгилдегисин жана периштелер аларга колун созуп (сабап-кыйнап): “Жаныңарды чыгаргыла! Бүгүн силер Аллаһтын аяттарынан текеберлене жүз үйрүп, Аллаһтын атына жалган-жалааларды айтканыңар себептүү кордук азабы менен жазаланасыңар” дегенин бир көрсөң...
94. Мына, биринчи жолу жаратканым сыяктуу, өзүңөр жалгыз келдиңер го, Бизге! Жана Биз берген (байлык, бийлик, дос, жардамчы ж.б.у.с.) нерселерди да артыңарга таштап келдиңер. Силер Аллаһтын шериги деп эсептеген жардамчыңарды деле көрбөй жатабыз?! Араңар үзүлдү! Жана силер (пайда деп) ойлогон нерсеңер жок болду!

وَهَذَا كِتَابُنَا أَنْزَلْنَاهُ مَبَازِلًا مُصَدِّقًا لِّذِي
بَيْنَ يَدَيْهِ وَلِتُنْذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ حَوْلَهَا
وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ يُؤْمِنُونَ بِهِمْ وَهُمْ عَلَى
صَلَاةٍ يُحَافِظُونَ ﴿٩٢﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ قَالَ
أُوْحِيَ إِلَيَّ وَلَمْ يُوحَ إِلَيْهِ شَيْءٌ وَمَنْ قَالَ
سَأُنْزِلُ مِثْلَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَوْ تَرَى إِذِ الظَّالِمُونَ
فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُوا أَيْدِيهِمْ
أَخْرِجُوا أَنْفُسَكُمُ الْيَوْمَ تُحْجَزُونَ عَذَابَ الْهَوْنِ
بِمَا كُنْتُمْ تَفْعَلُونَ عَلَى اللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ وَكُنْتُمْ
عَنْ آيَاتِهِ تَسْتَكْبِرُونَ ﴿٩٣﴾

وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فَرَادَى كَالْإِبْطَةِ أَنْفَكُمْ أَنْزَلْ مَرَّةً
وَوَرَكْتُمْ مَآخِزًا أَنْفَكُمْ وَرَاءَ ظُهُورِكُمْ وَمَا
نَرَى مَعَكُمْ شُفَعَاءَكُمُ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ أَنَّكُمْ
فِيكُمْ شُرَكَاءُ لَقَدْ تَقَطَّعَ بَيْنَكُمْ وَصَلَّ
عَنْكُمْ مَا كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٩٤﴾

¹ Макка шаары жер жүзүнүн кургактык бөлүтүшүн чок ортосу. Дүйнөнүн бардык жери Макканын тегереги болуп саналат.

95. Аллаһ данды да, данекти да жаруучу!¹ Өлүктөн тирүүнү чыгарат жана тирүүдөн өлүктү чыгарат!² (Ал) ушундай Аллаһ! Дагы (Өзүнө сыйынбай) кайда кетип баратасыңар?!
96. (Ал түндү) жарып танды чыгаруучу. Жана Ал түндү башпаанек, Күн менен Айды эсеп (убакытты билдирип туруучу нерселерден) кылды. Бул – Жеңүүчү Кудуретүү, Билүүчү Аллаһтын тагдыры.
97. Жана Ал жыдыздарды силер үчүн, аны менен деңиздер менен кургактыктын караңгылыгында жол табуулар үчүн жараткан. Биз (Өз кудуретибизге далил болгон) белгилерди, билген адамдар үчүн (мына ушинтип) толук баян кылдык.
98. Жана Ал силердин жаратылышыңарды бир гана жандан (Адам-Атадан) баштаган. (Бардык адамдар) түбөлүк жайда жана убактылуу орундарда (болушат).³ Түшүнгөн адамдар үчүн Биз далилдерди толук баян кылдык.

﴿ إِنَّ اللَّهَ فَالِقُ الْغَيْثِ وَالنَّوَى يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَمُخْرِجُ الْمَيِّتِ مِنَ الْحَيِّ ذَٰلِكُمْ اللَّهُ فَأَنَّى تُؤْفَكُونَ ﴾

﴿ فَالِقُ الْإِصْبَاحِ وَجَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ حُسْبَانًا ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴾

﴿ وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ النُّجُومَ لِتَهْتَدُوا بِهَا فِي ظُلُمَاتِ اللَّيْلِ وَالْيَوْمِ قَدْ فَصَّلْنَا آيَاتِ الْغُورِ يَعْلَمُونَ ﴾

﴿ وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ فَمُسْتَقَرٌّ وَمُسْتَوْدَعٌ قَدْ فَصَّلْنَا آيَاتِ الْغُورِ يَعْلَمُونَ ﴾

1 Бардык жемиштер, дарактар, өсүмдүктөр дан менен данектен чыгат. Аллаһ дан менен данекти жарбаганда бардык макулуктар ырыскысы жок калмак. Улуу кудуретине, Даанышмандыгына даңк!

2 Бир тамчы суу – спермадан, кыймылсыз каткан жумурткадан жан-жаныбарларды чыгарды, жашоо белгиси жок дан-данектен өсүмдүк-дарактарды чыгарды. Жана кайра эле жаныбар, өсүмдүктөрдөн кыймылсыз уруктарды, жансыз жумуртканы жана дан-данекти чыгарат.

3 Түбөлүк жай экөө; же Бейиш же тозок болот. Ошол эки жайга келгенге чейин бардык адамдар бир нече убактылуу орундарда: биринчи атаанын белинде, кийин эне жатышында, кийин ушул дүйнө жашоосунда, андан соң Барзах (мүрзө) жашоосунда Аллаһ белгилеген мөөнөттө убактылуу болушат.

99. Жана Ал асмандан (адамдар, айбандар жана өсүмдүктөр зарыккан) сууну түшүрдү. Кийин Биз ал (суу) менен ар түрдүү өнүп-өскөн нерселерди чыгардык. Алардан көгөргөн өсүмдүктөрдү, алардан болсо, тизилген дандарды (машактарды) чыгарабыз. (Ошондой эле) курмадан - анын муун-бутактарынан (терип алуучулар үчүн Аллаһтын кудурети менен) ийилген кошмок шиңгилдер (чыгарылат) Жана (Биз) жүзүм бактары менен бирге зайтундан, анардан бири-бирине окшогон жана окшобогондорун чыгарабыз. (О, адамдар!) Силер алардан ар биринин түйгөн мөмөлөрүнө жана бышып жетилген мөмөлөрүнө карагыла. Албетте, бул байкоочордо ыймандуу адамдар үчүн (Аллаһтын кудуретине) далилдер бар.

100. (Мушриктер) Аллаһга жиндерди шерик кылышты. Чынында, бардыгын Аллаһ жараткан. Дагы алар илимсиздик менен Анын (Аллаһтын) уул - кыздары бар деп жалаа жабышты. Аллаһ, алар сыпаттагандан Таза жана Бийик.¹

101. (Ал) Асмандарды жана жерди жоктон бар кылган. Анын аялы жок болсо, баласы кайдан болсун?! Ал бардыгын Өзү жараткан жана Ал бардык нерселерди Билүүчү.²

وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا نُخْرِجُ مِنْهُ حَبًّا مُتَرَاكِبًا وَمِنْ النَّخْلِ مِنْ طَلْعِهَا قِنْوَانٌ دَانِيَةٌ وَجَنَّاتٍ مِنْ أَعْنَابٍ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ مُشْتَبِهًا وَغَيْرَ مُتَشَبِهٍ أَنْظِرُوا إِلَى ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَرَبِّعِهِ إِنْ فِي ذَلِكَ لَكُمْ لَذَاتٌ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٩٩﴾

وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ الْجِنَّتِ وَخَلَائِقَهُمْ وَخَرَفُوا لَهُ دِينًا وَنَبِّئْهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُصِفُونَ ﴿١٠٠﴾

يَخْلُقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ أَلَيْسَ الْيَوْمَ لِلَّهِ وَلَدٌ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ صَاحِبَةٌ فَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٠١﴾

1 Араб мушриктеринин арасында жиндерди кудай кылып сыйынгандар болгон. Дагы банка мушриктер (христиандар) “Аллаһтын уулу бар” деп, мушриктерден дагы бир тайнасы “жерингелер Аллаһтын кыздары” деп ишенишкен.

2 Аллаһ-Сомад. “Сомад” сөзүнүн мааниси бардык нерседен, ошонун арасында аял, бала-чакадан да беймуктаж. Бүт аалам жеке Өзүнүн мүлкү болсо, каалаган нерсеси

102. Ушул Аллах - силердин Раббиңер!¹

Эч бир сыйышууга татыктуу
кудай жок, Анын Өзү бар. Ал
ар бир нерсенин жаратуучусу.
Эми, Ага гана ибадат кыгыла!
Жана Ал бардык нерселердин
Башкаруучусу.

103. Көздөр аны камтый албайт. Ал
көздөрдү камтыйт.² Ал (Аллаһ)
Латиф³ (жана) Кабардар.

104. (О, Мухаммад, адамдарга айт:)
«Силерге Раббиңер тарабынан
анык далилдер келди. Ким аларды
көрсө - өз пайдасы. Ким сокур
болуп алса - өзүнө зыян! Мен
силердин үстүнөрдө корукчу
эмесмин.»

105. Ошентип, (о, Мухаммад,
сага каапырлар “Кураанды
бирөөлөрдөн) үйрөнгөнсүн” деп
айтуулары үчүн жана аны билген
(түшүнгөн) адамдарга баян кылып
беришибиз үчүн аяттарыбызды ар
түрдүү шекилде тизмектеп бердик.

ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ خَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَأَعْتَدُوهُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴿١٠٢﴾

لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ﴿١٠٣﴾

فَذَجَاءَ كُمْ بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ ﴿١٠٤﴾

وَكَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١٠٥﴾

“бөл!” деген бир гана сөзү менен болуп турса, аял, бала, шерик дегендердин эмне зарылдыгы бар Ага?! Анын аялы жок, аялы болбогондун баласы да болбойт.

1 Рабби же Парбардигер - бул бардык ааламдарды башкарып, бардык макулдуктарга нээмат берип, тарбиялап, аларды бардык жамандыктардан сактап-коргоп турган Аллах.

2 Момун пенделер Акыретте Аллах Тааланы көрүшөт. Бирок, характерине камтып, толук көрө албайт. Аллах бардык нерсени камтый алат. Бирок, эч ким Аллахты камтый албайт. Бейнигетилер Анын Жүзүн көрүү менен чексиз ырахат - лаззат туюшат. Кээ бир тафсирчилер бул аятты “көздөр Аны көрө албайт” деп туура эмес которушат. Бул “момундар Акыретте Раббисин өз көздөрү менен көрөт” деген Ислам акидасына (ишенимине) каршы болуп калат.

3 “Латиф” Аллах Тааланын 99 ысымынан бири. Бул көп маанилүү сөз болуп, эң белгилүү маанилери “Көрөгөч”, “Байкагыч”, “(пейили) Жумшак”. Демек “Латиф” дегендин мааниси “Анын илими, кабардарлыгы өтө назик түрдө өтүүчү, ал бардык сырларды, катылган ойлорду Билүүчү жана пендесине өтө назиктик менен, билдирбей туруп нээмат берүүчү” дегенди түшүндүрөт.

106. Өзүнө Раббин тарабынан вахий (кабар) кылынган перселерди гана ээрчигин. Эч бир сыйынууга татыктуу кудай жок, жалгыз Ал гана бар. Жана сен мушриктерден жүз бур!

107. Эгер Аллах каалаганда, алар ширк келтиришпейт эле.¹ Биз сени аларга кароолчу кылбадык жана сен аларга өкүл (жоопкер) да эмессин.

108. (О, момундар!) Аллахтан башкага дуба (ибадат) кылгандарды(н “кудайларын”) акаарат кылбагыла. Антсепер, алар дагы душмандык кылып, илимсенздик менен Аллахты сөгүшөт. Биз бардык элдерге өз амалдарын кооз көргөзүп койдук. Кийин, бардыгынын кайтаар жери – Раббисине. Анан Ал (бардыгына бул дүйнөдө) жасаган иштеринин кабарын берет.

109. (Мушриктер) эгер аларга бир моожиза келсе, ага сөзсүз ыйман келтирүүлөрү жөнүндө жан үрөп Аллахтын аты менен ант ичишет. Айткын: “Моожизалар Аллахтын алдында”. Силерге эмне билдирди?! Чынында, моожиза келсе да алар ыйман келтиришпейт!

110. (Аларга) биринчи ирет (сунушталганда) ыйманга келбегендери сыяктуу Биз алардын көздөрүн жана жүрөктөрүн оодарып койобуз жана аларды

أَسْمِعْ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٦﴾

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكُوا وَمَا جَعَلْنَاكَ
عَلَيْهِمْ حَفِظًا وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴿١٠٧﴾

وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ كَذَلِكَ زَيْنًا لِكُلِّ
أُمَّةٍ عَمَلُهُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ مَرْجِعُهُمْ
فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٠٨﴾

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ جَاءَهُمْ
آيَةٌ لِّيُؤْمِنُوا بِهَا قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ
وَمَا يُشِيرُ كُمْ أَنَّهُآ إِذَا جَاءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠٩﴾

وَنَقَلِبْ أَيْدِيَهُمْ وَأَبْصِرْهُمْ كَمَا أَنْتَ
يُؤْمِنُونَ بِهِ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَنَذَرُهُمْ فِي
طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١١٠﴾

1 Аллах кааласа, аларды ыйманга салып коюу оңой. Бирок, өздөрү тарабынан ыктыяр болбогон соң Аллах деле алардын ыйманга келүүсүн каалабады.

адашуучулугунда тентиген абалда таштап койобуз.

111. Эгер биз аларга (пайгамбардын өзүнө жолуккан) периштелерди түшүрсөк да, эгер аларга (Мухаммад алып келген нерсенин чындыгын) өлүктөр (тирилип) айтып берсе да, (моожизанын) бардыгын аларга топ-тобу менен алып келсек да ыйман келтиришпейт. Аллаһ кааласа гана ыйман келтиришет. Бирок, алардын көпчүлүгү наадан адамдар.

112. Ошондой эле, Биз ар бир пайгамбарга адам-шайтан жана жин-шайтандардан душман кылып койдук. Алар алдоо үчүн бир-бирине (жалганга жуурулган) бал сөздөрдү шыбырашышат. Эгер, Раббин кааласа андай кыlamak эмес. Эми, аларды токуган дооматтары менен (кошо) таштап сал,

113. Ал сөздөргө Акыретке ыйман келтирбеген адамдардын жүрөктөрү муюп, корстон болуп, билген (арам) иштерин жасап жүрө бериши үчүн!

114. (Айткын): «Аллаһтан башканы өкүмдар кылып алайынбы?! Ал силерге Китепти, (бардык адал-арамды) толук (баяндоочу) кылып түшүрдү». Биз Китеп берген элдер (яхудийлер менен христиандар) Кураандын Раббин тарабынан Акыйкат менен түшүрүлгөнүн билишет. (Сен буга) шектенүүчүлөрдөн болбо!

﴿ وَلَوْ أَنَّا نَزَّلْنَاهُ إِلَيْهِمُ الْمَلَكُكَةَ
وَكَلَّمَهُمُ الْمَوْقُوتَ وَحَشَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ
شَيْءٍ قُبُلًا مَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا إِلَّا أَنْ يَشَاءَ
اللَّهُ وَلَئِنْ كُنَّا لَهُمْ بِحُجَّتٍ لَّيَكْفُرُوا بِهِمْ وَيَخَذَلُوهُنَّ ﴾

﴿ وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا
شَاطِرِينَ الْإِنْسِ وَالْجِنِّ يُوحِي بَعْضُهُمْ
إِلَى الْبَعْضِ يَخْرِقُونَ الْقَوْلَ يَكُفِّرُونَ وَالْيَهُودَ
وَالنَّصَارَى قَدْ زُهِقُوا وَمَا يَقْتَرُونَ ﴾

﴿ وَلَيَضَعِيْنَ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى لَآيُؤْمِنُوْنَ بِالْآخِرَةِ
وَلَيَرْضَوْنَهَا وَيَقْتَرُونَ مَا لَهُمْ مَقَرٌّ قَوِيْمٌ ﴾

﴿ أَفَغَيْرَ اللَّهِ اتَّبَعْتُمْ حَكَمًا وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ
إِلَيْكُمْ الْكِتَابَ مُفَصَّلًا وَالَّذِينَ
آمَنُوا بِهِمْ يُفَصِّلُونَ أَنَّهُ مَزْكُومٌ
رَبِّكَ بِالْحَقِّ فَلَاحُكُومٌ مِنَ الْمُسْتَعِدِّينَ ﴾

115. Раббиндин Сөздөрү бардык чындык – адилетти (баяндап) бүтүргөн. Анын Сөздөрүн өзгөртүүчү жок. Ал – Угуучу, Билүүчү.
116. Эгер сен жер бетиндегилердин көпчүлүгүнө моюн сунсаң, сени Аллаһтын Жолунан адаштырып салышат. (Анткени,) Алар күмөнгө гана ээрчишет жана жалгандарды ойлоп табышат.¹
117. Албетте, сенин Раббин, Өзүнө алып барчу жолдон адашып кеткендерди эң жакшы билет. Жана Туура Жол тапкандарды да эң жакшы билет.
118. (О, момундар!) Эгер Аллаһтын аяттарына ыйман келтирген болсоңор, Аллаһтын ысымы айтылган нерселерден гана жегиле.
119. Силерге эмне болду, Аллаһтын ысымы айтылган нерселерден жебей жатасыңар?! Аллаһ силерге арам болгон нерселерди толук баяндап берди го! Бир гана аргасыз калганыңарда (жан сактоо үчүн жесеңер – уруксат). Албетте, көпчүлүк адамдар билбестиктен улам, өз каалоолорун ээрчип, адашып кетишүүдө. Раббин чектен чыгуучуларды жакшы билет.
120. Күнөөлөрдүн көрүнгөнүн да, көмүскөсүн да таштагыла! (Кандай гана болбосун) күнөө иш жасаган

وَقَعَتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدًا لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَتِهِ ۚ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١١٥﴾

وَأِنْ تُطِيعْ أَكْثَرَ مَنْ فِي الْأَرْضِ يُضِلُّوكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا بِخَبْرٍ ضَلُّوا ﴿١١٦﴾

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ مَنْ يَضِلُّ عَنْ سَبِيلِهِ ۚ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿١١٧﴾

فَكُلُوا مِمَّا ذُكِّرَ أَنْتُمْ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ مُؤْمِنِينَ ﴿١١٨﴾

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تَأْكُلُوا مِمَّا ذُكِّرَ أَنْتُمْ اللَّهُ عَلَيْهِ وَقَدْ فَصَّلَ لَكُمْ مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ إِلَّا مَا اضْطُرِرْتُمْ إِلَيْهِ وَإِنَّ كَثِيرًا يَظُنُّونَ بِأَهْوَاءِهِمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ ﴿١١٩﴾

وَذَرُوا ظَهْرَ الْأَثَرِ وَبَاطِنَهُ ۚ إِنَّ الَّذِينَ يَكْسِبُونَ الْأَثَرَ سَيَجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا

¹ Албетте, жер бетинде туура жол тапкандардан адашкандар, Аллаһ жолунда жүргөндөрдөн напси-каалоосунун жолуна жүргөндөр көп. Алардын диндери да илимдери да жалаң божомолдорго негизделген. Алар Аллаһ, аалам жана адам жөнүндө ойлоп тапкан кыялдарынан башка “чындыкты” айта алышпайт.

يَقَرُّونَ ﴿١٢١﴾

адамдар өз кылмыштарына жарапша
жакында жазаларын алышат.

121. Аллаһтын ысымы эскерилбеген
нерселерден жебегиле!
(Анткени,) Ал – анык бузукулук!
Албетте, шайтандар өздөрүнүн
досторуна (мушриктерге) силер
менен талашып-тартышууну
илхам кылышат. Эгер аларга
моюн сунсаңар, силер дагы
мушриксеңер!¹

وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ يَذْكُرَ آسَفُ اللَّهُ عَلَيْهِ
وَوَالَهُ. لَئِنْ لَمْ يَنْقُصُوا الشَّيْطَانِ يُؤْخَذُوا إِلَى
أُولَئِكَ يَهْتَكُمُ الْوَكُوفُ وَإِنْ أُلْقُوا مِنْهُ
لَكُمُ الْمَشْرِكُونَ ﴿١٢٢﴾

122. Жаны жок кезде Биз ага жан
берип, адамдар арасында аны
менен (жолун жарытып) жүрө
турган нурду колуна карматып
койгон адам караңгылыктардан
чыкпай жүргөн адамга окшомок
беле?² Ушул сыяктуу, каапырларга
жасап жаткан иштери (шайтандар
тарабынан) кооз көргөзүлүп
коюлган.

أَوْ مِنْ كَانَ مَيِّتًا فَأَخْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَاهُ
نُورًا يَتَّبِعُنِي بِهِ فِي النَّاسِ كَمَنْ مَثَلُهُ فِي
الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَا كَذَلِكَ نُفَصِّلُ
لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢٣﴾

123. Ошентип, Биз ар бир айыл-
шаарга, ошол жерде (динге
каршы) айла-амал кылуусу үчүн,
күнөөкөр чоңдорун койдук. Алар
амалкөйлүк кылышат, бирок
сезбеген абалда өздөрүн-өздөрү
алдашат.³

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ أَكْبَرًا
مُجْرِمِينَ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّا جَاءْنَاكُمْ
بِآيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٢٤﴾

1 Аллаһ Тааланын «Союлгандан башкасы – арам» деген өкүмү түшкөн кезде мушриктер өзү өлүп калган жандыктын этин адал санап жеңгү. Өкүм түшкөндөн кийин мусулмандар өлүмтүктүн (тарптын) этин арам деп эсептеп калганда мушриктер алар менен: «Эмне үчүн силер өзүңөр өлтүргөндүн этин жең. Аллаһ өлтүргөндүн этин жебейсиңер?» деп талаша баштады. Бул аят ошол окуяга байланыштуу түшкөн.

2 Каапырлык – жансыз дене сыяктуу, ыйман - бул Нур. Ыйманга кирген адам мурда өлүк болуп, кийин тирилтип, колуна Кураан нурун кармап жүргөн адамга окшойт. Кураан ага адал менен арамды, жакшы менен жаманды, акыйкат менен жалганды, ак менен караны ажыратып берет. Ыйманга кирбегендер караңгыда (ирам-адалды ажырата албай) калган адамга окшойт.

3 Ар бир жерде, жасаган күнөөлөрүн шайтан өзүнө кооз көргөзгөнү себептүү, динге

124. Эгер аларга (Ислам чындыгына) далил келчү болсо (текеберленишип): “Аллаһтын пайгамбарларына берилген нерсе (пайгамбарлык) бизге да берилмейинче ыйман келтирбейбиз” - дешет. Аллаһ Өз пайгамбарлыгын кимге берүүнү жакшы билет. Күнөөкөр адамдар болсо, Аллаһтын алдында, (динге каршы) айлакерликтери үчүн кор кылуучу, катуу азапка дуушар болушат.
125. Аллаһ кимди хидаятка (Туура Жолго) баптоону кааласа, анын көкүрөгүн Исламга ачып койот. Ал эми, кимди адаштырууну кааласа, анын көкүрөгүн, асманга көтөрүлүп бараткан сыяктуу тар кылып койот. Аллаһ ыйман келтирбегендерге мына ушинтип жаза берет.
126. Мына ушул (жогоруда айтылгандар) Раббиндин Туура Жолу. Биз (Аллаһты) эстеген адамдар үчүн аяттарды толук баяндап бердик.
127. Ошол (Аллаһты эстеген) адамдарга Раббисинин алдында Тынчтык үйү (Бейиш) бар. Жасаган (жакшы) иштери үчүн (Бейиште) алардын камкору Аллаһ!!!
128. Алардын бардыгын чогулта турган Күндө (Аллаһ) «О, жиндердин жамааты! Инсандардан

وَإِذَا جَاءَ تُهْمَةٌ أَوْ بَئْسَ الْفُتُونِ فُتِنَتْ عَنْ نُوحٍ
مِثْلَ مَا أُفْتِنَ رُسُلُ اللَّهِ اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ
يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ سَيُصِيبُ الَّذِينَ أَجْرَمُوا
صَغَارٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعَذَابٌ شَدِيدٌ لِمَا
كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٥١﴾

فَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يَهْدِيَهُ يَمْشِمْهُ وَيُشْرَحْ صَدْرَهُ
لِلْإِسْلَامِ وَمَنْ يُرِدْ أَنْ يُضِلَّهُ يَجْعَلْ
صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا كَأَنَّمَا
يَصْعَدُ فِي السَّمَاءِ كَذَٰلِكَ يَجْعَلُ اللَّهُ
الرَّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٥٥﴾

وَهَذَا صِرَاطُ رَبِّكَ مُسْتَقِيمًا قَدْ فَصَّلْنَا
الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَذْكُرُونَ ﴿٧١﴾

﴿لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَهُمْ فِيهَا يَمْكُونَ﴾

وَلَوْ يَخْشَرُهُمْ جَمِيعًا يَمُوتُ الْيَاقِينُ قَدْ
أَسْمَاكُمْ فَتَرْتُم مِّنَ الْإِنسِ قَالَ

каршы же ашкере, же тымызын айла-амал менен иштеп жаткан чоңдордун бар экени анык. Бирок, Алар түзгөн айлакерликтери менен өздөрүн алдал жатканын жана Аллаһ алардан амалдуураак экенин билишпейт. Аллаһ Өз дининин эч качан жеңилбестигинин амалын түзүп койгон.

(азгырганыңарды) көбөйтүп жибердинер!» (дейт). Анан жиндердин (азгырыгына кабылган) инсандардан болгон достору (күнөөсүн мойнуна алып): “О, Раббибиз! Биз бири-бирибизден пайдаланган болчубуз. Эми, Өзүң бизге белгилеп койгон убактыбызга (Кыямат сурагына) келдик” дешет. «Жайыңар - тозок!» дейт (Аллаһ). Анда түбөлүк каласыңар! Аллаһ каалагандар гана (чыгарылат)» Чынында, сенин Раббин Даанышман, Билүүчү.¹

129. Ошентип, биз, жасаган кылмыштары(нын окшоштугу)на карап, заалымдарды бири-бирине дос-башчы кылып койобуз.

130. О, жиндер жана инсандардын (каапыр) жамааты! Силерге өзүңөрдүн араңардан (Биздин) элчилер келип, Менин аяттарымды окуп берип, ушул күнүнөрдөгү жолугушуу жөнүндө силерди эскертпеди беле?! Алар: “Өзүбүзгө каршы күбө болдук!” дешет. Аларды дүйнө жашоосу(нун арам кооздуктары) алдап койгон эле. Мына эми, өздөрүнүн каапыр болгонуна өздөрү күбө болушту.

131. Мунун себеби: Сенин Раббин эч бир шаарды, элдерин эскертпей

أُولَئِكَ أَهْمُ مِنَ الَّذِينَ رَبَّنَا أَسْتَمْتَع
بَعْضُنَا بِبَعْضٍ وَبَلَّغْنَا أَجَلَنَا الَّذِي أَجَلْتَ
لَنَا قَالُوا قَالُوا مَتَى نَحْنُ نَحْنُ خَلْقٌ فِيهَا إِلَّا
مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿١٢٩﴾

وَكَذَلِكَ قَوْلُ بَعْضِ الظَّالِمِينَ بَعْضًا يَمَّا
كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿١٣٠﴾

يَتَمَتَّعُونَ بِالْحَيَاةِ وَالَّذِينَ رَبَّنَا أَتَيْنَاكُمْ
رُسُلًا مِنْكُمْ يَتْلُوهُمْ عَلَيْكُمْ
آيَاتِنَا وَنُفِذُ رُسُلَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا
قَالُوا شَهِدْنَا عَلَى أَنْفُسِنَا وَعَرَّضْنَاهُمْ
الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَشَهِدُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ
أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ ﴿١٣١﴾

كَذَلِكَ أَنْ لَوْ كُنْ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَى

1 Жин менен инсан өз ара мамилеге (транска) кирсе, бири-биринен пайдаланат. Жиндер наадап инсандын өздөрүнөн жардам сураганына, сыйынганына ыраазы. Азгырылган инсан болсо, жиндерди өзүнүн дүйнөлүк пайдасына иштеткенине ыраазы. Ошентип, эки каапыр жыныс тең өмүр деген мөөнөт бүтүп, кечирилгис күнөөлөрдү желкесине артып, Аллаһтын алдында сурак берүү убактысына жетип келгендерин билбей калышат. Баса, көпчүлүк «көзү ачыктар» өздөрүнө шыбыраган жиндерди түшүнүгү жок элдерге «рухтар», «ыйыктар», «бабалар», «периштелер» деп тааныштырышат.

туруп, адилетсиздик менен азапка дуушар кылбайт.

132. Ар бир адам үчүн өз иштерине жараша даражалар бар. Сенин Раббин алардын (ненделердин) иштеринен бейкапар эмес.
133. Жана сенин Раббин Ырайымдуу, Беймуктаж. Эгер Аллаһ кааласа силерди башка коомдун тукумунан (алардын ордуна) өндүрүп чыгарганы сыяктуу, силерди да кетирип, артыңардан Өзү каалаган (башка) коомду алып келип койот.¹
134. Силерге убада кылынган нерсе (Кыямат) албетте келет. Жана силер Аллаһты алсыз кыла албайсыңар! (Ал белгилеген жазадан качып кете албайсыңар.)
135. Айт: “Эй, коомум! Ушул турушуңарда (билген) ишиңерди жасай бергиле. Мен да (Аллаһтын буйруктарын) аткара берем. Кийин, Акырет үйүндөгү (жакшы) акыбет кимдин пайдасына болушун жакында билип аласыңар. Чынында, заалымдар жеңишке жетпейт.
136. (Мушриктер) Аллаһ жараткан эгиндерден жана мал-жандыктардан Аллаһка насип-үлүш ажыратышып, өз күмөндөрү боюнча: “Бул – Аллаһка, мунусу (Аллаһтан башка) кудайларыбызга” - дешти. “Кудайларына” ажыратылган

يُظَاهِرُ وَأَهْلُهَا عَصِيْبُونَ ﴿١٣١﴾

وَالِكُلِّ دَرَجَةٌ بِمَا عَمِلُوا وَمَا يَرَىٰ
بِعَظْمِ الْعَمَلِ عَمَلُكَ ﴿١٣٢﴾

وَرَبُّكَ الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةِ إِنْ يَشَاءَ
يُذْهِبْكُمْ وَيَسْتَخْلِفْ مِنْ
بَعْدِكُمْ مَنْ يَشَاءُ كَمَا أَتَتْكُمْ مِنْ
ذُرِّيَّةٍ قَوْمِهِ الْخَبِيرِ ﴿١٣٣﴾

إِنْ مَا تَوْعَدُونَ لَأْتِيَنَّكُمْ
بِمُتَجَرِّبِينَ ﴿١٣٤﴾

قُلْ يَتَقَوَّمُ أَعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي
عَامِلٌ فَتَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ يَكُفُرْ
لَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ إِنَّهُمْ لَا يُفْلِحُونَ ﴿١٣٥﴾

وَجَعَلُوا لِلَّهِ مِمَّا ذَرَأَ مِنَ الْحَرْثِ
وَالْأَنْعَامِ نَصِيبًا فَقَالُوا هَذَا لِلَّهِ
بِمِزْمِيرِهِ وَهَذَا لِلشَّرِكِ إِنَّا فَعَلْنَا كَمَا
كُنَّا نَشْرِكُ بِهِمْ قُلْ لَا يَصِلُ إِلَى اللَّهِ شَيْءٌ
كَانَ لِلَّهِ قَهْرٌ يَصِلُ إِلَىٰ

1 Бул дүйнө келип-кетүүчү мейманкана сыяктуу. Кечээкилер бүгүн жок, бүгүнкүлөр эртең болбойт. Демек, бул убактылуу дүйнө жыргалдарын жашоонун негизги максаты кылып алгандар адашат. Акырет жашоосу үчүн пайда алып келчү иштерге умтулуу зарыл.

нерселер Аллахка (ажыратылган үлүшкө) кошулбай, ал эми, Аллахка ажыратылган нерселер “кудайларына” (ажыратылган үлүшкө) кошула берет. (Бул) өкүмдөрү кандай жаман!!!

137. Ошондой эле, көпчүлүк мушриктерге (уруу башчыларынан жана шайтандардан болгон) “кудайлары” аларды жок кылуу жана диндерин башаламан (түшүнүксүз) кылып таштоо үчүн өз (ымыркай) балдарын өлтүрүүнү кооздоп көргөздү. Жана эгер, Аллах каалаганда (бул иштерин) жасашпайт болчу. (О, Мухаммад), аларды өздөрү ойлоп чыгарган жөрөлгөлөрү менен жөн кой!¹

138. Дагы алар (Аллахка жалаа жаап): “Мына бул жандыктар менен эгиндер - арам. Аларды биз каалагандан башка адамдар жебейт. Жана (мына бул) жаныбарлардын үстү(нө жүк жүктөө жана минүү) - арам. Ал эми (мына бул) жаныбарларга (аларды мууздап жатканда) Аллахтын атын айтууга болбойт” - дешти. (Бул сөздөрү) Аллахка доомат! Аллах аларга жакында доомат кылгандарына жараша жаза берет.

139. Дагы алар: “Мына бул жаныбарлардын курсагындагы (баласы) эркектерибизге - адал, аялдарыбызга - арам. Эгер өлүк (туулган) болсо, анда аял-эркеги шерик болушат (экөө тең жей

شُرَكَاءَ لَهُمْ شَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿١٣٧﴾

وَكَذَلِكَ زَيَّنَّا لَكُم مِّنَ الشُّرِكِ
قَتَلَ أَوْلَادِهِمْ شُرَكَاءُ لَهُمْ لِيُذْهِبُوا
وَلِيَلْبِسُوا عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ
مَا فَعَلُوا قَذَرُهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿١٣٨﴾

وَقَالُوا أَتَذَرُنَا وَالشَّيْطَانَ
إِلَّا مَن نَّشَاءُ يَرْعِيهِمْ وَاَتَعَزَّزُوا
ظُهُورُهُمْ وَأَتَعَزَّزُوا لَدُنْكَ
أَسْمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ الْفِتْرَاءُ عَلَيْهِ
سَيَجْزِيهِمْ بِمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿١٣٩﴾

وَقَالُوا مَا فِي بُطُونِ هَذِهِ الْأَنْعَامِ خَالِصَةٌ
لِّدُنُونَا وَمُحَرَّمٌ عَلَى أَزْوَاجِنَا وَإِن
يَكُن مِّمَّنْ مَّيْتَةً فَهُمْ فِيهِ شُرَكَاءُ
سَيَجْزِيهِمْ وَصْفَهُمْ إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿١٤٠﴾

1 Ушуга чейин Мухаммад саллаллаху алайхи ва саллам бул мыкаачыларга көп насаат айткан эле. Эми, Аллах аларды, туура жолдон жүз үйрүгөнү себептүү, өз акмак иштери менен өмүр өткөрүп, акыбет-натыйжада Тозокко отун болуусун каалады.

берет)” - дешти. Аллаһ аларды (Өзү адал кылганды “арам” деп, арам кылгандарын “адал” деп) сыпаттагандары үчүн жакын арада жазалайт. Ал Даанышман, Билүүчү.

140. Наадандык жана акмакчылык менен перзенттерин өлтүрүп, өздөрүнө Аллаһ ырыскы кылып берген нерселерди Аллаһка жалаа жабуу менен арамга чыгаргандар (өздөрүнө) зыян кылышты. Алар тап-такыр адашып кетипти жана Туура Жол табуучу болушпады.

141. Ал (силер үчүн, тирөөч-таканчыктарга) көтөрүлө турган жана көтөрүлбөй турган бактарды, курма жана ар түркүн мөмөлүү эгиндерди (бутак-жалбырагы) бири-бирине окшогон, (мөмөсү менен даамы) окшошпогон зайтун-анарларды өндүрдү. Мөмөлөгөн кезде андан жегиле жана түшүм жыйнаган күнү акысын (үшүр-зекетин) бергиле. Жана ысырап кылбагыла! Ал ысырапкерлерди сүйбөйт.

142. Жандыктардан жүк ташыгычтарын жана (мууздаш үчүн) жаткырыла тургандарын (жаратты). Аллаһ силерге ырыскы катары берген нерселерден жегиле. Шайтандын изинен ээрчип кетпегиле! Ал силерге анык душман!¹

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوا أَوْلَادَهُمْ سَفَهًا بِغَيْرِ عِلْمٍ وَحَرَّمُوا مَا رَزَقَهُمُ اللَّهُ افْتِرَاءً عَلَى اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿١٤٠﴾

* وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَ جَنَّاتٍ مَّعْرُوشَاتٍ وَغَيْرَ مَعْرُوشَاتٍ وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ مُخْتَلِفًا أَكْثَرَهُ، وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّاتِ مُتَشَابِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ كُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَآتُوا حَقَّهُ وَوَعْدُ حَصَادِهِ وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴿١٤١﴾

وَمِنَ الْأَنْعَامِ حَمُولَةً وَفَرْشًا كُلُوا وَمِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ لَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُرْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿١٤٢﴾

1 Шайтан өзүнүн жолуна ээрчигендерге Аллаһ адал кылган ырыскыларды “арам” деп ишендирүүгө, илхам берүүгө аракет кылат. Жогоруда (139-аят) баяндалган мушриктер шайтандын сөзүнө кирип, кээ бир малдарды жана али туула элек, курсактагы жандыктарды өз ойлоруна эле таянып “Мунусу адал, тигиниси арам” дешип, анан: “Бул Аллаһтын окуму” дешет эле. Бирок, Кийинки (143) аятта Аллаһ Таала үй жандыктарынан сегиз жуп (кой-эчки, төө-уй, бир эркек, бир ургачы

143. (Малдан) сегиз эркек-ургаачыны (жаратты): койдон экөө, эчкиден экөө. Айткын: “(Аллаһ) эки эркегин арам кылдыбы же эки ургаачысынбы. Же болбосо эки ургаачынын (ургаачы кой менен ургаачы эчкинин) курсагындагы балдарынбы? Эгер чынчыл болсоңор, мага илим менен (түшүндүрүү) айткылачы?!”

144. Төөдөн экини (эркек-ургаачысын) жана уйдан экини (жаратты). Айткын: “(Аллаһ) эки эркегин арам кылды беле, же эки ургаачысынбы? Же болбосо, (бир төө, бир уйдан турган) эки ургаачынын жатынындагы нерсениби?! Же, Аллаһ силерге ушуну осуят кылганына күбө болдуңар беле?! Эч нерсени билбей туруп, адамдарды адаштыруу үчүн Аллаһтын атынан жалган айткан адамдан заалымыраак ким бар?! Албетте, Аллаһ заалым коомдорду Туура Жолго баштабайт!

145. Айткын: «Мага (Аллаһ тарабынан) вахий кылынган нерселердин арасынан тамактануучулар үчүн (силер айткан) арам нерсени таппай турам. Бир гана тарп, төгүлгөн кан, же доңуздун эти болсо - ал ынылас, арам! Же фасыктык менен Аллаһтан башкага арнап союлган болсо (бу дагы арам).» Ал эми, ким (ошол арамдан башка жегилик таппай) аргасыздыктан, араанын агытнай,

ثَمَنِيَّةً أَرْوَجُ مِنْ الضَّأْنِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْمَعْزِ اثْنَيْنِ قُلْ ءَالَّذِكْرَيْنِ حَرَّمَ أَمِ الْأُنثَيَيْنِ أَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأُنثَيَيْنِ نَحْنُ نَعْلَمُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٤٣﴾

وَمِنَ الْإِبِلِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِ قُلْ ءَالَّذِكْرَيْنِ حَرَّمَ أَمِ الْأُنثَيَيْنِ أَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأُنثَيَيْنِ أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ وَصَّيْكُمُ اللَّهُ بِهِدَافِمِنَ الظُّلُمِثِ أَفَتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا لَّيْضِلَ النَّاسَ بِغَيْرِ عِلْمٍ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٤﴾

قُلْ لَا أَجِدُ فِي مَا أُوحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلَى طَاعِمٍ يَطْعَمُهُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ مَيْتَةً أَوْ دَمًا مَسْفُوحًا أَوْ لَحْمَ خنزير فَإِنَّهُ رِجْسٌ أَوْ فِسْقًا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ فَمَنْ اضْطَرَّ غَيْرَ بَإِغٍ وَلَا عَادَ فَإِنَّ رَبَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٤٥﴾

болуп сегиз болот) жаратканын айтат жана аларды эмне себептен арам кылып жатышкандыгын далил менен суроону пайгамбарына буюрат.

(өзөктү жалгаганга чейинки)
чектен чыкпай (жесе), албетте,
сенин Раббин Кечиримдүү,
Ырайымдуу.

146. Жана, биз яхудийлерге бардык
(ай) туяктууларды арам кылган
элек. Ал эми, уй-койлордон болсо,
аларга жонундагы, ичегилериндеги
(чарбы) майларынан жана
сөөккө аралашкан (чучук)
майларынан башка майларын арам
кылган болчубуз. Бул алардын
зулум кылганы үчүн биздин
жазабыз. Жана чынында, биз -
Акыйкатчылбыз.

147. Эгер сени (яхудийлер) “жалганчы”
дешсе, айткын: “Раббиңердин
ырайымы кенен. (Бирок, билип
койгула:) Анын азабы кылмышкер
коомдон кайтарылбайт!

148. Мушриктер сага: “Эгер Аллаһ
каалаганда биз деле, ата-
бабаларыбыз деле мушрик
болбойт элек жана эч нерсени
(өзүбүзчө) арам кылып албайт
элек” - дешет.¹ Алардан мурунку

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمًا كُلَّ ذِي
ظُلْمٍ وَرَمَتْ الْبَقَرُ وَالْغَنَمُ حَرَّمًا
عَلَيْهِمْ شَحْوِمُهُمْ إِلَّا مَا حَمَلَتْ ظُهُرُهُمْ
أَوِ الْحَوَايَا أَوْ مَا اخْتَلَطَ بِعَظْمٍ ذَلِكَ
جَزَاءُكُمْ بِبَغْيِهِمْ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿١٤٦﴾

إِن كَذَّبُوكَ فَقُلْ رَبُّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ
وَسِعَتْ وَلَا يُسْرِدُ بِأَسْفِهِ عَنِ الْقَوْمِ
الْمُجْرِمِينَ ﴿١٤٧﴾

سَمِعُوا الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا
أَشْرَكْنَا وَلَآءِ آبَائِنَا وَلَا حَرَّمْنَا مِنْ شَيْءٍ
كَذَلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ حَتَّى
ذَاقُوا بِأَسْفًا قُلْ هَلْ عِنْدَكُمْ مِنْ عِلْمٍ

1 Алардын тагдырга шылтоогандарынын жалган-жалаа жана карандай келиш. Анткени:
1. Аллаһ ар бир адамга, Өзү буторган ишти аткара ала турган идирек жана кудурет берген. Аллаһ эч кимди кудурети жетпеген ишке буюрбайт. Ошондой эле, эч кимге сактанууга мүмкүн болбогон нерсени арам кылбайт. Демек, тагдырды шылтоолош ачык эле, Аллаһка каршы чыгуу дегенди билдирет. 2. Адамдын иши өзүнүн ыктыярынан келип чыгат. Эгер бир ишти кааласа - жасайт, каалабаса - койот. Муну жүрөгү сокур адамдар гана четке кагат. Ооба, ааламдагы ар бир кыймыл-аракет Аллаһтын каалоосуна байланыштуу. Бирок, ар бир акыл-эстүү адам өзүнүн ыктыярдуу аракети менен мажбур болгондогу аракетинин айырмасын билет. 3. Күнөөсүн тагдырга шылтоологон адамдар, эгер бир адам аны урса же мал-мүлкүн уурдаса, эмне үчүн туталанып, ачууланат?! “Тагдыр экен” деп жөн эле койбойбу! Алардын пейилиндеги бул карама-каршылыктын мааниси, алар бир акыйкаттын түбүнө жетейин деген максат менен тагдыр маселесине жармашып жатышканы жок. Максаттары бирөө гана - Акыйкатка тоскоолдук жана Жаратканга шылтоолоп өзүн актоо!

(мушриктер) деле ушинтип
Биздин азаптын даамын татканга
чейин (Пайгамбарды) “жалганчы”
дешкен. Айткын: “Силерде илим
бар беле, аны бизге чыгаргыдай?!”
Силер күмөнгө гана ээрчип
жатасыңар! Силер жалгандан
башканы сүйлөбөй жатасыңар!

149. Айткын: “Айкын далилдер
Аллахтын Өзүндө. Эгер кааласа,
бардыгыңарды Туура Жолго салат.

150. Айткын: “(Эгер сөзүңөр чын
болсо) Аллах ушуларды арам
кылганына күбөңөрдү алып
келгиле. Эгер күбөлүк беришсе,
сен аларга кошулуп күбөлүк
бербе жана Акыретке ыйман
келтирбей, Биздин аяттарыбызды
жалганга чыгарган адамдардын
каалоолоруна ээрчибе! Алар
Раббисине (башка “кудайларды”)
тең кылышат!

151. Айткын: “келгиле, мен силерге
Раббинер арам кылган нерселерди
(Кураандан) окуп берейин: «Ага
эч нерсени шерик кылбагыла!
Ата-эиенерге жакшылык кылгыла!
Кедейликтен коркуп өз балаңарды
өлтүрбөгүлө! Силерге да, аларга
да Өзүбүз ырыскы беребиз.
Бузук иштердин ашкересине да,
көмүскөсүнө да жакындашпагыла!
(Шарият белгилеген) акы(ңар)
болбой туруп, Аллах (өлтүрүүнү)
арам кылган жанды өлтүрбөгүлө!
Акылыңарды иштетээрсинер деп,
ушул нерселерди (Аллах) силерге
буурду».

152. Жетимдердин малына алар эрезеге
жеткенге чейин жакындабагыла!

فُتْحِرْجُوهُ لَنَا إِن تَشْعُونَ إِلَّا الظَّلَمَ وَإِنْ
أَنْتُمْ إِلَّا خَرُصُونَ ﴿١٤٩﴾

قُلْ فَلِلَّهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ فَلَوْ مَتَّاهُ لَهَدَّكُمْ
أَجْمَعِينَ ﴿١٥٠﴾

قُلْ هَلْ مِنْكُمْ شَهِيدَةٌ كُمْ الَّذِينَ يَشْهَدُونَ
أَنَّ اللَّهَ حَرَّمَ هَذَا فَإِنْ شَهِدُوا فَلَا تَشْهَدُ
مَعَهُمْ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ كَذَّبُوا
بِآيَاتِنَا وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ
وَهُمْ بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ﴿١٥١﴾

﴿قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبِّي كُمْ
عَلَيْكُمْ أَنْ تَشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا
وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ
مِنْ أَمَلٍ نَحْنُ نَنْزِلُكُمْ وَإِنَّهُمْ
وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ
وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ
ذَلِكَ وَصَّيْكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٥٢﴾

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ

Жакшы (ниет жана) жолдор менен болсо мейли. Өлчөөнү жана таразаны адилеттүүлүк менен толуктагыла! Биз эч бир жанды кудуретинен ашыкча жумушка буюрбайбыз. Эгер сүйлөсөңөр (ал сөз өкүм болобу, же башкабы) тууган урутуңар болсо да (жап тартпай) адилеттүү болгула! Аллахка (“моюн сунабыз” деп) берген убадаңарды аткаргыла! Ушулар силерге Аллаһтын буйруктары, (акыбетти) эске алышыңар) үчүн.

153. Бул - Менин Туура Жолум! Ушуга гана ээрчигиле! (Буга каршы келген башка) жолдорго ээрчибегиле, силерди Анын жолунан адаштырып койот! Такыба болоорсуңар деп, (Аллаһ) силерге ушуларды буюрду.

154. Жана (бир кездерде) Биз жакшылык кылгандарга (нээмат) кемчилдиксиз болушу, бардык нерселерге Баяндама болушу жана Ырайым-Туура Жол болушу үчүн Мусага китепти (Тооратты) бердик. Раббисине жолутууга ыйман келтиришсе ажеп эмес!

155. Биз сага бул Китепти (Кураанды) куттуу кылып түшүрдүк. Ушуга ээрчигиле жана (Аллаһтан) корккуда! Ажеп эмес ырайымына арзып калсаңар!

156. Силер (о, мусулмандар!): “Бизден мурунку эки тайпага (яхудийлер менен христиандарга) китеп түшкөн. Биз болсо, алардын сабактарын билбейбиз” дебепиңер үчүн,

حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ ۚ وَالْعَهْدُ الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَ اللَّهِ إِذْ أَخْرَجْتَهُ مِنَ الْبَيْتِ وَكَانَ ثَمَرًا مِّنْ ثَمَرَاتِهِ ۚ فَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝

وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ۚ ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ۝

لَمَّا آتَيْنَا مُوسَىٰ الْأَحْيَاءَ نَسَمًا مَّا عَلَىٰ الَّذِي أَحْسَنَ وَتَفْصِيلًا لِّكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ يُلَاقُونَ رَبَّهُمْ نُؤْمِنُونَ ۝

وَهَذَا كِتَابُنَا أَنزَلْنَاهُ مِبْرَارًا فَأَتَّبِعُوا ۚ وَأَتَّقُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ۝

أَن تَقُولُوا إِنَّمَا أُنزِلَ الْكِتَابُ عَلَىٰ طَائِفَتَيْنِ مِن قَبْلِنَا وَإِن كُنَّا عَنْ دِرَاسَتِهِمْ لَغَافِلِينَ ۝

157. Же болбосо, “Эгер бизге да китеп түшчү болсо, сөзсүз аларга караганда Туура Жол табуучураак болмокпуз” деп айта албашыңар үчүн силерге Раббинер тарабынан анык далилдер, Туура Жол жана Ырайым (болгон Кураан) келди. Эми, Аллахтын аяттарын “жалган” деп, андан баш тарткан адамдан заалымыраак ким бар?! Биз жакында аяттарыбыздан жүз бурган адамдарды баш тарткандыгы үчүн жаман азап менен азаптайбыз!

158. Алар эми эч нерсени күтүшпөйт. Бир гана өздөрүнө (өлүм) периштелери келишин, же Раббиндин келишин же болбосо Раббиндин кээ бир белгилери келишин күтүшөт. Раббиндин кээ бир белгилери келген күндө, эч бир жаңга ыйманы пайда бербейт, эгер мурда эле ыйман келтирбеген же ыйманында бир жакшылык кылбаган болсо. Айткын: “Силер да күткүлө, биз дагы күтүүчүбүз”.

159. (О, Мухаммад!) Диндерин бөлүп алып, өзүнчө топ болуп кеткен адамдар... Сен эч бир нерседе алардан эмессин (Алар дагы сенден эмес) Алардын иштери Аллахка (кайтарылат) жана Ал аларга кылган иштеринин кабарын берет.

160. Ким (Акыретке) бир жакшылык алып келсе, ага (жеминде) он эсе көбөйтүп берилет. Ал эми, ким бир жамандык алып келсе, ошол жамандыгынын барабарында (бир) гана жаза берилет. Аларга эч зулумдук кылынбайт.

أَوْ تَقُولُوا لَوْ أَنَّا أُنْزِلَ عَلَيْنَا الْكِتَابُ
لَكُنَّا أَهْدَىٰ مِنْهُمْ فَقَدْ جَاءَكُمْ
بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ
مَّنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَّبَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَصَدَفَ
عَنْهَا سَبْعَ جُرَى الدِّينِ يَصْدِفُونَ عَنْ آيَاتِنَا
سُوءَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يُصَدِّقُونَ ﴿١٥٧﴾

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ الْمَلَأِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ
رَبُّكَ أَوْ يَأْتِيَ بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ
آيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ
أَعْمَتَتْ مِنْ قَبْلٍ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا
خَيْرًا قُلِ انْظُرُوا إِنَّا مُنْتَظِرُونَ ﴿١٥٨﴾

إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيْعًا أَنتَسَتْ
مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم
بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٥٩﴾

مَنْ جَاءَهُ بِالْخَيْرِ فَلَهُ عَشْرُ مَثَلٍ مِّمَّا سَوَّاهُ
وَمَنْ جَاءَهُ بِالْسَيِّئَةِ فَلَا جِزَاءَ إِلَّا مِثْلُهَا وَهُوَ
لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٦٠﴾

161. Айткын: “Чынында,, Раббим мени Туура Жолго, Түз Динге – Акыйкатка бурулган Ибрахимдин Динине багыттады. Ал (Ибрахим) мушриктерден эмес”.

162. Айткын: “Менин намазым, курмандыгым, жашоом жана өлүмүм ааламдардын (жалгыз) Раббиси – Аллах үчүн!

163. Анын эч бир шериги жок! Мен ушуга буюрулдум жана мен мусулмандардын эң алдыңкысымын”.

164. Айткын: “Аллаһтан башка Рабби издейт бекенми?! Ал бардык нерселердин Раббиси го! Ар бир жандын жасаган жамандыгы, өзүнүн гана зыянына! Эч ким башка бирөөнүн (күнөө) жүгүн көтөрбөйт!¹ Кийин баарыңардын кайтууңар - Аллахка! Анан Ал силерге (дин ишинде) өз ара талашканыңардын кабарын берет.

165. Ал силерди жер бетинде (бири-биринерге) орунбасар кылган жана Өзү берген нерселерде силерди сынаш үчүн кээ бирөөңөрдү кээ бирөөңөрдөн бир нече даража жогору кылган (Аллаһ). Чынында, сенин Раббиң тез эсептешүүчү! Жана Ал чынында Кечиримдүү, Ырайымдуу!

قُلْ إِنِّي هَدَانِي رَبِّي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ دِينًا
يَسْمَاعِلَةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَتْ
مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٦١﴾

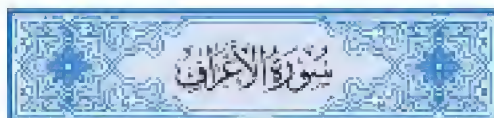
قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ
رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٢﴾

لَا شَرِيكَ لَهُ وَلَهُ يُدْرِكُ الْأُمُورُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٦٣﴾

قُلْ أَغْوَى اللَّهُ إِنِّي رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ
وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهَا وَلَا تَزِرُ
وِزْرَةَ وَزَرَ أُخْرَىٰ سُمْ إِلَىٰ رَبِّكُمْ
مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿١٦٤﴾

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ الْأَرْضِ وَرَفَعَ
بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِّيَبْلُوَكُمْ فِي مَا
ءَاتَاكُمْ إِنَّ رَبَّكَ سَرِيعُ الْعِقَابِ وَإِنَّهُ
لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٦٥﴾

1 Ислам өкүмү боюнча бирөөнүн жамандыгына башкасы жооп бербейт: ар бир адам өз иштеринин гана туткуну. Жакшылыгынын сообу да өзүнө, жамандыгынын күнөөсү да өзүнө. Бирок, бир адамдын жаман жолго түшүүсүнө себеп болгон киши күнөөнү аны менен теңме тең бөлүшөт. Ошондой эле, Пайгамбарыбыз саллаллаху алайхи ва саллам бир жакшы ишке себепчи болгон адамдарга ошол иштин сообунан жетип турушун баян кылган.

7 «Аьраф» сүрөсү¹

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

1. Алиф, Лам, Мим, Сол.
2. (О, Мухаммад! Бул Кураан) Аны менен (адамдарды) эскертишин үчүн жана да момундарга сабак-эскертүү болушу үчүн сага түшүрүлгөн китеп. Жүрөгүңдө андан эч шектенүү болбосун!
3. (О, адамдар!) Силерге Раббинер тарабынан түшүрүлгөн нерсеге (Кураанга) ээрчитиле! Андан башкасын жол башчы тутуп, ээрчибегиле! Азыраак эскерип жатасыңар!
4. Биз нечендеген айыл-шаарларды (сөзүбүздү укпай койгону себептүү) жок кылдык! Биздин азап аларга бейкапар турушканда же сүйлөп (сергек) турган мезгилде келген.
5. Биздин азап келгенде алардын: “(Өзүбүзгө) зулум кылуучу болуп калдык” дегенден башка “доосу” калган жок!
6. Биз албетте, пайгамбарлар жиберилген(эл)дерди да, пайгамбарларды(н өзүн) да суракка тартабыз.
7. Кийин, албетте, аларга (жасаган иштерин) билип, айтып беребиз. Жана Биз (эч бир мезгилде) жок эмес элек.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْعَص ۝

كَتَبْنَا نُزُلَ الْكِتَابِ فَلَا تَكُنْ فِي صَدْرِكَ حَاسِرٌ
مِّنْهُ تُشْذِرُ بِهِ وَذَكَرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ۝

اتَّبِعُوا مَا أُنْزِلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا مِن
دُونِهِ أَوْلِيَاءَ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ۝

وَكَمْ مِّن قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا فَجَاءَهَا بَأْسُنَا
بَيْكَاتًا أَوْ هَطًّا قَائِلُونَ ۝

فَمَا كَانَ دَعْوَانَهُمْ إِذَا جَاءَهُمْ بَأْسُنَا إِلَّا أَن
قَالُوا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ۝

فَلَنَسْأَلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ وَلَنَسْأَلَنَّ
الْمُرْسَلِينَ ۝

فَلَنَقْصُصَ عَلَيْهِمْ يَعْلَمُونَ وَمَا كُنَّا غَائِبِينَ ۝

¹ Бул сүрө Маккада түшкөн жана 206 аяттан турат. “Аьраф” «Тосмолор» деген мааниде.

8. Ал (Кыямат) Күнү (сооп-күнөөнү) тартуу акыйкат-адилеттүү менен болот. Кимдин (сообу) оор келсе, ошолор гана Тозоктон кутулуучулар.

9. Ал эми, кимдин (сообу күнөөсүнөн) жеңил келсе, алар - Биздин аяттарыбызга моюн сунбагандары себептүү - өздөрүнө зыян кылгандар!

10. Аныгында биз силерди жерде мекендештирип, анда силерге (жыргал) жашоо себептерин жаратып бердик. Азыраак шүгүр кылып жатасыңар!

11. Биз силерди (атаңар Адамдан) жаратып, (эң жакшы) келбет-сүрөт бердик. Кийин Биз периштелерге: “Адамга сажда кылгыла!” дегенибизде, баары сажда кылышты. Бир гана Иблис сажда кылуучулардан болбоду.

12. Ал (Аллаһ) айтты: “Мен буюрганда сажда кылуудан сени эмне токтотту?!” Ал айтты: «Мен андан жакшымын. Сен мени оттон, аны болсо (кайдагы бир) ылайдан жараткансың.»

13. Ал (Аллаһ) айтты: “Анда Бейништен чык! Сага мында текеберленип жүрүү мүмкүн эмес! Чык эми! Сен кор болуучулардансың!”

14. (Иблис) айтты: “Алар (Адам урпактары) кайра тирилген (Кыямат) Күнгө чейин (өлбөй жашоого) мага мөөнөт бер!”

15. (Аллаһ) айтты: “Албетте, сен моонот берилгендерденсиң».

وَالَّذِينَ يَوْمِئِذٍ الْحَقُّ قَدْ تَقَلَّتْ مُوزِنُهُمْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٨﴾

وَمَنْ خَفَّتْ مُوزِنُهُ فَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا أَفْطِهِونَ ﴿٩﴾

وَلَقَدْ مَكَّنَّاكُمْ فِي الْأَرْضِ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَاشٍ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿١٠﴾

وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ لَمْ يَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ ﴿١١﴾

قَالَ مَا مَنَعَكَ أَلَّا تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِّمَّنْ خَلَقْتَنِي مِنْ نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ﴿١٢﴾

قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا فَمَا يَكُونُ لَكَ أَنْ تَتَكَبَّرَ فِيهَا فَاخْرُجْ إِنَّكَ مِنَ الصَّاغِرِينَ ﴿١٣﴾

قَالَ أَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يَبْعَثُونَ ﴿١٤﴾

قَالَ إِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿١٥﴾

16. (Иблис) айтты: “Мени (Бейиштен) айдап салганың үчүн, мен Сенин Туура Жолунда (ар дайым) аларды күтүп олтурамын.
17. Кийин мен алардын алды-артынан, оң-солунан (азгырганы) келемин. Натыйжада Сен алардан көпчүлүгүн шүтүр (ибадат) кылган абалда таппайсың!
18. (Аллаһ) айтты: “Жек көрүлгөн, каарга жолуккан абалда жогол!!! Ант ичем: алардан кимиси сага ээрчисе, бардыгыңарды кошуп Тозокту толтурамын!!!
19. О, Адам! Сен жубайың (Хаваа) экөөңөр Бейиште жашагыла! Каалаганыңардан жегиле! Бирок, мына бул даракка¹ жакындашпагыла, (өзүңөргө) зулум кылуучулардан болуп каласыңар!
20. Анан, жабык турган абийир-уяттары ачылып калышы үчүн шайтан аларды азгыра баштады жана: “Раббиңер экөөңөрдү периште болуп же (Бейиште) түбөлүк жашоочулардан болуп калбашыңар үчүн гана бул дарактан кайтарды” – деди.
21. Жана: “Мен силерге насаат айтуучулардан боломун” – деп экөөнө ант иче баштады.
22. Азгыруу менен ал экөөнү (пакиза, жогорку, күнөөсүз даражаларынан) түшүрүп койду. Анан, экөө дарактан (момөсүнөн)

قَالَ فِيمَا أُغْوِيْتَنِ لَا أَقْعُدَنَّ لَكُمْ صِرَاطَكَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿١٦﴾

لَمْ أَكُنْ مِنْكُمْ قَبْلَ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ وَعَنْ أَيْمَنِهِمْ وَعَنْ شَمَائِلِهِمْ وَلَا يَجِدُ أَكْثَرَهُمْ شَاكِرِينَ ﴿١٧﴾

قَالَ أَخْرِجْ مِنْهَا مَذْمُومًا مَقْدُحُورًا لَنْ يَجْعَلَ مِنْهُمْ لَاقِلًا إِنَّ جَهَنَّمَ مِنْكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿١٨﴾

وَرَبَّادِمَاسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ فَكُلَا مِنْ حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٩﴾

فَوَسْوَسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُورِيَ عَنْهُمَا مِنْ سَوْآتِهِمَا وَقَالَ مَا نَهَاكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ إِلَّا أَنْ تَكُونَا مَلَائِكَةً أَوْ تَكُونَا مِنَ الْخَالِدِينَ ﴿٢٠﴾

وَقَاَسَمَهُمَا إِلَى الْكَايِلِ الْخَصِيصِ ﴿٢١﴾

فَدَلَّاهُمَا صُرُورًا فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجَرَةَ بَدَتْ لَهُمَا سَوْآتُهُمَا وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ

1 Ал кандай дарак экенин Аллаһ кабар бербеди. Ошондуктан — бул белгисиз. Бул жердеги сыр-маани дарактын атында эмес, буйруктун аткарылбашында.

ооз тиер замат, абийир-уяттары ачылып калып, өздөрүн Бейиш жалбырактары менен тосо башташты. Анан, Раббиси аларга үн катты: “Мен экөөңөрдү бул дарактан кайтарбадым беле?! Жана силерге: “шайтан экөөңөрдүн анык душманыңар!” – дебедим беле?!”

23. Экөө (бушайман болушуп): “О, Раббибиз! Өзүбүзгө зулум кылып алдык! Эми, Сен бизди кечирбесең жана ырайым кылбасаң зыян тартуучулардан болуп калабыз” – дешти.

24. (Аллаһ) айтты: “Бири-бириңерге (адамзат шайтанга, шайтан адамзатка) душман болгон абалда (Бейиштен жерге) түшкүлө! Силер үчүн анда орун-очок жана (ажалыңар жеткен) мезгилге чейин пайдалануу бар.

25. (Аллаһ) айтты: “Ошол жерде жашайсыңар, ошол жерде өлөсүңөр жана (Кыямат болгондо) ошондон кайра чыгарыласыңар.

26. О, Адам урпактары! Биз силерге абийир-уятыңарды жаба турган жана кооздук-зыйнат боло турган кийимди түшүрдүк. Бирок, такыба кийими, Бул – жакшы! Бул Аллаһтын (пазилетинин) белгилеринен. Кана эми, түшүнүп калышса!

27. О, Адам урпактары! Шайтан Ата-Энеперди Бейиштен чыгарып, уяттуу жерлери көрүнүп калышы үчүн кийимдерин сыйрып алганы

وَنَادَاهُمَا يٰهٰمَآ اٰلِهٰمَآ كُنَا عَنْ يٰكُمَا الشَّجَرَةَ
وَقُلْ لَّكُمَا اِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿٢٣﴾

قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا اَنْفُسَنَا وَاِن لَّا تَرْحَمْنَا
وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخٰسِرِيْنَ ﴿٢٤﴾

قَالَ اٰهبطوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ
فِي الْاَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ اِلٰى حِينٍ ﴿٢٥﴾

قَالَ فِيْهَا تَحْيَوْنَ وَفِيْهَا تَمُوْتُوْنَ وَمِنْهَا
تُخْرَجُوْنَ ﴿٢٦﴾

يٰبَنِيَّ اٰدَمَ قَدْ اَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا يُّزَكِّي
سَوْءَكُمْ وَرِيْشًا وَلِبَاسُ التَّقْوٰى ذٰلِكَ
خَيْرٌ ذٰلِكَ مِنْ عٰيْنِ اللّٰهِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُوْنَ ﴿٢٧﴾

يٰبَنِيَّ اٰدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطٰنُ كَمَا
اَخْرَجَ اٰبَوَيْكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ يَتَزَوَّجُ عَنْهُمَا

сыяктуу, силерди да азгырып койбосун! Ал жана ага окшогондор (жиндер) силерди, силер көрбөгөн тараптан көрүп турушат.

Чынында, Биз шайтандарды ыйман келтирбеген адамдар үчүн дос-башчы кылып койдук.

28. Алар бузук (шариатта арам болгон) бир ишти жасаса: “Биз ата-бабаларыбызды ушул иштин үстүндө тапканбыз жана бул ишке бизди Аллаһ буюрган” – дешет. Айткын: “Аллаһ бузук иштерге буюрбайт. Өзүңөр билбеген нерселерди Аллаһга төңкөп жатасыңарбы?!
29. Айткын: “Менин Раббим (ибадатта жана мамилелерде) адилеттик – ортолукка буюрду. Ар бир сажда (ибадат) кылган жерде жүзүнөрдү (кыбылага) түздөгүлө. Динди Аллаһ үчүн калыс кылып (муктаждыкты Өзүнөн гана сурап) дуба кылгыла! Аллаһ силерди (биринчи ирет) жаратканы сыяктуу (экинчи жаңоого) кайтасыңар.
30. (Силерден) Бир тайпаны Аллаһ Туура Жолго баштады. Дагы бир тайпага (өздөрүнүн жаман иштери себептүү) адашуучулук чыныгы өкүм болду. (Анткени,) Алар Аллаһты таштап шайтандарды дос-башчы кылып алынкан жана өздөрүн Туура Жол тапкандар деп ойлошкон.
31. О, Адам урпактары! Ар бир намаздын убактысында зыйнатыңарды кийгиле.¹ Жана

لِيَأْسَهُمَا الْيُرْتَهُمَا سَوْءَ نِيْمًا إِنَّهُ رَزَاكُمْ
هُوَ وَقَبِيلُهُ مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ إِنَّا جَعَلْنَا
الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٨﴾

وَإِذَا قَعَلُوا فَجَسَةً قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهِمُ آيَاتَنَا
وَاللَّهُ أَمَرَنَا بِهَا قُلْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ
الْقَوْلُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٩﴾

قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِندَ
كُلِّ مَسْجِدٍ وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ
كَمَا بَدَأَكُمْ تَعُودُونَ ﴿٣٠﴾

فَرِيقًا هَدَىٰ وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ
إِنَّهُمْ أَخَذُوا أَشْطَرِ الشَّيَاطِينِ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ
اللَّهِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُّهْتَدُونَ ﴿٣١﴾

* يَتَّبِعِي مَا دَمَ خَدُّوْا زِيْنَتَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ
وَكُلُوْا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوْا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ

1 Бул аяттагы «зыйнаттын» мааниси уяттуу (аврат) орундарды жаба турган кийим.

الْعَشْرِينَ ﴿٢٠﴾

(Аллаһ берген нээматтардан) жегиле, ичкиле. Бирок, ысырап кылбагыла! Чынында, Ал (Аллаһ) ысырапчыларды сүйбөйт.¹

32. Айткын: “Аллаһтын пенделерине арнап чыгарган зыйнаттарын жана адал-таза ырыскыларды ким арам кылды?! Айткын: “Алар дүйнө жашоосунда ыймандууларга арналган”. Кыямат Күндө (ал зыйнаттар) жалаң ыймандуулар үчүн. Биз билген адамдарга аяттарды ушундай анык баяндайбыз.

33. Айткын: “Менин Раббим бузукулуктардын алкересин да, көмүскөсүн да арам кылды. Дагы күнөөнү, кыянат менен жасалган зулумду, (кудайлыгына) далил түшүрбөгөн нерселерди Аллаһка шерик кылып алууңарды жана Аллаһ жөнүндө билбеген нерсеңерди сүйлөгөндү (арам кылды)”.

34. Ар бир эл-үммөт үчүн белгиленген мөөнөт (ажал) бар. (Ошол) мөөнөттөрү келгенде, алар аны бир саатка болсун артка, же алдыга жылдыра алышпайт.

35. О, Адам урпактары. Силерге өз араңардан чыккан пайгамбарлар келип, Менин аяттарымды айтканда, кимде-ким такыба кылып, өзүн оңдосо, аларга коркуу жок. Жана алар кайгыга да батышпайт.

قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ
وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ آمَنُوا فِي
الحَيَاةِ الدُّنْيَا خَالِصَةٌ يَوْمَ الْقِيَمَةِ كَذَلِكَ
تَفْصِيلُ الْأَنْبِيَاءِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٢٠﴾

قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ زِينَةَ الْفَوَاحِشِ مِمَّا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا
بَطْنٌ وَالْإِثْمَ وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَأَنْ
تُشْرِكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا وَأَنْ
تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢١﴾

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ لَا
يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِرُونَ ﴿٢٢﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّا جَاءَكُمُ الرُّسُلُ مِنَّا
فَلَا تَكُونُوا مِثْلَ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَانُوا عَلَى
الْأَفْئِدَةِ قُلْ إِنِّي خَشِيتُ الْمَوْتَ مِنَّا فَآتَاكَم
بِآيَاتِنَا فَتَلَاوَنَّا عَلَيْهَا قَرُونَ قُلْ
إِنِّي أَعْلَمُ الْغَيْبَ مِنَّا فَمَا تَتْلُوا مِن آيَاتِ
الْكِتَابِ إِلَّا أَنِّي آتٍ بِهَا قُلْ إِنِّي أَخَافُ
إِنْ أَسْرَفْتُ أَن أكونَ مِنَ الْمُتَلَفِينَ ﴿٢٣﴾

Чынында кийим адамдын зыйнаты. Кийимсиз адам кандай жагымсыз көрүнсө, жасаган адам ошончолук зыйнаттуу көрүнөт.

1 Ысырап деп тамак-ашта болсун же кийимде, же башка турмуш-тиричилик себептеринде болсун керегинен ашыкча пайдаланууга айтылат.

36. Ал эми, Биздин аяттарыбызды “жалган” деп, алар(га моюн сунуу) дан текеберленгендер тозок элдери жана анда түбөлүк калышат!

37. (“Аллаһтын шериги бар” деп) Аллаһка жалган-жалаа ойлоп тапкан же болбосо, Анын аяттарын “жалган” деген адамдардан өткөн залым барбы?! Аларга (тагдыры жазылган) китептен насип-ажалы жетип, Биздин жан алгыч (периште) элчилерибиз келип: “Аллаһты таштап, аларга дуба кылган “кудайларыңар” кайда калды?” – дегенде, алар: “Бизден жок болуп кетишти!” дешет жана өздөрүнүн каапыр болгонуна өздөрү күбөлүк беришет.

38. (Аллаһ) айтты: “Силерден мурунку (каапыр) инсандар жана жиндерден турган үммөт-жамаат менен бирге тозокко киргиле! Ар качан тозокко бир жамаат кирсе (өзүн ушул жолго баптаган) шерик-башчыларына наалат айтышат. Эми, качан бардыгы тозокто чогулушканда кийинкилери (ээрчигендер) абалкыларына (башчыларына) карап, (Аллаһка жалбарып): “О, Рабби! Ушулар бизди жолдон чыгарган. Аларга тозокто ашыгыраак азап бере көр!” дешет. (Аллаһ) айтат: “Ар бириңерге ашыкчасы бар. Бирок, силер билбейсиңер!”

39. Ал эми, абалкылары (башчылары) кийинкилерине карап: “Силерге биздин үстүбүздө эч кандай абзелдик жок! Жасаган жоругуңарга жараша (биз менен

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا
أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٣٦﴾

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ
بِآيَاتِنَا أَوْ لَيْسَ بِتِلْكَ الْهَمَّةِ نَصِيبُهُمْ مِنَ الْكِتَابِ
حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُمْ رَسُولُنَا يُخَوِّفُهُمْ قَالُوا إِنَّا
مِمَّا كُنْتُمْ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا
وَشَهِدُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ ﴿٣٧﴾

قَالَ ادْخُلُوا فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ مِنَ
الْجِنِّ وَالْإِنسِ فِي النَّارِ كُلَّمَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ
لَعَنَتْ أُخْتَهَا حَتَّىٰ إِذَا دَارَكُوا فِيهَا جَمِيعًا
قَالَتْ أُوخْرُهُمْ لَا وَلَهُمْ رَبَّنَا هَؤُلَاءِ أَضَلُّونَا
فَعَذَابُكُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فَاصْغَبْ عَنِ النَّارِ قَالَ لِكُلِّ
ضِعْفٍ وَلَكِنْ لَا تَعْمَلُونَ ﴿٣٨﴾

وَقَالَتْ أُولَٰئِهِمْ لِأُوخْرِهِمْ فَمَا كَانَ لَكُمْ
عَلَيْهِمْ مِنْ فَضْلٍ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ
تَكْسِبُونَ ﴿٣٩﴾

бирдей эле) азап тарта бергиле!” - дешет.¹

40. Биздин аяттарыбызды “жалган” деп, текеберленген адамдарга асман эшиктери ачылбайт.² Алар тоо ийненин тешигинен өтмөйүнчө Бейишке кире алышпайт. Биз кылмышкерлерди ушинтип жазалайбыз.

41. Аларга тозоктон төшөк, үстүнөн (ошондой) жууркан бар! Биз заалым адамдарды ушинтип жазалайбыз!

42. Ал эми, ыйман келтирип жакшы иштерди жасаган адамдар Бейиш ээлери болуп, анда түбөлүк калышат.³ Биз эч бир жанды күчү жетпеген ишке буюрбайбыз.

43. Жана Биз алардын жүрөктөрүнөн (бири-бирине болгон) капачылыктарын сууруп алабыз. Астыларынан дарыялар агып турат. Анан алар: “Бизди ушуга баштаган Аллаһга мактоо болсун! Эгер Аллаһ көргөзбөсө, биз түз жолду тапмак эмеспиз. Бизге Раббибиздин пайгамбарлары акыйкатты алып келген тура!” - дешет. Кийин аларга (мындай

إِنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا لَا تُفَتَّحُ لَهُمْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى يُلَاقِيَ الْوَجْهَ فِي سَعَةِ الْحَيَاطِ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُجْرِمِينَ ﴿٤٠﴾

لَهُمْ مِنْ جَهَنَّمَ مِهَادٌ وَمِنْ فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٤١﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٤٢﴾

وَفَرَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ لَقَدْ جَاءَتْكُمْ رُسُلٌ مِنْ بَيْنِ الْأَحْزَامِ أَنْ تَقُولُوا أَلَمْ نَكُنْ نَعْمَلُ الْبِرَّ

1 Бирок, жолбашчыларга алардан көбүрөөк азап берилиши маалым. Анткени, Аллаһ Таала дагы бир аятта мындай деген: “Каапыр болуп, Аллаһтын жолунан тоскондор... Биз аларга кылмыштарына жараша, азап үстүнө кошумча азап беребиз”.

2 Өлүмдөн соң, момундардын рухтары (жандары) асмандардан-асмандарга которулуп, эң жогорку ааламга жетип, Аллаһ каалаган ырахаттуу орундарда болушат. Ал эми, аятта сыпатталган каапырлардын рухтарына жогорку асмандардын эшиктери ачылбайт.

3 Бул аятта айтылып жаткан бактылуулардын катарына оозу менен эле “ыймандуубуз” деп, Шарият буюрган парыздарды аткарбай жүргөндөр кирбейт. Ыйман менен амалды кошо алып жүргөн чыныгы момун-мусулмандар кирет.

деген) добуш келет: “Ушул – силердин Бейиш! Силер (сооп) ишинер себептүү буга мураскор болдуңар!”

44. Жана бейиштегилер тозоктогуларга: “Бизге Раббибиз убада кылган нерсе (Бейиш) чын экенин көрдүк, силер дагы Раббинер убада кылган нерсени (азап-тозокту) көрдүңөрбү?! – деп добуш кылышты. “Ооба” дешти алар. Ошондо, алардын арасындагы бир жарчы (мындай деп жар салды): “Заалымдарга Аллаһтын наалаты болсун!
45. Алар Аллаһтын жолунан тосуп, аны бузууну каалаган жана Акыретке ишенбеген адамдар болчу!”
46. Ал экөөсүнүн (Бейиш менен Тозоктун) ортосунда «Аьраф»(тосмо) бар.¹ “Аьрафтын” үстүндөгү адамдар (бейишилер менен тозокулардын) экөөсүн тең көрүнүшүнөн таанып турушат. Жана бейиштегилерге карап, ага кирбесе да, кирүүнү үмүт кылып: «Ассалому-aleyкум»-дешет.
47. Ал эми, көздөрү тозокулар тарапка бурулуп калса: “О, биздин Рабби! Бизди (мына бул) заалым адамдардан кылып койбо?!” – дешет.
48. Дагы, “Аьрафтагылар” көрүнүшүнөн тааныган (тозоктогу)

وَنَادَىٰ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابَ النَّارِ أَن قَدْ وَجَدْنَا مَا وَعَدَنَا رَبُّنَا حَقًّا فَهَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا قَالُوا نَعْلَمُ فَادْنُ مِنَّا فَتَنَّا فَمِنَ النَّارِ مَن يَقُولُ يَا رَبِّ هَذَا الَّذِي كُذِّبْتُ عَنْهُ وَاللَّيْلِ يَصُذُّونَ عَنْ سَيْبِ اللَّهِ وَيَكُونُوا عِوَجًا وَهُمْ بِالْآخِرَةِ كَافِرُونَ ﴿١٥﴾

وَيَبْقَىٰ تَحْتَ أَصْحَابِ النَّارِ وَاللَّيْلِ يَصُذُّونَ عَنْ سَيْبِ اللَّهِ وَيَكُونُوا عِوَجًا وَهُمْ بِالْآخِرَةِ كَافِرُونَ ﴿١٥﴾

* وَإِذَا أَصْحَابُ النَّارِ أَصْبَحُوا يَوْمَئِذٍ أَصْحَابَ النَّارِ قَالُوا رَبَّنَا اجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١٦﴾

وَنَادَىٰ أَصْحَابُ الْأَعْرَافِ رِجَالًا يَعْرِفُونَهُمْ

1 Ал тосмо Бейиштең да, тозоктон да эсептелбейт. Анын аты “Аьраф”. Ал жерде Бейишке да, тозокко да өкүм кылынбай, арасатта калган адамдар өкүм күтүп, Бейиштең үмүт кылып, Тозоктон коргоо тилеп отурушат. Анткени, “Аьраф” бийик жерде болуп, андан Бейиш менен Тозок көрүнүп турат.

адамдарга (карап): “Силерге чогулткан дүйнө-мүлкүңөр менен кыйынсынганыңар пайда бербей калыптыр го!

49. Силер ант ичил: “Аларга Аллаһ ырайымын жеткирбейт”-деген адамдар тиги(бейиштеги)лерби?! (Аларга) “Бейишке киргиле! Силерге коркунуч жок жана кайгы-капага батпайсыңар! (деп айтылып жатпайбы)?!” – дешет.

50. Тозоктогулар бейиштегилерге жалдырап: “Бизге суудан жана Аллаһ силерге берген ырыскылардан бир аз кайрымдуулук кылып койгула” – дегенде, алар: “Аллаһ ал ырыскыларды каанырларга арам кылган,

51. (Себеби) алар диндерин оюн-тамаша кылып алган жана дүйнө(пүн өткөөл) жашоосуна алданган адамдар!” – дешет. (Кийин Аллаһ айтат:) “Бүгүн биз аларды, аяттарыбызды чанып, ушул күндөрүн унутуп салганы сыяктуу “унутуп”¹ (тозокко таштап) салабыз.

52. Биз ыймандуу коомго Туура Жол, Ырайым болсун деп аларга Өзүбүз анык баяндаган китепти алып келдик. (Ал китеп Аллаһтан болгон анык) илимдин үстүндө.

53. Алар анын (Кураандын алдын ала айтылган) кабарларын(ын келишин) гана күтүүдө. Ал кабар

بِسْمِ هَؤُلَاءِ الْوَأَمَّا أَنْتُمْ جَمَعْتُمْ وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ ﴿٤٩﴾

أَهْلُوا الَّذِينَ أَقْسَمْتُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ بِرَحْمَةٍ أَوْ حُلُوا الْجَنَّةَ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمْ وَلَا أَنْتُمْ تَخْزُونَ ﴿٥٠﴾

وَلَدَىٰ أَصْحَابِ النَّارِ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَنْ أَفِيضُوا عَلَيْكُمْ مِنَ الْمَاءِ أَوْ مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ فَاَلْوَا إِنَّ اللَّهَ عَزَمَهُمَا عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٥١﴾

الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَهْوًا وَلَعِبًا وَغَرَّتُهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فَاَلْيَوْمَ نَسْفَعُهُمْ كَمَا نَسْفَعُ الْقَاءَ يَوْمَئِذٍ هَذَا وَمَا كُنَّا لَوَائِكُمْ إِلَّا أَنْ يَخْجَذُوتَ ﴿٥٢﴾

وَلَقَدْ جِئْتَهُم بِكِتَابٍ فَصَّلْنَاهُ عَلَىٰ عِلْمٍ هُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٣﴾

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ الْيَوْمَ يَأْتِي تَأْوِيلُهُ يَقُولُ الَّذِينَ نَسُوهُ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَاءَتْ

¹ Аллах эч нерсени унутпайт. Бул жердеги “унутуунун” мааниси алардын жалбарууларына жооп бербегени болсо керек. Валлоху аалам.

(Кыямат) келгенде, мурда аны “унуткан” адамдар: “Раббибиздин пайгамбарлары чындыкты алып келген турбайбы! Эми, бизге күнөөлөрүбүздү сурап берүүчү ортомчу табылар бекен?! Же болбосо, (дүйнөгө) кайтарылар бекенбиз, жасаганыбыздан башка (сооп) иштерди жасап келмекпиз?!” дешет. Алар өздөрүнө зыян кылышты! Жана оюнан чыгарган “кудайлары” алардан жок болуп кетти!

54. Силердин Раббинер – Аллаһ. Ал асмандар менен Жерди алты күндө жаратты. Кийин Арштан бийик болду¹. Ал түндү күндүзгө оройт жана ал (караңгылык) аны (күндүздү) кууп жүрөт. Күн, Ай жана (башка) жылдыздар Анын буйругуна моюн сундурулган. Уккула: жаратуу жана буюруу Өзүнө гана таандык! Ааламдардын Раббиси – Аллаһ Улук, Бийик!
55. Раббинерге жалбаруу менен, купуя түрдө дуба (ибадат) кылыла! Чынында, Ал чектен чыгуучуларды сүйбөйт.

رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ قَهْلَ لَنَا مِنْ شَفَعَاءَ
فَيَسْأَلُونَنَا أَوْسَرُ فَنَعْمَلُ غَيْرَ الَّذِي
كُنَّا نَعْمَلُ فَدَحْشِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَضَلَّ
عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٥٤﴾

إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ
يُعْطِي اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ رَحِيماً
وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ مُسْحَرَاتٍ
يَأْمُرُهُمْ أَلَّا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ
رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٥٥﴾

أَدْعُوا رَبَّكُمْ خَفِيَةً إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ
الْمُعْتَذِرَاتِ ﴿٥٦﴾

1 Биз «Бийик болду» деп которгон сөздүн арабчасы «Истиваа», «Аль-Муъжам аль-васийт» сөздүгүндө: «استوى على نوره علا ومجد» «Бир нерсеге истиваа кылуу – бул анын үстүнө көтөрүлүү жана бийик болуу» деп түшүндүрүлгөн. Табеиндердин арасынан чыккан белгилүү аалым Мужахид ибн Жабр дагы «Аллахтын истиваасы – бул Анын бийик-жогору болгону» деп тафсир кылган. («Сахихул Бухарий маъа Фатхил Баарий» 13/403). Пайгамбарыбыз (с.а.в) айтты: «Аллаһ калк-калайыкты жаратканда Өзүнүн алдындагы, Арштын үстүндөгү Китепке: «Менин ырайымым ачуумдан үстөмдүк кылды» деп жазган», (Бухарий: 7404, Муслим: 2751, Термизий: 3543, Ибн Мажжа: 4295). Ошондой эле, ханафий мазхабынын имамдарынан бири Мулла Али Каары, Имам Азамдын «Фикхул Акбар» китебине жазган түшүндүрмө (шарх) китебинде: «وكذا لا يقال استواء على العرش استيلاء» «Аллахтын истиваасын «Анын Ээ болгону» (же ээлеп алганы) деп айтылбайт» деген. (92-бет).

56. Жер бетинде – аны ондогондон кийин – бузукулук кылбагыла!¹ (Азабынан) коркуп, (сообунан) үмүт кылып Өзүнө гана дуба кылгыла! Чынында, Аллаһтын ырайымы жакшылык кылуучуларга жакын.

57. Жана Ал ырайымынан кушкабар иретинде (жамгырдын) алдынан шамалдарды жиберет. Качан ал шамалдар оор булуттарды көчүргөндө Биз аларды өлүк (суусаган) шаарларга айдайбыз жана андан жамгыр жаадырып, аны менен ар түркүн мөмөлөрдү чыгарабыз. Биз (Кыяматта) өлүктөрдү ушул сыяктуу кайра (жерден) чыгарып алабыз. Кана эле, акыл-насаат алсаңар!

58. (Жери) таза шаардын өсүмдүктөрү Аллаһтын уруксаты менен (тез) өнүп чыгат. Ал эми, таза эмес (таштак же шор баскан) жердин өсүмдүгү (миң) машакат менен чыгат. Биз аяттарды шүгүр кылуучу коом үчүн мына ушинтип анык-тунук баян кылабыз.²

59. Биз Нухту өз коомуна (пайгамбар кылып) жибердик.³ Ал айтты: “О,

وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا
وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ
مِّنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٦﴾

وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ
رَحْمَتِهِ حَتَّىٰ إِذَا أَثَلَّتْ سَحَابًا مِّثْقَالُ سَفْتَةٍ
لِّسَلَمَةٍ مِّمَّنْ فَأَنْزَلْنَا بِهِ السَّمَاءَ فَأَخْرَجْنَا بِهِ
مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ كَذَٰلِكَ تُخْرَجُ الْمَوَاتَىٰ
لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٥٧﴾

وَالْبَلَدِ الطَّيِّبِ يَخْرُجُ بَنَاتُهُ بِإِذْنِ رَبِّهِنَّ وَالَّذِي
حَبِطَ لَا يَخْرُجُ إِلَّا يَكْدُ أَكْذَٰلِكَ تُصْرَفُ
الْأَكْنَافُ لِقَوْمٍ يُشْكُرُونَ ﴿٥٨﴾

لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَتَقَوَّمُوا

1 Жер бетинин оңолуп-тазаруусу Аллаһтын Шариат мыйзамдары менен жашоонун натыйжасында болоору белгилүү. Демек, бузукулук – бул Шариатта күнөө болуп эсептелген иштердин натыйжасы.

2 Жер – бул жүрөктөр. Жамгыр – бул Аллаһтын Сөзү. Жамгыр таза, болук жерге да, таштак, шор жерге да бирдей жаайт. Ошондой эле, Аллаһтын сөздөрүн адамдар бирдей угушат. Бирок, бул аяттар таза жүрөккө жетсе, таза иштерди өндүрөт. Бузук жүрөктөр болсо, сыйда таш жамгырды кабыл алалбаган сыяктуу, аяттарды кабыл албайт.

3 Нухту өз коому бутпарас болуп, өздөрүнүн арасында өткөн олуялардын айкелдерин Аллаһка шерик кылып, ошолордун арбагына дуба кылып, жардам сурап, ибадат кылышчу.

коомум! Жалгыз Аллахка ибадат кылгыла! Силер үчүн Андан башка кудай жок! (Эгер көнбөсөңөр) мен силердин Улуу Күн (Кыямат) азабына жолугуп калышыңардан коркомун!”

60. Анын коомунан болгон (текебер) бийлер ага: “Биз өзүңдү анык адашууда деп билебиз” – дешти.
61. (Нух) айтты: “О, коомум. Мен адашкан эмесмин, ааламдардын Раббиси тарабынан (жиберилген) пайгамбармын.
62. Силерге Раббимдин буйруктарын жеткирип, насаат айтамын жана Аллах тарабынан силер билбеген нерселерди билемин.
63. Эмне, такыба болуп, Аллахтын ырайымына бөлөнүүнөр үчүн Раббинердин эскертүүсү өзүңөрдүн араңардагы бир (жөнөкөй) адамдын колунда – силерди эскертүү үчүн – келгенине таң калып жатасыңарбы!”
64. Алар Нухту “жалганчы” – дешти. Кийин Биз аны жана аны менен бирге болгон (ыймандуу) адамдарды кемеде куткарып, аяттарыбызды “жалган” дегендерди (топон сууга) чөктүрүп жибердик. Анткени, алар (дил көзү) сокур коом эле.
65. Аад коомуна өз бир туугандары Худду пайгамбар кылып жибердик. Ал айтты: “О, коомум! Аллахка гана ибадат кылгыла! Силер үчүн андан башка сыйынууга татыктуу кудай жок! (Анын азабынан) коркпойсуңарбы?”

أَعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنَ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٥٩﴾

قَالَ الْمَلَأُم مِّن قَوْمِهِ إِنَّكَ أَنْتَ الْغَافِلُ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٦٠﴾

قَالَ يٰٓأَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦١﴾

أَتُفْلِكُم كُفْرَ سَلْبَتِ رَبِّي وَأَنْصَحُ لَكُمْ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٢﴾

أَوْعَيْبْتُمْ أَن جَاءَكُم مِّنْ رَبِّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنكُمْ لِنَذِرْكُمْ وَلِتَتَّقُوا وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٦٣﴾

فَكَذَّبُوهُ فَأَنجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ فِي الْفُلِ وَأَعْرَفْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عَمِينَ ﴿٦٤﴾

﴿٦٥﴾ وَإِلَىٰ عَادِ أَخَاهُمْ هُودٌ قَالَ يٰٓأَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ رَبِّكُمْ أَعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنَ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٦٦﴾

66. (Ошондо) анын коомунун каапырлары (чоңдору): “Биз сенин наадан экениңди көрүп турабыз. Биз сени жалганчылардын бири деп күмөн кылабыз!” – дешти.
67. (Худ) Айтты: “О, коомум! Мен наадан эмесмин, ааламдардын Раббиси тарабынан жиберилген пайгамбармын.
68. Мен силерге Раббимдин буйруктарын жеткиремин жана ишенимдүү насаатчымын.
69. Эмне, Раббинердин эскертүүсү, өзүнөрдүн араңардагы бир (жөнөкөй) адамдын колунда – силерди (тозоктон) коркутуу үчүн – келиши силерди таң калтырдыбы? Эстегиле, Аллах силерди Нух коомунун артынан орун басар кылды. Жана силерди калктардын арасында күч-кубаттуу кылды.¹ Эми, Аллахтын (ушул) нээматтарын эстегиле! (Ошондо Тозоктон) кутулуп калаарсыңар!”
70. (Каапырлар) айтышты: “Сен бизге, жалгыз Аллахка ибадат кылышыбыз жана ата-бабаларыбыз ибадат кылган кудайларды тапташыбыз үчүн келдиңби?! Эгер чынчылдардан болсоң, бизге убада кылган балээлериңди алып келчи, кана?!”
71. Ал (Худ) айтты: “Мына эми, башыңарга Раббинердин азап-казабы анык түштү! Кудай

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرُّكَ فِي سَفَاهَةٍ وَإِنَّا لَنُظُنُّكَ مِنَ الْكَذِبِينَ ﴿٦٦﴾

قَالَ يَنْفَعُومُ لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٧﴾

أَتُفَكِّرُونَ رَسُولًا مِنْ رَبِّي وَأَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ أَمِينٌ ﴿٦٨﴾

أَوْ عَجِبْتُمْ أَن جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلَى رَجُلٍ مِنْكُمْ لَيْسَ بِدَرَكٍ وَأَذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ وَزَادَكُمْ فِي الْخَلْقِ بَضْعَةً ۖ فَاذْكُرُوا آيَةَ اللَّهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿٦٩﴾

قَالُوا أَجِئْتَنَا لِنَعْبُدَ اللَّهَ وَحْدَهُ، وَنَذْرَمَا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا فَأُنَبِّئْنَا بِمَا نَعْبُدُ ۖ إِنَّا كُنَّا مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٧٠﴾

قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ رِجْسٌ وَعَصَيبٌ ۖ فَأُنَبِّئُكُم بِمَا لَكُمْ فِي أَسْمَاءِ

¹ Худ Пайгамбардын коому “Аад” деп аталып, башка элдерден олбурлуу денелери, күч-кубаты менен айырмаланып турган. Билген адамга ушунун өзү деле эң зор нээмат.

экенине Аллаһ эч бир далил түшүрбөгөн, силер жана ата-бабаңар (“кудай” деп) атап алган ысымдар жөнүндө мени менен талашып жатасыңарбы?! Болуптур, күткүлө! Мен да силер менен бирге күтөйүн!

72. Биз Худ жана аны менен бирге (ыймандуу) болгондорду Өз ырайымыбыз менен сактап, аяттарыбызды жалганга чыгаргандардын «куйругун кесип» койдук.¹ (Анткени,) Алар ыймандуу эмес болчу.

73. Жана Самуд коомуна өз бурадарлары Салихты пайгамбар кылдык. Ал айтты: “О, коомум! Аллаһка ибадат кылгыла! Силерге андан башка кудай жок. Силерге Раббинер тарабынан далил келди: Мына бул Аллаһтын төөсү – силерге (Аллаһтан) аян-белги. Аны өз эркине койгула, Аллаһтын жеринде оттоп жүрө берсин. Ага жамандык кыла көрбөгүлө. Антсөңөр силерди жан ооруткан азап кармайт.”²

74. Эстегиле, Аллаһ силерди Аад коомунун артынан орунбасар кылып, жерде (кенен) орун-очок

سَمِعْتُمْوهَا أَنْشُرُوهُ إِنَّا نُنَزِّلُ
اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ فَأَنْظِرُوا إِنِّي
مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْظِرِينَ ﴿٧٢﴾

فَأَنْجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ مِنْ جَحْمٍ مِمَّا
وَقَطَعْنَا دَابِرَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنَّا لَمَّا
كَانُوا آمُومِينَ ﴿٧٣﴾

وَالَّذِي نَعُودُ أَخَاهُمْ صَالِحًا قَالَ يَكُونُ
أَعْبَادُ اللَّهِ مِثْلَ الْكَافِرِينَ إِنَّهُ عَذِيبٌ
جَاءُ نَصْرُ رَبِّكَ مِنْ رَبِّكَ هَذَا وَمَا كُنَّا
أَلَلَّهُ لَكُمْ آيَةً فَذَرُونَاهَا تَكُنْ فِي
أَرْضِ اللَّهِ وَلَا تَمْسُوهُاسُوءُوا وَيُتَصَدَّقَ
عَذَابُ الْآلِئِ ﴿٧٤﴾

وَأَذْكُرُوا إِذْ جَعَلْنَا كُفْرًا كُفْرًا مِنْ بَعْدِ
عَادٍ وَنَوَّكُنَا فِي الْأَرْضِ تَنْخَدُوتُ

1 Худ өз коомуна: “Эгер жалгыз Аллаһтын ибадатына кайтпасаңар башыңарга Аллаһтын балээси түшөт” деген болчу. Каапырлар бул насаатты угуунун ордуна кайра “балээнди алып келбейсиңби?” деп келекелешип, өздөрү сыйылган таптардын да кудай экенин талашып, ширк иштеринен кайтышпады. Мунун натыйжасында Аллаһ Таала аларга катуу бороон-шамал жиберип, бирин калтырбай, жексен кылды! Алардан урпак, бала-чака тургай, изи да калбады!

2 Ошентип, Аллаһ Самуд коомун төө менен сынады. Аны “Аллаһтын төөсү” деп атап, эидерге ага эч жамандык кылбоону буюрду. Ошол жерде бир булак бар эле. Келишим боюнча андан бир күн Самуд коому, бир күн Аллаһтын төөсү иче турган...

берди. Силер тегиз жерлерге сарайларды саласыңар, тоолорду(н боорун) оюп-жонуу, үйлөрдү курасыңар. Аллаһтын (ушул) нээматтарын эстегиле! Жана жер бетинде бузукулук таратып жүрбөгүлө!”

75. Салихтын коомундагы текеберленген (бай-манап) адамдар, өздөрүнүн арасынан ыйман келтирген бей-бечара адамдарга карап: “Силер Салихты Раббиси тарабынан жиберилген пайгамбар деп билесиңерби?” – дешти. “Ооба. Биз ага жиберилген нерселерге ыйман келтирүүчүлөрбүз”.

76. Текеберленген адамдар: “Биз силер ыйман келтирген динге ишенбейбиз!” – дешти.

77. Жана (“катылсаңар силерге азап келет” деп эскертилген) төөнү союп жибиришти дагы, Раббисинин буйругун оройлук менен бузуп: “О, Салих! Эгерде (чың) пайгамбар болсоң, бизге убада кылган азапты келтирчи?!” – дешти. (Кийин Салих аларга: “Үйүңөрдө үч күн ойноп-жыргап алгыла. Бул – жалган эмес убада!” – деп жооп берет. Ырас эле, үч күндөн соң...)

78. Аларды жер титирөө (балээси) кармап, жүргөн-гурган жерлеринде жер менен жексен болушту!

79. Салих болсо, (кырылып бүткөндөн кийин) аларга далысын салып: “О, коомум! Мен силерге Раббимдин буйруктарын жеткирип, насаат

مِنْ سُوءِهَا أَفْصَحُوا وَتَتَجَشَّوْنَ الْجِبَالَ
بُيُوتًا فَادَّكَّرُوا ۚ أَلَا أَلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَلَا تَعْتَبُوا
فِي الْأَرْضِ مُقَسِدِينَ ﴿٧٥﴾

قَالَ الْعَالَاءُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ
لِلَّذِينَ اسْتَضَعُوا لِمَنْ ءَامَنَ مِنْهُمْ
اتَّعَلَمُونَ أَنَّ صَاحِبَهَا مُرْسَلٌ مِنْ رَبِّهِ
قَالُوا إِنَّا بَعَاثُوكَ رَسُولًا مِنْهُمْ ﴿٧٦﴾

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا يَا لَذِي
ءَامَنْتُمْ بِهِ كَذِبُونَ ﴿٧٧﴾

فَعَقَرُوا السَّاقَةَ وَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ
وَقَالُوا لَا يَصْلِحُ إِلَٰهُنَا إِلَّا أَنْعَمَ عَلَيْنَا
كُنْتُمْ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٧٨﴾

فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ
جُثَّةٍ ﴿٧٩﴾

فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَلْقَوْمَ لَقَدْ
أَتَيْتُكُمْ بِرِسَالَةٍ مِنْ رَبِّي وَنَصَحْتُ

кылган элем. Бирок, силер насаат айтуучу адамдарды сүйбөйт экенсиңер!” - деди.

80. (О, Мухаммад!) Лут пайгамбарды да (эстегин). Бир кезде ал коомуна: “О,! Силерге чейин ааламдарда эч бир адам жасабаган бузукулукту жасайсыңарбы?”

81. Чынында, силер аялдар бул жакта калып, эркектерге кумар менен (артынан) келип жатасыңарбы?! Жок! (Бул – арам!) Силер чектен чыккан коомеуңар!” - деди.

82. (Бузулуп бүткөн) коому ага: “Аларды (Лут жана аны менен бирге болгон ыймандууларды) айылыңардан четке чыгарып таштагыла! Алар таза адамдар имиш!” – деген сөз менен гана жооп берди.

83. Анан Биз Лут менен анын үй-бүлөсүн куткардык. Бир гана аялы(н куткарбадык). Ал (азапта) калуучулардан болду.¹

84. Кийин Биз алардын (каапырлардын) үстүнө (жалындуу таштардан) жамгыр жаадырдык! Кылмышкерлердин акыбети кандай болгонун кара!

85. Жана Биз Мадян элине өз бурадарлары Шуайбды (пайгамбар кылып жибердик). Ал айтты: “О, коомум! Аллахка гана ибадат кылгыла! Силер үчүн Андан башка сыйынууга татыктуу

لَكُمْ وَلَٰكِنْ لَا تُحِبُّونَ التَّصْحِيحَ ۝

وَلَوْطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ ۝

إِنَّكُمْ لَأَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ الْنِسَاءِ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ۝

وَمَا كُنَّا بِجَوَابِ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوهُمْ مِنْ قَرْيَتِكُمْ أَنْتُمْ أَنْتُمْ بَظُلْمٍ رُؤُوسَ ۝

فَأَنجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا أَمْرَأَتَهُ كَانَتْ مِنَ الْغَائِبِينَ ۝

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَأَنْظَرِكَيْفَ كَانَتْ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ ۝

وَإِلَى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ يَبْنَوهُ أَعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنَ اللَّهِ عِوَاءَ ۚ قَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ فَاتَّقُوا الْكَيْدَ وَالْمِيزَانَ وَلَا تَتَّبِعُوا

¹ Аллах Лут Пайгамбарга түн ичинде бул шаардан чыгып кетүүнү буюруп, эртеси таң азапта балээ жиберүүсүн билдирген болчу. Анын аялы бузуку адамдар тарапта болгондуктан. Аллах «аны өзүң менен алып кетсе» - деген.

кудай жок. Силерге Раббинерден далил (Дин) келди. Эми, (ошол дин эрежеси боюнча) олчөм, таразаларды толук кылгыла, адамдардын нерселеринин баасын төмөндөтпөгүлө жана жер бетинде – оңолгондон кийин – бузукулук кылбагыла! Эгер ыймандуу болсоңор, ушунуңар силер үчүн жакшы!

86. Жана ал (туура) жолду (өз каалооңорго ылайыктап бурмалап, ага ыйман келтирген адамдарды Аллахтын жолунан) тосуп, коркутуп, ар кайсы жолдордо олтурбагыла! Эстегиле, силер аз сандуу элдер. Аллах силерди (өлүм – житимден, кырылуудан сактап) көбөйттү. Жана силер (тарыхка бир кылчайып карап) бузуку адамдардын акыбети кандай болгонун көрүп алгыла!

87. Эгерде, силердин араңардан бир тайпаңар мага жиберилген динге ыйман келтирип, дагы башка бир тайпаңар ыйман келтирбеген болсо, Аллах биздин арабызда Өз өкүмүн чыгарганга чейин сабыр кылып тургула. Ал – эң жакшы өкүм кылуучу.

88. Шуайбдын коомундагы текеберленген (бай-манап) адамдар айтышты: “О, Шуайб! Биз сени жана сени менен бирге болгон ыймандууларды шаарыбыздан (кууп) чыгарабыз же болбосо биздин динибизге кайтасыңар!” (Анда) Шуайб: “Эгер биз (силердин таш-кудайларга сыйынууга чакырган диниңерди) жаман көрсөк делеби?!

النَّاسِ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٨٦﴾

وَلَا تَقْعُدُوا بِكُلِّ صِرَاطٍ تُوعِدُونَ وَتَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِهِ، وَتَبْغُونَهَا عِوَجًا وَأَذْكُرُوا إِذْ كُنْتُمْ قَلِيلًا فَكَثَرَكُمْ وَأَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿٨٧﴾

وَإِنْ كَانَ طَائِفَةٌ مِنْكُمْ آمَنُوا بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ، وَطَائِفَةٌ لَمْ يُؤْمِنُوا فَاصْبِرُوا حَتَّى يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَنَا وَهُمْ خَيْرُ الْخَائِضِينَ ﴿٨٨﴾

* قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لِنُخْرِجَنَّكَ يَشْعَبُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ مِنْ قَرْيَتِنَا أَوْ لَتَعُوذُنَّ فِي مِلَّتِنَا قَالَ أَوَلَوْ كُنَّا كَارِهِينَ ﴿٨٩﴾

89. Эгер биз, Аллаһ андан куткаргандан кийин, дагы эле силердин (жалган) диниңерге кайтчу болсок, Аллаһка (“Анын шериги бар” деген) жалганды ойлоп тапкан болобуз го! (Жок!) Силердин диниңерге кайтуу бизге эч мүмкүн эмес! Бир гана Раббибиз – Аллаһ кааласа (ар нерсе мүмкүн). Анткени, Раббибиздин илими ар нерсени камтып алган. Биз Аллаһка таяндык! О, Раббибиз! Биз менен (каапыр) коомубуздун арасын акыйкаттык менен ачып (өкүм кылып) кой! Сен эң жакшы өкүм кылуучусуң!”

90. Шуайбдын коомундагы каапыр адамдар (байлар, уруу башчылары) айтышты: “Эгерде силер Шуайбды ээрчисеңер, анда анык зыян көрүүчүлөрдөн болуп каласыңар!”¹

91. Кийин, аларды жер титирөө (балээси) кармады! Бардыгы турган жеринде селейин (кырылып) калышты!

92. Шуайбды “жалганчы” дегендер ал жерде жашабагандай (тып-тыйпыл) болуп калышты! Шуайбдын сөзүн жалганга чыгаргандардын өздөрү зыян тартуучу болду!

93. (Кырылып бүткөн соң) Шуайб аларга далысын салып: “О, коомум! Мен силерге Раббимдин буйруктарын жеткирдим жана насааттар кылдым (болбой койдунар). Эми (силерге окшогон)

قَدْ أَفْرَمْنَا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا إِنْ عُدْنَا فِي مِلَّتِكُمْ بَعْدَ إِدْجَاسِنَا اللَّهُ مِنْهَا وَمَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَعُودَ فِيهَا إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّنَا وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا أَرَبُّنَا فَتَبَيَّنَّا وَرَبِّنَا قَوْمُ الْبَاقِي وَأَنْتَ خَيْرُ الْفَتَّيِحِينَ ﴿٨٩﴾

وَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لِبَنِي إِسْمَاعِيلَ شُعَيْبًا إِنَّكُمْ إِذَا الْخِيسِرُونَ ﴿٩٠﴾

فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جِثِيمِينَ ﴿٩١﴾

الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَأَنْ لَمْ يَرْفَعُوا فِيهَا الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَأَنْ لَمْ يَرْفَعُوا شُعَيْبًا كَأَنْ لَمْ يَرْفَعُوا شُعَيْبًا ﴿٩٢﴾

فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَلْقَوْمَ لَقَدْ أَتَيْتُكُمْ بِرِسَالَةٍ مِنْ رَبِّي وَنَصَحْتُ لَكُمْ فَكَيْفَ آسَأْتُمْ عَلَى قَوْمٍ كَافِرِينَ ﴿٩٣﴾

1 Өкүмзор (зомбу-зорлукчул) адамдардын пикиринде ким алардан башкача ойлонсо “зыян тартуучу” болушат. Бирок, өздөрү жөнүндө ойлонушпайт. Качан баалтарына чыныгы зыян – Аллаһтын балээси келгенде гана көздөрү ачылат.

каапыр коомго кантип кайгырмак элем” – деди.

94. Биз кайсы бир айыл-шаарга пайгамбар жиберген болсок, анын элдерин тооба кылышаар деп, муктаждык, оору-сыркоо менен кармадык.

95. Кийин Биз жамандыкты жакшылык менен алмаштырдык. Алар (өздөрү, дүйнө-мүлктөрү, жетишкендиктери) көбөйүп: “Ата-бабаларыбызды деле (ушул сыяктуу) каатчылык, оору-сыркоолор каптаган (бул – адаттагыдай эле, ар бир заманда алмашып туруучу нерселер)” - дешти. Анан Биз аларды эч нерсени сезбей (бейкапар) турган абалдарында капыстан (азап менен) кармадык!

96. Эгер айылдардын элдери ыйманга келип, такыба болушса, Биз аларга асмандардан жана жерден берекелерди ачып коймокпуз. Бирок, алар Биздин аяттарыбызды жалганга чыгарышты эле, кылмыштарына жараша кармадык (азап-жаза бердик).

97. Айылдардын элдери, аларга Биздин азап (аларга) түндөсү, уктап жаткан кезде келишинен тыгч беле?

98. Айылдардын элдери, аларга Биздин азап күндүзү, алар ойноп-жыргап жаткан кезде келишинен көңүлдөрү ток беле?

99. Алар Аллаһтын амалкерлигинен бейкапар беле? Аллаһтын амалкерлигинен зыян тартуучу

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّنْ نَّبِيٍّ إِلَّا أَخَذْنَا أَهْلَهَا
بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَاءِ لَعَلَّهُمْ يَضُرَّغُونَ ﴿٩٤﴾

ثُمَّ بَدَّلْنَا مَكَانَ السَّيِّئَةِ الْحَسَنَةَ حَتَّى
عَفَوْا وَقَالُوا قَدْ مَسَّ آلَاءُ الْاَضْرَاءِ وَالسَّرَاءِ
فَأَخَذْتَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٩٥﴾

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ ءَامَنُوا وَأَقْبَرُوا لَفَتَحْنَا
عَلَيْهِمْ بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
وَلَٰكِن كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُم بِمَا كَانُوا
يَكْسِبُونَ ﴿٩٦﴾

أَفَأَمِّنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَن يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا
بَيِّنًا وَهُمْ نَائِمُونَ ﴿٩٧﴾

أَوَأَمِّنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَن يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا
ضُجْحَىٰ وَهُمْ يَلْعَبُونَ ﴿٩٨﴾

أَفَأَمِنُوا مَكْرَ اللَّهِ فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ
اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٩٩﴾

коом гана ток көңүл болот.¹

100. Мекен-жерди (күнөөлөрү себептүү кыргынга учураган мурунку) ээлеринен мурас алган адамдарга, эгер Биз кааласак, аларды да күнөөлөрү себептүү кайгыга салып коюшубуз жана жүрөктөрүнө мөөр басып, тап-такыр укпай турган кылып коюшубуз малым эмес бекен?!

101. (О, Мухаммад!) Биз сага ушул айылдардын аңгеметарыхын айтып жатабыз: аларга Пайгамбарлары (анык-тунук) далилдерди алып келишсе да, мындан мурун жалганга чыгарышканы себептүү ыйман келтирбей коюшту. Аллаһ каапырлардын жүрөктөрүнө ушинтип мөөр басып койот.²

102. Биз элдердин көпчүлүгүндө (пайгамбар жибергенден кийин Аллаһтын осуяттарына) бекемдикти талпадык. Жана көпчүлүктөрүн бузуку абалында таптык.

103. Кийин Биз алардын (пайгамбарлардын) артынан Мусаны моожизаларыбыз менен Фираунга жана анын

أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرِثُونَ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِهِ
أَهْلُهَا إِنَّا لَوَنَشَاءُ أَوْصَيْنَاهُمْ بِدُورِهِمْ
وَنَضَعُ عَلَى قُلُوبِهِمْ قَهْرًا لَا يَسْمَعُونَ ﴿١٠٠﴾

إِنَّكَ الْفَرَى نَقَضَ عَلَيْهِمْ مِنْ آبَائِهِمْ
وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا
كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا مِنْ قَبْلُ
كَذَلِكَ يَضَعُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ الْكَافِرِينَ ﴿١٠١﴾

وَمَا وَجَدْنَا لِأَكْثَرِهِمْ مِنْ عَهْدٍ وَإِنْ وَجَدْنَا
أَكْثَرَهُمْ لَفَاسِقِينَ ﴿١٠٢﴾

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمُ مُوسَى وَتَارِيَّتَا إِلَى
فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَظَلَمُوا بِهَا فَأَنْظُرْ
كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٠٣﴾

1 Демек, бузукулуктарга бөлөнгөн коом качан тынч-бейпил жашап калса — бул Аллаһтын амалкерлиги! Момун-мусулман пенде көркүү менен үмүттүн арасында болушу, ар дайым Раббисине: "Эй, жүрөктөрдү ар калыпка салуучу Кудайым! Менин жүрөгүмдү өз дининде бекем кыла көр!" деп дуба кылышы, эгер кел-кел (ооматы) келип, күтүрөп, дүңгүрөп, жыргал калса, сактыгын ого бетер күчөтүп, ыйманына байкоо жүргүзүп туруусу зарыл.

2 Пайгамбарлар каапырларга кээ бир учурда эч кимдин колуна келбеген моожиза-керемет көргөзсө да ыйманга келишпейт. Мунун себеби, алар өздөрүнө ыйман бириңчи ирет сунушталганда кабыл албай койгондуктан, Аллаһ алардын жүрөгүнө мөөр басып койгон эле.

элине жибердик. Бирок, алар
моожизаларга зулум кылышты.
(каапыр болушту) Эми,
бузукулардын акыбети кандай
болоорун көрүп кой:

104. Муса айтты: “Эй, Фираун! Мен
ааламдардын Раббиси тарабынан
жиберилген пайгамбармын.

105. (Ошондуктан) мага Аллаһ жөнүндө
чындыкты гана сүйлөшүм ылайык
болот. Мен силерге Раббинерден
далил-баян алып келдим. Эми,
Исрайил урпактарын мага кошуп
(өз мекендерине) жибергин!

106. (Фираун) Айтты: “Эгер сен
чынчыл адамдардан болсоң (жана
Аллаһтан) моожиза-далил алып
келсең, кана көргөзчү, аныкты?

107. Анан (Муса) аса-таягын (жерге)
таштады эле... ошол замат
(кадимкидей) жыланга айланып
калды!

108. Жана колун (чөнтөгүнөн) чыгарды
эле.. ошол замат көрүүчүлөргө ап-
апак (нурдуу) болуп калды!

109. (Бул моожизаны көргөн) Фираун
коомунун адамдары (ыйман
келтирүүнүн ордуна): “Бул –
илимдүү сыйкырчыдан башка
эмес!” – дешти.

110. “Ал силерди жеринерден
чыгарууну каалап жатат. Эми,
кандай чечимге келесинер?” (деди
Фираун)

111. (Адамдар) айтышты: “Аны менен
бир тууганы Хаарунду койо тур
дагы, бардык шаарларга (эл)
чогултуучуларды жибер.

وَقَالَ مُوسَىٰ يَرْفَعُونَ إِلَٰهِي رَسُولٌ مِّنْ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿١٠٤﴾

حَقِيقٌ عَلَىٰ أَنْ لَا أَقُولَ عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقُّ قَدْ
جِئْتُكُمْ بِبَيِّنَاتٍ مِّنْ رَبِّكُمْ فَأَرْسِلْ
مَعِيَ بَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿١٠٥﴾

قَالَ إِنْ كُنْتَ جَاءتَ بِبَيِّنَاتٍ بِهَا إِنْ
كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٠٦﴾

فَأَلْقَى عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ ﴿١٠٧﴾

وَنَزَعَ يَدَهُ فَإِذَا هِيَ بَيْضَاءُ لِلنَّظِيرِينَ ﴿١٠٨﴾

قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ إِنَّ هَذَا
لَسَاحِرٌ عَلِيمٌ ﴿١٠٩﴾

يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ فَمَاذَا
تَأْمُرُونَ ﴿١١٠﴾

فَالْوَأَلِجَةُ وَالْخَاهُ وَأَرْسِلْ فِي الْمَدَائِنِ
خُلَافِيَةً ﴿١١١﴾

112. Алар сага бардык илимдүү сыйкырчыларды таап келишсин.
113. Фираундун сыйкырчылары жетип келишип: “Эгер биз жеңип чыксак сыйлык барбы?” дешти.
114. “Ооба – деди Фираун – силер менин жакындарыман болуп каласыңар”.
115. (Сыйкырчылар) айтышты: “О, Муса, же сен ташта же биз (биринчи) таштайлы?”
116. (Муса) айтты: “Таштагыла”. Сыйкырчылар (колдорундагы жиптерин, таяктарын жерге) таштаганда, адамдардын көздөрүн сыйкырлап (бойоп), үрөйлөрүн учуруп, чоң сыйкыр көргөзүштү.
117. Анан, Биз Мусага: “Аса-таягыңды жерге ташта!”-деп вахий кылдык. Капыстан ал (Мусанын чоң жыланга айланып калган аса-таягы) сыйкырчылардын жалгандарын¹ жутуп жиберди.
118. Натыйжада акыйкат анык болуп, (каапырлардын) жасаган иштери жалганга чыкты.
119. Ушул жерде жеңилип, шерменде болуп кайтышты.
120. (Анан) сыйкырчылар сажда кылган абалда, өздөрүн жерге таштап (мындай)
121. дешти: “Биз ааламдардын Раббисине ыйман келтирдик!”
122. Муса жана Харундун Раббисине (ыйман келтирдик!)”

يَأْتُونَكَ بِكُلِّ سِحْرِ عَلَيْهِ ۝

وَجَاءَ السَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ قَالُوا إِنَّ لَنَا لَأَجْرًا
إِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ۝

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ لَمِنَ الْمُفْرِينَ ۝

قَالُوا يَمُوسَى إِمَّا أَنْ تُلْقِيَ وَإِمَّا أَنْ
نَكُونَ نحنُ الْمُلْقِينَ ۝

قَالَ أَلْقُوا فَلَمَّا أَلْقَوْا سَحَرُوا أَعْيُنَ النَّاسِ
وَأَسْرَبُوهُمَ رَجَاءَ وَسِحْرِ عَظِيمٍ ۝

* وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَى أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ فَإِذَا هِيَ
تَلْقَفُ مَا يَأْكُلُونَ ۝

فَوَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝

فَغُلِبُوا هُنَا لَكَ وَانْقَلَبُوا صَغِيرِينَ ۝

وَأَلْقَى السَّحَرَةُ سِحْرَ بَدِينٍ ۝

قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

رَبِّ مُوسَى وَهَارُونَ ۝

1 Жалгандан жыланга айланган жиптерин

123. Фираун айтты: “Мен силерге уруксат бербей туруп, ага ыйман келтирдиңерби?! Чынында бул силердин (Муса менен бир болуп алып) шаар элин чыгарып кетүүңөр үчүн (ушул) шаарда эле ойлоп тапкан айлакерлигинер! (Шашпай тургула!) Жакында билип аласыңар!!!

124. Мен силердин колу-бутуңарды каршы-терши жагынан кыркып, андан кийин бардыгыңды асып өлтүрөмүн!”

125. (Сыйкырчылар) айтышты:
“(Билгениңди кыл!) Биз Раббибизге кайтуучу болдук!

126. Сен бизден, Раббибиздин далил-моожизалары келген учурда (ошого) ыйман келтиргенибиз үчүн гана өч алып жатасың!” (Андан соң мусулман болгон сыйкырчылар Раббисине дуба кыла башташты):
“О, Раббибиз! Бизге (түгөнгүс) сабыр жаадыргын! Жана биздин жаныбызды мусулман абал(ыбыз) да алгын!

127. Фираундун коомунан болгон (каапыр) адамдар (аны Мусага каршы көкүтүп): “Муса менен анын коомун, сени жана кудайларыңды таштап, жер бетинде бузукулук кылып жүргөн бойдон жөн койосуңбу?” - дешти. (Фираун) Айтты: (Жок!) Тездик менен алардын (бардык эркек) балдарын өлтүрүп, аял-кыздарын тирүү калтырабыз! Биз аларды өз өкүмүбүзгө мажбурлап моюн сундурабыз!”

قَالَ فِرْعَوْنُ ءَاْمَنْتُمْ بِمُؤْسَى قَبْلَ اَنْ ءَاْذَنَ لَكُمْ
اِنَّ هَٰذَا لَمَكْرٌ مَّكْرُؤُهُ فِى الْمَدِيْنَةِ
لِيُخْرِجُوْا مِنْهَا اَهْلَهَا فَاَنْتَوْنَّ تَعَٰمُوْنَ ﴿١٢٣﴾

لَا قِطْعَنَ اَيْدِيكُمْ وَاَرْجُلَكُمْ مِّنْ خِلَافٍ
فَرُّوْا اَصْلَابَكُمْ اَجْمَعِيْنَ ﴿١٢٤﴾

قَالُوْا اِنَّا اِلَى رَبِّنَا مُنْقَلِبُوْنَ ﴿١٢٥﴾

وَمَا نَسْأَلُكَ مِنَ الْاٰلِ اَنْ ءَاْمَنَّا بِاٰيٰتِكَ رَبَّنَا لَمَّا
جَآءَنَا رَبَّنَا اَلْفَوْعَ عَيْنًا صَبْرًا وَتَوَفَّنَا
مُسْلِمِيْنَ ﴿١٢٦﴾

وَقَالَ الصّٰلِحِيْنَ مِمَّنْ فِرْعَوْنُ اَنْتَ زُوْجُنَا
وَقَوْمُهُ لِيُنْفِسُوْا فِى الْاَرْضِ وَيَذَرُكَ
وَهَ الْهَيْهَاتَكَ قَالَ سَنُقَاتِلُ اِبْنَةَ هُمْ وَنَسْتَحْيِى
نِسَاءَهُمْ وَاِنَّا فَوْقَهُمْ قَاهِرُوْنَ ﴿١٢٧﴾

128. Муса коомуна (насаат айтып, мындай) деди: “Аллаһтан жардам сурагыла жана сабыр кылгыла. Чынында жер Аллаһка таандык. (Фираундуку эмес) Аны Өзү каалаган пенделерине мураска берет. Акыбет-натыйжа такыба адамдардын пайдасына болот.”
129. (Фираундун зулumu сөөгүнөн өткөндө, Мусанын коому андан нааразы болуп) мындай дешти: “Сен бизге (пайгамбар болуп) келишинден мурун алар бизге (уулдарыбызды союп, кыздарыбызды тирүү коюп) азап беришкен. Сен келгенден кийин деле (уланууда. Муса) айтты: “(Үмүт үзбөгүлө). Раббинер душманынарды жок кылып, силерди жерде орунбасар кылгысы бардыр! Ал силердин кандай амал кылышынарды карап турат”.
130. Биз Фираун элин, акыл-эсине келээр деп (каатчылык) жылдары менен жана мөмө-жемиш жетишпестиги менен сынадык.
131. Кийин, качан аларга бай-бардар турмуш келсе, (Аллаһка шүгүр кылбай): “Биз ушуга татыктуубуз”- дешти. А, эгер бир жокчулук-каатчылык жетсе Муса жана аны менен бирге жүргөндөрдөн деп жоромолдошту. Уккула, алардын жоромолдору Аллаһтын (тагдырынын) алдында. Бирок, алардын көбү (муну) билишпейт.
132. Алар (каапырлар Мусага): “Сен бизди сыйкырлаш үчүн ар канча далил-моожиза көргөзсөң да, сага ыйман келтирбейбиз” - дешти.

قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ اسْتَعِينُوا بِاللَّهِ
وَاصْبِرُوا إِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُهَا مَنْ يَشَاءُ
مِنَ عِبَادِهِ ۚ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٢٨﴾

قَالُوا أَوَآدِنَا مِنْ قَبْلِ أَنْ نَأْتِيَنَا وَمِنْ بَعْدِ مَا
يَحْتَنُنَّ أَقَالَ عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يُهْلِكَ
عَذْرَتُكُمْ وَسَيَخْلُقْ لَكُمْ فِي الْأَرْضِ قَبْضًا
كَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴿١٢٩﴾

وَلَقَدْ أَخَذْنَا آلَ فِرْعَوْنَ بِالسِّنِينَ وَنَقْصِ
مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَذْكُرُونَ ﴿١٣٠﴾

فَإِذَا جَاءَهُمْ الْحَسَنَةُ قَالُوا إِنَّ هَذِهِ
تُحْسِنُ سَيِّئَتُنَا بِظُلْمِ وَأَيْمُونِ مُوسَىٰ وَمَنْ
مَعَهُ ۚ أَلَا إِنَّمَا طَلَيْتُمُوهُمْ عِنْدَ اللَّهِ
وَأَلَكِنَّ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٣١﴾

وَقَالُوا لَهُمَا تَأْتِيَانِي مِنْ عَائِسَةٍ وَالْشَّحَرَاءِ بِهَا
فَمَا تَحْضُرُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿١٣٢﴾

133. Анан, Биз аларга (азап-жаза иретинде) топон суу (балээсин), чебиртке (балээсин), бит (балээсин), бака (балээсин,) жана кан балээсин (Өз кудуретибизге) анык далил кылып жибердик. (Бирок, алар) текеберчиликтеринен жазбады. (Анткени,) алар кылмышкер коом болгон.

134. Аларга апаат-балээ (удаама-удаа) келгенде Мусага (жалынып): “О, Муса, Аллах сага берген нерсенин (Шарияттын) урматына, биз үчүн Раббине дуба кыл. Эгер (дуба менен) бизден балээни арылтсаң, сага сөзсүз ыйман келтиребиз жана Исрайил урпактарын да сага кошуп (журтуна) жиберебиз” - дешти.

135. Ал эми, өздөрү жетип барган мөөнөткө чейин, алардан ышылас балээни арылтарыбыз менен, дароо убадаларын бузушту.

136. Анан Биз, аяттарыбызды “жалган” деп, (билип турса да) билмексен болгондору себептүү алардан өч алып, деңизге чөктүрүп жибердик!

137. Биз алсыз-бечара коомго (Исрайил урпактарына), Өзүбүз берекелүү кылган (Мисирдеги) жердин чыгыш жана батыш (бардык) тарабын (Фираун коомунан) мурас кылып бердик. Ошентип, Раббиндин Исрайил урпактарына айткан жакшынакай сөзү,¹ сабыр кылганы себептүү толугу менен аткарылды. Жана Биз Фираун менен анын коомунун

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الطُّوفَانَ وَالْجَرَادَ وَالْقُمَّلَ
وَالْبَصْفَ وَالْكَاعِظَ وَالْذَّمَءَ النَّاسِ مَقْصَصَاتٍ
فَأَسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ﴿٣٣﴾

وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيْهِمُ الرِّجْزُ قَالُوا لِمُوسَى اذْعُ
لَنَا رَبِّكَ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ لَئِنْ كَشَفْتَ
عَنَّا الرِّجْزَ لَنُؤْمِنَنَّ لَكَ وَلَنُرْسِلَنَّ
مَعَكَ بَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿٣٤﴾

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الرِّجْزَ إِلَى أَجَلٍ هُمْ
بِلَعْنِهِ إِذْ هُمْ يَتَكَبَّرُونَ ﴿٣٥﴾

فَأَتَيْنَاهُمُ مِنْهُمْ فَأَعْرَفْنَاهُمْ فِي السِّمَاءِ أَنَّهُمْ
كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿٣٦﴾

وَأَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا
يَسْتَضِعُّونَ مِنْ شَرْقِ الْأَرْضِ وَمَغْرِبِهَا
الْبَنِي بَنِيكَ إِيَّاهَا وَتَمَتَّ كَلِمَتُ رَبِّكَ
الْحُسْنَى عَلَى بَنِي إِسْرَءِيلَ بِمَا صَبَرُوا
وَدَمَرْنَا مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ
وَمَا كَانُوا يَعْرِشُونَ ﴿٣٧﴾

1 Алсөз Аллах Тааланын: “Жер – Аллахка таандык. Аны Өз пенделеринен каалаганына мурас кылып берет” деген убадасы эле.

жасагандарын жана бийик-бийик курган сарайларын ойрон кылдык!

138. Биз Исрайил урпактарын (аман-эсен) деңизден өткөргөнүбүздөн соң, алар өз идол-буттарына табынып жаткан элдин астынан өтүштү жана Мусага: “О, Муса бизге да ошолордукундай бут жасап бер” - дешти. (Анда) Муса айтты: “Силер наадан коом турбайсыңарбы!

139. Чынында, алардын дини жалган, жасап жаткан ибадаты да жалган!”

140. Айтты: “Эми, мен силерге Аллаһтан башка “кудай” таап берейинби?! Аллах силерди ааламдардан артык кылып (душманыңардан аман-эсен куткарып койду эле го!”

141. Жана эстегиле, (О, Исрайил урпактары!) Биз, силерди, аял-кызыңарды тирүү коюп, эркек балаларды союп, башыңарга чексиз азап салган Фираун адамдарынан куткарган элек. Ушунуңарда силер үчүн Раббинерден чоң сыноо бар.

142. Биз Муса менен (ага Китеп – Шарият түшүрүп берүү үчүн) отуз кечеге убадалашып, дагы аны он (кече) менен толуктадык. Ошентип, Раббисинин (убадалашкан) убактысы толук кырк кече болду. Муса бир тууганы Харунга: “(Мен кеткенде) коомумдун арасында менин орунбасарым болуп, аларды

وَجَوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَءِيلَ يَمَ الْبَحْرَ فَأَتَوْا عَلَى قَوْمٍ يَمْعُكُونَ عَلَى أَصْنَانٍ لَهُمْ قَالُوا يَنْمُوسَى أَجْعَلْ لَنَا إِلَهًا كَمَا لَهُمْ ءَالِهَةٌ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ﴿١٣٨﴾

إِنَّ هَؤُلَاءِ مَتَّبِعُوا مَا هُمْ فِيهِ وَيَكْبُلُوا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٣٩﴾

قَالَ أَغَيْرَ اللَّهِ أَنْعِيكُمْ إِلَهًا وَهُوَ فَضَّلَكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٤٠﴾

وَإِذْ أَخَذْنَاكُم مِّنْ ءَالِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ يُقْتُلُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَٰلِكُمْ بَلَاءٌ مِّنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿١٤١﴾

* وَوَعَدْنَا مُوسَىٰ ثَلَاثِينَ لَيْلَةً وَأَتَمَمْنَاهَا بِعَشْرِ قَرَارٍ مِّمَّا نَبُوءُ أَن رَّبِّيَ أَزِيدُ لَيْلَةً وَقَالَ مُوسَىٰ لِأَخِيهِ هَارُونَ اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي وَأَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٤٢﴾

түзөп жана бузукулардын жолуна ээрчибей тургун!” - деди.

143. Муса Биз убадалашкан убакытта келгенде жана Раббиси ага (түздөн-түз) сүйлөгөндө: «О, Раббим! Мага көрүнчү, Сага карайын» - деди. Ал (Аллаһ) айтты: “Мени (бул дүйнөдө) эч көрө албайсың. Бирок, мына бул тоого карап тур, (мен ошого көрүнөмүн) эгер ал ордунда жылбай калса, сен Мени көрө аласың». Анан, Раббиси тоого көрүндү эле., аны күкүм кылып таштады. Муса эстен танып жыгылды! Качан өзүнө келгенде, айтты: “О, Раббим, Сен Аруу-Тазасың! Мен (адепсиздик кылганым) тообо кылдым! Жана мен ыймандуулардын алдынкысымын!”

144. (Аллаһ) деди: “О, Муса! Чынында, Мен сени адамдардан жогору (баалап) Өзүмдүн пайгамбарлыгыма жана (ортомчусуз сүйлөгөн) Сөзүм үчүн тандап алдым. Эми, Мен сага берген Дин-Шариятты кабыл алып, (бул нээмат үчүн) шүгүр кылуучулардан болгун!”

145. Анан Биз ал (Муса) үчүн тактайларга (адамдар муктаж болгон) бардык нерселерди, насаат сөздөрдү жана ар бир нерсенин баян-эрежелерин жазып бердик. Жана “Буларды бекем кармап, коомуна бузуп; андагы шариятка амал кылышың!” (дедик). Эми, Мен силерге бузуку(лук кылып, Аллаһтын балээ-азабына кабылган) адамдардын мекенин көргөзөмүн.

وَلَمَّا جَاءَ مُوسَى لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ رَبِّ أَرِنِي أَنْظُرْ إِلَيْكَ قَالَ لَنْ نَرِيَّيَ وَلَكِنْ أَنْظُرْ إِلَى الْجَبَلِ فَإِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ فَسَوْفَ نَرِيَّ فَلَمَّا تَخَلَّى رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسَى صَبِيحًا فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ سُبْحَانَكَ تُبْتُ إِلَيْكَ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٤٥﴾

قَالَ يَمُوسَى إِنِّي أَصْطَلَقْتُكَ عَلَى النَّاسِ يَرْسَلَنِي وَيَكْفِي فَخُذْ مَاءَ الْيَنْبُوتِ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿١٤٦﴾

وَكَتَبْنَا الْفُرُوزَ فِي الْأَلْوَابِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَمَوْعِظَةً وَتَفْصِيلًا لِكُلِّ شَيْءٍ فَخُذْهَا بِقُوَّةٍ وَأْمُرْ قَوْمَكَ يَأْخُذُوا بِأَحْسَنِهَا سَأُرِيكُمْ دَارَ الْفَاسِقِينَ ﴿١٤٧﴾

146. Мен жерде акыйкатсыздык менен текеберленип жүргөн адамдарды (кудуретиме белги болгон) аяндардан (сабак алалбай турган кылып) буруп койомун. Кийин алар ар канча далил-моожиза көрсө да, ага ыйман келтиришпейт. Туура Жолду көрсө, аны карманышпайт. Эгер адашуучулук жолун көрсө, ошону гана жол кылып алышты. Буга себеп; алар Биздин далилдерди “жалган” дешти жана ага көңүл бурбай коюшту.

147. Биздин аяттарыбызды жана Акыреттик жолугушууну “жалган” деген адамдардын жасаган (жакшы) иштери текке кетет. Алар жасаган иштерине жараша “сыйланышат”.

148. Мусанын коому ал кеткенден кийин өздөрүнүн (алтын) зыйнаттарынан (Самирий деген бузуку адам жасап берген жана мөөрөгөн) добуш чыгара турган музоонун сөлөкөтүн (кудай кылып) алышты. Алар анын өздөрүнө сүйлөй албасын, (туура) жолго баштай албасын билишпейби?! (Ошого карабай) аны кудай тутушуп, заалым (каапыр) болуп калышты!

149. Качан гана (Муса келип, аларга чындыкты түшүндүргөн соң) бушайман болушуп, өздөрүнүн адашканын билишкенде: “Эгер Раббибиз бизге ырайым кылып, кечирбесе, сөзсүз зыян көрүүчүлөрдөн болуп калабыз!” - дешти.

سَأَصْرِفُ عَنْ آتِيَ الَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ فِي الْأَرْضِ بِعَثْرِ الْإِحْقِ وَإِنْ يَرْوُا كُلَّ آيَةٍ لَا يُؤْمِنُوا بِهَا وَإِنْ يَرْوُا سَيِّئَ الرَّشِدِ لَا يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا وَإِنْ يَرْوُا سَيِّئَ النَّفِي يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿١٤٦﴾

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ حَبِطَتْ أُعْمَالُهُمْ هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٧﴾

وَاتَّخَذَ قَوْمُ مُوسَى مِنْ عَدُوهِمْ مِنْ خُلَيْبِهِمْ عِجْلًا جَسَدًا لَهُ خُورٌ أَلْوَنٌ يَرَوْنَ الْآيَةَ لَا يَكْفِيهِمْ وَلَا يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا اتَّخَذُوهُ وَكَانُوا ظَالِمِينَ ﴿١٤٨﴾

وَلَمَّا سَقَطَ فِي أَيْدِيهِمْ وَرَأَوْا أَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّوا قَالُوا لَئِنْ لَمْ يَرْحَمْنَا رَبُّنَا وَيَغْفِرْ لَنَا لَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿١٤٩﴾

150. Муса коомуна кайтып келгенде (жана алардын музоого сыйынып жатканын көргөндө) ачууланып, бушайман чегип: “Менден соң мага кандай жаман орунбасар болупсуңар! Раббинердин буйругун шаштырдыңарбы?!” - деди. Кийин Муса (жаалданып, колундагы) такталарды таштап, бир тууганынын (Харундун) башынан (чач-сакалынан) жулкулдата баштады. (Харун) айтты: “О, апамдын баласы! Чынын айтайын, коом мени кордоп, (айткандарымды уккандын ордуна, кайра) өлтүрүп койо жаздады. Мени душмандарга шерменде кылба! Жана мени заалым адамдардар менен бирге деп ойлобо!”

151. (Муса) айтты: «О, Раббим! Мени жана бир тууганымды Өзүң кечир! Жана бизди Өз ырайымыңа ал! Сен эң ырайымдуусуң!»

152. Чынында, музоону кудай кылып алгандарга жакын арада Раббисинен каар-казап жана (ушул) дүйнө жашоосунда кордук жетет! Биз (Аллаһга) жалган токугандарды ушинтип жазалайбыз.

153. Ал эми, (чоң-кичине) күнөөлөрдү жасагандан кийин, артынан тооба кылып, ыйман келтирген адамдар болсо, Чынында сенин Раббин ошондон (тооба кылгандан) кийин Кечирүүчү, Ырайымдуу.

154. Мусанын ачуусу басылганда тактайларды колуна алды. Анын жазууларынын арасына

وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَى إِلَى قَوْمِهِ غَضَبَ عَلَيْهِمْ قَالُوا
بِسْمِ اللَّهِ تَجَمُّعُونِي مِنْ بَعْدِي أَفَعْلِمْتُمْ أَمْرَ
رَبِّكُمْ وَأَلْقَى الْأَلْوَابَ وَأَخَذَ بِرَأْسِ أَخِيهِ
يَجْرُهُ إِلَى الْأَرْضِ قَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ بِقَوْلِكَ
وَكَاذِبًا يُفْتَنُونَنِي فَلَا تُشْمِتْ بِيَ الْأَعْدَاءَ
وَلَا تَجْعَلْنِي مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١٥٠﴾

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِأَخِي وَأَدْخِلْنَا فِي
رَحْمَتِكَ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿١٥١﴾

إِنَّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ سَيِّئًا لَّهُمْ غَضَبٌ
مِنْ رَبِّهِمْ وَذُلٌّ فِي الْخَيَوَاتِ الدُّنْيَا وَكَذَلِكَ
نَجْزِي الْمُفْسِدِينَ ﴿١٥٢﴾

وَالَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ ثُمَّ تَابُوا مِنْ
بَعْدِهَا وَآمَنُوا أَنْ رَبِّكَ مِنْ بَعْدِهَا
لَعَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٥٣﴾

وَلَمَّا سَكَتَ عَنْ مُوسَى الْغَضَبُ أَخَذَ الْأَلْوَابَ

Раббисинен корккон адамдар үчүн ырайым жана Туура Жол камтылган эле.

155. Анан, Муса Биздин убадалашкан убактыбыз үчүн коомунан жетимиш адамды тандады.¹ Анан аларды гүлдүрөк(түү чагылган) урганда (Муса) айтты: “О, Раббим! Эгер кааласаң мени да, аларды да мындан мурдараак (коомум музоого табынганда эле) өлтүрөт элеч. Эми, биздин арабыздагы акмактардын ишинин кесепетинен бардыгыбызды кыйратасыңбы?! Бул иш (Сенин музоого табынгандарды кечирешин жана мына бул акмактардын “Аллаһ кечире берет экен” деп, чектен чыгып, Сага адепсиздик кылышканы Сенин сыноондон башка нерсе эмес. Бул сыноо менен Сен каалаганыңды Туура Жолго баптап, каалаганыңды адаштырасың. Сен – биздин башчыбызсың. Бизди кечир жана бизге ырайым кыл! Сен эң жакшы кечирүүчүсүң!”²

156. Бизге ушул дүйнөдө жана Акыретте жакшылыктарды насип кыл! Биз (күнөөбүздү моюнга алып) Өзүңө кайттык. (Аллаһ) айтты: “Азабымды Өзүм каалагандарга жеткиремин жана ырайымым бардык (жандуу-

وَفِي سُخْرِيهَا هُدًى وَرَحْمَةٌ لِلَّذِينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ
بِرَهْبُونَ ﴿١٥٥﴾

وَأَخْتَارَ مُوسَىٰ قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا أَلِيمِينَ
فَلَمَّا أَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ قَالَ رَبِّ لَوْ شِئْتَ
أَهْلَكْتَهُمْ مِنْ قَبْلُ وَالَّذِي أَنشَأَكُمَا إِنَّمَا فَضَلُ
الْأَسْمَاءِ مِنِّي إِنْ هِيَ إِلَّا فِتْنَتُكَ تُضِلُّ بِهَا
مَنْ شَاءَ وَتَهْدِي مَنْ شَاءَ أَنتَ وَلِيْنَا فَاعْفِرْ لَنَا
وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ ﴿١٥٦﴾

﴿١٥٥﴾ وَأَكْتَبْنَا لَنَا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً
وَفِي الْآخِرَةِ إِنَّا هَذَا إِلَٰهَكَ قَالَ عَذَابِي
أُصِيبُ بِهِ مَنْ أَشَاءُ وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ
شَيْءٍ فَسَأَكْتَسِبْهَا الَّذِينَ يَتَّقُونَ وَيُؤْتُونَ
الزَّكَاةَ وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٥٦﴾

1 Алар коомдун каймактары эле. Муса аларды ээрчитип, чогуу кечирим сураганы Аллаһ белгилеген убакытта, белгиленген жерге келишти. Ошондо жанагы жетимиш “акылман” Мусага “Бизге Аллаһты көргөзөсүң” деп талап коюп калса болобу! Каарланган Аллаһ алардын кесепетинен бүт Исраил урпактарын жүрөктү түшүргөн гүлдүрөк-чагылган менен тындым кылды!

2 Аллаһ Таала Мусанын дубасын кабыл алып, чагылган урган элди тириктип, күнөөлөрүн кечирди.

жансыз, күнөөсүз-күнөөлүү)
нерселерди ороп-камтып алат. Мен
ал ырайымды (Аллаһтан) корккон,
зекетти берген жана Биздин
аяттарыбызга ыйман келтирген
адамдарга гана насип кыламын.

157. Ал адамдар (өз убактысында)
сабатсыз (жаза жана окуй албаган,
эч кимден сабак окубаган, бардык
илими Аллаһтан келген) элчи-
пайгамбарды ээрчишет. Ал
ушундай пайгамбар: (яхудийлер
менен христиандар) аны өздөрүнүн
Тоорат, Инжилдеринде (аты)
жазылуу экенин табышат. Ал
аларды (өзүнө ээрчигендерди)
жакшылыктарга буюруп,
жамандыктардан кайтарат.
Аларга таза – пакиза нерселерди
адал, ыпылас нерселерди арам
кылып, үстүнөн машакаттарын,
оор ибадаттарын алып таштайт.
Эми, ошол пайгамбарга ыйман
келтирип, аны урматтап, ага
түшүрүлгөн нурду ээрчиген
адамдар, ошолор гана (Тозоктон)
кутулуучулар!¹

158. Айт: “О, адамдар! Мен силердин
баарыңарга Аллаһтын элчиси
боломун! (Аллаһ) ушундай:
Асмандар жана жер мүлкү Аныкы.
Андан башка эч бир сыйынууга
татыктуу кудай жок. Ал өлтүрөт
жана тирилтет. Эми, Аллаһка жана
Анын эч кимден сабак албаган,
элчи-пайгамбарына ыйман

الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ
الَّذِي يَجِدُ وَهُدًى مَّكَتُوبًا عِنْدَهُ فِي
التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ
بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ
وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ
الْفَاحِشَاتِ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ
الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ فَإِنَّ الَّذِينَ
آمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي
أُنْزِلَ مَعَهُ أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٥٧﴾

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ
جَمِيعًا الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ
فَاتَّبِعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ
الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ
لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥٨﴾

1 Бул эки аят биздин Пайгамбарыбыз Мухаммад саллаллоху алайхи ва салламдын кабары Тооратта дагы келгенине жана бардык замандардагы яхудийлер тозоктон кутулуш үчүн Мухаммад саллаллоху алайхи ва салламдын артынан ээрчип зарыл экенине далил болот.

келтиргиле! Ал пайгамбар (дагы) Аллахка, Анын сөздөрүнө ыйман келтирет. Жана Туура Жолго түшүүдөн үмүтүнөр болсо, ошону гана ээрчигиле.

159. Мусанын коомунун арасында акыйкатка баштай турган, акыйкат менен адилеттүүлүк кыла турган жамаат дагы бар.

160. Биз аларды уруу-уруу кылып он эки элге бөлүп жибердик. Бир кезде коому Мусадан суу сураганда, Биз Мусага: “Аса-таягыңды ташка ургун” деп вахий кылдык. Кийин ал таштан он эки булак атырылды. (Муса ал булактарды он эки урууга бөлүп, белгилеп берген соң) бардык адамдар өз ичер сууларын таанышты. Кийин Биз алардын үстүнө булутту көлөкө кылып койдук. Анан дагы (ачка калышканда) аларга асмандан халваларды, бышырылган куш эттерин жаадырып: “Биз ырыскы кылып берген пакиза тамактардан жегиле” дедик. (Бирок, бул эл шүгүр кылууну ойлоп да койбогон, мойнундагы парыздарды аткарбастан күнөө иштерин улантты) Алар (муну менен) Бизге зулум кылышпады, өздөрүнө гана зулум кылышты.

161. (О, Мухаммад) эстегин, бир кезде аларга айтылды: “Мына бул шаарга (Иерусалимге) кирип, андан каалаган жериңерде (каалаган тамагыңарды) жегиле. Бирок, “кечиргин” деп, дарбазадан сажда кылып

وَمِنْ قَوْمِ مُوسَى أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ
وَبِهِ يَعْدُونَ ﴿١٥٩﴾

وَقَطَعْنَاهُمْ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ أَسْبَاطًا أُمَمًا
وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ إِذِ اسْتَسْقَاهُ
قَوْمُهُ أَنِ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ
فَانبَجَسَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا قَدْ
عَلِمَ كُلُّ أَنَاثٍ مَّشْرَبَهُمْ وَظَلَّلْنَا
عَلَيْهِمُ الْغَمَمَ وَأَنزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَّ
وَالسَّلْوَىٰ كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا
رَزَقْنَاكُمْ وَمَا ظَلَمُونَا وَلَكِنْ
كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١٦٠﴾

فَإِذْ قِيلَ لَهُمُ اسْكُنُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ
وَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ وَقُولُوا حِطَّةٌ
وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا نَّغْفِرْ لَكُمْ
خَطِيئَتَكُمْ فَمِنْكُمْ ذَوْنٌ مُّحْسِنِينَ ﴿١٦١﴾

(Аллаһга ыраазычылык билдирип, кичипейил болуп) киргиле.
(Ошентсенер) Биз силердин катаңарды кечирип, ихсан-жакшылык кылгандарды(н сообун) көбөйтөбүз”. (Аллаһ Исрайил урпактарынын көптөгөн күнөө-каталарын кечирүү үчүн ушул вазыйпаны парз кылган эле. Бирок...)

162. Алардын арасынан (көпчүлүк) заалым адамдар (“кечиргин” деген) сөздү өздөрүнө айтылбаган башка сөзгө алмаштырып коюшту. Зулум (каапырлык) иш жасагандары себептүү Биз аларга асмандан балээ-азап жибердик.

163. Сен алардан (Исрайил урпактарынан) деңиз жээгиндеги айыл жөнүндө сура. Ошондо алар ишемби күндөгү (Аллаһ тыюу салган) чектен чыгып кетишти: ишемби күндөрү балыктары толуп-толуп (суу бетинде) келе жаткан. Ишембиден башка күндөрү келбей калган. Биз аларды бузукулуктугуна жараша ушинтип сынайбыз.¹

فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ قَوْلًا غَيْرَ
الَّذِي قِيلَ لَهُمْ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْزًا
مِّنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَظْلِمُونَ ﴿١٦٢﴾

وَسَأَلْنَاهُمْ عَنِ الْغَيْبَةِ الَّتِي كَانَتْ
حَاضِرَةً الْبَحْرِ إِذْ يَعْدُونَ فِي السَّبْتِ
إِذْ تُأْتِيهِمْ جِثَا تُحُمُّ ثَوْمَ صَبِيهِمْ مَّرْعًا
وَقَوْمٌ لَا يَسيْرُونَ لَا تَأْتِيهِمْ كَذَلِكَ
تَبْلُوهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿١٦٣﴾

1 Аллаһ аларга “Ишемби күндө балык уулабайсынар” деген эрежесин парыз кылып, сыноо үчүн атайын ишемби күндөрү суу бетинде балыктарды көбөйтүп, башка күндөр жок кылып турган. Напси балээсин тыя албагандар айлакерлик кылып, тим эле Аллаһ билбей кала турганын, ишемби күндө балык кармабаса да деңиз жээгине чуңкурларды оюшуп, ошого балыктарды камап, эртеси, жекшембиде кармап алышчу. Аллаһ ушинтип, алардын арасындагы бузукуларын сынал, тандап аларга азап жиберген. Азап жибергенге чейин Исрайил урпактары үч бөлүккө ажырап калышкан:

1-бөлүк: Аллаһты алдайм деп чекти бузган айлакерлер. Булар көпчүлүктү түзгөн.

2-бөлүк: Аларды бул зулумдуктан кайтаргандар.

3-бөлүк: Өздөрү күнөө кылбаса да заалым-кылмышкерлерди кайтарбагандар.

Кийинки аятта 3-бөлүк – бейгам адамдар менен, 2-бөлүк – жамаандыктан кайтарган такыбаа кишилердин арасындагы суроо-жооп баяндалат.

164. Бир кезде алардан бир жамаат айтты: “Эмне үчүн силер Аллаһ өлтүрүп, катуу жаза бере турган коомго насаат айтып жатасыңар? (Күнөөдөн кайтаргандар) айтышты: “Алардын такыбаа болушун (балык уулоосун токтогушун) үмүт кылып жана Раббинердин алдында (“биз кайтарган элек” деп) актануу үчүн”.
165. (Күнөөлүү адамдар) өздөрүнө эскертилген нерсени унутуп коюшканда, жамандыктан кайтарган адамдарды куткарып, (өздөрүнө) зулум кылгандарды, бузукудуктарына жараша катуу азап менен кармадык.
166. Кайтарылган (күнөө) иштеринен көкбөттөнүп кайтпай коюшканда Биз (аларды каргап): “Жек көрүндү маймылдарга айланып калгыла!” дедик.
167. Дагы, бир мезгилде Сенин Раббин алардын үстүнө тээ Кыяматка чейин, жаман азап менен кордой турган адамдарды жиберип тураарын ашкере билдирген. Чынында, сенин Раббин тез жаза берүүчү жана чынында Ал Кечиримдүү, Боорукер.
168. Биз аларды жер бетинде бөлүк-бөлүк кылып тыркыратып (чачып) таптадык. Алардын арасында (Аллахтын укугун ордуна коюучу) жакшылары да бар, жакшы эместери да бар. Жана Биз аларды (кээде) жакшылыктар, (кээде) жамандыктар менен сынадык. Кана эми, (кокбөттүктөрүнөн ыйманга) кайтышса!

وَاذْقَالَتْ أُمَّةٌ مِنْهُمْ لِمَ يَعْطُونَ قَوْمًا اللَّهُ
مُهِلِكُهُمْ أَوْ مُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا قَالُوا
مُعَذِّبُهُ إِلَى رَبِّكُمْ وَلَعَلَّهُمْ يَسْقُونَ ﴿١٦٤﴾

فَلَمَّا سَأَلُوا أَتَادُكِرُوا بِوَيْهَةِ الَّذِينَ
يَسْتَهْوُونَ عَنِ السُّوءِ وَأَخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا
بِعَذَابٍ يَكِينٍ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿١٦٥﴾

فَلَمَّا عَتَوْا عَنْ مَنَاهُؤُا عَتَيْنَاهُ فَلَاحَهُمْ كُونُوا فِرْدَةً
خَالِصِينَ ﴿١٦٦﴾

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ لِيَسْعَيْنَ عَلَيْهِمُ إِلَى قَوْمٍ
الْقَيْعَةِ مَنْ يَسُومُهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ إِنَّ رَبَّكَ
لَسَرِيعُ الْعِقَابِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ الرَّحِيمِ ﴿١٦٧﴾

وَقَطَّعْنَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أُمَمَاً مِنْهُمْ الصَّالِحُونَ
وَمِنْهُمْ دُونَ ذَلِكَ وَبَنَوْنَهُمْ بِالْحَسَنَاتِ
وَالسَّيِّئَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿١٦٨﴾

169. Кийин алардын артынан, Тооратты мурас кылып алган бир муун калды. Алар (Тоорат аягын бурмалап, анын акысына) жарыбаган дүйнө буюмдарын алышып: “Бизге кечирим берилет” дешет. Эгер аларга ошондой эле дүйнө буюмдары келсе, (дагы) ала беришет. (Артынан дагы “Аллаһ кечирет бизди” деп койо беришет) Акыры, алардын үстүндө: “Аллаһ жөнүндө чындыкты гана сүйлөшөт” деген Китеп (Тоорат) осуяты бар эле го?! Алар Тоораттын ичиндеги аяттарын (ар дайым) окушат эле го! Акырет коргону Аллаһтан корккон (такыба) адамдар үчүн жакшы. Акылыңарды иштетпейсиңерби?!

170. Жана (алардын арасында ыйык) Китеп өкүмдөрүн бекем кармаган, намазды толук окуган адамдар да бар. Биз ондоочулардын сообун текке кетирбейбиз.

171. Эстегин, Биз алардын үстүнө («Туур» деп аталган) тоону чатыр сыяктуу көтөрүп, алар “мына эми, үстүбүзгө кулап түшөт” деп ойлоп калганда: “Биз силерге берген Шарият өкүмдөрүн бекем кармагыла жана такыба болууну үмүт кылсаңар, анын ичиндегилерди унутпай жүргүлө!” (дедик).

172. Жана эстегин, Сенин Раббин адамзаттын (Адам-Атанын) белинен урпактарын чыгарды. Жана аларды өздөрүнө күбө кылып: “Мен силердин Раббиңер эмесминби?” дегенде алар “Ооба,

فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ وَرِثُوا الْكِتَابَ يَأْخُذُونَ عَرَضَ هَذَا الْأَدْنَى وَيَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنَا وَإِنْ يَأْتِهِمْ عَرَضٌ مِثْلَهُ يَأْخُذُوهُ أَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِمْ مِيثَاقُ الْكِتَابِ أَنْ لَا يَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ وَدَرَسُوا مَا فِيهِ وَاللَّذِإِ الْأَخِيرَةُ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٦٩﴾

وَالَّذِينَ يُمَيِّسُونَ بِالْكِتَابِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ إِنَّا لَا نَضِيعُ أَجْرَ الْمُصْلِحِينَ ﴿١٧٠﴾

﴿وَإِذْ نَفَخْنَا فِيهِ مِنْ رَبِّهِمْ كَائِمَةٌ فَخَذُوا مِنْ رَبِّهِمْ آتِنَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ وَأَفْجَعُ فِيهِمْ خُدُوءَ مَاءٍ اتَّيْنَتْكُمْ يَقُولُ أَذْكَرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَشْقُونَ ﴿١٧١﴾﴾

وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَى شَهِدْنَا أَنْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَفْكُمَا عَلَيْنَا إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ ﴿١٧٢﴾

күбө болдук”-дешти. (О, Адам урпактары!) Силер Кыямат Күндө (жалгыз Раббиге сыйындыңбы?” деп суралганыңарда) “Биз мындан кабарсыз элек” дей албай калышыңар үчүн (Биз ушул күбөлүгүңөрдү алганбыз)

173. Же болбосо “Мурун ата-бабаларыбыз мушрик болгон экен, биз ошолордон кийинки урпактар болобуз. (О, Аллах) Сен бизди адашкан ата-бабалар жасаган иш себептүү өлгүрөйүн (тозоко таптайын) деп жатасыңбы” (дей албай калышыңар үчүн Биз ушул күбөлүгүңөрдү алганбыз)

174. Биз алардын (өздөрүнүн табияттарына жана ыйманга) кайтуусу үчүн аяттарыбызды ушундай анык баян кылуудабыз.

175. (О, Мухаммад!) Аларга (Исрайил урпактарына) Биз далилдерибизди берген (аалым) кишинин кабарын айтып бер: ал (өзү билген) далилдерди (амал кылбай) таптап койду эле, шайтан ээрчитип кетти жана адашуучулардан болуп калды.

176. Эгер Биз кааласак, далилдер (илим) себептүү анын даражасын көтөрүп коймокбуз. Бирок, ал жерге (жер мүлкүнө) жабышып алып, напсинин каалоолоруна ээрчип кетти. Анын (сук – ачкөздүгүнүн) мисалы бир итке окшойт: аны айдасаңда, жөн койсоң да тилин асылтырып тура берет. Бул Биздин аяттарыбызды жалганга чыгарган («аалым») адамдардын мисалы. (О, Мухаммад!) аларга (ушул

أَوْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَشْرَكَ آبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ
وَكُنَّا ذُرِّيَّةً مِنْ بَعْدِهِمْ أَفَتُهْلِكُنَا
بِمَا فَعَلَ الْمُبِطُونَ ﴿١٧٣﴾

وَكَذَلِكَ نَقُصِّلُ الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿١٧٤﴾

وَأَنذِلْ عَلَيْهِمْ نَبَأَ الَّذِي ءَاتَيْنَاهُ ءَايَاتِنَا فَاتَّبَعَ
مِنْهَا فَاتَّبَعَهُ الشَّيْطَانُ فَكَانَ مِنَ الْعَاوِينَ ﴿١٧٥﴾

وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنَاهُ بِهَا وَلَكِنَّهُ أَخْلَدَ إِلَى
الْأَرْضِ وَاتَّبَعَ هَوَاهُ فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ الْكَلْبِ
إِنْ تَحْمِلْ عَلَيْهِ يَلْهَثْ أَوْ تَتْرُكْهُ يَلْهَثْ
ذَٰلِكَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
فَاقْصُصِ الْقَصَصَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٧٦﴾

сыяктуу) тамсил-икаяларды айтып бер. (Чындык жөнүндө) пикир кылышса ажеп эмес.

177. Биздин аяттарыбызды жалганга чыгарып, өздөрүнө зулум кылган адамдардын мисалы кандай жаман!

178. Аллаһ кимди Туура Жолго баштаса, демек ал Туура Жол табуучу. Ал эми, кимди адаштырса, ошолор гана зыян тартуучулар!

179. Чынында, Биз адамзат менен жиндердин көпчүлүгүн тозок үчүн жараттык. (Анткени,) алардын жүрөктөрү бар, бирок аны менен сезбейт, көздөрү бар, бирок көргүсү келбейт, кулактары бар бирок, угул койбойт. Алар айбандар сыяктуу. Жок! Андан да төмөн! Алар – (эч нерсени) туйбаган адамдар!

180. Аллаһтын эң сонун ысымдары бар. Ага ошолор менен дуба кылгыла! Жана Аллаһтын ысымдарында (бузуктукка) оогон адамдарды таштагыла! Алар тез арада кылмышына жараша жазаланышат.

181. Биз жараткан калктардын арасында Акыйкат менен Туура Жолго баштай турган жана акыйкаттык менен адилеттик орното турган адамдар да бар.

182. Биздин аяттарыбызды “жалган” дегендерди өздөрү билбей-сезбей кала турган кейинге «истидраж» кылабыз.¹

سَاءَ مَثَلًا الْقَوْمُ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
وَأَنفُسُهُمْ كَالْوَاطِلِينَ ﴿١٧٧﴾

مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِى وَمَنْ يُضِلِلْ
فَلَا تُلْبِكُ لَهُمُ الْخَبِيرُونَ ﴿١٧٨﴾

وَلَقَدْ ذَرَأْنَا الْجَهَنَّمَ كَبِيرًا مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ لَهُمْ
قُلُوبٌ لَا يَفْقَهُونَ بِهَا وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَا يُبْصِرُونَ
بِهَا وَلَهُمْ أُذُنٌ لَا يَسْمَعُونَ بِهَا أُولَئِكَ
كَأَلْفُ تُفٍّ بَلْ هُمْ أَصْلٌ أُولَئِكَ هُمُ
الْعَافِيُونَ ﴿١٧٩﴾

وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا وَذَرُوا الَّذِينَ
يُلْحِدُونَ فِي أَسْمَائِهِ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٨٠﴾

وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ رَبِّهِ يَعْدِلُونَ ﴿١٨١﴾

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُم
مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨٢﴾

1 «Истидраждын» мааниси даражама-даража, тепкичме-тепкич (билгизбей) которүү дегенди билдирет. Аллаһ Таала туура жолго кайтуусуна үмүт үзүлгөн каапырларга

183. Аларга мөөнөт берилет. Чынында Менин айлакерлигим бекем.
184. Алар дайым бирге жүргөн шериктеринде (Мухаммадда) жиндилик жок экенин ойлонушпайбы?! Ал (Раббиси тарабынан жиберилген) анык эскертүүчүдөн башка эмес.¹
185. Алар асмандар жана жер мүлк(төр) ү жөнүндө, Аллаһ жараткан нерселер жөнүндө жана өздөрүнүн ажал-мөөнөттөрү жакындап калганы жөнүндө ойлонушпайбы?! Андан (Кураандан) кийин алар дагы кандай сөзгө ишенишет болду экен?!
186. Аллаһ кимди адаштырып койсо, ага эч бир жол баштоочу жок! Аллаһ аларды сокур адамдай тентиген абалда өз адашуучулуктарына таштап койот!
187. Алар сенден Кыямат жөнүндө: анын качан болоору жөнүндө сурашат. Айткын: “Мунун илими Раббимдин гана алдында. Анын убактысын Өзү гана билдирет. Ал (Кыямат) асмандар жана жер (жашоочулары) үчүн оор-машакаттуу иш. Ал силерге капыстан келет. Сен анык биле

وَأَمَّا لَهُمْ أَنْ يَكِيدَ مَتِينٌ ﴿١٨٣﴾

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِهِمْ مِنْ جِنَّةٍ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿١٨٤﴾

أَوَلَمْ يَنْظُرُوا فِي مَلَكُوتِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ وَأَنْ عَسَى أَنْ يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ إِلَيْهِمْ قِيَامُ يَوْمٍ هُوَ يَوْمُ يُؤْتَوْنَ ﴿١٨٥﴾

مَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ وَيَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١٨٦﴾

يَسْتَأْذِنُكَ عَنِ السَّاعَةِ إِنْ أَنْزَلْنَاهَا قُلُوبَنَا عَلِمُهَا عِنْدَ رَبِّي لَا يَجْلِيهَا لَوْفِهَا إِلَّا أَهْلُهَا تَنَزَّلَتْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا تَأْتِيكُمُ إِلَّا بَعَثَةٌ يَسْتَأْذِنُكَ كَأَنَّكَ خَافِي عَثْمًا قُلُوبَنَا عَلِمُهَا عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨٧﴾

дүйнө байлыгын, ырахат-жыргалын үстөккө-босток бере берет. «Эгер мен Аллаһка жакпасам буларды мага бермек беле?» деп оолуккан ал бечара күнөөлөрдүн тепкичине дагы жогору көтөрүлө берет.

- 1 Мухаммад саллаalloху алайхи ва саллам өз коомуна Акырет, Кыямат, Парыз, Күнөө, Сооп жөнүндө айтып, Исламга даават кылганда, көпчүлүк аны “эч ким сүйбөгөн нерселерди сүйбөгөн жинди-го бул” дешкен. Бул аят ошолорго жооп болуп, аларга Мухаммад өздөрүнүн чөйрөсүндө жашаган шериктери экенин, болгондо да алардын эң акылдууларынан, кеңеш сурап барылуучу көсөмдөрүнөн экенин, эми алардын каалоолоруна жакпаган сөздөрдү айтса эле, жиндиге чыгарып коюулары ойлонулбаган наадандык экенин эскертүүдө.

тургансып, сенден сурашат.
Айткын: «Анын илими Раббимдин
гана алдында. Бирок, көп адамдар
муну билишпейт.»

188. Айткын: “Мен өзүмө Аллах
каалагандан башка пайда да,
зыян да жеткире албаймын. Эгер
кайыпты билгенимде, (өзүмө)
жакшылыктарды көбөйтүп
алмакмын жана мага эч кандай
жамандык жетмек эмес. Мен
болгону, ыймандуу адамдарды
(азап) менен эскертүүчү жана
(сооп-сыйлык) менен сүйүнтүүчү
пайгамбармын.

189. Ал (Аллах) силерди бир жандан
(Адам-Атадан) жараткан. Кийин
аны менен тынчтанып, ырахат
алсын деп, андан жубайын
(Хаваа-Энени) жаратты. Анан
ага жакындык кылганда, жеңил
жүктүү болуп, аны менен жүрө
берди.¹ Ал эми (боюндагы)
оорлошкон мезгилде (бала
бүткөнүн билишип) Раббисине:
“Эгер бизге жакшы (соо-
таза) перзент берсең шүгүр
кылуучулардан болор элек” деп
дуба кылышты.

190. (Аллах) экөөнө жакшы перзент
бергенде, берген нерсесинде
Аллахка ширк келтиришти.² Аллах
алардын ширктеринен Бийик-
Жогору!

قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي قَفْعًا وَلَا ضَرًّا إِلَّا
مَا شَاءَ اللَّهُ وَلَوْ كُنْتُ أَعْلَمُ الْغَيْبِ
لَاسْتَكْفَرْتُ مِنَ الْخَيْرِ وَمَا مَسْنِيَ
السُّؤْمُ إِنَّ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١٨٨﴾

﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَجَعَلَ
مِنْهَا زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ إِلَيْهَا فَلَمَّا تَغَشَّاهَا
حَمَلَتْ حَمْلًا خَفِيًّا فَاَمَرَتْ بِهِ فَكَلِمًا أَتَقَلَّتْ
دَعَا اللَّهَ رَبُّهَا لَئِنْ آتَيْتَنِي صَبْلًا
لَأَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿١٨٩﴾

فَلَمَّا آتَاهُمَا صَبْلًا جَعَلَا لَهُ شُرَكَاءَ فِيمَا
آتَاهُمَا فَتَعَالَى اللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١٩٠﴾

1 Бул биринчи боюна бүтүү болгондуктан, баштапкы мезгилдерде “жүктүү” болгонуун сезген жок.

2 Ошончолук жалбаргандарын угуп, аларга перзент берсе, аны “Абдуллах” – Аллахтын пендеси деп атабай, Шайтанга азгырылып “Абдул-Хаарис” «Жердин пендеси» деп атап, Аллах жараткан жерди Ага шерик кылышты!

191. Эч нерсени жаратпай, жаратылган нерселерди Аллахга шерик кылышабы?!

192. (Адамдар Аллахка шерик кылган башка “кудайлар”) Аларга гана эмес, өздөрүнө да жардам бере алышпайт!

193. (О, мушриктер!) Эгер силер аларды (“кудайыңарды”) Туура Жолго чакырсаңар ээрчип келбейт (укпайт). Аларды чакырдыңарбы же унчукпай турдуңарбы, силерге айырмасы жок.

194. Аллахтан башка силер дуба кылып жаткан “кудайлар” өзүнөр сыяктуу эле пенделер. (Аллахтын макулуктары). Эгер чынчыл болсоңор, аларга дуба кылгылачы кана, жооп беришет бекен?!

195. Эмне, алардын жүрө турган буттары барбы? Же (күч менен) кармагыдай колдору барбы? Же көрөөр көздөрү барбы? Же болбосо, уккудай кулактары барбы?! Айткын: “Аллахга шерик кылган “кудайыңарга” дуба кыла бергиле дагы, эч нерсеге карабай (мага каршы) айлакерлигинерди баштай бергиле” (бирок, колуңардан эч нерсе келбейт!)

196. (Анткени,) Менин коргоочум – Аллах! Ал (мага асмандан) Китепти түшүргөн. Жана Ал салих адамдарга жардам берет.

197. Аллахтан башка силер дуба кыла турган “кудайлар” силерге да, өздөрүнө да жардам бере албайт.

أَفَمَنْ كُنْ مَا لَا يَخْلُقُ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ ﴿١٩١﴾

وَلَا يَسْتَطِيعُونَ لَهُمْ نَصْرًا وَلَا أَنْفُسُهُمْ يَنْصُرُونَ ﴿١٩٢﴾

وَأَنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى لَا يَتَّبِعُكُمْ سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ أَدَعَوْتُمُوهُمْ أَمْ أَنْتُمْ صَائِمُونَ ﴿١٩٣﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ عِبَادٌ أَمْثَلُكُمْ قَادَعُوهُمْ فَلْيَنْصَرِّصُوا لَهُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٩٤﴾

أَلَهُمْ أَرْجُلٌ يَمْشُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ أَيْدٍ يَبْتَطِشُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ أَعْيُنٌ يُبْصِرُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا قُلْ أَذْعُوا شُرَكَاءَ كُنتُمْ كَاذِبِينَ ﴿١٩٥﴾

إِنَّ وَلِيََّ اللَّهِ الَّذِي نَزَّلَ الْكِتَابَ وَهُوَ يَتَوَلَّى الصَّالِحِينَ ﴿١٩٦﴾

وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَكُمْ وَلَا أَنْفُسُهُمْ يَنْصُرُونَ ﴿١٩٧﴾

198. Эгер аларды Туура Жолго чакырсаңар – укпайт. Карасаң, сага «карап» эле турушат, бирок көрүшпөйт.
199. (О, Мухаммад!) Кечиримдүү бол жана (адамдарды эң жакшы) касиеттерге буюр. Жана наадандардан ыраак бол!
200. Качан сени шайтандын азгырыгы жолдон чыгара баштаса, Аллаһтан коргоо сура! Чынында Ал Угуучу, Билүүчү!
201. Чынында, такыба адамдарды шайтан азгырыгы кармаганда (ошол замат) Аллаһты эстешип (Туура Жолду) көрө башташат.
202. Ал эми, алардын (шайтандардын) достору болсо, адашуучулукта аларга (шайтандар) жардамчы болушуп, (күнөөлөрүн) эч токтотушпайт.
203. Жана сен (алар сураган) далил-моожизаны келтирбегенде “Өзүң эле жасап койбойсуңбу?” дешти. Айткын: “Мен Раббим тарабынан вахий кылынган нерселерди гана ээрчийм. Бул (Кураан) Раббинер тарабынан келген (бардык жакшылыктарды көргөзүүчү) нышаан-белгилер жана ыймандуулар үчүн Туура Жол, Ырайым!
204. (О, адамдар!) качан Кураан окулганда, ага кулак салгыла жана сүкүт чалып тургула! Аллаһтын ырайымына бөлөнсөңөр ажеп эмес!

وَإِنْ تَذَعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى لَا يَسْمَعُوا وَتَرَاهُمْ يُنْظَرُونَ إِلَيْكَ وَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ﴿١٩٨﴾

خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ ﴿١٩٩﴾

وَمَا يَنْزَعُكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْعٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٠٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا إِذَا مَسَّهُمْ طَائِفٌ مِنَ الشَّيْطَانِ تَذَكَّرُوا فَإِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ ﴿٢٠١﴾

وَإِخْوَانُهُمْ يَمُدُّوهُمْ فِي الْغَىِّ شِعْرًا لَا يُقْصِرُونَ ﴿٢٠٢﴾

وَإِذَا أُمِرُوا بِأَيِّهَا قَالَ أُولَئِكَ ابْتِغَيْنَاهَا قُلْ إِنَّمَا أَتَّبِعُ مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ مِنْ رَبِّي هَذَا بَصَآئِرُ مِنْ رَبِّكُمْ وَهَدَىٰ وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠٣﴾

وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٢٠٤﴾

205. (О, Мухаммад!) Раббинди эртели-кеч өзүңчө (ыклас менен), жалбарып, коркуп жана ашкере кыйкырбай зикир кылгын. Жана (Аллаһты) унутуп коюучулардан болбогун.

206. Чынында, Раббиндин алдындагылар (периштелер) деле Ага ибадат кылуудан текеберленишпейт, Аны даңазалашат жана Ага сажда кылышат.¹

وَأَذْكُرْ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَخِيفَةً
وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُقِ وَالْأَصْبَالِ
وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَافِلِينَ ﴿٢٠٥﴾

إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ
عِبَادَتِهِ وَرُسُوحُهُمْ وَأَلْفُ رَسْجُودٍ ﴿٢٠٦﴾

¹ Бул аят сажда аяты болгону себептүү аны окуган жана уккан адамга бир ирет сажда кылуу важын болот.

8 «Анфал» сүрөсү¹

سُورَةُ الْأَنْفَالِ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллаһтын
ысымы менен!*

1. (О, Мухаммад!) Сенден олжолор жөнүндө сурашат. Айткын: Олжолор Аллаһ жана анын пайгамбарына тиешелүү. Эми, Аллаһтан коркуп, өз ара мамилеңерди оңдоп, эгер ыймандуу болсоңор, Аллаһка жана Анын пайгамбарына моюн сунгула.
2. Чынында, ыймандуу адамдарга Аллаһты эскертилгенде, жүрөктөрү коркууга түшүп, аяттары окулганда ал аяттар алардын ыймандарын көбөйтөт.² Жана алар Раббисине гана тобокел кылышат.
3. (Дагы) алар намаздарын кемчилдиксиз окушуп, Биз ырыс кылып берген нерселерден эхсан-садака кылышат.
4. Ошолор гана чыныгы момундар! Аларга Раббисинин алдында (Бейнигте, бийик) даражалар, кечирим жана улуу ырыскылар бар.
5. Ошол сыяктуу Раббиң сени акыйкат менен үйүңдөн (согушка) чыгарганда, момундардан кээ бирөөлөрү муну жактырбай турушту.³

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَنْفَالِ قُلِ الْأَنْفَالُ لِلَّهِ وَالرَّسُولِ
فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرَاتِ بَيْنِكُمْ
وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١﴾

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا دُكِرَ اللَّهُ
وَحُجِّلَتْ قُلُوبُهُمْ وَآذَانُهُمْ عَلَىٰ آيَاتِهِ
رَأَوْهُمُ إِنَّمَا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٢﴾

الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ
يُسِفُونَ ﴿٣﴾

أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ دَرَجَاتٌ
عِنْدَ رَبِّهِمْ وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٤﴾

كَمَا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِنْ بَيْتِكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ
فَرِيقًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ لَكَاذِبُونَ ﴿٥﴾

1 Мединада түшкөн. 75 аяттан турат. “Анфалдын” мааниси «Олжолор».

2 Ушул аят ыймандын көбөйүп-азайып туруусуна далил болот.

3 Пайгамбар саллаллоху алайхи ва саллам мушриктердин кербени Шамдан (азыркы

6. (Аллаһтын өкүмү) Анык болгондон кийин деле, өлүмгө айдалып бараткансып, карал туруп сени менен талашып жатышат!
7. Аллаһ силерге эки тайпанын бирөөсүн¹ (олжо) болуусун убада кылды эле, силер курал-жарагы жогунун өзүнөр үчүн болушун кааладыңар. Аллаһ болсо, (силер каалагандан башканы:) Өзүнүн (өкүм) сөздөрү менен акыйкатты орундатууну жана каапырлардын “артын кыркып коюуну” каалады.²
8. Эгер кылмышкер-мушриктер жаман көрсө да, (Аллаһ) жалганды жоюп, акыйкатты орнотуу үчүн (ушундай болуусун каалады.)
9. Силер Раббинерге жалбарып, дуба кылганда, Ал силерге жооп берип, (пайгамбарына): “Мен силерди удаама-удаа (келүүчү) миң периште менен кубаттаймын” деди.
10. Муну Аллаһ (силердин рухуңарга) шаттык (деми) кылып жана аны менен жүрөгүңөр тынчтануусу

يَجِدُ لَوْنَكُمْ فِي الْحَقِّ بِعَدَمَاتَيْنِ كَأَنَّمَا يَسَافِرُونَ إِلَى الْمَوْتِ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ﴿٦﴾

وَإِذْ يَعِدُكُمُ اللَّهُ إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ أَنَّهَا لَكُمْ وَتَوَدُّونَ أَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشَّوْكَةِ تَكُونُ لَكُمْ وَيُرِيدُ اللَّهُ أَن يُحِقَّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافِرِينَ ﴿٧﴾

لِيُحِقَّ الْحَقَّ وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ وَلِتُزْكَرَ الْعَجْرُمُونَ ﴿٨﴾

إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّي مُمِدُّكُمْ بِأَلْفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُرَدِّينَ ﴿٩﴾

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِ قُلُوبُكُمْ وَمَا الْقَاصِرُ إِلَّا بِعِندِ اللَّهِ إِنَّ

Сирия, Палестине өлкөлөрү) кайтып келе жатканын угуп, аны колго алуу үчүн үч жүз он чамалуу сахаабалары менен чыкканда, мушриктердин кербен башчысы Абу Суфьян муну билип калат жана Маккага кабар жиберет. Макка мушриктери кербенин коргоп калуу үчүн миң чактуу кол менен Мединаны көздөй басат. Алар “Бадр” деген жерге жетип келгенде, Аллаһ Өз пайгамбарына кербенди жөн коюп, мушрик аскерлери менен беттешүүгө буюрат. Бул илахий кабарды өзү менен чыккандарга билдиргенде кээ бир сахаабалар: “О, Аллаһтын элчиси! Курал-жарагы менен, камданып келген аскерге туруштук бере албайбыз. Андан көрө, мына бул кербенди колдон чыгарбайлычы”- депип кербенди колго алууну каалашат.

1 Же мушриктердин кербенин же аскерлерин.

2 Анткени, аскерлердин арасында мушриктердин эң ашынгандары, башчылары. Мухаммад саллаллаху алайхи ва салламга жана Исламга өтө кас болгондору бар эле. Аллаһ ошолорду өлтүрүп, “каапырлардын артын кыркып” азайтып, алыздаттырууну каалады.

үчүн жасады. Жениш - Аллаһтан гана. Чынында Аллаһ – Кудуреттүү, Даанышман.

اللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٥٠﴾

11. Ошондо, (Аллаһ) силерди, Өзү тарабынан тынчтык-бейпилдик болушу (жана жүрөгүңөрдөн коркууну кетирүү) үчүн (көз ирмемдик) уйку менен ороду жана жүрөгүңөрдү, кадамыңарды аны менен бекемдеп, силерден Шайтан азгырыгын кетирип, таза-пакиза кылуу үчүн үстүңөргө асмадан жамгыр жаадырды.

إِذْ يُغَشِّيكُمُ الْغَاسِقُ آمَنَةً مِنْهُ وَيُزِيلُ عَلَيْكُمُ مِنَ السَّحَابِ مَاءً لِيُطَهِّرَكُمْ بِهِ وَيُذْهِبَ عَنْكُمْ رِجْزَ الشَّيْطَانِ وَلِيَرْبِطَ عَلَى قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ ﴿٥١﴾

12. Ошондо, (о, Мухаммад) сенин Раббиге периштелерге: “Мен силер менен биргемин. Эми, ыймандуу адамдарды шерденткиле! Мен тез эле каапырлардын жүрөгүнө коркуу саламын, силер дагы алардын моюндарына чаап, ар бир манжаларын кесип таштагыла!” - деп вахий кылды.

إِذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى الْمَلَائِكَةِ أَنْ مَعَكُمْ فَتَيِمُوا الَّذِينَ ءَامَنُوا سَالِقِينَ فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ فَأَصْرَبُوا قُلُوبَ الْأَغْنَابِ وَأَصْرَبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ ﴿٥٢﴾

13. Мунун себеби; алар (каапырлар) Аллаһка жана пайгамбарына каршы согушту. Ким Аллаһ жана пайгамбары менен согушса, (билип алгыла) чынында, Аллаһтын азабы катуу!

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٥٣﴾

14. Ушул силердин жазаңар! Аны(н азабын) таткыла! Жана, акыйкатта, каапырларга Тозок азабы бар!

ذَٰلِكُمْ فَذُوقُوهُ وَأَنَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابَ النَّارِ ﴿٥٤﴾

15. О, момундар! Эгер чабуулга өткөн каапырларга жолуксаңар, аларга артыңарды салып качпагыла!

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا رَحَقًا فَلَا تُولُوهُمْ الْأَدْبَارَ ﴿٥٥﴾

16. Ким ошол күндө аларга артын салса, Аллаһтын каар-казабын сатып алган болот жана жайы Тозок! Ал кандай жаман орун! Бирок, согуш эрежесин өзгөртүү

وَمَنْ يُلَاقِهِمُ يَوْمَ ذِٰلِكَ إِلَّا مِتَّحِرًا وَلَا يُفْتَالُ أَوْ مِتَّحِرًا إِلَىٰ فِتْنَةٍ فَقَدْ بَاءَ بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٥٦﴾

же болбосо, (башка бир) жамаатка кошулуу максатында артын салса (анда качкан болуп эсептелбейт жана күнөө болбойт).

17. (О, момундар!) Аларды силер өлтүрбөдүңөр бирок, Аллаһ өлтүрдү. (О, Мухаммад) атканда сен атканың жок, Аллаһ атты. Жана Өзү тарабынан момундарга жакшынакай сыноо болсун үчүн (ушинтти).¹ Чынында - Аллаһ Угуучу, Билүүчү.

18. Ушул жеңишиңер (Аллаһтан) Жана Аллаһ акыйкатта, каапырлардын амалдарын алсыратуучу.

19. (Эй, мушриктер!) Эгер Аллаһтан («качан азап түшүрөт» деп) сурасаңар, мына, силерге (каршы) жеңиш келди. Эгер (Туура Жолго тоскоол болуудан) токтолсоңор бул силерге жакшы. Эгер (согушка) кайтсаңар, биз дагы кайтабыз. Анда жамаатыңар ар канча көп болсо да, силерге эч жардам бере албай калат. Чынында, Аллаһ момундар менен!

20. О, ыйман келтиргендер! Аллаһка жана Пайгамбарына моюн сунгула жана (Кураандагы «моюн сунгула» деген буйрукту) угуп туруп андан жүз бурбагыла.

فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ قَتَلَهُمْ وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ رَمَىٰ وَلِيُبْلِيَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْهُ بَلَاءًا حَسَنًا إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٧﴾

ذَٰلِكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ مُوهِنُ كَيْدِ الْكَافِرِينَ ﴿١٨﴾

إِنْ تَسْتَفْتِهِمْ أَفَعَدَّ جَاءُكُمْ الْفَتْحُ ۖ وَإِنْ تَنْتَهُوا فَمَا وَحَدَّيْكُمْ ۖ إِنْ تَعُودُوا نَعُدْ وَلَنْ تُغْنِي عَنْكُمْ فِتْنَتُكُمْ شَيْئًا وَلَوْ كُفَرْتُمْ وَأَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٩﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَوَلَّوْا عَصَاهُ وَأَنْتُمْ تَسْمَعُونَ ﴿٢٠﴾

¹ Согуш жүрүн жатканда Пайгамбар саллаллоху алайхи ва саллам чатырга кирип, Аллаһка дуба кылып чыгат жана бир ууч топуракты алып, мушриктер тарапка чачып жиберет, Аллаһ Өз кудурети менен ал топуракты учуруп барып ар бир мушрик аскеринин оозуна жана көзүнө толтурат. Ушундан соң алар алызданып калышат.

21. Укпай туруп “уктук”
деген адамдардан¹
болбогула!
22. Албетте, Аллаһтын назарында
айбандардан да эң жаманы
(чындыкты) укпаган, (акыйкатты)
сүйлөбөгөн акылсыздар.
23. Эгер Аллаһ алардан бир
жакшылык болоорун билгенде
(акыйкатты) уга турган кылып
коймок. Жана, эгер уга турган
кылып койсо деле, (акыйкаттан)
жүз бурун кетмек.
24. О, ыйман келтирген пенделер!
Силерге жашоо бере турган
нерсеге (ибадатка) чакырганда,
Аллаһ менен пайгамбарына
(дароо) жооп бергиле! Билип
койгула, Аллаһ адам менен (анын)
жүрөгүнүн арасын тосуп койот.²
Жана чынында, бардыгыңар Анын
Өзүнө чогуласыңар.
25. Жана силердин араңардагы зулум
(күнөө) кылгандардын өзүнө гана
тийбей (бардыгыңарга тегиз тие)
турган азаптан³ корккула! жана
билгиле Аллаһтын азабы катуу!
26. (О, момундар!) Эстегиле, бир кезде
силер аз, жер бетинде алсыз-бечара

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ قَالُوا سَمِعْنَا وَهُمْ لَا
يَسْمَعُونَ ﴿٢١﴾

﴿ إِنَّ سِرَّ الدَّوَانِ عِنْدَ اللَّهِ الصُّمُّ الْبُكْرُ
الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ﴾ ﴿٢٢﴾

وَلَوْ عَلِمَ اللَّهُ فِيهِمْ خَيْرًا لَّأَسْمَعَهُمْ وَلَوْ
أَسْمَعَهُمْ لَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٢٣﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ
وَالرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ وَاعْلَمُوا
أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرءِ وَقَلْبِهِ وَأَنَّهُ
إِلَٰهُ مُخَشِّرُونَ ﴿٢٤﴾

وَاتَّقُوا فِتْنَةً لَا تُغِيْبُ الَّذِينَ ظَلَمُوا
مِنْكُمْ خَاصَّةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ
شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢٥﴾

وَاذْكُرُوا إِذْ أَنتُمْ قَلِيلٌ مُّسْتَضْعَفُونَ فِي

1 Булар Ислам өкүмдөрүн аткарбай туруп тил учунда эле “мен мусулманмын” деген анткөрлөр.

2 Дааватты биринчи жолкусунда кабыл албай экиленсе, же кабыл албай койсо, кийин кабыл алышы ото оор. Анткени, биринчисинде кабыл албаганынын жазасына Аллаһ аны менен жүрөгүнүн арасын тосуп койгон. Кабыл алайын дейт, бирок, жүрөк кургур баш бербейт. Бул – азап. Ошондуктан адам-пенде ар дайым: “О, Аллаһ! Эй, жүрөктөрдү өзгөртүп, оодарып туруучу Кудай! Менин жүрөгүмдү Өз дининде бекем кылгай эиң!” деп дуба кылып жүрүшү зарыл.

3 Эгер коомдо күнөөлүүлөр көп болсо жана башкалар алардын күнөөсүн токтотууга аракет кылбаса Аллаһтын азабы бардыгына жалпысынан тиет.

жана адамдар силерди басып-тоноп кетишинен корккон абалда элеңер. Кийин Аллаһ силерге (Мединадан) орун-очок берип, Өз жардамы менен колдоп, силерге таза нерселерди ырыскы кылып берди. Кана эми, (ушуларга) шүгүр кылсаңар!

27. О, ыйман келтиргендер! Аллаһка, Анын пайгамбарына жана силерге ишенип тапшырылган аманаттарга билип туруп кыянат кылбагыла!¹

28. Жана билип койгула, чынында силердин мал-дүйнөңөр жана бала-чакаңар – бул сыноо (гана). Акыйкатта, Аллаһтын алдында Улук сооп бар.

29. О, ыйман келтиргендер! Эгер Аллаһтан корксоңор силерге жакшылык менен жамандыкты ажырата турган илим-парасат берет, (кичинекей) күнөөңөрдү өчүрөт, жана (чоң) күнөөңөрдү кечирет. Аллаһ – Улук пазилет ээси.

30. (О, Мухаммад) эстегин, каапырлар (бир кезде) сени (өз журтуңда) калтырууга, же өлтүрүүгө же болбосо, сүргүн кылууга амал издепкен. Алар айлакерлик кылышат, Аллаһ да айлакерлик кылат. Аллаһ айлакерлердин мыктысы.²

الْأَرْضِ مَحْفُوفُونَ أَنْ يَنْخَطِفَكُمْ الْثَّامِسُ
فَتَأْتَوْنَكُمْ وَآيَتُهُمْ تَبْصُرُهُمْ وَرَزَقَكُم مِّنَ
الْظُّلُمَاتِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٢٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ
وَتَحُونُوا أَمْنَتِيكُمْ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾

وَأَعْلَمُوا أَنَّكُمْ أَعْمَالُكُمْ وَأُولَٰئِكُمُ
فِتْنَةٌ وَأَنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٢٩﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِن تَشْكُرُوا اللَّهَ يَجْعَلْ
لَكُمْ مَرْقَاتًا وَيُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ
وَيَغْفِرَ لَكُمْ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٣٠﴾

وَإِذْ يَتَمَكَّرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنْشِئُونَ
أُتُفَتُّنُوكَ أُتُنَجِّرُوكَ أُتُهْزَلُوكَ وَيَتَمَكَّرُونَ
وَيَتَمَكَّرُ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَكْرِهِنَّ ﴿٣١﴾

1 Адам баласы өз каалоосу менен ыйман келмесин айтып, Ислам динин кабыл алганда, Исламда (Кураанда) айтылган бардык өкүмдөрдү аткарууга Аллаһ менен пайгамбарын ишендирген, башкача айтканда өз мойнуна аманат алган болот. Кийин эгер ал Кураан өкүмдөрүн бузса – бул анын Аллаһка жана пайгамбарына кыянат кылганы. Ошондой эле, мусулман пенде башка мусулман пенделеринин аманаттарына, убадаларына да кыянат кылбоосу – парыз.

2 Абу Жahl бин Хишам башчылыгындагы мушриктердин башчылары Маккада

31. Эгер аларга Биздин аяттарыбыз окулса: “Биз укканбыз. Эгер кааласак буга окшогонду биз деле айта алабыз. Бул байыркылардын жомокторуна башка нерсе эмес” дешет.¹

32. Бир кезде алар: “О, Аллах! Эгер мына бул (Мухаммад айтып жаткан сөздөр) Сенин алдындан келген Акыйкат (экени чын) болсо, асмаңдан үстүбүзгө таш жаадыр же бизге жан ооруткан азап жибер!” – дешти.

33. (О, Мухаммад, ар качан) сен алардын арасында экениңде, Аллах аларды азаптабайт. Жана алар

وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا قَالُوا قَدْ سَمِعْنَا
لَوْ شَاءَ لَقُلْنَا مِثْلَ هَذَا إِنْ هَذَا إِلَّا
أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣١﴾

وَإِذَا قَالُوا لِلَّهِمَّ إِنَّ كَانَ هَذَا هُوَ الْحَقُّ
مِنْ عِنْدِكَ فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَارَةً مِنْ
السَّمَاءِ أَوْ آتِنَا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣٢﴾

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا
كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ

исламдык дааватка чекит коюу үчүн түндөрдүн биринде масилетке чогулушат. “Эмне кылабыз. – дешет алар – ата-бабаларыбыздын динине, каада-салтына каршы болгон мына бул Мухаммадды жөн койбузбу, өлтүрөбүзбү же сүргүн кылып таштайлыбы?” Ошондо алар Мухаммад саллаллоху алайхи ва салламды айлакерлик менен өлтүрүү долбоорун түзүшөт. Долбоор боюнча Курайш урууларынын бардыгынан бирден жигит тандап алышып, кылыч менен куралдандырылат. Бардыгы эл аягы тынганда Мухаммаддын үйүнө барып, ага бир адам сыяктуу кол салышмак болот. Ошондо анын каны (куну) урууларга тарап кетмек жана Бану Ханим (Мухаммаддын уруусу) жанга-жан алаалбай, кун пулун алуу менен эле тынчтанып калмак. Мына ушул кутумду аткарганы желдеттер жолго чыкканда, Аллах Өз пайгамбарына окуянын кабарын билдирет жана эмне кылуу керектигин үйрөтөт. Алар келгенде Мухаммад саллаллоху алайхи ва саллам, капыстан бет маңдайдан чыга калып, аларга топурак чачып жиберет, Аллаһтын кудурети менен бардыгынын көздөрүнө чаң толуп, абдырап, көрбөй калганда Аллаһтын элчиси чыгып кетет. Ушул кетиште досу Абу Бакр экөө туп-туура Мединага барып, Аллаһ аны жана башка мусулмандарды мединалык ансарийлер менен кубаттандырат. Ал жерде күч жыйнап, бир нече жылдан соң кайра келип, ата журту Маакканы фатх кылат. Ошентип, Аллаһтын айлакерлиги мушриктердин амалкерлигинен жогору келет.

1 Бирок, алар жалган айтып жатышат. Аллах Өз пайгамбарына: “Айткын, оо, Мухаммад. Эгер алар Кураан Биздин сөзүбүз экенине күмөндө болушса ушуга окшогон бир гана сүрө келтиришсин” деп сөз жарышка чакырганда эч бири жооп бере албай калышкан болчу. Бул алардын көкбеттиги. Эмне дээрин билбестен эми, “Кураан байыркылардын жомогу” деп жатышат. Эмне, байыркылар айтканды кийинкилер айта албайт бекен? Жомок болсо, ошого окшотуп айтышсынчы, кана?!. Анын үстүнө Кураан сыяктуу, акындарды алсыз калтырган кереметти, эч кимден дарыс албаган, сабатсыз Мухаммад кайдан жаза алмак. Баса, ал жазуу тургай, окууну да билбеген сабатсыз эле го!

يَسْتَغْفِرُونَ ﴿٣٣﴾

(тооба кылышып) күнөөлөрүнө
(Аллаһтан) кечирим сурапса да
Аллаһ аларды азаптабайт.

34. (Бирок,) Алар (мусулмандарды)
Масжид аль-Харамдан тосуп
жатса Аллаһ аларды азаптабай
коймок беле?! Анын (Масжид
аль-Харамдын) ээлери алар эмес!
Анын (чыныгы) ээлери такыбаалуу
адамдар. Бирок, көпчүлүгү (муну)
билишпейт.

وَمَا لَهُمْ آلَا يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ وَهُمْ يَصُدُّونَ
عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَا كَانُوا أَوْلِيَاءَ فَاذْ
لِئِنْ أَوْلِيَاؤُهُ إِلَّا الْمَثَفُونَ وَلَكِنْ
أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٤﴾

35. Алардын “Байтуллах” (Аль-Харам)
алдындагы “намаздары” ышкырык
жана кол чабуудан башка эмес
эле! Эми, (эй, мушриктер!) каапыр
болгонуңарга жараша азапгы(н
даамын) таткыла!

وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ إِلَّا
مُكَاةً وَتَصْدِيَةً فَذُوقُوا الْعَذَابَ
بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٥﴾

36. Каапырлар (адамдарды) Аллаһтын
жолунан тосуу үчүн мал-
дүйнөлөрүн жумшашат. Дагы эле
жумшай беришет, бирок кийин
(бул иштери) өз баштарына
бушайман болот. Кийин...
жеңилишет! Каапырлар (Акыретте)
Тозокко чогултулат,

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ
لِيَصُدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ فَسَيُنْفِقُونَهَا
ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً ثُمَّ يُغْلَبُونَ
وَالَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ
يُخْشَرُونَ ﴿٣٦﴾

37. Аллаһ ышыластарды таза-
пакизалардан ажыратып алып,
бири-бирине кабаттап, жыйнап,
бардыгын Тозокко салышы үчүн.
Ошолор анык зыян тартуучулар!

يَسْمِئُ اللَّهُ الْخَبِيثَ مِنَ الظَّنِّ وَيَجْعَلُ
الْخَبِيثَ بَعْضُهُ عَلَىٰ بَعْضٍ فَيَرْكَبُ
جَمِيعًا فَيَجْعَلُهُ فِي جَهَنَّمَ أُولَٰئِكَ هُمُ
الْخٰثِرُونَ ﴿٣٧﴾

38. (О, Мухаммад), каапырларга айт:
Эгер (душмандыгын) токтотушса,
өткөн күнөөлөрү кечирилет. Эгер
улантышса, (билип коюшсун):
мурункулардын жолу өткөн!¹

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَسْتَهْوَئُوا عُفْرِ
لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ وَإِنْ يَعُودُوا فَقَدْ مَضَتْ
سُنَّتُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٨﴾

1 Алардан мурда да нечендеген мушрик коомдор Аллаһтын эскертүүсүн кулактарынын сырттан кетирип, душмандыктарын улантышканда Аллаһ алардын үстүнө азап-балаларды жиберип азаптаган.

39. (О, момундар!) каапырларга каршы, (жер бетинде) фитна (ширк жана динге тоскоолдук) калбай калганга чейин жана дин-өкүмдүн бардыгы Аллаһка таандык болгонго чейин согуша бергиле. Эгер токтотушса, Аллаһ жасаган иштерин Көрүүчү.

40. А, эгер (Аллаһка моюн сунуудан) жүз бурушса, билгиле, силердин башчыңар – Аллаһ! Ал мыкты Башчы жана мыкты Жардамчы!

41. Эгер силер (о, момундар) Аллаһка жана Өз пендебизге түшүргөн нерсеге (Кураанга) ишенген болсоңор, билип алгыла, (ак менен кара) ажыратылган жана эки (аскердик) жамаат жолугушкан күндө, олжого алган нерсөңөрдөн бештен бир бөлүгү – Аллаһка жана Пайгамбарына, (калганы) тууган-уруктарга, жетимдерге, мискин-кедейлерге жана мусалырларга. Аллаһ ар нерсеге Кудуреттүү.¹

42. Ошондо (Бадр согушу болуп, олжо алынган күндө) силер (Мединага) эң жакын жерде, алар (мушрик аскерлери) алысыраак жерде, ал эми, кербен силерден төмөнүрөөк

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ
وَتَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ فَإِنِ
أَنفَقُوا فَإِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣٩﴾

وَإِن قَوْلُوا فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَوْلَاكُمْ
بِعَمَلِ الصَّالِينَ وَبِعَمَلِ النَّاصِرِ ﴿٤٠﴾

﴿٤١﴾ وَاعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَإِنِ
خُتِمَهُ مِنَ الرِّسَالِ وَالَّذِي الْقُرْآنُ وَالْيَمِينِ
وَالْمَسْكِينِ وَآئِينَ السَّبِيلِ إِن كُنْتُمْ
ءَامَنْتُمْ بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلْنَا عَلَى عَبْدِنَا يَوْمَ
الْفُرْقَانِ يَوْمَ التَّلَافِ الْجَمْعَانِ وَاللَّهُ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٢﴾

إِذْ أَنتُمْ بِالْعُدْوَةِ الدَّنِيَّةِ وَهُمْ بِالْعُدْوَةِ
الْقُصْوَى وَالرَّكْبُ أَشَقَلُ مِنْكُمْ وَكُنْتُمْ
تَوَاعِدُهُمْ لَا يَأْتِيَنَّكُمْ فِي الْوَيْعَةِ وَلَكِن

1 Ушул аягтын өкүмү боюнча, согуштан түшкөн олжалар беш бөлүккө бөлүнүп, бир бөлүгүн “Аллаһ жана Пайгамбарына” калтырып, калган төрт бөлүгүн Мухаммад саллааллоху алайхи ва саллам жең аскерге бир үлүш, атчанга эки (өзүнө жана атына) үлүш иретинде бөлүп берген. Опиентип, согуштан түшкөн олжалар томондогучо бешке бөлүнгөн: 1-Аллаһка жана Пайгамбарына. Бул бөлүктү расулуллаһ Аллаһтын динин өркүндөтүү жана жалпы мусулмандардын пайдасына иштеткен. Өзүнүн жеке кызыкчылыгына иштеткен эмес. 2-Тууган-уруктарга. Булар Бану Хашим жана Бану Мутталибден болгон Пайгамбардын жакындары. Байы болсун, кедейи болсун, баарына бирдей бөлүштүрүлөт. 3-Жетимдерге. Булар атасы өлгөн балдар. Апасы өлүп, бирок атасы тирүү болсо, аны толук жетим катары эсептелбейт. 4-Мискиндерге. Булар аял-эркек, жап-кары кедейлер. 5-Мусалырларга. Булар өз журтунан башка жерде толук камсыздалбай жүргөн сапардагылар.

(деңиз) тарапта эле.¹ Эгер силер (согуш болоор орун жана убакыт жөнүндө мурдатан) убадалашсаңар убадада келише албаган болот элеңер. Бирок, Аллаһ (өз тагдырында) болуп калган ишти болтуруп, өлгөндөрдү далил менен (каапырчылыкты тандаганы үчүн) өлтүрүү үчүн жана тирүү калгандарды да далил менен (ыйманга келгендери себептүү) тирүү калтырыш үчүн (силерди күтүлбөгөн жерден жолуктуруп койду) Чынында Аллаһ Угуучу, Билүүчү.

43. Ошондо, (о, Мухаммад!) Аллаһ сенин түшүндө аларды (мушрик аскерлерин) аз сандуу кылып көргөздү. Эгер көп кылып көргөзсө (жана сен муну сахаабаларыңа айтсаң) муунуңар бошоп, (көпчүлүгү согушууну каалабай) иште талашып калмаксыңар. Бирок, Аллаһ сактады. Чынында, Ал көкүрөктү ээлеген сырларды Билүүчү.

44. Ошондо, (о, мусулмандар), силер жолуккан кезде, Аллаһ (тагдырында) болуп калган ишти аткаруу үчүн көзүңөргө аларды аз көргөзүп, силерди алардын көздөрүнө көп көргөздү. Иштердин бардыгы Аллаһка кайтат.

45. О, ыйман келтиргендер! Эгер (душман) жамаатка жолуксаңар, бекем-сабырдуу болуп, жеңиштен үмүтүңөр болсо, Аллаһты көп-көп эстегиле.

لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا لِيَهْلِكَ
مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيِّنَةٍ وَيَحْيَى مَنْ حَيَّ
عَنْ بَيِّنَةٍ وَإِنَّ اللَّهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٤٣﴾

إِذْ يُرِيكُمْ اللَّهُ فِي مَنَامِكَ قَلِيلًا وَلَوْ
أَرْنَاكُمْ كَثِيرًا لَّقَتُلَّيْتُمْ
وَلَسَرَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ سَلَّمَ
إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٤٤﴾

وَإِذْ يُرِيكُمْ هُمْ إِذْ تَقِفُكُمْ فِي أَعْيُنِهِمْ
قَلِيلًا وَقَلِيلًا كُمْ فِي أَعْيُنِهِمْ لِيَقْضِيَ اللَّهُ
أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ
الْأُمُورُ ﴿٤٥﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً
فَأَلْبِسُوا ذُرِّيَّاتَكُمْ وَأَكْرُوا اللَّهَ كَثِيرًا
لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٤٦﴾

¹ Аллаһ бири-бирине көрүнбөгөн үч тараптагы жаматтан экөөсүн (мусулман аскерлери менен мушрик аскерлерин) Бадр өрөөнүндө канысынан жолугуштурду.

46. Жана Аллаһ менен (Анын) пайгамбарына моюн сунгула, (эч качан) талашып-тартышпагыла! Антсеңер, алсыз болуп, кайратыңар жоголот. Сабыр кылгыла! Аллаһ сабырдуулар менен!
47. Мекендеринен (Маккадан) текеберленип, адамдардын көзүнө шаан-шөкөттөнүп жана Аялаңтын жолунан (адамдарды) тосуу максатында (согушка) чыккандар сыяктуу болбогула! Аллаһ алардын бардык иштерин камтып алуучу.
48. Бир кезде шайтан аларга амалдарын кооз көргөзүп: “Силерди бүтүн адам затынан эч ким жеңе албайт (саныңар да, даярдыгыңар да мусулмандардыкынан көп) Силерди өзүм кепилдигиме аламын (эч коркпогула)” - деди.¹ Ал эми, эки жамаат (согуш майданында) жолукканда (Шайтан): «Менин силер менен ишим жок, (анткени,) мен силер көрбөгөн нерсени көрүп калдым. Мен Аллаһтан коркомун! Аллаһтын азабы катуу» деп, аркасына качып жөнөдү.²
49. Ошондо (мусулмандардын арасындагы) мунафыктар менен

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَتَازَعُوا
فَتَفْتَسِلُوا وَتَذْهَبَ رِجَالُكُمْ وَأَضِيقُوا
إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّادِقِينَ ﴿٤٦﴾

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ
بَطْرًا وَرِقَاءَ النَّاسِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ
اللَّهِ وَاللَّهُ يَمَّا يَحْمِلُونَ مُجِيطٌ ﴿٤٧﴾

وَوَدَّ زَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ وَقَالَ
لَأَعْلَبَنَّكُمْ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَإِنِّي
جَارٌ لَكُمْ فَلَمَّا تَرَآءَ الْفِئَتَانِ
نَكَصَ عَلَى عَقَبَيْهِ وَقَالَ إِنِّي بَرِيءٌ
مِّنْكُمْ إِنِّي أَرَى مَا لَا تَرَوْنَ إِنِّي
أَخَافُ اللَّهَ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٤٨﴾

إِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ

1 Курайштык мушриктердин “Мадлаж” деген уруу менен душмандыгы болгон. Бул уруу өтө согушчан болгондуктан курайш мушриктеринин жүрөгүн түшүрүп, коркутуп алган болчу. Амалдуу Шайтан жөн келбей, ошол уруунун баатыры Сурака бин Малик бин Жашам аль Мадлажинин кейпинде келип, аларды оолуктуруп, демитип турган.

2 Себеби, шайтан мусулмандардын арасында, периштелерди сап-салка бөлүштүрүп, согушка даярдап турган Жебирейил периштени көрүп калган болчу. Наалаты Шайтан качып кеткени менен өз максатына жетип, мушриктерди согуш (өлүм) майданына алып келген эле.

жүрөктөрүндө шек-күмөн болгон (ыйманы күчсүз) адамдар: “Буларды дини оолуктуруп жиберди” - дешти. Ким Аллаһка тобокел кылса, Аллаһ Кудуреттүү (жана өз ишинде) Даанышман.¹

50. (О, Мухаммад) Эгер сен, периштелер каапырларга: “Тозок азабын таткыла! - деп, беттерине, көчүктөрүнө чаап, өлтүрүп жатканын көрсөң эле!
51. (Дагы периштелер) «Бул (азап) өз колуңар жасаган (күнөө) иштер себептүү болууда. Албетте, Аллаһ пенделерине зулумкер эмес” (дешти).
52. (Алардын кылмышы) Фираун адамдарынын жана алардан мурдакылардын кылмышына окшойт: Аллаһтын аягтарына кааныр болушту эле, Аллаһ аларды күнөөлөрү себептүү азапка дуушар кылды. Чынында, Аллаһ – Кубаттуу жана азабы катуу!
53. Бул (азаптар) Аллаһ эч бир коомго берген нээматтарын, качан алар өз жүрөктөрүндө болгон нерсени (ыйманды каапырчылыкка) өзгөртмөйүнчө өзгөртпөөсү себептүү болууда. Чынында, Аллаһ Угуучу, Билүүчү.

مَرَضٌ عَزَّ هَؤُلَاءِ دِينُهُمْ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٥٠﴾

وَأَنزَلْنَاهُ إِذْ يَتَوَفَّى الَّذِينَ كَفَرُوا أَلَمْ تَكُنْ لَهُ بَصِيرَةٌ لَّنْ يَمُوتَ وَهُوَ يُحْيِيهِمْ وَآذِنُ لَهُمْ قَتْلَهُمْ فَذُوقُوا الْعَذَابَ الْحَرِيقَ ﴿٥١﴾

ذَٰلِكَ بِمَا قَدَّمْتُمْ أَيْدِيَكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَالِمٍ لِّلْعَالَمِينَ ﴿٥٢﴾

كَذَٰبٌ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَآلِهِ مِن قَبْلِهِمْ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٥٣﴾

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِّعْمَةً أَنعَمَهَا عَلَىٰ قَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنفُسِهِمْ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٤﴾

1 Мусулмандардын бул согушка коркпой киришүүсүнүн себептери жогоруда айтылды. Бул жерде дагы калган себептери баяндалууда. Бир себеп: алар өздөрүн эч кудуреттүү Аллаһтын ыктыярына, коргоосуна тапшырып, жалгыз Өзүнө таянып, тобокел кылуусу болгон. Дагы бир себеп алардын бекем ишенимдери боюнча, бүт дүйнө эли аларга бир зыян жеткирүү үчүн чогулушса да, Аллаһ эзелки тагдырда жазганынан ашыкча зыян жеткире алышпайт. Ошондой эле, бүт дүйнө чогулуп, бир пайда жеткирүүнү кааласа, Аллаһ каалагандан ашыкча кыпындай да пайда жеткире алышпайт. Демек, бардыгы Аллаһтын Колунда болгон соң, Аллаһтын Китебинде “Аллаһ момундар менен” деген убадасы болгон соң, эмнесен тайсалдашмак?

54. (Дагы алардын иштери) Фираун адамдарынын жана алардан мурункулардын иштерине окшош: Раббисинин аяттарын “жалган” дешти эле, күнөөлөрү себептүү өлүм берип, Фираун адамдарын (деңизге) чөктүрүп жибердик. (Аллаһ жазалагандардын) бардыгы (өздөрүнө) зулум кылуучулар болду.

55. Чынында, Аллаһтын назарында кыбыраган жандыктын эң жаманы – каапырлар. Себеби, алар ыйман келтиришпеди.

56. Сен алар менен убадалаштың эле, кийин, ар бир жолку убадалашууда кыянат кылышты. Алар такыбасы жок адамдар.

57. Эгер аларды согушта тапсаң сазайын берүү менен, артындагыларга сес көргөзүп кой. Эстеринен чыгарбай жүрүшөөр!

58. Эгер (сени менен согушпастык келишимин түзгөн) бир коомдун кыянат кылуусунан корксоң, убада-келишимдерин таштап сал! (Убада бузулганын силер да, алар да) барабар (билип жүргүлө) Чынында, Аллаһ кыянатчыларды сүйбөйт!

59. Каапыр адамдар (“Эми бизге Аллаһтын азабы келишинен) өтүп кеттик” – деп ойлошпосун. Алар (эч качан Аллаһты) алсыз калтыра алышпайт.

60. (О, мусулмандар!) Аларга (душманыңарга каршы) колуңардан келген бардык күч-кубатты: жабдыкталган аттарды

كَذَّابٍ إِلَىٰ آلِ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ
كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا رَبِّهِمْ فَأَهْلَكْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ
وَأَعْرِضْنَا آلَ فِرْعَوْنَ وَكُلَّ كَاذِبٍ
ظَالِمِينَ ﴿٥٤﴾

إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِندَ اللَّهِ الَّذِينَ كَفَرُوا
فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥٥﴾

الَّذِينَ عَاهَدْتَ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُونَ
عَهْدَهُمْ فِي كُلِّ مَرْجَءٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ ﴿٥٦﴾

فَإِذَا تَشَفَّعْتَهُمْ فِي الْحَرْبِ فَتَرِدْهُمْ مِّنْ خَلْفِهِمْ
لَعَنَهُمْ يَدَّكَ وَتَكْرُوهٌ ﴿٥٧﴾

وَأَمَّا تَخَافَنَّ مِنْ قَوْمٍ خِيَانَةً فَانْصُرْهُمُ
عَلَىٰ سَوَاءٍ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِبِينَ ﴿٥٨﴾

وَلَا يَجْعَلَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَبِيلَهُمْ
لَا يُعْجِزُونَ ﴿٥٩﴾

وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ
رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِيَ عَدُوَّ اللَّهِ

даярдап койгула! Аны менен Аллаһтын жана өзүңөрдүн душманыңарга жана да (ким экенин) Аллаһ гана билип, силер билбеген башка адамдарга айбат-сүр көргөзөсүңөр. Аллаһтын жолунда (жихад үчүн) эмнени сарп кылсаңар (Кыяматта) өзүңөргө зулум кылынбаган абалда толугу менен кайтарылат.

61. Эгер алар (душмандар) тынчтыкка ыктаса, сен да тынчтыкка умтул жана Аллаһка тобокел кыл. Аныгында, Ал – Угуучу, Билүүчү.
62. Эгерде сени алдоону каалашса, сага Аллаһ жетиштүү: Ал сени Өзүнүн (асмандан келген) жардамы жана момундар менен колдогон.
63. Жана (көбүрөөк кубаттуу болуш үчүн) алардын жүрөктөрүн (өз ара) үлпөт-дос кылып койду. Эгер сен жер бетиндеги бардык байлыкты сарп кылсаң да, алардын жүрөктөрүн дос кыла албайт элең. Бирок, аларды Аллаһ дос кылды. Чынында, Аллаһ – Кудуреттүү, Даанышман!
64. О, Пайгамбар! Сага жана сени ээрчиген момундарга Аллаһ жетиштүү.
65. О, Пайгамбар! Момундарды согушка кайрагандыр! (О, момундар!) Эгер силерден жыйырма гана сабырдуу эр жүрөктөр болсо, (душмандан) эки жүздү, ал эми, силерден жүз болсо, каапырлардан минди жеңе алат. Мунун себеби, алар түшүнбөгөн адамдар.

وَعَدُوكُمْ وَالْحَرِيرَ مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ
اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ وَمَا تُقِفُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ
اللَّهِ يُوَفِّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تظْلَمُونَ ﴿٦١﴾

﴿وَإِنْ جَنَحُوا لِلسَّلَامِ فَاِجْتَعِ لَهُمْ وَكَلَّ عَلَى
اللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ ﴿٦٢﴾

وَإِنْ يُرِيدُوا أَنْ يَخْدَعُوكَ فَإِنَّ حَسْبَكَ اللَّهُ
هُوَ الَّذِي آتَاكَ بِتَضَرُّعٍ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٣﴾

وَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ لَوْ أَنْفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ
جَمِيعًا مَا أَلَّفْتَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلَكِنَّ
اللَّهَ أَلَّفَ بَيْنَهُمْ إِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٦٤﴾

يَأْتِيهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللَّهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٥﴾

يَأْتِيهَا النَّبِيُّ حَرَضَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى
الْقِتَالِ إِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ عِشْرُونَ صَابِرُونَ
يَغْلِبُوا أَمَّا ثَلَاثِينَ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ قِوَانَةٌ
يَغْلِبُوا أَلْفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِأَنَّهُمْ
قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٦٦﴾

66. Эми, Аллах силерден (милдетинерди) жеңилдетти. Жана силерде (он эсе, жыйырма эсе көп душманга тең келе албай турган) алсыздык бар экенин билди. Эми, силерден жүз сабырдуу болсо эки жүздү жеңет, эгер силерден миң болсо, Аллаһтын уруксаты менен, эки минди жеңет,¹ Аллах сабырдуулар менен!

67. Качан жер бетинде (Исламга очошкөндөр калбай, толук) жеңүүчү болмоюнча эч бир Пайгамбардын алдында туткундар(дын) болуусу мүмкүн эмес болчу. Силер дүйнө пайдасын каалайсыңар, Аллах болсо, Акыретти каалайт. Аллах – Кудуреттүү, Даанышман.²

68. Эгерде, Аллаһтын тагдырында (“Ислам үмөтүнөн азап көтөрүлгөн” деп) жазылып коюлбаганда алган кун акыңардын жазасына силерди чоң азап кармайт эле.³

69. Эми, олжо кылып алган нерселерден адал-таза билип жей

الَّذِينَ خَفَّفَ اللَّهُ عَنْكُمْ وَعَلِمَ أَنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا فَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ أَلْفٌ يَغْلِبُوا أَلْفَيْنِ بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٦٦﴾

مَا كَانَ لِشَيْءٍ أَنْ يَكُونَ لِلَّهِ الْأَمْرُ حَتَّى يُنْزِلَ فِي الْأَرْضِ فَرْدًا وَنَعْرَضَ الدُّنْيَا وَاللَّهُ يُرِيدُ الْآخِرَةَ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٦٧﴾

لَوْلَا كِتَابٌ مِنَ اللَّهِ سَبَقَ لَمَسَّكُمْ فِيمَا أَخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٦٨﴾

فَكُلُوا مِمَّا غَنِمْتُمْ حَلَالًا طَيِّبًا وَلَوْ أَنَّهُ

1 Демек, мусулман адам эч болбоду дегенде эки душманга тең келе ала турган күч-кубат жана даярдыкта болушу керек экен

2 Бул аят. Бадр согушунда Исламды түбүнөн курутабыз деп келген мушриктерди, туткунга түшкөндөн соң, өздөрүнө жараша кылып “курутуу” таштабай, туткунда сактап, алардын башы үчүн белгилүү өлчөмдө кун акы (залог) алган Пайгамбарыбызга жана башка момундарга Аллах Тааланын эскерткени. Бир аз гана дүйнөлүк пайданы ойлон, зыянкөч. Исламга өч немелерди бошотуп жиберүү Исламга пайда алып келбейт эле.

3 Бул аят жөнүндө, пайгамбарыбыз саллаяллоху алайхи ва саллам: “Эгер Бадр күнүндө азап түшкөндө, Умардан башка эч ким тирүү калмак эмес” деген. Анткени, бир гана Умар көпчүлүктүн кун акы алуу пикирине кошулбай “алар Исламды курутканы келишкен, биз да аларды өлтүрүп салышыбыз керек” деген пикирди айткан. Аят Умардын пикирин тастыктап түшкөн.

бергиле.¹ Аллаһтан корккула!
Чынында, Аллаһ – Кечиримдүү,
Ырайымдуу.

70. О, Пайгамбар! Кол астындагы туткундарга айт: “Эгер Аллаһ жүрөгүңөрдө жакшылык (ыйман) бар экенин билсе, силерге, алынган кун акыңардан жакшыраак нерсени берет жана (откөндөгү) күнөөңөрдү кечирет. Жана Аллаһ – Кечиримдүү, Ырайымдуу.

71. Эгер алар (мушрик туткундар) сага кыянат кылууну каалашса, мындан мурун Аллаһка да кыянат кылышкан болчу, кийин Аллаһ аларды колуна салып берди. Аллаһ – Билүүчү, Даанышман.

72. Чынында, ыйман келтирин, (диндерин сактап калуу үчүн Маккадан Мединага) хижрат кылган жана Аллаһ жолунда мал-жандары менен жихад кылган мусулмандар менен, аларга (Мединадагы өз үйлөрүнөн) орун-очок берип, ансар – жардамчы болгондор бири-бирине жакындос. Ал эми, ыйман келтирсе да, хижрат кылбаган адамдар болсо, качан хижрат кылмайынча силерге эч нерседе дос боло алышпайт. Эгер алар силерден душмандарына каршы жардам сурашса, жардам берүү мойнуңарда милдет. Ал эми, силер менен (өз ара согушпоо жөнүндө) убада-келишими бар болгон коомго каршы жардам сурашчу болсо, анда жардам

إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٧٠﴾

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَنْ فِي أَيْدِيكُمْ مِنَ الْأَشْرَكِ إِنَّهُمْ يَعْلَمُ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا يُؤْتِيكُمُ خَيْرًا مِّمَّا أَخَذَ مِنْكُمْ وَيَغْفِرَ لَكُمْ وَاللَّهُ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٧١﴾

وَأَنْ يُرِيدُوا أَخِيَاكَ فَقَدْ خَالَأُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ فَأَمْكَنَ مِنْهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٧٢﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجْهَهُمْ وَإِيَّامُؤْلِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ ءَاوُوا وَنَصَرُوا أُولَئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يهاجِرُوا مَا لَكُمْ مِنْ وَلِيَّتِهِمْ مِنْ شَيْءٍ حَتَّى يُهاجِرُوا وَإِنْ أَنْتُمْ أَنْصَرْتُمْكُمْ فِي الَّذِينَ فَتًىكُمْ أَنْصَرُوا إِلَّا عَلَى قَوْمٍ يَبِينُكُمْ وَبَيْنَهُمْ فِتْنٌ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٧٣﴾

¹ Ислам үмөтүнө ырайым-пазилет коргозгон Аллаһ, илгерки үмөттөргө адал кылбаган олжону буларга адал кылып берди.

бербейсиңер. Аллаһ эмне иш жасаганыңарды Корүүчү.

73. Каапыр адамдар бири-биринин достору. (Демек, силер эгер момун болсоңор, момундарды дос, каапырларды душман туткула). Эгер ушуну аткарбасаңар, жер бетинде бузукулуктар жана чоң күнөөлөр болот.

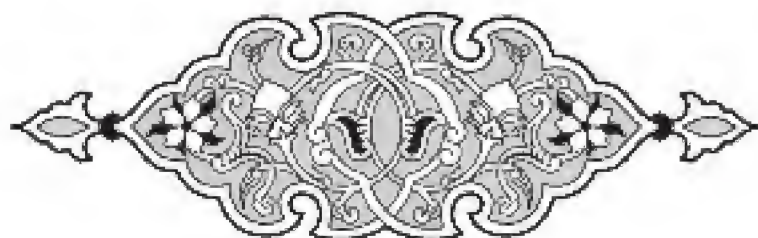
74. Ыйман келтирип, хижрат кылып, Аллаһтын жолунда жихад кылган адамдар менен аларга орун-жай даярдап, жардам бергендер чыныгы ыймандуулар! Аларга (Раббисинен) кечирим жана улук ырыскылар бар!

75. Кийинчерээк болсо да ыйман келтирип, хижрат кылып, силер менен бирге жихад кылгандар – силерден. Жана бир туугандар Аллаһтын Китебинде бири-бирине жакыныраак. Аллаһ ар бир нерсени Билүүчү!

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِعَصَائِهِمْ أُولَئِكَ بَعْضٌ
إِلَّا تَتَّقُلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةً فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ
كَبِيرٌ ﴿٧٣﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَالَّذِينَ ءَاوَأُوا وَنَصَرُوا أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ
حَقًّا لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٧٤﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْ بَعْدُ وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا
مَعَكُمْ فَأُولَئِكَ مِنْكُمْ وَأُولَئِكَ الْأَرْحَامُ
بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ
بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٧٥﴾

9 «Тауба» сүрөсү¹

سُورَةُ التَّوْبَةِ

1. (Бул –) Аллаһ жана (Анын) пайгамбары тарабынан силер убада-келишим түзгөн мушриктер үчүн (келишим милдетинен) кутулуу (жарыясы)!
2. (О, мушриктер!) Төрт ай (мөөнөттүн) ичинде жер бетинде (тынч-аман) жүрө бергиле. Жана билип алгыла, (силерге тынчтык мөөнөтү берилсе да) силер эч качан Аллаһты алсыз калтыра албайсыңар. Аллаһ (ширк иштерин уланткан) каапырларды шерменде кылуучу.
3. (Бул) Аллаһ жана (Анын) пайгамбары тарабынан, чоң ажы күнү (Курман майрамы) болгондо адамдарга, Аллаһ жана Анын пайгамбары мушриктерден таза (б.а. алардын алдында убада-милдеттенмеси жок) экенин жарыялап коюу!² (О, мушриктер!) Эгер тооба кылсаңар, өзүңөргө жакшы (мал-жаныңарды сактап каласыңар) Эгер жүз бурсаңар, билип койгула, силер Аллаһты алсыз калтыруучу эмессиңер. Жана

بَرَاءَةً مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُم مِّنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١﴾

فَاصْبِرُوا فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَلِمُوا أَنَّهُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَأَنَّ اللَّهَ مُخْزِي الْكَافِرِينَ ﴿٢﴾

وَأَذِّنْ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ وَرَسُولُهُ فَإِنْ تُبْتِغُوا فَتَنًا فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا أَنَّهُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣﴾

1 Бул сүрө Мединада түшкөн. 129-аяттан турат. Сүрөнүн эки аты бар. «Бараага» деген аты «тазартуу», «кутулуу» дегенди билдирет. Анткени, бул сүрөдө белгилүү мөөнөттөгү келишимдеринен кийин мушриктерге берилген согушпоо жөнүндөгү убаданы моюндан сакыт кылып, анын милдет-жүгүнөн кутулуу жөнүндө икаа кылынат. «Тообанан» мааниси белгилүү. Бул сүрөнүн дагы бир өзгөчөлүгү - «Бисмиллаһ» менен башталбайт.

2 Хижранын 9-жылынын чоң ажы күнүндө, Маккага келген бардык арабдардын алдында – алардын арасында мусулманы да, мушриги да бар эле – Али бин Абу Талип, Аллаһтын ушул окумун окуп билдирди. Жана ушул (9-) жылдан кийин бардык мушриктер үчүн Аль-Харамга (Каабага) кирүүгө тыюу салынды.

(О, Мухаммад,) каапырларга жан ооруткан азаптын кабарын берип кой!

4. Ал эми, силер келишим түзгөн мушриктер (милдеттенмелерден) эч нерсени бузбаса жана силердин эч бир душманыңарга жардам бербесе, анда алардын келишимдерин өз мөөнөтүнө чейин толук сактагыла. Албетте, Аллаһ такыба кишилерди сүйөт.
5. Эми, качан “Аль-Хурум” айлары (мушриктер менен согушууга тыюу салынган төрт ай) чыгаары менен, мушриктерди тапкан жериңерде өлтүргүлө¹, туткундагыла, курчоого алгыла жана (алардын) ар бир жолдорунда (сазайын берүү үчүн) күтүп олтургула! Эгерде тооба кылып, намаз окуп, зекет беришсе (мусулман болушса) жолдоруна тоскоол болбогула. Чынында, Аллаһ – Кечирүүчү, Ырайымдуу.²
6. Эгер мушриктердин бири сенден (Аллаһтын сөзүн угуп, Ислам менен таанышуу үчүн) коргоо-кепилдик сураса, аны – Аллаһтын Сөзүн укканга чейин – өз кепилдигиңе ал. Андан соң аны өзүнүн тынч мекенине жеткирип кой. Бул (өкүм) алардын билимсиз коом болгону (жана Исламды таанып-билип алуусуна шарт жаратып берүү) үчүн.

إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ لَمْ يَنْقُصُوا عَنْ شَيْءٍ وَلَمْ يُظَاهِرُوا عَلَيْهِمْ أَفَأَنْتُمْ أَحَدٌ فَأَتِمُّوا إِلَيْهِمْ عَهْدَهُمْ إِلَىٰ مُدَّتِهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٩﴾

فَإِذَا انسَلَخَ الْأَشْهُرُ الْحُرُمُ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَخُذُواهُمْ وَأَخْصِرُواهُمْ وَأَقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٠﴾

وَإِنْ لَكَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ أَسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّىٰ يَسْمَعَ كَلِمَةَ اللَّهِ ثُمَّ أَبْلِغْهُ مَأْمَنَهُ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١١﴾

1 Исламды бузуу үчүн атайын түзүлгөн Ахмадия сектасынын котормолорунда бул аягыга «өлтүргүлө» деген сөз «сургула» деп бурмаланган.

2 Тооба кылган мушриктердин өткөн күнөөлөрүн кечирүү менен аларга ырайым кылат.

7. (Ал эми, убадасын сактабаган) мушриктерге кантип, Аллаһ жана Анын пайгамбары тарабынан убада болсун?! Эми, Масжид аль-Харамдын астында убадалашкан кишилер үчүн гана (ошол Ыйык Үйдүн урматына убадаңарды сактагыла) Качан силер үчүн (берген келишиминде) түз турушса, силер дагы түз тургула. Албетте, Аллаһ (Өзүнөн) корккон (такыба) адамдарды сүйөт!
8. Кантип (алар үчүн убада сактоо болсун?!) Чынында, алар эгер силерден үстөм-жогору болушса, силер жөнүндөгү (өз моюндарына алган) убадага да, милдеттенмеге да карашпайт. Ооздору менен силерди ыраазы кылса да, (берген анттарына) жүрөктөрү көнбөй турат. Жана алардын көпчүлүгү бузукулар!
9. Аз гана (дүйнөлүк) баага Аллаһтын аяттарын сатып жиберишет жана (адамдарды) Аллаһтын жолунан тосушат. Алардын жоруктары кандай жаман!
10. Момун жөнүндөгү (өз мойнундагы) келишимге да милдеттенмеге да карашпайт. Жана алар ашынып, чектен чыккан адамдар!
11. Эгер тооба кылып, намаз окуп, зекетти берип калышса, анда алар – диндеш биртууганыңар. Биз Өз аяттарыбызды билген коом үчүн (ушинтип) ачык-айкын баяндайбыз.

كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ عِنْدَ اللَّهِ
وَعِنْدَ رَسُولِهِ إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ عِنْدَ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ قَالُوا اسْتَقِيمُوا إِلَيْكُمْ
فَأَسْتَقِيمُوا لَهُمْ إِنْ أَلَّفَ اللَّهُ يَحِبُّ
الْمُتَّقِينَ ﴿٧﴾

كَيْفَ وَإِنْ يَظْهَرُ عَلَيْكُمْ لَا تَرْقُبُوا
فِيكُمْ إِلَّا أَوْلَا ذِمَّةٍ يُرَضُّونَكُمْ
بِأَفْوَاهِهِمْ وَتَأْكُلُ فُلُوقُهُمْ وَأَكْثَرُهُمْ
فَاسِقُونَ ﴿٨﴾

أَشْرَوْا بِعَايَتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَوَسَدُوا عَنْ
سَبِيلِهِمْ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿٩﴾

لَا يَرْقُبُونَ فِي مُؤْمِنٍ إِلَّا أَوْلَا ذِمَّةٍ
وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ ﴿١٠﴾

فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا
الزَّكَاةَ فَخَلُّوا كُمْ فِي الْيَمِينِ
وَنُفِصِلُ الْآلَاءَ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١١﴾

12. Жана эгер келишимге кол койгондорунан кийин ант-убадаларын бузушса жана силердин диниңерди айыпташса, (аларды ушуга үйрөткөн) каапырлардын башчыларына каршы согушукула! Чынында аларда, ант (сактоо) деген болбойт. Кана эми, алар (кыянаттарынан) токтошсо!

13. (О, момундар!) Өздөрү биринчи баштап, ант-убадаларын бузган жана пайгамбарды (журтунан) чыгарууга жан үрөп аракеттенген адамдарга каршы согушпайсыңарбы? Эмне, алардан коркосуңарбы?! Аллаһтан коркушуңарга Ал көбүрөөк акылуу эмеспи, эгер момун болсоңор?!

14. Аларга каршы согушукула! Аллаһ силердин колуңар менен аларга азап берип, шерменде кылып, силерге жардам берет жана момундардын жүрөктөрүн (догу ызааны) айыктырат.

15. Жана жүрөктөрүнүн ачуусун кетирет (өч алуу көксөөсүн кандырат).¹ Жана Аллаһ алардан каалагандарынын тообасын кабыл алат. Аллаһ Билүүчү, Даанышман.

16. Же болбосо, (о, ыймандуу пенделер!) Аллаһ силердин араңардан жихад кылгандар менен Аллаһтан, Анын пайгамбарынан жана момундардан башкаларды дос тутпагандарды билип

وَإِنْ لَّكَثَرُوا أَيْمَانَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعَنُوا فِي دِينِكُمْ فَقَاتِلُوا أَيْمَةَ الْكُفْرِ إِنَّهُمْ لَا أَيْمَانَ لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَنْتَهُوْنَ ﴿٥﴾

أَلَا تَقَاتِلُونَ قَوْمًا نَكَثُوا أَيْمَانَهُمْ وَهَمُّوا بِإِخْرَاجِ الرَّسُولِ وَهُمْ بَدَءُوكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ أَتُخْشَوْنَهُمْ فَأَلَّفَهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَوْهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٦﴾

فَقَاتِلُوهُمْ يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ وَتُخْزِيهِمْ وَتَنْصُرُكُمْ عَلَيْهِمْ وَتَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ ﴿٧﴾

وَيُدْهَبُ غِيظُ قُلُوبِهِمْ وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٨﴾

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُتْرَكُوا وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَلَمْ يَتَّخِذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَا رَسُولِهِ وَلَا الْمُؤْمِنِينَ وَلِيجَةً وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٩﴾

¹ Мушриктер мусулмандарды өз журтттарынан "Раббим – Аллаһ" – деген "күнөөлөрү" үчүн гана азап берип, айдап чыкканы себептүү алардын жүрөгү ызага, өч алууга толгон болчу.

алмайынча (согуш менен сыналбай) жөн калабыз деп ойлойсуңарбы?! Аллаһ силердин бардык ишинерден кабардар.

17. Өз каапырчылыктарына өздөрү күбө болуп турган абалда, мушриктер Аллаһтын мечиттерин (ибадат менен) абат кылып жиберүүлөрү эч мүмкүн эмес! (Себеби) Алардын амал-ибадаттары (ширк кылганы себептүү) “күйүп” кеткен. Жана алар Тозокто түбөлүк калуучулар!

18. Чынында, Аллаһтын мечиттерин, Аллаһка, Акырет күнүнө ишенген, намаз окуп, зекет берген жана Аллаһтан башка эч кимден коркпогон адамдар (курушат жана) абат кылышат. Дал ушул адамдар Туура Жол табуучулардан болсо ажеп эмес!

19. Эмне, силер ажыларды сугаруу менен Масжид аль-Харамды оңдоону, Аллаһка, Акырет күнүнө ишенген жана Аллаһ жолунда жихад кылган момундарга (алардын ыйманына) теңеп жатасыңарбы? Алар Аллаһтын назарында (ыйман менен жихадка чыккандарга эч качан) тең боло алышпайт! Аллаһ заалым коомду Туура Жолго баптабайт!¹

20. Ыйман келтирген, хижрат кылган жана Аллаһтын жолунда мал-

مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَنْ يَعْمُرُوا مَسْجِدَ اللَّهِ
شَاهِدِينَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ بِالْكُفْرِ أُولَٰئِكَ
حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي النَّارِ هُمْ
خَالِدُونَ ﴿١٧﴾

إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسْجِدَ اللَّهِ مَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَءَاتَى
الزَّكَاةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللَّهَ فَعَسَىٰ أُولَٰئِكَ
أَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ﴿١٨﴾

﴿١٩﴾ أَجَعَلْتُمْ سَفَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ وَجَاهِدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ
اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٢٠﴾

الَّذِينَ ءَامَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ

1 Кээ бир мусулмандар менен мушриктердин арасында талаш чыкканда мушриктер “ыйман келтирдим” эле дейсиңер. Бирок, биз деле, келген ажыларды замзам суу менен сугарып, Каабаны анча-мынча оңдоп турабыз. Бул иш силердин ыйман-ибадатыңардан кем калбаса керек” дешкенде, бул талаш маселени чечүү үчүн Аллаһ ушул аятты түшүргөн.

жандарын аябай жихад кылган адамдардын даражасы Аллаһтын алдында көп эсе жогору. Ушулар гана жеңишке жетүүчүлөр!

21. Раббиси аларды Өзүнүн ырайымы, ыраазычылыгы жана түгөнгүс нээматтар болгон Бейиштер менен сүйүнтөт.

22. Алар анда түбөлүк калышат. Чынында Аллаһтын алдында чоң сооптор бар!

23. О, ыйман келтиргендер! Эгер силердин атаңар, ага-иниңер ыймандан каапырчылыкты (көбүрөөк) сүйчү болсо, аларды (ким болушуна карабай) дос тутпагыла! Силердин араңардан кимде-ким аларды дос тутса, алар – анык заалымдар!

24. Айт (о, Мухаммад): “Эгер силердин атаңар, бала-чаканар, ага-иниңер, жуп-жубайыңар, тууган-уругуңар, тапкан мал-дүйнөңөр, жүрүшпөй калышынан корккон соодаңар жана өзүңөргө жаккан үй-жайыңар силерге Аллаһтан, Анын пайгамбарынан жана Аллаһтын жолунда жихад кылуудан да сүйүктүүрөөк болсо, анда... Аллаһ (силерге) Өз ишин (азабын) алып келишин күтө бергиле! Аллаһ бузуку коомду Туура Жолго баштабайт!”

اللَّهُ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ أَكْثَرُ دَرَجَةٍ عِنْدَ اللَّهِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٢١﴾

يَسِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِّنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَّهَتْ لَهُمْ فِيهَا نَعِيمٌ مُّقِيمٌ ﴿٢٢﴾

خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٢٣﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ وَأَخْوَانَكُمْ أَوْلِيَاءَ إِنِ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَمِنْكُمْ قُلُوبٌ هُمْ أَظْلَمُ لِمَوْتِ ﴿٢٤﴾

قُلْ إِن كَانِ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَنِسَاءُكُمْ وَأَخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسْكَنٌ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرْتَفِضُوهُ أَحَقُّ بِأَن يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرٍ ؕ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٥﴾

1 Бул улук аят Аллаһ жана Анын Пайгамбарын сүйүү жана аларды сүйүүнү ар кандай адамдын сүйүүсүнөн жогору коюуунун важып (зарыл, милдет) экенине далил болот. Кээ бир мусулмандар Аллаһ менен Пайгамбарын сүйүү кандай болоорун түшүнүшпөйт же өтө эле жөнөкөй түшүнүшөт. Аллаһ менен Пайгамбарын сүйүүнүн мааниси ал экөөсүнүн буйруктарын ар кандай адамдын буйругунан жогору коюууну, Аллаһ жиберген жана Пайгамбар алып келген диндин кызыкчылыгын ар кандай кызыкчылыктан жогору коюуну түшүндүрөт. Сахаабалар Аллаһтын Динин жогору

25. Аллаһ силерге көп орундарда жана Хунейн (деген жердеги согуш) күнүндө да жардам берди: бир кезде силерди сапыңардын көптүгү кубангыш жиберди эле, кийин бул силерге эч кандай пайда бербей калды жана силер үчүн жер кең болсо да тар көрүнүп, артыңарга качып калдыңар.¹

26. Кийин Аллаһ Өз пайгамбары менен ыймандууларга тынчтык-бейпилдигин жана силер көрө албаган аскерлерин (периштелерин) түшүрүп, каапырларды (жеңилүү менен) азаптады. Каапырлардын жазасы – ушул!

27. Андан соң, ушундан (каталардан) кийин деле, Аллаһ Өзү каалаган адамдардын тообаларын кабыл алды (кечирди). Аллаһ – Кечирүүчү, Боорукер!

28. О, ыйман келтиргендер! Мушриктер – ышыластык! Ушул жылдарынан кийин Масжид аль-

لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاجِنَ كَثِيرَةٍ وَنَوْمٍ
خَنِيئٍ إِذْ أَتَاكُمْ مِنْكُمْ فَأَصَابَتْكُمْ
فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْئًا وَصَابَتْكُمْ
الْأَرْضُ بَعَارِجَتِ لَكُمْ وَلَيْتُمْ مُدْرِكُونَ ﴿٢٥﴾

لَمْ أَنْزِلْ اللَّهُ سَكِينَةً عَلَى رَسُولِهِ
وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَنْزَلَ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا
وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا أُولَئِكَ جَزَاءُ
الْكَاذِبِينَ ﴿٢٦﴾

ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَلَى مَنْ
يَشَاءُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ
نَجَسٌ فَلَا يَقْرَءُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ

кылуу үчүн (Аллахтын жолуна деп) суралганда малдарын гана эмес, жандарын да беришкен.

1 Пайгамбарыбыз Макканы фатх кылган (өзүнө караткан) жылда, мусулмандарга каршы Хаваазин уруусу күч жыйнап жатканы жөнүндө угуп он эки миң аскер менен аларга каршы аттанат жана Макка менен Медина ортосундагы Хунейн деген жерде эки аскер жолугушат. Мусулман аскерлеринин арасында Исламга эми гана кирген маккалык мусулмандар (кечээки мушриктер) көп эле. Алар жалпы эсеби төрт миң гана болгон душман аскерин тоотпой, оздорүнүн көп сандуулугуна маанырланып, (жардам Аллахтан экенин унутуп) согушка киришет ... Бирок, душмандын колу жогору келип, тыркырап кача башташат. Душмандын каршысында жүз чакты берилген сахабалар менен гана калган пайгамбарыбыз: "Мен качпаймын, мен чыныгы Пайгамбар, Абдул-Мутталиб деген каарман атам бар!" деп ураан чакырып, жалгыз өзү атынын башын душман тарапка буруп чабуулга өтөт. Муну көргөн абасы Аббас бин Абдул-Мутталиб мусулмандардын алдынан тосуп чыгып, "Эй, Бакара сүрөсүнүн эли, кайткыла!" деп, аларды кайтарып, бир адам сыяктуу тартипке салып, кайрадан чабуулга өтүшөт.

Харамга жакын жолошпосун! Эгер (жетишпестиктен)¹ корксоңор, Аллаһ кааласа, жакында Өз пазилети менен силерди мукгаждыктан куткарат. Албетте, Аллаһ Билүүчү, Даанышман!

29. (О, мусулмандар!) Аллаһка да, Акыретке да ишенбеген, Аллаһ жана Анын Пайгамбары арам кылган нерсени “арам” дебеген жана акыйкат динди кармабаган Китеп ээлериине каршы, качан өз колдору менен, моюн сунган абалда жизья салыгын (колуңарга) тапшырмайынча согуша бергиле!²

30. Яхудийлер: “Узайыр Аллаһтын баласы” дешти. Христиандар: “Ыйса – Аллаһтын баласы” дешти. Бул алардын оозундагы (далилсиз) сөздөрү. Алар (бул сөздөрүндө) мурунку каапырлардын сөздөрүнө окшош. Аллаһ куруткурлар! Кайда бара жатышат!

31. Алар (яхудийлер менен христиандар) Аллаһты коюп, өздөрүнүн диний аалымдары менен (дүйнөдөн түңүлгөн)

بَعْدَ عَالِمِهِمْ هَذَا وَإِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً
فَسَوْفَ يُغْنِيَكُمْ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ
إِنْ شَاءَ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٢٩﴾

قَالُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا
بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ
اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ
مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حَتَّى يُعْطُوا
الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَهُمْ صَلَاغُونَ ﴿٣٠﴾

وَقَالَتِ الْيَهُودُ عُزَيْرٌ ابْنُ اللَّهِ
وَقَالَتِ النَّصَارَى الْمَسِيحُ ابْنُ اللَّهِ
ذَٰلِكَ قَوْلُهُمْ يَأْتُوهُمْ يُضِلُّهُمْ
قَوْلَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ قَاتَلَهُمُ
اللَّهُ الْيَوْمَ يُوَفِّكُونَ ﴿٣١﴾

اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهَبَانَهُمْ أَرْبَابًا
مِن دُونِ اللَّهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ

1 Бул жетишпестик мушриктердин Каабага алып келе турган курмандыктары. Эгер аларды Каабага келтирбей коюлчу болсо, демек, алар алып келе турган курмандыктар да токтоп, жетишпестик болмок. Бирок, Аллаһ алардын курмандыктарысыз эле мусулмандарга береке берүүнү убада кылды.

2 Мусулмандар каапырлардын алдына үч шарттын бирин тандоону сунуп кылыпкан: 1-ислам, 2-жизья, 3-согуш. Эгер исламды кабыл алынгса, мусулмандардын бириндей эле теңата укукка ээ болушкан. “Жок Исламды кабыл албаймын десе, мусулмандар аларга каршы согушпаганынын жана мусулмандардын коргоосу астында тынч, бардык ибадаттарын кылып, укугу корголгон абалда жашаганынын беделине «жизья» салыгын төлөшкөн. Жизьяны каапырлардын ар бири өз колу менен төлөйт. Бай каапырлар кызматчысы же башка аркылуу бердиртпейт. Мына ошондо «моюн сунган абалда төлөгөн болушат. Жизья төлөгөндөр өз диндеринде кала беришет. Бул эки шартка (исламды кабыл алуу же жизья төлөө) коңбосо аларга каршы согуш ачылган.

кечилдерин жана Марямдын уулу Ыйсаны кудай кылып алышты. Алар жалгыз Кудайга (Аллаһка) гана ибадат кылууга буюрулган эле! Эч бир сыйынууга татыктуу кудай жок, жалгыз Өзү (гана) бар! Ал каапырлар кошкон шериктерден Таза!

32. Алар (каапырлар) Аллаһтын Нурун (Динин) ооздору менен үйлөп өчүрүүнү каалашат. Бирок, Аллаһ каапырлар жаман көрсө да, Өз Нурун (бүт дүйнөгө) толук таралуусунан башкасына ыраазы болбойт.
33. Ал (Аллаһ) Өз пайгамбарын, Туура Жол жана акыйкат дин менен – эгер мушриктер жаман көрүшсө да – бардык диндерден үстөм-жогору кылуу үчүн жиберген.
34. О, ыйман келтиргендер! (Уккула, силерге сабак болсун: Китеп элдеринин) көпчүлүк дин аалымдары менен кечилдери адамдардын дүйнө-мүлкүн арам жолдор менен жешет. Жана (ушул жоруктары менен) адамдарды Аллаһтын жолунан тосушат. Ал эми, алтын-күмүштөрдү жыйнап, аларды Аллаһтын жолуна иштетпегендерге жан ооруткан азаптын кабарын бергин.
35. Ал (Кыямат) Күндө аны (алтын-күмүш теңгелерди) Тозок отуна кызытылып, алардын маңдайына, жамбаштарына аркаларына тамга басылат жана: “Бул өзүңөр үчүн жыйнаган (бирөөгө же динге пайдасы тийбеген) нерсеңер! Эми, жыйнаган

وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَهًا
وَاحِدًا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ سُبْحَانَهُ
عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣٢﴾

يُرِيدُونَ أَنْ يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ
وَيَأْتِي اللَّهَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ نُورُهُ وَوَكْرَهُ
الْكَاذِبُونَ ﴿٣٣﴾

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى
وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظَاهِرَهُ عَلَى الدِّينِ
كُلِّهِمْ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٣٤﴾

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن كَثِيرًا
مِّنَ الْأَخْبَارِ وَالرَّهْبَانِ لَيَأْكُلُونَ
أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَيَصُدُّونَ عَن
سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ يَكْفُرُونَ
الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يَسْفِقُونَهَا فِي
سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣٥﴾

يَوْمَ يُجْعَلُونَ عَلَيْهِمْ فِي تَارِحِهِمْ
مَقْكُورَى بِهَا جَاهُهُمْ وَجُحُومُهُمْ
وَيُظَاهَرُهُمْ هَذَا مَا كَفَرْتُمْ لَا تَنْفِكُوا
فَذُوقُوا مَا كُفَرْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٦﴾

нерсеңердин даамын таткыла ”
(деп айтылат).

36. Чынында, айлардын санагы Аллаһтын алдында, асмандар жана жерди жараткан күндөгү (тагдыр) Китеби боюнча он эки айдан турат. Алардан төртөө “Харам” айлары.¹ Бул акыйкат Дин (эрежелеринен). Бул айларда (согуш ачуу менен) өзүнөргө зулум кылып албагыла. Мушриктер (бул айлардын харамдыгына карабай) силердин бардыгыңарга каршы согушканы сыяктуу силер дагы алардын бардыгына каршы согуша бергиле.² Жана билип алгыла: Аллаһ такыба адамдар менен!

37. Аныгында, “нусий” (айлардын ордун алмаптыруу) аша чапкан каапырчылык. Ал себептүү каапырлар (катуу) адашып, Аллаһ арам кылган айлардын санагын дал келтирүү үчүн аны (“нусийны”) бир жыл адал кылышса, бир жыл арам кылышат. Эми, алар (бул жоругу менен) Аллаһ арам кылган нерсени адал кылышууда. Аларга (шайтан тарабынан) иштеринин жамандыгы кооздоп көргөзүлүүдө. Аллаһ каапыр коомдорду Туура Жолго баптабайт.³

إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ
شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضَ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ذَلِكََ الْيَوْمُ
الْقَيْمُ فَلَا تَغْلِبُوا فِيهِت أَنْفُسَكُمْ
وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً
كَمَا يُقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً وَاعْلَمُوا
أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿٣٦﴾

إِنَّمَا النَّسِيءُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ
يُضِلُّ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُجْلُونَ
عَامًا وَيُخَرِّمُونَ عَامًا لِيُؤْخِطُوا عِدَّةَ
مَا حَرَّمَ اللَّهُ فَيُجْلُوا مَا حَرَّمَ اللَّهُ
زُيِّنَ لَهُمْ سُوءُ أَعْمَالِهِمْ وَاللَّهُ لَا
يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٣٧﴾

1 Ал айлар: Ражаб, Зул-Каада, Зул-Хижжа жана Мухаррам айлары. “Харам” (арам) деп аташганынын себеби, бул айларда чабуул жасоочу согуштар менен кан төгүү катуу арам кылынган.

2 Кээ бир тафсирчи аалымдар ушул аят менен “харам” айларында согуш ачпагыла” деген аят мансук болот (күчүн жоготот) дешет.

3 Бул аятта Аллаһ Таала мушриктер өз ойлорунан чыгарган арам иштеринин бетин ачат. Алар “харам” айларында согуш ачуу өздөрүнүн шарттарына, пайдаларына дал келип калса, бул айларды артка же алдыга жылдырып, “харам” айлардан канчасында согушса, башка айлардан ошончосун алардын ордунга коюп, ошол айларды “харам”

38. О, ыйман келтиргендер!
Силерге эмне болду, “Аллаһтын жолунда (жихадга) чыккыла” деп айтылганда жерге оор отуруп калдыңар?! Эмне, силер Акыреттин ордуна жер жашоосуна ыраазы болуп калдыңарбы?! Акыреттин алдында дүйнө жашоосу(нуи жыргалдары) аз нерсе го!¹

39. Эгер чыкпасаңар Аллаһ силерди катуу азапка салып, (өлтүрүп) ордуңарга башка коомду алып келет. Силер (Аллаһтын чакырыгына жооп бербей койсоңор) Ага эч нерсени зыян келтире албайсыңар. Аллаһ ар нерсеге кудуреттүү.

40. Эгер ага (пайгамбарга) силер жардам бербесеңер, Аллаһтын Өзү жардам берген: бир кезде, каапыр болгон адамдар аны экөөнүн экинчиси кылып (Маккадан) чыгарышканда (жардам берген.) Ошондо, экөө² үңкүрдө турганда, ал шеригине: “Кайгырбагын, Аллаһ биз менен” деген убакытта Аллаһ ага бейпилдик түшүрүп, силер көрбөй турган аскерлер (периштелер) менен колдоду. Жана каапыр адамдардын (“Мухаммадды сөзсүз өлтүрөбүз” деген) сөздөрүн төмөн кылды жана

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمْ أَنْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَنْ أَقْلَسْتُمْ إِلَى الْأَرْضِ أَرْضَيْتُمْ بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ فَمَا مَتَّعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٣٨﴾

إِلَّا تَنْفِرُوا يَغْذِبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّهُ شَيْئًا وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٩﴾

إِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِيَ اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْلَى وَكَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٠﴾

деп аташат эле. Алардын бул иштерин (айларды алдыга, аркага сүрүүлөрүн) аятта “нусий” деп аталууда.

1 Бул аят Рум (византиялыктар) менен болгон “Табук” казатына чакырык болгондо түшкөн. Ошондо күн аябай ысык, тамак-аш тартыш болчу. Кээ бир мусулмандар жалакайлык кылса, кээ бир мунафыктар жалган шылтоолор айтып казатка барбай калышкан.

2 Мухаммад саллаллоху алайхи ва саллам менен Абу Бакр Сыдык.

Аллаһтын (ээзелки тагдырдагы) сөзү жогору болду. Аллаһ – Кудуреттүү, Даанышман.¹

41. Жеңилдик мезгилде да, оорчулук мезгилде да (Аллаһга тобокел кылып) чыга бергиле жана Аллаһтын жолунда малыңар, жаныңар менен жихад кылгыла! Эгер билсеңер, бул өзүңөргө жакшы.

أَنْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

42. Эгер (О, Мухаммад, сен чакырган нерсе) дүйнөлүк пайда же жеңил сапар болсо, алар сени сөзсүз ээрчимек. Бирок, аларга аралык алыс болду. Жана алар Аллаһка ант ичин: “Эгер мүмкүнчүлүгүбүз болгондо силер менен чыкмакпыз” деп, өздөрүн өлүмгө (Тозокко) түртүшөт. Аллаһ алардын анык жалганчы экенин билет.²

لَوْ كَانُوا عَرَفُوا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا لَّا تَبِعُوكُمْ وَلَا كُنَّا بَعْدَتْ عَلَيْهِمُ الشُّقَّةُ وَسَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَوِ اسْتَطَعْنَا لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ يُهْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٤٢﴾

43. Аллаһ сени кечирди. Эмне үчүн сен, өзүңө чын сүйлөгөн адамдар билингенге чейин

عَفَا اللَّهُ عَنْكَ لِمَ أَذِنَتْ لَهُمْ حَتَّىٰ يَتَّبِعَنَّ لَكَ أَلَيْسَ صِدْقًا وَتَعْلَمُ الْكَاذِبِينَ ﴿٤٣﴾

1 Макка мушриктери пайгамбарыбызды өлтүрүү үчүн эреже (план) түзүп, жолдеттерди жибергенде жана Аллаһ аны пайгамбарына вахий түрүндө билдиргенде, досу Абу Бакр менен “экөөнүн экинчиси” болуп, Аллаһтын колдоосу менен аман-эсен Маккадан чыгып, түнү менен шаардын этек жагындагы тоонун “Савр” деген үңкүрүнө жашынып калышат. Ошол заматтын өзүндө аларды “Савр” үңкүрүнөн издөө эч кимдин оюна келбеди. Жок, келбеди эмес, Аллаһ келтирбеди. Кийинчерээк бир изкубар менен алардын изин кууп, үңкүрдүн оозуна келип калышканда Абу Бакр Исламдын келечегин ойлоп ыйлап жиберет. Ошондо, Аллаһ Өз пайгамбарынын дилине “Алар сени таба алышпайт” деген вахий кабары менен бейпилдикти салат жана ал шериги Абу Бакрды: “Кайгырба, Аллаһ биз менен” деп сооротот. Анткени, Аллаһ аларга Оз периштелерин коргоочу кылып койгон эле.

2 Аллаһтын жолунда мал-жанын аябай жихадга чыгуу, эгер себеби болсо да чыкпай калуудан жакшы. Византиялыктар менен болгон “Табук” казатына пайгамбар салгаллоху алайхи ва саллам элди ашкере чакырды. Жол өтө алыс, аябай ысык болгондуктан (38-аятта айтылгандай) кээ бир мусулмандардын чыккысы келбей жалкоолонсо, кээ бир мунафыктар болбогон нерселерди шаштоо кылып, калууга уруксат сурашат. Пайгамбар салгаллоху алайхи ва саллам дагы аларды сынап корбой эле уруксат берет. Бул аят ошол окуялардын баяны болуу менен бирге, Аллаһ тарабынан пайгамбарынын катасын ондоо үчүн түшкөн.

жана жалганчыларды сынап билгениңе чейин аларга (согуштан калууларына) уруксат берип жибердин?!

44. Аллаһка жана Акырет күнүнө ыйман келтиргендер малдары жана жандары менен жихад кылуудан (калуу үчүн) уруксат сурашпайт. Аллаһ такыбаа кишилерди Билүүчү.

45. Чынында, Аллаһка, Акырет күнүнө ишенбеген жана жүрөктөрү күмөн санаган адамдар гана (жихаддан калууга) уруксат сурашат. Алар өз күмөндөрүндө олку-солку болуп тура беришет.

46. Эгер алар чыгууну (жүрөктөн) каалаганда согушка даярдык көрүп коюшат болчу. Бирок, алардын чыгышын Аллаһтын Өзү каалабай, жалкоо кылып койду жана аларга: “Отуруучулар (аялдар, жаш балдар) менен (үйдө) отургула” - деп айтылды.

47. Эгер алар силер менен чыкканда, силердин кемчилдигиңерди көбөйтмөк жана араңарда бузукулукту каалап, аракет кылмак. Силердин ичиңерде аларды уга тургандар да табылат. Аллаһ заалымдарды Билүүчү.

48. Алар мындан мурун (Мединага хижрат кылганда) деле бузукулукту каалап, сенин алдыңда (көп) иштерди тескери жасапкан. Кийин акыйкат келип алар жаман көрсө да, Аллаһтын дини (жеңип) чыккан.

لَا يَسْتَفِيدُ نَافِعٌ الْيَوْمَ الْمُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ
وَأَنْفُسِهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴿٤٤﴾

إِنَّمَا يَسْتَفِيدُ نَافِعٌ الْيَوْمَ الْمُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَنْ تَابَتْ قُلُوبُهُمْ فَهُمْ فِي
رَبِّهِمْ يَتَرَدَّدُونَ ﴿٤٥﴾

﴿وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً
وَلَكِنْ كَرِهَ اللَّهُ نِيَّتَهُمْ فَتَبَوَّاهُمْ وَفِي
أَفْعَادِهِمْ مَعَ الْفَاعِلِينَ ﴿٤٦﴾

لَوْ خَرَجُوا فِيكُمْ مَا زَادُوكُمْ إِلَّا خَبَالًا
وَلَا تُصْعِقُوا يَتْلُوا لَكُمْ فِي الْقِصَّةِ
وَفِيكُمْ سَمْعُكُمْ لَهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
بِالظَّالِمِينَ ﴿٤٧﴾

لَقَدْ أَسْعَفُوا الْقِصَّةَ مِنْ قَبْلُ وَقَالُوا لَكَ
الْأُمُورُ حَتَّى جَاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ أَمْرُ اللَّهِ
وَهُمْ كَاذِبُونَ ﴿٤٨﴾

49. Алардан бирөөсү “(О, Мухаммад) мага (калууга) уруксат бер, мени бузуп койбо” дейт.¹ Алар эчак эле бузулушкан! Албетте, Тозок каашырларды орон алуучу!
50. Эгер (бул согушта) сага жакшылык (жениш, олжолор) жетсе бул аларды капа кылат. Эгер бир кырсык жетсе “Биз алдын ала билип, сактанып калдык” деп, сүйүнгөн бойдон кетишет.
51. Айткын: “Бизге Аллаһ (эзелки тагдырда) жазгандан ашыкча кырсык жетпейт (эгер жазган болсо,) биздин башчыбыз Аллаһ! Момундар Аллаһка гана тобокел кылышсын”.
52. Айткын: “Бизге (кырсык жетишин) күтүп убара болбогула. Бизге эки жакшылыктан бири (же жениш, же Бейиш) болушун гана күткүлө! А биз болсо, Аллаһ силерди Өз азабы менен же биздин колубуз менен балээге жолуктурушун күтөбүз. Күтө бергиле, биз да силер менен бирге күтөбүз.
53. Айткын: “(Эй, мунафыктар!) Өзүңөр каалап берсеңер да каалабай берсеңер да силердин (садакаңар) эч качан кабыл болбойт! Себеби, силер бузулган элсиңер!
54. Алардын садакаларынын кабыл болуусуна тоскоолдук кылган нерсе - Аллаһка жана пайгамбарына ишенбегени,

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَقُولُ اَسْذَنُّ لِي وَلَا تَقْتُلُنِي
الْاٰفِي الْفِتْنَةِ سَقَطُوا اَوَلَيْتَ جَهَنَّمَ
لَمَجْرِبَةً بِالْكَافِرِيْنَ ۝

اِنْ نُّصِيبَكَ حَسَنَةً فَنُسْوَهِهَا اِنْ
نُّصِيبَكَ مُصِيبَةً يَقُولُوْا قَدْ اَخَذْنَا
اَمْرَنَا مِنْ قَبْلُ وَرَتَوْنَا وَاَهْمَ فَرِحُوْنَ ۝

قُلْ لَنْ يُصِيبَنَا اِلَّا مَا كَتَبَ اللّٰهُ لَنَا
هُوَ مَوْلَانَا وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُؤْمِنُوْنَ ۝

قُلْ هَلْ تَرْتَضَوْنَ بِمَا اَلَا اَحَدَى الْخَصَمِيْنِ
وَنَحْنُ نَرْتَضِىْ بِكُمْ اَنْ يُصِيبَكُمْ اللّٰهُ
بِعَذَابٍ مِنْ عِنْدِهٖ اَوْ يَأْتِيْكُمْ بِفِتْنَةٍ تَرْضَوْنَ
اِنَّا مَعَكُمْ مُّتَرِضُوْنَ ۝

قُلْ اَنِفَعُ لَكُمْ اَوْ كَرِهًا اَنْ يُتَقَبَلَ
مِنْكُمْ اِنَّكُمْ كُنْتُمْ قَوْمًا
فٰلَسِيْقِيْنَ ۝

وَمَا مَنَعَهُمْ اَنْ تُقَبَلَ مِنْهُمْ نَفَقَتُهُمْ
اِلَّا اَنَّهُمْ كَفَرُوْا بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ وَلَا

¹ Жалд бин Кайс деген бир мунафык “Эгер мен Табукка чейин барсам, византиялыктардын (Румдардын) аялдарын көрүп, бузулуп каламын. Менин кумар сезимим өтө күчтүү” деген шылтоону айткан.

намазды жалкоолонуп окутаны жана (садаканы) оорунуп бергендери.

55. (О, Мухаммад) сени алардын дүйнө-мүлкү менен бала-чакалары кызыктырбасын! Аллаһ дүйнөдө аларды ошолор менен машакатка салат жана каапыр бойдон өлүп кетүүлөрүн каалайт.
56. Алар Аллахты ортого салып: «Биз силерденбиз» деп ант ичишет. Алар силерден эмес, бирок, суу жүрөк адамдар.
57. (Башына оор күн түшкөндө) эгер бир башпаанек же үңкүр же башка бир кире турган жер табышса, качкан бойдон ошого кирип кетишет.
58. Алардын арасында сени садакалар(ды бөлүштүрүү) боюнча айыптагандар бар. (Мунун себеби) эгер садакалардан берилсе, ыраазы болуп калышат, эгер берилбей калса (сени) жаман көрүп калышат.¹
59. Эгер алар Аллаһ жана пайгамбары берген нерсеге гана ыраазы болуп: «Бизге Аллаһ жетиштүү, Аллаһ жакында бизге Өз пазилетинен берет. Пайгамбары да берет. Биз (дүйнөгө эмес) Аллаһка умтулуучуларбыз»- дешкенде (өздөрүнө жакшы болмок).

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ الْغَلِيظَ الَّذِي يُنْفِقُ فِيمَا يُحِبُّ وَلَا يُنْفِقُ إِلَّا وَهُمْ كَرِهُونَ ﴿٥٥﴾

فَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٥٦﴾

وَيَخْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنَّهُمْ لَمِنْكُمْ وَمَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَئِنْ هُمْ قَوْمٌ يَفْقَهُونَ ﴿٥٧﴾

لَوْ يَخْتَدُونَ مَلَجًا أَوْ مَغْرَبًا أَوْ مُدْخَلًا لَوَلَّوْا إِلَيْهِ وَهُمْ يَجْتَحُونَ ﴿٥٨﴾

وَمِنْهُمْ مَن يَلْمِزُكَ فِي الصَّدَقَاتِ فَإِنْ أُعْطُوا مِنْهَا رَضُوا وَإِنْ لَمْ يُعْطُوا مِنْهَا إِذَا هُمْ يَسْتَخْطُونَ ﴿٥٩﴾

وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَا آتَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ سَيُؤْتِينَا اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَرَسُولُهُ إِنَّا إِلَى اللَّهِ رَاغِبُونَ ﴿٦٠﴾

¹ Демек, өзүнүн жеке пайдасы үчүн сүйүнүү же ачуулануу мунафык-каапырдын иши экен. Момун адамдын сүйүнүүсү да ачуусу да дин үчүн болушу керек. Пайгамбарыбыз саллаллоху алайхи ва саллам: «Силерден эч кимиңер жеке каалоосун мен алып келген динге моюн сундурмайынча момун боло албайт» – деген.

60. (Зекет) садакалар жакырларга, кедейлерге, зекет боюнча иштегендерге, көңүлдөрү Исламга буруулуусу үмүт кылынган кишилерге, моюнду (кулчулуктан) азат кылууга, карыз болуп калган кишилерге, Аллаһтын жолунда жихад кылгандарга жана мусапырларга Аллаһ тарабынан (буюрулган парыз) иретинде берилет. Аллаһ - Билүүчү, Даанышман.¹

61. Алардын арасында пайгамбардын көңүлүн ооруткандар бар. Алар (пайгамбарды, уруксат сурап, алдаганда “ишенип калганы” үчүн) “ал – кулак” дешет. Айткын: “Ал силерге “жакшы кулак”. Ал Аллаһка, момундарга ишенет жана силердин араңардагы ыймандуу адамдар үчүн (Аллаһтан жиберилген) ырайым” Аллаһтын

﴿ إِنَّمَا الصَّدَقَتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ
وَالْعَمِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ
وَفِي الرِّقَابِ وَالْغُلَامِينَ وَفِي سَبِيلِ
اللَّهِ وَآتِ السَّبِيلَ فَيَضَئَهُ مِنَ اللَّهِ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝

وَمِنْهُمْ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ وَيَقُولُونَ
هُوَ أَذُنٌ قُلْ أَذُنٌ خَيْرٌ لَّكُمْ تَوَدُّمُنْ بِاللَّهِ
وَتَوَدُّمُنْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ بَرِّكَاتٌ
لِّالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ
اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

1 Демек, Кураан окуму боюнча зекет төмөндөгү сегиз түрлүү адамдарга берилет: 1-Жакырлар. Булар кедейден да начар ахыбалдагы адамдар. Эч нерсеси жок, бир аз эле тамак-ашы бар адам “жакыр” деп аталат. 2-Кедейлер. Булар жакырдан өйдөрөөк ахыбалдагы, жарым-жартылай, жетер-жетпес мүлкү бар адамдар. 3-Зекет боюнча иштегендер. Ислам мамлекеттеринде зекеттин чогултулушун мамлекет көзөмөлдөп, байлардан мажбур түрдө алынат. Ошол иш боюнча иштегендердин иш акысы чогулган зекеттин эсебинен берилет. 4-Көңүлү Исламга бурулуусун үмүт кылынгандар. Булар муктаж болбосо да, эл арасындагы атактуулар. Эгер алар Исламга кире элек болсо, кызыктыруучу сыйлык иретинде берилет. Эгер алар кирсе, артынан көп адамдар Исламга кириши мүмкүн. 5-Моюнду (кулчулуктан) азат кылуу. Өз кожоюну менен башын азат кылуу үчүн белгилүү суммага келишим түзүп, ошол сумманы иштеп табуу үчүн убара тартып жүргөн мусулман кулдарга берилген зекет “моюнду (кулчулуктан) азат кылуу үчүн” берилген болот. 6-Карыз болгондор. Булар эки түрдүү: а) Элдердин арасын жараштыруу, абалын оңдоо үчүн бар-жогун сарп кылып жибергендер. б) Дин ишин илгерилестүү үчүн бар-жогун сарп кылып карыз болуп калгандар. 7-Аллаһ жолунда жихадка чыккандар. Буларды жакшы даярдоо үчүн каражат зарыл болот. Ошондой эле, динди өнүктүрүү үчүн диний илим алып, илим таратып жүргөндөр деле Аллаһ жолунда жихад кылуучулар болуп саналат. 8-Мусапырлар. Булар мекенинен токсон чакырымдан алыс жерде жашап турган адамдар. Зекетти ушул орундардан башкаларга берсе кабыл (сооп) болбойт.

пайгамбарынын көңүлүн ооруткан адамдарга жан ооруткан азап бар!

62. Алар силерди (о, момундар,) ыраазы кылуу үчүн, Аллаһты ортого салып (“пайгамбардын көңүлүн оорутканым жок” деп) ант ичишет. Эгер алар момун болушса, (силерди койо туруп) Аллаһ менен пайгамбарын ыраазы кылуулары көбүрөөк акыйкат эмес беле?!

63. Же, кимде-ким Аллаһ менен пайгамбарына каршы чыкса, ага түбөлүк Тозок оту болушун жана бул чоң шерменделик экенин алар билбейт беле?!

64. Мунафыктар өздөрү жөнүндө, жүрөктөрүнө катылган эки жүздүүлүктөрүн ачып таштай турган бир сүрө түшүп калуусунан коркушат.¹ Айт: «Күлгүлө, эми! Аллаһ силер корккон нерсени (жүзөгө) чыгарды го!»²

65. Эгер алардан (ошол жөнүндө) сурасаң: “Биз жөн эле, ойноп эле сүйлөгөн болчубуз” - дешет. Айткын: “Силер Аллаһтын, Анын аягтарынын Жана пайгамбарынын үстүнөн күлө турган болуп калдыңарбы?!”

66. Кечирим сурабай эле койгула, силер ыйман келтиргениңерден кийин (кайрадан) каапыр болуп

يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ لِيَرْضَوْكُمْ وَاللَّهُ
وَرَسُولُهُ أَحَقُّ أَنْ يُرْضَوْهُ إِنْ كُنْتُمْ
مُؤْمِنِينَ ﴿٦٢﴾

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّهُ مَن يُحَادِدِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ
قَاتِلُوا لَهُ دُورًا جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا
ذَٰلِكَ الْجِزَى الْكَبِيرُ ﴿٦٣﴾

يَحْذَرُ الْمُنَافِقُونَ أَنْ تُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ
سُورَةٌ تُنَبِّئُهُمْ بِمَا فِي قُلُوبِهِمْ قُلِ اسْتَغْفِرُوا
إِنَّ اللَّهَ مُخْرِجٌ مَّا تَحْذَرُونَ ﴿٦٤﴾

وَأَلَيْتَ سَأَلْتَهُمْ لِيُفْلِحَ الْإِنْسَانُ
أَلَمْ نَخْلُقْهُ وَنَعْلَمُ قُلُوبَهُ وَآيَاتِهِ
وَرَسُولَهُ كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ ﴿٦٥﴾

لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ إِنْ
تَعْبُ عَنْ طَائِفَةٍ مِّنْكُمْ يُعَذِّبُ طَائِفَةٌ

1 Дал ошол корккон окуя болуп, Аллаһ алардын ичиндеги жаман ойлорун ачыкка чыгарган жана жүзүндөгү жылмакай бетпардасын сыйрыган ушул сүрөнү түшүрдү. Ошондуктан бул сүрөнүн дагы бир аталышы “Аль-Фазиха” (шермендесин чыгаруучу).

2 “Табул” казатында жүргөндө алардан бир тайпалар: “Ушул шериктерибизден (Мухаммад жана анын сахаабаларынан) сугалагыраак, көп жалган айткан, бирок согушта суужүрөк адамдарды көрбөдүк” деп, күлүшкөн.

бүттүңөр!¹ Эгер силерден бир тайпаны кечирсек, (дагы) башка бир тайпаны күнөөкөр болгону себептүү азаптайбыз.

67. Мунафык эркектер менен мунафык аялдар бардыгы – бир: жаман иштерге буюрушат жакшы иштерден кайтарышат жана (сарандык кылып) колдорун жумуп алышат. Алар Аллаһты унутушту эле, Аллаһ дагы аларды “унутту”² Чынында, мунафыктар – бузукулар!

68. Аллаһ мунафык эркектерге, мунафык аялдарга жана каанырларга, түбөлүк кала турган Тозок отун убада кылды! Ушул аларга жетиштүү! Жана Аллаһ аларга наалат айтты! Аларга түтөнгүс азап!

69. (Эй, Мунафыктар! Силер жасаган ишинерде) өзүңөрдөн мурунку (кааныр) адамдарга окшойсуңар: Алар силерден да күчтүүрөөк, дүйнөлөрү, бала-чакалары (жардамчылары) көбүрөөк эле. Алар (бул дүйнөдөгү) өз үлүш-насибтеринен пайдаланышты. Мурункулар пайдаланганы сыяктуу силер да өз насибичерден пайдаландыңар. Жана ошолор (күнөө деңизине) чумкуганы сыяктуу, силер дагы чумкудуңар. Алар – дүйнө-акыретте иштери

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿٦٧﴾

الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ بَعْضُهُمْ مِنْ
بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمُنْكَرِ
وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُونَ
أَيْدِيَهُمْ نَسُوا اللَّهَ فَنَسِيَهُمْ إِنَّ
الْمُنَافِقِينَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٦٨﴾

وَعَذَابُ اللَّهِ لِلْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ
وَالْكُفَّارَاتِ أَزْجَهُنَّ خَالِدِينَ فِيهَا
هُنَّ حَسْبُهُنَّ وَلَعَنَّ اللَّهُ وَعْلَهُنَّ
عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٦٩﴾

كَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً
وَكَانُوا قَرَأَةً لَا يَأْمُرُونَ بِخُلُقِهِمْ
وَأَسْتَمْتَعُوا بِخُلُقِهِمْ فَأَسْتَمْتَعُمْ بِخُلُقِكُمْ
كَمَا أَسْتَمْتَعِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ
بِخُلُقِهِمْ وَخُصِمْتُمْ كَالَّذِي خَاصِمًا
أُولَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٧٠﴾

1 Бул аяттын өкүмү боюнча Аллаһ Тааланын жана Анын Пайгамбарынын үстүнөн күлгөндөр менен дин өкүмдөрүнөн бир өкүмдү же ибадаттардаш бир ибадатты мыскылдагандар кааныр болушат.

2 Аллаһ дагы аларды “унутту” дегени түз маанисиндеги унутуу эмес, балким ырайымынан ажыратып, Тозокко салат жана жалбарууларын укпай койот дегенди билдирет.

күйүп кеткен адамдар! Алар – зыян тарткан адамдар!

70. Аларга өздөрүнөн мурунку Нух коомунун, Аад, Самуд элдеринин, Ибрахим коомунун, маядндыктардын, айкаш-уйкаш кыйрагандардын (Лут элинин) кабарлары келбеди беле?! Аларга Пайгамбарлары анык далил-баяндарды алып келишкен болчу. (Бирок, кабыл алуунун ордуна силер сыяктуу каяша айтып, мыскыдап күлүшкөн. Кийин Аллаһ аларга азап жиберди. Демек,) Аларга Аллаһ зулум кылбады. Өздөрүнө-өздөрү зулум кылышты.

71. Момун эркектер менен момун аялдар (достукта, жардамдашууда) өз ара ынак адамдар. (Анткени, бардыгы) жакшылыктарга буюруп, жамандыктардан кайтарышат. Намаз окуп, зекет беришет жана Аллаһ менен пайгамбарына (ар дайым) моюн сунушат. Жакында Аллаһ аларга Өзүнүн ырайымын жаадырат. Аллаһ - Кудуреттүү, Даанышман.

72. Аллаһ ыймандуу эркектерге жана ыймандуу аялдарга, түбөлүк кала турган, астынан дарыялар агып турган Бейиштерди, ошол «Ади» (деп аталган) Бейиштердеги таза-пакиза орундарды убада кылды. Жана Аллаһтын ыраазычылыгы бардыгынан улук! Бул – улуу жеңиш.

73. О, Пайгамбар! Каапырлар менен мунаафыктарга каршы жихад кыл жана аларга өктөм бол! Алардын

الَّذِينَ آمَنُوا مِنَّا الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ قَوْمِ
نُوحٍ وَعَادٍ وَشُعُوبَ وَقَوْمِ إِبْرَاهِيمَ
وَأَصْحَابِ مَدْيَنَ وَالْمُؤْتَفِكَةَ أَتَتْهُمْ
رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ
وَلَا كُنْ كَإِنَّا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٧٠﴾

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ
بَعْضٍ يَا مَعْرُوفُ بِالْعَزْوَاقِ وَيَتَّقُونَ عَنِ
الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ
الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ
سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٧١﴾

وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا
وَمَسَاكِينُ ظَنَبِهِ فِي جَنَّاتٍ عَذْنٍ وَرِضْوَانٍ
مِّنَ اللَّهِ أَكْبَرُ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ
الْعَظِيمُ ﴿٧٢﴾

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ
وَأَعْلَظْ عَلَيْهِمْ وَمَا أَوْلَاهُمْ حَتَّمٌ وَّيَسَّ

жайы – тозок! Ал кандай жаман орун!

74. Алар айткан сөзүн “айтпадык” деп ант ичишет. Чынында алар (обогу) каапырлык сөзүн айтып, мусулман болгондорунан кийин (кайра) каапыр болушту. Жана жетпеген максатка (Пайгамбарга зыян берүүгө) умтулушту. Аларды Аллаһ жана пайгамбары Өз пазилети менен бай-беймуктаж кылгандан кийин гана (пайгамбарды) жек көрө башташты. Эгер тооба кылышса, өздөрүнө жакшы. А, эгер далысын салса, Аллаһ аларды дүйнө - Акыретте жан ооруткан азап менен азаптайт жана аларга жер бетинде эч бир дос, эч бир жардамчы болбойт!

75. Алардан кээ бирөөлөрү Аллаһка ант-убада берип: “Эгер бизге да Өз пазилетинен берсе (бай кылса), кайыр-садакалар берип, жакшы адамдардан болмокпуз” (дешет).

76. Качан (Аллаһ) аларга Өз пазилетинен бергенде, ага бакылдык кылып, жүз бурган абалда тескери басып кетишти.

77. Андан соң, Аллаһка берген убадасына кыянат кылышканы жана жалган сүйлөшкөнү себептүү, Аллаһ алардын жүрөгүнө эч жоголгус нифакты (эки жүздүүлүктү) салып койду.¹

التَّصْوِيرُ ٥٧

يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ مَا قَالُوا وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةً
الْكُفْرِ وَكَفَرُوا بِعَدِثِ اللَّهِ فَمَا يَصْهَرُ لَهُمْ
لَهُمْ يَوْمَئِذٍ أَلْسِنَةٌ أَوْهَا وَمَا تَفَعَّلُوا إِلَّا أَنْ
أَعْتَبَهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ مِنْ فَضْلِهِ فَإِنْ يَتُوبُوا يَكُ خَيْرًا
لَهُمْ وَإِنْ يَتُوبُوا يَعِدْ لَهُمُ اللَّهُ عَذَابًا
أَلِيمًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ فِي
الْأَرْضِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ٥٨

« وَمِنْهُمْ مَن عَاهَدَ اللَّهُ لَئِنْ آتَيْنَاهُمْ
فَضْلًا لَّتَصَدَّقْنَ وَلَكِنَّ مَن
الضَّلَاحِينَ ٥٩

فَلَمَّا آتَيْنَاهُمْ مِنْ فَضْلِهِ بَخِلُوا بِهِ
وَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُّعْرِضُونَ ٦٠

فَأَعْقَبَهُمْ نِفَاقًا فِي قُلُوبِهِمْ إِلَى يَوْمِ يَلْقَوْنَهُ
بِمَا أَخْلَفُوا اللَّهَ مَا وَعَدُوهُ وَبَاطِلًا
يَكْدُونَ ٦١

1 Тафсирчи аалымдар бул (бакылдык жөнүндөгү) аяттар Саылаба деген бир мунафык жөнүндө түшкөн дешет. Бир күнү Саылаба пайгамбар саллаллаху алайхи ва салламга келип: “Мага дуба кылыңыз. Эгер Аллах мени бай кылса кедейлерге көп садака кылып, туутан-уруктун арасын улап дагы көп жакшылыктар кыламын”

78. Алар, билишпейби, Аллах (адамдардын) ичиндеги сырларын, шыбырларын билип турушун. Чынында, Аллах кайыптарды эң сонун Билүүчү!
79. Момундардын арасынан өз каалоолору менен (кудурети жеткенче) садака кылган адамдарды мыскылдаган мунафыктарды Аллах мыскылдуу абалга салды. Аларга жан ооруткан азап бар.
80. (О, Мухаммад!) Кааласаң алардын күнөөсүн (кечирүүнү Аллаһтан) сура, каалабасаң, сураба. Эгер жетимиш ирет сурасаң да, Аллах аларды кечирбейт. Мунун себеби; алар Аллахка жана пайгамбарына каапыр болушту. Аллах бузуку коомду Туура Жолго баштабайт.
81. (Жихадга чыкпай, аялдар менен жаш балдардын катарында) үйлөрүндө калгандар, пайгамбарга каршы иш жасаганына сүйүнүп, Аллаһтын жолунда мал-жандары менен жихад кылуудан түңүлүп: “(Мындай) ысыкта чыкпай эле

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ
وَنَجْوَاهُمْ وَأَنَّ اللَّهَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴿٧٨﴾

الَّذِينَ يَلْمِزُونَ الْمُطَّوِّعِينَ مِنَ
الْمُؤْمِنِينَ فِي الصَّدَقَاتِ وَالَّذِينَ لَا
يَجِدُونَ إِلَّا جُهْدَهُمْ فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ
سَخِرَ اللَّهُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٩﴾

أَسْتَغْفِرُ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرُ لَهُمْ إِنْ تَسْتَغْفِرْ
لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ذَلِكَ
يَأْتِيَهُمْ كَقَرُونَا يُأَلِّهِمْ وَرُسُلِهِمْ وَاللَّهُ
لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٨٠﴾

فَرِحَ الْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ
وَكَرِهُوا أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ
فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ قُلْ
نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ ﴿٨١﴾

деспир. Пайгамбар салталлоху алайхи ва саллам дуба кылган экси, койлору көбөйүп, короого батпай, шаардан сыртка чыгып кетишпир. Койлору дагы бир аз көбөйгөндө беш убак намазды токтотуп, Жума намазына эле катышып калыштыр. Дагы бир аз көбөйгөндө Жумага да “колу тийбей калыштыр”. Күнү-түнү кой санап калгандан улам, пайгамбар жиберген зекет чогултуучуларга зекетин да чыгарып бербей коюптур. Муну уккан пайгамбарыбыз үч жолу “Саалабанын шору катып калды” деп кайгырат. Ошондон кийин Саалаба жана ага окшогондордун анык мунафыктыгы жөнүндө жогорудагы аяттар түшкөндө Саалаба өз адамы аркылуу пайгамбарга байлыгынын зекетин жиберип, пайгамбар аны кабыл кылбай койот. Пайгамбарыбыз кайгыш болгонго чейин андан зекет малын кабыл албайт. Пайгамбарыбыздан кийин, Саалаба байлыгынын зекетин биринчи халифа Абу Бакрга алып келсе ал да кабыл албаптыр. Андан кийинки халифтер Умар менен Усман дагы анын зекетин кабыл албай коюшкан экен. Аллаһтын каргышына калган Саалаба Усмандын тушунда кайтыш болуптур.

койгула” депти. Айткын: “Тозок отунун ысыгы катуураак, эгер түшүнүшсө,!”

82. (Алар бул дүйнөдө аз ыйлап, көп күлгөн баячу. Эми, Аллаһтын жазасына кабылганда) кылмыштарына жарапша азыраак күлүп, көбүрөөк ыйлашсын!
83. Эгер Аллаһ сени (Табук согушунан себепсиз калган жана мунусуна өкүнбөгөн) тайпага кайра жолуктурса, жана алар сенден (мындан башка, жеңилерээк) согушка чыгууга уруксат сурапса, айткын: “Эми, мени менен эч качан чыкпайсыңар. Мени менен бирге эч бир душманга каршы согушпайсыңар! Силер биринчи жолкусунда (үйдө) отурууну жактыргансыңар! Эми, калуучулар (аялдар жана жаш балдар) менен отура бергиле!”
84. Эгер алардан бирөөсү өлсө, ага эч качан жаназа түшүрбө жана мүрзөсүнүн үстүндө (дуба кылып) турба! (Себеби) алар Аллаһ жана пайгамбарына каапыр болушуп, бузуку бойдон өлүштү!
85. Сени алардын дүйнө-мүлктөрү жана балдары (балдарынын көптүгү) кызыктырбасын! Аллаһ аларды бул дүйнөдө ошол (байлык) менен азаптоону жана каапыр бойдон өлүп кетүүсүн каалады.
86. Качан: “Аллаһка ыйман келтиргиле, жана пайгамбары менен бирге жихад кылгыла!” деген сүрө түшсө, алардын арасындагы (согуштан калууга эч

فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٢﴾

فَإِنْ رَجَعَكَ اللَّهُ إِلَى طَائِفَةٍ مِنْهُمْ فَاسْتَعَذُّوكَ لِلْخُرُوجِ فَقُلْ لَنْ تُخْرَجُوا مَعِيَ أَبَدًا وَلَنْ تُقَاتِلُوا مَعِيَ عَدُوًّا إِنَّكُمْ رَضِيتُمْ بِالْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ فَاقْعُدُوا مَعَ الْخَالِفِينَ ﴿٨٣﴾

وَلَا تُضِلِّي عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَآ تُلَوا وَهُمْ فَتَسْمِعُونَ ﴿٨٤﴾

وَلَا تُغْنِيكَ أَمْوَالُهُمْ وَلَا بَنُوهُمْ أَنْ يُعَذِّبَهُمُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَتَرْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٨٥﴾

وَإِذَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ أَنْ آمَنُوا بِاللَّهِ وَجَاهِدُوا مَعَ رَسُولِهِ اسْتَعِذْكَ أُولَ الَّذِينَ اتَّخَذُوا بَنِيَهُمْ وَقَالُوا ذَرْنَا نَعْمَلْ مَعَ الْقَائِمِينَ ﴿٨٦﴾

кандай шылтоо-себеби жок) бай адамдар: “(О, Мухаммад) бизди жөн эле койчу. (Үйдө) отуруучулар менен эле бололучу?” - дешип сенден уруксат сурашат.

87. Алар калуучулар (аялдар, жаш балдар) менен болууга ыраазы болушту. (Натыйжада) жүрөктөрүнө мөөр уруп коюлду. Эми алар (өздөрүнө эмне пайда, эмне зыян экенин) түшүнө алышпайт.
88. Бирок, пайгамбар жана аны менен бирге болгон момундар, малдары жана жандары менен жихад кылышты. Бардык жакшылыктар ошолорго! Жана алар (Тозоктон) кутулгандар!
89. Аллаһ аларга, түбүнөн дарыялар аккан, анда түбөлүк кала турган Бейиштерди даярдап койгон. Ушул – чоң жеңиш!
90. Жана (о, Мухаммад, сенин алдыңа) өздөрүнө (согуштан калууга) уруксат сурап (арзыбаган) шылтоосу бар көчмөн арабтар дагы келди. Ал эми, (“Биз деле момунбуз” деп) Аллаһ жана Анын пайгамбарына жалган сүйлөгөндөр (уруксат сурабай эле) кала беришти. Жакында алардан кааныр болгондоруна жан ооруткан азап жетет.
91. Ал эми, (депесинде бир кемчилдиги болгон) алсыз адамдарга, оорулууларга, жихадга керек нерселерди таба албай калгандарга – эгер Аллаһ жана пайгамбарына (калыс-таза болууга

رَضُوا بِأَن يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٨٧﴾

لَكِنِ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ جَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ وَأُولَئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٨٨﴾

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٨٩﴾

وَجَاءَ الْمُعَذِّرُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ وَقَعَدَ الَّذِينَ كَذَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ سَبُصِيبُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابُ أَلِيمٌ ﴿٩٠﴾

لَيْسَ عَلَى الْمُضَعَفِينَ وَلَا عَلَى الْمَرْضَى وَلَا عَلَى الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يُنْفِقُونَ حَرَجٌ إِذَا نَصَحُوا لِلَّهِ وَرَسُولِهِ مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩١﴾

жана мүмкүнчүлүк тапса эле жихадга чыгууга) ниет кылышса – (согушка чыкпаганы үчүн) күнөө жок. Жакшылык кылуучуларды айыптоого жол жок. Аллах - Кечиримдүү, Ырайымдуу!

92. Жана, өздөрүнө (согуш үчүн) улоо таап берүүндү сурап сага келишкенде, сен аларга: “Силерге мингизгидей улоо менде жок” дегенинде, (жихадка) пайдалана турган эч нерсе таппай калганына өксүп, көз жашын көлдөтүп кайтып кеткен адамдарга да күнөө болбойт.
93. Ал эми, бай (жана ден-соолугу таза) болсо да, сенден уруксат сураган жана аялдар, жаш балдар менен калууга ыраазы болгон адамдарды айыптоого жол бар. Аллах алардын жүрөктөрүн мөөрлөп койду! Эми алар (өздөрүнүн пайда-зыяндарын) биле алышпайт!
94. Силер (согуштан) кайтканыңарда, алар (бай болсо да барбай койгондор) сенден кечирим сурашат. Айткын: “Кечирим сурабай эле койгула! Силерге эч качан ишенбейбиз! Аллах силердин (бизден жашырган) кабарыңарды бизге билдирген. Аллах жана пайгамбары ишиңерди көрүп турат. Кийин (Кыяматта) көрүнөөнү да, көмүскөнү да Билүүчүгө кайтарыласыңар. Ал силерге (бардык) кылган ишиңердин кабарын берет.
95. Качан аларга кайтып барганыңарда алардан (эч нерсе сурабай) жөн

وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا أَتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَا أَجِدُ مَا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ تَوَلَّوْا وَأَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ حَزَنًا أَلَّا يَجِدُوا مَا يُنْفِقُونَ ﴿٩٢﴾

* إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُوكَ وَهُمْ أَغْنِيَاءُ رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٩٣﴾

يَعْتَذِرُونَ إِلَيْكُمْ إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ قُلْ لَا تَعْتَذِرُوا لَنْ تُؤْمِنَ لَكُمْ قَدْ نَبَّأَنَا اللَّهُ مِنْ أَخْبَارِكُمْ وَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ يُؤْذِنُ إِلَى عِلْمِ الْغَيْبِ وَاللَّهُ يَافِي مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٤﴾

سَيَخْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ إِذَا انْقَلَبْتُمْ

коюшунар (үчүн) ант ичишет.
Эми, алардан жүз бургула!
(Себеби) Алар – ыпылас! Жана
кылмыштарынын жазасына,
алардын орду Тозок!

96. (Көңүлүңөргө карал) алардан
ыраазы болушуңар үчүн ант
ичишет. Эгер силер ыраазы
болсоңор да, Аллаһ бузуку
адамдардан ыраазы болбойт!
97. (Шаардан сыртта жашаган)
бедуиндер (Дин-Шариятты жакшы
билбегени себептүү) каапырчылык
жана мунафыктык жаатынан
катуураак жана Аллаһ Өз
пайгамбарына түшүргөн нерсенин
(диндин) чегараларын билбегенге
ылайыгыраак болушат. Аллаһ –
Билүүчү, Даанышман.
98. Бедуиндердин арасында (Аллаһ
жолунда) садака кылган нерсесин
(өзүнө) зыян деп билген жана
силердин башыңарга оор
күндөрдүн түшүүсүнө ынгызар
болуп тургандары да бар.
Өздөрүнүн башына балээ түшүп
калсын! Аллаһ – Угуучу, Билүүчү.
99. Жана бедуиндер арасында,
Аллаһка, Акырет күнүнө ишенип,
садака кылган нерселерин
Аллаһка жакын болуу жана
пайгамбардын бата-дубасына
себеп деп билгендери да бар.
Уккула, албетте, ал (пайгамбардын
дубасы) алар үчүн Аллаһка
жакындашуу(суна себеп болот).
Аллаһ жакында аларды Өз
ырайымына киргизет. Аллаһ –
Кечирүүчү, Ырайымдуу.

إِلَيْهِمْ لِنُعْرِضُوا عَنْهُمْ فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ
إِنَّهُمْ يَخْشَوْنَ وَأَوْثَقَهُمْ جَزَاءُ أَيْمَانِهِمْ
فَإِنْ كُنُوا يَكْفُرُونَ ﴿٩٦﴾

يَخْلِفُونَ لَكُمْ لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنْ
تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَىٰ عَنِ
الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٩٧﴾

الْأَعْرَابُ أَشَدَّ كُفْرًا وَنِفَاقًا وَأَجْدَرُ أَلَّا
يَعْلَمُوا حُدُودَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٩٨﴾

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ
مَعْرَماً وَبَرَزُوا بِكُمْ الذَّاكِرَاتِ عَلَيْهِنَ
دَآبِرُهُ السَّوْءُ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٩٩﴾

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ وَتَتَخِذُ مَا يُنْفِقُ قُرْبًا عِنْدَ اللَّهِ
وَصَلَّاتِ الرَّسُولِ إِلَّا إِلَٰهًا قُرْبَةً لَهُمْ
سَيِّدُ خَلْقِهِمُ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ إِنْ اللَّهُ
عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٠٠﴾

100. Мухажир жана ансарлардан турган алдыңкы саптагы эң биринчилер жана ошолордун изинен эң соңун ээрчип бара жаткандардан Аллаһ ыраазы болду, алар дагы Аллаһтан ыраазы болушту. Жана Аллаһ аларга, астынан дарыялар аккан, түбөлүк калуучу Бейиштерди даярдап койду. Бул – чоң жеңиш!

101. (О, Мухаммад) тегерегинердеги бедуиндерден жана Медина элдеринен турган мунафыктар эки жүздүүлүгүн токтотпой жатышат. Аларды сен биле албайсың. Биз билебиз. Биз аларды эки ирет (бул дүйнөдө да, аркы дүйнөдө да) азаптайбыз. Кийин алар (Кыяматта) чоң азапка кайтарылышат.

102. Жана башкалары (мунафык эмесер) өз күнөөлөрүн моюндарына алышып, жакшы иштерине башка жаман (күнөө) иштерин да аралаштырып жүрүшөт. Аллаһ алардын тообаларын кабыл алып калса ажеп эмес. Аллаһ – Кечиримдүү, Ырайымдуу.

103. (О, Мухаммад!) Сен алардын мал-мүлкүнөн аларды (сараңдыктан жана башка күнөөлөрүнөн) тазалай турган жана алдарды(н байлыгын, адеп-ахлагын, Акыреттик сообун) өстүрө турган (зекет) садакасын ал. Жана алар үчүн дуба кыл. Чынында сенин дубаң - алар үчүн бейпилдик. Аллаһ - Угуучу, Билүүчү.

104. Алар (тооба кылбай, садака бербей жүргөн күнөөлүүлөр)

وَالسَّيْفُونَ الْأُولَآءِ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ
وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَنٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ
جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ
فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٠٠﴾

وَمِمَّنْ حَوْلَكُم مِّنَ الْأَعْرَابِ مُنَافِقُونَ
وَمِنَ أَهْلِ الْمَدِينَةِ مَرَدُوا عَلَى النَّفَاقِ لَا
تَعْلَمُهُمْ خَبَرُ تَعْلَمُهُمْ سَعَىٰ بَيْنَهُمْ
مَرْفِقَيْنِ ثُمَّ يَرُدُّوْنَ إِلَىٰ عَذَابٍ عَظِيمٍ ﴿١٠١﴾

وَالْآخَرُونَ اعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ خَلَطُوا عَمَلًا
صَالِحًا وَآخَرَ سَيِّئًا عَسَىٰ اللَّهُ أَن يَتُوبَ
عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٠٢﴾

خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا
وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ وَاللَّهُ
سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٠٣﴾

الَّذِينَ عَمِلُوا أَنَّهُ لَمْ يُقَبَّلْ التَّوْبَةُ عَنْ

Аллаһ пенделеринен тообаны жана садакаларды кабыл алышын билишпейби? Чынында, Аллаһ - тообаларды кабыл алуучу (жана) Ырайымдуу.

105. Жана айткын: “(Эй, мунаафыктар! Каалаган) ишиңерди жасай бергиле. Аллаһ ишиңерди көрүп турат. Жана Анын пайгамбары менен момундар дагы (Аллаһ ашкерелеген ишиңерди көрүп турушат). Силер жакында кайышты да аныкты да Билүүчүнүн алдына кайтарыласыңар. Анан Ал силерге бардык ишиңердин кабарын билдирет.

106. Дагы башкалар (мунафык эмес, бирок согуштан себепсиз калгандар) бар. Алар Аллаһтын окүмүнө: же жазалоосуна же тообаларын кабыл алуусуна калтырылгандар. Аллаһ – Билүүчү, Даанышман!

107. Дагы ушундай кишилер бар, алар (Исламга) зыян жеткирүү үчүн, каапырчылык(ты күчөтүү) үчүн, момундардын арасын бөлүп-жаруу үчүн жана да мындан (бир аз) мурун Аллаһ жана Анын пайгамбарына каршы күрөшкөн адамга жардам берүү үчүн мечит курушту¹ жана “биз жакшылыкты

عِبَادِهِ وَيَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ
التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٥﴾

وَقُلْ أَعْمَلُوا بِمَا أَمَرَ اللَّهُ تَعَالَى وَأَطِيعُوا
وَالْمُؤْمِنُونَ وَسَرُدُّونَ إِلَى عِلْمِ الْغَيْبِ
وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٠٦﴾

وَالْآخَرُونَ مُرْجَوْنَ لِأَمْرِ اللَّهِ إِمَّا يُعَذِّبُهُمْ
وَالْمُؤْمِنُونَ عَلَيْهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٠٧﴾

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرَارًا
وَكُفْرًا وَتَفْرِيقًا بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ
وَأَرْصَادًا لِمَنْ حَارَبَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ مِنْ
قَبْلُ وَلَيَحْلِفُنَّ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا الْحُسْنَ
وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٠٨﴾

1 Пайгамбарыбыз саллаллоху алайхи ва саллам Мединага барар замат Кубаа деген жерде “Кубаа мечитин” курган эле. Кийинчерээк мунафыктар ошол мечиттин жанына, андагы жамаатты бөлүп-жаруу, ичинде динге каршы “маселелерди” айтып, каапырчылыкты күчөтүү үчүн башка бир мечит куруп алышат. Булардын башчысы Абу Амир деген адам илгертеден – пайгамбарыбыз Мединага келген убакыттан эле Аллаһ жана пайгамбарына каршы согушуп жүргөн адам болчу. Мунафыктар өз мечиттерин куруп алышып, Абу Амирди Исламга каршы күч чогултуп келүүгө жиберип, ошол мечитте күтүп отурушат. Абу Амир айланадагы мушриктерден

(ал мечитте кедейлерге кайрымдуулук көргөзүүнү) ниет кылган элек” деп ант ичишти. Аллаһ алардын жалганчы экенине күбөлүк берет.

108. Сен (о, Мухаммад,) ал мечитте (эч качан намазга) турбагын. Эң абалкы (өзүң келген) күндөн эле такыбалыктын үстүнө курулган (Кубаадагы) мечит сен анда турууга ылайыгыраак. Анда (денесин жана рухун) тазартууну сүйгөн адамдар бар. Аллаһ таза-пакиза адамдарды сүйөт.

109. Ким жакшыраак? Өзүнүн имаратын Аллаһтан коркуунун жана ыраазычылыгынын үстүнө курган адамбы, же болбосо, кулап-көчүп бараткан жардын кырына куруп, анысы менен бирге өзү да Тозок отуна кулаган адамбы?! Аллаһ заалым коомдорду Туура Жолго баштабайт!

110. Алардын (мунафыктардын) “курулуш-(имарат)гары” тээ жүрөктөрү (бушайман-тообадан) барчаланып кеткенге чейин жүрөктөрүндө шек-күмөн болуп кала берет.¹ Аллаһ – Билүүчү, Даанышман.

111. Чынында, Аллаһ момундардын жандары менен мал-мүлктөрүн, аларга Бейнипти берүү менен сатып алат. Алар Аллаһ

لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا الْمَسْجِدُ الَّذِي تَقُومُ عَلَى الْقَوَى
مِنَ أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ
رِجَالٌ يُحِبُّونَ أَنْ يَتَّخِذُوا لِلَّهِ حُجُبًا
الْمُطَهَّرِينَ ﴿١٠٨﴾

أَفَمَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَى تَقْوَىٰ مِنَ اللَّهِ
وَرِضْوَانٍ خَيْرٌ أَمْ مَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَىٰ
شَفَا جُرُفٍ هَارٍ فَانْهَارَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ
وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠٩﴾

لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ الَّذِي بَنَوْا رِيبَةً فِي
قُلُوبِهِمْ إِلَّا أَنْ تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمْ وَاللَّهُ
عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١١٠﴾

﴿ إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَىٰ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ
وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةُ يُفْلَتُونَ فِي

жардам таба албай Византия императоруна жардам сурап жөнөгөндө жолдо өлүп калат. Пайгамбар саллаллауаху алайхи ва саллам адам жиберип, Исламдын зыянына курулган мечитти буздуруп, өрттөтүп жиберет.

- 1 Күноолоруно бушайман болуп, чын дили менен тооба кылбаган адамдарга курган мечиттеринен же башка соопчулук, кайрымдуулук иштеринен пайда жок.

жолунда согушуп, өлтүрүшөт жана өлтүрүлүшөт. (Жан, мал барабарына Бейиштин берилиши) Тоорат, Инжил жана Кураандагы Аллаһтын анык убадасы. Өз убадасын Аллаһтан жакшыраак ким аткара алат? (О, момундар! Аллаһ менен) жасаган соодаңарга сүйүнгүлө! бул (сооданын ишке ашуусу) – чоң жеңиш!

112. (Ар убакытта күнөө-каталарынан) тооба кылуучулар, (Аллаһтын Өзүнө гана) ибадат кылуучулар, (жеңилдик-оорчулукта) шүгүр кылуучулар, Орозо кармоочулар, рукуу жана сажда кылуучулар, (Аллаһ жана пайгамбары буюрган бардык) жакшылыктарга буюруучулар жана (бардык) жамандыктардан кайтаруучулар жана Аллаһтын чек-чегараларын сактоочулар... (ушундай) момундарга (Бейиштен) кушкабар бер!

113. Мушриктердин күнөөсүн сурап дуба кылуу пайгамбар менен ыймандуу адамдарга – эгер (ал мушрик) жакын тууганы болсо да – эч мүмкүн эмес, алардын тозоку болгону маалым болгондон кийин.

114. Ибрахим атасынын күнөөсүн сураган болсо, ага берген убадасы бар эле.¹ Качан ага атасы Аллаһтын душманы экени билингенде, андан «кол жууду». Чынында, Ибрахим Раббисине кайтуучу, ырайымдуу эле.

سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ وَعَدًا عَلَيْهِمْ حَقًّا فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْفُرْقَانِ وَمَنْ أَوْفَى بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ فَاسْتَبْشِرُوا بِبَيْعِكُمُ الَّذِي بَايَعْتُمْ بِهِ وَذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١١٢﴾

الَّتِي بَيَّعْتُمُ اللَّهَ بِالْحَمْدِ وَالسَّجْدِ وَالْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ وَالْحَفِظِ لِحُدُودِ اللَّهِ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٣﴾

مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا أُولَىٰ قُرْبَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿١١٤﴾

وَمَا كَانَ أَنْبِيَاؤُهُمْ إِلَّا عَنْ مَوْعِدَةٍ وَعَدَهَا إِيَّاهُ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ رَعِدُ اللَّهِ فَخَيَّرُوا آلَ إِبْرَاهِيمَ الْأَوَّلَةَ عَلَيْهِمُ

¹ Ибрахим пайгамбар атасынын Аллаһ душманы экенин биле электе “мен сиздин күнөөңүздү кечирүүсүн Аллаһтан сураймын” - деп убада берген болчу.

115. Аллаһ (эч бир) коомду Туура Жолго баштагандан кийин, качан аларга сактануучу нерселерин анык баяндап бермейинче адаштырбайт. (Аллаһ “сактангыла” деген күнөөлөрдөн сактанбай коюшса гана адаштырат). Албетте, Аллаһ - ар бир нерсени Билүүчү.

116. Чынында, асмандар жана Жер мүлкүнүн баары Аллаһка таандык. (Ал) жашоо жана өлүм берет. Силерге Аллаһтан башка эч бир (пайда берүүчү) Башчы да, (зыяндан сактоочу) Жардамчы да жок!

117. Аллаһ пайгамбардын, мухажирлердин жана ансарлардын тообасын кабыл алды. Алар ага (пайгамбарга) араларындагы бир тайпа адамдардын жүрөгү (акыйкаттан) тайып кете жаздагандан кийинки оор сааттарда ээрчиген эле. Кийин Аллаһ алардын тообасын кабыл алды. Чынында Аллаһ аларга Ырайымдуу, Боорукер.

118. Жана Аллаһ (Табук казатынан) калып калган үч кишинин тообасын да кабыл алды. (Ошого чейин) аларга жер (жүзү ушунчалык) кеңдиги менен тарлык кылып, жүрөктөрү да кысылып калган.¹ Жана алар Аллаһдан Анын Өзүнө гана жалбаруу керектигин

وَمَا كُنَّا اللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ إِذْ هَدَيْنَاهُمْ حَتَّى يُبَيِّنَ لَهُمْ مَا يَتَّقُونَ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١١٥﴾

إِنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَمَا لَكُم مِّنْ دُونِ اللَّهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١١٦﴾

لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِن بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبُ فَرِيقٍ مِّنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ إِنَّهُ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿١١٧﴾

وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِفُوا حَتَّى إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنْفُسُهُمْ وَظَنُّوا أَنْ لَا مَلْجَأَ مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْتَوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١١٨﴾

1 Мусулмандардан үч киши – Кааб бин Малик, Мурара бин Рабиъ жана Хилал бин Умайя дегендер эч бир себепсиз казаттан калып калышат. Пайгамбар саллаллоху алайхи ва саллам “Качан Аллаһтан тообаларды кабыл алганы жөнүндө кабар келмейинче силер элден чыгарылдыңар” деп Аллаһтын өкүмүн айтат. Алар менен эч ким, жада калса өз аялдары да сүйлөшпөй, бардык мамилени үзүп коюшат. Алардын жүрөктөрү сыгылып, кең дүйнө тар болуп калат.

түшүнүштү. (Ыклас менен) тооба кылышканы себептүү Аллаһ алардын тообаларын кабыл алды. Аллаһ, чынында тообаны кабыл алуучу, Ырайымдуу.

119. О, ыйман келтиргендер! Аллаһтан корккула жана чынчылар менен болгула!

120. Медина эли менен алардын айланасындагы бедуиндер үчүн (казат мезгилинде) Аллаһтын пайгамбарынан калып калышы жана өздөрү менен өздөрү убара болушу эч ылайыктуу (иш) эмес! Себеби, Аллаһ жолунда аларга бир машакат, ачкачылык, чаңкоо жетсе да, же каалырларды жек көрүп (жихад үчүн, азбы-көпшү) жерлерди басып өтсө да, же болбосо (согушта) душмандардын эсебинен (жеңиш, туткун, олжо сыяктуу) нерселерге жетишсе да, ушул себептүү аларга салих (сооп) иш жазылат. Албетте, Аллаһ жакшылык кылуучулардын сообун текке кетирбейт.

121. (Ушул жихад жолунда) чоңбу, кичинеби, (кандайдыр) бир садака (кошумча) кылса же бир өрөөндөрдөн басып өтсө, Аллаһ аларга эң жакшы иштери себептүү сыйлык бериши үчүн, (бул иштери) аларга (сооп болуп) жазылат.

122. Момундардын бардыгынын (согушка) чыгып кетүүсү жарабайт. Алардын ар бир жамааттарынан бирден тайпалар чыкса (жетиштүү) болбойбу?! (Башкалары) динди жакшы

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ ﴿١١٩﴾

مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ وَلَا يَرْغَبُوا بِأَنفُسِهِمْ عَنْ نَفْسِهِ ذَلِكَ يَأْتُهُمْ لَا يَصِيدُهُمْ ضَمَانٌ وَلَا نَقَصٌ وَلَا مَخْصَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَطَئُونَ مَوْطِئًا يَغِيظُ الْكُفَّارَ وَلَا يَنَالُونَ مِنَ عَدُوِّ تَيْلًا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ بِهِ عَمَلٌ صَالِحٌ إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٢٠﴾

وَلَا يُنْفِقُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِيًّا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ لِيَجْزِيَ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢١﴾

﴿وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنفِرُوا كَآفَّةً فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ﴾ ﴿١٢٢﴾

үйрөнүү үчүн жана коомуна
кайтып келгенде эскертүү үчүн
(калышпайбы?) (Ошондо)
Аллахтын азабынан сактанышса
ажеп эмес!¹

123. О, момундар! Жакыныңардагы
каапырларга каршы согушка!
(Согушта) силерден катуу
кайраттуулукту гана көрүшсүн!
Билгиле! Аллах такыбаалуулар
менен!

124. Качан бир сүрө түшкөндө
алардын (мунафыктардын) кээ
бирөөлөрү: “Бул сүрө кимиңердин
ыйманыңарды көбөйтүп койоор
экен!” деп (мыскылдуу) сүйлөшөт.
(Чынында,) бул сүрө(лөр)
ыйман келтирген кишилердин
ыймандарын көбөйтөт жана
алар (муну бири-бирине айтып)
сүйүнүшөт.

125. Ал эми, (бул сүрөлөр) жүрөгүндө
шек-күмөн болгондордун
шектенүүсүнө дагы шектенүү
кошот жана алар каапыр бойдон
олуп тынышат.²

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اقْتَاتِلُوا الَّذِينَ
يُلُونَكُمْ مِنَ الْكُفَّارِ وَلَيَجِدُوا فِيكُمْ
غُلَظَةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿١٢٣﴾

وَإِذَا مَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ فَمِنْهُمْ مَّن يَقُولُ
إِنَّكُمْ زَادَتْهُ هَذِهِ هَيِّئًا فَاثْمًا الَّذِينَ
آمَنُوا أَفَرَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَهُمْ
يَسْتَبْشِرُونَ ﴿١٢٤﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ وَزَادَتْهُمْ
رِجْسًا إِلَىٰ رِجْسِهِمْ وَمَاتُوا وَهُمْ
كَافِرُونَ ﴿١٢٥﴾

1 Бул аят илимдин, айрыкча дин илиминин абдан зарылдыгына ишарат. Бул жерде “калуу” Пайгамбардын уруксаты менен гана болушу керек. Бул аятка эки түрлүү тафсир берилет. Биринчиси ушул. Экинчи тафсирде “Дин илимин жакшы үйрөнүү үчүн ар бир уруулардан бир тайпа (бир же бир нече киши) Пайгамбар менен чыкпайбы, кайра келгенде (чыкпай калгандарга) дин үйрөтүү үчүн” деген маанилер айтылат. Экоо тең туура. Себеби эгер чыгуу казатка болсо, анда чыккандар дин үйрөнөт. Пайгамбар өзү катышкан согуш “казат” деп аталат. Анткени Пайгамбардын жүрүш-турушу, кыймыл аракети - бул дин. Анан аяттар Пайгамбарга түшөөрү менен жанындагыларга үйрөтчү. Ал эми, Пайгамбар өзү Мединада калып бир топ аскерди согушка жиберсе, анда Мединада калгандар дин үйрөнүп турушчу.

2 Албетте, Кураан аяттары сокур, дүлөй болуп, көгөрүп алып, укпаган, түшүнүүнү каалабаган адамдарга таасир бербейт. Кайра шектенүүлөрүн көбөйтөт. Дагы бул аяттар мусулман адамдын ыйманы салих жакшы амал кылуу менен кобойуңуңо да далил болот.

126. Алар ар жыл сайын бир же эки иреттен (Аллахтын ар түрдүү балээлери менен) сыналып жатышкандарын ойлонушпайбы?! Анан дагы эле тооба кылышпайт, дагы эле эсине келишпейт!

127. Жана качан бир сүрө (өкүм) түшсө, (ага моюн сунуунун ордуна) бири-бирине карашып: “Сени эч ким көрүп калбадыбы?” дешип, (туш-тушуна) басып кетишет. (Натыйжада, акыйкатты) түшүнбөгөнү себептүү Аллаһ алардын жүрөктөрүн (чындыкты кабыл алуудан) бурун койду.

128. (О, момун пенделер!) Силерге өз аранардан болгон, силердин кайгыңар үчүн азап чеккен (тозоктон кутулуп калышыңарга) катуу умтулган жана момундар үчүн ырайымдуу, боорукер Пайгамбар келди го!

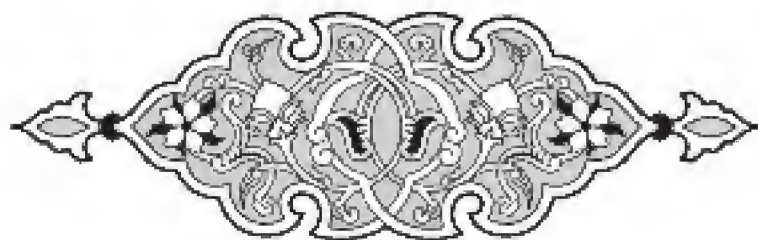
129. Эгер жүз буруп кетишсе айт: “Мага Аллаһ жетиштүү. Эч бир сыйынууга татыктуу кудай жок, Анын Өзү гана бар! Өзүнө тобокел кылдым. Жана Ал Улуу Арштын Раббиси!»

أُولَٰئِكَ يَتُوبُونَ إِلَهُمْ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ
عَالِمٍ مَّرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ
وَلَا هُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٢٦﴾

وَإِذَا مَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ نَّظَرَ بَعْضُهُمْ
إِلَىٰ بَعْضٍ هَلْ يَرَيْنَا مِنْ بَرٍّ ثُمَّ
انْصَرَفُوا صَرَفَ اللَّهِ قُلُوبَهُمْ بِأَنَّهُمْ
قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿١٢٧﴾

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ
عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ
بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢٨﴾

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ
الْعَظِيمِ ﴿١٢٩﴾

10 «Юнус» сүрөсү¹

سُورَةُ يُونُسَ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллаһтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Алиф, Лам, Ра. Булар даанышман Китеп (Кураан) аяттары!
2. Өздөрүнүн арасынан (Биз тандап алган) кишиге: (Мухаммадга) “Адамдарды (тозоктон) эскерт жана ыймандууларга Раббисинин алдындагы толуп-ташкан чыныгы сыйлыктар жөнүндө кушкабар бер” деп вахий жиберибиз (каапыр) адамдарга таңкалычтуу болдубу? Каапырлар (Аллаһтан ушул вахий кабарды алып келген Пайгамбар жөнүндө:) “Бул анык сыйкырчыдан бапка эч ким эмес”- дешти.
3. Чынында, силердин Раббинер Жер менен асмандарды алты күндө жаратып, андан кийин (жер-асмандардан да кең болгон) Арштан бийик болду.² Ал (бүт ааламдардагы) ишти (жалгыз Өзү) башкарат. Анын уруксаты болмоюн, (Анын алдында) эч ким (бирөөнүн) күнөөсүнө актоочу боло албайт. Ушул Аллаһ – Раббинер. Анын Өзүнө гана ибадат кылгыла! Эми, эсиңерге келбейсиңерби?!
4. Аллаһтын убадасы - акыйкат: (Анын убадасы боюнча) бардыгынардын кайтып барарынар

الرَّحْمَنُ إِنَّكَ الْكِتَابُ الْحَكِيمُ ﴿١﴾

أَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا أَنْ أَوْحَيْنَا إِلَى رَجُلٍ مِنْهُمْ أَنْ أَنْذِرِ النَّاسَ وَنَشِرِ الَّذِينَ آمَنُوا أَنْ لَهُمْ قَدَمٌ صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ قَالَ الْكَافِرُونَ إِنَّ هَذَا السَّحَرُ الْمُبِينُ ﴿٢﴾

إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُدَبِّرُ الْأُمُورَ مَا مِنْ شَيْعٍ إِلَّا أَمِنْ عِندِهِ يَوْمَ ذَلِكَ تَلْمِزُكُمُ اللَّهُ رَبَّكُمُ فَاعْبُدُوهُ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٣﴾

إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا إِنَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ

1 Бул сүрө Маккада түшкөн. 109 аяттан турат.

2 Эч нерсеге окшобогон, Өзүнүн улуулугуна ылайык сыпаты менен.

- Өзүнө. Ал оболу калк-калайыкты жаратат. Кийин ыйман келтирип салих амал кылгандарды адилет сыйлаш үчүн жаратууну (экинчи жолу) кайталайт. Каапыр болгон адамдарга болсо, каапыр болгонунун жазасына жан ооруткан азап жана кайнак суудан шарап бар!

5. Ал Күндү жарыткыч, Айды Нур кылып койду. Жана силер эсеп менен жыл санагын бишинчер үчүн Айга бир нече орундарды белгилеп койду. Аллаһ муну акыйкат менен жаратты жана биле турган адамдар үчүн аяттарды ачык-айкын баян кылып жатат.
6. Чынында, түн менен күндүздүн алмашып турушунда жана жер-асмандардагы Аллаһ жараткан нерселерде такыба адамдар үчүн (Аллахтын кудуретине) белгилер бар.
7. Албетте, Бизге жолугууну үмүт кылбай (ишенбей), дүйнө жашоосуна гана ыраазы болуп, ошого жөлөнүп жүргөндөр жана Биздин аяттарыбызга коңул бурбай койгондор...
8. Алардын жазасы – тозок, кылмыштарына жараша!
9. Чынында, ыйман келтирип салих амал кылган адамдарды, ыймандары себептүү Раббиси Туура Жолго баштайт. (Натыйжада) Бейниш бактарында алардын (жайгашкан орундарынын) астында дарыялар агып турат.

ءَامِنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ بِالْقِسْطِ وَالَّذِينَ
كَفَرُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِّنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ
أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿١﴾

هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسُ ضِيَاءً وَالْقَمَرَ نُورًا
وَقَدَرَهُ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ
وَالْحِسَابَ مَا خَلَقَ اللَّهُ ذَٰلِكَ إِلَّا بِالْحَقِّ
يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٢﴾

إِنَّ فِي اخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا خَلَقَ
اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ
يَتَّقُونَ ﴿٣﴾

إِنَّ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَ نَارٍ وَرَضُوا بِالْحَيَاةِ
الدُّنْيَا وَاطْمَأَنَّنُوا بِمَا أُولُوا الَّذِينَ هُمْ عَنْ آيَاتِنَا
عَنفَلَوْا ﴿٤﴾

أُولَٰئِكَ مَا لَهُمْ نَارٌ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٥﴾

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ بِإِيمَانِهِمْ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٦﴾

10. Бейиште алардын дуба-ибадаттары: “О, Аллах! Сен бардык кемчилдиктүү сыпаттардан Тазасын!” деген сөздөрдөн, учурашуулары “салам-салам” деген сөздөрдөн. Дубалары(нын аягы) болсо: “Ааламдардын Раббиси Аллахка мактоолор болсун!” (деген сөз менен бүтөт).

11. Эгер Аллах (каапыр) адамдарга жакшылыкты (алар өздөрү) шаштырышканы сыяктуу жамандыкты да шаштырып келтирчү болсо, (качан эле) алардын жашоо мөөнөттөрү бүтүп (кыйрап) калмак. (Бирок) Бизге жолугууну үмүт кылбаган адамдарды өз адашуусунда, тентиген кейипте таштап койобуз.

12. Жана эгер бир инсанды (ооруу, апаат сыяктуу) зыян кармаса, жатып да, отуруп да, турган абалында да Бизге (жалбарып) дуба кылып калат. Эми, качан андан зыянды арылтсак, зыян кармаганда Бизге дуба кылбаган сыяктуу (тескери) басып кетет. Чектен чыккан адамдарга жасаган иштери ушинтип кооз көргөзүп койулат.

13. Биз силерден мурун да көп муундарды каапыр болуп кеткенде кыйратып салганбыз. Аларга өз Пайгамбарлары анык далилдерди алып келгенде, ыйман келтирбей коюшкан болчу. Биз күнөөкөр элди ушинтип жазалайбыз.

14. Кийин, алардын артынан силерди жерде орунбасар кылдык. Кандай

دَعَوَتْهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ
وَنَجَّيْتَهُمْ فِيهَا مِنْ أَوَّلِ دَعْوَتِهِمْ
إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠﴾

﴿ وَلَوْ يَعْجَلُ اللَّهُ لِلنَّاسِ الشَّرَّ
اسْتَعْجَلُوا بِالْخَيْرِ لَفُضِيَ إِلَيْهِمْ أَجَلُهُمْ
فَإِنَّ الْإِنْسَانَ لَأَبَرُّهُنَّ لِقَاءَ نَافٍ
طَفِيحَةٍ بِرِجْمَةٍ ۖ﴾ ﴿١١﴾

وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ الضُّرُّ دَعَا الْجَنَّةَ أَوْ
قَاعًا أَوْ قَابًا فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ
ضُرَّهُ مَرَّكَانَ لَوْلَا عُنَاؤُنَا إِلَى ضُرِّ مَسَّهُ
كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْفِتْنَى لِمَن يَشَاءُ
يَعْمَلُونَ ﴿١٢﴾

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا الْقُرُونِ مِنْ قَبْلِكُمْ لَمَّا ظَلَمُوا
وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ وَمَا كَانُوا
لِيُؤْمِنُوا كَذَلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٣﴾

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ مِنْ

амал кылышыңарды (сынап) көрүү үчүн.

15. Эгер аларга Биздин анык аяттарыбыз окуп берилсе, Бизге жолугууну үмүт кылбаган (мушрик) адамдар: “(О, Мухаммад,) бизге мындан бөлөк Кураан алып кел же аны (биздин каалоолорубузга ылайыктап) өзгөрт”- дешкен. Айткын: “Мага аны өз оюм менен өзгөртүү мүмкүн эмес. Мен (Кураанды өзүм ойлоп чыгарбаймын) болгону, өзүмө (Аллаһ тарабынан) вахий кылынган нерселерди гана ээрчиймин. Эгер мен Раббиме күнөө кылсам, Улуу Күндүн азабынан коркомун!”

16. Айткын: “Эгер Аллаһ каалаганда мен силерге муну окуп бербейт элем жана Ал (Аллаһ) да аны силерге үйрөтпөйт эле. Мен өмүр бою өзүңөрдүн араңарда (жашап) келем го! Акылыңарды иштетпейсиңерби?»¹

17. Аллаһка жалаа жаап, аяттарын “жалган” деген адамдардан заалымыраак ким бар?! Чынында, күнөөкөр адамдар эч качан жеңишке (Бейишке) жетпейт!

بَعْدِهِمْ لَنْ نَعْتَدَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴿١١﴾

وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا نَشِيبُ قَالِ
الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا أَأَنْتَ بِفِتْنَةٍ
عَبْرَهُمْ هَذَا أَوْ بَدَّلَهُ أَفَلَا مَارْكُوتٌ لِّيَ أَنْ
أُبَدِّلَهُ مِنْ تِلْقَائِي نَفْسِي إِنْ أَتَيْتُ إِلَّا مَا
يُوحَىٰ إِلَيَّ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي
عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٢﴾

قُلْ لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا تَلَوْتُهُمْ عَلَيْهِمْ وَلَا
أَدْرَاكُمْ بِهِمْ فَقَدْ لَبِثْتُ فِيكُمْ
عُمُرًا مِّن قَبْلِهِمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٣﴾

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا
أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ إِنَّهُمْ لَا يُفْلِحُ
الْمُجْرِمُونَ ﴿١٤﴾

¹ Эгер Аллаһ каалаганда Кураанды тап-такыр түшүрбөй койсо да Өз эрки. Бирок, эңдер туура жол таап жүрсүн деп түшүрдү эле, мушриктер: “Эй, Мухаммад, муну өзүң жазгансың, бизге аны өзгөртүп бер” деп жатышат. Аллаһ болсо, Өз Пайгамбарын мушриктерге мындай жооп берүүгө буюрду: “Эй, силер! Акылыңарды иштетип, ойлонуп сүйлөбөйсүңөрбү? Мен, акыры өмүр бою араңарда жашадым го? Менин сабатсыз экенимди билесинер го? Кырк жашыма чейин, кат жазмак тургай, окууну да билбей туруп, каггип эле, Кураандай нерсени жазып жибермек элем. Ага окшогонду мен эмес, ак таңдай акындарыңардын баары биригип деле жаза албай жатат го! Акылыңарды иштеткиле! Бул менин сөзүм эмес, Аллаһтын Сөзү. Эсиңердин барында Ага ыйман келтирип, окумдоруңо моюн сунгула. Антпесеңер, накта жалганчы болосуңар!”

18. (Мушриктер) Аллаһтан башка, пайда да, зыян да жеткире албай турган нерселерге ибадат кылып: “Ушулар Аллаһтын алдындагы биздин актоочуларыбыз” - дешти. Айткын: «Силер Аллаһка асмандар жана жердеги билбеген “шериктерин” билгизип коймок болдуңарбы?!» Ал (мушриктер ойлогондой болуудан) Таза жана алардын ширктеринен Бийик!
19. (Мурун) адамдардын бардыгы бир динде болушкан. Кийинчерээк (пикирде) чачыранды болуп кетишти.¹ Эгер Раббин тарабынан өткөн (каапырларга бул дүйнөдө мөөнөт берүү жөнүндөгү) сөз болбогондо, каршы чыккан иштеринде аларга (кыйратуу менен) өкүм кылынмак.
20. (Каапырлар): “Ага Раббиси тарабынан (көзүбүзгө көрүнгөн) бир белги-моожиза түшүрүлбөйт бекен!” дешти. Айткын: “Кайып (илими) жалгыз Аллаһка таандык. (Силер менин акыбетимди) күткүлө, мен да силер менен бирге (силердин акыбет-натыйжаңарды) күтүүчүлөрдөн болоюн.
21. Эгер Биз адамдарга, жеткен (оору, каатчылык сыяктуу) машакат-мүшкүлдөрдүн артынан (ден-соолук, байлык, тынчтык сыяктуу) ырайым-рахмат даамын таттырсак, капыстан Биздин аяттарыбыз жөнүндө амалкөйлүк кылып (баш ийбей) калышат. Айткын:

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ قُلْ أَتُتَّبِعُونَ اللَّهَ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ سُبْحَنَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١٨﴾

وَمَا كَانَ النَّاسُ إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً فَاخْتَلَفُوا وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ لَفُتِحَ بَيْنَهُمْ فِي مَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٩﴾

وَيَقُولُونَ لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْنَا آيَةٌ مِّن رَّبِّنَا فَقُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ بِلِلَّهِ فَاتَّظِرُوا إِنِّي مَعَ الْكَافِرِينَ ﴿٢٠﴾

وَلَإِن آذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً مِن بَعْدِ ضَرَّاءَ مَسَّتْهُمْ إِذَا لَهُم مَّكْرٌ فِي إِيَّاِنَا قُلِ اللَّهُ أَسْرَعُ مَكْرًا إِن رُسُلَنَا يَكْتُوبُونَ مَا تَكْمُرُونَ ﴿٢١﴾

¹ Анан Аллаһ ал элдердин ар бирине талашкан маселелерине өкүм кыла турган Пайгамбарларды жиберди эле, кээ бир тайпалар аларга да каршы чыгышты.

“Аллаһтын амалкөйлүгү тезирээк!”

Чынында Биздин (периште-) элчилерибиз силердин айла-амалыңарды жазып турат.

22. Ал (Аллаһ) силерди деңизде жана кургактыкта жүргүзгөн. Кайсыл бир убакытта силер деңиз койнунда – кемелерде болгонуңарда, кемелер жагымдуу жел менен аларды сыздырып баратканда жана аны менен сүйүнүп турушканда... (капыстан) аларга... добул шамалдар, ар тарабынан толкундар келип, оролуп калганын сезишкенде... Аллаһка чын ыкыластары менен: “Эгер ушундан куткарсан шүгүр кылуучулардан болобуз!” - деп дуба кылышат.

23. (Аллаһ) аларды куткарып койгондон кийин болсо, жер бетинде акыйкатсыздык менен (Аллаһтын жалгыз Өзүнө сыйынбай) зулумдук кылышат. О, адамдар! Силердин зулumuңар өзүңөргө гана зыян. (Силер) дүйнө жашоосунун пайдаларын гана (үмүт кыласыңар) кийин (Кыяматта) Өзүбүзгө кайтарыласыңар жана Биз силерге кылган ишинеңердин кабарын билдиребиз.

24. Чынында, дүйнө жашоосунун (лаззат-кооздуктарынын) мисалы - Биз асмаңдан түшүргөн сууга (жана ошол суу менен жер кооз болуп калганда бир апаат менен жок болуп калганга) окшош: (оболу) ал суу менен адамдар жана айбандар жей турган жер

هُوَ الَّذِي يُسَيِّرُكُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ حَتَّىٰ إِذَا
كُنْتُمْ فِي الْفُلِ وَخَرَجْنَا بِهِمْ رِيحًا طَيِّبَةً
وَقَرِحُوا بِهَا جَاءَتْهَا رِيحٌ عَاصِفٌ وَجَاءَهُمُ
الْمَوْجُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ أُحِيطَ
بِهِمْ دَعَوْا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ لَئِنْ
أَنجَيْنَا مِنْ هَذِهِ لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٢٢﴾

فَلَمَّا أَنجَيْنَاهُمْ إِذَا هُمْ يَبْعُونَ فِي الْأَرْضِ بِعَنِي
الْحَقِّ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا بَعَيْتُمْكُمْ عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ
مَتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُكُمْ
فَنُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٣﴾

إِنَّمَا مِثْلُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهُ
فَإِذَا هُمْ بِآيَاتِنَا فَانظُرْ إِلَى الْأَرْضِ وَمَا
بِأَكْثَلِ النَّاسِ وَالْأَنْعَامِ حَتَّىٰ إِذَا أَتَدَبَرُوا
الْأَرْضَ رُحِقُوا بِزَفْرَتِهَا وَظَنَّوْا أَنَّهُمُ
لَمِنَ الْمُهْلَكِينَ قَدْ دُونَ عَلَيْهِمْ أَنَّهُمْ أُتُوا بِهَا

өсүмдүктөрү аралашып, (суу алардын тамыр-денесине сиңип) жер көркүнө келип, кооздоно жасанганда, жер элдери “Биз жер үстүндө кудуреттүүбүз” деп калышты. (Ошондо гана) түндөсү же күндүзү жерге Биздин буйругубуз (азабыбыз) келип, аны кечээ гана дөөлөттүү болбогон сыяктуу кыйратып койдук! Биз пикирин иштеткен адамдарга аяттарды ушинтип баян кылабыз.

25. (О, инсандар! Силерди) Аллаһ Тынчтык Үйүнө (Бейишке) чакырат жана Өзү каалаган пенделерин Туура Жолго (Исламга) баштайт.
26. (Аллаһка ибадатты) 'Эң сонун кылган адамдарга эң сонун нерсе (Бейиш) жана ашыкчасы (Аллаһтын Жүзүн көрүү) бар. Алардын жүздөрүнө эч бир чан, эч бир кордук (белгиси) жукпайт. Алар Бейиш ээлери болуп, анда түбөлүк калышат.
27. Ал эми, жаман иштерди жасаган адамдар үчүн, өзүндөй жаман жаза (тозок) бар. Аларды кордук ороп алат жана Аллаһ тарабынан эч бир сактоочу болбойт. Алардын жүзү тим эле караңгы түндүн бир бөлүгүнө оролуп алган сыяктуу (болуп калат). Дал ошолор тозок ээлери, анда түбөлүк калышат.
28. Биз алардын бардыгын чогулткан (Кыямат) Күндө, мушриктерге: “Силер (Мага шерик кылган) көп “кудайыңар” менен ордуңардан жылбай тургула!” дейбиз. Кийин алардын арасын ажыратып

فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا كَأَنْ لَّمْ تَعْنِ بِالْأَمْسِ كَذَلِكَ
نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَشْكُرُونَ ﴿٢٥﴾

وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَنْ
يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٢٦﴾

﴿ الَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ وَلَا يَرْهَقُ
وُجُوهَهُمْ قَتَرٌ وَلَا ذِلَّةٌ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ
الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴾ ﴿٢٧﴾

وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءُ سَيِّئَةٍ بِمِثْلِهَا
وَتَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ مَّا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِن غَاصِيَةٍ
كَانُوا أَكْثَرُ عُشْيَةٍ وَجُوهُهُمْ قُطَعًا مِّنَ النَّارِ
مُظْلِمًا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا
خَالِدُونَ ﴿٢٨﴾

وَنَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا
مَكَانَكُمْ أَنْتُمْ وَشُرَّكَاؤُكُمْ فَرَيْتُمْ آيَاتِنَاهُمْ وَقَالَ
شُرَّكَاؤُهُمْ مَا كُنْتُمْ إِلَّا نَاعِبِدُونَ ﴿٢٩﴾

койобуз. (Ошондо) алардын (Мага) шерик кылган “кудайлары” (мушриктерге карап): “Бизге сыйынган эмессинер!

29. Силер менен биздин арабызда Аллах жетиштүү Күбө: биз силердин ибадат кылганыңарды билген эмеспиз” - дешет.¹

30. Ошол жерде ар бир жан өзү жасап өткөн иштерин сыноодон өткөрөт. Жана чыныгы кожоюндары – Аллахка кайтарылышат. Ойлоп тапкан жалган “кудайлары” алардан жоголуп кетет.

31. (О, Мухаммад, мушриктерге) айт: “Силерге асмандардан жана жерден ким ырыскы берет? Же болбосо, кулактардын, көздөрдүн ээси ким? (Ким ал ээсону жаратыш, угуу, көрүү касиетин берди?) Ким өлүктөн тирүүнү, тирүүдөн өлүктү чыгара алат? (Ааламдагы) иштерди ким башкарат?” Алар дароо: “Аллах”-деп жооп беришет. Анда сен айткын: (Ошол Аллахтан) коркпойсуңарбы?”

32. Ушул Аллах силердин чыныгы Раббинер. Чындыктан кийин адашуучулуктан башка эч нерсе келбейт. Кайда бурулуп бара жатасыңар?!

33. Ошентип, бузулган элдерге, ыйман келтирбегени себептүү

فَكَفَى بِاللّٰهِ شَهِيدًا بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ اِنْ كُنَّا
عَنِ عِبَادَتِكَ غَافِلِينَ ﴿٢٩﴾

هٰذَا الَّذِي تَبَلَّوْا كُلُّ نَفْسٍ مَّا اَسْلَفَتْ وَرُدُّوْا
اِلَى اللّٰهِ مَوْلَاهُمْ الْحَقُّ وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا
كَانُوا يَفْتَرُوْنَ ﴿٣٠﴾

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْاَرْضِ اَمْ
يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ
مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ
يُدَبِّرُ الْأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللّٰهُ فَقُلْ أَفَلَا
تَتَّقُوْنَ ﴿٣١﴾

فَذَلِكُمْ اللّٰهُ رَبُّكُمْ فَمَاذَا اَبَدُ
الْحَقِّ اِلَّا الصَّبْرُ ۚ فَاِنَّ تَصْرُفُوْا ﴿٣٢﴾

كَذٰلِكَ حَقَّتْ كَيْمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِيْنَ فَسَقُوْا

1 Ошентип, мушриктер Аллахка шерик кылып сыйынган периштелер, (Ыйса сыяктуу) Пайгамбарлар жана олуялар аларга: “Биз силердин кудайыңар эмеспиз, силерге эч качан “Мага сыйынгыла”деп айткан эмеспиз. Буга Аллахтын Өзү күбө. Ал эми, биз өлгөндөн кийин, арбагыбызга сыйынган болсоңор биз бул, силер тигил дүйнөдө болуп аны биз билген эмеспиз” деп, мушриктердин иштерине эч тиешеси жок экенин айтышат.

أَنهَمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٣﴾

Раббиндин (азап жөнүндөгү) Сөзү аткарылды!¹

34. Айт: «(О, мушриктер!) силердин (Аллаһтан башка) “кудайыңардын” арасында калк-калайыкты башта жаратып, (кийин өлтүрүп) анан кайра жарата ала турганы барбы?» Айт: «Аллаһ (гана) башта жаратып, (аны өлтүргөндөн) кийин кайра жарата алат! (Ошол Аллаһка сыйынбай) кайда бара жатасыңар?!

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَتَذَكَّرُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُمْ قُلْ اللَّهُ يَتَذَكَّرُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُمْ ثُمَّ يَرْفَعُ قُلُوبَهُمْ ثُمَّ يُمْسِكُهُمْ ثُمَّ يَنْزِلُهُمْ ثُمَّ يَحْكُمُ لَهُمْ فِي الْعَمَلِ وَالْأُولَىٰ ﴿٣٤﴾

35. Айткын: “Силердин “кудайыңардын” арасында акыйкатка баштай ала турганы барбы? Айт: “Аллаһ гана акыйкатка баштай алат! (Айткылачы), ким артынан ээрчигенге көбүрөөк татыктуу: акыйкатка баштай ала турганыбы же баштай албай, тескерисинче, өзү баштоочуга муктаж болгонубу?! Силерге эмне болгон? Кандай өкүм чыгарып жатасыңар?!

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ قُلْ اللَّهُ يَهْدِي لِلْحَقِّ أَفَمَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يُتَّبَعَ أَمْ لَا يَهْدِي إِلَّا أَنْ يَهْدِيَ قُلْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿٣٥﴾

36. Алардан (мушриктерден) көпчүлүгү шек-күмөндөрдү гана ээрчийт. Чынында, күмөн деген акыйкаттын ордун баса албайт. Аллаһ алардын иштерин Билүүчү.

وَمَا يَتَّبِعُ أَكْثَرُهُمْ إِلَّا ظَنًّا إِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾

37. Бул Кураан Аллаһтан башка эч кимден келбеген. Ал (Кураан) өзүнөн мурунку (Тоорат, Инжил, Забур сыяктуу) китептерди тастыктайт, (адал-арам маселелерин) толук баяндап берет. Анын ааламдардын Раббиси тарабынан келгенине эч бир шек-күмөн жок.

وَمَا كَانَ هَذَا الْقُرْآنُ أَنْ يُفْتَرَىٰ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ تَصْدِيقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلُ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٧﴾

¹ Аларга Аллаһтын азабы келди. Чыныдыкты көрүп, түшүнүп туруп моюн толгогондорго бул эч ылайыктуу жаза.

38. Же алар: “Аны (Мухаммад) ойдон чыгарган” - дешеби? Айткын: “Эгер чынчыл болсоңор, Аллаһтан башка колуңардан келген ар кимдерди чакырып болсо да, ушуга окшош бир гана сүрө келтиргилечи?!”

39. Жок! Алар Кураанды үйрөнбөй туруп, анын түшүнүк-мааниси аларга келбей туруп “жалган” дешет. Алардан мурунку каанырлар дагы (оз Пайгамбарына келген чындыкты) ушинтип “жалган” дешкен. Эми, заалымдардын акыбет-натыйжасы кандай болгонун карап тур!

40. Алардын арасында Кураанга ыйман келтиргендери да бар, ыйман келтирбегендери да бар. Сенин Раббиң бузуку адамдарды Билүүчү.

41. Эгер сени “жалганчы” дешсе (көңүл бурбай, даават ишинди улапта бер, жана) аларга айт: “Менин ишим - өзүмө, силердин ишиңер - өзүңөргө. Менин иштериме силер жооп бербейсиңер, силердин ишиңерге мен жоопкер эмесмин”.

42. Алардын арасынан кээ бирөөлөрү сага кулак салышат. Сен дүлөйлөргө кантип угузмак элеч, (өздөрү) акылдарын иштетпей жатышса.

43. Алардан дагы бирөөлөрү сени (и аракетиңе сынтагыш) тиктеп турупат. Эгер (акыл көзү менен) көрө алышпаса, сен сокур адамды кантип Туура Жолго баштамаксың?

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَيْنَاهُ قُلْ فَاتُوا بِي سُوْرَةً مِّثْلَهُ
وَأَدْعُوا مَنِي اسْتَضَعُّهُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ﴿٣٨﴾

بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِبُّوا يُعَلِّمُوْهُ وَلَمَّا يَأْتِهِمُ
تَأْوِيلُهُ كَذَّابٌ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ
فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِيْنَ ﴿٣٩﴾

وَمِنْهُمْ مَّنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمِنْهُمْ مَّنْ لَا يُؤْمِنُ
بِهِ وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِالْمُفْسِدِيْنَ ﴿٤٠﴾

وَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ إِنِّي عَمَلِي وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ أَنْتُمْ
بِرَبِّكُمْ مِمَّا أَعْمَلْتُمْ وَاتَّقُوا رَبَّ ۚ إِنَّمَا
تَعْمَلُونَ ﴿٤١﴾

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ أَفَأَنْتَ تَسْمِعُ
الْأُصْصَمَ وَلَوْ كَانُوا لَا يَعْقِلُونَ ﴿٤٢﴾

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَنْظُرُ إِلَيْكَ أَفَأَنْتَ تَهْدِي الْعُمْيَ وَلَوْ
كَانُوا لَا يُبْصِرُونَ ﴿٤٣﴾

44. Аллах адамдарга эч зулумдук кылбайт. Бирок, адамдар өздөрүнө-өздөрү зулумдук кылып алышат.
45. Ал (Аллаһ) адамдарды чогулткан (Кыямат) Күндө, алар (бул дүйнөдө) күндүздүн бир саатын гана (жашап) тургандай болушат. Бири-бирлерин таанып турушат. (Ошондо) Аллахка жолугууну “жалган” дегендер зыян тартып калышат. (Ангкени,) алар Туура Жолго түшкөн эмес!
46. (О, Мухаммад!) Эгер Биз аларга убада берген нерсени (ушул дүйнөдө жазалоону) сага көрсөтсөк да, же (көргөзбөй эле) сенин жаныңды алсак да (каша болбо, акырында) алар Өзүбүзгө кайтып келишет. Анан, Аллах алардын бардык кылмыштарына Күбө болот.
47. (Тарыхтагы) ар бир эл-үмөт үчүн пайгамбар (жиберилген). Качан аларга пайгамбарлары келгенде (кээ бирөөлөрү ыйман келтирип, көпчүлүгү жалганчыга чыгарышкан. Ал эми, Кыяматта) аларга эч бир зулумдук кылынбай, адилеттик менен өкүм кылынат.
48. (Мунприктер): “Эгер чынчыл болсоңор (айткылачы, о мусулмандар, Аллах бизди жазалайм деген) ошол убада качан?” - дешет.
49. Айткын: “Мен өзүмө Аллах каалагандан башка не пайда, не зыян жеткире албаймын (мен болгону силер үчүн эстетүүчүмүн). Ар бир үмөттүн белгиленген

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا وَلَٰكِنَّ
النَّاسَ أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٤٤﴾

وَيَوْمَ يُحْشَرُهُمْ كَأَن لَّمْ يَلْبِسُوا إِلَّا سَاعَةً مِّنَ
النَّهَارِ يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا
بِلِقَاءِ اللَّهِ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿٤٥﴾

وَأَمَّا نَرِيكَ بِعَضِّ أَلَدِي نَعِدُهُمْ أَوْ تَوَفِّيكَ
فَإِنَّا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ اللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ
مَا يَفْعَلُونَ ﴿٤٦﴾

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولٌ فَإِذَا جَاءَ رَسُولُهُمْ
قُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٤٧﴾

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٨﴾

قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي ضَرًّا وَلَا نَفْعًا إِلَّا مَا شَاءَ
اللَّهُ لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ إِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ فَلَا
يَسْتَجِيرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَجِيرُونَ ﴿٤٩﴾

мөөнөтү бар. Качан ошол мөөнөтү келгенде, алар бир саатка да кечиктирилбейт жана тездетилбейт.

50. Айткын: “Эмне деп ойлойсуңар, Аллаһтын азабы силерге түндөсүбү же күндүзүбү келсе (силер үчүн анын айырмасы канчалык?!). Кылмышкерлер азапты эмне мынча шашылтырышат?

51. Кийин (капыстан) ал азап келгенде, (дароо) ыйман келтирдиңер. Эмиби?! (Эми ыйманыңар кабыл болбойт. Кеч болуп калды!) Силер аны шаштырбадыңар беле?!

52. Кийин (Акыретте) заалым адамдарга: “Түбөлүк азапты таткыла! Силер кылмышыңарга жараша гана жазаланасыңар” - деп айтылат.

53. Жана алар сенден: “Ушул чындыкпы?” деп сурашат. Айткын: “Ооба, Раббиме ант: бул – чындык! Силер Аллаһты алсыз кыла албайсыңар!

54. Жана (Кыяматта) ар бир зулумдук кылган жан үчүн бүт жер жүзүнүн байлыгы (күнөөсүнө) төлөм катары берилсе да, азапты (н бар экенин өз көзү менен) көргөндө бушайман чексе да, аларга эч зулумдук кылынбаган абалда, адилеттик менен өкүм кылынат.

55. О, көңүл бургула! Чынында, асмандар жана жердеги нерсенин бардыгы Аллаһка таандык! О, көңүл бургула! Чынында, Аллаһтын убадасы – Акыйкат! Бирок муну алардын көпчүлүгү билишпейт!

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِن كُنتُمْ عَذَابِيَّتًا أَلْوَنًا
مَاذَا اسْتَعْجِلُ مِنْهُ الْمُجْرِمُونَ ﴿٥٠﴾

أَلَمْ تَرَ إِذَا مَا وَقَعَ عَذَابُ يَوْمٍ أَتَى الْقَوْمَ فَكَذَّبْتُمْ بِهِ
تَسْتَعْجِلُونَ ﴿٥١﴾

تُرْقَى لِلَّذِينَ ظَلَمُوا عَذَابَ الْخُلْدِ
هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا بِمَا كُنتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٥٢﴾

وَيَسْتَنْفِثُونَكَ أَهْلَ هَؤُلَاءِ وَرَبِّي إِنَّهُ
لَاحِقٌ ﴿٥٣﴾ وَمَا أَنَا بِمُعْجِزٍ

وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمْتَ مَا فِي الْأَرْضِ
لَاقْتَدَت بِهِمْ وَأَسْرَوْا أَتَدَامَةٌ أُخْرَى
أَلَمْ تَرَ أَنِّي قُضِيَ إِلَيْهِمْ بِالْقِسْطِ وَأَهُمْ
لَا يَظْلَمُونَ ﴿٥٤﴾

أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْإِن
وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٥﴾

56. Ал өлтүрөт жана тирилтет.
(Мында Ага эч ким шерик боло албайт) Жана Анын Өзүнө кайтарыласыңар.
57. О, адамдар! Силерге Раббинер тарабынан насаат, көкүрөктөгү бузулууларга шыпаа, Туура Жол жана бүт ааламдар үчүн ырайым (болуп Кураан китеби) келди.
58. Айт: “Аллаһтын пазилети (Кураан) жана ырайымы (дин-ыйман) – ушулар менен сүйүнүшсүн! Бул алар чогулткан (мал-дүйнө сыяктуу) нерселерден жакшы!
59. Айт: “(О, мушриктер!) айткылачы, Аллаһ силерге түшүрүп берген ырыскаларды(н бирин) арам, (бирин) адал кылдыңар”. Айткын: “Кабар бергилечи, силерге (бул жоругуңарга) Аллаһ уруксат бердиби, же Аллаһка жалаа жаап жатасыңарбы?”¹
60. Аллаһка жалгандан жалаа жаап жаткан адамдардын Кыямат Күн жөнүндө ойу кандай болду экен? Чынында, Аллаһ адамдарга пазилеттүү. Бирок, адамдардын көпчүлүгү шүтүр кылышпайт.
61. (О, адамдар!) Силер кандай гана абалда болбогула, Кураандан эмнени гана окубагыла, кандай гана иш жасабагыла – Биз силердин ошол иш менен алек болгонуңарга Күбө болуп турабыз. (О, Мухаммад!) Сенин Раббинден асмандар жана жердеги кыпындай нерсе да жашыруун боло албайт.

هُوَ الْحَيُّ وَيُحْيِي ۖ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٥٦﴾

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ مَوْعِظَةٌ
مِّن رَّبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِّمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى
وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٧﴾

قُلْ يَفْضِلُ اللَّهُ وَرَحْمَتَهُ فَيُذِلْكَ فَلْيَفْرَحُوا
هُوَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٥٨﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا أَنزَلَ اللَّهُ لَكُمْ مِّن رِّزْقٍ
فَجَعَلْنَا شُرُوقَهُ حَرَامًا وَغَلَلَ لَا قَلِيلَ اللَّهِ أَذِنَ
لَكُمْ أَن تَعْلَىٰ اللَّهُ تَعَالَىٰ ﴿٥٩﴾

وَمَا ظَلُمُوا الَّذِينَ يَهْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا اللَّهُ أَكْبَرُ فَضَّلْنَا عَلَى النَّاسِ
وَلَكِنَّا أَكْثَرُهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٦٠﴾

وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُو مِنْهُ مِن قُرْآنٍ
وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ
شُهُودًا إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ وَمَا يَعْزُبُ عَنْ رَبِّكَ
مِنْ مِّنْقَالٍ وَذَرَفٍ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَلَا
الْأَرْضِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِّن دَآئِكَ وَلَا أَكْبَرُ وَلَا
فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ ﴿٦١﴾

¹ Мушриктер өз ойлорунан чыгарып эле кээ бир адал айбандарды өздөрүнө арам кылып “Аллаһ ушуну каалады” дешчү.

Ошол нерседен чоң же кичине
болгон нерселердин бардыгы
Анык Китепте (Лаухул-Махфузда)
жазылып коюлган!

62. Уккула! Чынында, Аллаһтын
досторуна (келечекте)
эч коркунуч жок жана алар
(отмүштөгү иштерине да)
кайгырышпайт.
63. Алар ыйман келтирип, такыба
болгон адамдар.
64. Алар үчүн Дүйнөдө жана Акыретте
сүйүнчү кабарлар бар. Аллаһтын
сөздөрү (эч качан) өзгөртүлбөйт.
Бул – Улуу Жеңиш!
65. (О, Мухаммад) Сени алардын
(динге жана сага багытталган
ыңылаас) сөздөрү капа кылбасын.
Бардык урмат-ызаат Аллаһ үчүн!
Ал – Угуучу, Билүүчү!
66. Уккула, чынында асмандар
жана жерде болгондун бардыгы
Аллаһтын гана мүлкү. Аллаһтан
башка “кудайларга” дуба (ибадат)
кылып жаткандар шек-күмөндөрдү
гана ээрчишет жана жалгандарды
гана божомолдошот.¹
67. Ал (Аллаһ) силерге анын койнунда
бейпил дем алышынар үчүн түндү
жана (анда турмуш-тиричилик
кылуунар үчүн) жарык күндүздү
чыгарып берди. Албетте, бул
нерседе (аң-сезим менен) уга

الْآيَاتِ أُولَئِكَ لِلَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا
هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٢﴾

الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٦٣﴾

لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي
الْآخِرَةِ لَا يَتَذَكَّرُ لَكُمْ بَعْدَ اللَّهِ
دَٰلِيلٌ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَظِيمُ ﴿٦٤﴾

وَلَا يَحْزَنكَ قَوْلُهُمْ إِنَّ الْإِثْرَ لِلَّهِ جَمِيعًا
هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦٥﴾

الْآيَاتِ لِلَّهِ مَن فِي السَّمَوَاتِ وَمَن فِي
الْأَرْضِ وَمَا يَشِيعُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِن
دُونِ اللَّهِ شِرْكًا إِنَّ يَتَذَكَّرُونَ إِلَّا الظَّالِمِينَ
وَأَن هُمْ إِلَّا يَحْزَنُونَ ﴿٦٦﴾

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ
لِتَسْكُنُوا فِيهَا وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا إِنَّ
فِي دَٰلِكُمْ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿٦٧﴾

1 Эгер Аллаһтан башка алар сыйынган нерселер чындап кудай болсо, асман-жердин бир үлүшүнө кожоюнбу?! Же өз “пенделерине” ырыскы береби?! Кышындай гана нерсени жоктон жарата алабы?! Же ааламдарды башкарууда шерикпи?! Эгер бул суроонун бардыгына “жок” деген жооп болсо, демек ал сыйынууга татыктуу эмес. Ошондой болгон соң ага сыйынып, ибадат кылуу – күмөнгө негизделген акмакчылык!!!

билген адамдар үчүн (Аллахтын кудуретине) белгилер бар.

68. (Каапырлар) “Аллахтын баласы бар” дешти. Ал (каапырлардын сыпаттоосунан) Таза! Ал – Беймуктаж. Асмандар жана жердеги бардык нерселер Анын менчиги. (О, каапырлар!) Силердин алдыңарда бул сөзүңөргө далил жок! Эмне, силер Аллах жөнүндө билбеген (далилсиз) нерселерди сүйлөй бересинерби?!
69. Айткын: “Аллахка жалгандарды ойлоп тапкан адамдар (Тозоктон) кутулушпайт!”
70. (Алар үчүн) Дүйнөдө (өз жалгандары менен бир аз) пайдалануу бар. Анан, Өзүбүзгө (кайтып) келишет. Анан, аларга каапырчылыктары себептүү катуу азап таттырабыз!
71. (О, Мухаммад) Аларга Нухтун кабарын окуп бер: Бир кезде Нух коомуна (кайрылып) айтты: “О, коомум! Эгер менин (динге даават кылып, көп жылдар араңарда) турушум жана Аллахтын аяттарын эскертишим силерге оор келген болсо, Аллахка тобокел кылдым, (мага каршы) бардык амал-күчүңөрдү жана Аллахка шерик кылган бардык “кудайыңарды” чогулта бергиле. Ишинер өзүңөргө белгисиз болуп калбасын. Анан мага эч мөөнөт бербей, (колүңардан келгенин) кылгыла!”

قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحَنَهُ هُوَ الْغَنِيُّ لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ اِنْ عِنْدَكُمْ مِنْ سُلْطٰنٍ بِهٰذَا اْتٰقُولُوْا عَلٰى اَنۡنٰوَمَا لَا تَعْمٰوُنَ ﴿٦٨﴾

قُلْ اِنَّ الَّذِيۦنَ يَفْتَرُوْنَ عَلٰى اللّٰهِ الْكُذِبُ لَا يَقْلِيۡحُوْنَ ﴿٦٩﴾

مَتَّعٌ فِى الدُّنْيَا ثُمَّ اِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ نَذِيۡقُهُمُ الْعَذٰبَ الشَّدِيۡدَ بِمَا كَانُوۡا يَكْفُرُوۡنَ ﴿٧٠﴾

﴿٧١﴾ وَاٰتٰى عَلٰیهِمْ نَبَاۡنُوۡحٍ اِذْ قَالَ لِقَوْمِهٖ يٰقَوْمِ اِنْ كَانَ كَبُرَ عَلٰیكُمْ مَّقَامِىۡ وَتَذٰكِرِىۡ بِعَٰلَمِ اللّٰهِ فَعَلٰى اللّٰهِ تَوَكَّلْتُ فَاٰتِمُّوۡا اَمْرًا وَّاسِعًا لَّيۡسَ لَكُمْ اَمْرٌ عَلٰیكُمْ عَمۡهُ ثُمَّ اٰتٰوۡا اِلٰى وَاۡلِىۡهِمْ نَارًا ﴿٧٢﴾

1 Нух алейхи-салам тогуз жүз элүү жыл өмүр сүргөн жана өмүр бою элдерди Таухидге – жалгыз Аллахтын Өзүнө сыйышууга чакыруудан чарчабаган. Тескерисинче, наадан

72. Эгер (насааттарымды кабыл албай) кетсеңер, мен силерден (динге чакырганым үчүн) акы сурагамым жок. Сооп-сыйлыкты мен Аллаһтан гана сураймын. Жана мен мусулмандардан (Аллаһтын Өзүнө гана моюн сунуучулардан) болууга буюрулганмын”.

73. Андан соң коому аны (дагы бир ирет) “жалганчы” дешти. Анан Биз аны жана аны менен бирге болгондорду кемеде куткарып, (топон суудан кыйрагандарга) орунбасар кылдык жана Биздин аяттарыбызды “жалган дегендерди чөктүрүп салдык. Эскертилген адамдардын акыбалы кандай болгонун көрүп кой.

74. Кийин Биз анын (Нухтун) артынан (көп) пайгамбарларды өз коомдоруна жибердик. Алар коомдоруна анык далилдерди (моожизаларды) көргөзүштү. Бирок, алар, (моожизаларды көрсө да) мындан мурун “жалган” деген нерселерине (динге) ыйман келтиришпеди. Биз чектен чыгуучулардын жүрөгүн ушинтип мөөрлөп койобуз.

75. Андан соң пайгамбарлардын артынан Муса (бин Имран) менен (агасы) Харунду Фираун жана анын сарай кызматчыларына, Өзүбүздүн моожизаларыбыз менен жиберген кезде алар

فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَمَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجَرْتُمْ
إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ
الْمُسْلِمِينَ ﴿٧٢﴾

فَكَذَّبُوهُ فَجَعَلْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ رَاقِبًا
وَجَعَلْنَاهُمْ خَلْقًا وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا
بِآيَاتِنَا فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٧٣﴾

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا إِلَى قَوْمِهِمْ فَجَاءَهُمْ
بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا يَتُوبُونَ أَيْمًا كَذَّبُوا بِآيَاتِهِ مِنْ قَبْلُ
كَذَلِكَ نَقْطِعُ عَلَى قُلُوبِ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٧٤﴾

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمُ مُوسَى وَهَارُونَ إِلَى فِرْعَوْنَ
وَمَلَائِكَتِهِ بِآيَاتِنَا فَأَمْسَكْهُمْ وَأَوْكَانُوا
قَوْمًا مُجْرِمِينَ ﴿٧٥﴾

коому өз пайдаларына айтылган насааттардан чарчап, Нухтун өзүнө ызырышып калышканда, тогуз кылым карыткан абышка, кааныр коомдун бардыгын, ишенген “худайлары” менен кошо тирешүүгө чакырып: “колуңан келгенин жасап ал!” деп туру! Эгер Нух чыныгы Пайгамбар болбосо жана артында жолонгон кудуреттүү Кудайы – Аллаһ болбосо, мындай кайрат - өктөмдүктү көргөзө алат беле?

текеберленип, кылмышкер коом болуп калышты.

76. Анан качан аларга Биздин алдыбызда Акыйкат келгенде: “Бул – анык сыйкыр” дешти.

فَلَمَّا جَاءَهُ هَذَا الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا إِنَّ هَذَا لَسِحْرٌ مُبِينٌ ﴿٧٦﴾

77. Муса айтты: “Силерге Акыйкат келгенде (бул – сыйкыр) деп жатасыңарбы?! Ушул сыйкырбы? Сыйкырчылар максаттарына жете албайт!”

قَالَ مُوسَى أَتَقُولُونَ لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَكُمْ أَسِحْرٌ هَذَا وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُونَ ﴿٧٧﴾

78. Алар айтышты: “Силер бизди ата-бабалар жүргөн динден тосуу үчүн жана (биздин) жердеги бийлик силерге ооп калуу үчүн (жана бизди өз жерибизден чыгарып жиберүү үчүн) келдиңерби?! Биз эконо (эч качан) ыйман келтирбейбиз!”¹

قَالُوا أَجِئْنَا بِتِلْكَ آيَاتِنَا وَجَدْنَا آبَاءَنَا وَكُنَّا لَكُمْ كَمَا الْكِبَرَاءُ فِي الْأَرْضِ وَمَا نَحْنُ لَكُمْ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٧٨﴾

79. Анан Фираун айтты: “Мага (Мисир жериндеги) бардык илимдүү сыйкырчыларды алып келгиле!”

وَقَالَ فِرْعَوْنُ أَتَنْتُونِي بِكُلِّ سَاحِرٍ عَلِيمٍ ﴿٧٩﴾

80. Качан сыйкырчылар (Муса менен жарышканы) келгенде Муса аларга: “Эмнени тапштоону кааласаңар таштагыла”- деди.

فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالَ لَهُم مُوسَى الْقَوْمَ اسْمِعُوا بِلِقَائِي فَاسْخَرُوهَا كَمَا اسْخَرْتُمُ الْمَلَائِكَةَ

81. (Сыйкырчылар колдорундагы жиптерди, таякчаларды) таштады эле, (кадимки эле бултуңдаган жыландарга окшоп калды. Анда) Муса айтты: “Силер жасаган (ушул) иш (анык) сыйкыр! Аллах тез эле анын жалганын чыгарат! Чынында, Аллах бузукулардын ишин оңдойт.»²

فَلَمَّا أَتَوْا قَال مُوسَى مَا جِئْتُمْ بِهِ السَّخَرُ إِنَّ اللَّهَ سَيَجْلِلُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِلُّعَ عَمَلِ الْمُفْسِدِينَ ﴿٨١﴾

1 Фираун менен сарай адамдары акыйкат Муса тарапта экенин билип турса да, эштеп аны элне жаманатгы кылып үчүн жана наадан элди экөөнө каршы тукуруш үчүн ушул сөздөрдү элдин көзүнчө айтышты.

2 Муса ушул сөзүн айтып колундагы аса таягын таштаганда чындап, чоң жыланга

82. Аллаһ кылмышкерлерге жакпаса да, Өзүнүн сөздөрү менен Акыйкатты бекемдеп койот.
83. Мусага (көпчүлүк) ыйман келтирбеди. Өзүнүн коомунан бир тайпа жаш жигиттер гана¹ Фираун менен анын адамдары аларды (күч менен) динден кайтарып коюусунан корккон абалда ыйман келтиришти. (Анткени,) Фираун жер бетинде багынтуучу (каардуу) жана чектен чыккандардын бири эле.
84. Муса айтты: “О, коомум! Эгер Аллаһка ыйман келтирген жана мусулман болсоңор, (ыйман милдетин аткаргыла жана) Аллаһка тобокел кылгыла!
85. Алар (Мусанын коому анын сөзүнө муюп) айтты: “Аллаһка тобокел! О, Рабби! Бизди заалым адамдарга кор (жеңилген) кылып койбо!
86. Жана Өз Ырайымың менен бизди каапыр коомдон куткар!
87. Биз Муса менен агасына (Хаарунга): “Экөөң коомуңар үчүн Мисирде (ибадат кылуучу) үйлөрдү кургула жана (эгер жалпы ибадатканада намаз окууга тоскоолдук болсо) өз үйүңөрдү ибадаткана кылып, намаз окугула. Жана адамдарга (жакында келе турган Аллаһтын жардамы тууралуу) сүйүнүчтүү кабар айткыла!”-деп вахий кылдык.

وَيُخَيِّطُ اللَّهُ الْحَقَّ يَكَلِّمُهُمْ وَلَوْ كَرِهَ
الْمُجْرِمُونَ ﴿٨٢﴾

فَمَاءَ أَمْنٍ لِّمُوسَى إِذْ ذَرَبَهُ مِنْ قَوْمِهِ عَلَى
خَوْفٍ مِنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِمْ أَنْ يَفْتِنَهُمْ وَإِنَّ
فِرْعَوْنَ لَعَالٍ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّ لِمَنِ
الْمُسْرِفِينَ ﴿٨٣﴾

وَقَالَ مُوسَى يَقَوْمِ إِن كُنتُمْ تَمُنُّ بِاللَّهِ
فَعَلَيْكُمْ تَوَكَّلُوا إِن كُنتُمْ مُسْلِمِينَ ﴿٨٤﴾

فَقَالُوا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً
لِّلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٨٥﴾

وَنَجِّنَا بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٨٦﴾

وَأَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى وَأَخِيهِ أَنْ تَبَوَّآ
لِقَوْمِكُمَا بِمِصْرَ بَنِي إِسْرَءِيلَ وَاجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ
قِبْلَةً وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٧﴾

айланды жана сыйкырчылардын “жыландарын” жугуп жиберди.

1 Бул жерде Мусага коомунун жаш жигиттери гана ыйман келтиргенинин себеби, жаш адамдар акыйкатты кабыл алууга жана моюн сунууга жөндөмдүүрөөк келишет.

88. Муса айтты: “О, Раббим! Сен Фираун менен анын адамдарына (бул) дүйнө жапшоосунда (ар түрдүү) зыйнаттарды жана мал-мүлктү бердиң! О, Раббим! (Сен дүйнөнү аларга) Өзүңдүн жолундан адашып кетүүсү үчүн гана бергенсиң. О, Раббим! Алардын мал-мүлкүнө анаат берип, жүрөктөрүн катырып сал! Качан гана жан чыдагыс азапты көрмөйүнчө ыйман келтире албай калыпсын!
89. (Анда Аллаһ): “Экөөңөрдүн дубаңар кабыл болду. Эми, (диниңерде) түз болуп, (дааватыңарды улантып) илимсиз адамдардын жолуна ээрчибегиле!”- деди.
90. Биз Исрайил урпактарын деңизден (аман-эсен) өткөрдүк. Фираун менен анын аскерлери зулумдук жана душмандык кылуу үчүн аларды кууп келди. Качан гана Фираун (деңизге) чөгө баштаганда: “Ыйман келтирдим! Чын эле, Исрайил урпактары ишенген Аллаһтан башка кудай жок! Мен да мусулмандардан биримин!”- деди.¹
91. Эмиби?! Кечээ эле күнөөкөр болуп, бузукулардан болуп жүрдүң эле!

وَقَالَ مُوسَى رَبَّنَا إِنَّكَ آتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَئَهُ زِينَةً وَأَمْوَالًا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا رَبَّنَا لِيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِكَ رَبَّنَا اطْمِسْ عَلَى أَمْوَالِهِمْ وَاشْدُدْ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوا حَتَّى يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٨٨﴾

قَالَ قَدْ أُجِيبَتْ دَعْوَتُكُمْ مَا فَاسْتَقِيمَا وَلَا تَتَّبِعَانِ سَبِيلَ الَّذِينَ لَا يِعْمَلُونَ ﴿٨٩﴾

﴿ وَجَازَيْنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ الْبَحْرَ فَأَتَيْنَاهُمْ فِرْعَوْنَ وَخُضُوذَهُ رِيقًا وَعَدُوهَ إِذَا أَدْرَكَهُ الْعَرَقُ قَالَ ءَأَمِنْتُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا الَّذِي ءَأَمِنْتُ بِهِ ءَبَدًا إِنْسَرَّ يَلْ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴾ ﴿٩٠﴾

ءَأَلَكُنْ وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلُ وَكُنْتَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٩١﴾

1 Муса пайгамбар он эки уруу коомун ээрчитип Мисирден чыкканда Фираун аскерлери менен кууп жөнөйт. Качкындар деңиз жээгине жетип, жол торолуп, арт жактан Фираун көрүнүп, шашты кетип турганда Аллаһ Мусага: “Аса таягыңды деңизге ур”- деп буюрат. Буйрукту аткараар замат деңизден он эки жол ачылып, Исрайил урпактары андан аман-эсен наркы жээкке өтүп алышат. Алар жээкке чыкканда Фираун жана аскерлери деңиздин ортосунда эле. Аллаһтын амири менен деңиз кайра кошулуп, бардыгына өлүм анык болуп калат. Ошондо Фираун: “Ыйман келтирдим!!!” деп Аллаһка жалбарат. Кийинки аятта Аллаһ Таала анын бул «ыйманы» пайдасыз экенин билдирет

92. Бүтүн (сени өлтүрүп, бирок) дениңди куткарабыз, сенден кийинкилерге сабак болушу үчүн. Чынында, көпчүлүк адамдар биздин аяттарыбыздан кабарсыз калышкан.

93. Биз Исрайил урпактарын эң мыкты орундарга (Фираундан калган кооз жерлерге) орноштуруп, таза-пакиза нерселерден ырыскы бердик. Алар качан өздөрүнө илим (ыйык китеп) келгенге чейин (чындык жөнүндө) талашып-тартышышкан жок. Чынында, (О, Мухаммад,) Сенин Раббин, алардын арасындагы талашкан нерселерине Кыямат Күндө Өзү өкүм чыгарат.

94. (О, Мухаммад) Эгер Биз сага түшүргөн нерседе (туурабы же туура эмеспи деп) экиленип калсаң, өзүңдөн мурунку китепти (Тоорат, Инжилди) окуган (ынсаптуу) адамдардан сура.¹ Аныгында, сага Раббинден Акыйкат (Кураан) келди. Эми сен шектенүүчүлөрдөн болбогун!

95. Жана сен Аллаһтын аяттарын “жалган” деген адамдардан болбогун! Анда зыян тартуучулардан болуп каласың!

96. Чынында, Раббиндин сөзү (азабы аларга келиши) чындык болуп калган адамдар ыйман келтиришпейт.

97. Эгер аларга (Аллаһтан) бардык далил-моожизалар келсе да,

فَالْيَوْمَ نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ لِتَكُونَ لِمَنْ خَلَقَكَ آيَةً وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ عَنْ آيَاتِنَا لَغَفِلُونَ ﴿٩٢﴾

وَلَقَدْ نُوْنًا نَبِيَّ إِسْرَءِيلَ مُبَوَّأً صِدْقٍ وَرَرَّ فِتْنُهُم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ فَمَا اخْتَلَفُوا حَتَّىٰ جَاءَهُمُ الْعِلْمُ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٩٣﴾

فَإِنْ كُنْتَ فِي شَكٍّ مِّمَّا أَنزَلْنَا إِلَيْكَ فَسْأَلِ الَّذِينَ يَقْرَأُونَ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكَ لَقَدْ جَاءَكَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿٩٤﴾

وَلَا تَكُونَ مِنَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ فَتَكُونَ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٩٥﴾

إِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَتُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٩٦﴾

وَلَوْ جَاءَهُمْ كُلُّ آيَةٍ حَتَّىٰ يَرَوْا

¹ Бурмаланбаган Тоорат менен Инжилдин көп кабарлары Кураанда да берилген. Чынында, бул үч китеп тең (Тоорат, Инжил, Кураан) бир булактан (Аллаһтын илиминен) болгон соң, бирип-бири колдон кубаттоосу, тастыктоосу турган иш.

الْعَذَابِ الْأَلِيمِ ﴿١٧﴾

жан кыйноочу азапты (өз көздөрү менен) көрмөйүнчө ышанышпайт.¹

98. (Башына азап келе жатканын көрүп) ыйман келтирсе, ал ыйманы өзүнө пайда берген эл-журт жок, бир гана Юнустун коомунан башка. (Юнустун коому азапты көрүп) ыйман келтирди эле, Биз алардан дүйнө жашоосундагы кордук азабын арылтып койдук жана (белгилүү) бир убакытка чейин (жашоо менен) пайдаландырдык.

99. (О, Мухаммад) Эгер сенин Раббин кааласа жер бетиндеги бардык адамдар (бири калбай) ыйман келтиришмек.² Эмне, сен адамдар (өз ыктыяры менен) ыйманга келгенге чейин эле аларды мажбурлайын деп турасыңбы?!

100. Аллаһтын каалоо-уруксатысыз эч бир жан ыймандуу боло албайт. Ал эми, акылын иштетпеген адамдарды (Аллаһ Таала) азапка (дуушар) кылат.³

101. (О, Мухаммад) Айткын: “Асмандар жана жердеги (Анын кудуретине белги болгон) нерселерге карагыла. Бирок, (бул) белгилер жана (азаптан) эстетүүлөр ыймансыз адамдарга пайда бербейт.

فَلَوْلَا كَانَتْ قَرْيَةٌ آمَنَتْ فَنَفَعَهَا
إِيمَانُهَا إِلَّا قَوْمَ نُوحٍ لَمَّا آمَنُوا كَشَفْنَا
عَنْهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَمَعْتَبُوهُمْ إِلَىٰ حِينٍ ﴿١٨﴾

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَآمَنَ مَن فِي الْأَرْضِ كُلُّهُنَّ
جَمِيعًا أَفَأَنْتَ تُكْرِهُ النَّاسَ حَتَّىٰ يَكُونُوا
مُؤْمِنِينَ ﴿١٩﴾

وَمَا كَانَ لِلنَّفْسِ أَنْ تُؤْمِنَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ
وَيَجْعَلُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٢٠﴾

قُلْ أَنْظَرُوا مَاذَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَمَا تُعْطِي الْأَكْثُ وَالْتُدْرِعَن قَوْمٌ لَا
يُؤْمِنُونَ ﴿٢١﴾

1 Бирок, башына түшкөн азапты өз көзү менен көргөндөгү ыйман кабыл алынбай калат. Азыр элс таанышкан Фираундун тообасындай.

2 Бирок, Аллаһ адамдарга ыктыяр-эркиндик берип, ким кааласа момун, ким кааласа каапыр болушун тагдыр кылды.

3 Тафсийрул Муяссар

102. (Каапырлар) өздөрүнөн мурун өткөн каапырлардын күнүнө окшош (азаптуу) күндү гана күтүп жатышат. (Аларга насаат пайда бербей калды. Ошондуктан,) аларга «күтө бергиле, мен да силер менен бирге (силердин азапка жолугууңарды) күтүүчүлөрдүн биримин» деп айткын.

103. (Азап келгенден) кийин Биз Өз пайгамбарларыбызды жана Ыйман келтирген адамдарды куткарабыз. Ыймандуу адамдарды ушинтип куткаруу - Биз үчүн милдет.

104. Айткын: “О, адамдар! Эгер менин динимден күмөн санасаңар, мен Аллаһтан башка силер ибадат кылып жаткан “кудайларга” ибадат кылбаймын. Бирок, силерди өлтүрө турган Аллаһка ибадат кыламын жана мен момундардан болууга буюрулгамын.

105. (О, Мухаммад) жүзүңдү эч туура Динге бур жана мушриктерден болбо!

106. Аллаһтан башка өзүңө не пайда, не зыян жеткире албаган “кудайларга” дуба кылба! Эгер ошентчү болсоң, анда сен заалымдардан (мушриктерден) болуп каласың!

107. Эгер Аллаһ сени бир зыян менен кармаса, аны Өзүнөн башка эч ким арылта албайт. А, эгер сага Аллаһ бир жакшылыкты кааласа, Анын пазилетине эч ким тоскоол боло албайт. Аллаһтын жакшылыгы пенделеринин арасынан Өзү каалагандарына жетет. Ал – Кечиримдүү, Ырайымдуу.

قَهْلَ يَسْتَظِرُونَ إِلَّا مِثْلَ أَيَّامِ الَّذِينَ
خَلَوْا مِنْ قَبْلِهِمْ قُلْ فَاسْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ
مِنَ الْمَسْتَظِرِينَ ﴿١٠٢﴾

ثُمَّ نَخِي رَسُولَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا
كَذَلِكَ حَقًّا عَلَيْنَا نَحْيَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾

قُلْ يَتَّبِعُوا النَّاسَ إِن كُنتُمْ فِي شَكٍّ مِنْ دِينِي
فَلَا أَعْبُدُ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
وَلَكِنْ أَعْبُدُ اللَّهَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُمْ وَأُمِرْتُ أَنْ
أَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٤﴾

وَأَنْ أَقِمَّ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ
الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٥﴾

وَلَا تَدْعُ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا
يَضُرُّكَ إِنْ فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذَا مِتَ
الظَّالِمِينَ ﴿١٠٦﴾

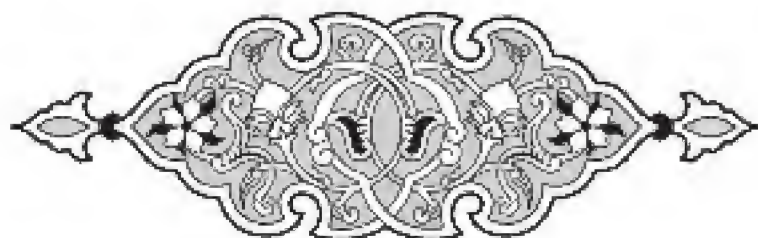
وَإِنْ يَمَسَّكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ
إِلَّا هُوَ وَإِنْ يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ
يُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَهُوَ
الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٧﴾

108. Айткын: “О, адамдар! Силерге Раббинер тарабынан Акыйкат (Кураан) келди. Ким (анын өкүмү менен жашап) Туура Жол тапкан болсо – өз пайдасына. Ким адашса – өзүнүн гана зыянына. Мен силер үчүн (ишиңерди текшерип жүрүүчү) өкүл эмесмин»

109. Өзүңө вахий кылынган нерсени (Кураанды) гана ээрчип, (эгер сени бирөө “жалганчы” десе, араңарда) Аллаһ өкүм кылганга чейин сабыр кыл. Ал - өкүм кылуучулардын мыктысы!

قُلْ يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ﴿١٠٨﴾

وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَأَصِرْ حَتَّىٰ يُخَرِّجَكَ اللَّهُ ۖ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿١٠٩﴾

11 «Худ» сүрөсү¹

سُورَةُ هُودٍ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Алиф, Лаам, Раа. Бул китептин аяттары (эч качан бузулбай турган кылып) бекемделди жана Даанышман, Кабардар (Аллаһ) тарабынан (эң жогорку деңгээлде) баян кылынды.
2. (Мунун себеби) Аллаһтан башка “кудайларга ибадат кылбашыңар үчүн. Чынында, мен силерге Аллаһ тарабынан (жиберилген) эстетүүчү жана куш кабар берүүчүмүн.²
3. Жасаган күнөөңөрдү кечирүүсүн сурап, Аллаһка жалбаргыла жана (“экинчи кайталабаймын” деп) тооба кылгыла! (Ошондо) силерди, белгиленген убакытка чейин эң соңун ырыскылар менен пайдалантат жана ар бир пазилеттүү (ихсан-садакалуу) адамга Өзүнүн пазилетинен берет. Эгер жүз үйрүп кетсеңер, мен силерге Улуу Күндүн (Кыяматтын) азабы жетип калуусунан коркомун!
4. Бардыгыңардын кайтышыңар – Аллаһка! Ал – ар нерсеге кудуреттүү!
5. Уккула, алар Аллаһка билдирбеш үчүн көкүрөктөрүн(дөгү каапырлыктарын) жашырышат. Уккула, эгер алар (көкүрөгүнүн

الرَّكَيبِ أَحْكَمَتْ آيَاتُهُ وَتَفْصِيلَاتٍ مِّن لَّدُنِّ
حَكِيمٍ خَبِيرٍ ۝

الْأَعْيُنِ وَالْأَلْفِ الْإِنِّي لَكُمْ مِّنْ نَّذِيرٍ وَبَشِيرٍ ۝

وَأَن أَسْتَغْفِرُكُمْ وَأُزِيلَنَّ عَنْكُمُ أَثَرُ الذَّنْبِ ثُمَّ يُعَذِّبُكُمْ بِذُنُوبِكُمْ إِنِّي فَاعِلٌ
حَسَنًا إِنِّي إِلَٰهٌ مُّسَمًّى وَتُؤْتِي كُلَّ ذِي فَضْلٍ
فَضْلَهُ ۚ وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ
يَوْمٍ كَبِيرٍ ۝

إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝

أَلَا إِنَّهُمْ يَمُوتُونَ ۚ فَمَا يُعْلِمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَسْتَعْلِفُ أَعْيُنَهُمْ فَذُنُوبَهُمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ
وَمَا يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُعْلِمُونَ ۚ فَهُمْ يُخَذَّلُونَ ۝

1 Бул сүрө Маккада түшкөн. Бир жүз жыйырма үч аяттан турат.

2 Пайгамбарлар элдерди “эгер Аллаһтын ак жолуна жүрбөсөңөр Тозокко түпүсүңөр” деп эскертет жана “ким ушул жолдо жүрсө, Бейишке түшөт” деп куш кабар берет.

үстүнөн) кийимдерин ороп алса да Аллаһ бардык сырларын жана ашкере нерселерин билип турат. Чынында, Ал көөдөндөрдү ээлеген сырларды Билүүчү.

6. Жер бетинде (суу түбүндө жана аба мейкиндигинде) кыбырагандын баарынын ырыскысы Аллаһтын кспилдигинде. Ал алардын жатар жерин дагы бараар жерин дагы билет. Бардыгы ачык-айкын Китепте (Лавхул-Махфузда жазылган).

7. Ал асмандарды жана жерди алты күндө жараткан. Анын Аршы суунун үстүндө эле. Кимиңердин амалыңар жакшыраак экенин сынаш үчүн. (О, Мухаммад) Эгер сен: “Силер албетте, олгонүңөрдөн кийин кайра тирилесиңер” десең, каапыр адамдар: “Бул анык сыйкырдан башка эмес” дешет.

8. Эгер Биз азап берүүнү алардан белгилүү мөөнөткө чейин кечиктирсек (шылдыңдашып): “Аны эмне кечиктирди экен?” - дешет. Уккула, (азап) келгенде алардан кайтпайт жана аларга шылдыңдаган нерселери түшөт.

9. Эгер Биз инсанга ырыскыларыбызды(н даамын) таттырып, кийин аны алып койсок (Бизден) үмүтсүз жана шүгүрсүз болуп калат.

10. Ал эми, башына түшкөн оор күндөрдүн артынан (көп-көп) нээматтарыбызды(н даамын) таттырсак “Оор күндөр өттү (эми келбейт)” деп манчыркап, бирөөнү назарына илбей калат.

* وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا كُلٌّ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٦﴾

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَلَئِنْ قُلْتَ إِنَّكُمْ مَبْعُوثُونَ مِنْ بَعْدِ الْمَوْتِ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا إِسْحَارٌ مُبِينٌ ﴿٧﴾

وَلَئِنْ أَخَّرْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ إِلَى أَثَرٍ مُعْتَدٍ وَذَكَرَ لِيَقُولَنَّ مَا يَكْفِيهِمْ أَثَرُ الْيَوْمِ يَأْتِيهِمْ لَيْسَ مَصْرُوفًا عَنْهُمْ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِرِءٍ يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٨﴾

وَلَئِنْ أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً ثُمَّ رَدَدْنَاهَا إِلَيْهِ إِنَّهُ لَيَكْفُرُ بِكَفُورٍ ﴿٩﴾

وَلَئِنْ أَذَقْنَاهُ نِعْمَاءَ بَعْدَ ضَرَاءٍ مَشَتْهُ لَيَقُولَنَّ ذَهَبَ السَّيِّئَاتِ عَنِّي إِنَّهُ لَنَفْسٍ فَحُورٍ ﴿١٠﴾

11. Ал эми, (машакаттуу күндөрдө) сабырдуу болуп, салих-жакшы амалдарды кылган адамдар (андай эмес.) Аларга Аллаһтын кечирими жана чоң сооштор бар.
12. (О, Мухаммад, мушриктердин) “Ага асмандан казына түшсө же асмандан периште (учуп) келсе болбойт беле” деген сөздөрү себептүү балким, Сенин жүрөгүң сыгылып, өзүңө вахий кылынган кээ бир аяттарды таштагың келээр. (Капа болбо жана андай кылба) сен – эстетүүчүсүң. Аллаһ ар нерсенин сактоочусу.
13. Же болбосо алар (Кураанды Мухаммад) ойлоп чыгарган дешеби? Айткын: «Эгер сөзүңөр чын болсо, Аллаһтан башка чакыра алганыңардын баарын жардамга чакырып, ушуга окшош он даана “ойлоп чыгарылган сүрө” келтиргилечи, кана!
14. Эгер (жардамга чакырган кыйындарыңар) силерге жооп бербесе, анда, билип койгула: бул (Кураан) Аллаһтын илими менен түшкөн! Эч бир сыйышууга татыктуу кудай жок, жалгыз Анын Өзү бар! Эми, мусулман болосуңарбы?»
15. Ким ушул дүйнө жашоосун жана анын зыйнаттарын кааласа, аларга (каалаган) иштерин ушул дүйнөдө толуктап бербиз. Жана алар кем болбой жашашат.
16. Бирок, аларга Акыретте Тозок отунан башка эч нерсе жок! Жана дүйнөдө жасаган, аткарган

إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
أُولَٰئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿١١﴾

فَلَعَلَّكَ تَارِكٌ بَعْضَ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَضَائِقٌ
بِهِ صَبْرُكَ أَنْ يَقُولُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ كُتُبٌ
أَوْ جَاءَهُ مَعَهُ مَلَكَ إِنَّمَا أَنْتَ نَذِيرٌ وَاللَّهُ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴿١٢﴾

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَيْنَاهُ قُلْ قَاتِلُوا إِعْشَرَ سُورٍ
مِّثْلَهُ مَفْتَرِينَ أَوْ ادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ
دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٣﴾

فَالَّذِينَ يَسْتَجِيبُوا الْكُفْرَ فَأَعْلَمُوا أَنَّ مَا
أُنْزِلَ بِهِمُ اللَّهُ وَأَنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَهَلْ أُنْشَرُ
مُسْلِمُونَ ﴿١٤﴾

مَنْ كَانَ يُرِيدِ الْخَيْرَ اللَّهُ تَابَ وَزَيَّنَّا نُوفَ
إِلَيْهِمْ أَعْمَلْنَاهُمْ فِيهَا وَهَمَّ فِيهَا لَا
يُخْصَرُونَ ﴿١٥﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا
النَّارُ وَحَبِطَ مَا صَبَعُوا فِيهَا وَخَبِلَ مَا كَانُوا

иштери “күйүп”, пайдасыз болуп калат.

يَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾

17. Раббиси тарабынан анык далилди (Кураанды) кармаган, ал далилин Рабби тарабынан (дагы бир) күбө (таза акыл) коштогон, андан мурдараак жолбашчы жана ырайым болгон Мусанын Китеби (Тоорат дагы тастыктаган) адамдар¹ (Туура Жол табуучубу же далил кармабай эле адашып жүргөндөрбү?) Ошол (далил кармаган) адамдар ага (Кураанга) ыйман келтиришет. (Ар түрдүү) тайпалардан ким буга каапыр болсо ага убада кылынган жер – Тозок. Сен (О, Мухаммад) андан күмөн санаба. Ал – Раббинден келген Акыйкат. Бирок, адамдардын көпчүлүгү ыйман келтиришпейт.

أَمْ مَنْ كَانَ عَلَىٰ يَتْنٍ مِّن رَّبِّهِءَ وَسَلْوَةٌ شَاهِدٌ
فِيْنَهُ وَمِنْ قَبْلِهِ كُتِبَ مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً
أُولَٰئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِءَ وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِءَ مِنْ
الْأَخْرَابِ فَأَنَا نَارُ مَوْعِدُهُءَ فَلَا تَكُ فِي مَرْيَمَ
وَبَنَىٰ إِلَهُ الْحَقِّ مِنْ رَبِّكَ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ
النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٨﴾

18. Аллаһка жалаа жапкандардан көбүрөөк заалым болгон ким бар?! Алар (Кыяматта) Раббисине жолуктурулат жана (бардык) күбөлөр: “Раббисине жалган жалаа жашкандар – ушулар!” дешет. Уккула, заалымдарга Аллаһтын наалаты болсун!²
19. (Заалымдар адамдарды) Аллаһтын жолунан тосуп, аны (өз каалоолоруна карай) бурууну каалашат. Алар Акыретке тап-такыр ишенбеген адамдар!

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا
أُولَٰئِكَ يُعْرَضُونَ عَلَىٰ رَبِّهِمْ وَيَقُولُ
الْأَشْهَادُ هَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ
أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿١٩﴾

الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا
عِوَجًا وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿٢٠﴾

1 Алар Мухаммад саллаллоху алайхи ва салам жана аны ээрчигендер

2 Аллаһка жалган-жалаа жапкандардын катарына, Аллаһка шерик кошкондор, Ал жөнүндө жетиштүү илимге ээ болбой сүйлөгөндөр, Аны Өзүнө ылайык болбогон кемчилдиктүү сыпаттар менен сыпаттагандар, пайгамбарчылыкты доолагандар, ж.б.у.с. далилсиз сүйлөгөндөр кирет.

20. Алар жер бетинде (Аллахтын өкүмүнөн) качып кутула алышпайт жана аларга Аллахтан башка жардамчы да жок. Аларга (өздөрүнө кошуп башкаларды да адаштырганы себептүү) кошумча азап берилет. Алар (Акыйкатты жек көрүп, аны) укканга да, көргөнгө да жарабай калышты.
21. Алар өздөрүнө зыян кылган адамдар. Жана (Кыямат жазасы мезгилинде) ойлоп тапкан “кудайлары” алардан жок болуп кетет.
22. Эч шексиз алар Акыретте эң көп зыян тартуучулар.
23. Ыйман келтирип, сооптуу иштерди жасаган жана Раббисине моюн сунган адамдар Бейиш ээлери болуп, анда түбөлүк калышат.
24. Бул эки тайпанын (шордуулар менен бактылуулардын) мисалы сокур, дүлөй менен көрүүчү, угуучу адамга окшош. Ушул экөөнү теңештирип болобу? Эсиңерге келбейсиңерби?!
25. Биз Нухту өз коомуна элчи кылып жибердик. (Ал айтты:) “Мен силерге анык эстетүүчүмүн.
26. Аллахтан башкага ибадат кылбашыңарды (эскертемин.) Мен силердин башыңарга кыйноочу Күндүн азабы түшүп калуусуна коркомун”!
27. Анын коомунун арасындагы каапыр болгон уруу башчылары: “Биздин оюбузча, сен биз сыяктуу эле адамсың. Биз сенин артыңдан

أُولَئِكَ لَمْ يَكُونُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانَتْ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ يُضَاعِفُ لَهُمْ الْعَذَابُ مَا كَانُوا يَسْتَطِيعُونَ السَّمْعَ وَمَا كَانُوا يُبْصِرُونَ ﴿٢٠﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَصَبَلَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٢١﴾

لَا جَرَمَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمْ الْآخِسُونَ ﴿٢٢﴾

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَأَخْبَتُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٣﴾

﴿٢٤﴾ مَثَلُ الْفَرِيقَيْنِ كَالْأَعْمَى وَالْأَصْمَى وَالْبَصِيرِ وَالسَّمِيعِ هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٥﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ إِتَىٰ لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٢٦﴾

أَنْ لَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمِ الْبَاسِ ﴿٢٧﴾

فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا تَرَكُ إِلَّا بَشَرًا مِثْلَكَ وَمَا تَرَكُ إِلَّا

акылсыз кедейлер гана ээрчигенин көрүп турабыз. Бизден артыкча жеринерди эч көрбөй жатабыз, тескерисинче биз силерди жалганчылар деп күмөн кылабыз”- дешти.

28. (Нух) айтты: “О, коомум! Айткылачы, эгер мен Раббимден келген анык далилге ээ болсом жана мага Андан ырайым – пайгамбарчылык келген болсо, а бирок, бул силерге билинс элек болсо, силер аны жаман көрүп турсаңар деле, биз силерди ага мажбурламак белек?!”
29. О, коомум! Мен (динге) даават кылганым үчүн силерден мал-дүйнө сурабаймын. Мага сооп-сыйлыкты Аллах берет. Мен ыйманга келгендерди кууп жибербеймин.¹ Алар Раббисине жолугуучу (жана андан Бейиш сыйлыгын алуучу) адамдар. Бирок, мен силердин наадан коом экениңерди көрүп турамын.
30. О, коомум! Эгер мен ал адамдарды айдап жиберсем, Аллаһтын (азабынан кутулууга) мага ким жардам бере алат?! Ойлонбойсуңарбы?!”
31. Мен силерге: “Менде Аллаһтын казыналары бар” дебеймин. Мен кайышты да билбеймин (аны бир Аллаһтан башка эч ким билбейт). Жана “мен периштемин” деп да айтпаймын. Жана... Силер көзүңөргө илбеген (бей-бечара)

الَّذِينَ هُمْ أَزْدَانُنَا بَادِيَ الرَّأْيِ وَمَا نَرَى
لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ بَلْ نَقْظُكُمْ
كَذِبِينَ ﴿٢٨﴾

قَالَ يَنْقُومُ آدَمُ بَنِي إِدْمَ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ يَمِينٍ مِنْ رَبِّي
وَهُ الْبَنِي رَحْمَةً مِنْ عِنْدِي وَعَفْوِيَّتْ عَلَيْكُمْ
الَّذِينَ كُفُّواهَا وَأَنْشَرَهَا كِرْهُونَ ﴿٢٩﴾

وَيَنْقُومُ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مَا لَا إِنْ أُجْرِي إِلَّا
عَلَى اللَّهِ وَمَا أَنْتَ بِطَارِدِ الَّذِينَ أَسْأَلُ إِنَّهُمْ
مُلْكُوا رَبِّهِمْ وَلَكِنْ أَنْتُمْ قَوْمٌ فَاجِهُونَ ﴿٣٠﴾

وَيَنْقُومُ مَنْ يَنْصُرُنِي مِنَ اللَّهِ إِنْ طَرَدْتُهُمْ
أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٣١﴾

وَلَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا
أَعْلَمُ الْغَيْبِ وَلَا أَقُولُ إِنِّي مَلَكٌ وَلَا أَقُولُ
لِلَّذِينَ تَرَدُّونَ أَغْيَابُكُمْ لَنْ يُؤْتِيَهُمُ اللَّهُ خَيْرًا
اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا فِي أَنْفُسِهِمْ إِنْ إِذَا لَيْسَ
الظَّالِمِينَ ﴿٣٢﴾

¹ Коомдун уруу башчылары, байлары “ыйманга келген бей-бечараларды айдасаң анан биз ыйманды кабыл алабыз” деп шарт коюшкан эле.

адамдар жөнүндө: “Аллаһ аларга жакшылык (Бейиш) бербейт” дей албаймын. (Эгер ыймандары ыкыластуу болсо, албетте, берет) Алардын жан-дилиндеги нерселерди Аллаһ көбүрөөк билет. Мен (эгер силер каалаганды айтсам) анда, мен заалымдардан болуп калмакмын. *Муширик-каапырлар Нух алейхи саламдан өздөрү талап кылган жоопту алалбай калгандан кийин мындай*

32. дешти: “О, Нух! Биз менен көп талаштың! Эгер сөзүңдө чынчыл болсоң, бизге убада кылганыңды (азапты) келтирчи кана!”
33. (Анда Нух): “Аны силерге эгер кааласа, Аллаһ гана келтирет. Анда (Аллаһ Таалага) алыңар жетпей калат!”
34. Эгер Аллаһ силерди адаштырууну каалаган болсо, мен силерге насаат айтууну кааласам да, насаатым силерге пайда бербейт. Ал силердин Раббинер жана Өзүңө кайтарыласыңар” - деди.
35. Же алар: “(Нух) Аллаһка жалган-жалаа айтып жатат” дешеби? Айт: “Эгер мен жалган айтсам, күнөөм өз мойнумда. Бирок, мен силердин күнөөңөргө жооп бербеймин”.
36. Нухка вахий кылынды: “Коомуңдун арасынан мурда ыйман келтиргендеринен башка эч ким ыйман келтирбейт.) Бирок, алардын (каапырлык) иштери себептүү кайгырба. (Аллаһ сазайын берет!)

قَالُوا نُوحُ قَدْ جَدَلْتَنَا مَا كُنْتَ حَدِيثًا قَائِلًا
بِمَا تَعْبُدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِیْنَ ﴿٣٢﴾

قَالَ إِنَّمَا يَأْتِيكُمْ بِهِ اللَّهُ إِنْ شَاءَ وَمَا أَنَا
بِمُعْجِزٍ ﴿٣٣﴾

وَلَا يَنْفَعُكُمْ نُصْحِي إِنْ أَرَدْتُ أَنْ أَصْحَ
لَكُمْ إِنْ كَانَ اللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يُغْوِيَكُمْ
هُوَ رَبُّكُمْ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٣٤﴾

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَيْنَاهُ قُلْ إِنْ افْتَرَيْتُهُ فَعَلَيْ
إِجْرَائِي وَإِنِّي أَنَبِئْتُكُمْ بِمَا تَنْجُرُونَ ﴿٣٥﴾

وَأَوْحَىٰ إِلَىٰ نُوحٍ أَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ إِلَّا مَن
قَدَّمَ آمَنَ فَلَا تَهَيَّئْ لَهُ سَبِيلًا فَأَوْحَىٰ لَهُمْ ﴿٣٦﴾

37. (О, Нух!) Биздин Көз алдыбызда вахий-таалимибиз боюнча (чон) кеме жаса жана заалым адамдар(ды өлтүрүү) жөнүндө мага кайрылбай эле кой. (Тагдырдагы «иш» бүткөн:) Алар – чөктүрүлгөндөр!¹
38. (Анан Нух) кеме жасай баштады. Ар качан (анын) алдынан коомунун адамдары өткөндө, аны шылдыңдашты. (Анда Нух): “Эгер (азыр) бизди мазактасаңар, биз да силерди өзүңөрдөй мазактайбыз.
39. Силер тез эле кимге (ушул дүйнөдө) кор кылуучу азап жана (Акыретте) кимдерге түбөлүк азап келишин билип аласыңар”- деди.
40. Качан гана Биздин (тагдырда белгилеген) буйругубуз келип, (асмандан сел куюлуп, бардык жерден, жадагалса оттун “уюгу” болгон) тандырлар(дын оозунан да оргуштап суу) атырылып чыкканда, Биз айттык: «(О, Нух!) Кемеңе ар түрдүү айбанаттардан экиден жуптарды, үй-бүлөңдү жана ыйман келтиргендерди чыгар. Ал эми, Биздин (“ага өлүм” деген) сөзүбүз жеткен адамдарды (чыгарба!)» Ага бир аз эле кишилер ыйман келтирген болчу.
41. (Нух) айтты: «кемеге чыккыла! Анын жүрүшү да, токтошу да Аллаһтын ысымы менен. Чынында, Раббим - Кечиримдүү, Ырайымдуу!»
42. Жана кеме тоолордой толкундардын үстүндө сүзүп

وَأَصْنَعُ الْفُلَ بِأَمْرِي وَأَوْحِيْنَا وَلَا تَخْطِئُنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا إِنَّهُمْ مُعَذَّبُونَ ﴿٣٧﴾

وَيَصْنَعُ الْفُلَ وَكُلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ مَلَأَ مِنْ قَوْمِهِ سَخِرُوا مِنْهُ قَالَ إِنْ تَسْخَرُوا مِنِّي فَإِنِّي تَسْخَرُ مِنْكُمْ كَمَا تَسْخَرُونَ ﴿٣٨﴾

فَسَوْفَ نَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحْمِلُ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُثْقِلٌ ﴿٣٩﴾

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُّورُ قُلْنَا احْمِلْ فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَن سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ وَمَنْ ءَامَنَ وَمَنْ ءَامَنَ مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٤٠﴾

﴿ وَقَالَ ارْكَبُوا فِيهَا بِسْمِ اللَّهِ مَجْرَاهَا وَمُرْسَاهَا إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٤١﴾

وَمِنْ تَحْتِهَا فِي مَوْجٍ كَالْجِبَالِ وَنَادَىٰ

¹ Аллаһ Таала көбүнчө Өзүнүн тагдыр китебинде жазылган бирок, боло элек нерселерди “болду” маанисинде сүйлөйт.

баратканда Нух (ыймандуулардан) ажырап калган уулуна: “О, уулум, биз менен бирге кемеге чык! Каапырлар менен болбо! (Анда сен дагы чөгүп өлөсүң)”- деди.

43. (Баласы атасына ишенбей): “Мен тоопун башына чыгып кетемин. Ал мени суудан сактап калат”-деди. (Нух) айтты: “Бүгүн Аллаһтын буйругуна кутултуучу жок. Өзү ырайым кылгандар гана (кутулат.) (Анан) экөөнүн арасын толкун бөлүп койду жана (уулу, каапыр болгону себептүү) чөктүрүлгөндөрдөн болду.

44. (Кийин Аллаһтын буйругу) айтылды: “О, жер, суунду тарт! О, асман, (жамгырды) токтот!” Ошентип, суу тартылды жана өкүм аткарылды. (Кеме) Жудий тоосунун үстүндө токтоп калды жана “заалымдарга өлүм!” деген наалат айтылды.

45. Анан Нух Раббисине (бийик добуш менен) жалбарды: “Раббим-ай! Уулум менин үй-бүлөмдөн го!? Сенин убадаң акыйкат го!? Сен эң адилет өкүм кылуучусун го!?”¹

46. (Аллаһ) айтты: “О, Нух! Ал сенин үй-бүлөңдөн эмес! Чынында, бул (сенин каапырга жан тартышын) жакшы иш эмес! Өзүң (акыбетин) билбеген нерселерди менден тилебе! Мен сага наадандардан болбошуңду насаат кыламын”.²

نُوحُ ابْنَهُ، وَكَانَ فِي مَعْرِزِ بْنِيْزَازٍ أَرْكَبَ مَعَنَا
وَلَا تَكُنْ مَعَ الْكَافِرِينَ ﴿١١﴾

قَالَ سَأَوِي إِلَى جَبَلٍ يَعْصِمُنِي مِنَ الْمَاءِ
قَالَ لَا عَصِمَ الْيَوْمَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِلَّا مَنْ رَجِعَ
وَحَالِ يَتْنَهُمَا الْمَوْجُ فَكَانَ مِنَ الْمُعْرَفِينَ ﴿١٢﴾

وَقِيلَ يَا أَرْضُ ابْلَعِي مَاءَكِ وَكَسَمَاءَ أَقْلَبِي
وَوَغِيضَ الْمَاءِ وَفُضِيَ الْأَمْرُ وَاسْتَوَتْ عَلَى
الْجُودِيِّ وَقِيلَ بَعْدًا لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١٣﴾

وَنَادَى نُوحٌ رَبَّهُ فَقَالَ رَبِّ إِنَّ ابْنِي مِنْ أَهْلِي وَإِنَّ
وَعْدَكَ الْحَقُّ وَأَنْتَ أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ ﴿١٤﴾

قَالَ يَنْتُحِ إِنَّهُ وَلَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ
صَالِحٍ فَلَا تَسْأَلْنِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنِّي
أَعِظُكَ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿١٥﴾

1 Нух Пайгамбар Аллаһтын: “Ар бир жуптуктан экиден жана үй-бүлөңдү кемеге чыгар” деген убадасын айтып жатат. Нух алейхи салам ыймандуу-ыймансыз экенине карабай үй бүлөмдөн болсо эле кутулат экен деп ойлогон.

2 Андан кийин Нух алейхи салам ишине бушайман болду. Себеби, ал Аллаһ Таалаанын

47. Айтты: “О, Раббим! Мен өзүм билбеген нерсени Сенден сураганымдын жамандыгынан Өзүңдөн коргоо тилеймин! Эгер Сен мени кечирип, ырайым кылбасаң, зыян тартуучулардан болуп каламын!
48. Айтылды: “О, Нух Биз тараптан берилген амандык менен жана сага, сени менен (кемеде) бирге болгондорго берилген берекелер менен (жерге) түшкүн. Дагы эл-улуттар (болот). Биз аларды (ар түрдүү) нээматтар менен пайдалантабыз. (Эгер шүгүр-ибадат кылышпаса) кийин аларды Биз тараптан келген кыйноочу азап кармайт.
49. (О, Мухаммад!) Булар Биз сага вахий кылган кайын кабарлары. Мындан мурун аларды сен билбейт элең, коомуң да билбейт эле. Эми, сабырдуу бол. Чынында, акыбет-натыйжа такыбаа кишилердин пайдасына!
50. Жана Биз (Йемен) жериндеги) Аад элине, өздөрүнүн бурадарлары Худду Пайгамбар кылып жибердик. Ал айтты: «О, коомум! Аллаһтын Өзүнө ибадат кылгыла! Силерге Андан бөлөк сыйынууга татыктуу кудай жок! Силер (жалган “кудайларды”) ойлоп чыгарган (мушрик) экенсиңер.
51. О, коомум! Мен өзүмдүн дааватым үчүн силерден акы сурабаймын. Мага сооп-сыйлык берүү мени

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَخُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِمْ عِلْمٌ وَلَا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُنْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٤٧﴾

قِيلَ يٰ نُوحُ اهْبِطْ بِسَلَامٍ مِنَّا وَبَرَكَاتٍ عَلَيْكَ وَعَلَىٰ أُمَمٍ مِّمَّنْ مَعَكَ وَأُمْرٌ سَمِعْتُمُوهُ فَذُرْهُمْ هُمْ مَعَادِبُ إِلَهِمْ ﴿٤٨﴾

تِلْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهَا إِلَيْكَ مَا كُنْتَ تَعْلَمُهَا أَنْتَ وَلَا قَوْمُكَ مِنْ قَبْلِ هَٰذَا فَاصْبِرْ إِنَّ الْعَقِيبَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٤٩﴾

وَإِلَىٰ عَادِ أَخَاهُمْ هُودٌ قَالَ يَقَوْمِ أَعْبُدُوا اللَّهَ مَا الْكُفْرُ مِنْ إِلَهِ غَيْرُهُ وَإِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُفْرَقُونَ ﴿٥٠﴾

يَقَوْمِ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِنْ أَجَبْتُمْ إِلَّا عَلَىٰ إِلَٰهِي فَطَرَنِي أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٥١﴾

﴿وَلَا تَحْمِلُونِ فِي الْإِيمَانِ عَلَىٰ أَنْتُمْ تَحْمِلُونَهُ﴾ «Заалым-каапыр адамдар жөнүндө мага кайрылба! Алар чөктүрүлгөндөр!» деген буйругун билбей калган эле.

жараткан Аллаһтын вазыйпасы.
Акылыңарды иштетпейсиңерби?!

52. О, коомум! (Өткөндөгү күнөөңөргө) Раббинерден кечирим сурап, тооба кыгыла! (Ошондо) Ал үстүңөргө нөшөрлөгөн (берекелүү) жамгырларды жиберет, кубатыңарга дагы кубат кошот. (Ыйманга келгиле!) Күнөөкөр болуп тескери баспагыла!”

53. (Мушриктер) айтышты: “О, Худ, бизге далил (моожиза) алып келбедиң. Сенин сөзүң менен биз кудайларыбызды таптабайбыз жана сага ыйман келтирбейбиз.

54. Биз “сени кудайларыбыздан бири жинди кылып коюптур” дегенден башка эч нерсе айталбайбыз. (Худ) айтты: “Мен Аллаһты күбө кыламын жана силер да күбө болуп койгула: Мен алысмын, (силер) шерик кылып жаткан кудайыңардан,

55. Аллаһты таштап! Эми мага (колуңардан келген) бардык амалыңарды эч кечиктирбей жасай бергиле!

56. Менин жана силердин Раббинер – Аллаһка өзүмдү тапшырдым. Аллаһ маңдайынан мыкчыбаган (Өз өкүмүн өткөрбөгөн) эч бир жан жок! Чынында, менин Раббим Туура Жол үстүндө.

57. Эгер жүз бурсаңар (өзүңөрдөн коргүлө). Мен силерге өзүм алып келген нерсени (динди) жеткирдим (жана милдетимди аткардым). Эми Раббим ордуңарга башка бир

وَيَقْوِمُ اسْتَعْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُؤْتُوا إِلَيْهِ
يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا وَيَزِدْكُمْ
قُوَّةً إِلَى قُوَّتِكُمْ وَلَا تَتَوَلَّوْا مُجْرِمِينَ ﴿٥٢﴾

قَالُوا يَهُودُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ وَمَا نَحْنُ
بِتَارِكِي آلِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ قَوْلِكَ وَمَا نَحْنُ لَكَ
بِمُؤْمِنِينَ ﴿٥٣﴾

إِنْ نَقُولُ إِلَّا اعْتَرَاكَ بَعْضُ آلِهَتِنَا بِسُوْرَةٍ
قَالَ إِنِّي أَشْهَدُ اللَّهَ وَأَشْهَدُ وَأَنْتَ بَرِيءٌ مِنَّا
تُفْرِكُونَ ﴿٥٤﴾

مِنْ دُونِهِ فَكَيْدُونِي جَمِيعًا ثُمَّ لَا تُنْظَرُونَ ﴿٥٥﴾

إِنِّي تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكُمْ مَا مِنْ دَابَّةٍ
إِلَّا هُوَ خَلَقَهَا بِأَمْرٍ مِنْ رَبِّي عَلَى صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٦﴾

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ إِلَيْكُمْ
وَأَسْتَخْلِفُ رَبِّي قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّوهُ
شَيْئًا إِنَّ رَبِّي عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِظٌ ﴿٥٧﴾

(Өзүнө моюн суна турган) коомду келтирет. (Силер каапырлыгыңар менен) Аллаһка эч кандай зыян келтире албайсыңар. Чынында, Раббим - ар нерсени Сактоочу!

58. Жана качап гана Биздин буйругубуз (катуу шамал) келгенде Худ жана аны менен бирге болгон ыймандууларды Өз ырайымыбыз менен куткардык. Биз аларды катуу азаптан куткардык.¹

59. Мына бул (Аллаһ жазалаган) Аад коому Раббисинин аяттарын четке кагып, пайгамбарларына күнөөкөр болуп, ар бир топмоюн, текебер адамдарга ээрчип калган эле.

60. Аларды бул дүйнөдө да Кыяматта да наалат коштоп жүрөт. Уккула! Чынында, Аад коому Раббисине каапыр болду! Уккула, Худдун коому Аадга өлүм!!!

61. Жана Самуд коомуна өздөрүнүн бурадары Салихты (пайгамбар кылып) жибердик. Ал айтты: “О, менин коомум! Аллаһтын Өзүнө ибадат кылгыла! Силерге (жерде да, асманда да) Андан башка Кудай жок. Ал силерди жерден (топурактан) жаратып, анын үстүндө жашатып койду. Аллаһтан кечирим сурагыла жана тооба менен Өзүнө кайткыла! Акыйкатта, менин Раббим жакын жана (дубаларга) жооп берүүчү.

62. (Каапырлар) айтты: О, Салих, сен биздин арабызда мындан мурун (көптү) үмүттөндүргөн

وَالْعَاجَاءَ أَمْرُنَا جِيئَتْهُمُ الْهُدُودُ وَالَّذِينَ آمَنُوا
مَعَهُ يَرْجِعُونَ فَمِنَّا وَمِنَّمَا يَنْتَظِرُ عَذَابَ غَالِيظٍ ﴿٥٨﴾

وَبِذَلِكَ عَادٌ فَفَسَدُوا وَأَبْكَرُوا بَنِي زَيْهَمَ وَنَعَسُوا
رُسُلَهُمْ وَاتَّبَعُوا أَمْرَ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴿٥٩﴾

وَاتَّبَعُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ أَلَا
إِنَّ عَادًا كَفَرُوا رَبَّهُمْ أَلَا بُعْدًا لِعَادِ قَوْمِ هُودٍ ﴿٦٠﴾

﴿٦١﴾ وَإِلَى ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا قَالَ يَنْفَعُكُمْ
عِبَادَةُ اللَّهِ مَا لَكُمْ مِنَ اللَّهِ غَيْرُهُ هُوَ
أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا
فَأَسْتَغْفِرُوهُ ثَمُودُ يَا صَالِحُ إِنِّي بِرَبِّ قَرِيبٌ مُجِيبٌ ﴿٦٢﴾

قَالُوا كَيْصَلِحُ قَدْ كُنْتَ فِينَا مَرْجُوًّا قَبْلَ هَذَا
أَتُنْهِنَا أَنْ نَعْبُدَ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا وَإِنَّا لَفِي

1 Аллаһтан азап болуп ошол катуу шамал келгенде кимге жетсе анын эт-терисин былбыратып, чириген сыяктуу кылып койду. Чынында ал катуу азап болгон.

(жакшы, адептүү адам) болчусун. Эми сен бизди ата-бабаларыбыз сыйынган кудайларга сыйынуудан кайтарасыңбы?! Сен даават кылып жаткан диниңден биз шектенип калдык.

63. (Салих) айтты: “О, коомум! Айткылачы, мен Раббим тарабынан анык далил үстүндө болсом жана Ал мага Өзүнүн ырайымын – пайгамбарчылыгын берген болсо, (силердин далилсиз “кудайыңарга” ыраазы болуп) Ага (Аллаһка) күнөө кылсам, Аллаһтын азабынан мага ким жардам бере алат?! Силер (бул талабыңар менен) мага зыяндан башка нерсени көбөйтпөйсүңөр!”
64. “О, коомум! Мына бул төө силер үчүн Аллаһтын белгиси. Аны жөн (өз эркине) койгула. Аллаһтын жеринде оттоп жүрө берсин. Ага эч жамандык кыла көрбөгүлө! Антсепер, силерге жакын(да) азап жетет!”
65. (Бирок, каапырлар) төөнү союп жиберипти эле (Салих) айтты: “Короо-жайыңарда үч күн (жашоо нээматынан) пайдалана тургула. (үч күндөн соң Аллаһтын азабы келет) бул – акыйкат убада!
66. Качан Биздин буйругубуз (азап) келген убакытта Биз Салих менен ыйман келтирген адамдарды Өз ырайымыбыз менен (азаптап) жана ошол күндүн шерменделигинен асырап калдык. Албетте, сенин Раббин - Кубаттуу, Кудуреттүү.

شَاكٍ يَخَافُ أَنْ يُدْعَىٰ إِلَىٰ الْيَوْمِئِذِ ۚ

قَالَ يَقُومُ آرَءَيْتُمْ إِنْ كُنْتُمْ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَأَنَا مِنَ الْمَدِينَةِ ۖ إِنَّ رَبِّي عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ ۚ

وَيَقُومُ هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةٌ ۚ فَذُرُوهَا تَأْكُلْ فِي أََرْضِ اللَّهِ وَلَا تَمْسُوهَا يُسْوَءَ مَا كُنتُمْ عَدَابٍ قَرِيبٌ ۚ

فَعَقَرُوهَا فَقَالَ تَمَعُوا فِي دَارِكُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ ۖ ذَٰلِكَ وَعَذَابُكُمْ كَذُوبٌ ۚ

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا صَالِحًا وَالَّذِينَ ءَامَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَمِنْ خِزْيِ يَوْمِئِذٍ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ۚ

67. Жана заалым (каапыр) болгон адамдарды катуу добуш (ач кыйкырык) кармады. Бардыгы (жүрөктөрү жарылып) орду-ордунда кырылып калышты.
68. Алар бул жерлерде жашабагандай болуп (кырылып) калышты! Көңүл бургула, Самуд коому Раббисине каапыр болду эле! Уккула, Самудка өлүм!¹
69. Биздин (периште) элчилерибиз Ибрахимге (адам кейпинде) куш кабар алып келгенде, ага салам айтышты. "Салам"-деди (Ибрахим) жана дароо куурулган музоону(н этин) алып келди (дагы, «жебейсиңерби?» деди.)
70. Алардын колу тамакка созулбай турганын көргөндө (бир жамандык менен келишкен болбосун деп), алардан шек санап, кооптоно түштү. (Анда) алар: "Коркпогун, биз Лут коомуна жиберилген (азаптоочу) элчилер болобуз" - дешти.
71. Ибрахимдин аялы (кызмат кылып) турган. (Болгон сөздү угуу) күлүп жиберди. Биз (периштелер аркылуу) ага (жакында төрөй турган баласы) Исхактын жана Исхактын артынан (жарык дүйнөгө жарала турган небереси) Ыкубдун кушкабарын билдирдик.

وَأَخَذَ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةَ فَأَصْبَحُوا
فِي دَكِّهِمْ كَاشِبِينَ ﴿٦٧﴾

كَأَن لَّمْ يَغْنَوْا فِيهَا آلَا إِنَّ قَوْمَ
كَافُرُوا رَبَّهُمْ آلَا بَعْدَ الْاِسْمُودِ ﴿٦٨﴾

وَلَقَدْ جَاءَتْ رُسُلًا إِبْرَاهِيمَ بِالْبَشْرَى قَالُوا
سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَمَا لَيْتَ أَنْ جَاءَ بِعِجْلٍ
حَنِينٍ ﴿٦٩﴾

فَلَمَّا رَأَى أَنَّهُمْ لَا تَقْصِلُ إِلَيْهِمْ نَكَرَهُمْ
وَأَوْحَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ إِنَّا
أَرْسَلْنَا إِلَى قَوْمِ لُوطٍ ﴿٧٠﴾

وَأَمْرَاتِهِمْ قَائِمَةً فَاصْبِرْكَتْ فَبَشَّرْنَاهَا
بِإِسْحَاقَ وَمِنْ وَرَاءِ إِسْحَاقَ يَعْقُوبَ ﴿٧١﴾

1 Аллаһ Таала, Ибрахим Пайгамбар менен замандаш жашаган Лут Пайгамбардын бачабаз коомунун башына азап түшүрүү үчүн сулуу жигит кейпиндеги эки периштени жиберет жана аларга жол үстүндө Өзүнүн досу Ибрахимге да жолугуп, ага жакында Өзү измат кылып бере турган перзент Исхак жонундо куш кабар берүүнү да милдеттендирет.

72. Ал (таңыркап, ишенгиси келбей):
«Шорум курсун! Мен төрөйт
бекенмин?! Өзүм кемпир, бул эрим
чал болуп калган болсок?! Бул
кызык нерсе го!» деди.
73. (Периштелер) айтышты:
“Аллаһтып буйругуна таң
каласыңбы? О, (куттуу) үй-бүлө!
Силерге Аллаһтын ырайым,
берекелери төгүлсүн! Ал –
Даңазалуу, Улук!
74. Ибрахимдин кооптонуусу тарап,
ага куш кабар келгенде Биз
(жиберген периштелер) менен Лут
коому жөнүндө талаша баштады.¹
75. Чынында Ибрахим пейили
жумшак, Аллаһка өтө берилген
ибадатчы киши эле.
76. “О, Ибрахим бул талашты кой.
Анткени, Раббиндин өкүмү эчак
эле келген. Аларга кайтарылгыс
азап сөзсүз келет!”
77. Биздин элчилерибиз (Ибрахимден
чыгып) Лутка келгенде, булар(дын
келиши) себептүү капаланып жана
кыжаалат болуп “Бул оор күн
болот го!” деди.²
78. Мындан мурун бузук иштерди
(бачабаздык) кылып жүргөн
коомунун адамдары анын (үйүнүн)
алдына чуркаган бойдон жетип
келишти (жана “жаш жигиттерге”
суктанып түрүштү). “Оо, коомум

قَالَ يَوْمَئِذٍ أَتَىٰ وَالْأَعْمُورُ وَهَذَا بَعْلِي
شَيْخًا إِنَّ هَذَا الشَّيْءُ عَجِيبٌ ﴿٥١﴾

قَالُوا اتَّخَذَ بْنِ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ رَحْمَتُ اللَّهِ
وَبَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ إِنَّهُ حَكِيمٌ
مُجِيدٌ ﴿٧٦﴾

فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الرَّوْعُ وَجَاءَتْهُ
الْبَشَرُ ابْنُ إِدْرِيسَ ابْنُ قُورَيْشٍ لُوطٌ ﴿٦١﴾

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ خَلِيمًا أُوْحِيَ إِلَيْهِ الذِّكْرُ إِذْ أَمَرَهُ أَنْ يُعْبِدَ (٧٥)

يَا إِبْرَاهِيمُ أَعْرِضْ عَنْ هَذِهِ إِنَّهُ قَدْ جَاءَ أَمْرٌ
رَبِّكَ وَلَتَنْتَهِيَ إِلَيْهِمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ مَرَدُّوهُ

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا الْوُطَيْسِيَّ، يَهُودِيٍّ مِّنْهُمْ وَصَاقَ
بِهِمْ ذُرْعًا وَقَالَ هَذَا يَوْمٌ مِّنْ عَظِيمٍ ﴿٧٧﴾

وَجَاءَهُمْ قَوْمُهُ يُهْرَعُونَ إِلَيْهِ وَمِنْ قَبْلُ كَانُوا يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ قَالَ يَنْفَوْرُهُمْ هَؤُلَاءِ بَنَاتِي هُنَّ أَطْهَرُ لَكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تَخْزُونِ فِي حَسَنَاتِ اللَّهِ إِنَّكُمْ رَجُلٌ رَشِيدٌ ﴿١٥﴾

1. Ал агасынын баласы Луттан кабатыр болуп: “Акыры, ал жерде Лут бар го!” дегенде, перилткелер “ким бар экенин биз жакшыраак билебиз. Биз аны жана үй бүлөсүн күткүрөбүз, бир аялынан башкасын” деп жооп беришет.

2 Мунун себеби, анын коому ото бузуку, бачабаз адамдар эле. Ал эми, Луттун үйүнө келген периштелер жаш, сулуу, жигиттер кейпинде болчу.

– деди Лут – (бул арам иштен көрө) мына бул менин кыздарым (менен болгонулар) тазараак силер үчүн. Аллаһтан корккула!¹ Мени меймандарымдын алдында шерменде кылбагыла! Силердин араңарда акылы соо адам калган эмеспи?!

79. Айтышты: “Кыздарыңа биздин каалообуз жок экенин билесиң. Чынын айтканда, биз эмнени каалап жатканыбызды билип элс турасың да?”

80. (Анда Лут мындай) деди: “(Эх,) силерге кубатым жеткенде же болбосо, жөлөнөөр бекем тирегим (жоокерлерим) болгондо кана, атаганат!”

81. (Ошондо жигит кейпиндеги периштелер) айтты: “О, Лут! Биз Раббиндин элчилери болобуз. Алар сага катыла албайт. Сен түндүн (таңга жакын) бир бөлүгүндө үй-бүлөңдү (айылдан) чыгарып кет. Эч киминер артына карабасын! Бир гана аялыңды (куткарууга аракет кылба). Чынында, аларга (каапырларга) жетүүчү азап ага да жетет.² Алардын (өлтүрүлүү) убадалары таңга маал. Таң мезгили жакын эмеспи!”

82. Анан, Биздин (азап жөнүндөгү) буйругубуз келгенде, (айылдын) астын үстүнө төңкөрүп, асмандан токтоосуз чопо-таш жаадырдык.

قَالُوا لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَالَكُمْ فِي بَنَاتِكُمْ مِنْ حَقٍّ
وَأَنَّكَ لَتَعْمَرُنَّ مَا تَرِيدُ ﴿٧٩﴾

قَالَ لَوْ أَنَّ لِي بِكُمْ قُوَّةٌ أَوْ إِيَّائِي رُكْنٌ
شَدِيدٌ ﴿٨٠﴾

قَالُوا يَتْلُو طَرَفًا إِنْ دُرُسُ رَبِّكَ لَنْ يَصِلُوا إِلَيْكَ
فَأَسِرْ بِأَهْلِكَ يَقْطَعُ مِنَ النَّارِ وَلَا يَنْتَفِعُ
مِنْكُمْ أَحَدٌ إِلَّا أَمْرُكَ إِنَّهُمْ مُصِيبُهَا
مَا أَصَابَهُمْ إِنْ مَوْعِدُهُمْ الصُّبْحُ الْيَسْرُ
الصُّبْحُ يَقْرِبُ ﴿٨١﴾

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا عَلَىٰ نَفْسِهِمَا
سَائِقَةً وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا حِجَارَةً مِنْ سِجِّيلٍ
مَنْصُورٍ ﴿٨٢﴾

1 Бул сөзү менен Лут бузукуларга кыздарын сунуптаган жок. Тек гана бачабаздык зыяадан да жаман күнөө экенин эскертүүдө. Валооуу аалам.

2 Анткени, Луттун аялы да ыймансыз болуп, Лутка келген эки жаш, сулуу “жигиттер” жөнүндө чуркап барып, бузукуларга кабар берген болчу.

83. Ал таштар Раббиндин алдында (азап белгилери менен) белгиленген. Мындай азаптар (ар кайсыл замандагы Лут коому сыяктуу) заалымдардан алыс эмес!!!
84. Мадян коомуна¹ өз бурадарлары Шуайбды (пайгамбар кылып) жибердик. Ал айтты: “Оо, коомум! Аллахка (эч нерсени шерик кошпой) ибадат кылгыла! Силер үчүн Андан башка сыйынууга татыктуу кудай жок! Өлчөгөндө жана тартканда кемитпегиле! Мен силерде жакшылыкты (байбардар турмушту) көрүп турамын. Силердин үстүңөргө ороп алуучу күндүн азабы түшүүсүнөн коркомун.
85. О, менин коомум! Өлчөөнү, таразаны адилеттик менен толук тарткыла! Адамдардын нерселерин кымтып калбагыла” жана жер бетинде (токтоосуз) бузукулук кылып жүрбөгүлө!
86. Эгер ыймандуу болсоңор, силер үчүн (адал – таза эмгегинерден) Аллах калтырган нерселер жакшы. (Эми, өзүнөрдү ондогула) мен силердин үстүңөрдө корукчу эмесмин.
87. (Алар) айтышты: “О, Шуайб! Бизге, ата-бабаларыбыз сыйынган кудайларды (таштоону) же өз малыбызда (соодабызда) өзүбүз каалагандай иш кылууну токтогууну сенин намазың буюруп жатабы? Сен эмес, (биздин

مُسَوِّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ وَمَا هِيَ مِنَ
الظَّالِمِينَ بَعِيدٌ ﴿٨٣﴾

﴿وَالَّذِينَ مَذَرْنَا أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ يَنْفَوْرُوا
عِبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ وَلَا
تَنْقُصُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ إِنِّي
أَرَانَكُمْ يُخَيَّرُ وَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ
عَذَابَ يَوْمٍ مُّحِيطٍ ﴿٨٤﴾

وَيَنْفَوْرُوا أَوْفُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ
بِالْقِسْطِ وَلَا تَحْضُرُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ
وَلَا تَعْتَوُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٨٥﴾

بَقِيَّتُ اللَّهِ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ
وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِخَفِيضٍ ﴿٨٦﴾

قَالُوا يَنْشُعِبُ أَصْلُكَ فَأَمْرُكَ أَنْ تَذَرَهُ
مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا أَوْ أَنْ تَفْعَلَ فِي أَمْوَالِنَا
مَا اسْتَوْثَقْنَاكَ لَأَمَّا الْخَلِيمُ الرَّشِيدُ ﴿٨٧﴾

1 Бул коом Палестинага жакын жерлерде жашаган

ата-бабаларыбыздан да) айкөл жана Туура Жол тапкыч болуп калдыңбы?!

88. (Шуайб) айтты: «Айткылачы, О, коомум, эгер мен Раббимден келген бир айкын далилдин үстүндө болсом жана Ал мени Өзүнүн жакшы ырыскы-мүлкү менен сыйлаган болсочу?! Мен өзүм кайтарган нерсеге өзүм каршы чыгууну каалабайм. Мен (силердин бузук абалыңарды) кудуретим жетишинче оңдоону гана каалап жатам. Максатка жетүүмө Аллаһ гана жардам берет. (Ошондуктан,) Өзүнө моюн сунуп, Өзүнө гана тобокел кыламын!
89. О, коомум! Мага (бул) каршы чыгууңар, Нухтун, Худтун жана Салихтын (каашыр) коомдоруна жеткен азаптын силерге да жетип калуусуна себеп болуп жүрбөсүн! Лут коому(нун жашаган жери жана заманы) силерге алыс эмес го!
90. (Эсиңердин барында) Раббиңерден күнөөңөрдү(н кечирилишин) сурап, Өзүнө тооба кылып калгыла! Албетте, Менин Раббим - (тооба кылгандарга) Ырайымдуу жана ыймандууларды Сүйүүчү».
91. Алар айтты: “О, Шуайб! Көп сөздөрүңдү түшүнбөй турабыз. Жана биз сени арабыздагы алсыз адам катары көрөбүз. Эгер уруу-жамаатың болбогондо сени ташбаран кылып таштайт элек. Өзүң бизге кадырлуу адам эмессин!

قَالَ يٰقَوْمِ اَرَأَيْتُمْ اِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ
مِّنْ رَبِّي وَرَزَقْنِي مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا وَمَا
اُرِيدُ اَنْ اُخَالِفَكُمْ اِلٰى مَا اَنْهَيْكُمْ
عَنْهُ اِنْ اُرِيدُ اِلَّا الْاِصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ وَمَا
تَوْفِيقِي اِلَّا بِاللّٰهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَاِلَيْهِ اُنِيبُ ﴿٨٨﴾

وَيٰقَوْمِ لَا يَجْعَلِ مَنّٰكُمْ شِقَاقِي اَنْ يُصِيبَكُمْ
مِثْلُ مَا اَصَابَ قَوْمَ نُوحٍ اَوْ قَوْمَ هُودٍ اَوْ قَوْمَ
صَالِحٍ وَمَا قَوْمُ لُوطٍ مِنْكُمْ بِبَعِيدٍ ﴿٨٩﴾

وَاسْتَغْفِرْ لِرَبِّكَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ اِلَّا بِرَبِّ
رَحْمَةٍ وَّدُودٍ ﴿٩٠﴾

قَالُوْا اِنْ شُعَيْبٌ مِّنْ فَتٰنٰتِكُمْ كَثِيْرًا مَّا نَقُوْلُ
وَاِنَّا لَنَرٰكَ فِيْ سَاخَصِيْعًا وَّلَوْ لَا رَهْطُكَ
لَرَجَمْنَاكَ وَمَا اَنْتَ عَلَيْنَا بِعَزِيْزٍ ﴿٩١﴾

92. (Шуайб) айтты: «О, коомум! Силерге менин уруу-жамаатым Аллахдан да кадырлуубу? Аны(н буйруктарын) артыңарга таштап койдуңар?! Менин Раббим бардык ишинерди ороп (билип) алуучу.
93. О, коомум! (Анда) Өз билгениңерди жасап жүрө бергиле, мен да (өз билгенимди) жасаймын. Кимге шерменде кылуучу азап келишин жана ким жалганчы экенин тез эле билип аласыңар. Күткүлө, мен да силер менен чогуу күтөйүн.»
94. Качан аларга Биздин буйругубуз (азап) келген чакта Шуайб жана аны менен бирге болгон момундарды Өз ырайымыбыз менен куткардык. Ал эми, зулум (каапырчылык) жасаган адамдарды катуу добуш (ач айкырык) “кармап”, бардык каапырлар өз короо-жайларында кыйрап,
95. Ал жерде жашабагандай болуп калышты Коңул бургула! Самуд коому кырылгандай, кырылсын Мадян!
96. Биз Мусаны Өз моожизаларыбыз жана айкын далил менен жибердик,
97. Фираун жана анын (сарай) адамдарына. Алар (сарай адамдары) Фираундун амиринче моюн сунушту. А, Фираундун иши (өкүмү) туура эмес болчу.
98. Ал (Фираун) Кыяматта өз коомун жетелеп, Тозокко алып келет. Бул келүү кандай жаман!

قَالَ يَنْقُومُ آرْهُطِيْ اَعَزُّ عَلَيَّكُمْ مِّنْ اللّٰهِ
وَاتَّخَذْتُمُوْهُ وِرَآءَ كُرْسِيِّنَا اِنَّ رَٰفٍ
بِمَا تَعْمَلُوْنَ مُّحِيْطٌ ﴿٩٢﴾

وَيَنْقُومُ اَعْمَلُوْا عَلٰٓى مَّكَاتِكُمْ اِنِّىْ
عَمِلٌ سَوِّىٌّ تَعْمَلُوْنَ مِّنْ بَآئِيْهِ عَذَابٌ
يُخْزِيْهِ وَمَنْ هُوَ كَذِبٌ وَّاَرْتَقِبُوْا اِنِّىْ
مَعَكُمْ رَٰقِبٌ ﴿٩٣﴾

وَلَمَّا جَآءَ اَمْرُنَا فَجَبْنَاهُمْ اَسْعَبًا وَّالَّذِيْنَ
ءَامَنُوْا مَعَهُ رَٰحِمَةً مِّنَّا وَاَخَذْتِ
الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا الصَّيْحَةَ فَاصْبَحُوْا فِى
دِيَارِهِمْ جَثِيْمِيْنَ ﴿٩٤﴾

كَانَ لَمْ يَفْقَهُوْا فَيٰٓهٰٓىٓ الْاَبْعَادَ الْمَدِيْنِ كَمَا
يَعِدُّ تَمُوْدُ ﴿٩٥﴾

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مُوسٰٓى بِآيٰتِنَا وَسُلْطٰنٍ مُّبِيْنٍ ﴿٩٦﴾

اِلٰى فِرْعَوْنَ وَرَٰمِلَآئِهٖ فَاَتَّبَعُوْا اَمْرَ فِرْعَوْنَ
وَمَا اَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيْدٍ ﴿٩٧﴾

يَقْدُمُ قَوْمَهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فَأَوْرَدَهُمُ النَّارَ
وَبِئْسَ الْوَرْدَ الْمَوْرُوْدُ ﴿٩٨﴾

99. Аларды ушул дүйнөдө да,
Кыяматта да наалат коштоп жүрөт.
Кандай гана жаман кошулуу!!!
100. (О, Мухаммад) Булар Биз сага
икая кылып берген шаарлардын
кабарлары. Алардан кээ
бирлери(нин урандылары) турат.
Кээ бирлери теп-тегиз болуп
калган.
101. Аларга Биз зулумдук кыбадык,
бирок (ширк, тонмоюндук жана
каапырчылыктары себептүү)
өздөрүнө-өздөрүнө зулумдук
кылышты. Аларга Раббинин
буйругу (азабы) келгенде,
Аллаһтан башка жалбарган
“кудайлары” эч жардам бере албай
калды жана аларга зыяндан башка
нерсени кошумча кыла албады.
102. Сенин Раббин шаарларды (азап
менен) кармаганда мына ушинтип
кармайт. Алар заалым болчу.
Чынында, Анын азабы жан
оорутуучу, катуу!
103. Чынында, бул(айтылганд)арда
Акырет азабынан корккондор үчүн
үлгү-сабактар бар. Бул (Акырет)
адамдар чогултулуучу Күн! Бул –
күбө болуна турган Күн!¹
104. Биз бул Күндү санактуу күндөргө
(дүйнө жашоосу бүткөнгө чейин)
гана кечиктиребиз.
105. (Ошол Күн) келгенде, Анын
уруксаты болмоюнча эч ким
сүйлөбөйт. (Ал күндө) адамдардан

وَأَتَّبِعُوا فِي هَذِهِ نَعْتَهُ وَنَوْمَ الْقَيْحَةِ
يَتَسَّ الرِّقْدُ الْمَرْقُودُ ﴿٩٩﴾

ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْفَرَى نَقُصُّهُ عَلَيْكَ
مِنْهَا قَائِمٌ وَحَصِيدٌ ﴿١٠٠﴾

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ
فَمَا أَغْنَتْ عَنْهُمْ آلِهَتُهُمُ الَّتِي يَدْعُونَ مِنْ
دُونِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ لَمَّا جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ وَمَا
زَادَهُمْ إِلَّا تَتَابُيُحٌ ﴿١٠١﴾

وَكَذَلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَا أَخَذَ الْفَرَى وَهِيَ
ظُلُمَةٌ إِنَّ أَخْذَهُ أَلَمٌ شَدِيدٌ ﴿١٠٢﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِمَنْ خَافَ عَذَابَ الْآخِرَةِ
ذَلِكَ يَوْمٌ مَجْمُوعٌ لَهُ النَّاسُ وَذَلِكَ يَوْمٌ
مُشْهُودٌ ﴿١٠٣﴾

وَمَا نُؤَخِّرُهُ إِلَّا لِأَجَلٍ مُعَدَّدٍ ﴿١٠٤﴾

يَوْمَ يَأْتِ لَا تَكَلَّمُ نَفْسٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ فَمِنْهُمْ
سَقِيٌّ وَسَعِيدٌ ﴿١٠٥﴾

¹ Акыретте бардык момун-каапыр адамдар чогултулуп сөт-сурак болот. Сурак мезгилинде Аллаһтын Өзү, периштелер жана башка бардык калк-калайыктар күбө болуп турушат.

бактылуусу да бактысыздары да болот.

106. Ал эми, бактысыз адамдар Тозокто! Анда алардын (жүрөк үшүткөн) өкүрүк-бакырыктары бар.
107. Алар анда асмандар жана Жер тургуча (түбөлүк) калышат. Бир гана Раббин каалаган (бул дүйнөдө жашаган жана Тозокко кире элек) мезгилде гана (анда болушпайт.) Албетте, сенин Раббин каалаган нерсесин жасоочу.
108. Ал эми, бактылуулар болсо, жер-асмандар турганга чейин, түбөлүк Бейиште болушат. Бир гана Раббин каалаган (бул дүйнөдө жашаган жана Бейишке кире элек) мезгилде болушпайт. Түтөнгүс сыйлык болгону үчүн!
109. (О, Мухаммад) Тиги (мушрик) адамдар ибадат кылып жаткан нерселерден эч күмөн санаба. Алар мурунку ата-бабалары сыйынганы сыяктуу сыйынып жатышат. (Тозокко да ошолор киргендей киришет) Бирок, Биз алардын (бул дүйнөдөгү) насиптерин кыскартпай эле бердик.
110. Биз Мусага Китепти (Тооратты) бердик эле, ал жөнүндө талаш пайда болду. Эгер Сенин Раббин тарабынан (жаза Кыяматта болушу жөнүндөгү) Сөз(ү) болбогондо алардын арасында(гы) заалымдарына ошол замат азап берүү менен) өкүм кылынмак. Чынында алар андан (Кураандан) да күмөн санашууда.

فَأَمَّا الَّذِينَ شَقُوا فِي النَّارِ لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ
وَشَهيقٌ ﴿١٠٦﴾

حَالِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ
إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ إِنَّ رَبَّكَ فَعَّالٌ لِّمَا
يُرِيدُ ﴿١٠٧﴾

﴿١٠٨﴾ وَأَمَّا الَّذِينَ سَعِدُوا فِي الْجَنَّةِ خَالِدِينَ
فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا
مَا شَاءَ رَبُّكَ عَطَاءٌ غَيْرُ مَعْدُودٍ ﴿١٠٩﴾

فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِّمَّا يَفْعِلُ هَؤُلَاءِ مَا يُعْبُدُونَ
إِلَّا كَمَا يَفْعِلُ آبَاؤُهُمْ مِنْ قَبْلُ وَإِنَّا
لَمَوْفُونَ بِمَا نَفْعِلُهُمْ عَنِ مَرْصُومٍ ﴿١١٠﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاحْتَلَفَ
فِيهِ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَفُضِّيَ
بَيْنَهُمْ وَاللَّهُمَّ لِنِي شَاكٍ مِنْهُ مُرِيبٌ ﴿١١١﴾

111. Албетте, сенин Раббиң (Кыяматта) алардын ар бирине амалдарын(а жараша сыйлык же жазасын) толук берет. Ал (Аллаһ) алардын бардык иштеринен кабардар.
112. (О, Мухаммад) сен жана сени менен болгон тооба кылгандар (дин-ишениминерде Кураанда) буюрулгандай түз болгула! Чектен чыга көрбөгүлө! Ал (Аллах) эмне кылганыңарды Көрүүчү!
113. Заалым (каалыр) адамдарга жан тартпагыла. (Эгер аларга болушсаңар) силерди Тозок кармайт жана Аллаһтан башка эч бир дос таппай, жардамсыз каласыңар.
114. (О, Мухаммад!) Күндүздүн эки тарабында (түшкө чейин жана түштөн кийин) жана түндүн бир бөлүгүндө намаз оку! Чынында жакшылыктар жамандыктарды (күнөөлөрдү) кетирет. Бул – эскерүүчү адамдар үчүн эскертүү.
115. Сабыр кыл. Аллаһ жакшылык кылуучулардын сообун текке кетирбейт.
116. Эгер силерден мурунку (апааттан кырылган) муундардын арасында жерде бузукулук кылуудан кайтара турган жакшы кишилерден (бир аз) калган болсо, (алар башкаларды да даават кылмак жана жалпы апааттан кутулуп калышмак) Ал эми Биз (апааттан) куткаргандардын арасында андайлар өтө сейрек болду.

وَإِنْ كُنَّا لَنَاقِفُهُمْ رُحُوتٌ نَّكْفُهُمْ إِنْ شَاءَ اللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١١١﴾

فَأَسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَبْ إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١١٢﴾

وَلَا تَرْكَبُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَمَا تَعْمَلُوا مِنَ الْأَنْتَارِ وَمَا لَكُم مِّنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ﴿١١٣﴾

وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفِي النَّهَارِ وَرُكْعَاتِ اللَّيْلِ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ الشَّرَّاتِ ذَلِكَ ذِكْرِي لِلَّذِينَ

وَأَصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿١١٥﴾

فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُونِ مِن قَبْلِكُمْ أُولُوا بَعَثَتْهُمُ فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدُوا فِيهَا فَلَا يُفْعَلُونَ وَلَئِن لَّمْ يَلْعَنُوا لَآتَيْنَهُم مِّنَّا آيَةً وَقَدْ نَبِّئْتَهُم بِلَا يُخْفُونَ عَلَيْكَ إِنَّهُمْ يَخِفُّونَ لَكُم مِّنَ الْغَيْبِ وَلَكِنَّ الْغَيْبَ لَعِنٌ عَلَيْهِمْ أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ ﴿١١٦﴾

Заалымдар кумар-лаззаттарга берилип, күнөө-кылмыш жасоочулар(дан) болуп калышты (натыйжада баштарына Аллаһтын азабы түштү).

117. Сенин Раббин эч качан элдери агартуучу болгон шаарларды адилетсиздик менен кыйраткан эмес.¹

وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ
وَأَهْلُهَا مُصْلِحُونَ ﴿١١٧﴾

118. (О, Мухаммад) Эгер Раббин кааласа, бардык адамдарды бир динде (Исламда) кылып коймок. Бирок, азыркыга чейин ар кандай (динде) калууда.

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَا
يَرَا لَوْنٌ مُّخْتَلِفِينَ ﴿١١٨﴾

119. Өзү ырайым кылгандардан башкалары. Аллаһ адамдарды ушундай (кээ бири акыйкатка, кээ бири жалганга ээрчий турган) болушу үчүн жаратты. Раббиндин: “(Каапыр болгон) бардык жиндер жана адамдар менен тозокту толтураармын!” деген сөзү толугу менен аткарылды.

إِلَّا مَن رَّجِمَ رَبُّكَ وَلِذَلِكَ خَلَقَهُمْ وَكَمَّتْ
كَلِمَةُ رَبِّكَ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْإِنسِ
وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١١٩﴾

120. (О, Мухаммад) Биз сага (өткөн) пайгамбарлардын ар бир кабарларынан сенин жүрөгүңө кубат болчуларын баян кылып бердик. Мында (ушул сүрөнүн ичинде) Акыйкат, Насаат жана ыймандуу адамдар үчүн үлгү – сабактар бар.

وَكَلَّا نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الرُّسُلِ مَا نُثَبِّتُ
بِهِ قُرْآنًا وَجْهَكَ فِي هُدًى وَالْحَقُّ وَمَوْعِظَةٌ
وَذِكْرٌ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٢٠﴾

121. (Далилдерди тизмектегенден кийин) ыйман келтирбеген адамдарга айткын: “Билген ишинеңди жасагыла, биз да билгенибизди жасайбыз”.

وَقُلِ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ أَعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَاتِبِكُمْ
لِنَأَعْمَلُوا ﴿١٢١﴾

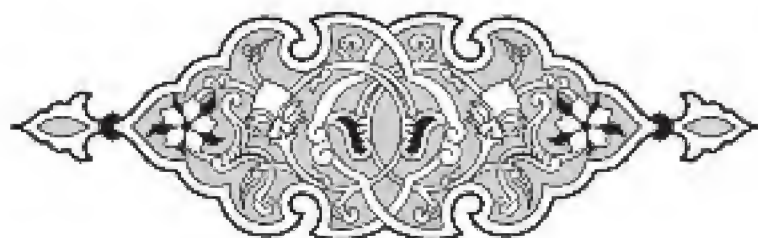
¹ Кайсы шаар же мамлекеттин эли жакшылыктарды жасоо менен бирге жамандыкка каршы күрөшө турган агартуучу эл болсо, Аллаһ алардын башына азап жибербейт.

122. (Бизге эмне болоорун) күткүлө, биз дагы (башыңарга кандай жаза келээрин) күтөбүз.

123. Асмандар жана жердеги (көрүнгөн жана) көрүнбөгөн нерселер Аллаһтын мүлкү. Бардык иштер Анын Өзүнө кайтат. Эми, Анын Өзүнө ибадат кылгыла жана Өзүнө тобокел кылгыла! Силер жасаган иштердин эч биринен Аллаһ кабарсыз эмес!

وَأَنْتَظِرُوا الْإِنَّمَا تُنْتَظِرُونَ ﴿١٢٢﴾

وَاللَّهُ غَنِيُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَيْهِ يُرْجَعُ
الْأَمْرُ كُلُّهُ فَاعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ وَمَا رَبُّكَ
بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٢٣﴾

12 «Юсуф» сүрөсү¹

سُورَةُ يُوسُفَ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менеп!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Алиф. Лам, Раа. Булар айкын Китеп аяттары.
2. Чынында, Биз акыл жүгүртүшүнөр үчүн Кураанды араб тилинде түшүрдүк.
3. (О, Мухаммад) Биз сага бул Кураанды вахий кылуу менеп икаялардын² эң мыктысын айтып беребиз. Буга чейин сен муну билбейт болчусуң.
4. Бир кезде, Юсуф атасына: “О, атаке, мен түшүмдө Күн, Ай жана он бир жылдызды мага сажда (таазим) кылганын көрдүм” деди.³
5. (Анда атасы) айтты: “О, балам! (Бул) түшүңдү агаларыңа айта көрбө сага каршы амалкерлик кылышат. (Анткени,) Шайтан инсанга анык душман.
6. Раббин сени мына ушинтип тандап алыштыр. Эми, Ал сага сөздөрдүн (түштөрдүн) маанилерин билдирет

الرَّيْثَاقَ ءَايَاتِ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ۝

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْءَانًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ۝

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ هَذِهِ الْقُرْءَانُ وَإِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهِ لَمَنِ الْقَافِلِينَ ۝

إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ ۝

قَالَ يَبْنَئُ لَكَ تَقْصُصُ رُؤْيَاكَ عَلَىٰ إِخْوَتِكَ فَيَكِيدُوا لَكَ كَيْدًا إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُبِينٌ ۝

وَكَذَٰلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَعَلَىٰ

1 Бул сүрө Маккада түшкөн. ||| аяттан турат

2 Бул икаяга көп тафсир китептеринде яхудий булактарындагы жалган окуялар кошулуп кеткен. Кураани Карим түшүндүрмөсүнө яхудий булактарын негиз кылып алуу туура эмес.

3 Аллах кимди улук ишке тандаса, биринчи кадамдарын таштоосуна ушул сыяктуу ишараттарды берет. Юсуфтун бул түшүндө Аллах ага келечектеги өз башынан өтчү окуяларды билдирген. Түштөгү Күн – атасы Якуб, Якуб - Ибрахимдин кенже уулу Исхактын баласы. Ай – апасы. Жылдыздар – агалары. Алар оболу атасынын сүймөнчүтү Юсуфка ичи тардык, душмандык кылып жүрүп, акыр аягында ага моюн сунушат.

жана мурун эки атаң – Ибрахим менен Исхакка толук бергени сыяктуу, Яькубдун үй-бүлөсүнө жана сага Өзүнүн (пайгамбарлык) нээматын толуктап берет.”

Албетте, сенин Раббин - Билүүчү, Даанышман.

7. Акыйкатта, Юсуф менен анын бир туугандарында (алар жөнүндөгү икаяда) сурагандар үчүн үлгү-сабактар бар.
8. Бир кезде агалары (өз ара минтип) сүйлөшүштү: «Юсуф менен анын бир тууганы (Биияминди) атабыз бизден көбүрөөк сүйөт. Акыры, биз бир жамаатпыз го! Чынын айтканда, атабыз анык адашууда калды.
9. Юсуфту өлтүрүп (алыс бир) жерге таштап койгула. Ошондо, атаңардын жүзү (сүйүүсү) өзүңөргө калат жана ал иштен кийин (тооба кылып) жакшы адамдардан болуп аласыңар»
10. Алардан бирөөсү (мындай) деди: “Юсуфту өлтүрбөгүлө (бул – чоң күнөө) бирок, эгер (ушул ишти) жасоочу болсоңор, аны бир кудуктун түбүнө таштап койгула, кээ бир жолоочулар алып кетсин. Ушул пикирге бардыгы макул болгон соң, аталарына келип:
11. Айтышты: “Атаке! Эмне үчүн сиз Юсуфту бизге ишенбейсиз? Биз ага боорукербиз го?”
12. Эртең аны бизге кошуп жибериниз, ойноп-куунап келсин. Өзүбүз аны абайлап карайбыз”.

ءَالِ يَعْقُوبَ كَمَا اَتَمَّهَا عَلٰٓى اَبُوۡكَ مِنْ قَبْلُ
اِبْرٰهِيۡمَ وَاِسْحٰقَ اِنَّ رَبَّكَ عَلِيۡمٌ حَكِيۡمٌ ﴿٥﴾

«لَقَدْ كَانَ فِيۡ يُوسُفَ وَاخْوَيۡهِ ءَايٰتٌ
لِّلۡسَّآءِلِيۡنَ ﴿٧﴾

اِذۡ قَالُوا لِيُوسُفُ وَاخُوۡهُ اَحَبُّ اِلَىۡ اٰبِيَآمِنَآ
وَنَحْنُ عُصْبَةٌ اِنَّ اٰتَاآلَافِي ضَلٰلٍ مُّبِيۡنٍ ﴿٨﴾

اَقْتُلُوۡا يُوسُفَ اَوْ اَخْرَجُوۡهُ اَرْضًا يَحِلُّ
لَكُمۡ وَجْهَ اٰيِكُمْ وَتَكُونُوۡا مِنْ بَعْدِيۡهِ
قَوْمًا صٰلِحِيۡنَ ﴿٩﴾

قَالَ قَآئِلٌ مِّنۡهُمۡ لَا تَقۡتُلُوۡا يُوسُفَ وَاَخُوۡهُ
فِيۡ عِيۡنَيۡنَا اَلْحُبُّ يَلۡتَقِظُهُ بَعۡضُ الشَّيۡرَةِ
اِنْ كُنۡتُمْ فَعٰلِيۡنَ ﴿١٠﴾

قَالُوۡا اٰتَاۡنَا مَا لَكَ لَا تَأۡمَنَّا عَلٰٓى يُوسُفَ وَاِنَّا
لَعٰرِضُوۡنَ ﴿١١﴾

اَرۡسَبۡهُ مَعَآءَدًا يَّرۡتَقِعُ وَيَلۡعَبُ وَاِنَّا لَعٰ
لٰخِفۡظُوۡنَ ﴿١٢﴾

13. (Яькуб) айтты: “Чынында, аны алып кетишиңер мени капалантып койот. Жана силер аны унутуп калсаңар карышкыр жеп кетет деп коркомун”.
14. (Агалары) айтты: “Эгер биз бир жамаат болуп туруп, аны карышкыр жеп кетсе, анда, биз накта зыянкеч немелер экеңбиз да?!” Эптеп аталарынын макулдугун алып, Юсуфту “ойноткону” алып чыкмай болушту.
15. Качан аны алып кетишип, терең бир кудуктун түбүнө таштамак болуп турушканда Биз ага: “(убактысы келип) сен агаларыңа бул иш жөнүндө айгып бересиң, бирок алар “унутуп коюшат” деп вахий кылдык.
16. Алар түндөсү аталарына ыйлап келишип:
17. “О, атаке! Биз Юсуфту буюмдарыбыздын жанына калтырып, жарышмай ойноп кетип калыптырбыз. Ошондо, аны карышкыр жеп кетиптир. Эми ар канча чынын айтсак да бизге ишенбейсиз!” - дешти.
18. Жана анын жалган канга бойолгон койногүн алып келишти. (Яькуб аларга ишене бербей:)
«Андай эмес! Силерге напсиңер (бир жамандыкты) кооздоп көргөзүптүр. Эми, жакшынакай сабыр (кылуудан башка арга жок.) Силер айткан ишке Аллаһтын Өзү жардамчы болоор!» деди.

قَالَ إِنِّي لَخَشِيعٌ أَنْ تَذْهَبُوا بِهِ، وَأَخَافُ أَنْ يَأْكُلَهُ الذِّئْبُ وَأَنْتُمْ عَنْهُ غَافِلُونَ ﴿١٣﴾

قَالُوا لَئِنْ أَكَلَهُ الذِّئْبُ وَنَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّا إِذَا لَخَاسِرُونَ ﴿١٤﴾

فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ، وَاجْتَمَعُوا أَنْ يَجْعَلُوهُ فِي غَيَابَتِ الْحَبِّ، وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ لَكُنْتَ لَهُمْ بِأَمْرِ هَذَا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٥﴾

وَجَاءَهُمْ بِآيَاتِهِمْ عِشَاءً يَبْكُونَ ﴿١٦﴾

قَالُوا إِنَّا إِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ وَتَرَكْنَا يُوسُفَ عِنْدَ مَتَاعِنَا فَأَكَلَهُ الذِّئْبُ وَمَا أَنْتَ بِمُؤْمِنٍ لَنَا وَلَوْ كُنَّا صَادِقِينَ ﴿١٧﴾

وَجَاءَهُ وَعَلَى قَمِيصِهِ يَدٌ مِرْكُوبٌ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْراً فَصَبْرٌ جَمِيلٌ وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ ﴿١٨﴾

19. Анан жолоочулар (кербендер) келип, өздөрүнүн суу издөөчүсүн жиберипти. Ал (кудук башына келип) чакасын таштады. (Арканга Юсуф асылып чыкканда):
“Сүйүнчү! Бул бала(га карагыла)!” деди. Жолоочулар аны (бирөө-жарым көрүп, талашпасын деп) буюмдарынын арасына жашырып коюшту. Аллаһ алардын иштерин Билүүчү.¹

20. Аны арзыбаган баага – саналуу гана теңгелерге сатып жиберипти жана андан кутулушту. *Кербендер Юсуфту Мисирге алып келип, кул базарда сатышты.*

21. Аны Мисирде сатып алган киши (падышанын вазири) аялына айтты: “Аны жакшы орунга жайгаштыр, пайдасы тийип калаар, же болбосо өзүбүзгө (бакма) бала кылып алаарбыз” Мына ушинтип, Биз Юсуфту – түштөрдүн маанисин үйрөтүү үчүн – (Мисир деген) жерге мекендештирип койдук. Аллаһ Өз ишинде Жөнүүчү. Бирок муну көпчүлүк адамдар билишпейт. *(Кичинекей Юсуф сарайда эрке бала болуп, каалаган нерсеси даяр болсо да, илимге кызыкты. Эрезе жашына жеткенге чейин ал өз доорунун залкар аалымына айланган. Буга кошумча...)*

22. Жигит курагына жеткенде, Биз ага пайгамбарчылык жана (илахий)

وَحَيَّاتٍ سَيَّارَةٌ فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ فَأَدْلَى دَلْوَهُ قَالَ يَبُشْرَى هَذَا غُلَامٌ وَأَسَرُّهُ بِضَاعَةً وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾

وَأَسَرُّهُ بِثَمَنٍ بَخْسٍ دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ وَكَانُوا فِيهِ مِنَ الزَّاهِدِينَ ﴿٢٠﴾

وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ مِنْ مِصْرَ لَا مِرَّةَ أَكْرِمِي مَثْوَاهُ عَسَى أَنْ يَتَّقِعَا أَوْ نَحْضِدَهُ وَلَوْلَا ذَلِكَ مَكَانِيَ الْيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ وَلْيُعَلِّمُهُ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَاللَّهُ غَالِبٌ عَلَى أَمْرِهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢١﴾

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ رَاسَخْنَا فِيكَ حُكْمًا وَعَلَّمْنَا

1 Бул окуяны Юсуфтун агалары жакын жерден карап турушкан. Алар чыгып келгенде кербендер бала ушулардыкы экенин билет жана өз ара сүйлөшүүдөн соң, огой (энеси башка атасы бир) агалары аны кербендерге сатып жиберет.

илим бердик. Биз жакшылык (таза ибадат) кылуучу адамдарды мына ушинтип сыйлайбыз.

23. Ал үйүндө жашаган аял (вазирдин аялы) аны “жолдон азгырууну” каалап, эшиктерди (ичинен) кулпулап, “келегой” деди. (Анда, Юсуф) айтты: “Аллаһ сактасын! Акыры, ал (сенин эриң) мага орунжай тууралуу (коп) жакшылык кылган кожоюнуң го! (Мен кыянат кылбаймын!) Зулумкер адамдар (тозоктон) кутулбайт!”

24. Аял ага умтулду. Эгер (Юсуф) Раббисинин далилдерин (ыйман жана илимди) билбесе, ал да умтулмак. Ушинтип, Биз андан жамандык, бузукулукту буруп жибердик. Чынында, Юсуф Биздин ыкыластуу пенделерибизден.

25. Экөө тең эшик тарапка (бири качып, бири кууп) чуркады. Аял анын көйнөгүн аркасынан айрып салды. Экөө (ошол абалда) эшиктин оозунда аялдын эрине жолугуп калышты. (Анда) аял (Юсуфка жалаа жаап): “Сенин аялыңа арамдык каалаган адамдын жазасы же зындан же кыйноочу азап” деди.

26. “Анын өзү мени азгырууну каалады” деди (Юсуф.) Ошондо, аялдын жакын туугандарынан бирөө: “Эгер анын көйнөгү алдынан айрылган болсо, аялың ак, бул жалганчы.

27. Ал эми, мунун көйнөгү артынан айрылган болсо, бул — ак, аялың жалганчы” деп калыс сөзүн айтты.

وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٣١﴾

وَرَأَوْهُ أَتَىٰ هَوْرًا بَيْنَهَا عَنِ نَفْسِهِ
وَعَلَّقَتِ الْأَثْوَابَ وَقَالَتْ هَيْتَ لَكَ قَالَ
مَعَاذَ اللَّهِ إِنَّهُ رَبِّي أَحْسَنَ مَقْوَلًا إِنَّهُ
لَا يَفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٣٢﴾

وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهٖ وَهَمَّ بِهَا لَوْلَا أَنَّ رَجُلًا
بُرْهَانًا رَبِّهٖءَ كَذَلِكَ لِنَصْرِفَ عَنْهُ
السُّوَةَ وَالْغَفْسَاءَ إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا
الْمُخْلِصِينَ ﴿٣٣﴾

وَأَسْتَبَقَا الْبَابَ وَقَدَّتْ قَمِيصَهُ مِنْ دُبُرٍ
وَالْأُخْرَىٰ سَبَّحَهُنَّ لَدَا الْبَابِ قَالَتْ مَا جَزَاءُ مَنْ
أَرَادَ بِأَهْلِكَ سُوءًا إِلَّا أَنْ يُسْجَنَ أَوْ عَذَابٌ
أَلِيمٌ ﴿٣٤﴾

قَالَ هِيَ رَأَوْهُ تَحِيًّا عَنْ نَفْسِي وَشَهِدَ
شَهِدٌ مِّنْ أَهْلِهَا إِنْ كَانَ قَمِيصُهُ قُدَّ
مِنْ قُبُلِي فَصَدَقَتْ وَهُوَ مِنَ الْكَذَّابِينَ ﴿٣٥﴾

وَإِنْ كَانَ قَمِيصُهُ رُقَدًا مِنْ دُبُرِي فَكَذَبَتْ وَهُوَ
مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٣٦﴾

28. (Вазир) Юсуфтун көйнөгү арт жагынан айрылганын көргөндө, (аялына карап): “Бул силердин (аялдардын) амалыңардан турбайбы! Силердин айлакерлигинер чоң экен!”
29. “О, Юсуф, сен муну унутуп кой (эч кимге айтпа.) А, сен болсо, (оо, аялым) күнөөң үчүн кечирим сура. Ката кылуучулардан болуптурсуң” - деди.
30. Шаардагы аялдар (ушак) айта баштады: “(Уктуңарбы), вазирдин аялы өз кызматкерин азгырууну каалаштыр. Аябай сүйүн калган го. (Ошентес да) биз аны анык адашуучулукта деп билебиз”.¹
31. (Вазирдин аялы) алардын айлакер сөздөрүн укканда, адам жиберип, алдыртып келди жана аркаларына жөлөнгүч жаздыктарды коюп, (дасторконду ар түрдүү момо-жемиштер менен толтуруп, мөмөлөрдү кесип жеш үчүн) ар биринин колуна бирден бычак карматты жана (Юсуфка): “Алардын алдына чык” - деди. Аны көргөндө ага алкыш жаадырышып, (акыл-эстерин тап-такыр жоготкондон улам мөмө-жемиш кескендин ордуна) өз колдорун кесе башташты. Жана: “О, (кемчилдиктен) Таза Аллах! Бул адам эмес, кереметтүү периштенин өзү го!” дешти.

فَلَمَّا رَأَتْهُ أَقْبَصَتْهُ فَقَدْ مِنْ دُورٍ قَالَ إِنَّهُ
مِنْ كَذِبِكُمْ إِنَّ كَيْدَكُمْ عَظِيمٌ ﴿٢٨﴾

يُوسُفُ أَفْرِضْ عَنْ هَذَا وَاسْتَغْفِرِي لِذَنبِكِ
إِنَّكِ كُنتِ مِنَ الْخَاطِئِينَ ﴿٢٩﴾

﴿٣٠﴾ وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِينَةِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ
تُرِيدُ فَتْنَهَا عَنْ نَفْسِهِ قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا
إِنَّا لَنَرَاهَا فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٣١﴾

فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ
وَأَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَّكِنًا وَاتَتْ كُلُّ وَاحِدَةٍ
مِنْهُنَّ بِسِكِّينٍ وَقَالَتِ أخرج عليهنَّ فلما أَرَاتَهُنَّ
أَكْبَرْنَ لَهُ وَقَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ
مَا هَذَا بَشَرًا إِنْ هَذَا إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ ﴿٣٢﴾

1 Аялдардын сөздөрү, бир тараптан, асыл-насили ак сөөк болгон канышанын, кызматчы менен “болгусу” келгенин чындап айыптоо болсо, экинчи тараптан Юсуфтун эл оозунда жомок болгон сулуулугун көрүү үчүн жасаган айлакерликтери эле. Алар каныша өзүн “анча-мынчага” азгырыла бербестигин далилдеп үчүн аларга Юсуфту көргөзүүсүнөн үмүт кылышкан. Натыйжада, айлакерликтери натыйжа берди

32. (Анда) аял: “Ал жөнүндө силер мени айыптаган жигит – ушул! (Ооба!) мен аны азгырууга умтулдум. Ал өзүн сактады. (Бирок, мен ниетимен кайта элекмин) Эгер менин буйругумду аткарбаса, зынданга ташталып, кордолгондордон болот”- деди.
33. (Юсуф) айтты: “О, Раббим! Алар сунуштаган нерседен мага зындан жакшыраак! Эгер, ал аялдардын¹ айлакерликтерин менден арылтпасаң аларга көңүлүм жибип, наадандардан болуп каламын!”
34. Раббиси анын дубасын кабыл алып, андан аялдардын айлакерлигин арылтты. Чынында, Аллах Угуучу, Билүүчү.
35. (Юсуфтун күнөөсүздүгүнүн) белгилерин көрүшкөн соң, аны бир мезгилдерге (эл оозу басылганга) чейин зынданда сактап туруу (бийлик ээлерине) макул көрүндү.
36. Аны менен бирге эки жигит да зынданга түшкөн. Алардан бири: “Мен түшүмдө жүзүм мөмөсүн сыгып, шарап жасап жатканымды көрдүм” десе, экинчиси: “Менин түшүмдө болсо, башыма нан көтөрүп баратсам, аны куштар чокуп жатыптыр” деп түштөрүн айтып: “Биз сени жакшылык кылуучулардан деп билебиз. Бизге (ушул) түшүбүздү жоруп берчи” - дешти.
37. (Юсуф) айтты: “Экөөңөргө жей турган тамагыңар келгенге чейин

قَالَ فَذَلِكَ الَّذِي كُنتُنِي فِيهِ وَلَقَدْ كَرِهْتُ
عَنْ نَفْسِي، فَاسْتَعْصَمْتُ وَلَئِن لَّمْ يَفْعَلْ مَا
أَمَرُهُ لَآتِي السَّجَنَ وَلَئِنْ كُنَّا مِنْ الصَّغِيرِينَ ﴿٣٢﴾

قَالَ رَبِّ السَّجَنَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونِي إِلَيْهِ
وَالْأَخْصَرُ عَنِّي كَيْدَهُنَّ أَصْبَبَ إِلَيْهِنَّ وَأَكُنْ مِنَ
الْجَاهِلِينَ ﴿٣٣﴾

فَاسْتَجَابَ لَهُ رَبُّهُ فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ إِنَّهُ
هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٤﴾

ثُمَّ بَدَأَ لَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا رَأَوُا الْأَيَّاتِ
لَيْسَ جُنَّتُهُ حَتَّىٰ حِينٍ ﴿٣٥﴾

وَدَخَلَ مَعَهُ السَّجَنَ فَتَيَّانٍ قَالَ أَحَدُهُمَا إِنِّي
أَرَانِي أُعْصِرُ خَمْرًا وَقَالَ الْآخَرُ إِنِّي أَرَانِي
أَحْمِلُ فَوْقَ رَأْسِي خُبْرًا تَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ
نَبِّئْنَاهُ بِأَوْيَاهُ إِنَّا نَمُرُّكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٦﴾

قَالَ لَا يَأْتِيكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقَانِهِ إِلَّا نَبَّأْتُكُمَا

1 “Аялдар” дегендин себеби, алар Юсуфка “кеңеш” беришип, «макул бол» дешкен.

мен силердин түшүнөрдү жоруп беремин. Бул – мага Раббим үйрөткөн касиет.¹ Мен Аллахка ыйман келтирбеген адамдардын динин жериген кишимин. (Анткени,) Алар Акырет күнүнө ишенишпейт.

38. Мен аталарым Ибрахим, Исхак жана Яькубдардын динин ээрчидим. Бизге (оо, досторум), жалгыз Аллахка эч нерсени шерик кылуу ылайык эмес! Бул (Таухид) бизге жана адамдарга Аллахтын пазилети. Бирок, көпчүлүк адамдар шүгүр (ибадат) кылбай жатышат.
39. О, менин зындандагы шериктерим! Бир нече бытыранды “кудайлар” жакшыбы, же жалгыз, Жеңүүчү Аллахпы?
40. Аллахтан башка силер сыйынып жаткан нерселер, силер жана ата-бабаңар ат коюп алган ысымдардан бөлөк эч нерсе эмес. Аллах аларга (ошол нерселердин кудай экенине) эч далил түшүргөн эмес. Өкүм жалгыз Аллахка гана таандык. Ал жалгыз Өзүнө гана ибадат кылууңарга буюрат. Ушул гана (бардык жакшылыктарга буюрган) эң туура дин. Бирок (муну) көпчүлүк адамдар билишпейт!
41. О, менин зындандагы шериктерим! Эми, (силерге түшүнөрдүн маанисин айтсам) экөөңөн бирин (азат болуп чыгып) өз кожоюнуна шарап куюп берет экенсиң.

يَا وَيْلَهُ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَهُمْ كَذَلِكَ مِمَّا
عَلَّمَنِي رَبِّي إِنِّي تَرَكْتُ مِلَّةَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ
بِاللَّهِ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿٣٨﴾

وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ آبَائِي إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ
وَيَعْقُوبَ مَا كَانَ لَنَا أَنْ نَشْرِكَ بِاللَّهِ مِنْ
شَيْءٍ ذَٰلِكَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾

يَصَدِّقُنِي السَّجِينُ ۚ أَرَأَيْتَ مُتَّفِقُونَ خَيْرٌ
أَمْ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٤٠﴾

مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا أَسْمَاءُ
سَمِيتُمْوهَا أَسْمَاءً وَإِنْ أَتَاكُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ
بِعَٰمِرٍ مُّسْلِمٍ إِنْ الْكُفْرُ إِلَّا عِتْرٌ ۖ
تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ ۚ ذَٰلِكَ الَّذِي الْفَضْلُ وَلَكِنَّ
أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

يَصَدِّقُنِي السَّجِينُ ۚ أَمَّا أَحَدُكُمْ فَيَنْشِقِي
رَبَّهُ خَمْرًا ۖ وَأَمَّا الْآخَرُ فَيُضْرَبُ فَتَأْكُلُ
الطَّيْرُ مِنْ رَأْسِهِ ۚ فَضَيُّ الْأَمْرِ الَّذِي فِيهِ

¹ Юсуф ушул сөзүн айтып, алардын тамактары келишине кыйла убакыт бар экенин жана бул экөө азыр өзүнүн сөзүнө муктаж экенин эске алып, аларды таухидке жалгыз Аллахка сыйынууга даават кыла баштады.

تَسْتَفْتِيَانِ ﴿١١﴾

Экинчиң болсо., асып өлтүрүлүп, анын башын куштар чокуйт экен. Силер маанисин сураган иштер (ушундай) өкүм (тагдыр) кылыныптыр...

42. (Юсуф) экөөнүн азат болот деп болжогонуна карап: “Кожоюнундун алдында мени тилге алып кой”- деп суранды. Бирок, (азат болуп чыккан соң) Шайтан кожоюнуна эстетүүнү унуттурду. Кийин Юсуф зынданда бир нече жылдар калып кетти.

43. Падыша айтты: “Мен түшүмдө жети семиз уй көрдүм. Аларды жети арык уй жеп койду. Жана жети даана жашыл машак менен андан башка (жети даана) куурагандарын көрдүм. Кана, оо, эл-журт, эгер түш жоруучу болсоңор, менин ушул түшүмдү жоруп бергиле. *(Мамлекет падышасынын бул түшүн сарай адамдарынан эч кимиси жоруй албай:)*

44. Айтышты: “(Бул Шайтандан болгон) чаташкан түштөр. Биз чаташкан түштөрдү жоруй албайбыз.

45. Андан соң, (ошол жерде турган зындандагы) экөөнүн кутулганы, бир нече жылдан кийин гана аны эстеп: “Силерге бул түштүн маанисин мына мен айтып беремин. Мени (Юсуфка) жибергиле” деди (жана Юсуф жаткан зынданга барып, ага жалына баштады:)

وَقَالَ لِلَّذِي ظَنَّ أَنَّهُ نَاجٍ مِنْهُمَا ادْكُرْنِي عِنْدَ رَبِّكَ فَأَنْسِنَا الشَّيْطَانُ ذِكْرَ رَبِّهِ فَلَبِثَ فِي السِّجْنِ بِضْعَ سِنِينَ ﴿١٢﴾

وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي أَرَى سَبْعَ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ وَسَبْعَ سُنبُلَاتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ يَابِسَاتٍ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَفْتُونِي فِي رَأْيِنِي إِنْ كُنْتُمْ لِلرُّءْيَى تَعْبُرُونَ ﴿١٣﴾

قَالُوا أَضَعَفْتُ أَحَلِمَ وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ الْأَحْلَامِ بِعَالِمِينَ ﴿١٤﴾

وَقَالَ الَّذِي نَجَّاهُمَا وَادْكُرْتَهُمَا أَنَّمَا أَنَا نَبِيٌّ كَرَّمَ تِلْكَ الْيَلُوءَ فَأَرْسَلُونِ ﴿١٥﴾

46. “Юсуф! О, чынчыл жигит! Бизге жети семиз уйду жеп койгон жети арык уй жөнүндө жана жети жашыл машак, дагы (ушунча) башка куураганы жөнүндө(гү түштүн) маанисин айтып берчи? Ажеп эмес, адамдарга кайтып барсам алар да билип алышса!”
47. (Юсуф) айтты: “Жети жыл удаама-удаа (буудай) эгесиңер. Жыйнаган түшүмүңөрдү (жанчып албай) машагында калтырасыңар. Болгону, бир аз гана жегениңерди (жанчып аласыңар.)
48. Андан кийин жети жыл каатчылык келип, ушул жылдар үчүн мурдатан даярдаган камылгаңарды “жеп койот”. Бир аз сактаганыңар гана калат.
49. Андан кийин (ушундай) бир жыл келет, анда адамдар жамгырдын астында (жырғап) калышат. Жана ошол жылыда (көп-көп шараптарды) сыгып алышат.¹
50. Падыша айтты: “Аны мага алып келгиле”. Юсуфка анын чабарманы келгенде (зындандан чыгууга шашылбай, өзүнүн актыгын далилдеп, ашкере кылуу үчүн): “Кожоюңуңа кайтып баргын дагы, колдорун кесип алган аялдарга эмне болгонун сурагын. Менин Раббим алардын айлакерлигин Билүүчү” деди. *(Чабарман Юсуфтун талабын падышага жеткиргенде “кол кырккан” аялдарды чогултуп окуянын чоо-*

يُوسُفُ إِلَيْهَا الصِّدِّيقُ أَفْتِنَا فِي سَبْعِ بَقَرَاتٍ
سَعَانَ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعَ عَجَافٍ وَسَبْعِ
سُيُوفٍ خَضِرٍ وَأُخْرَى يَأْكُلُهَا النَّاسُ
إِلَى النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٤٦﴾

قَالَ تَزْرَعُونَ سَبْعَ سِنِينَ دَأَابًا فَاحَصِدْهُمْ
فَذَرُوهُ فِي سُلْجَمٍ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تَأْكُلُونَ ﴿٤٧﴾

ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ سَبْعٌ شِدَادًا يَأْكُلْنَ
مَا قَدَّمْتُمْ لَهُنَّ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تَحْصُونَ ﴿٤٨﴾

ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَامٌ فِيهِ يُغَارُ النَّاسُ
وَفِيهِ يَقْصِرُونَ ﴿٤٩﴾

وَقَالَ الْمَلِكُ أَتُؤْتِيَنِي بِهِ فَمَا جَاءَهُ الرَّسُولُ
قَالَ أَرْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَسَأَلَهُ مَا بَالُ النِّسْوَةِ
الَّتِي قَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ إِنَّ رَبِّي بِكَافٍ
عَلِيمٌ ﴿٥٠﴾

¹ Түшүм мол болгондон улам. Жеген-ичкенден ашып, жүзүм жана ушул сыяктуу мөмөлөрдөн шарап даярдап алышат.

жайын аныктоого киришип,
аларга:)

51. Айтты: “Юсуфту азгырууну каалаганыңарда эмне болгон элеңер?” Алар айтышты: “Аллаһ – Аруу, Таза! Биз анын эч бир айыбын билбейбиз”. Вазирдин аялы айтты: “Акыйкат ушул тапта анык болгону калды. (Ооба.) Мен аны азгырган болчумун. Чынында ал акыйкатчыл адамдардан экен.

52. Муну мен, (ошол) эч ким жок мезгилде ага (күйөөмө) кыянат кылбаганымды билип алсын үчүн (айтып жатам). Чынында, Аллаһ кыянатчылардын амалын түз жолго салбайт экен.

53. Мен өзүмдү актабаймын. Чынында, напси деген жаман ишке тынбастан буюрат турбайбы, Раббим ырайым кылбаса! Албетте, Раббим Кечирүүчү, Ырайымдуу”

54. Падыша айтты: “Аны мага (урматсый менен) алып келгиле, өзүмө ынак (кеңешчи) кылып алайын”. (Юсуф) аны менен сүйлөшкөндө, (падыша) айтты: «Бүтүн(дөн баштап) сен биздин алдыбызда туруктуу жана ишенимдүү адамыбызсың.»

55. (Юсуф) айтты: «Анда мени жер казыналарынын үстүнө (башчы) кылып коюңуз. Мен сактай билген жана билимдүү кишимин.»¹

56. Мына ушинтип, Биз Юсуфту (Мисирдеги) жерден өзү каалаган

قَالَ مَا خَطْبُكَ إِذْ رَأَوْنَكَ تُسُفُّ عَنْ نَفْسِهِ قُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا عَلِمْنَا عَلَيْهِ مِنْ سُوءٍ قَالَتِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ النَّحَصَحَ الْحَقُّ أَنِّي رَأَوْتُهُ عَنْ نَفْسِهِ فَإِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٥١﴾

ذَلِكَ لِيَعْلَمَ أَنِّي لَمْ أَخُنْهُ بِالْغَيْبِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي كَيْدَ الْفَاسِقِينَ ﴿٥٢﴾

﴿٥٣﴾ وَمَا أَتَرِكُ نَفْسِي إِنْ النَّفْسُ لَأَمَارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَرَرْتُ إِنْ رَأَيْتُ عُفُوًّا رَحِيمًا ﴿٥٤﴾

وَقَالَ الْمَلِكُ أَتُؤْتِي بِيَهُ أَتَسْتَفْلِضُهُ لِنَفْسِي قُلْنَا كَلِمَةً قَالَ إِنَّكَ الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِينٌ أَمِينٌ ﴿٥٥﴾

قَالَ اجْعَلْنِي عَلَى خَزَائِنِ الْأَرْضِ إِنِّي حَفِيظٌ عَلِيمٌ ﴿٥٦﴾

وَكَذَلِكَ مَكَانَ يَوْسُفَ فِي الْأَرْضِ يَتَّبِعُوا

¹ Падыша анын өтүнүчүн кабыл алып, мамлекет казынасына жана кампаларына башчы кылып дайындады.

жайда жашай турган кылып орноштурдук. (Бул) Өзүбүз каалаган адамдарга берс турган ырайым-рахматыбыздын nasiibi. Биз жакшылык кылуучулардын сообун текке кетирбейбиз.

57. Чынында, ыйман келтирип, такыба болгон кишилерге (бул дүйнө жыргалынан) Акыреттик сооп жакшы.¹

58. Агалары Юсуфка келип, (дан тарттырып алуу үчүн) алдыга киргенде, аларды (дароо) тааныды. Бирок, алар аны тааныган жок.

59. Аларга жүктөрүн даярдан берген убакта (мындай) деди: «Аталап бир тууганыңарды да мага алып келгиле. Өлчөгөндө толтуруп бергенимди жана жакшылап конок-зыяпат кылганымды көрбөй жатасыңарбы?»

60. «Эгер аны алып келбесеңер, мага жакындашпайсыңар жана менден силерге (буудай) өлчөп берилбейт.»

61. Алар: «Айтканыңызды сөзсүз аткарабыз, инибизди атасына жалынып болсо да алып келебиз» дешти.

62. Ал (Юсуф) өзүнүн жигиттерине айтты: «(Буудайдын акысына

مِنْهَا حَبِثٌ يَشَاءُ نُصِيبُ بِرَحْمَتِنَا مَنْ نَشَاءُ وَلَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٧﴾

وَلَا أَجْرُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٥٨﴾

وَجَاءَ إِخْوَةُ يُوسُفَ فَدَخَلُوا عَلَيْهِ فَعَرَفَهُمْ وَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ﴿٥٩﴾

وَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَازِهِمْ قَالَ أَتُنُونِي بِأَنْعَامِكُمْ مِنْ أَكْشَرِ الْآفَرُونَ أَفِي الْكَيْلِ وَأَنَا خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ ﴿٦٠﴾

فَإِنْ لَمْ تَأْتُونِي بِهَذَا فَلَا كَيْلَ لَكُمْ عِنْدِي وَلَا تَقْرَبُونِ ﴿٦١﴾

قَالُوا سَتَرْنَا عَنْهُ آيَاتِنَا وَآنَا لَفَاعِلُونَ ﴿٦٢﴾

وَقَالَ لِفَتَاتِهِ اجْعَلُوا بِضَاعَتَهُمْ فِي رِصَالِهِمْ

1 Юсуф дүйнөлүк жыргалга да жетти. Акырети үчүн да чоң камына даярдады. (жакшы (сооп) иштерди көп жасады.) Ошентсе да Акыреттин жыргалына не жетсин! Юсуф жер казыналарынын башкаруу тизмине өз колуна алган соң, өзү айткандай билгичтик менен жети жыл жакшы иштеп, көп түшүм алды. Камналар данга толду. Кийинки жети жылдык каатчылык мамлекеттин бардык жерине өз таасирин тийгизип, Яхуб жана үй бүлөсү жашаган Палестинага да жетип барды. “Мисир казыначысы элге дан таратып жатыптыр” деген кабарды угуп, Юсуфту агалары да, даярданып кербендерге кошулуп жолго чыгышты.

төлөгөн) буюмдарын төөлөрүнүн үстүндөгү жүктөрүнө (билдирбей) салып койгула. Ажеп эмес, үйлөрүнө жеткен кезде аны таанып (данды бекер бергенибизди билип) кайтып келишсе.»

63. Аталарына кайтып барышканда, айтышты: «О, атакс, (эгер биз менен Биняминди жибербесен, эмкисинде) бизге (дан) тартуу токтогулду! Инибизди биз менен жибер. (Дан) тарттырып келели. Аны (Биняминди) өзүбүз сактайбыз.»

64. (Яькуб) айтты: «Мурда силердин колуңарга агасын ишенип тапшыргандай «ишенип тапшырайынбы». Сактоо жаатынан Аллах гана жакшы. Өзү гана ырайымдуулардын эң Ырайымдуусу.»

65. (Агалары) жүктөрүн ачканда ичинен кайтарылган буюмдарын таап алышып атасына: «Бизге дагы эмне керек? Мына буюмдарыбыз кайтарылып берилди. Үй-бүлөбүздү багабыз, инибизди коргойбуз жана бир төө буудайды ашыгыраак алабыз. Бул (барып-келүү убактысы) аз эле мөөнөт го?!» дешти.

66. “(Мейли), бирок, бир кокустук силерди ороп калбаса жана аны мага кайтарып келүүгө Аллахтын алдында ант-убада берсеңер гана жиберейин» деди. Ага балдары ант-убада бергенде, айтты: «Бул сөзүбүзгө Аллах күбө!»

لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿١٢﴾
لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ إِذَا أَقْبَلُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ

فَلَمَّا رَجَعُوا إِلَىٰ أَيْمَنَهُ قَالُوا يَا أَبَانَا مَنعَ مِنَّا الْكَفِيلُ فَأَرْسِلْ مَعَنَا آخَانَ
نَحْنُ نَكْفِيكَ وَإِنَّا لَنَحْفِظُوكَ ﴿١٣﴾

قَالَ هَلْ ءَامَنُكُمْ عَلَيْهِ إِلَّا كَمَا ءَامَنُكُمْ
عَلَىٰ أَخِيهِ مِن قَبْلُ قَالَ لَهُ خَيْرٌ خَفِظًا وَهُوَ
أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿١٤﴾

وَلَمَّا فَتَحُوا مَتَاعَهُمْ وَجَدُوا بِضْعَتَهُمْ
رُدَّتْ إِلَيْهِمْ قَالُوا يَا أَبَانَا مَا نَبُغِي هَذِهِ
بِضْعَتُنَا رُدَّتْ إِلَيْنَا وَنَبِغِي أَهْلَنَا وَنَحْفَظُ
آخَانَ وَنُزِدُكَ كَفِيلًا يَسِيرٌ ذَلِكَ كَيْلٌ
يَسِيرٌ ﴿١٥﴾

قَالَ لَنَأَرْسِلَهُ مَعَكُمْ حَتَّىٰ تُؤْتُوا
مَوْثِقًا مِّنَ اللَّهِ لَتَأْتُنِي بِهِ إِلَّا أَن يُحَاطَ
بِكُمْ فَلَمَّا ءَاتَوْهُ مَوْثِقَهُمْ قَالَ اللَّهُ عَلَىٰ مَا
نَقُولُ وَكِيلٌ ﴿١٦﴾

67. Айтты: «О, уулдарым! (Шаарга) бир эшиктен кирбегиле. Ар башка эшиктерден киргиле. Бирок, муну менен Аллаһ тарабынан белгиленген нерседен эч бирин силерден тосо албаймын. Өкүм Аллаһка гана таандык. Өзүнө гана тобокел кылдым. Тобокел кылуучулар Анын Өзүнө гана таянсын!»¹

68. Алар (шаарга) аталары буюрган абалда кирсе да, (бул иш) алардан Аллаһ тарабынан тагдыр кылынган эч нерсени өзгөртө албайт. Бирок, бул Яькубдун, өз жүрөгүндөгү бир муктаждыкты аткарыш (жүрөгүн жеңилдетип) алуусунан башка эч нерсе эмес. Ал биз үйрөткөн илимдин ээси болгон. (Тагдырды өзгөртүп болбостугун билет) Бирок, адамдардан көпчүлүгү билишпейт.

69. Алар Юсуфгун алдына киргенде, инисине үйүнөн (өз алдынча) орун берип: «Мен сенин агаң (Юсуф) боломун. Алардын ишинен капа болбо (бардыгы жайында болот)»деди. *(Кийин аны шек туудурбай бирге алып калуу үчүн ойлогон эрежесин ишке ашырууга киришти.)*

70. (Юсуф) алардын жүктөрүн даярдап (жөнөтөөр алдында) инисинин жүктөрүнүн ичине (кымбат баалуу)

وَقَالَ يَبْنَیَّ لَا تَدْخُلُوا مِنْ بَابٍ وَاحِدٍ
وَادْخُلُوا مِنْ أَبْوَابٍ مُتَفَرِّقَةٍ وَمَا أُغْنِي
عَنكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِنْ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ
عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٦٧﴾

وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ مَا كَانُوا
يَعْنِي عَنْهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا حَاجَةٌ
فِي نَفْسٍ يَقُولُ بَقَضَبْنَاهَا وَإِنَّهُ لَذُو عِلْمٍ لَمَّا
عَلِمَتْهُ وَلَكِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦٨﴾

وَلَمَّا دَخَلُوا عَلَى يُوسُفَ أَوَّحَىٰ إِلَيْهِ أَخَاهُ
قَالَ إِنِّي أَنَا أَخُوكَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا
كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٦٩﴾

فَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَّازِهِمْ جَعَلَ السِّقَايَةَ
فِي رَحْلِ أَخِيهِ ثُمَّ أَذَّنَ مُؤَذِّنٌ أَتَتْهَا الْيَهُودُ

1 Яькуб ушул сөздөрдөн соң аларга Биньяминди кошуп берди жана узатып жатып “Бардыгыңар Мисир шаарынын бир дарбазасынан кирбегиле” деп осуят кылды. Себеби он бир эр-азамат уул чогуу бараткан эле. Яькуб аларга көз тийбесин деп, боору ооруганынан ушул сөздү айтты. Эмесе, Аллаһтын тагдырын эч нерсе өзгөртө албасын, эгер миң сактанса да тагдырдагы нерсе болоорун Ал жакшы билген, бирок ушуну менен жүрөгүн жеңилдетип алган.

чөйчөктү салып койду. Кийин бир жарчы(сы): «О, кербендер! Силер ууру экенсиңер!»деп кыйкырды.

71. Агалары алар тарапка басып: «Эмне жоготтуңар?» - деди.
72. «Падышанын чөйчөгүн – дешти алар – кимде-ким аны тапса, жүгү менен бир төө берилет. Буга мен кепилмин.»
73. «Биз (бул) жерге бузукулук кылганы келбедик! Аллахка ант, силер муну билесиңер! Биз ууру эмеспиз!»- дешти (Юсуфтун агалары)
74. (Анда жарчылар): «Эгер алдасаңар, жалганчынын (уурунун) жазасы эмне?» – дешти.
75. Алар айтты: «Кимдин жүгүнүн арасынан (чөйчөк) табылчу болсо, ошол табылгандын өзү – анын жазасы! Биз (өз динибизде) заалымдарды ушундай жазалайбыз!»¹
76. (Издөөчү) инисинин жүктөрүнөн мурда агаларынын жүгүнөн баштады. Кийин аны (чөйчөктү) инисинин буюмдарынын арасынан сууруп чыкты. Биз Юсуфка ушундай амал үйрөттүк. Себеби ал (мисирлик) падышанын дини боюнча («ууру») инисин алып кала алмак эмес. Бирок, Аллах кааласа (башка жол менен да) алып калмак. Биз каалаган адамыбыздын

إِنَّكُمْ لَسْرِقُونَ ﴿٥١﴾

قَالُوا أَتَقْبَلُونَهُمْ مَاذَا تَفْقِدُونَ ﴿٥٢﴾

قَالُوا نَفْقِدُ صُبُوحَ الْمَلِكِ وَلَمَّا جَاءَهُ جَمَلٌ بَعِيرٌ وَأَنَا بِهِ زَعِيمٌ ﴿٥٣﴾

قَالُوا نَآلَهُ لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا جِئْتَنَا بِفَيْسِدٍ فِي الْأَرْضِ وَمَا كُنَّا سَارِقِينَ ﴿٥٤﴾

قَالُوا فَمَا جَزَاؤُهُ إِنْ كُنْتُمْ كَاذِبِينَ ﴿٥٥﴾

قَالُوا جَزَاؤُهُ مَنْ وَجَدَ فِي رَحْلِهِ فَهُوَ جَزَاؤُهُ كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٥٦﴾

فَبَدَأَ بِأَوْعِيَتِهِمْ قَبْلَ وِعَاءِ أَخِيهِ ثُمَّ اسْتَخْرَجَهَا مِنْ وِعَاءِ أَخِيهِ كَذَلِكَ كِدْنَا لِيُوسُفَ مَا كَانَ لِأَحَدٍ أَخَاهُ فِي دِينِ الْمَلِكِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ تَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَنْ نَشَاءُ وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ ﴿٥٧﴾

¹ Алардын дини боюнча ууру колго түшүп калса, уурдалган мүлктүн ээсине кул кылып берилчү. "Табылгандын өзү – жаза" дегендин мааниси ушул. Ал эми, Юсуф алардын дининдеги бул өкүмдү билген себептүү, өкүм чыгарууну оздоруну коюп берген. Себеби, Мисир падышасынын дининде мындай өкүм жок эле.

даражасын көтөрөбүз. Бардык илим ээсинин үстүндө Билүүчү (Аллаһ) бар. (Юсуфтуң агалары Биняминдин «уурулугу ачылып» калганын көрүп, жамандап башташты:)

77. «Бул уурдаган болсо, мурдараак мунун бир тууган агасы (Юсуф) дагы уурулук кылган» Юсуф бул сөздөрдү (н таасирин) аларга билдирбей «жутуп» койду жана: (ичинен:) «Өзүңөр эң жаман адамсыңар. Айткан сөзүңөрдү (н чын-төгүнүн) Аллаһтын Өзү жакшы билет» – деди.

78. Алар айтты: «Оо, улукзаада! Бул (ууру) баланын картайып калган атасы бар. Анын ордуна биздин бирөөбүздү алчы?! Биз сени жакшылык кылган кишилерден деп билебиз.»

79. «Аллаһ сактасын! – деди (Юсуф) – буюмубуз кимден табылган болсо, ошону гана алып калабыз. Антпегенде, биз зулум кылуучу болуп калабыз.»

80. Андан (Юсуфтан) үмүттөрү үзүлгөндө, өз алдынча чогулуп кеңешишти. Алардын чоңу айтты: «Билбейсиңерби, атаңар силерден Аллаһты ортого коюп (Биняминди алып келесиңер деп) ант-убада алган. Мурдараак, Юсуф жөнүндө да ушундай (акылы) кыскалык кылгансыңар. Эми, мен качан мага атам уруксат бермейинче же Аллаһ (инибизди азат кылуу менен) менин пайдама өкүм кылмайынча ушул ордуман козголбоймун.

«قَالُوا إِن يَسْرِقَ فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَّهُ مِنْ قَبْلُ فَأَسْرَهَا يَوْسُفُ فِي نَفْسِهِ وَلَمْ يُبَيِّدْهَا لَهُمْ قَالِ اسْتَرْسَرُ مَعَنَا وَاللَّهِ أَتَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ ﴿٧٧﴾

قَالُوا يَا أَبَانَا الْعَرِيرُ إِنَّ لَكَ أَبَا سَبِيحًا كَبِيرًا فَخُذْ أَحَدَنَا مَكَانَهُ وَإِنَّا نَرَىكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٧٨﴾

قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ أَنْ نَأْخُذَ إِلَّا مَن وَجَدْنَا مَتَاعَنَا عِنْدَهُ إِنَّا إِذًا لَّظَالِمُونَ ﴿٧٩﴾

فَلَمَّا اسْتَيْسَسُوا مِنْهُ خَلَصُوا نَجِيًّا قَالَ كَبِيرُهُمْ أَلَمْ تَعْلَمُوا أَنَّ أَبَاكُمْ قَدْ أَخَذَ عَلَيْكُمْ مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ وَمِنْ قَبْلُ مَا فَرَّطُكُمْ فِي يَوْسُفَ فَلَنْ أَبْرَحَ الْأَرْضَ حَتَّى يَأْذَنَ لِي ابْنُ أَوْ تَحْكُمَ اللَّهُ لِي وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿٨٠﴾

Аллаһ - өкүм кылуучулардын мыктысы!..»

81. А, силер болсо атаңарга баргыла дагы (мындай) дегиле: «Ата! Уулун уурулук кылды. Биз билгенибизди гана айтып жатабыз биз кайыпты (келечекти) билүүчү эмеспиз. (Эгер келечекти билесек, сага жалдырап атып Биняминди алып кетпейт элек)
82. (Эгер ишенбесең) Биз болгон шаардан жана биз келген кербендерден сура. Биз чын сүйлөп жатабыз»
83. (Яькуб): «Напсиңер силерди (дагы бир) жаман ишке баштаган го! Жакшынакай сабыр кылуу(дан башка аргам жок!) Аллаһ баардыгын чогуу берип калса ажеп эмес! Чынында, Аллаһ - Билүүчү, Даанышман!» деди.
84. (Кийин) аларга далысын салып, айтты: «О, Юсуф байкушум!» Кайгы-кападан (көз жаны куюла берип) көздөрүнө ак түшүп кетти. Ал (бардыгын) ичине жутат болчу.
85. (Балдары) айтты: «Аллаһка ант! (ушул) Юсуфту эстей берип, өлгөнү калдыңыз же (жакында) олуп каласыз!»
86. (Яькуб): «Кайгы-капам менен арыз-мунумду Аллаһка гана айтамын! Мен силер билбеген нерселерди Аллаһтан (келген вахий аркылуу) билемин!»- деди.
87. О, балдарым! Баргыла, Юсуф менен инисин издегиле! Аллаһтын ырайымынан үмүт үзбөгүлө!

أَرْجِعُوا إِلَىٰ آبَائِكُمْ فَقُولُوا إِنَّا نَاثِرَاتٌ
إِنَّكَ سَرِقٌ وَمَا شَهِدْنَا إِلَّا بِمَا عَلَّمَنَا
وَمَا كُنَّا بِالْعَتِيبِ حَافِظِينَ ﴿٨١﴾

وَسْأَلِ الْقَرْيَةَ الَّتِي كُنَّا فِيهَا وَالْعِيرَ الَّتِي
أَقْبَلْنَا فِيهَا وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٨٢﴾

قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْرًا
فَصَبِّرْ بِحَبِيلِ عَسَىٰ اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَنِي بِهِمْ
جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٨٣﴾

وَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا أَسْفَىٰ عَلَىٰ يُوسُفَ
وَأَبْصَتْ عَيْنَاهُ مِنَ الْحُزَنِ فَهُوَ
كَظِيمٍ ﴿٨٤﴾

قَالُوا وَاللَّهِ تَفْتُونَا أَذْكَرُ يُوسُفَ حَتَّىٰ
تَكُونَ حَرَضًا أَوْ تَكُونَ مِنَ
الْهَالِكِينَ ﴿٨٥﴾

قَالَ إِنَّمَا أَشْكُوا بَنِيَّ وَحُزْنِي إِلَى اللَّهِ
وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٦﴾

يَنْبَغِي أَذْهَبُوا فَتَحَسَّسُوا مِنْ يُوسُفَ وَأَخِيهِ
وَلَا تَأْتِسُوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِنَّهُ لَا يَأْتِسُ

Аллаһтын ырайымынан каапыр адамдар гана үмүтсүз болушат!

88. Алар (кайра Мисирге келип) Юсуфтуң алдына киргенде (мындай) дешти: «О, урматтуу таксыр! Биз жана үй-бүлөбүз (баарыбыз) кыйналып калдык. Жана сага (бул ирет, болгон) биртике бутомдарды гана алып келдик. Бизге садака кылып, өлчөмдү толтуруп бер эми. Албетте, Аллаһ садака кылуучуларга сооп жазат!? (Юсуф агаларынын жудөгөн абалдарына боору ооруп, өзүн таанытып, бир аз жемелеп,)

89. (Мындай) деди: «Тээ наадандык жасаган кезиңерде, Юсуф менен анын инисине эмне кылганыңар эсиңердеби?»

90. «Сен (ошол) Юсуфсуңбу?!» - деди бардыгы (таң калып). «(Ооба) мен Юсуф боломун. А, бул болсо – иним. Аллаһ бизге ырайым көргөздү. Чынында, кимде-ким Аллаһтан коркуп, сабырдуу болсо, Аллаһ жакшылык кылуучулардын сыйлыгын текке кетирбейт.»- деди.

91. (Анда) агалары: «Аллаһка ант, Аллаһ сени бизден абзел-жогору кылды. Биз ката кылуучулардан болдук!» дешти.

92. (Юсуф) айтты: «Бүгүн силерди айыптамай жок. Силерди Аллаһтын Өзү кечирсин! Ал – ырайым кылуучулардын эң ырайымдуусу!»¹

مِن رَّوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمَ الْكَافِرُونَ ﴿٥٨﴾

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ
مَسْنَا وَأَهْلُنَا الضُّرُّ وَجِئْنَا بِبِضْعَةٍ
مُتَجَدِّفٍ فَأَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ وَتَصَدَّقْ
عَلَيْنَا إِنَّ اللَّهَ يَجْزِي الْمُتَصَدِّقِينَ ﴿٥٩﴾

قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَا فَعَلْتُمُ يُوسُفَ
وَأَخِيهِ إِذْ أَنتُمْ جَاهِلُونَ ﴿٦٠﴾

قَالُوا أَإِنَّكَ لَأَنْتَ يُوسُفُ قَالَ أَنَا يُوسُفُ
وَهَذَا أَخِي قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا إِنَّهُ مَنَّ
بِتَقِيٍّ وَبِضِيِّ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ
الْمُحْسِنِينَ ﴿٦١﴾

قَالُوا اتَّوَلَّى اللَّهُ لِقَدِّ إِسْرَافِكَ اللَّهُ عَلَيْنَا وَإِنْ
كُنَّا لَخَطِيئِينَ ﴿٦٢﴾

قَالَ لَا تَنْتَرِبَ عَلَيَّكُمْ الْيَوْمَ يَعْزِرُ اللَّهُ
لَكُمْ وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿٦٣﴾

1 Юсуф агаларын кечирип, аларга Аллаһтан кечирим сурап, үстүндөгү көйнөгүн

93. Менин бул көйнөгүмдү атама алпарып, бетине жапкыла – көзү ачылат. Анан (атам-анамды алып) баарыңар үй-бүлөңөр менен мага (кайтып) келгиле» – деди.
94. Ал эми, качан кербен (Мисирден) козголоору менен, (Палестинада, туугандаынын арасында отурган) атасы: «Эгер (акылынан адашкан деп) үстүмөн күлбөсөңөр, мен Юсуфтун жытын сездим!»- деди.
95. «Аллаһка ант, сен кадимки эле адашуучулугуңдасың!» дешти (анын жанындагылар).
96. Ал эми, качан сүйүнчүлөгөн адам (жетип) келип, аны (Юсуфтун көйнөгүн) анын бетине таштаганда, көзү мурунку абалына кайтып, көрүп калды (жана): «Силерге: «Мен Аллаһтан (келген вахий себептүү) силер билбеген нерселерди көбүрөөк билемин» дебедим беде?»- деди.
97. (Балдары) айтты: «О, атаке! Биздин күнөөбүздү (н кечирилишин) Аллаһтан сураңыз. Чынында, биз ката кылуучулардан болдук!».
98. (Яькуб) айтты: «Албетте силердин күнөөңөрдү кечирүүсүн Аллаһдан сураймын! Аныгында, Ал Кечирүүчү, Ырайымдуу.¹
99. Юсуфка киришкенде, ата-энесин үйүнө түшүрүп: «Мисирге кош

أَذْهَبُوا بِقَمِيصِي هَذَا فَأَلْقُوهُ عَلَى وَجْهِ
أَبِي يَأْتِ بِصِيرًا وَآتُوهُ بَاقِلًا ۖ
أَجْمَعِينَ ﴿٩٣﴾

وَلَمَّا فَصَلَ الْعِرْقُ قَالَ أَبُوهُمَ إِنِّي
لَأَجِدُ رِيحَ يُوسُفَ ۖ قُلُوا أَن تُفِيدُونَا ﴿٩٤﴾

قَالُوا أَتَى اللَّهُ إِنَّكَ لَنَافِعٌ لِّلْقَدِيرِ ﴿٩٥﴾

فَلَمَّا أَن جَاءَ الْبَشِيرُ أَلْقَاهُ عَلَى وَجْهِهِ
فَارْتَدَّ بِصِيرًا ۖ قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَّكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ
مِمَّنَ اللَّهُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٩٦﴾

قَالُوا يَا أَبَانَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا إِنَّا كُنَّا
خَاطِئِينَ ﴿٩٧﴾

قَالَ سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي إِنَّهُ هُوَ
الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٩٨﴾

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَى يُوسُفَ ءَاوَى إِلَيْهِ أَبَوَيْهِ

чечип, атасына алып барууларын өтүндү. Себеби, ал атасынын өксүгүнө, эңсөө-көксөөсүнө ушул гана шыгаа болушун билген. Ар ким өзү эңсеген нерсесине жетсе шыгаа табат эмеспи.

1 Ошентип, Яькуб өз урпактары, бала-чакасы менен Палестинадан Мисирге көчүп келишти.

келдиңиздер! Аллаһ кааласа тынч келдиңиздер!»- деди

100. жана ата-энесин (жетелеп падышалык) тактыга алып барды. (Ошондо) бардыгы ага сажда (таазим) кылып жыгылышты. (Анда Юсуф): «О, атаке! Бул менин мурунку (балалыгымдагы) түшүмдүн мааниси. Раббим ал түшүмдү акыйкатка айлантты. Ал мени зындандан чыгарганда, силерди ээн чөлдөн (аман-эсен) алып келгенде жана шайтан мени менен агаларымдын арасын бузгандан¹ кийинки кездерде мага (чоң) ихсан-жакшылык кылды. Чынында, Раббим каалаган ишин кылдаттык менен иш жүзүнө ашырып коюучу! Чынында, Ал – Билүүчү, Даанышман!

101. «О, Раббим! Сен мага мүлк-бийлик берип, түштөрдүн маанисин үйрөтгүң! Оо, асмандар жана жердин жаратуучусу! Менин дүйнө-Акыреттеги сактоочум Өзүңсүң! Мени мусулман абалда өлтүрүп (наркы дүйнөдө) жакшы адамдарга кошкунуң!»

102. (О, Мухаммад!) Биз сага вахий кылган бул икая кайып кабарларынан. (Болбосо, Юсуфтун агалары) айлакерлик кылып, өз иштерин чогуу эрежелештирип жатканда, сен алардын алдында жок болчусун.

وَقَالَ أَذْخُلُوا مِصْرَ إِن شَاءَ اللَّهُ ؕ آمِينَ ﴿٥٠﴾

وَرَفَعَ أَبَوَيْهِ عَلَى الْعَرْشِ وَخَرُّوا لَهُ سُجَّدًا
وَقَالَ بَنَاتِ هَذَا أَنَا بِئْسَ رُبُّيَ مِنْ قَبْلُ قَدْ
جَعَلَنِي فِي حَقٍّ وَقَدْ أَحْسَنَ بِي إِذْ أَخْرَجَنِي
مِنَ السِّجْنِ وَجَاءَ بِكُم مِّنَ الْبَدْوِ مِن بَعْدِ
أَن نُّزِعَ الشَّيْطَانُ بَيْنِي وَبَيْنَ إِخْوَتِ إِنَّ
رَبِّي لَطِيفٌ لِّمَا يَشَاءُ إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ
الْحَكِيمُ ﴿٥١﴾

« رَبِّ قَدْ آتَيْتَنِي مِنَ الْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنِي
مِن تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ أَنْتَ وَلِيِّ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ ﴿٥٢﴾

ذَٰلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا
كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ أَجْمَعُوا أَمْرَهُمْ وَهُمْ
يَنْكُرُونَ ﴿٥٣﴾

1 Ушул жерде Юсуфтун эң жогорку даражадагы улук адамгерчилигин, аалым-даанышмандыгын билгизген бир учур бар. Эгер окуучу байкаса, Юсуф “Шайтан агаларымды азгырганга” дебей, өзүн кошуп “шайтан мени менен агаларымдын арасын бузганда” деп жатат. Бул сөздө чоң сабак бар.

103. Эгер сен умтулсаң да адамдардын көпчүлүгү момун болушпайт.

104. Сен ал (дааватың) үчүн алардан акы деле сурабайсың. Ал (Кураан) ааламдар(дагы бардык адамдар) үчүн эстетүү гана.

105. Асмандар жана Жерде (Аллахтын жалгыз Кудай экенин билдирген) канчалаган аян-белгилер бар. (Бирок,) адамдар алардан жүз бурган бойдон (ыймансыз) өтүп кетишүүдө!

106. Алардан көпчүлүгү Аллахка.., мушрик болгон абалда ишенишет.¹

107. Алар өздөрүнө Allahтын ороп алуучу азабы келишинен же болбосо, сезбей турган мезгилдеринде капыстан Кыямат келип калышынан көңүлдөрү бейпил бекен?!

108. Айт: «Ушул менин жолум! Мен адамдарды Аллахка (эч нерсени шерик кылбай сыйынууга) чакырамын! Мен жана мага ээрчигендер анык далилдин үстүндөбүз. Allah (мушриктер сыпаттаган кемчилдиктүү сыпаттардан) Аруу-Таза! Жана мен мушриктерден эмесмин!»

109. Сенден мурда Биз (периштеден же аялдардан эмес) шаар элинин эркектеринен пайгамбар кылып,

وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ مُؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾

وَمَا نَسْأَلُهُمْ عَلَيْهِمْ مِنْ جِزٍ إِنْ هُوَ إِلَّا
ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿١٠٤﴾

وَكَايُنْ مِنْ آيَاتِهِ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
يَمُرُّونَ عَلَيْهَا وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ ﴿١٠٥﴾

وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَهُمْ
مُشْرِكُونَ ﴿١٠٦﴾

أَفَأَمْسُوا أَنْ تَأْتِيَهُمْ غَاشِيَةٌ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ
أَوْ تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً وَهُمْ لَا
يَشْعُرُونَ ﴿١٠٧﴾

قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى
بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعِيَ وَسُبْحَانَ اللَّهِ
وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٨﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رَجَاً لَا نُؤْتِيهِ
إِلَّيْهِمْ مِنْ أَهْلِ الْقُرَى أَفَلَا يَسِيرُونَ ﴿١٠٩﴾

1 Адамдар Аллахка ишенишпейт эмес, ишенишет. "Жер-асманды ким жараткан?" десед, "Allah" дешет. "Ырыскыны ким берет?" деп сурасаң да "Allah" деп жооп беришет. Бирок... Бирок алар ошол жалгыз Жаратуучу, жалгыз ырыскы Берүүчүнүн Өзүнө ибадат кылбай. Ага кошул башка "кудайларга" да сыйынып, мушрик (каалыр) болуп калышат. Кудайга ишенет бирок... каалыр!!!

аларга вахий жибергенбиз. Жер бетинде саякат кылышпайбы жана өздөрүнөн мурункулардын (каапырлардын) акыбеттери кандай болгонун көрүшпөйбү? Ал эми, такыба адамдар үчүн Акырет Үйү жакшы. Акыл калчап көрбөйсүңөрбү?

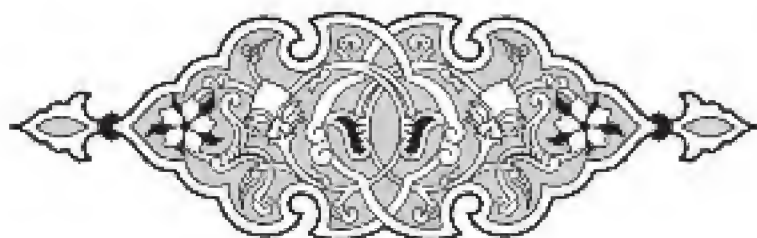
110. Аллаһтын пайгамбарлары деле, «Биз алдандыкпы» деп ойлоп калышкан(да гана) аларга Биздин жардамыбыз (каапырлардын башына түшкөн азап түрүндө) келген жана Биз каалаган адамдар куткарылган. Кылмышкер коомдордон болсо, Биздин азап (эч качан) кайтарылбайт!

111. Алардын баяндарында акылдуу адамдар үчүн сабак бар. (Ошол икаяларды баяндаган Кураан болсо, Мухаммад тарабынан) ойлоп чыгарылган сөздөр эмес. А, бирок, өзүнөн мурунку (китептерди) тастыктоочу, бардык нерсенин толук баяны жана ыймандуу адамдар үчүн Туура Жол жана Ырайымдыр!

الْأَرْضَ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عِقَابُ
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ
لِلَّذِينَ اتَّقَوْا أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٥٠﴾

حَقَّقْ إِذَا اسْتَيْسَسَ الرُّسُلُ وَظَنُوا أَنَّهُمْ
قَدْ كُذِّبُوا جَاءَهُمْ نَصْرٌ نَافِعٌ مِمَّنْ نَشَاءُ
وَلَا يُرَدُّ بَأْسُنَا عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ﴿٥١﴾

لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِأُولِي الْأَلْبَابِ
مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَى وَلَكِنْ تَصْدِيقَ
الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ
وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾

13 «Раад» сүрөсү¹

سُورَةُ الرِّعْدِ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Алиф, Лам, Раа. Булар – Китеп аяттары, Жана (оо, Мухаммад), сага Раббин тарабынан түшүрүлгөн нерсе (Кураан) Акыйкат. Бирок, (буга) көпчүлүк адамдар ишенишпейт.
2. Аллах силер көрүп турган асмандарды тирөөчсүз көтөрдү. Андан кийин Арштан бийик болду². Жана Күн менен Айды (пенделердин пайдаларына) моюн сундурду. Алардын ар бири (Кудуреттүү Кудайдын башкаруусу менен) белгиленген убакытка (Кыяматка) чейин (мейкиндикте сүзүп) жүрө берет. (Аллаһ) иштерди башкарат. Раббинерге жолугууну анык-айкын билип алууңар үчүн аят-далилдерди анык, толук көргөзүп берет.

الرَّعْدَ يَلْكَ ءَإِنِّكَ الْكِتَابِ وَالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١﴾

اللَّهُ الَّذِي رَفَعَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا ثُمَّ أَسْوَى عَلَى الْعَرْشِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى يُدَبِّرُ الْأَمْرَ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ بِلِقَاءِ رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ ﴿٢﴾

1 Бул сүрө Мединада түшкөн. Бирок, кээ бир аалымдар Маккада түшкөн дешет. 43 аяттан турат. “Раад” сөзүнүн мааниси “Күркүрөк”.

2 Биз «Бийик болду» деп которгон сөздүн арабчасы «Истиваа». «Аль-Муъжам аль-васийт» сөздүгүндө:

(استوى على كذا أو فوقه جلا و صعد) «Бир нерсеге истиваа кылуу – бул анын үстүнө көтөрүлүү жана бийик болуу» деп түшүндүрүлгөн. Табеиндердин арасынан чыккан белгилүү аалым Мужахид ибн Жабр дагы «Аллахтын истиваасы – бул Анын көтөрүлгөнү» деп тафсир кылган. («Сахихул Бухарий маъа Фатхил Баарий» 13/403). Пайгамбарыбыз (с.а.в) айтты: «Аллаһ калк-калайыкты жаратканда Өзүнүн алдындагы. Арштын үстүндөгү Китепке: «Менин ырайымым ачуумдан үстөмдүк кылды» деп жазган». (Бухарий: 7404, Муслим: 2751, Термизий: 3543, Ибн Мажжа: 4295). Ошондой эле, ханафий мазхабынын имамдарынан бири Мулло Али Каары, Имам Азамдын «Фикхул Акбар» китебине жазган түшүндүрмө (шарх) китебинде: «وكذا لا يقال استواء على العرش: «Аллахтын истиваасын «Анын Ээ болгону» (же ээлеп алганы) деп айтылбайт» деген. (92-бет).

3. Жана Ал жерди(н бетин) жайык кылып ага тоолорду, дарыяларды жаратты. Жер бетине ар түрдүү мөмөлөрдөн эки жуптан жаратты. (Жана) Ал күндүздү түн менен ороп койот. Албетте, ушуларда пикирин иштеткен адамдар үчүн (Аллахтын даанышмандыгына жана кудуретинде) далилдер бар.
4. Жана жер бетинде бири-бирине жакын айдоо жерлер, жүзүм бактар, эгиндер жана бутактуу-бутаксыз курмалар бар. (Алар) бир (түрдүү) суу менен сугарылат. Жегенде Биз алардын кээ бирин башкаларынан артыгыраак кылып койобуз. Чынында, бул нерселерде акылын иштеткен адамдар үчүн (Аллахтын кудуретине) белгилер бар.
5. Эгер (бул айтылгандарды) «таң калычтуу» десең, ыймансыздардын «биз топурак болуп калгандан кийин кайрадан жаратылабызбы» деген сөздөрү (андан бетер) таң калычтуу. Алар Раббилерине кааныр болгон адамдар! Алардын мойнунда (ыйманына тоскоол болгон, дүйнө) кишендер(и) бар. (Ошондуктан,) алар Тозок ээлери! Анда түбөлүк калышат!!!
6. Алар сени жакшылыктан мурун жамандыкка (азапка) шаштырышат.¹ Аларга чейин деле (ушундай) окуялар өткөн. Албетте, сенин Раббин адамдар өз зулумдук-каанырчылыктарынын

وَهُوَ الَّذِي مَدَّ الْأَرْضَ وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ
وَالنَّهْرَ وَأَمِنَ كُلَّ الشَّيْءِ جَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ
أَنْتَ بِنُورِ الْيَلِّ النَّهَارِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ
لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٣﴾

وَفِي الْأَرْضِ قِطْعٌ مُتَجَاوِرَةٌ وَجَعَلْنَا مِنْ
أَشْجَبِ وَرَزَعٍ وَخَيْلٍ صِنُوفًا وَغَيْرَ صِنُوفٍ
يُسْقَى بِمَاءٍ وَاحِدٍ وَنُقِضَلُ بَعْضُهَا عَلَى بَعْضٍ
فِي الْأَكْلِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٤﴾

﴿ وَإِنْ تَعَجَّبَ فَتَعَجَّبْ قَوْلُهُمْ أَرَأَيْتُمْ أَكُنَّا
نُرِيَا لَهُ دَالِي حَلْقٍ حَدِيدٍ أَوْ لَيْتَكَ
الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ وَأُولَئِكَ
الْأَعْمَلُ فِي أَعْقَابِهِمْ وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ
النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴾ ﴿٥﴾

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ
وَقَدْ خَلَلْتَ مِنْ قِبَلِهِمُ الْمُشَلَّةُ وَإِنْ رَبُّكَ
لَذُو مَغْفِرٍ وَلِنَّاسٍ عَلَى ظُلْمِهِمْ وَإِنْ رَبُّكَ
لَشَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٦﴾

1 «О, Мухаммад, эгер чын Пайгамбар болсоң Раббинден сурап бизге азап түшүргүчү»- дешет.

үстүндө болсо да, алар үчүн
кечирим Ээси. Чынында,
Раббиндин азабы катуу!

7. (Каапырлар) «Ага (Мухаммадга)
бир (сезилген-көрүнгөн) моожиза
келсе...» дешет. Чынында сен
(Тозоктон) эскертүүчүсүң. Жана
ар бир коомдун Туура Жолго
баштоочусу бар.
8. Аллаһ ар бир ургаачынын боюна
көтөргөнүн жана жатындар
(мөөнөтүнө жеткирбей, өлүк же
тирүү абалда) «таштап койгон»
жана мөөнөтүнөн өткөрүп төрөгөн
нерселерди (да) билет. Ар бир
нерсе Анын алдында эсептелүү.
9. Ал көрүнгөндү да, көмүскөнү
(кайыпты) да Билүүчү, Улук,
Жогорку!
10. Силердин араңардан сөздү сыр
туткан менен ашкере сүйлөгөн,
түндөсү жашынып жаткан менен
күндүзү жашынып жүргөн адам
(Аллахтын алдында) бирдей
(белгилүү).
11. Ал (адам) үчүн алдынан,
аркасынан күзөтүүчүлөр
(периштелер) бар. Алар Аллахтын
буйругу менен аны коргоп-сактап
жүрүшөт. Чынында, Аллаһ эч бир
коомду(н жашоосун) качан алар
өздөрүндөгү нерсени (ишенимди)
өзгөртмөйүнчө өзгөргөйт. Эгер
Аллаһ бир коомго жамандыкты
кааласа, аны эч ким кайтара
албайт. Адамдар үчүн Аллаһтан
башка Өкүмдар жок.
12. Ал (Аллаһ) Силерге чагылганды
(анын зыян келтирүүсүнөн)

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ
آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ إِنَّمَا أَنْتَ مُنْذِرٌ وَلِكُلِّ
قَوْمٍ هَادٍ ﴿٧﴾

اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنْثَىٰ وَمَا تَغِيصُ
الْأَرْحَامُ وَمَا تَرْجَاؤُا وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ
بِمِقْدَارٍ ﴿٨﴾

عَلِيمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ ﴿٩﴾

سَوَاءٌ مِنْكُمْ مَنْ أَسْرَأَ الْقَوْلَ وَمَنْ جَهَرَ
بِهِ وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِاللَّيْلِ وَسَارِبٌ
بِالنَّهَارِ ﴿١٠﴾

لَهُ مُعَقِّبَاتٌ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ
يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا
بِقَوْلِهِ حَتَّىٰ يُغَيِّرَ أَمْرًا بِأَنْفُسِهِمْ وَإِذَا أَرَادَ
اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءَ أَفْلًا مَرَدَّهُ لَهُ وَمَا لَهُمْ
مِنْ دُونِهِ مِنْ وَالٍ ﴿١١﴾

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا

корккон жана (пайдасынан) үмүт кылган абалыңарда көргөзөт жана (жамгыры менен) оор болгон булуттарды жаратат.

وَيُنْزِلُ السَّحَابَ الْثِقَالَ ﴿١٣﴾

13. Ага күркүрөк дагы тасбих (мактоо) айтат жана периштелер да Ага корккондору себептүү тасбих айтышат. Ал (сыгылган булуттардын арасынан) чагылган жиберип, Аллаһ жөнүндө талашып турган кезинде аны менен Өзү каалаган адамдарды урат. Ал – Кудурети күчтүү Зат!

وَيُنْزِلُ الرِّيحَ بِحَمْدِهِ وَالْمَلَكِ الْمَكِّيَّةَ مِنْ خِيفَتِهِ. وَرَزَقَ الصَّوْعَ قَيْصِبُ بِهَا مَنْ يَشَاءُ وَهُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ وَهُوَ شَدِيدُ الْحِمَالِ ﴿١٣﴾

14. Чыныгы дуба (ибадаттар) Өзүнө гана ылайык! Дуба кылып жаткан Аллаһтан башка «кудайлары» аларды(н дубаларын) укпайт. Алар оозуна жетиши үчүн сууга алакан созуп, бирок суу ага жетпей турган кишиге окшойт.¹ Каанырлардын дубасы (ар дайым) адашуучулукта!

لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُمْ شَيْءٌ إِلَّا كَيْفَ يَكْنُفُ إِلَى الْمَاءِ لِيَبْلُغَ فَاهُ وَمَا هُوَ بِكَافٍهُمْ وَمَا دَعَا الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ﴿١٤﴾

15. Асмандарда жана, жерде болгондун бардыгы кааласа да, каалабаса да Аллаһка сажда кылышат² Эрте менен жана кечинде Аллаһка алардын (бардык нерсенин) көлөкөлөрү да (ийилип) сажда кылышат.

وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَظُلُمًا لَهُمُ الْغُدُورُ وَأَلْصَقُ ﴿١٥﴾

16. Айт: «Асмандар жана жердин Раббиси (жаратуучусу) ким?» Айткын: «Аллаһ!» Айт: «Өздөрүнө не пайда, не зыян жеткире албай турган Аллаһтан башкаларды

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلْ اللَّهُ قُلْ أَفَأَتَّخِذُ مِمَّنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَى

1 Өлө чапкаган, суу көрүнүп турат бирок алыс, ошентсе да үмүт өлбөйт, алакан жайып колун созо берет, суу болсо, (жансыз кудайлары ага карабаганы сыяктуу) ага берет...

2 Момундар Аллаһты таанып, Анын толук Кожонун экендигин моюнга алып, өз ыктыяры менен моюн сунса, "мен сажда кылбаймын!" деп керсейген каапырлар деле Аллаһ түзгөн табият мыйзамдарына моюн сунганга аргасыз...

дос-башчы тутуп алдыңарбы?»
Айт: «Сокур менен көрүүчү,
караңгылык менен нур тең боло
алабы?» Же болбосо алар Аллахка
(башка «кудайларды») шерик
кылышып, (булар деле) Аллах
жараткандай жарата алат» (деп
ойлошпубу?) Анан (өз сөздөрүнө
өздөрү ишене албай) жаратылыш
аларга күмөндүү болуп калдыбы?»
Айт: «Бардык нерселердин
жаратуучусу Аллах! Ал Жалгыз,
бардыгын Жеңүчү!»

17. (Аллах) асмандан суу түшүрдү.
Жылгаларда көлөмүнө карап
суулар акты. Сел үстүнө калдайган
(бирок, ичи көңдөй) көбүктөрдү
көтөрдү. (Адамдар) зыйнат-буюм
жасоо үчүн от жагыш эрите турган
нерселерден да ошондой көбүк
чыгат.¹ Аллах Акыйкат менен
адашууга мына ушунтип мисал
келтирет. Көбүк кургап-кургап
жок болот. Адамдарга пайдалуу
(асыл) нерселер болсо жер бетинде
калат. Аллах мына ушунтип мисал
келтирет.

18. (Дин-ыйманды кабыл алып)
Раббисине жооп берген адамдар
үчүн (эки дүйнөдө) жакшылык
бар. Ал эми, Ага жооп бербегендер
эгер жер бетиндеги байлыктан эки
эссесин өзү(нүн күнөөлөрү) үчүн

وَالْبَصِيرُ أَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ أَمْ جَعَلُوا
لِلَّهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا الْخَلْقَ فَنَسِيتَ الْخَالِقَ عَلَيْهِمْ قُلْ
اللَّهُ خَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهْدَرُ ﴿١٧﴾

أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَالَتْ أَوْدِيَةٌ بِقَدَرِهَا
فَأَخْضَلَ الشَّجَرُ زَيْتًا وَنَارًا وَمِمَّا يُوقِدُونَ عَلَيْهِ
فِي النَّارِ ابْتِغَاءَ حِلْيَةٍ أَوْ مَتَاعٍ زَبَدٌ مِثْلُ الدُّخَانِ
كَذَلِكَ يُضَرِبُ اللَّهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ فَأَمَّا الزَّبَدُ
فَيَذْهَبُ حُفَاءً وَأَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَمْكِكُ
فِي الْأَرْضِ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ ﴿١٨﴾

لِلَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ أَحْسَنُ وَالَّذِينَ لَمْ
يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ أُولَئِكَ لَهُمْ سُوءُ
الْحِسَابِ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ مِمَّا رَزَقُوا فِيهَا ﴿١٩﴾

1 Бул аятта Аллах Таала жүрөктөрдүн жаңы-дили болуш үчүн Өз Пайгамбарына түшүргөн дин-ыйманды суусаган жер жашоочуларынын жаң-дили болгон жамгырга жана дин-ыймандын адамдарга жеткирген наядасын жамгырдын пайдасына, ал эми дин-ыйманды кабыл алган жүрөктү жамгыр суусу толуп аккан жылгага окшотот. Эгер жылга чон, кенен болсо анда мол-мол суу агат, чакан болсо, азыраак суу агат. Ошондой эле, дини жок болгон жүрөктөрдөгү шектенүүнү селдин үстүн каптаган көбүктөргө жана зергерлик буломдарды эриткенде ажырап чыга турган көбүктөргө окшотот.

тапшырса да (кабыл алынбайт)!
Алар үчүн эң жаман эсептешүү
бар! Алардын орду - Тозок! Кандай
жаман орун!

19. (О, Мухаммад!) Сага Раббинден
келген нерсенин акыйкат экенин
билген адам (аны түшүнбөгөн)
сокур кишилерге окшойбу?!
Чынында (Аллахты) акылдуу
кишилер гана эскерипет.

20. Алар Аллахка берген убадаларын
аткарышат жана убадаларына
кыянат кылышпайт.

21. Жана алар (акылын иштеткендер)
Аллах улаганга буюрган
мамилелерди улашат жана (эгер
улабай койсо) Раббисинен жана
жаман эсепке туш болуп калуудан
коркушат.¹

22. Жана алар Раббисинин Жүзү(н
Кыяматта көрүү) үчүн (диндеги
машакаттарга) сабыр кылышат
жана, намаз(дарын толук)
окушат., Биз ырыскы кылып
берген нерселерден – билдирип
же билдирбей – садака кылышат
жана жамандыкка жакшылык
менен жооп кайтарышат. Ошолор
үчүн Акыретте даңазалуу акыбет-
натыйжа –

23. «Адн» бейиштери бар. Бейиштерге
алар аталары, жуп-түгөйлөгү жана
урнактарынан турган салих-жакшы
адамдар менен бирге киришет
(Анан) аларга ар

* أَفَمَنْ يَمْلِكُ أَنْ يَنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ كَمْ
هُوَ عَمَىٰ إِلَهُاتِهِمْ لَا يَدْرُونَ إِلَّا الْآلِهَ ۚ

الَّذِينَ يُؤْفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ لَا يَقْضُونَ الْيَمِينَ ۚ

وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ
وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ ۚ

وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِعَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ
وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَدْعُونَ
بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَقَبَى الدَّارِ ۚ

جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا وَأَمَّا صَلَاحٌ مِنْ أَبَائِهِمْ
وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَالْمَلَائِكَةُ يَدْخُلُونَ
عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ ۚ

1 Аллах Өзү менен пендесинин арасын Өзүнө гана ибадат кылуу менен, пенде менен
Пайгамбардын арасын ага моюн сунуу менен, пенде менен ата-эне, тууган-уруктун
арасын аларга ырайым көргөзүп, катташып, мамиле кылуу менен, пенде менен
башка пенделердин арасын аларга адилет мамиле кылуу менен улаганга буюрган

кайсы эшиктерден периштелер кирип:

24. «Сабыр кылганыңар себептүү силерге Аллаһтын саламы болсун! Акырет Үйү (Бейиш) кандай жакшы!»- дешет.

25. Ал эми, (Аллаһ менен) убадалашкандан кийин Аллаһтын убадаларына кыянат кылгандар, Аллаһ улаганга буюрган мамилелерди үзгөндөр жана жер бетинде бузукулук кылгандарга... наалат болсун! Жана аларга жаман орун – (тозок) болсун!

26. Аллаһ Өзү каалаган пендесине ырыскыны кенен, (каалаганына) тар кылып койот. Ал эми, (каапырлар, Аллаһ кенен ырыскы берип койсо) дүйнө жашоосу менен сүйүнүп (Акыретти ойлобой) жүрө беришет. Дүйнө жашоосу Акыреттин алдында (арзыбаган) пайдадан башка эмес!

27. Каапырлар: «Мухаммадга Раббиси тарабынан (көрүнгөн, билинген) моожиза келсе (ыйман келтирмекпиз)!» дешет. Сен айткын: «Аллаһ каалаган пендесин адаштырып, Өзүнө умтулган адамдарды Өзүнө багыттап койот.¹

28. Алар – ыймандуулар жана Аллаһты эстөө менен жүрөгү тынчтанган адамдар. Көңүл

سَلَامٌ عَلَيْكُمْ فَاصْبِرُوا فَوَيْحُ عَذَابِ الدَّارِ ۝٢٤

وَالَّذِينَ يَخْضُبُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَٰئِكَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ۝٢٥

اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ وَفَرِحُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا مَتَاعٌ ۝٢٦

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّ اللَّهَ يَخْلُقُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۝٢٧

الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ ۝٢٨

¹ Андай каапырлар жөнүндө Аллаһ Таала башка бир аятта мындай деген: «Эгер биз аларга (моожиза иретинде асмандан) периштелерди түшүрсөк да, аларга өлүктөр (тирилип) сүйлөсө да, ар бир нерсени көз алдында тирилтсек да Аллаһ каалагандарынан башкасы ыйман келтиришмек эмес. Алардын көпчүлүгү наадаңдар»

бургула: Аллаһты эстөө менен
жүрөктөр тынчтанат!

29. (Жүрөктөрү менен) ыйман
келтирип, (дене мүчөлөрү менен)
жакшы амал кылган адамдарга
«Тууба»¹ жана сулуу-сонун
орундар бар.
30. Мына ошентип, (оо, Мухаммад)
Биз сени мурунку үмөттөрдүн
артынан келген (акыркы) үмөткө,
Рахманга (Аллаһка) каапыр болуп
турган кездеринде, аларга Биз
вахий кылган нерсени (Кураанды)
окуп берүүң үчүн Пайгамбар
кылып жибердик. Айткын: «Ал –
менин Раббим! Эч бир ибадатка
татыктуу кудай жок, жалгыз Өзү
бар! Мен (бардык иштеримде)
Анын Өзүнө жөлөнүп, (бардык
муктаждыктарымда) Өзүнө гана
кайрыламын!
31. Эгер ушул (Кураан) себептүү
тоолор ордуна жылдырылып,
жер талкаланып, өлүктөр сүйлөтүп
жиберилсе да (болмок. Бирок,
Аллаһ Таала Пайгамбарын колдоо
үчүн мындай, үрөй учурган
моожизаларды жибербей, акыл
калчап, пикир менен кабыл
алына турган маңыздуу аяттарды
жиберди. Себеби:) бардык иш
Аллаһтын колунда. Эгер Аллаһ
кааласа, адамдардын бардыгын
Туура Жолго салып койо алаарын
ыймандуу адамдар билишпейби?!
Каапырлар (каапырчылыгын)

الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طُوبَى لَهُمْ
وَحُسْنُ مَقَابٍ ﴿٢٩﴾

كَذَلِكَ أَرْسَلْنَا فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ
قَبْلِهَا أُمَمٌ لِّتَتْلُوَا عَلَيْهِمُ الَّذِي أَوْحَيْنَا
إِلَيْكَ وَهُمْ يَكْفُرُونَ يَا رَحْمَنُ قُلْ هُوَ رَبِّي لَا إِلَهَ
إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ مَتَابٌ ﴿٣٠﴾

وَلَوْ أَنَّ قُرْآنًا سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ أَوْ قُطِعَتْ بِهِ
الْأَرْضُ أَوْ كُفِّرَتْ بِهِ السَّمُوتُ بَل لِّلَّهِ الْأَمْرُ
جَمِيعًا أَفَلَمْ يَأْتِ قَيْسَ الَّذِينَ آمَنُوا أَن نُّرْسِلَ
اللَّهَ لِهَدَى النَّاسَ جَمِيعًا وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ
كَفَرُوا نُصِيبُهُمْ بِمَا صَنَعُوا قَارِعَةً أَوْ
نَحْلُقُ قُرُوبًا مِنْ دَارِهِمْ حَتَّى يَأْتِيَ وَعْدُ اللَّهِ
إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْلِفُ الْمِيعَادَ ﴿٣١﴾

¹ Пайгамбарыбыз саллаллоху алайхи ва салламдан риваят кылынган бир сахих хадисте кабар берилиши боюнча “Тууба” – бул Бейиштеги үлкөн бир дарак болуп, анын колөкөсүн аттуу адам жүз жыда дагы басып өтө албайт экен.

токтотподу. (Ошондуктан,) аларга жасаган күнөөлөрү себептүү азаптар түшүүдө. Же болбосо, журттарына жакын жерлерге түшүүдө. Аллаһтын убадасы (азабы) келди го! Чынында, Аллаһ убадасына кыянат кылбайт.

32. Сенден мурдакы пайгамбарлар деле (каапырлар тарабынан) келекеленген. Мен каапыр адамдарга мөөнөт берген болчумун. (Эсине келбегенден) кийин аларды (кыйноочу азап менен) кармап койдум. Ал кандай гана (катуу) азап!

33. Ар бир жандын, жасаган ишинин үстүндө (көзөмөлдөп) Туруучу ким?! Аллаһка (башка «кудайларды») шерик кылышты. Айткын: «(Анда ошол «кудайлардын») атын атап бергиле же болбосо (өзүңөрчө) жер бетиндеги (Анын) билбегенин Ага билгизип коймокчусуңарбы?! Же бул (айтканыңар) үстүртөн эле (айтылган, далилсиз) сөзбү!» Жок! Каапырларга айлакерликтери кооздоп көргөзүлдү жана алар (акыйкат) жолдон тосуп коюлду! Аллаһ кимди адаштырса, аны эч ким Туура Жолго сала албайт!

34. Аларга дүйнө жашоосунда азап бар. Бирок, Акырет азабы катуураак! Аларды Аллаһтын азабынан эч ким сактап кала албайт.

35. Такыба кишилерге убада кылынган Бейиштин мисалы: астынан дарыялар агат. Мөмөсү менен колөкөсү түгөнгүс.

وَلَقَدْ أَسْتَفْهَيْتُمْ بُرْسُلَ مِنْ قَبْلِكِ فَأَمْلَيْتُمْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ ﴿٣٢﴾

أَفَمَنْ هُوَ قَائِمٌ عَلَى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ قُلْ سَمُّوهُمْ أَمْ تُنَبِّئُونَهُمْ بِمَا لَا يَعْلَمُونَ فِي الْأَرْضِ أَمْ يَظْهَرُونَ الْقَوْلُ بَلْ زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مَكْرُهُمْ وَصُدُّوا عَنِ السَّبِيلِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٣﴾

لَهُمْ عَذَابٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشَقُّ وَمَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ ﴿٣٤﴾

﴿ مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وَعَدَ الْمُتَّقُونَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ أُكُلُهَا دَائِمٌ وَظُلُّهَا

Булар такыбалар барчу жер.
Каапырлардын барчу жери –
Тозок.

36. Биз Китеп берген адамдар(дын
ынсаптуулары) сага түшүрүлгөн
нерсе (Кураан) себептүү
сүйүнүшөт.¹ Ал эми, кээ
бир (каапыр) тайпалар анын
(Кураандын) бир бөлүгүнө
ишенишпейт. Айткын: «Мен
Аллаһка эч бир нерсени шерик
кылбай сыйынууга буюрулдум.
Анын Өзүнө чакырамын жана
Өзүнө кайтамын!

37. Ушинтип (о, Мухаммад), Биз сага
араб тилиндеги өкүмдү түшүрдүк.
Эгер өзүңө келген илимден
сон алардын (каапырлардын)
каалоолоруна эрчип кетсең, (анда)
сага Аллаһ тарабынан эч бир
дос-жардамчы, эч бир сактоочу
болбойт!

38. Биз сенден мурда пайгамбарларды
жиберип, аларга аял, бала-чака
бергенбиз.² Эч бир пайгамбар
Аллаһтын уруксаты болмоюнча (өз
каалоосу менен) моожиза келтире
албайт. (Бардыгы Аллаһтын
колунда. Качан кааласа ошондо
берет) Ар бир мөөнөт үчүн
жазылган (убактысы) бар.

39. Аллаһ (өкүмдөрдөн) каалаганын
жок кылат, каалаган нерсесин
бекемдеп койот. (Анткени,)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ
الَّذِي هُوَ غَفُورٌ ذَكِيٌّ

وَالَّذِينَ آمَنُوا أَتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ
بِمَا أُرْسِلُوا إِلَيْكَ وَمِنَ الْأَخْزَابِ
مَنْ يُكْفِرُ بَعْضَهُمْ بِقَوْلِ بَعْضٍ
أَمْرُتُ أَنْ تُعْبِدُوا اللَّهَ وَلَا
تُشْرِكُوا بِهِ إِنَّهُ أَكْبَرُ دُعَاءِ
الْعَالَمِينَ ٣٦

وَكَذَلِكَ أُنزِلَتْهُ حُكُومًا
عَرَبِيًّا وَلِيُنَبِّئَ أُمَّةً
مِّنْ أَهْلِ الْاَلَمِ ۚ لَقَدْ كُنَّا
مِّنْ قَبْلِهِ لَنَاقِبِينَ ٣٧

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ
وَجَعَلْنَا لَهُمُ الزَّوْجَ وَذُرِّيَّةً
وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ
بِغَايَةِ إِتْيَانِهِ لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٍ ٣٨

يَسْخَرُوا اللَّهَ مَا يَشَاءُ وَيُخَيَّبُوا
عَنْهُ عَمَلُهُمْ ۚ ٣٩

1 Алар өздөрүгүн ыйык китептеринде алдын ала кабар берилген Пайгамбар – Мухаммад саллаллаху алайхи ва салламды таанып, ага ыйман келтирип, ага түшкөн Кураан себептүү сүйүнүшөт.

2 Кээ бир каапырлар “Пайгамбар дагы үйлөнүп, бала-чака күтөт бекен?” деп, айыптап, таң калчу болсо, жообу – ушул.

Китептин Энеси Анын
алдында.¹

40. (О, Мухаммад) Эгер аларга
(каапырларга) убада кылган
нерсебизди (азанты) сага көрсөтсөк
да же (көрсөткөнгө чейин)
жаныңды алсак да (сага баары
бир). Анткени, сенин милдетин
– жеткирүү. Биздин милдетибиз –
эсептешүү.²

41. (Динге каршы болгондор) көрбөй
жатышабы, Биз (алардын) жерге
келип, ар тарабынан кыскартып
жатабыз. Аллаһ (ушинтип) өкүм
кылат. Анын өкүмүн кечиктирүүчү
жок! Ал тез эсептешүүчү!³

42. Алардан мурунку каапырлар
дагы (динге каршы) айлакерлик
кылышкан. Бирок, бардык
айлакерлик Аллаһтын колунда.⁴
Ал ар бир жан эмне кылганын
билип турат. Каапырлар Акырет
Үйү кимдин пайдасына болушун
жакында билип алышат!

43. Каапыр болгон адамдар: «Сен
пайгамбар эмессиң» дешет.
Айткын: «Мени менен силердин

وَإِنْ مَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ
فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاءُ وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ ﴿٤٠﴾

أُولَئِكَ يَرَوْنَ أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ
أَفْطَرِافِهَا ۚ وَاللَّهُ يَحْكُمُ لَا مُعَقَّبَ لِحُكْمِهِ
وَهُوَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٤١﴾

وَقَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَبَقِيَ اللَّهُ الْعَاكِرُ
جَمِيعًا ۚ يَعْلَمُ مَا تَكْتُمُ كُلُّ نَفْسٍ وَنَجْوَاهُمْ
الْعُكْفُورِ ۚ إِنَّ عَذَابَ الْذَّارِ ﴿٤٢﴾

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَسْتَ مُرْسَلًا قُلْ
صَحْنِي بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَمَنْ

1 “Китептердин Энеси” – бул бүт ааламдырдын тагдыры, окуялардын убактысы алдын ала жазылган китеп – Лавхул Махфуз.

2 Динге душмандык кылган адамдардын кээ бирине пайгамбарлардын көзү тирүүсүндө азап-жаза келген. Кээ бир ашынган душмандар эгер, пайгамбардын көзү тирүү мезгилде жазаланбай калса да, пайгамбар каза болбогон. Анын вазыйпасы динге көнбөгөндөрдү жазалоо эмес. Бул Аллаһтын – вазыйпасы. Пайгамбардын вазыйпасы, болгону, жеткирүү гана.

3 Каапырлардын жерлерин ар тарабынан кыскартуунун эки мааниси бар. Биринчи мааниси ал жерлерде жашаган каапырларды өлтүрүү, экинчи мааниси каапырлар ээлик кылган жерлерди мусулмандар фатх (жениш) менен алуусу. Бул иштер албетте, Аллаһтын иши.

4 Каапырлар ар канча айла-амал кылса ал ишин өздөрүнүн башына балээ кылып кайтарат.

араңарда күбөлүк кылууга Аллаһ менен Китеп илими бар адамдар жетиштүү».¹

عِنْدَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ ﴿٥٠﴾

1 “Китеп илими бар” адамдар яхудий жана христиандардын арасындагы кыскагуу уламалар. Алар Тоорат менен Инжилден Мухаммад саллаптоху алайхи ва салламдын чын пайгамбар экени жөнүндөгү далилдерди окушкан жана “Мухаммад - Аллаһтын элчиси” – деп күбөлүк беришкен.

14 «Ибрахим» сүрөсү¹

*Ирайымдуу, Мээримдүү Аллаһтын
ысымы менен!*

1. Алиф, Лам, Ра. (О, Мухаммад),
Биз бул Китепти сага, адамдарды,
Раббисинин уруксаты менен
караңгылыктардан Нурга –
Женүүчү жана Макталган
Аллаһтын жолуна чыгарышың
үчүн түшүрдүк.
2. Аллаһ(тын кудуреттүүлүгү)
ушундай: асмандардагы жана
жердеги нерселер Анын мүлкү.
Каашырларга катуу, азаптуу өлүм
болсун!
3. Алар дүйнө жашоосун Акыреттен
жогору сүйүшөт, (адамдарды)
Аллаһтын жолунан тосушат
жана аны ийри жолго айлантууну
каалашат. Андайлар терең
адашууда!
4. Биз ар бир пайгамбарды, өз элинин
тили менен гана жибердик, аларга
(дин эрежелерин түшүнүктүү) баян
кылып бериши үчүн. Кийин Аллаһ
Өзү каалаган пендесин Туура
Жолго баптайт жана каалаганын
адаштырат. Ал - Кудуреттүү,
Даанышман.
5. Биз Мусаны Өзүбүз берген
моожизалар менен (пайгамбар
кылып) жиберип: «Коомунду
караңгылыктардан Нурга
чыгаргын жана аларга Аллаһтын
күндөрүн эстеткин. Албетте мында

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّحْمَنُ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ
مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَى
صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ①

اللَّهُ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ وَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ
شَدِيدٍ ②

الَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى
الْآخِرَةِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ
بَعِيدٍ ③

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا بِلِسَانٍ
قَوْمِهِ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ فَيُضِلَّ اللَّهُ مَن
يَشَاءُ وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ④

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَى بِآيَاتِنَا أَنْ أَخْرِجْ
قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ
وَذَكِّرْهُمْ بِآيَاتِ اللَّهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ
لَآيَاتٍ لِّعُلَى صَبَّارٍ شَكُورٍ ⑤

1 Бул сүрө Маккада түшкөн. Элүү эки аяттан турат

сабырдуу, шүтүр кылуучу адамдар үчүн үлгү-сабактар бар» – дедик.

6. Эстегин (о, Мухаммад, ошондо) Муса коомуна мындай деди: «Аллахтын силерге берген нээматтарын эстегиле: Ал силерди Фираун жана анын адамдарынан куткарды. Алар уул перзентинерди союп, кыз перзентинерди тирүү калтыруу менен башыңарга катуу азап салган. Ушунда Раббинер тарабынан чоң сыноо бар эле.

7. «Дагы бир кезде Раббинер силерге: «Эгер (Менин нээматыма) шүтүр кылсаңар силерди (н нээматты) көбөйтөмүн. Ал эми, шүтүр кылбасаңар (билип койгула), чынында Менин азабым катуу»-деп жарыялаган.

8. Жана Муса айтты: «Эгер силер жана (силерге кошулуп) жер жүзүнүн бардык жамааты капыр болсо да, Аллаһ Беймуктаж жана мактоого ылайык.¹

9. Силерге өзүңөрдөн мурункулардын: Нух коомунун, Аад, Самуд коомдорунун жана алардан кийинки коомдордун кабары келбедиби? Аларды Аллаһтан башка эч ким билбейт болчу. (Кийин Аллаһ алар жөнүндө кабар берди:) Аларга Пайгамбарлары анык далилдер алып келгенде, колдорун оозуна (керней кылып) коюушуп: «Биз

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ أَذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ أَنْجَاكُمْ مِنْ أَلٍ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ وَيَدْعِيحُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَلِكَ لَكُمْ بَلَاءٌ مِّنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ⑤

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِن شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِن كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ ⑥

وَقَالَ مُوسَى إِنَّ نَسَكُكُمْ مِمَّا أَشْتَرَوْا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا فَأِنَّ اللَّهَ أَغْنَىٰ عَنْهُمْ ⑦

الرِّبَا تَكُمُ نَبِؤُا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَثَمُودُ وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا اللَّهُ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَرَدُّوا أَعْيُنَهُمْ فِي أَقْوَاسِهِمْ وَقَالُوا إِنَّا كَفَرْنَا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِّمَّا دُعُوْنَا إِلَيْهِ مُرِيبٌ ⑧

1 Инсаният ыйманга кирсе – өз пайдасы. Каапыр болсо – өзүнө зыян. Аллаһка моюн сунган кезинде Анын мүлкүнө бир кошумча коюу албагандай эле, каапырлыгы менен Анын мүлкүнөн, ысым-сыпаттарынан, касиеттеринен эч нерсени кемите да албайт.

силерге жиберилген динге каапыр болдук: Биз силер даават кылып жаткан нерселерден шектенүүдөбүз!» – дешти.

10. (Анда) пайгамбарлары: «Асмандар жана жерди жараткан Аллаһта ишек бар бекен?! Ал силердин күнөөңөрдү кечирип, белгилүү убакытка чейин (ушул дүйнөдө) калтырууга чакырып жатат! дегенде, алар айтышты: «Силер пайгамбар эмес, биз сыяктуу эле (жөнөкөй) адамсыңар. (Дагы) бизди ата-бабаларыбыз сыйынып келген нерселерден тосууну каалап жатасыңар! (Эгер сөзүңөр чын болсо) бизге анык далилдерди (моожизаларды) келтиргиле!»

11. «Аларга пайгамбарлары айтты: «(Туура). Биз деле силер сыяктуу адамбыз. Бирок, Аллаһ пенделеринен Өзү каалагандарына (мындай) нээмат берет. (Анан), силерге далил-моожизаларды келтирип биздин ыктыярда эмес. Аллаһ кааласа гана келтире алабыз. Момундар Аллаһка гана тобокел кылышат.¹

12. Эмне үчүн биз Аллаһка тобокел кылбайт экенбиз?! Ал бизди (Өзү берген) Туура Жолубузга баптап койду. (Биз бул жолдон кайтпайбыз, эгер азап көрсөтсөңөр) азабыңарга бекем сабыр кылабыз.

﴿قَالَتْ رُسُلُهُمْ أَفِى اللّٰهِ شَكٌّ فَاطِرِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ يَدْعُوْكُمْ لِيَغْفِرَ لَكُمْ مِنْ ذُنُوْبِكُمْ وَيُؤَخِّرَكُمْ اِلٰى اَجَلٍ مُّسَمًّى قَالُوْا اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا فَرِيْدُوْا اَنْ تَصُدُّوْا عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ اٰبَاؤُنَا قَاتُوْنَا يُسْلَطْنَ فِىْهِمْ ۝۱۰﴾

﴿قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ اِنْ تَخُنُوْا اِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ وَلَٰكِنَّ اللّٰهَ يَمُنُّ عَلَىٰ مَنْ يَّشَاءُ مِنْ عِبَادِهٖۚ وَمَا كَانَ لَنَا اَنْ نَّاتِيَكُمْ بِسُلْطٰنٍ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ وَعَلَىٰ اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُوْنَ ۝۱۱﴾

﴿وَمَا لَنَا اَلَّا تَتَوَكَّلَ عَلَى اللّٰهِ وَقَدْ هَدٰنَا سُبُلَنَا وَلْيَصِيْرْ عَلٰى مَآءِ اَذْيُتُْمُوْنَا وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُوْنَ ۝۱۲﴾

¹ Момундар Аллаһка гана тобокел кылышат. Башкача айтканда өздөрүн Аллаһка ташшырышат. Эмесе, алардын каршысында түгөлү менен каапыр коом турган. Алар жалгыз! Ошентсе да, Аллаһтын кудуретине, жардамына ишенип Нух Пайгамбар айткандай: “Ишинеңди жана шерик-кудайыңарды чогулта бергиле!” депти. Худ Пайгамбар дагы каапырларга карап: «Бардыгың мага каршы айла-амалыңды баптап бергиле!» деген болчу. Аллаһка тобокел кылуунун мааниси – ушул.

Тобокел кылуучулар Аллахка гана тобокел кылсын!»

13. Каашыр болгондор пайгамбарларына: «Силерди жерибизден чыгарып жиберебиз, же болбосо, (ата-бабадан калган, эски) динибизге кайтасыңар! (Экөөнөн бирин тандагыла)»- дешти. Андан соң, Раббиси пайгамбарларга: «Биз сөзсүз заалымдарды (каашырларды) жок кылабыз
14. жана алардан кийин (мураc калган) жерге силерди жашатып койобуз! Бул (убада Кыяматта) Биздин алдыбызда (эсеп берип) туруудан жана (күнөөлүүлөргө арнаган) убадаларымдан корккон адамдар үчүн» деп вахий (кабар) кылды.
15. (Момундар) жениш сурашты. Ал эми (акыйкатка) зулумдук кылуучу жана (өз каашырчылыгында) өжөрлүк менен туруучу ар бир адам зыянга жолукту.
16. (Мунун себеби,) анын артында тозок. (Тозокто) ага кайнак ириң ичирилгенде,
17. (суусагандан улам) ичкенге аракет кылат, бирок иче албайт. Ар тараптан өлүм(гө тете азаптар) келет бирок, өлө албайт. Анын артынан (андан да) катуу азап бар!
18. Раббисине каашыр болгон адамдар жасаган иштердин¹ мисалы -

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلرُّسُلِ هُمْ أَنْخِرِجَتْكُمْ مِنْ أَرْضِنَا أَوْ لَتَعُولُنَّ فِي مِلَّتِنَا فَأَوْخَى إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ لَنُهْلِكَنَّ الظَّالِمِينَ ﴿١٣﴾

وَلَنُصَبِّحَنَّكُمْ أَلْأَرْضَ مِنْ بَعْدِهِمْ ذَلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِي وَخَافَ وَعِيدِ ﴿١٤﴾

وَأَنْتُمْ تَخْرُؤْنَ حَبَابَ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴿١٥﴾

مِنْ وَرَاءِهِ جَهَنَّمُ يُسْقَى مِنْ مَاءٍ صَدِيدٍ ﴿١٦﴾

يَجْرَعُهُمْ وَلَا يَشْفَعُ لَهُمْ وَاُيُوهَ الْعَمَلُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ وَمِنْ وَرَاءِهِ عَذَابٌ غَلِيظٌ ﴿١٧﴾

مَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ أَنْعَمَ اللَّهُ

¹ «Каашырлардын иштери» - бул алардын динге каршы аракеттери, же болбосо бул дүйнөдө жасаган «соопчулук» иштери. Биринчиси бул дүйнөдө текке кетсе, экинчисине кыгындай да сооп болбойт

бороондуу күндө шамал учуруп кеткен күлгө окшош. Алар өздөрү жасаган иштерден эч бир (пайдалуу) нерсеге жетине албайт. Бул – абдан алыс адашуу!!!

19. (О, инсан!) Сен, чынында Аллаһ асмандар жана жерди акыйкат менен жаратканын билбедиңби?! Эгер кааласа силерди (жер бетинен) кетирип, башка жаңы калкты алып келет.

20. Бул Аллаһка оор эмес.

21. (Кыяматта Сур кернеи тартылганда) бардык адамдар (мүрзөлөрүнөн суурулуп чыгып) Аллаһтын алдында тизилип калышат. Ошондо, (бул дүйнөдө) алсыз (моюн сунуучу) болгондору, текебер (каапыр) башчыларына: «Чынында, биз силерге ээрчиген элек, бүтүн Аллаһтын азабынан бизди бир аз болсо да куткара аласыңарбы?» - дешкенде, алар айтышат: «Эгер бизди Аллаһ Туура Жолго баштаганда, биз да силерди Туура Жолго баштайт элек. Эми, (болор иш болду) биз чыдамсыздык кылабызбы же сабырдуу болобузбу, (баары бир) бизге эч бир кутулуу жок!»

22. Иш чечилип, (тозокулар – тозокко, бейишилер – бейишке ажырап) калганда шайтан айтат: «Аллаһ силерге чын убада берген болчу.¹ Мен дагы силерге убада берип... аткарбай койдум.² Силерге

كَرَّمَا۟ اُتَّخَذَتْ بِهٖ الرِّيحُ فِي يَوْمٍ
عَاصِفٍ لَا يَقْدِرُونَ مَعَ كَسْبِۙ عَلٰٓ
شَيْءٍ وَّذٰلِكَ هُوَ الصَّلٰۤلُ الْبَعِيۢدُ ﴿١٥﴾

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ
بِالْحَقِّۚ اِنْ يَشَآءِ يَهْدِكُمْ وَاَنْ يَّخْلُقْ جَدِيۢدٌ ﴿١٦﴾

وَمَا ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ بِعَزِيۡزٍ ﴿١٧﴾

وَيَرْزُقُ اللّٰهُ جَمِيۢعًا فَقَالَ الضُّعَفَآءُ لِلَّذِيۡنَ
اَسْتَكْبَرُوۡۤا اِنَّا كُنَّا لَكُمْۢ بَعَاۡقِلَۙ اُنۡشُرُ
مُعْتُوۡبَ عَنَّاۢمِنْ عَذَابِ اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ ؕ قَالُوۡۤا
لَوْ هَدٰنَا اللّٰهُ لَهَدٰىنَا كُمْ سَوَآءٌ عَلَيْنَا
اَجْرِيۡنَاۤ اَمْ صَبَرْنَا مَا لَنَا مِنْ مَّجِيۡصٍ ﴿١٨﴾

وَقَالَ الشَّيْطٰنُ لَمَآ قُضِيَ الْاَمْرُ اِنَّ اللّٰهَ
وَعَدَكُمْ وَعَدَ الْحَقُّ وَرَعَدْتُكُمْ
فَاَخْلَفْتُكُمْ وَمَا كَانَ لِيۡ عَلَيۡكُمْ
مِّنۡ سُلۡطٰنٍ اِلَّا اَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاَسْتَجَبْتُمْ

1 Аллаһ "Менин жолума жүрбөгөндөрдү Тозокко түшүрөм" деп убада берген.

2 Шайтан күнөө иштерди көз көргөзүп: "Жасай бергиле, эч нерсе болбойт" - деп убада берет.

(көргөзгүдөй) менин эч бир далилим жок эле. Болгону, мен чакырдым, силер чуркап келдиңер. Эми, мени эмес, өзүңөрдү айыптагыла. (Бүтүн башка түшкөн азаптан) мен силерди куткара албаймын. Силер да мени куткара албайсыңар. Бирок, мурун (дүйнө жаңоосунда) мени (Аллаһка) шерик кылганыңарды мен да мойнума албаймын (мен кудай эмесмин, Кудайдын шериги да эмесмин) Чынында, (бул жерде мен жана силерге окшогон) заалымдарга кыйноочу азап бар»

23. Ыйман келтирип, салих амалдарды жасаган адамдар түбүнөн дарыялар аккан бейиштерге киргизилет. (Алар) анда Раббисинин уруксаты менен түбөлүк калышат. Алардын Бейиштеги учурашуулары «салам» (деген сөз) болот.

24. (О, инсан), Аллаһ таза сөздү (ыйман келмесин) таза даракка (курмага) окшотуп мисал келтиргенин карабайсыңбы. Ал дарактын тамыры (жер койнуунда) бекем, бутактары болсо, асманда.¹

25. Раббисинин уруксаты менен ар кайсы мезгилде мөмөсүн бере берет. Аллаһ адамдарга, эс-акылын жыйып алуулары үчүн (ушундай) мисалдарды келтирет.

لِي فَلَا تُلْمُوْنِي وَلُوْمُوْا اَنْفُسَكُمْ مَا اَنَا بِمُصْرِخِكُمْ وَمَا اَنْتُمْ بِمُصْرِخِيْ اِلَيَّ كَفَرْتُمْ بِمَا اَشْرَكْتُمْ مِّنْ قَبْلُ اِنَّ الظَّالِمِيْنَ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿١٥﴾

وَاَدْخِلْ اِلَیْهِمْ اَمْوَالَهُمْ وَعَمَلُوْا الصَّالِحٰتِ جَنَّٰتٍ تَجْرٰی مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِيْنَ فِيْهَا بِاِذْنِ رَبِّهِمْ تَحِيَّتُهُمْ فِيْهَا سَلَامٌ ﴿١٦﴾

اَلَمْ تَرَ كَيْفَ صَرَّبَ اللّٰهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ اَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِی السَّمَاءِ ﴿١٧﴾

تُوْنِیْ اَكْلُهَا كُلُّ حَبِيْنٍ بِاِذْنِ رَبِّهَا وَيَصْرِفُ اللّٰهُ اَلْاَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُوْنَ ﴿١٨﴾

¹ Ыйман дарагынын тамыры "Аллаһтан башка сыйынууга татыктуу кудай жок, Мухаммад Анын элчиси" деген ыйман келмеси. Дарактын тамыры жерге бекем сайылып тургандай, адамдын жүрөгүнө бекем орношкон ыйманы жакшы ибадат, адеп-ахлак, ж.б.у.с мөмөлөрдү берет.

26. Ыпылас сөздүн (каапырчылыктын) мисалы - жерден үзүлүп, бекемдиги жок калган ышылас (момолүү) даракка окшош.
27. Аллаһ ыймандуу адамдарды дүйнө жашоосунда да, Акыретте да бекем сөз менен кубаттайт.¹ Заалымдарды болсо, Аллаһ адаштырат. Аллаһ каалаган нерсесин жасайт.
28. (О, инсан!) Аллаһ берген нээматты (Исламды) каапырчылыкка алмаштырып, эл-журтун өлүм үйүнө –
29. өздөрү тапталчу Тозокко ээрчитип баргандарды көрбөйсүңбү? Ал кандай жаман орун!
30. Алар адамдарды Аллаһтын жолунан тосуу үчүн Аллаһка (башка «кудайларды») теңдеш кылышкан. (О, Мухаммад, аларга) Айткын: «(Адашуучулук жашооңордо бир аз) пайдаланып калгыла. Силердин бараар жериңер – Тозок!»
31. Менин ыймандуу пенделериме айт, намаздарын окуп, тааныш-билиштиги жана соода-келишими жок болгон (Акырет) Күн келгенге чейин, Биз ырыскы кылып берген нерселерден жарыя же жашыруун түрдө садака кылып калыпсың!

وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَيِّثَةٍ كَعَجْرَةٍ خَيِّثَةٍ
اجْتَنَّتْ مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ ﴿٢٦﴾

يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ
الظَّالِمِينَ وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ ﴿٢٧﴾

﴿الرَّحْمَنُ إِلَى الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَتَ اللَّهِ
كُفْرًا وَآخَلُوا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ﴾ ﴿٢٨﴾

جَهَنَّمَ يَصَلُّونَهَا وَنَسَّ الْقَرَارُ ﴿٢٩﴾

وَجَعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا لِيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِهِ
قُلْ تَمَتَّعُوا فَإِن مَصِيرَكُمْ إِلَى النَّارِ ﴿٣٠﴾

قُلْ لِعِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا يُقِيمُوا الصَّلَاةَ
وَيُؤْتُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً مِنْ قَبْلِ
أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا يَتَّبِعُ فِيهِ وَلَا جُلَّةٌ ﴿٣١﴾

¹ Бул аяттагы бекем сөз – ыйман келмеси. Дүйнөдө бекем ишеними – акидасы болгондуктан момундун сөзү да бекем болот. Өлүм сааты келип, тил айланбай турганда Аллаһ момун адамдарга ыйман келмесин айтып жан таслим кылуусуна жардам берет. Мүрзөгө коюлуп, Акыреттин абалкы бөлүгү мүрзө (барзах) жашоосу башталып, Муикар, Накир периштелери суракка тарткан мезгилде дагы, Аллаһ ыймандуу адамдардын сөзүн бекем жана туура кылат.

жайгаштырдым. О, Раббим
(ошол жерде) алар намаз окушса
экен! Эми, Өзүң адамдардын
жүрөктөрүн аларга умтулуучу
кыл! Жана аларды (ар кандай)
момолордон ырыскыландыр!
Ажең эмес (ошондо) шүгүр
кылышса!¹

38. О, Раббим! Албетте, Сен
биз жашырган нерсени да,
ашкере кылган нерсени да
билесиң! Аллаһтан не жер,
не асмандардагы эч бир нерсе
жашыруун эмес!
39. Мага картайган курагымда
Ысмайыл менен Исхакты берген
Аллаһка (чексиз) мактоолор
болсун! Чынында, менин Раббим
дуба-тилекти Угуучу!
40. О, Раббим! Мени жана
урпактарымды намазды толук
окуучу(лардан) кыл! О, биздин
Раббибиз! Дубаны кабыл кыла
кор?!
41. О, биздин Рабби! Эсеп күнү
келгенде, менин, ата-энемдин жана

الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ أَفْئِدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِي
إِلَيْهِمْ وَارْزُقْهُمْ مِنَ الشَّجَرِ لَعَلَّهُمْ
يَشْكُرُونَ ﴿٣٧﴾

رَبَّنَا إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِي وَمَا تُغْلِبُ وَمَا
يَخْفَى عَلَى اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي
السَّمَاءِ ﴿٣٨﴾

أَحْمَدُ لِلَّهِ الَّذِي وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ
إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعٌ
الدُّعَاءِ ﴿٣٩﴾

رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي
رَبَّنَا وَقَبَلْ دُعَاءَ ﴿٤٠﴾

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ

1 Ибрахим алейхи салам үй бүлөсү менен Шам (азыркы Сирия, Иордания, Палестина) өлкөсүндө жашаган. Күндөрдүн биринде тагдыр буйруп, аялы Хажар жана туугуч уулу – Ысмайылды алып, азыркы Макка шаары жайгашкан өрөөнгө келген. Анда бул өрөөндө ураң, тегерегинен сел аккан бир дөңсөөгө айланып калган Каабадан башка не бир үй, не бир дараң, не бир чөп жок «эгин өспөгөн өрөөн» эле. (Сахиһу Бухарий) Ал Хажар энени эмчектеги баласы Ысмайыл менен эки талаага – Аллаһтын Үйүнүн алдына таштап, Өзү Аллаһтын буйругун аткарууга бара жатып ушул дубаны окуган. Аллаһ Өзүнүн дос-пайгамбары Ибрахимдин дубасын кабыл алып, Ысмайылдын урпагы жашап калган Макка шаарын Хаж ибадаты маалында адамдар умтула турган жай кылды жана анын (Ысмайылдын) урпактары арасынан Мухаммад саллаллаху алайхи ва салламды чыгарып, муну менен бул берекелүү, тынч шаарды дагы да берекелүүрөөк кылды. Эми азыр дүйнөнүн бардык булуң-бурчундагы мусулмандардын жүрөгү ага умтулуп турат. Аллаһ досу Ибрахимдин “Аларды ар түрдүү момолор менен ырыскыландыр” деген дубасын да ошунан берип, азыр бул таберик шаардан жыл – он эки ай бою момонун түрлөрү үзүлбөйт.

(жаамы) ыймандуу адамдардын күнөөсүн кечир!¹

يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ ﴿١٤﴾

42. (О, Мухаммад), сен Аллаһты заалымдардын кылмышынан бейкапар деп ойлобогун. Болгону, аларды(н жазасын) көздөр (коркунучтан) катып кала турган (Кыямат) Күнгө чейин кечиктирүүдө.

وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ
الظَّالِمُونَ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ يَوْمَ تَشِخْصُ
فِيهِ الْأَبْصَارُ ﴿١٥﴾

43. (Ошол күндө) алар баштары өйдө көтөрүлгөн абалда (эсен бергени) чуркап барышат. Көздөрү (катып калгандан улам) өздөрүнө кайтпайт жана ичтери көңдөй.²

مُهْطِعِينَ مُقْنِعِي رُءُوسِهِمْ لَا يَرْتَدُّ
إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ وَأَفْئِدَتُهُمْ هَوَاءٌ ﴿١٦﴾

44. Сен адамдарды азап келе турган Күн менен коркут. Ошондо, зулум кылган адамдар: «О, Рабби, бизди бир аз мөөнөткө кечиктире турчу, чакырыгыңа жооп берип, пайгамбарларга моюн суналы» дешет. (Кийин аларга мындай жооп берилет: «Эй, каанырлар!» Өлүм келээрден) мурда «биз өлбөйбүз» деп ант ичпедиңер беле?

وَأَنذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ
فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا آخِرْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ
قَرِيبٍ يُجِبُ دَعْوَتَكَ وَتَتَّبِعُ الرُّسُلَ أَوَلَمْ
تَكُونُوا أَقْسَمْتُمْ مِن قَبْلِ مَا لَكُم
مِّن رَّوَالٍ ﴿١٧﴾

45. Жана өздөрүнө зулум кылган (жана Биз аларга азап жиберген) адамдардын мекендеринде жашабадыңар беле?! Биз аларды кандай жазалаганыбыз

وَسَكَنتُمْ فِي مَسْكَانٍ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ
وَبَيَّنَّا لَكُمُ كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ وَضَرَبْنَا
لَكُمُ الْأَمْثَالَ ﴿١٨﴾

1 Ибрахим алайхиссаламдын бардык дубалары – атасын кошпогондо – кабыл болуп, оңунан берилди. Атасы Азарга бул дубанын тиешеси жоктугунунун себеби, Ибрахим алейхиссалам «эгер атам ширк (көп кудайлык) ишениминен кайтса» деп шарт койгон эле. Анан, атасы ширк жолунан кайтпаганы белгилүү болгондо, Аллаһтын ыразылыгы үчүн мушрик атасынан кечип жиберген.

2 “Баштары өйдө көтөрүлгөнүнүн” себеби, алардын көздөрүн ээтерине таңып коюлгандан улам. Катуу чуркагандан жана коркунучтан жүрөктөрү “кабынан чыгып”, “оозуна капталып калган”. Жүрөк өз ордунда эмес. Бул абал аяттагы «ичтери көңдөй» деген сөздөн маалым болот. Бирок, жүрөктүн өзү бош эмес. Бушайман, кайгы-капа менен толгон.

силерге маалым эле го? Силерге мисалдарда келтирген элек?!

46. Алар (динге каршы көп) айлакерликтерин жасашты. Эгер айлакерликтери тоону омкоруп жиберүүчү болсо да Аллаһтын алдында (белгилүү)
47. Сен Аллаһ Өзүнүн пайгамбарларына («заалымдардан өч алабыз» деп) берген убадасын аткарбайт экен деп ойлобогун! Аллаһ Кудуреттүү жана өч алуучу!
48. (Анын өч алышы) жер башка жерге, асмандар башка асмандарга айланган жана (адамдар) Жалгыз, Каардуу Аллаһка жекеме-жеке жолуга турган күндө (ишке ашат)!
49. Сен ал күндө кылмышкерлерди (оттон жасалган) кишендер менен (чогултуп) байланганын көрөсүң.
50. (Ал күндө) Алардын кийимдери кара майдап болот жана жүздөрүн от ороп турат. Бул азаптар Аллаһ тарабынан зулум эмес, тескерисинче:
51. Аллаһ ар бир жанды кылмышына жараша жазалоосу үчүн. Чынында, Аллаһ тез эсептешүүчү.
52. Бул (Кураан) адамдарга арналган кемчилдиксиз Баян! Эми, ал себептүү (жаман ишинин акыбетинен) сестенишсин, Анын Жалгыз Кудай экенин билишсин жана акылдуу адамдар андан үлгү-сабак алышсын!

وَقَدْ مَكَرُوا وَمَكْرُهُمْ وَعِنْدَ اللَّهِ مَكْرُهُمْ
وَإِنْ كَانَ مَكْرُهُمْ لِتَزُولَ مِنْهُ
الْجِبَالُ ﴿٤٦﴾

فَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ مُخْلِفًا وَعْدَهُ رُسُلَهُ
إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ ﴿٤٧﴾

يَوْمَ يَبْدُلُ الْأَرْضَ غَيْرَ الْأَرْضِ
وَالسَّمَوَاتِ وَتَرَوُنَّ اللَّهَ الْوَحِيدَ الْقَهَّارَ ﴿٤٨﴾

وَشَرَى الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ مُّقَرَّنِينَ فِي
الْأَصْفَادِ ﴿٤٩﴾

سَرَابِلُهُمْ مِنْ قِطْرٍ أَوْ تَغَشَّى وُجُوهُهُمْ
النَّارُ ﴿٥٠﴾

لِيَجْزِيَ اللَّهُ كُلَّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ إِنَّ
اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٥١﴾

هَذَا بَلَاغٌ لِلنَّاسِ وَلِيُنذَرُوا بِهِ وَلِيَعْلَمُوا
أَنَّمَا هُوَ إِلَهُ وَاحِدٌ وَلِيَذْكُرُوا
الْأَنْبِيَاءَ ﴿٥٢﴾

15 «Хиџр» сүрөсү¹

سُورَةُ الْحَجَرِ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Алиф, Лам, Раа. Булар Китептин – Анык Кураандын аяттары.
2. (Ошол кезде) Каапырлар мусулман болууну эңсеп калаары бышык.²
3. (О, Мухаммад!) Аларды жөн кой, жеп-ичип, пайдаланып, («биз дүйнөдө түбөлүк калабыз» деген жалган) кыялдарына алданып жүрө беришсин. Кийин тез эле билип алышат.
4. Биз эч бир айыл(-шаардын элин) өзүнө белгиленген (тагдырдагы) жазмыш(ы) келмейинче өлтүрбөдүк.
5. Эч бир эл (өзүнө жазылган) мөөнөтүнөн озуп да кетпейт, артта да калбайт.
6. (Мушриктер Мухаммадга): “О, Зикир (Кураан) түшүрүлгөн адам, сен – жиндисиң!”
7. Эгер чынчыл болсоң, бизге (сөзүндү тастыктаган) периштелерди таап келчи?!» дешти.³

الرَّيَالِكُ أَتَيْتُ الْكِتَابَ وَقُرْآنَ الْفُصُحِ ۝١

رُبَّمَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوِ كَانُوا
مُسْلِمِينَ ۝٢

ذَرَهُمْ يَأْكُلُوا وَيَتَمَتَّعُوا وَيُلْهِمِ الْأُمَلِّ
فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ۝٣

وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْنٍ إِلَّا وَلَهَا كِتَابٌ
مَّعْلُومٌ ۝٤

مَا تَسْبِقُ مِنْ أَمْرٍ أَهْلًا وَمَا يَسْتَجِزُونَ ۝٥

وَقَالُوا إِنَّمَا الْإِنشَاءُ الَّذِي نُرْزِلُ عَلَيْهِ الذِّكْرُ
إِنَّمَا لَمَجْنُونٌ ۝٦

لَوْ مَا أَتَيْنَا بِالْمَلَكِ كَرَّ إِنْ كُنْتَ مِنَ
الصَّادِقِينَ ۝٧

1 Бул сүрө Маккада түшкөн. 99 аяттан турат. «Хиџр» деген сөз «өрөөн» деген мааниде.

2 Мушрик-каапырлар Кыямат коогалаңы башталганда жс болбосо, Кыяматта кайра тирилип, өздөрү жалганга чыгарган нерсенин чындык экенин көргөндө каапыр болгонуна кайгырышат жана эгер кайра өмүр берилчү болсо, сөзсүз мусулман болобуз дешет.

3 Мушриктер заалым, наадан болгону себептүү ушул сөздөрдү айткан. Анык

8. Биз (азаптоочу) перингелерди Акыйкат менен гана түшүрөбүз. Ал убакытта аларга мөөнөт берилбейт!
9. Биз Зикирди (Кураанды) Өзүбүз түшүрдүк жана аны Өзүбүз сактайбыз.¹
10. Чынында, Биз сенден мурда, абалкы жамааттарга да (сага окшогон) пайгамбарларды жибергенбиз.
11. Алардан кимисине бир пайгамбар келчү болсо, аны мыскылдап күлүшкөн.
12. Биз аны (мазактоону) кылмышкерлердин жүрөктөрүнө ушинтип салып койобуз.
13. (Ошондуктан,) ага ыйман келтиришпейт. Мурункулардын (үлгүлүү) жолу өттү го!
14. Эгер Биз аларга асмандан эшик ачып, алар андан көтөрүлө баштаса да, (ишенбей):
15. «Көзүбүздү бойоп коюлду! Биз сыйкырланып калдык!» дешет.²

مَا نَزَّلُ الْمَلَائِكَةَ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَا كَانُوا إِذَا مُنْظَرِينَ ﴿٨﴾

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافُورُونَ ﴿٩﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي شَيْعِ الْأَوَّلِينَ ﴿١٠﴾

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿١١﴾

كَذَلِكَ نَسُفُّكَ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٢﴾

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ وَقَدْ خَلَتْ مِنْهُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٣﴾

وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِم بَابًا مِنَ السَّمَاءِ فَظَلُوا فِيهِ يَعْزِفُونَ ﴿١٤﴾

لَقَالُوا إِنَّمَا سُكَّرَتْ أَبْصَارُنَا بَلْ نَحْنُ قَوْمٌ مَسْحُورُونَ ﴿١٥﴾

далилдерди көрүп туруп, каршылык кылганы заалымдыгы болсо, “перинге келсин” деген талаптары наадандыктын белгиси. Айткени, Аллаһтын перингелери келсе жөн келмек беле, аларга жаза-азап алып келет! Ал убакытта алардын азапка салынышы адилет-акыйкат болот.

1 Кураанды “Зикир” (эскерүү) деп атагандын себеби, анын ичинде турмуш-тиричиликтеги бардык адат-арамдар, Шарият эрежелери, кайып кабарлары... кыскасы бардык нерселердин эскерме – баяны бар. Аллаһ бул УЛУК МЫЙЗАМДЫ түшүрүп, аны Өз пайгамбарынын жүрөгүндө сактады. Абалкы момундар (сахабалар) аны пайгамбардын оозунан жазып алуу менен бирге жаттап, жүрөктөрүнө сактап, өздөрүнөн кийинки муундарга өткөрдү. Мына ушинтип, Кураан Кыяматка чейин момундардын жүрөгүндө жана жазуу (хитеп) түрүндө эч бир мааниси, эч бир сөз-тамгасы өзгөртүүгө учурабастан сакталып турат. Бул – Аллаһтын убадасы! Бул – Аллаһтын сактоосу!

2 Демек, аларга эч кандай моожиза пайда бербейт. Ошондой даражада “сокур” болуп

16. Чынында, Биз асманда топ жылдыздарды жаратып, аларды көрүүчүлөр үчүн зыйнат кылып койдук.
17. Жана асманды бардык каргыш тийген жин-шайтандардап сактадык.
18. Ал эми, (жин-шайтандардан) кимиси асман кабарларын уурдаганга аракет кылса, аны бир нурдуу жылдыз кууп жетет (жана өлтүрөт).
19. Биз жерди(н үстүн) жайык кылып, анда тоолорду орноттук жана ар түрдүү пайдалуу нерселерди өстүрдүк.
20. Жана жер үстүндө, силер үчүн жана силер ырыскы бере албай турган (кол астыңардагы) калк-макулуктар үчүн тиричилик (шарттарын) жараттык.¹
21. Бардык нерселердин казынасы Биздин алдыбызда. Биз андан эмнени (пендебизге) түшүрсөк, (мурдатап) белгиленген өлчөм (тагдыр) менен түшүрөбүз.
22. Жана Биз (булуттарды) боозутуучу шамалдарды² жибердик. Кийин асмандан суу түшүрдүк жана аны

وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَرَاسَاتٍ لِلنَّظِيرِينَ ﴿١٦﴾

وَحَفِظْنَاهَا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ ﴿١٧﴾

إِلَّا مَنْ أَسْرَفَ السَّمْعَ فَاتَّبَعَهُ شَهَابٌ مُبِينٌ ﴿١٨﴾

وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْزُونٍ ﴿١٩﴾

وَجَعَلْنَا الْكُرُوفَ فِيهَا مَعْيِشَ وَمَنْ أَسْرَفَ لَهُ يَرْزُقِينَ ﴿٢٠﴾

وَأَنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ وَمَا نُنَزِّلُهُ إِلَّا بِقَدَرٍ مَعْلُومٍ ﴿٢١﴾

وَأَرْسَلْنَا الرِّيْحَ لَوَفِّحَ فَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْفَقْنَا كُفْرًا وَمَا أَسْرَفَ لَهُ يَحْزَنِينَ ﴿٢٢﴾

калган адамдарды жазалоо үчүн Аллаһ азап-өлүм жиберет.

1 Аллаһ пенделерине ырыскы берүү үчүн аларга илхам берип, дыйканчылык, чарбачылык, өнөр-кесипчилик сыяктуу тиричилик шарттарын үйрөттү. Ал эми, адамдын кол астындагы кызматчыларына жана мал-жайдыктарына да өзгөчө жашоо шарттарын Өзү жаратып берди. Адам кол астындагыларды “мен багын жатамын” деп текеберленбесин. Эгер Аллаһ себепчи кылбаса, ал өз ыктыяры менен бирөөгө эмес, өз курсагына да ырыскы таап бере албайт.

2 Булуттар шамал менен «коңулгандан» кийин гана жаандар “туулушу” илим тарабынан тастыкталган.

30. Бардык периштелер сажда кылышты.
31. Бир гана Иблис сажда кылуучулар менен (бирге) сажда кылуудан баш тартты.
32. (Аллаһ):»О, Иблис! Эмне үчүн сен сажда кылуучулардан болбодуң?!» - деди.
33. «Мен (эч качан) адамга сажда кылбаймын! (Себеби,) Сен аны чалчык ылай - чоподон жараттың. (А, мен отгон жаралганмын)» - деди.
34. (Аллаһ) Айтты:»Анда, Бейиштен жогол! Сен айдалдың!
35. Сага Кыяматка чейин каргыш болсун!»
36. (Иблис) Айтты: «О, Раббим! Анда мага, алар кайра тирилүүчү күнгө (Кыяматка) чейин (өлбөй жашаганга) мөөнөт бер!»
37. (Аллаһ) айтты: «Албетте, сен мөөнөт берилгендерден болдуң
38. белгилүү убакытка чейин».
39. (Иблис) айтты: «О, Раббим! Мени адаштырганың үчүн мен аларга жердеги(күнөө нерсе)лерди кооз көргөзүп, бардыгын азгырамын!
40. Алардын арасынан ыкластуу пенделеринден башкасын.¹
41. (Аллаһ) айтты: «Бул – Мага (алып келүүчү) Туура Жол.

فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ ﴿٣٠﴾

إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَى أَنْ يَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ﴿٣١﴾

قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا لَكَ أَلَّا تَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ﴿٣٢﴾

قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِمَّنْ خَلَقْتَهُ مِنْ صَافِلٍ مِنْ حَمَلٍ مُتَنَبِّئٍ ﴿٣٣﴾

قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ﴿٣٤﴾

وَأَن عَلَىكَ اللَّعْنَةُ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ ﴿٣٥﴾

قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿٣٦﴾

قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿٣٧﴾

إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿٣٨﴾

قَالَ رَبِّ بِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأَتَّبِعَنَّ لَهْمَ فِي الْأَرْضِ وَلَا أُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٣٩﴾

إِلَّا عِبَادَكَ وَنَهُمُ الْمُخْلَصِينَ ﴿٤٠﴾

قَالَ هَذَا صِرَاطٌ عَلَيَّ مُسْتَقِيمٌ ﴿٤١﴾

¹ Демек, ким ыкластуу (ыйманы жалаң Аллаһ үчүн) болсо, аларга шайтандын азгырыгы таасир этпейт.

42. Албетте, Менин (ыкластуу) пенделеримдин үстүндө бийлигиң жок! Бир гана адашкандардан болуп, сага ээрчигендерге (өкүмүң өтөт).
43. Сени ээрчигендердин бардыгына убада жайы, албетте, тозок!
44. Анын (биринен бири төмөн жайгашкан) жети дарбазасы бар. Ар бир дарбазадан алардын бөлүк-бөлүк топтору (күнөөлөрүнүн даражаларына жараша азап чегип киришет.)
45. Чынында, (күнөөдөн) сактанган адамдар булактарда, бейиштерде.
46. (Биз аларга:) «Тынчтык, саламаттык менен бейишке киргиле» (дедик)
47. Биз алардын көкүрөктөрүндө болгон (кек-көралбастык) сыяктуу нерселерди сууруп алганбыз. Алар бири-бирине бет-мандай, дос-бурадар болушуп, сөрүлөрдө (отурушат).
48. Бейиште аларды кайгы-мун баспайт жана эч качан ал жерден чыгарылышпайт.
49. (О, Мухаммад!) Пенделеримс кабар бер: Мен гана Кечирүүчү Ырайымдуумун!
50. Чынында менин азабым – жан ооруткан азап!
51. (О, Мухаммад), аларга Ибрахимдын меймандары жөнүндөгү кабарды жеткир:!

إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ إِلَّا مَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْغَاوِينَ ﴿٤٢﴾

وَأَنَّ جَهَنَّمَ لَمَرْعِدُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٣﴾

لَهَا سَبْعَةُ أَبْوَابٍ لِّكُلِّ بَابٍ مِنْهُمْ جُزْءٌ مَّقْسُومٌ ﴿٤٤﴾

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٤٥﴾

أَدْخُلُوهَا بِسَلَامَةٍ أَمِينٍ ﴿٤٦﴾

وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍّ إِخْوَانًا عَلَى سُرُرٍ مُّقْتَرِبِينَ ﴿٤٧﴾

لَا يَمَسُّهُمْ فِيهَا هَاصِبٌ وَمَا هُم بِمُنْجَرَجِينَ ﴿٤٨﴾

* نَبِيِّ عِبَادِي أَنِّي أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٤٩﴾

وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ الْعَذَابُ الْأَلِيمُ ﴿٥٠﴾

وَنَبِّئُهُمْ عَنْ صَافِي بْنِ زَيْدٍ ﴿٥١﴾

52. Бир кезде алар анын алдына «салам» деп киришти. (Ибрахим) «Чынында, биз силерден коркуп жатабыз» – деди.
53. «Коркпогун, – дешти алар, – биз албетте, сага илимдүү бир перзенттин сүйүнчүсүн билдиребиз.»¹
54. (Ибрахим) айтты: «Мага карылык келгенде сүйүнчүлөп жатасыңарбы? Кандай (себеп менен) сүйүнчүлөйсүңөр?»
55. «Биз сага акыйкатты сүйүнчүлөдүк. Эми, сен үмүтү жоктордон болбогун» дешти.
56. (Ибрахим) айтты: «Раббисинин ырайымынан заалым адамдар гана үмүтсүз болушат.
57. (Дагы мындай) деди: «О, элчилер, эмне жумуш менен келдиңер?»
58. Айтышты: «Биз кылмышкер коомго (аларды жазалоо үчүн) жиберилгенбиз.
59. Бирок, Луттун үй-бүлөсүнүн бардыгын куткарабыз.
60. Аялынан башкасын. Биз, аны (азапта) калуучулардан болот деп эсептейбиз.»
61. Элчилер Луттун үй-бүлөсүнө келгенде,
62. Ал: «Силер бейтааныш коомсуңар(бы)?» – деди.

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ إِنَّا مِنْكُمْ وَهْلُونَ ﴿٥٢﴾

قَالُوا لَا تَوْجَلْ إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ ﴿٥٣﴾

قَالَ أَنْبِئُونِي عَلَىٰ أَنْ مَسَّنِيَ الْكِبَرُ فِيمَا تَبَشِّرُونَ ﴿٥٤﴾

قَالُوا بَشِّرْكَ بِالْحَقِّ فَلَا تَكُن مِنَ الْقَانِطِينَ ﴿٥٥﴾

قَالَ وَمَنْ يَقْظُ مِنْ رَحْمَةِ رَبِّيهِ إِلَّا الضَّالُّونَ ﴿٥٦﴾

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿٥٧﴾

قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ﴿٥٨﴾

إِلَّا آءَالَ لُوطٍ إِنَّا لَمَجُوعُهُمِ الْجَمْعُونَ ﴿٥٩﴾

إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَرْنَا إِنَّمَا لَعْنُ الْغَايِرِينَ ﴿٦٠﴾

فَلَمَّا جَاءَهُ آلُ لُوطٍ الْمُرْسَلُونَ ﴿٦١﴾

قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ مِّنْكَرُونَ ﴿٦٢﴾

келген, жаш жигит кейпиндеги периштелер.

1 Периштелер кабарын берген бул "илимдүү бала" Исхак болчу

63. (Элчилер) айтышты: «Жок, биз бузулган коомун күмөн санаган нерсени (азапты) алып келдик.
64. Биз сага чындыкты гана алып келдик. Биз чынчылыбыз.
65. Эми, түндүн бир бөлүгүндө (таңга маал) үй-бүлөңдү (айылдан) алып чык дагы, өзүң артынан түш. Силерден эч бир адам карбаластабасын (тез баскыла) жана буюрулган тарапка кете бергиле.»
66. Биз ага (Лутка) таңга маал ошол (бузук) коомдун «куйругу кыркылышы»¹ жөнүндөгү ушул буйрукту вахий кылдык.
67. Анан, шаардын (бузук) элдери сүйүнгөн бойдон жетип келишти.²
68. (Лут): «Булар менин мейманым. Мени шерменде кылбагыла!
69. Аллаһтан корккула! Абийиримди төкпөгүлө!»- деди.
70. (Бузукулар) айтты: «Биз сени ааламдардан кайтарбадык беле?!»³
71. (Лут): «Эгер бул иштен кайра тартпасаңар, мына, менин кыздарым» деди.⁴

قَالُوا بَلْ جِئْتَنَا بِمَآكِلِنَا فِيهِ
يَعْتَرُونَ ﴿٦٣﴾

وَأَتَيْنَاكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٦٤﴾

فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِّنَ اللَّيْلِ وَاتَّبِعْ
أَذْوَكَهُمْ وَلَا يَلْبَسْ مِنكُم مِّنْ أَحَدٍ وَامْضُ
حَيْثُ تُؤْمَرُونَ ﴿٦٥﴾

وَقَضَيْنَا إِلَيْهِ ذَلِكَ الْأَمْرَ أَنَّ دَابِرَ هَؤُلَاءِ
مَقْطُوعٌ مُّصْبِحِينَ ﴿٦٦﴾

وَجَاءَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٦٧﴾

قَالَ إِنَّ هَؤُلَاءِ ضَيْفِي فَلَا تَفْضَحُونِ ﴿٦٨﴾

وَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تَحْزَنُوا ﴿٦٩﴾

قَالُوا أَوَلَمْ نُنْهَكَ عَنِ الْعَالَمِينَ ﴿٧٠﴾

قَالَ هَؤُلَاءِ بَنَاتِي إِن كُنتُمْ فَاعِلِينَ ﴿٧١﴾

1 «Куйругу кыркылат» деген сөз алардан эч укум-тукум калбай, бардыгы кыйрайт деген мааниде.

2 Себеби, алар бачабаз адамдар эле. Луттун үйүнө эки сулуу жигит келди деген кабарды Луттун ыймансыз аялынан укканда, ошол эки "сулуу жигиттин" ышкысында жарышып келип, көздөрү кызарып турушту.

3 "Ааламдын ар жагынан келген адамдарды үйүңө жашырбай жүр" дебедик беле"

4 Лут бул сөзү менен кыздарын аларга сунуш кылган жок. Ал өз коому кыздарына даай албасын билип, ушул сөзүн айтты.

72. (О, Мухаммад!) Өмүрүңө ант, алар
(ышкы-кумардын) мастыгында
көздөрүнө эч нерсе көрүнбөй
калган эле!¹

لَعَنَّاكَ يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ ﴿٧٢﴾

73. Анан.., Күн чыгаар мезгилде
аларды (коркунучтуу) ач айкырык
кармады.²

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُشْرِقِينَ ﴿٧٣﴾

74. Анан Биз шаардын асты жагын
үстүнө көтөрүп, алардын үстүнө
чоңо-таштарды жамгырдай
жаадырдык!

فَجَعَلْنَاهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا
حِجَارَةً مِّن سِجِّيلٍ ﴿٧٤﴾

75. Албетте бул окуяда
парасаттуу адамдар үчүн
(Аллахтын кудуретине) белгилер
бар.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّمَن يَعْقِلُ ﴿٧٥﴾

76. Ал (ойрон болгон шаар) кан
жолдун боюнда.³

وَأَنهَا لَيْسَ بِبِل مَّقِيمٍ ﴿٧٦﴾

77. Албетте, мында момун адамдар
үчүн (Аллахтын кудуретине)
белгилер бар.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٧٧﴾

78. Бак-бостон кожоюндары заалым
(капыр) болушкан.⁴

وَإِن كَانَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ لَظَالِمِينَ ﴿٧٨﴾

79. Биз алардан да өч алдык!
Чынында, экөө (Лут коому менен
Шуайб коому) тең кең жолдун
боюнда.

فَأَنقَضْنَا بِمِثْقَلِهِمُ الْوَهْمَ الْيَاسِينَ ﴿٧٩﴾

1 Ошондуктан, Луттун сөзү аларга таасир бербеди. Бирок, эки жигит-перинште Лутка абалды түшүндүрүп, көздөн кайып болуп кетинти. Лут дагы үй-бүлөсүн чыгарып кетти. Аялы артта калып калган...

2 Кайыптан келген бул айкырык азаптын башталышы болчу.

3 Ары-бери өткөндөр анын урандыларын көрүп, капырлардын акыбети кандай болоорун билсин!

4 Булар Шуайб пайгамбардын кооз-сонун бак-бостондуу мекенде бай-бардар турмушта жашаган коому. Бирок, ушул нээматка шүгүр кылып, жалгыз Аллахка сыйынып жашоонун ордуна таш-таразадан кыянат кылуу адатын өнөкөт кылып алышкан. Шуайб аларды ак жолго кайтарууга ар канча аракет кылса да пайда бербей, кайра динге душманчылыктары күчөй бергенде Аллах аларга да ач айкырык жиберип, кыйратып салган.

80. «Хиџр» (өрөөнүнүн) жапшоочулары да пайгамбарларды «жалганчы» дешти.¹
81. Биз аларга аят-моожизаларыбызды (жи)бергенде, андан жүз бурушту.
82. Алар тоолордун боорун оюп-жонуп үйлөр куруп, тынч-аман жүрүшкөн.
83. Анан., аларды да таң мезгилинде (капысынан) ач айкырык кармап, (кыйрап калыпты).
84. Жасаган нерселери аларга пайда берген жок!²
85. Биз асмандарды, Жерди жана экөөнүн арасындагы нерселерди Акыйкат менен жараттык. Саат (Кыямат) сөзсүз келүүчү. Сен (оо, Мухаммад, наадан адамдардан) сылык-сышаа жүз үйүр.
86. Албетте, сенин Раббиң – Ал гана (бардык макулуктарды) Жаратуучу, Билүүчү!
87. Биз сага кайталануучудан жетини жана Улук Кураанды бердик.³

وَلَقَدْ كَذَّبَ أَصْحَابُ الْحِجْرِ الْمُرْسِلِينَ ﴿٨٠﴾

وَأَنبِئَهُمْ ءَايَاتِنَا فَكَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٨١﴾

وَكَانُوا يُسْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا ءَامِنِينَ ﴿٨٢﴾

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُصْبِحِينَ ﴿٨٣﴾

فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٤﴾

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَإِنَّ السَّاعَةَ لَآتِيَةٌ فَأَصْفَحْ
الْصَّفْحَ الْجَمِيلَ ﴿٨٥﴾

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ ﴿٨٦﴾

وَلَقَدْ ءَاتَيْنَاكَ سَبْعًا مِّنَ الْمَقَالِي
وَالْقُرْءَانِ الْعَظِيمِ ﴿٨٧﴾

1 “Хиџр” бул Хиџаз жериндеги бир ороондун аты. Ал жерде күч кубаттуу элдер – Салих пайгамбардын коому жашаган. Алар Салихтин пайгамбарчылыгын жалганга чыгарып, Жалгыз Аллаһка сыйынбай коюшат. Бардык пайгамбарлар бир Аллаһ тарабынан жөнөтүлүп, дааваттарынын мазмуну дагы бир болгондуктан, кимде ким бир гана пайгамбарга ишенбесе, бардык пайгамбарларга ишенбеген болуп саналат. Ошондуктан аятта бир гана Салихты жалганчыга чыгарган коом жөнүндө “Пайгамбарларды жалганчыга чыгарды” деп айтылууда.

2 Аллаһтын азабы келгенде таштан жасалган үй болобу, санаксыз аскер болобу же ашып-ташкан мал-мүлкү болобу, эч бири пайда бербейт.

3 Бул аяттагы “жети кайталануучу” алар: «Бакара», «Аалы Имран», «Нисаа», «Мааида», «Анъаам», «Аърааф», «Анфаал» жана «Тауба» сүрөлөрүнөн турган жети узун сүрөлөр же болбосо, жети аяттан турган жана намаздын ар бир ирекетинде кайталанат турган “Фатиха” сүрөсү.

88. Алардын (каапырлардын) арасынан бир нече тайпаларга берген Биздин нээматтарыбызга карабай (көңүл бурбай) эле кой. (Ошондой эле, эгер баштарына Аллахтын бир азабы түшсө) аларга кайгырба! (Мээримдүүлүк) канатыңды ыймандууларга жайгын!
89. Айт: «Мен (башыңарга келүүчү азап жөнүндө) анык эскертүүчүмүн!
90. Ошондой эле, Биз бөлүүчүлөргө (азап) түшүрдүк.
91. Алар Кураанды бөлүктөргө ажыратышты!»¹
92. Раббине ант! Биз алардын бардыгын суракка тартабыз
93. жасаган иштерине жараша!
94. (Сен аларга көңүл бурбай) буюрулган ишке умтул жана мушриктерден жүз бур!
95. Албетте, сени шылдыңдаган адамдарга Өзүбүз жетиштүүбүз.
96. Алар Аллахка дагы башка «кудайларды» кошуп (шерик кылып) алыпкан. Жакында (иштеринин натыйжасын) билишет.
97. Билебиз, алардын айткандарынан көкүрөгүң кысылып турат.

لَا تَقْدِرُ عَلَيْهِمْ إِلَى مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ
وَلَا تَحْزَنُ عَلَيْهِمْ وَخَفِضْ جَنَاحَكَ
لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٨﴾

وَقُلْ إِنِّي أَنَا النَّذِيرُ الْمُبِينُ ﴿٨٩﴾

كَمَا أَرْسَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِمِينَ ﴿٩٠﴾

الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِضِينَ ﴿٩١﴾

وَوَيْلٌ لِّلْمُصَلِّينَ ﴿٩٢﴾

عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٣﴾

فَاصْبِرْ بِمَا تَوَدَّرُ وَاعْرِضْ عَنِ الْمُسْرِكِينَ ﴿٩٤﴾

إِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْزِئِينَ ﴿٩٥﴾

الَّذِينَ يَجْعَلُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَسَوْفَ
يَعْلَمُونَ ﴿٩٦﴾

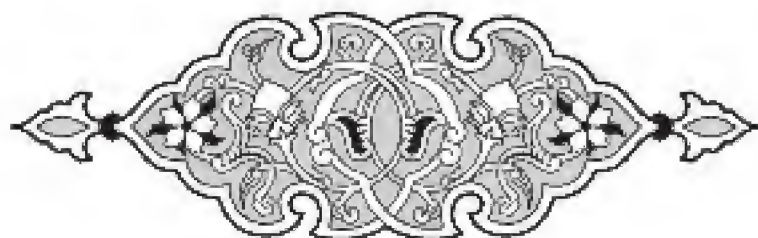
وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّكَ يَضِيقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ ﴿٩٧﴾

1 Макка мушриктеринен кээ бирлери Кураанды «бул-сыйкыр» десе, башкалары «жок, бул бакшылык» деп ар кандай бөлүктөргө бөлүшкөн. Ошондой эле, Яхудийлер менен Христиандар дагы Кураан аяттарынын арасынан өз каалоолоруна дал келгенин гана “туура” деп тастыктап, калганына ишенбей коюу менен Кураанды ажыратышкан. Алар өздөрүнө түшүрүлгөн Тоорат менен Инжил китептериндеги көп аяттардын маанисин да ушул сыяктуу бөлүп, бурмалашкан.

98. Эми сен (көкүрөгүң кайра кең болушу үчүн) Раббине (көп) тасбих (мактоо) айтып, (көбүрөөк) сажда кылуучулардан бол!
99. Жана сага өлүм келгенге чейин Раббине гана ибадат кыл!

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ ﴿٩٨﴾

وَأَعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ ﴿٩٩﴾

16 «Нахл» сүрөсү¹

سُورَةُ النَّحْلِ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. (Эй, мушриктер!) Аллахтын буйругу (азабы) келип калды. Силер аны шаштырбай эле койгула! Алардын ширктеринен Аллах Бийик жана Аруу!
2. Аллах пенделеринин арасынан каалагандарына Өз амири менен: “(Адамдарга) эскерткиле: Эч бир сыйынууга татыктуу кудай жок, Мен гана бармын! Менден гана корккула!” - деген вахий менен периштелерди түшүрөт.
3. Асмандар менен жерди Акыйкат менен жараткан (Аллах) алардын ширктеринен Жогору – Бийик!
4. Ал инсанды бир тамчы «суудан» жаратты эле, капысынан (Өзүнө) анык душман болуп чыга келди!
5. Ал айбанаттарды жаратты. Аларда силер үчүн (көп) пайдалар, жылуулуктар бар.² Силер алардын этинен да жейсиңер.
6. (Малыңар жайлоого) жайылганда жана (кечинде) кайтканда да силер үчүн кооздук бар.
7. (Айбандар) силердин жүгүнөрдү, зор машакат менен тапа жете ала турган (алыскы) шаар (лар) га ташып берет. Чынында

أَلَيْسَ أَمْرُ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ سُبْحَنَهُ
وَعَلَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١﴾

يُنَزِّلُ الْمَلَائِكَةَ بِالرُّوحِ مِنْ أَمْرِهِ عَلَىٰ
مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ أَنْ أَنْذِرُوا أَنَّهُ لَا إِلَهَ
إِلَّا أَنَا فَاتَّقُونِ ﴿٢﴾

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ
عَلَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣﴾

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ
مُّبِينٌ ﴿٤﴾

وَالْأَنْعَامَ خَلَقَهَا لَكُمْ فِيهَا دِفْءٌ
وَمَنْفَعٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٥﴾

وَالَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ تُرْجَعُونَ
وَحِينَ تَسْرَحُونَ ﴿٦﴾

وَتَحْمِلُ أَوْقَالَكُمْ إِلَىٰ بِلَادٍ أُمَرَاؤُهَا
يَبْلِغُونَهَا إِلَىٰ أَنْفُسِهِمْ إِنَّ رَبَّكُمْ

1 Бул сүрө Мааккада түшкөн . 128 аяттан турат. “Нахлдын” мааниси «Бал аары».

2 Инсан айбанаттардын жүнүнөн, терисинен жылуу кийимдерди, боз үйлөрдү жасайт

Раббинер силерге Ырайымдуу,
Мээримдүү!

لَوْ وَفَّ رَجِيمٌ ۝

8. Ал силер минишиңер үчүн жана кооздук-сулуулук үчүн (ойноктогон) аттарды, качырларды жана эшектерди (жаратты)¹ Жана силер билбеген нерселерди да жаратат.²

وَالْخَيْلَ وَالْبِغَالَ وَالْحَمِيرَ لِتَرْكَبُوهَا
وَزِينَةً وَلِتُنَاقِلُوا مَا آتَاكُمْ مَوْلَاكُمْ ۝

9. Туура Жолго баштоо - Аллаһтын вазыйпасы. Жолдордун арасында ийри жолдор да бар.³ Эгер кааласа бардыгыңарды Туура Жолго баштамак.

وَعَلَى اللَّهِ قَصْدُ السَّبِيلِ وَمِنْهَا جَائِرٌ وَتَوَسَّاءٌ لَّهُمْ ذِكْرُ الْجَمْعِ ۝

10. Ал силерге асмандан суу түшүрдү. Ичер сууңар да ошондон, (өскөн) дарак да ошондон. Жана андан (жаныбарларды) сугарасыңар.

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لَكُمْ
مِنْهُ شَرَابٌ وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ ۝

11. (Аллаһ) ал суу менен силердин пайдаңар үчүн өсүмдүктөрдү, зайтунду, курмаларды, жүзүмдөрдү жана түрдүү мөмөлөрдү өстүрөт. Албетте, буларда, пикир кылган эңдер үчүн (Аллаһтын кудурет-даанышмандыгын билдирген) далилдер бар.

يُنْثِثُ لَكُمْ فِي الزَّرْعِ وَالنَّخْلِ وَالشَّجَرِ
وَالْأَعْنَابِ مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ إِنَّ فِي
ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ۝

12. Дагы (Аллаһ) силерге Айды, Күндү жана Түн менен Күндүздү моюн сундуруп койду. Анын амири менен жылдыздар да силерге моюн

وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ
وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِ رَبِّكَ ۝

1 Аллаһ бул аятта эшек, качыр жана аттарды “миниш жана кооздук үчүн” жараткандыгын айтууда. “Этин жешиңер үчүн” деген жок. Себеби, эшек менен качырдын эти желбейт. Жылкыны да этин жеши максатында союуу дурус эмес. Максат: азайып кетпесин. Эгер азайып кетүү коркунучу жок болсо, жегенден зыян (күноо) жок.

2 Бул аяттагы “силер” деген сөз сахаабаларга багытталган. Аллаһ Таала келечекте сахаабаларга маалым болбогон “аттарды” жаратамын деди. Ал “аттардан” максат азыркы күндөгү минүүгө, учууга, сууда сүзүүгө пайдаланылып жаткан ар түрдүү темир “аттар” болупту да мүмкүн. Аллаһ Билүүчү.

3 Аллаһтын жолуна каршы келген жолдордун баары ийри жолдор.

сундурулган. Албетте, мында акылын иштеткен адамдар үчүн далилдер бар.

13. Ал силер үчүн жер бетинде ар түркүн (пайдалуу) нерселерди жаратты. Албетте, бул нерседе эстеген адамдар үчүн (Аллахтын кудурет-даанышмандыгын билдирген) далил бар.
14. Силер андан (балыктардын) бузулбаган, эт(ин) жешиңер үчүн Аллаһ силерге денизди моюн сунду. Анын (түбүнөн) өзүнөр такчу тагынчактарды чыгарып аласыңар. Сси анда (толкундарды) жарып сүзгөн кемени көрөсүң. (Аллаһ) Өзүнүн пазилетин үмүт кылып, (нээматтарына) шүгүр келтиришиңер үчүн (ушуларды жаратты).
15. Ал силердин тең салмактуулугуңарды сактасын деп жер бетине (салмактуу) тоолорду кадап койду, Жана (силердин пайдаңар үчүн) дарыяларды, адашпай жүрүшүңөр үчүн жолдорду жана
16. (ар түрдүү) белгилерди (жаратты. Ошол белгилердин бири болгон) жылдыздар менен алар жол табышат.
17. Жараткан (Аллаһ) менен жарата албаган (“кудайлар”) теңби?! Эсиңерге келбейсинерби?!
18. Эгер Аллаһтын нээматтарын санасанар, бүтүрө албайсыңар. Албетте, Аллаһ Кечирүүчү, Боорукер.

فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿١٦﴾

وَمَا ذَرَأْنَا لَكُمُ فِي الْأَرْضِ مُمْتَثِلًا
الْوَنُةَ إِنَّا فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ
يَذْكُرُونَ ﴿١٧﴾

وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَ لَكُمْ لَWَآمِنُهُ
لَحْمًا طَرِيًّا وَتَسْتَخْرِجُ مِنْهُ حِلْيَةً
تَلْبَسُونَهَا وَتَرَى الْفُلَ كَمَا يَمَاجِرُ فِيهِ
وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ ۚ وَلَعَلَّكُمْ
تَشْكُرُونَ ﴿١٨﴾

وَالْفَىٰ فِي الْأَرْضِ رَوَاجٍ أَن تَمِيدَ بِكُمْ
وَالنَّهَارُ وَسَبِيلًا لَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٩﴾

وَعَلَّمَكَ رَبَّ الْفَجْرِ هَمَّ يَهْتَدُونَ ﴿٢٠﴾

أَفَمَن يَخْلُقُ كَمَن لَا يَخْلُقُ أَفَلَا
تَذْكُرُونَ ﴿٢١﴾

وَإِن تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا إِنَّا
اللَّهُ لَعَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٢﴾

19. Аллаһ силердин купуя жана ашкере жасаган (бардык) ишинеңерди билет.
20. Алар (мушриктер) дуба (ибадат) кылып жаткан Аллаһтан башка “кудайлары” эч нерсени жарата албайт, өздөрү жаратылган нерселер.
21. Алар (жасалма кудайлар) тирүү эмес, өлүк, (Мушриктердин) качан тирилишин (Кыямат убактысын) да билбейт.
22. Силердин кудайыңар – жалгыз Кудай (Аллаһ). Ал эми, Акыретке ишенбеген адамдардын жүрөктөрү (бул ишенимге) каршы чыгуучу. Алар (Аллаһка баш ийүүдөн) текеберленишет.
23. Эч шексиз, Аллаһ алардын ичине сактаган сырларын да ачык-ашкере иштерин да билип турат. Чынында, Ал текебер адамдарды сүйбөйт.¹
24. Эгер аларга: «(Мухаммадга) Раббинер эмне түшүрдү эле» - деп айтылса, «Байыркылардын жомогу» - дешет.
25. Кыямат Күнү күнөөлөрүн толугу менен, ал эми илимсиздиги себептүү (аларды) адаштырган адамдарынын күнөөлөрүн (үн бир бөлүгүн желкесине) көтөрүш үчүн (ошентшти). Уккула, алар көтөргөн «жүк» кандай жаман!
26. Алардан мурдагы (каапыр) коомдор дагы айлакерлик

وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسْرُوتَ وَمَا تُعْلِنُونَ ﴿١٩﴾

وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ ﴿٢٠﴾

أَمْوَاتٌ غَيْرُ أَحْيَاءٍ وَمَا يَشْعُرُونَ أَتَىٰ أَنْ يَحْيَوْهُمْ ﴿٢١﴾

إِلَهُكُمْ إِلَهُ وَاحِدٌ ۚ فَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ قُلُوبُهُمْ مُّكِنًّا وَهُمْ مُّسْتَكْبِرُونَ ﴿٢٢﴾

لَا جَرَءَ أَنْتَ اللَّهُ يَعْلَمُ مَا يُسْرُوتَ وَمَا يُعْلِنُونَ ۚ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِينَ ﴿٢٣﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ مَاذَا أُنْزِلَ رَبُّكُمْ قَالَُوا أَسْطُفِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٢٤﴾

لِيَحْمِلُوا أَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۖ وَمِنْ أَوْزَارِ الَّذِينَ يُخْلِقُونَهُمْ يَغِيرُهُمُ الْآسَاءُ مَا يَنْزِلُونَ ﴿٢٥﴾

فَدَمَّرْنَا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَأَنَّىٰ اللَّهُ يُبْنِيَهُمْ

¹ Башка бир аятта Аллаһ Таала Өзүнө ибадат кылуудан текеберленген адамдар жөнүндө «Чынында, Мага ибадат кылуудан текеберленген адамдар жакында кордолгон абалда Тозокко ташталат» деген.

(«сарайларын») жасашкан. Кийин Аллаһ алардын «сарайларына» келип, түбү менен омкоруп таштаганда, чатыр(ы) как чокуларына кулап түштү. Жана аларга байкабаган тараптан азап келди!

27. Кийин, Кыямат күндө (Аллаһ) аларды кордоп: «Алар үчүн жан үрөп талашып, Мага шерик кылган «кудайларыңар» кайда калды!?»- дейт. Илимдүүлөр (ошондо): «Бүгүн каапырларга кордук жана кайгы!»- дешет.

28. Өздөрүнө зулумдук кылган адамдардын жандарын периштелер сууруп алып жатканда, айласыз калышып, (бирок, күнөөсүн мойнуна албай): «Биз эч бир жаман иш жасабаган элек»- дешет. Жок, жасагансыңар! Аллаһ эмне кылганыңарды Билүүчү!

29. Эми, анда түбөлүк кала турган Тозок дарбазаларынан киргиле. Текебер адамдардын орду кандай жаман!

30. Аллаһтан корккон (такыба) адамдарга: «Раббиңер силерге эмнени түшүрдү эле, деп айтылганда «жакшылыкты» дешет. Жакшылык кылган адамдарга бул дүйнөдө да жакшылык бар. Бирок Акырет Үйү (дүйнөдөн) жакшы. Такыба кишилердин үйү (Бейиш) кандай сонун!

31. «Адн» бейиштери! Алар түбүнөн дарыялар аккан ошол бактарга киришет. Анын ичинде көңүл күсөгөн бардык нерселер бар.

مِنَ الْقَوَاعِدِ فَحَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ
مِنْ فَوْقِهِمْ وَأَتَتْهُمْ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ
لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٧﴾

ثُمَّ تَوَمَّ الْيَقِينَةُ بِخُرُوبِهِمْ وَيَقُولُ إِنَّ
شُرَكَاءِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَشْتَقُونَ فِيهِمْ
قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ إِنَّ الْخِزْيَ الْيَوْمَ
وَالْشُّوْءَ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٢٨﴾

الَّذِينَ تَوَفَّوهُمْ أَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ أَنْفُسُهُمْ
فَآلَقُوا أَلْسِنَهُمْ مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِنْ شَوْءٍ يَبْلَغُ
إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٩﴾

فَادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا
فَلَيْسَ مَخْرُجٌ مِنَ الْمَتَكِينِ ﴿٣٠﴾

﴿ وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مَاذَا أَنْزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا
خَيْرٌ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا
حَسَنَةٌ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ وَلَنِعْمَ دَارُ
الْمُتَّقِينَ ﴾ ﴿٣١﴾

جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا يُنْجَرُونَ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ

Аллаһ такыба кишилерди мына ушинтип сыйлайт.¹

32. Такыба адамдардын (каапырчылыктан) таза жандарын периштелер алып жатканда: «Силерге салам (тынчтык) болсун! (жакшы) амалыңарга жараша, эми, Бейишке киргиле!» – дешет.
33. (Ал эми, каапырлар) өздөрүнө (жан алгыч) периштелер же болбосо Раббиндин буйругу (азабы) келишинен башка нерсени күтпөйт. Алардан мурдагы(каапыр)лар дагы ошондой (ширк) амалдарды жасаган(да баштарына азап түшкөн). Аларга Аллаһ зулумдук кылбады, бирок, өздөрүнө-өздөрү зулумдук кылышты.
34. Аларга (жаман) иштеринин жаман акыбети жетти. Баштарына (ишенбеген жана) мыскылдаган нерселери (азап) түштү.
35. Мушриктер: «Эгер Аллаһ кааласа, биз Өзүнөн башка эч нерсеге ибадат кылбайт элек. Биз дагы, ата-бабаларыбыз дагы Анын (Аллаһтын өкүмү) болмоюнча эч нерсени (өзүбүзгө) арам кылган эмеспиз» - дешет.² Алардан мурдагы (каапыр)лар

كَذَلِكَ يَجْزِي اللَّهُ الْمُتَّقِينَ ﴿٣٢﴾

الَّذِينَ تَوْفَّقَهُمُ الْمَلَائِكَةُ طَيِّبِينَ يَقُولُونَ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٣﴾

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ أَمْرُ رَبِّكَ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٣٤﴾

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا وَخِصْقًا بِهِنَّ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٣٥﴾

وَقَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا عَبَدْنَا مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ نَحْنُ وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا خَرَّمْنَا مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَمَلَّ عَلَى الرُّسُلِ إِلَّا الْبَلَاءُ الْعَظِيمُ ﴿٣٦﴾

1 Такыбалар - Тозок азабын эстеп, Аллаһтып жазасынан коркуп, күнөөлөрдөн өздөрүн сактаган адамдар. Такыбанын мааниси "коркуу".

2 Пайгамбарыбызга замандаш болгон мушриктер жалгандан ушинтип актанышууда. Чынында, алар өз каалоо-ыктыяры менен Аллаһка башка нерселерди шерик кытышкан. "Бахийра", "Сайба" деген ат менен өздөрүнө арам кылып алган төөлөрү жөнүндөгү өкүмдөрдү да Аллаһ эмес өздөрү жана адапкан ата-бабалары ойлоп чыгарышкан. Буга кошумча дагы бешинчи сүрөнүн 103-аятынын түшүндүрмөсүнө караңыз.

деле ушундай иш жасашкан.
Пайгамбарлардын анык-таза
жеткирүүдөн башка вазыйпасы
жок.

36. Биз ар бир элге «Аллаһка
гана ибадат кылгыла, (башка)
“кудайлардан” алыс болгула (деп
айта турган) Пайгамбарларды
жибергенбиз. Ал үммөттөрдөн
кээ бирлерин Аллаһ Туура Жолго
баштаган болсо, кээ бирөөлөрүнүн¹
башына адашуучулук түшкөн.
Эми, жер бетинде саякат кылып,
(пайгамбарлардын жолун)
“жалган” дегендердин акыбети
кандай болгонун көргүлө!

37. (О, Мухаммад!) Эгер сен аларды
Туура Жолго баштоого (ар
канча) аракет кылсаң деле, Аллаһ
адаштыра турган пендени (эч
качан) Туура Жолго баштабайт.
(Натыйжада аларга азап түшөт.
Ошондо) аларга эч жардамчы
болбойт.

38. Алар Аллаһтын атына бекем
ант ичин: “Аллаһ өлгөндөрдү
тирилтпейт” - дешет. Жок,
тирилтет! Өзүнүн акыйкат убадасы
боюнча! Бирок, көпчүлүк адамдар
(муну) биле бербейт. *(Акыретте
бардык адамдар тирилчү болсо,
мунун себеби...)*

39. Аларга талашкан нерселерин(ин
аныгын) көргөзүп коюу үчүн
жана каапыр адамдар өздөрүнүн

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ
اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ
فَمِنْهُمْ مَّنْ هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُمْ مَّنْ حَقَّتْ
عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا
كَيْفَ كَانَ عَقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٦﴾

إِنْ تَحْرِضْ عَلَى هُدَاهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي
مَنْ يُضِلُّ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَّاصِرِينَ ﴿٣٧﴾

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَا يَبْعَثُ اللَّهُ
مَنْ يَمُوتُ بَلَى وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا وَلَكِنْ
أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٨﴾

لِيَبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي يُخْتَلَفُونَ فِيهِ وَلِيَعْلَمَ
الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّهُمْ كَانُوا كَاذِبِينَ ﴿٣٩﴾

¹ Бул элдер өз ойлорунан чыккан күнөө иштерге берилип, адашууга түшүп, пайгамбарларга ашкере душманчылык кылганда, Аллаһ аларды кыйратып салган. Жер жүзүнүн ар кайсы жерлеринде алардын ойрон болгон шаарларынын чалдыбарлары гана калды.

жалганчы экендиктерин билип алышы үчүн.

40. Эгер Биз бир нерсени кааласак, ага карап: «Бол!» дешибиз менен ал болуп калат.

إِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْنَاهُ أَنْ نَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٤٠﴾

41. (Макка мушриктери тарабынан) зулумга дуушар кылынган соң, Аллаһтын жолунда хижрат кылган адамдарга (ушул эле) дүйнөдө жакшылык даярдап койобуз.¹ Бирок, эгер билишсе, Акырет сыйлыгы чоңураак.

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا لَنَجْزِيَنَّهُمْ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَلَآ أَجْرُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

42. Алар сабыр кылган жана Раббисине тобокел кылган адамдар.

الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٤٢﴾

43. (О, Мухаммад!) Биз сенден мурда жалаң эркек кишилерди гана пайгамбар кылып жибергенбиз (жана) аларга (Дин-Шариат) вахий кылганбыз. (Эй, мушриктер), эгер билбесеңер илимдүүлөрдөн (Ыйык Китептерди билгендерден) сурагыла.

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُوْحِيَ إِلَيْهِمْ فَسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٤٣﴾

44. (Тоорат жана Инжил түшкөн) адамдарга (ал экөөсүнөн мурда) анык кабарлар, (жана башка ыйык) китептер (түшкөн). Биз сага (эң абзел) илим – Кураанды түшүрдүк, адамдарга (Раббиси тарабынан) эмнелер келгенин баяндап берүүн үчүн. Кана эми, (ушулар жөнүндө) пикир кылышса!

بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ الْبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٤﴾

45. (Ислам менен пайгамбарга каршы) жаман айлакерликтерди жасаган

أَقَامِينَ الَّذِينَ مَكَرُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ يَخْفَىٰ

1 Бул аяттагы "жакшылык" хижрат кылган адамдардын Медина эли тарабынан жакшы күтүп алынуусу, ал жерде мусулмандардын саны көбөйүп, душмандарын жеңип, кийинчерээк башка мамлекеттерди Исламдын курамына киргизип, (фатх кылып) ачуулары эле

адамдар, өздөрү сезбеген тараптан азап келип калышынан же болбосо, аларды жер жутуп жиберилишинен (тынч бекен)?!

46. Же болбосо, (бейкапар) саякат кылып жүргөн мезгилинде аларды (капыстан,) кутулбай турган таризде (азап) кармап калышынан,
47. Же жүрөгү (бир жамандыкты сезип) коркуп турган убакытта (азап) кармашынан (тынч бекен)?! Чынында, силердин Раббиңер Ырайымдуу, Боорукер.¹
48. Алар (шектенгендер) Аллаһ жараткан нерселерге карашпайбы? Алардын колөкөсү, (Аллаһтын кудуретине) моюн сунуп, сажда кылган абалда оңго-солго ийилип жатканын корбой жатышабы?!
49. Аллаһка асмандар жана жердеги жаныбарлардын бардыгы жана (улуу) периштелер дагы эч текеберленбей сажда кылышат.
50. (Себеби) Алар үстүлөрүндөгү Раббисинен коркушат жана өздөрүнө буюрулган нерсени (дароо) аткарышат.
51. Аллаһ айтты: “(Мага дагы бирөөнү шерик кылып) эки кудай тутуп албагыла! Чынында Ал – Жалгыз Кудай! (Демек, жалгыз) Өзүмдөн гана корккула!”
52. (Анткени,) жер-асмандардагылардын бардыгы Анын мүлкү. Дин (ибадат-

اللَّهُ بِهِمُ الْأَرْضُ أَوْ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٤٦﴾

أَوْ يَأْخُذْهُمْ فِي ثَغْلِهِمْ فَأَهُم مُمْتَجِرِينَ ﴿٤٧﴾

أَوْ يَأْخُذْهُمْ عَلَى تَخَوُّبٍ فَإِنَّ رَبَّكُمْ لَرَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٤٨﴾

أَوَلَمْ يَرْوُا إِلَى مَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ يَتَفَتَحُونَ ظِلْمَهُ عَنِ الْيَمِينِ وَالْشَّمَائِلِ سُجَّدًا لِلَّهِ وَهُمْ ذَاكِرُونَ ﴿٤٩﴾

وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ دَابَّةٍ وَالْمَلَائِكَةُ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٥٠﴾

يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِنْ قُرْبِهِمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ﴿٥١﴾

وَقَالَ اللَّهُ لَا تَتَّخِذُوا إِلَهَيْنِ اثْنَيْنِ إِنَّمَا هُوَ اللَّهُ وَجِدَّ فَإِنِّي فَارَهُبُونَ ﴿٥٢﴾

وَلَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَهُ الدِّينُ وَاصِبًا أَفَغَيْرَ اللَّهِ تَتَّقُونَ ﴿٥٣﴾

¹ Күнөөкөр адамдарды жок кылууга эч шашылбай, Өзүмө кайтып калышаар деп, азабын кечиктирип, тап-такыр оңолгус болуп, чектен чыгып кеткенге чейин моюнот берет.

сыйынуу) дагы бүт бойдон
Өзүнө гана таандык. Эмне,
силер Аллаһдан башкадан
коркосуңарбы?!

53. Силерде болгон (көрүнгөн жана
көрүнбөгөн) нээматтардын
бардыгы Аллаһдан. Кийин
(силер, эй, мушриктер) өзүңөргө
бир апаат-зыяп жеткенде (гана)
Аллаһка жалбаруудасыңар.

54. Анан, Өзү силерден балээни
арыткан соң, бир тобунар
Раббисине (башкаларды) шерик
кыла баштады.

55. Биз берген нээматтарга шүгүр
кылбай коюу үчүн. (Жыргал
жашоонордон) пайдалана бергиле.
Жакында (адашканыңарды) билип
аласыңар!

56. Жана (мушриктер) эч нерсени
билбеген «кудайларына» Биз
ырыскы кылып берген нерселерден
үлүш ажыратышат.¹ Аллаһка
ант, өзүңөр ойлоп тапкан (бул)
жалгандар жөнүндө (Кыяматта)
суракка тартыласыңар!

57. Алар ("Периштелер Аллаһтын
кыздары" деп) Аллаһка кыздарды
таңуулашат. Аллаһ (перзенти
болуудан) Таза! Өздөрүнө болсо
жакканын (уул перзенттерди)
арнашат.

58. Эгер бирөө-жарымы кыз перзент
(көргөнү) жөнүндө «куш кабар»
алчу болсо, ачуусун ичине жута
берип, жүзү карарып чыгат.

وَمَا يَكُرُّ مِنْ قَعْمَةٍ فَمِنْ اللَّهِ ثُمَّ إِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ
فَيَالِيُو تَجْعَلُونَ ﴿٥٣﴾

ثُمَّ إِذَا كُشِفَ الضُّرُّ عَنْكُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِنْكُمْ
بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ ﴿٥٤﴾

لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ فَتَمَعُّوا مُسَوِّفَ
تَعْمَلُونَ ﴿٥٥﴾

وَيَجْعَلُونَ لِمَا لَا يَحْكُمُونَ نَصِيبًا فَمَنْ رَفَعَهُ
ثَالِثٌ لِمَنْ لَمْ يَرْفَعْهُ عَلَيْهِمْ قَدْرُونَ ﴿٥٦﴾

وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ الْبَنَاتِ سُبْحَانَهُ وَلَهُمْ مَا
يَشْتَهُونَ ﴿٥٧﴾

وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُمْ بِالْأُنثَىٰ ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا
وَهُوَ كَظِيمٌ ﴿٥٨﴾

¹ Алар өздөрүнүн түшүмдөрүнөн жана айбанаттарынан "минусу Аллаһ үчүн, а
минусу кудайларыбыз үчүн" деп бөлүштүргөн.

59. (Анан) “сүйүнчүнүн” жамандыгынан (арданып) эл көзүнөн жашынып жүрүшөт (жана) “кыз перзентти кордолгон абалда (болсо да) алып калуу керекпи, же болбосо топурак түбүнө (тирүүлөй) көмүп салуу керекпи?” (деп ойлонушат). Алардын өкүмдөрү кандай жаман!

60. Акыретке ыйман келтирбеген адамдарга эң төмөн сыпаттар таандык. Аллаһка болсо, эң жогорку сыпаттар таандык. Ал – Кудуреттүү, Даанышман!

61. Эгер Аллаһ (бул дүйнөдө) адамдарга каапырчылыгына жараша азап берчү болсо, жер бетинде кыбыраган жан калтырмак эмес!¹ Бирок, Аллаһ аларды(н азапталуусун) белгилүү убакытка (Кыяматка) чейин кечиктирет. Эми, алардын белгилүү убакыттары (ажалы) жеткенде, аны бир аз мөөнөткө да кечиктирс алышпайт жана тездете да алышпайт.

62. Алар өздөрү жактырбаганды (кыз перзентти) Аллаһка таңуулашат. Тилдери болсо, аларга жакшылык (бул дүйнөдө бакыт, Акыретте Бейиш) болушу жөнүндө жалганды сүйлөйт. (Бирок,) эч шексиз, аларга Тозок бар жана ага эң абалкылардан болуп киришет.

63. Аллаһка ант, (о, Мухаммад), Биз сенден мурунку эл-үммөттөргө да

يَتَوَارَى مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوءِ مَا بُيِّنُوا لَهُ
أَيْمَانُهُمْ عَلَى هُونٍ أَمْ يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ أَلَا
سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٥٩﴾

لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ مَثَلُ السَّوْءِ وَلِلَّهِ
الْمَثَلُ الْأَعْلَى وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٦٠﴾

وَلَوْ تَوَخَّاهُ اللَّهُ النَّاسُ بِظُلْمِهِمْ مَا تَرَوْهُ
عَلَيْهَا مِنْ دَابَّةٍ وَلَكِنْ يُوحِىْهِمْ إِلَى أَجَلٍ
مُسَمًّى فَإِذَا أَجَاءَ أَجَلُهُمْ لَا يَسْتَجِزُونَ
سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِرُونَ ﴿٦١﴾

وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ مَا يَكْرَهُونَ وَتَصِفُ أَلْسِنَتُهُمُ
الْكُذْبَ أَنْ لَهُمُ الْحُسْنَى لَآ جَزَاءَ لَهُمْ
النَّارُ وَأَنَّهُمْ مُقَرَّنُونَ ﴿٦٢﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَى أُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ فَزَيَّنَّ

¹ Аларга түшкөн балээ-азаптын кесири (кусуру) башка жаныбарларга да тиймек. Күноө ушундай жаман нерсе.

пайгамбар жибергенбиз.¹ Бирок, кийин шайтан аларга (ширк) иштерин кооз көргөзүп, ошол күндөгү (дүйнөдөгү) бапчылары болуп алган. Аларга кыйноочу азап бар.

64. Биз сага, алар талашып калган маселелерди анык баяндап беришпн үчүн жана ыймандуу адамдарга Туура Жол, Ырайым болуш үчүн Китепти (Кураанды) түшүрдүк.

65. Аллаһ асмандан суу түшүрүп, аны менен жерди – өлгөнүнөн соң – тирилтти. Албетте, мында уга билген адамдар үчүн үлгү-сабак бар.

66. Чынында, силер үчүн айбандарда (алардын жаратылышында) үлгү-сабак бар: Биз алардын ичиндеги акыл-т менен кандын арасынан, ичкендер үчүн жагымдуу болгон таза сүттү (чыгарып,) силерге ичиребиз.

67. Дагы силер курмалардын, жүзүмдөрдүн мөмөлөрүнөн шарап² жана эң мыкты ырыскыларды аласыңар. Албетте, мында акылын иштеткен коом үчүн сабак бар.

68. (О, Мухаммад) Сенин Раббң бал аарыга (мындай деп) илхам кылды: “Үйүндү тоолорго, дарактарга, адамдар жасай турган уяларга кургун!

لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَنْصَلَهُمْ فَهُمْ وَلِيُّهُمْ الْيَوْمَ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٦﴾

وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ إِلَّا لِلْبَيِّنَاتِ لَهُمُ
الَّذِي اخْتَلَفُوا فِيهِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ
يُؤْمِنُونَ ﴿١٧﴾

وَاللَّهُ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْيَاهُ الْأَرْضَ بَعْدَ
مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿١٨﴾

وَلَنْ لَّكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبَةً نَّتَذِّقُكُمْ مِمَّا فِي
بُطُونِهِمْ مِنْ بَيْنِ قَرْنَيْنِ وَذَمِيرٍ نَسْنَخُ إِلَاصًا سَائِلًا
لِّلشَّارِبِينَ ﴿١٩﴾

وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ
سَكَرًا وَرِزْقًا حَسَنًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٢٠﴾

وَأَوْحَى رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ أَنْ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ
بُيُوتًا وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ ﴿٢١﴾

1 Алар элдерди Таухидге – жалгыз Аллаһка ибадат кылууга даават кылышкан

2 Бул сүрө арап арам боло элек мезгилде (Макка шаарында) түшкөн. Кийин сахаабалар Мединага көчүп келгенде арап (шарап) баскыч-баскычы менен тап-такыр арам кылышкан.

69. Андан кийин ар түрдүү мөмөлөрдөн жеп, Раббин сен үчүн жасап койгон оңой-жеңил “жолдордон” (учуп) жүргүн!” Анын (аарынын) ичинен ар түрдүү ичиле турган (бал) чыгат. Анда адамдар үчүн шыпаа бар. Албетте, мында (бал аарынын жашоосунда) пикир жүргүзгөн адамдар үчүн сабак бар.

70. (О, инсандар), силерди Аллаһ жаратты. Кийин Өзү өлтүрөт. Силердин араңарда (бардык нерсени) билген соң эч нерсени билбей (эс-тутумун жоготуп) калышы үчүн эң төмөн жашоого (карылык мезгилге) кайтарылгандары да бар. Аллаһ – Билүүчү, Кудуреттүү.¹

71. Аллаһ бирөөңөрдү башкаңардан ырыскыда (дүйнө-мүлктө) жогору кылды. Эми, ырыскысы бийик кылынгандар (өз каалоосу менен) кол астындагы кулдарына ырысын (тең) бөлүштүрүп берип, дүйнө мүлктө баары тең болуп калышы мүмкүнбү? Аллаһтын нээматын четке кагып жатышабы?!²

72. Аллаһ силерге өзүңөрдөн жуп-жубай жаратып, (ал)

لَكُمْ مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ فَأَسْكِنِي مِنْ رِزْقِكَ
ذَلِكَ يَخْرُجُ مِنْ بَطْنِهَا شَرَابٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ
فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ
يَتَفَكَّرُونَ ﴿٦٩﴾

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ يَوَفِّقُكُمْ وَمُنَّكَرٌ مِنْ يُرْدُّ إِلَى
أَرْذَلِ الْعُصْرِ إِنَّكُمْ لَأَعْلَمُ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ
عَلِيمٌ قَدِيرٌ ﴿٧٠﴾

وَاللَّهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ فَمَا
الَّذِينَ فَضَّلُوا بَرَأْدًا مِنْ رِزْقِهِمْ عَلَى مَا مَلَكَتْ
أَيْمَانُهُمْ فَهُمْ فِيهِ سَوَاءٌ أَفَبِنِعْمَةِ اللَّهِ
يَجْحَدُونَ ﴿٧١﴾

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِّتَعْلَمَ

1 Аллаһ Таала дагы бир аякта мындай деген: «Аллаһ силерди алсыз жаратты. Алсыздыктан кийин күч-кубат берди. Анан күч-кубаттан кийин кайрадан алсыз жана картайган адам кылды. Ал Өзү каалагандай жаратат. Ал – Билүүчү, Кудуреттүү!».

2 Адамдардын арасындагы бай киши өзүнө гана тиешелүү мүлктү кулдарына бөлүштүрүп берип, өзү да ошолордун бири болуп калуусун эч качан каалабаганы сыяктуу, Аллаһ Таала дагы Өзү жараткан нерселерди Өзүнө шерик кылынуусун жана адамдар жалгыз Аллаһка багытталышы зарыл болгон ибадат-сыйынууну бапка “кудайларга” (Аллаһтын кулдарына) бөлүп берип, аларды Аллаһ менен тең кылып коюуларын эч-эч каалабайт! Инсаниятка өмүр деген нээматты Аллаһтын бир Өзү берген соң, ибадатты да Анын бир Өзүнө багыттоо керек.

жубайыңардан перзенттерди,
неберелерди жаратып, силерге таза
ырыскылардан берди. Эми, алар
(Аллахтын жеке өзүнө сыйынуу-
нун ордуна) жалган кудайларга
ыйман келтирип жатышабы?!
Аллахтын нээматына каапыр
болуп (тааныбай) жатышабы?!

73. Жана алар, Аллахтан башка,
өздөрүнө асмандар менен жерден
эч кандай ырыскы өндүрүп бере
албай турган, колунан эч нерсе
келбей турган нерселерге ибадат
кылышат.
74. Аллахка эч нерсени окшотпогула!
Албетте, Аллах билет, силер
билбейсиңер!
75. Аллах ("Аллахка эч нерсени
окшотпогула!" деген сөзүнө)
мисал келтирет: Эч нерсеге эгедер
болбогон бир кул жана Биз көп
ырыскы берген (бай) адам. Ал
байлыгынан ашкересин-ашкере,
көмүскөсүн-көмүскө садака кылат.
Эми, ушул экөө окшош болобу?¹
Аллахка мактоолор! Бирок, муну
көпчүлүгү билишпейт!
76. Аллах (дагы) эки адамды мисал
келтирет: бирөөсү сокур-дүлөй.
Эч нерсеге ээ эмес. (Жадагалса,
өзүнө-өзү да ээ эмес) бүт бойдон
кожоюндуку. Кайда жиберсе да
жакшылык келтирбейт. (Ушундай
жаман кул). Эми, ушул киши
менен Туура Жолдо жүрүп,

لَكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَيْنَ وَحَقِّدَهُ
وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ أَفِي الْبَطَالِ يُؤْمِنُونَ
وَيَنْعَمَتِ اللَّهُ هُمْ بِكَفَرُونَ ﴿٧٣﴾

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ زَرْقًا
مِنَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ شَيْئًا وَلَا
يَسْتَطِيعُونَ ﴿٧٤﴾

فَلَا تَضْرِبُوا لِلَّهِ الْأَمْثَالَ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ
لَا تَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾

﴿مَضَرَبَ اللَّهِ مَثَلًا عَبْدًا مَمْلُوكًا لَا
يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ وَمِنْ رِزْقِنَا مَنَارًا خَسَنًا
فَهُوَ يُنْفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَجَهْرًا هَلْ يَسْتَوُونَ
الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٧٦﴾

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلَيْنِ أَحَدُهُمَا
أَبْكَمُ لَا يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ وَهُوَ كَلٌّ عَلَى
مَوْلَاهُ أَيْنَمَا يُوَجِّههُ لَا يَأْتِ بِخَيْرٍ هَلْ
يَسْتَوِي هُوَ وَمَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَهُوَ عَلَى
صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٧٧﴾

1 Кул менен бай... экөө тең пенде боло туруп бири-бирине тең-окшош болбосо, анан кантип, бүт ааламдардын мүлкүнө ээ болгон жана бүт жан-жаныбарга ырыскы берип (садака) кылып жаткан Аллах эч нерсеге эгедер болбогон "кудайларга" кантип тең-окшош болсун?

адилетке буюрган (демек, көзү, кулагы бар, акылы бүтүн жана бай) адам тең болобу?¹

77. Асмандар жана жердин кайып нерселери(нин билими) Аллаһтын гана алдында.² Ал эми, Кыяматтын болушу көз ачып-жумгуча же андан да тезирээк. Албетте, Аллаһ ар нерсеге Кудуреттүү.

78. Аллаһ силерди апаңардын курсагынан чыгарды. Силер (ал кезде) эч нерсе билбейт элсээр. Анан силерге кулак, көз жана жүрөктөрдү берди. Кана эми, шүгүр кылсаңар?!

79. Асман койнунда туткун болгон куштарга карашпайбы? Аларды (абада) Аллаһдан башка ким кармап турат?! Албетте, мында ыймандуу адамдар үчүн (Аллаһтын кудуретине ишаарат кылган) белгилер бар!

80. Аллаһ силер үчүн үйүңөрдү тынч мекен кылды жана айбандардын терилеринен көчүп-конуп жүргөнүңөрдө жеңил болгон үйлөрдү жасап берди. Жана алардын жүндөрүнөн, тыбыттарынан, кылдарынан бир мезгилге (Кыяматка) чейин (керектелүүчү) буюмдарды жана матааларды (жаратты).

وَلِلّٰهِ غَيْبُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا اَمْرُ السَّاعَةِ اِلَّا كَاصْبٰجٍ اَوْ هُوَ اَقْرَبُ اِلٰى اللّٰهِ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٧٧﴾

وَاللّٰهُ اَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُوْنِ اُمَّهَاتِكُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ شَيْئًا وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ وَالْاَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ﴿٧٨﴾

اَلَمْ يَرَوْا اِلَى الطَّيْرِ مُسَخَّرٰتٍ فِىْ جَوْ السَّمٰوٰتِ مَا يَمْسِكُهُنَّ اِلَّا اللّٰهُ اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُوْنَ ﴿٧٩﴾

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُم مِّنْ بُيُوتِكُمْ سَكَنًا وَجَعَلَ لَكُم مِّنْ جُلُوْدِ الْاَنْعَامِ بُيُوْتًا تَسْتَخِفُّوْنَهَا يَوْمَ طَفَعْتُمْ عَنْهَا وِقُوْمَ اِقَامَتِكُمْ وَمِنْ اَصْرَافِهَا وَاَوْبَارِهَا وَاَشْعَارِهَا اِنَّكُم مِّنْهَا لَآيٰتٌ لِّقَوْمٍ اِلٰى حِيْنٍ ﴿٨٠﴾

1 Ушул эки адам тең болбосо, сокур сыяктуу эч нерсени көрө албаган, дүлөй сыяктуу эч нерсени уга албаган, өзүно-өзү да эгдер боло албаган таш-кудай, жыгач-кудай, адам-кудай...жана башка толгон-токой жалган кудайлар, Угуучу, Көрүүчү, бүт ааламдарга Кожотон жана Адил-Даанышман Аллаһ Таалага кантип тең болуп калсын? Аллаһка ошолорду тенең, Аллаһка кошуп ошолорго дуба-ибадат кылып жаткан адамдардын акылынан да төмөң акыл барбы?!

2 Ошондой кайып нерселердин бири -- Кыяматтын болоор убактысын да Аллаһтан башка эч ким билбейт.

81. Аллах Өзү жараткан нерселерден көлөкө-башпаанектерди, тоолордон үңкүр-үйлөрдү жасап берди. Дагы силер үчүн ысыктан сактаган кийимдерди жана (өз-ара) соккунардан сактай турган, (зоот) кийимдерди жаратты. (Аллаһ) силерге мына ушинтип Өз нээматын толук берет. Кана эми (силер да толук) мусулман болсоңор?!

82. (О, Мухаммад!) Эгер (наасааттан) жүз бурушса, (артынан түшүп алба) сенин милдетиң анык жеткирүүдөн гана турат.

83. Алар Аллаһтын нээматын таанып-билип эле турушат. Бирок, кийин моюнга албай коюшат. Алардын көпчүлүгү каапырлар.

84. (Кыямат) Күндө ар бир үммөттөн (бирден) күбөнү алып келебиз.¹ Кийин каапырлар үчүн (кечирим суроого) уруксат берилбейт жана (кайрадан жашап келүүгө да) кайтарылышпайт.

85. Зулумдук кылган (каапыр) адамдар азапты көрүшкөн убакта алардан (азап) жеңилдетилбейт. Жана мөөнөт да берилбейт.

86. Эгер Аллаһка шерик кошкондор өз “кудайларын” көрүп калса: “О, Раббибиз – (Аллаһ!), Сени таштап биз дуба-ибадат кылган “кудайларыбыз ушулар”- дешет. Анда аларга (“кудайлары”): “Силер

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُم مِّمَّا خَلَقَ ظِلَالًا وَجَعَلَ لَكُم مِّنَ الْجِبَالِ اَسْتِنًا وَجَعَلَ لَكُم سَرَائِلَ تَقِيكُمْ اَلَمْ تَعْلَمُوْا اَنَّا جَعَلْنَا لَكُم سَرَائِلَ تَقِيكُمْ يَاۤسَۡكُرُوْا كَذٰلِكَ يُتِمُّ نِعْمَتَهُۥ عَلٰٓيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ﴿٨١﴾

فَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّمَا عَلٰٓيْكَ الْبَلٰغُ الْمُبِينُ ﴿٨٢﴾

يَعْرِفُوْنَ نِعْمَتَ اللّٰهِ ثُمَّ يُنْكِرُوْنَهَا وَاَكْثَرُهُمُ الْكَافِرُوْنَ ﴿٨٣﴾

وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ اُمَّةٍ شَهِيدًا ثُمَّ لَا يُؤْذَنُ لِلَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُوْنَ ﴿٨٤﴾

وَإِذَا رَاَ الَّذِينَ ظَلَمُوا الْعَذَابَ فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ وَلَا هُمْ يُنظَرُوْنَ ﴿٨٥﴾

وَإِذَا رَاَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا شُرَكَاءَهُمْ قَالُوا رَبَّنَا هَٰؤُلَاءِ شُرَكَائُنَا الَّذِينَ كُنَّا نَدْعُوْا مِنْ دُونِكَ فَأَلْقُوْا إِلَيْهِمُ الْقَوْلَ إِنَّكُمْ لَكَاذِبُوْنَ ﴿٨٦﴾

1 Бул күбөлөр ошол элдердин пайгамбарлары. Алар өз үммөтүнүн кимиси кандай иш жасап келип, эмне жаза (же сыйлык) алаарына күбө болуп турушат.

– анык жалганчысыңар!” – деп сөз ыргытат.¹

87. Ошол күндө алар Аллаһтан жансоога сурап калышат. Ойлоп тапкан “кудайлары” болсо, жок болуп кетет.²

88. (Өздөрү) каалыр болуп (башкаларды) Аллаһтын жолунан тоскон адамдардын азабынын үстүнө азап кошобуз, бузукулук кылгандары себептүү.

89. Биз (силерди) кайрадан тирилткен Күндө ар бир үмөткө өздөрүнөн бир күбөнү (пайгамбарын) алып келебиз. Сени да (о, Мухаммад,) тигилерге (өз үмөтүңө) күбө катары алып келдик. Биз сага Китепти (Кураанды) ар бир нерсеге Баяндама, Туура Жол, Ырайым жана мусулмандар үчүн Жакшы Кабар иретинде түшүрдүк.

90. Албетте, Аллаһ адилеттүүлүккө, жакшылыкка тууган-уруктарга кайрымдуулук кылууга буюруп, бузукулуктан, (Шариатка) терс пейилдерден жана зулум-душманчылыктан кайтарып, силерге наасат кылат. Кана эми, эсиңерге келсеңер!

91. Убада бергениңерде Аллаһтын убадасын аткаргыла!

وَالْقَوَا إِلَى اللَّهِ يُومِدُ السَّمُّ وَصَلَ
عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْعَرُونَ ﴿٨٧﴾

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
زِدْنَاهُمْ عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا
يُفْسِدُونَ ﴿٨٨﴾

وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِمْ
مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَيْنَا
هَؤُلَاءِ وَزَعَمْنَا عَلَيْكَ الْأَلْكِ تَبَيَّنَا
لِكُلِّ شَيْءٍ وَهَدَى وَرَحْمَةً وَنُذْرًا
لِّلْمُصَلِّينَ ﴿٨٩﴾

﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَايَ
ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ
وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٩٠﴾﴾

وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَفْضَحُوا

1 Мушриктер элтеп азаптан кутулуунун амалын издеп турганда “кудайларын” көрүп калат дагы, айыгты ушуларга оодармай бөлүшат. Бирок, “кудайлары” “Биз өзүбүздү эч качан Аллаһтын шериги деп тааныткан эмеспиз. Өзүнөр бизден сурап отурбай, бизди Аллаһка шерик кылгансыңар. “Силер – жалганчысыңар!” – деп аларды шерменде кылат.

2 Бул дүйнөдө пенделер Аллаһка шерик кылып сыйынган таш-кудай, жыгач-кудай, адам-кудай жана башка ар түрдүү жалган кудайларды Аллаһ Таала Тозокко тапшоо менен жок кылат.

Бекемдегениңерден кийин
антыңарды бузбагыла! (Анткени,
Силер (Аллахты ортого коюп
ант ичкениңерде) Аллахты кепил
кылгансыңар. Албетте, Аллах эмне
кылганыңарды билип турат.

92. Бекем ийрип, орогон соң, ийигин
сындырып (жибин чубап) салган
аялга окшобогула: бир эл башка
бир (силер убадалашкан) элден
пайдалуураак болсо эле, өз ара
антташкан убадаңарды алдоо
куралы кылып аласыңар! Аллах
бул (убада) менен силерди сынап
жатат жана Кыямат күнү силерге,
келише албай калган нерсеңердин
анык баянын билдирет.

93. Эгер Аллах кааласа, силердин
бардыгыңарды бир үмөт (бир
динде) кылып коймок. Бирок,
Ал каалаганын адаштырып,
каалаганын Туура Жолго салат.
Силер (Кыямагга) эмне иш
кылганыңар жөнүндө сураласыңар.

94. Антыңарды алдоо куралы
кылып албагыла! (Эгер ошентчү
болсоңор) бутуңар (түз жолдо)
бекем болгондон соң тайып
кетет жана Аллахтын жолунан
адашканыңар себептүү азап чегип
каласыңар жана (акыретте да)
силерге чоп азап жетет!

95. Аллахтын убадасын аз гана баага
сатып жибербегиле. Эгер билсеңер,
силер үчүн (дүйнө пайдасынан)
Аллахтын алдындагы сооп жакшы.

96. Силердин алдыңардагы нерселер
(канчалык көп болсо да)
түгөнөт. Аллахтын алдындагы
нерселер түбөлүктүү! Биз сабыр

الَّذِينَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلَهُمُ
اللَّهُ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا
تَفْعَلُونَ ﴿٩٢﴾

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِي تَفَضَّتْ عَنْهَا مِنْ بَعْدِ
قُوَّةٍ أَنْ كُنَّا تَتَّخِذُونَ أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا
بَيْنَكُمْ أَنْ تَكُونَ أُمَّةٌ هِيَ أَرْثَى مِنْ أُمَّةٍ
إِنَّمَا يَلْبِغُ كُمْ اللَّهُ يَوْمَ وَلِيَّتَيْنِ لَكُمْ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ مَا كُنْتُمْ فِيهِ تَحْتَلِفُونَ ﴿٩٣﴾

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً
وَلَكِنْ يَفْضِلُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ
وَلَقَدْ كُنَّا عَنْكُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٤﴾

وَلَا تَتَّخِذُوا أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ
فَتَرْلَ قَدَمٌ بَعْدَ ثُبُوتِهَا وَقَدْ وَفَّوْا النُّسُوءَ
بِعَاصِدَةٍ دُشِّرَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَلَكُمْ عَذَابٌ
عَظِيمٌ ﴿٩٥﴾

وَلَا تَسْتُرُوا عَهْدَ اللَّهِ تَعْمَلُونَ قَلِيلًا إِنَّمَا عِنْدَ
اللَّهُ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٩٦﴾

مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ
وَلَنَجْزِيَنَّ الَّذِينَ صَبَرُوا أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ

مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٧٧﴾

кылгандардын сооп-сыйлыгын жасаган ишинен жакшыраак (көбүрөөк) кылып беребиз.

97. Эркек болобу же аялбы, ыйманга келип, андан кийин¹ жакшы амалдарды жасаса, Биз аны (бул дүйнөдө) таза жашатабыз жана алардын (акыреттик) соопторун жасаган амалдарынан жакшыраак сыйлыктар менен кайтарабыз.

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنْثَىٰ
وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيٰوةً طَيِّبَةً
وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿٧٧﴾

98. Качан сен Кураан окусаң (Аллахтын ырайымынан) куулган шайтандан коргоо тилеп Аллахка сыйын!²

فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْءَانَ فَاسْتَعِذْ بِاللّٰهِ مِنَ
الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ﴿٧٨﴾

99. Албетте, (Аллахка ыклас менен) ыйман келтирген жана Раббисине тобокел кылган адамдарга шайтандын бийлиги өтпөйт.

إِنَّهُ لَا يَكُن لَّهُ سُلْطٰنٌ عَلَى الَّذِيْنَ ءٰمَنُوْا
وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُوْنَ ﴿٧٩﴾

100. Анын бийлиги мушрик болуп, өздөрүнө аны (шайтанды) дөс-жетекчи кылып алгандарга өтөт.

إِنَّمَا سُلْطٰنُهُ عَلَى الَّذِيْنَ يَتَوَلَّوْنَهُ وَالَّذِيْنَ
هُمْ بِهِ مُشْرِكُوْنَ ﴿٨٠﴾

101. (О, Мухаммад!) Эгер Биз бир аяттын ордуна башкасын алмаштырсак – Өзү түшүргөн нерссин Аллах Өзү Билүүчү³ – алар (мушриктер) «Сен (ичинден) ойлоп чыгаруудасың» дешет. Жок!

وَإِذَا بَدَأْتُمْ آٰيَةً مَّا كَانَ ءَايَةً وَاللّٰهُ
أَعْلَمُ بِمَا يُنْزِلُ قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مُفْتَرٍ بَلْ
أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٨١﴾

1 Демек, амалга сооп берилишинин шарты – бул ыймандын болушунда жатат. Ыйманы болбой туруп, ар канча адамгерчиликтүү (гумандуу) иштерди жасабасын аларга акыреттик сооп болбойт.

2 Кураанды окуп, түшүнүп, аны менен амал кылуу жашоодогу оңолуунун шарты болгону себептүү, адам баласы эми Кураан окуйун десе эле, Шайтан оюна ар-нерселерди келтирип, азгыра берет. Ошондуктан, Кураан окуу алдынан "Аузу биллахи минаш-шайтаанир-ражийм" деп, аны айдап жиберип керек. Бул дубанын мааниси: "Аллахтын ырайымынан куулган шайтандан (анын жамандыгынан) коргоо тилеп, Аллахка сыйынамын" дегенди билдирет.

3 Кураандагы кээ бир аяттарды Аллах Таала Өз илим, даанышмандыгы менен башка аяттарга (өкүмдөргө) алмаштырганда мушриктер ушул сөздү айтышкан. Чынында, Мухаммад саллаллаху алайхи ва салламдын милдети Жебирийил периште Раббисинен алып келген аяттарды сахаабаларына окуп берүүдөн башка эмес болчу. Кайсы аятты өзгөртүш Аллахтын Өз иши. Пенделер ага кирише да албайт. "Эмиге?" деп сураганга да акысы жок.

(Андай эмес) Алардын көпчүлүгү билишпейт.

102. Ал аятты Ыйык Рух (Жебирейил периште) Раббин тарабынан ыймандууларды (Өз жолуна) бекемдеш үчүн, Туура Жол жана мусулмандарга Жакшы Кабар болушу үчүн акыйкат менен түшүргөн.
103. Биз билебиз, алар (мушриктер): “Чынында, Кураанды Мухаммадга (бир) адам үйрөткөн» деп жатышат. Алар (пайгамбардын устаты деп) көргөзүп жаткан адамдын тили арабча эмес. Ал эми, бул (Кураан) анык-таза араб тилинде!
104. Албетте, (ар нерсени шылтоолоп) Аллаһтын аяттарына ыйман келтирбей жүргөн адамдарды Аллаһ Туура Жолго баштабайт жана аларга жан сыздаткан азап бар.
105. Чынында, Аллаһтын аяттарына ыйман келтирбегендер гана (ушундай) жалгандарды ойлоп табышат. Алар – жалганчылар!
106. Кимде-ким ыйманга келгенден кийин Аллаһка каапыр болуп, көкүрөгүн каапырчылыктарга кенен ачып койсо, аларга Аллаһтын каары жана улук азап бар. Ал эми, жүрөгү ыйман менен (толуп) бейпил турган абалда (тили менен гана “Динден кайттым” деген сөздү айтууга) мажбур кылынган адамдар (га азап-күнөө жок).

قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ لِيُثَبِّتَ الَّذِينَ آمَنُوا وَهُدًى وَبُشْرَى لِلْمُسْلِمِينَ ﴿١٠٢﴾

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ لِّسَانُ اللَّهِ يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ أَعْجَبُوا وَهَذَا السَّانِ عَرَبِيٌّ مُبِينٌ ﴿١٠٣﴾

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِقَايَتِ اللَّهِ لَا يَهْدِيهِمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٤﴾

إِنَّمَا يَفْتَرِي الْكَذِبَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِقَايَتِ اللَّهِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٠٥﴾

مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا مَنْ أُكْرِهَ وَقَلْبُهُ مُقْطَمٌ بِالْإِيمَانِ وَلَئِنْ مَنِ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ عَذَابٌ مِنَ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠٦﴾

107. Мунун себеби, алар (көкүрөгүн капырчылыкка ачкандар) Акыретке караганда (опосуз) дүйнө жашоосун көбүрөөк сүйүштү. Албетте, Аллаһ каапыр коомдорду Туура Жолго баштабайт.

108. Аллаһ алардын жүрөгүнө, кулактарына жана көздөрүнө мөөр басып (акыйкатты кабыл алалбай турган кылып) койгон. Эми, алар капилеттеги (аңкоо) адамдар.

109. Эч шексиз, алар Акыретте зыян тартуучулардан болушат.¹

110. Андан соң, албетте, сенин Раббин, (көп) каршылыктарга учурагандан кийин (өз диндерин сактап калуу үчүн) хижрат кылган, жихадга чыккан жана (дин жолундагы кыйынчылыктарга) сабырдуулук көргөзгөн адамдарды – ушулардан кийин – албетте, Кечирүүчү жана Өз Ырайымына алуучу.

111. Ошол Күндө (Кыяматта) ар бир жан өз пайдасын талапшып (башкаларды тап-такыр унутуп) калат. Жана ар бир жанга – зулумдук көргөзүлбөгөн абалда – жасаган иштери(не жараша сооп же азап) гана толугу менен берилет.

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ
الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا
يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿١٠٧﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ
وَسَمِعِهِمْ وَأَبْصَرِهِمْ وَأُولَٰئِكَ
هُمْ الْقَافِلُونَ ﴿١٠٨﴾

لَا جَرَمَ أَنَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمْ
الْخَاسِرُونَ ﴿١٠٩﴾

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا مِن بَعْدِ
مَا فُتِنُوا لَشَرِّ جَاهِدٍ وَأَوْصَرُوا إِنَّ
رَبَّكَ مِن بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١١٠﴾

* يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ مُّجْنِدًا عَنْ
نَفْسِهَا وَرُفْقًا كُلُّ نَفْسٍ بِمَا عَمِلَتْ وَهُمْ
لَا يُظْلَمُونَ ﴿١١١﴾

1 "Зыян тартуу" – бул нээматты жоготуу дегени. Алар Акыретте, эң кымбат адамдарынан ажырап, аздектеген жаандарынын жаргалчылыгын жоготушат жана жан ооруткан азапка киргизилет. Бирок, жүрөгү ыйманга толуп турса да, денесине жеткирилген (бул дүйнөдөгү) азапка чыдабай "каапыр болдум" деген адамдарга акыретте азап жок. Ислам Шариятында дегеле, аргасыздыктан улам жасалган нерсеге күнөө болбойт.

112. Аллаһ бир шаарды (Макканы) мисал келтирди: Бул шаар тынч, бейпил, ырыскысы ар тараптан “агып” келип турган шаар болчу. Кийин ал (анда жашаган мушриктер) Аллаһтын нээматына каапыр болду эле, бул кылмышынын жазасына Аллаһ аны коркунуч жана каатчылык “кийими” менен “жасантып койду”.
113. Аларга (Макка мушриктерине) өздөрүнүн арасынан (ишеничтүү) пайгамбар келсе, аны «жалганчы» дешти. Анан аларды, заалым болуп турган абалда азап кармады!
114. Силерге Аллаһ ырыскы кылып берген адал-таза нерселерден гана жегиле жана эгер Аллаһтын Өзүнө ибадат кылчу болсоңор, Анын нээматтарына шүтүр кылгыла.¹
115. Чынында,, Аллаһ силерге тарпты, (мууздамганда аккан) канды, доңуздун этин жана Аллаһтан башкага атап союлган(дар)ды арам кылды.² Ал эми, бирөө (ушулардан башка тамак таба албай) мажбур болгондо, чектен чыкпай сугунбай (өзөк жаялгоо үчүн гана) жесе, Аллаһ Кечирүүчү, Ырайымдуу.
116. Тилиңер (өзүнөр) ойлоп чыгарган сөздөрдү Аллаһка (оодарып) жалаа жабуу үчүн «Бул – адал,

وَصَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ آمِنَةً مُطْمَئِنَّةً يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِّنْ كُلِّ مَكَانٍ فَكَفَرَتْ بِأَنعمِ اللَّهِ فَأَذَقَهَا اللَّهُ لِيَاسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿١١٢﴾

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْهُمْ فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١١٣﴾

فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمْ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا وَاشْكُرُوا لَنِعْمَتِ اللَّهِ إِنَّ كُنتُمْ إِتَّعِدُونَ ﴿١١٤﴾

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالْدَّمَ وَالْحَمَّ الْخَنِيزِيرِ وَمَا أَهْلَ لَغَيْرِ اللَّهِ بِهِ فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَإٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١١٥﴾

وَلَا تَقُولُوا لِمَا تَصِفُ السُّنُكُ الْكَذِبَ هَذَا حَلَالٌ وَهَذَا حَرَامٌ

1 Аллаһ берген нээматка шүтүр кылуу, тил учунда эле: “Кудайга шүтүр” деп коюу менен эмес, Кураандагы Аллаһтын өкүмдөрүн аткаруу менен жана ошондон кийин гана Аллаһка мактоо (шүтүр) айтуу менен болот.

2 Деңиз-суулардагы балык жана башка суу жаныбарлары менен чебирткелердин тарпы арам эмес. ...Мазарларга, ыйык жерлерге атап союлган жандыктын эти Аллаһтан башкага аталгандыктан улам арам болуп калат.

бул – арам» деп сүйлөй бербегиле.
Албетте, Аллахка жалаа
жапкандар¹ Тозоктон кутулбайт.

117. (Дүйнө жыргалы) бир аз гана
пайдалануу. Алар үчүн (Акыретте)
жан сыздаткан азап бар.

118. Мурда Биз яхудийлерге, сага
(Кураанда) айткан нерселерди арам
кылган элск. Биз аларга зулумдук
кылбадык. Бирок өздөрүнө-өздөрү
зулумдук кылышты.²

119. Андан соң (о, Мухаммад,) албетте, сенин Раббин наадандык
(илимсиздик) менен күнөө иш
жасап, артынан тооба кылган
жана өзүн(үн иштерин) ондогон
адамдарды – ушундан кийин –
Кечируучү, Ырайымдуу.

120. Чынында, Ибрахим Аллахка
ыкыластуу, ханиф (Аллахка
жүз бурган) жана Туура Жолго
баштоочу жолбашчы болгон. Ал
мушриктерден болгон эмес.

121. (Дагы ал) Аллахтын нээматтарына
шүгүр келтирүүчү болгон.
(Ошондуктан, Раббиси аны көп
элдердин арасынан) тандап алып,
Туура Жолго баштады (Пайгамбар
кылды).

122. Жана Биз ага дүйнөдө ихсан-
жакшылыктарды бердик. Ал
Акыретте да жакшылардан
болот.

يَتَفَتَرُوا عَلَى اللَّهِ الْكَذِبُ إِنَّ الَّذِينَ
يَتَفَتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يَفْلَحُونَ ﴿١١٧﴾

مَتَّعٌ قَلِيلٌ وَالْجَهَنَّمُ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١١٨﴾

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَمًا مَّا فَضَّلْنَا عَلَيْكَ مِنْ
قَبْلُ وَمَا ظَلَمْتَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ
يُظْلِمُونَ ﴿١١٩﴾

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا الشُّوْءَ بِجَهَنَّمَ
ثُمَّ قَالُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْحَابُ إِنَّ رَبَّكَ مِنْ
بَعْدِهَا لَعَفُوْرٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢٠﴾

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ حَنِيفًا وَهُوَ
بِكَ مِنَ الْمُسْرِكِينَ ﴿١٢١﴾

شَاقِرًا لِأَنْعِمَهُ أَجْتَبَا وَهَدَاهُ إِلَى
صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٢٢﴾

وَرَأَيْنَاكَ فِي الْأَنْبِيَاءِ حَسَنَةً وَإِنَّا فِي الْآخِرَةِ
لَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٢٣﴾

1 Арам – бул Аллах арам кылган нерсе. Адал – бул Аллах адал кылган нерсе. Кимде-
ким Кураанга негизделбей, оюнан чыгарып "бул – адал, бул – арам" дей берсе ал
Аллахка жалаа жапкан болот

2 Яхудийлерге арам кылынган нерселер "Ан'ам" сүрөсүндө баяндалган.

123. Андан соң (о, Мухаммад), Биз сага: «Жалгыз Аллахка сыйынуучу Ибрахимдын динине ээрчигин. (Себеби) ал мушриктерден болбоду» деп вахий жибердик.

ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنْ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ
حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٢٣﴾

124. Ишемби күн(дү урматтоо) ал (Жума күн) жөнүндө талашып (натыйжада жолдон чыгып) кеткен адамдарга (яхудийлерге парыз) кылынды. Албетте, сенин Раббин Кыямат Күндө алар талашкан нерсе жөнүндө (адилет) өкүм чыгарат.¹

إِنَّمَا جُعِلَ السَّبْتُ عَلَى الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ
وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٢٤﴾

125. (О, Мухаммад!) Раббиндин жолуна хикмат – даанышмандык жана үлгүлүү насааттар менен даават кыл жана алар (жүз бургандар) менен эң сонун (далилдүү) талаш жүргүз. Сенин Раббин Өзүнүн жолунан адашып кеткендерди Билүүчү жана Ал Туура Жолго түшүүчүлөрдү да эң жакшы билет.²

أَوْحِ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ
الْحَسَنَةِ وَجَدَلْ لَهُم بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ
إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ
وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿١٢٥﴾

1 Ибрахимдын дининде деле Жума күн урматтуу болгон. Кийинки Пайгамбарлардын доорунда яхудийлер Жума күн жөнүндө талашып, чырдашып, дин жолунан чыгып кетейин дегенде, Аллах аларга Ишемби күндү урматтоону парыз кылган.

2 Бул аякта Аллах мусулмандарга дааваттын (Исламга чакыруунун) эрежесин үйрөтүүдө. Демек, дааваттын эң биринчи шарты хикмат экен. Хикмат – бул даанышмандык. Хикмат – бул ар бир угуучунун абалына, баам-парасатына, кабыл алуу жөндөмүнө жараша сүйлөө сапаты. Хикмат – бул илим. Эгер дааватчынын илими болбосо, угуучунун ээинин, баамына, кабыл алуусуна жараша, зарыл, орчундуу сөздөрдөн баштабай, эмнени жаттаган болсо аралаштырып төгүп салат же болбосо өзүн үлгүлүү туга албай "ишти бузуп койот". Ошентип, дааватчы эң оболу хикмат – илим, даанышмандык менен сөз баштайт. Угуучу баамчыл болсо, ошол жетиштүү. Эгер буга муюбаса, үлгүлүү насааттарга өтөт. Үлгүлүү насаат деген бул Кураандагы буйруктар менен тыюуларды айтып үгүт жүргүзүү. Аллах буйрган нерселерди айтканда, ал буйруктардын инсанга дүйнөлүк жана акыреттик пайдаларына кеңири токтолуу. Аллах тыйган нерселерди айтканда ал иштин адамга, коомго жана Ыйманга тийгизген зыяндарын далилдеп көргөзүү же болбосо, Аллахтын өкүмдөрүн кармаган адамдын мартабасы менен, Шариятты тебелеген адамдын кор болгон акыбетин мисал келтирүү... Же болбосо, Акыреттеги Аллах өкүмдөрүнө моюн сунуп жашаган момундардын сыйлыктары менен каапырлар үчүн даярдаган азаптарын айтып, үгүттоо... Эгер Угуучу тап-такыр башка пикирде болсо, маселен, Аллахка ишенбесе же Исламдын чындыгынан шектенүүчү болсо,

126. (О, момундар!) Эгерде (силерге жаман соз же жаман иш менен зыян жеткирген адамдардан) өч алчу болсоңор, өзүңөргө кандай зыян жеткен болсо, дал ошондой өч алгыла. Эгер (өч албай, кечирип) сабыр кылсаңар, бул сабыр кылуучулар үчүн жакшы.

127. (О, Мухаммад,) сабыр кыл! Сенин сабыр кылуун Аллаһтын жардамы менен гана болот. (Каапырлардын сага каршы) жасаган айлакерликтери себептүү капа болбо жана жүрөгүң кысылбасын!

128. Албетте, Аллаһ такыбалар жана жакшылык кылуучулар менен!

وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَابُوا بِعِثَلٍ مَا غَوَيْتُمْ
بِهِمْ وَلَئِنْ صَبَرْتُمْ لَهُمْ خَيْرٌ
لِّلصَّابِرِينَ ﴿١٢٦﴾

وَأَصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِإِلَٰهٍ وَلَا تَحْزَنْ
عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُ فِي ضَلُوقٍ فِيمَا يَمْكُرُونَ ﴿١٢٧﴾

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ
مُحْسِنُونَ ﴿١٢٨﴾

мындай кишилерди ыңаяндыруу үчүн сөзсүз талаш-тартыштуу сүйлөшүүлөрдү жүргүзүш зарыл болот. Мындай шартта Кураандын буйругу: "эң сонун талаш жүргүз" деген аят. Эң сонун талаштын дагы бир талабы, өзүн салмактуу кармап, сөзгө конок берип, ачууланбай, кызууланбай (чычалабай) сүйлөшүү.

17 «Исраа» сүрөсү¹

سُورَةُ الْإِسْرَاءِ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Пендесин түн ичинде Аль-Харам мечитинен Биз айланасын берекелүү кылган Аль-Аксаа мечитине сейил кылдырган Аллах (каапырлар таңуулаган алсыздык сыпаттарынан) Аруу-Таза! Биз ага (пендебизге) Өзүбүздүн белгилерибизди көргөзүү үчүн (сейил кылдырдык). Ал – Угуучу, Көрүүчү.²
2. Биз Мусага Китепти (Тооратты) берип, аны Исрайил урпактары үчүн Туура Жол кылдык. (Жана аларга): «Өзүнөргө Менден башканы өкүл-башкаруучу кылып албагыла» (дедик).
3. Биз Нух менен бирге (кемеде) көтөргөн (жана чөктүрбөй, сактап

سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَا
الَّذِي بَرَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنَ
السَّمَاءِ ۚ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿١﴾

وَأَنبَأْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى
لِّبَنِي إِسْرَءِيلَ أَنَّا نَسْجُدُ وَآمِنُ دُونِ
وَكَيْلًا ﴿٢﴾

ذُرِّيَّةَ مَنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ إِنَّهُ كَانَ عَبْدًا

1 Бул сүрө 111 аяттан турат. Макка шаарында түшкөн. «Аль-Исраанын» мааниси «Түнкү сейил»

2 Бухарий жана Муслим риваят кылган хадистерде баян кылынган боюнча Пайгамбарыбыз Мухаммад саллаллоху алайхи ва салламды Аллах Таала бир түндүн абалкы бөлүгүндө «Бурак» деп аталган ат түспөлүндөгү периште менен Маккадагы Аль-Харам мечитинен Иерусалимдеги Аль-Аксаа мечитине, сейил кылдырып, андан эң жогорку асмандын үстүнө алып чыккан. Пайгамбарыбыз ал жакта Бейиш менен Тозокту жана мурунку өткөн Пайгамбарларды өз көзү менен көргөн. Ошол чыгышында ага жана үммөтүнө сообу элүү убакытка барабар болгон беш убакыт намаз парыз кылынган. Бул сейил Рухий-физиологиялык (дене менен бирге, ойгоо кезинде) болгон. Кураани Каримде Маккадан Иерусалимге баруу «Исраа», ал эми, Иерусалимден жогорку асмандарга көтөрүлүү «Мээраж» деп аталат. Аяттагы “айланасы берекелүү” мечит Иерусалимдеги Аль-Аксаа мечити. Мунун себеби анын айланасында көп Пайгамбарлар жашаган жана жери да бак-дарактуу, дарыялар аккан берекелүү жер. Аль-Аксаа мечити удуулук даражасы жаатынан Маккадагы “Аль-Харам” жана Мединадагы “Набавий” мечитинен кийинки – үчүнчү орунда турат. Пайгамбарыбыз саллаллоху алайхи ва салламдын кабар бергени боюнча, (көп соол болушу үчүн) намаз окууну ниет кылып, ушул үч мечиттен башка жерге сапар кылуу мүмкүн эмес.

شَكُورًا

калган) адамдардын урпактары, (уккула:) чынында, ал (Нух) абдан шүгүр кылуучу пенде болгон.

4. Биз Китепте (Тооратта) Исрайил урпактарына: «Жер бетинде эки ирет бузукулук кылып, аябай, чектен чыгып, текеберленесиңер» деп вахий (кабар) кылдык.
5. Эми, ошол эки убаданын биринчисинин убактысы келгенде, силердин үстүңөргө абдан күчтүү пенделерибизди жибердик эле, үй-жайыңарды аралап (талкалап) киришти. Жана ал (убада) аткарылган убада болду.¹
6. Кийин, кезекти алардын зыянына силердин пайдаңарга кайтардык жана силерди мал-мүлк, бала-чака менен кубаттандырып, саныңарды көбөйттүк.
7. Жакшылык кылсаңар өзүңөргө пайда, жамандык кылсаңар да (зыяны) өзүңөргө кайтат. Акыркы (экинчи) убаданын убактысы келгенде, (силерди жеңип, кул кылып) жүзүңөрдүн кунарын кетирип үчүн, биринчи жолкусунда кирген сыяктуу мечитке (Аль-Аксаага) кирүү (жана аны ойрон кылуу) үчүн жана басып алган жерлерин талап-талкалоо үчүн (кубаттуу душманыңар кайтып келди).
8. (Эгер тооба кылсаңар) Раббинер силерге дагы эле ырайым кылса

وَقَضَيْنَا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَءِيلَ فِي الْكِتَابِ لَتُفْسِدُنَّ فِي الْأَرْضِ مَرَّتَيْنِ وَلَتَعْلُنَّ عُلُوًّا كَبِيرًا ﴿٤﴾

فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ أُولَاهُمَا بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَّنَا أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ فَجَاسُوا خِلَالَ الدِّيَارِ وَكَانَ وَعْدًا مَّفْعُولًا ﴿٥﴾

ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكُرْةَ عَلَيْهِمْ وَأَمْدَدْنَاكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَجَعَلْنَاكُمْ أَكْثَرًا نُّفُورًا ﴿٦﴾

إِنْ أَحْسَنْتُمْ أَحْسَنْتُمْ لِأَنفُسِكُمْ وَإِنْ أَسَأْتُمْ فَلَهَا فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ لِيَسْئَرُوا فِيْ جُوهَرِكُمْ وَلِيَدْخُلُوا الْمَسْجِدَ كَمَا دَخَلُوهُ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَلِيُتَبِّرُوا مَا عَلَوْا تَتْبِيرًا ﴿٧﴾

عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يَرْحَمَكُمْ وَإِنْ عُدتُّمْ عَدْنَا وَجَعَلْنَا

¹ Тафсирчи уламалар яхудийлерди кырып-жойгон бул элдин кай өлкөдөн келгени жөнүндө бир пикирге эмес болсо да, бул баскынчы элдердин кааныр коомдор экенинен шек санаппайт. Себеби, алар ошол келишинде “Аль-Аксаа” мечитин да талкалаганы тарыхтан маалым.

ажеп эмес. Эгер (күнөөгө) кайтсаңар, Биз да (силерди жазалоого) кайтабыз. Биз каапырларга Тозокту (түбөлүк) түрмө кылганбыз.

9. Чынында, бул Кураан (инсаниятты) эң Туура Жолго баштайт¹ жана салих (жакшы) амал кылган момундар үчүн чоң сыйлыктар бар экени жөнүндө куш кабар берет.
10. Акыретке ишенбеген адамдарга Биз жан ооруткан азапты даярдап койгонбуз.
11. Инсан жакшылык тилеп дуба кылганы сыяктуу, жамандык тилеп да дуба кыла берет. Инсан (ушундай) шашма.²
12. Биз түн менен күндүздү (Өз кудуретибизге далил катары) эки аян-белги кылдык. Анан (элдер тынч эс алсын деп) түн-белгини өчүрдүк (караңгы кылдык) Ал эми, Раббинердин пазилетин издеп, (тиричилик кылып) жүрүшүңөр үчүн жана эсеп менен жыл санагын билишиңер үчүн күн-белгини жарык кылдык. Биз ар бир нерсени анык-айкын баяндадык.
13. Ар бир адамдын (жакшы же жаман) ишин өз мойнуна илип койдук жана Кыямат күндө ага, таратылган, өзү жолукчу китебин

جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ حَصِيرًا ﴿٩﴾

إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّذِي هُوَ أَقْوَمُ
وَيُبَيِّنُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ
الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا ﴿١٠﴾

وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ أَغْنَىٰ عَنْهُمُ
عَذَابُ الْيَمِينِ ﴿١١﴾

وَيَدْعُ الْإِنْسَانُ بِالشَّرِّ دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ وَكَانَ
الْإِنْسَانُ عَجُولًا ﴿١٢﴾

وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ آيَاتٍ فَمَنْ حَسِبَ أَنَّهُ
أَلْفَلْ يَجْعَلُنَا آيَةً الشَّامِ مُبْصِرَةً لِّتَسْتَعْمِلُوا
فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ
السِّنِينَ وَالْحِسَابَ وَكُلَّ شَيْءٍ فَصَّلَنَاهُ
تَفْصِيلًا ﴿١٣﴾

وَكُلُّ إِنْسَانٍ لِّرَبِّهِ ظَلِيمٌ فِي عُنُقِهِ وَنُخْرِجُ
لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كِتَابًا يَلْقَاهُ مَنشُورًا ﴿١٤﴾

1 Кураан жолу эң адилеттүү, эң жогорку даражалуу жол. Ким Кураан жолун тутуп, анын ишенимдерин кабыл алып, буйруктарын аткарып, адеп-ахлагын өзүнө сиңирсе алса, адамдардын эң кемелдүүсү, эң жакшысы жана абзелги болот.

2 Көбүнчө инсан жакшы тилектер кылат. Бирок, ачуусу келгенде каргап, шилеп, жаман дубалар кантип оозунан чыкканын билбей калат. Бирок, Боорукер, Даанышман Аллах жакшы дубаларга жооп берип, жамандарын кабыл албайт.

(амал дептерин) чыгарып беребиз.
(Жана):

14. «Китебинди оку, бүгүн өзүңдүн зыяныңа өзүң жетишерлик эсепчисиң!» (дейбиз).
15. Ким Туура Жолго түшсө – өз пайдасы үчүн түшөт. Кимде-ким адашса, өзүнүн зыянына адашат. Эч ким бирөөнүн жүгүн (күнөөсүн) көтөрбөйт. Биз пайгамбар жибермейинче (эч кимди) азапка салбайбыз.¹
16. Эгер Биз бир шаарды кыйратууну кааласак, анын дене кумарына берилген (бай) адамдарына буюрабыз.² Кийин алар шаарда бузукулук кылганда, үстүлөрүнө сөз (азап) түшүүсү ылайык болуп калат. Анап аны жер менен жексен кылабыз.
17. Биз Нухтан кийин дагы нечендеген муундарды кыйраттык. Раббин Өз пенделеринин күнөөлөрүнөн жетиштүү Кабардар (жана) Көрүүчү.
18. Кимде-ким тез отуучү(дүйнө) нү кааласа, Биз анда (дүйнөдө) каалаган адамыбызга, каалаган нерсебизди ал үчүн тездетип беребиз. Кийин (Акыретте) ага жек көрүлгөн, шерменде абалында таштала турган тозокту (насип) кылабыз.

أَفَرَأَيْتَكَ كَيْفَ يَتَفَقَّهُ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبٌ ﴿١٤﴾

مَنْ أَهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ
وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ تَبْعَثَ رَسُولًا ﴿١٥﴾

وَإِذَا أَرَدْنَا أَن نُّهْلِكَ قَوْمًا فَرَأَيْنَاهُمْ أَصْفَرُوا
فِيهَا غُلَّتْ عَلَيْهِمُ السَّيْرُ فَذُوقُوا كَذِبًا ﴿١٦﴾

وَكُنَّا أَهْلُكُمْ مِنَ الْغُرُونِ مِن بَعْدِ نُوحٍ وَكَفَىٰ
بِرَبِّكَ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ﴿١٧﴾

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعَاجِلَةَ عَجَلْنَا لَهُ فِيهَا مَا
نَشَاءُ لِمَنْ يُرِيدُ ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ يَصْلَاهَا
مَذْمُومًا مَّدْحُورًا ﴿١٨﴾

1 Бул Аллаһтын Адилети. Ошондуктан Аллаһ Ислам дааваты жетип барбаган, же башка бир себеп менен Акыйкатты укпай калган кишилерди жана каанырлардын бөбөктөрүн азапка салбайт.

2 Аллаһ Тааланын кумарчыл адамдарга берген буйругу Шарияттык буйрук эмес, алардын тагдырына (мандайына) жазылган буйрук.

19. Ал эми, кимде-ким Акыретти(к соопту) каалап, ыймандуу болуп, аракетин ошого арнаса, алардын аракеттери кабыл алынган.
20. (Бирок, бул дүйнөдө) тигилерге деле, буларга деле нээматтарыбызды жеткире беребиз. Раббиндин нээматы (бул дүйнөдө эч кимден) тосулган эмес.
21. Карачы, Биз (дүйнөдө адамдардын) бирөөлөрүн башкаларынан кантип абзел-пазилеттүү кылып койдук. Бирок, акыреттик пазилет менен (акыреттик) даражалар чоңураак.
22. Сен (эч качан) Аллаһка дагы бир «кудайды» кошпогун! Анткенде, жек көрүндү болуп, (сооптордон) куржалак олтуруп каласың.
23. Раббин өкүм (буйрук) кылды: Өзүнөн башка (кудай)ларга ибадат кылбайсың, ата-энеңе жакшылык кыласың, эгер алардан бирөөсү же экөө тең сенин алдында картайган жашка жетсе, аларга «уф-ф» дебейсиң, аларды(н сөздөрүн) кайрыбайсың жана улук (сылык) сөздөрдү гана сүйлөйсүң.¹
24. Сен алар үчүн ырайымдуулук менен кичилейилдик «канатыңды» жаз жана (мындай деп) айт: «О, Раббим! Ал экөөсүнө, мага наристе кезимде мээримдүүлүк көргөзгөндөрү сыяктуу мээримдүүлүк көргөз!»

وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ كَانَتْ سَعْيُهُمْ مَشْكُورًا ﴿١٩﴾

كَلَّا لَنُعَذِّبُنَّهُنَّ وَلَٰءَ وَهَلُولًا مِّنْ عَذَابِ رَبِّكَ وَمَا كَانَ عَذَابُ رَبِّكَ مَحْظُورًا ﴿٢٠﴾

أَنظُرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُم عَلَىٰ بَعْضٍ ۚ وَالْآخِرَةُ أَكْبَرُ دَرَجَاتٍ وَأَكْبَرُ تَفْضِيلًا ﴿٢١﴾

لَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا الْخَرَفَ ۚ فَتَقَعَّمَ مَذْمُومًا ثَقُلُ وَلَا ﴿٢٢﴾

﴿ وَفَضَّلْنَا رَبَّنَا الْآلَاءَ إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا ۖ إِنَّمَا يُبَلِّغُنَّ عِندَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا سَهْمًا ۚ أُولَٰئِكَ سَهْمُهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا ۖ ﴾

وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيْتَانِي صَغِيرًا ﴿٢٤﴾

1 "Уф-ф" деп айтуу – бул ата-эненн көңүлү үчүн эң жеңил зыян. Сөгүнүү же денесине залакат жеткирүү эмес. Болгону, "тажадым" маанисиндеги үшкүрүк. Ислам ушул сөздөн кайтарган соң башкасын айтпаса да түшүнүктүү болуш керек.

25. Силердин ичиңердеги нерсени¹
Раббиңер жакшы Билүүчү. Эгер
салих-таза адамдардан болсоңор,
чынында, Ал (Өз Жолуна)
кайтуучуларга Кечиримдүү.
26. Туутан-уруктарга, мискин-
кедейлерге жана мусапырларга
(адамдык акы-укугун жана
урмат, жардам) бергиниң. Бирок,
ысырапкор-чачуучу болбогун!
27. Аныгында, ысырапкорлор –
шайтандын достору. А, шайтан
болсо, Раббисине өчөшкөн каапыр!
28. Же болбосо, Раббиндин
ырайымынан (байлыгынан) үмүт
кылып, аларга (аргасыздан)
жүз үйрүсөң, ширин сөздөрдөн
айткын.²
29. (Эки) колунду мойнуңа
таңылгандай кылып алба!
(Ошондой эле,) Бироголо ачып
(чачып) жибербе! Жск көрүндү
жана куржалак болуп каласың.
30. Чынында, сенин Раббин каалаган
пендесине ырыскыны кенен
берет, каалаганына ченеп берет.
Ал пенделерин(ин абалынан)
Кабардар, Көрүүчү.
31. (О, адамдар!) Жокчулуктан коркуп
перзентиңерди өлтүрбөгүлө!
Аларга да, сизерге да Өзүбүз

رَبِّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ إِن تَكُونُوا
صَالِحِينَ فَإِنَّهُ كَانَ لِلْأَوَّابِينَ
عَفْوَكَ ۝

وَأَنِ ذَا الْفَرْقِ حَقَّهُ. وَالْمُسْكِينِ وَابْنِ
السَّبِيلِ وَلَا تَبْذُرُوا نِعْمَتَكُمْ ۝

إِنَّ الْعَبْدِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيْطَانِ وَكَانَ
الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا ۝

وَأَمَّا نِعْمَتُ رَبِّكَ فَتَرَىٰ عَنْهُمْ آيَةً رَّحْمَةً مِنْ رَبِّكَ
تَرْجُوهُمْ فَلْيُفْلِحُوا وَلَا تَمَسُّوهُمْ ۝

وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا
تَبْسُطْهُمَا كُلَّ الْيَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَّحْسُورًا ۝

إِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ
كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ۝

وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ خَشْيَةً إِمَّا يَلْقَىٰ تَرْزُقُهُمْ
وَأَيُّكُمْ إِن قَتَلْتُمَهُمْ كَانَتْ خِطَأً كَبِيرًا ۝

1 Аллаһ адам баласынын ички сулуулугуна карайт. Тазалануу, салих адамдардан болуу, ички тазалыктан башталат. Ислам инсандын Аллаһка болгон түз ниетин жана иш-амалдарын Аллаһ ыразылыгы үчүн гана аткарууну ички (руханий) тазалык деп эсептейт.

2 Бир нерсе сурап келген туутан-урук, мусапыр же кембагалдарды, эгер колунда жок болсо, орой тийбей, ширин сөз менен кайтарып "Эгер Аллаһ байлык берсе, сөзсүз ихсан кыламын" деп үмүт кылуу керек.

ырыскы беребиз. Аларды өлтүрүү
эң чоң күнөө!¹

32. Зынаага жакындабагыла!

Ал – бузукулук жана эң жаман
жол!

33. Аллаһ (өлтүрүүнү) арам кылган
жандарды кыйбагыла! Акыйкат
менен болсо, мейли. Кимде-
ким зулумдук менен өлтүрүлсө,
анын (маркумдун) ээлерине
(өлтүрүүчүнүн үстүнөн толук)
бийлик беребиз. Бирок, өлтүрүүдө
ысырап кылбасын! Ал – жардам
берилген адам.²

34. Эрезеге жеткенге чейин
жетимдердин мал-мүлкүнө
жакындабагыла, бир гана жакшы
ниет менен болсо, мейли. Жана
убаданы аткаргыла. Албетте убада
(Акыретте) суралчу нерсе.

35. Өлчөгөндө (тартканда) өлчөөнү
толук кылгыла! Жана туура тараза
менен тарткыла! Ушул жакшы
жана эң мыкты чечим.

36. Өзүң (анык) билбеген нерсени
ээрчибе! Чынында, кулак, көз

وَلَا تَقْرَبُوا الزِّنَىٰ إِنَّهُ كَانَ فَحِشَةً وَسَاءَ
سَبِيلًا ﴿٣٢﴾

وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ
وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لِوَلِيِّهِ سُلْطَانًا
فَلَا يُسْرِف فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا ﴿٣٣﴾

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ
حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ
كَانَ مَسْئُولًا ﴿٣٤﴾

وَأَوْفُوا الْكَيْلَ إِذَا كِلْتُمْ وَزَنُوا بِالْمِيزَانِ
الْمُسْتَقِيمِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿٣٥﴾

وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ

1 Албетте, Аллаһ бере турган ырыскыны “жеткире албаймын” деп туулган перзентти же туула элек ымыркайды өлтүрүү эң чоң адашуучулук. Бул аятта перзенттердин ырыскысына Аллаһтын Өзү кепил болууда.

2 Негизинен адам өлтүрүү – арам. Бирок, Ислам Дини Ислам бийлиги орногон мамлекеттерде кээ бир адамдардын исламдык коомго зыян берип тирүү жүрүшүн акыйкатсыздык деп баалап, аларды олумго буторат. Шариятта өлтүрүлүшү акыйкат болгон адамдар төрт тайпа: 1) Бирөөнү өлтүргөн адамдын туугандарына өч алып берүү үчүн анын өзүн өлтүрүү. 2) Никеле (эри же аялы) болуп туруп ойноштук кылгандар. 3) Динин алмаштырып, жааматтан ажырап кеткендер. 4) Зулумдугун токтотпогон зулумчулар. Аллаһтын Шарияты өлтүрүүнү кылмышкердин, маркумдун (сөөктүн) ээсинин колуна салып, ал Шарият (Акыйкат) тарабынан жардам берилген адам болуп турса да, өлтүрүүдө ысырап кылса (кылмышкердин оозу-мурдун тылып, кулактарын кесип, же анын ордуна башка бирөөнү өлтүрсө) албетте, бул чектен чыккандык (ысырап) болот.

жана жүрөк, ушулардын баары
(Кыяматта) суралуучу нерселер.

37. Жер бетинде текеберлене-көөп жүрбөгүн! Сен бутуң менен жерди тешип жибере албайсың жана бийиктикте тоолорго тең келалбайсың!
38. Ушулардын баары Раббиндин алдында макүрөө саналган жамап кулк-мүнөздөр.
39. Булар Раббин вахий кылган үлгүлүү наасаттардан кээ бирөөлөрү. Эми, сен Аллахка башка «кудайды» кошпогун, анда, (эгер ширк кылсаң) айыпталган, жек көрүлгөн абалда Тозокто (түбөлүк) каласың!
40. (О, мушриктер) Раббинер силерге уул перзенттерди тандап, Өзү периштелерди кыз кылып алыптырбы?!¹ Чынында, силер чоң күнөөлүү сөздү сүйлөп жатасыңар!
41. Биз бул Кураанда аларга (түрдүү өкүмдөрдү) баян кылдык, эстерине келиши үчүн. Бирок, бул(баянд)ар алардын (чындыктан) качууларын гана көбөйттү.
42. Айт (о, Мухаммад,) “Эгер алар айткандай Аллах менен бирге башка кудайлар бар болсо, анда алар Арштын Кожоюнунга (каршы, аны жеңүү үчүн) жол издепшмек.
43. Аллах алар сыпаттаган нерселерден Бийик, Улук жана Аруу!

وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا ﴿٣٧﴾

وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّكَ لَن تَخْرِقَ
الْأَرْضَ وَلَن تَتَّبَعَ الْأَسْبَابَ طُولًا ﴿٣٨﴾

كُلُّ ذَلِكَ كَانَ سَيِّئُهُ عِندَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا ﴿٣٩﴾

ذَلِكَ مِمَّا أَوْحَى إِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ وَلَا
تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتُنْقِلَ فِي جَهَنَّمَ
مَكْرُومًا مَذْخُورًا ﴿٤٠﴾

أَفَأَصْفِدَكُمْ بِرُءُوسِكُمْ بِالنِّسَاءِ وَاتَّخَذَ مِنَ
الْمَلَائِكَةِ إِنْسَانًا لِّكُمُ التَّكْوِينُ قَوْلًا عَظِيمًا ﴿٤١﴾

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَذِهِ الْقُرْآنِ لِيَذَكَّرُوا وَمَا
يَزِيدُهُمْ إِلَّا نُفُورًا ﴿٤٢﴾

قُلْ لَوْ كَانَ مَعَهُ رءُوسُ إِلَهِةٍ كَمَا يَقُولُونَ إِذَا لَا جَعُولَ إِلَّا
بِذِي الْعَرْشِ سَعِيدًا ﴿٤٣﴾

سُبْحَنَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا ﴿٤٤﴾

¹ Жок! Андай эмес, Аллахтын уулу да, кызы да жок! Силердин “Периштелер Аллахтын кыздары” дегениңер Аллахка доомат!

44. Аллахка жети асман, жер жана алардагы бардык (жандуу-жансыз) нерселер мактоо менен тасбих айтышат. Бирок, алардын тасбихтерин силер түшүнбөйсүңөр. Чынында, Аллах Кеңпейил, Кечирүүчү.
45. (О, Мухаммад!) Эгер Кураан окусаң, сени менен Акыретке ишенбегендердин арасына тосулган парда тартып койбуз.¹
46. Жана алардын жүрөктөрүнө Кураанды түшүнө албай калсын деп, чүмбөт ороп, кулактарын “дүлөй” кылып койбуз. Качан сен Кураанда жалгыз Раббинди эстесен, артка бурулуп, качып кетишет.
47. Алар сени(н Кураан окуганыңды) эмне себептен угуп жатканын биз жакшыраак билебиз. Андыктан, алар сени укканда, (өз ара) шыбырашканда заалымдар “Силер сыйкырланган адамга ээрчип жатасыңар” дешет.
48. Карачы, алар сага кандай гана мисалдарды келтирип, экинчи жол таба албай турган болуп адашышат.
49. Жана “биз (өлүп, шагыраган) сөөктөр жана чириген тарп болуп калсак деле, жаңыдан жаратылып, кайра тирилебизби?”- дешет.
50. Айткын: «(Ооба! Шагыраган сөөк же чириген тарп гана эмес, эгерде) таш, темир болсоңор да,

تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ
وَأَنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا أَسْبِغْ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لَا
تَقْتَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ﴿٤٤﴾

وَإِذَا قُرَأَ الْقُرْآنُ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ لَا
يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ حِجَابًا مَنُورًا ﴿٤٥﴾

وَجَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي
ءَاذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِذَا ذُكِّرْتُمْ بَكَتُمْ فِي الْقُرْآنِ وَحْدَهُ
وَلَوْ أَنَّ عَلَى الَّذِينَ يَنْفِرُونَ

لَهُمْ أَنْعَامٌ مِمَّا يَتَّبِعُونَ يَوْمًا إِذِ اسْتَسْمِعُونَ
إِلَيْكَ وَإِذْ هُمْ نَحْوَى إِذٍ يَقُولُ الظَّالِمُونَ إِن
تَتَّبِعُونَ إِلَّا لَرْجُلًا مَسْحُورًا ﴿٤٦﴾

أَنْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا
يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا ﴿٤٧﴾

وَقَالُوا أَأَلْهَاكَ كُتَابُكَ وَرَفَعْنَا لَكَ أَلْهَامًا لَتَمْعُرُوهَ
خَلْقًا جَدِيدًا ﴿٤٨﴾

* قُلْ كُونُوا حِجَارَةً أَوْ حَدِيدًا ﴿٤٩﴾

1 Бул дааватты эми эле баштаганда эмес, бир пече жолу угуп, ишенбей койгондо боло турган абал.

51. Же жүрөгүңөрдө (ойлогон) мындан да олуттуураак нерсе болсоңор да, (Аллаһ сөзсүз тирилтип алат!) «Ким кайра тирилтет?» деп сурашат. Айткын: «Силерди биринчи ирет жараткан Кудай». Кийин алар сага (ишенбей) баш чайкашып: «Ал качан?» дешет. Айткын: «Жакын калган болсо ажеп эмес».

52. (Исрафил периште «сур» кернейин тартып, Аллаһ) силерди чакырганда, Аны даңктап, жооп бересиңер. (Мүрзөңөрдөн тирилип чыгасыңар.) Жана (бул дүйнөдө) бир аз эле убакыт турдук деп ойлоп каласыңар».

53. (О, Мухаммад), Менин пенделериме айт, эң жакшы сөздөрдү сүйлөшсүн.¹ Шайтан алардын арасын бузуп жүрөт. Чынында, шайтан – инсандын анык душманы.

54. Аллаһ силерди (өзүңөрдөн) жакшыраак билет.² (Аллаһ) кааласа силерге ырайым кылат, кааласа, азап берет. (Оо, Мухаммад!) Биз сени аларга (иштерин текшерүүчү) өкүл кылган эмеспиз.

55. Сенин Раббин асмандардагы жана жердеги нерселерди (силерден) жакшыраак Билүүчү. Биз кээ бир Пайгамбарларды кээ бирөөлөрүнөн абзел-жогору кылдык жана Даудга Забур (китебин) бердик.

أَوْ خَلَقْنَا مِمَّا يَكْفُرُ فِي صُدُورِكُمْ
فَسَيَقُولُونَ مَنْ يُعِيدُنَا قُلِ الَّذِي فَطَرَكُمْ
أَوَّلَ مَرَّةٍ فَسَيُنْغِضُونَ إِلَيْكَ رُءُوسَهُمْ
وَيَقُولُونَ مَتَى هُوَ قُلْ عَسَى أَنْ يَكُونَ قَرِيبًا ﴿٥١﴾

يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَتَسْتَجِيبُونَ لَهُمْ وَمَنْ يُظْلَمُونَ
إِنْ لَيْسَ لَهُمْ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٥٢﴾

وَقُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ
الشَّيْطَانَ يَنْزِعُ بَيْنَهُمْ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ
لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا مُبِينًا ﴿٥٣﴾

رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ إِنَّ يَشَآءُ يَرْحَمْكُمْ أَوْ يُنَازِلَ
يَشَآءُ يُعَذِّبْكُمْ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ
وَكَيْلًا ﴿٥٤﴾

وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِمَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّينَ عَلَى بَعْضٍ
وَوَاتَيْنَا دَاوُدَ زَبُورًا ﴿٥٥﴾

1 «Жакшы сөз» деген – бул Куран окуу, зикир кылуу (Аллахты эскерүү), илим үйрөнүү, насаат айтуу, ж.б.у.с пайдалуу сөздөр.

2 Ошондуктан, Аллаһтын сөзүнө, эгер ал силердин каалооңорго дал келбей турса да, дароо макул болгула. Себеби силер кээде бир нерсени өзүңөр үчүн жакшы көрөсүңөр, чыңдыгында ошонун тескерисинде жакшылык болот.

56. Айткын: «(О, мушриктер) Аллаһтан башка (өзүнөр кудай деп) ойлогонуңарга дуба кыла бергиле, баары бир алар силерден эч бир зыянды арылта албайт жана (ишинерди жакшы же жаман жагына) өзөгөртө албайт.
57. Алардын¹ өздөрү (Аллаһка) дуба кылышып, (Ага) кимиси жакыныраак (сүйүктүүрөөк) болууга жол издешет, ырайымынан үмүт кылышып, азабынан коркушат. Чынында, Раббиндин азабынан сак болуу зарыл.²
58. Биз (жер бетиндеги) бардык (каапыр) шаарларды, Кыяматтан мурдараак кыйратабыз же болбосо, катуу азап менен жазалайбыз. Бул Китепте (тагдырда) жазылган.
59. Бизди (мушриктерге) моожиза берүүдөн тоскон нерсе – абалкы (каапыр) коомдордун (моожизаны) «жалган» дегендери. Биз Самуд коомуна анык көрүнгөн төө бердик эле, ага зулум кылып (ишенбей) коюшту. Биз моожизаларды (элдерди жалгыз Аллаһтан) коркутуу үчүн гана жиберибиз.
60. Жана бир кезде Биз сага: «Раббин (Өзүнүн илими менен) адамдарды ороп алат» дегенбиз. Биз сага (Исраа түнүндө) көргөзгөн нерсе жана Кураандагы каргыш тийген

قُلْ أَدْعُوا الَّذِينَ رَعَيْتُمْ مِنْ دُونِهِ فَلَا يَمْلِكُونَ كَشْفَ الضُّرِّ عَنْكُمْ وَلَا تَحْوِيلًا ﴿٥٦﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا ﴿٥٧﴾

وَإِنْ مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا نَحْنُ مُهْلِكُوهَا قَبْلَ يَوْمِ الْفَيْصَةِ أَوْ مُعَذِّبُوهَا عَذَابًا شَدِيدًا كَانَ ذَٰلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ﴿٥٨﴾

وَمَا مَنَعَنَا أَنْ نُرْسِلَ بِالْآيَاتِ إِلَّا أَنْ كَذَّبَ بِهَا الْأَوَّلُونَ وَآتَيْنَاهُمُودَ النَّفَاةِ مُبْصِرَةً فَظَلَمُوا بِهَا وَمَا نُرْسِلُ بِالْآيَاتِ إِلَّا تَخْوِيفًا ﴿٥٩﴾

وَإِذْ قُلْنَا لَكَ إِنَّ رَبَّكَ أَحَاطَ بِكَ أَيْسُرْ وَمَا جَعَلْنَا الرِّهَآةَ الَّتِي أَزَيْنَاكَ إِلَّا فِتْنَةً لِلنَّاسِ

1 Силер кудай деп ойлогон периштелер, пайгамбарлар жана олуялардын.

2 Ушул үч нерсе: сүйүү, үмүт жана коркуу Аллаһ Таалага пендени жакын кыла турган негизги нерселер. Периштелер, Пайгамбарлар жана олуялар дагы ушул үч касиет менен Аллаһка жакын болушкан. Эгер кимде ушул үчөө толук болсо, демек, анын иштери толук болуптур. Кимдин жүрөгү ушулардан бош болсо, аны ар тарабынан жамандык ороп алат. Пенденин Аллаһка болгон сүйүүсү Анын айткандарын кыштыксыз аткаруу менен билинет.

(Заккум дарагы) адамдар үчүн сыноо. Биз аларды коркутабыз. Бирок, бул (коркутуу) алардын ашынган каапырлыгын гана көбөйтөт.¹

61. Бир кезде Биз периштелерге: «Адамга сажда кылгыла!» дедик. Иблистен башка баары сажда кылышты. (Иблис болсо:) «Ылайдан жараткан нерсеге сажда кылат бекенмин» - деди.

62. Ал (дагы мындай) деди: «Айтчы, мага (оо, Раббим), менден улук кылганың (Адам) ушулбу?! Эгер мени Кыямат күнгө чейин (жанымды албай) кечиктирсең, анын бардык урпактарын азгырып жиберемин. Азыраактары (Сага ыклас менен сыйынгандары) гана калат».

63. «Жогол! – деди Аллах, – бирок, алардан кимиси сага ээрчисе, силердин толук (ылайыктуу) жазанар тозок!

64. Алардын кимисине алын жетсе, добушун менен (эле) азгырып ал! (Кааласан) алардын үстүнө атчан жана жөө аскеринди жибер! Жана (кааласан) алардын мал-мүлкүндө, бала-чакасында шерик бол жана аларга убадаларыңды бер! (О, пенделер!) Шайтан аларга жалган убадаларды гана берет!²

وَالشَّجَرَةَ الْمَلْعُونَةَ فِي الْقُرْءَانِ وَنَحْوَهُمْ
فَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا طُغْيَانًا كَبِيرًا ﴿٦١﴾

وَأَذَقْنَا لِلْمَلَائِكَةِ كَيْدَ الشَّجَرَةِ وَالْإِدَمِ
فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ قَالَ ءَأَسْجُدُ لِمَنْ
خَلَقْتُ طِينًا ﴿٦٢﴾

قَالَ أَرَأَيْتَكَ هَذَا الَّذِي كَرَّمْتَ عَلَيَّ لَئِنْ
أَخَّرْتُ إِلَى يَوْمِ الْفِتْنَةِ لَأَحْتَنِكَنَّ
ذُرِّيَّتَهُ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٦٣﴾

قَالَ أَذْهَبَ فَمَنْ يَبْعَثُ مِنْهُمْ فَإِنْ
جَهَنَّمَ جَزَاءُ مَا كَفَرَ جَزَاءً تَوْفُورًا ﴿٦٤﴾

وَأَسْتَفْزِرُ مِنْهُمْ مَنْ أَسْتَطِيعَتْ مِنْهُمْ بَصَوْتِكَ
وَأَجْلِبُ عَلَيْهِمْ بِخَبْرِكَ وَرَجْلِكَ وَشَارِكُهُمْ
فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ وَعَدَّهُمْ وَمَا
يَعِدُّهُمْ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا ﴿٦٥﴾

1 Акылдуу адамдарга. Аллахтын Пайгамбарлары айткан сөздөрдүн бардыгын тастыктоо үчүн ушул аят жетиштүү. Бирок, мушриктер Пайгамбарыбыздын Исраа түнүндө көргөндөрүнө жана «тозоктун ортосунда «Заккум» деген оттон жаралган дарак бар экен. Тозоко түшкөндөр ошол дарактан жешет экен» деп айткан коркутуучу сөздөрүнө да ишенпешеди.

2 Кээ бир тафсирчилер ушул маанидеги хадиске таянып айтышат: «Эгер адам баласы

65. Албетте, Менин (ыкластуу) пенделериме бийлигиң өтпөйт! Сактоо жаатынан (аларга) Раббиндин Өзү жетиштүү!»
66. (О, инсандар) Раббинер, Өз пазилетинен (ырыскы) издешинер үчүн силердин пайдаңарга (албууттанган) деңиздин үстүндө кеме жүргүзүп койду. Чынында, Ал силерге Ырайымдуу!
67. Жана эгер силерди деңиз үстүндө бир апаат кармаса, жалбарып, дуба кылган «кудайыңар» жоголуп, Анын (Аллахтын) Өзү гана калат. (Жана Өзүнө жалбарып: «О, Аллах! Өзүң жалгыз кудайыбызсың! Куткара көр!» дейсиңер). Эми, Ал силерди кургакка чейин (жеткирип) куткарып койсо, (дагы эле бут-кудайыңарга) бурулуп кетесиңер. Инсан жакшылыкка шүгүрсүз болду!
68. Эмне, силерди кургакта жер жутуп жиберилишинен же болбосо, (Аллах) силерге таш бороонун жиберилишинен, кийин өзүнөргө (эч бир) өкүл-коргоочу ташпай (мукурал) калышыңардан коопсузсуңарбы?!
69. Дагы силер (Аллах) силерди кайрадан деңизге кайтарып, үстүңөрдөн добул жиберип, каапырлыгыңарга жараша чөктүрүп жиберилишинен

إِنَّ عِبَادِي لَأَنسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطٰنٌ
وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ وَكِيلًا ﴿٦٥﴾

رَبُّكُمُ الَّذِي يُرِي لَكُمُ الْفُلْكَ فِي
الْبَحْرِ لَتَسْتَغْوُوا مِنْ فَضْلِهِ إِنَّهٗ كَانَ
بِكُم رَحِيْمًا ﴿٦٦﴾

وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُو
إِلَّا إِلَٰهًا فَلَمَّا نَجَّيْكُمْ إِلَى الْبَرِّ أَعْرَضْتُمْ
وَكَانَ الْإِنْسَانُ كَفُوْرًا ﴿٦٧﴾

أَفَأَمْسَتْ أَنْ تَبْخِفَ بِكُمُ جَانِبَ الْبَرِّ أَوْ
يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ثُمَّ لَا تَجِدُوا
لَكُمْ وَكِيلًا ﴿٦٨﴾

أَمْ أَمْسَتْ أَنْ يُعْصِدَ كُفْرُكُمْ فِيهِ نَارَ أُخْرَىٰ فَيُرْسِلَ
عَلَيْكُمْ فَاصِفًا مِّنَ الرِّيحِ فَيَغْرِقَكُمْ بِمَا كَفَرْتُمْ
ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ عَلَيْهِ نَاصِيَةً ﴿٦٩﴾

ичкенде, жегенде жана аялы менен жыныстык мамиледе «Бисмиллаһ» деп айтпаса, ага шайтан шерик болот» Бирок, бул аятта айтылган шайтандын шериктиги ошолорго гана чектелген эмес. Мал-дүйнөлү арамдан табуу, адал мүлктөн садака (зекет), бербей коюуу... ушулардын баары шайтанды шерик кытуу болуп саналат.

коопсузсуңарбы?! Кийин Бизге каршы бир да өч алып берчү адамды таба албай каласыңар!¹

70. Чынында, Биз адам перзенттерин (башка макулуктардан) улук кылып, кургактагы жана деңиз үстүндө(гү нерселерге) миндирип, таза-накиза нерселерден ырыскы бердик жана Өзүбүз жараткан көп нерселерден бир кыйла абзел-жогору кылып койдук.

71. Биз бардык инсандарды ээрчиген жолбашчылары² менен (суракка) чакырган (Кыямат) Күндө, кимдин (амал) китеби оң тарабынан берилсе, алар өз китептерин (сүйүнүп) окушат жана аларга чел кабыкчалык дагы зулумдук кылынбайт.

72. Ал эми, ким ушул дүйнөдө сокур (сыяктуу акыйкатты көрбөгөн) болсо, ал Акыретте да сокур жана (Бейиш) жолунан адашкан болот.

73. (О, Мухаммад, Биз сага вахий кылган нерселердин ордуна) Бизге каршы башкаларын ойлоп чыгарышыңды үмүт кылышып, мушриктер сени, Биз сага вахий кылган нерселерден азгырууга жакын аракеттерди жасапты. Анда (аракеттери оңунан келгенде) сени эң жакын дос кылып алышмак.

﴿وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَجَعَلْنَاهُمْ فِي الْآرِ
وَآلْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ
وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا
تَفْضِيلًا﴾

يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمْئِهِمْ فَمَنْ أُوِّي
كَتَبَهُ بِإِيمَانِهِ فَأُولَٰئِكَ يَفْرَحُونَ
كَتَبَهُمْ وَلَا يَظْلَمُونَ تَفْضِيلًا﴾

وَمَنْ كَانَ فِي هَذِهِ أَعْمَىٰ فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ
أَعْمَىٰ وَأَضَلُّ سَبِيلًا﴾

فَإِنْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِئِنْ شِئْنَا لَنَذِي
قُوتًا بِمَا يَكْفُرُونَ لِيَتَفَتَحُنَّ عَلَيْهِمْ
عَذَابُهُمْ إِذَا لَأَخَذُوا مِنْ خَلِيلٍ﴾

1 Аллаһ ар нерсеге кудуреттүү! Эгер кааласа, силерди деңизге кайтарып, чөктүрүп жиберүүгө да кудурети жетет. «Кийин Бизге каршы бир да өч алып берчү адамды таба албай каласыңар!» деген айттын мазмуну «Биз силерди өзүңөргө жараша жазаладык. Өзүнүн жазасын алган адам үчүн өч алуу, бирөөдөн таарынуу жок» деген мааниде.

2 Тафсийрул Муяссар

74. Эгерде Биз сени (Туура Жолдо) бекем кылбаганда, аларга бир аз жакындашып калмаксың.
75. Анда (эгер алардын каалоолорун ээрчигенинде) Биз сага (ушул) жашоодо да, өлүмдө(н кийинки жашоодо) да удаама-удаа азаптарды таттыраар элек. Кийин Бизге (Биздин азапка) каршы эч бир жардамчы таппай калаар элеч!
76. Алар сени (өзүн туулган) жерден чыгарып жиберүү үчүн айдаганга камданып калышкан. Андай болсо, Сенден кийин өздөрү да көпкө турушпайт.¹
77. Бул сенден мурда жиберген пайгамбарлардын (Биз түзүп койгон) жолу.² Сен Биздин жолубуз өзгөргөнүн көрбөйсүң.
78. (О, Мухаммад!) Күн чак түштөн (батышка) оогондо, түн караңгысына чейин намаз оку. Жана таңдын намазын да (оку). Чынында, таңдын намазы күбө болунган (намаз).³

وَلَوْلَا أَن نَّبِّئَنَّكَ لَفَعَدَدْتَ تَرْكُنَ إِلَيْنَا شَيْئًا قَلِيلًا ﴿٧٤﴾

إِذَا لَأَذَقْنَاكَ ضَعْفَ الْحَيَاةِ وَضَعْفَ الْمَمَاتِ تُوَلَّىٰ لَا تَجِدُكَ عَلَيْنَا نَصِيرًا ﴿٧٥﴾

وَإِنْ كَانُوا لَيَسْتَفِرُّوكَ مِنَ الْأَرْضِ لِيُخْرِجُوكَ مِنْهَا وَإِذَا لَا يَلْبِسُونَ ظِلْفَكَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٧٦﴾

سُنَّةَ مَنْ قَدْ أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنْ رُسُلِنَا وَلَا تَجِدُ لِسُنَّتِنَا تَحْوِيلًا ﴿٧٧﴾

أَقِمِ الصَّلَاةَ لِذُلُولِ النَّهْمِ إِلَى عَشَى الْيَلِ وَقُرْآنَ الْفَجْرِ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا ﴿٧٨﴾

1 Акыйкатта, улук пайгамбарыбызды өз ата-журту-Макканы таштап чыгып кетүүгө мажбурлаган мушриктер, андан кийин эч канча убакыт өтпөй эле, «Бадр» согушунда көп жоготууларга учурап, пайгамбарды айдагандардын көпчүлүгү, болгондо да башчылары шерменделүү өлүм табышты.

2 Аллаһ түзгөн бул жол-эреженин мазмуну: ким Аллаһтын пайгамбарын кордосо, тез арада азап-жазага кириптер кылынат демек.

3 Бул аятта Аллаһ Таала Өз пайгамбарын беш убак намазды толук окууга булорууда. Күн батышка оогондон кечке чейин Бешим жана Дигер (Аср) намазы, түн караңгысы бүт ааламды кайтай баштаганда Шам намазы, ал эми толук кайтаганда Куштан намазы окулат. Бул аяттагы Таңкы намаздын пазилет-артыкчылыгынын бири ал "Күбө болунган намаз". Башкача айтканда бул намазга Аллаһ жана Күн-Түн периштелери күбө болушат. Бул намаздын арабча контекстте «Кыраат» деп аталганын себеби, анда башка намаздарга караганда узунураак сүрөлөр окулат.

79. Түндүн бир бөлүгүндө туруп, өзүң үчүн нафил намаздарында Кураан оку. Мүмкүн (ошондо) Раббин сени макталган орунда тирилтээр!¹
80. Айткын: «О, Раббим! Менин кирээр ордумду да, чыгаар ордумду да чындык менен (Өз ыраазычылыгың үчүн) кыл! Жана мага Өзүң тараптан дем болуучу кубат бер!
81. Жана Айткын: «Акыйкат (Ислам) келип, жалган (диндер) жоголду. Аныгында жалган жоголуучу нерсе.²
82. Биз ыймандуулар үчүн шыпаа жана ырайым болгон Кураанды түшүрөбүз. Ал эми (Кураан аяттары) заалымдардын зыяндарын гана көбөйтөт.³
83. Эгер Биз инсанга нээмат-жакшылык берсек, (сүйүнүп, оолугуп) Аллаһтан четтеп, жүз буруп (шүгүр кылбай) кетет. А, эгер бир жамандык кармаса, (Аллаһтан биротоло) үмүтсүз болуп калат.

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ بِحَمْدِهِ لَكَ عِشَاءٌ أَنْ
يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَّخْمُومًا ﴿٧٩﴾

وَقُلْ رَبِّ اذْخُلْنِيْ مَدْخَلَ صِدْقٍ وَّاَخْرِجْنِيْ
مُخْرَجَ صِدْقٍ وَّاَجْعَلْ لِّيْ مِنْ لَّدُنْكَ
سُلْطٰنًا نَّصِيْرًا ﴿٨٠﴾

وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ اِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ
زَهُوًّا ﴿٨١﴾

وَنُرِيْكَ مِنَ الْغُفْرِ اِنْ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ
لِّلْمُؤْمِنِيْنَ وَلَا يَزِيْدُ الظَّالِمِيْنَ اِلَّا خَسَارًا ﴿٨٢﴾

وَإِذَا أَلْمَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَا
بِجَانِبِهِ وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ كَانَ يَكُفِّرًا ﴿٨٣﴾

1 Бул намаз пайгамбарга милдет, башка пенделерге ыктыярдуу. Пайгамбарга милдет болушунун себеби, Аллаһ аны ушул вазыйпа менен даражасын көтөрүп. Кыямат-Күндө макталган орун – бардык инсанияттын күнөөсүн Аллаһтан сурап ала турган ортомчулук (шаапат) ордуна даярдоо.

2 Кай жерде анык, таза Ислам илими болсо, ал жерден жалган диндер, пикирлер жоголот. Тескерисинче, кай жерде ислам илими начар болсо, жалган күчөп, өнүгөт.

3 Кураан – бул шыпаа. Руханиятка да шыпаа, дене ооруларына да шыпаа. Бирок, бардык эле адамдар үчүн эмес. Кураан аяттарына ыйман келтирбеген, жана колунан келсе да аларга амал кылбаган (аткарбаган) заалым адамдарга Кураан шыпаа болбойт. Алар Кураанды канча укса, жүрөгүндөгү шек-күмөндөрү себептүү, дагы ошончолук терең адашуучулукта калышат

84. Айт: «Ар бир адам өз абалына жараша амал кылат. Бирок, Раббин ким Туура Жол табуучу экенин жакшы билет.

85. (О, Мухаммад!) сенден Рух жөнүндө сурашат. Айткын: «Рух Раббимдин (Өзүңө гана таандык) иштеринен» жана силерге (о, адамдар) аз гана илим берилген.

86. Эгер Биз кааласак сага Өзүбүз вахий кылган нерсени (Кураанды сенден) кетире алабыз, анан, өзүн үчүн Бизге каршы (Кураанды кайтарып бере турган) жардамчы таба албай каласың.

87. Ал эми, бир гана Раббин тарабынан келген ырайым (себептүү гана Кураан сенден кетпей турат) Чынында, Раббиндин сага берген пазилети өтө чоң.

88. Айткын: «Эгер (бардык) инсандар жана жиндер ушул Кураан сыяктуу (бир китепти майданга) келтирүүгө чогулушуп, бири-бирине жардамчы болушса да, анын окшошун (эч качан) келтире алышпайт.¹

89. Биз (акыл-эсине келсин деп) бул Кураанда инсандарга ар түрдүү (үлгүлүү) мисалдарды тизмектеп келтирдик. Бирок, көпчүлүк адамдар каанырчылыктан башкасынан баш тарта берет.

90. (Мушриктер) Айтышты: «(О, Мухаммад) сен качан гана бизге жерден атырылган булак чыгарып бермейинче,

قُلْ كُلٌّ يَعْمَلُ عَلَىٰ شَاكِلَتِهِ ۖ فَرِيكُمْ أَعْلَمُ
بِمَن هُوَ أَقْدَىٰ سَبِيلًا ﴿٨٤﴾

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ ۖ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي
وَمَا أُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٨٥﴾

وَلَئِنْ شِئْنَا لَنَذْهَبَنَّ بِالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ ثُمَّ لَا
يَجِدُ لَكَ بِهِ عَلَيْنَا وَكِيلًا ﴿٨٦﴾

إِلَّا رَحْمَةً مِن رَّبِّكَ ۚ إِنَّ فَضْلَهُ كَانَ عَلَيْكَ
كَبِيرًا ﴿٨٧﴾

قُلْ لَئِنْ أَجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ أَنْ يَأْتُوا
بِمِثْلِ هَٰذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ
كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا ﴿٨٨﴾

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ مِن
كُلِّ مَثَلٍ ۚ لَّأَنَّا أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا ﴿٨٩﴾

وَقَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتَّىٰ تَنزِلَ لَنَا مِنَ
الْأَرْضِ يَنْبُوعًا ﴿٩٠﴾

¹ Себеби, эч нерсе Аллаһтын сыпатына окшобойт. Аллаһтын Сөзү дагы Анын сыпаттарынын бири. Демек, Анын сөзүндөй сөздү эч ким сүйлөй албайт.

91. Же сенин курмадан, жүзүмдөн багың болуп, анын арасынан ташкындаган дарыяны агызып коймоюнча,
92. Же өзүң айткандай үстүбүзгө асмандын (азаптын) бир бөлүгүн түшүрмөйүнчө, же (өзүңдүн актуура экениңе күбө тартуу үчүн) биздин алдыбызга Аллаһ менен периштелерди алып келмейинче,
93. Же сен үчүн асыл таштардан (салынган) сарай болуп калмайынча, же өзүң биздин көз алдыбызда асманга учмайынча (сага эч качан ыйман келтирбейбиз) жана эгер асмандан бизге, окуй турган (кадимкидей) китеп алып түшпөсөң, учканыңа да ишенбейбиз» Айт: «Аллаһ (силер ойлогон сыпаттардан) Таза! Мен болгону, пайгамбар кылып, жиберилген кишимин».
94. Аларга Хидаят (Туура Жол) келгенде, адамдардын ыйман келгиришине «Аллаһ адамды пайгамбар кылып жиберет бекен?!» деген сөздөрү гана тоскоол болду.
95. Айткын: «Эгер жер бетинде периште (элчилер) болгон чакта (адамдар аларды көрүү жана алардан таалим алуу оорчулугуна чыдап) беймарал жүрө алышса, Биз аларга асмандан периштелерди пайгамбар кылып жибермекпиз».
96. Айткын: «Мени менен силердин араңарда Аллаһтын Өзү жетиштүү Күбө. Ал пенделеринен Кабардар (жана) Көрүүчү.

أَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِّنْ نَّحِيلٍ وَعَسَى
فَتَفَجِّرَ الْأَنْهَارَ خِلَالَهَا تَفْجِيرًا ﴿٩١﴾

أَوْ تُسْقِطَ السَّمَاءَ كَمَا زَعَمْتَ عَلَيْنَا كِسْفًا
أَوْ نَأْتِيَ بِالنَّارِ وَالْمَلَكِ كَذِبِيًّا ﴿٩٢﴾

أَوْ تَكُونَ لَكَ بَيْتٌ مِّنْ ذُخْرٍ أَوْ تَرْقَىٰ فِي
السَّمَاءِ وَلَئِنْ نُّؤْمِنُ بِرُفُوعِكَ حَتَّىٰ نُزِلَ عَلَيْنَا
كِتَابٌ نَّقْرُؤُهُ ۖ قُلْ سُبْحَانَ رَبِّي هَلْ
كُنْتُ إِلَّا بَشَرًا رَسُولًا ﴿٩٣﴾

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ
إِلَّا أَنْ قَالُوا أَتَعْبَثُ اللَّهُ بِبَشَرٍ رَسُولًا ﴿٩٤﴾

قُلْ لَوْ كَانَ فِي الْأَرْضِ مَلَائِكَةٌ مُّشْهُونَ
مُظْهِمِينَ لَّزَلْنَا عَلَيْهِم مِّنَ السَّمَاءِ مَلَكَ
رَّسُولًا ﴿٩٥﴾

قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ إِنَّهُ
كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ﴿٩٦﴾

97. Аллаһ кимди Туура Жолго баштаса – ал Туура Жолдо. Ал эми, кимди адаштырса, ага (Анын) Өзүнөн башка жардамчыны таба албайсың. Жана Биз аларды Кыямат Күнү жүзүн жер караткан абалда сокур, дүлөй, дудук кылып тирилтебиз. Алардын орду – Тозок! Ар качан анын оту азайган сайын алар (көбүрөөк күйсүн) үчүн отту көбөйтүп турабыз.

98. Бул алардын: «Эгер биз (шагыраган) сөөк жана чириген топурак болуп калсак деле, жаңыдан жаратылып, кайра тирилет белек?!» деген сөздөрү жана Биздин аяттарыбызга каапырлык кылгандары себептүү (туш болгон) жазалары!

99. Асмандар менен жерди жарата алган Аллаһ, аларды өзүндөй кылып (кайрадан) жаратууга кудуреттүү экенин алар билишпейби?! Аллаһ алар(дын кайра тирилүүсү) үчүн эч бир шек-күмөн жок болгон белгилүү мөөнөттү (дайын) кылган. Заалымдар болсо, каапырлыктан башка бардык нерседен баш тартты.

100. Айткын: «(О, мушриктер!) Эгер силер Раббимдин Ырайым Казыналарына ээ болуп калчу болсоңор, аны садака кылуудан коркуп, жашырып койоор элеңер. Инсан (ушундай) сараң.

101. (О, Мухаммад!) Биз Мусага тогуз моожиза бергенбиз. (Эгер шектенсең) Исрайил урпактарынан

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَبِهْدَى اللَّهُ لَهُ مَذْيَبَ سُبُلٍ وَلَمْ يَهْدِ اللَّهُ فَبِهْدَى اللَّهُ لَهُ مَذْيَبَ سُبُلٍ
يَهْدِ اللَّهُ لَهُ مَذْيَبَ سُبُلٍ وَلَمْ يَهْدِ اللَّهُ فَبِهْدَى اللَّهُ لَهُ مَذْيَبَ سُبُلٍ
الْقَيْنَةِ عَلَى وَجْهِهِ عُمَيَّا وَكَمَا وَصَمَّا
مَا وَلَّهُمْ جَهَنَّمَ كَمَا خَبَتْ رِذَالَهُمْ
سَعِيدًا ﴿١٧﴾

ذَلِكَ جَزَاءُ هُمُومِهِمْ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا وَقَالُوا
أَإِذَا كُنَّا عِظْمًا وَّرُقْنًا أَهْنَا لَمَبْعُوثُونَ
خَلْقًا جَدِيدًا ﴿١٨﴾

* أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضَ قَادِرٌ عَلَى أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ
وَجَعَلَ لَهُمْ أَجَلَ لَا رَيْبَ فِيهِ فَإِنَّ الظَّالِمِينَ
إِلَّا كُفُورًا ﴿١٩﴾

قُلْ لَوْ أَنَّهُمْ تَعْلَمُونَ خَزَائِنَ رَحْمَتِي إِذَا
لَأَمْسَكْتُهُمْ خَشْيَةَ الْإِقْبَاقِ وَكَانَ الْإِنْسَانُ
قَتُورًا ﴿٢٠﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى تِسْعَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ فَقَتَلَ
نَجِيَّ إِسْرَءِيلَ إِذْ جَاءَهُ فَقَالَ لَهُ فِرْعَوْنُ

сура.¹ (Муса) аларга барганда, Фираун ага: «О, Муса, мен сени сыйкырланып калсаң керек деп ойлоймун» - деди.

102. (Анда Муса) айтты: «Сен мына бул моожизаларды асмандар жана жердин Раббиси (Аллаһ) (пенделерине Өз кудуретинен) көз көрүнөө белги кылып түшүргөнүн билип эле турасың. Демек, мен сени, эй, Фираун, кыйрагандардан болоореуң деп айта аламын».

103. Кийин (Фираун) аларды (Мисир) жеринен айдап чыгууну каалады эле, Биз аны жана аны менен бирге болгондордун бардыгын (деңизге) чөктүрүп жибердик.

104. Андан (Фираундан) соң Биз Исрайил урпактарына: (Мисир) жер(ин)де жашап тургула, эми качан гана Акырет убадасы келгенде, баарыңарды (амалыңарга жараша сооп же жаза бериш үчүн Акыретке) алып келебиз» дедик.

105. Биз аны (Кураанды) Акыйкат менен түшүргөнбүз жана Акыйкат менен түшкөн. Биз сени (Бейиштин) куш кабарчысы жана (Тозоктон) коркутуучу болушун үчүн гана жибергенбиз.

106. Биз Кураанды (Акыйкат менен жалганды) ажыратуучу кылдык жана аны адамдарга шашылбай окуп беришиң үчүн (жыйырма үч жыл аралыгында) бөлүп-бөлүп түшүрдүк.

إِنِّي لَأُظَنُّكَ يَسْعَوْحِي مَسْحُورًا ﴿١٠٢﴾

قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا أَنْزَلَ هَٰؤُلَاءِ إِلَّا رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ بِصَآئِرٍ وَفَاقٍ لَأُظَنُّكَ يَفِرْعَوْنُ مَسْجُورًا ﴿١٠٣﴾

فَإِذَا زَادَ أَنْ يَسْتَفِزَّهُمْ مِنَ الْأَرْضِ فَأَغْرَقْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ جَمِيعًا ﴿١٠٤﴾

وَقُلْنَا مِنْ بَعْدِهِ لِبَنِي إِسْرَءِيلَ ائْتُوا أَرْضَ قَنَاةَ آجَلَةٍ وَعَدُ الْآخِرَةِ جَنَّاتٍ كُوفِيضًا ﴿١٠٥﴾

وَبِالْحَقِّ أَنْزَلْنَاهُ وَبِالْحَقِّ نَزَّلُ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿١٠٦﴾

وَوَعَدْنَا الْفَارُوقَ الْفَتْرَاءَ عَلَى النَّاسِ عَلَى مَكِّي وَنَزَّلْنَاهُ مَرِيكَ ﴿١٠٧﴾

1 Аллаһтын Мусага берген тогуз моожизасы: 1) жылан, 2) аса таяк, 3) суу ташкын, 4-5-6-7-) бар-жокту чебиртке, бит, бака жана кан каптап кетүүсү, 8) жылтыраган колу жана 9) деңизден жол ачылышы. Ушулардын ар бири акылдуу адамдарга жетиштүү болчу. Бирок, Фираун менен анын жан-жөкөрлөрүнө пайда бербеди.

107. (О, Мухаммад, мушриктерге) айткын: «Силер ага (Кураанга) ыйман келтирсенер да же ыйман келтирбесеңер дагы (Аллаһ силердин ыйманыңарга муктаж эмес.) Андан мурунку илимдүү адамдар өздөрүнө Кураан окулганда бети менен саждага жыгылышып:

108. «Раббибиз Аруу-Таза! Раббибиздин (Акырет жөнүндөгү) убадасы сөзсүз аткарылат!» дешкен.

109. Алар ыйлаган бойдон бети менен жыгылышканда (Кураан) алардын (Аллаһ алдындагы) кичипейилдиктерин көбөйтөт.

110. Айт: «(О, момундар кааласаңар) «Аллаһ» деп дуба кылгыла, (кааласаңар) «Рахман» деп дуба кылгыла. Эмне деп дуба кылсаңар да, Анын эң мыкты ысымдары бар.¹ (О, Мухаммад) намазыңды(н кыраатын) бийик добуш менен да (акырын) угулбай турган кылып да окуба! Ушунун аралыгында(гы окуу) жол(ун) изде!²

111. Жана айткын: «Баласы жок, мүлктө шериги жок, кордолгон макулуктардан эч бир жардамчысы да жок Аллаһка мактоолор болсун!» Жана Аны (Улук Сыпаттары менен ар дайым) даңктап жүр!

قُلْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ أَوْ لَا تَقُولُوا إِنَّا الَّذِينَ أَوْفُوا بِالْعِمْرِمِ
قَبْلَهُ إِذْ أَتَيْنَا عَلَيْهِمْ بَيِّنَاتٍ مِّنْ لَّدُنَّا قَالُوا سُبْحَانَ اللَّهِ

وَيَقُولُونَ سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنْ كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا
لَمَفْعُولًا ۝

وَيَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ يَثْبُكُونَ وَهُمْ
خُسُوعًا ۝

قُلْ ادْعُوا اللَّهَ أَوْ ادْعُوا الرَّحْمَنَ أَيًّا مَا تَدْعُوا
فَلَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ وَلَا تَجْهَرُوا بِصَلَاتِكُمْ
وَلَا تَخَافُوهَا وَاتَّبِعْ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا ۝

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَخْذُ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ
شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذَّلِيلِ وَكَبِيرُهُ
تَكْبِيرًا ۝

1 Аллаһтын «Асмаа-ул-Хуснаа» («Эң мыкты ысымдар») деп аталган ысымдары бар. «Аллаһ» менен «Рахман» ошонордун экөөсү.

2 Бийик добуш менен окуганда мушриктер угуп, Кураанды жана Пайгамбарды акаарат кылышкан, ал эми өтө акырын окуса, сахаабалары укпай калган.

18 «Кахф» сүрөсү¹

سُورَةُ الْكَافِرَاتِ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Өзүнүн пендесине (Мухаммадга) Китеп (Кураан) түшүргөнгө мактоолор болсун! Ал анда (Кураанда) бир дагы карама-каршылыкка жол бербеди.
2. (Тескерисинче) аны эч туура (китеп) сүрөтүндө (түшүрдү.) (Каапырларды) Өзүнүн алдындагы катуу азаптан коркутуш үчүн жана жакшы амал кылган момундарга эң мыкты сооптор (Бейиш) бар экени жөнүндө куш кабар бериш үчүн.
3. Алар (момундар) анда түбөлүк калышат.
4. Жана «Аллахтын баласы бар» деген адамдарды (тозоктон кабар берип) коркутуш үчүн.
5. Ал (Аллах) жөнүндө алар (мушриктер) да, ата-бабалары да анык эч нерсе билишпейт. Ооздоруна чыккан (бул) сөз өтө опурталдуу! Алар жалганды гана сүйлөп жатышат.
6. (О, Мухаммад!) Эгер бул (ыйык) Сөзгө ыйман келтиришпесе, алардын артынан бушайман болуп өзүңдү өлтүрүп да алаарсың?²

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ
وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِجَابًا ۝

فَتَعَالَى الْبُذُرُ بِأَسْمَاءِ الَّذِينَ لَدُنْهُ
وَيُؤَيِّسُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ
الصَّالِحَاتِ أَنْ لَهُمْ أَجْرٌ حَسَنًا ۝

مُكَيِّمِينَ فِيهِ أَهْلًا ۝

وَيُذَرِّ الَّذِينَ قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا ۝

مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِآبَائِهِمْ كَبُرَتْ
كَلِمَةُ تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ إِنْ يَقُولُونَ إِلَّا
كَذِبًا ۝

فَلَعَلَّكَ بَدِيعُ فَنَسِكَ عَلَى الْآثَرِ هَذَا لَمْ
يُؤْمِرْ بِهَذَا الْحَدِيثِ أَتَمًا ۝

1 Бул сүрө Маккада түшкөн. 110 аяттан турат. «Кахф» сөзүнүн мааниси “Үндүр”.

2 Андай кылуун эч туура эмес. Эгер сен алардын ыйманга келүүсүн ушунчалык кааласаң да, Аллах адаштырууну каалагандарды туура жолго сала албайсың. Аллах Таала айткан: «Сен өзүң сүйгөн адамдарды (өз каалооң менен) Туура Жолго багыттай албайсың» Дагы мындай деген: «Сен болгону эскертүүчүсүң, аларга өкүмдар эмессин. Демек, жөн гана эскертип кой».

7. Биз алардын кимиси жакшыраак амал кылаар экен деп сынаш үчүн жер бетиндеги нерселерди жерге зыйнат-көрк кылдык.¹
8. Биз албетте жер бетиндеги нерселерди өлүк топуракка айлантып койобуз.
9. Же болбосо сен (о, Мухаммад,) үңкүр ээлери жана жазуу Биздин моожизаларыбыздан (эң) таң калычтуусу деп ойлоорсуң? ²
10. Бир кезде (каапыр коомдон качып) баш паанек издеп (тоодогу) үңкүргө барган жигиттер: «Оо, Рабби! Бизге Өзүндөн ырайым (коргоо) жибер! Жана ишибизди оңунан келтирип, жеңил кыла көр!» - дешти.
11. Кийин Биз аларды үңкүрдө бир нече жылдар бою кулактарына (мөөр) уруп (уктатып) койдук.
12. (Арадан үч жүз жыл өткөндөн) кийин Биз аларды, эки жамааттан кимиси канча убакыт (уктап) турганын туура эсептегенин билүү үчүн ойготтук.³

إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لَّهَا
لِنَبْلُوهُمْ أَأَنَّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ﴿٧﴾

وَإِنَّا لَجَاعِلُونَ مَا عَلَيْهَا صَعِيدًا جُرُثًا ﴿٨﴾

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ
كَأُلُومًا مِنَّا عَجَبًا ﴿٩﴾

إِذْ أَوَى الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا رَبَّنَا
ءَاتِنَا مِن لَّدُنكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ
أَمْرِنَا رِسَدًا ﴿١٠﴾

فَضَرَبْنَا عَلَى أُذُنِهِمْ فِي الْكَهْفِ
سِتْرِينَ عَمَدًا ﴿١١﴾

ثُمَّ بَدَّلْنَاهُمْ لَتَعْلَمُوهُمُ الْقُرْبَىٰ أَمْحَقَ لِمَا
كُنْتُمْ أَكْثَرًا عَمَدًا ﴿١٢﴾

1 Жер бетинде адамды кызыктырган кооз, сулуу, кымбат, зыйнаттуу нерселер өтө көп. Бирок, баары убактылуу. Ушул нерселерге азгырылып кетип, аларды Акыреттеги түбөлүк нээматтарга алмаштырып жибергендер, сыноодон өтпөй калышат. Дүйнө – бул жол. Жолочунун максаты кийинки дүйнө. Кийинки дүйнөдө аны же Бейиш, же Тозок күтөт. Кайсы бирине түшүп калуусу дүйнө-жолдо кандай жүрүшүнө байланыштуу. Ошентип, жер бетиндеги кооз нерселер көп, бирок, эч бири түбөлүк эмес.

2 Үңкүрдө үч жүз жыл уктагандарды «Үңкүр ээлери» деп аталып калган. Ал эми «жазуу» болсо, ошолордун ысымдары менен окуялары жазылган нерселер.

3 Алар ойгонгондо эки жамаатка бөлүнүп, канча жыл уктагандары жөнүндө талашып-тартышкан болчу. Башка бир аятта Аллаһ Таала бул жөнүндө: «Ошентип, Биз аларды бири-биринен сурап-билүүлөрү үчүн ойготтук» деген.

13. Биз сага (о, Мухаммад), алардын кабарларын акыйкат менен икая кылуудабыз: Алар Раббилерине ыйман келтирген жигиттер эле. Биз алардын ыймандарын (дагы) көбөйттүк.
14. Жана жүрөктөрүн (ыйман менен) бекем кылдык. Бир кезде алар (өз элинин арасында) туруп: «Биздин Раббибиз – асмандар менен жердин Раббиси! Биз Андан башканы кудай деп ибадат кылбайбыз, эгер (мындан башка сөз) айтсак, анда акыйкаттан алыстап кеткен болобуз.
15. Мына бул элибиз Аллаһтан башка нерселерди кудай кылып алышты. (Ошого жараша) Эгер өз жолдоруна анык далил алып келишсе кана! Ким Аллаһка жалган токуган адамдардан көбүрөөк заалым!»-дешти.
(Аллаһка ушинтип жалбаргандан соң алар өз ара кеңешип, дини болөк бул элден чыгып кетпесек, бизге жана ыйманыбызга зыяндарын тийгизбегей эле деп, төмөнкүчө масилет курушту:)
16. «Силер азыр алардан жана Аллаһтан башка алар сыйынган «кудайлардан» үзүлдүңөр. Эми үңкүрдөн башпаанек тапкыла. Раббинер силер үчүн Өз ырайымынан коргоо жиберээр жана ишинеерди онунан келтирип койоор!»¹

لَحْنُ نَقْصُ عَلَيْكَ نَبَأَهُ بِالْحَقِّ إِنْهَمْ فَتَبَهُ
ءَامْسُوا بِرَبِّهِمْ وَرِذْنَهُمْ هُدًى ﴿١٣﴾

وَرَبَطْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ إِذْ قَامُوا فَقَالُوا رَبُّنَا
رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَنْ نَدْعُو مِنْ
دُونِهِ إِلَهًا لَقَدْ قُلْنَا إِذَا شَطَطًا ﴿١٤﴾

هَؤُلَاءِ قَوْمُنَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً لَوْلَا
يَا تُونَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ مِنْ رَبِّكَ فَهُمْ أَكْثَرُ
مِمَّنْ أَفْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ﴿١٥﴾

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَهُمْ لَعَنَّاهُمْ وَرَأَى بَدُوتِ إِلَّا اللَّهَ
قَالُوا إِلَى الْكَهْفِ يَنْتَشِرْ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ
رَحْمَتِهِ وَيُهَيِّجْ لَكُمْ مِنْ أَمْرِكُمْ مِغْفَرًا ﴿١٦﴾

¹ Ошентип, алар Аллаһка тобокел кылып, азыктарын алып, Аллаһ бизге албетте, жардам берет деген илгери үмүт менен, шаарга жакын бир тоонун үңкүрүнө чыгып кетишти. Аллаһ ошол жерде аларды алыс мөөнөткө уктатты.

17. Сен, күн чыкканда алардын үңкүрүнүн оң капталынан, ал эми батып баратканда сол капталынан (айланып) өткөнүн көрөсүң. Алардын өздөрү болсо, үңкүрдүн кенен жеринде. Бул – Аллаһтын моожизаларынан. Аллаһ кимди Туура Жолго баштаса ал Туура Жолдо. Жана кимди адаштырса, сен ага Туура Жол көргөзүүчү жолбашчы таба албайсың.
18. (О, аларга караган адам!) Сен аларды ойгоо деп ойлойсун. Чынында, алар уйкуда. Жана Биз аларды оң-сол жамбаптарына оодарып турабыз.¹ Алардын ити болсо, (тирүү сыяктуу) бутун астана тарапка сунган бойдон жатат. Эгер аларга карасаң, жүрөгүң кооптонуп, артыңа качасын.
19. Ошентип, (арадан үч жүз жыл өткөндө) Биз аларды өз-ара бири-биринен сурамжылаш үчүн ойготтук. Алардын бирөөсү: «Канча убакыт (уйкуда) болдуңар?» - деди эле, (бапка бирөөлөрү): «Бир күн же бир күндүн бир аз бөлүгүнчө» дешти. (Ошентип, талашып, эки тарап тең өздөрүнүн пикирин анык далилдей албай, акырында мындайча) сүйлөшүштү: «Канча (уйкуда) болгонуңарды (бир гана) Раббинер билет. Эми, бирөөңөрдү мына бул акчаңар менен шаарга жибергиле. Ал эң асыл-чүйгүн тамактарды карап

﴿وَنَرَى الشَّمْسَ إِذَا طَلَعَتْ تَوَارَعْنَ كَهْفَهُمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَإِذَا غَرَبَتْ تَقَرَّبُ هُمْ ذَاتَ الشِّمَالِ وَهُمْ فِي فَجْوَةٍ مِّنْ ذَلِكَ مِّنَ آيَاتِ اللَّهِ لَعَلَّ هَؤُلَاءِ لَمُتِّهِمْ وَمَن يُضِلِلْ فَلَن تَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُّرْسِدًا ۝﴾

وَنَحْسَبُهُمْ إِنْ طَأَتْ أَوَهُمْ رُفُودٌ وَنَقِيَهُمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَذَاتَ الشِّمَالِ وَكَلْبُهُمْ بَاسِطٌ ذِرَاعَيْهِ بِالْوَصِيدِ لَوِ اطَّلَعْتَ عَلَيْهِمْ لَوَلَّيْتَ مِنْهُمْ فِرَارًا وَلَمُلِئْتَ مِنْهُمْ رُغْبًا ۝﴾

وَكَذَلِكَ بَعَثْنَاهُمْ لِيَتَسَاءَلُوا بَيْنَهُمْ قَالَ قَائِلٌ مِّنْهُمْ كَمْ لَبِثْتُمْ قَالُوا لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالُوا زُيْغُوا أَفَلَمْ نَكُنْ لَكُمْ بَاسًا لَّيْسَتُمْ فَأَتَعْتُوا أَحَدَكُم بِرُفُودِكُمْ هَؤُلَاءِ إِلَى الْمَدِينَةِ فَلْيَنْظُرْ إِنَّمَا أَنتُمْ طَعَامٌ فَلْيَأْكُلْكُم بِرُفُوقِ مَنَهُ وَلْيَسْتَظْفِفْ وَلَا يُشْعِرَنَّ بَكُمْ أَحَدًا ۝﴾

¹ Бул дагы Аллаһтын даанышман моожизасы. Аткани, эч кыймылсыз жерге жабышып турган нерсени жер акырындык менен «жең кест».

(тандап) ырыскы алып келсин.
Жана ал өтө кылдат болсун. Дагы
силерди бироого сездирип кой-
босун.

20. Эгер алар (шаар эли) силерди
билип калчу болсо, ташбараңга
алат же өздөрүнүн (көп
кудайлык) динине кайра киргизет.
Анда эч качан кутулбай кала-
сыңар»¹

إِنَّهُمْ إِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ يَرْجُمُوكُمْ
أَوْ يُعَذِّبُوكُمْ فِي دِينِهِمْ وَلَنْ
تُفْلِحُوا إِذَا أَتَبَدَّآ ۝

21. Ошентип, Аллаһтын убадасы
Акыйкат экенин жана Кыямат(тагы
кайра тирилүү) болушунда шек
жок экенин адамдар билсин деп
(алардын сырын элге) билгиздик.²
(Кийин, алар дүйнөдөн кайтыш
болуп кеткенде,) ошондо, адамдар
алардын маселесин өз-ара талаш-
тартышка айланташып, (кээ
бироолөрү): «Алардын үстүнө
күмбөз кургула! Раббилери
аларды(н улук адам экенин)
билет»-(депсе) алардын чоңдору:

وَكَذَٰلِكَ أَفْتَرْنَا عَلَيْهِمْ لِيُظْهَرَا أَن
وَعَدَ اللَّهُ حَقٌّ وَأَنَّ السَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيهَا إِذْ
يَتَنَزَّلُ عَنَّا بِإِذْنِهِمْ أَمْرُهُمْ فَقَالُوا ثَبِّتُوا
عَلَيْهِمْ بُيُوتَهُمْ لِئَتَمُّوا عَلَيْهِمْ ذَلِيلًا
عَلَوْا عَلَىٰ أَمْرِهِمْ لَنَسْجِدَنَّ عَلَيْهِمْ
مُتَسِجِدِينَ ۝

1 Бул аяттардан төмөндөгүчө сабактарды алууга болот. А) Анык билбеген нерселердин илимин Аллаһка калтыруу. Анткени, эки жамаат өз пикирлерине далил келтире албаган соң, талашты токтотуп «Аллаһ билет» дешти. Б) Соода-сатык үчүн өкүл кылуу жана шериктештиктин мүмкүндүгү. Анткени, алар акча жыйнап, бироону бардыгынын атынан өкүл кылды. В) Ысырап кылбай, асыл-чүйгүн, кымбат тамак-аш жегенге уруксат. Тафсирчи аалымдар алардын ушул табитине байкоо салып, «Мүмкүн алар чүйгүн тамак-аш жеп көнгөн ханзаадалар, аксөөктөрдүн балдарыдыр» дешет. Г) Дин-ыйманга кооп туулганда аны сактоо үчүн бузук коомду таштап чыгып кетүү. Себеби, алар чыгып кетпесе, же ташбараң болмок, же кайра бузук динди кабыл алышмак.

2 Масилет-кеңеш бүткөндө бироосу шаарга түшүп, үч жүз жыл илгерки акча менен соода кылууну каалаганда, алардын сыры ачылып, башынан өткөндөрүн элге айтып беришет. Ошол заманда адамдар эки түрдүү пикирге бөлүнүп, бир бөлүгү кыяматка, кайра тирилүүгө ишенсе, бир бөлүгү ишенбей, эки жамаат тең бири-бирин ишендире албай турган. Үчкүр ээлеринин сыры ачылып, алардын үч жүз жыл илгери жанаган кишилер экени далилденген соң көп адамдар «үч жүз жыл «өлтүрүү» кайра ойготуп алган Аллаһ, Кыяматта да өлүм уйкусу менен «уктагандарды» кайра тирилтип алары шексиз» депип, Аллаһка жана Акырет күнүнө ыйман келтиришти. Эл арасында үчкүр ээлери атактуу, урматтуу кишилерге айланды.

«Булардын (мүрзөсүнүн) үстүнө мечит курабыз» - дешти.¹

22. (Алардан бир жамаат): «Үчөө болгон, төртүнчүсү - ити» десе, башкалары: «бешөө болгон, алтынчысы - ити» деп кайыпка таш атышат. (Дагы бир топтору): «Жетөө болгон, сегизинчиси - ити» дешет. Айткын, (О, Мухаммад): «Алардын санагын Раббим эң жакшы билет жана аларды(н санын) аз гана кишилер билет». Сен алар(дын саны) жөнүндө талашпа, эгер талашчу болсоң, анык далилдер (вахий) менен гана талаш. Жана алар жөнүндө алардын (яхудийлердин) эч биринен сураба.²

23. Эч качан бир нерсени «муну эртең жасаймын» дебегин.

24. «Аллаһ кааласа» дегин жана унутуп калганыңда Раббинди эстегин. Жана айткын: «Раббим мени мындан да Туура Жолго баштаса ажеп эмес!»

25. Алар үңкүрлөрүндө үч жүз жыл турушту жана тогузду кошупту. (Демек, бардыгы болуп үч жүз тогуз жыл укташкан).

سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةٌ رَّابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ
وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ
رَجْمًا بِالْغَيْبِ وَيَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَثَامِنُهُمْ
كَلْبُهُمْ قُلْ رَبِّي أَعْلَمُ بِعَدَّتِهِمْ مَا يَفْعَلُ اللَّهُ
بِقَلِيلٍ فَلَائِمٌ فِيهِمْ إِلَّا مِرَاءَ ظَاهِرٍ وَلَا
تَسْتَفْتِي فِيهِمْ قَوْمًا أَحَدًا ﴿٢٢﴾

وَلَا تَقُولَنَّ لِشَيْءٍ إِنِّي فَاعِلٌ ذَٰلِكَ غَدًا ﴿٢٣﴾

إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ وَأَذْكُرَنَّ ذَٰلِكَ إِذَا
نَسِيتَ وَقُلْ عَسَى أَنْ يَهْدِيَنِّي رَبِّي لِأَقْرَبَ مِنْ
هَٰذَا رَسَدًا ﴿٢٤﴾

وَلَمَّا فِي كَهْدِهِمْ ثَلَاثَ مِائَةٍ سِتِينَ
وَأَزْدًا وَاتِّسَاعًا ﴿٢٥﴾

1 Улук адамдарды элдер мына ушинтип отуруп, кантип «кудай» кылып алгандарын билбей калышат. Биздин пайгамбарыбыз Мухаммад саллаллаху алайхи ва саллам мүрзөсүн үстүнө күмбөз салууга жана мүрзөканаларды мечит кылып алууга тыюу салган.

2 Үңкүр ээлеринин санын билүүнүн не диний, не дүйнөлүк зарылчылыгы жок. Ибарат-сабак алардын санында эмес, баштарынан өткөргөн окуяда. Ошентсе да, Ислам аалымдары «Жетөө болгон, сегизинчиси – ити болгон» деген пикирге кошулушат. Анткени, жогорку аятта «үчөө», «бешөө» дегендерди Аллаһ Таала Өзү гана билген кайып илимине таш аткандар деп жемелеп, «жетөө» дегендер жөнүндө унчуккан жок.

26. Айткын: «Канча турганын Аллах эң жакшы билет. (Себеби) асмандар менен жердеги кайыш илимдери Анын Өзүнүкү. Ал – эң мыкты Көрүүчү жана эң мыкты Угуучу! Алар (үнкүр ээлери) үчүн Аллахтан башка дос-бапчы болбоду жана Ал Өз өкүмүнө эч кимди шерик кылбайт.
27. Жана сен өзүңө вахий кылышкан Раббиндин китебин оку(п, ошону гана ээрчигин)! Анын сөздөрүн эч ким өзгөртө албайт! Сен Андан башкага арызданып бара албайсың!
28. Сен эртели-кеч Раббисине Анын Жүзүн (ыраазылыгын) каалап, дуба кылып жаткан адамдар менен бирге өзүңдү сабырдуу карма! Эки көзүң аларды көрбөй калып, дүйнө жашоосунун зыйнаттарына берилбе! Жана Биз жүрөгүн Өзүбүздү эскерүүдөн бейкапар кылып койгон жана өз каалоосуна гана ээрчиген адамга моюн сунба! Анын бардык иштери текке кетүүчү!
29. Айт: «(Мен алып келген Дин) Раббинер тарабынан келген Акыйкат. Эми, ким кааласа – момун болсун, ким кааласа – каапыр болсун! Биз заалымдарга жалын-дубалдары аларды курчап ала турган Тозокту даярдап койдук! Эгер суусап, суу сурашса, эриген коргошун сыяктуу, (табы) жүздөрдү куйкалап жиберчү суу ичирилет! Кандай жаман «суусундук», кандай жаман орун!

قُلْ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لَيْسُوا لَهُ غَنَائِبَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ أَبْصِرْ بِهِ وَأَسْمِعْ مَا لَهُمْ مِنْ
دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ
أَحَدًا ﴿٢٦﴾

وَأَنْتَ مَا أَوْحَى إِلَيْكَ مِنْ كِتَابِ رَبِّكَ
لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَلَنْ تَجِدَ مِنْ دُونِهِ
مُتَصَحِّحًا ﴿٢٧﴾

وَأَصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ
بِالْعَدْوَى وَالْعَنَتِ يَرْيَدُونَ وَجْهَهُ وَلَا تَعْدُ
عَيْنَاكَ عَنْهُمْ تُرِيدَ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَلَا تُطِعْ مَنْ أَغْفَلَتْ قَلْبُهُ عَنْ ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ
هَوَاهُ وَكَانَ أَمْرُهُ فُرُطًا ﴿٢٨﴾

وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ مَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ وَمَنْ
شَاءَ فَلْيُكْفُرْ إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَارًا
أَحَاطَ بِهَا سُرَادِقُهُمْ إِنْ يَسْتَعْجِلُوا يُعَاثَرُوا
بِمَاءٍ كَالْمُهْلِ يَشْوِي الْوُجُوهَ يَتَسَاءَلُونَ
السَّارِبَ وَسَاءَتْ مَرْفَقًا ﴿٢٩﴾

30. Ал эми, ыйман келтирип салых амалдарды аткарган момундардын – жакшы амал кылгандардын сообун текке кетирбейбиз.
31. Аларга түбүнөн дарыялар аккан Адн бейиштери бар. Ал жерде алтын билериктер менен жасанышат жана жибек кымкаптан жашыл кийимдерди кийишип, сөрүлөрдө жөлөнүп отурушат. (Бул) не деген улук сооп жана эн мыкты орун!
32. (О, Мухаммад), аларга (бири Аллаhtын нээматына шүгүр кылуучу, экинчиси каапыр болгон) эки кишинин мисалын айтып бер: «Биз экөөсүнүн бири-не (каапырына) эки бак бергенбиз, жүзүмзар (жана курмалуу). Айланасын курма бак менен ороп, эки бактын ортосуна эгин-тигин кылып бергенбиз.
33. Эки бак тең кемчилдиксиз (толук) мөмө берип, ортосунан Биз дарыя агызын койдук.
34. Ал үчүн (жыл сайын) мол түшүм (байлык) болуп турган. Анан, берки шеригине – аны менен сүйлөшүп олтуруп – айтты: «Менин мал-дүйнөм жана сан-санагым (балдарым, кулдарым жана жардамчыларым) сеникинен көп жана кубаттуу».
35. Жана өзүнө заалым (каапыр) болгон абалда (кооз-көркөм) багына кирип: «Бул (байлыгым) менден эч качан жоголбойт го...
36. Кыямат деле болбосо керек. Эгер (болуп калып) мен Раббиме

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا ﴿٣٠﴾

أُولَٰئِكَ لَهُمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ يُخَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ
وَيَلْبَسُونَ ثِيَابًا خُضْرًا مِنْ سُندُسٍ وَاسْتَرَقُوا
مُتَّكِئِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ نِعْمَ الثَّوَابُ
وَحَسْبَتْ مَرْفَقًا ﴿٣١﴾

«وَأَضْرِبَ لَهُم مَثَلًا زَوْجَيْنِ جَعَلْنَا لِأَحَدِهِمَا
جَنَّتَيْنِ مِنْ أَعْنَابٍ وَحَفَفْنَاهُمَا بِنَخْلٍ وَجَعَلْنَا
بَيْنَهُمَا رِزْقًا ﴿٣٢﴾

كِلْتَا الْجَنَّتَيْنِ ءَاتَتْ أُكُلَهَا وَلَمْ تَظْلِمْنَاهُ شَيْئًا
وَفَجَّرْنَا خِلَالَهُمَا نَهْرًا ﴿٣٣﴾

وَكَانَ لَهُ ثَمَرٌ فَقَالَ لِصَاحِبِهِ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ
أَنَا أَكْثَرُ مِنْكَ مَالًا وَأَعَزُّ نَفَرًا ﴿٣٤﴾

وَدَخَلَ جَنَّتَهُ وَهُوَ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ قَالَ مَا أَظُنُّ
أَنْ يَبْدَ هَٰذِهِ أَهْلًا ﴿٣٥﴾

وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَئِنْ رُدِدْتُ إِلَىٰ

кайтарылган күндө да, азыркыдан жакшыраак келечек тапсам керек деп ойлойму?» - дечү.

37. Берки шериги сүйлөшүп олтуруп ага мындай деди: «Сени (оболу) топурактан жаратып, кийин (ушундай көркөм) адам келбетине киргизген Раббине каапыр болдуңбу?

38. Бирок, мен «Раабим – Аллах» (деймин) жана Раббиме эч нерсени шерик кылбаймын.

39. Эгер сен багына киргенде: «Аллахтын каалаганы (болот). Аллахтан башка күч-кубат жок» десен (жакшы болмок). Эгер сен мени мал-дүйнө, балачака жаатынан өзүңдөн аз деп кемсинтсең,

40. Аллахым мага сенин багыңдан жакшыраак бак насип кылып, сенин багыңа асмандан добул, жамгыр сыяктуу) апаат-балээ жиберип койгусу бардыр. Анда (мактанган) багың ойрону чыккан эси талаага айланып калат!

41. Же болбосо, суусу тартылып, (багың куурап) суу тапшай да калаарсың».

42. (Чын эле) анын байлыгы (багы асмандан түшкөн от балээсинин) арасында калды. Өзү, багына сарптаган нерселерине (бушайман болуп) алакандарын оодарып кала берди. Бак болсо, дарактардын (дөңкөйгөн) денелери сороюп, сып-сыйда болуп калды! Жана ал: «Эх, кана эми Раббиме эч нерсени шерик кылбаган болсом!» - деди.

رَبِّي لِأَجِدَنَّ خَيْرًا مِنْهَا مُنْقَلَبًا ﴿٣٧﴾

قَالَ لَهُ صَاحِبُهُ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ أَكَفَرْتَ بِالَّذِي خَلَقَكَ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ تُغْلِبُهُ ثُمَّ سَوَّاهُ رَجُلًا ﴿٣٨﴾

لَسِيكَاهُ وَاللَّهِ رَبِّي وَلَا أَشْرِكُ رَبِّي أَحَدًا ﴿٣٩﴾

وَلَوْلَا إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتِكَ قُلْتَ مَا مَاءُ اللَّهِ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ إِن تَرَىٰ أَنَا أَفْلَ مِنْكَ مَالًا وَوَلَدًا ﴿٤٠﴾

فَقَسَىٰ رَبِّي أَن يُوَفِّيَنَّ خَيْرًا مِنْ جَنَّتِكَ وَيُرْسِلَ عَلَيْهَا حُسْبَانًا مِنَ السَّمَاءِ فَيُصْبِحَ صَعِيدًا زَلَقًا ﴿٤١﴾

أَوْ يُصْبِحَ مَا زَهَا غَوْرًا فَلَن تَسْتَطِيعَ لَهُ طَلَبًا ﴿٤٢﴾

وَأُحِيطَ بِثَمَرِهِ فَأَصْبَحَ يُقَلِّبُ كَفَّيْهِ عَلَىٰ مَا أَفْتَقَ فِيهَا وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرْوَتِهَا وَيَقُولُ بَلَغَنِي لَأُشْرِكَنِّي رَبِّي أَحَدًا ﴿٤٣﴾

43. Жана ага жардам бергидей,
Аллаһтан башка топ-жамааты да
болбой, өзүнө-өзү да жардам бере
албай калды.
44. Анда(й шартта) чыныгы
достук, жакындык (ишенип-
жөлөнүү) Аллаһка (гана
болушу зарыл) Анын сооп-
сыйлыгы да, акыбет-натыйжасы да
эң мыкты!
45. (Оо, Мухаммад,) аларга дүйнө
жашоосунун мисалын Биз
асмандан түшүргөн сууга
окшоштур: Ал суу менен жер
өсүмдүктөрү ширелишип, (жер
бети гүл болуп) калды. (Арадан эч
канча убакыт өтпөй эле,
баары курган) шамал учурган,
куурап сынган шыпырындыга
айланды. Аллаһ ар нерсеге
Кудуреттүү!
46. Мал-дүйнө, бала-чака (булар
өткөөл) дүйнөнүн зыйнаттары.
Ал эми, Раббиндин назарында,
түбөлүк калчу сооп иштер, сыйлык
жаатынан да, арзуу жаатынан да
жакшыраак.
47. Биз тоолорду (тытылган
жүн сыяктуу) учурган Күндө
(Кыяматта) жерди жайдак-жалаң
абалда көрөсүң. Анан Биз аларды
(адамдарды) чогултабыз! Эч бирин
калтырбайбыз!¹
48. Алар сап-сап болуп Раббине
жолуктурулат: «Мына Өзүмө
келдиңерго биринчи ирет

وَلَمْ تَكُنْ لَهُ دَرِفَةٌ يَبْصُرُ مِنْهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا
كَانَ مُنْتَصِرًا ﴿٤٣﴾

هَذَا إِلَهُكَ الْوَلِيُّ اللَّهُ الْخَلْقُ هُوَ خَيْرٌ ثَوَابًا وَخَيْرٌ
عُقَابًا ﴿٤٤﴾

وَأَضْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا كَمَاءٍ
أَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ
فَأَصْبَحَ حَشِيبًا نَذِروُهُ الْيَتِيمَ كَانَ أُمَّةً عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ مُقْتَدِرًا ﴿٤٥﴾

الْعَالِ وَالْأَنْسُونَ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا
وَخَيْرٌ أَمَلًا ﴿٤٦﴾

وَنَوْمٌ نُسِيرُ الْجِبَالَ وَنَرَى الْأَرْضَ بَارِزَةً
وَحَشَرْنَاهُمْ فَلَمْ نُغَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا ﴿٤٧﴾

وَعَرَّضْنَاهُمْ عَلَى رَبِّكَ صَفًا لَقَدْ حِشَّمُوا كَلِمَاتًا
خَلَقَتْكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ بَلْ رَحِمْنَاهُمْ لَنْ نَجْعَلَ لَكُم

¹ Абалкы замандагыларын, кийинки замандагыларын... сууга чөккөн, отко күйгөн, жадагалса, жырткычтарга жем болуп кеткендеринен ойдо тириктип, чогултуп алабыз. Сурак үчүн.

مَوْعِدًا ۝

жаратканым сыяктуу!¹
(Көпчүлүгүңөр) Бизди (бул) убада
кылынган жолугушууну болтура
албайт деп ойлогонсуңар!» (дейт
ошондо Аллах).

49. Анан китеп (амал дептерлери)
таратылат. Сен анан,
кылмышкерлерди, андагы
(жазылган) иштеринен
кооптонуп: «Эх, өлдүк! Бул
эмне деген китеп?! Чоң-майда
күнөөлөрүбүздүн бирин да
калтырбай тизмектеп коюптур!»
дешет жана жасаган жоруктарын
(ошол китептин ичинде) даяр
абалда табышат. Сенин Раббиң эч
кимге зулумдук кылбайт.²

50. (О, Мухаммад!) эстегин, Биз
периштелерге: «Адамга сажда
кылгыла» дегенде, бир Иблистен
башка бардыгы сажда кылышты.
Ал жиндер тайпасынан эле.
Раббисинин буйругуна каршы
чыкты. Эми, силер Мени таштап,
ошол Иблис менен анын укум-
тукумдарын өзүңөргө дос-
башчы кылып жатасыңарбы?!
Алар силердин душманыңар го!
Заалымдардын (Дос-Раббини
душман-шайтанга) алмаштырганы
кандай жаман!³

وَوَضِعَ الْكِتَابَ فَتَرَى الْمُتَجَرِّمِينَ مُشْفِقِينَ
مِمَّا فِيهِ وَيَقُولُونَ إِنَّا وَلَّيْنَا مَا لَنَا هَذَا
الْكِتَابَ لَا يَغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا
أَخَصَّهَا وَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا وَلَا
يَظُنُّ رَبُّكَ أَحَدًا ۝

وَلَا فُلْنَا الْمَلَائِكَةَ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا
إِلَّا إِبْلِيسَ كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ
أَفَتَتَّخِذُونَهُ وَذُرِّيَّتَهُ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِي وَهُمْ
أَعْدَاؤُكُمْ عَدُوٌّ لِلظَّالِمِينَ بَدَلًا ۝

1 Адамдар ал жерге биринчи ирет жаралганы сыяктуу эч нерсеси (кийимдери) жок жана сүннөткө отургузулбаган абалда чогултулат. (Тафсийру Жалалайн)

2 Ал китепте, эмне иш жасаган болсо, ошол гана бар. Эч кимге кошуп жазылган эмес. Анткени. Улук Рабби заалым эмес.

3 Башка бир аякта Аллах Таала айткан: «Аллах ыймандуу адамдардын досу. Аларды караңгылыктардан Нурга чыгарат. Каапырлардын досу – Таагут. Ал аларды Нурдан караңгылыктарга чыгарат». «Таагут» деп адамдарды Аллахтын ибадатынан азгырган нерселерге же болбосо, адамдар сыйынган Аллахтан башка жалган кудайларга айтылат. Таагуттун эч чоңу – шайтан.

51. Мен асмандар менен жерди жаратканда да, алардын өзүн жараткан кезде да эч кимисин күбө (шерик) кылган эмесмин! Мен азгыруучуларды жардамчы кылган эмесмин!»

52. Ошол (Кыямат) Күнү (Аллаһ) айтат: «(Өзүңөр кудай деп) ойлогон Менин «шериктериме» жалбаргылачы?!» Жалбарышат, бирок алар жооп беришпейт.¹ Биз алардын арасына өлүм чуңкурун салып койгонбуз!

53. Күнөөкөр адамдар Тозокту көргөндө, өздөрүнүн ага ташталаарын билишет. Жана өздөрүн андан бурун (кутултуп) кетүүчүнү ташпай калышат.

54. Биз бул Кураанда адамдарга (эсине келип, жолун таап алсын деп) ар түрдүү мисалдарды келтирдик. Инсан көп нерселер жөнүндө талаша берет.

55. Өздөрүнө Хидаят (Ислам чындыгы) келгенден кийин, адамдарды ыйманга келүүдөн, жана Раббисине тооба кылуудан тоскон нерсе – аларга абалкылардын жолунун (кайталанып) келиши(н) же утурлап азап келиши(н талап кылгандары) гана болду.²

﴿ مَا أَشْهَدُهُمْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَا خَلَقَ أَنْفُسَهُمْ وَمَا كُنْتَ مُمْخِذَ الْمُضِلِّينَ عَصَا ٥١ ﴾

﴿ يَوْمَ يَقُولُ نَادُوا شُرَكَائِيَ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ فَادْعُوهُمْ فَلَمَّا يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ مَوْبِقًا ٥٢ ﴾

﴿ وَرَأَى الْمُجْرِمُونَ النَّارَ فَظَنُّوا أَنَّهُمْ مُوَافِقُوهُمْ أَوْ لَمْ يَحِدُوا عَنْهَا مَصْرِفًا ٥٣ ﴾

﴿ وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ لِلنَّاسِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ وَكَانَ الْإِنْسَانُ أَكْثَرَ شَيْءٍ جَدَلًا ٥٤ ﴾

﴿ وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمْ الْهُدَىٰ وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّهُمْ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمْ سُنَّةٌ أَوَّلَٰيْنِ أَوْ آخِرَيْنِ هُمُ الْعَذَابُ قَبْلًا ٥٥ ﴾

1 Кайра өзүнө сыйынган адамдардан жүз үйрүп: «Мен сага: «Кудай болуп беремин, мага сыйын» деген эмесмин, эй, акмак!» - дешет. Ошентип, бири-бирин айыптап, жек көрүп калышат. Анан алардын арасы алыстатылат.

2 Мушрик адамдарды ыймандан тоскон нерсе жүрөктөрүндөгү жек көрүү сезимдери. Аларга пайгамбарыбыз жетиштүү далилдерди айтканда алар: "Сөзүн чын болсо Раббине айт, бизге азап жиберсин" деп талап кылышкан. Мына ушул озорлукторү аларды ыйманга келүүдөн тоскон эң негизги нерсе болду. (Тафсийрул Муяссар)

56. Биз бардык пайгамбарларды (Бейиштген) куш кабар, (тозоктон) сестептүүчү кабар берүүлөрү үчүн жиберибиз. Каапыр адамдар (өз) жалган(дары) менен Акыйкатты жеңип алабыз деп талашышат. Менин аяттарымды жана коркутулган нерселерди (тозок кабарларын) азил-тамаша кылып алышат.
57. Раббисинин аяттары эскертилгенде андан жүз буруп, жасаган күнөөлөрүн унуткандардан көбүрөөк заалым (каапыр) болгон бирөө барбы?! Биз алардын жүрөктөрүнө – Кураанды түшүнбөй калсын деп – чүмбөт жаап койдук, кулактарында дүлөйлүк бар! Эми аларды Туура Жолго ар канча чакырсаң да, эч качан оңолушпайт!
58. Сенин Раббиң – Ырайымдуу, Кечирүүчү. Эгер күнөөлөрүнө жараша жазаласа, аларга азапты тездетмек. Алар үчүн убада кылынган Күн (Кыямат) бар. Ал күнү алар Аллаһтан башка Куткаруучуну таппай калышат.
59. Биз мына бул шаарларды(н элдерин) чектен чыгып каапыр болуп кеткенде (берилген мөөнөт – ырайымды билбей ашынап кеткенде) кыйратканбыз жана кыйроолоруна убакыт белгилегенбиз.¹

وَمَا أَرْسِلَ الْغُرُثَ إِلَّا مَنِيْرِينَ
وَمُنْذِرِينَ وَيُخَذِّلُ الَّذِينَ كَفَرُوا
بِالْبَطْلِ لِيُذْخِرُوا بِهِ الْحَقُّ وَاتَّخَذُوا إِلَهًا
وَمَا أُنْذِرُوا هُمُورًا ﴿٥٦﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذَكَرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ
فَأَعْرَضَ عَنْهَا وَنَسِيَ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ إِنَّا
جَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ
وَفِي أَذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِنْ تَدْعُهُمْ إِلَى الْهُدَى
قُلْنَ يَهْتَدُوا إِذَا أَبَدًا ﴿٥٧﴾

وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ لَوْ نُفِخَ فِيهِمْ
كَسَبُ الْعَجَلِ لَهُمُ الْعَذَابُ كُلُّ لَهْمٍ مَوْعِدٌ
لَّنْ يَجِدُوا مِنْ دُونِهِ مَوْيلًا ﴿٥٨﴾

وَبَلَاكُمُ النَّارَ أَهْلَكْتُمْ لَهَا مَظَاهِرًا
وَجَعَلْنَا لِمَنْ يَكْفُرْ مَوْعِدًا ﴿٥٩﴾

1 Кийинки аяттан баштап Аллаһ Таала Пайгамбары Муса менен илимдүү, салих пенде Кызырдын икаасына өтөт. Муса алейхис-саламга Аллаһ Таала палан жерде сенден илимдүүрөөк адам бар деп кабар бергенде, ошол адамды көрүүгө (демек илимге) шаанылып, кызматкер-жардамчысы Юуша бин Нуи деген баланы шаптырып турган жеринен икаа башталат.

60. Бир кезде Муса (кызматчы) баласына: «(Белгиленген) эки деңиздин кошулуш жерине жеткенге чейин же болбосо алыс жол басканга (чарчаганга) чейин жүрүүдөн токтобоймун» деди.¹
61. Экөө эки деңиздин кошулган жерине жеткенде, балыктарын унутуп (жоготуп) коюшту. Балык болсо, деңизге бет алып, (себеттен) чыгып кеткен.²
62. (Белгиленген жерден) өтүп кеткенде Муса (кызматчы) жигитине: «Биздин тамакты алып келчи бери, бул сапарыбыздан абдан чарчадык го!»- деди.
63. (Анда жигит): «Билесизби, аска таштын жанында баш калкалап турганыбызда, мен балыкты унутуп калган экенмин. Муну (сизге айтууну) шайтан гана унуттурду! Ал (тирилип) деңизге жолун таап кеткен! (Бул) ажайып!»- деди.
64. «Биз каалаган нерсе – ушул»-деди Муса жана экөө изме-из артка кайтышты.
65. (Белгиленген жерде) Биздин пенделерибизден бир пендени табышты. Биз ага Өзүбүз тараптан (өзгөчө) ырайым берген жана

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِفَتَاهُ لَا أَبْرَحُ حَتَّى أَبْلُغَ مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ أَوْ أَمْضِيَ حُقُبًا ﴿٦٠﴾

فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنَهُمَا شَبَّاحُوهُمَا ﴿٦١﴾ فَتَتَخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا ﴿٦٢﴾

فَلَمَّا جَاوَزَا قَالَ لِفَتَاهُ إِنِّي خَشِيتُ أَنْ يَنْتَقِذَنَا الْفَيْسَمُ مِنْ سَفَرِنَا هَذَا نَصَبًا ﴿٦٣﴾

قَالَ أَرَأَيْتَ إِذْ أَوْنَتَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ الْخُوتَ وَمَا أَنَسِيْنِيهِ إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ ﴿٦٤﴾ وَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ عَجَبًا ﴿٦٥﴾

قَالَ ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِ فَأَوْدَعَا غِيَاءَهُمَا نَارَهُمَا قَصَصًا ﴿٦٦﴾

فَوَجَدَا عَبْدًا مِنْ عِبَادِنَا آتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَعَلَّمْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا عِلْمًا ﴿٦٧﴾

1 Себеби, Аллах Таала ага, жанагы аалым менен эки деңиз кошулган жерде жолугаарын, ал жерге жеткендин белгиси, жолго камдан алган гүлазыгы – чоң балыктын жоголуп кетерин билдирген эле.

2 Кызматчы бала балык салынган себетти деңиз жээгине койгондо, ага ным жетип, Аллаһтын Кудурети менен тирилип, себеттен суурулуп чыгып, деңизге бой урган. Муну бала билбей калган.

алдыбыздагы (кайып) илимден ага
(керегинче) үйрөткөн элек.¹

66. Ага Муса айтты: «Өзүңүзгө
(Аллаһ тарабынан) үйрөтүлгөн
илимден түз-туура нерселерди
мага да таалим беришиңиз үчүн
сизге ээрчип жүрсөм болобу?»
67. Ал айтты: «Сен мени менен
жүрүүгө сабыр кыла албайсың.²
68. Өзүң толук кабардар болбогон
нерсеге кантип сабыр кылмак
элең?
69. (Муса) айтты: «Аллаһ кааласа,
менин сабыр кылганымды көрөсүз.
Мен сиздин эч бир ишке каршы
чыкпаймын»
70. «Эгер мени ээрчисең, качан өзүм
сага түшүнүк бермейинче,
менден эч нерсе сурабайсың» -
деди ал.
71. Ошентип, экөө жөнөп кетишти.
Качан кемеге чыгышканда, ал
(Кызыр) кемени тешип койду эле,
(Муса убаданы унутуп): «Эмне
сиз кемени, элдерин чөктүрүп
жиберейин деп тештиңизби?! Сиз
жаман иш жасадыңыз!»- деди.
72. «Мени менен (жүрүүгө) сабыр
кыла албайсың дебедим беле?» -
деди (Кызыр).

قَالَ لَهُ مُوسَى هَلْ أَتَيْتَكَ عَلَىٰ أَنْ تُعَلِّمَنِي
مِمَّا عُلِّمْتَ رُشْدًا ﴿٦٦﴾

قَالَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٦٧﴾

وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَىٰ مَا أَلْحَقَ بِهٖ خُيْرًا ﴿٦٨﴾

قَالَ سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا وَلَا
أَعْصِي أَمْرًا ﴿٦٩﴾

قَالَ فَإِنِ اتَّبَعْتَنِي فَلَا تَسْأَلْنِي عَنْ شَيْءٍ حَتَّى
أُحَدِّثَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا ﴿٧٠﴾

فَانْطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا رَكِبَا فِي السَّفِينَةِ خَرَقَهَا
قَالَ أَخْرِقْهَا نَحْنُ قَدْ خَسِرْنَا ﴿٧١﴾

قَالَ أَنْتَ أَقْبَلُ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٧٢﴾

1 Кээ бир тафсирчи аалымдар, ысымы Кызыр болгон бул аалым кишини Пайгамбар дешет. Бул – туура эмес. Ал болгону, Муса пайгамбарга замандаш жана Аллаһтын өзгөчө ырайымына татыган, салых-жакшы адамдардан бири болгон. (Саадий).

2 Анткени, мен сен билбеген нерселерди билемин. Сага сыртынан жакшы көрүнгөн нерсеге мен жаман мамиле кылганда, же сыртынан жаман көрүнгөн нерсеге мен жакшы мамиле кылганда сен ал иштин ички сырын билбегениң себептүү кармана албай каласың.

73. (Анда Муса): «Унутканым себептүү мени күнөөлөбөңүз. Ишимден мага оор болгонун жүктөбөңүз» - деди.
74. Дагы жол жүрүштү. Качан бир наристе баланы жолуктурушканда (Кызыр) аны өлтүрүп койду. «Сиз бейкүнөө жанды жан(га-жан мыйзамы)сыз эле, өлтүрүп койдунуз! Сиз жаман иш кылдыңыз!»-деди (чыдай албаган Муса).
75. «Мен сага айтпадым беле: «Мени менен жүрүүгө сабырың жетпейт» деп»-деди (Кызыр кайрадан)
76. (Муса) Айтты: «Ушундан кийин эмне жөнүндө сурасам – мени шерик кылбайсыз. Мени жетиштүү эле кечирдиңиз (деп ойлоймун)»
77. Дагы жолун улантышты. Бир шаар элине жеткиче басышты. Алардан тамак-аш сурашты эле, экөөсүн конок кылуудан баш тартышты. Анан ошол жерден урап калган бир дубалды тапканда (Кызыр) аны (кайра) тикелеп койду. (Муса болсо, өздөрүнө урмат-сый көргөзбөгөн элдин шаарындагы эски дубалды оңдоп, жакшылык кылган Кызырга түшүнбөй): «Эгер кааласаңыз бул ишиңизге (эмгек) акы алсаңыз болмок» деди.
78. (Анда Кызыр айтты:) «Бул сени менен менин ортобуздагы ажырашуу! Эми, сага сен сабыр кыла албаган нерселердин кабарын берейин:
79. Кеме (жөнүндө айтсам,) ал деңизде тиричилик кылган мискин-кедейлердики болчу. Мен аны

قَالَ لَا تَأْخُذْ بَعْمَآئِسِيتُ وَلَا تُرْهِقْنِي
مِنْ أَمْرِي عُسْرًا ﴿٧٣﴾

فَانْطَلَقَا حَتَّى إِذَا الْيَاقُظَةُ أَقْبَضَتْهُمَا قَالَ أَفَلَمْ تَكُنْ
نَفْسًا زَكِيَّةً تُعَدِّقُ نَفْسِي لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا
فَكْرًا ﴿٧٤﴾

﴿٧٥﴾ قَالَ أَرَأَيْتَ لَكَ إِلَهًا لَّنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ
صَبْرًا ﴿٧٥﴾

قَالَ إِن سَأَلْتُكَ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَهَا فَلَا تُصَيِّحْ
فَدَبَلْتَ مِنَ الَّذِي عُدُّكَ ﴿٧٦﴾

فَانْطَلَقَا حَتَّى إِذَا أَتَيَا أَهْلَ قَرْيَةٍ اسْتَطْعَمَا
أَهْلُهَا فَأَتَوْا أَنْ يُصَيِّفُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا
جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقَضَ فَأَقَامَهُمَا قَالَ لَوْ شِئْتَ
لَتَّخَذْتَ عَلَيْهِ أَجْرًا ﴿٧٧﴾

قَالَ هَذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ سَأُنَبِّئُكَ
بِبَعْضِ مَا لَمْ تَسْتَطِيعَ عَلَيْهِ صَبْرًا ﴿٧٨﴾

أَمَّا السَّفِينَةُ فَكَانَتْ لِمَسْكِينٍ يَعْمَلُونَ

тешип койууну кааладым. (Мунун себеби) алардын кайткан жолунда бардык кемелерди басып алуучу (каракчы) падыша бар эле.

80. Жана(гы) наристеге келсек, анын ата-энеси момун пенделер эле. Биз (ал бала чоңойгондо каапыр болуп) ата-энесине (адам чыдагыс) каршылык жана каапырлык көргөзүүсүнөн корктук.

81. Анан Раббиси ал экөөсүнө тазараак, ырайымдуураак (перзентти) алмаштырып беришин кааладык.

82. Ал эми дубал шаардагы эки жетим баланыкы болуп, түбүндө экөөнө аталган (мурас) казына бар эле. Алардын атасы жакшы адам болгон. Анан Раббин эки (жетим) бой жетип, өз казыналарын өздөрү чыгарып алуусун каалады. (Бул кайып илимдери) Раббин тарабынан болгон Ырайым. Мен буларды өзүмчө аткарганым жок. Сен сабыр көргөзө албаган окуялардын жандырмагы ушулар»¹

فِي الْبَحْرِ فَأَرْدْتُ أَنْ أُحْيِيَهَا وَكَانَ وَزَاءُ هُمُ
مَلِكٌ يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ غَصْبًا ﴿٥٠﴾

وَأَمَّا الْغُلَامُ فَكَانَ أَبَوَاهُ مُؤْمِنَيْنِ فَخَشِينَا أَنْ
يَرَهُمَا طَغَيْنَا أَكْفَرًا ﴿٥١﴾

فَأَرَدْنَا أَنْ يُبْدِلَهُمَا رَبُّهُمَا خَيْرًا مِّنْ زَكَاةٍ
وَأَقْرَبَ رَحْمًا ﴿٥٢﴾

وَأَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِي
الْمَدِينَةِ وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزٌ لَهُمَا وَكَانَ أَبُوهُمَا
صَالِحًا فَأَرَادَ رَبُّكَ أَنْ يَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا
وَيَسَخِّرَ لَهُمَا فَكَرَهُمَا رَحْمَةً مِّنْ رَبِّكَ
وَمَا فَعَلْنَاهُ عَنَّا أَمْرٌ ذَٰلِكَ تَأْوِيلُ مَا لَمْ
تَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ﴿٥٣﴾

1 Бул икаяда көп пайдалуу таалимдер бар. Кээ бирөөлөрүн санап отобуз: 1) Илимдин пазилети. Муса илим үйрөнүү үчүн өз элинен сапарга чыкты. 2) Илимдин зарылдыгы. Бирөөгө бир нерсени үйрөтүүдөн мурда өзү ошол нерсени жакшы билиши керек. 3) Өз кызматчысы менен тамактануу— Пайгамбардын сүннөтү. 4) Кызыр Пайгамбар эмес. Эгер Пайгамбар болсо анык айтылат болчу. 5) Мугалимге урмат. Эгер мугалим өзүнөн төмөн даражадагы адам болсо да, аны жогору баалоо керек. Муса Пайгамбар болуп туруп, Пайгамбар эмес Кызырды илими үчүн сыйлады. 6) Сабырсыздык - илимсиздиктен. «Өзүң толук кабардар болбогон нерсеге кантип сабыр кылмак эсиң» - дейт Кызыр. 7) Өкүм чыгарууга шашылбоо. 8) Ниет башка, иш башка. Муса Кызырга «Аллаһ кааласа, сабыр кылганымды көрсөзү» - деди эле, иш жүзүндө сабыр кыла албай калды. 9) Унутканга күнөө жок. Мусанын биринчи жолку каяшасын унуткандан улам жасаганын Кызыр кабыл алды. 10) Чоң күнөөнү жок кылуу үчүн кичинекей күнөөнү жасоого аргасыз болуу. Мисал үчүн Кызырдын иштери. 11) Бирөөнүн малын же жанын сактоо үчүн анын бузумун сурабай колдонсо күнөө жок: Кызыр кеме ээлеринин жанын сактоо үчүн өздөрүнөн сурабай эле кемени тешип койду. 12) Кеме сыяктуу мүлкү бар болсо да, эгер тартыш жашаса

83. (О, Мухаммад! Яхудийлер, христиандар жана мушриктер) Сенден Зулкарнайн¹ жөнүндө сурашат. Айткын: «Азыр мен силерге ал жөнүндөгү (Аллаһ мага вахий кылган) кабарды окуп беремин:
84. Чыныда, Биз ага жер бетинде улуу салтанат – бийлик жана ар бир нерсенин себептерин, мүмкүнчүлүктөрүн бердик.
85. Анан ал (аскери менен) бир себеп артынан түшүп, жол тартты.
86. Күн батыш тарапка жеткенде, күндүн карарган сууда (мунарыкта) батып баратканын көрдү. Ал «суунун» жанында бир элге жолукту. Биз айттык: «О, Зулкарнайн, сен бул элди же азаптайсың же аларга жакшы мамиле жасайсың?»² (Ошентип, Зулкарнайн бир элге жетип барып...)
87. «Заалымдарын азыр эле жазалайбыз кийин Раббилерине кайтарылганда Өзү оор азап менен жазалайт» - деди.
88. Ал эми, ыйман келтирип, салих-жакшы иш жасаган адамга болсо, жакшы сыйлык (Бейиш) бар. Биз

وَسْأَلُوكَ عَنِ الْقَرْيَةِ الَّتِي سَأَلُوا
عَلَيْكَ مِنْهَا ذِكْرًا ﴿٨٣﴾

إِنَّا مَكَّنَّا لَهُ فِي الْأَرْضِ وَهَاتَيْنَاهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ
سَبَبًا ﴿٨٤﴾

فَاتَّبَعَ سَبَبًا ﴿٨٥﴾

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَغْرُبُ فِي
عَيْنِ حَوْفٍ رَاسٍ وَوَجَدَ عِنْدَهَا قَوْمًا قُلْنَا إِنَّ الْقَرْيَةَ
إِنَّمَا أَنْتَ تُعَذِّبُ وَإِنَّمَا أَنْتَ تُخَذِّلُ فِيهَا مَعْصِيَتُكَ ﴿٨٦﴾

قَالَ أَمَّا مَنْ ظَلَمَ فَسَوْفَ نُعَذِّبُهُ عَذَابًا يُؤْتِي رِيحَهُ
فِي عَذَابِهِ عَذَابًا يُنْفَخُ ﴿٨٧﴾

وَأَمَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُ جَزَاءُ الْحُسْنَىٰ
وَسَنُقُولُ لَهُ مِنْ أَمْرِ رَبِّكَ ﴿٨٨﴾

«мискин-кедей» деп атама берет. «Кеме (жөнүндө айтсам,) ал деңизде тиричилик кылган мискин-кедейлердики болчу» дейт Кызыр.

1 Кээ бирөөлөр бул кишини Александр Македонский менен алмаштырып алышат. Александр Македонский арабча тарыхый булактарда Искандар Макдуний деген ат менен белгилүү.

2 Зулкарнайн ыймандуу падыша болгон. Анын жортуулдары деле баскын жасоо максатын көздөбөй, элдерди ар кандай зулумдардан куткаруу жана заалымдарды жазалоо үчүн болгон. Бул аяттан Аллаһ Зулкарнаинды өз ишинде ыктыярдуу кылганы белгиленүүдө.

дагы ага өз амирибизден жакшы сөздөрдү айтабыз».

89. Кийин (Чыгышка кайтып келип, Аллаһ көргөзгөн) себептерди ээрчиди.

ثُمَّ اتَّخَذَ سَبَبًا ۝

90. Ушул бойдон күнчыгышка жетти да, Күндүн бир элдин үстүнөн нур чачып турганын көрдү. Биз бул элге Күндөн бөлөк «чүмбөт» кылбаган элек.¹

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ رَجَعَهَا تَطْلُعُ عَلَىٰ قَوْمٍ لَّمْ يَجْعَلْ لَهَا مِنْ دُونِهَا كِسْفًا ۝

91. Ошондой эле. Биз аны (Зулкарнайнды) алдындагы бардык өнөр-билими менен кошуп ороп алганбыз.²

كَذَٰلِكَ وَقَدْ أَحَطْنَا بِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا ۝

92. Кийин дагы бир себептин артынан түштү.

ثُمَّ اتَّخَذَ سَبَبًا ۝

93. Качан тээ (алыстагы) эки тоонун арасына жеткенде, ал эки тоонун алдында тап-такыр сөз түшүнбөгөн элге жолукту.

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ وَجَدَ مِنْ دُونِهِمَا قَوْمًا لَّا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ قَوْلًا ۝

94. Алар айтышты: «О, Зулкарнайн! (Мына бул тоонун ары жагындагы) Яжуж-Мажуж (эли) жер бетинде бузукулук (зулумдук) кылышууда. (Эмне дейсиң,) биз менен алардын арасына (бекем бир) тосмо-дубал жасап беришин үчүн сага акы чогултуп берсек болобу?»

قَالُوا يٰذَا الْفَرَقَيْنِ إِنْ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ مُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا عَلَىٰ أَنْ تَجْعَلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا ۝

95. (Зулкарнайн) айтты: «Раббим мага берген нерсе (бийлик, илим, өнөр силер берген нерседен) жакшыраак. Андан көрө мага күч-кубат жагынан жардам кылгыла,

قَالَ مَا مَكَّنِّي فِيهِ رَبِّي خَيْرٌ فَأَعِينُونِي بِقُوَّةٍ أَجْعَلْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا ۝

1 Бул эл, үстүнө үй салууну да, кийим кийүүнү да билбеген, күндөн башка жамынчысы болбогон, илим-маданияттан өтө артта калган, жанайы эл экен.

2 Зулкарнайн илимден эң алыс жерде болгону менен Аллаһ Тааланын илими аны жана ал жасаган бардык иштерди ороп, камтып турат.

силер менен алардын арасына
тосмо куруп берейин.

96. (Оболу) эки тоо менен барабар
болгонго чейин темир сыныктарын
алып келгиле» (Зулкарнайн эки
бийик тоонун арасына тосмо жасоо
үчүн оболу алардын арасын темир
сыныктары менен толгүрттү. Бул
иш бүткөндө, улуу от жактырыш...)»
«(Үйлөгүч аспап менен) үйлөгүлө»
- деди. Качан ал (темир тосмо кып-
кызыл) от болуп калганда айтты:
«Эритилген мис алып келгиле,
үстүнө куямын».

97. Анан «Эми, алар бул тосмонун
үстүнө чыга да албайт, аны теше да
алышпайт» - деди.

98. (Бардык ишин бүтүргөндө): «Бул
Раббимдин ырайымы. Эми, качан
Раббимдин (Яжуж-Маъжуж чыгат
деген) убадасы келген күнү Өзү
аны тегиздеп коёт (жана Яжуж-
Маъжужга жол ачат). Раббимдин
убадасы – акыйкат» - деди.

99. Биз ошол (Яжуж-Маъжуж чыккан)
күнү аларды бири-бирине айкаш-
уйкаш кылып таштайбыз жана
«Сур» (кернейи) тартылганда
баарын (Өзүбүзгө) чогултабыз.¹

100. Ошол күндө каапырларга Тозокту
анык жолуктурабыз.

101. (Бул дүйнөдө) алардын көздөрү
Менин эскермелеримден

ءَاْتُوْنِي زُرَّ الْحَدِيْدِ حَتَّىٰ اِذَا سَاوَىٰ بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ
قَالَ اَنْفَحُوْا حَتَّىٰ اِذَا جَعَلَهُ نَارًا قَالَ ءَاْتُوْنِي اَوْفَىٰ
عَلَيْهِ قَطْرًا ﴿٩٦﴾

فَمَا اَسْطَعُوْا اَنْ يَّظْهَرُوْهُ وَمَا اَسْتَطَعُوْا اَلَّا
تَقْبَلُوْا ﴿٩٧﴾

قَالَ هٰذَا رَحْمَةٌ مِّن رَّبِّيْ فَاِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّيْ جَعَلَهُ
دُكَّانًا وَّكَانَ وَعْدُ رَبِّيْ حَقًّا ﴿٩٨﴾

وَنَزَّلْنَا بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ يَوْمَ الَّذِي نَجْعَلُ
فِي الصُّوْرِ فَمَجَعْنَاهُمْ مَّجْعًا ﴿٩٩﴾

وَعَرَّضْنَاهُمْ يَوْمَ الَّذِي نَكْفِيْنَ عَرْصًا ﴿١٠٠﴾

الَّذِيْنَ كَانَتْ اَعْيُنُهُمْ فِي غَظَابٍ عَن ذِكْرِيْ وَكَانُوْا

1 Убактысы келип, Зулкарнайндын тосмосу ураганда Яжуж-Маъжуж бири-бирин тебелеп, ааламды каптайт. Бул аят дагы бир түшүндүрмөдө төмөндөгүчө чечмеленет: «Биз ошол (Кыямат) күнү ал(адам)арды (коркунучтун күчтүүлүгүнөн) бири-бирине айкаш-уйкаш кылып таштайбыз жана «Сур» (кернейи) тартылганда баарын (Өзүбүзгө) чогултабыз».

MAZMUNU

№	Сүрө	Бети	Түшкөн жери	السورة
1	Фатиха	1	Макка	سورة الفاتحة
2	Бакара	2	Медина	سورة البقرة
3	Али Имран	80	Медина	سورة آل عمران
4	Ниса	125	Медина	سورة النساء
5	Маида	173	Медина	سورة المائدة
6	Анъам	208	Макка	سورة الأنعام
7	Аъраф	247	Макка	سورة الأعراف
8	Анфал	290	Медина	سورة الأنفال
9	Тауба	307	Медина	سورة التوبة
10	Юнус	340	Макка	سورة يونس
11	Худ	363	Макка	سورة هود
12	Юсуф	387	Макка	سورة يوسف
13	Раад	409	Медина	سورة الرعد
14	Ибрахим	421	Макка	سورة إبراهيم
15	Хижр	432	Макка	سورة الحجر
16	Нахл	444	Макка	سورة النحل
17	Исра	469	Макка	سورة الإسراء
18	Кахф	490	Макка	سورة الكهف
19	Марьям	512	Макка	سورة مريم
20	Таха	527	Макка	سورة طه
21	Анбия	547	Макка	سورة الأنبياء
22	Хаж	565	Медина	سورة الحج
23	Муъминун	583	Макка	سورة المؤمنون
24	Нур	599	Медина	سورة النور
25	Фуркан	615	Макка	سورة الفرقان
26	Шуара	629	Макка	سورة الشعراء
27	Намл	652	Макка	سورة النمل

сөздөрү түгөнөөрдөн мурун сыя түгөнүп калат”.¹

110. Айткын: «Мен силер сыяктуу эле кишимин. (Болгон айырмачылыгыбыз) мага (Раббимден мындай деген) вахий жиберилет: «Силердин кудайыңар – Жалгыз Кудай. Ким Раббисине (бактылуу абалда) жолугууну кааласа, (Аллахтын Шариатына ылайык) жакшы амал кылып, Раббисине ибадат кылганда (Ага) эч нерсени шерик кошпосун!»²

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُ الْكَافِرِينَ
وَلَوْ كُنْتُ فَتَنًا لَّكَانَ يَرْجُو إِقَاءَ رَبِّيَ، فَلْيَعْمَلْ
عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ إِنَّهُ كَانَ

1 Дал ушул аятты кубаттаган дагы бир аятта Аллаһ Таала айтат: «Эгер жер бетиндеги бардык дарактар калем болуп, деңиз жана анын артынан жети деңиз болсо да Аллахтын Сөздөрү түгөнмөк эмес! Чынында Аллаһ – Кудуреттүү, Даанышман!»

2 Мусулман пенде ибадат кылганда рия (эл көрсүн) жана сумъа (эл уксун) үчүн жасаса кичинекей ширк болот. Рия жана сумъа аралашпаган, Аллахтын гана ыразычылыгын коздоп жасалган ибадаттарга «ыклас менен жасалган ибадат» деп аталат. Дал ушундай ибадаттар гана өз ээсин Акыретте бактылуу кылат.

19 «Марям» сүрөсү¹

سُورَةُ مَرْيَمَ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كَمِيعَةٍ ۝

ذِكْرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ عَبْدَهُ زَكَرِيَّا ۝

إِذْ نَادَى رَبَّهُ رَيْدًا خَفِيًّا ۝

قَالَ رَبِّ إِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي وَاشْتَعَلَ
الرَّأْسُ شَيْبًا وَلَمْ أَكُنْ بِدُعَاؤِكَ رَبِّ
شَقِيًّا ۝

وَإِنِّي خِفْتُ الْمَوْلَىٰ مِنْ وَرَآئِي
وَكَاثِبَ أَمْرًا يُعَاقِرُنِي الْهُدَىٰ
لَذَلِكَ وَلَيْتَ ۝

يَرْثِي وَيَبْرُؤُا إِلٍ يَقْبُوبُ وَأَجْعَلُهُ
رَبِّ رَضِيًّا ۝

يَزَكَرِيَّا إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ اسْمُهُ
يَحْيَىٰ لَمْ نَجْعَلْ لَهُ مِنْ قَبْلُ سَمِيًّا ۝

1. Каф, Хаа, Яаа, Айын, Саад.²
2. (Бул –) сенин Раббин пендеси Закарияга берген Ырайымынын кабары.
3. Эстегин, ал Раббисине жашыруун түрдө жалбарып,
4. (мындай) деди: «О, Раббим! Менин муун-сөөктөрүм бошошуп, карылыктан чач агара баштады! О, Раббим, мен эч качан Сага дуба кылып таалайсыз болгон эмесмин!
5. Мен артымдагы жакындарымдан кооптонуп жатамын. Аялым туубас болуп калган. Өз даргөйүңдөн мага бир дос (перзент) берчи?!³
6. Ал мага жана Яькубдун (ыймандуу) урпактарына мураскор болсун! О, Раббим, Аны Өзүңдүн ыраазычылыгыңдын кызматкерлеринен кылгай элең?!»
7. «О, Закария! Биз сени Яхйа деген наристе менен сүйүнтөбүз! Биз мурун ага (эч кимди) адаш кылган эмеспиз»⁴

1 Бул сүрө токсон сегиз аят, Маккада түшкөн.

2 Булар адаттагыдай, мааниден ажыратылган тамгалар. Маанисин жалгыз Аллах билет.

3 Себеби, анын коомунда анын ишин (жалгыз Аллахка чакыруу милдетин) аркалоого ылайыктуу адам калбай калган. Закария өз жакындарын жана элин түз жолдон адашып кетпесе экен деп, кооптонуп, бир перзентим болсо, ишимди улантып кетээр эле деп үмүт кылууда.

4 Мындан илгери бул ысым менен эч бир адам баласы аталган эмес. «Адаш» «атташ»,

8. «О, Раббим!» деди (Закария) мага кайдагы перзент?!
Аялым туубас болсо, өзүм карылыктын чегине жетип калган болсом?!»¹
9. «Ошондой» – деди (Аллаһ) – Раббин айтат: «Бул Мага женил. Өзүңдү деле мындан мурун Мен жаратканмын. (Анда) сен дагы эч нерсе эмес (жок) элең».
10. «О, Раббим! Анда мага (көнүлүмдүн бейпилдиги үчүн) бир белги көргөзчү?!»-деди (Закария) «Сага белги: соп-соо туруп, үч түн бою адамдарга сүйлөй албай каласың»-деди (Аллаһ)²
11. Ал (ибадатканадагы) михрабдан³ коомуна чыкты жана «түнү-күнү мактоо сөздөрүн айткыла» деп, (ымдап) ишаарат кылды.
(Ошентип, арадан белгилүү убакыт отуп Яхйя туулду, атасынан жакшы тарбия көрдү. Эми акылы толо баштаганда ага Аллаһ Таала айтты:)
12. «О, Яахйя! (Ыйык) Китепти(н өкүмүн) бекем карма!» Биз ага өкүм-шариятты наристелигинде берген элек.

قَالَ رَبِّ اَلَيْسَ لِي عَلَمٌ وَكَانَتْ
اَمْرًا لِّي عَاقِرًا وَفَدَّ بَلَغْتُ مِنَ الْكِبَرِ
عَيْنًا ۝

قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَيَّ هَيِّئٌ
وَقَدْ خَلَقْتُكَ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ تَكُ شَيْئًا ۝

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً قَالَ اِنَّكَ
اَلَا تُكَلِّمُ النَّاسَ ثَلَاثَ لَيَالٍ سَوِيًّا ۝

فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ فَأَوْحَى
إِلَيْهِمْ اَنْ سَبِّحُوا بُكْرَةً وَعَشِيًّا ۝

يَتَّبِعُنِي حَذَّ الْكَتَبِ بِقُوَّةٍ وَالتَّيْنَةُ
الْحَكْمَ صَبِيًّا ۝

«аты окшош» деген мааниде.

- 1 Закария перзентсиздиктен кысылган жүрөгүн Раббисине бошотуп, перзентим болсо жакшы болмок деп арзуу кылган. Бирок, мындай болуп кетишин күтпөгөн. Эми, Аллаһ дубасын кабыл алганын билип, шанып, таңыркап калган учуру.
- 2 Бул Закарияга Аллаһтан моожиза болду. Ал сүйлөй албаганы менен ибадат сөздөрүн эч кыйналбай сүйлөп жатты. Ибадаткананын михраб (төркү) бөлүгүнө кирип алып, зикир, ибадат менен алек болду. Яхйянын дүйнөгө келиши азын жалгыз өзүнө эмес, диний жетекчиге муктаж болгон элге да кубанычтуу кабар эле.
- 3 Михраб – ибадатканалардын кыбыла тарабындагы диний жетекчинин орду.

13. Жана Биз ага Өзүбүздөн мээримдүүлүк, тазалык касиеттерин тартууладык. Ал - такыбаа,
14. ата-энесине кайрымдуу болду. Текеберленген (таш жүрөк) жана (Раббисине) каршы чыгуучу болбоду.
15. Ага туулган күнүндө, өлгөн күнүндө жана кайра тирилген күнүндө (Аллахтын) салам(ы) болсун!
16. (О, Мухаммад,) сен Китепте (Кураанда) Марямды(п икаясын) эсте: Бир кезде ал өз үй-бүлөсүнөн чыгыш-тараптагы (бир) жерге бөлүнүп чыгып,
17. Алардан чүмбөттөнүп алды.¹ Анан Биз ага Өз Рухубузду (Жебирейил периштени) жибердик. Ал Марямга кадимки инсан кейпинде көрүндү.
18. (Анда, Марям) айтты: «Мени сенден Рахман (Аллах) сактасын! Эгер Аллахтан коркуучу болсоң, (мага жолобогун)!»
19. «(Коркпо) – деди ал – Мен Раббиндин элчиси (периште)мин. Сага аруу перзент бериш үчүн (жиберилдим)»
20. (Марям) айтты: «Мага эч бир (эркек) адам кол тийгизбеген (кыз бала) жана сойку эмес болсом, кайдан бала болсун?!»
21. (Периште) айтты: «(Ооба) ушундай. Бирок, Раббин

وَحَنَانًا مِّن لَّدُنَّا وَزَكَاةً وَكَانَ تَقِيًّا ۝

وَنَزَّلْنَاهُ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ جَبَّارًا عَصِيًّا ۝

وَسَلَّمَ عَلَيْنَا يَوْمَ وُلِدَ وَيَوْمَ يَمُوتُ وَيَوْمَ يُبْعَثُ حَيًّا ۝

وَإِذْ كُنَّا فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ إِذِ اتَّخَذَتْ مِنْ أَهْلِهَا مَكَانًا شَرْفِيًّا ۝

فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا ۝

قَالَتْ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنكَ إِن كُنْتَ تَقِيًّا ۝

قَالَ إِنَّمَا أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ لِأَهَبَ لَكِ غُلَامًا زَكِيًّا ۝

قَالَتْ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَلَمْ يَمَسِّنِي بَشَرٌ وَلَمْ أَكُ يَفِيًّا ۝

قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكِ هُوَ عَلَىٰ هَيْئٍ

¹ Эч кимге корүмбөгөн жерге барып, Аллахка сыйынып, таат-ибадат менен алек болду.

айтты: «Аны адамдар үчүн (Өз кудуретибизден) белги жана Ырайым кылып жаратабыз. Бил иш тагдырда чечилип калган» *(Периште ушул сөздөрдү айтып, Марямдын койногунун жакасына дем салды. Ушул демден улам...)*

22. Ал (Ыйсага) кош бойлуу болуп, аны менен алыска кетип калды.
23. Анан, (катуу) толгоо (азабы) аны (бийик жердеги) курма дарагынын бутагына алып келди. (Ошол жерде төрөгөн соң ачкачылыктан, суусагандан жана да эң коркунучтуусу адамдардын ушак сөздөрүнөн коркуп:) «О, кана эми, ушуга чейин эле өлүп калган жана тап-такыр унутулуп кеткен болсом!» - деди.
24. Ошондо, андан ылдыйраак жерден (Жебирейил периште үн катты): «Кайгырба, Раббин бутундун астынан суу (дарыя) агызып койду.
25. Жана өзүңө курма бутагын силкитсең, сага жаңы, таза мөмөлөрүн түшүрөт.
26. Эми, (ошолордон) жеп-ичип, (перзентин менен) кубан! Ал эми, адамдардан бирөөнү көрсөң (ымаа-ишаарат менен): «Мен Рахман (Аллаһ) үчүн сүкүт чалууну назир кылып койдум эле. Бүгүн эч кимге сүйлөбөймүн» дегин.¹
27. (Марям) баласын көтөрүп коомуна келгенде, (ар жактан ажылдашып

وَلَنَجْعَلَنَّهَا آيَةً لِلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِنَّا
وَكَانَ أَمْرًا مَّقْضِيًّا ﴿٢٢﴾

﴿وَحَمَلَتْهُ فَانْتَبَذَتْ بِهَا مَكَانًا قَفِيًّا ﴿٢٣﴾

فَاجَاءَهَا الْمَخَاضُ إِلَى جُذْعِ النَّخْلِ
قَالَتْ يَلَيْتَنِي مِتُّ قَبْلَ هَذَا وَكُنْتُ
نَسِيًّا قَفِيًّا ﴿٢٤﴾

فَتَادَّبَهَا مِنْ تَحْتِهَا أَلَّا تَحْزَنِي قَدْ جَعَلَ رَبُّكِ
تَحْتَكِ سَرِيًّا ﴿٢٥﴾

وَهُزِّي إِلَيْكِ بِجُذْعِ النَّخْلِ تُسْقِطُ عَلَيْهِ
زُطُفًا جَنِيًّا ﴿٢٦﴾

فَكُلِي وَأَشْرَبِي وَفَرِي عَيْنًا وَآمِنًا نَكِيًّا مِنْ
النَّاسِ أَحَدًا أَفْعُولِي إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَنِ
صَوْمًا فَلَنْ أُكَلِّمَ الْيَوْمَ إِنْسِيًّا ﴿٢٧﴾

فَأَتَتْ بِهَا قَوْمَهَا خَمْلَةً قَالَ أَوَلَمْ تَرَ لِقَدْ

¹ Ошол кезде адамдар аткарчу ибадаттын бир түрү - «Мен Аллаһ үчүн баланча күн сүкүт чаламын (эч ким менен сүйлөшпөймүн)» деп назир (Аллаһ үчүн ниет) кылышкан.

мындай) дешти: «О, Марям! Сен болбогон уят иш жасаптырсың!

جَنَّبَ سَتِيرَافَرِيَا ۝١٧

28. О, Харундун карындашы! Сенин атаң бузук, апаң сойку эмес эле го!»

يَتَأَخَذَ هَؤُلَاءِ مَا كَانَ أَبُوكَ أَمْرًا سَوِيًّا
وَمَا كَانَتْ أُمُّكَ بَغِيًّا ۝١٨

29. Марям («бөбөгүмдөн сурагыла» дегендей) ага ишарат кылды. «Бешиктеги бөбөк менен кантип сүйлөшөбүз?!» дешти. *(Ошондо, Аллах Өзүнүн Кудурети менен бөбөк – Ыйсаны сүйлөтүп, ал апасынын аруу-таза экенине куболук берип.)*

فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ قَالُوا كَيْفَ نُكَلِّمُ مَنْ كَانَ فِي
الْهَيْدِ صَبِيًّا ۝١٩

30. Айтты: «Мен – Аллахтын пендесимин.¹ Ал (Өзүнүн келечектеги тагдыр-жазмышы боюнча) мага китеп берип, пайгамбар кылды.

قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ ءَاتَنِي الْكِتَابَ وَجَعَلَنِي
نَبِيًّا ۝٢٠

31. Ал мени кайда барсам берекеттүү кылып, мага – денемде жаным болсо эле – намаз окуп, зекет берүүнү,

وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنْتُ وَأَوْصَانِي
بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ مَا مَدُمْتُ حَيًّا ۝٢١

32. Апама жакшылык кылууну буюрду. Жана Ал мени таалайсыз, ташбоор-текебер кылбады!

وَبَرَّأَ بَوْلَدِي وَأَعْرَضَنِي عَنْ بَخِيلٍ
سَقِيمٍ ۝٢٢

33. Жана мен туулган, өлгөн жана кайра тиришкен күндөрүмдө мага (Аллах тарабынан) тынчтык-амандык болсун!»

وَالسَّلَامُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدْتُ وَيَوْمَ أَمُوتُ
وَيَوْمَ أُبْعَثُ حَيًّا ۝٢٣

34. (Яхудийлер менен христиандар) шек-күмөндө болуп жаткан Марямдын уулу Ыйса (жөнүндөгү) Аллахтын Сөзү – ушул.²

ذَٰلِكَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ قَوْلَ الْحَقِّ الَّذِي
فِيهِ يَمْتَرُونَ ۝٢٤

1 Демек, ал кудай эмес жана анда эч бир кудайлык касиети жок.

2 Ыйса жөнүндө не яхудийлер, не христиандар анык, далилдүү пикир айта алышпайт. Бардык айткандары шек-күмөндөргө негизделген. Ошондон улам бирөөлөрү аны «тирүү кудай» десе, башкасы аны «кудайдын уулу», дагы бирөөлөрү «үч кудайдын үчүнчүсү» дешет. Жогорку аяттагы сөздөр гана Ыйса жөнүндө акыйкатты баян

35. (Пенделери арасынан бирөөнү)
Өзүнө бала кылып алуу Аллахка
ылайык эмес! Ал (мындан) Таза!
Эгер Ал бир ишти өкүм кылса, ага
карап «бол!» деши менен болуп
калат.
36. «Чынында, менин жана силердин
Раббинер – Аллах! Өзүнө гана
ибадат кылгыла! Ушул гана эң
Туура Жол!»
37. Кийин жамааттар (Ыйса жөнүндө)
талашып-тартыша баштады.
Каапыр адамдарга Улуу Күбөлүк
Күнүндө (Кыяматта) Тозок болсун!
38. Бизге келээр күнү, алардын кулагы
аябай сак, көзү көрөгөч болуп
калат.¹ Бирок, заалымдар ал Күнү
терең адашууда.
39. (О, Мухаммад!) Сен аларды
бушаймандык күнүнөн эскерт!
Ал Күнү иш чечилиш (Тозокко
түшүшү анык болуп) калат.
Алар болсо, ыйман келтирбей
(дүйнө жыргалдарына) мас болуп
жүрүшөт.
40. Жерди жана анда болгондун
баарын Өзүбүз мураска алабыз
жана бардыгы Бизге кайтышат.
41. Жана сен (оо, Мухаммад), Китепте
Ибрахимди эстегин. Ал чынчыл
Пайгамбар эле.²

مَا كَانَ لِلَّهِ أَنْ يَتَّخِذَ مِنْ وَلَدٍ سُبْحَانَهُ إِذَا
قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٣٥﴾

وَإِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ
مُسْتَقِيمٌ ﴿٣٦﴾

فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ
كَفَرُوا مِنْ مَّشْهَدِ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٣٧﴾

أَسْمِعْ بِهِمْ وَأَبْصِرْ يَوْمَ يَأْتُوتُنَا لَكِنِ الظَّالِمُونَ
الْيَوْمَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٣٨﴾

وَأَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ إِذْ قُضِيَ الْأَمْرُ وَهُمْ فِي
غَفْلَةٍ وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٩﴾

إِنَّا لَنَحْنُ رَبُّ الْأَرْضِ وَمَنْ عَلَيْهَا وَإِنَّا
بُرْجَعُونَ ﴿٤٠﴾

وَأَذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا
نَبِيًّا ﴿٤١﴾

кырган: Ал Аллахтын Кудуретинин белгиси, («бол» дегенден улам жаралган) Сөзү
жана салих пайгамбары.

1 Өздөрүнүн адашкандыгы жөнүндөгү сөздү жакшы түшүнүп, амал китептериндеги
кылмыштарын көрүп, жадагалса, Тозок коркунучун да анык угуп, көрүп: «Оо,
Рабби, бардыгын көрдүк, эми бизди дүйнөгө кайтарсаң салих амал кылып,
ыймандуулардан болор элек» дешет.

2 Ибрахим – пайгамбарлардын атасы. Анткени, Кураанда эскерилген пайгамбарлар

42. Бир кезде ал атасына: «О, атаке, эмне үчүн укпай турган, көрбөй турган жана өзүңүзгө эч пайдасы тийбей турган «кудайларга» ибадат кылуудасыз?
43. О, ата! Мага сизге келбеген илим (пайгамбарлык) келген. Эми, (таш кудайлардан кол үзүп) мага ээрчиңиз, сизди Туура Жолго (Жалгыз Аллахка сыйынууга) баштаймын.
44. Атакебай, шайтанга сыйынбаңыз!¹ Чынында, шайтан Рахманга (Аллах Таалага) каршы чыгуучу!
45. Атаке, мен сизди Рахмандын азабы кармабаса экен деп коркомун. Анда сиз шайтанга дос болуп каласыз!»-деди.
46. (Анда атасы) айтты: «Оо, Ибрахим, эмне, сен менин кудайларымдан түнүлдүңбү?! Эгер (мунунду) токтотпосоң таш менен уруп (өлтүрүп) койомун! Жогол! Көпкө чейин мага сүйлөбө!»
47. (Ибрахим) айтты: «Саламат болуңуз! Бирок, мен Раббиме дуба кылып, сиздин күнөөңүздү кечиришин сураймын. Ал мага Ырайымдуу.²

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ يَتَابَتِ لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ وَلَا يُغْنِي عَنْكَ شَيْئًا ۖ ﴿٤٢﴾

يَتَابَتِ إِنِّي قَدْ جَاءَنِي مِنَ الْعِلْمِ مَا لَمْ يَأْتِكَ فَاتَّبِعْنِي أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا ۖ ﴿٤٣﴾

يَتَابَتِ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَانَ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلرَّحْمَنِ عَصِيًّا ۖ ﴿٤٤﴾

يَتَابَتِ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يَمَسَّكَ عَذَابٌ مِنَ الرَّحْمَنِ فَتَكُونَ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا ۖ ﴿٤٥﴾

قَالَ أَرَأَيْتَ إِنْ عَلَيَّ الْهَيْبَةُ بِمَا يَبْرَاهِيمَ لَيْسَ لَكَ تَنْتَهُ لَا أَرْجِعُكَ وَأَهْجُرُ فِي مِلَّتِنَا ۖ ﴿٤٦﴾

قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكَ سَأَسْتَغْفِرُكَ رَبِّي إِنَّهُ كَانَ بِي حَفِيًّا ۖ ﴿٤٧﴾

анын урпактары. Жадагалса Мухаммад саллаллоху алайхи ва саллам дагы анын уулу Ысмайылдан тараган арабдардан.

1 Эгер адам-пелде Аллахтан башка эмнеге же кимге сыйынбасын. анын өкүмү Шайтанга сыйынган болот.

2 Ибрахим ушинтип атасынан жаман мамилеге кабылса да аны көп даават кылып, «кайтсаңыз күнөөңүздү Аллахтан сурап алайын» деп, үмүт жана көп дубаларды кылды. Аллахка жалбарып, атасынын күнөөлөрүн кечиришин сурады. Бирок, атасынын Аллахтын душманы экени маалым болгондо, ал үчүн Аллахка дуба кылуусун токтотту жана өзүнүн ага тиешеси жоктугун жарыялады.

48. «Мен силерди жана силер дуба кылып (сыйышып) жаткан, Аллаһтан башка «кудайыңарды» таштап кетемин жана (жалгыз) Раббиме дуба кыламын! Жалгыз Раббиме дуба кылганым себептүү (силерге окшоп) таалайсыз болуп калбаймын деген үмүтүм бар».
49. Аларды жана Аллаһтан башка алар сыйынган (жалган) кудайларды таштап кеткен соң, Биз ага Исхак менен Якубду бердик жана экөөсүн тең пайгамбар кылдык.
50. Жана аларга (Ибрахим, Исхак, Якубдарга) Өз ырайымыбызды төгүп, аларга жогорку даражалуу мактоо сөздөрүн арнадык.¹
51. Сен (оо, Мухаммад), Китепте Мусаны да эстегин: Ал тандалган пенде жана элчи-пайгамбар болгон.²
52. Биз ага Тур тоосунун жанында, оң тарабынан бийик добуш менен чакырып, Өзүбүзгө жакындаттык.³
53. Жана Өз ырайымыбыздан Харунду (жардамчы) пайгамбар кылып бердик.
54. Китепте Ысмайылды да эстегин. Ал убадасына бекем элчи-пайгамбар эле.

وَأَعِزِّلْكُمْ وَمَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَأَدْعُوا رَبِّي عَسَىٰ أَلَّا أَكُونَ بِدُعَاءِ رَبِّي شَقِيًّا ﴿٤٨﴾

فَلَمَّا أَعِزَّلَهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَكُلًّا جَعَلْنَا نَبِيًّا ﴿٤٩﴾

وَوَهَبْنَا لَهُمْ مِنْ رَحْمَتِنَا وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ صِدْقٍ عَلِيًّا ﴿٥٠﴾

وَأَذْكُرِي الْكِتَابَ مُوسَىٰ إِنَّهُ كَانَ مُخْلَصًا وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا ﴿٥١﴾

وَنَذَرْنَاهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْأَيْمَنِ وَقَرَّبْنَاهُ نَجِيًّا ﴿٥٢﴾

وَوَهَبْنَا لَهُ مِنْ رَحْمَتِنَا أَخَاهُ هَارُونَ نَبِيًّا ﴿٥٣﴾

وَأَذْكُرِي الْكِتَابَ إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا ﴿٥٤﴾

1 Бул пайгамбарларды Кыяматка чейинки элдер мактап, акысына дуба кылышат. Эч ким аларды айыптабайт.

2 Тарыхтагы пайгамбарлар эки даражада болушкан: 1) Элчи-пайгамбар 2) Набий-пайгамбар. Элчи-пайгамбарлар Аллаһтан алган нерселерин элдерге жеткирүүгө милдеттендирилген. Элчи-пайгамбарга Аллаһ Дин-Шарият берет. Ал эми, набий-пайгамбар өзүнөн мурда өткөн элчи-пайгамбардын дининде болот жана ошонун динин жайылтат.

3 Ушуну аят Аллаһтын сүйлөө сыпатына далил болот. Анткени, Аллаһ ошол жерде Муса менен эч бир ортомчусуз, бирок көрүңбөй сүйлөшкөн.

55. Ал үй-бүлөсүн (жана элин) намазга, зекетке буюрган жана Раббисинин алдында Анын ыраазычылыгына ээ болгон адам.
56. Китепте Идристи да эсиңе ал. Ал чынчыл пайгамбар болгон.
57. Биз аны жогорку мартабага көтөрдүк.
58. Ушулар Аллаһ нээмат берген пайгамбарлар. Алар(дан кээ бирөөлөрү) Адам (aleyhis-salam) дан. (Башкалары) Нух менен бирге деңизге көтөргөн адамдардан, (дагы бирөөлөрү) Ибрахим менен Исрайилдин (Яькубдун) урпактарынан жана Биз тандап алып, Туура Жолго баштаган (башка) кишилерден тарагандар. Эгер аларга Рахмандын аяттары окулчу болсо, ыйлап, сажда кылып жерге жыгылышат!¹
59. Андан соң алардын артынан (ушундай жаман) урпактар калды: Намазды окушпайт, дене кумарын ээрчип калышкан. Алар жакында катуу азапка жолугушат.
60. Ал эми, тооба кылып, ыйман келтирген жана салих (жакшы) амал жасаган адамдар Бейишке киришет жана аларга эч зулумдук (адилетсиздик) кылынбайт.
61. "Ади" бейиштерди пенделерине Рахман (Аллаһ) кайыптан убада берген. Чынында, Анын убадасы сөзсүз болуучу!²

وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَكَانَ عِنْدَ رَبِّهِ مَرْضِيًّا ﴿٥٥﴾

وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ إِدْرِيسَ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا ﴿٥٦﴾
وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا ﴿٥٧﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ مِنْ ذُرِّيَةِ آدَمَ وَمِمَّنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ وَمِنْ ذُرِّيَةِ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَمِمَّنْ هَدَيْنَا وَاجْتَبَيْنَا إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُ الرَّحْمَنِ خَرُّوا سُجَّدًا وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَكَانَ مِنْهُمْ شَاقِقًا ﴿٥٨﴾

فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهْوَةَ فَسَوْفَ يُلْقَوْنَ عَذَابًا ﴿٥٩﴾

إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ شَيْئًا ﴿٦٠﴾

جَنَّاتٍ عَذْيٍ الْيَوْمِ وَعَدَ الرَّحْمَنُ عِبَادَهُ بِالْعَذَابِ إِنَّهُ كَانَ وَعْدُهُ مَأْتِيًّا ﴿٦١﴾

1 Бул Кураани Каримдеги сажда аяттарынан бири. Ким сажда аяттарынан бирин окуса же укса ошол замат бир ирет сажда кылуусу – важып.

2 Аллаһ Таалаанын Өзү дагы, Анын Бейиши дагы кайып – көрүнбөйт. Момун пенделер

62. Анда (Бейиште) алар маанисиз сөздөрдү угушпайт. «Салам» деген сөздөрдү гана угушат. Ал жерде алардын (көз көрүп, кулак укпаган) ырыскылары эртели-кеч даяр турат.

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا إِلَّا سَلَامًا وَلَهُمْ رِزْقُهُمْ فِيهَا بُكْرَةً وَعَشِيًّا ﴿٦٢﴾

63. Биз пенделерибиздин арасынан такыба болгондоруна мурас кылып берчү Бейиш(тин баяны) ушул.

بِذَلِكَ الْجَنَّةُ الَّتِي قُورِثُ مِنْ عِبَادِنَا مَنْ كَانَ تَقِيًّا ﴿٦٣﴾

64. «Биз Раббиндин буйругу менен гана түшөбүз.¹ Биздин келечегибиздеги, бизге чейинки жана ал экөөсүнүн ортосундагы (учурдагы) иштердин баары Аллаһтын колунда. Раббин унутчаак эмес.

وَمَا نُنَزِّلُ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ لَهُ مَا يَشَاءُ آيَاتُنَا وَمَا خَلَقْنَا وَمَا يَنْبَغِي ذَلِكَ وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا ﴿٦٤﴾

65. (Сенин Раббин) асмандардын, жердин жана ал экөөсүнүн ортосундагылардын Раббиси! Демек, Анын Өзүнө гана ибадат кыл жана Анын ибадатына өзүңдү сабырдуулук менен көндүр! (Же) сен ага ысымында бир теңдеш бар экенин билесиңби?!»

رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ لِعِبَادَتِهِ هَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَمِيًّا ﴿٦٥﴾

66. (Каапыр) инсан: «Эгер, мен өлсөм, жакында (кайрадан) тирүү бойдон (мүрзөмдөн) чыгарылат бекенмин?!»- дейт.

وَيَقُولُ الْإِنْسَانُ أَإِذَا مَاتُكُ لَنُحْيِيهِ أَخْرِجْ حَيًّا ﴿٦٦﴾

67. (Ошол) инсан ойлобойбу, Биз аны мындан мурун эч нерсе эмес (жок) болгон кезде жараткан элек!²

أَوَلَا يَذْكُرُ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا بِكَ شَهِيدًا ﴿٦٧﴾

ошол көрбөгөн Раббидеринин көрүнбөгөн Бейишине ишенип ушунчалык ибадат кылууда. Эгер көрсө кантипээр экен!

1 Пайгамбарыбыз саллаллоху алайхи ва салламга вахий алып келүүчү Жебирейил периште бир мөөнөт кечигип келгенде, Илахий сөздү сагынып, куса болгон пайгамбарыбыз: «Тезирээк келбейт белең?» дегенде, Жебирейил ушинтип жооп берген.

2 Инсанды биринчи ирет жоктуктан жарата алган Аллаһ, экинчи ирет анын чириткен, майдаланган денесин кайрадан жарата алаарында шек жок. Башка бир аятта Аллаһ

68. (О, Мухаммад) Раббинче ант, Биз албетте, аларды жана шайтандарды (Кыяматтагы майданга) чогултуп, Тозоктун тегерегине чөгөлөтүп койобуз!
69. Кийин (каапырлардын) ар бир жамаатынын арасынан Рахманга аша чапкан күноолууларду сууруп чыгабыз (жана Тозокко биринчи ошолорду таштайбыз).
70. Анан Тозокко ким (биринчи) ылайыгыраак экенин Өзүбүз жакшы билебиз.
71. Силерден (Акыретке чогулган адамдардан) бардыгыңар тозокко келүүчүсүңөр. (Бул) Раббиндин каалоосу боюнча анык өкүм кылынган иш.¹
72. Андан соң Аллаһтан корккон (такыба) кишилерди куткарып, заалым (каапыр)ларды чөгөлөгөн абалда Тозокто калтырабыз.
73. Жана качан аларга Биздин анык аяттарыбыз окулган кезде, каапыр адамдар ыймандууларга: «Кайсы жамааттын даражасы жана мажилистери жакшыраак? (силердикиби же биздикиби?)» дешет.
74. Биз аларга чейин дүйнө-мүлкү жана келбет-сөөлөтү

قَوْلِكَ لَنَحْشُرَنَّهُمْ وَالشَّيَاطِينَ ثُمَّ لَنُحْضِرَنَّهُمْ حَوْلَ جَهَنَّمَ جِثَاً ۝

ثُمَّ لَنَنْزِعَنَّ مِنْ كُلِّ شِيعَةٍ أَيُّهُمْ أَشَدُّ عَلَى الرَّحْمَنِ عِتِيًا ۝

ثُمَّ لَنَحْنُ أَعْلَمُ بِالَّذِينَ هُمْ أَوْلَىٰ بِهَا صِلِيًا ۝

وَأَن مِّنْكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ حَتْمًا مَّقْضِيًّا ۝

ثُمَّ نُنَجِّي الَّذِينَ اتَّقَوْا وَنَذَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا جِثَاً ۝

وَلَدَا شَتَّىٰ عَلَيْهِمْ ءَاتَيْنَا يَسَرَٰتِ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ ءَامَنُوا أَيُّ الْفَرِيقَيْنِ خَيْرٌ مَّقَامًا وَأَحْسَنُ نَدِيًا ۝

وَكُوْهُنَا أَهْلُهَا قَبْلَهُمْ مِّن قَبْلِهِمْ هُمْ أَحْسَنُ

Таала айтат: «Ал макулдуктарды биринчи ирет (жок перседен) жаратты. Кийин аларды кайрадан жаратат. Бул Ага эң эле жеңил».

¹ Ар бир адам, момуну да, каапыры да Тозок үстүндөгү «Сырат» көчүрөөсүнө келип, андан өтүшөт. Кимдир тез, жеңил өтүп кетсе, кимдир акырыныраак, дагы бирөө чалышып өтөт. Күноөсү көп бактысыздар, чалышып Тозокко түшүп кетишет. Жеңил откондор менен араң кыйналып откондор, Раббисине шүтүр кылышып, Бейишке чыгышат.

булардыкынан жакшыраак болгон
нечендеген муундарды кыйратып
таптаганбыз!

أَلَمْ تَكُنْ مِنْ يَدَيْهَا ۝١٦

75. Айт (о, Мухаммад): «Ким
адашуучулукта болсо, (жана
эскертилгенине карабай жолунан
кайтпаса) Рахман аларга (жашоо)
мөөнөтүн узартсын!¹» Качан алар
өздөрүнө убада кылынган азапты
же Кыяматты көрүшкөндө,
кимдин даражасы жаманыраак
жана аскери алсызыраак экенин
билип алышат.

قُلْ مَنْ كَانَ فِي الصَّلَاةِ فَلْيَسْمُدْ لَهُ الرَّحْمَنُ
مَذْحِجًا ۖ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ إِمَّا الْعَذَابَ
وَإِمَّا السَّاعَةَ فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ شَرٌّ مَكَانًا
وَأَضْعَفُ جُنْدًا ۝١٧

76. Аллах Хидаят (Туура Жол) тапкан
адамдарды көбөйтөт. Раббиндин
пазарында сооп-сыйлык жаатынан
да, акыбет-натыйжа жаатынан да
түбөлүк-түгөнгүс жакшы амалдар
пайдалуураак.²

وَيَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ أَحْتَدَوْا هُدًى وَالْبَاقِيَتُ
الصَّلَاحُ حَتَّىٰ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ
مَرَدًّا ۝١٨

77. (О, Мухаммад!) Биздин
аягтарыбызга каапыр болуп
(жүргөн байлардын): «Бизге
(Кыямагга деле) мал-дөөлөт менен
перзенттер берилет» дегенин
көрбөйсүңбү?!

أَفَرَأَيْتَ الَّذِي كَفَرَ بِآيَاتِنَا وَقَالَ
لَأُوتِيَنَّ مَالًا وَوَلَدًا ۝١٩

78. Эмне, алар кайынты көрүп
коюптурбу же болбосо,
Рахман менен (Бейишке түшүү
жөнүндө) убада келишимдери бар
бекен?!

أُفْلَحَ الْغَيْبَ أَمْ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا ۝٢٠

79. Жок, андай эмес! Биз алардын
(күнөө) сөздөрүн жазып койобуз
жана аларга азапты(н мөөнөтүн)
узартабыз.

كَأَلَمْ تَكْتُبْ مَا يَقُولُ وَنَعُدُّ لَهُ مِنَ
الْعَذَابِ مَدًّا ۝٢١

1 Себеби, канча көп жашаса, ошончо көп күнөө кылып, ошончо көп азапка дуушар болот.

2 «Түбөлүк-түгөнгүс жакшы амалдар» - бул намаз, орозо, зекет, ажылык, умра зыяраты, кайыр-садака ж.б.у.с Кураанда бутурулган нерселер.

80. Жана алар айткан нерселерге (дүйнө-мүлк, дөөлөткө) мына Биз мураскор болобуз. Алар болсо, Бизге жалгыз өздөрү келишет.¹
81. Алар өздөрүнө кубат-жардамчы болот деген ойдо Аллаһтан башка нерселерди кудай кылып алышкан.
82. Жок, андай болбойт! (Кыяматта) «кудайлары» алардын өзүнө сыйынганынан танышат жана аларга каршы чыгышат.
83. Көрбөйсүңбү, чынында Биз каапырларга шайтандарды жиберебиз. (Шайтандар) аларды (күнөөгө) катуу түртөт.²
84. Сен аларга (азапты) шапылтырба. Биз аларга (азап мөөнөтүн) кылдаттык менен эсептеп койгонбуз.
85. Ошол (Кыямат) Күнү Биз такыба кишилерди өкүл иретинде (урмат-сый менен) чогултабыз.
86. (Каапыр) кылмышкерлерди болсо, суусаган (кордолгон) абалда тозокко айдайбыз.
87. (Ал жерде) Рахман (Аллаһ) менен убада-келишими (ыйманы) бар адамдар гана шапаатка ээ боло алышат.³

وَرَبُّهُ، مَا يَقُولُ وَيَأْتِينَا فَرْدًا ﴿٨٠﴾

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً لِيَكُونُوا لَهُمْ عِزًّا ﴿٨١﴾

كَلَّا سَيَكْفُرُونَ بِعِبَادِهِمْ وَيَكُونُ عَلَيْهِمْ حِزًّا ﴿٨٢﴾

أَلَمْ تَرَ أَنَّا أَرْسَلْنَا الشَّيَاطِينَ عَلَى الْكَافِرِينَ تَؤْوُهُمْ أَزْوَاجَ ﴿٨٣﴾

فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ إِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَذَابًا ﴿٨٤﴾

يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الرَّحْمَنِ وَفَلَا ﴿٨٥﴾

وَنَسُوقُ الْمُجْرِمِينَ إِلَى جَهَنَّمَ وَرِثًا ﴿٨٦﴾

لَا يَمْلِكُونَ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا ﴿٨٧﴾

1 Алар өлгөндө бардык мурасы дүйнөдө калат. Бул дүйнөдө Аллаһтан башка эч ким түбөлүк калбаганы себептүү, бардык нерселерге Аллаһ Өзү мураскор болуп калат. Адам пенде өлгөндө өзү менен эч нерсе алып кетпейт. Бир гана сооп же күнөөсүн алып кетет.

2 Бул-алардын Акыйкатка багыт албагандыгынын жазасы. Аллаһка бекем ыклас менен сыйынган адамдарга Шайтандын бийлиги өтпөйт. Ал эми, мушрик каапырларга болсо, шайтандар дос-үлпөт болуп алышып, азгырып, ар кандай күнөөлөргө түртөт.

3 «Шапаат» - бул Кыяматтагы пайгамбарлардын, салих, олуя кишилердин

88. (Мушриктер): «Аллаһтын баласы бар» дешти.
89. (Эй, мушриктер) силер өтө опурталдуу сөз айттыңар.
90. Бул сөздөн асмандар айрылып, жер жарылып, тоолор барчаланып кетиш мүмкүн!
91. «Рахмандын баласы бар» дегендери себептүү!
92. Рахманга бала тутунуунун зарылдыгы жок!
93. Асмандарда жана жердегинин баары Рахманга кул-пенде болуп, келишти.
94. Аллаһ бардыгынын анык эсебин алып койгон.
95. Бардыгы Кыямат Күндө Ага жалгыз абалда келишет.
96. Албетте, ыйман келтирип, жакшы амал кылгандар үчүн Рахман сүйүүнү жаратат.¹
97. (О, Мухаммад!) Биз Кураанды сенин тилиңе жеңил кылдык. Аны менен такыбаларга (Бейиштен) куш кабар беришиң үчүн жана талашкан каапырларды (тозоктон) коркутушуң үчүн.

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا ۖ

لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا إِذَا ۝

تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَتَّقَطْنَ مِنْهُ ۖ
وَتَنسَقُ الْأَرْضُ وَتُخْرِجُ الْجِبَالُ تَفَافٍ ۝

أَنْ دَعَا لِلرَّحْمَنِ وَلَدًا ۝

وَمَا يَتَّبَعُ لِلرَّحْمَنِ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا ۝

إِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا ۖ
ءَاتَى الرَّحْمَنِ عَبْدًا ۝

لَقَدْ أَخَصَّنَاهُمْ وَكَدَّ هُمْ عَبْدًا ۝

وَكُلُّهُمْ إِلَيْهِ يَوْمَ الْفِتْمَةِ فَذًا ۝

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ۖ
سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا ۝

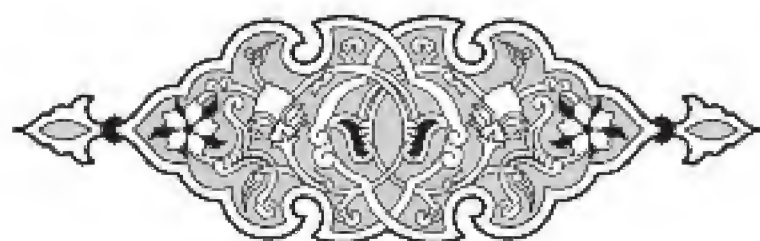
فَأَنبَأَ يَسْرَافَهُ بِمَا يَكُ لِلنَّاسِ بِهِ ۖ
الْمُتَّقِينَ ۖ وَنُذِرَ بِهِ قَوْمًا لَّدَا ۝

ортотмчулугу. Алар Аллаһ уруксат берсе, адамдын кээ бир күнөөлөрүн кечирүүнү сурап, пенде менен Аллаһтын ортосуна түшүшөт. Пенденин ыйман келтирип, ислам амалдарын аткарышы – бул Аллаһ менен түзүлгөн келишим сыяктуу: «Эгер мен (Оо, Аллаһ) сенин айткандарыңды аткарсам, мени Бейишке чыгарасың» маанисинде.

- 1 Андай адамдарды Аллаһ Өзү да сүйөт, башка макулдуктарына да сүйдүрөт. Пайгамбарыбыз саллаллоху алайхи ва саллам өзүнүн бир хадисинде мындай деген: «Аллаһ бир пендени сүйүп калса, Жебирейил периштеге: «Мен баланчаны сүйдүм, сен да сүйгүнүң» дейт. Жебирейил аны сүйүп калат. Кийин, ал асман элдерине (периштелерге) кайрылып айтат: «Эй, силер! Аллаһ баланчаны сүйдү, силер да сүйгүлө!» Анан аны асман элдери да сүйүп калат. Кийин анын сүйүүсү жер бетинде да (жашоочулары тарабынан) кабылданат».

98. Биз бул (Маккадагы)
мушриктерден мурда (Аад, Самуд
сыяктуу) нечендеген (каапыр-
мушрик) муундарды кыйраттык!
Сен алардан бирөө жарымын
сезип, же болбосо добушун угуп
жатасыңбы?!

وَكُرِّهْنَا لَهُمْ مِن قَبْلُ هَلْ يُخْشِ
مِنْهُمْ مِّنْ أَحَدٍ أَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْرًا ﴿٥٨﴾

20 «Тааха» сүрөсү¹

سُورَةُ طه

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Та – ха.²
2. (О, Мухаммад!) Биз сага
Кураанды бактысыз болушун үчүн
түшүрбөдүк.³
3. Тескерисинче, (Аллаһтан) корккон
адамдар үчүн эскерме катары
түшүрдүк.
4. (Бул Кураан) Жерди жана жогорку
асмандарды жараткан Зат –
Аллаһтан түшкөн!
5. (Ал –) Рахман, Арштын үстүнө
көтөрүлдү.⁴
6. Асмандардагы, жердеги
нерселердин бардыгы жана жер
астындагы нерселер дагы бир
Өзүнүн гана мүлкү!

طه

مَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَى

إِلَّا تَذَكُّرًا لِّمَن يَخْشَى

نَزَّلْنَاهُ فِي مَنَازِلٍ خَلَقَ الْأَرْضَ وَالسَّمَوَاتِ الْعُلَى

الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَمَا
بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ الثَّرَى

1 Бул сүрө Маккада түшкөн. 135 аяттан турат.

2 Булар да адаттагы мааниден башка тамгалар. Кээ бирөөлөр айткандай Пайгамбар саламалоо алайхи ва салламдын ысымы эмес. (Саади).

3 Бул дин буюрган нерселер өтө жеңил. Аларды аткаргандар эч кандай малпакат чегинпейт.

4 Биз «Көтөрүлдү» деп которгон сөздүн арабчасы «Истиваа». «Аль-Муъжам аль-васийт» сөздүгүндө:

(استوى على كل شيء رفعه علا و سجد) «Бир нерсеге истиваа кылуу – бул анын үстүнө көтөрүлүү жана бийик болуу» деп түшүндүрүлгөн. Табииндердин арасынан чыккан белгилүү аалым Мужахид ибн Жабр дагы «Аллахтын истиваасы – бул Анын көтөрүлгөнү» деп тафсир кылган. («Сахихул Бухарий маъа Фатхил Баарий» 13/403). Пайгамбарыбыз (с.а.в) айтты: «Аллаһ калк-калайыкты жаратканда Өзүнүн алдындагы, Арштын үстүндөгү Китепке: «Менин ырайымым ачуумдан үстөмдүк кылды» деп жазган». (Бухарий: 7404, Муслим: 2751, Термизий: 3543, Ибн Мажжа: 4295). Ошондой эле, ханафий мазхабынын имамдарынан бири Мулло Али Каары. Имам Азамдын «Фикхул Акбар» китебинде жазган түшүндүрмө (шарх) китебинде: «وكان يقال استواء على العرش استيلاء» «Аллахтын истиваасын «Анын Ээ болгону» (же ээлеп алганы) деп айтылбайт» деген. (92-бет).

7. Эгер сен ашкере сүйлөсөң да (шыбырап сүйлөсөң да) Ал бардык купуя сырларды билет.
8. Аллаһ..., эч бир сыйынууга татыктуу кудай жок, бир Анын Өзү бар. Анын керемет ысымдары бар!¹
9. (О, Мухаммад!) Сага Мусанын окуясы жетти беле?
10. Бир кезде ал (алыстан) от(тун шооласын) көрүп, үй-бүлөсүнө: «Ушул жерде (жылбай) тургула. Мен от көрүүдөмүн. Мүмкүн, андан бир аз чок таап келээрмин же болбосо оттун жакынынан бир жол көргөзүүчү табаармын» - деди.²
11. Отко» жакындаганда: «О, Муса»-деген добуш угулду.
12. «Мен сенин Раббиң боломун! Чокойуңду чеч! Сен Ыйык Туваа өрөөнүндөсүң!»³
13. Мен сени (адамдардын арасынан пайгамбарлык үчүн) тандап алдым. Эми, (өзүң) вахий кылынчу нерселерди угун ал:

وَإِنْ تَجْهَر بِالْقَوْلِ فَإِنَّهُ يَعْلَمُ السِّرَّ
وَالْخَفَى ۝

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۚ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى ۝

وَهَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى ۝

إِذْ رَأَاهُ انْفِرًا فَقَالَ لَأَهْلِي امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا تَلْعَلْ أَنَا بَرٌّ أَوْ بَعْدُ
عَلَى النَّارِ هَذَا ۝

فَلَمَّا أَتَاهَا نُودِيَ بِمُوسَى ۝

إِنِّي أَنَا رَبُّكَ ۚ فَخَلَعْنَاهُ عَنْكَ إِذْكَ الْوَادِ
الْمُقَدَّسِ طُوًى ۝

وَأَنَا اخْتَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحَى ۝

1 «Керемет ысымдар» (Аль-асмаа-ул-хуснаа) дегендин себеби, Аллаһтын бардык ысымдары макталган, даңазаланган маанилерди билдирет. Аллаһ Таала: ﴿لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى تَقْرَأُ بِهَا﴾ деген аягга пенделерди дубага (Өзүнөн бир нерсе суроого) буюрганда ошол ысымдар менен гана кайрылгыла деген.

2 Ал үй-бүлөсү менен келе жатып, адашып калган. Күн суук болчу. Бул окуя Мусанын пайгамбарчылыгынын башталышы. Анткени, ага көрүнгөн нерсе, ал ойлогондой от эмес, Аллаһтын Нуру болчу. Пайгамбарыбыз салталлоху алайхи ва саллам: «Аллаһтын нардасы оттон же нурдан болот» деген. Муса адаттагыдай от-нур издеп барып, ал жерден Руханий Нурду – пайгамбарчылыкты табат.

3 Бул өрөөндүн ыйыктыгынын себеби, Аллаһ Таала дал ошол жерди сүйлөшүү үчүн тандаганында. Ыйык жерди бут кийим менен басууга мүмкүн эмес болгону себептүү Аллаһ Таала «чокойуңду чеч» деп буюрууда. Ал эми, кээ бир тафсир аалымдары «Мунун себеби, Мусанын чокойу энектин терисинен тигилген болчу» деп түшүндүрүшөт. Чындыкты Аллаһ гана билет.

14. Мен – Аллахмын! Эч бир сыйынууга татыктуу кудай жок, жалгыз Мен гана бармын! Демек, Өзүмө ибадат кыл жана Мени эстөө үчүн намаз оку!
15. Ар бир жан өз кылмышына жараша жаза (же сооп) алышы үчүн Кыямат сөзсүз келет. (Бирок) Мен аны(н болоор убакытысын) сыр кылып койдум.
16. (О, Муса) Сени Кыяматтан (диний-акыреттик иш кылуудан) ага ишенбеген жана өз каалоосуна ээрчиген адамдар тосуп койбосун, (анда) бактысыз болуп каласың!
17. Оң колундагы эмне, о, Муса?»¹
18. «Бул – менин таягым» – деди Муса – мен ага таянамын жана койлоруна аны менен (жалбырактарды) күүп беремин. Жана башка максаттарга да пайдаланамын»
19. (Аллаһ) деди: «О, Муса аны жерге таштагын».
20. Аны таштады эле, сойлогон (чоң) жыланга айланып калды.
21. «Аны колуңа ал жана коркпо. Биз аны абалкы кейшине келтирип койобуз».
22. Жана колунду колтугуңа кат – жамандыгы жок, ак-нурдуу болуп чыгат. Бул дагы бир моожиза.²

إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ
الصَّلَاةَ لِذِكْرِي ﴿١٤﴾

إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ أَكَادُ أَخْفِيهَا لِتُجْزَى
كُلُّ نَفْسٍ بِمَا تَسْعَى ﴿١٥﴾

فَلَا يَصُدُّكَ عَنْهَا مَنْ لَابُوسٌ فِيهَا وَاتَّبِعْ
هَوَاكَ فَذُكِّرْ ﴿١٦﴾

وَمَا تِلْكَ يَمِينُكَ يَا مُوسَى ﴿١٧﴾

قَالَ هِيَ عَصَايَ أَتَوَكَّأُ عَلَيْهَا وَأَهُشُّ
بِهَا عَلَى غَنَمِي وَلِيَ فِيهَا مَقَارِبُ أُخْرَى ﴿١٨﴾

قَالَ الْفِئَامُ يَمُوتَانِ ﴿١٩﴾

فَأَلْقَاهَا فَإِذَا هِيَ حَيَّةٌ تَسْعَى ﴿٢٠﴾

قَالَ خُذْهَا وَلَا تَخَفْ سَئِيدُهَا
سِيرَتَهَا الْأُولَى ﴿٢١﴾

وَأَضْمُ يَدَكَ إِلَى جَنَاحِكَ تَخْرُجَ بَيْضَةً مِثْلَ
غَرَسَةٍ ﴿٢٢﴾

1 Аллаһ Таала бардык нерсени Билүүчү. Бул жердеги суроо билбегендиктен улам эмес. Мусанын көңүлүн Өзүнө бурдуруп, Сөзүнө кулак салдыруу үчүн.

2 «Жамандыгы жок, ак» дегени – бул агаруу, пес (ала) оорулуу адамдын колунун агы сыяктуу түрү суук болбостон, андан башкача: нурлуу, жыттыраган ак болот.

23. (Аса таяк менен ак кол) Биздин чоң моожизаларыбыздан. Сага көргөзүп (билгизип) коюшубуз үчүн.
24. Эми, Фираунга (аны Акыйкатка кайтаруу үчүн) бар. Ал чектен чыгып кетти».
25. (Муса) айтты: «Оо, Раббим! Менин көкүрөгүмдү кенсе кыл!
26. Жана менин иштеримди жеңил кыл!
27. Тилимдеги түйүндү чечип кой.
28. Адамдар (сөзүмдү) түшүнчүдөй болсун!»¹
29. Мага өз үй-бүлөмдөн вазир-жардамчы дайындап бер:
30. Агам Харунду.
31. Ал себептүү менин кубатымды көбөйт.
32. Аны ишине шерик (пайгамбар) кыл!
33. Сага көп сажда (ибадат), кылышыбыз үчүн.
34. Сени көп зикир кылышыбыз үчүн,
35. Өзүң бизди көрүп туруучусун!»
36. (Аллаһ) айтты:
«Сураганыңдын баары сага берилди оо, Муса.

لِيُرِيكَ مِنْ آيَاتِنَا الْكُبْرَى ﴿٢٣﴾

أَذْهَبَ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى ﴿٢٤﴾

قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي ﴿٢٥﴾

وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي ﴿٢٦﴾

وَأَخْلِلْ لِي لِسَانِي ﴿٢٧﴾

يَفْقَهُوا قَوْلِي ﴿٢٨﴾

وَجْعَلْ لِي وَزِيرًا مِنْ أَهْلِي ﴿٢٩﴾

هَارُونَ أَخِي ﴿٣٠﴾

أَشَدُّ دَرَجَةً أَزِي ﴿٣١﴾

وَأَشْرِكُهُ فِي أَمْرِي ﴿٣٢﴾

كَيْ سُبِّحَكَ كَثِيرًا ﴿٣٣﴾

وَنَذْكُرَكَ كَثِيرًا ﴿٣٤﴾

إِنَّكَ كُنْتَ بِنَاصِرًا ﴿٣٥﴾

قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يَا مُوسَى ﴿٣٦﴾

¹ Себеби, кээ бир тафсирчилердин айтуусу боюнча Мусанын тиги Пайгамбар болгонго чейин кекеч болуп, сөздөрү анык түшүнүлбөйт экен. Башка бир аятта Мусанын мындай тилеги айтылат: «Мага агам Харунду кошуп бер. Анткени, ал менден түшүнүктүү сүйлөйт».

37. Биз сага бир жолкуда мындан башка да жакшылык кылган элек.

38. Ошондо, Биз апандын көңүлүнө (мындай деп) илхам салганбыз:

39. «Аны сандыкка салып, (Нил) дарыяга таштагын, дарыя аны жээкке чыгарат. (Кийин) аны өзүнүн жана Менин душманым (Фираун) таап алат». Жана сага Өзүбүздөн бир махаббат (нур) бергенбиз, Биздин Көз алдыбызда улгайып, тарбияланышың үчүн.

40. Анда сенин эжең барып: «Аны кепилге ала турган (эмизе турган) аялга баштап барайынбы?» деди.¹ Ошентип, кайгырбай, сүйүнүп калышы үчүн Биз сени апана кайтардык. Жана (бир кезде, улгайган мезгилинде) бир жанды өлтүрүп койдун. Биз сени (ошол) кайгыдан да куткардык. Кийин сенин башыңа көп сыноолорду салдык. Анан Мадян элинде бир нече жылдар туруп калдың. Кийин (Биз белгилеген) тагдыр боюнча (бул жерге) келдиң, оо, Муса!

41. Мен сени Өзүмө (пайгамбар кылып) таандадым.

42. (Эми,) сен жана агаң (Харун) экөөң Мен берген (тогуз) моожизаларды алып баргыла. Мени эстөөдө

وَلَقَدْ مَنَّا عَلَىكَ مَرَّةً أُخْرَى ۝

إِذْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّكَ مَا يُوحَىٰ ۝

أَنِ اقْذِرِي فِي السَّبُوتِ فَأَقْذِرِي فِي الْيَسْرِ فَلْيُلْغِه
الْيَمُّ بِالسَّاحِلِ يَأْخُذْهُ عَدُوٌّ لِّي وَعَدُوٌّ لَّهَا وَأَلْقَيْتُ
عَلَيْكَ مَحَبَّةً مِنِّي وَلِئُصْنَعَ عَلَىٰ عَيْنِي ۝

إِذْ قَسَىٰ آخُذُكَ فَتَقُولُ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ مَن
يَكْفُرُ ۖ فَرَجَعْنَاكَ إِلَىٰ أُمِّكَ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا
وَلَا تَحْزَنَ ۚ وَفَتَلَتْ نَفْسًا فَتَجَنَّبَكَ مِنَ الْغَيْرِ
وَفَتَلَتْكَ فُتُونًا فَلَقِيتَ سِينِينَ فِي أَهْلِ مَدْيَنَ
فَرَجَعْتَ عَلَىٰ قَدَرٍ مِّنْ مَّوْصَىٰ ۝

وَأَصْطَفَيْنَاكَ لِنُقْسِي ۝

أَذْهَبَ أَنْتَ وَأَخُوكَ بِمَا آتَيْنَا فِي
ذِكْرِي ۝

1 Фираун бир кезде «Исраил урпактарынын бобок балдарын четинен кыргыла» деп буйрук берип, желдеттери үймө-үй шимшип жүргөндө, Аллаһ Мусанын апасынын көңүлүнө жогорудагы илхамды салат. Фираундун аялы аны жээктен таап алганда, «Өтө жылдыздуу бала экен, өзүбүз эле асырап аламызбы?»- деп суранат жана ошентип Муса Аллаһтын Өз көзөмөлүндө, бирок, душманынын үйүндө чоңойо баштайт. Аллаһ Мусага аябай сонун көрк, жүзүнө нур берген. Ошондуктан, Аллаһ Таала «Жана сага Өзүбүздөн бир махаббат (нур) бергенбиз» деди. ...Ошентип, Мусаны сарайга алып келишкенде эч бир аялдын көкүрөгүн оозуна албайт. «Дагы ким калды?» деп сурашканда, окуя ушул аяттагыдай уланат.

- (жана эскертүүдө) алсыздык кылбагыла!
43. (Оболу) Фираунга баргыла. Ал чектен чыгып кетти.
44. Анан ага (адегенде) сылык-сынаа сөз айткыла,¹ (Мени) эсине алса же (Менден) коркуп калса ажеп эмес.
45. (Экөө) айтты: «О, биздин Рабби! Биз (даавагты баштай электе) бизге каршы шашылып (чара колдонуп) коюусунан жана чектен чыгып зулумдук кылуусунан коркуп жатабыз».
46. «Коркпогула! Мен силер мененмин! (Бардыгын угуп, көрүп турамын)
47. Баргыла дагы: «Биз Раббиндин элчилери болобуз. Исрайил урпактарын биз менен (өз ата журттарына) жибер. Аларды азапка салба. Биз сага Раббинден моожиза алып келдик. Хидаятка (Аллахтын Туура Жолуна) ээрчигендерге салам болсун!»
48. Чынында, бизге: «(Менин аяттарымды) «жалган» деп, жүз бурган адамдарга азап бар» деп вахий кылынган» - дегиле. (Ошондо Фираун...)
49. Айтты: «О, Муса, силердин Раббинер ким?!»
50. (Муса) айтты: «Биздин Раббибиз бардык нерселерге (өзүнө жарашкан) келбет-шекилин берип (жараткан) жана (өз багытына) жолдоп койгон Аллах».

أَذْهَبَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ ۝٤٣

قُلْ لَّهِ قَوْلًا لَا يُتَىٰ أَلَّا اللَّهُ يَذَّكَّرَ أَوْ حَسَنَىٰ ۝٤٤

قَالَا رَبَّنَا إِنَّا أَتَيْنَاكَ أَن بَغْرٍ خِطَّ إِلَيْنَا أُولَٰئِكَ أَن نَدُفَّعُ عَنْ ظَهْرِهِمَا فَقُلْنَا لَا يَخَافُ أُن يُصْرَفَ عَلَيْنَا أُولَٰئِكَ يَلْغَىٰ ۝٤٥

قَالَ لَا تَحْزَنْ إِنِّي مَعَكُمْ أَسْمَعُ وَأَرَىٰ ۝٤٦

فَأَنبَاهُ فَنَقُولَا إِنَّا رَسُولَا رَبِّكَ فَأَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ وَلَا تُعَذِّبْهُمْ قَدْ جِئْنَاكَ بِبَيِّنَاتٍ مِّن رَّبِّكَ وَالسَّلَامُ عَلَيْنَا مِمَّا آتَيْنَاكَ الْهُدَىٰ ۝٤٧

إِنَّا قَدْ أُوحِيَ إِلَيْنَا أَنَّ الْعَذَابَ عَلَىٰ مَن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ۝٤٨

قَالَ مِمَّن رَّبُّكُمْ أُيُوسَىٰ ۝٤٩

قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَىٰ كُلَّ شَيْءٍ حَفْظَهُ ۝٥٠ هَذَىٰ

1 Бул аяттан дааватты жакшы сөздөр менен алып баруу парыз экени билинет.

51. (Фираун) айтты: «Өткөн кылымдын элдерине эмне болгонун билесиңби?»
52. Алар жөнүндөгү илим Раббимдин алдындагы Китепте, Раббим (ал Китепте) адашкан эмес, эч нерсени унуткан да эмес».
53. (Аллаһ) силерге жерди бешик (сыяктуу мекен) кылып, анда силер үчүн жол салып берди. Жана силерге асмандан суу түшүрдү. Кийин Биз аны менен ар түрдүү өсүмдүктөрдү чыгардык.
54. (Алардан) жегиле жана мал-чарбаңарды баккыла. Бул нерселерде акылдуу кишилер үчүн сабактар бар.
55. Биз силерди ошол жерден чыгарганбыз жана ошого кайтарабыз. Жана (Кыяматта) экинчи ирет дагы ошондон чыгарып алабыз.
56. Биз ага (Фираунга арналган) бардык моожизаларыбызды көрсөтсөк, «жалган» деп, (акыйкатты кабыл алуудан) баш тартты.
57. (Жана мындай) деди: «О, Муса сен өзүңдүн сыйкырың менен бизди жерибизден чыгарып жиберүү үчүн келдиңби?»
58. Биз деле сага ошонун өзүндөй сыйкыр келтирип бере алабыз. Эми, биз менен өзүңдүн ортңдо бир тегиз жерди убада кылгын. Ал жер өзүңө да, бизге да ылайыктуу болсун.¹

قَالَ قَائِلُ الْفُرُونِ الْأُولَى ۝

قَالَ عَلَّمَهَا عِنْدَ رَبِّي فِي كِتَابٍ لَا يَضِلُّ رَبِّي وَلَا يَنْسَى ۝

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَاسْتَكَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا وَأَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْ نَبَاتٍ شَتَّى ۝

كُلُوا وَارْعَوْا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ آلَفَنَ ۝

۞ مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى ۝

وَلَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ كُلَّمَا قَدَّمَ كَذِبًا وَأَنَّى ۝

قَالَ أَجِئْتَنَا بِسِحْرٍ مُسَيَّرٍ مِنَ الرَّضِيِّاءِ بِسِحْرِكَ يَكُونُ ۝

قُلْنَا أَتَيْتَكَ بِسِحْرِ مِثْلِهِ فَأَجْعَلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ مَوْعِدًا لَا نُخْلِفُهُ نَحْنُ وَلَا أَنْتَ مَكَانًا سُوًى ۝

1 Фираун Мусаны таймашка чакырып, бардык элдерге көрүнө турган тегиз майдан тандоону сунуш кылды.

59. (Муса) айтты: «Силерге майрам күндү – адамдар пашке маалда чогулган күндү убада беремин.
60. Фираун барып өзүнүн айлакер-амалкерлерин жыйнап (убадаланган күндө, убада кылынган жерге) келди.¹
61. Муса аларга (сыйкырчыларга насаат) айтты: «Оңбой каласыңар! («Аллахтын шериги бар» деп) Аллахка жалаа жаппагыла! Азап жиберип кыйратып салат! (Аллахка) жалаа жапкандар оңбой калат!!!»
62. Алар иштеринде талашып калышты жана өз ара шыбырашып сүйлөшө баштады.
63. (Кийин элдерге Муса менен Харунду көргөзүп мындай) дешти: «Бул экөө анык сыйкырчы! Силерди жериңерден чыгарып жиберүүнү жана алгылыктуу жолуңарды (сыйкырчылыкты) жоюп жиберүүнү каалап жатат!» (Анан Фираун сыйкырчыларга айтты:)
64. «Бардык амалкерлигинерди жыйнап, сапка тизилип келгиле. Бүтүн ким үстөмдүк кылса, ошол жеңишке жетет!»
65. «О, Муса (дешти сыйкырчылар) же сен (башта колундагы таягыңды) тапта же болбосо, биз биринчи таптайлы»

قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ الْيَوْمَ وَأَنْ يُخَشِّرَ النَّاسَ
صَحَى ۝

فَتَوَلَّى فِرْعَوْنُ فَجَمَعَ كَيْدَهُ ثُمَّ أَتَى ۝

قَالَ لَهُمْ مُوسَى إِنَّ اللَّهَ لَا يُغْنِي عَنْكُمْ كَيْدُكُمْ وَأَنْتُمْ بِآيَاتِهِ
كَذِبَاءٌ قَاتِلَةٌ ۝

فَتَنَزَّلُوا مِنْهُمْ يَتَّبِعَهُمْ وَأَسْرُوا النَّجْوَى ۝

قَالُوا إِنْ هَذَا إِلَّا لَسِحْرَانِ يُرِيدَانِ أَنْ
يُخْرِجَاكَ مِنْ أَرْضِكَ بِسِحْرِهِمَا وَيَذْهَبَا
بِظَرْفَيْكَمَا الْمُلْكِ ۝

فَأَجْمِعُوا كَيْدَكُمْ فَاتَّسُوا صَفَا وَقَدْ أَفْلَحَ الْيَوْمَ
مَنْ أَسْعَى ۝

قَالُوا لِمُوسَى إِمَّا أَنْ تُلْقِيَ وَإِمَّا أَنْ نَكُونَ أَوَّلَ
مَنْ أُلْقِيَ ۝

1 Ал мамлекеттин бардык булуң-бурчуна чабарман жиберип, кайсыл жерде күчтүү сыйкырчы болсо, баарын жыйнап келди. Чоң, жайдак майданга мамлекеттин ар тарабынан келген эл батпай, кылкылдайт. Алар бири-бирине «чогулуп бүттүңөрбү? Эми, сыйкырчылар жеңип чыкса, бардыгыбыз аларды ээрчип калабыз-ээ?» дептип, акмалап турушту. Муса учурдан пайдаланып, бардык адамдар уккандай бийик добуш менен каршылаштарына сүйлөдү. Максаты, элге да бир нерсе айтып калуу.

66. (Муса) айтты: «Жок, силер таштагыла!» (Ташташты эле,) капыстан жиптери жана таяктары, алардын сыйкырынан улам ага (Мусага) аракеттенгендей көрүндү!

67. Муса ичинен бир сестенип алды.¹

68. Биз (ага): «Коркпогун сен (алардан) жогору(боло)сун.

69. Колундагы нерсени (асатаякты) ташта, алардын жасалмаларын жутуп жиберет. Алар жасаган нерселер сыйкырчынын гана көз бойоосу. Сыйкырчы деген кайда болбосун, максатка жетпейт» дедик.²

70. Анан сыйкырчылар сажда кылган абалда жерге бөй таштап: «Муса менен Харундун Раббисине ыйман келтирдик!» дешти. (Муну көргөн Фираун аябай ачууланды:)

71. «Эмне силер мен уруксат бербей туруп эле, ага (Аллаһка) ыйман келтире бересинерби?! Демек, ал (Муса) силерге сыйкырды үйрөткөн чоңунар экен. Эми мен силердин кол-бутуңарды каршы-тершисинен (оң кол, сол бут) кесип саламын жана өзүңөрдү курма дарагына асып коймун. Анан кимибиздин (Аллаһтынбы же менинби) азабыбыз катуураак

قَالَ بَلْ أَتَوْا بِذَاتِ الْحُبِّ وَالْمُتَعَمِّدِ يُخَيَّلُ
إِلَيْهِمْ مِنْ سِحْرِهِمْ أَنَّهَا تَسْعَى ٦٦

فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُوسَى ٦٧

فَلَمَّا لَاحَظَ أَنَّهَا أُنْتِ الْأَعْلَى ٦٨

وَأَلْقَى مَا فِي يَمِينِهِ تَدَفَّقَ مَا صَنَعُوا إِنَّمَا صَنَعُوا
كَيْدُ سَاحِرٍ وَلَا تَفْلَحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَى ٦٩

فَأَلْقَى السَّحَرَةُ سِحْرَهُمُ فَقَالُوا لِرَبِّ هَارُونَ
رُؤُوسَى ٧٠

قَالَ أَسْمُرُهُ وَقِيلَ إِنَّ أَدْنَى لَكُمْ إِلَهُهُ لَكِبْرُكُمْ
الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ فَلَا تُقِطِعْنَ أَيْدِيَكُمْ
وَأَرْجُلَكُمْ مِنْ خَلْفٍ وَلَا صَلِّبَنَّكُمْ فِي جُدُوعِ
الْخَلْلِ وَلَتَعْلَمَنَّ إِنَّمَا أَشْدُّ عَذَابًا وَأَبْقَى ٧١

1 Анткени, андай мезгилде сестенип кетүү – бул инсандык табият. Болбосо, Муса Аллаһ Тааланын жардамына, коргоосуна бекем ишенип турган.

2 Акыйкатта, Мусанын жерге ташталган аса-таягы турган элдин көзүнчө чоң жыланга айланып, сыйкырчылардын ийренгендеген «жыландарын» жутуп кирди. Сыйкырчылар илимдүү кишилер болгондуктан Мусанын көргөзгөнү сыйкыр эмес эле, Аллаһтын кудуретинин белгиси – моожиза экенин түшүндүрүштү жана ыйман келтирүүгө шашылышты.

жана узунураак экенин билип аласыңар!»

72. (Сыйкырчылар) айтышты: «Биз эч качан өзүбүзгө келген аят-моожизалардан жана бизди жараткан Аллаһтан сени жогору койо албайбыз. (Бизге) Эмне өкүм кылсаң кыла бер! Сен ушул дүйнөдө гана өкүм кыла аласың!
73. Биз Раббибизге, каталарыбызды жана сен бизди мажбурлаган сыйкыр(ыбыз)ды кечиришин үмүт кылып, ыйман келтирдик. Аллаһ жакшы жана Түбөлүк!».
74. Чынында, ким (Кыяматта) Раббисине күнөөкор (каапыр) абалда барса ага сөзсүз Тозок бар. (Ал анда) же өлө албайт, же жашай албайт!¹
75. Жана ким Раббисине жакшы амалдарды жасап, момун-ыймандуу абалда жолукса, аларга эң жогорку даражалар:
76. Түбүнөн дарыялар аккан, анда "Адн" бейиштери бар. Алар анда түбөлүк калышат! Бул (шек жана каапырчылыктан) таза боло алгандардын сыйлыгы!²

قَالُوا لَنْ نُؤْثِرَكَ عَلَىٰ مَا جَاءَنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ
وَالَّذِي فَطَرْنَا فَاقْضِ مَا أَنْتَ قَاضٍ إِنَّمَا تَقْضِي
هَذِهِ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ﴿٧٢﴾

إِنَّمَا آمَنَّا بِرَبِّنَا لِنُكَفِّرَ بِكُنُحِنَا وَكَرِهْتَنَا
عَلَيْهِ مِنَ السِّحْرِ وَاللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَى ﴿٧٣﴾

إِنَّهُ مَنْ يَأْتِ رَبَّهُ مُجْرِمًا فَإِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ لَا يَمُوتُ
فِيهَا وَلَا يَحْيَىٰ ﴿٧٤﴾

وَمَنْ يَأْتِهِ مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ فَأُولَٰئِكَ
لَهُمْ الدَّرَجَاتُ الْعُلَىٰ ﴿٧٥﴾

جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ
فِيهَا وَذَٰلِكَ جَزَاءُ مَنْ رَزَقَ ﴿٧٦﴾

1 Ичин өрттөн жиберс турган «заккум» дарагын жегенде, чапкап, суусап, суу ичкиси келген убакта ириң сыяктуу, кайнап турган, оозуна жакындашканда ысыгы жүз терисин шылып жиберс турган ичимдиктер мажбурлап ичирипкенде ж.б. адам чыдагыс азаптар болгондо өлгүсү келет, бирок, өлсө кана! Бейиштегилердин ырахатта жашагандарын көрүп, ошондой жашоону эңсешет, бирок, ошондой жашоого жетсе кана!

2 Муса далилдер менен жеңип чыкканына карабай, Фираун менен анын ойондору Исрайил коомун эзип, көп «кудайларына» сыйынтууну улантышты. Муса болсо, элин Исламга (жалгыз Аллаһка моюн сунууга) даават кылып, Исрайил урпактарын тымызын алып чыгып кетүүнүн аракетинде болду. Исрайил урпакты намаздарын жарыя окуудан корккону үчүн үйлөрүн мечит кылып алышат. Алар эри-эркин намаз окуй турган күн келээр бекен деп эңсеп жашап жүрүштү. Убагы жетип,

77. Биз Мусага: «Менин пенделеримди түндөсү алып чык жана (таягың менен) уруп, алар үчүн деңизде кургак жол кылып бер. (Фираундун) жетип алуусунан да коркпо, (сууга чөгүүдөн да) кооптонбо» - деп вахий кылдык.

78. Фираун аскерлери менен алардын артынан (деңиз «жолуна») түштү. Деңиз алардан орогонун ороп (жутуп) кетти!

79. Фираун элин адаштырган, өзү да адашкан болчу!

80. О, Исрайил урпактары! Биз силерди душманыңардан куткардык. Жана (силерге диний-дүйнөлүк нээмат болгон Тоорат китебин берүү үчүн) Тур тоосунун оң тарабын убадалаштык. Силерге асмандан шириндиктер, даяр, бышкан куш эттерин жаадырдык (жана мындай десдик:)

81. «Биз ырыскы кылып (түшүрүп) берген таза ырыскылардан жегиле, бирок анда чектеп чыкпагыла (жеп алып күнөө кылбагыла) (эгер ошентчү болсоңор) үстүңөргө Менин азабым түшөт. Кимге Менин азабым түшсө, анын өлгөнү – ошол!

وَلَقَدْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي
فَأَضْرِبْ لَهُمْ طَرِيقًا فِي الْبَحْرِ نَبْنِئُ لَكَ طَرِيقًا
فَاذْكُ وَلَا تَخْشَى

فَاتَّبَعَهُمْ فَوَعَدْتُهُمْ يَجُودُونَ فَغَشِيَهُمْ مِنَ الْيَمِّ
مَاءٌ غَشِيَهُمْ

وَأَصْلَ فِرْعَوْنُ قَوْمَهُ وَمَا هَدَىٰ

يَبْنِي إِسْرَءِيلَ يَلْ قَدْ أَفْجَيْتَكُم مِّنْ عَذَابِكُمْ
وَوَعَدْنَاكُمْ جَانِبَ الطُّورِ الْأَيْمَنِ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ
الْمَنَّ وَالسَّلَوىٰ

كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَلَا تَطْغَوْا فِيهِ
فَيَحْبِلَ عَلَيْكُمْ غَضَبِي وَمَن يَحْبِلْ عَلَيْهِ
غَضَبِي فَقَدْ هَوَىٰ

ошондой күн келди: Муса түндүн абалкы бөлүгүндө аларды жашыруун түрдө Мисирден сыртка чыгарып кетти. Эрте менен окуядан кабардар болгон Фираун аскерлери менен кууп, деңизге жакын жерде алардын караанын көрдү. Качкындар эмне кыларын билбей, коркуп калышты. Арт жакта Фираун, алдыда деңиз. Бирок, эмнегедир Муса катыржам. Себеби, ал Аллах Өз Пайгамбарын өлүмгө салып бербешине ишенген. Ошондой болду. Аллах ага: «Аса таягың менен деңизге урсаң Исрайил урпагынын он эки уруусу үчүн он эки жол ачылат» деп вахий жиберди. Муса буйрукту аткарганда, деңиз суусу тоо-тоо болуп түрүлүп, куп-кургак он эки жол пайда болду. Кийинки аяттар ушул окуялар жөнүндө.

82. (Бирок) Мен, тооба келтирип, ыймандуу болуп, жакшы амал кылып, Туура Жолго түшкөндөрдү албетте, кечиремин»¹

وَإِلَى الْعُقَلَاءِ لَمَنْ تَابَ وَءَامَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ أُنْتَصَى ۝

83. «О, Муса, сен коомундан эмнеге мынча шашылып, озуп кеттиң?»²

﴿وَمَا أَتَعَجَّلَكَ عَنْ قَوْمِكَ يَمُوسَى ۝﴾

84. (Муса) айтты: «Алар мына, артымда келе жатышат. О, Раббим, мен Сага шашып баратамын! Ыраазы болушуң үчүн!»

قَالَ هُمْ أُولَاءِ عَلَى أَثَرِي وَعَجِلْتُ إِلَيْكَ رَبِّ لِتَرْضَى ۝

85. (Аллаһ) айтты: «Сен чыккандан кийин Биз коомуна сыноо түшүрдүк. Жана аларды Саамирий адаштырды»

قَالَ فَإِنَّكَ فَتَنَّا قَوْمَكَ مِنْ بَعْدِكَ وَأَضَلَّهُمُ السَّامِرِيُّ ۝

86. Анан Муса коомуна ачууланып, бушайман болуп кайтып барды жана: «О, коомум! Раббиңер силерге («Тоорат түшүрөмүн» деп) жакшынакай убада бербеди беле?! (Мен ошол убада үчүн кетпедим беле?!). Эмне, силерге (аранарда мен жок болгон) убакыт узун болуп кеттиби?! Же болбосо, үстүңөргө Раббиңердин каары түшүшүн кааладыңарбы?! Силер Мага берген убадаңарды буздуңар!»³

فَرَجَعَ مُوسَى إِلَى قَوْمِهِ غَضَبًا أَيْسَفًا قَالَ يَبْقَوِيهِمُ الْغَيْبُ كُذِّبُوا وَعَدَّاهُمْ أَنَا أَنطَلَّ عَلَيْكُمُ الْعَهْدُ أَنَرَأَيْتُمْ أَن يُخَلَّ عَلَى كُفْرٍ غَضَبٌ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَخْلَفْتُمْ مَوْعِدِي ۝

87. Алар айтышты: «Биз Сага берген убаданы өз эркибиз менен буздадык. Бирок, биз (Мисирден чыгып келе жатканда

قَالُوا مَا أَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ بِمَلِكِنَا وَلَكِنَّا حُمِلْنَا أَوْزَارًا مِنْ رَبِّنَا الْقَوْمُ فَقَدْ فَنَاهَا فَكَذَّبَكَ النَّاسُ السَّامِرِيُّ ۝

1 Бул айткан белгилүү болгондой, бир күнөө иш жасаган адам Аллаһка тооба кылгысы келсе, кабыл болушунун төрт шарты бар экен: 1) Тооба кылуу 2) Ыйманын бекемдөө 3) Жакшы иштерди жасоо 4) Туура Жолго кайрадан түнүү.

2 Муса алейхис-саламга Аллаһ Таала Тоорат китебин берүү үчүн бир жерге убадалашат. Убадалашкан күн келгенде бир нече кишилер менен жолго чыгып, өзү бардыгынан бөлүнүп жөнөп калат. Ошондо, Аллаһ Таала ага ушинтип кайрылат.

3 Мусага алар: «Аллаһтан башкага сыйынбайбыз. Сен келгенге чейин орун басарың Хаарундун сөзүнөн чыкпайбыз» деп убада беришкен.

жергиликтүү) коомдун (алтын)
зыйнаттарынан турган «күнөөнүн»
астында калганбыз.¹ Биз аны
(эритиш үчүн отко) таштадык.
Саамирий дагы таштады (жана)

88. аларга (жаны бар сыяктуу,) мөөрөп
добуш чыгара турган музоонун
сөлөкөтүн жасап берди. (Кийин
Саамирий жана ага азгырылгандар)
айтышты: «Ушул – силердин жана
Мусанын кудайыңар. (Муса муну)
унутуп койду (жана кудайды издеп
башка тарапка кетти)».

89. Алар көрбөй жатышабы (музоо
– «кудайы») сөзүнө жооп
кайтарбаганын жана аларга
не пайда, не зыян жеткире
албаганын?!

90. Ошого чейин аларга Харун: «О,
коомум! Силер бул (музоо) менен
сыналдынар (азгырылдынар)
силердин Раббинер – Рахман!
Мени(н сөзүмдү) ээрчигиле
жана буйругума моюн сунгула!»
дегенде...

91. Алар айтышты: «Бизге Муса
кайтып келмейинче (жана бир
нерсе демейинче) буга табышууну
токтотпойбуз».

92. (Муса кайтып келип, коомун бул
абалда көргөн соң орун басарына)
айтты: «О, Харун, алардын
адашканын көргөнүңдө сени эмне
токтотту,

93. мага (кабар бериш үчүн)
ээрчин (тез) баруудан?! Менин

فَأَخْرَجَ لَهُمْ عِجْلًا جَسَدًا آلَهُ خُورًا فَقَالُوا
هَذَا إِلَهُكُمْ وَإِلَهُ مُوسَىٰ فَنَسِيَ ۝

أَفَلَا يَرَوْنَ أَنَّهُمْ يُرْجَعُ إِلَيْهِمْ قَوْلًا وَلَا
يَسْئَلُكُمُ لَهُمْ صَرَ وَلَا تَقْعَا ۝

وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هَارُونُ مِنْ قَبْلُ يَتَقَوَّمُوا لَنَا
فَنُشْرِمُ بِهِ ۖ وَإِنَّ رَبَّكُمُ الرَّحْمَنُ فَاسْمِعُونِي
وَأَطِيعُوا أَمْرِي ۝

قَالُوا لَنْ نَبْرَحَ عَلَيْهِ عَاكِفِينَ حَتَّىٰ يَرْجِعَ
إِلَيْنَا مُوسَىٰ ۝

قَالَ يَهُدْيُونُ مَا مَنَّكَ إِذْ رَأَيْتَهُمْ ضَلُّوا ۝

أَلَا تَتَّبِعُنَّ أَفْعَصَيْتَ أَمْرِي ۝

1 Яхудийлер мисирликтерден убактылуу же карызга алган алтын-зыйнаттарды алып
баса беришкен.

буйругума каршы
чыктыңбы?!¹

94. (Харун) айтты: «О, апамдын баласы, сакалымдан, чачымдан тартпачы. Мен (сага кабар берүүнү ойлогом, бирок артыңдан барганымда менден капа болуп): «Менин сөзүмдү (өзүмдү) күтпөй, Исрайил уруусун бөлүп жибериптирсиң!» дешиңден корктум»

95. (Анан, Муса): «Эй, Саамирий, бул эмне кылганың?!» - деди.

96. (Анда, Саамирий): «Мен алар көрбөгөн нерсени көрүп калгам.² Анан элчинин (атынын) изинен бир чеңгел алып, музоого сээп жибердим эле (ал жан кирген сыяктанып, мөөрөгөн добуш чыгарды). Нафсим мени ушуга жетелеген»-деди.

97. (Муса) Айтты: «Эми (бул жерден) жогол! Сага эми жашоодо (жийиркеничтүү ооруга кабылганың себептүү, безилден:) «Мага тийбегилечи» деп айтышын гана бар. Жана (Акыретте) сага кутулгус убада (тозок) даяр! Өзүң азырга чейин табынып жаткан «кудайыңа» карачы? (Сага эмне пайда бере алды?) Биз (азыр) аны күйгүзүп, (күлүн) деңизге сапырып жиберебиз!

قَالَ يَبْنَؤُمْ لَا نَأْخُذْ بِلِحْيَتِي وَلَا بِرَأْسِي إِنِّي خَشِيتُ أَنْ تَقُولَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِي إِسْرَءِيلَ وَلَمْ تَرْقُبْ قَوْلِي ﴿٩٤﴾

قَالَ فَمَا خَطْبُكَ يَا سَامِرِيُّ ﴿٩٥﴾

قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوا بِهِ فَقَبَضْتُ قَبْضَةً مِنْ أَثَرِ الرَّسُولِ فَنَبَذْتُهَا وَكَذَلِكَ سَوَّلَتْ لِي نَفْسِي ﴿٩٦﴾

قَالَ فَاذْهَبْ فَإِنَّ لَكَ فِي الْحَيَوةِ أَنْ تَقُولَ لَا مِسَاسَ وَإِنَّ لَكَ مَوْعِدًا لَنْ تُخْلَفَهُ، وَانْظُرْ إِلَى إِلَهِكَ الَّذِي ظَلْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا لَنُحَرِّقَنَّهُ ثُمَّ لَنَنْسِفَنَّهُ فِي الْيَمِّ نَسْفًا ﴿٩٧﴾

1 Муса ушул сөздөрдү айтып, Харундун чач-сакалынан кармап жулкулдата баштады. Анткени, Аллаһ менен убадалашкан жерге бара жатып, Харунга: «Коомумда менин орун басарым болуп кал, (аларды) оңдо жана бузукулардын жолуна ээрчибе!» деп катуу дайындап кеткен эле.

2 Алар деңизден отуп жатканда Саамирий Аллаһтын элчиси Жебирейил перипште минген аттын туягынан чачыраган керемет топуракты көрүп калган болчу.

98. Силердин (чыныгы) кудайыңар –
Өзүнөн башка кудай жок болгон
Аллаһ! Ал бардык нерселерди Өз
илими менен камтыган!»
99. Ошентип, Биз сага
(о, Мухаммад), өткөндөрдүн
кабарларын икая кылдык жана
алдыбыздагы Зикирди (Кураанды)
бердик.
100. Ким андан жүз бурса,
Кыяматта (күнөөсүнүн) жүгүн
көтөрөт.
101. Ал жүктөн түбөлүккө ажырабайт.
Кыяматта алар көтөргөн жүк
кандай жаман!
102. Сур (кернейи) тартылган күн...
Ошол күнү күнөөлүүлөрдү
(коркуудан жана кордуктан
улам) ыраң-түсү көгөргөн абалда
чогултабыз. (Алар периштелер
тарабынан кордолуп Мавкиф
тарапка сүрүп алып барыла
жатканда...)
103. Бири-бирине: «(Дүйнөдө) он күн
гана турдуңар-э?» деп, шыбырап
сүйлөшүшөт.
104. Биз алардын эмне дегендерин эң
жакшы билебиз. Ошондо алардын
билермандары: «Жок, силер бир
эле күн турдуңар» дешет.
105. (О, Мухаммад) Сенден тоолор
(жана алардын Кыяматтагы
абалы) жөнүндө сурашат. Айткын:
«Раббим аларды (кум сыяктуу)
чачып жиберет.
106. Жана (жер менен) тегиз кылып
салат.

إِنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَسِعَ
كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا ﴿٩٨﴾

كَذَلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ مَا قَدْ سَبَقُ رَفَقًا
مَا أَتَيْنَاكَ مِنْ لَدُنَّا ذِكْرًا ﴿٩٩﴾

مَنْ أَعْرَضَ عَنْهُ فَإِنَّهُ يَحْمِلُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
وِزْرًا ﴿١٠٠﴾

خَالِدِينَ فِيهِ وَسَاءَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ حِمْلًا ﴿١٠١﴾

يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ وَنَحْشُرُ الْمُجْرِمِينَ
يَوْمَئِذٍ زُرْقًا ﴿١٠٢﴾

يَتَحَفَتُونَ بَيْنَهُمْ إِنْ لَيْتُمْ إِلَّا عَشْرًا ﴿١٠٣﴾

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ إِذْ يَقُولُ أَمْثَلُهُمْ
طَرِيقَةً إِنْ لَيْتُمْ إِلَّا يَوْمًا ﴿١٠٤﴾

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ يَنْسِفُهَا رَبِّي
نَسْفًا ﴿١٠٥﴾

فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا ﴿١٠٦﴾

107. Сен ал (Кыяматта элдер чогулчу) жерде не бир ийрилик, не бир өйдө-чуңкур көрбөйсүң.¹

108. Ошол күнү (элдер) бир жарчынын артынан (Мавкиф майданына) ээрчип жөнөшөт. Анын жар салган сөздөрүндө эч бир ката жок. (Күүлдөгөн) добуштар Рахмандын (Аллахтын) урматына өчүп, шыбыраган үндөрдү гана угуп каласың.

109. Ал күнү Рахман² уруксат бергендерге жана сөзүнөн Аллаһ ыраазы болгондорго гана шапаат пайда берет.

110. (Аллаһ) пенделердин келечегиндеги, өтмүшүндөгү бардык нерсени билет. Алардын илими Аллаһты камтый албайт.

111. Бардык жүздөр (дүн ээлери) Түбөлүк Тирүү (бардык ааламдарды башкарып) Туруучуга баш ийишет. Зулум көтөрүп баргандар (каанырлар) максатка жетпей калат.

112. Жана ким ыймандуу болгон абалда жакшы амалдарды жасаган болсо, зулумдан жана соонторунун кемитиш коюлуусунан коркпойт.

لَا تُشْرِكُنِي فِيهِمَا عِوَجًا وَلَا أَمْتًا ﴿١٠٧﴾

يَوْمَ يَذْرِبُنَا رَبُّكَ لِلْجَنَّةِ الدَّائِمَةِ لَأَعْوَجَّ لَهُ وَخَشَعَتِ الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَنِ فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا ﴿١٠٨﴾

يَوْمَ يَذْرِبُنَا رَبُّكَ الشَّفْعَةَ الْأَمْنِ أَيْنَ لَهُ الرَّحْمَنُ وَرَضَى لَهُ قَوْلًا ﴿١٠٩﴾

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا ﴿١١٠﴾

وَعَنَتِ الْوُجُوهُ لِلْحَيِّ الْقَيُّومِ وَقَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا ﴿١١١﴾

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا يَخَافُ ظُلْمًا وَلَا هَضْمًا ﴿١١٢﴾

1 Бардык элдер бири-бирин көрө ала турган, добушун уга ала турган шарт түзүлөт.

2 Аллаһтын «Рахман» (Боорукер) деген ысым-сынагы көп колдонулууда. Мына бул аятта дагы «Рахман уруксат берген» деп айтылды. Акыйкатта, Кыямат – Чын дүйнө. Аллаһтын Ырайым-рахматынын токсон тогуз бөлүгү ошол жакта: Пайгамбарыбыз Мухаммад саллаллаху алайхи ва саллам айткан: «Аллаһ жүз ырайымынан бирөөсүн гана (бул дүйнөдөгү) пенделерине (ж.б. жан-жаныбарарга) түшүрдү. Жадагалса бир жаныбар өзүнүн баласын тебелеп алуудан абайлап, бүтүн көтөрүүсү дагы ошол бир ырайымдын үлүшүнөн. Кыямат болгондо ошол бир ырайым токсон тогузунан кошулуп, Аллаһ Өз пенделерине толук Ырайымын көргөзөт».

113. (О, Мухаммад) мына ушинтип,
Биз аны араб тилиндеги Кураан
сүрөтүндө түшүрдүк жана анда
эскертүүчү аяттарды удаама-удаа
келтирдик. Балким, эми алар
коркушаар же (бул эскертүүчү
аяттар) аларда эскерүүнү
(сергектикти) жаратаар.
114. Акыйкат Падыша болгон Аллах
эң Жогору! (О, Мухаммад,) сага
вахий кабары түшүп бүтө электе,
Кураанды окуганга шашылба
жана: «О, Раббим! Менин
илимимди көбөйткүн!» деп дуба
кыл.
115. Биз (Бейиштеги бир даракка
жакындабоо жөнүндө) Адам менен
убадалашкан элек. Ал унутуп
койду. Биз анда сабырдуулукту
көрбөдүк.
116. Ошондо Биз периштелерге:
«Адамга сажда кылгыла» дегенде,
бардыгы сажда кылды, бир гана
Иблис (текеберленип; «Мен андан
абзелмин» деп) баш тартты.
117. Биз айттык: «О, Адам! Чынында,
бул (Иблис) сага жана аялыңа
душман! Экөөңдү азгырып
Бейиштен чыгарып койбосун!
Анда бактысыз болуп каласың!
118. (Анткени,) Сен Бейиште ач-
жылаңач калбайсың.
119. Анда суусабайсың, күндүн
ысыгына да күйбөйсүң.»
120. Шайтан (Иблис) аны азгырып
(мындай деди): «О, Адам мен
сага түбөлүктүүлүк дарагын жана
түгөнгүс мүлк көргөзөйүнбү?»

وَكَذَلِكَ أَوْرَثْنَاهُ قُرْءَانًا فَرَسًا فِيهِ
مِنَ الْوَعِيدِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ أَوْ يُحَذِّرُهُمْ
ذِكْرًا ﴿١١٣﴾

فَتَعَلَّى اللَّهُ الْمَلِئِكُ الْمَقُوتَ وَلَا تَتَجَلَّى
بِالْقُرْءَانِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَقْضَى إِلَيْكَ وَحْيُهُ
وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا ﴿١١٤﴾

وَلَقَدْ عَاهَدْنَا إِلَى آدَمَ مِنْ قَبْلِ فَنَسَى وَاتَّخَذَ
خِطْلَهُ عَزْمًا ﴿١١٥﴾

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ
فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَى ﴿١١٦﴾

فَقُلْنَا يَا آدَمُ إِنَّ هَذَا عَدُوُّكَ وَارْزُقْكَ
فَلَا يُخْرِجُكَمَا مِنَ الْجَنَّةِ فَتَكُونَا ﴿١١٧﴾

إِنَّ لَكَ أَلَّا تَجُوعَ فِيهَا وَلَا تَعْرَى ﴿١١٨﴾

وَأَنَّكَ لَا تَظْمَأُ فِيهَا وَلَا تَصْحَقُ ﴿١١٩﴾

فَوَسْوَسَ إِلَيْهِ الشَّيْطَانُ قَالَ يَا آدَمُ هَٰذَا
أَدْنَىٰ عَلَىٰ سَجَرَةٍ مَخْلُودٍ وَمَلَايَ لَا يَنْجِي ﴿١٢٠﴾

121. Анан, экөө ал дарактан жеп,
(натыйжада убаданы бузганы үчүн
Аллахтын каар-жазасы себептүү)
уяттары ачылып калды эле, Бейиш
жалбырактары менен өздөрүн
(авреттерин) тосо башташты.
Адам Раббисине күнөөлүү болуп,
(ушинтип) азгырылды (жана экөө
тең Раббисине жалбарып; «Бизди
кечир, өзүбүзгө зулум кылып
койдук» деп тооба кыла баштады)

122. Кийин Раббиси аны тандап,
тообасын кабыл алып, Өз жолуна
баштады.

123. (Аллах) Айтты: «Бардыгыңар
бири-бириңерге (адам шайтанга,
шайтан адамга) душман болгон
абалда Бейиштен түшкүлө! Эми,
(оо, инсандар) силерге менден
Туура Жол (Дин) келет. (Ошондо)
ким менин жолума ээрчисе,
адашпайт жана бактысыз болбойт.

124. Ал эми, ким менин зикиримден
(Китебимден) жүз бурса, ага тар
(оор) жашоо бар. Аны Кыямат
Күнү сокур абалда тирилтебиз.

125. Ал айтты: «О, Раббим! Эмнеге
мени сокур абалда тирилгитиң? Мен
(дүйнөдө) көзү соо адам элем го?»

126. (Аллах) айтты: «Дал ушул
сыяктуу, сага да (дүйнөдө) Биздин
аяттар келгенде, (аларды) «унутуп»
калгансың. (Көрсөң да, көрмөксөн
болгонеуң). Дал ошол сыяктуу
бүтүн сен да «унутуласың!»

127. Биз ысырап кылган (чектен
чыккан) жана Раббисинин
аяттарына ишенбеген адамдарды
ушинтип жазалайбыз. Чынында,

فَأَكَلَا مِنْهَا قَبَّذَتْ لَهُمَا سَوْءَ الثَّمَرَاتِ
وَوُطِّفَئَا بِخَصِمَيْنِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ
وَعَصَى آدَمُ رَبَّهُ فَغَوَى ﴿١٢١﴾

ثُمَّ اخْتَبَاهُ رَبُّهُ فَقَاتَبَ عَلَيْهِ وَهَدَى ﴿١٢٢﴾

قَالَ أَقْبِطَا مِنْهَا جَمِيعًا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ
عَدُوٌّ فَمَا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنِ
اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْتَقِ ﴿١٢٣﴾

وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً
ضَنْكًا وَنَحْشُرُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَعْمَى ﴿١٢٤﴾

قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَقَدْ كُنْتُ
بَصِيرًا ﴿١٢٥﴾

قَالَ كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيتَهَا وَكَذَلِكَ
الْيَوْمَ تُنْسَى ﴿١٢٦﴾

وَكَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ أَسْرَفَ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِآيَاتِنَا
رَبُّهُ وَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشَدُّ وَأَلَمُّ ﴿١٢٧﴾

Акыреттин азабы катуу жана түгөнгүс!

128. Биз алардан мурун (өздөрү сыяктуу) нечен-нечен муундарды, үй-жайларында (эч нерседен бейкапар) жүргөндө (калыстан балээ жиберип) кыйратып койгонубуз алардын көзүн ачпайбы?! Мында акылдуу адамдар үчүн сабактар бар го!

129. Эгер Раббин тарабынан (айтып) өтүлгөн («күнөөлүүлөрдү белгиленген убактысында гана жазалайбыз» деген) сөз жана белгиленген мөөнөт (Кыямат) болбогондо, аларга азап ошол замат келмек.

130. (О, Мухаммад!) Сен алардын (сени жана динди айыптап) сүйлөгөн сөздөрүнө сабыр кыл жана Күн чыгаардан мурун жана Күн батаардан мурун Раббинди даңазалап тасбих айт. Жана Раббин сенден ыраазы болушу үчүн күн-түн дебей тасбих айт.¹

131. Биз аларды сынаш үчүн жуп-кошмок түрдө берген дүйнө жашоосунун гүлүстан жыргалдарына назарыңды салба! Раббиндин (Акыретте берчү) ырыскылары жакшы жана түбөлүктүү!

132. Үй бүлөңдү намазга буюр жана ага (намазга) сабырдуу болууга көндүр. Биз сенден ырыскы сурабайбыз, Өзүбүз сага ырыскы

أَفَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كُرْهُهُمْ إِذْ قَاتِلْتَهُمُ مِنَ الْقُرُونِ
يَمْسُونَ فِي مَسْكِهُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ
لِّأُولِ النَّهْيِ ﴿١٢٨﴾

وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَكَانَ لِزِمَامَا
وَاجِلٍ مُّسَمًّى ﴿١٢٩﴾

فَاصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ
طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا وَمِنْ أَنَاءِ
الْليْلِ فَسَبِّحْ وَأَطْرَافَ النَّهَارِ لَعَلَّكَ تَرْضَى ﴿١٣٠﴾

وَلَا تَعْدَنَّ عَيْنَيْكَ إِلَى مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا
مِّنْهُم زُخْرًا لِّلْخَالِقِ الَّذِي إِن تَفْسَهُ تُحَرِّفُهِ
وَرِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَأَثَرٌ ﴿١٣١﴾

وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا لَا تَسْأَلْكَ
رِزْقًا لَّحْنُ نَزْرُوقُكَ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَى ﴿١٣٢﴾

¹ Тасбих - «Субхааналлаһ» деген сөз. Мааниси «Мен Аллахты Өзүңүн Улуулугуна ытайык болбогон кемчиликдигүү сыпаттардан аруулаймын» дегенди түшүндүрөт.

беребиз. (Жакшы) акыбет
такыбаалар үчүн!

133. Алар: «Эгер Мухаммад бизге
Раббисинен бир (көзгө көрүнгөн)
моожиза алып келсе го...» дешти.
Аларга байыркы барактардагы
(Тоорат менен Инжилдеги)
нерселердин баяны (Кураан)
келбеди беле?!

134. Эгер Биз аларды ага (Мухаммадга
дин келгенге) чейин бир азап
менен өлтүргөн болсок, албетте:
«Оо, Рабби! Эгер бизге бир
пайгамбар жиберсең, мындай
шерменде жана кор болбой туруп,
сенин аяттарыңа ээрчимекпиз» -
дешет болчу.

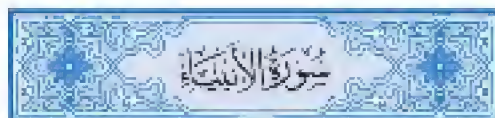
135. Айткын: «Бардыгыбыз
күтүүдөбүз.¹ Силер да күтө
бергиле. Жакында ким Туура
Жолдун ээси болуп (адашпай)
баратканын билип аласыңар.

وَقَالُوا لَوْلَا يُأْتِيُنَا بَيِّنَاتٌ مِنْ رَبِّنَا أَوَلَمْ
تَأْتِهِمُ بَيِّنَةٌ مَا فِي الصُّحُفِ الْأُولَى ۝

وَلَوْ أَنَّا أَهْلَكْنَاهُمْ بِعَذَابٍ مِنْ قَبْلِهِمْ لَقَالُوا
رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَتُنَبِّئَ
عَائِلَتِنَا مِنْ قَبْلِ أَنْ نَذِلَّ وَنُخْزَى ۝

قُلْ كُلٌّ مُرْتَقِصٌ فَرَقِصُوا فَسْتَعْلَمُونَ مَنْ
أَصْحَبُ الصِّبْطِ السَّوِيِّ وَمَنِ اهْتَدَى ۝

¹ Мусулмандар эки жакшылыктын бирин – же жеңишти, же Бейишти күтүшөт. Каапырларды да эки нерсе күтөт: же ушул дүйнөдө башына балээ азап келип, кыйрап калышат. Же эгер Аллах Кыяматка чейин мөөнөт берген адамдардан болсо, канча көп жашаса, ошончо көп күнөө жыйнап, Акыретте өзүн күткөн Тозокко барышат.

21 «Анбия» сүрөсү¹

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

1. Адамдарга өздөрүнүн эсеби (Кыямат) жакындап калды.² Алар болсо (Аллаһ буюрган парыздардан) жүз үйрүтөн бойдон кайдыгер жүрүшөт.
2. Аларга Раббилери тарабынан жаны зикир (аят) келсе (мушриктер) оюнкарактык менен угушту,
3. жүрөктөрү кайдыгер болуп. Жана заалым (каапыр) адамдар: «Бул (Мухаммад) эч ким эмес, өзүңөр сыяктуу жөнөкөй эле адам (ал «аят» деген нерселер болсо, сыйкыр). Силер көрүп туруп сыйкырга келе жатасыңарбы?» (деп) шыбырап сүйлөшүштү.
4. (Пайгамбар) Айтты: «Менин Раббим асмандагы, жердеги сөздү билет. Ал – Угуучу, Билүүчү!»
5. «Андай эмес» – дешти алар – (Мухаммад айтып жаткан нерселер) түштөгү жобурануу, жок, аларды өзү ойлоп чыгарган, жок андай эмес, ал акын. (Эгер пайгамбарлыгы чын болсо, абалкы(пайгамбар)ларга жиберилген сыяктуу бир моожиза келтирсинчи, кана?!»

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ
مُعْرِضُونَ ﴿١﴾

مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنْ رَبِّهِمْ مُخَدَّبٍ إِلَّا
اسْتَمَعُوهُ وَهُمْ يَلْعَبُونَ ﴿٢﴾

لَاهِيَةً قُلُوبُهُمْ وَأَسَرُّوا النَّجْوَى الَّذِينَ
ظَلَمُوا هَلْ هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ أَفَتَأْتُونَ
الْمُتَحَرِّرِينَ وَتَأْتِرُ نَسْرُوتَ ﴿٣﴾

قَالَ رَبِّي يَعْلَمُ الْقَوْلَ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٤﴾

بَلْ قَالُوا أَضَلَّكَ أَهْلُكَ بَلْ اقْتَرَنَهُ بَلْ
هُوَ شَاعِرٌ فَلْيَأْتِنَا بِآيَةٍ كَمَا أُرْسِلَ
الْأَوَّلُونَ ﴿٥﴾

1 Бул сүрө Маккада түшкөн. 112 аяттап турат. «Анбиянын» мааниси «Пайгамбарлар».

2 Кыяматтын жакындыгы жөнүндө Пайгамбарыбыз саллаллоху алайхи ва саллам: «Мен Пайгамбар кылып жиберилдим. Мен менен Кыяматтын арасы мына мындай» деп, сөөмөйү менен ортоңку манжаларын жанаштырып көргөзгөн.

6. Алардан мурунку Биз кыйраткан шаарлар(дын элдери) ыйман келтирбеген нерсеге ушулар ыйман келтирмек беле?!
7. (О, Мухаммад) Биз сенден мурун (периште же болбосо аял затынан эмес) жалаң эркек кишилерди гана Пайгамбар кылып, аларга вахий жибергенбиз. Эгер билбесеңер Зикир (Ыйык Китеп) ээлеринен сурагыла.
8. Биз пайгамбарларды тамак-аш жебей турган дене (адаттан сырткары табияттуу адам) кылып жаратпадык. Алар түбөлүк жашоочулардан да эмес.
9. Кийин Биз пайгамбарларга берген убаданы аткарып (каапырларга азап жиберип) Пайгамбарларды жана Өзүбүз каалаган (момун) адамдарды куткарып, чектен чыккандарды кыйратып салдык.
10. (О, пайгамбар менен мусулмандар!) Биз силерге Китеп (Кураан) түшүрдүк. Анын ичинде силердин шоорат-даңкыңар бар. Акылыңарды иштетпейсинерби?¹
11. Жана Биз (өткөндө) нечен-нечен заалым (каапыр) шаарларды кыйратып, алардан кийин (ордуна) башкаларды жараттык.
12. Алар Биздин азабыбызды(н белгисин) байкаар замат шаардан качып жөнөштү.

مَا آمَنَتْ قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ أَهْلَكْنَاهَا
أَفَهُمْ يُؤْمِنُونَ ﴿٦﴾

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَجُلًا نُوحِيَ إِلَيْهِ
فَسَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا
تَعْلَمُونَ ﴿٧﴾

وَمَا جَعَلْنَاهُمْ جَسَدًا لَا يَأْكُلُونَ الطَّعَامَ
وَمَا كَانُوا خَالِدِينَ ﴿٨﴾

ثُمَّ صَدَقْنَاهُمُ الْوَعْدَ فَأَنْجَيْنَاهُمْ وَمَنْ نَشَاءُ
وَأَهْلَكْنَا الْمُسْرِفِينَ ﴿٩﴾

لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ كِتَابًا فِيهِ ذِكْرُكُمْ أَفَلَا
تَعْقِلُونَ ﴿١٠﴾

وَكَمْ قَصَمْنَا مِنْ قَرْنٍ كَانَتْ طَائِفَةٌ
وَأَنْشَأْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا آخَرِينَ ﴿١١﴾

فَلَمَّا أَحْسَوْا بِأَسْئَارِنَا إِذَا هُمْ مِنْهَا
يَرْكُضُونَ ﴿١٢﴾

¹ Эгер силер акылыңарды иштетип, Кураан көргөзмөсү менен жашасаңар, ишенимилерде да, ишичерде да ошого таянсаңар сөзсүз эки дүйнөдө даңктуу адамдардан болосуңар!

13. «Качпагыла, көңүл ачуучу жайыңарга жана үйүңөргө кайткыла, балким (олтүрүлбой бирөөңөрдөн-бирөөңөр) суралган бойдон калаарсыңар» (депти азаптоочу периштелер какшык менен).
14. Алар болсо: «Ох, өлдүк! Биз заалымдардан болуп калган элек!» депти.
15. Биз аларды орулган (чөп сыяктуу) кылып тындырып салганыбызга чейин ушул (армандуу) дубалары токтобой турду.
16. Биз асманды, жерди жана ал экөөсүнүн арасындагыларды оюн-эрмек үчүн жаратканыбыз жок.¹
17. Эгер (асман-жерди) эрмек кылып алууну кааласак, Биз аны (эрмек-зоокту) Өзүбүздүн алдыбыздан (асмандардын үстүндөгү жогорку Арштан) деле тапмакпыз, эгер табууну кааласак.
18. Биз Акыйкатты (Кураанды) жалгандын үстүнө таштайбыз жана ал аны эзип, жанчып коёт! Анан жалган жок болот. (О, Аллаһтын шериги, аялы, баласы бар дегендер!) Мындай сыпаттаганыңар үчүн силерге «Уайл»² болсун!
19. Асмандардагы жана жердеги нерселердин баары Аллаһтын мүлкү. Анын алдындагылар

لَا تَرْكُضُوا وَارْجِعُوا إِلَىٰ مَا أُنزِلْتُمْ فِيهِ
وَمَسْكُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٣﴾

قَالُوا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿١٤﴾

فَمَازَالَتْ تَأْتِيكُمُ الدَّعَوَاتُ حَتَّىٰ جَعَلْنَاهُمْ
حَصِيدًا خَامِدِينَ ﴿١٥﴾

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا
الْعِبْرَةَ ﴿١٦﴾

لَوْ أَرَدْنَا أَنْ نَسْخِبَ لَهُمْ مَا أَلْمَزْتَهُ مِنْ لَدُنَّا
إِنْ كُنَّا فَاعِلِينَ ﴿١٧﴾

بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ فَيَدْمَغُهُ فَإِذَا
هُوَ زَاهِقٌ وَلَكُمُ الْوَيْلُ مِمَّا تَصِفُونَ ﴿١٨﴾

وَلَهُمْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ عِنْدَهُمْ لَا
يُشْشِكُكُمْ عَنْ عِبَادَتِهِمْ وَلَا يُشْخِصُكُمْ ﴿١٩﴾

1 Аллаһ бир нерсени эрмек үчүн жаратуудан Аруу. Тескерисинче Ал бүт ааламды Өз даанышмандыгы менен анык максат менен жаратты. Ааламдын бир бөлүгү болгон инсаниятты болсо, жалгыз Өзүнө ибадат кылуу үчүн жаратты.

2 Уайл – тозоктогу өтө катуу азап берилчү бир орундун аты.

(периштелер) Ага ибадат-кулчулук кылуудан текеберленишпейт жана арданбайт.

20. (Тескерисинче,) түнү-күнү чарчабай-зерикупей Ага тасбих айтышат.
21. Же болбосо, жердин өзүнөн эле тирилтүүчү «кудайларды» таап алышканбы?
22. Эгер асман менен жерде Аллаһтан башка кудайлар бар болсо, экөө тең ойрон болмок. (Улуу, Бийик) Арштын Раббиси болгон Аллаһ мушриктер сыпаттаган нерселерден Аруу-Таза!¹
23. Аллаһ Өзүнүн иши боюнча эч кимге жооп бербейт. Алар жооп беришет (суралышат).
24. Же, алар Аллаһтан башкаларды кудай кылып алыштыбы?! Айткын: «(Андай болсо) далилиңерди алып келгиле! Мына мендеги нерсенин (Кураандын) сөздөрү жана менден мурунку нерселердин (Тоорат менен Инжилдин) сөздөрү! Жок, Алардын көпчүлүгү Акыйкатты билишпейт. (Мунун себеби) Алар жүз буруп кетишкен!
25. (О, Мухаммад!) Сенден мурун жиберген ар бир пайгамбарга Биз: «Менден башка (ибадатка ылайык) кудай жок. Өзүмө гана сыйынгыла деп вахий кылдык.

يُسَبِّحُونَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لَا يَفْترُونَ ﴿٢٠﴾

أَوْ اتَّخَذُوا آلِهَةً مِّنَ الْأَرْضِ هُمْ يُنشِرُونَ ﴿٢١﴾

لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا
فَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٢٢﴾

لَا يَسْأَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْتَلَوْنَ ﴿٢٣﴾

أَوْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ هَذَا ذِكْرٌ مِّنْ مَّعِيَ وَذِكْرٌ مِّنْ قَبْلِي بَلْ أَنتُمْ هُمْ لَا تَعْلَمُونَ الْحَقُّ فَهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٢٤﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ ﴿٢٥﴾

¹ Мушриктер «Аллаһтын шериги бар. Ар бир иштин, сезимдердин да өз кудайы бар» дешет. Аллаһ дагы бир аятта бул жалганды төмөнкүчө Акыйкат менен жокко чыгарат: «Аллаһ бала тутунган эмес, Аны менен бирге дагы бир кудай да жок. Эгер болсо, ар бир кудай өз жараткан нерсеси менен кетип, бири-бирине үстөмдүк көргөзүшмөк. (Мушриктер) Сыпаттаган сыпаттардан Аллаһ Аруу-Таза!»

26. (Мушриктер): «Рахмандын¹ баласы бар» дешти. Аллаһ бала күтүүдөн Аруу-Таза, Андай эмес, алар (периштелер) урматтуу пенделер.²
27. Алар Андан (Аллаһтан) озунуп сүйлөшпөйт. Алар анын буйругун гана аткарышат.
28. (Аллаһ) Алардын келечектерин да, өтмүштөрүн да билет. Алар (Аллаһтын алдында) ортомчу боло алышпайт. Аллаһ каалагандар үчүн гана ортомчу боло алышат. Алар Аллаһтан коркуп, ырайымына жалдырап турушат.
29. Алардын кимиси «мен – кудаймын» десе Биз аны Тозок менен жазалайбыз. Биз заалымдарды ушундай жазалайбыз.
30. Каапырлар билишпейби, асмандар менен жер (мурда) тосулган болчу. Кийин Биз аларды оңдоп (пайдалуу кылып) койдук. Жана Биз ар бир тирүү нерсени суудан жараттык³. Ыйман келтиришпейби?!
31. Жана адамдарды бекем кармап турсун деп жер бетине тизилген тоолорду жараттык. Жана элдер Туура Жол таап (адашпай) жүрсүн деп өрөөн – жолдорду жасап койдук.

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا سُبْحَنَهُ بَلْ عِبَادٌ مُّكْرَمُونَ ﴿٢٦﴾

لَا يَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَهُوَ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ ﴿٢٧﴾

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يَنْصِفَ وَهُمْ مِنْ خَشْيَتِهِ مُشْفِقُونَ ﴿٢٨﴾

﴿ وَمَنْ يَقُلْ مِنْهُمْ إِنِّي إِلَهٌ مِنْ دُونِهِ فَلِنَّكَ نَجْمٌ مِنْ جَهَنَّمَ كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴾ ﴿٢٩﴾

أَوَلَمْ يَرِ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ أَفَلَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٠﴾

وَجَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تُبِيدَ بِهِمْ وَجَعَلْنَا فِيهَا فِجَاجًا سُبُلًا لَّعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٣١﴾

1 Ар-Рахман – Аллаһ Тааланын 99 ысымы жана сыпаттарынан бири.

2 Араб мушриктери: «Периштелер – Аллаһтын кыздары» дешкен. Бул аят алардын сөздөрүн жалганга чыгарып, периштелердин чыныгы сыпатын баандап берүүдө.

3 Илгери асманда не булут, не жамгыр болгон эмес. Жерде да пайдалуу өсүмдүктөр, дарыя-деңиздер болгон эмес. Бардыгы тосулган, култуланган эле. Анан Аллаһ сууну жаратуу менен, аны буулантып асманга которуп, булут, жамгыр жаратып, ошонун шарапаты менен жер «тирилди»

32. Жана асманды корголгон там кылдык¹. Алар Биздин (бул) аян-белгилерибизден жүз бурушууда!
33. Ал күндүз менен караңгылыкты, Күн менен Айды жаратты. Бардыгы асманда сүзүп жүрүшөт.
34. (Оо, Мухаммад!) Сенден мурун да эч бир адамды түбөлүк жаратпадык. Эмне, сен өлүп, алар (мушриктер) түбөлүк жашайт бекен?!
35. Ар бир жан өлүмдү(н даамын) татуучу. (Ошого чейин) Биз аларды (кээде) жакшылык, (кээде) жамандык менен сынайбыз. Жана (өмүрүнөр бүткөндө) Өзүбүзгө кайтарыласыңар.
36. Эгер сени каапырлар көрсө (бири-бирине) силердин (Аллаһтан башка) кудайыңарды (буларга сыйынып болбойт деп) тилге алган ушулбу?» деп шылдыңдашат. Алар Рахманды эскерүүдөн каапыр болушууда.
37. Инсан сабырсыз жаратылган. (О, каапырлар,) жакында силерге белгилеримди (азапты) коргозомун, Мени шаштырбагыла!
38. Алар: «Эгер чынчыл болсоңор, жанагы убада (азап) качан?» - дешет.
39. Эгер каапырлар жүздөрүнөн жана жондоруна Тозок отун тосо албай, жардамсыз калган мезгилди

وَجَعَلْنَا السَّمَاءَ سَفًّا مَّخْفُوظًا وَهُمْ عَنْ
آيَاتِنَا مُعْرِضُونَ ﴿٣٢﴾

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ
وَالْقَمَرَ كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٣٣﴾

وَمَا جَعَلْنَا الْبَشَرِ مِنْ قَبْلِكَ الْخَالِدَ أَفَإِنَّ يَمُنُّ
قَوْمُ الْخَالِدِينَ ﴿٣٤﴾

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَنَبْلُوكُم بِالشَّرِّ
وَالْخَيْرِ فِتْنَةً وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴿٣٥﴾

وَإِذْ أَرَأَى الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَتَّخِذُونَكَ
إِلَّا هُزُوًا أَهَذَا الَّذِي يَذْكُرُ آلِهَتَكُمْ
وَهُمْ يَذْكُرُونَ الرَّحْمَنَ هُمْ كَافِرُونَ ﴿٣٦﴾

خُلِقَ الْإِنْسَانُ مِنْ عَجَلٍ سَأُرِيكُمْ
آيَاتِي فَلَا تَسْتَعْجِلُونِ ﴿٣٧﴾

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ﴿٣٨﴾

لَوْ يَعْلَمُ الَّذِينَ كَفَرُوا حِينَ لَا
يَكْفُوتُ عَنْ وَجْهِهِ السَّارُ وَلَا عَن

¹ Асман Аллаһтын Кудурети менен корголуп турат. Анын жылдыздары төгүлүп кетпейт. Күн нурунун зыяндуу болгондорун белгилүү катмарлар (озон) кармап калат. Ошондой эле, эң жогорку асмандар жин-шайтандардын чабуулунан, сагаалап, кайып кабар уурдоосунан корголгон.

(Кыяматты) билгенде (андай сөздөрдү айтпайт эле).

40. (Кыямат) Аларга капыстан келет. Ошондо алар аны кайтаруудан алсыз болуп, коркуудан селейип калышат. (Анда) Аларга эч мөөнөт берилбейт!¹

41. (О, Мухаммад), сенден мурунку пайгамбарлар деле (каапыр элдер тарабынан) шылдыңдалган. Анан алардын арасынан шылдыңдаган адамдарга, ошол шылдыңдаган нерселери (азап болуп) түшкөн.

42. Айткын: «(Эй, каапырлар) Силерди түндө же күндүзү (азап жиберчү болсо) Рахмандан ким коргой алат?! Тескерисинче, алар Раббидерин(ин азабын) эскерүүдөн жүз бурушту.

43. Же Бизден бөлөк коргоочу кудайлары барбы?! Ал кудайлар (силерге эмес) өздөрүнө да жардам бере албайт. Жана Бизден да эч бир жардамга ээ боло алышпайт.

44. Жок, аларды да, ата-бабаларын да өмүрү узун болгонго чейин Биз пайдалантуудабыз. Алар көрбөй жатабы, Биз жердин айлана-тегерегин жонуп, кыскартып жатабыз го?!² Эмне, алар (Аллахтын тагдырына моюн сунбай), жеңүүчү болушат бекен?

45. (О, Мухаммад), сен аларга: «Мен силерди вахий (Аллахтан келген

ظُهُورِهِمْ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤٠﴾

بَلْ تَأْتِيهِمْ بَغْتَةً فَتَبْهَتُهُمْ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ رَدَّهَا وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿٤١﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَاهُمْ بِلْسَانٍ رُّسُلٍ مِّن قَبْلِكَ فَحَاقَ بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٤٢﴾

قُلْ مَن يَكْفُرْكُمْ بِأَتِيلِ وَالنَّهَارِ مِنَ الرَّحْمَنِ بَلْ هُوَ عَن ذِكْرِ رَبِّهِمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٤٣﴾

أَمْ لَهُمْ آلِهَةٌ تَمْنَعُهُمْ مِن دُونِنَا لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَ أَنفُسِهِمْ وَلَا هُمْ مِنَّا يُصْحَبُونَ ﴿٤٤﴾

بَلْ مَتَّعْنَاهُم بَلَاءً وَآيَةً هُمْ حَتَّى طَالَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ أَفَلَا يَرَوْنَ أَنَّكَ أَنَّى إِلَى الْأَرْضِ تَقْضِيهَا مِنْ أَظْرَافِهَا أَفَهُمُ الْغَالِبُونَ ﴿٤٥﴾

قُلْ إِنَّمَا أُنذِرُكُمْ بِالْوَحْيِ وَلَا يَسْمَعُ

1 Кыяматтын белгилери келип, бүт ааламдык катастрофалар (кыйроолор) башталганда, алар мунун кыямат экенин түшүнүп, «Оо, Аллах! Бизге мөөнөт бер, Озүңө ибадат кылууга үлгүрүп калалы!» деп, жалдырап калышат.

2 Ар бир адамдын өлүмү - жердин кыскарганы.

кабар) менен эскертип жатамын. Бирок, дүлөй адамдар эскертилген чакырыкты укпайт» деп айткын.

46. Эгер аларды Раббиндин бир аз эле азабы кармаса; «Ох, өлдүк! Биз заалымдардан болуп калдык!» - дешет.

47. Биз Кыямат Күн үчүн адилет таразаларды орнотобуз. Эч бир жан(га) зулумдук кылынбайт. (Сообунап кемитилбейт). Эгер (сообу же күнөөсү) сары кычы данынчалык болсо да, аны алып келебиз. Биз жетиштүү эсепчибиз.

48. Жана Биз Муса менен Харунга Фурканды (ак менен караны ажыратуучу Тооратты) такыба кишилер үчүн нур жана эскерме кылып бердик.

49. Такыбаалар ушундай кишилер: Кайыптагы Раббисинен коркушат. Жана алар Кыямат Күндөн титиреп турушат.

50. Жана бул (Кураан) Биз түшүргөн Зикир жана Берекет. Силер аны четке кагасыңарбы?!

51. Биз буга чейин Ибрахимге Туура Жол бергенбиз. Жана аны(н абалын) Билүүчү болдук.

52. Бир кезде ал атасына жана коомуна: «Силер табынып жаткан бул айкелдер(ден пайда) не?!» - деди.

53. «Ата-бабаларыбызды ошолорго сыйынган абалда тапканбыз» дешти алар.

أَصْبَحُ الدُّعَاءَ إِذَا مَا يُنَادُّونَ ﴿٥٥﴾

وَلَمَّا مَسَّهُمْ نَفْحَةٌ مِنْ عَذَابِ رَبِّكَ يَقُولُ نَادُّنَا إِلَىٰ أَكُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٥٦﴾

وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ حَرْدَلٍ آتَيْنَاهَا وَكَفَىٰ بِهَا حَسِيبًا ﴿٥٧﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ وَهَارُونَ الْفُرْقَانَ وَضِيَاءً وَذِكْرًا لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٥٨﴾

الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ وَهُمْ مِنْ السَّاعَةِ مُشْفِقُونَ ﴿٥٩﴾

وَهَذَا ذِكْرٌ مُّبَارَكٌ أَنزَلْنَاهُ أَفَأَنْتُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ﴿٦٠﴾

«وَلَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رُشْدَهُ مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا بِهِ عَلَىٰ عِلْمِينَ ﴿٦١﴾

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا هَذِهِ التَّمَاثِيلُ الَّتِي أَنْتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ ﴿٦٢﴾

قَالُوا وَجَدْنَا آبَاءَنَا نَالَهَا عَابِدِينَ ﴿٦٣﴾

54. (Ибрахим) Айтты: «Силер да, ата-бабаңар да анык адашууда болгонсуңар!»¹
55. (Мушриктер) Айтышты: «Сен чын сүйлөп жатасыңбы же ойноп (тамаша) сүйлөп жатасыңбы?»
56. Айтты: «Чынын айтам; Силердин Раббинер асмаңдардын жана жердин Раббиси. Аларды жараткан. Буга мен өзүм күбөгө өтүүчүмүн.
57. Жана Аллахка ант ичип айтамын: «Мен силер (шаардан) кеткенде айкел-кудайыңардын амалын таап койомун!»
58. Анан алардын эң чоңунан башка баарын талкалап чыкты, ошого кайтышсын деп.² Шаар эли майрамдан кайтып, ибадатканага киришин:
59. «Биздин кудайларыбызга муну ким жасады?! Ал сөзсүз заалымдардан экен!!!» дешти.
60. (Кээ бирөөлөрү) Айтышты: «Ибрахим деген жаш жигит кудайларыбызды (жамандык менен) тилге алып жүргөн»
61. (Чоңдору) Айтты: «Аны адамдардын көз алдына алып келгиле, (сазайын бергенибизди) көрүп коюшсун!»

قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٥٤﴾

قَالُوا أَجِئْتَنَا بِالْحَقِّ أَمْ أَنْتَ مِنَ اللَّاعِينَ ﴿٥٥﴾

قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الَّذِي فَطَرَهُنَّ وَأَنَا عَلَىٰ ذَٰلِكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٦﴾

وَبِاللَّهِ لَا كُفَيْدَ أَتَيْتُكُمْ بِعَدَانٍ تُولَّوْا مُدْبِرِينَ ﴿٥٧﴾

فَجَعَلْنَاهُمْ جُذًا إِلَّا كَبِيرًا لَهُمْ لَعَلَّهُمْ إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ ﴿٥٨﴾

قَالُوا مَن فَعَلَ هَٰذَا بِإِلَهِنَا إِنَّهُ لَكَايِلٌ أَظْلَمُ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٩﴾

قَالُوا سَمِعْنَا اقْتِي بِذِكَرِ هُمْ يَقُولُونَ ﴿٦٠﴾

قَالُوا قَاتِلُوهُمْ وَعَلَىٰ أَعْقَابِ النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُونَ ﴿٦١﴾

1 Мушриктердин ар дайымкы жообу – ушул. Эч бир далили жок сыйына беришет, кайдагы нерселерге. Далил сурасаң «ата-бабам» дейт. Ата-баба адашкан болсо, артынан кете бериш керекпи, адашып?!

2 Мушриктердин чоң майрамы боло турган. Бардык эл ошол майрам күндү талаада өткөрчү. Эл шаардан чыгып кеткенде, Ибрахим бардык айкелдерди талкалап, чоң айкелдин колуна балтаны илип коет, ошого карашып өзү далилдемекчи болгон нерсеге канааттанышсын деп.

62. «О, Ибрахим! Биздин кудайларыбызга ушуну сен жасадыңбы?!» - дешти.
63. «Жок – деди Ибрахим – мына бул (балта кармап турган) чоңу жасады. Эгер сүйлөчү болсо сурап алгыла»
64. Ошондо алар (бир саамга) эстерине келе калышты жана (бири-бирине) «Чын эле силер өзүңөр заалым экенсиңер» - дешти.
65. Кийин дагы баштары айланып, «Сен булардын сүйлөбөй тургандыгын билет болчусун! (Бизди шылдың кылба)» - дешти.
66. «Аллаһтан башка, өзүңөргө не зыян, не пайда келтире албаган кудайларга сыйышып жатасыңарбы?»
67. Силерден дагы, Аллаһтан башка сыйынган кудайыңардан дагы тажадым! Акылыңарды иштетпейсиңерби?!» (деди Ибрахим). *(Мушриктер Ибрахимдин далилдерине жооп бере албай, күч колдонууну каалашты жана:)*
68. «Аны отко ыргыткыла! Кудайыңарга жардам бергиле! Эгер жасай алсаңар, ушундай жасагыла!» - дешти.
69. Биз айттык: «О, от, Ибрахимге муздак жана саламаттык бол!»¹

قَالُوا أَأَنْتَ فَعَلْتَ هَذَا يَا إِبْرَاهِيمَ

قَالَ بَلْ فَعَلَهُ رَبِّي لَهُمْ هَذَا قَدْ كُفِرُوا
كَأَنَّهُمْ يَنْطِقُونَ

فَرَجَعُوا إِلَى أَنْفُسِهِمْ فَقَالُوا إِنَّكُمْ
أَسْمَاءُ الظَّالِمِينَ

ثُمَّ لِيَسْأَلْكُمْ رَبُّهُمُ لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا
هَذَا لَأَنْ يَنْطِقُونَ

قَالَ أَتَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا
يَنْفَعُكُمْ شَيْئًا وَلَا يَضُرُّكُمْ

أَفَلَا تَعْقِلُونَ

قَالُوا احْرَقُوهُ وَانصُرُوا آلِهَتَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ
فَاعِلِينَ

فَلَمَّا بَسَّرْنَا كُوفِي بَرَاءً وَسَلَّمًا عَلَى
إِبْرَاهِيمَ

1 От деле Аллаһтын пендеси. Ал өз Раббисинин буйругуна моюн сунуп, Ибрахимге зыян жеткирбеди. Ибрахим алоолонгон оттон эсен-аман чыкты.

70. Алар муну менен (динге каршы) айкакерлик кылууну каалашты. Бирок, Биз аларды зыян тартуучу кылдык.
71. Жана Биз аны (Ибрахим) менен Лут экөөсүн, ааламдар үчүн берекелүү кылган жерге (Шам өлкөсүнө) куткарып (чыгарып) жибердик.¹
72. Биз ага Исхакты жана (анын уулу) Яькубду кошумча кылып бердик. Жана (Ибрахим, Исхак, Яькубдун) баарын тең салих (жакшы) адамдардан кылдык.
73. Биз аларды Өзүбүздүн гана ишибизге (динибизге) баштоочу имамдардан кылдык. Жана аларга жакшы иштерди жасоону, намаз окууну жана зекет берүүнү вахий кылдык. Алар Бизге (эч нерсени шерик кошпой) ибадат кылуучулардан болчу.
74. Биз Лутка да өкүм (пайгамбарчылык) жана илим (шариат) бердик. Биз аны ыпластык (бачабаздык) иштерди жасаган шаардан чыгарып кеттик. Алар (шаар эли) жаман, бузук адамдар болгон.
75. Биз аны Өз ырайымыбызга алдык. Чынында ал салих адамдардан.
76. Жана Нухту (эскер). Мурун ал (Бизге бийик добуш менен) дуба кылды эле, Биз аны кабыл алдык.

وَأَزَادُوا بِهِمْ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَخْسَرِينَ ﴿٧٠﴾

وَنَجَّيْنَاهُ وَلُوطًا إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا لِلْعَالَمِينَ ﴿٧١﴾

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً وَكُلًّا جَعَلْنَا صَالِحِينَ ﴿٧٢﴾

وَجَعَلْنَاهُمْ أَيْمَةً يَهْتَدُونَ بِأَمْرِنَا وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرَاتِ وَإِقَامَ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءَ الزَّكَاةِ وَكَانُوا لَنَا عَابِدِينَ ﴿٧٣﴾

وَلُوطًا إِتَيْنَاهُ خُضًى وَعِلْمًا وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ تَعْمَلُ الْفَحْشَاءَ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ فَاسِقِينَ ﴿٧٤﴾

وَأَدْخَلْنَاهُ فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٧٥﴾

وَلُوحًا إِذْ نَادَى مِنْ قَبْلُ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ﴿٧٦﴾

1 Лут анын агасынын баласы болчу. Ибрахим каапыр атасын, элин таштап, өз журту Вавилондон (Ирактан) Шам (азыркы Сирия, Иордания жана Палестина) жерине чыгып кетти. Аны менен Луттан башка, аялы Ажар да болгон.

Анан Биз аны менен үй-бүлөсүн
улук кайгыдан (топон суудан)
куткарып калдык.¹

77. Биз ага аяттарыбызды «жалган»
деген (каапыр) коомдон (алардын
зыян келтирүүсүнөн) жардам
бердик. Алар жаман адамдар
болчу. Биз аларды бирин койбой
(топон сууга) чөктүрдүк.
78. Дауд менен Сулайманды (эстегин).
Бир кезде ал экөөсү бир коомдун
койлору (түндөсү каптап кирип)
майкаңдап койгону жөнүндө өкүм
кылышкан, Биз алардын өкүмүнө
күбө болгонбуз.²
79. Сулайманга бул чечимди
түшүндүрдүк. Биз экөөнө тең
(Дауд менен Сулайманга) өкүм
жана илим бергенбиз. Даудга өзү
менен кошулуп (Аллаһка) тасбих
айткан тоолорду жана куштарды
моюн сундурдук.³ (Ушуну) Биз
жасадык.
80. Биз Даудга силерди сокку-зыяндан
сактай турган (зоот) кийимдерди

وَنَصَرْنَاهُ مِنَ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ فَأَغْرَقْنَاهُمْ
أَجْمَعِينَ ﴿٧٧﴾

وَدَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ إِذْ يَحْكُمَانِ فِي الْحَرْثِ
إِذْ نَفَسَتْ فِيهِ غَمَرُ الْقَوْمِ وَكَانَ
إِحْكَامُهُمُ شَاهِدِينَ ﴿٧٨﴾

فَفَهَّمْنَاهَا سُلَيْمَانَ وَكُلًّا آتَيْنَاهُمْ حُكْمًا
وَعِلْمًا وَشَخْرًا مَعَ دَاوُدَ الْجَبَّالِ يُسَبِّحُ
وَالطَّيْرُ وَكَانَ قُلُوبِينَ ﴿٧٩﴾

وَعَلَّمْنَاهُ صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَّكُمْ لِيُخَوِّفَكُمْ

1 Нух каапыр элинин арасында тогуз жүз элүү жыл жашап, аларды жалгыз Аллаһка сыйышууга чакырса да, тапжүрөк коому кабылдоонун ордуна шылдыңдоо менен жооп беришти. Сабыр чөйчөгү толгон Нух алейхис-салам: «Оо, Раббим! Жер бетинде бир дагы каапырдын үй-жайын койбогун!» деп дуба кылды эле, дубасы кабыл болуп, топон суу калган кирди.

2 Эгинзардын ээси койдун ээсинең арызданып падына Дауддун алдына келгенде, ал майкаңдалган бактын ээсинең койлорду алып берип коет. Анда уулу Сулайман: «Атаке, койлорду ээсинең биротоло алып койбой, убактылуу гана алып берсек. Ал эгинзарына зыян келтирген үчүн койлордун сүтүнөн, жүнүнөн гана пайдаланып турсун. Ал койдун ээси эгинди сугарып, өстүрүп кайра калыбына келтиргенде, койлорун кайра алсын» деп өкүм кылат. Атасы ушул өкүмдү туура көрөт.

3 Дауд пайгамбардын үнү аябай жагымдуу жана бийик болгон. Ал Аллаһты эскерип, Ыйык Китептин аяттарын мукамдуу окуганда тоолор эригидей болуп, асмандагы куштар үстүндө чарк айланып, аны менен кошо тасбих айтып турушкан.

жасоону үйрөттүк. Эми шүгүр кылаарсыңар?!¹

81. Жана Сулайманга учкул шамалдарды моюн сундурдук. Алар анын буйругу менен, Биз берекеттүү кылган жерде² желип турат. Биз ар бир нерсени Билүүчүбүз.

82. Жана ал (Сулайман) үчүн гавас (суучул) жана мындан башка (инсан жасай албай турган) иштерди жасап бере турган жин-шайтандарды (моюн сундурдук). Аларды Биз Өзүбүз көзөмөлдөөчүбүз.³

83. Жана Айюбду да эсте. Ал Раббисине: «Мени зыян каптады! Өзүң ырайым кылуучулардын эң ырайымдуураагысың!» - деп, (бийик добуш менен) дуба кылды.⁴

84. Кийин Биз анын дубасын кабыл кылып, андагы зыянды арылттык жана Өзүбүздөн ырайым-рахмат иретинде жана (сабырдуу)

مِنْ بَأْسِكُمْ فَهَلْ أَنْتُمْ شَاكِرُونَ ﴿٥١﴾

وَأَسْلِمْنَا مِنْ رِيحٍ عَاصِفَةٍ يَمْرِئُ بِأَمْرِئِهِ إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا وَكُنَّا بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمِينَ ﴿٥٢﴾

وَمِنَ الشَّيَاطِينِ مَنْ يَغُوصُّ لَهُمْ وَيَعْمَلُونَ عَمَلًا دُونَ ذَلِكَ وَكُنَّا لَهُمْ حَافِظِينَ ﴿٥٣﴾

* وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿٥٤﴾

فَأَسْتَجَبْنَا لَهُ وَفَكَّشْنَا مَا بِهِ مِنْ ضُرٍّ ۖ وَآتَيْنَاهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنَّا عِنْدَ ذِكْرِكَ الْعَلِيِّينَ ﴿٥٥﴾

1 Согуштарда денени найза, жаанын огу жана кылычтан сактай турган зоот кийим Дауд пайгамбардан мурда болгон эмес. Демек, Аллаһ Таала Дауд пайгамбар аркылуу инсаниятка чоң нээмат берди. Бул шүгүр кылууга тагыктуу нерсе. Кээ бир тафсирчилер: «Аллаһ темирди Даудка моюн сундургандан улам, аны камыр ийлегендей ийлеп, эч бир кыздырбай эле каалаган нерсесин жасап алчу. Бул Аллаһтын Даудка берген пайгамбарлык моожизасы болчу» дешет. Мына ушундан улам «темирдин пири Доот» деген туура эмес түшүнүк калыптанган. Дауд эч нерсенин пири эмес. Андагы бардык касиеттер Аллаһ Тааладан.

2 Бул аяттагы «жер» Сулайман пайгамбар жапаган Шам (азыркы Сирия) жери.

3 Суучул жиндер деңиз түбүнөн асыл таштарды алып чыгышкан. Башка иш жасагандары Сулайманга чоң аскалардан сарайтар жасап беришкен.

4 Аллаһ Айюб пайгамбарды оор дарт менен сынаган. Анын тагдырдагы буйругу менен Айюбдун бүт денесин ириндүү жара каптайт. Аллаһ Айюбдун үй-бүлөсүн, байлык-мүлкүн да жоготот. Бирок, Айюб мунун бардыгына сабыр кылат, тагдырына ыраазы болот. Бирок, адам пейде, темир эмес. Аллаһка аятта айтылгандай жалбарып жардам тилейт.

ибадатчыларга эскерме-сабак болсун деп ага үй-бүлөсүн кайтарып, алар менен дагы ошончо (перзент) бердик.

85. Жана (оо, Мухаммад), Ысмайыл, Идрис, Зулкифлдерди да эстегин. Алардын баардыгы сабырдуулардан болгон.

86. Аларды Өз ырайымыбызга алдык. Бардыгы салих пенделерден.

87. Зуннуиду да эстегин.¹ Бир кезде ал ачууланып (элинен ээн жерге) кетип калды. Ал Бизди өзүн тар (жана караңгы) жерде калтырбайт деп ойлогон.² Ал караңгылыктарда (калып): «Өзүңдөн башка илах жок. (О, Раббим!) Сен Аруу-Таза Кудайсың! Мен заалымдардан болуп калдым!»- деп жалбарды.

88. Биз анын дубасын кабыл алдык жана кайгыдан куткардык. Биз момун адамдарды мына ушинтип куткарабыз.³

وَأَسْمِعِمْ وَأَذْرِمْ وَذَا الْكِفْلِ كُلِّمِ
الْصَّابِرِينَ ﴿٨٥﴾

وَأَذْخَلْنَاهُمْ فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُمْ مِنَ
الْصَّالِحِينَ ﴿٨٦﴾

وَذَا الثُّوْبِ إِذْ ذَهَبَ مُغْضِبًا فَظَنَّ أَنْ
لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ
لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ
مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٨٧﴾

فَأَسْتَجِبْنَا لَهُ وَوَجَّعْنَاهُ مِنَ الْعَمَةِ
وَكَذَلِكَ نُنْجِي الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٨﴾

1 Зуннун – бул Юнус пайгамбар. Арапча «зу» - «эси» дегенди, «нун» кит-балык дегенди билдирет. Юнус пайгамбарды балык жутуп жибергенден улам Зуннун – балык эси деп аталат.

2 Юнус пайгамбар элин туура жолго чакырганда кабыл албай койду. Адаттагыдай баштарына азап келип калганда Аллаһка: «Эми ыкластуу ибадат кылабыз» деп жалбарышты. Аллаһ Өзүнө гана белгилүү себеп менен эч бир элден көтөрбөгөн азапты Юнустун элинен көтөрдү. Юнус элин жакшы эле тарбиялады. Бирок, бир нерседен ачууланып, сабырсыздык кылып, ээн-эркиндик издеп, журтунан чыгып кетет. Жолдо кемеге минет. Бир мезгилде добул туруп, кемедегилер: «Адам көп, кеме баарыбызды көтөрүп жээкке жете албайт. Чек таштап, бирөөнү сууга ыргытабыз» дешет. Чек Юнуска түшөт. Аллаһтын буйругу менен аны чоң балык жутуп жиберет. Кенендик издеп чыккан Юнус, ушинтип тар, караңгы жерде калат.

3 Балыктын ичинде жатып жалбарган дубасын Аллаһ кабыл алып, Балыкка Юнусту жээкке чыгарып таштоосун буюрган. Момун адам ар кандай кырдаалда Аллаһтын жардамынан үмүт үзбөш керек.

89. Жана Закарияны эсте: Ал Раббисине: «О, Раббим! Мени жалгыз (туяксыз) калтырба! Өзүң мурас алуучулардын (бардыгынын артында калуучулардын) эң жакшысысың!» деп дуба кылганда,

90. Биз анын дубасын кабыл алып, ага Яхйаны белек кылганбыз жана туубас аялын да айыктырып койгонбуз. Алар (пайгамбарлар) жакшылык (сооп) иштерге тез киришүүчү пенделер эле. (Жакшылыктардан) үмүт кылып (жамандыктардан) коркуп дуба кылышчу. Жана алар Биз үчүн кичинеиш пенделер болгон.

91. Жана абийирин сактаган кызды (Марямды) да эстегин. Кийин Биз ага Өз Рухубуздан үйлөдүк. Аны жана анын уулун ааламдар үчүн (Өз Кудуретибизден) белги кылдык.¹

92. (О, адамдар!) Силердин бул үммөтүңөр (диниңер) бир үммөт² жана Мен силердин Раббиңер боломун. Демек, Мага гана ибадат кылгыла!

93. Бирок, (кийин) адамдар иштерин (дин-ишенимдерин) бөлүп салды. (Кантес да) Бардыгы Өзүбүзгө кайтышат.

وَرَبِّكَ يَذَّكَّرُكَ رَبُّكَ رَبِّ لَاتَذَرُنِي
فَرْدًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ ﴿٨٩﴾

فَأَسْتَجَبْنَا لَهُ وَوَهَبْنَا لَهُ يَحْيَىٰ
وَأَصْلَحْنَاهُ رَوْحَةً وَإِنَّا لَهُمْ كَانُوا
يُسْرِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَيَدْعُونَنَا رَغَبًا
وَرَهْبًا وَكَانُوا لَنَا خَاشِعِينَ ﴿٩٠﴾

وَالَّتِي أَحْصَيْنَا فَزَجَّهَّا فَنَفَخْنَا
فِيهَا مِنْ رُّوحِنَا وَجَعَلْنَاهَا وَابْنَهَا
آيَةً لِّلْعَالَمِينَ ﴿٩١﴾

إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً
وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُونِ ﴿٩٢﴾

وَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ كُلٌّ
إِلَىٰ شَأْنٍ رَّجِعُونَ ﴿٩٣﴾

1 Марям өзүн ибадатка багыштаган такыба кыз бала болчу. Аллаһ ошол кыз баланын жатынында перзент пайда кылууну каалап, Жебирейил периштени жиберди. Периште анын жакасынан үйлөн койду эле, ошол демден (Рухтан) анын боюна бүтүп, Ыйса алейхи салам төрөлдү.

2 Бардык дүйнө элдерине келген пайгамбарлар бир Аллаһтын Өзүнөн. Бир максат — элдерди жалгыз Аллаһка ибадат кылууга чакыруу үчүн келген. Дини бир дегени — ушул.

94. Ким момун-ыймандуу абалында жакшы (сооп) амалдарды жасаса, анын аракети текке кетпейт. Биз анын пайдасына жазып коюуучубуз.
95. Биз (күнөөлөрү себептүү) кыргын салган шаарларга (кайра бул дүйнөгө келип жашоо) арам. Алар эч качан кайтышпайт.
96. Тээ качан гана Яжуж-Маъжуж (тосмосу) ачылганда, алар (Яжуж-Маъжуж эми) ар кайсы дободон агылган бойдон келишет.¹
97. Акыйкат убада (Кыямат) жакындап калды. Ал келгенде каапырлар көздөрү чанагынан чыгып: «Өлдүк эми! Биз бул нерседен бейкапар болчубуз! Жок, (бейкапар гана эмес) заалымдардан (ишенбегендерден) болчубуз!» дешет.
98. (О, Каапырлар!) Силер жана силер сыйынган Аллаһтан башка «кудайыңар» тозокко отун болосуңар! Силер (сөзсүз) ага киресиңер!
99. Эгер алар (чыныгы) кудайлар болсо, тозокко келбейт болчу. Эми алардын (жалган кудайлардын) баары тозокто түбөлүк калышат.
100. Анда (тозокто) алар (азаптан) онтоп, кыйкырышат. Анда алар (өз кыйкырыгынан бөлөк) эч нерсе угушпайт.

فَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ
فَلَا كُفْرَانَ لِسَعِيدِهِ وَإِنَّا لَهُ

كَاشِفُونَ ﴿١٤﴾

وَحَرَامٌ عَلَى قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا أَنَّهُمْ
لَا يَرْجِعُونَ ﴿١٥﴾

حَقٌّ إِذَا فُتِحَتْ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ وَهُمْ
مِنْ كُلِّ حَدَبٍ يَنْسِلُونَ ﴿١٦﴾

وَأَقْرَبُ الْوَعْدِ الْحَقِّ فَإِذَا هِيَ شَاخِصَةٌ
أَبْصَرُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي تِلْكَ آفَةٌ كُنَّا
فِي عَقْلِنَا مِنْ هَذَا نَلَّ كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿١٧﴾

إِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
خَصَبُ جَهَنَّمَ أَنتُمْ لَهَا وَارِدُونَ ﴿١٨﴾

لَوْ كُنَّا هَتُولَاءِ آلِهَةً مَا وَدَّعْنَاهَا
وَكُلٌّ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٩﴾

لَهُمْ فِيهَا زُفِيرٌ وَهُمْ فِيهَا لَا يَسْمَعُونَ ﴿٢٠﴾

¹ Падыша Зулкарнайн камал койгон Яжуж-Мажуж элдери Кыяматка жакын тосмону жарып чыгып дүйнөнү каптайт. «Агыл келишет» деген сөз алардын көптүгүн, тездигин билдирет.

101. Алар үчүн мурдатан Биз тараптан (Тагдыр Китебине) жакшылык жазылган адамдар тозоктон алыста болушат (түшпөйт).¹

إِنَّ الَّذِينَ سَبَقَتْ لَهُمْ مِنَّا الْحَقِّقَةُ
أُولَٰئِكَ غَنَاهُم مَّا كَسَبُوا ﴿٥١﴾

102. Алар (жана Бейиштеги алардан башка адамдар) Тозоктун шыбырын да угушпайт. Жана алар көңүлдөрү күсөгөн нээматтардын ичинде түбөлүк калышат.

لَا يَسْمَعُونَ حَسِيسَتَهَا وَهُمْ فِي مَا
أَسْنَهَتْ أَنفُسُهُمْ خَالِدُونَ ﴿٥٢﴾

103. Аларды улуу коркунуч кайгыга салбайт. Периштелер утурлап (тосуп) чыгып: «Бул силерге убада кылынган күнүңөр» (дешет).

لَا يَحْزَنُهُمُ الْقَرْعُ الْأَكْبَرُ وَتَتَلَقَّاهُمُ
الْمَلَائِكَةُ هَذَا يَوْمُكُمْ الَّذِي كُنْتُمْ
تُوعَدُونَ ﴿٥٣﴾

104. Ошол Күнү Биз асманды кат жазылган дептерди жапкан сыяктуу жаап койобуз. (Калк-калайыкты) абалкы жолу жараткан калыбына кайтарабыз. Бул (кайра жаратуу) Биздин милдетибиздеги убада. Биз аны аткарабыз.

يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ كَطَيِّ السِّجِلِ
لِلْكُتُبِ كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ
وَعَدًا عَلَيْنَا إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ ﴿٥٤﴾

105. Биз Зикирден (Лавхул Махфуздан) Кийин Забур китебинде да «Жерди² Менин салих (ыймандуу) пенделерим мурас кылып алышат» деп жазып койгонбуз:

وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزُّبُورِ مِن بَعْدِ
الَّذِي كُنَّا فِي الْأَرْضِ نَرِثُهَا عِبَادِيَ
الصَّالِحِينَ ﴿٥٥﴾

106. Албетте, мында (Кураанда) ибадатчы адамдар үчүн жеткиликтүү насаат бар.

إِنَّ فِي هَذَا لَبَلَاغًا لِّقَوْمٍ عَالِمِينَ ﴿٥٦﴾

107. (О, Мухаммад!) Биз сени ааламдарга ырайым (болушун) үчүн жибердик.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ ﴿٥٧﴾

1 Белгилүү болгондой көпчүлүк мушриктер Ыйсага, Узайир олуяга жана периштелерге да сыйынышкан. Бирок, булар оздору бута параазы болгондуктан жана бүт аалам жаралаардан илгери Аллаһ тарабынан жазып коюлган Лавхул-Махфуз (тагдыр) китебинде жакшылык (Бейиш) жазып коюлганы себептүү, мушриктердин кудайларынын катарында тозокко кирбейт.

2 Аяттагы «жер» сөзүн кээ бир тафсирчи аалымдар «Бейиш жери» деп түшүндүрсө, кээ бирөөлөрү «дүйнөдөгү эле кадимкидей жер» дешет. Туурасын Аллаһ гана билет.

108. Айткын: «Мага (Аллаһ тарабынан):
«Силердин илах-кудайыңар
жалгыз Илах. Силер (ошол илахка)
моюн сунасыңарбы?!» (деп айтуу)
вахий кылынды»

109. Эгер баш тартышса, айт: «Мен
силерге тегиз угуздум. Бирок, мен
силерге убада кылынган нерсе
(Кыямат азабы) алыс же жакын
экегин билбеймин.

110. Албетте Ал (Аллаһ) сөздөрдөн
жарыя айтылгандарын да,
ичиңерге жашырганыңарды да
билет.

111. (Эй, Мушриктер! Силерге азап-
жаза келбей турушу) балким
силер үчүн сыноодур же убактысы
келгенге чейин (кенен берилген)
пайдалануудур, мен муну
билбеймин».

112. О, Раббим Өзүң акыйкат менен
өкүм кыл! (Эй, мушриктер!)
Биздин Раббибиз, силер
сыпаттаган (ширк) нерселерден
коргоо сурала турган Ырайымдуу
Зат!

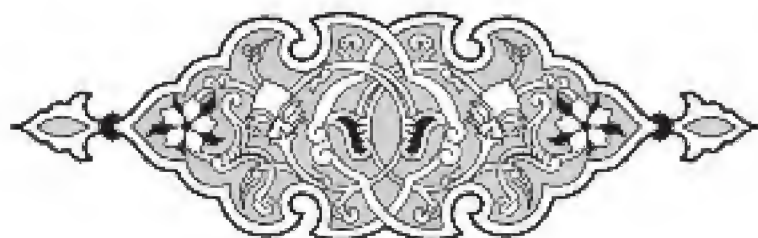
قُلْ إِنَّمَا يُوحِي إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ إِلَهٌ
وَاحِدٌ فَعَلِمَ أَنَّهُ مُسْلِمُونَ ﴿١٠٨﴾

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ إِنَّمَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ عَلَىٰ سَوَاءٍ وَإِنْ
أُذِرْتُ أَقْرَبُ أَمْ بَعِيدٌ مَّا تُوعَدُونَ ﴿١٠٩﴾

إِنَّهُمْ يَعْلَمُونَ الْجَهْرَ مِنَ الْقَوْلِ وَيَعْلَمُونَ مَا
تَكْتُمُونَ ﴿١١٠﴾

وَإِنْ أُذِرِي لَعَلَّهُمْ يَرْفِقُونَ لَكُمْ وَمَتَّعُ
إِلَىٰ حِينٍ ﴿١١١﴾

قُلْ رَبِّ احْكُم بِالْحَقِّ وَرَبُّنَا الرَّحْمَنُ
الْمُسْتَعَانُ عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ ﴿١١٢﴾

22 «Хаж» сүрөсү¹

سُورَةُ الْحَجِّ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. О, адамдар! Раббинерден корккула! Кыяматтын зилзаласы коркунучтуу нерсе.
2. Аны көргөн күнүңөрдө ар бир эмизүүчү өз баласын унутуп калат, ар бир кош бойлуу жаныбар боюндагысын түшүрүп салат. Сен (ал күндө) адамдарды нес-мас абалында көрөсүң. Чынында, алар мас эмес. Бирок, Аллахтын азабы катуу!²
3. Адамдардын арасындагы кээ бирөөлөрү илими жок болсо да Аллах жөнүндө талаша берет жана ар кайсы бейбаш шайтанга ээрчип кете берет.
4. Ага (шайтандын тагдырына): «Ким ушуну дос тутса (ээрчисе) аны адаштырып, тозок азабына баштап барат»- деп жазылып коюлган.
5. О, адамдар! Эгер кайра тирилүүдөн шектенүүдө болсоңор, (өзүңөрдүн абалкы жаратылганыңарды ойлогула): Биз силерди(н атаңар Адамды эң оболу) топурактан

يَأْتِيهَا النَّاسُ أَتْفُؤَارَ كُفْرَانٍ زَلْزَلَةِ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ ①

يَوْمَ تَرَوْنها تَذْهَبُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّا أَرْضَعَتْ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكَرَىٰ وَمَا هُمْ بِسُكَرَىٰ وَلَٰكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ ②

وَمِنَ الَّذِينَ يَمُودُلُ فِي اللَّهِ يَغْيِرُ عِلْمُ وَيَتَّبِعُ كُلُّ شَيْطَانٍ مَّرِيدٌ ③

كُتِبَ عَلَيْهِ أَنَّهُ مَن قَوْلَاهُ فَإِنَّهُ يُضِلُّهُ وَيَهْدِيهِ إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ ④

يَأْتِيهَا النَّاسُ إِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّنَ الْبَعْثِ فَإِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِّنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ مِنْ مُّضْغَةٍ

1 Бул сүрө Мединада түшкөн. 78 аяттан турат.

2 Кыямат кайым. болуп көрбөгөндөй коркунучтуу окуялар менси башталат: Асман оролуп, жылдыздар өз огунан чыгып, төгүлүп-чачылып кетет. Тоолор ошончолук жерге бекем кагылганына, ошончолук салмагына, бекемдигине карабай абада тытылган жүн сыяктуу учуп жүрөт., ж.б.у.с алааматтар сөзсүз кулак укпаган шоокум менен болору дайын. Ал күндө бардык энелер эмизин турган баласын унутуп коет. Коркуунун күчтүүлүгүнөн! Адамдар акылы башынан учуп, мас сыяктуу болуп калышат!

жараттык. Андан соң тамчы «суудан», андан соң коюу кандан, андан соң бүткөн-бүтпөгөн бир тиштем этген (жараттык). Силерге (акырындык менен кемелге жете турган жаратылууңарды) баян кылып берүү үчүн. Жана (андан соң) Өзүбүз каалаган түйүлдүктү белгиленген (торолүүчү) мөөнөткө чейин жатындарга жайгаштырабыз. Кийин силерди ымыркай-бөбөк абалда (жатындардан жарык дүйнөгө) чыгарабыз. Кийин эрезеге жеткениңерге чейин (тарбиялайбыз). Силерден кимдир бирөөлөр (балалык чагында же жаштыгында эле) өлүп калат. Дагы башка бирөөлөр билгенден соң билбей турган болуп калышы үчүн эң төмөн өмүргө (карылык жашына) жеткирилет. Сен жерди какшыган (эч нерсе өстүрбөгөн өлүк) абалда көрөсүң. Анан Биз ага (асмандан) суу түшүрөөр замат бир сезгенип алып, көөп чыгат жана ар түрдүү сулуу-көркөм өсүмдүктөрдү өстүрө баштайт.

6. Бул (жараяндардын мааниси) Аллаһ – Ал Акыйкат жана Ал өлүктү тирилте алат. Жана Ал бардык нерсеге Кудуреттүү.
7. Жана..., Кыямат дагы сөзсүз келүүчү. Анда эч күмөн жок! Жана Аллаһ албетте, мүрзөлөрдөгү өлүктөрдү кайра тирилтет.
8. Адамдардын арасындагы бирөөлөр, Аллаһ жөнүндө («Ал тирилте албайт» деп) талаша берет. Же илими жок, же Туура Жолго

مُخَلَّفَةٍ وَغَيْرِ مُخَلَّفَةٍ أَتَيْنَ لَكُمْ وَنُقِرُ
فِي الْأَرْحَامِ مَا نَشَاءُ إِلَى أَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ
نُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِيَبْلُغُوا أَشَدَّكُمْ
وَمِنْكُمْ مَنْ يَتُوفَى وَمِنْكُمْ مَنْ يُرَدُّ إِلَى
أَرْذَلِ الْعُمُرِ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ مِنْ بَعْدِ عِلْمٍ
شَيْئًا وَنَرَى الْأَرْضَ هَامِدَةً فَإِذَا أَنْزَلْنَا
عَلَيْهَا الْمَاءَ أَهْزَتْ وَرَبَّتْ وَأَنْبَتَتْ مِنْ
كُلِّ رَوْحٍ نَبَاتٌ ۝

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّهُ يُخَيِّ الْمَوْتَى وَأَنَّهُ
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝

وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَأَنَّ اللَّهَ
يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ ۝

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا
هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُّنِيرٍ ۝

баштоочусу (акылы) жок, же болбосо (колунда) Нурдуу Китеби жок!

9. Моюн толгогон (текеберленген, кежирленген) абалда (талашышат, адамдарды) Аллаһтын жолунан адаштырып жиберүү үчүн. Ал адамга дүйнөдө шерменделик бар. Кыяматта болсо, ага күйдүрүүчү азапты таттырабыз!

10. (О, каапыр!) Бул азаптар өзүңдүн эки колундун жасаганы себептүү. Аллаһ пенделерге зулумдук кылуучу эмес!

11. Адамдардын арасынан дагы бирөөлөр Аллаһка бир беткейлик менен (же адат үчүн же мансап үчүн, же мусулмандардан коркуп) ибадат кылат. Эгер ага (ибадаты себептүү) бир жакшылык жетсе, аны менен көңүлү жайдары болуп калат. Ал эми бир (оор) сыноо жетсе (динден) жүз буруп кетет. (Мындай адамдар) дүйнө-акыретте зыян тартып калышат. Бул чынында анык зыян тартуу!

12. (Аллаһка ыклас менен ыйман келтирбеген адам) Аллаһтан башка пайда да, зыян да бере албай турган «кудайларга» дуба кылышат. Бул абдан катуу адашуу!

13. Алар пайдасынан зыяны көбүрөөк «кудайларга» дуба кылышат.¹ (Ал «кудайлар») Кандай жаман башчы, кандай жаман дос!

ثَانِي عَظِيمٍ يُخِيلُ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَلَذِيقُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَذَابُ الْحَرِيقِ ①

ذَٰلِكَ بِمَا قَدَّمْت يَدَاكَ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يُسِرُّ بِظُلْمٍ لِلْعَبِيدِ ②

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انْقَلَبَ عَلَى وَجْهِهِ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ذَٰلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ③

يَدْعُوا مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْصُرُهُمْ وَمَا لَا يَنْفَعُهُمْ ذَٰلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ ④

يَدْعُوا لِمَن صَرُّهُ أَقْرَبُ مِن نَّفْعِهِ لَيْسَ لِّلْمُوتَىٰ وَلِئْسَ لِّلشَّيْطَانِ ⑤

1 Аллаһтан башка «кудайлар» зыян жеткире албайт, бирок анын «пенделери» ага сыйынганы себептүү көп зыянга жолугушат.

14. Аллах Өзүнө (ыклас менен) ыйман келтирип, салих амалдарды жасаган момундарды албетте, түбүнөн дарыялар аккан Бейиш бактарына киргизет. Чынында, Аллах каалаган нерсесин жасайт.
15. Кимде-ким Аллах ага (пайгамбарына) дүйнө-акыретте жардам бере албайт деп ойлосо, бир себеп менен асманга көтөрүлсүн дагы кийин, (Аллахтын жардамын) кесип таштасын (эгер колунан келсе).¹ Анан карасын: өзүнүн бул айла-амалдары анын коралбастыгын кетире алар бекен.
16. Биз аны (Кураанды) мына ушинтип анык аяттар түрүндө түшүрдүк. Аллах (аны менен) Өзү каалаган адамдарды Туура Жолго баштайт.
17. Чынында, Аллах Кыямат Күнү ыйман келтиргендер менен яхудийлердин, сабиилердин,² христиандардын, отпарастардын жана мушриктердин арасында (кимиси акыйкатты кармаганын) ажырым кылат. Аллах ар бир нерсеге Күбө.
18. (О, Мухаммад!) Карачы, Аллахка жер-асмандагылардын бардыгы: Күн, Ай, жылдыздар, тоолор, дарактар, жаныбарлар жана көп адамдар сажда кылышууда. Дагы

إِنَّ اللَّهَ يَدْخُلُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ ﴿١٤﴾

مَنْ كَانَ يَظُنُّ أَنْ لَنْ يَنْصُرَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ فَلْيَمْدُدْ بِسَبَبٍ إِلَى السَّمَاءِ ثُمَّ لْيَقْطَعْ
فَلْيَنْظُرْ هَلْ يُذْهِبَنَّ كَيْدَهُ مَا يَعْبُطُ ﴿١٥﴾

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ ءَايَاتٍ يَتْلُوْنَ وَأَنَّ اللَّهَ
يَهْدِي مَنْ يُرِيدُ ﴿١٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا
وَالصَّبِيَّانَ وَالنَّصَارَى وَالْمَجُوسَ وَالَّذِينَ
أَشْرَكُوا إِنَّ اللَّهَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿١٧﴾

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ
وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ
وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَاللَّوَابِ

1 Эгер ал мушрик пайгамбардын жеңиштеринен ичи орттонун баратса, бул орттү өчүрүп, жанын жай алдыруунун бир гана амалы бар. Ал да болсо, асманга аркан сыяктуу нерсе менен асылып чыгып пайгамбарга келе жаткан жардамдарды кесип салсын. Эгер колунан келбесе өз майына куурулуп жүрө берсин!

2 «Сабийлер» - алар пайгамбарыбыз салтаплоху алайхи ва салламдын доорунда эч бир жасалма динге ээрчибей, буттарга сыйыныбай таза табияттары менен жашаган адамдар.

көпчүлүктөрүнө болсо азап хак (адилет жаза) болду. Аллаһ кимди кор кылып койсо, аны эч ким урматтуу кыла албайт. Аллаһ каалаган нерсесин жасайт.

19. Мына бул эки каршылаш тарап (каапырлар менен момундар) Раббилери жөнүндө талашып-тартышып калышты.¹ Эми каапыр болгондор үчүн (Кыяматта) жалындаган оттон кийим даярдалып, баштарынан кайнаган суу куюлат!² (Бул суунун ысыктык даражасы ушунчалык.)
20. Андан алардын терилери жана ичиндеги (ичеги, өпкө-боор сыяктуу) нерселери күйүп кетет.
21. Алар үчүн (периштелердин колунда сабоого даяр) темир союлдар бар!
22. Ар качан Тозоктогу бул азап-кайгыдан чыгууну каалашса, (ошол союлдар менен баштарына чаап) дагы азапка кайтарылышат жана «күйдүрүүчү азапты таткыла!»- (деп айтылат).
23. Ал эми, ыйман келтирип, жакшы амал жасаган адамдарды Аллаһ (Таала) түбүнөн дарыялар агын турган Бейиштерге киргизет. Алар

وَكَيْفَ يُرَى مِنَ النَّارِ فِيهِ الْعَذَابُ
وَمَنْ يُهِنَ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُكْرِمَاتٍ اللَّهُ
يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ﴿١٩﴾

﴿ هَذَانِ خَصِمَانِ اِخْتَصِمَا فِي رَبِّهِمَا
فَالَّذِينَ كَفَرُوا قُطِعَتْ لَهُمْ رِيبَاتٌ مِنْ
نَارٍ يُصَبُّ مِنْ فَوْقِ رُءُوسِهِمُ الْحَمِيمُ ﴿٢٠﴾

يُصْهَرُ بِهِ مَا فِي بُطُونِهِمْ وَالْجُلُودُ ﴿٢١﴾

وَلَهُمْ مَقْلُوعٌ مِنْ حَدِيدٍ ﴿٢٢﴾

كُلَّمَا أَرَادُوا أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا مِنْ غَمٍّ
أُعِيدُوا فِيهَا وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿٢٣﴾

إِنَّ اللَّهَ يَدْخُلُ الَّذِينَ آمَنُوا رَغِمُوا
الْصَّلَاتِ حَتَّى تَخْرُجَ مِنْ تَحْتِهَا

1 Момундар Аллаһтын Өзүнө ортомчусу жок ибадат кылса гана кабыл алат десе, мушриктер: «Жок, ортомчуларды койсо, алар бизди Аллаһка жакындаштырат» дешти. Ал эми, яхудийлер менен христиандар «Аллаһтын баласы бар» дешти. Сабийийлер менен отпарастар дагы Аллаһ жөнүндө өз пикирлерин айтышты. Бирок, Аллаһтын Өзүнө гана, Ага шерик, бала кошпой сыйынгандар ыйманды табышты. Башкалары «Аллаһ бар» дегени менен Ага шерик кошкону себептүү каапыр болушту.

2 Каапырларга «катран» деген тикенектүү катуу дарактан кийим кийгизилип, үстүнөн от менен күйдүрүлгөн бойдон, үстүнөн «хамим» деп аталган кайнак суу куюлат.

ал жерде алтын билериктер жана бермет, жакут, маржандар (асыл таптар) менен жасанышат жана ал жердеги кийимдери жибектен болот.

24. (Мунун себеби) Алар (дүйнө жашоосунда) сөздүн эң таттуусуна («Лаа-илааха-илла-лах» келмесине) жана мактоого арзыгандын (Аллахтын) жолуна багытталган эле.
25. Каапыр болгондорго, Аллахтын жолунан жана Аль-Харам мечитинен (момундарды) тоскондорго – Биз ал мечитти бардык адамдарга: жергиликтүүсүнө да, четтен келгенине да тең кылып койгон элек – жана ким анын ичинде зулум менен бузуктук (күнөө) кылууну кааласа, ага Биз жан ооруткан азапты таттырабыз.¹
26. Эстегин, Биз (бир кезде) Ибрахимге (Ыйык) Үйдүн ордун даярдап-белгилеп берип, (баласы Ысмайыл эכוо аны тургузуп бүткөндө, мындай деген элек): «Мага (ибадатга) эч нерсени шерик кылбайсың. Менин Үйүмдү тооп кылуучулар (намазда) туруучулар, ийилип, рукуу кылуучулар жана сажда кылуучулар үчүн таза-пакиза кармайсың.

أَلَا تَهْتَفُ بِمَحَلِّتِهَا مِنْ أَشْأَرِهَا
ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ ﴿٢٤﴾

وَهَذَا إِلَى الطَّيِّبِ مِنَ الْقَوْلِ وَهَذَا إِلَى
صِرَاطِ الْحَمِيدِ ﴿٢٥﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ الَّذِي جَعَلْنَاهُ لِلنَّاسِ سَوَاءً
الْمَكَّةِ فِيهِ وَالْبَاءُ وَمَنْ يُرِدْ فِيهِ بِإِلْحَادٍ
يُطْعِمِ نَفْسَهُ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ ﴿٢٥﴾

وَإِذْ بَوَّأْنَا لِإِبْرَاهِيمَ مَكَانَ الْبَيْتِ أَنْ
لَا تُشْرِكْ بِي شَيْئًا وَطَهِّرْ بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ
وَالْقَائِمِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ ﴿٢٦﴾

1 Мушриктер өздөрүнүн же ата-бабаларынын менчиги болбогон, бардык элдер үчүн барабар болгон Аль-Харам мечитинин эгедер болуп, момундарды ага киргизбей коюуну каалады. Чынында бул ыйык мечит Ибрахим алейхис-саламдан калган. Ал эми Ибрахим аны жалгыз Аллахтын Өзүнө сыйынуу үчүн курган. Эми алар (мушриктер) ошол Ибрахимдин динин чыныгы улантуучусу жана урпагы Мухаммад Пайгамбардын өзүн бабасынан калган, бардык элдерге бирдей болгон Ыйык мечитке киргизбейм деп турат. Бул бузукулук эмей эмне? Чынында бул каапырларга жан ооруткан азап адилет жаза болмок.

27. Адамдарды ажы кылууга чакырасың. Сага алар жөө басып, тапталган¹ улоолор менен келишсин. Алар сага ар кайсы алыс өлкөлөрдөн келишсин!
28. (Жана) Өздөрүнө (ажыдан тийе турган диний-дүйнөлүк) пайдаларга күбө болушсун. Анан белгилүү күндөрдө (Аллаһ) ырыскы кылып берген чарба айбандарын (курмандыкка чалуунун) үстүндө Аллаһтын ысымын эскерипсин. Анан андан (курмандыктын этинен) өзүңөр да жегиле, кедей-бечараларды да тамактандыргыла.
29. Андан кийин алар (ажылар) кирлерин кетиришсин.² Жана (ажы, умра, курмандыктан турган) пазирилерин (өздөрүнө милдет кылып алган ажы ибадаттарын) толук аткарып, Эски Үйдү (Каабаны) таваф³ кылышсын.
30. Ушулар (силерге баяндап берген шариат өкүмдөрүнөн кээ бирөөлөрү) Ким Аллаһтын шариат-өкүмүн урматтаса (аткарса) – бул иши Раббисинин алдында өзүнө жакшы. Жана силерге (Кураанда) окуп (санап) бериле тургандардан башка бардык төрт буттуу айбандар адал кылынды. Эми буттардан турган ыпластыктан жана жалган сөздөн алыс болгула!

وَأَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَى كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ ﴿٢٧﴾

لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا أَنَّمَا اللَّهُ فِي أَيَّامِ مَعْلُومَاتٍ عَلَى مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطِيعُوا أَوَايِيسَ الْفَقِيرِ ﴿٢٨﴾

ثُمَّ لِيَقْضُوا أَفْعَاهُمْ وَيَلْبِسُوا ثِيَابَهُمْ وَلِيَقْطُرُوا بَآلِبَيْتٍ الْعَمِيقِ ﴿٢٩﴾

ذَٰلِكَ وَمَنْ يُعِظْكُمْ حُرْمَتِ اللَّهِ فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ عِنْدَ رَبِّكُمْ وَأُحِلَّتْ لَكُمُ الْأَنْعَامُ إِلَّا مَا يُسَلَّى عَلَيْكُمْ فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ ﴿٣٠﴾

1 تسميم اليسر وهو: (الخفيف اللحم من الشجر والأعراق لا من المزال)

2 Б.а. ихрамдан чыгып, чачын алдырып, жашыруун орундарды тазалап, жуунуп алышсын.

3 Таваф – тооп, айлануу.

31. Аллаһка шерик келтирбей, ханиф (жеке Аллаһка сыйына турган) абалда (ибадат кылгыла). Ким Аллаһка шерик келтирген болсо, ал асмандан кулап түшкөн¹ жана аны (жырткыч) куш тытып же болбосо шамал алыстарга учуруп кеткен сыяктуу.
32. Ушундай. Ал эми, ким Аллаһтын нышан-белгилерин² (курмандык үчүн белек иретинде алынган айбандарды) аздектесе – бул жүрөктөрдүн такыбаалуулугунан.
33. Силер үчүн аларда (белек-айбандарда) белгилүү мөөнөткө чейин пайдалануу бар.³ Кийин аларды (союу) адал болгон жай – Эски Үйдүн (Каабанын⁴) айланасы.
34. Биз (мурдагы) бардык үммөттөргө, (Аллаһ) ырыскы кылып берген чарба айбандарын (мууздоонун) үстүндө Аллаһтын ысымын зикир кылуулары үчүн курмандык чалууга буюрганбыз. Демек, кудайыңар бир гана илах

حُفَاءَ لِلَّهِ غَيْرَ مُشْرِكِينَ بِهِ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ
فَكَانَ تَحَرُّمٍ مِنَ السَّمَاءِ فَتُحْطَفُ الْقُلُوبُ
أَوْ نَهْوٍ بِهِ الرِّيحُ فِي مَكَانٍ سَحِيحٍ ﴿٣١﴾

ذَٰلِكَ وَمَنْ يُعِظِرْ شَعْبًا أَلَّا يَفِئَتْهَا مِنْ تَقْوَى
الْقُلُوبِ ﴿٣٢﴾

لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ مَحِلُّهَا
إِلَىٰ الْبَيْتِ الْعَتِيقِ ﴿٣٣﴾

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا لَّذِكْرُوا
أَسْمَ اللَّهِ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَيْمَاتٍ أَلَّا يَفْسُقُوا
فَاللَّهُكُمْ إِلَهٌُ وَاحِدٌ فَلَهُ أَسْلِمُوا أَوْ يَنْصُرُوا
الْمُخْذِبِينَ ﴿٣٤﴾

1 Ыйман бийик нерсе. Асмандай бийик. Аллаһка шерик кылуу адамды ыймандан чыгарат. Демек, ал ыйман асманынан кулап түшөт. Анан жансыз өлүк (тарп) сыяктуу болуп калганда анын этин (акыл-эсин) шайтан-кузгундар тытып жеп, калган-кутканын дейди шамалдар алыстарга учуруп кеткендей болуп, ың-жыңы жок, дарексиз, коңуму жок болуп калат.

2 Аллаһтын нышан-белгилери – бул бардык парыз амалдар. Ажы ибадаттары дагы чоң нышан-белгилерден. Ажы ибадатынын чоң нышандарынан бири Аллаһка атап союуп үчүн Маккага алып барылган курмандыктар. Ал курмандыктарды «хадая» - белектер деп аталат.

3 Белгилүү мөөнөт ажылык ибадаты башталган күндөр. Ошого чейин белек (курмандык) айбандарды мишип, сүтүн ичин же болбосо жүгүн кыркып алып пайдаланса болот.

4 Ал Ибрахим пайгамбардан бери бар болгондуктан «Эски Үй» деп аталат. Ажы мезгилиндеги курмандыктарды (белектерди) Минаа ороонундо жана башка Каабага жакын жерлерде сойсо боло берет.

(Аллаһ). Эми, (Анын Өзүнө гана) моюн сунгула. (О, Мухаммад), сен (Аллаһка) берилгендерге (Бейишти) сүйүнчүлө!

35. Алар (Аллаһка берилген мусулмандар) качан Аллаһтын ысымы эскерилгенде (урмат жана коркуунун күчтүүлүгүнөн) жүрөктөрү титирейт. (Алар) Өздөрүнө жеткен нерселерге сабыр кылуучулар, намазды толук окуучулар жана Биз ырыскы кылып берген нерселерден ихсан-садака кылуучу адамдар.

36. (Ажы мезгилинде союла турган тоо, уй сыяктуу) чоң денелүү чарба айбандарын да силер үчүн Аллаһтын белгилеринен кылдык. Анда силер үчүн жакшылык бар. Анан ал жандыкка тик турган абалында эле (бутуна тушоо салып коюп) Аллаһтын ысымын зикир кыла бергиле.¹ Эми, качан жамбашы менен кулаганда (жиликтеп) андан өзүңөр да жегиле, сураган-сурабаган ксдейлерге да жедиргиле. Биз силерге аны (чоң келбеттүү жаныбарды) мына ушинтип моюн сундуруп бердик. Шүтүр кылсаңар ажеп эмес!

37. Аллаһка анын (курмандыгыңардын) эти да, каны да жетпейт. Бирок, силерден болгон такыбалык жетет. Силерди хидаятка баштаганы үчүн Аллаһты улуктап («Бисмилаахи Аллаһу

الَّذِينَ إِذَا دُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ
وَالصَّابِرِينَ عَلَى مَا أَصَابَهُمُ وَالْمُقِيمِي
الصَّلَاةِ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣٥﴾

وَالْبَدَنَ جَعَلْنَاهَا لَكُمْ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ لَكُمْ
فِيهَا خَيْرٌ فَأَذْكُرُوا أَسْمَاءَ اللَّهِ عَلَيْهَا صَوَافٍ
فَإِذَا وَجَبَتْ جُنُوبُهَا فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطِيعُوا
الْقَائِمَ وَالْمَعْرُوفَ كَذَلِكَ سَخَّرْنَاهَا لَكُمْ لَعَلَّكُمْ
تَشْكُرُونَ ﴿٣٦﴾

لَنْ يَنَالِ اللَّهُ لُحُومَهَا وَلَآ دِمَآؤُهَا وَلَٰكِنْ يَنَالُهُ
التَّقْوَىٰ مِنْكُمْ كَذَلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمْ لِتُكَبِّرُوا
اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَاكُمْ وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٧﴾

¹ Аларды жаткыруу мүмкүнчүлүгү болбогондон улам, бутун тушап коюп, тик турган абалында эле «Бисмиллахи Аллаһу акбар» деп мууздаса боло берет.

Акбар» деп) такбир айтууңар үчүн Ал силерге ошол чоң жандыктарды моюн сундуруп берди. Жакшылык (ихсан) кылуучуларга (Бейиштен) кушкабар бер.

38. Аллаһ ыймандуу адамдарды коргойт. Албетте, Аллаһ ар бир кыянатчы, шүгүр кылбаган пенделерди сүйбөйт.
39. (Каапырлар тарабынан) чабуулга туш болгон (момун) адамдарга, зулумдук көргөндөрү себептүү (душмандарына каршы согушууга) уруксат берилди. Албетте, Аллаһ аларга жардам берүүгө кудуреттүү!¹
40. Алар (мусулмандар) өз мекендеринен акыйкатсыздык менен, бир гана «Раббим – Аллаһ» деген сөздөрү үчүн гана (кууп) чыгарылган эле. Эгер Аллаһтын кээ бир (заалым) адамдарды башка бирөөлөрү(нүн күчү) менен тыйып туруусу болбогондо, ибадатканалар, чиркөөлөр, синагогалар жана анда Аллаһтын ысымы көп эскериле турган мечиттер талкаланып кетмек.² Өзүнө (динине) жардам

«إِنَّ اللَّهَ يُدْفِعُ عَنِ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ خَوَّانٍ كَفُورٍ ﴿٣٨﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي اللَّهِ طَائِفَةٌ طَائِفَةٌ وَلَئِنْ اللَّهُ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ ﴿٣٩﴾

الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّا أَنْ يَقُولُوا رَبُّنَا اللَّهُ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَفُتِنَتْ صَوَامِعُ وَبَيْعٌ وَصُلُوكٌ وَمَسْجِدٌ يُذَكَّرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا وَلَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٤٠﴾

1 Бул мусулмандарды эң алгачкы ирет согушка буюрган аят. Алар Мединага көчүп (хижрат кылып) өзүнчө ислам мамлекетин куруп, күч кубатка ээ болгонго чейин Макка мушриктеринен көп зулумдук көрүштү. Мединага көчүп келгенден кийин деле кордуктар токтободу. Сабыры түтөгөн сахаабалар пайгамбарыбызга келип: «Согушпайлыбы, биз деле?!» деп кайра-кайра суроо-талап коюшса да, айт: «Аллаһтан буйрук келмейинче согуш жок» деп жооп берчү. Акыр акыбетте зарыктырган, өч алууну сагынган уруксат ушинтип келген.

2 Мусулмандарга заалымдарды тыйып коюу үчүн согушка уруксат берилгенде, ислам согушкерлери жыгылган адилеттик желегин көтөрүп, эзилген адамдардын, кордолгон дин ишенимдердин эркиндиги үчүн күрөшкө аттанышып, абийир, ыйман, дин менен иши жок, баскан элинин абийирип кетирип, зордоп, дининен чыгарып, ибадатканаларын бузуп таштаган өкүмзорлорду күч менен тыйып койду.

бергендерге Аллаһ да жардам (жеңиш) берет. Албетте, Аллаһ Кубаттуу, Кудуреттүү! *(Кийинки аятта Аллаһ Таала Өз динине жардам берген адамдардын сыпаттарын баяндайт.)*

41. Алар жерде бекем орноштуруп койгонубузда намаздарын толук окуган, зекет берген, жакшылыктарга бузуп, жамандыктардан кайтарган адамдар. Иштердин акыбети Аллаһтын Колунда.
42. (О, Мухаммад) эгер (каапырлар) сени «жалганчы» деген болсо, (ызааланба). Алардан мурда Нух коому, Аад менен Самуд (элдери да пайгамбарларын) «жалганчы» дешкен.
43. Ибрахимдин, Луттун коомдору дагы (пайгамбарларын) жалганчыга чыгарышкан.
44. Мадян (шаарынын) ээлери дагы (пайгамбарларына «жалганчы» деп доомат кылышкан) Мусаны деле жалганчыга чыгарышкан. Апап Мен каапырларга (бир аз) мөөнөт бердим. (Эми «бизге ажал келбейт экен» деп бейкапар болушканда) Аларды (азап менен) кармадым. Эми, Менин чанганым кандай болгон(ун бир көрсөң эле!)
45. Биз нечсидеген шаарларды кыйратып салдык! Алар заалым болчу. Эми (азыр) алардын чатырлары кулаган. (Дагы нечендеген) таштанды кудуктар, бийик-бийик (бирок ээси жок) сарайлар бар!

الَّذِينَ إِنْ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا
الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَأَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ
وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ ۚ أُولَٰئِكَ عَلَيْهِ الْأُمُورُ ﴿٤١﴾

وَإِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ
قَوْمُ نُوحٍ وَقَوْمُ عَادٍ وَقَوْمُ

وَقَوْمُ إِبْرَاهِيمَ وَقَوْمُ لُوطٍ ﴿٤٣﴾

وَأَصْحَابُ مَدْيَنَ ۖ وَكَذَّبَ مُوسَىٰ فَأَمَلَيْنَا
لِلْكَافِرِينَ ثُمَّ أَخَذْنَاهُمْ فَنَقَّبْنَاهُمْ
لَكِبْرٍ ۚ ﴿٤٤﴾

فَكَانَ مِنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا وَهِيَ
ظَالِمَةٌ فَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا وَيَبْنَوُ
مُعَظَّمُهَا وَخِصْفُهَا مُسْبِكٌ ﴿٤٥﴾

46. (Каапырлар) жер жүзүн кыдырып көрүшпөйбү?! Ошондо аларга сергек жүрөктөр же болбосо, угар кулактар болмок эле! Чынында, көздөр сокур болбойт, көкүрөктөгү жүрөктөр сокур болот.

47. (О, Мухаммад, мушриктер «Эгер чын пайгамбар болсоң, Раббин бизге азап түшүрбөйбү, тезирээк» деп) сенден азапты шаштырып сурашат. Аллах убадасын бузбайт. (Сөзсүз азап келет.) Жана., Сенин Раббиндин алдындагы бир күн силер эсептеген жылдардын миң жылы сыяктуу.

48. Дагы нечендеген шаарларды(н элдерин) алар заалым болсо да, мөөнөтүн узартып койдум. Кийин (көп жашап, көп күнөө кылып, көбүрөөк азапка ылайык болгондо) гана кыйраттым. Кайтып келүү – Өзүмө!

49. Айткын: «О, адамдар! Мен чынында силерге анык эскертүүчүмүн!

50. Ал эми, ыйман келтирип, салых амал кылган адамдар үчүн (Аллах тарабынан) кечирим жана улук ырыскы (Бейиш) бар!».

51. Биздин аяттарыбызды(н айланасында ар түрдүү сөз козутуп) алардын күч-таасирин азайтууга (бири-биринен озуп) алектенип жаткандар..., дал ошолор Тозок ээлери!

52. Сенден мурда бир элчи же пайгамбар жиберген болсок, ал качан гана (китептен бир аят) окучу болсо, анын кыраатына

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَتَكُونَ لَهُمْ قُلُوبٌ يَعْقِلُونَ بِهَا أَوْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا فَإِنَّهَا لَا تَعْمَى الْأَبْصَارُ وَلَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي الصُّدُورِ ﴿٤٦﴾

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ وَعْدَهُ. وَإِنَّ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّونَ ﴿٤٧﴾

وَكَيْلًا مِنْ قَرِينَةٍ أَفْلَيْتَ لَهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ لَمَّا أَخَذَتْهَا إِلَى الْمَصِيرِ ﴿٤٨﴾

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُدْرِكُ الْمَوْتُ النَّاسَ فَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٤٩﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٥٠﴾

وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعَاجِرِينَ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿٥١﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ وَلَا نَبِيٍّ إِلَّا إِذَا تَلَقَّى الشَّيْطَانُ فِي أُمْنِيَّتِهِ

шайтан (китепте жок сөздөрдү) кошкон(го аракеттенген). Анан Аллах шайтан кошкон нерселерди өчүрүп, Өз аяттарын бекемдеген. Аллах Билүүчү, Даанышман.

53. Шайтан кошкон нерселер(ди Аллах) жүрөгүндө илдет-ооруусу бар (мунафык) адамдар менен жүрөгү катып калган (мушрик) адамдарды сыноо үчүн жасайт. Албетте, каалым (каашыр) адамдар түгөнгүс талап-тартышта калышат.
54. Илимдүү адамдар, анын (Кураандын) Раббинден келген (өзгөргүс) Акыйкат экенин билиши жана жүрөктөрү ага муюп, ыйман келтириши үчүн (Аллах ушул сыноону жасады) Аллах ыйман келтирген адамдарды Туура Жолго баштоочу.
55. Каашырлар, өздөрүнө Саат (Кыямат) капыстан келип калганга чейин же Кыямат күндүн азабы келгенге чейин Кураандан шектене беришет.
56. Ал Күнү (бардык) мүлк Аллаһтын колунда. Ал алардын арасында өкүм кылат. Анан, ыйман келтирип, салих амал кылгандар Нээмат Бейиштеринде бөлүшат.
57. Ал эми, каашыр болуп, Биздин аяттарыбызды «жалган» дегендерге кордоочу азап бар.
58. Аллаһтын жолунда (үй-мүлкүн, аялдарын, бала-чакасын, мекенин таштап) хижрат кылган, кийин (Аллах жолундагы согуштарда) өлтүрүлгөн же өлгөн адамдарга

فَيَنْسَخُ اللَّهُ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ فَتُذَكَّرُوا
اللَّهُ عَالِمُ غُيُوبِكُمْ ﴿٥٣﴾

لِيَجْعَلَ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ فِتْنَةً لِلَّذِينَ فِي
قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ وَالْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ وَإِنَّ
الظَّالِمِينَ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿٥٤﴾

وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ أَنَّهُ الْحَقُّ
مِنْ رَبِّكَ فَيُؤْمِنُوا بِهِ فَتُخْبِتَ لَهُ
قُلُوبُهُمْ وَإِنَّ اللَّهَ لَهَادِ الَّذِينَ ءَامَنُوا إِلَى
صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٥﴾

وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي مِرْيَةٍ مِّنْهُ حَتَّى
تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً أَوْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ
يَوْمٍ عَقِيمٍ ﴿٥٦﴾

الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَيَحْكُمُونَ بِحُكْمِ رَبِّهِمْ
فَإِلَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
فِي حَيَاتِ النَّعِيمِ ﴿٥٧﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿٥٨﴾

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ قُتِلُوا
أَوْ مَاتُوا لَبِزْ قَتْلِهِمُ اللَّهُ رِزْقًا حَسَنًا
وَأَنَّ اللَّهَ لَهُمْ خَيْرُ الرَّزَاقِينَ ﴿٥٩﴾

Аллаһ эң сонун ырыскыларды берет.¹ Албетте, Аллаһ эң мыкты ырыскы берүүчү.

59. Жана (Аллаһ) аларды өздөрүнө жаккан орундарга киргизет.² Аллаһ эң жакшы Билүүчү (жана пейили) Жумшак.

60. Ушундай. Жана да, кимде-ким (бирөөгө) өзүнө зыян жеткирилгендей зыян жеткирсе, кийин ага (ошол бирөө тарабынан) зулумдук кылынчу болсо, Аллаһ ага жардам берет. Чынында Аллаһ өтө Кечиримдүү, Айкөл.

61. Ушул (Кудайыңар – Аллаһ ааламдардын окум-мыйзамын иреттүү башкарат:) Ал күндүзгө түндү киргизет, түнгө күндүздү киргизет. Аллаһ – Угуучу, Көрүүчү.

62. Анткени, Аллаһ – Акыйкат. Андан башка (мушриктер) дуба кылып жаткан «кудайлар» - жалган. Чынында Аллаһ эң Бийик, эң Улук!

63. Көрбөйсүңбү, Аллаһ асмандан суу түшүргөндө, жер жап-жашыл болуп калганын? Чынында, Аллаһ өтө Мээримдүү, (бардык нерседен) Кабардар.

64. Асмандарда жана Жердегилердин бардыгы Анын мүлкү. Аллаһ бир Өзү гана Беймуктаж, (жана ысым-сыпаттары менен) Макталган.

لَيَدْخِلْنَهُمْ مُدْخَلَ بَرْصَةٍ بَاطِلَةٍ وَإِنَّ اللَّهَ لَعَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿٥٩﴾

﴿ ذَٰلِكَ وَمَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوقِبَ بِهِ ثُمَّ يُلْحِقْ عَلَيْهِ لِيَصُدِّقَهُ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ لَا تَعْلَمُوهُ غُورٌ ﴿٦٠﴾

ذَٰلِكَ يَأْتِ اللَّهَ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَآتَى اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٦١﴾

ذَٰلِكَ يَأْتِ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَإِنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ وَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٦٢﴾

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَتُصْبِحُ الْأَرْضُ مُخْضَرَّةً إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ﴿٦٣﴾

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٦٤﴾

1 Бул аяттагы ырыскыны негизинен, Барзах (мүрзө) жашоосундагы ырыскы деп түшүнүлгөнү оң. Бирок, Акыреттик ырыскы (Бейиш) деп түшүнсө да болот.

2 Аяттагы «өздөрүнө жаккан орун» Бейиш болушу да мүмкүн, бул дүйнөдөгү жеңиш менен кирип барган өлкөлөр, шаарлар болушу да мүмкүн.

65. Көрбөйсүңбү, (о, Мухаммад),
Аллаһ силер үчүн жердеги
нерселерди жана деңизде Өз
уруксаты менен жүрө турган
кемени моюн сундуруп койду. Ал
асманды (андагы жылдыздарды)
жерге кулап кетүүсүнөн кармап
турат. Өзүнүн уруксаты болгондо
гана (алар жерге кулап түшүшү
мүмкүн.) Аллаһ адамдарга өгө
Ырайымдуу, Боорукер.
66. Ал силерге өмүр-жашоо берип,
кийин өлтүргөн, анан (Акыретте)
дагы тирилте турган Кудай.
Аныгында инсан жеткен шүкүрсүз!
67. Биз (өткөндөгү) ар бир үммөткө
дин ибадаттарын парыз кылганбыз.
Алар аны аткарышкан. (О,
Мухаммад, мушриктерге айткын)
өкүмдө сен менен талашышпасын!¹
Жана Раббинче дуба кыл. Сен эч
шексиз, Туура Жол үстүндөсүң.
68. Эгер сени менен талашчу болушса,
айткын: «Эмне жасаганыңарды
Аллаһ (Өзүңөрдөн да) мыктыраак
Билүүчү.
69. Аллаһ Кыямат Күндө, силердин
араңарда талашып-тартышкан
нерселер жөнүндө Өзү өкүм-
ажырым кылат»
70. (О, Мухаммад!) Билбейсиңби,
Аллаһ асмандагы жана жердеги
(бардык) нерселерди билет.
(Себеби) ал нерселер Китепте

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَآ فِي الْأَرْضِ
وَأَلْفَلَاكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ وَرُفِعَ
السَّمَاءُ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ إِنَّ
اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٦٥﴾

وَهُوَ الَّذِي أَحْيَاكُمْ ثُمَّ مُمِيتُكُمْ ثُمَّ
يَحْيِيكُمْ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ ﴿٦٦﴾

لِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا هُمْ
نَاسِكُوهُ فَلَا يُبْزَغُ عَنْكَ فِي الْأَمْرِ وَأَدْعُ
إِلَى رَبِّكَ إِنَّكَ لَعَلَى هُدًى مُسْتَقِيمٍ ﴿٦٧﴾

وَإِنْ جَادَلُوكَ فَقُلِ اللَّهُ أَغْلَبُ مَا
تَعْمَلُونَ ﴿٦٨﴾

اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا
كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٦٩﴾

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ إِنَّ ذَلِكَ فِي كِتَابٍ إِنَّ
ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٧٠﴾

¹ Аллаһ өлүмтүктүн (таратын) этин арам кылганда, мушриктер мусулмандарга: «Өзүңөр өлтүргөнүңөр (өлжө, уу) адал болуп, Аллаһ өлтүргөн арам болуп калат бекен?» деп талашышкан.

(Лавхул-Махфузда) бар.¹ Бул
Аллаһка жеңил.

71. (Мушриктер) Аллаһтан башка,
Аллаһ (анын кудай экенине) далил
түшүрбөгөн жана ал жөнүндө
өздөрү да эч нерсе билбеген
нерселерге ибадат кылышат.
Заалымдарга (Аллаһ тарабынан)
жардамчы жок!²

72. Эгер аларга Биздин анык, далилдүү
аяттарыбыз окулчу болсо,
каапырлардын жүздөрүнөн четке
кагууну байкайсың. Өздөрүнө
Биздин аяттарыбызды окуп
берген адамды мычкып (муунтуп)
таштагыдай болушат. Сен аларга
айт: «Мен силерге мындан да
жаманыраак нерсени айтайынбы?
Ал – Тозок! Аллаһ аны каапыр
болгондорго убада кылган. Ал не
деген жаман орун!

73. Эй, (мушрик) адамдар! (Мындай)
салыштыруу келтирилди, угуп
койгула: Аллаһтан башка силер
дуба кылып жаткан «кудайлар»
бир чиркейди да жарата алышпайт.
Эгер ага (аны жаратууга)
чогулушса да. Жана эгер чиркей
алардан бир нерсени тартып (жеп)
алса, аны андан куткара алышпайт.
(Ошентип, Аллаһтан башка
кудайдан бир нерсе) тилегендер

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَمْ يُخِزْ بِهِ
سُلْطَانًا وَمَا لَيْسَ لَهُمْ بِهِ عِلْمٌ وَمَا
لِلظَّالِمِينَ مِن نَّصِيرٍ ﴿٧١﴾

وَإِذَا تَنَادَى عَلَيْهِمْ أَئِنَّا بَنَيْنَا تَعْرِيفًا
وَجُودُوا الَّذِينَ كَفَرُوا الْمُنْكَرُ يَكْذِبُونَ
يَسْأَلُونَ يَا أَيُّدِي اللَّهِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ أَئِنَّا قُلْ
أَفَأُنَبِّئُكُمْ بِشَرِّ مِّن ذَٰلِكُمُ النَّارُ وَعَدَهَا اللَّهُ
الَّذِينَ كَفَرُوا وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٧٢﴾

يَتَأْتِيهَا النَّاسُ صُرُبًا مِّثْلًا فَأَسْمِعُوا اللَّهَ
إِنِّي أَلْهِمُّنَّ تَدْعُوهُ مِن دُونِ اللَّهِ لَن
يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوْ اجْتَمَعُوا لَهُ وَإِن
يَسْلُبْنَاهُمُ الذُّبَابَ شَيْئًا لَا يَسْتَنْقِذُوهُ
مِنْهُ صَعَفَ الظَّالِمُ وَالْمَظْلُومُ ﴿٧٣﴾

1 Аллаһ эң оболу калемди жаратып, «жаз» деп буюрду. «Эмнени жазайын?» деди калем. «Тээ Кыяматка чейинки боло турган бардык нерселердин алдын ала жаз» - дегенде, калем бүт бардыгын Лавхул-Махфуз деген чоң китепке жазган.

2 Алар сыйынган нерселердин кудай экени жөнүндө Аллаһтын Китебинде далил жок. Же өздөрү алардын кантип кудай болуп калганын билишпейт. Ата-бабаларын наадандык менен туурап эле сыйынып келе жатышат. Аллаһтын китеби «Алар кудай эмес» десе да болбой сыйынышат. Же китепке баш ийбейт же акылга конбойт. Бул заалымдык болбой эмне?!

да алсыз, тилек багытталган
(«кудайлар») да алсыз.

74. Алар Аллаһты чындап баалай алышпады. Чынында Аллаһ өтө Кубатуу, Кудуреттүү.
75. Аллаһ периштелерден жана адамдардан элчилерди тандап алат. Аллаһ - Угуучу, Көрүүчү.
76. Аллаһ алардын келечектерин жана өтмүштөрүн (дө болгон бардык окуяны) билет. Иштердин баары Аллаһка кайтат.¹
77. О, ыйман келтирген адамдар! Өзүңөрдүн Раббинерге рукуу, сажда жана ибадат кылгыла. Жана жакшы иштерди жасагыла! (Ошондо) Жеңишке (Бейишке) жетээрсиңер!
78. Аллаһтын жолунда чындап (бүт мүмкүнчүлүгүңөр менен) жихад кылгыла. (Себеби) Ал силерди тандап алды. Ал силер үчүн диниңерге (эч бир) тардык жасаган эмес.² (Силерге буюрулган дин) атаңар Ибрахимдин дини. Ал (Аллаһ) силерди мындан мурда (түшкөн китептерде) жана мында (Кураанда) да «мусулмандар» деп атады, пайгамбар силерге күбө болушу үчүн, силер (башка) адамдарга күбө болушуңар үчүн.³

مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ عَزِيزٌ ﴿٧٤﴾

اللَّهُ يَصْطَلِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا وَمِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٧٥﴾ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٧٦﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا وَاعْبُدُوا رَبَّكُمْ وَافْعَلُوا الْخَيْرَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٧٧﴾

وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ هُوَ اجْتَبَاكُمْ وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ مِلَّةَ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ هُوَ سَمَّاكُمُ الْمُسْلِمِينَ مِنْ قَبْلُ وَفِي هَذَا لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ هُوَ مَوْلَاكُمْ فِئْتِمُ الْمُؤْمِنِينَ وَنِعْمَ النَّصِيرُ ﴿٧٨﴾

1 Аллаһ элчи-пайгамбарларды жибергенде бирөө аны ээрчисе, дагы бирөө четке кагат. Бирөө жардам берсе, бирөө душман чыгат. Акыр Акыбетте бардыгы Аллаһтын Өзүнө кайтып барышат жана оздоруно ылайык тиешелерин алышат.

2 Мусуламан адам эч качан, эч бир маселесине жооп таба албагандай тар, сыгынган абалда калбайт. Ислам өтө жеңил, өтө кенен жана толук, кемелдүү Дин.

3 Пайгамбарыбыз Мухаммад саллаллоху алайхи ва саллам Аллаһтын алдындагы сурак мезгилинде: «Мен акыйкатты ушул (мусулман) үмүтүмө жеткирген болчумун, адал-арамды үйрөткөн болчумун» деп күбөлүк берет. Пайгамбар үйрөткөн динди

Эми, намазды толук окугула,
зекетти бергиле жана озүңөрдүн
(чыныгы) Кожоюнуңар - Аллахка
бекем (ыклас менен) байлангыла!
Ал не деген жакшы Кожоюн жана
кандай жакшы Жардамчы!

23 «Мұъминун» сүрөсү¹

سُورَةُ الْمُؤْمِنُونَ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Чынында, ыймандуулар жеңишке (Бейишке) жетишти.
2. Алар намаздарында (Аллаһтан) коркуп турушат.²
3. Алар маанисиз сөздөрдөн ыраак болушат.³
4. Алар зекет (садакасын) беришет.⁴
5. Алар жыныс мүчөлөрүн (арамдан) сакташат.
6. Ал эми, (никесиндеги) аялдары же болбосо күндөрү менен⁵ жатса айыптуу болбойт.
7. Кимде-ким ушулардан башка аялдарды (кошулуу үчүн) издесе – алар чектен чыгуучулар.
8. Алар өздөрүнүн аманаттары менен убадаларын аткаруучулар.

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ①

الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ ②

وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ ③

وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ ④

وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ⑤

إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ ⑥
فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ⑦

فَمَن ابْتَغَىٰ زَوْجًا دَلِيلًا فَلْيُؤْتِكْهُ ⑧
الْعَادُونَ ⑨

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمْتِنَتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاقُونَ ⑩

1 Бул сүрө Маккада түшкөн. 118 аяттан турат. «Мұъминундун» мааниси «момундар» же «ыймандуулар».

2 Арабчадагы «хушуу» сөзү, «коркуп жана үмүт кылып туруу» деген маанини билдирет.

3 Анткени, ар-нерсени чалды-куйду сүйлөй берсең, кадыр баркын кетет жана көбүнчө бапшыңа балээ түшөт. Пайгамбарыбыз өзүнүн тилин кармап: «Ушуну сактасаңар өзүңөрдү сактаган болсуңар» деген.

4 «Зекет» - «тазартуу» деген мааниде. Эгер бай адамдар байлыгынан зекет бербесе, өз байлыгы өзүнө арам болуп калат.

5 Күндөр согуштарда туткунга же олжого алынган душмандардын аялдары. Туткун бул – эрксиз адам. Согуш туткундары ошол (Кураан түшкөн) замандарда дүйнөлүк үрп-адат боюнча мүлк катары бөлүштүрүп алынган.

9. Дагы алар намаздарын сактоочулар.¹
10. Дал ошолор – мурас алуучулар!
11. Алар анда түбөлүк кала турган Фирдаус Бейишин мурас кылып алышат.
12. Чынында, Биз инсанды ылайдын «сулааласынан»² жараттык.
13. Кийин аны бекем бир мекенде (энесин жатынында) нутфа (тамчы суу) кылдык.
14. Кийин ал нутфадан «алака»³ (сүлүк курт сыяктуу коюу кан) жараттык. Андан кийин «алакадан» «мудга» (бир тиштем эт) жараттык. Андан соң «мудгадан» сөөк жаратып, ал сөөккө эт каптадык. Кийин аны башкача жаратылышта⁴ өнүктүрдүк. Эң мыкты жаратуучу болгон Аллаh Улук- Берекеттүү!
15. Кийин ушундан соң силер (туулуп, жер бетинде жашап, дагы) өлөсүңөр.

وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهَوْنَ ۝٩

أُولَئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ ۝١٠

الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۝١١

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ سُلالَةٍ مِنْ طِينٍ ۝١٢

ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِي قَرَارٍ مَكِينٍ ۝١٣

ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظْمًا فَكَسَوْنَا الْعِظَامَ لَحْمًا ثُمَّ أُنشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ ۝١٤ فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ ۝١٥

ثُمَّ إِنَّكُمْ بَعْدَ ذَلِكَ لَمَيِّتُونَ ۝١٥

1 Намазды сактоо аларды өз убактысында, бардык шарттарын ордуна коюп окуу менен болот. Экинчи аятта келген «хушуу» (жопш-мунайымдык) менен ушул «сактоочулук» касиеттери чогулган намаз эң жогорку деңгээлдеги намаз болот. «Хушуу» менен бирок, өз убактысында окулбаган намазда жакшылык жок болгондой эле, өз убактысында окулуп, бирок хушуу болбогон намазда да сооп өтө аз болот.

2 «Сулаала» - бул чогултуп, тандап, сууруп алынган нерсе. Анткени, Аллаh Таала жиберген периште Адам-Атанын ылайын жердин ар кайсы жеринен тандап, чогултуп, ичинен сууруп алган. Ошондуктан адамдар ак, кара, кызыл түстө, пейили да ар түрдүү болуп калган.

3 «Алака» - бул инсан уругунун нутфадан кийинки баскычы. Бул баскычтагы түйүлдүк кудум эле сүлүк куртка окшош болот.

4 Түйүлдүк жатында «нутфа», «алака», жана «мудга» баскычтарынын ар биринде кырк күндөн өнүгүп, бир жүз жыйырма күндөн соң, «башкача жаратылышта» болот. Мунун мааниси ага рух (жаш киргизилет)

16. Кийин силер Кыямат Күндө (кайрадан) тирилтирилесинер.
17. Чынында, Биз силердин үстүңөргө жети (кабат) жолду (асманды) жараттык. Жана Биз (Өзүбүз жараткан) калк-калайыктан кабарсыз эмеспиз.
18. Жана асмандан чен-өлчөм менен (кар, жамгыр, мөндүр түрүндө) суу түшүрүп, аны жерге жайгаштырабыз.¹ Биз ал (жайгашкан) сууну кетирип коюуга да кудуреттүүбүз.
19. Биз ал суу менен силерге курма бактарын, жүзүм бактарын өндүрүп беребиз. Ал бактарда силер үчүн (ар түрдүү) көп мөмөлөр бар. Силер андан жейсиңер.
20. Жана (ал суу менен) Тур-Сайнада² өсө турган даракты (Зайтунду пайда кылдык). Ал (дарак) май жана тамактануучулар үчүн (нанга жуурулчу) бойок менен өсөт.
21. Албетте, силер үчүн үй-чарба айбандарында чоң ибарат-сабак бар. Биз силерди алардын ичиндеги нерсе (сүт) менен сугарабыз. Силерге ал айбандарда көп пайдалар бар. Жана алардан (эттеринен) жейсиңер.
22. Жана алардын (ал эми деңизде) кемелердин үстүнө жүктөлүп (миниң) жүрөсүңөр. (Кийинки

ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ تُنْعَمُونَ ﴿١٦﴾

وَلَقَدْ خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعَ طَرَائِقَ وَمَا كُنَّا عَنِ الْخَلْقِ غَافِلِينَ ﴿١٧﴾

وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَسْكَنَّاهُ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّا عَلَى ذَهَابٍ بِهِ لَقَادِرُونَ ﴿١٨﴾

فَأَنْشَأْنَا لَكُمْ بِهِ جَنَّاتٍ مِنْ تَحْتِهَا أَنْهَارٌ وَآعْنَبُ لِكُرْفِهَا أَفْوَكَ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿١٩﴾

وَشَجَرَةً تَخْرُجُ مِنْ طُورِ سَيْنَاءَ تَنْبُتُ بِالدِّهْنِ وَصَيْغٍ لِلسَّابِغِ أَكْلًا ﴿٢٠﴾

وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً لِيُنْقِصَ لَكُمُ الْمَتَاعِ بَطْوِئَهَا وَلِكُرْفِهَا مَتْنِعٌ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٢١﴾

وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ ﴿٢٢﴾

1 Кээ бирөөлөрү тоо бийиктиктеринде мөңгү, болуп жайгашса, кээ бирөөлөрү жер койнуундагы көл-деңиздер же болбосо артезиан (жер асты) суулары болуп жайгашат.

2 Синай жарым аралындагы тоонун аты.

аяттан баштап Аллаһ Таала
Нух пайгамбардын жашоосунан
үлгүлүү ибараттарды келтирет.)

23. Аныгында, Биз Нухту өз коомуна (пайгамбар кылып) жибердик. Ал айтты: «О, коомум, Аллаһка (түздөн-түз) ибадат кылгыла. (Ортого ортомчу кошпогула) Силерге андан башка Кудай жок. (Ошол жалгыз кудайдан) коркпойсунарбы эми?!
24. Анан анын коомунун арасынан каапыр болгон уруу башчылар (Нухту элге жек көргөзүү үчүн) айтышты: «Бул эч ким эмес, өзүңөр сыяктуу эле адам. Силерден абзел болуп алууну каалап жатат. Эгер Аллаһ (пайгамбар жиберүүнү кааласа) периштелерди жибермек. Биз муну(н айткандарын) абалкы ата-бабаларыбыздан уккан эмеспиз!
25. Ал болгону жин тийген киши. Аны бир мезгилге чейин андып тургула!».
26. (Нух) Айтты: «О, Раббим! Мени «жалганчы» дегендери себептүү (ал заалымдарга каршы) мага жардам бер!»
27. Биз ага вахий кылдык: «(О, Нух!) Биздин Көз алдыбызда, Биздин вахий (үйрөтүүбүз) менен (чоң) кеме жаса. Качап (каапырларга) буйругубуз (азап) келгенде жана тандыр(лардын ичинен да) суу атырылып чыкканда кемеге ар бир айбанаттан бир жуптан (эркек-ургаачысын) жана үй-бүлөңдү чыгар. Үй-бүлөңдөн бир гана анын

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَتَقَوَّمُوا عِبَادُ اللَّهِ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٢٣﴾

فَقَالَ الْمَلَأُو الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُرِيدُ أَنْ يَتَفَضَّلَ عَلَيْكُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنْزَلَ مَلَائِكَةً مَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ ﴿٢٤﴾

إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ يُدْعَىٰ فَإِنَّهُمْ يَصُبُّوْنَ عَلَيْهِ حَتَّىٰ يَكُونَ ﴿٢٥﴾

قَالَ رَبِّ احْضُرْنِي بِعَازِلَةٍ ﴿٢٦﴾

فَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ أَنْ اصْنَعْ الْفُلَ يَا غُصْنُهَا وَوَحْيُنَا فَإِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُّورُ فَاسْلُكْ فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَن سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ مِنْهُمْ وَلَا تُخَاطِبُنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا إِلَهُهُمْ مَعْرِفُونَ ﴿٢٧﴾

зыянына (каргыш) Сөз өткөнүн (уулунду) чыгарба жана заалым (каапыр) адамдар жөнүндө (ал сенин уулун болсо да) Мага («аны куткар» деп) кайрылба!¹ Алар эч күмөнсүз чөктүрүлөт!

28. Качан сен жана сени менен болгондор кемеге жайгашып алганыңарда: «Бизди заалым коомдордон куткарган Аллахка мактоолор болсун!» - дегин.
29. Жана айткын: «О, Раббим! Мени берекеттүү орунга түшүр! Сен эң жакшы жайгаштыруучусун!»
30. Чынында, бул иштерде (кудуретибизге) белгилер бар. Биз (адамдарды) сынадык.
31. Кийин алардын (топон суудан кыйрагандардын) артынан башка коомдорду пайда кылдык.
32. Аларга да өздөрүнүн арасынан пайгамбар жибердик. (Ал пайгамбар дагы Нух сыяктуу) «Аллахка гана ибадат-кулчулук кылгыла! Силерге Андан башка кудай жок! Такыба болбойсуңарбы, эми!» (деп даават кылды)
33. Анын (пайгамбардын) коомунун ичиндеги каапыр болгон, Акыреттин келишин жалганга чыгарган жана Биз аларды дүйнө жашоосунда бай (ысырапчыл, оюн-зоокко берилген) абалда жашатып койгон уруу башчылары айтышты: «Бул эч ким эмес! Силер жеген

فَإِذَا أَسْتَوَيْتَ أَنْتَ وَمَنْ مَعَكَ عَلَى الْغُلَاكِ فَقُلْ أَسْحَدُ بِقَوْلِ اللَّهِ الَّذِي نَجَّيْتُمَا مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٢٨﴾

وَقُلْ رَبِّ أَرْزُقْنِي مَرْزَأًا مُبَارَكًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْمَرْزُقِينَ ﴿٢٩﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ وَإِنْ كُنَّا لَمُبْتَلِينَ ﴿٣٠﴾

ثُمَّ أَنشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ ﴿٣١﴾

فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ أَنْ تَعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَهِ غَيْرُهُ أَفَلَا تَشْقُونَ ﴿٣٢﴾

وَقَالَ الْغُلَاكُم مِّنْ قَوْمِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِإِقْلَاءِ الْآخِرَةِ وَأُثِرْفَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا مَا هَٰذَا إِلَّا بَشْرٌ مِّثْلُكُمْ يَأْكُلُ مِمَّا تَأْكُلُونَ مِنْهُ وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ ﴿٣٣﴾

1 Бул аят «мен паланчанын тукумуңан боломуң» деп мактанып, бирок өзү исламдык амалдарды жасабаган адамдарга сабак болууга тийиш.

42. Андан соң алардын артынан башка муундарды пайда кылдык.
43. Эч бир эл (өзүнө белгиленген) мөөнөтүнөн ашыкча да, кем да жашабайт.
44. Кийин пайгамбарларыбызды удаама-удаа жибердик. Ар качан бир эл-үммөткө өз пайгамбары келгенде, аны «жалганчы» дешти. Биз да аларды биринин артынан бирин ээрчитип (кыйраттык) жана аларды (эл оозундагы) сөздөргө айлантып койдук. Жоголсун ыймансыз коомдор!
45. Андан соң (бир нече жылдар өтүп) Муса менен агасы Харунду, Өз аяттарыбыз жана анык далилдер менен пайгамбар кылып жибердик,
46. Фираун жана анын (каапыр) элине. Алар болсо, текеберленип, өздөрүн жогору койгон коом болушту.
47. Жана: «Өзүбүзгө окшогон ушул эки адамга ыйман келтиребизби?! Алардын элдери (яхудийлер) биздин кулдарыбыз болсо?!» - дешти.
48. Анан, экөөсүн жалганчыга чыгарып, натыйжада (деңизге чөктүрүлүп) кыйрагандардан болуп калышты.
49. Аныгында, Биз (яхудийлер коому) Туура Жолго түшүп калыпса ажеп эмес деп, Мусага Китеп бердик.

ثُمَّ أَنشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قُرُونًا آخَرِينَ ﴿٤٢﴾

مَّا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا وَمَا يَسْتَجِيرُونَ ﴿٤٣﴾

ثُمَّ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا تَتْرًا كُلًّا مَآجَاءَ أُمَّةٍ رُسُلُهَا
كَذَّبُوهُ فَأَتَيْنَا بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ وَجَعَلْنَاهُمْ
أَحَادِيثَ فَبِعَظْمِ الْقَوْمِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٤٤﴾

ثُمَّ أَرْسَلْنَا مُوسَى وَأَخَاهُ هَارُونَ بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ
مُبِينٍ ﴿٤٥﴾

إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَاتَّبَعُوهُمْ وَأَكْرَهُوا قَوْمًا
عَالِينَ ﴿٤٦﴾

فَقَالُوا الْوَيْلُ مِنَ الْبَشَرِ إِنَّهُمْ لَأَوْقَوْمُهُمَ الْآثَا
عَلِيدُونَ ﴿٤٧﴾

فَكَذَّبُوهُمَا فَكَانُوا مِنَ الْمُهْلَكِينَ ﴿٤٨﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ أَنْتَلَاهُمْ بِهِ دُونَ ﴿٤٩﴾

50. Жана Биз Марямдын уулу (Ыйса) менен апасын (Өз кудуретибизден) белги кылдык жана эכוөнү (Марям толгоо азабы менен кыйналып, өзүн койгону жай ташпай калган убакта) суулуу, ыңгайлуу бийик орунга жайгаштырдык.¹

51. О, пайгамбарлар! Таза-пакиза ырыскылардан жегиле жана салих амалдарды кылгыла. Мен силердин эмне кылганыңарды Билүүчүмүн.

52. Чынында, силердин бул үммөтүңөр бир үммөт. (Бардыгы жалгыз Аллахка моюн сунууга, демек Исламга чакырылган.) Мен – силердин Раббинер боломун. Менден гана корккула!

53. (Бирок, пайгамбарлардан кийин элдер) диндерин бөлүп кетишти. Ар бир топ (жамаат) өз алдындагы нерсе (бөлүнгөн ишеними) менен гана сүйүнүп калды.

54. Сен (о, Мухаммад), аларды өз адашуучулугунда (азан) мезгили келгенге чейин жөн кой.²

55. Биз алардын мал-дүйнөсүн, бала-чакасын көбөйтүп койгонубузду -

56. Аларга жакшылыктарды тездетишибиз деп ойлошобу?! Жок, алар (Биздин айла-амалыбызды) сезбей жатышат!³

وَجَعَلْنَا لِنِّ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ آيَةً وَآوَيْنَاهُمَا إِلَى رَبْوَةٍ ذَاتِ قَرَارٍ وَمَعِينٍ ﴿٥٠﴾

يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٥١﴾

وَإِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ ﴿٥٢﴾

فَقَدْ ظَهَرَ آفَرُهُمْ بَيْنَهُمْ رُسُلًا كُلٌّ مِنْ ذُرِّيِّهِمَا وَلَهُمْ فِيهِمْ قَرُونَ ﴿٥٣﴾

فَذَرُهُمْ فِي طَعْنِهِمْ رَبِّي حَتَّىٰ يَجِيئَ ﴿٥٤﴾

أَيُّهُمْ مَالٌ وَنِسَاءٌ ﴿٥٥﴾

لَسَاءَ لِمَنْ فِي الْخَيْرِ بَلْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٦﴾

1 Марям ошол жердеги курма дарагынын бутагына асылып боюнан жеңилдейт жана кыйналганын Аллахка арызданганда ал жерден суу агып, үстүндөгү курма момолот калат.

2 Алар далилдер менен айтылган дааватты укпай коюшту. Эми аларга азап келишинен башка «шышаа» калбады.

3 Кежирленип, Акыйкатты кабыл албай койгон элдерге Аллах ушундай амал колдонот. Аларга нээмат-берекени төгүп-чачып берет. Алар болсо эч нерседен

57. Чынында, Раббисинен коркуп,
(жүрөгү) титирегендер
58. Жана Раббисинин аяттарына
ыйман келтиргендер,
59. Жана Раббисине шерик
кылбагандар
60. жана садакаларын Раббилерине
кайтуучу экенин (ойлоп)
жүрөктөрү титиреген абалда
берген адамдар.,
61. Дал ушулар бири-бири
менен жарышып жакшылык
кылуучулар.¹
62. Биз эч бир жанды чыдамынан
ашыкча нерсеге жумшабайбыз.
Биздин алдыбызда акыйткатты
сүйлөгөн Китеп (Лавхул-Махфуз)
бар. Жана алар (Кыямат Күнү) эч
зулум көрүшпөйт.
63. Жок, алардын жүрөктөрү
мындан кабарсыз. Алардын
мындан (Кураанда
буюрулгандан) башка (күнөө)
иштери бар. Алар ошолорду
аткарышат.
64. Качан Биз алардын (напсинин
кулчулугунда калган) байларын
азапка салганда гана жалдырап
ыйлап калышат.
65. (Биз:) «Бүгүн (бейпайда)
ыйлабагыла! Чынында, силерге
Бизден эч жардам болбойт»-
(дейбиз)

إِنَّ الَّذِينَ هُمْ مِنْ خَشْيَةِ رَبِّهِمْ مُتَّقُونَ ﴿٥٧﴾

وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٨﴾

وَالَّذِينَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ ﴿٥٩﴾

وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَالَهُمْ اقْتِرَارًا وَكُلُوا مِنْهُمْ رِجْلًا ۚ أُولَٰئِكَ
إِلَىٰ رَبِّهِمْ رَاجِعُونَ ﴿٦٠﴾

أُولَٰئِكَ يَكْسِبُونَ فِي الْخَيْرَاتِ ۚ وَهُمْ لَهَا
سَاهِبُونَ ﴿٦١﴾

وَلَا تُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا ۚ أُولَٰئِكَ يَكْتُبُ
بِطَوْلٍ بِالْخِفَتِ ۚ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٦٢﴾

بَلْ كُفِّرُوهُمْ فِي عَمْرِهِمْ مِنْ هَٰذَا ۚ وَهُمْ أَعْمَلُ
مِنْ دُونِ ذَٰلِكَ هُمْ لَهَا عَامِلُونَ ﴿٦٣﴾

حَتَّىٰ إِذَا أَخَذْنَا مُتْرَفِيهِمْ بِالْعَذَابِ إِذَا هُمْ
يَجْتَرُونَ ﴿٦٤﴾

لَا تَجْعَلُوا الْيَوْمَ لَنَا تُعْمُرُونَ ﴿٦٥﴾

бейкапар «Биз Аллахка сүймөнчүк экиибиз» деп күнөө үстүнө күнөө кылып жүрө
берет. Натыйжада түбөлүк Тозокко ылайыгыраак болуп калат.

1 Алар Бейишке да эч абалкылардан болуп жарышып киришет.

66. (Анткени,) Менин аяттарым силерге окулганда артыңарга качат элечер.
67. («Биз Каабанын кожоюндары болобуз» деп,) аны менен текеберленип, түпү менен (Каабанын айланасында отуруп Кураан жөнүндө) жаман сөздөрдү сүйлөйсүңөр!¹
68. Алар Сөзгө (Кураанга) пикир кылып карашпайбы?! Же аларга абалкы ата-бабаларына келбеген (жаңы нерсе) келиптирби?!²
69. Же пайгамбарларын жакшы таанышпайбы, аны (н пайгамбарчылыгын) четке каккыдай?!
70. Же аны жинди деп жатышабы?!³ Жок, андай эмес! Ал (Мухаммад) буларга акыйкатты гана алып келди. Ал эми, алардын көлчүлүгү Акыйкатты жаман көрүшөт.
71. Эгер Акыйкат алардын каалоолоруна баш ийип калса, асмандар, Жер жана алардагы нерселер бузулуп кетмек. Жок! Биз (Кураан менен) аларга өздөрүнүн даңк-шооратын алып келгенбиз. Алар өздөрүнүн даңк-шооратынан⁴ жүз буруп жатышат!

فَذَكَاتُ آيَاتِي تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فَكُنتُمْ عَلَىٰ أَغْفَلٍ كُمْ تَصْضُوتُ ﴿٦٦﴾

مُسْتَكْبِرِينَ بِهِ سَامِرًا تَهْتَجِرُونَ ﴿٦٧﴾

أَفَلَمْ يَذْكُرُوا الْقَوْلَ أَمَرَجَاهُم مَّا لِرَبِّ آيَاتٍ ﴿٦٨﴾

أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ فَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ﴿٦٩﴾

أَمْ يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ بَلْ جَاءَهُم بِالْحَقِّ وَأَكْثَرُهُمُ الْكَافِرُونَ ﴿٧٠﴾

وَلَوْ أَتَبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ بَلْ أَتَيْنَاهُمْ بِذِكْرِهِمْ فَهُمْ عَنْ ذِكْرِهِمْ مُعْرِضُونَ ﴿٧١﴾

1 Демек, бул аяттар Макка мушприктерине арналууда.

2 Ыйык Китептин келиши жаңылык эмес. Кураан сыяктуу Ыйык Китеп мурунку ата-бабаларынын мезгилинде деле келген. Бирок, ата-бабалары ал пайгамбарлардын жолун унутуп, өздөрүнчө мушприкийлик (Аллаһка шерик кошкон) дин жасап алыпкан.

3 Макка мушприктери пайгамбарыбыздын (ага Аллаһтын саламы болсун!) далилдүү сөздөрүнө далилдүү жооп бере албагандан улам, айласы түтөнгөндө, эмне кылаарын билбей «бул жинди» депкен.

4 Эгер алар Кураанга моюн сунганда бүт дүйнөгө атактуу адамдар болушмак. Чынында, ыйман келтирип, Кураанга моюн сунган сахаабалар кийинчерээк бүт дүйнө элдерине таанымал тарыхый адамдарга айланышты.

72. (О, Мухаммад!) Же сен (дааватың үчүн) алардан акы сурап жатасыңбы? Раббиндин алдындагы сооп жакшы жана ал эң жакшы ырыскы берүүчү.

أَمْ سَأَلْتَهُم خَرْجًا فَخَرَّاجُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٧٢﴾

73. Албетте, сен аларды Туура Жолго чакырасың.

وَأِنَّكَ لَتَدْعُهُمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٧٣﴾

74. Акыретке ыйман келтирбегендер (жана Акыретти үчүн иштебегендер) жолдон тайган адамдар.

وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ عَنِ الصِّرَاطِ لَنُكَوِّنُ ﴿٧٤﴾

75. Эгер Биз ырайым кылып, алардагы зыянды алып койсок деле (Бизге ибадат-шүгүр кылуунун ордуна) тентиген адашуучулугунда жүрө беришет.

* وَلَوْ رَحِمْنَاهُمْ وَكَشَفْنَا مَا بِهِمْ مِنْ ضُرٍّ لَلْجُورِ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿٧٥﴾

76. Биз аларды (ар түркүн) азаптар менен сынадык. Бирок, дагы эле Раббисине моюн сунбай, жалынып дуба кылбай жатышат.

وَلَقَدْ أَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ فَمَا اسْتَكَوُوا لِرَبِّهِمْ وَمَا يَضُرُّهُمْ ﴿٧٦﴾

77. Качан Биз аларга (Акыреттеги) катуу азап эшигин ачканыбызда (бардык жакшылыктан) үмүтсүз болуп калышат.

حَتَّىٰ إِذَا فَتَحْنَا عَلَيْهِم بَابًا ذَا عَذَابٍ شَدِيدٍ إِذْ هُمْ فِيهِ مُبَسِّرُونَ ﴿٧٧﴾

78. Ал (Аллаһ) силерге кулак, көз жана дил-жүрөк берди. Силер болсо өтө аз шүгүр кылуудасыңар.

وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿٧٨﴾

79. Ал силерди(н бардыгыңарды) жер бетине жаратты. Жана (Кыяматта) Өзүнө чогултуласыңар.

وَهُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٧٩﴾

80. Ал жашоо берет жана өлтүрөт. Түн менен күндүн алмашуусу Ага таандык. Акылыңарды иштетпейсиңерби!

وَهُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ وَلَهُ اخْتِلَافُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٨٠﴾

81. Бирок, (каапырлар) мурдакылар айткан сөздөрдү айтышып, (мындай)

بَلْ قَالُوا امْشِلْ مَا قَالُوا الْأَوَّلُونَ ﴿٨١﴾

82. дешти: «Эгер биз өлүп топуракка жана (чириген) сөөккө айланып калсак деле кайра тирилет бекенбиз?!»

83. Бул (сөздөр) бизге жана ата-бабаларыбызга бута чейин (көп ирет) айтылды. Булар байыркылардын жомокторунан башка эмес»

84. Айткын (оо, Мухаммад:) «Жер жана андагылар кимдики, айткылачы, эгер билсеңер?»

85. Алар дароо: «Аллаһка таандык» дешет. Айткын: «Эстебейсиңерби (ошол Аллаһты?!»)

86. Айт: «Жети (кабат) асмандардын жана (алардын үстүндөгү) Улуу Арштын Раббиси (Ээси) ким?»

87. Алар дароо «Аллаһка таандык» дешет. Айткын: «коркпойсуңарбы (ошол Аллаһтан?!»)

88. Айткын: «Бардык нерселердин падышалыгы кимдин колунда? Ким ал – коргойт, бирок, эч ким аны коргой албайт? (Айткылачы,) эгер билсеңер?»

89. Алар дароо «Аллаһка таандык» дешет. Айткын: «Кантип алдануудасыңар?»¹

90. Жок, Биз аларга чындыкты алып келгенбиз. Бирок, «жалган» деп, четке кагышты.

قَالُوا أَهَـذَا مَتَانَا وَكُنَّا تُرَابًا وَهَـذَا بَشَرًا
لَّعَنُوا لَوْلَا
٥٩

لَقَدْ وَعَدْنَا لَاحِقًا وَعَآبَآؤُنَا هَـذَا مِن قَبْلُ
إِن هَـذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ
٦٠

قُلْ لِّمَنِ الْأَرْضُ وَمَن فِيهَا إِن كُنتُمْ
تَعْلَمُونَ
٦١

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ
٦٢

قُلْ مَن رَّبُّ السَّمَوَاتِ السَّعَةِ وَرَبُّ الْعَرْشِ
الْعَظِيمِ
٦٣

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ
٦٤

قُلْ مَن يَدْعُوهُ مَلَكَتُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ
يُخَيِّرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ
٦٥

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ فَأَنِّي تُسْحَرُونَ
٦٦

بَلْ أَتَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَآَنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ
٦٧

1 Мушриктер Аллаһ Таалага ишенишкен. Аны жер-асмандардын толук кожожуну катары тааныган. Бирок, сыйынууга келгенде ошол жеке-жалгыз Кудайга башка нерселерди шерик кылышкан. Албетте, бул акыл-эсинен ажыраган адамдардын напсиге жана шайтанга алдануусу.

91. Аллах (эч кимди Өзүнө) бала (кылып) алган эмес! Аны менен бирге башка кудай дагы жок! Андай болсо, ар бир кудай өзү жараткан нерсе менен кетмек жана (дүйнө падышалары сыяктуу) бири-бирине үстөмдүк кыlamak. Аллах (мушриктер) сыпаттагандан¹ Аруу!

92. Ал көмүскөнү да, көрүнгөндү да Билүүчү. Ал (мушриктер ойлоп тапкан) шериктерден Аруу-Бийик!

93. Айткын: «Оо, Раббим! Эгер аларга убада кылынган азапты мага көргөзчү болсоң,

94. о, Раббим, (азап келгенде) мени заалым коомдун ичинде калтырба!»

95. Чынында, Биз сага да (о, Мухаммад) аларга убада кылган азапты көргөзүүгө кудуреттүүбүз.

96. (Душманың жасаган) жамандыкка жакшылык менен жооп кыл. Биз алар сыпаттаган (ширк, жалган сыяктуу) нерселерди эң жакшы билебиз.

97. Айткын: «О, Раббим! Мен шайтандын азгырыктарынан коргоо тилеп Өзүңө жалбарамын!

98. О, Раббим! Алар (менин ишимдин үстүндө) ар дайым болуусунан коргоо тилеп Өзүңө жалбарамын!

99. Качан алардан (каалырлардан) бирине ажал келсе (мындай) дешет: «О, Раббим! мени (дүйнөгө) кайтарчы!

مَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِنْ وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ إِلَهٍ إِذَا أَذْهَبَ كُلَّ إِلَهٍ مِمَّا خَلَقَ وَلَعَلَّ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ سُبْحَنَ اللَّهُ عَمَّا يُصِفُونَ ﴿٩١﴾

عَلِيمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَتَعَلَّى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٩٢﴾

قُلْ رَبِّ إِمَّا نَبِيٍّ مَبْرُوءٍ ﴿٩٣﴾

رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٩٤﴾

وَإِنَّا عَلَيَّ أَنْ تُرِيكَ مَا وَعَدْتَهُمْ لَقَدْ رُؤُونٌ ﴿٩٥﴾

أَدْفَعُ بِالَّذِي هِيَ أَحْسَنُ السَّيِّئَةِ نَحْنُ أَكْبَرُ بِمَا يَصِفُونَ ﴿٩٦﴾

وَقُلْ رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ ﴿٩٧﴾

وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَنْ يَحْضُرُونِ ﴿٩٨﴾

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ ﴿٩٩﴾

1 Баласы, жардамчысы, теги жана шериги бар болуудан.

100. Эми жоготкон нерсемде
(өмүрүмдө) жакшы амалдарды
жасасам ажеп эмес!» Бул анын
(пайдасыз жана жалган) сөздөрү.
Алардын (өлгөндөрдүн) нар
жагында кайра тирилчү күндөрүнө
чейин Барзах (Мүрзө жашоосу)
бар.

101. (Ал эми, Кыямат башталып)
«Сур» (кернейи) тартылганда...
ошол Күндө алардын арасында
тууганчылык да калбайт бири-
бирин жоктой да алышпайт.

102. Анан кимдин (сооп) таразасы
оор келсе, алар жеңишке
жеткендер.

103. Жана кимдин (сооп) таразасы
жеңил келсе (жана ширк баштаган
күнөөлөрү оор келсе) алар тозок
отунда түбөлүк калып, өздөрүнө
зиян кылгандар.

104. Алардын жүзүн от күйдүрөт
жана бетинен бузулуп
(Куйкаланган баш сыяктуу
эриндери тартылып, тиштери
ырсайып) калышат.

105. (О, каапырлар!) Силерге Менин
аяттарым окулбады беле жана аны
«жалган» дебедиңер беле?!

106. (Ошондо каапырлар) айтышат:
«О, Рабби! Бизге (дүйнөдө) лаззат-
кумарыбыз үстөмдүк кылып,
адашкан коомдордон болуп
калдык!

107. О, Рабби! Бизди андан чыгарчы!
Эгер бизди (дүйнөгө) кайтарсаң
(жана кайрадан адашсак, анда)
накта заалымдарбыз»

لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا
إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا وَمِنْ وَرَائِهِمْ
بَرْزَخٌ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٠٠﴾

فَإِنَّا يُفْتَحُ فِي الصُّورِ فَلَا أَنسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ
وَلَا يَتَسَاءَلُونَ ﴿١٠١﴾

فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ هُمُ
الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٢﴾

وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ
خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ فِي جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ﴿١٠٣﴾

تَلْفَحُ وُجُوهُهُمْ أَلْتَارُ وَهُمْ فِيهَا كَالِحُونَ ﴿١٠٤﴾

أَلَمْ تَكُنْ أَتَنبِئُنَا عَلَيْهِمْ فَكُنْهُمْ يَوْمَ
تُكَذَّبُونَ ﴿١٠٥﴾

قَالُوا رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا مِشْقُونَاتُنَا وَكُنَّا قَوْمًا
حَسْبَ الْآلِئَةِ ﴿١٠٦﴾

رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا فَإِنَّا عِذَّاؤُنَا
طَوِيلٌ ﴿١٠٧﴾

108. (Ошондо Аллах) айтат: «Анда (тозокто) кор болуп калгыла! Мага сүйлөбөгүлө!»

109. Чынында, Менин пенделеримдин (ыйман келтирген) бир бөлүгү «О, Рабби! Сага ыйман келтирдик, эми биздин күнөөлөрүбүздү кечирип, ырайым көргөз! Сен эң жакшы Ырайымдуусун» дешет.

110. Силер болсо (о, каапырлар) аларды мыскылдадыңар, (мыскылыңар) силерге Мени эстөөнү унуттурду жана алардын үстүнөн күлдүңөр.

111. Бүгүн Мен аларга сабыр кылганы себептүү сыйлык беремин. Чынында, алар женишке жеткендер.

112. (Аллах тозокуларга) «Жерде канча жыл жашап турдуңар» - деди.

113. «Бир күн же бир күндүн бир бөлүгүнчө. Эсеп билгендерден сура» - дешти.

114. (Аллах) айтты: «Бир аз эле турдуңар, эгер (Акыреттин түбөлүктүүлүгүнө салыштыра) билсеңер.

115. Оюңарда Биз силерди максатсыз (жөн эле) жаратыштырбызбы жана Бизге (сурак бергени) кайгыш келбейт бекенсиңер?»

116. Чыныгы Падыша – Өзүнөн башка сыйынууга татыктуу кудай жок (жана) Улуу Арптын Ээси болгон Аллах (бир нерсени максатсыз жаратуудан) Бийик!

117. Ким (анын кудай экенине) далили жок туруп Аллахка кошуп дагы

قَالَ اخْسَعُوا فِيهَا وَلَا تُكَلِّمُونِ ﴿١٠٨﴾

إِنَّهُ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْ عِبَادِي يَقُولُونَ زَيْنًا أَنتَ
فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ﴿١٠٩﴾

فَاتَّخَذُوا لَهُمْ سِغَرًا نَّارًا خَلَقَ أَسْوَدَ دُخَانٍ
وَكُفِّرُوا بَيْنَهُمْ فَصَحَّوهُ ﴿١١٠﴾

إِنِّي جَزَّيْتُكُمْ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرْتُمْ وَأَنْتُمْ هُمْ
الْقَائِرُونَ ﴿١١١﴾

قَالَ كَلِمَتٌ فِي الْأَرْضِ عَدَّةً سِنِينَ ﴿١١٢﴾

قَالُوا إِنَّا يَوْمًا أَوْ بَعْضُ يَوْمٍ فَتَنَّا الْعَادِينَ ﴿١١٣﴾

قَالَ إِن لَّيْسَ لَكَ إِلَّا قَلِيلٌ لَّوْ أَنَّهُمْ كُفِّرُوا
تَعْلَمُونَ ﴿١١٤﴾

أَوْحَيْبُتُمْ أَنْتُمْ خَلَقْتُمْ عِبَادًا وَأَنْتُمْ إِنَّا
لَا تَرْجِعُونَ ﴿١١٥﴾

فَتَعَالَى اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ
الْعَرْشِ الْكَرِيمِ ﴿١١٦﴾

وَمَن يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ

бир «кудайга» дуба (ибадат) кылса,
анын эсеби (жазасы) Раббисинин
алдында! Албетте, каапырлар
(тозоктон) кутулбайт!

118. Айткын: «О, Раббим!
Күнөөлөрүмдү кечир!
Ырайым кыл! Сен эң жакшы
Ырайымдуусуң!»¹

يَوْمَ قَدْ جَاءَ حِسَابُ رَبِّهِمْ إِنَّهُمْ لَا يُفْلِحُونَ ﴿١١٨﴾

وَقُلْ رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ﴿١١٩﴾

¹ Аллаһ Таала абалкы-акыркы (бардык) каталары кечирилген Мухаммад саллаллоху алайхи ва салламды кечирим сурашка буторгандан кийин, башка пенделер мындан үлгүлүү сабак алуулары кажет.

24 «Нур» сүрөсү¹

سُورَةُ النُّورِ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Бул сүрөнү Биз түшүрдүк, аны(н өкүмдөрүн) Биз парыз кылдык жана (о, момундар) эскерме-сабак алаарсыңар деп, анын ичинде анык далилдерди түшүрдүк.
2. (Үйлөнө элек туруп) зынаа кылган аял менен зынаа кылган эркектин ар бирин жүз балактан ургула!² Эгер Аллахка жана Акырет Күнүнө ишенчү болсоңор, Аллахтын дининде(ги өкүмдү аткараарда) ал экөөсүнө жан тартпагыла! Экөөсүнүн жазалануусуна момундардын бир тайпасы күбө болуп турушсун.
3. Зынакер эркек зынакер аялга же мушрик аялга гана үйлөнө алат, зынакер аялды дагы зынакер эркек же мушрик эркек гана никесине алат. Ал эми, ыймандууларга бул – арам!³
4. Таза аялдарга (жана эркектерге «зынакер» деп) доомат коюп, андан кийин төрт (адилеттүү) күбө алып келе албаган адамдарды сексен балак ургула жана алардын

سُورَةُ النُّورِ أَوْفَرَضْنَاهَا وَأَنزَلْنَا فِيهَا آيَاتٍ يَتَذَكَّرُ أَلَمْ تَكُونُوا

الرَّايَةَ وَالرَّاِي فَأَجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا مِائَةً جَلْدَةً وَلَا تَأْخُذْكُمْ بِهِمَا رَأْفَةٌ فِي دِينِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ وَاللَّهُ وَالتَّوْبَةُ الْأَخِيرَةُ وَلَسَهَدَا عَنْهُمَا طَائِفَةٌ مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ

الرَّاِي لَا يَنْكِحُ إِلَّا الرَّاِيَةَ أَوْ الْمَشْرِكَةَ وَالرَّاِيَةُ لَا يَنْكِحُ إِلَّا الرَّاِي أَوْ الْمَشْرِكَةَ وَمُحَرَّمٌ ذَٰلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ

وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ثُمَّ لَا يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شَهَدَاءَ فَأَجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً وَلَا يَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةٌ أَبَدًا وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

1 Бул улуу сүрө Мединада түшкөн жана 64 аяттан турат.

2 Эгер зынакер аял менен эркек үй-бүлө курган (жыныстык лаззаттын «даамын» таткан) адамдар болсо, анда алар үчүн пайгамбарыбыз (с.а.в) белгилеген жаза – ташбаранга алып өлтүрүү. Пайгамбарыбыздын бул жазасы «Сихаху Ситта» деп аталган алты белгилүү хадис китептеринде баяндалган.

3 Бул аяттын өкүмү менен зынакер адамдарга качан тооба кылмайынча үйлөнүп болбойт.

күбөлүгүн эч качан кабыл албагыла! Алар – (Аллаһка баш ийбеген) бузуку адамдар!

5. Ал эми, ушунусунан кийин тооба кылган жана (амалдарын) оңдогон адамдар(дын күнөөсүн Аллаһ кечирет. Анткени,) Аллаһ – Кечиримдүү, Ырайымдуу.

6. Өз аялдарына (зынаа кылды деген) доомат коюп, бирок, өзүнөн башка күбөсү жок болгон адамдардан ар биринин күбөлүгү (- казынын алдында:) «Мен чынчылдарданмын» деп төрт ирет Аллаһтын аты менен (ант ичип) күбөлүк берүү.

7. Бешинчиси—«Эгер жалганчылардан болсом мага Аллаһтын наалаты болсун!»-деп айтуу.

8. Ал эми, «Ал (күйөөсү) жалган айтууда!» - деп, төрт ирет Аллаһка ант ичүүсү андан (аялынан) азапты арылтат.

9. Бешинчиси – (аялдын) «Эгер ал (күйөөсү) чын сүйлөп жаткан болсо, өзүнө Аллаһтын ачуусу болсун!»- деп (наалат) айтуусу.

10. Эгер силерге Аллаһтын пазилети жана ырайымы болбогондо жана Аллаһ тообаларды кабыл кылуучу, Даанышман болбогондо... (жалгандан ант ичкен эр же аялга өзү тилеген каргышы тиймек).

11. Чынында, доомат арткан адамдар өзүнөрдүн эле арадардагы бир тайпа.¹ Силер бул дооматты

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ تَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥﴾

وَالَّذِينَ يَزْمُونَ أَرْوَاحَهُمْ وَلَمْ يَكُن لَّهُمْ شَهِدَةٌ إِلَّا أَنْفُسُهُمْ فَشَهَدَةُ أَحْوَذِهِمْ أَنْ يُشَهِدُوا بِاللَّهِ إِنَّهُمْ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٦﴾

وَالْحَيْسَةَ أَنْ تَعْتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ إِنْ كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٧﴾

وَيَذَرُوا عَنْهَا الْعَذَابَ أَنْ تَشْهَدَ أَنْ تَع شَهِدَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُمْ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٨﴾

وَالْحَيْسَةَ أَنْ غَضَبَ اللَّهُ عَلَيْهَا إِنْ كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٩﴾

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ حَكِيمٌ ﴿١٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِنْكُمْ لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا لَكُم بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ لِكُلِّ

1 Казаттардын биринен кайтып келе жаткан мусулмандар бир жерде эс алганы

жамандык деп ойлобогула, ал силер үчүн жакшылык.¹ Алардан (дооматчылардан) ар бири үчүн жасаган ишине тете күнөөсү бар. Ал эми, алардын арасынан (күнөөнүн) чоңун көтөргөн адамга² (Акыретте) чоң азап бар.

12. Силер (оо, мусулман жамааты!) бул жалааны укканыңарда ыймандуу эркектер менен ыймандуу аялдар бири-бири жөнүндө жакшы күмөндө болуп, «бул (Аишага) анык жалаа!» - десе болбойт беле?!

13. Алар (дооматчылар) өздөрүнүн дооматтарына төрт (адилеттүү) күбөнү алып келишсе болбойт беле?! Эгер (төрт адилеттүү) күбөнү алып келе албаса, анда алар Аллаһтын алдында жалганчы адамдар!

14. Эгерде силерге Дүйнө жана Акыретте Аллаһтын пазилети жана ырайымы болбосо, анын ичине

أَمْ يَرِي مِنْهُمْ مَّا أَكْثَبَ مِنَ الْإِثْمِ وَالَّذِي تَوَلَّى كِبْرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١١﴾

لَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بِأَنفُسِهِمْ خَيْرًا وَقَالُوا هَذَا إِفْكٌ مُّبِينٌ ﴿١٢﴾

لَوْلَا جَاءَهُ عَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَإِذْ لَمْ يَأْتُوا بِالشُّهَدَاءِ فَأُولَئِكَ عِنْدَ اللَّهِ هُمُ الْكَافِرُونَ ﴿١٣﴾

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ لَمَسَّكُمْ فِي مَا أَفَضْتُمْ فِيهِ عَذَابٌ

токтошот. Ошондо пайгамбарыбыз саллаллоху алайхи ва салламдын аялы Аиша энс муктаждык үчүн жамааттан алыстап барат дагы, ошол жерде мончокун жоготуп аны издөө менен алек болуп калат. Кайтып келсе жамаат ордуна жылып кеткен болот. Аиша эненин төөнүн өркөчүнө орнотулган жана парда менен тосулган «хавдаж» деп аталган ээрден түшүп кеткенин билбей калган кызматкерлер эч нерседен бейкапар төөнү жетелеп баса беришет. Аиша энени аскерлердин артынан, калып кеткен нерселерди жыйнаш үчүн дайындалган бир сахааба таап, өзүнүн төөсүнө отургузуп, өзү төөнү жетелеп жолго чыгышат. Алар эрте менен гана аскерлерди кууп жетишет. Мына ушул окуя себептүү ислам душмандары – мунафыктар тайпасы, айрыкча алардын башчысы Абдуллах бин Убай Аиша энебизге жалаа жаап, улук пайгамбардын жана анын накиза аялынын урматына шек келтиришет. Мусулман коомунун арасына коркунучтуу доомат тарап кетет. Аллаһ Таала Аиша эненин тазалыгын далилдеген аяттарды түшүргөндө гана пайгамбарыбыздын – ага Аллаһтын саламы болсун – көңүлү жайына түшөт.

1 Анткени, ушул окуя себептүү кээ бир адамдардын бетпардасы сыйрылды жана Аиша эненин тазалыгына арналган аят түштү.

2 Бул адам - Абдуллах бин Убай бин Салул – мунафыктардын башчысы.

чумкуган нерсеңер (ушак-доомат)
үчүн силерге чоң азап келмек.

15. Силер ал убакта тилиңер менен
(доомат-ушакты) сүйлөп, оозуңар
менен өзүңөр билбеген нерсени
жайылтып жаттыңар. Силер аны
(дооматты) жеңил санайт элеңер.
Чынында ал Аллаһтын алдында
чоң (күнөө!)

16. Аны укканыңарда «Биз муну
сүйлөгөнгө акыбыз жок! (О,
Аллаһым!) Өзүң Аруу-Тазасын!
Бул деген чоң доомат!» - десеңер
болбойт беле?!

17. Аллаһ силерге эскертет: Ага
окшогон нерсеге эч качан
кайтпагыла, эгер ыймандуу
болсоңор!

18. Аллаһ силерге Өзүнүн аяттарын
(өкүм-шариятын ушинтип)
баяндайт. Аллаһ – Билүүчү,
Даанышман.

19. Албетте, ыймандуу адамдар
жөнүндө бузук сөздөрдү таратууну
жакшы көргөн адамдарга, Дүйнөдө
жана Акыретте улуу азап бар!
Аллаһ (алардын жалгандарын)
билет, силер билбейсиңер.

20. Эгер силерге Аллаһтын пазилети
жана ырайымы болбогондо жана
Аллаһ Боорукер, Ырайымдуу
болбогондо (силерге мамилеңерди
жөнгө салган шариат жибербейт
эле)

21. О, ыйман келтиргендер!
Шайтандын изине ээрчибегиле!
Ким шайтандын изине ээрчисе,
(билип алсын) ал бузукулуктарга

عَظِيمٌ ﴿١٥﴾

إِذْ تَقُولُ يَا أَيُّهَا الْمُنَافِقُونَ أَتَوَارِكُم مَّا
لَيْسَ لَكُم بِهِ عِلْمٌ وَتَحْسَبُونَهُ هَيِّئًا وَهُوَ عِنْدَ
اللَّهِ عَظِيمٌ ﴿١٦﴾

وَلَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُمْ مَا يَكُونُ لَنَا أَنْ
نَتَكَلَّمَ بِهَذَا سُبْحَانَكَ هَذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ ﴿١٧﴾

يَعِظُكُمُ اللَّهُ أَنْ تَعُودُوا لِلْمِثْلِ بَعْدَ إِنْ كُنْتُمْ
مُؤْمِنِينَ ﴿١٨﴾

يُنَبِّئُ اللَّهُ لَكُمْ أَلَائِكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
حَكِيمٌ ﴿١٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ
آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٠﴾

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ
اللَّهَ رءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٢١﴾

* يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ
الشَّيْطَانِ وَمَنْ يَتَّبِعْ خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ

жана жаман иштерге буюрат.
Эгерде силерге Аллаһтын пазилети
жана ырайымы болбосо, эч качан,
силерден эч кимиңер актана албайт
болчу. Бирок, Аллаһ каалаган
пендесин актайт. Аллаһ – Угуучу,
Билүүчү.

22. Силердин араңардагы пазилет
(илим) ээлери жана бай-бардар
жашагандар туугандарына,
мискиндерге жана Аллаһ жолунда
хижрат кылган кишилерге
(садака) бербейм деп ант
ичпесин! Тескерисинче, (аларды)
кечирсин жана айыбынан өтсүн.
Аллаһ силерди кечиришин
каалабайсыңарбы? Аллаһ
Кечиримдүү, Ырайымдуу.¹

23. Чынында, (жамандыкты) оюна да
албаган, таза-пакиза, ыймандуу
кыз-келиндерге («зынаа кылды»
деп, доомат ташын) аткан адамдар
Дүйнө-Акыретте (Аллаһтан
келген) наалатка калышат жана
аларга чоң азап бар.²

24. Ал (Кыямат) Күнү оздорунун
тилдери, колдору жана буттары
жасаган (жаман) амалдары
себептүү аларга каршы күбөлүк
берет.

25. Ошол Күнү Аллаһ алардын
акыйкат жазаларын толук берет
жана алар Аллаһтын анык Акыйкат
экенин (ошондуктан, Анын

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَالْمُتَكَبِّرِينَ وَلَوْ أَنَّ فَضْلَ اللَّهِ
عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتَهُ مَا زَكَّيْكُمْ مِنْ أَحَدٍ أَبَدًا
وَلَكِنَّ اللَّهَ يُزَكِّي مَنِ يَشَاءُ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٠﴾

وَلَا يَأْتِلِ أُولُو الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعْيُ أَنْ يُوَفَّوْا
أُولَى الْقُرْبَى وَالْمَسْكِينِ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا أَلَا تُحِبُّونَ
أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ وَاللَّهُ عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥١﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ الْغَافِلَاتِ
الْمُؤْمِنَاتِ لَعُنُوا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَلَهُمْ
عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٥٢﴾

يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ أَلْسِنُهُمْ وَتُؤَيَّدُ بِهِمْ
وَأَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٥٣﴾

يَوْمَ يُؤْفِكُ بِهِمُ اللَّهُ يُرْسِخُهُمْ أَحَقَّ وَيَعْلَمُونَ أَنَّ
اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ ﴿٥٤﴾

1 Бул аят Аиша энесинин атасы Абу Бакр Сыңдык жөнүндө түшкөн. Ал жалаага кошулган тууганы Мистахга «экинчи кайрымдуулук кылбаймын!» деп ант ичкен эле.

2 Бул аят азыркыга чейин Аиша энебизге «зынакер» деген доомат ташын атып келе жаткан жамааттардын казыыр экенине далил болот.

убадасы, коркутканы жана Андан келген бардык нерселер акыйкат экенин) билишет.

26. Ышлас аялдар ышлас эркектер үчүн, ышлас эркектер ышлас аялдар үчүн. Таза аялдар таза эркектер үчүн, таза эркектер таза аялдар үчүн. Алар (дооматка калган таза адамдар) тигилер (дооматчы ышластар) айткан нерседен таза. Аларга (Раббиси тарабынан) кечирим жана кереметтүү ырыскы (Бейиш) бар.

27. О, ыйман келтирген пенделер! Өзүңөрдүн үйүңөрдөн башка үйлөргө, үй ээлеринен уруксат сурамайынча жана салам бермейинче кирбегиле! Ушунуңар силерге жакшы! (Аллахтын буйруктарын) эсиңерге алышыңар үчүн.

28. Эгер ал үйлөрдүн ичинде эч кимди таппасаңар, качан силерге уруксат берилмейинче аларга кирбегиле! Эгер силерге «кайтып кет» деп айтылса, кайтып кеткиле. Ушул силер үчүн тазараак (жорук). Аллаһ - жасаган ишинерди Билүүчү.

29. Бирок, анда (үй-бүлө) жашабаган жана силерге пайдалуу (мейманкана сыяктуу жалпы) үйлөргө уруксат сурабай киришинерде силер үчүн күнөө жок. Аллаһ силердин жашырганыңарды да, ашкерелегениңерди билет.

30. (О, Мухаммад!) Ыймандуу эркектерге айт: (Бөтөн аялдарга

الْحَيِّثُ الْخَبِيثَاتُ وَالْخَبِيثَاتُ
الْخَبِيثَاتُ وَالْخَبِيثَاتُ
وَالْخَبِيثَاتُ وَالْخَبِيثَاتُ
يَقُولُونَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٢٦﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ
بُيُوتِكُمْ حَتَّى تَسْتَأْذِنُوا وَتُسَلِّمُوا عَلَى
أَهْلِهَا ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٢٧﴾

فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا
حَتَّى يُوَدِّنَ لَكُمْ وَإِنْ قِيلَ لَكُمْ
ارْجِعُوا فَارْجِعُوا هُوَ أَزْكَى لَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٢٨﴾

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ
مَسْكُونَةٍ فِيهَا مَتَاعٌ لَّكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا
تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ﴿٢٩﴾

قُلِ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّونَ مِنْ أَنْصَابِهِمْ

кумардануу менен кароодон) көздөрүн тыйышсын жана жыныс мүчөлөрүн (зынаадан жана бачабаздыктан) сакташсын! Алар үчүн ушул тазараак (жорук). Аллах алардын бардык иштеринен Кабардар!

31. Ыймандуу аялдарга айт: (Бөтөн эркектерге кумардануу менен кароодон) көздөрүн жумушсун жана жыныс мүчөлөрүн (зынаадан) сакташсын! Көрүнүп турган зыйнатынан (кийиминен) башка зыйнат-тагынчактарын жаап жүрүшсүн! Жоолуктары менен көкүрөктөрүн жабышсын! Зыйнаттарын (моюн, билек сыяктуу зыйнат мүчөлөрүн) көргөзүшпөсүн! Бир гана күйөөлөрүнө же аталарына же күйөөсүнүн аталарына же балдарына же күйөөсүнүн балдарына же ага-инилерине же ага-инилеринин балдарына же эже-синдилеринин балдарына же өзүнүн (мусулман) аялдарына же кулдарына же (аялга) кызыгуусу калбаган (картайган) эркек кызматчыларына же аялдардын авраттарынын айырмасын билбеген жаш балдарга (көрүнсө күнөө жок). Жашыруун зыйнаттарын билгизиш үчүн буттарын жерге урбасын!¹ О, ыймандуулар! Баарыңар Аллахка тооба кылгыла, ажең эмес женишке (Бейишке) жетсеңер!

وَيَحْفَظُوا أَرْوَاحَهُمْ ذَلِكُمْ لَكُمْ لَعْنَةُ اللَّهِ
خَيْرٌ مِّمَّا يَصْنَعُونَ ﴿٣١﴾

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَصْصِرِهِنَّ
وَيَحْفَظْنَ أَرْوَاحَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ
إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى
جُجُوبِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ
أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَاءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ أَبْنَائِهِنَّ
أَوْ أَبْنَاءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي
إِخْوَانِهِنَّ أَوْ نِسَائِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ
أَيْمَانُهُنَّ أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرَ أُولِي الْإِلَاحَةِ مِنَ
الرِّجَالِ أَوِ الْطِفْلِ الَّذِينَ لَا يَفْظَهُنَّ وَأَعْلَى
عَوْرَاتِ النِّسَاءِ وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ
مَا يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا
إِنَّهُ السَّمُوءُوتُ لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٣٢﴾

¹ Арабстандык, пакистандык жана индиялык мусулман аялдардын «хал-хал» деген зыйнаты бар. Ал - буттун кызыл ашыгына тагыла турган кошуроолуу мончок.

32. (О, момундар!) Өзүңөрдүн жесирлериңерди жана кул-күндөрүңөр арасынан жакшыларын (бири-бирине) никелеп койгула. Эгер (үйлөнүүнү) каалагандар кембагал болсо, Аллаһ Өз пазилети менен аларды байытат. Аллаһ (Тааланын жакшылык-берекеттери) Кенен, (жана Ал пенделеринин абалын) Билүүчү.

33. (Кембагалдык же башка себеп менен) үйлөнө албай жүргөндөр, качан Аллаһ аларды Өз пазилети менен байытканга чейин абийир-намыстарын сакташсын! Кулдарыңардын арасынан (азаттык) келишимин каалагандар болсо, эгер аларда жакшылык (өзүнүн жанын багып кетүүгө кудурет) бар экенин билсеңер, анда алар менен келишим түзө бергиле жана (Аллаһ) силерге берген Аллаһтын малынан (аларга садака) бергиле.¹ Жана дүйнө байлыгына кызыгып, тазалыкты каалаган күңүңөрдү сойкулукка мажбурлабагыла! Ким аларды (сойкулукка) мажбурласа, (өздөрү каалабай туруп) мажбурлангандан кийин Аллаһ аларды Кечирүүчү, Ырайымдуу.

34. Биз силерге анык аяттарды, өткөн элдердин мисалдарын жана такыба кишилер үчүн эскерме-насааттарды түшүрдүк

وَأَنكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ
وَأَمَّا بَكُمْ إِن يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِن
فَضْلِهِ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٢﴾

وَلَيْسَ لِّلْعَنَافِ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا حَقٌّ
يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ وَالَّذِينَ يَبْتَغُونَ الْكِتَابَ
مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُم مَّفْعُولُهُمْ إِن عَرَضَتْ
فِيهِمْ حَرَجٌ أَوْ تَنَاهٍ مِّن مَّا قَالَ اللَّهُ الذِّىءَ أَنشَأَكُم
وَلَا تَكُونُوا فَتَنَ يَكُنْ عَلَى الْيَقَاءِ إِن أَرَدْتُمْ مَخَصِنًا
لِّيَبْتَغُوا عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَن يُكْرِهْمُنَّ
فَإِنَّ اللَّهَ مِن بَعْدِ إِكْرَاهِهِنَّ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٣٣﴾

وَلَقَدْ أَنزَلْنَا إِلَيْكَ آيَاتٍ مُّبَيِّنَاتٍ وَمَثَلًا
مِّنَ الَّذِينَ خَلَوْا مِن قَبْلِكَ وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٣٤﴾

¹ Ислам шарияты боюнча бир мусулмандын кулу азат болууну кааласа, кожожуну менен келишим түзүп, өз азаттыгынын баасын бычат жана ошол бааны таап келгенден кийин өз мойнун кулчулуктан азат кыла алат. Бай мусулмандар ушул аяттын талабы менен келишимдеги кулдарына жардам бериши керек.

35. Аллаһ – асмандардын жана Жердин Нуру! Анын Нурунун мисалы, чырак турган бир текче сыяктуу. Чырак-шишенин ичинде, шише болсо кудум эле каухар жылдызы! Ал (чырак) тескейде да эмес, күнгөйдө да эмес (ар дайым нур тийип турган, бийик жерде өскөн) берекеттүү Зайтун дарагы(нын майы) менен жагылат. Анын майы (тунуктугунан улам) от тийбесе деле нур тараткандай болот. (А, эгер от тамызылса) нур үстүнө нур (чачат). Аллаһ каалаган пендесин Өз Нуруна багыттайт. Аллаһ адамдарга (ушундай) мисалдарды келтирет. Аллаһ – ар нерсени Билүүчү.

36. (Ал чырак «мечит» деп аталган) үйлөрдө (жагылат). Аллаһ ал үйлөрдүн (бою жана даражасы асманга) көтөрүлүшүнө жана анда Өзүнүн Ысымы эскерилишине уруксат берген. Анын ичинде (ыймандуу адамдар) эртели-кеч Аны (ар кандай кемчилдиктерден) аруулашат.

37. (Ал) эр-азамааттарды Аллаһтын зикиринен, намаз окуудан жана зекет берүүдөн соода дагы, алдысатты дагы алаксыга албайт! (Анткени,) алар көздөр жана жүрөктөр (коркуу менен үмүттүн ортосунда ары-бери) оодарылып кала турган Күндөн (Кыяматтан) коркушат.

38. (Мунун себеби) Аллаһ аларды жасаган амалдарынын эң жакшылары менен сыйлашы жана Өзүнүн пазилети менен аларды(н

﴿اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ مِثْلُ نُورِ
كَيْسَ كَوْفٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ الْمِصْبَاحُ فِي
رُجَاةٍ الرُّجَاةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِنْ
شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ
يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارُ نُورٍ
عَلَى نُورٍ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ وَنَضْرِبُ
اللَّهُ الْأَمْثَلَ لِلنَّاسِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾

﴿فِي بُيُوتِ أُولَئِكَ اللَّهُ أَنْ تُرْفَعَ وَيَذْكُرَ فِيهَا
أَسْمُهُ يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ﴾

﴿يَحَالُ لَا تُلْهِهُمُ جَعْرَةُ وَلَا يَبِيعُ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ
وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ يَخَافُونَ يَوْمًا
تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ﴾

﴿لِيَجْزِيَ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا أَوْ يَزِيدَهُمْ
مِنْ فَضْلِهِ وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِعَرَجٍ حَسْبٍ﴾

соопторуна сооп) кошуп бериши үчүн. Аллаһ каалаган пендесине эсепсиз ырыскы берет.

39. Каапырлардын амалдары болсо, чөлдөгү закым сыяктуу. Суусаган адам аны суу деп ойлойт. Качан ага («жетип») барса эч нерсе таппай калат. Өзүнүн алдында (Кыяматта) Аллаһты гана табат. Анан Аллаһ аны менен толук эсентешет. Аллаһ тез эсептешүүчү.¹

40. Же болбосо (каапырдын амалдары) терең деңиз түбүндөгү караңгылыктарга окшойт. Аны толкундар орогон. Толкундардын үстүнөн дагы толкун орогон, анын үстүнөн (кара) булут (каптаган). Кабат-кабат караңгылыктар! Эгер (ошол абалда суудан) колун чыгарса да аны көрө албайт. Аллаһ кимге нур (ыйман) бербесе, ал (ар кандай) нурдан куржалак!²

41. (О, Мухаммад!) Аллаһка асмаңдардагы жана Жердеги бардык нерселер (жадагалса,) асманда сап тартып учкан куштар(га чейин) тасбих айтканын билбедиңби? (Алардын) ар бири (Аллаһка жалбараар) дубасын жана тасбихин билет. Аллаһ алардын амалдарын Билүүчү!

وَالَّذِينَ كَفَرُوا أََعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ بِفِيعَةٍ يَحْسَبُهُ
الظَّمْآنُ مَاءً حَاقًّا إِذَا جَاءَهُ لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا
وَرَجَدَ إِلَهُ بِحَدِّهِ فَوْقَهُ حِسَابُهُ وَاللَّهُ
سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٣٩﴾

أَوْ كَظُلُمَاتٍ فِي بَحْرٍ لُجِّيٍّ يَغْشَاهُ مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهِ
مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهِ سَحَابٌ ظُلُمَاتٌ بَعْضُهَا فَوْقَ
بَعْضٍ إِذَا أَخْرَجَ يَدُهُ لَمْ يَكَدْ يَرَاهَا وَمَنْ
لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ ﴿٤٠﴾

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُسَبِّحُ لَهُ مِنْ فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَالطَّيْرِ صَبَّحَتْ كُلُّ قَدْعَةٍ صَلَاتُهُ
وَتَسْبِيحُهُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٤١﴾

1 Каапыр адамдар бул дүйнөдө кайрымдуулук кылышы, өзүнүн оюнда сооп деп эсептеген иштерди жасашы мүмкүн. Кээ бирлери бул иштери менен маанышыланып жүрүп өлүп кетишет. Бирок, аятта айтылгандай, каапырдын амалы – закым. Кыяматта аны өз оюндагы сооп-сыйлыктар эмес, Аллаһ күтүп турган болот, бардык иштерди ыймансыз жасаганына толук жаза берүү үчүн.

2 Каапырлардын ой-пикирин, акыл-эсин пирик, адануу, бузукулуктар сыяктуу караңгылыктар ороп алган. Качан алар Аллаһтын Нуру – Кураанга кайрылбаса, эч качан чындыкты көрө албайт.

42. Асмандар жана Жер падышалыгы
Аллаһка таандык! (Кыяматта)
кайтып баруу – Аллаһка!

43. Көрбөйсүңбү, Аллаһ булуттарды
(каалаган багытына) айдап,
кийин аларды чогултат жана
түрмөк-түрмөк кылып койот.
Кийин сен алардын арасынан
жамгыр чыкканын көрөсүң.
(Аллаһ) асмандан: андагы
(булут) тоолорунан мөндүр
жаадырып, аны менен каалаган
пенделерине (апаат) жеткирет
жана аны каалаган пенделеринен
буруп жиберет. Анын (булуттун)
чагылганынын нуру көздөрдү көр
кылгыдай болот.

44. Аллаһ түн менен күндүздү
алмаштырып турат. Албетте,
мында акылдуулар үчүн
(Аллаһтын кудуретин тааныткан)
сабак бар.

45. Аллаһ баардык жан-жаныбарды
суудан жаратты. Алардын кээ бири
сойлоп жүрөт, кээ бири эки буттап
жүрөт, кээ бирлери төрт бут менен
басат. Аллаһ каалаган нерсесин
(каалагандай) жаратат. Аллаһ ар
нерсеге Кудуреттүү.

46. Биз (Кураанда чындыкка
багыттоочу) анык аяттарды
түшүрдүк. Аллаһ каалаган
пендесин Туура Жолго баштайт.

47. Алар «Биз Аллаһка, пайгамбарга
ыйман келтирдик жана (экөөсүнүн
буйруктарына) моюн сундук»
дешет. Кийин, дал ушундан кийин
(каалоолоруна ылайык келбеген
буйруктарды аткарууга келгенде)

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ
الْعَصِيرُ ﴿٤٢﴾

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُرْسِلُ سَحَابًا ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهُ رُفُفًا
يُخْرِجُ مِنْ خِلَالِهِ
وَيُزِيلُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ جِبَالٍ مِنْهَا مِزَابٌ ثُمَّ يُصِيبُ بِهِ
مَنْ يَشَاءُ وَيَصْرِفُهُ رَعْنًا مَنْ يَشَاءُ يَكَادُ سَنَا
بِرَفْعِهِ يَذْهَبُ بِالْأَبْصَرِ ﴿٤٣﴾

يَقْدِرُ اللَّهُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً
لِأُولِي الْأَبْصَارِ ﴿٤٤﴾

وَاللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِنْ مَّاءٍ فَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَى
بَطْنَيْهِ وَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَى رِجْلَيْنِ وَمِنْهُمْ
مَنْ يَمْشِي عَلَى أَرْبَعٍ يَخْلُقُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَدِيرٌ ﴿٤٥﴾

لَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ مُبَيِّنَاتٍ وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ
يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٤٦﴾

وَيَقُولُونَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَأَطَعْنَا ثُمَّ
يَتَوَلَّى قَٰرِئٌ مِنْهُمْ مِّنْ بَعْدِكَ وَمَا أُولَٰئِكَ
بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾

алардын кээ бир тайпалары жүз
буруп кетишет. Алар ыймандуу
эмес!

48. Эгер араларында өкүм кылуу үчүн
Аллаһка жана
пайгамбарына чакырылса,
капыстан бир топтору тескери
басып кетишет.

49. Эгерде (талаштагы) чындык алар
тарапта болсо, пайгамбарга баш
ийип келишет.

50. Алардын жүрөгүндө илдет
(эки жүздүүлүк) барбы? Же
(Мухаммаддын пайгамбар
экинен) шектеништиби
же болбосо, Аллаһ менен
пайгамбары зулум кылат деп
коркушабы? Жок! Алардын өздөрү
заалым!

51. Ал эми, араларында өкүм
кылуу үчүн Аллаһ жана
пайгамбарына чакырылган
кездеги ыймандуулардын сөзү:
«Уктук жана моюн сундук» деп
айтуу (гана болушу кажет). Дал
ошолор гана жеңишке (Бейишке)
жетүүчүлөр!

52. Ким Аллаһка жана пайгамбарына
моюн сунса, Аллаһтан корксо
жана такыба кылса, дал ошолор
жеңишке жетүүчүлөр!

53. Эгер сен аларга (мунафыктарга
«Мен менен жихадка чыккыла!»
деп) буюрсаң, «албетте, чыгабыз!»
деп, Аллаһтын аты менен, жан
үрөп ант ичишет. (Аларга) айг:
«(жалгандан) ант ичпегиле.
(Силердин) моюн сунууңар

وَإِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ
إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ مُقِرُّونَ ﴿٤٨﴾

وَأَنْ يَكُنْ لَهُمُ الْحَقُّ يَأْتُوا إِلَيْهِ مُذْعِبِينَ ﴿٤٩﴾

أَفِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ أَمْ أُنْزِلُوا أَنْ يَحْكُمَ
اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولُهُ بَلْ أُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٥٠﴾

إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ
وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَنْ يَقُولُوا سَمِعْنَا
وَأَطَعْنَا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥١﴾

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَخْشَ اللَّهَ وَتَقَى
فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٥٢﴾

﴿وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ أَمَرْتَهُمْ
لَيَخْرُجُنَّ قُلْ لَا تُقْسِمُوا طَاعَةٌ مَقْرُوفَةٌ
إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٥٣﴾﴾

белгилүү.¹ Аллах эмне амал кылганыңардан Кабардар.»

54. (О, пайгамбар, адамдарга) айткын: «Аллаһка моюн сунгула жана пайгамбарга моюн сунгула! Эгер жүз үйүрсөңөр, Пайгамбарга өз милдети, силерге өз милдетиңер.² Эгер ага моюн сунсаңар анда, туура жолго түшөсүңөр. пайгамбардын мойнунда анык жеткирүүдөн башка (милдет) жок.

55. Аллах силердин араңардагы ыйман келтирген жана жакшы амалдарды аткарган адамдарды жер жүзүнө халифа кылууну убада берди, мурдагы (ушундай) кишилерди халифа кылганы сыяктуу. Жана аларга Өзү ыраазы болгон диндерин бекемдеп берүүнү, коркунучтарынан кийин (анысын) тыгчтыкка алмаштырып берүүнү (да убада берди жана мындай шарт койду:) «Менин Өзүмө гана ибадат кылышат, Мага эч нерсени шерик кылышпайт». Ким ушундан кийин каапыр болсо, ошолор гана бузукулар.³

56. Жана (силер о, момундар) намазды (так) аткаргыла, зекетти бергиле жана пайгамбарга моюн сунгула! Ажеп эмес (Аллахтын) ырайымына бөлөнсөңөр!

57. (О, Мухаммад!) Каапырлар жер бетинде Аллахтан качып кутулат

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ وَعَلَيْكُمْ مَا حُمِّلْتُمْ وَإِنْ تُطِيعُوهُ تَهْتَدُوا وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٥٤﴾

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسَّخَرَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ مِمَّا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيَجْعَلََنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٥٥﴾

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٥٦﴾

لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ

1 Башкача айтканда: тилиңер менен эле «моюн сундум» дейсиңер.

2 Адамдар кабыл алса-албаса, пайгамбардын милдети Аллахтан берилген акыйкат динди адамдарга жеткирүү. Ал эми, ал акыйкатты уккан адамдардын милдети укканына амал кылуу. Экөө тең Аллахтын алдында өз милдетинен жооп беришет.

3 Тафсийрул Муассар

сурамайынча кетип калышпайт.
(О, Мухаммад!) Чынында, сенден
уруксат сураган адамдар Аллахка
жана Анын пайгамбарына (чын
ыклас менен) ишенгендер!
Эгер алар кээ бир иштерине
уруксат сурашса, алардан
каалаганыңа уруксат бер жана
алардын күнөөлөрүн кечирүүсүн
Аллахтан сура. Чынында, Аллах
Кечиримдүү, Ырайымдуу.

63. (О, ыйман келтиргендер!) Өз
араңарда пайгамбарга кайрылууну
бири-бириңерге кайрылган
сыяктуу (жөнөкөй) кылып
албагыла!¹ Аллах силердин
араңардагы суурулуп, жашыруун
түрдө чыгып кете турган
(мунафык) адамдарды жакшы
билет. Пайгамбардын буйругуна
каршы иш жасагандар баптарына
(бул дүйнөдө) балээ же (Акыретте)
жан ооруткан азап түшүп
калусунан абайлашсын!

64. Уккула! Асмандардагы жана
Жердеги нерселердин баары
Аллахтын мүлкү. Ал силер эмне
иш үстүңдө экениңерди билет. Ал
эми, (пенделер) Өзүнө кайтарыла
турган (Кыямат) Күнү болсо,
аларга (бардык) иштеринин
кабарын билдирет. Аллах - бардык
нерселерди Билүүчү.

أَسْتَعِذُّكَ بِبَعْضِ شَأْنِهِمْ فَأَذِنَ لِمَن
شِئْتَ مِنْهُمْ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ اللَّهُ إِنَّ
اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٦٣﴾

لَا تَجْعَلُوا دَعْوَةَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدَعْوَةِ
بَعْضِكُمْ بِبَعْضٍ أَفَتَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ
يَتَسَاءَلُونَ مِنْكُمْ لَئِذَا قُلِيَ حَدِيثٌ الَّذِي
يُخَالِفُ عَنِ أَمْرِهُ أَنْ نُنْصِبَهُمْ فَتْنَةً
أَوْ نُضِيبَهُمْ عَذَابَ آلِيمٍ ﴿٦٤﴾

أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قَدْ
يَعْلَمُ مَا أَنتُمْ عَلَيْهِ وَكُومَ يُرْجَعُونَ إِلَيْهِ
فَيُنْشِئُهُمْ مِمَّا عَمِلُوا وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٦٥﴾

¹ Ага «эй паланча!» деп кайрылбай, «оо, Аллахтын элчиси!» деп, урмат менен кайрылгыла!

25 «Фуркан» сүрөсү¹

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

1. Ааламдарга (инсан жана жин ааламына) эскертүүчү болсун деп, пендесине (Мухаммадга, чындык менен жалганды) Ажыратуучуну (Кураанды) түшүргөн Аллах Улук-Берекеттүү!
2. Ал асмандардын жана Жердин падышасы, Өзүнө бала тутпаган, мүлкүндө шериги болбогон жана ар бир нерсени эң назик ченем-өлчөм менен жараткан Зат!
3. (Мушриктер болсо) Андап (Аллах Тааладан) башка, эч нерсени жарата албай турган, өздөрү жаратылган, өздөрүнө пайда дагы, зыян дагы жеткире албаган, не өлтүрүү, не тирилтүү, не (өлгөндөргө) кайра жан берүү колунан келбей турган нерселерди кудай тутуп алышты!
4. Каалырлар (Кураан жөнүндө): «Бул – жалган! Аны (Мухаммад) өзү ойлоп чыгарган жана ага башкалар жардам беришкен» деп, (акыйкатка) зулумдук кылышты жана жалган күбөлүк беришти.
5. Жана «Бул байыркылардын жомогу, аны (Мухаммад) жаздырып алган жана алар ага эртели-кеч (бирөөлөр тарабынан) айтып турулган» дешти.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ لِيَكُونَ
الْفُتُوحَاتِ قَدِيرًا ۝

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَمْ يَتَّخِذْ
وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَخَلَقَ
كُلَّ شَيْءٍ فَقَدْ رَدُّهُ تَقْدِيرًا ۝

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا
وَهُمْ يُخْلَقُونَ وَلَا يَمْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ
ضَرًّا وَلَا تَفْعًا وَلَا يُعْلِمُونَ مَوْتًا وَلَا حَيَاةً
وَلَا شَيْئًا ۝

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِن هَذَا إِلَّا آفَاقٌ
أَفْتَرَاهُ وَأَعْيَانُهُمْ عَلَيْهِ قَوْمٌ أَلْفَرُونُ فَقَدْ
جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ وَأَوَّلُوا ۝

وَقَالُوا أَأَسْطِيرُ الْأَوَّلِينَ أَكُنْتُمْ بِهَافِي
تُكُنِّي عَلَيْهِ بُحْرَةً وَأَصِيلًا ۝

¹ Бул сүрө Маkkeда түшкөн жана жетимиш жети аяттан турат. «Фуркан» «Ажыратуучу» деген мааниде.

6. (О, Мухаммад, аларга) айткын:
«Аны (Кураанды мага)
асмандардагы жана жердеги
(бардык) сырды билген Зат
(Аллаһ) түшүрдү. Ал Кечирүүчү,
Ырайымдуу»¹
7. (Мушриктер) айтышты: «Бул
эмне деген пайгамбар болду-
уя?! Тамак-аш жейт, базарларда
жүрөт?! Эгер ага, аны менен бирге
(элдерди) эскертүүчү бир периште
түшүрүлсө,
8. же ага (асмандан) казына тапталса,
же болбосо, андан жей турган бак-
бостону болсо..., (бул башка кеп)
Заалым (каапыр) болгондор (дагы):
«(О, адамдар) силер сыйкырланган
кишиге ээрчип жатасыңар!» -
дешти.
9. Карачы (о, Мухаммад!) алар сага
кандай мисалдарды келтирип
(эмнелерге окшотуп) жатышат.
Алар адашып кетишти! Эми
(эч качан туура) жолду таба
алышпайт.
10. Эгер кааласа сага мындан да
жакшыраак, түбүнөн дарыялар
агып турган бактарды жана (бийик,
кооздолгон) сарайларды жасап
бере ала турган Аллаһ Улук-
Берекеттүү!²
11. Жок! (Каапырлар) Кыяматты
(тап-такыр) жалганга чыгарышты!
Бирок, Биз Кыяматты «жалган»

قُلْ أَنْزَلَهُ الَّذِي يَعْلَمُ السِّرَّ فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ إِنَّهُ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٦﴾

وَقَالُوا مَالِ هَذَا الرَّسُولِ يَأْكُلُ
الْقُعَاصِمَ وَيَتَشَبَّهُ فِي الْأَسْوَاقِ لَوْلَا أَنْزَلَ
إِلَيْهِ مَلَكٌ فَيَكُونُ مَعَهُ نَذِيرًا ﴿٧﴾

أَوْ يُنْفَخِ إِلَيْهِ كَنْزٌ أَوْ كُنُوزٌ لَهُ جَنَّةٌ
يَأْكُلُ مِنْهَا وَقَالَ الظَّالِمُونَ إِنْ
تَتَّبَعُونَ إِلَّا لِرَجُلٍ أَفْسُورًا ﴿٨﴾

أَنْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ
فَضَلُّوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا ﴿٩﴾

تَبَارَكَ الَّذِي إِنْ شَاءَ جَعَلَ لَكَ خَيْرًا مِنْ
ذَلِكَ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَيَجْعَلُ
لَكَ فُصُورًا ﴿١٠﴾

بَلْ كَذَّبُوا بِالسَّاعَةِ وَأَعْتَدْنَا لِمَنْ كَذَّبَ
بِالسَّاعَةِ سَعِيرًا ﴿١١﴾

1 Эгер каапырлар Кураанга каршылыгын токтотуп, тообо кылып, ыйман келтиришсе, Аллаһ Кечирүүчү, Ырайымдуу.

2 Ал эгер кааласа Сулайман, Дауд пайгамбарларга берген сыяктуу бак-бостондорду, сарайларды Мухаммад саллаллоху алайхи ва салламга да бермек. Бирок, кимисинин кандай пайгамбар болуусун Ал Өзү билет. Ал Өз ишинен эч кимге эсен бербейт.

дегендерге тозокту даярдап
койгонбуз.

12. Тозок аларды алыс жерден
көргөндө эле, анын (тозоктун)
ачууланын айкырганын утушат.¹
13. Анан алар тозоктун (ортосундагы)
тар жерге, кишенделген абалда
тапталганда, ошол жерде өздөрүнө
олум тилеп калышат.
14. Ал Күнү өлүмдү бир жолу эмес,
көп жолу чакырасыңар!
15. (Ошондо, о, Мухаммад,) сен
аларга «Ушул жакшыбы же
такыба кишилерге убада кылынган
түбөлүк Бейиш жакшы беле?»
деп айткын. Ал (Бейиш) такыба
адамдардын кайта турган (түбөлүк)
жайлары жана сыйлыктары!
16. Ал жерде алар үчүн каалаган
нерселери даяр. (Алар анда)
түбөлүккө калышат. (Бул)
Раббин Өз милдетине алган
жоопкерчиликтүү убада болчу.²
17. (Аллаһ) аларды жана алар
ибадат кылган Аллаһтан
башка «кудайларды» (бир
жерге) чогулткан күндө: «(Эй,
жалган кудайлар!) Менин
мына бул пенделеримди («мага
ибадат кыласыңар» деп) силер
азгырдыңарбы?! Же алар өздөрү
адашып кетиштиби» - дейт.³

إِذَا رَأَوْهُمْ مِنْ مَكَانٍ يَبْعِدُ سَجَّعُوا لَهَا
تَعْيِطًا وَرَفِيرًا ﴿١٢﴾

وَإِذَا أُلْقُوا مِنْهَا مَكَانًا ضَيِّقًا مُقَرَّبِينَ
دَعَوْا هُنَالِكَ ثُبُورًا ﴿١٣﴾

لَا تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُورًا وَاحِدًا وَادْعُوا ثُبُورًا
كَثِيرًا ﴿١٤﴾

قُلْ أَذَلَّكَ خَيْرٌ أَمَوْحَتُهُ الْخُذُرِ الَّتِي وُعِدَ
الْمُتَّقُونَ كَانَتْ لَهُمْ جَزَاءٌ وَمَصِيرًا ﴿١٥﴾

لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ خَالِدِينَ كَانَ
عَلَى رَبِّكَ وَعْدٌ مَسْئُورًا ﴿١٦﴾

وَنَوْمٌ يَنْسُخُهُمْ وَفَمَا يُعْبُدُونَ مِنْ دُونِ
اللَّهِ فَيَقُولُ أَيْنَ أَصْلُكُمْ عِبَادِي
هَؤُلَاءِ أَمْ لَهُمْ صُلُبٌ صَلْبٌ أَلَسَّيْلٌ ﴿١٧﴾

1 Каапырларды Аллаһ жек көргөнү үчүн тозок да жек көрүп, алыстан буларды көргөндө эле өкүрүп, кутуруп, алоолору асмандап, кайнап күтүп алат.

2 Аллаһ-Таала Өз пенделерине «Эгер такыбаа болсоңор Бейишке чыгарамын» деп убада берип, жоопкерчилигин алган, эми ошону аткарып жатат.

3 Кыяматта мушриктер Аллаһка шерик, бала, ортомчу деп ойлогон бардык «кудайларды» ал тоо-ташпы, бут-идолбу, даракпы, мазарбы, арбакпы, жинби,

18. Алар айтышат: «Сен (О, Жараткан, шериги жана баласы бар болуудан) Тазасың! Сенден башканы Дос-Рабби кылуу бизге ылайык эмес! Бирок, Сен аларды жана алардын ата-бабаларын (дүйнөдө көп байлык менен) пайдалантырган элеч, натыйжада зикирди (Сени эстөөнү) унутушту жана (бизди сага шерик кылып алышып) олүмгө (тозокко) ылайык болуп калышты!»

19. (Эй, Мушриктер! Мына, «кудайыңар») силер айткан сөздөрдү «жалган» деди. Эми силер (өзүңөрдөн азапты) буруп жиберүүгө да («кудайыңардан») жардам алууга да жетише албайсыңар. Силерден ким (акыйкатты четке кагып) зулумдук кылган болсо, ага чоң азапты таттырабыз!

20. (О, Мухаммад!) Сенден мурун Биз жиберген бардык пайгамбарлар тамак-аш жеп, базарларда жүрүшкөн. Биз бирөөңөрдү бирөөңөргө фитна-сыноо кылып койдук.¹ (Бул сыноолорго) сабыр кыла аласыңарбы? Сенин Раббин (бардыгын) Көрүүчү!

21. Бизге жолугууну үмүт кылбаган (ыймансыз) адамдар «Эгер бизге периште түшсө же Раббибизди (өз

قَالُوا سُبْحَانَكَ مَا كَانَ يَنْبَغِي لَنَا أَنْ نَتَّخِذَ مِنْ دُونِكَ مِنْ أَوْلِيَاءَ وَلَكِنْ مَتَّعْتَهُمْ وَآلِهَتَهُمْ حَتَّى نَسُوا الذِّكْرَ وَكَانُوا قَوْمًا بُورًا ﴿١٨﴾

فَقَدْ كَذَّبْتُمْ بِمَا تَقُولُونَ فَمَا تَسْتَطِيعُونَ صَرْفًا وَلَا نَصْرًا وَمَنْ يَظْلِمِ مِنْكُمْ نُذِقْهُ عَذَابًا كَبِيرًا ﴿١٩﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا أَنْهَهُمْ لِيَأْكُلُوا مِنَ الطَّعَامِ وَمِنْ شَرِبَاتٍ فِي الْأَسْوَاقِ وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً أَتَصْبِرُونَ وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا ﴿٢٠﴾

* وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا أُولَئِكَ نَوَّلْنَاهُمْ عَلَيْهِمُ الْمُغَاسِقَةَ أَوْتَرْتَهُمْ رَبَّنَا الْقَدْرَ

периштеби же Ыйсабы..., баардыгын Аллаһ чогултуп, аларды «кудай» деп сыйынган адамдарга беттештирип. Өзү билип турса да, моюндарына коюш үчүн ушул суроону берет

1 Пайгамбарлар элдерге сыноо. Себеби, кээ бирөөлөр «Пайгамбар деген базарда жүрөт бекен?» деп, сыноодон кулап калышкан. Пайгамбарлардын өзүнө элдерди чакыруу (даават) иши сыноо. Кембагалга байлык сыноо, байларга кедейлик сыноо... Кыскасы, бул дүйнө баштап-аяк сыноо.

көзүбүз менен) көрсөк
(ошондо гана ыйман
келтирмекпиз)»-дешет.¹ Алар
өздөрүнчө текеберленип
жана аябай таш-жүрөк болуп
кетишкен.

22. Периштелерди көргөн ошол
(Кыямат) Күнү, күнөөкөр
адамдарга жакшы кабар болбойт.
(Аларга периштелер:) «(Силер
үчүн Бейиш) тап-такыр арам!» -
дешет.
23. Жана Биз алар (сооп деп ойлоп)
жасаган (кайрымдуулук) иштерге
келдик жана аны чаң-тозоң кылып
(сапырып) таштадык!
24. Ошол Күнү (Аллаһка ыйман
келтиринч, салых амал кылган)
Бейиш ээлери эң сонун орундарда,
эң мыкты эс алуу жайларында
болушат.
25. Жана булуттуу асман жарылган
жана периштелер сап-сап абалында
түшүрүлгөн Күнү,
26. Дал ошол (Кыямат) Күнү чыныгы
мүлк-бийлик Рахманга (Аллаһка)
гана таандык болот. Жана ал күндө
каапырларга оор болот.

أَتَسْكُرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ وَعَتَوْا عُتُوًّا كَبِيرًا ﴿٢١﴾

يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلَائِكَةَ لَا بُشْرَىٰ يَوْمَئِذٍ
لِّلْمُجْرِمِينَ وَيَقُولُونَ حِجْرًا مَّحْجُورًا ﴿٢٢﴾

وَقَدْ مَتَّأَىٰ إِلَىٰ مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ
هَبَاءً مَّنْثُورًا ﴿٢٣﴾

أَصْحَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ مُّسْتَقَرًّا
وَأَحْسَنُ مَقِيلًا ﴿٢٤﴾

وَيَوْمَ تَشْقَى السَّمَاءُ بِالسَّعِيرِ وَتُرَى الْمَلَائِكَةُ
نَزِيرًا ﴿٢٥﴾

الْمَلِكُ يَوْمَئِذٍ الْخَافِي الرَّحْمَنُ وَكَانَ يَوْمًا
عَلَى الْكَافِرِينَ عَذَابًا ﴿٢٦﴾

¹ Алар «бизге периштеден пайгамбар келсе, же адам пайгамбардын жанында периште жардамчысы болмоюнча жана Аллаһ бизге көрүнмөйүнчө Мухаммадка ыйман келтирбейбиз» депти. Эми, алардын ыйман келтириши үчүн Аллаһтын Өзү келип, «Мухаммадды мен жибергеним ырас» деп тастыктап кетиши керек экен. Бул алардын жүрөгүнөн чыккан сөз эмес. Алар периштелерди, өздөрүнө тастыктоочу же пайгамбар болуп келгенин эч качан көрүшпөйт. Көргөн мезгилде башкачараак абалда көрүшөт: 1) Жан алгыч периште келип, кыйнап, жанын сууруп жатканда, 2) Мүрзөгө коюлганда Мункар жана Накир деген эки периште суракка тартканда, тили сөзгө келбей, чулдурап калгандан кийин баптарына союл менен чаап азап беришкенде, 3) Кайра тирилгенде беттери менен сүйрөп, түртүп, кордоп, сурак майданына периштелер айдап барганда, 4) Тозок периштелери жан ооруткан азаптын түрүн көргөзгөндө.

27. Ал Күнү заалымдар (каапырлар) эки колун(ун манжаларын) тиштеп: «Атаганат, (дүйнөдө) пайгамбар менен (бир) жолду кармаган болсом кана!

28. Шорум курусун-ай! Баланчаны¹ дос кылбай эле койсом болмок экен!

29. Ал мени, мага келген зикирден (Кураандан) адаштырды! Шайтан инсанды жардамсыз таштап коёт турбайбы!» дешет

30. Пайгамбар (Мухаммад) айтты: «О, Раббим! Менин коомум (Курайш) мына бул Кураанды (арттарына) таштап коюшту».

31. Ошондой. Биз ар бир пайгамбарга күнөөкөр адамдардан душман кылып койдук. Бирок, жол башчы жана жардамчы болууга Раббиндин Өзү жетиштүү!

32. Каапырлар «Эгер Кураан (Мухаммадга бөлүк-бөлүк болбой) бир бүтүн болуп түшсө экен»- дешет. Биз сенин жүрөгүңдү кубаттандыруу үчүн (аны бөлүп-бөлүп түшүрдүк) жана аны (Кураандын түшүүсүн) бөлүк-бөлүк кылдык.²

33. Алар (мушриктер өз пикирин тастыктоо үчүн кайдагы бир)

وَيَوْمَ يَعْصِي الظَّالِمُ عَلَى يَدَيْهِ يَقُولُ
يَلْبَسَنِي أَخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سِيبًا ۝٢٧

يَوْنُكَي لَيْسَنِي لَمْ أَخَذْ فَلَا نَاحِيَةً ۝٢٨

لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي
وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنْسَانِ خَذُولًا ۝٢٩

وَقَالَ الرَّسُولُ يَرَبِّ إِنَّ قَوْمِي أَخَذُوا هَذَا
الْقُرْآنَ مَهْجُورًا ۝٣٠

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا مِنْ
الْمُجْرِمِينَ وَكَفَى بِرَبِّكَ هَادِيًا وَنَصِيرًا ۝٣١

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ
جُمْلَةً وَاحِدَةً كَذَلِكَ لِنُثَبِّتَ بِهِ فُؤَادَكَ
وَرِشْلَنَّهُ تَرْتِيلًا ۝٣٢

وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ إِلَّا جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ

1 «Баланча» деп өзүн азгырган «досторунун» атын айтат. Ал «досу жин-шайтандардан да болушу мүмкүн.

2 Ар бир түшкөн аят, мушриктердин кежирленген көктүгүнөн же башка бир себеп менен капаланган, чарчаган пайгамбарыбыздын жүрөгүнө дем, кубат болор эле. Кураанды пайгамбардын жана анын коомунун абалына жана реалдуу турмуштун окуяларына байланыштырып, биринин артынан бирин түшүрүү Аллаһ Тааланын чоң Даанышмандыгы.

وَأَحْسَنَ تَفْسِيرًا ﴿٣٥﴾

мисалдарды сага келтирчү болсо,
Биз сага Акыйкатгы (Кураанды)
жана (анын аяттары үчүн) эң жак-
шы түшүндүрмөлөрдү келтиребиз.

34. (Периштелер тарабынан) жүздөрүн
(жерге) ышкан, тозокко чогултула
турган адамдар.., ошолор гана
эң жаман орундагы, эң адашкан
жолдогу адамдар!

الَّذِينَ يُخَشِّرُونَ عَلَىٰ وُجُوهِهِمُ إِلَىٰ جَهَنَّمَ
أُولَٰئِكَ شَرٌّ مَّكَانًا وَأَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٣٤﴾

35. Биз Мусага Кигеиги (Тооратгы)
бердик жана агасы Харунду аны
менен бирге: ага вазир кылдык.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَا مَعَهُ
أَخَاهُ هَارُونَ وَزِيرًا ﴿٣٥﴾

36. Анан: «Экөөң Биздин
аяттарыбызды жалган деген
(каапыр) коомго бар(ып аларды
динге даават кылгыла)» дедик.
(Экөө буйрукту аткарып, Фираун
жана анын коомуна барып, аларды
ыйманга чакырды. Бирок алар
текеберленип, акыйкатгы жалганга
чыгарганда) аларды (деңизге
чөктүрүп) бирин калтырбай
кыйраттык.

فَقُلْنَا أَذْهَبَ إِلَى الْغُورِ الَّذِينَ كَذَّبُوا
بِعَآيَاتِنَا فَذَمَّرْنَاهُمْ كَذْمِيرًا ﴿٣٦﴾

37. Нухтун коомун дагы
пайгамбарларды¹ «жалганчы»
дешкенде (топон суу жиберип)
чөктүрүп, адамдар үчүн ибарат-
сабак кылып (Ошолорго жана
алардын жолун жолдогон)
заалымдарга жан ооруткан азап
даярдап койдук.

وَقَوْمَ نُوحٍ لَمَّا كَذَّبُوا الرُّسُلَ أَغْرَقْنَاهُمْ
وَجَعَلْنَا هَارُونَ لِلنَّاسِ آيَةً وَأَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ
عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٣٧﴾

38. Аад, Самуд (элдерин), «кудук
ээлерин» жана ушулардын
аралыгындагы (башка) көп
муундарды (каапырчылыгы
себептүү кыйраттык).

وَعَادًا وَثَمُودَ وَأَصْحَابَ الرِّيمِ وَقُرُونًا
بَيْنَ ذَلِكَ كَثِيرًا ﴿٣٨﴾

1 Кайсы коом бир гана пайгамбарды жалганчы десе, бардык пайгамбарларды жалганчы дегенге жатат. Буга далил - Нухтун коому анын бир өзүн жалганчы десе да Аллах Таала бизге «пайгамбарларды» деп баян кылууда.

39. Биз алардын баарына мисал-далилдерди келтиргенбиз (моюн толгогондон кийин гана) бардыгын кырып-жоюп жибердик! *(Кырылган элдерден бири Лут пайгамбардын коому болчу. Алардын башына таш жамгыры жаап кыйраган).*

40. Алар (Макка мушриктери) балээ (таш) жамгыры жаадырылган шаарга келген эле го! Эмне, аны(н кесепеттерин) көрбөй жатышабы?! Жок, (көрүшкөн, бирок) алар кайра тирилүүгө ишенишпейт.

41. Эгер алар сени көрүшсө, келеке кылышып: «Аллаһ пайгамбар кылып жиберген (баякы неме) ушулбу?»

42. Ал бизди кудайларыбыздан азгырып жибере жаздабадыбы! Эгер бир аз аларга (кудайларыбызга) сабыр кылып турбаганда (азгырып жибермек экен)»-дешти. Жакында (тозоктогу) азапты өз көздөрү менен көргөн кезде ким Туура Жолдон адашуучурак экенин билип алышат.

43. (О, Мухаммад!) Өзүнүн каалоосун кудай кылып алган адамды(н бул айткандарын) карабайсыңбы! Эми сен ага өкүл (көзөмөлдөөчү) болосуңбу?!¹

44. Же болбосо алардан көпчүлүгү угат, акылдарын иштетет деп ойлойсуңбу? Алар айбан сыяктуу

وَكُلًّا ضَرَبْنَاهُ الْأُمْتَلَّ وَكُلًّا
ضَرَبْنَاهُ نَجِيرًا ﴿٣٩﴾

وَلَقَدْ أَنزَلْنَا عَلَى الْقَرْيَةِ الَّتِي أَمْطَرْنَا مَطَرًا
النَّوْءَ أَنَّا نَرِيكَ كُونُوا يَرَوْهَا تِلْكَ كَانُوا
لَا يَرْجِعُونَ لُشُورًا ﴿٤٠﴾

فَإِذَا رَأَوْكَ إِذَا يَتَخِفُونَكَ إِلَّا هَرُونَ أَهَذَا
الَّذِي بَعَثَ اللَّهُ رَسُولًا ﴿٤١﴾

إِنْ كَادَ لَيُضِلَّنَا عَنْهُ الْهَمَزُ لَوْلَا أَنْ
صَبَرْنَا عَلَيْهَا وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ حِينَ
يَرَوْنَ الْعَذَابَ مَنْ أَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٤٢﴾

أَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوْنَهُ أَفَأَنْتَ
تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا ﴿٤٣﴾

أَمْ تَحْسَبُ أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ
يَعْقِلُونَ إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ

¹ Ал ыпылас сөздөрү менен өзүнө тозокту анык кылып алды. Эми сен аны жөн кой. Сен козомолчу эмессиң. Болгону, эскертүүчүсүң. Аны менен Аллаһ Өзү эсептешип алат.

болуп калган. Жок! Айбандан да адашуучураак!¹

45. (О, Мухаммад!) Раббинди(н кудуретин) көрбөйсүңбү: (Жер бетине) каптип көлөкөнү (таңкы караңгылыкты) жайып койду. Эгер кааласа аны жылбай турган кылып коймок. Кийин Биз ага Күндү далил² кылдык.

46. Кийин Биз акырындык менен аны (таңкы көлөкөнү) жыйнап алабыз.³

47. Ал силерге түндү кийим, уйкуну ырахат (эс алуу) кылып койду. Жана эрте мененки убакытты тирилүү (учуру) кылды.

48. Жана Ал Өз ырайымынын (жамгырдын) астынан, кубаныч кабарчысы катары шамалдарды жиберди. Жана Биз асмандан таза суу түшүрдүк,

49. аны менен өлүк шаарларды тирилтүү үчүн жана Өзүбүз жараткан көп адамдар менен айбандарды сугаруу үчүн.

50. Биз аны (Кураан аяттарын) алардын арасында ар түрдүү (ыкмалар менен) баян кылдык, акыл-насаат атуулары үчүн. Бирок, көпчүлүк адамдар каапырлыктан башкасына ыраазы болушпады.

51. Эгер кааласак Биз ар бир шаарга (бирден) эскертүүчү-пайгамбар жибермекпиз.⁴

سَيِّئًا ۝

أَلَمْ تَرَ إِلَى رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلَهُ سَاكِنًا تُرْجَعُكَ الشَّمْسُ عَلَيْهِ ذَلِيلًا ۝

ثُمَّ قَبَضْنَاهُ إِلَيْنَا قَبْضًا يَسِيرًا ۝

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِيَتَأَسَّوُا وَالنَّوْمَ سُبَاتًا وَجَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا ۝

وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا ۝

لِنُخْرِجَ بِهِ مِثْلَهُ مُتَسَوِّفَةً وَمِمَّا خَلَقْنَا النَّعْمَ وَأَنْتَ بِنَاسٍ كَثِيرٍ ۝

وَلَقَدْ صَرَّفْنَاهُ بَيْنَهُمْ لِيَذَّكَّرُوا فَأَبَى أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا ۝

وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ نَذِيرًا ۝

1 Айбанды чабан кайда айдаса, ошол тарапка басат. Өзүнө зыян болчу жерлерди, себептерди билет жана андан абайлайт. Булар болсо, түз эле өзүн отко урууда!

2 Эгер Күн болбосо, таңкы күндүрттүк билинемек эмес.

3 Күн көтөрүлгөн сайын көлөкө жыйналып, чегинип барат.

4 Бирок, Аллах Таала Мухаммад саллаллоху алайхи ва салламды бүт ааламдар үчүн жиберүүнү каалады.

52. (О, Мухаммад!) Каапырларга моюн сунба жана аларга (Кураан) менен чоң жихад кыл!
53. Ал (Аллаһ) эки деңизди (жанаша) агызып койду. Мунусу (дарыя) ширин-даамдуу, анысы (деңиз) шор-кычкыл. Жана экөөсүнүн арасына (көрүнбөгөн) тосмо жана бекем-бышык парданы жаратты.¹
54. Ал адамды суудан жараткан жана аны тууган-урук, куда-сөөк кылып койгон Зат. Сенин Раббин (ар нерсеге) Кудуреттүү.
55. Алар (мушриктер) Аллаһтан башка өздөрүнө не пайда, не зыян жеткире албай турган «кудайларга» ибадат кылышат. Каапыр (жараткан) Раббисине каршы (жасалма кудайларга) жардамчы болду.
56. Биз сени (Бейиштен) кушкабар, (тозоктон) коркунучтуу кабар берүүчү кылып гана жибергенбиз.
57. Айткыл: «Мен ал (кабар жеткирүүчүлүгүм) үчүн силерден акы сурабаймын. Ал эми, кимде-ким (садака берүү менен) Раббисине жол тутууну кааласа (ага тоскоол болбоймун).²
58. Жана сен (эч качан) өлбөй турган түбөлүк Тирүүгө (Аллаһ Таалага) тобокел кыл, Аны даңктап (бардык

فَلَا تُطِيعُوا الْكَافِرِينَ وَجَاهِدُوهُمْ جِهَادًا كَبِيرًا ﴿٥٢﴾

﴿وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ هَذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا وَجِجْرًا مَحْجُورًا﴾ ﴿٥٣﴾

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَصِهْرًا وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا ﴿٥٤﴾

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا يَضُرُّهُمْ وَكَانَ الْكَافِرُ عَلَى رَبِّهِ ظَهِيرًا ﴿٥٥﴾

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٥٦﴾

قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِن أَجْرٍ إِنْ شَاءَ أَن يَتَّخِذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ﴿٥٧﴾

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَسَمِعِ بِحَمْدِهِ وَكَفَىٰ بِهِ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ

1 «Көрүнбөгөн тосмо»-бул эки суунун составынын бири бирине аралашып кетишине тоскоолдук кыла турган элементтер. «Бекем-бышык парда» бул кадимки эле жээк-тосуктар.

2 Ким муктаж адамдарга же болбосо, пайгамбардан башка дин жеткирүүчү кишилерге садака кылып, Аллаһтын ыразычылыгына жол издесе-жасай берсин. Бирок, пайгамбарлар садака жебейт.

حَبِيرًا ۝

кемчилдиктүү сыпаттардан)
аруула. Анын Өзү пенделеринин
күноолорунон жетиштүү Кабардар.

59. Ал асмандар менен жерди
жана экөөсүнүн арасында
болгон нерселерди алты күндө
жаратып, андан кийин (Өзүнүн
гана улуулугуна жараша)
Арштан Бийик-Жогору болду¹.
Ал – Ырайымдуу! Сен муну
(бардыгынан) Кабардар болгон
Заттан сура! (Ал Өзүнүн сыпатын,
улуулугун Өзү гана жакшы билет.)

الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا
فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ
الرَّحْمَنُ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ حَبِيرًا ۝

60. Эгер аларга (мушриктерге)
«Рахманга сажда кылгыла» деп
айтылчу болсо, «Рахман эмне?
Бизге буюрган нерсеге сажда
кыла беребизби?» - дешет. (Бул
чакырык) алардын качуусун гана
көбөйтөт.²

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ اسْجُدُوا لِلرَّحْمَنِ قَالُوا وَمَا
الرَّحْمَنُ اسْجُدُوا لِمَا تَأْمُرُوا وَرَادَهُمْ
كُفْرًا ۝

61. Асмандагы (түркүм) жылдыздарды
жараткан Аллаһ Улук-Берекеттүү
болду. Ал асманга чырак (Күн)
менен нурлуу Айды дагы жаратты.

تَبَارَكَ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا
وَجَعَلَ فِيهَا سِرَاجًا وَقَمَرًا مُنِيرًا ۝

62. Жана Ал зикир кылууну же шүгүр
келтирүүнү каалаган адамдар үчүн
түн менен күндүздү удаама-удаа
(келе турган) кылып жаратты.³

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً لِّمَن
أَرَادَ أَن يَذَّكَّرَ أَوْ أَرَادَ شُكُورًا ۝

63. Рахмандын пенделери... алар жер
бетинде кичипейил-салабаттуу

وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا

1 Пайгамбарыбыз (с.а.в) айтты: «Аллаһ каяк-калайыкты жаратканда Өзүнүн алдындагы, Арштын үстүндөгү Китепке: «Менин ырайымым ачуумдан үстөмдүк кылды» деп жазган». (Бухарий: 7404, Муслим: 2751, Термизий: 3543, Ибн Мажжа: 4295).

2 Алар «эгер биз жалгыз Рахманга ибадат кылсак, ата-бабаларыбыз сыйынып келген кудайларыбыз, арбактарыбыз эмне болот» деп чындыктан качышат.

3 Ким Аллаһты зикир кылууну кааласа, тынч, бейпил түн бар. Моожиза-керемет жаратылыштагы Аллаһтын Кудуретинин белгилерин көрүп зикир кылууну кааласа күндүз бар.

жүрүшөт. Наадандар (оройлук менен) сүйлөсө да «салам» деп коюшат.

64. Алар түн ичинде¹ Раббисине сажда кылган, (намазда) тикесинен турган абалда болушат.

65. Алар «О, Раббим! Бизден тозок азабын арылта көр! Анын азабы түгөнгүс!

66. Чынында, ал эң жаман орун, эң жаман жай! (Биз ага чыдай албайбыз!))» - дешет.

67. Алар эгер (дин жолунда) садак-ихсан кылса ысырапчыл да болушпайт, сараң да болушпайт. Ушунун ортолугунда турушат.

68. Алар Аллаһтан башка «кудайларга» дуба кылышпайт, Аллаһ өлтүрүүнү арам кылган жанды өлтүрүшпөйт. Акысы (өчү) бар болгондо гана (өлтүрүүсү адал болот). Алар зынаа-бузукуулукка барышпайт. Кимде-ким ушуларды жасаса (айрыкча Аллаһтан башкага дуба (ширк) кылса) жазага жолугат.

69. Ага Кыямат Күнү (тозокто) үстөккө-босток азаптар берилет жана кордолгон абалда ал жерде түбөлүк калат.

70. Ал эми, тообо кылып, ыйман келтирип, жакшы (сооп) амал кылган адамдар болсо... Аллаһ алардын жамандыгын

وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا ﴿٢٥﴾

وَالَّذِينَ يَبِثُّونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقِيَامًا ﴿٢٦﴾

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ

جَهَنَّمَ إِنَّا عَذَابَهَا كَانُوا غَرَامًا ﴿٢٧﴾

إِنَّمَا سَاءَتْ لِمُسْتَقَرٍّ أَوْ مَقَامًا ﴿٢٨﴾

وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَعُوا لِرَبِّشَرُّوا وَلَمَّا يَنْفَعُوا

وَكَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا ﴿٢٩﴾

وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا

يَقْسُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَزَمَهُ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ

وَلَا يَزِلُّونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا ﴿٣٠﴾

يُضَاعَفْ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَخْلُدْ

فِيهِ مُهَيَّاتًا ﴿٣١﴾

إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا

قَاتِلَ إِلَهِكَ يُبَذَلِ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ

وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٣٢﴾

¹ Түнкү ибадат «тахажжуд» деп аталат жана көп сооптору бар. Айрыкча түндүн үчтөн экиси өткөндө туруп намаз окуп, дуба кылса, кабыл болуусунда үмүт чоң.

жакшылыкка алмаштырат.¹ Аллах-Кечиримдүү, Ырайымдуу.

71. Жана кимде-ким тообо кылып, салих амал кылса, ал Аллахка (Аллахтын жолуна) чындап кайтыптыр.
72. Жана алар (Рахмандын пенделери) жалган күбөлүк беришпейт. Пайдасыз (кыйбат, ушак) сөздүн жанынан өтсө (ага аралашпай) урмат-сыйын сактап өтөт.
73. Аларга Раббилеринин аяттары угузулса, дүлөйлүк, сокурлук менен жыгылышпайт. (Түшүнүп, аң-сезимдүүлүк менен кабыл алышат.)
74. Алар: «О, Рабби! Бизге (көргөндө) көзүбүз кубана турган жубайларды жана урпактарды белек кыл! Жана бизди такыба кишилерге имам (жол башчы) кыл» дешет.²
75. Ушул адамдар (дин жолунда) сабыр кылгандары себептүү (Бейиштеги) жогорку орундар менен сыйланышат жана саламдар, ширин сөздөр менен күтүп алынат.³

وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَإِنَّهُ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ مَتَابًا ﴿٧١﴾

وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَلَا أَمْرًا بِاللَّغْوِ مَرُوءَاتٍ كَرَامًا ﴿٧٢﴾

وَالَّذِينَ إِذَا دُكِّرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَمْ يَخْفَوْا عَلَيْهَا صُبَّاءٌ وَعُصْبًا إِنَّ اللَّهَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ ﴿٧٣﴾

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْ لَنَا لِمُقَرَّبَاتِنَا أِمامًا ﴿٧٤﴾

أُولَئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرَّةَ بِمَا صَبَرُوا وَنُكْفَوْنَ فِيهَا نِكَاحًا وَسَلَامًا ﴿٧٥﴾

1 Ар канча ашырган кааныр болбосун, эгер жолунан кайтып, чын дининен Аллахка тообо кылып, ыйман келтирип, салих амалдарды кыла баштаса, Аллах анын өткөндөгү күнөөлөрүн кечирип, жаман абалын жакшыга, тозокулугун Бейишке алмаштырып койот.

2 Алар дуба кылуу менен гана чектелип отура бербейт. Тескерисинче ошол даражага жеткенче, балдарын, үй-бүлөсүн Аллах ыраазылыгын аткаруунун натыйжасында өзүнө, көзүнө кубаныч боло турган кылып тарбиялаганга аракеттенишет.

3 Аларды Бейиш перинтелери ызаат-урмат менен салам айтып, Бейишке келиши менен куттуктап күтүп алышат.

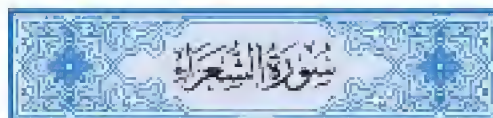
76. Алар анда түбөлүк калышат.
Жайгашкан орундары, түшкөн
мекендери кандай сонун!
77. (О, Мухаммад!) айткын: «Эгер
дубаңар гана болбосо, Аллаһ
силерди баалабайт.¹ Себеби силер
(динди, Кураанды) жалганга
чыгардыңар! Жакын арада силерге
(азап) жабышып келет.²

حَلِيلِينَ فِيهَا حُصِّنَتْ مُسْتَقَرُّرًا
وَمُقَامًا ﴿٧٦﴾

قُلْ مَا يَعْجَبُ أَكْفَرُنِي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ
فَقَدْ كَذَّبْتُمْ فَتَسْوَفَ يَكُونُ لِرَأْسَاكُمْ

1 Аллаһ таала жогорку аятта «Рахман пенделери» деп сыпатталган аз сандуу, чыныгы момундардын дубаларынын шарапаты менен гана дүйнөнү азаптан сактап турат. Эмессе, дүйнөнүн көпчүлүк жашоочулары кыйратып жиберүүгө гана ылайык болуп, бузулуп, өзүнө-өзү азап тилеп жашашууда.

2 «Жакын арада» деген сөздөн максат-Кыямат. Анда динди, Кураанды, Пайгамбарды, исламды, Бейниш-тозокту жалган дегендерге эч арылбай турган, бекем жабышкан азап берилет.

26 «Шуара» сүрөсү¹

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Та. Син. Мим.
2. Булар апык Китеп аяттары.
3. (О, Мухаммад! Макка мушриктери) ыйманга келбегени үчүн балким, сен жаныңды алектетке салаарсың!²
4. Эгер Биз кааласак, аларга (мушриктерге өздөрү сурагандай) асмандан моожиза түшүрө алабыз жана бул моожиза алдында алардын моюндары ийилип калат.³
5. Аларга (мушриктерге) Рахман тарабынан жаңы эскертүүчү (аяттар) келсе, дароо андан жүз буруучу (ишенбөөчү) болушту.
6. Алар (Кураандагы тозок-бейишти) жалганга чыгарышты (жана аны окуп берген Мухаммадды мазакташты) эми жакында аларга мазактаган нерселеринин анык кабарлары келип калат.
7. Алар жерге карапайбы: Биз анда канча сонун өсүмдүк түрлөрүн өндүрүп чыгардык.

طسّم

تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ

لَعَلَّكَ بِرَأْيِ رَبِّكَ أَتَىٰ لَا يَكُونُ لِمُؤْمِنِينَ

إِنْ نَشَاءُ نُنْزِلُ عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ آيَةً فَظَلَّتْ
أَعْيُنُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنَ الرَّحْمَنِ مُحَدَّثٍ إِلَّا كَانُوا
عِنْدَهُ مُعْرِضِينَ

فَقَدْ كَذَّبُوا فَسَيَأْتِيهِمْ أَنْبَاءُ مَا كَانُوا يَكْفُرُونَ

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الْأَرْضِ كَرَاهَتْ فِيهَا مِنْ كُلِّ زَرْعٍ
كَرِيمٍ

1 Бул сүрө Маккада түшкөн. 227 аяттан турат. «Шуаранын» мааниси «Акындар».

2 Көлкыйналба. Хидаят (Тууражол) Аллахтын колунда. Сенин милдетиң жеткирүүдөн гана турат.

3 Бирок, мындай мажбурлап ыйманга келтирүүдөн пайда жок. Чыныгы ыйман көрбөй туруп, кайыптагы нерселерге ишенүү. Анан калса, ошол моожиза келсе жана мурдагы каапырлар сыяктуу ыйман келтирбей коюлса, анда аларга азап хак (ылайык) болуп калмак.

8. Мында (Аллаһтын кудуретине) белги бар. Бирок, алардын көпчүлүгү ыйман келтирбей жатышат.
9. Чынында, сенин Раббин Кудуреттүү (жана) Ырайымдуу.¹
10. Жана (эстегин о, Мухаммад) бир кезде Раббин Мусага (мындай) деди: «Заалым коомдорго:
11. Фираундун коомуна баргын жана аларга: «(Аллаһтан) коркпойсуңарбы?» дегин».
12. «О, Раббим, – деди (Муса), – алар мени жалганчыга чыгаруусунан коркомун.
13. (Натыйжада) жүрөгүм сыгылып, тилим эркин айланбай калуусу мүмкүн.² (Ошондуктан агам) Харунду да (мага кошуп пайгамбар кылып) жибер.
14. Алардын (оюнда) менин күнөөм бар.³ Мени өлтүрүп коюуларынан да коркомун».
15. (Аллаһ) айтты: «Жок, (өлтүрө алышпайт) экөөң Биздин моожизаларды алып бара бергиле. Биз силер менен бирге угуп (кабардар болуп) туруучубуз.

إِنِّي فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٨﴾

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٩﴾

وَلَقَدْ كَادَىٰ رَبُّكَ مُوسَىٰ أَنْ أَنْتَ الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠﴾

قَوْمَ فِرْعَوْنَ أَلا يَتَّقُونَ ﴿١١﴾

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ ﴿١٢﴾

وَيَضِيقُ صَدْرِي وَلَا يَنْطَلِقُ لِسَانِي فَأَرْسِلْ
إِلَيَّ هَارُونَ ﴿١٣﴾

وَأَنصُرْ عَلَىٰ ذَنْبٍ فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ ﴿١٤﴾

قَالَ كَلَّا فَإِذْ هَبْ بَيْنَنَا إِثْمَكَ
مُتَّبِعُونَ ﴿١٥﴾

1 Ал кааласа зордоң ыйманга келтириш, моюндарын ийип коюууга Кудуреттүү. Бирок, Анын мээрими, каардуулугунан жогору. Пендесине мөөнөт берет, мүмкүнчүлүк берет. Өзүпө өз ыктыяры менен кайтуусун күтөт.

2 «Тилим эркин айланбай калуусунан коркомун» дегенинин себеби, ал бир аз кекечтенип сүйлөчү.

3 Мусанын мындай дешинин себеби, ал Мисирде Фираундун сарайында жүргөндө бир египеттик кишини байкоосудан уруп өлтүрүп алат жана ушул себептүү качып кетет.

16. Баргыла дагы, «Биз ааламдардын Раббисинин элчилери болобуз.
17. Исрайил урпактарын (азат кыл жана) биз менен кошуп (ата-журттарына) жибер» дегиле. *(Аллаһтын элчилери Фираунга барып, буюрулган сөздөрдү айтышты эле...)*
18. (Фираун мындай) деди: «Балалыгыңда өзүбүздүн арабызда биз тарбия кылбадык беле сени (о, Муса?) Өмүрүңдөн бир нече жылдарды биздин арабызда өткөрдүң эле го!
19. Андан кийин кылгылыкты кылып коюп, (египеттик букарабызды өлтүрүп) шүкүрсүз адамдардан болгонсуң!»
20. (Муса) айтты: «Кылган болсом, мен аны байкабагандыктан улам жасагам. (Атайлап өлтүргөн эмесмин)
21. Анан, (мени да өлтүрөсүңөр деп) коркконумда силерден качып (Мадянга) кетип калдым. Анан Аллаһ мага өкүм берди жана пайгамбарлардан кылды.
22. Ал эми, сен мага колко кылган «камкордуктар» болсо, Исраил урпактарын кул кылып алганың себептүү болгон!»¹

فَأْتِيَافِرْعَوْنَ فَقُولَا إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٥٦﴾

أَنْ أَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿٥٧﴾

قَالَ أَلَمْ تُرَبِّنَا فِيهَا وَلِيدًا وَلَبِثْتَ فِيهَا مِنْ عُمْرِكَ سِنَّينَ ﴿٥٨﴾

وَفَعَلْتَ فَعَلَكَ الْآلِي فَعَلْتَ وَأَنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٥٩﴾

قَالَ فَعَلْنَاهَا إِذَا وَكُنَّا مِنَ الصَّالِينَ ﴿٦٠﴾

فَقَرَرْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفْتُكُمْ فَوَهَبَ لِي رَبِّي حُكْمًا وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٦١﴾

وَبِذَلِكَ يُعَذِّبُهُمْ مُطَهَّرًا عَلَى أَنْ عِبَدْتَ بَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿٦٢﴾

1 Мусанын жообу «Эгер сен менин уруумду жана анын уул перзенттерин тукум курут кылууга буйрук бербегениңде апам мени себетке салып дарыяга атызбайт эле. Сен мени дарыядан кармап алып, бакма бала кылып албайт элең. Бир эдин баарын азапта, кулчулукта кармап, бир гана перзенттин ата-энесинен ажыратып «камкордук» коргозгонүң жакшылык деп атоого арзыйбы?» деген маанилерди билдирет.

23. Фираун айтты: «Ааламдардын Раббиси» дегениң эмне, ыя?»
24. «Ал – асмандардын, жердин жана ал экөөсүнүн арасындагы (бардык) нерселердин Раббиси, эгер билсеңер» - деди (Муса).
25. (Фираун) өзүнүн айланасындагыларга: «Анын сөзүн угуп жатасыңарбы?»-деди (Мусаны шылдыңдап).
26. (Муса): «Аллаһ силердин жана абалкы ата-бабаңардын Раббиси» деди.
27. (Анда Фираун адамдарга) айкырды: «Чынында, силерге «жиберилген «пайгамбарыңар» анык жинди болуптур!»
28. (Муса сөзүн улап, мындай) деди: «Ал Чыгыш менен Батыштын жана ал экөөсүнүн арасындагылардын Раббиси, эгер акылыңарды иштетсеңер».¹
29. «(О, Муса!) Эгер менден башканы кудай кылып алчу болсоң, сөзсүз зындандагылардын катарына кошомун!» - деди.
30. «Эгер сага (далил боло турган) анык бир нерсе көргөзсөмчү?»-деди (Муса).
31. «Көргөз, эгер сөзүң чын болсо» - деди.
32. (Муса) аса-таягын таштады эле..., анык чоң жыланга айланып калды.

قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٣﴾

قَالَ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنَّ كُنُوزَهُمْ مُوفِينَ ﴿٢٤﴾

قَالَ لِمَنْ حَوْلَهُ أَأَلَا تَسْمَعُونَ ﴿٢٥﴾

قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ﴿٢٦﴾

قَالَ إِنَّ رَسُولَكُمْ الَّذِي أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ لَمَجْنُونٌ ﴿٢٧﴾

قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنَّ كُنُوزَهُمْ تَتَقَلَّبُونَ ﴿٢٨﴾

قَالَ لِمَنِ اتَّخَذَتْ إِنَّمَا عَثَرِيَ لِأَجْعَلَكَ مِنْ الْمَسْجُورِينَ ﴿٢٩﴾

قَالَ أَوْ لَوْ جِئْتُكَ بِشَيْءٍ مُّبِينٍ ﴿٣٠﴾

قَالَ فَأْتِ بِهِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِينَ ﴿٣١﴾

فَأَلْقَى عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ ﴿٣٢﴾

1 Инсаният тарыхындагы бардык заалым падышалар Акыйкатты сүйлөгөн кишилер менен оболу асмандан келип сүйлөнүшөт. Бирок, илим менен зулум «сүйлөшө» албайт. Зулум сөз таба албай калганда күчүн көргөзөт. Фираун да ошол ыкмага өттү.

33. Колун (чөнтөгүнөн) сууруду эле көрүүчүлөрдүн көз алдында ап-апак (нурдуу) болуп калды!
34. «(О,) бул эң илимдүү сыйкырчы болуп калган турбайбы!»- деди (Фираун) тегеректеги адамдарына.¹
35. «Бул өзүнүн сыйкыры менен силерди жериңерден чыгарып жиберүүнү каалайт! Кана, эмне дейсиңер?»
36. (Сарай эли) айтышты: «Аны менен агасын (камап) койо тур жана шаарларга (сыйкырчыларды) чогултуп келчү (чабармандарды) жибер.
37. Ал сага бардык илимдүү сыйкырчыларды алып келсин»²
38. Белгиленген күндө убадалашкан жерге (мамлекеттин чар тарабынан алып келинген эң күчтүү) сыйкырчылар чогулушту.
39. Анан адамдарга айтылды: «Чогулуп болдуңарбы?»
40. Эгер (биздин) сыйкырчылар жеңип чыкса, ошолорду ээрчисек ажеп эмес!»
41. Сыйкырчылар келип бүткөндө Фираунга: «Эгер жеңип чыксак, бизге сыйлык болобу?» дешти.
42. «Ооба – деди (Фираун) – анда менин эң жакын адамдарыма болосуңар»

وَنَزَعَ يَدَهُ، فَإِذَا هِيَ بِيضَةٌ لِلنَّظِيرِينَ ﴿٣٣﴾

قَالَ لِلْمَلَإِ حَوْلَهُ إِنَّ هَذَا السَّاحِرُ عَلِيمٌ ﴿٣٤﴾

يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِ، فَمَاذَا أَنْتُمْ رَوْنٌ ﴿٣٥﴾

قَالُوا الرَّجُلُ وَأَخَاهُ وَانْتَبِ فِي الْمَنَآئِينَ حَسِيرِينَ ﴿٣٦﴾

يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَحَابٍ عَلِيمٍ ﴿٣٧﴾

فَجَمَعَ السَّحَرَةَ لِيَقَاتِلَ يَوْمَ مَعْلُومٍ ﴿٣٨﴾

وَقِيلَ لِلنَّاسِ هَلْ أَنْتُمْ مُجْتَمِعُونَ ﴿٣٩﴾

أَلَمْ نَأْتِ بِكُمُ السَّحَرَةَ إِنْ كُنْتُمْ أَتْلُوْنَ ﴿٤٠﴾

فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالُوا لِفِرْعَوْنَ أَإِنَّا لَأَعْرَابٌ إِنْ كُنَّا نَحْنُ الْعَالِيِينَ ﴿٤١﴾

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ إِذًا لَإِنِ الْخَاسِرِينَ ﴿٤٢﴾

1 Жана эле «акылыз», «жинди» деп турган адам эми «илимдүү сыйкырчы» дегенге өттү. Мушриктердин бардыгы ушундай туруксуз болушат.

2 Муса менен сыйкырчылар мелдеш өткөрмөк болушуп, убактысын, жайын келишип алышты. Муса Аллахтын моожиза-кереметин бардык эл көрсүп деп майрам күндү белгиледи.

43. Муса аларга айтты: «Таштай турган нерселерди таштагыла».
44. Алар жиптерин аса-таяктарын таштап: «Фираундун кудурети менен биз жеңип чыгабыз!» - дешти.¹
45. Анан Муса дагы аса-таягын таштады эле... капыстан (кадимки эле чоң жыланга айланып) сыйкырчылардын жасалма жыландарын жута баштады!
46. (Бул Кудуреттүү Аллаһтын гана колуна келерин дароо түшүнгөн) сыйкырчылар (Аллаһка) сажда кылган абалда бойлорун жерге таштап (мындай)
47. дешти: «Ааламдардын Раббисине, ыйман келтирдик!
48. Муса менен Харундун Раббисине (ыйман келтирдик!)»
49. (Фираун ачууланып, мындай) деди: «Мен силерге уруксат бербей туруп ага ыйман келтирдиңерби?! Демек ал силерге сыйкырды үйрөткөн чоңуңар турбайбы! Азыр билип аласыңар (менин ким экенимди!). Колу-бутуңарды каршы-терси чаап, баардыгыңды асып саламын!»²
50. «(Мунун) зыяны жок – дешти сыйкырчылар – биз (анда) Раббибизге кайтып барабыз.

قَالَ لَهُمْ مُوسَى اَلْقُوا مَا اَنْتُمْ مُقْلُونَ ﴿٤٣﴾

قَالُوا حِجَابُ اللَّهِ وَعَصِيَّتُهُمْ وَقَالُوا بَعْدَ فِرْعَوْنَ اِنَّا لَنَخْشَى الْعَالِيُونَ ﴿٤٤﴾

قَالَ لَنْ مَوْسَى عَصَاهُ اِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴿٤٥﴾

قَالَ لَنْ السَّحَرَةُ سَاجِدِينَ ﴿٤٦﴾

قَالُوا اٰمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٧﴾

رَبِّ مُوسَى وَهَارُونَ ﴿٤٨﴾

قَالَ اٰمَنْتُمْ لِهٖ قَبْلَ اَنْ اَذِّنْ لَكُمْ اٰتِهٖ لَكِبْرُكُمُ الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ فَتَسْتَوِفُوْا تَعْلَمُوْنَ لَا قُطْعَانَ اَيْدِيكُمْ وَاَرْجُلَكُمْ مِّنْ خِلَافٍ وَلَا صَلَابَتَكُمْ اٰجْمَعِينَ ﴿٤٩﴾

قَالُوا لَا خَصِيْبٌ اِنَّا اِلٰى رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ﴿٥٠﴾

1 Алар таштаган нерселер майда-чүйдө жыландардай көрүнүп турду элдин көзүнө. Бул кадимки эле көз бойогон сыйкырчылык эле.

2 Заалымга даба жок турбайбы. Болбосо, сыйкырчылар менен Муса анын көз алдында биринчи жолу жолугушуп турган болсо, алар мамлекеттин ар тарабынан чогултулуп келинген болсо, дагы кантип Муса алардын устаты болуп калсын?! Акыйкатты кабыл албай, жүрөгү карарып заалым өкүмдарлар ушундай болбогур нерселерди шылтоо кылып Акыйкатка каршы чыга беришет.

51. Биз (Мусага) эң абалкылардан болуп ыйман келтиргенибиз себептүү, Раббибиз биздин каталарыбызды кечиришин үмүт кылабыз»¹
52. Жана Биз Мусага «Менин пенделерим менен түн ичинде (Мисирден) чык. Силердин изиңерден куугунчулар түшөт» - деп вахий кылдык.
53. (Муса Исрайил урпактарын түнү менен чыгарып кеткенден кийин) Фираун шаарларга (аскер) чогултуучуларды жиберди.
54. (Жана чогулган куугунчуларды шердентиш үчүн): «Алар бир ууч гана селсаяктар.
55. Биздин ачуубузга тийишти.
56. Биз бардыгыбыз (душмандан) сак болгон адамдарбыз (Аларды сөзсүз кармап келебиз)!» - деди.
57. Биз аларды (ушинтип) чыгардык, бак-бостондорунан, булактарынан,
58. (чогулткан) казыналарынан жана кооз-сонун үй-жайларынан.
59. Ошондой (болду). Биз (кийинчерээк) аларды Исрайил урпактарына мурас кылып бердик.
60. (Куугунчулар) аларды күн чыккан мезгилде кууп жетишти.

إِنَّا نَقْلُهُمْ أَنْ يَغْفِرَ لَكَ آثَرُ مَا ظَلَمْتَ أَنَّ كُفَّاءَ
أَوَّلَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥١﴾

* وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي إِنَّكَ مُصَبِّحُونَ ﴿٥٢﴾

فَأَرْسَلَ فِرْعَوْنُ فِي الْمَدَائِنِ خَبِيرِينَ ﴿٥٣﴾

إِنْ هَؤُلَاءِ إِلَّا فِرْيَةٌ قَالُوا ﴿٥٤﴾

وَأَنَّهُمْ لَنَا الْقَائِلُونَ ﴿٥٥﴾

وَأَنَّا لَجَمِيعٌ خَدَرُونَ ﴿٥٦﴾

فَأَخْرَجْنَا هُم مِّنْ حَشَىٰ وَعُيُونٍ ﴿٥٧﴾

وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٥٨﴾

كَذَٰلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا بَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿٥٩﴾

فَاتَّبَعُوهُمْ مُّشْرِقِينَ ﴿٦٠﴾

1 Сыйкырчылардын окуясы ушинтип аяктады. Бирок Фираун менен адамдары, жалпы эл өз каапырчылыгында калды. Аларга Муса дагы көп Аллаһтын моожизаларын көргөздү: аларга суу балээси, чебиртке, кан, бака, бит сыяктуу апаат-балээлер көргөзүлдү. Ар биринде Мусага «Раббинде дуба кыл, балээни алсын, ыйман келтирели дечип, балээ көтөрүлгөн соң, дагы кайрадан каапырчылыгын улантып жатышты. Аллаһ Таала аларга мөөнөт берүүсүн токтотуп, кырып жоюуга себеп болуучу окуяларды тездетти.

61. Эки жамаат бири-бирине көрүнүп калганда, Мусанын шериктери «Биз колго түштүк!» - дешти.
62. «Жок! – деди (Муса), – албетте, Раббим мени менен! Ал мага жол көргөзөт!»
63. Анан Биз Мусага: «Аса-таягың менен деңизди чап!» - деп вахий кылдык. (Буйрукту аткарганда) деңиз (он эки жол болуп) жарылды жана ар бир бөлүгү чоң тоо сыяктуу болуп калды.¹
64. Анан башкаларды (Фираун менен анын аскерлерин деңиз-жолдун ичине кириш үчүн) жакындаштырдык.
65. Мусаны жана аны менен бирге болгондордун бардыгын (өткөрүң,) куткардык.
66. Кийин башкаларды чөктүрүп жибердик!
67. Мында (Биздин кудуретибизге чоң) белги бар. Бирок көпчүлүк адамдар ыйман келтиришпеди.
68. Чынында, сенин Раббиң Бир Өзү гана Жеңүүчү, Ырайымдуу!²
69. (О, Мухаммад,) аларга (Кураандан) Ибрахимдин кабарын окуп бер.
70. Бир кезде ал атасына жана коомуна «Эмнеге сыйынып жатасыңар?» - деди.³

فَلَمَّا تَرَآَ الْجَمْعَانِ قَالِ أَتُصْحَبُ مُوسَىٰ
إِنَّا لَمُدْرِكُونَ ﴿٦١﴾

قَالَ كَلَّا إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ ﴿٦٢﴾

فَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَضْرِبْ بِعَصَاكَ
الْبَحْرَ فَأَنْفَلَقَ فَمَا كَانَ كُلُّ وَفٍّ كَالظُّلُمِ الْعَظِيمِ ﴿٦٣﴾

وَأَرْسَلْنَا نُفُورَ الْآخَرِينَ ﴿٦٤﴾

وَأَنْجَيْنَا مُوسَىٰ وَمَنْ مَعَهُ أَجْمَعِينَ ﴿٦٥﴾

ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخَرِينَ ﴿٦٦﴾

إِن فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ
مُؤْمِنِينَ ﴿٦٧﴾

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٦٨﴾

وَأَنْتَ عَلَيْهِمْ نَبَأُ إِبْرَاهِيمَ ﴿٦٩﴾

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٧٠﴾

1 Муса менен анын он эки уруу эли өз жолдоруна түшүп, наркы жээкке жол алышты.

2 Жеңүүчүлүгү. Кудуреттүүлүгү менен Мисирдей чоң мамлекеттин чар тарабынан чогулган Фираундун күчтүү армиясын адеки заматта жок кылып, ырайымдуулугу менен азыр эле кул болуп турган миндеген Исрайил урпактарын алардан калган мүлккө мураскор кылып койду! Субханаллах!

3 Ибрахимдин бул сөзү суроо эмес, четке кагуу маанисинде болчу.

71. «Буттарыбызга сыйынып жатабыз жана аларга берилген бойдон калабыз» - дешти.
72. (Анда Ибрахим) айтты: «Аларга дуба кылсаңар силерди угабы?»
73. Же болбосо силерге пайда же зыян жеткире алабы?»
74. «Жок, (бирок) биз ата-бабаларыбыздын ушундайча сыйынып жатканын көргөнбүз» дешти.
75. (Ибрахим) айтты: «Эмнеге сыйынып жатканыңарды ойлоп көрдүңөрбү,
76. силер. Байыркы ата-бабаңар дагы (ойлоп көрүштү бекен?)
77. Чынында булар (буттар) мага душман! Ал эми, (менин досум, жолбашчым) Ааламдардын Раббиси (Аллаһ!)
78. Ал мени жаратты, анан Туура Жолго баштайт.
79. Жана Ал мени жедирет жана ичирет.
80. Оорусам, Өзү мага шыпаа берет.
81. Жана Ал менин жанымды алып (Кыяматта) мени кайра тирилтет.
82. Жана Кыяматта Ал менин күнөөлөрүмдү кечирүүсүн үмүт кыламын.
83. «О, Раббим! Мага өкүм(дөрдү билдире турган көп илим) бергин жана (өткөн) салих адамдарга (пайгамбарларга) кошкун!

قَالُوا تَعْبُدُوا أَصْنَامًا كَفُتْلُ لَهَا عَافِيَةٌ ۖ ﴿٧١﴾

قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكَ إِذْ تَدْعُونَ ۖ ﴿٧٢﴾

أَوْ يَنْفَعُونَكَ أَوْ يَضُرُّونَ ۖ ﴿٧٣﴾

قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا آبَاءَنَا كَذَلِكَ يَفْعَلُونَ ۖ ﴿٧٤﴾

قَالَ أَفَرَأَيْتُمْ مَا كُنتُمْ تَعْبُدُونَ ۖ ﴿٧٥﴾

أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ الْأَقْدَمُونَ ۖ ﴿٧٦﴾

فَأِنَّهُمْ عِندَ رَبِّ الْآلَاءِ الْعَالَمِينَ ۖ ﴿٧٧﴾

الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ ۖ ﴿٧٨﴾

وَالَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِ ۖ ﴿٧٩﴾

وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ ۖ ﴿٨٠﴾

وَالَّذِي يُمِيتُنِي ثُمَّ يُحْيِينِ ۖ ﴿٨١﴾

وَالَّذِي أَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي
يَوْمَ الدِّينِ ۖ ﴿٨٢﴾

رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ ۖ ﴿٨٣﴾

84. Жана мени(н ысымымды)
акыркылардын ыраскөй
тилдеринде (дубаларында)
кылгын!
85. Жана мени Наим Бейишинин
мураскорлорунан кылгын!
86. Жана менин атамды кечиргин!
Ал адашуучулардан болуп
калды!¹
87. (Оо, Раббим! адамдарга) кайрадан
жан бериле турган күндө мени(н
кээ бир каталарымды ачып)
шерменде кылбагын!»
88. Ал күндө не мал-мүлк, не бала-
чака пайда бербейт.
89. Бир гана, Аллаһка (ширктен) таза
жүрөк менен келген адам(дын
амалы гана пайда берет)
90. Такыбалуу кишилерге Бейини
жакын келтирилди
91. Жолдон азгандарга болсо, тозок
көргөзүлдү!²
92. Жана аларга айтылды: «Силер
ибадат кылган «кудайыңар» кайда
калды?!
93. Аллаһты коюп (ошолорго
сыйындыңар эле). Алар (бүтүн)
силерге же өздөрүнө жардам бере
алабы?!»
- وَأَجْعَلْ لِّي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ ﴿٨٤﴾
- وَأَجْعَلْنِي مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ ﴿٨٥﴾
- وَأَعْفِرْ لِي إِيَّمًا كَانَ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٨٦﴾
- وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ ﴿٨٧﴾
- يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ ﴿٨٨﴾
- إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٨٩﴾
- وَأُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٩٠﴾
- وَوُزِّلَتِ الْجَحِيمُ لِلْعَابِدِينَ ﴿٩١﴾
- وَقِيلَ لَهُمْ أَنْ مَّا كُمُتُمْ قُبُورَكُمْ ﴿٩٢﴾
- مِنْ دُونِ اللَّهِ هَلْ يَنْصُرُوكُمْ أَوْ يُنصِرُونَ ﴿٩٣﴾

1 Ибрахим бул сөзүн атасынын ыйманга келүүсүнөн үмүтү бар мезгилде айткан. Ал эми, ыйманга келүүсүнөн үмүтү үзүлгөндө «мен силерден жана силер сыйынган кудайлардан кечтим!» деп атасынан кечкен.

2 Туура Жолду тандоонун ордуна өз каалоолорун тэрчип, Аллаһтын найгамбарлары алып келген Акыйкатка каршы иштеген, Аллаһтын арам кылган нерселерин адалга, адалдарын арамга чыгарган адамдарга тозок, ичиндеги бардык азаптары менен даярдан коюлду.

94. Анан ага (тозокко)
тапталышат: алар (жалган
кудайлар) жана (аларга)
азгырылгандар,
95. жана Иблистин (адамдардан,
жиндерден болгон) бардык
аскерлери.¹
96. Алар тозокто (бири-бирин
айыптап) талашып-тартышып
(мындай) дешти:
97. «Аллаһка ант, биз анык адашууда
болуптурбуз!
98. Биз (о, жалган кудайлар) силерди
ааламдардын Раббисине тең-шерик
кылыштырбыз!
99. Бизди күнөөкөр чоңдорубуз гана
адаштырды!
100. Эми, бизге шапаатчы (актоочу)
жок болуп калды!²
101. Жана бизге (пайда берүүчү эч бир)
кадырман дос да жок!
102. Кана эми, дүйнөгө (артка)
кайтарылсак жана момундардан
болуп калсак!»
103. Албетте бул аяттарда
сабак бар. Бирок адамдардын
көпчүлүгү ыймандуу
болушпады.
104. Жана сенин Раббин (о,
Мухаммад), Бир Өзү гана
Жеңүүчү, Боорукер.
- فَكَذَّبُوا بِفِئَاهُمْ وَقَالُوا لَوْ
وَجُودُ ابْلِيسَ أَجْمَعُونَ ﴿٩٥﴾
قَالُوا وَهُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ ﴿٩٦﴾
قَالُوا إِنْ كُنَّا فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٩٧﴾
إِذْ نُسَوِّدُكُمْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٩٨﴾
وَمَا أَصَلْنَا إِلَّا السَّجِرَ مُتَوَنِّينَ ﴿٩٩﴾
فَمَا التَّمَنَّى شَفِيعِينَ ﴿١٠٠﴾
وَلَا صَدِيقٌ يَخْتِمِينَ ﴿١٠١﴾
فَلَوْ أَنَّ لِلنَّاسِ أَكْرَهًا مُتَكَوِّنًا مِنَ التُّؤْمِينِ ﴿١٠٢﴾
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾
وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٤﴾

1 Күнөө, ширк ибадаттарга чакырган бардык адамдар жана жиндер Иблис аскерлери болуп эсептелет.

2 Бул жерде, Кыяматта болуучу окуялар өткөн чакта айтылгандыгынын мааниси, албетте ошондой болушун билдирет.

105. Нухтун коому дагы
пайгамбарларды¹ жалганчыга
чыгарды.
106. Бир кезде аларга өз бурадарлары
Нух (мындай) деди: «(Аллаһтан)
коркпойсуңарбы?!
107. Мен силер үчүн (Аллаһ тарабынан
жиберилген) ишеничтүү элчи
боломун.
108. Эми, Аллаһтан корккула жана мага
моюн сунгула!
109. Мен даават кылганым үчүн
силерден (кызмат) акы
сурабаймын. Мага сооп-сыйлык
берүү ааламдардын Раббисинин
иши.
110. Аллаһтан корккула жана мага
моюн сунгула!»²
111. «Сага ыйман келтиребизби?!
Сага акылы төмөн, кедейлер гана
ээрчигенго!»-дешти (кекирейген
каашыр бай-манаптар)³
112. (Анда Нух) айтты: «Алардын эмне
иш жасап жатканын (байлыгы
барбы же жокпу) мен билбеймин.
113. Эгер түшүнсөңөр, Алардын эсебин
Раббим Өзү билет.

كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٠٥﴾

إِذْ قَالَ لَهُمُ أَخُوهُمْ نُوحٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٠٦﴾

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٠٧﴾

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرِي ﴿١٠٨﴾

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠٩﴾

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرِي ﴿١١٠﴾

﴿قَالُوا أَأَتُومِنُ لَكَ وَاتَّبَعَكَ الْأَرْذَالُونَ﴾ ﴿١١١﴾

قَالَ وَمَا عَلَيَّ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١٢﴾

إِنْ جَاهِلْتُمْ إِلَّا عَنِّي لَوْ تَشْعُرُونَ ﴿١١٣﴾

1 Алар бир Нухтун өзүн «жалганчы дегенине карабай, аятта «Пайгамбарларды» деп келгенинин себеби, кайсы бир эл бир гана пайгамбарга ишенбесе, бардык пайгамбарларга ишенбеген болуп эсептелет. Себеби, бардык пайгамбарлар бир гана таалимди-жалгыз Аллаһтын Өзүнө ибадат кылуу (Тавхид) таалимин алып келишкен.

2 Бул аяттын кайталанып келишинин себеби, Нух бул сөздү каашыр элине көп, кайра кайра айткан. Ал тогуз жүз элүү жыл жашаган болсо, өмүр бою тынбай элди Аллаһтан коркууга, Аллаһтын пайгамбарына моюн сунууга чакырган.

3 Алар Нухка «Эгер ошол кедейлерди айдап жиберсең, биз сен менен сүйлөшүп, балким, келишин алышыбыз мүмкүн» деп шарт коюшкан.

114. Ал эми, мен ыйман келтиргендерди кууп жибербеймин.
115. Мен болгону бир анык эскертүүчүмүн».
116. «Эй, Нух! Эгер дааватыңды токтотпосоң, ташбараңга алынасың!» (дешти ачууланган манаптар)¹
117. (Нух) айтты: «Оо, Раббим! Коомум мени жалганчыга чыгарды!
118. Мени менен алардын арасын биротоло ачып кой! (аларга азап жибер) жана мен менен бирге болгон момундарды куткар!»
119. Анан Биз (каапырларга топон суу балээсин жиберип, айбанаттар менен) толтурулган кемеде Нухту жана аны менен бирге (ыймандуу) болгондорду куткардык.
120. Кийин, калган (каапыр) элдерди чөктүрүп жибердик.
121. Албетте, мында (Биздин кудуретибиздин) белги(си) бар. Бирок, адамдардын көпчүлүгү ыйманга келбей коюшту.
122. Албетте, сенин Раббин Кудуреттүү, Ырайымдуу.²
123. Аад (коому) дагы пайгамбарларды «жалганчы» - деди.³

وَمَا أَنَا بِظَارِدِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٤﴾

إِن أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿١١٥﴾

قَالُوا لَيْسَ لَكَ تَسْوِيعٌ لَّنَا نَكُونَ مِنَ الْمَرْجُومِينَ ﴿١١٦﴾

قَالَ رَبِّ إِن قَوْمِي كَذَّبُونِ ﴿١١٧﴾

فَأَفْتَحْ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ فَتَحَاوِيَجْنِي وَمَنْ مَعِيَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٨﴾

فَأَنجَيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلِّ الْمَشْحُونِ ﴿١١٩﴾

ثُمَّ أَعْرَفْنَا بَعْدَ الْبَاقِينَ ﴿١٢٠﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿١٢١﴾

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٢٢﴾

كَذَّبَتْ عَادُ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٢٣﴾

1 Өздөрүнө насаат айткан пайгамбарга ушундай мамиле жасаган элде эмне жакшылык болсун?! Нух аларды өмүр бою жакшылыкка – Акыреттеги тозок отунан кутулууга чакырса, «токтот, ташбараң кылабыз» дешет! Нух бул элге насаат пайда бербесин билди, өзүнө болгон алардын зулumu, мазактоолору, кесирликтери жапыша батты. Анан аларга каргыш дуба кылды.

2 Кудурети менен топон суу жиберип, каапырларды чөктүрүп салды. Ырайымы менен Озүнө ибадат кылгандарды куткарып калды.

3 Аад коому өздөрүнүн арасынан таңдалып, өздөрүнө пайгамбар кылып жиберген

124. Бир кезде аларга өз бурадарлары
Худ айтты: «(Аллаһтан)
коркпойсуңарбы?!

إِذْ قَالَ لَهُمُ أَحُوهُمْ هُوَ الْآتِقُونَ ﴿١٢٤﴾

125. Мен силер үчүн жиберилген
ишеничтүү пайгамбармын.

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٢٥﴾

126. Аллаһтан корккула, жана мага
моюн сунгула!

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٢٦﴾

127. Мен дааватым үчүн силерден
акы сурабаймын. Менин сооп-
сыйлыгымды ааламдардын
Раббиси берет.

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ
رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٢٧﴾

128. Эмне, силер ар кайсы (таш) дөбөгө
оюн-эрмегиңердин белгисин¹ кура
бересиңерби?!

أَتَنْتَبَهُونَ كُلِّ رِيحٍ ءَاتِيَةٍ تَعْبَثُونَ ﴿١٢٨﴾

129. (Ичинде) түбөлүк жашай
тургансың, (бекем, бийик)
сарайларды салып жатасыңар!

وَتَتَّخِذُونَ مَصَانِعَ لَعَلَّكُمْ تَخْلَدُونَ ﴿١٢٩﴾

130. Эгер (бир алсыз элге) күчүнөрдү
көргөзсөңөр, зулумдук менен
көргөзөсүңөр!²

وَإِذَا بَطِشْتُمْ بَطِشْتُمْ جَبَّارِينَ ﴿١٣٠﴾

131. Аллаһтан корккула, жана мага
моюн сунгула!

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٣١﴾

132. Силерге өзүңөргө белгилүү нээмат-
сыйлыктарды берген Аллаһтан
корккула!

وَاتَّقُوا الَّذِي أَمَدَّكُمْ بِمَا تَعْلَمُونَ ﴿١٣٢﴾

133. Ал силерге чарба малдар,
перзенттер,

أَمَدَّكُمْ بِأَنْعَامٍ وَبَنِينَ ﴿١٣٣﴾

134. Бак-бостондор жана булактарды
берди.

وَجَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿١٣٤﴾

Худду жалганчыга чыгарышты.

1 Аад коому тоолуу аймакта жашаган жана өтө күчтүү, өнөрлүү жана бай болушкан. Ысыраңкорлукка берилип, тоолордун боорун оюн, кооздон, ашыкча үйлөрдү кура беришкен.

2 Алар күч-кубаттарынан манчыркап, башка элдерге баскын жасап, зулум көргөзүп турушкан.

135. Мен силердин башыңарга Улук Күндүн (Кыяматтын) азабы түшүп калуусунан коркомун!
136. (Каапырлар) айтышты: «Бизге сенин насыйкат айтканыңдын да, айтпаганыңдын да эч айырмасы жок.
137. Ал эми бул (бай-бардарлык Раббинден нээмат эмей эле) абалкылардын салты.
138. Жана биз (Кыяматта кайрадан тирилбейбиз жана) азапка да тартылбайбыз».
139. (Худ пайгамбарды ушинтип) жалганчыга чыгарышты. Анан Биз аларды (добул шамал менен) кыйратып жоготтук. Мында (кудуретибиздин) белгиси бар. Бирок, алардын көпчүлүгү ыймандуу болушпады.
140. Чынында, сенин Раббин, Бир Өзү гана Кудуреттүү, Ырайымдуу.
141. Самуд эли дагы пайгамбарларды¹ жалганчы кылды.
142. Бир кезде аларга өз бурадарлары Салих айтты: «(Аллаһтан) корксоңор болбойбу?!
143. Мен силерге жиберилген ишеничтүү пайгамбармын.
144. Аллаһтан корккуда жана мага моюн сунгула.
145. Мен дааватым үчүн силерден сооп-сыйлык сурабаймын. Менин сыйлыгымды ааламдардын Раббиси берет.

إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٣٥﴾

قَالُوا سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَوَعَضْتَ أَمْ لَمْ تَكُنْ مِنَ الْوَعَّيِينَ ﴿١٣٦﴾

إِنَّ هَذَا إِلَّا اخْلَقَ الْأَوَّلِينَ ﴿١٣٧﴾

وَمَا نَحْنُ بِمُعَذِّبِينَ ﴿١٣٨﴾

فَكَذَّبُوهُ فَأَهْلَكْنَاهُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٣٩﴾

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٤٠﴾

كَذَّبَتْ ثَمُودُ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٤١﴾

إِذْ قَالَ لَهُمُ أَخُوهُمْ صَالِحٌ أَالَتَسْقُونَ ﴿١٤٢﴾

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٤٣﴾

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرًا ﴿١٤٤﴾

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٤٥﴾

1 «Пайгамбарлар» деген сөз боюнча 105-123- аяттарды караныз.

146. Силер бул жердеги нээмат-жыргалдардын ичинде (жыргаган бойдон) аман-эсен таштап коюлат бекенсиңер,

147. Бактардын, булактардын ичинде?

148. Эгиндердин жана жагымдуу курмалардын ичинде?¹

149. (Эч нерсени ойлобой) шат-курсант абалда тоолордун боорун оюп (үй куруп) жатасыңар.

150. Эми, Аллаһтан корккула жана менин айткандарымды аткаргыла!

151. Ысырапкорлордун сөзүнө (жолуна) моюн сунбагыла!

152. Алар жер бетин оңдой турган эмес, буза турган адамдар»

153. (Каапырлар жооп берип, мындай) депти: «Сен сыйкырлангандардан (эсин жоготкондордон) болуп калыптырсың!

154. Өзүбүзгө окшогон эле адамсың! Эгер («мен-пайгамбармын» деген сөзүңдө) чынчылдардан болсоң, бизге бир белги (моожиза) көргөзчү?».

155. (Салих аларга Аллаһ таштан чыгарып берген төөнү көргөзүп), айтты: «Мына бул төө (силер үчүн моожиза. Эми, кудуктан кезек менен) силерге (бир күн), ага (да бир күн) белгилүү суу ичүү күнү болсун.

أَنْ تَرْكُونَ فِي مَاهُتَاءَ آمِينَ ﴿١٤٦﴾

فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿١٤٧﴾

وَزُرُوعٍ وَنَخْلٍ طَلْعُهَا هَضِيمٌ ﴿١٤٨﴾

وَتَنَجُّونَ مِنَ الْجِبَالِ يُّوْقَاتِرِهِنَّ ﴿١٤٩﴾

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٥٠﴾

وَلَا تُطِيعُوا أَمْرَ الْمُسْرِفِينَ ﴿١٥١﴾

الَّذِينَ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿١٥٢﴾

قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ ﴿١٥٣﴾

مَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا قَالَ يَتَابِعُ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٥٤﴾

قَالَ هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ يَنْسَبُ وَلَكُمْ فِيهَا نِزِيرٌ ﴿١٥٥﴾
مَعْلُومٌ ﴿١٥٦﴾

1 Жок силер бул дүйнөгө жөн эле жыргаганы келгениңер жок! Жалгыз Аллаһка ибадат кылганы келгенсиңер!

156. Ага жамандык кылбагыла.
Антсеңер, силерди Улук Күндүн
азабы кармайт!»
157. Анан (каапырлар) ал төөнү
союп салышты жана (кийин бул
иштеринен) бушайман чегип
калышты.
158. Натыйжада аларды азап (уккап
адамдын жүрөгүн жарып жиберчү
ач айкырык) кармады. Мында
(кудуретибизге) белги бар. Бирок,
адамдардын көпчүлүгү момун
болушпады.
159. Албетте, сенин Раббиң, Бир Өзү
гана Кудуреттүү, Ырайымдуу.
160. Лут коому дагы пайгамбарларды
жалганчы деди.¹
161. Бир кезде аларга бурадарлары Лут
айтты: «(Адал, никедеги аялыңар
турганда бири-биринер менен
бачабаздык кылганы Аллаһтан)
коркпойсуңарбы?!
162. Мен силерге ишенимдүү
пайгамбармын.
163. Аллаһтан корккула жана мага
моюн сунгула.»
164. Мен дааватым үчүн силерден
акы сурабаймын. Менин
сыйлыгымды ааламдардын
Раббиси берет.
165. (О, коомум!) силер ааламдардын
(жаратылган нерселердин)
арасынан эркектерге (жыныстык
байланыш үчүн) келесиңерби?!

وَلَا تَسْؤُهَا سُبُورًا يُخَذُّ عَذَابُ يَوْمٍ
عَظِيمٍ ﴿١٥٦﴾

فَعَقَرُوهَا فَاصْبَحُوا تَلَدِيمِينَ ﴿١٥٧﴾

فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا
كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٥٨﴾

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٥٩﴾

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٦٠﴾

إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ لُوطُ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٦١﴾

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٦٢﴾

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرًا ﴿١٦٣﴾

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا
عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٤﴾

أَتَأْتُونَ الذَّكَرَ إِنْ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٥﴾

1 Эмне үчүн Лут бир адам болсо дагы Аллаһ Таала «пайгамбарлар» деп көптүк түрдө айтты? Бул маселенин жообу ушул сүрөнүн 105-аятында.

166. Раббинер силер үчүн жаратып койгон аялдарыңарды таштайсыңарбы?! Жок! Силер чектен чыккан коом болуп калыпсыңар!!!»
167. «О, Лут! – дешти (каанырлар) – эгер токтотпосоң, (шаардан) чыгарып жиберебиз!»
168. (Лут) айтты: «Мен силердин ишинерден жийиркенем!
169. О, Раббим! Мени жана үй-бүлөмдү алардын ишинен Өзүң сакта!»
170. Анан Биз Лут менен анын бардык үй-бүлөсүн куткардык.
171. Бир гана азаптын арасында калып кеткен кемпирди (Луттун аялын) куткарбадык.
172. Кийин (опол кемпирге кошуп) башкаларды да кыйраттык.
173. Жана алардын үстүнө (таштарды) жамгырдай жаадырдык. Эскертүү берилгендердин «жамгыры» кандай жаман!¹
174. Бул окуяда (кудуретибизге) белги(лер) бар. Бирок алардан көпчүлүгү ыйман келтирүүчү болушпады.
175. Чынында (О, Мухаммад), Раббиндин Өзү гана Кудуреттүү, Ырайымдуу!
176. Калың бак-бостон элдери да пайгамбарларды «жалганчы» дешти.²

وَيَذَرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ ﴿١٦٦﴾

قَالُوا لَيْسَ لَكَ عَلَيْنَا لَوْلَا آتَاكَ مِنْ بَيْنِ الْأَمْخِرِينَ ﴿١٦٧﴾

قَالَ إِنِّي لِعَمَلِكُمْ مِنَ الْقَائِلِينَ ﴿١٦٨﴾

رَبِّ نَجِّنِي وَأَهْلِي مِمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٦٩﴾

فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿١٧٠﴾

إِلَّا نَجَّوْنَا فِي الْغَمِّينَ ﴿١٧١﴾

ثُمَّ مَرَّنا الْأَخْيَرِينَ ﴿١٧٢﴾

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا قِسَاءً مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ ﴿١٧٣﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٧٤﴾

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٧٥﴾

كَذَّبَ أَصْحَابُ لَيْكَةِ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٧٦﴾

1 Аларга «Эгер эсинерге келип, арам ишинерди таштап, жалгыз Аллаһтын Өзүнө сыйынууга, Анын гана буйруктарын аткарууга кайтпасаңар, башыңарга катуу азап түшөт»деп эскертилген болчу

2 Бул - Хижаз менен Палестинанын аралыгындагы Мадян элдери. Мадян калың бак-

177. Бир кезде аларга Шуайб
(пайгамбар) айтты: (Аллаһтан)
коркпойсунарбы?!
178. Мен силерге анык
пайгамбармын.
179. Эми Аллаһтан коркуп, мага моюн
сунгула!
180. Мен силерден ал (дааватым)
үчүн акы сураганым жок. Менин
сыйлыгымды Ааламдардын
Раббиси берет.
181. (О, коомум!) Өлчөөнү толук
кылгыла! Кемитип тартуучулардан
болбогула!
182. Туура тараза менен
тарткыла!
183. Адамдардын нерселерин
тонобогула! Жер бетинде
бузукулук таратып жүрбөгүлө!
184. Силерди жана абалкы муундарды
жараткан Аллаһтан корккула!
185. (Каапырлар) айтышты: «Сен (оо,
Шуайб) сыйкырланып калгансың
го!
186. Биз сыяктуу эле адамсың! (Кантп
тамак жең, базарда жүрө турган
жөнөкөй адам пайгамбар болсун?!)
Биз ойлойбуз: Сен бизди алдап
жатасың!
187. Эгер чынчыл болсоң, биздин
башыбызга асмандын бир бөлүгүн
түшүрүп жиберчи?

إِذْ قَالَ لَهُمُّ شُعَيْبٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٧٧﴾

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٧٨﴾

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرِي ﴿١٧٩﴾

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٨٠﴾

﴿١٨١﴾ أَتَوْا أَلْكَبِيلَ لَا تَكُونُوا مِنَ الْمُخْسِرِينَ ﴿١٨٢﴾

وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ ﴿١٨٣﴾

وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿١٨٤﴾

وَاتَّقُوا الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالْجِبِلَّةَ الْأُولَىٰ ﴿١٨٥﴾

قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ ﴿١٨٦﴾

وَمَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا وَإِنْ نَطَّلُكَ لَإِنَّا الْكَافِرِينَ ﴿١٨٧﴾

فَأَسِطِطْ عَلَيْنَا كِسَافًا مِّنَ السَّمَاءِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٨٨﴾

бостондуу жер болгон, «пайгамбарлар» деген сөз боюнча 105-аятка караңыз.

- 1 Таразадан алдоо бирөөнүн чонтогүно «түшүү» метрден үнөмдөп калуу, уурулук, карактоо..., ушулардын баары тоноочулук болуп саналат.

188. (Шуайб мындай) деди: «Силердин ишиңерди(н жазасын) Раббимдин Өзү гана билет.¹

189. Аны (дагы) жалганчыга чыгарышты эле, аларды (капыстан) көлөкөлүү күндүн азабы кармады!² Бул Улук Күндүн азабы болчу.

190. Албетте мында чоң сабак бар. Бирок, алардын көпчүлүгү момун болушпады.

191. Жана сенин Раббиң, Бир Өзү гана Кудуреттүү Ырайымдуу!

192. Ал (Кураан) Ааламдардын Раббиси тарабынан түшкөн.

193. Аны ишенимдүү Рух (Жебирейил перинге) алып келди,

194. сенин жүрөгүңө, эскертүүчүлөрдөн (пайгамбарлардан) бири болушун үчүн.

195. (Ал) анык араб тилинде (түшкөн).

196. Албетте, ал абалкылардын ыйык Китептеринде да эскертилген.

197. Аны Исрайил урпактарынын (яхудийлердин) ичиндеги уламалар билиши аларга далил болбойбу?³

قَالَ رَبِّيَ اعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨٨﴾

فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمْ عَذَابُ يَوْمِ الظُّلُمَةِ إِنَّهُمْ كَانُوا
عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٨٩﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٩٠﴾

وَأَنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٩١﴾

وَأَنَّهُ نَزَّلَتْ بِدَلِيلٍ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٩٢﴾

نَزَّلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ﴿١٩٣﴾

عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ ﴿١٩٤﴾

بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ ﴿١٩٥﴾

وَأَنَّهُ لَئِنْ دُرُأ الْأَوَّلِينَ ﴿١٩٦﴾

أَوَّلَتْكَ كُنْ لَهُمْ آيَةً أَنْ يَعْلَمَهُ عُلَمَاءُ بَنِي
إِسْرَءِيلَ ﴿١٩٧﴾

1 Мен болгону Акыйкат сөздү жеткирүүгүмүн. Силердин башыңарга азап түшүрүүнү мен билбеймин, Раббим билет. Ал Өзү каалаган учурда силерге азап түшүрүүгө Кудуреттүү.

2 Ошондо, Аллаһ Күндү аябай ысык кылган. Каапырлар көлөкө таппай, ысыктан кыйналып калганда, Аллаһ чоң бир кара булут жиберген. Муну көргөн каапырлар, Аллаһтын амалкерлиги экенин ойлоп да коюшпай, анын астына чогулушканда... булуттун арасынан от чыгып, бардыгын күлгө айланткан!

3 Араб мушриктери үчүн яхудий уламаларынын сөзү далил болгон. Бир нерседе талашып калчу болушса дароо аларга чуркап барышып, «Тооратты карагылачы, палаңдай маселеде эмне айтылган экен деп турушкан. Ал эми, Кураан маселесинде да ыңсагтуу еврей аалымдары Тооратта Кураан жана Мухаммад салалаллоху алайхи

198. Эгер Биз аны араб эмес адамдардан кээ бирине түшүрсөк
199. жана аларга (ошол тилде) окуп берсе да ыйман келтиришмек эмес.¹
200. Биз Кураанды күнөөкөр адамдардын жүрөгүнө мына ушинтип (түшүнсө да, түшүнбөсө да «жалган» деп кежирлене бере турган кылып) жолдодук.
201. Алар жан ооруткан азапты көрмөйүнчө ага ыйман келтиришпейт.
202. Азап болсо аларга камырабай турганда, капыстан келет.
203. Анан алар: «Мөөнөт берилгендерден болоор бекенбиз» деп калышат.
204. Биздин азапты шаштырып жатышабы?
205. Айтчы (о, Мухаммад!) Эгер Биз аларды бир нече жылдар (мөөнөт берип, дүйнө жыргалдарынан) пайдалантырсак,
206. Андан кийин аларга убада кылынган нерсе (азап) келсе,
207. ошол пайдалантырылган нерселердин аларга кереги тиймек эмес!
208. Биз кайсы шаарды(н элин) кыйраткан босок, (ошого чейин) алардын эскертүүчүсү болгон.

وَلَوْ زَلَّلْنَاهُ عَلَىٰ بَعْضِ الْأَعْجَمِينَ ﴿١٩٨﴾

فَقَرَأَهُ عَلَيْهِمْ مَا كَانُوا بِدِينِهِ مُؤْمِنِينَ ﴿١٩٩﴾

كَذَٰلِكَ مَنَّكَ فِي قُلُوبِ الْعَجَمِيِّينَ ﴿٢٠٠﴾

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٢٠١﴾

فَبِأَنِيهِمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٠٢﴾

فَيَقُولُوا هَلْ نَحْنُ مُنْظَرُونَ ﴿٢٠٣﴾

أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿٢٠٤﴾

أَفَرَأَيْتَ إِن مَّتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ ﴿٢٠٥﴾

ثُمَّ جَاءَهُمْ مَا كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٢٠٦﴾

مَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَمْتَنِعُونَ ﴿٢٠٧﴾

وَمَا أَفْلَحْنَا مِنْ قَوْمِهِ إِلَّا أَنَا مُنْذِرُونَ ﴿٢٠٨﴾

ва саллам жөнүндө айтылганын маалымдашкан. Бирок, кежирленген мушриктер бул далилге да муюбай коюшту.

1 Анда: «Эч нерсени түшүнбөй жатабыз. Бул эмне өзү?» дешмек.

209. (Бул) - эскертүү үчүн. Биз (эч качан) зулум кылуучулардан болбодук.¹ ذِكْرِي وَمَا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٢٠٩﴾
210. Аны (Кураанды) жин-шайтандар түшүргөн эмес. وَمَا تَزَلَتْ بِهِ الشَّيَاطِينُ ﴿٢١٠﴾
211. Аларга (Кураан түшүрүү) ылайык эмес. Жана буга алардын кудуреттери да жетпейт.² (Анткени:) وَمَا يَسْبِقِي لَهُمْ وَمَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٢١١﴾
212. Алар аны угуудан үзүп коюлган.³ إِنَّمَا عَنْ السَّمْعِ أَعْتَزُولُونَ ﴿٢١٢﴾
213. Аллахка кошуп башка «кудайларга» дуба кылбагың. Анткенде, азапталуучулардан болуп каласың. فَلَا تَتَّبِعْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَكُونَ مِنَ الْمَعَذِينَ ﴿٢١٣﴾
214. Жана (эн оболу) жакын туугандарыңды (тозок-азабынан) коркут! وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ ﴿٢١٤﴾
215. Өзүңө ээрчиген момундарды канатыңа калкала! وَأَخْفِضْ جَنَاحَكَ لِئِنْ أَشِيعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢١٥﴾
216. Эгер сага (кимдир бирөөсү) каршы чыкса, (анда): «Мен силердин (күнөө) ишинерден тазамын» - дегин. فَإِنْ عَصَوْكَ فَقُلْ إِنِّي بَرِيٌّ، وَمَا أَعْمَلُونَ ﴿٢١٦﴾
217. Жана Кудуреттүү, Ырайымдууга тобокел кыл. وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ﴿٢١٧﴾

1 Эгер эскертүү бербей кыйратса, анда зулум болмок.

2 Мушриктердин Кураанга, пайгамбарга койгон дооматтарынын кезектегиси-алардын «Кураанды Мухаммадга жин-шайтандар шыбыраса керек» деген сөздөрү. Бул аят өпшөл дооматка жооп. Шайтандар-ыпылас. Билген-кылган иштери азгырык. Ал эми Кураан таза жана турган бүткөнү хидаят (туура жол). Демек, пайтан буга ылайык эмес. Анан шайтандар жогорку Ариштан Кураан аяттарын алып келебиз деп аракет кылган күндө деле, кудуреттери жетпейт.

3 Жин-шайтандар түшө турган Кураан аяттарын же болбосо башка бир кайып кабарларын уурдап алуу үчүн эң жогорку асмандарга сагаласа, аларга жылдыздар атырылып, күйдүрүп жиберчү болгон. Анан үстүнө Кураан аяттарын Кудуреттүү периште Жебирейил коргоп, сактап алып түшөт. Аллах Таала башка бир аятта: «Зикирди (Кураанды) Биз түшүрдүк жана аны Өзүбүз сактоочубуз» деген.

218. Ал сенин (намазда) турганыңды корот.
219. Жана сажда кылуучулардын арасында (намаздын бир амалынан экинчисине) көчүп турганыңды (дагы көрөт).
220. Ал чынында (бардыгын) Угуучу, Билүүчү.
221. (Сен аларга мындай дегин):
«Шайтандар кимге түшүшүн силерге кабар берейинби?»
222. Алар жеткен дооматчы, күнөөкөр адамдарга түшөт.
223. Алар (аны) угушат. Алардан көпчүлүгү жалганчылар.
224. Ал эми акындарга болсо, адашкан кишилер ээрчийт.¹
225. Сен алардын (акындардын) ар кайсы өрөөндөрдө тентип жүргөнүн көрбөгөн белең?
226. Чынында, алар жасабаган иштерин сүйлөшөт (жазышат).
227. Ыйман келтирип, салих амалдарды жасап, Аллаһты көп эскерип, зулумдук көргөндөрүнөн кийин жеңишке жеткен (акын) адамдар (жогорудагы акындардай эмес). Ал эми, заалым (кааныр) адамдар жакында кайсы дарекке барышаарын билип алышат.

الَّذِي يَرَبُّكَ حِينَ تَقُومُ ﴿٢١٨﴾

وَنَقْلِكَ فِي السَّجْدِ ﴿٢١٩﴾

إِنَّمَا هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٢٢٠﴾

هَلْ أَتَيْتُكُمْ عَلَىٰ مَنْ نَزَّلَ الشَّيْطَانُ ﴿٢٢١﴾

نَزَّلَ عَلَىٰ كُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ ﴿٢٢٢﴾

يُلْقُونَ السَّمْعَ وَأَكْتُمُوهُمْ كَذِبُونَ ﴿٢٢٣﴾

وَالشُّعْرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ ﴿٢٢٤﴾

الَّذِينَ لَمْ يَنْهَوْا فِي كُلِّ وَادٍ يَمِيمٍ ﴿٢٢٥﴾

وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ ﴿٢٢٦﴾

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
وَذَكَرُوا اللَّهَ كَثِيرًا وَانْتَصَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا
وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ ﴿٢٢٧﴾

1 Албетте, көпчүлүк акындар сезимтал кишилер. Алар ырдын ар кайсы өрөөнүндө жүрө беришет. Коңум (токтоолук) деген болбойт. Бүтүн бирөөнү мактап, көкөлтөтсө, эртең эле жети кат жердин түбүнө киргизе жамандап жиберипти мүмкүн. Акындарга оздору сыяктуу сезимтал (акылынан сезими бийик) адамдар ээрчийт. Ким акылдан сезимди жогору койсо - ал адашат.

27 «Намл» сүрөсү¹

سُورَةُ النَّامِلِ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Та. Син. Булар – Кураандын жана ачык-айрым (катасы жок) Китептин аяттары.
2. Туура Жол жана момундарга куш кабар.
3. Алар (момундар) намазды толук окушат, зекетти беришет жана Акыреттерине бекем ишенишет.
4. Ал эми Акыретке ишенбеген адамдарга Биз (күнөө) иштерин кооз көргөзүп койдук. Эми алар адашып-тентип жүрө беришет.
5. Алар азаптын эң жаманына жолугуучулар! Алар Акыретте эң көп зыян тартуучулар!
6. Жана чынында (сага түшүрүлгөн) Кураан – Билүүчү, Даанышман (Аллаһ) тарабынан берилген.
7. (О, Мухаммад эстегин), бир кезде Муса (Мадяндан келе жатып) өз үй-бүлөсүнө: «Мен (алыстан) от көрдүм. Дароо андан кабар же силерге бир аз чок ала келейин. Ажеп эмес жылынып алсаңар» - деди.
8. Ал отко (жакындап) келгенде (кайыптан): «Оттун жанындагы кишиге жана тегерегиндегилерге береке болсун!»² Ааламдардын

طس تِلْكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ وَكِتَابٍ مُبِينٍ

هُدًى وَبُشْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ

الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ
وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ رَبُّكَ لَهُمْ
أَعْمَلَهُمْ فَمَهْمَ يَعْمَلُونَ

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَهُمْ سُوءُ الْعَذَابِ وَهُمْ فِي
الْآخِرَةِ هُمْ الْآخَسَرُونَ

وَإِنَّكَ لَتَلْقَى الْقُرْآنَ مِنَ الذَّنِّ حَكِيمٍ عَلِيمٍ

إِذْ قَالَ مُوسَى لِأَهْلِيهِ عَائِي: إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُسَاطِرَكُمْ فِتْنًا
فَإِنْ أَتَاكُمْ بِشَيْءٍ فَبَشِّرْهُ بِمَا قَدْ كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

فَلَمَّا جَاءَهَا نُورٌ أَنْ يُورِكَ مَنْ فِي النَّارِ وَمَنْ
حَوْلَهَا وَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

1 Бул сүрө Маккада түшкөн. 93 аяттан турат. «Намл» «Кумурска» деген мааниде.

2 Аллаһ Өзүнүн ыйык элчи-пайгамбарчылыгын берүү үчүн Мусанын көзүнө «от»

Раббиси-Аллаһ Аруу!» - деген
добуш угулду.

9. «О, Муса бул Мен - Кудуреттүү,
Даанышман Аллаһмын!
10. Аса-таягыңды ташта!» (Аса-таягын
жерге таштады эле) Анын жылан
болуп сойлогонун көрүп артына
карабай качып жөнөдү. «О, Муса!
– (деди кайрадан жанагы добуш)
– коркпогун, Менин алдымда
пайгамбарлар коркушпайт.
11. Ал эми, зулумдук кылган адамдар
(Менден коркушат) (Бирок) кийин
күнөөсүн сооп ишке алмаштырса,
Мен Кечиримдүү, Ырайымдуумун.
12. (О, Муса), колунду колтугуңа
киргиз, ал жамандыгы жок¹ ап-
апак болуп чыгат. (Аса таяк
менен ак кол) Фираун жана
анын коомуна арналган тогуз
моожизадан²(экөөсү). Чынында
алар бузулган коомдор.
13. Ал эми, качан аларга Биздин
моожизалар келгенде! «Бул-анык
сыйкыр» дешти.
14. Жана өздөрү (чындык экенин)
билип турса да, зулумдук,
текебердик менен четке кагып
коюшту. Эми сен бузулган
адамдардын акыбет-натыйжасы
кандай болгонун көрүп кой³.

يَكُونُ سُبْحَ إِذْ رَأَىٰ أَنَّهُ إِلَهُ الْعَرَبِ الْكَاذِبِ ۝

وَأَلْقَىٰ عَصَاهُ فَإِمَّارَةً أَمَّا تَهْتَرُ كَأَنَّهُ جَانٌّ وَلَّىٰ
مُذِيرًا وَلَوْ يَعْقِبُ كُفُوسِي لَا تَخَفْ إِنِّي لَا يَخَافُ
لَدُنِّي الْمُرْسَلُونَ ۝

إِلَّا مَنْ ظَلَمَ ثُمَّ بَدَّلْ حِسَابًا بَعْدَ سُوءٍ فَإِنِّي عَفُورٌ
رَّحِيمٌ ۝

وَأَدْخِلْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجْ يَدًّا مِّنْ غَيْرِ
سُوءِ بِي يَسْتَعِثُّ أَنتَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَقَوْمِهِ إِذْ هُمْ
كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ۝

فَلَمَّا جَاءَ نُهُرُهُ إِتَيْنَاهُ مُبْصِرَةً قَالُوا هَذَا
سِحْرُ مُّوسَىٰ ۝

وَجَعَلْنَا وَابِلًا مِن مَّاءٍ مَّهِينٍ فَتَمَثَّلَ لَهَا
وَعُلُورٌ قَانِظَةٌ كَيْفَ كَانَ عَذَابُ الْمُفْسِدِينَ ۝

көргөзүп айланасы берекеттүү, Ыйык Туваа өрөөнүнө алып келген.

1 «Жамандыгы жок» дегендин мааниси, исе (ала) оорусу менен ооруган дене сыяктуу жийиркеничтүү ак эмес, нурлуу, татынакай, жыттыраган ак дегенди түшүндүрөт.

2 Аллаһ Мусага ушул экөөнөн: аса таяк менен ак колдон башка дагы жети моожиза берген. Бардык моожизалары биригип тогуз болот.

3 Фираун адамдарынын акыбети деңизге чөктүрүп өлтүрүү болгон эле.

15. Биз Дауд менен (анын уулу) Сулайманга илим (пайгамбарлык) бердик. Анан алар: «Аллаһка мактоолор болсун! Ал Өзүнүн көп ыймандуу пенделеринен бизди пазилеттүүрөөк (артыгыраак) кылды!» дешти.

16. Сулайман Дауддан (илими менен пайгамбарлыгын) мураска алды жана: «О, адамдар, Бизге куштардын тили үйрөтүлдү жана (ушул кезге чейин, эч кимге берилбеген) бардык нерселер берилди. Бул (Аллаһ тарабынан берилген) анык пазилет!» - деди.

17. Жана (күндөрдүн биринде) Сулайманга жиндерден, инсандардан, куштардан турган аскерлери чогултулду жана тизилип турушту.

18. Алар качан гана кумурскалардын өрөөнүнө жетип келишкенде, бир кумурска: «Э-э-й, кумурскалар! Уяңарга киргиле! Сулайман менен аскерлери билбестен силерди жанчып жибербесин!» - деди.

19. Анын сөзүнө Сулайман жылмайып койду жана (дуба кылып, мындай) деди: «О, Раббим! Мага жана ата-энемс берген нээматтарыңа шүгүр кылууга жана Өзүң ыраазы боло турган иштерди аткарууга мени жөндөмдүү кыл жана салих пенделериңдин катарында Өз ырайымыңдын астына киргиз!»

20. (Бир жерде) куштарды кароодон өткөрдү жана: «Мага эмне болгон, үпүптү көрбөй жатамын? Же ал (бир жагына) кайып болуп кеттиби?»

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا وَقَالَ
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي فَضَّلَنَا عَلَى كَثِيرٍ مِّنْ عِبَادِهِ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٥﴾

وَوَرِثَ سُلَيْمَانُ دَاوُدَ وَقَالَ إِنَّا إِنَّمَا نَبَأُهَا النَّاسَ
عِلْمًا مِّنْ لِّغَتِ الطَّيْرِ وَأَوْتَيْنَاهُم كُلَّ شَيْءٍ
هَذَا لِنَبِّئَهُمُ الْفَضْلَ الْمُبِينِ ﴿١٦﴾

وَحَشَرْنَا لِسُلَيْمَانَ جُنُودَهُ مِّنَ الْجِبِّ
وَالْإِنْسِ وَالطَّيْرِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿١٧﴾

حَتَّىٰ إِذَا أَتَوْا عَلَىٰ وَادِ النَّمْلِ قَالَتْ نَمْلَةٌ
يٰٓأَيُّهَا النَّمْلُ ادْخُلُوا مَسْكِنَكُمْ لَا يَحْطِمَنَّكُمْ
سُلَيْمَانُ وَجُنُودُهُ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٨﴾

فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِّن قَوْلِهَا وَقَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي
أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ
وَالِدَتِي وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَذِّنْ لِّي
بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ ﴿١٩﴾

وَتَفَقَّدَ الطَّيْرَ فَقَالَ مَا لِيَ لَا أَرَى الْهَدْيَ
أَمْ كَانَ مِنَ الْغَائِبِينَ ﴿٢٠﴾

21. Мен аны катуу азап менен жазалаймын: же союп жиберемин же болбосо мага (жоголгонунун) анык-ишенимдүү далилин алып келет!» деди.
22. Көп турбай (үнүп келип калды) жана ошол замат (маалымат берип мындай) деди: «Мен сен билбеген нерсени билип келдим. Мен сага Сабаа¹ элинен анык кабар алып келдим.
23. Мен аларга бийлик кылган (Билкийс деген) аялды таптым. Ага ар бир (кымбат, күчтүү) нерселер берилиптир. Жана анын улук тактысы да бар экен.
24. Мен ал аял менен анын коомун, Аллаһты коюп, Күнгө табынып жатканын көрдүм. Шайтан аларга (ширк) амалдарын кооздоп көргөзүп (Туура) Жолдон тосуп коюптур. Алар (ошондуктан) адашып кетишкен го!
25. Аллаһтын Өзүнө сажда кылышса болбойт беле?! Ал асмандардагы жана жердеги жашыруун нерселерди чыгарган жана силер жашырган же жарыя кылган (бардык) нерселерди билет!
26. Аллаһ(тын) бир Өзүнөн башка эч бир кудай жок! (ал) Улук Ариптын Раббиси! (Үнүп өз маалыматын ушинтип бүтүрдү. Сулайман аны уккан соң...)
27. (мындай) деди: «Чын сүйлөдүңбү же жалганчылардан болдуңбу, (муну) азыр эле байкап көрөбүз.

لَا تُعَذِّبْنَهُ، عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝ أَوَلَيْسَ لِشَيْءٍ مُّسْتَكْنٍ ۝

فَعَمَّكَ غَيْرَ يَمِينٍ فَقَالَ أَحَطْتُ بِمَا لَمْ تُحِطْ بِهِ، وَجِئْتُكَ مِنْ سَبَإٍ بِنَبَأٍ يَقِينٍ ۝

إِنِّي وَجَدْتُ أَمْرًا تَعْلِكُمْ وَأُوتِيتُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَلَهَا عَرْشٌ عَظِيمٌ ۝

وَجَدْتُهَا وَقَوْمَهَا يَسْجُدُونَ لِلشَّيْطَانِ مِنْ دُونِ اللَّهِ، وَزَيْنُ لَهُمْ الشَّيْطَانُ أَغْوَاهُمْ ۝ فَصَبَّحَهُمْ مِنَ السَّيْلِ فهُمْ لَا يَتَذَكَّرُونَ ۝

أَلَّا يَسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي يُخْرِجُ الْخَبْءَ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ۝

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ۝

«قَالَ سَتَنظُرُ أَصَدَقْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ۝

1 «Сабаа» - Йемен өлкөсүндөгү бир уруунун аты.

28. Менин мына бул катымды алып жөнөгүн. Аларга алпарып таштагын дагы, озүң ыраак болуп, андып тур: эмне жооп айтышаар экен. *(Үнүңкүш катты алпарып таштады да, буюрулганы сыяктуу, окуянын кандай уланышын бир четте карап турду. Сабаа каныиасы катты ачып, мындай)*

29. деди: «О, ойондорум, мага бир улук кат келиптир.

30. Сулаймандан экен. Анда «Ырайымдуу жана Мээримдүү Аллаһтын ысымы менен (баштаймын).

31. (О, сабаалыктар,) өзүңөрдү менден бийик сезбей, моюн сунган абалда мага келүүңөрдү (буюрамын» деп жазыштыр)».

32. (Дагы) айтты: «Кана, (акылман) ойондор, мага ишимде кеңеп бергиле. Качан силер (бир нерсеге) күбөлүк бермейинче, мен эч кандай чечим чыгарбаймын».

33. (Ойондор) айтышты: «Биз Кудуреттүү жана күчтүү кошуун ээсибиз.¹ Бирок, ыктыяр өзүңүздө. Эмне буйрук чыгарууну өзүңүз карап көрүңүз» *(Каныиша ойлонуп, эң жакшы чечимге келди жана:)*

34. Айтты: «Чынында падышалар бир айыл-шаарга басып кирсе, анын ойронун чыгарып, кадырлуу

أَذْهَبَ يَكْتُمِي هَذَا فَأَلْقِيَهُ إِلَيْهِمْ ثُمَّ قَالَ عَنْهُمْ
فَأَنْظُرْ مَاذَا يَرْجِعُونَ ﴿٢٨﴾

قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُوْا إِلَيَّ الْفَيْ إِلَى كِتَابِ
كَرِيمٍ ﴿٢٩﴾

إِنَّهُ مِنْ سُلَيْمَانَ وَإِنَّهُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿٣٠﴾

أَلَا تَعْلَمُوْا عَلَى وَثَاقِي مُسْلِمِينَ ﴿٣١﴾

قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُوْا أَفْتُونِي فِي أَمْرِي مَا كُنْتُ
فَاعِلَةً أَمْراً حَتَّى تَشْهَدُوْا ﴿٣٢﴾

قَالُوا نَحْنُ أَوْلُوْا قُوَّةً وَأُولُوْا بَأْسٍ شَدِيْدٍ
وَأَلَا أَمْرٌ إِلَيْكَ فَأَنْظِرِي مَاذَا أَنْتَ أَمْرِيْنَ ﴿٣٣﴾

قَالَتْ إِنَّ الْمُلُوْكَ إِذَا دَخَلُوْا قَرْيَةً أَفْسَدُوْهَا وَجَاعَلُوْا
أَعْمَارَهُمْ آِهَةً لِلْذَّلَةِ وَكَذَلِكَ يَتَعَلَّوْنَ ﴿٣٤﴾

1 «Сулаймандын бул каты бизди коркутпайт. Кааласак анын үстүнө кошуун тартып барышыбыз мүмкүн» демекчи болушууда.

элин кор кылышат. Дал ушундай кылышат.

35. А, мен болсо аларга (кымбат баалуу) белектер жиберемин. Көрөйүнчү, элчилер(им) кандай кабар менен кайтаар экен».
36. (Элчилер кымбат белектер менен) Сулайманга келгенде, ал: «Силер мага мал-дүйнө менен жардам берейин дедиңерби-ыя! Аллаһ берген нерселер (чексиз мүлк, илим жана пайгамбарчылык) силер алып келгендерден абзел. (Бул) белек-бечкегинер менен өзүңөр сүйүнө бергиле!»
37. (Бул белегин менен) аларга кайтып жөнөгүн! Эми Биз алардын үстүнө (адамдар, жиндер жана куштардан болгон) туруштук бере албай турган аскер менен барып, моюн сунган, кордолгон абалда журтунан сүрүп чыгарабыз!»¹
38. (Анан) айтты: «О, аскерлерим! Кимиңер мага анын тактысын, өзү моюн сунган абалда келгенге чейин жеткирин келе аласыңар?»
39. Жиндерден «Ифрийт» деген бирөөсү: «Мен аны сен ушул мажлисинден турганга чейин алып келе аламын жана ушуга мен кудуреттүү, ишенимдүүмүн» - деди.
40. Ал эми, анын (Сулаймандын) алдындагы китепти билген бир адам: «Мен аны көзүңдү жумуп ачканга чейин эле, келтире

وَأَنِّي مُرْسِلَةٌ إِلَيْهِمْ بِهَدِيَّةٍ فَنَاظِرَةٌ بِمَا يَرْجِعُ الْمُرْسَلُونَ ﴿٣٥﴾

فَلَمَّا جَاءَ سُلَيْمَنَ قَالَ أُمِدُّوْنِي بِمَا لِي مِمَّا آتَيْنَاهُ اللَّهُ خَيْرَ مِمَّا آتَاكُمْ بَلْ أَنْتُمْ بِهَدِيَّتِكُمْ تَفْرَحُونَ ﴿٣٦﴾

أَرْجِعْ إِلَيْهِمْ فَلَنْ أَتِيَنَّهُمْ بِخُوْدٍ لَّا قِبَلَ لَهُم بِهَا وَلَنْ أُخْرِجَهُمْ مِنْهَا أَذِلَّةً وَهُمْ صَاغِرُونَ ﴿٣٧﴾

قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُوْا إِلَيْكُمْ يَا أَيُّهَا بِعَرَشَهَا أَقْبِلْ أَنْ يَأْتُوْنِي مُسْلِمِينَ ﴿٣٨﴾

قَالَ عِفْرِيتٌ مِّنَ الْجِنِّ أَنَاءَ إِلَيْكَ بِهِ قَتَلْتُ أَنْ تَقُوْمَ مِنْ مَّقَامِكَ وَأَنِّي عَلَيْهِ لَقَوِيٌّ أَمِينٌ ﴿٣٩﴾

قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِّنَ الْكِتَابِ أَنَاءَ إِلَيْكَ بِهِ قَتَلْتُ أَنْ رَزَقْتُكَ إِلَيْكَ طَرَفُكَ فَلَمَّا رَأَاهُ

1 Ал каапыр элге, өзүңөр моюн сунган абалда келип, Туура Жолго түшкүлө деп кат жазса, алар белек жиберип сынаганы Сулаймандын ачуусун келтирген эле.

аламын» деди. (Сулайман көзүн ачып) тактыны өз алдында орношуп калганын көргөндө: «Бул Раббимдин мени, шүгүр кыламынбы же шүгүрсүз боломунбу, (ушуну) сынаш үчүн мага берген пазилети. Ким шүгүр кылса-өзүнө пайда. Ал эми, ким каапыр (шүгүрсүз) болсо, Раббим (андан) Беймуктаж жана Улук!» - деди.

41. (Анан) айтты: «Анын тактысын өзгөртүп койгула. Көрөбүз, ал тааныйбы же тааныбагандардан болобу»¹.
42. (Билкийс) жетип келгенде «Сенин тактың ушундай беле?» деп суралды. «Дал өзү го!» - деди ал. «Бизге мындан мурун илим (пайгамбарлык жана башка илимдер) берилген жана биз мусулмандардан болдук» (деди Сулайман)
43. Ал эми, канышаны болсо, өздөрү ибадат кылган, Аллаһтан башка «кудайлары»(на болгон ишеними, Аллаһка ыйман келтирүүдөн) тосуп турган. Ал каапыр коомдордон эле.
44. (Анан ага): «Сарайга кириңиз» деп айтылды. Сарайды көргөндө, аны суу деп ойлоп, буттарын чечти²

مُسْتَعِزًّا عِنْدَهُ قَالَ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي لِيَبْلُوَنِي
أَشْكُرُ أَمْ أَكْفُرُ وَمَنْ شَكَرْ فَإِنَّا نَشْكُرُ لِنَفْسِهِ
وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي غَنِيٌّ كَرِيمٌ ﴿٤١﴾

قَالَ نَكِّرُوا لَهَا عَرْشَهَا نَنْظُرْ أَتَهْتَدِي أَمْ
تَكُونُ مِنَ الَّذِينَ لَا يَهْتَدُونَ ﴿٤٢﴾

فَإِنَّمَا جَاءَتْ قِيلَ أَهَذَا كُنَّا عَرْشُكِ قَالَتْ كَأَنَّهُ هُوَ
وَأُوتِينَا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهَا وَكُنَّا مُسْلِمِينَ ﴿٤٣﴾

وَصَدَّهَا مَا كَانَتْ تَعْبُدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنَّهَا كَانَتْ مِنْ
قَوْمٍ كَافِرِينَ ﴿٤٤﴾

قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ
لُجَّةً وَكَشَفَتْ عَنْ سَاقِهَا قَالَتْ إِنَّهُ صَرْحٌ

1 Сулайман Сабаа канышасынын элчисин кайтарып жибергенде, Аллаһ ага канышанын келишин билдирген жана Сулайман анын парасатын сынап, анан Аллаһтын моожизаларын көргөзүп акыйкат динге даават кылууну ойлогон.

2 Сулайман живдердин жардамы жана өзүнүн жетишкен илими менен суунун үстүнө хрустал сарай салган. Хрустал ишмелер ушунчалык турук болгондуктан, бар экени билинген эмес. Астындагы суу эле көрүнүп, агып турат. Бирок добушу жок. Каныша айрап таң! «Сарайга кириңиз» деп, сууга жетелешүүдө. Жана эле айткандай ал өтө

эле, (Сулайман) «Бул тегизделген жылмакай хрусталдардан жасалган сарай»-деди. (Сулаймандын Аллаһтын Кудуретинен жардам алган пайгамбар экенине эми Сабаа канышасында эч шек-күмөн калбады. Ошондуктан:) «О, Раббим! Мен өз жаныма зулум кылып жүргөн экенмин! Мен Сулайман менен бирге ааламдардын Раббисине моюн сундум!»-деди.

45. Биз Самуд элине өздөрүнүн бурадарлары Салихти «Аллаһка ибадат кылгыла!» (деп буюрушу үчүн) пайгамбар кылып жибердик. Анан алар эки бөлүк (мусулман-каапыр) болуп талашып-тартыша баштады. *(Каапырлар Салих пайгамбарды жасалганчы дешип, «эгер чын пайгамбар болсоң, биздин башыбызга бир азап түшүрчү, кана» деп кыстай баштады. Анда:)*

46. (Салих) айтты: «О, коомум! Эмнеге силер жакшылыктан мурун жамандыкты кыстап жатасыңар?! (Андан көрө) Аллаһтан кечирим сурасаңар болбойбу?! Ырайымына арзып калышыңар ажеп эместир!»

47. (Каапырлар) айтты: «Сенден жана сени менен бирге болгондордон (кесепеттүү экенсинер деп) ырым кылып жатабыз» (Салих) айтты:

مُصَرَّدٌ مِّن قَوَارِيرَ ۖ قَالَتْ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي ۖ وَأَسْأَلُكَ مَعَ سُلَيْمَانَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٥﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ فَإِذَا هُمْ فَرِيقَانِ يَخْتَصِمُونَ ﴿١٦﴾

قَالَ يَاقَوْمِ لِمَ تَسْتَعْجِلُونَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ ۚ لَوْلَا تَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٧﴾

قَالُوا أَطِيعُوا نَارَكُمْ وَرَبِّكُمْ مَعَكُمْ قَالَتْ لَكُمْ عِندَ اللَّهِ بَلَاءٌ ۖ لَّئِنْ أَنتُمْ قَوْمٌ تُفْقَهُونَ ﴿١٨﴾

зирек. Сулаймандын көңүлү оорубасын деп, «кана, сарай дегениниз?» «эмне үчүн мени сарай деп сууга жетелеп жатасыз?» деген жок. Эмне болоор экен, кечсем, кечип коеюн деп, бут кийимин чечип, этегин көтөрүп, «кечип кирсе»..., суу жок! Тамандын астындагы хрустал сарайдын тепкичи экен! Сулайман анын таңыркоосуна экинчи ирет жооп берип «Бул-тегизделген жылмакай хрусталдардан жасалган сарай»-деди.

«Ырымыңар Аллаһтын алдында.
Жок! (Силер айткандай эмес)
Чынында, силер сыналып жаткан
коомсуңар».¹

48. Шаарда тогуз кишиден турган,
жер бетинде ислах (оңдоп-түзөтүү)
иштерин жүргүзүүнүн ордуна
бузукучулук, ыпластык менен күн
өткөргөн жамаат бар эле.

49. Ошолор өз ара Аллаһтын ысымына
ант ичишип: «Салих менен үй-
бүлөсүн түн ичинде тынчытабыз.
Кийин тууган(дар)ына «Анын
үй-бүлөсүнүн өлгөнүнөн
кабарыбыз жок. Биз чын сүйлөгөн
кишилербиз» - дейбиз» дешти.

50. Алар (ушундай) айла кылышты
Биз дагы айла кылдык. Алар
билбей калышты.²

51. Карачы, алардын
айлакерликтеринин акыбети
эмне болгонун: Биз аларды (тогуз
мыкаачыны) бардык (каапыр)
коомдору менен бирге кыйратып
койдук!

52. Мына алардын үйлөрү! Зулумдук
(каапырлык) кылгандары себептүү
бош калды! Билген адамдар үчүн
бул окуяда (кудуретибизге) белги
бар.

وَكَانَ فِي الْمَدِينَةِ تِسْعَةُ رَهْطٍ
يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يَصْلِحُونَ ﴿٤٨﴾

قَالُوا نَفَاسُمْ أَوْ بِإِذْنِ رَبِّنَا أَمَّا الْمَلَائِكَةُ
فَلَوْ كُنَّا زَاكِيْنَ لَوَلَّيْنَاهُ مَا شَهِدْنَا مَهْلِكَ أَهْلِهَا
وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٤٩﴾

وَمَكْرُوا مَكْرًا وَمَكْرُونا مَكْرًا وَهُمْ
لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٠﴾

فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْرِهِمْ إِنَّا
دَمَّرْنَا هُمْ وَقَوْمَهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥١﴾

فَإِنَّكَ يُورِثُهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِمَا ظَلَمُوا إِنَّ
فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٥٢﴾

1 Адамдардын башына түшкөн ар түрдүү жаман-жакшы нерселер, («келиндин аягынан...» дегендей) бирөөнүн аягынан же башкасынан болбойт. Булар-болбогур ырымдар! Аллаһ Таала Өзүнүн алдындагы Тагдыр китебине эмне жазган болсо ошол иш болот. Аны бирөөнүн «аягына» байлап койгон эмес. Бул дүйнө сыноо дүйнөсү. Аллаһ кээ бирде бакыт-таалай, байлык-мүлк берип сынаса, кээде кайгы-капачылык, кедейчилик менен сынайт.

2 Инсанияттын ниет-максатын, эреже-долбоорун Аллаһ билип турат. Бирок, Аллаһтын пландарын эч ким билбейт. Алар эртең Салих менен үй-бүлөсүн кыйратабыз деген максаттарына жетпей өздөрү Аллаһ жиберген азаптан кыйран калышты.

53. Ал эми, ыйман келтирген адамдарды, биз куткардык. Алар такыба кишилер болчу.
54. Жана (о, Мухаммад!) Лутту да (эстегин). Бир кезде ал коомуна: «Силер көрүп, билип туруп бузукулук жасай бересиңерби?!»
55. Аялдар калып, эркектерге кумар менси (артынан) келе бересиңерби?! Жок! Силер тап-такыр (чектен чыккан) наадан коом экенсиңер!» деди.
56. Коомунун ага берген жообу бул гана болду: «Луттун үй-бүлөсүн шаардан айдап чыккыла! Алар (бизге кошулбаган) таза адамдар имиш!»¹
57. Кийин Биз Лут менен анын үй-бүлөсүн куткардык. Бир гана аялын куткарбадык. Биз ага кыйрагандардан (бири) болууну тагдыр кылган элек.
58. Жана алардын үстүнө (таш) жамгырын жаадырдык. Эскертилгендердин² «жамгыры» аябай жаман болду.
59. Айт (о, Мухаммад): «Аллахка мактоолор, тандап алган пенделерине (пайгамбарларга)

وَأَنجَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٥٣﴾

وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ
الْفَحِشَةَ وَأَنتُمْ تُبْصِرُونَ ﴿٥٤﴾

أَيُّكُمْ لَأْتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ
النِّسَاءِ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ فَجَهَلُونَ ﴿٥٥﴾

* فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا
أَخْرِجُوهُ أَلَا لُوطُ مِنْ قُرَيْشِكُمْ أَفَتُخَذِلُونَهُ إِنَّكُمْ
يَتَطَهَّرُونَ ﴿٥٦﴾

فَأَنجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِذْ آمَرَتْهُمْ وَقَدْ رَزَقَهَا
مِنَ الْعَذِيرِينَ ﴿٥٧﴾

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا نَفْسَاءً مَظْهُورًا
الْمُنذَرِينَ ﴿٥٨﴾

قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ عَلَى عِبَادِهِ الَّذِينَ
أَصْطَفَيْنَا اللَّهُ خَيْرَ مِمَّا يَشْرُونَ ﴿٥٩﴾

1 Анан аларга азап берүү үчүн Аллахтын эки периштеси сулуу жигит кейинде Луттун үйүнө келишет. Луттун кемпири бузукулардын ишин туура көргөн кааныр болчу. Ал ыплас адамдарга чуркап барып: «Луттун үйүнө эки сулуу жигит келди» деп сүйүнчүлөдү. Алар бири-биринен өзүшүп, жетип келип, эки «жигиттен» үмүт кылып калышты. Бирок, «жигиттер» Лутка түнү менен үй-бүлөсүн алып шаардан чыгып кетүүнү дайындап, кайып болушту. Лут кемпиринен башка үй-бүлөсүн чыгарып кетээри менен ымыластардын үстүнө таш жамгыры жаап, жер оодарылып, кыйрап калышты!

2 Аларга «Эгер ушугуңарды токтотуп, Аллахтын мыйзамына кайтпасаңар, башыңарга азап түшөт» деп эскертилген болчу.

салам болсун! Аллаһ жакшыбы, же силер (Аллаһка) шерик кылып жаткан «кудайларбы»?!

60. Же болбосо, асмандар менен жерди жаратып, силерге асмандан суу түшүргөн Кудайбы?» Биз ал суу менен кооз-көркөм бак-бостондорду өндүрдүк. Силер ал бактардын дарактарын өндүрүп-өстүрө албайт элеңер. (Эми, айткылачы, ушуларды) Аллаһ менен бирге (шерик) болгон «кудайлар» жасадыбы?! Жок! Алар (Аллаһка башка «кудайды») тең кылган адамдар!

61. Же болбосо, жерди ким (инсаниятка) башпаанек кылды? Анын араларына (ким) дарыяларды агызып, үстүнө тоолорду орнотуп, эки деңиздин (дарыя менен деңиздин) арасына (ким) тосмо койду? (Аллаһбы) же Аллаһ менен (силер ага шерик кылган) «кудайбы»?! Жок! Алардын көпчүлүгү (акыйкатты) билишпейт.

62. Же болбосо, зарыккан-муктаждын дубасына ким жооп берип, балээни ким кайтарат? Жана силерди жер бетине (ким) халифа-орунбасар кылат? (Аллаһбы) же, Аллаһ менен (силер Ага шерик кылган башка) «кудайбы»?! Өтө аз ойлоносуңар!

63. Же болбосо, силерге кургактык менен деңиздердин караңгылыктарында жол көргөзгөн ким? Жана Өз ырайым-рахматынын астынан, сүйүнүчтүү элчиси катары шамалдарды жиберген ким? (Аллаһбы) же,

أَمَّنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا بِهِ حَدَائِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ مَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُنْبِتُوا شَجَرَهَا أَلَمْ تَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْبَاطِلِ هُمْ قَوْمٌ يَعِدُونَ ﴿٦٠﴾

أَمَّنْ جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا وَجَعَلَ خِلَالَهَا أَنْهَارًا وَجَعَلَ لَهَا رَوَاقًا وَجَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْبَاطِلِ إِنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦١﴾

أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ وَجَعَلَ لَكُمُ خُلْفَاءَ الْأَرْضِ أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ ﴿٦٢﴾

أَمَّنْ يَهْدِيكُمْ فِي ظُلُمَاتِ اللَّيْلِ وَالْبَحْرِ وَمَنْ يُرْسِلُ الرِّيَّاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٦٣﴾

(силердин оюңардагы) Аллаһ менен бирге (шерик) болгон «кудайбы»?! Аллаһ алардын ширк амалдарынан (Аруу Таза жана) Бийик!

64. Же болбосо, (инсанды) абалкы ирет жаратып, кийин аны (өлгөндөн соң) кайрадан жарата турган ким?! Жана силерге асмандан жана жерден ырыскы бере турган ким?! (Аллаһбы) же Аллаһ менен бирге болгон (силер шерик кылган) «кудайбы?!» Айт (оо, Мухаммад): «Эгер (Аллаһтын шериги бар деген сөзүңөрдө) чыңчыл болсоңор, далилиңерди алып келгиле!»

65. Айт: «Асмандардагы жана жердеги эч ким кайыпты¹ билбейт. Бир гана Аллаһ билет! Качан кайрадан тирилишин сезишпейт.

66. Жок, (сезбейт гана эмес) алардын Акырет жөнүндө илимдери алсыз. Жок, (алсыз гана эмес) алар Акыреттен шектенишет. Жок, (шектенүү менен гана чектелбейт) алар Акыреттен тап-такыр сокур! (Эч нерсе билишпейт жана ишенишпейт).

67. Каапырлар: «Биз жана ата-бабаларыбыз (өлүп, чирип) топурак болуп калсак да (кайра тирилип мүрзөбүздөн) чыгарылабызбы?!

68. Бизге жана ата-бабаларыбызга бул (кайра тирилүү,) буга чейин

أَمْ يَتَذَكَّرُ الْخَلْقُ نَزْعِيذُهُ وَمَنْ يَرْفُكُم مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَوَلَهُمْ مَّعَ اللَّهِ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٦٤﴾

قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ﴿٦٥﴾

بَلِ أَذْرَكَ عِلْمُهُمْ فِي الْآخِرَةِ بَلِ هُمْ فِي شَكٍّ مِّنْهَا بَلِ هُمْ عَنْهَا عَمُونَ ﴿٦٦﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ أَنَّا كُنَّا نَرَىٰ وَءَابَاؤُنَا أَنَّا لَمُخْرَجُونَ ﴿٦٧﴾

لَقَدْ وُعِدْنَا هَذَا نَحْنُ وَءَابَاؤُنَا مِن قَبْلُ إِنْ

1 Кайыпты пайгамбарлар да, периптелер да, жин-шайтандар да, арбактар да билбейт. Аллаһтан башка кимдир бироолор кайыпты билет деген адам каапыр болот. Кудум эле Макка мушриктери сыяктуу. Алар дагы ушинтип ойлошкон.

- (пайгамбарлар тарабынан) убада кылынган. Бул (сөздөр) абалкылардын жөө-жомогуна башка нерсе эмес!» - дешти.
69. Айт: «Жер жүзүн кезгиле жана (өзүңөргө окшогон) күнөөкөрлөрдүн акыбети эмне болгонун көрүп алгыла»¹
70. (О, Мухаммад!) Сен алардан капа болбо жана айлакерликтеринен сыгылба.
71. Алар: «Эгер чынчыл болсоңор, бул убада (азап) качан?» дешет.
72. Айткын: «Шаштырып жаткан нерсеңердин кээ бири силерге учкашып² жүргөн болсо ажеп эмес.
73. Жана сенин Раббин, акыйкатта адамдарга пазилеттүү. Бирок, алардын көпчүлүгү шүтүр кылыппайт.
74. Чынында, сенин Раббин алардын көөдөндөрү эмнени жашырып, эмнени ашкере кылганын эң жакшы билет.
75. Асмандагы жана Жердеги бардык кайып нерселер анык Китепте (Лавхул Махфузда) жазылуу.
76. Чынында бул Кураан Исрайил урпактарына алар талашып-тартышкан көп маселелерин(ин анык жообун) икая кылып берет.

هَذَا إِلَّا أَنْطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٥٨﴾

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ ﴿٥٩﴾

وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُنْ فِي ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُونَ ﴿٦٠﴾

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٦١﴾

قُلْ عَسَى أَنْ يَكُونَ رَدِفٌ لَكُمْ بَعْضُ الَّذِي تَسْتَعْجِلُونَ ﴿٦٢﴾

وَأَنَّ رَبَّكَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٦٣﴾

وَأَنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٦٤﴾

وَمَا مِنْ غَائِبَةٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٦٥﴾

إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَفُصِّلُ عَلَى بَنِي إِسْرَءِيلَ أَكْثَرَ الَّذِي هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٦٦﴾

1 Жер жүзүнүн ар кайсы жерлеринде пайгамбарларды жалганчы кылып, акыбетге баптарына азап-балээ түшүп кыйрап калган адамдардын издери: кулаган сарайлары, көмүргөн кудуктары калган. Ошолордон сабак алышпайбы?

2 Ал азап силерге учкашкан сыяктуу жапыңарда гана болушу да мүмкүн. Же болбосо, Аллах силерге мөөнөт берип, азапты Кыяматка калтырышы да мүмкүн.

77. Ал момундар үчүн Ырайым жана Хидаят (Туура Жол)
78. Албетте, сенин Раббин Өзүнүн (Кураандагы) өкүмү менен алардын арасында өкүм жүргүзөт. Жана Ал Кудуреттүү, Билүүчү.
79. Эми сен (ушундай Кудуреттүү, Билерман) Аллаһка өзүңдү тапшыр (тобокел кыл). Чынында, сен анык Акыйкаттын үстүндөсүң. (Бирок, сенин жолуң, колуңдагы Кураан канчалык акыйкат болсо да, аны Руху өлгөн адамдар укпайт. Ошондуктан...)
80. Сен «өлүктөргө» угуза албайсың. Даават-чакырыкты тескери басып бараткан «дүлөйлөргө» да угуза албайсың.
81. (Ошондой эле), сен «сокур адамдарды» да адашуучулугунан Туура Жолго сала албайсың. Бир гана мусулман (моюн сунган) абалдарында Биздин аяттарга ыйман келтирген момундарга гана (акыйкатты) угуза аласың.
82. Качан адамдарга (убада кылынган) сөз (Кыямат) келип (жакындап) калганда, аларга жерден бир жаныбар¹ чыгарабыз. Ал аларга адамдар Биздин аяттарыбызды жакшы түшүнбөй калганы жөнүндө сүйлөйт.
83. Биз ар бир үммөт арасындагы, аяттарыбызды жалганга чыгарган

وَاللَّهُ يَهْدِي لِرَبِّهِمْ إِلَهُ تَوَّابٍ ﴿٧٧﴾

إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ بِحُكْمِهِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ﴿٧٨﴾

فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ الْمُبِينِ ﴿٧٩﴾

إِنَّكَ لَا تَسْمِعُ الْقَوَىٰ وَلَا تَسْمِعُ الْقُمْرَ الدُّعَاءَ إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ ﴿٨٠﴾

وَمَا أَنْتَ بِهَادِي الْعُمْيِ عَنْ ضَلَالَتِهِمْ إِنْ تُسْمِعُ إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُسْمُوعُونَ ﴿٨١﴾

«وَإِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِّنَ الْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ النَّاسَ كَانُوا بِآيَاتِنَا لَا يُوقِنُونَ ﴿٨٢﴾

وَلَوْ تَحْسَبْنُهُمْ كَلِمَةَ أَنَّهُ قَوْلُنَا لَكَاذِبُونَ ﴿٨٣﴾

1 Арабчада «Дааббатул Ард» деп аталган бул жаныбардын сыпаты Кураан менен Сүннөттө айтылган эмес. Ошондуктан аны сүрөттөгөнгө эч кимдин укугу жок. Биз болгону ошол жаныбар чыгып, элдерге сүйлөшүүнө жана бул окуя Кыяматтын чоң белгилеринен бири экенине ишенебиз.

يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُونَ ﴿٣٧﴾

адамдардан бир топторун
чогултуу, анан алар (Биздин
алдыбызда) тизилип калган Күндү
(Кыяматты эстегин).

84. Качан алар келгенде (Аллаһ)
айтты: «Аны толук билбей
(түшүнбөй) туруп, Менин
аяттарымды жалганга
чыгардыңарбы?! Анда, эмне
кылып жүрдүңөр?!»

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُ وَقَالَ أَكْذَبْتُمْ بَعْدَ بَيِّنَتِي وَنُفِرَ
لِيُحِيطُوا بِهَا عِلْمًا أَمَّا ذَاكُم مَّا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٨﴾

85. Ошентип, зулум (каапырчылык)
кылгандары себептүү алардын
үстүнө Сөз (азап) түштү! Алар
(анда) бир да сөз сүйлөй албай
калышат. (Ошондой азапка учурап
калуудан мурун, бул дүйнөдө:)

وَوَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ بِمَا ظَنُّوا أَنَّهُمْ لَا
يُنْصِفُونَ ﴿٣٩﴾

86. Карашпайбы (ойлонушпайбы):
Биз түндү жаратып койдук,
анда эс алып, тыныгуулары
үчүн., Жана күндүздү жаратып
койдук, көрүүлөрү (жана жашоо
тиричилигин өткөрүүлөрү)
үчүн?! Буларда ыйман келтирген
адамдарга чоң белгилер бар!

أَلَمْ نَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا اللَّيْلَ لِسَكْفِئِهِ
وَالنَّهَارَ مَبْصُرًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ
يُؤْمِنُونَ ﴿٤٠﴾

87. Сур (кернейи) тартылган Күнү,
асмандардагы жана жердеги,
Аллаһ каалагандардан башка
бардык жандуулар жүрөгү түшүп
(өлүп) калат. Жана экинчи ирет
тартылганда бардык адамдар
Аллаһка моюн сунган абалда
келишет.¹

وَيَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَتَسْمَعُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ
وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ وَكُلُّ
أَنفٍ ذَاخِرٍ ﴿٤١﴾

88. Жана сен (Кыямат Күнү) тоолор
(ордунда) катып турат деп

وَنَرَى الْجِبَالَ تَحْتَ سِجِّهَا جُودًا وَهِيَ تَمُوتُ مَرَّةً

¹ Кыяматта Ибрафил периште Сур деген кернейди эки жолу тартат. Биринчи жолкусунда Аллаһ каалагандан башка бардык адамдар жүрөгү жарылып өлүп калат. Экинчи жолу тартылганда бардык адамдар: Сурдун добушунан өлгөндөрү да, андан мурун өлгөндөрү да мүрзөлөрүнөн туруп, «Аллаһка моюн сунган абалда келишет».

ойлойсуң (Жок, андай болбойт)
Алар (ал күнү) булуттар учкан
сыяктуу учуп жүрөт.¹ Бул ар бир
нерсени мыкты жасаган Аллаһтын
жасаганы. Ал силердин бардык
ишиңерден Кабардар.

89. Ким (наркы дүйнөгө) жакшылык
(сооп иш) алып келсе, ага
анысынан жакшыраак (сыйлык)
берилет жана алар ошол (Кыямат)
күндүн коркунучуна аман
болушат.
90. Ал эми, ким жамандык (күнөө)
алып келсе, алар бети менен
сүйрөлүп тозокко ташталат жана:
«Өзүңөрдүн ишиңерге жараша
ана жаз аласыңар» (деп айтылат).
91. (Айткын): «Мен ушул шаардын
(Макканын) Раббисине ибадат
кылууга буюрулдум. Аллаһ
ал шаарды Харам (анда күнөө
иштерди жасоо арам) кылган.
Бардык нерселер Аллаһтын мүлкү.
Жана мен мусулмандардан болууга
буюрулдум.
92. Жана Кураанды тилават кытууга
(да буюрулганмын). Эми, ким
Туура Жолго түшсө, өз пайдасы
үчүн. Ал эми, кимде-ким
адашса, айткын: «Чынында, мен
эскертүүчүлөрдөн биримин».
93. Жана айткын: «Аллаһка
мактоолор болсун! Жакында Ал
силерге Өзүнүн аян-белгилерин
көргөзөт. Анан аларды таанып
аласыңар». Сенин Раббиң (эч бир)
ишинерден бейкапар эмес!

السَّحَابِ صُغَعَ اللَّهُ الَّذِي أَنْقَضَ كُلَّ شَيْءٍ
إِلَّاهُ خَيْرٌ مِمَّا تَفْعَلُونَ ﴿٨٩﴾

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِمَّا وَهَرَمِنْ فَرَجٍ
يَوْمَئِذٍ أَمْرٌ ﴿٩٠﴾

وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكَيْتٌ وَجْهُهُمُ فِي النَّارِ
هَلْ يُخْزَوْنَ إِلَّا مَا كَسَبَتْ تَعْمَلُونَ ﴿٩١﴾

إِنَّمَا أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ رَبَّ هَذِهِ الْبَلَدِ
الَّذِي حَرَّمَهَا وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ
مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٩٢﴾

وَأَنْ أَتْلُو الْقُرْآنَ فَمَنِ اهْتَدَى فَإِنَّمَا
يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَقُلْ إِنَّمَا أَنَا مِنَ
الْمُنذِرِينَ ﴿٩٣﴾

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ سُبْحَانَهُ إِنِّي إِذْ فَتَرْتُمُوهَا
وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٩٤﴾

¹ Ааламдык кагылышуу, катастрофалардын натыйжасында, жер өз огунан чыгып, андагы тоолор да атырылып, майдаланып, булуттар сыяктуу сүзүп жүрүшөт.

28 «Касас» сүрөсү¹

سُورَةُ الْقَصَصِ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Та. Син. Мим.
2. Булар анык Китеп аяттары.
3. (О, Мухаммад!) Биз сага (сен аркылуу ыймандуу адамдарга) Муса менен Фираундун икаясын акыйкат менен тилават кылып беребиз.
4. Чынында, Фираун жер бетинде (өзүнүн байлыгы, бийлиги, аскер күчү менен) обочолонуп кетти. Жана жер (Мисир) элдерин бөлүктөргө бөлүп салды. Алардан бир тайпа элге (Исрайил урпактарына) зулум көргөзүп, эркек балдарын союп, кыз балдарын тирүү калтырып жатты.² Чынында ал бузуку адамдардан болгон.
5. Анан биз жерде (Мисирде) зулумдук көргөн адамдарга жакшылык кылып, аларды алдыңкылар жана (Мисир жерине) мураскорлор кылууну кааладык.

طسٓرٓ

تِلْكَ ءَايَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ۝

نَسْلُوا عَلَيَّكَ مِنْ نَبِيٍّ مُوسَىٰ وَفِرْعَوْنَ

بِالْحَقِّ الْقَوْمُ تُزْمَوْنَ ۝

إِنَّ فِرْعَوْنَ عَلَا فِي الْأَرْضِ وَجَعَلَ

أَهْلَهَا شِيْعًا يَسْتَضِعُّ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ

يُذَرِّجُ أَبْنَاءَهُمْ وَنِسَاءَهُمْ فِي سَاءِ مَا هُمْ بِإِنْعَافٍ ۝

مِنَ الْمُفْسِدِينَ ۝

وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضِعُوا فِي

الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ

الْوَارِثِينَ ۝

1 Бул сүрөө Маккада түшкөн. 88 аяттан турат. «Касастын» мааниси «Икаяттар».

2 Ал «Бир күн келип ушул Исрайил урпактары бизди Мисирден чыгарып жибербегей эле» деп кооптонду. Себеби, Исрайил урпактарында туулуу жана адам санынын өсүшү Фираундун элине салыштырмалуу өтө жогору болгон. Ошондон улам, бул элдин эркек төрөлгөн балдарын өлтүрүп, кыз балдарын жөн коюуга буйрук берди. Аскерлер үймө-үй кыдырып жүрүп, кимдин үйүндө эркек бөбөк болсо, ата-энесин каратып туруп союп жатышты. Ошол мезгилде Муса жаны эле төрөлгөн бөбөк болчу.

6. Жана Биз аларды жерде бекем жайгаштырууну, Фираун, Хааман¹ жана экөөсүнүн аскерлерине ушулар тарабынан өздөрү кооптонгон нерсени көргөзүүнү (кааладык).
7. Биз Мусанын апасына (мындай деп) илхам бердик: «Аны эмизе бер. Эгер (аскерлер келип) ага (зыян жетишинен) корксоң (сандыкка салып, Нил) дарыясына агызып жибер. Коркпогун жана капа болбогун. Биз балаңды сага кайтарып беребиз жана аны пайгамбарлардан кылабыз».
8. (Дарыяга агызылганда) аны Фираундун үй-бүлөсү, өздөрүнө душман жана кайгы болушу үчүн кармап алды. Чынында, Фираун, Хааман жана экөөсүнүн аскерлери күнөө кылган (жазага ылайык) адамдар эле.
9. Жана Фираундын аялы² айтты: «Бул бала мен үчүн да, сен үчүн да көз кубанычы! Аны өлтүрбөй эле койгулачы?! Бизге (чоңойгондо) пайдасы тийип калышы мүмкүн. Же болбосо асыранды (бакма) бала кылып аларбыз». Алар эч нерсени байкабай турушту.
10. Ал эми, Мусанын апасынын көңүлү бошоп (капаланып) калды. Эгер Биз ыймандуулардан болушу үчүн анын жүрөгүн (сабыр) менен

وَلَمَّا كُنْ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَنُرِيَ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمْ مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ ﴿٥﴾

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ أَنْ أَرْضِعِيهِ فَإِذَا خِفَتْ عَلَيْهِ فَإِلَيْهِ فِي الْيَمِّ وَلَا تَخَافِي وَلَا تَحْزَنِي إِنَّا رَادُّوهُ إِلَيْكِ وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٦﴾

فَالْقَافِلَةُ رَأَتْ آلَ فِرْعَوْنَ يَكُونُ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَرًّا إِنَّا فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمْ مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ ﴿٧﴾

وَقَالَتِ امْرَأَتُ فِرْعَوْنَ قُرْتُ عَيْنِي وَكَأَنَّكَ لَا تَفْقَهُونَ عَسَىٰ أَنْ يَنْفَعَنِي أَوْ يَخْذَهُ رَبُّكَ وَأَهْمُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٨﴾

وَأَصْبَحَ قُورَةُ امْرَأَتِ فِرْعَوْنَ كَاذِبَةً تَشْتَدِي بِهِ لَوْلَا أَنْ رَفَعْنَا عَلَىٰ قَلْبِهَا

1 Хааман – бул Фираундун заалым вазири.

2 Бул аял кийинчерээк, ыйман келтирип, Мусага көп камкордук кылган. Аллаһтын жалгыз Өзүнө ибадат кылган Асия бинти Мазахим. Ал эринин зулумдугуна каршы болгон.

байлабаганда, аны (Мусаны)
билдирип коюуга аз эле калган.

11. Ал (баласын агызып жиберип)
Мусанын эжесине: «Мусаны
көзөмөлдөп бар» деди. (Ал жээк
менен, акмалап барып, Фираундун
үй-бүлөсүнүн кармап алганын
көрдү) Ал Мусаны алыстан карап
турду. Алар эч нерсени сезбей
турушту. *(Бобоктү сарайга
алып барышып, энекенин колуна
тапшырышып, ага эмизүүчү
жасалдашты. Бирок...)*
12. Биз мындан мурда эле (тагдырда)
(апасынан башка) эмизүүчүлөрдү(н
көкүрөгүн сорууну) арам кылып
койгон элек. (Ошондо Мусанын
эжеси келип:) айтты: «Силер
үчүн анын кепилдигин ала турган
үй-бүлөнү көргөзөйүңбү? Алар
буга насаат кылуучу (тарбиячы)
болушат».
13. Ошентип, Биз аны менен
сүйүнсүн, капа болбосун жана
Аллахтын («коркпо, капа болбо,
Биз аны сага кайтарып беребиз»
деген) убадасын билсин үчүн
аны апасына кайтардык. Бирок,
адамдардын көпчүлүгү муну
(Аллахтын даанышмандыгын)
билишпейт.
14. Ал эми Муса эр жетип, (акыл-
эси) жеткилсең болгондо,
Биз ага өкүм жана илим
(пайгамбарчылык) бердик. Биз
жакшы иш жасоочуларды ушинтип
сыйлайбыз.¹

لَتَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥١﴾

وَقَالَتْ لِأُخْتِهِ قُصِّيهِ قَبَضَتْ يَدَهُ عَنْ
حُبِّ وَهَر لَّا يَشْعُرُونَ ﴿٥٢﴾

«وَحَرَمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ قَبْلُ فَقَالَتْ
هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ أَهْلِ بَيْتٍ يَكْفُلُوهُ
لَاكُمْ بِهِمْ لَقَاءٌ يُنصَحُونَ ﴿٥٣﴾

فَرَدَدْنَاهُ إِلَىٰ آتِيهِ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا
تَحْزَنَ وَلِتَعْلَمَ أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَا كُنَّ
أَعْيُنُهُمْ لَّا يَعْلَمُونَ ﴿٥٤﴾

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَىٰ آتَيْنَاهُ حُكْمًا
وَعِلْمًا وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٥﴾

¹ Уламалар эр кишинин ар тараптан жетилген курагы кырк жаш деп эсептешет.
Көпчүлүк пайгамбарларга Илахий илим (пайгамбарлык) отуз менен кырк жаштын

15. Жана Муса (пайгамбар боло электе) элдери бейпил-бейкапар убакытта шаарга кирди. Анда эки адамдын мунташып жатканын көрдү. Бирөөсү өз жамаатынан, экинчиси душмандарынан. Өз жамаатынан болгон адам душман жамааттан болгон адамга каршы Мусадан жардам сурады эле, аны бир уруп өлтүрүп койду. (Анан бушайман болуп): «Бул шайтандын ишинен. Ал (инсанга) түбөлүк душман жана Азгыруучу!» деди.

16. (Дагы) айтты: «О, Раббим! Мен өзүмө зулумдук кылып алдым! Мени кечире көр! Анан Аллах аны кечирди. Чынында, Бир Өзү гана (күнөөлөрдү) Кечирүүчү, Боорукер!

17. (Дагы) айтты: «О, Раббим! Эми, мага изээт кылып берген нерселериң (күч-кубат) менен, эч качан күнөөкөр адамдарга жардамчы болбоймун!».

18. Эртеси (эртең менен) шаарда, алаңдап, коркуп бара жатса, капыстан, кече жардам сураган киши (дагы) жардамга чакырып калды. Муса ага: «Сен анык азгырылган (шайтан жолдон урган) адам экенсиң» деди. *(Бирок, өз уруусундагы кишини жардамсыз коюуну каалабады. Жок дегенде ажыратып коёюн деп...)*

19. Экөөсүнө тең душман болгон адамды (египеттик кишини) күч менен кармоону каалады эле, ал: «О, Муса! Кечээ бир жанды

وَدَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَى حِينٍ غَفْلَةٍ مِنْ أَهْلِهَا
فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ هَذَا مِنْ شِيعَةِ
وَهَذَا مِنْ عَدُوِّهِ فَاسْتَغَاثَهُ الَّذِي مِنْ شِيعَتِهِ
عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوِّهِ فَوَكَرَهُ مُوسَى فَقَضَى
عَلَيْهِ قَالَ هَذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ عَدُوٌّ
مُضِلٌّ مُبِينٌ ﴿١٥﴾

قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَغَفَرَ لَهُ
إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٦﴾

قَالَ رَبِّ إِنَّمَا أَتَيْتُ عَلَى قَلْبٍ أَكُونُ ظَاهِرًا
لِلْمُجْرِمِينَ ﴿١٧﴾

فَأَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَائِفًا يَتَرَقَّبُ فَإِذَا الَّذِي
اسْتَصْرَفَهُ بِالْأَمْسِ يَسْتَصْرِفُهُ قَالَ لَهُ مُوسَى
إِنَّكَ لَفَرِحٌ بُرٌّ ﴿١٨﴾

فَلَمَّا أَنْ أَرَادَ أَنْ يَبْطِشَ بِالَّذِي هُوَ عَدُوٌّ لَهُمَا
قَالَ يَمُوسَى أَتَرِيدُ أَنْ تُقَاتِلَنِي كَمَا قَاتَلْتَ

өлтүргөнүн сыяктуу, мени да өлтүрөйүн дедиңби?! Сен жер бетинде зордукчул болууну каалап калгансың го! Сен (абалды) оңдоочулардан болууну каалабайсың!»- деди.

20. Анан шаардын наркы четинен бир адам чуркап келип: «О, Муса! (душман) адамдар сени өлтүрүү жөнүндө сүйлөшүп жатышат. (Шаардан тез) чыгып кет. Мен сага насаат айтуучуларданмын!»- деди.

21. Муса, алаңдап, коркуп: «О, Раббим! Мени заалым коомдордон куткара көр» деген бойдон (шаардан тез) чыгып кетти.

22. Ал Мадян тарапка жөнөгөндө (ээн чөлдө баратып): «Раббим мени Туура Жолго салып койгусу бардыр» - деди.

23. Качан Мадяндын суусуна (кудуктарына) жетип келгенде, анын үстүндө (үймөлөнүшүп, талашып-тартышып, кой эчкилерин) суугарып жаткан эркек кишилерди көрдү. Жана алардын алдында эки кыздын (сууга умтулган койлорун) кайтарып турганын көрдү. «Силерге эмне болду?» деди (Муса). Алар айтышты: «Биз (мына бул эркек) чабандар кайтып кетмейинче сугара албайбыз (аларга аралашуудан ыйба кылабыз) Ал эми, атабыз болсо, картайган чал.

24. Анан Муса (чабандарды ары-бери сүрүп) экөөсүнө койлорун сугарып

نَفْسًا يَا لَأَمْسٍ إِنَّ شُرَيْدًا إِلَّا أَنْ تَكُونَ حَبَارًا
فِي الْأَرْضِ وَمَا تَرِيدُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ ﴿٢٠﴾

وَجَاءَ رَجُلٌ مِنْ أَقْصَا الْمَدْيَنَةِ يَسْعَى قَالَ
يَمْوَسَّى إِنَّ الْأَعْلَاءَ يَأْتِمُرُونَ بِكَ لِتَقْتُلُوهُمْ
فَاخْرُجْ إِنِّي لَمَكٌّ مِنَ الصَّاحِبِينَ ﴿٢١﴾

فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ
الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٢٢﴾

وَلَمَّا تَوَجَّهَ تِلْقَاءَ مَدْيَنَ قَالَ عَسَى رَبِّي أَنْ
يَهْدِيَنِي سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿٢٣﴾

وَلَمَّا وَرَدَ مَاءَ مَدْيَنَ وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَّةً
مِنَ النَّاسِ يَسْقُونَ وَوَجَدَ مِنْ دُونِهِمْ
أَمْرَاتَيْنِ تَذُودَانِ قَالَ مَا خَطْبُكُمَا قَالَتَا لَا
شَيْءَ حَتَّى يُصْدِرَ الرِّعَاءَ وَأُتُوا بِشَيْخٍ
كَبِيرٍ ﴿٢٤﴾

فَسَقَى لَهُمَا ثُمَّ تَوَلَّى إِلَى الظِّلِّ فَقَالَ رَبِّ

берди.¹ Кийин көлөкөгө кайтып барып: «О, Раббим! Өзүң мага (кайыптан) түшүрө турган бир жакшылыгыңа мен муктажмын!» - деди.

25. Эки кыздан бири анын жаанына ыйбаа менен басып келип: «Атам сизди чакырууда, бизге (койлорубузду) сугарып бергениңиздин сыйлыгын бериш үчүн»-деди. Анын алдына барып, ага башынан өткөндөрүн айтып бергенде, ал: «Жоркпогун. Сен (Аллаһ кааласа) заалым адамдардан кутулдун»- деди.²

26. Эки кыздын бири (атасы менен жалгыз калганда): «Атаке, аны жалчы кылып албайсызбы? Жалчылардын эң жакшысы ишенимдүүсү жана күчтүүлөрү» - деди.³

27. «Мен сага мына бул эки кызымдан бирин никелеп берүүнү каалаймын – деди (абышка)⁴ – анын ордуна сен мага сегиз жыл жалчы болосуң. Эгер он жыл кылып,

إِلَىٰ لِمَا أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ ﴿١٥﴾

فَجَاءَتْهُ إِحْدَاهُمَا تَمْشِي عَلَىٰ اسْتِحْيَاءٍ
قَالَتْ إِنَّ أَبِي يَدْعُوكَ لِيَجْزِيَكَ أَجْرَ مَا
سَقَيْتَ لَنَا فَلَمَّا جَاءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ
قَالَ لَا تَحْزَنْ جَعَلْتُ مِنَ الْقَومِ الظَّالِمِينَ ﴿١٦﴾

قَالَتْ إِحْدَاهُمَا يَبِيتُ اسْتِغْرَءًا إِنْ خَرَّ
مَنْ اسْتِغْرَءَ الْقَوْمَ الْآفِينَ ﴿١٧﴾

قَالَ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ بِكَ إِحْدَىٰ ابْنَتَيَّ
هَاتَيْنِ عَلَىٰ أَنْ تَأْجُرَنِي ثَمَنِي حَبِيبٍ
فَإِنْ أَتَمَمْتَ عَشْرًا فَمِنْ عِنْدِكَ وَمَا

1 Эки кыз сүйүнгөн бойдон койлорун айдап кетишкен. Барып, аталарына болгон окуяны айтып беришкен экен, жакшы кишиге ыраазычылык билдирип, акысын берип коеюн деп, бир кызын жибериптир.

2 Анткени, Мадян Мисирден алыс жана бул жерге Фираундун өкүмү анча деле таасир этпейт болчу

3 Бул сөз атага ылайык көрүнүп, Муса менен кеңири сүйлөшүүнү каалады. Анан калса, кызынын да көңүлү бар окшойт бул жигитке...

4 Бул абышканы кээ бир тафсирчи аалымдар Шуайб пайгамбар дешет. Бирок бул туура эмес. Анын Шуайб эместигине далил көп. Бир экөөсү мына бул: Муса пайгамбарлык даражасы боюнча Шуайбдан жогору. Шуайб эч качан Мусаны өзүнө жалчы кытып иштегемек эмес. ... Шуайб коомундагы жаман, каапыр адамдар башына балээ түшүп кырылып калган сен жакшы, ынсаптуу, ыймандуу адамдар менен жашап калган. Ал адамдар эч качан картайган Пайгамбарып, кыздарына кой кайтартып калган деңгээлде кароосуз калтырмак эмес. (Саадий)

толуктап койсоң, анда сен тараптан (соопчулук) болот. Бирок, мен сага машакаат жүктөгөңдү каалабаймын. Аллаһ кааласа, жакында менин жакшы адам экенимди билип аласың».

28. «Бул мени менен сиздин арабыздагы (келишим болсун). Эки мөөнөттөн кай бирин аткарсам да, мага тоскоолдук болбосун. Мен айткан сөздөргө Аллаһ Өзү күбө!» - деди (Муса).

29. Муса мөөнөттү бүтүп, үй-бүлөсү менен жолго чыкты. Тур тоосунун (он) тарабынан от көрдү жана үй-бүлөсүнө: «(Ушул жерде жылбай) тургула. Мен от көрүүдөмүн. Ажеп эмес андан бир кабар же болбосо бир ченгел чок алып келсем. Жылынын алаар беленер» деди.

30. Отко жакындап барганда... берекеттүү (ыйык) жердин он тарап өрөөнүндөгү кырдан – дарак тараптан бийик добуш угулду: «О, Муса! Мен – ааламдардын Раббиси Аллаһ боломун!»

31. Аса-таягыңды (жерге) тапта! (Таптаганда анын) чоң эркек жылан сүрөтүндө ийрелендеп турганын көрүп, аркасына карабай качып жөнөдү. «О, Муса! Кайт! Жана коркпогун. Сен амандыкта болосун!»

32. Колуңду жакаңа (колтугуңа) сал, ал эч бир жамандыксыз (ала оорусуна окшобогон) ап-апак болуп чыгат. Канатыңды (эки колунду) коркуудан өзүнө

أُرِيدُ أَنْ أَمْسُقَ عَلَيْكَ سَبْجَتِي
إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٢٨﴾

قَالَ ذَلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ أَيَّمَا الْأَجَلَيْنِ
قَضَيْتُ فَلَا عُدْوَةَ عَلَيَّ وَاللَّهُ عَلَى مَا نَقُولُ
وَكَاسٍ ﴿٢٩﴾

«فَلَمَّا قَضَىٰ مُوسَى الْأَجَلَ وَسَارَ بِأَهْلِهِ
نَاسٍ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ نَارًا قَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا
إِنِّي نَاسْتُ نَارًا لَعَلِّي آتِيكُمْ مِنْهَا بِخَبَرٍ
أَوْ جَذْوَةٍ مِنَ النَّارِ لَعَلَّكُمْ
تَصْطَلُونَ ﴿٣٠﴾

فَلَمَّا أَتَاهَا نُودِيَ مِنْ شَاطِئِ الْوَادِ الْأَيْمَنِ
فِي الْبُقْعَةِ الْمُبَارَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ أَنْ
يَمُوسَى إِنِّي أَنَا اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٣١﴾

وَأَنْ أَلْقِ عَصَاكَ فَلَمَّا رَآهَا تُهَلِكُ كَانَتْهَا
جَانًّا وَلَوْ مَذْمُومًا وَلَوْ يُعَذِّبُكَ مُوسَى
أَقْبَلْ وَلَا تَخَفْ إِنَّكَ مِنَ الْآمِنِينَ ﴿٣٢﴾

أَسَلِّكَ بِكَ فِي جَنَّتِكَ تَخْرُجُ يَصْنَعُ
مِنْ غَيْرِ سُوءٍ وَأَضْمَمَ إِلَيْكَ جَنَّتَكَ مِنْ
الرَّهْبِ فَمَا ذَاكَ لَوْ كُنَّا مِنْ رَبِّكَ إِلَى

(колтугуна) кысып ал.¹ Ушул экөө (аса-таяк менен ак-нурдуу кол) Фираун жана анын (каапыр) элине (аларды ишендирүү үчүн) Раббин тарабынан (сага берилген) далилдер». Чынында, алар бузулган адамдар.

33. (Муса) айтты: «О, Раббим! Мен алардан бир жанды өлтүрүп койгонмун. Эми мени да өлтүрүп коюууларынан коркомун.
34. Жана менин биртууганым Харун, ал менден тагыраак сүйлөйт. Аны мага жардамчы-пайгамбар кылып бер. Мени тастыктап турат. (Болбосо,) алар мага ишенбей коюшат деп ойлоймун».
35. (Аллаh) айтты: «Биз сени биртууганың менен кубаттандырабыз жана экөөңө ушундай бийлик беребиз, алар экөөңө жете албай калышат. Биздин аяттарыбыз менен сен экөөң жана экөөңө ээрчигендер жеңүүчү болосуңар».
36. Эми, качан гана Муса Биздин анык баян-далилдерибиз менен аларга келгенде (жана жылан-далил менен кол-далилди көргөзгөндө): «Бул ойдон чыгарылган сыйкырдан башка нерсе эмес. Биз мындайды абалкы ата-бабаларыбыздан уккан эмеспиз»- дешти.
37. (Муса) айтты: «Өзүнүн алдынан ким Туура Жол алып келгенин жана Акыбет (Бейиш) коргону

فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ إِنَّهُمْ كَانُوا اقْوَمًا
فَلْيَقْتُلُونِ ﴿٣٣﴾

قَالَ رَبِّ إِنِّي قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا فَأَخَافُ أَنْ
يَقْتُلُونِ ﴿٣٤﴾

وَأَخِي هَارُونُ هُوَ أَفْصَحُ مِنِّي لِسَانًا فَأَرْسَلْهُ
مَعِيَ رِدْءًا يُصَدِّقُنِي إِنِّي أَخَافُ أَنْ
يُكَذِّبُونِ ﴿٣٥﴾

قَالَ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِأَخِيكَ وَنَجْعَلُ
لَكَ مَاءً سُلْطَانًا فَلَا يَصِلُونَ إِلَيْكَ مَا اتَّيَيْنَا
أَنْتُمْ وَآلُكُمْ مِنَ الْقَابِلِينَ ﴿٣٦﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمْ مُوسَى بِآيَاتِنَا يَتَذَكَّرُ أَلَمْ يَأْتِ
هَٰذَا إِلَّا بِسِحْرٍ مُّفَرَّقٍ وَمَا سَمِعْنَا بِهَٰذَا
إِلَّا كِبَآئِنًا الْأَوَّلِينَ ﴿٣٧﴾

وَقَالَ مُوسَى رَبِّ انْصُرْنِي بِمَا كُنْتُ مِنَ الْهَادِينَ
مِنْ عِنْدِهِ وَمَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ

1 Адам коркуп кеткенде, куштар канатын жыйнаган сыяктуу колун колтугуна кысып алса, коркуусу тарайт. Мындай абалда эки алакандын бири жүрөктү басат, экинчиси оң өпкөнүн үстүн оройт.

кимдер үчүн болушун Раббим жакшыраак билет. (Силерге окшогон) заалымдар эч качан жеңишке (Бейишке) жетпейт!».

38. Фираун айтты: «О, адамдар! Мен силер үчүн Өзүмдөн башка кудай бар экенин билбеймин. Эй, Хааман! Ылайга оттон жагып (бышык кыш жасап) мага (бийик) мунара куруп бергиниң. Ошого чыгып Мусанын (асмандагы) Кудайын көрсөм ажен эмес! Мен Мусаны жалганчылардан деп эсептеймин».
39. Фираун менен анын желдеттери жер бетинде акыйкатсыздык менен аша чаап текеберленишти. Жана өздөрүн Бизге кайтып келбейт деп ойлошту.
40. Анан Биз аны жана анын желдеттерин (азап менен) кармап, деңизге чөктүрүп жибердик! Заалымдардын акыбети кандай болгонун көрүп ал.
41. Биз аларды (Кыяматта, күнөөлүүлөрдү) тозокко чакыра турган имамдар (биринчи болуп кире тургандар) кылдык.¹ Жана алар Кыямат күнү эч кимден жардам ала алышпайт!
42. Биз аларга ушул дүйнөдө наалат-каргыш ээрчитип койдук. Кыямат күндө да алар жийиркеничтүү адамдардан болот.
43. Жана Биз Мусага Кигепти (Тооратты) адамдар үчүн Ырайым,

إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٣٧﴾

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَأْتِيهَا الْمَلَائِكَةُ لَئِمْ مِنْ إِلَهِ غَيْرِي فَأَوْقِدْ لِي يَهْكَمُنْ عَلَى الظِّلِّينَ فَأَجْعَلْ لِي صَرْحًا لَعَلِّي أَطَّلِعُ إِلَى إِلَهِ مُوسَى وَإِنِّي لأظنُّهُ مِنَ الْكَذِبِينَ ﴿٣٨﴾

وَأَنسَكَبَرَهُمْ وَخُودُهُ فِي الْأَرْضِ يَغْيِرُ الْحَقُّ وَطَلُّوا أَنَّهُمْ إِلَهَاتُ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٣٩﴾

فَأَخَذْنَاهُ وَخُودَهُ فَنَبَذْنَاهُ فِي الْيَمِّ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ﴿٤٠﴾

وَجَعَلْنَاهُمْ آيَةً يَذْعُرُونَ إِلَى النَّارِ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ لَا يُنصَرُونَ ﴿٤١﴾

وَأَنبَغْنَاهُمْ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا آيَةً وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ هُمْ مِنَ الْمَقْبُوحِينَ ﴿٤٢﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ مِنْ

¹ Алардын деңиз толкундарынын койнуунда аянычтуу олуп кетүүлөрү ушул дүйнөлүк жаза. Ал эми, аларга Акыреттик жаза да бар.

Туура Жол жана Нур кылып бердик, абалкы муундарды (жалпысынан) кыйратканыбыздан кийин.¹ Кана эми, (адамдар) ибарат-сабак алышса!

44. (О, Мухаммад!) Биз Мусага ишти (диинди) окум кылган мезгилде сен (Тур тоосунун) батыш тарабында жок болчусун. Жана сен (Биздин Мусага сүйлөгөнүбүздө) күбө да болгон эмессиң.²

45. Бирок (андан кийин) Биз эл-улуттарды жараттык. Алар (бири өткөндөн соң экинчиси келип) көп өмүр сүрүштү. Сен (о, Мухаммад!) Мадян элинин арасында туруп, аларга Биздин аяттарыбызды окуп берген да эмес болчусун. Бирок, Биз сени пайгамбар кылган элек. *(Ошондуктан, Биз үйрөткөн вахийден улам Мадян окуясын адамдарга айтып жатасың)*

46. Жана Биз (Мусага) сүйлөгөнүбүздө сен Тур тоосунун жанында жок болчусун. Бирок, сенден мурун (алыс жылдар бою) аларга эскертүүчү-пайгамбар келбей калган коомго (Курайш арабдарына) эскертүү беришинч үчүн, Раббин тарабынан ырайым-боорукерлик иретинде (сага ошол окуялар билдирилди). Кана эми, алар эскеришсе!

بَعْدَ مَا أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ الْأُولَىٰ بَصَائِرَ
لِلنَّاسِ وَهَدَىٰ وَرَحْمَةً لِّعَالَمِهِمْ
يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٤﴾

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْعُرَيْنِ إِذْ قَضَيْنَا إِلَىٰ مُوسَى
الْأَمْرَ وَمَا كُنْتَ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٤٥﴾

وَلَكِنَّا أَنشَأْنَا قُرُونًا فَتَطَاوَلَ عَلَيْهِمُ
الْعُمُرُ وَمَا كُنْتَ ثَاوِيًا فِي أَهْلِ مَدْيَنَ
تَمَلُّوْا عَلَيْهِمْ ءَايَاتِنَا وَلَكِنَّا كُنَّا
مُرْسِلِينَ ﴿٤٦﴾

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا
وَلَكِن رَّحْمَةً مِنَّا لِيَسْذَرَفُوكَ
مَا أَنذَرْتَهُمْ مِن نَّذِيرٍ مِّن قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ
يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٧﴾

1 Бул аяттагы «Китепти... абалкы муундарды кыйраткандан кийин бердик» деген сөзгө таянып, уламалар «Тоорат түшкөндөн баштап, пайгамбарды жалганчы кылган элдерге жалпы кыйратуучу азаптын түшүүсү токтогон. Анын ордуна Аллаһ момун пенделерге жихад амалын парыз кылган» дешет.

2 Анда, Мухаммад саллаллаху алайхи ва саллам Мусага вахий түшкөн окуяларды: Мадяндан кайтканын, отту коргонун, Аллаһ менен сүйлөшкөнүн жана башка аңгемелерин кайдап билди? Ооба. Аллаһ ага да вахий түшүрүп, Өзү билдирди.

47. Өз колдору менен жасаган кылмыштары себептүү аларга бир кайгы жеткенде «О, Рабби! Эгерде бизге бир элчи - пайгамбар жибергенинде, аяттарыңа ээрчимекпиз жана момундардан болмокпуз» дешпесе болгону.
48. Эми качан аларга (сен аркылуу) Биздин Акыйкатыбыз келгенде: «Кана эле, эгер бизге да Мусага берилген сыяктуу берилсе»¹ дешет. Алар мындан мурун Мусага берилген Тооратка да каапыр болушпады беле?! «Экөө (Кураан менен Тоорат) бири-бирине жардам берүүчү эки сыйкыр»- дешкен. Дагы айтышты: «Биз бардыгына ишенбейбиз!».
49. (Аларга) айт: «Анда өзүнөр Аллаһтын алдынан экөөсүнөн туурараак бир китеп алып келгиле, мен ошого ээрчийин, эгер чынчыл болсоңор».
50. Эгер сага жооп беришпесе, билгин, алар өз напси-каалоолоруна ээрчип жатышат. Аллаһ тарабынан келген Туура Жолго ээрчибей, өз напсинин каалосуна ээрчиген адамдардан көбүрөөк адашкан киши бар бекен?! Аллаһ, албетте заалым коомдорду Туура Жолго баштабайт!
51. Биз Сөздү (Кураанды) аларга бирин-бирине улап (бөлүп-бөлүп, акырындык менен) жеткирдик. Кана эми акыл насаат алышса!

وَلَوْلَا أَن تُصِيبَهُمْ مُّصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ
أَيْدِيهِمْ فَيَشْكُرُوا رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْنَا إِلَيْنَا
رَسُولًا فَتَتَّبِعَ إِتَيْنِكَ وَتَكُونُ مِنَ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالَ لَوْلَا
أَوْفَى بِمَا أَوْفَى مُوسَى أَوْ لَمْ
يَكُنْ مُرَافِقًا أَوْفَى مُوسَى مِنْ قَبْلُ قَالُوا
سِحْرَانِ تَظَاهَرَا وَقَالُوا إِنَّا بِكُمْ لَكَافِرُونَ ﴿٤٨﴾

قُلْ فَأْتُوا بِكِتَابٍ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ هُوَ أَهْدَى
مِنْهُمَا أَلْبَعْنَاهُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٩﴾

فَإِنْ لَمْ يَنْتَهِبُوا إِلَيْكَ فَأَعْلَمْنَا أَنَّمَا
يَتَّبِعُونَ أَهْوَاءَهُمْ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ
هَوَاهُ يَعْرِضْ هُدًى مِنَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ
لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٠﴾

﴿ وَلَقَدْ وَصَّيْنَاكَ لَهُمُ الْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ
يَتَذَكَّرُونَ ﴾ ﴿٥١﴾

1 Алардын кезектеги шылтоосу ушул: «Эгер Кураан дагы болук-болук болбой, Мусага берилген Тоорат сыяктуу бүтүн абалда түшсө ыйман келтирмекпиз»-дешет.

52. Кураандан мурун Биз Китеп (Тоорат жана Инжил) берген элдер ага (Кураанга) ыйман келтиришет.
53. Жана эгер аларга Кураан окуп берилчү болсо; «Биз буга ыйман келтирдик. Бул чынында Жаратканыбыздан келген Акыйкат. Биз мындан мурун да Аллахка моюн сунуучу (мусулман) болгонбуз» дешти.¹
54. Алар эки эсе сооп ала турган адамдар.² Себеби, алар сабыр кылышты, күнөө иштерди сооп иштер менен өчүрүп турушту жана Биз ырыскы кылып берген нерселерден ихсан кылышты.
55. Жана пайдасыз сөздөрдү укканда, ага көңүл бурушпай: «Бизге өз ишибиз, силерге өз ишиңер. Силерге салам болсун! Жана Биз наадандардан болууну каалабайбыз» дешти.³
56. (О, Мухаммад!) Сен өзүң сүйгөн адамдарды Туура Жолго баштай албайсың. Бирок, Аллах гана Өзү каалаган адамын Туура Жолго баштайт. Туура Жолго ылайыктарды Анын Өзү жакшы билет.

الَّذِينَ ءَاتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهِ هُمْ بِهِ
يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾

وَإِذَا بُعْثَ عَلَيْهِمُ الرُّسُلُ قَالُوا مَا نَجِدُ فِيهِ مِنْ
رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ ﴿٥٣﴾

أُولَٰئِكَ يُؤْتَوْنَ أَجْرَهُم مَّرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا وَيَنْدَرُونَ
بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةِ وَمَن آذَرَ قَوْمَهُ لِيُفْقَرُونَ ﴿٥٤﴾

وَإِذَا سَأَعُوا النَّاسَ لَعَنُوا أَعْرَضُوا عَنْهُ وَقَالُوا لَنَّا
أَعْمَالٌ وَلَكُم مَّا أَعْمَلْتُمْ سَلَمٌ عَلَيْكُمْ
لَا تَتَّبِعُوا الْهَيْهَلِينَ ﴿٥٥﴾

إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ
يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٥٦﴾

1 Курайш мушриктери эгер Кураанга ишенбеген болсо, Тоорат окуган еврейлер менен Инжил окуган христиандардан кээ бирөөлөрү Кураанга ыйман келтиришкен. Анткени, алар өздөрүнүн ыйык китептеринде Кураан жөнүндө алдын ала айтылган кабарларды окушкан. Ал эми, бардык Пайгамбарларга түз-туура ээрчиген адамдар Ислам динине чейин деле мусулмандар болушкан.

2 Өздөрүнүн Пайгамбарларына жана китептерине ишенгендери үчүн бир сооп, ал эми, Мухаммад саллаллаху алайхи ва салам менен Кураанга ишенгендери үчүн экинчи сооп

3 Аларга кээ бир мушриктер жолугуп, азгырууга аракет жасаганда өшөгөнүшкөн.

57. Алар (мушриктер): «Эгер биз сени менен бирге Туура Жолго ээрчисек, жерибизден ажырап калабыз»-дешти.¹ Биз аларды (Ибрахим негиздеген) тынч Харамга жашатып койбодукбу? Ал шаарга түрдүү-түмөн мөмөлөр Бизден ырыскы болуп келет го! Бирок, алардан көпчүлүгү (муну) билишпейт.

58. Биз жашоосу ашып-ташкан (өнүккөн) нечендеген шаарларды (лаззаттарга берилип, Шариятты унутканда) кырып-жоюп салдык! Мына, алардын мекендери! Алардан кийин бир аз эле адамдарды айтпаганда, эч ким жашабай (ойрону чыгып) жатат! Аларга Биз мураскор болдук!²

59. Сенин Раббин эч бир шаарларды (н элинин) арасына Биздин аяттарыбызды окуп берүүчү бир пайгамбар жибермейинче кыйратпайт. Биз элдери (ошол пайгамбарга баш ийбей) заалым болгон шаарларды гана кыйратуучубуз.

60. Силерге (бул жашоодо) берилген нерселер дүйнө жашоосунун пайдалары жана кооздуктары гана. Ал эми, Аллаһтын алдындагы (Бейиш) жакшы жана түбөлүктүү. Акылыңарды иштетпейсиңерби?!

وَقَالُوا إِن نَّتَّبِعِ الْهُدَى مَعَكَ تَخْطِفُ مِنَّا أَرْضُنَا أَوْ نَكُونُ لَكُم مِّنَ الْغُلَامِ يَنْحَوِي إِلَيْهِ عُيُوتٌ مُّكْتَرَةٌ عَلَىٰ عُيُوتِنَا مِمَّنْ كَذَبُوا وَكَانُوا كَثْرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٧﴾

وَكُنَّا أَهْلُكُمْ نَمِينٌ قَرِيبٌ يَطْرُقُ مَعِيشَتَهُمْ فَمِنْ ذَلِكَ مَسَكْنُهُمْ لَمْ تَسْكَنْ مِنْ بَعْدِهِمْ إِلَّا قَلِيلًا وَكُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِينَ ﴿٥٨﴾

وَمَا كُنَّا رَبُّكَ مُهْلِكِ الْفَرَىٰ حَتَّىٰ يَبْعَثَ فِي أُمَمٍ أَسْمَاءَ سُلَاسِلًا يُتْلَوْ عَلَيْهِمْ أَيْنَأَ وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي الْفَرَىٰ إِلَّا وَأَهْلُهَا ظَالِمُونَ ﴿٥٩﴾

وَمَا أَوْفَيْتُمْ مِّن شَيْءٍ وَفُتِّعَ الْحَيَوةَ الدُّنْيَا وَزِينَتُهَا وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٠﴾

1 Анткени, Ислам жаңы келгенде Макка коомчулугу түп көтөрүлө ага каршы чыгышкан. «кимде-ким мусулман болсо, аны куугун-сүргүн кылабыз!» деп коркутушкан.

2 Курган сарайлары, жыйнаган мүлк-дүйнөсү ардактаган перзенттерине калбады. Перзенттери менен кошо опат болушту. Бардыгы Аллаһ Таалага калды!

61. Биз ага сонун жашоону (Бейништи) убада кылган жана ага (сөзсүз) жетүүчү киши бул дүйнөдө Биз ага пайдаларды (аябай) берип, кийин Кыямат Күндө (тозок үчүн) даярдалган кишиге окшойбу?!

62. Ал Күндө (Аллаһ) аларга айтат: «Силер (Мага шерик деп) ойлогон «кудайларыңар кана?!»

63. (Анан) Алардын үстүнө Сөз (азап) түшүүсү анык болуп калгандар¹: «О, Рабби! Мына бул биз азгырган кишилер, биз аларды Өзүбүз азгырылган сыяктуу азгырганбыз. Биз Сага Өзүбүздү (алардан) актайбыз. Алар Бизге ибадат кылышкан эмес»- дешет.

64. (Анан мушрик элдерге) айтылат: «Мага шерик кылган «кудайыңарды» (жардамга) чакыртыла!» Чакырышат. Бирок, аларга («кудайлары») жооп бербейт. Кийин алар азапты көрүшөт. Кана эми, алар (бул дүйнөдө) хидаят тапкан болушса!

65. Ошол Күнү (Аллаһ) аларга: «Пайгамбарларга эмне деп жооп берген элсңер?!» - дейт.²

66. Ал Күнү (коркуунун күчтүүлүгүнөн) аларга кабарлар билинбей калат жана бири-биринен да сурай алышпайт.

أَفَنُورِثُهُ وَرِثَتَهُ وَنَحْنُ أَحْسَنُ بِقِيَمِهِ كَمَا
مَنْعَهُ مَعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
مِنَ الْمُخَضَّرِينَ ﴿٦١﴾

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِي
الَّذِينَ كُنتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٦٢﴾

قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ رَبَّنَا هَؤُلَاءِ
الَّذِينَ أَغْوَيْنَا أَغْوَيْنَاهُمْ كَمَا غَوَيْنَا
ثُمَّ أَنَا إِلَهُكَ مَا كُنَّا إِبْرَاءَاقَ يَعْبُدُونَ ﴿٦٣﴾

وَقِيلَ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ فَدَعَوْهُمُ فَلَمْ
يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ وَرَأَوُا الْعَذَابَ لَوْ أَنَّهُمْ
كَانُوا يَهْتَدُونَ ﴿٦٤﴾

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ مَاذَا أَجَبْتُمُ
الْمُرْسَلِينَ ﴿٦٥﴾

فَتَعَيَّنَتْ عَلَيْهِمُ الْأَنْبَاءُ يَوْمَئِذٍ فَهُمْ لَا
يَتَسَاءَلُونَ ﴿٦٦﴾

1 Бул аяттагы азапка дуушар болушу анык болуп калгандар мушрик элдерди Аллаһка сыйынуудан азгырып, өздөрүнө сыйынга баштаган элбашылар, чоңдор, падышалар. Алар Аллаһка актанышып «аларды биз эмес, шайтан азгырган. Ал (шайтан) бизди да азгырган болчу» дешет. Бирок, бул актануу өтпөйт.

2 Бул суроо билбегенден эмес, тескерисинче, күнөөлүүнүн күнөөсүн мойнуна алдыруу үчүн берилген суроо.

67. Ал эми тооба кылып, салых амал жасаган (момун) кишилер (тозоктон) кутулуучулардан болушса ажеп эмес!
68. Сенин Раббиң Өзү каалаган нерсесин жаратат жана ыктыяр кылат. Алар (пенделер) үчүн ыктыяр жок.¹ Аллаһ алардын ширктеринен Аруу-Таза!
69. Жана сенин Раббиң алардын (пенделердин) көкүрөктөрү жашырган нерселерди да, ашкере кылган нерселерди да билип турат.
70. Ал – Аллаһ! Өзүнөн башка сыйынууга татыктуу кудай жок! дүйнө-акыретте мактоолор жалгыз Өзүнө! Өкүм дагы Өзүнүн колунда! Жана Өзүнө кайтасыңар!
71. Айт (оо, Мухаммад): «Эмне дейсиңер, эгер Аллаһ силердин үстүңөрдө түндү Кыямат күнүнө чейин кеткис (түбөлүк) кылып койсо, Аллаһтан башка кайсы «кудайыңар» силерге нур келтире алат? Эми (акыйкатты) укпайсыңарбы?!»
72. Айткын: «Эмне деп ойлойсуңар, эгер Аллаһ үстүңөрдөгү күндүздү тээ Кыяматка чейин түбөлүк кеткис кылып койсо, силер эс ала турган түндү Аллаһдан башка кайсы

فَأَمَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَقَعِيَ أَنْ
يَكُونَ مِنَ الْمُغْلَبِينَ ﴿٦٧﴾

وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ مَا كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ
سُبْحَانَ اللَّهِ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٨﴾

وَرَبُّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا
يُعْلِنُونَ ﴿٦٩﴾

وَهُوَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْخُسُوفُ الْأُولَى
وَالْآخِرَةُ وَاللَّهُ الْخَكِيمُ وَاللَّهُ يُرْجِعُ شَيْءًا ﴿٧٠﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ اللَّيْلَ
سَرْمَدًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ
يَأْتِيكُمْ بِضِيَاءٍ أَوْ لَاسَمْعُونَ ﴿٧١﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ
سَرْمَدًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ
يَأْتِيكُمْ بِاللَّيْلِ تَسْكُوتُ فِيهِ أَفَلَا
تُبْصِرُونَ ﴿٧٢﴾

1 Иисаи бул дүйнөдө жол тандоодо ыктыярдуу. Кааласа Ислам жолун тандайт. Кааласа башка азгырык жолдорду тандайт. Ал эми, Өз эрки, ыктыяры менен Исламды тандап, аны Диним деп, мыйзамдары ак, Кураан өкүмү адилет деп ишенген соң андан ыктыяр кетет. Эми ал оюна келген ар нерсени жасай бербейт. Кураандын буюрганын гана жасайт. Кээде анын напсиси каалаган нерсе Аллаһ каалаган нерсеге карама-каршы келип калса, өзүнүн каалосун Кураандын каалосуна моюн суңдурут.

«кудайыңар» келтирмек?!

Акылыңарды иштетпейсиңерби?

73. Силер анда эс алууңар үчүн жана Өзүнүн пазилетинен издешиңер (тиричилик кылышыңар) үчүн Түн менен Күндүздү жаратып койгону Аллаһтын ырайымдуулугунан. Кана эми, шүгүр кылсаңар!

74. Жана ошол Күнү (Аллаһ) аларга: «Силер (шерик деп) күмөн кылган Менин «шериктерим» кана?»-дейт.

75. Анан Биз ар бир үмөттөн бир күбөнү (өздөрүнүн пайгамбарын) чыгарып (анын көзүнчө мушрик болгондорго): «Далилиңерди алып келгиле» дейбиз.¹ Анан алар Акыйкат (кудайлык) Аллаһка гана таандык экенин билип алышат. Өздөрү ойлоп тапкан «кудайлары» жок болуп кетет.

76. Чынында, Каарун² Мусанын коомунан болгон. Ал аларга (өз элине) зулумдук көргөздү. Биз ага ачкычтары эле (он кишилик) күчтүү жамаатка оор жүк болчудай казыналарды берген элек. Бир кезде коому ага (мындай) деди: «Оолукпагың, Аллаһ оолуккандарды сүйбөйт!»

77. «Аллаһ сага берген байлык менен Акырет коргонун талап кылсаңчы! Бирок, бул дүйнөдөн да насибинди

وَمِنْ رَحْمَتِهِ جَعَلْ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ
لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ
وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٧٣﴾

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَلَمْ يُشْرِكُوا بِي الَّذِينَ
كُنتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٧٤﴾

وَنُرْعَاكَ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا فَقُلْنَا هَاتُوا
بُرْهَانَكُمْ فَقِيلُوا لَا بَالُ لَنَا بِالْحَقِّ وَاللَّهُ
وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٧٥﴾

﴿إِنْ قُلْتُمْ كُنْتُمْ مِنْ قَوْمٍ مُوسَىٰ فَبَعَثْنَا عَلَيْهِم
وَهَّاتِيئْتَهُ مِنَ الْكُنُوزِ مَا يُنَافِقُهَا لَنُؤْثِرَ
بِالْعَصِيَّةِ أُولَئِكَ أَقْوَمُ إِذْ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ لَا تَفْرَحْ
إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْفَرِحِينَ ﴿٧٦﴾

وَأَتَّبَعْنَا فِي مَا هَدَانَا اللَّهُ الْأَنْزَارَ وَتِلْكَ
أَنْزَارُ الْفِتْنَةِ وَلِلَّهِ الْآخِرَةُ وَالْأُولَىٰ
وَنَحْنُ خَائِرُ الْأُمَّةِ وَالْحَسَنُ الْفَرِحِينَ ﴿٧٧﴾

1 Аларга «Аллаһтан башка, өзүңөр кудай деп ишенген, сыйынган, алардан жардам, перзент, жакшылык сураган жана өзүңөр менен Аллаһтын арасына ортомчу кылган «кудайыңардын» чыныгы кудай экенине далил алып келтирсе» деп айтылат.

2 Каарун Муса алейхис саламдын коомунан болгон бай киши. Ал дүйнө байлыгына манчыркап, оолугуп, Аллаһты унутканда Аллаһ Таала ага аянычтуу азап жиберген.

унутпа! Аллаһ сага ихсан
(жакшылык) кылган сыяктуу, сен
да (элдерге, динге) ихсан кыл!
Жер бетинде бузукулукту издебе!
Аллаһ бузукуларды сүйбөйт!»¹

78. (Каарун) айтты: «Бул байлыктар
өзүмдүн билермандыгым себептүү
берилген». Ал билбейт беле,
Аллаһ андан мурунку муундардан
андан да күчтүү, андан да бай
адамдарды кыйратып салганын?!
(Булар сыяктуу) күнөөкөр адамдар
күнөө-кылмыштарынан суралып
отурбайт!²

79. Каарун зыйнаттары менен элине
чыкканда, дүйнө жашоосун(ун
ырахат-жыргалын) каалагандар:
Кана эми, бизге да Каарунга
берилгендей нерселер берилсе! Ал
улук кут-насиптин ээси!»- дешти.

80. Ал эми, илимдүү адамдар болсо:
«Азап болсун силерге, ыйман
келтирип, салих амал кылгандар
үчүн Аллаһтын (акыреттик) сообу
жакшы го! Аллаһтын сообуна
сабыр кылгандар гана жетет!»
(дешти)

81. Анан Биз аны (Каарунды) коргону
менен кошуп жерге жуткуруп
жибердик! Ага Аллаһтан (коргоп)
жардам берүүчү жамаат болбоду!

أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ وَلَا تَبْتَغِ الْقَسَادَ فِي الْأَرْضِ
إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴿٧٨﴾

قَالَ إِنَّمَا أُوتِيَهُ عَلَىٰ عِلْمٍ عِنْدِي أُوتِيَكَم
أَنَّ اللَّهَ قَدْ أَهْلَكَ مِنْ قَبْلِهِ مِنَ الْقُرُونِ مَنْ
هُوَ أَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً وَأَكْثَرُ جَمْعًا وَلَا يُسْأَلُ
عَنْ دُونِهِمُ الْمُجْرِمُونَ ﴿٧٩﴾

فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ قَالَ الَّذِينَ
يُرِيدُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا إِنَّا كُنَّا بِمَا تُكَسِبُونَ
أَوَّلِينَ قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُوا
أَوَّلَ مَا رَأَيْتُمْ فَكُنْتُمْ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٨٠﴾

وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَيَلَذُّ قُرْآنُ اللَّهِ
خَيْرٌ لِّمَنْ ءَامَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا وَلَا
يُلْقِيهَا إِلَّا الضَّالُّونَ ﴿٨١﴾

فَنَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ مَا يَدَّبَّرُوا مِنَ الْأَرْضِ
فَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ فَتْحٍ بِقُدْرَةِ اللَّهِ
وَمَا كَانَ مِنَ الْمُتَصِيرِينَ ﴿٨٢﴾

1 Бул аят исламдын байлык-мүлккө болгон көз карашын чагылдырат. Байлык-бул Аллаһтын мүлкү. Демек, эң оболу адам байлыгын Дин жолуна, анын өнүгүп-өсүүсүнө жумшаш керек. Бирок, дүйнөдөн өз насибин унутпай, жакшы жеп-ичип, кооз кийинип жүрсө күнөө жок. Байлыкты эң качан бузукулук жолуна иштетпеш керек. «Аллаһ бузукуларды сүйбөйт!» Бай адамдар Каарун сыяктуу «бул байлыкты Өзүмдүн кыйындыгыман тапкам» деп мактанбасын

2 Суралса да, билинген күнөөсү үчүн казакка алынып суралат жана тозокко ыргытылат!

Жана анын өзү да (азапты)
жеңүүчүлөрдөн болгон жок.

82. Кечээ гана анын (коомдогу) ордуна тамшанган адамдар: «О-о-о! Аллах пенделеринин арасынан Өзү каалагандарына гана ырыскыны кенен жана ченеп берет турбайбы?! Эгер Аллах бизге жакшылык кылбаганда (кечээки сөзүбүз үчүн) бизди деле жерге жуткуруп жибермек! Ой, тобо-о! Каанырлар (Аллахтын азабынан) кутулбайт турбайбы?!»-деп калышты.

83. Биз тиги жактагы Акырет коргонун жер бетинде бузгунчулук жана текеберленүүнү каалабаган (момун) адамдар үчүн (насип) кылабыз. Акыбет такыба кишилер үчүн!

84. Ким (Акыретке) сооп-жакшылык алып келсе, ага (өзү алып келген) жакшылыгынан жакшыраак сыйлыктар берилет. Ал эми, кимде-ким жамандык (күноо) алып келсе, жамандык жасагандар өз кылмыштарына гана жараша жаза алышат.

85. (О, Мухаммад!) Чынында, сага Кураанды парыз кылган Зат сени (жана бардык адамдарды) эч шексиз кайтчу жерге (Акыретке) кайтарат. Айткын: «Менин Раббим ким Туура Жол алып келгенин жана ким апык адашуучулукта болгонун эң жакшы билет».

86. Сен (о, Мухаммад), өзүңө Китеп түшүрүлүүсүн оюңа да келтирген эмес болчусуң. Бирок, (бул) Раббинден Ырайым болду. Эми

وَأَصْبَحَ الَّذِينَ تَمَنَّوْا مَكَانَهُ بِالْأَمْسِ يَقُولُونَ وَيُكَفِّرُ اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَوْلَا أَن مِّنَ اللَّهِ عَلَيْنَا لَخَسَفَ بِنَا وَتَكَانَتْهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ ﴿٨٢﴾

ذَٰلِكَ الَّذِي أَلَّاخِرَةُ تَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٨٣﴾

مَن جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِّمَّا وَرَمَىٰ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٨٤﴾

إِنَّ الَّذِي قَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَادُّهُ إِلَىٰ مَعَادٍ قُلْ رَّبِّي أَعْلَمُ مَن جَاءَ بِالْهُدَىٰ وَمَن هُوَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٨٥﴾

وَمَا كُنْتَ تَرْجُو أَن يُخْلَقَ إِلَيْكَ الْكِتَابُ إِلَّا رَحْمَةً مِن رَّبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِيرًا

сен каапырларга жардамчы
болбо!

لِّلْمُكَفِّرِينَ ﴿٥٧﴾

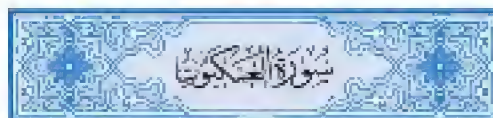
87. Сага (бекем, өзгөргүс болуп)
түшүрүлгөндөн кийин Аллаһтын
аяттарынан (каапырлар) сени
тосуп койбосун!¹ Жана Раббиңе
гана дуба (ибадат) кылып, эч качан
мушриктерден болбогун!

وَلَا يَصُدُّكَ عَنْ ءَايَاتِ اللَّهِ بِعَدَاةٍ إِذْ أُنْزِلَتْ
إِلَيْكَ ۖ وَأَذِعْ إِلَى رَبِّكَ ۖ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ
الْمُشْرِكِينَ ﴿٥٨﴾

88. Аллаһка шерик кылып башка
«кудайга» сыйынба! Эч бир илах-
кудай жок, Бир Өзү гана бар!
(Себеби) бардык нерсе жок болот,
Бир Жүзү (Өзү) гана (түбөлүк)
калат! Өкүм жалгыз Өзүнө
таандык! Жана бардыгыңар Өзүнө
кайтарыласыңар!

وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ ۖ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۚ
كُلُّ شَيْءٍ وَهَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ ۚ لَهُ الْحُكْمُ
وَالِيهِ تُرْجَعُونَ ﴿٥٩﴾

¹ Жер бетинде текеберлик кылууну каалагандар сага келип «Аллаһтын өкүм-аяттарын көс тур. Мына бул биздин ойлорубузду ишке ашыралы» деп, сени Аллаһтын аяттарынан тосуп койбосун! Сен алардын каалоолоруна ээрчип, аяттарды өзгөртүп же сатып койбогун!

29 «Анкабут» сүрөсү¹

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллаһтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Алиф. Лам. Мим.
2. Адамдар «ыйман келтирдик» деп айтса эле, (ар түрдүү машакаттар менен) сыналбай калабыз деп ойлошобу?
3. Чынында Биз алардан мурункуларды да (чоң машакаттар менен) сынаганбыз. Натыйжада Аллаһ («ыймандуубуз» деген сөздөрүндө) чынчыл болгондорду да билип алат, жалганчыларды да билип алат.
4. Жаман (күнөө) иштерди жасаган адамдар Бизден кутулуп кетебиз деп ойлошобу?! Алардын чечимдери кандай жаман!
5. Ал эми, ким (Кыяматта) Аллаһка жолугуудан үмүт кылса, Аллаһтын (Кыяматка) белгилеген убактысы (сөзсүз) келүүчү. Жана Ал Угуучу, Билүүчү.
6. Жана ким (өз напсисине, шайтанга жана Аллаһтын душмандарына каршы) жихад кылса, өзүнүн пайдасына жихад кылганы. Чынында, Аллаһ ааламдардан Беймуктаж.²

الْعَمَّ

أَحْسِبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا
ءَامَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ ﴿١﴾

وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ
صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ ﴿٢﴾

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ أَنْ
يَسْفِهُنَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٣﴾

مَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ اللَّهِ فَإِنْ أَجَلَ اللَّهُ لَكَ
وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٤﴾

وَمَنْ جَاهَدَ فَإِنَّا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ
عَنِ الْعَالَمِينَ ﴿٥﴾

1 Бул сүрө Мааккада түшкөн. 69 аяттан турат. «Анкабуттун» мааниси «Жөргөмүш»

2 Аллаһ пендесинин жихад кылуусуна да муктаж эмес. Ал жихад кылып кыйналса, жадагалса, жанын жоготсо да, өз жанынын пайдасы: убактылуу жапа азаптуу дүйнөдөн кетип, түбөлүк Бейишке жетишет.

7. Биз ыйман келтирип, салих амалдарды аткарган момундардын күнөөлөрүн өчүрүп, жасаган амалдарынан жакшыраак сыйлыктар менен сыйлайбыз.
8. Жана Биз инсанга, ата-энесине жакшылык кылуусун буюрдук. Анан эгер сенин ата-энең өзүн билбеген бир нерсени Мага шерик (кудай) кылышына сени кыйначу болсо, аларга моюн сунбагын. Менин Өзүмө гаңа кайтасыңар. Анан Мен силерге жасаган амалыңардын кабарын беремин.
9. Ыйман келтирип, жакшы амалдарды жасаган адамдарды салих (бейиши болгон) адамдардын катарына кошобуз.
10. Адамдардын арасындагы кээ бирөөлөр «Аллаһка ыйман келтирдик»-дешет. Бирок, Аллаһтын жолунда бир азапка жолугуп калчу болсо, адамдардын сыноосун Аллаһтын азабындай кабыл алат. Ал эми, эгер Раббин тарабынан (мусулмандарга) жениш келип калса дароо «Биз силер менен бирге болчубуз» дешет. Аллаһ ааламдардын (адамдардын) көкүрөгүндөгү (жашырган) нерселерин билбейт бекен?!
11. Аллаһ (чындап) ыйман келгиргендерди да, (эки жүздүү) мунафыктарды да анык билип турат!
12. Каапырлар ыймандууларга: «Биздин жолубузду ээрчигиле. Күнөө ишиңерди (мына) биз моюнга алабыз» дешет. Алардын

وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَحْسَنَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٧﴾

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَلَدَيْهِ خَيْرًا وَإِنْ جَاهَدَاكَ لِتُشْرِكَ بِي، مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا إِلَىٰ مَرْجِعِكَ وَأَنْتَ كَرِيمٌ ﴿٨﴾

وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي الصَّالِحِينَ ﴿٩﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ ءَامَنَّا بِاللَّهِ فَإِذَا أُوذِيَ فِي اللَّهِ جَعَلَ فِتْنَةً لِلنَّاسِ كَذَّابٌ أَفْوَاهٌ وَلَئِنْ جَاءَ نَصْرٌ مِّن رَّبِّكَ لَيَقُولُنَّ إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ أَوَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِمَا فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ ﴿١٠﴾

وَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْمُنَافِقِينَ ﴿١١﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا وَلْنَحْمِلْ خَطَايَكُمْ وَمَا

каталарынан эч нерсени өз
моюндарына алышпайт.¹ Чынында,
алар-жалганчылар!

13. Жана алар (азгыргандар)
өздөрүнүн күнөөсүн да көтөрөт,
өз күнөөлөрү менен бирге башка
күнөөлөрдү да көтөрөт жана
Кыямат Күнү ойлоп тапкан
күнөөлөрү жөнүндө сурак
беришет.
14. Биз Нухту өз коомуна пайгамбар
кылып жибердик. Ал элинин
арасында элүү жылы кем миң жыл
турду.² Анан аларды заалым болуп
турган жеринде топон суу каптады.
15. Кийин Биз аны (Нухту) жана
кемедегилерди куткардык
жана кемени (бүт) ааламдарга
(кудуретибизден) белги кылдык.
16. Жана Биз Ибрахимди да
(пайгамбар кылып жибердик). Бир
кезде ал өз коомуна: «Аллаһка
гана сыйынгыла! Андан такыба
кылгыла! Эгер билсеңер, ушунуңар
өзүңөргө жакшы.
17. Чынында, силер Аллаһтан башка
буттарга ибадат кылып, (аларды
«кудай» деп атап) жалаа жаап
жатасыңар! Аллаһтан башка силер
сыйынып жаткан «кудайыңар»
силерге ырыскы берүүгө да
кудуреттүү эмес! Ырыскыны
Аллаһтан сурагыла жана Өзүнө

هُم بِحِيلِهِمْ مِنْ حَقَائِبِهِمْ مِنْ شَيْءٍ
إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٣﴾

وَلَيَحْمِلُنَّ أَثْقَالَهُمْ وَأَثْقَالًا مَعَ أَثْقَالِهِمْ
وَلَيَسْئَلُنَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَمَّا كَانُوا
يَفْتَرُونَ ﴿١٤﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ قَالَتْ فِيهِمْ
أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا فَأَخَذَهُمُ
الطُّوفَانُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٥﴾

فَأَنجَيْنَاهُ وَأَصْحَابَ السَّفِينَةِ وَجَعَلْنَاهَا
آيَةً لِّلْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

وَإِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ
ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٧﴾

إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا
وَتَخْلُقُونَ إِفْكًا إِنَّ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ
دُونِ اللَّهِ لَا يَسْمِعُونَ لَكُمْ رِزْقًا فَاتَّقُوا
عِنْدَ اللَّهِ الرِّزْقَ وَاعْبُدُوهُ وَاشْكُرُوا
لَهُ ۥ إِنَّهُ سَمِيعٌ ﴿١٨﴾

1 Кыяматта ар бир адам өзү үчүн жооп берет. Ошондуктан «мен жооп беремин» дегендерге ишенбеш керек. Бирок, кайсы бир азгыруучу бирөөнү же бир элди азгырса, өз күнөөсүнө кошуп азгырылгандардын күнөөсүн да көтөрөт. Бул жерде түшүнүш керек болгон нерсе, азгырылгандар күнөөдөн кутулушпайт.

2 Ушунун аралыгында тынымсыз даават кылды. Заалым эл, кайра өзүн мыскылдап, кордоп, зулум көргөздү. Нух аларды каргап дуба кылды.

гана ибадат кылып, жалгыз Өзүнө шүгүр кылгыла! (Анткени,) Өзүнө гана кайтып барасыңар!

18. Эгер (мени) «жалганчы» десеңер, силерден мурунку (кааныр) элдер дагы (өз пайгамбарын) «жалганчы» дешкен. Пайгамбардын милдети болгону анык жеткирип коюудан гана турат».

19. Алар (инсандар) Аллах жаратылышты алгач ирет кандай жаратканына карап көрүшпөйбү? Анан (алардын бардыгын) кайра жаратат. Чынында, бул Аллах үчүн жеңил.

20. Айт, (о, Мухаммад): «Жер бетинде кезип жүрүп, (Аллах) жаратылышты (калк-калайыкты) абалкы ирет кантип жаратканына назар салгыла! Кийин Аллах (аларды Акыретте) экинчи ирет пайда кылат. Аллах ар нерсеге Кудуреттүү!»

21. Ал (Аллах) каалаган пендесине азап берет. Каалаганына ырайым көргөзөт. Силер Анын Өзүнө гана кайтарыласыңар.

22. Силер жерде да, асманда да Аллаһтан кутула албайсыңар! Силерге Аллаһтан башка дос-жардамчы жок!

23. Аллаһтын аяттарына жана Ага жолугууга ишенбеген адамдар гана Менин ырайым-рахматымдан бейнасиб калышат жана ошолорго гана жан ооруткан азап бар!

24. Ага (Ибрахимге) коомунун берген жообу: «Аны өлтүргүлө

وَإِنْ تُكَذِّبُوا فَقَدْ كَذَّبَ أُمَمٌ مِّن قَبْلِكُمْ وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿١٨﴾

أَوَلَمْ يَرَوْا كَيْفَ يُبْدِئُ اللَّهُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ثُمَّ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿١٩﴾

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ ثُمَّ اللَّهُ يُنشِئُ النَّشْأَةَ الْآخِرَةَ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٠﴾

يُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَيَرْحَمُ مَن يَشَاءُ وَإِلَيْهِ تُقَابُونَ ﴿٢١﴾

وَمَا أَنتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٢٢﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَلِقَائِهِ أُولَٰئِكَ يَكُونُونَ لِرَحْمَتِي وَأَوْلِيَاتِكَ لَهْمُ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٣﴾

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا

же болбосо, өрттөп салгыла» деп айтуудан башкача болбоду. (Ибрахимди улуу отгун ичине ыргытышты. Бирок) Кийин аны Аллах отгон (аман-эсен) куткарып алды. Албетте, бул окуяда ыймандуу коом үчүн (кудуретибизге) белгилер бар.

25. Жана ал айтты: «Силер дүйнө жашоосунда өз ара бири-бириңерди сүйүү үчүн, Аллахтан башка буттарды (кудай кылып) кармадыңар. Кийин Кыямат Күнү болсо, бири-бирине каапыр (каршы) болушуп, наалат айтышат. Силердин жайыңар тозок жана силерге эч бир жардамчы болбойт!

26. Андан соң, (Ибрахимге агасынын уулу) Лут ыйман келтирди. Жана (Ибрахим) айтты: «Мен Раббим (бүлөргөн) тарапка кетемин. Чынында, Ал (Аллах) - Кудуреттүү, Даанышман!»

27. Жана Биз ага Исхак менен Якубду белек (перзент жана небере) кылып бердик. Анын урпактарынын арасында пайгамбарлык жана Китеп (пайда) кылдык. Жана ага дүйнөдө өз сыйлыгын бердик. Ал Акыретте да салих кишилерден.

28. Жана Лутту (да пайгамбар кылып жибердик). Бир кезде ал коомуна: «Силер өзүңөрдөн мурун өткөн ааламдардан эч ким жасабаган бузук ишти жасап жатасыңар:

29. Эркектерге (артынан) келе жатасыңар, жол тосуучулук кылып жатасыңар жана чогулган жериңерде күнөө иштерди жасап

أَفْسَلُوهُ أَوْ حَبِرْهُ فَأَنجَاهُ اللَّهُ مِنَ النَّارِ
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٢٥﴾

وَقَالَ إِنَّمَا اتَّخَذْتُم مِّن دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا
مَّوَدَّةَ بَيْنِكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُم بِبَعْضٍ
وَيَلْعَنُ بَعْضُكُم بَعْضًا وَمَأْوَاكُمُ
النَّارُ وَمَا لَكُم مِّن نَّصِيرِينَ ﴿٢٦﴾

﴿فَقَامَ لَهُ لُوطٌ وَقَالَ إِنِّي مُهَاجِرٌ
إِلَى رِبِّي إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ ﴿٢٧﴾

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ
وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِ النُّبُوَّةَ
وَالْكِتَابَ وَءَاتَيْنَاهُ إِجْرًا فِي الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ لِمَنِ الصَّالِحِينَ ﴿٢٨﴾

وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ إِنَّكُمْ لَأَنْتُمْ
الْفَاحِشُونَ مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِّنَ
الْعَالَمِينَ ﴿٢٩﴾

إِنَّكُمْ لَأَنْتُمْ الرِّجَالُ وَتَقَطُّعُونَ السَّبِيلَ
وَأَنْتُمْ فِي نَادِيكُمْ الْمُنْكَرِ فَمَا كَانَ

жатасыңар! (Каапыр, бузук, бачабаз) коомунун жообу: «Эгер чынчылардан (пайгамбарлардан) болсоң, биздин үстүбүзгө Аллаһтын азабын түшүрчү!»- деген сөздөр гана болду.

30. (Анда Лут): «О, Раббим! Бузулган коомго каршы мага жардам бер!»- деди.

31. Биздин (периште) элчилерибиз Ибрахимге (перзент көрүшү жөнүндө) кушкабар алып келген учурда (ага): «Биз мына бул шаардын элин кыйратуучуларбыз. Чынында, анын элдери заалым болуп кетишиптир»- дешти.¹

32. «Ал шаардын ичинде Лут бар го!»- деди (Ибрахим). «Ал жерде ким бар экенин (сенден) жакшыраак билебиз. Биз Лут менен үй-бүлөсүн куткарабыз. Бирок, анын аялын гана куткарбайбыз. Ал кыйроочулардан болду.

33. Жана качан Биздин периште-элчилерибиз (сулуу жигиттердин түспөлүндө) Лутка келген учурда, булар себептүү жаман абалга түшүп, жүрөгү кысылды.² Алар (Лутка өздөрүн таанытып): «Коркпогун жана кана болбогун. Биз сени жана үй-бүлөңдү – бир аялыңдан башкасын – куткарабыз. (Ал эми, аялың) кыйроого учурай тургандардан болду.

جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَتَيْنَا بِعَذَابِ اللَّهِ
إِنْ كُنْتُمْ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٣٠﴾

قَالَ رَبِّ انصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِينَ ﴿٣١﴾

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَى
قَالُوا إِنَّا مُهْلِكُوا أَهْلَ هَذِهِ الْقَرْيَةِ
إِلَّا أَهْلَهَا كَانُوا ظَالِمِينَ ﴿٣٢﴾

قَالَ إِن فِيهَا لِلْكَافِرِينَ وَلُوطًا
فِيهَا لَنُجِيبَنَّهٗ وَأَهْلَهُ إِلَّا أَمْرًا
كَانَتْ مِنَ الْغَابِيَةِ ﴿٣٣﴾

وَلَمَّا أَنْ جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِيقًا
بِهِمْ وَصَافٍ بِهِمْ ذُرِّيَّتًا وَقَالُوا لَا تَخَفْ
وَلَا تَحْزَنْ إِنَّا مُنْقِظُكَ وَأَهْلَكَ إِلَّا
أَمْرًا كَانَ مِنَ الْغَابِيَةِ ﴿٣٤﴾

1 Эки периште Лут коомуна азап алып келишкен. Ошол эле мезгилде алар жол үстүндө Ибрахимге жолугуп, Аллаһ дайындаган кушкабарды билдирүү үчүн адам кейпинде анын үйүнө киришкен.

2 Бачабаз коомун бул эки сулуу жигиттин келгенин билип калса соо койбойт деп ойлогон. Себеби, булардын периште экенин азырынча билелек болчу.

34. Албетте биз бул (бузулган) шаардын үстүнө, жасаган бузукулуктарынын жазасына асмандан азап түшүрөбүз»- дешти.¹
35. Биз ал шаардын (кээ бир жерлерин) акылдуу адамдарга (кудуретибизден) белги болсун деп жөн койдук.
36. Мадянга өз бир туугандары Шуайбды (пайгамбар кылып жибердик). Ал айтты: «О, коомум! Аллахка гана ибадат кылгыла! Акырет Күндөн үмүт кылгыла! Жана жер бетинде бузукулук менен аракеттенбегиле!»²
37. Бирок, аны «жалганчы» дешти. Ошондон соң аларды (катуу айкырык аралашкан) жер титирөө кармап, чөгөлөгөн бойдон кыйрап калышты.
38. (Ошондой эле) Аад, Самуд элдерин да (кыйраттык). Силерге алардын жашаган орундары(нын ойрондолгон издери) анык билинип турат. (Кыйраган себептери) шайтан аларга (бузук) иштерин кооздон көргөзгөн жана (ак) жолдон тоскон. Жана алар акыл-эси жайында эле.³

إِنَّا مَزَلْنَاهُمْ عَلَىٰ أَهْلِي هَٰذِهِ الْقَرْيَةِ رِجْرًا
مِّنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٣٤﴾

وَلَقَدْ تَرَكْنَاهُمْ إِنَاءَ آيَةٍ بَّيِّنَةٍ لِّقَوْمٍ
يَعْقِلُونَ ﴿٣٥﴾

وَالَّذِي مَدَرْنَا أَحَابَهُمُ شُجَبًا فَنَاقَالَ يَقْتَرِبُونَ
أَعْبُدُوا اللَّهَ وَأَرْجُوا الْيَوْمَ الْآخِرَ وَلَا
تَعْتَوُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٣٦﴾

فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا
فِي دَارِهِمْ جَثِيمِينَ ﴿٣٧﴾

وَعَادًا وَثَمُودًا وَقَدْ تَبَيَّنَ لَكُم مِّن مَّسَٰكِينِهِمْ ذُرِّيَّتُ لَّهُمْ
الشَّيْطَانُ أَغْوَيْنَاهُمْ فَوَصَدَهُمْ عَنِ
السَّبِيلِ وَكَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ ﴿٣٨﴾

1. Периштелер Аллахтын буйругу менен асмандан таш жаадырып, бардык бузукуларды кыйратты. Жебирейил периште бузукулардын жерин оодарып салды. Бардыгы жер түбүндө калышты.

2. Шуайбдын коому таразадан алдоо жана соодадагы башка арам иштер менен бузулган жана Акыретке ыйман келтирбеген адамдар эле.

3. Алардын акыл-эси жайында болгон. Күнөө ишке, көрүп, билип туруп барышкан. Эч ким эч кандай таасир менен алардын акылын уурдап албаган. Болгону, Шайтан аларга күнөө иштерин кооз коргозгон. Демек, алар Кыяматта «билбей калыптырбыз» деп шылтоо-себеп айта албайт.

39. (Жана Биз) Каарун, Фираун, Хаамандарды да (кыйраттык). Аларга Муса анык аят-далилдер алып келген. Бирок, жер бетинде текеберленишти. Жана (баптарына Аллаһтын азабы келгенде) качып кутулуучулардан болбоду.
40. Бардыгын өз күнөөлөрү себептүү азапка дуушар кылдык: Кээ бирөөсүнө таш-жамгыр жаадырдык, кээ бирөөлөрүн ачуу айкырык кыйратты, кээ бирөөсүн жерге жуткурдук жана кээ бирин (сууга) чөктүрдүк. (Демек) Аларга Аллаһ зулум кылбады. Бирок, өздөрүнө-өздөрү зулум кылышты.
41. Аллаһтан башка («кудайларды») дос-башчы туткан адамдардын мисалы (өзүнө ичке желелерден) үй куруп алган жоргөмүшкө окшойт.¹ Алар (мушриктер) эгер билсе, үйлөрдүн эч алсызы жоргөмүштүн үйү.
42. Албетте, Аллаһ алар дуба (ибадат) кылып жаткан башка «кудайлары(ын)» алсыздыгын билет. Жана Бир Өзү гана Кудуреттүү, Даанышман!
43. Биз адамдарга мына ушул мисалдарды келтирдик. Аларды акылдуу инсандар гана түшүнөт.
44. Аллаһ асмандарды жана Жерди акыйкат менен жаратты. Чынында, бул нерседе ыймандуу адамдар үчүн (Биздин кудуретибизге) белги бар.

وَقَرُّوْنَ وَفَزَعُوْا وَهَمَلْنٰ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ
مُّوْسٰى بِالْبَيِّنٰتِ فَاٰتَسْتَكْبَرُوْا فِى
الْاَرْضِ وَمَا كَانُوْا سٰغِيّٰتٍ ﴿٣٩﴾

فَاَمَّا اَخَذْنَا مِنْهُمُ اثْمًا فَمِنْهُمْ مَنْ اَرْسَلْنَا
عَلَيْهِ حَاصِبًا وَمِنْهُمْ مَنْ اَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ
وَمِنْهُمْ مَنْ حَسَفْنَا بِهٖ الْاَرْضَ وَمِنْهُمْ
مَنْ اَعْرَفْنَا وَمَا كَانِ اللّٰهُ لِيُظْلِمَهُمْ وَلٰكِنْ
كَانُوْا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ ﴿٤٠﴾

مَثَلُ الَّذِيْنَ اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ
اَوْلِيَآءَ كَمَثَلِ الْعَنَكَبُوْتِ اتَّخَذَتْ
بَيْتًا وَّاِنْ اَوَّهْتَ الْبُيُوْتُ لَيَسْمَعُنَّ
الْعَنَكَبُوْتُ لَوْ كَانُوْا يَعْلَمُوْنَ ﴿٤١﴾

اِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِهٖ مِنْ
شَيْءٍ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿٤٢﴾

وَبَلَدَ الْاَمَثَلِ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ وَمَا
يَعْقِلُهَا اِلَّا الْعٰلِمُوْنَ ﴿٤٣﴾

خَلَقَ اللّٰهُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ
اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِّلْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٤٤﴾

¹ Жоргөмүштүн желе-уясы аны зыяндан сактай албаганы сыяктуу мушриктердин кудайлары да аларды эч кандай зыяндан сактай албайт.

45. (О, Мухаммад!) Өзүңө вахий кылынган Китепти (Кураанды адамдарга) окуп бер жана намазды (калтырбай) орундат. Чынында, намаз бузук жана күнөө иштерден кайтарат. Аллаһты зикир кылуу эң улук нерсе. Аллаһ силердин эмне жасаганыңарды билип турат.
46. Силер (о, момундар) китеп элдери (яхудийлер, христиандар) менен талашып-тартышып калсаңар, эң жакшы (сөздөр) менен талашкыла. Ал эми, алардын арасынан (акыйкатка) зулум кылгандар (менен катуу-бекем талашкыла) Жана айткыла: «Биз өзүбүзгө түшүрүлгөн Кураанга жана силерге түшүрүлгөн нерсеге (Тооратка, Инжилге) ыйман келтиргенбиз. Биздин кудайыбыз жана силердин кудайыңар бир. Биз Ага моюн сунуучуларбыз».
47. Ошентип, (о, Мухаммад!) сага Китеп түшүрдүк. Биз китеп түшүргөндөр (яхудийлер менен христиандар)да ал Китепке (Кураанга) ыйман келтиришүүдө.¹ Тигилердин (араб мушриктеринин) арасында деле Кураанга ыйман келтиргендер бар. Биздин аяттарыбызды кааныр адамдар гана четке кагат.
48. Сен Кураандан мурда эч бир китепти окуган эмессиң. Сен аны (китеп-катты) өзүңдүн оң колун менен жазууну билген

أَنزَلْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقْرَأَ
الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَوْنَ عَنِ
الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ
أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ﴿٤٥﴾

﴿ وَلَا تَجِدُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا يَأْتِي
هِمْ أَحْسَنُ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ وَقُولُوا
آمَنَّا بِالَّذِي أُنزِلَ إِلَيْنَا وَأُنزِلَ إِلَيْكُمْ
وَالْهُدَى وَالْهُكْمَ وَجِدْ وَنَحْنُ لَهُ
مُسْلِمُونَ ﴾ ﴿٤٦﴾

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ
فَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يُقْرَأُونَ
بِهِ وَهُمْ هَتُولَاءُ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمَا تَجِدُ
بِقَائِنَا إِلَّا الْكَافِرُونَ ﴿٤٧﴾

وَمَا كُنْتَ تَسْمِعُ مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ
وَلَا تَخْطُهُ رِيسْمِيكَ إِذَا لَا تَرَى
الْمُبْطِلُونَ ﴿٤٨﴾

¹ Ынсаптуу яхудий жана христиан аалымдары өздөрүнүн ыйык китептериндеги Мухаммад саллаллоху алайхи ва салламдын ысымын, сыпатын окуп билген соң, ыйман келтирип мусулман болушкан жана бул жараян азыркы күндөрдө да жүрүп жатат.

эмессин. (Эгер сен окуу-жазууну билген болсоң) анда, кара ниеттер (Кураанды өзү жазып алган деп) шектенип калышмак.

49. Жок! Ал (Кураан) илимдүү кишилердин көкүрөгүндөгү анык-айкын аяттар! Биздин аяттарыбызды заалым адамдар гана четке кагат.
50. Жана алар (мушриктер): «Мухаммадга Раббиси тарабынан (көз көрүнөө бир) аян-моожизалар келсе (гана ыйман келтирет элек)» дешет. Айткын: «Моожизалар Аллаhtын ыктыярында. Мен болгону, анык эскертүүчүмүн.
51. (О, Мухаммад!) Биз сага түшүргөн Китеп аларга жетиштүү эмес бекен?! Аларга окуп берилүүдөгү?! Чынында бул Китепте ыйман келтирген элдер үчүн ырайым жана акыл-насааттар бар.
52. (Сен аларга): «Мени менеп силердин араңарда күбө, Ал асмандардагы жана жердеги бардык нерселерди билип турат. жалганга ыйман келтирип, Аллахка каапыр болгондор... дал ошолор гана зыян тартуучулар» дегин.
53. «Азабыңды алып кел» деп сени шаштырып жатышат.¹ Эгер белгиленген мөөнөт болбогондо, аларга азап тез эле келмек.²

بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا
الْعِلْمَ وَمَا يُحِجُّ بِآيَاتِنَا إِلَّا الظَّالِمُونَ ﴿٤٩﴾

وَقَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَاتٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ
إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ
مُبِينٌ ﴿٥٠﴾

أَوَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ آيَاتُنَا عَائِلَةً لَكِن كَذَّبُوا
بِشَيْءٍ عَلَيْهِمْ إِنَّا فِي ذَلِكَ لَرَحْمَةٌ
وَذِكْرٌ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾

قُلْ كَفَى بِاللَّهِ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ
شَهِيدًا إِنَّمَا مَافِيَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَالَّذِينَ آمَنُوا بِالْبَاطِلِ وَكَفَرُوا
بِاللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٥٢﴾

وَنَسْتَعْجِلُوكَ بِالْعَذَابِ وَلَوْلَا أَجَلٌ مُّسَمًّى
لِجَاءِ هَٰذَا الْعَذَابِ وَلَئِن تَبَسَّحْتُمْ نَقَعَتْ وَهُوَ لَا
يَسْعُرُونَ ﴿٥٣﴾

1 Жалган кудайларга ыйман келтирип, аларды Беймуктаж Аллахка шерик. теңдеш, ортомчу кылып, ошолорго дуба, ибадат кылып жаткандарга Мухаммад саллаллаху алайхи ва саллам: «Мунуларды койгула! Эгер ушинте берсеңер Аллахтын азабы ушул эле дүйнөдө башыңарга түшүп калышы мүмкүн!» деп эскерткенде ушинтип шаштырышкан.

2 Акыры, ошол Аллах белгилеген мөөнөт да келди: «Бадр» согушу, мушриктер үчүн

Жана аларга азап капчысынан, (эч нерсени) сезбей турган маалда келип калат!

54. Сени шаштырып, азап сурап жатышат! Тозок каапырларды албетте, ороп алуучу!
55. Ал күнү аларды үстүнөн да буттарынын түбүнөн да азап ороп алат жана (Аллаһ): «Өзүңөр жасаган иштерди(н жазасын) тарткыла!» дейт.
56. О, ыймандуу пенделерим! Менин жерим кенен. Менин Өзүмө гана ибадат кылгыла!¹
57. Ар бир жан өлүмдү татуучу. (Өлүмдөн) кийин Бизге гана кайтарыласыңар.
58. Ыйман келтирип, салих (сооп) амалдарды жасаган адамдарды Биз Бейиштин эң мартабалуу орундарына жайгаштырабыз. Анын түбүнөн дарыялар агып турат жана алар анда түбөлүккө (жашап) калышат. (Салих) амал кылуучу адамдардын сыйлыгы кандай сонун!
59. Алар сабыр кылган жана Раббилерине тобокел кыла турган адамдар.
60. (Ааламда) өз ырыскысын таба албаган нечен-нечен жаныбарлар бар. Аларга да, силерге да Аллаһ

يَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿٥٤﴾

يَوْمَ يَغْشَاهُمْ الْعَذَابُ مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ وَيَقُولُ ذُقُوا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٥﴾

يَعْبَادِي الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةٌ فَإِنِّي فَاتِحُهَا لَكُمْ فَاعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ثُمَّ إِلَىٰ إِلَهِكُمْ تُرْجَعُونَ ﴿٥٧﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُسَوِّيَنَّهُمْ مِنَ الْجَنَّةِ غُرَفًا تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٥٨﴾

الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٥٩﴾

وَكَايْنٍ مِنْ ذَاتِهِ لَا يَحْمِلُ رِفْقَهَا اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦٠﴾

күтүлбөгөн зор азап болду. Андан жабыр тартпаган каапыр үй-бүлөлөр аз эле калды.

1 Эгер кайсыл бир өлкөдө мусулмандарга кысым көргөзүлүп, Аллаһка эч нерсени шерик кылбай ибадат кылуу жана даават (дин таратуу) мүмкүнчүлүгү болбосо, ал жерди таштап, Аллаһтың Өзүнө ибадат кылуу мүмкүн болгон журттарга чыгып кетүү ушул аяттын өкүмү менен парыз.

ырыскы берет. Ал – Угуучу,
Билүүчү.

61. Эгер сен алардан (араб мушриктеринен): «Асмандар менен Жерди ким жараткан жана Күн менен Айды ким (Өзүнө) моюн сундурган?» - деп сурасаң, «Аллаһ» - дешет. (Ошол Аллаһка сыйынбай) дагы кайда кетип жатышат?!
62. Аллаһ пенделеринин арасынан каалаганына кенен, каалаганына ченеп ырыскы берет. Аллаһ ар нерсени Билүүчү.
63. (О, Мухаммад!) Эгер сен алардан: «Асмандардан суу түшүрүп, аны менен, өлүк жерди тирилткен ким?»-деп сурасаң, албетте «Аллаһ»-дешет. Айткын: «Аллаһка мактоо болсун!» Жок! Алардын көпчүлүгү акылдарын иштетпей жатышат!
64. Бул дүйнө жашоосу оюн-зооктон башка (нерсе) эмес. Чыныгы жашоо – бул Акырет жашоосу, эгер билишсе.
65. Эгер алар кемеге минишсе (жана катуу добул болуп, кеме чайпала баштаса) Аллаһтын жалгыз Өзүнө, түздөн-түз, ыклас менен дуба (ибадат) кылышат. Ал эми, Аллаһ аларды (апааттан) куткарып, жээкке чыгарып койсо, кайрадан ширк кыла башташат.
66. Биз (нээмат кылып) берген нерселерге (ушинтип) шүгүрсүз боло беришсин жана (өткөөл, убактылуу жашоо жыргалдарынан)

وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قَالَىٰ
يُوقُونَ ﴿٦١﴾

اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ
وَيَقْدِرُ لَهُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٦٢﴾

وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ مَنْ نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً
فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهَا لَيَقُولُنَّ
اللَّهُ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا
يَعْقِلُونَ ﴿٦٣﴾

وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ وَإِنَّ
الْآخِرَةَ لَإِهي الْحَيَاةِ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٦٤﴾

فَإِذَا زَكَّيْنَا فِي الْفَلَاحِ دَعَاؤُا اللَّهِ مُجِيبِينَ
لَهُ الَّذِينَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ
يُشْرِكُونَ ﴿٦٥﴾

لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ وَلِيَسْتَمْتِعُوا
فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٦٦﴾

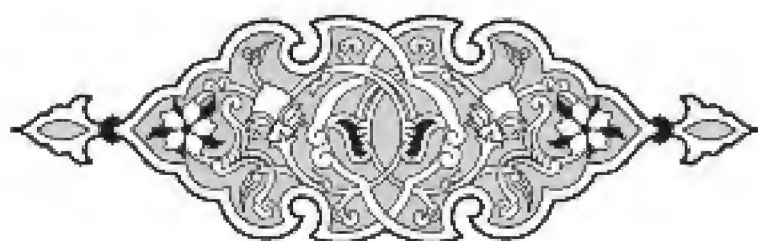
пайдаланып калышсын. Жакында (адашкандарын) билип алышат.

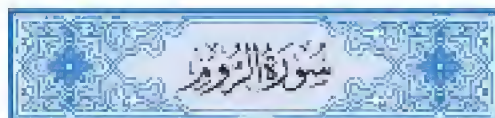
67. Алар (Макка мушриктери) ойлонушпайбы: Биз (алар жашаган шаарды) Харам (Анда талоончулук, адам өлтүрүү арам жана) тынч (шаар) кылдык. Алардын тегерегиндеги адамдар (Харамда жашабаганы себептүү) таланып-тонолууда. (Дагы эле) жалган(кудайлар)га ыйман келтирип, Аллаһтын нээматына каапыр боло беришеби?!
68. («Жаратканга бизди ортомчу-кудайлар жакындаштырат» деп) Аллаһка жалаа жапкан же болбосо, өзүнө келген Акыйкатты (Кураанды) жалганга чыгарган кишиден да көбүрөөк заалым (каапыр) адам барбы?! Тозокто каапырларга орун жок бекен?!
69. Биздин жолубузда жихад кылган кишилерди Өз жолубузга баштап койобуз. Аллаһ (ар дайым) эхсан (жакшылык) кылуучулар менен!

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا آمِنًا
وَبِتَّ حَتَّافُ النَّاسِ مِنْ حَوْلِهِمْ أَفَبُاطِلِ
يُؤْمِنُونَ وَيَنْفَعَهُ اللَّهُ يَكْفُرُونَ ﴿٦٧﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ
بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى
لِلْكَافِرِينَ ﴿٦٨﴾

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا
وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٦٩﴾

30 «Рум» сүрөсү¹

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллаһтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Алиф. Лам. Мим.
2. Рум (Персиядан) жеңилди.²
3. Эң жакын жерде. Жана алар (Румдук аскерлер) жеңилгенден соң тез арада дагы жеңишке жетет.³
4. Бир нече жылдарда. Мындан мурун да, кийин да иш Аллаһтын колунда. Ошол (Рум жеңген) күндө момундар сүйүнүп калышат.⁴
5. Аллаһ Өзүнүн жардамы менен каалаган пенделерине жеңиш берет. Ал Кудуретгүү, Ырайымдуу.
6. (Бул—) Аллаһтын убадасы. Аллаһ (эч качан) убадасын аткарбай койбойт. Бирок, адамдардан көпчүлүгү муну билишпейт.
7. Алар (көпчүлүк адамдар) дүйнө жашоосун үстүртөн эле билишет. Бирок, Акырет жөнүндө эч нерсе билишпейт.⁵

الْعَمَّ ۝
عَلَّمَتِ الرُّومَ ۝
فِي أَذْقِ الْأَرْضِ وَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَلَيْهِمْ
سَيَعْلَمُونَ ۝
فِي يَضَعُ سَيِّئُ اللَّهِ الْأَمْرَ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ
بَعْدُ وَتَوَسَّعَ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ ۝
يَنْصُرُ اللَّهُ يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝
وَعَدَ اللَّهُ لَا يَخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ وَلَكِنْ أَكْثَرُ
النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ۝
يَعْلَمُونَ ظَهَرَ أَمِنْ الْخَيْفِ الْأُنْيَا وَهُمْ عَنِ
الْآخِرَةِ هُمْ غَفْلُونَ ۝

1 Бул сүрө Маккада түшкөн. 60 аяттан турат.

2 Рум – бул 395-жылда Рим империясынын чыгыш бөлүгүндө пайда болгон өз алдынча империя. Бул мамлекет тарыхта Византия империясы деген ат менен белгилүү. Борбору Константинополь (азыркы Истанбул) шаары болгон.

3 Бул аят Кураандын чоң моожиза экенин далили. Анткени Аллаһ бул аятта Румдуктардын жеңилин окуядан тогуз жыл мурун билдирди. Эгер Кураанды Мухаммад салталлоху алайхи ва саллам өзү жазса, муну кайдан билмек эле?

4 Анткени, алар да өздөрү сыяктуу Китеп элдери, Аллаһка сыйынышат. Ал эми, Персия (Фурс) жеңсе, мушриктер сүйүнүшкөн. Себеби фурслар да алар сыяктуу мушрик.

5 Акырет жашоосуна ишенбеген жана ал жашоонун кабарларын билбеген адамдар

8. Алар өздөрү жөнүндө ойлонушпайбы?! Аллаһ асмандар менен жерди жана ал эөөнүн арасындагыларды (беймаксат эмес) Акыйкат менен убактылуу мөөнөткө гана жаратты. Бирок, адамдардан көпчүлүктөрү Раббилерине жолугууга (жана бул сыноо дүйнө жашоосунан эсеп берүүгө) ишенишпейт.
9. Алар жер жүзүн кезип, өздөрүнөн мурда жашагандардын акыбети кандай болгонун көрүшпөйбү?¹ Алар булардан (азыркы каапырлардан) кубаттуураак болушкан, жерде көбүрөөк из калтырышкан. Жана буларга караганда көбүрөөк (жакшыраак) имарат-курулуштар кылышкан. Кийин аларга пайгамбарлары (Аллахтын) анык аят-далилдерин алып келген. Аларга Аллаһ зулум кылбады. Өздөрүнө-өздөрү зулум кылышты.
10. Кийин жамандык (күнөө иш) жасагандардын акыбети андан да жаман болду! Себеби, алар Аллахтын аяттарын «жалган» дешкен жана аларды (аяттарды) шылдың кылышкан.
11. Аллаһ калк-калайыкты биринчи ирет жоктон бар кылган. Кийин аларды (дүйнөдө жапатып, өлтүргөн соң) кайрадан экинчи ирет жаратат. Кийин Анын Өзүнө кайтарыласыңар.

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنفُسِهِمْ مَّا خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا يَأْخُذُوا بِآجَلٍ مُّسَمًّى وَآتٍ كَبِيرًا مِّنَ النَّاسِ يَلْقَاوْنَ رَبَّهُمْ لَكِن كَفَرُوا ۝٨

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَأَثَارُوا فِي الْأَرْضِ وَغَمَرُوهَا أَكْثَرُ مِمَّا غَمَرُوهَا وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لِيُظْلَمَهُمْ وَلَكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ۝٩

ثُمَّ كَانَتْ عَاقِبَةُ الَّذِينَ اسْتَفَرَّ السُّورَى أَن كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَكَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِءُونَ ۝١٠

اللَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۝١١

башка илимдерде ар канча билерман болсо да дүйнөнү терси түшүнө албайт.

- 1 Жер жүзүнүн ар кайсы жерлеринде байыркы каапыр (Акыретке ишенбеген) коомдордун кыйрагандан калган из-белгилери көрүнүп турат.

12. Кыямат кайым болгон Күнү күнөөкөр адамдар (бардык жакшылыктан) үмүтсүз болушат.
13. Алардын (Аллаһка) шерик кылган «кудайлары» аларга шапаатчы (күноолорун жеңилдетүүчү) болбой калат. Жана (кийин) алар өз «кудайларына» каапыр болушат.¹
14. Жана Кыямат Күнү алар (жалган кудайлар менен алардын «пенделери» бири-бирин айыптап) бөлүнүп кетишет.
15. Ыйман келтирип, салих (сооп) амал кылган адамдар (Бейиш) бактарда көңүл ачышат.
16. Ал эми, каапыр болуп, Биздин аяттарыбызга жана Акыреттеги (Аллаһ менен) жолгушууга ишенбеген адамдар..., ошолор азапта калуучулар.
17. Түнгө кирип баратканда жана таңды утурлай Аллаһга тасбих² айткыла!
18. Асмандардагы жана жердеги бардык мактоо Өзүнө! Дигер мезгилинде³ жана Бешим мезгилинде да (мактоо Өзүнө!)
19. (Аллаһ куш сыяктуу) тирик жандуудан, (жумуртка сыяктуу)

وَيَوْمَ يَقُومُ السَّاعَةُ يُبْلِسُ الْمُجْرِمُونَ ﴿١٢﴾

وَلَرَبُّكَ لَخَبِيرٌ شُرَكَائِهِمْ سُفْعَةٌ أَوْ كَانُوا بُشَرَ كَانُوا كَكَيْفِيَّتِ ﴿١٣﴾

وَيَوْمَ يَقُومُ السَّاعَةُ يُقْمِذُهُمْ بِقُرُوفٍ ﴿١٤﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَهُمْ فِي رَوْضَةٍ يُحْبَرُونَ ﴿١٥﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ فَأُولَٰئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ ﴿١٦﴾

فَسُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ ﴿١٧﴾

وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعَشِيًا وَحِينَ يُظَاهِرُونَ ﴿١٨﴾

يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْعَيْتِ وَيُخْرِجُ الْعَيْتَ مِنَ الْحَيِّ

1 «Биз силерге сыйынып, адашкан экенбиз. Көрсө, силердин колуңардан эч нерсе келбейт турбайбы?» депшип, алардын кудайлыгына ишенбей коюшат.

2 «Тасбих»-бул «СубханАллаһ» деген сөз. Мааниси «Аллаһ бардык кемчиликтүү сыпаттардан Аруу-Таза».

3 Ушул эки (17-18-) аятта беш убак намаздын убактысы көргөзүлгөн: «Түнгө кирип баратканда» Бул Шам жана култан намаздарынын «Дигер мезгили» асир намазынын, «Бешим мезгили» бешим намазынын убакыттары. Ушул убакыттарда намаздан соң тасбих жана хамд (мактоо) айтуу пазилеттүү ибадаттардан.

өлүктү чыгарат. (Ал эми, жумуртка сыяктуу) өлүктөн тирик жандууну чыгарат жана жерди өлгөндөн соң кайра (жамгыр менен) тирилтет. (Анан ал өлүк жерден өсүмдүктөр өнүп чыгат) Силер дагы (Акыретте мүрзөлөрдөн) ушул (өсүмдүктөр) сыяктуу чыгарыласыңар.

20. Силерди топурактан жараткандыгы жана адамга айланып (жер бетине) таралганыңар Анын (кудуретинин) белгилеринен.

21. Жана Анын белгилеринен - алар менен тынчтанууңар үчүн силерге өзүнөрдөн болгон жубайларды жаратып бергени¹ жана араңарга сүйүү, ырайым салып койгону. Чынында бул нерселерде пикир кылган адамдар үчүн (даанышмандыгыбыздын) белгилер(и) бар.

22. Жана Анын белгилеринен: Асмандар менен Жерди жаратканы, силердин тилиңерди, ыраң-түсүнөрдү ар түрдүү кылып койгону. Албетте буларда билгендер үчүн (Аллахтын кудуретине) белгилер бар.

23. Жана Анын белгилеринен (бири) силердин түн ичинде жана күндүз (дүн бир бөлүгүндө) укташыңар. Жана (күндүздүн көп бөлүгүндө) Аллахтын пазилетин издешиңер (тиричилик кылышыңар). Чынында, ушугул нерседе уга турган адамдарга белгилер бар.

وَنُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذَٰلِكَ نُخْرِجُكُمْ ۝

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ ۝

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ۝

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَخْلَفَ الْمَیِّتَ وَأَلْمَنَ وَأَلْمَنَ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْعَالَمِينَ ۝

وَمِنْ آيَاتِهِ مَنَامُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَآتِیَاتُكُمْ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ یَسْمَعُونَ ۝

1 Адам баласы өзүнүн жубайынан зор тынчтануу, сооронуу табат. Никесиз жашаган адамдарда стресс (хайгы-капа, жаалдануу, толкундануу) көп болот.

24. Жана Анын белгилеринен: Коркушуңар жана үмүт кылышыңар үчүн¹ силерге чагылганды көргөзөт. Жана Ал (силерге) асмандан суу түшүрүп, аны менен жерди өлгөндөн² соң тирилтет. Албетте мында акылдуу адамдар үчүн белгилер бар.
25. Жана Анын белгилеринен (бири) асман менен жердин Анын амири менен (тынч, зыянсыз) турушу. (Андан) Кийин (Аллаһ) силерди чакыраар замат бардыгыңар Жерден (мүрзөдөн) чыгарыласыңар (Акыреттик сурак үчүн).
26. Асмандарда жана Жерде болгондун баары Аллаһтын мүлкү. Бардыгы Ага (кааласа-каалабаса) моюн сунат.
27. Ал калк-калайыкты (дүйнө-ааламды) жоктон бар кылган жана (Акыретте экинчи жолу) кайрадан жарата турган Кудай. Бул иш Ага абдан жеңил. Асмандардагы жана жердеги эң жогорку сыпаттоолор Өзүнө гана таандык. Ал Кудуреттүү, Даанышман.
28. Ал силерге өзүңөрдөн мисал келтирди: Силердин кулдарыңар (жана күндөрүңөр) арасында Биз силерге (менчик) ырыскы кылып берген нерселерде силерге шерик

وَمِنْ آيَاتِهِ يُرِيكُمْ الْآيَاتِ حَقِّهَا وَظَمَعًا
وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَيَخْجِي بِهِ الْأَرْضَ
بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ
يَعْقِلُونَ ﴿٢٤﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ
بِأَمْرِهِ ثُمَّ إِذَا دَعَا إِلَى دَعْوَةٍ مِنَ الْأَرْضِ إِذَا
أُتِيَ فَخُجُونَ ﴿٢٥﴾

وَلَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلُّ لَهُ
قَانِتُونَ ﴿٢٦﴾

وَهُوَ الَّذِي يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ الْخَلْقُ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ
عَلَيْهِ وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٧﴾

صَرَبَ لَكُمْ مَثَلًا مِّنْ أَنْفُسِكُمْ هَٰلَ
لَكُمْ مِّنْ مَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِّن
شُرَكَاءَ فِي مَا رَزَقْتَكُمْ فَأَسْمَفِيهِ

1 Чагылгандан көпчүлүк корксо, көпчүлүк үмүт кылат. Тоолуу аймактагылар чагылган чартылдаганда «Кудай-ай! Дагы бир жерди сел каптап кетпегей эле!»-деп кооптонсо, чөлдө жашап, тамчы сууга зар болгондор чагылгандан сүйүнүп, жамгыр үмүт кылышат.

2 Жерге жамгыр жаабаса ал өлөт. Б.а. кургап, түшүмсүз болуп калат. Кийин Аллаһ жамгыр жаадырып, өлүк Жерди тирилтет.

болчулары барбы? Кийин алар менен анда (мүлктү каржылоодо) тең болуп каласыңарбы? Алардан өзүңөрдө(гү эркин адамдарда)н корккондой коркот белеңер? Биз акыыдуу адамдарга аяттарыбызды ушинттип баяндайбыз.

29. Жок! Заалымдар илимсиздиктен улам өз кызыкчылыктарын ээрчишти. Аллаһ адаштырганды ким Туура Жолго сала алат? (Акыретте) аларга жардамчы жок!

30. (О, Мухаммад!) Таухидге¹ баш ийип, жүзүңдү Динге бур! (Ислам Дини) – бул Аллаһ (жараткан) табият. Адамдарды ошол табият (Ислам) менен жараткан. Аллаһтын жаратканын өзгөртүү мүмкүн эмес. Эң Туура Дин – ушул. Бирок, адамдардан көбү билишпейт.

31. Ага (тооба менен) кайткыла! Андан корккула жана намаз окутула! Мушриктерден болбогула!

32. Диндерин ажыратып, топ-топ болуп (бөлүнүп) алышкан (ошол мушриктерден болбогула!) Ар бир жамаат өз пикирлери менен гана курсант.²

33. Качан адамдарды зыян торуганда гана Тообо кылып Раббисине (жалбарып) дуба кылышат. Анан аларга (Аллаһ) Өз ырайымын таттырганда, алардан бир тобу

سَوَاءٌ تَخْلُقُوهُمْ أَمْ لَا خَلْقَكُمْ أَنْفُسُكُمْ
كَذَلِكَ نَقُصِّلُ الْأَكْبَابَ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾

بَلِ اتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَهْوَاءَ هُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ
فَمَنْ يَهْدِي مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ وَمَا لَهُمْ مِنْ
نَاصِرِينَ ﴿٣١﴾

فَأَفَرَوْحَهِمْ بِاللَّذِينَ خَلَقُوا فُطِرَتِ اللَّهُ
الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ
ذَٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٢﴾

﴿مُتَّبِعِينَ إِلَيْهِ وَاتَّقُوهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ
وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ ﴿٣٣﴾

مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيعًا
كُلٌّ حِزْبٌ بِمَا لَزِمْتَهُمْ قَرَحُونَ ﴿٣٤﴾

وَإِذَا مَسَّ النَّاسُ ضُرٌّ دَعَاؤُهُمْ مُتَّبِعِينَ إِلَيْهِ
ثُمَّ إِذَا آذَاهُمْ مِنْهُ رَحْمَةً إِذَا فَرِحُوا مِنْهُمْ
يَرْتَدُّوا مُشْرِكُونَ ﴿٣٥﴾

1 Арабчадагы «ханийфан» деген сөз көп кудайлыктан Таухидге (жеке кудайлыкка) өтүү дегенди түшүндүрөт.

2 Ошондуктан эч качан башканын пикирин укпайт. Таассуб-фанатизм деген – ушул.

капыстан Раббисине ширк келтире башташат.

34. Алар (ширк келтиргендер) Биз берген нээматтарга каапыр боло беришсин. Силер дагы (о, мушриктер, өткөөл дүйнөдө) пайдаланып калгыла. Жакында билип аласыңар!
35. Же Биз аларга ширк амалдарын(ын чындыгын) сүйлөй турган далил түшүрдүк беле?!
36. Биз качан адамдарга ырайым көргөзсөк, аны менен шаттанышат. Ал эми, өз колдору жасаган иштер себептүү аларга бир жамандык жетсе, үмүтсүздүккө түшүшөт.
37. Эмне, алар Аллаһ каалаган пендесине ырыскыны кенен, каалаганына ченеп беришин көрбөй жатышабы? Албетте, мында ыймандуу коомдорго белгилер бар.
38. Эми, (о, ыймандуу пенде) тууган-туушканга, мискин-кедейге жана мусапырга (тиешелүү) акысын бергиниң. Аллаһтын ыраазычылыгын каалаган пенделерге бул жакшы иш. Дал ошолор гана жеңишке (Бейишке) жетишет.
39. Адамдардын мал-мүлкүнүн арасында көбөйүшү үчүн пайдакордук (сүткордук) максатында (карыз) бергениңер Аллаһтын алдында көбөйбөйт. Ал эми, Аллаһтын Жүзүн үмүт кылып берген зекетиңер болсо, дал ошолор (зекет бергендер) бир нече эсе көп пайда (сооп) табуучулар.

لَا تُكْفِرُوا بِيَثَاءِ الَّذِينَ هُمْ فَتَعَسَوْا فَمَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٤﴾

أَمْ أَنْزَلْنَاهُمْ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا فَهُمْ يَكْتُمُونَ ﴿٣٥﴾
كَانُوا بِهِ يَنْتَرِكُونَ ﴿٣٥﴾

وَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَى النَّاسِ رَحْمَةً مِنْ رَبِّهِمْ إِنْ تُصِيبُهُمْ
سَيِّئَةٌ مِمَّا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ إِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ ﴿٣٦﴾

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ
وَيَقْدِرُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣٧﴾

فَإِنِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقٌّ وَالْيَتَامَىٰ وَالنَّسَبُ
السَّبِيلُ ذَلِكَ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجْهَ
اللَّهِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٣٨﴾

وَمِمَّا آتَيْنَاهُمْ مِنْ زَيَاةٍ لِيَرْبُؤُوا فِي أَمْوَالِ النَّاسِ
فَلَا يَرْبُؤُوا عِنْدَ اللَّهِ وَمِمَّا آتَيْنَاهُمْ مِنْ زَكَاةٍ
يُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ
الْمُفْلِحُونَ ﴿٣٩﴾

40. Силерди жараткан, андан кийин ырыскы берген, андан кийин жаныңарды алган, андан кийин (Кыяматта кайра) тирилткен – Аллах! Ушулардан эч бирин силердин (Аллаһка) шерик кошкон «кудайлар» жасай алабы? Алардын ширктеринен Аллаһ Аруу жана Бийик!

41. Адамдардын колдору жасаган (күноо) иштер себептүү жерде жана деңизде (ар кандай) апаат(тар) пайда болду. Аларга кылмыштарын(ын азабын) таттырыш үчүн. Кана эми (Туура Жолго) кайтыңса!

42. Айткыш: «(О, каапырлар!) Жер жүзүн кезип, мурдагы (каапыр) коомдордун акыбети кандай болгонун көрүп (андан сабак) алгыла! Алардын көбү (Аллаһка) шерик кошуучу болушкан».

43. Эми, сен (о, Мухаммад, эч ким) кайтара алгыс күн (Кыямат) Аллаһ тарабынан келип калганга чейин жүзүңдү туура динге (Исламга) буруп кал! Ал күнү (адамдар амалдарын көрүү үчүн) бөлүнүп калышат.

44. Ким каапыр болсо, каапырлыгы(нын зыяны) өзүнө. Ким жакшы амал кылса, өздөрүнө (Бейишти) даярдады –

45. ыйман келтирип, салих амал кылгандарды Өзүнүн пазилети менен сыйлаш үчүн. Ал каапырларды сүйбөйт.

46. Анын (кудуретинин) белгилеринен (бири): ырайымын силерге

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُعِيدُكُمْ ثُمَّ يُجْزِيكُمْ ۚ هَلْ مِنْ شَرِكٍ لَّهُ أَنْ يَقُولَ مِنْ ذَلِكَ مَنْ شَيْءٌ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٤٠﴾

ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤١﴾

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلُ ۚ كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُشْرِكِينَ ﴿٤٢﴾

فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ الْقَاسِمِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ يَوْمَ هُمْ بِنُصُودٍ يُجْزَوْنَ ﴿٤٣﴾

مَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ ۚ وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلَا نُفْسِهِمْ يُفْسِدُونَ ﴿٤٤﴾

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْ فَضْلِهِ ۚ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ ﴿٤٥﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ يُرْسِلَ الرِّيحَ مُبَشِّرَاتٍ

таттырыш үчүн, Өз амири менен кемелерди жүргүзүш үчүн жана Анын пазилетинен үмүт кылышыңар үчүн шүгүр кылсаңар ажеп эмес деп шамалдарды куш кабарчы кылып жиберипси.¹

47. Биз (о, Мухаммад) сенден мурун да элчилерди өз коомдоруна жибергенбиз жана (элчилер) аларга анык далилдерди алып келишкен. (Баш ийбегенден кийин) Биз күнөөкөрлөрдөн өч алганбыз жана ыймандууларга жардам берүү Бизге ак милдет болгон.

48. Аллаһ шамалдарды жиберип (оор) булуттарды козгойт. Анан (Аллаһ) аларды асманда Өзү каалагандай жайат жана бөлөк-бөлөк кылып таратат. Анан сен алардын арасынан жамгыр чыкканын көрөсүң. Эми качан (Аллаһ) аны (жамгырды) каалаган пенделерине жеткиргенде, капысынан сүйүнүп калышат.

49. Эгер алар өздөрүнө (жамгыр) жаадырылышынан бир аз эле, (ооба) бир аз эле мурун үмүтсүз болушса, (мына эми сүйүнүп калышты).

50. Эми сен (о, адам) Аллаһтын ырайымынын (жамгырдын) белгилерине кара: Ал өлүк жерди кантип тирилткенине (кара)! Чынында, ушул (Аллаһ) өлүктөрдү да албетте тирилте алат! Ал ар нерсеге Кудуреттүү!

وَلِيَذِيقَكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَلِتَجْرِيَ الْفُلُكُ بِأَمْرِهِ
وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٤٧﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا إِلَى قَوْمِهِمْ
فَجَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَأَتَّخَمْتُمْ مِنَ الَّذِينَ أَجْرَمُوا
وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٨﴾

اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَّاحَ فَتُبْرِسُ حَابًا فَتُبَسِّطُهُ
فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ وَيَجْعَلُهُ رِجْفًا فَتَرَى
الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ فَإِذَا أَصَابَ يَوْءَ مَنْ
يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٤٩﴾

وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ يُنْزَلَ عَلَيْهِمْ مِنْ قَبْلِهِ
لَمُبْتَلِينَ ﴿٥٠﴾

فَانْظُرْ إِلَى آثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُخْرِجُ
الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ ذَلِكَ لَمُعْجَى
الْمُؤْتَى وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٥١﴾

¹ Шамалдын куш кабарчы деп аталышынын себеби, ал булутту айдап келгенден кийин Аллаһтын ырайымы – берекелүү жамгырлар жайт, шамал менен кемелер жүрөт.

51. Ал эми Биз (эгиндерине ысык) шамал жиберип, алардын куурап калганын көргөндө, (Аллаһка) каапыр болуп калышат.
52. (О, пайгамбар!) Чынында сен (жүрөгү) өлүктөргө (сөз) угуза албайсың. Жана (сага) артын салып бара жаткан маалда (акыйкатты угуудан) керең болгондорго дааватты угуза албайсың.
53. (Чындыкты көрүүдөн атайлап) сокур болгондорду адашуучулугунан Туура Жолго баштай албайсың. Сен Биздин аяттарыбызга ыйман келтиргендерге гана (чындыкты) угуза аласың. Ошолор гана мусулмандар.
54. Аллаһ силерди алсыз (тамчы суудан) жаратты. Алсыздыктан (бөбөктүктөн) кийин күч-кубат(туу адам) кылды. Кубат(туулук) тан кийин (кайрадан) алсыздык жана карылыкка алып келди. Ал каалагандай жаратат. Ал-Билимдүү, Кудуреттүү.
55. Саат (Кыямат) болгондо күнөөкөр пенделер «(дүйнөдө) бир саат гана (жашап) турдук»-деп ант ичишет. Алар (Дүйнө жашоосунда да) ушундай жалганчылар болчу.
56. Анан ыймандуу, илимдүү адамдар (аларга) айтышат: «Аллаһ (Тагдырда) жазганы боюнча кайра тирилүү күнүнө чейин (жашап) турдуңар. Мына ушул – кайра тирилүү күнү. Бирок, силер муну билбейт (ишенбейт) элечер»

وَلَمَّا أَرْسَلْنَا رِيحًا فَرَقَوْهُ مُضْغَرًّا فَظَلُّوا مِنْ
بَعْدِهِ يَكْفُرُونَ ﴿٥١﴾

فَإِنَّكَ لَا تَسْمِعُ الْمَوْتَى وَلَا تَسْمِعُ الْقُمْرَ
الدُّعَاءَ إِذَا وُلِّوا مُذِيرِينَ ﴿٥٢﴾

وَمَا أَنْتَ بِهَادٍ الْعُمَى عَنْ صَلَواتِهِمْ إِنْ تُسْمِعُ
إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٥٣﴾

﴿اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعِيفٍ ثُمَّ جَعَلَ
مِنْ بَعْدٍ ضَعِيفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ
ضَعْفًا وَشِبْهَهُ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَهُوَ
الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ﴾ ﴿٥٤﴾

وَيَوْمَ نَعْلَمُ السَّاعَةَ يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ
مَا لَيْسُوا بِرَسَاعَةٍ كَذَلِكَ كَانُوا
يُفْكَرُونَ ﴿٥٥﴾

وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ لَقَدْ
لَبِئْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْبَعْثِ فَهَذَا
يَوْمُ الْبَعْثِ وَلَكِنَّكُمْ كُنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٥٦﴾

57. Ал күндө заалымдарга шылтоолору¹ пайда бербейт жана алардан (тооба менен Аллаһты ыраазы кылуу да) талап кылынбайт.
58. Биз бул Кураанда адамдарга ар түрдүү мисалдарды келтирдик. Эгер сен аларга бир далил алып келсең, «Силер (мусулмандар) жалганчысыңар» дешет.
59. Аллаһ (чындыкты) билбегендердин жүрөгүнө ушинтип мөөр басат.
60. (О, Мухаммад!) Сен эми (бул дооматчыларга) сабыр кыл. Аллаһтын («жениш берем» деген) убадасы чындык. (Убадага) анык ишенбегендер сени бүгүнгө салбасын!²

فَيَوْمَئِذٍ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَمْعَادُهُمْ
وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٥٧﴾

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ مِنْ
كُلِّ مَثَلٍ وَلَئِنْ جِئْتَهُمْ بِآيَةٍ لَيَقُولُنَّ
الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُتَّبِلُونَ ﴿٥٨﴾

كَذَٰلِكَ يَقْلَعُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٩﴾

فَاَصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَا يَسْتَخِفُّكَ
الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٦٠﴾

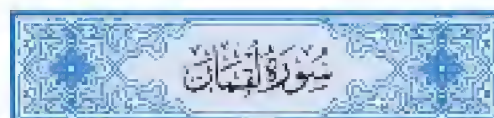
1 Алар «Биз дүйнөдө бир сааттай эле жашадык. Эгер көбүрөөк жашасак ибадат кылабыз. Эми биз тооба кылып Раббини ыраазы кылабыз»- деп шылтоо айтышат

2 Тафсийрул Муяссар

31 «Лукман» сүрөсү¹

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

1. Алиф, Лам, Мим.
2. Булар – даанышман Китеп аяттары.
3. Жакшы амалдарды кылгандар үчүн Ырайым жана Туура Жол!
4. Алар намазды (толук) аткарышат, зекетти беришет жана Акыретке анык ишенишет.
5. Мына ушулар Раббилери тарабынан (жиберилген) Туура Жол үстүндө жана ушулар гана жеңишке жетүүчүлөр!
6. Адамдардын арасынан кээ бирөөлөр билимсиздиктен улам Аллахтын Жолунан тосо турган маанисиз сөздөрдү² сатып алат жана аны (Кураанды) шылдың кылат. Дал ошолорго кор кылуучу азап бар!
7. Эгер ага Биздин аяттарыбыз окуп берилчү болсо, аны эч укпагандай, тим эле, кулагында дүлөйлүгү бардай текеберленип, тетири басып кетишет. Ага жан ооруткан азаптын кабарын берип кой!
8. Ал эми, ыйман келтирип, салих амал кылгандарга нээмат Бейиштери бар.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْعَم

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ

الْحُكْمُ بِاللِّسَانِ وَاللِّسَانُ بِوَسْطِ

الَّذِينَ يَقْسِمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ

بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴿١﴾

أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ

الْمُفْلِحُونَ ﴿٢﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ

عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ يَغْتِرْ عَلَيْهِمْ وَتَخَذَ هَاهُنَا

أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿٣﴾

وَإِذَا تَنَادَوْا عَلَيْهِمْ إِنْ تَأْتُواوَلَّى مُتَسَكِّرِينَ

كَأَن لَّهُمْ سَمْعُهَا كَأَن يَأْذُنُهُمْ وَفَرَّاقِبُهُمْ

بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٤﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ

جَنَّاتُ النَّعِيمِ ﴿٥﴾

1 Маккада түшкөн. 34 аяттан турат.

2 Маанисиз сөздөр – бул кыйбат, ушак сыяктуу сөздөр. Ал эми, кээ бир уламалар шайтандык ыр-күүлөрдү сатып алууну да ушул аят далили менен арамга чыгарышкан.

9. Алар анда түбөлүккө калышат. Аллаһтын акыйкат убадасы- (ушул). Ал – Кудуреттүү, Даанышман.
10. (Аллаһ) асмандарды, көрүп турганыңардай түркүксүз жаратты жана силерди чайпаттып жибербесин деп жер бетине тоолорду орнотуп койду. Жана ар түрдүү жаныбарларды таратты. Биз асмандан суу түшүрүп жер бетинде ар түрдүү кооз-пайдалуу өсүмдүктөрдү өстүрдүк.
11. Булар Аллаһтын жараткандары. Эми силер мага Аллаһтан башка («кудайыңар») жараткан нерселерди көргөзгүлөчү?! Заалымдар анык адашууда!
12. Жана Биз Улукманга даанышмандык бердик (жана): «Аллаһка шүтүр кыл. Ким шүтүр кылса, өзүнүн пайдасына шүтүр кылат. Ал эми, Ким (нээматка) шүтүр кылбаса, Аллаһ Беймуктаж, Мактоого ылайык.
13. Бир кезде Улукман¹ баласына насаат кылып, (мындай) деди: «О, балам (ибадатта) Аллаһка шерик кошпогун! Ширк деген - бул чоң зулум!

خَالِدِينَ فِيهَا وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ﴿٩﴾

خَلَقَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا وَالْأَرْضَ فِي
أَلْفِ رُوسٍ أَنْ يَمِيدَ بِكُمْ وَرَبِّ فِيهَا مِنْ
كُلِّ دَابَّةٍ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا
فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ ﴿١٠﴾

هَذَا خَلْقُ اللَّهِ فَأَرُونِي مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِنْ
دُونِهِ ۚ بَلِ الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿١١﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ أَنْ اشْكُرْ لِلَّهِ
وَمَنْ يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ
كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ ﴿١٢﴾

وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَا بُنَيَّ
لَا اشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ﴿١٣﴾

1 Улукман көпчүлүк тафсирчи улумалардын пикири боюнча пайгамбар эмес, даанышмандыгы менен гана атактуу болгон киши. Даанышмандык бул заалымдыктан жогорку даража. Даанышман адам иштердин өтө назик, кылдат сырларын (келечектен башка) билип турат. Иштердин, пейилдердин, сөздөрдүн ордун билет, билгенине дайым амал кылат. Сөзү менен иши бир болот. Аллаһ Улукманга ушул касиетти (нээматты) берип: «Шүтүр кыл» деп буюрууда. Шүтүр-бул нээмат Ээсине (нээмат бергенге) ыраазычылык билдирүү. Ал эми, Аллаһга ыраазычылык билдирүү Анын жалгыз Өзүнө ибадат кылуу менен гана болот.

14. Биз инсанга ата-энесине (жакшылык) кылууну осуят (өкүм) кылдык. Энеси аны машакат үстүнө машакат менен (курсагында) көтөрүп жүрөт. (Төрөлгөн соң) аны (көкүрөктөн) ажыратуу (убактысы) эки жыл. (О, инсан!) «Мага жана ата-энеңе шүгүр кыл! Мага гана кайтасыңар!»
15. (О, Инсан!) Эгер сенин ата-энең сени өзүң билбеген нерселерди мага ширк келтирүүгө мажбурласа, аларга моюн сунбагың! Жана дүйнөдө ал экөөнө жакшы мамиледе бол! Мага тооба кылып, кайткан адамдарды ээрчигин! (Өлгөндөн) кийин Мага кайтасыңар. Анан Мен силерге эмне иш кылганыңардын кабарын билдиремин.
16. О, уулум! Чынында ал (сен жасаган жакшы же жаман иш) сары кычы өсүмдүгүнүн данынчалык (майда) нерсе болуп, чоң аска таштын ичинде (калып калган) же болбосо, асманда же жердин түбүндө болсо да Аллах аны таап келе алат. Аллах (абдан) Кыдат, (бардыгынан) Кабардар.
17. О, уулум! Намазды (ар дайым) окуп жүр, жакшылыкка буюруп, жамандыктан кайтар жана өзүңө жеткен машакатка сабырдуу бол! Чынында бул (сабырдуулук) берилип аткарылчу иштерден.
18. Жана (текеберленүү менен) адамдардан жүзүңдү бурбагың! Жана жер бетинде оолутуп-обочолонуп жүрбөгүн! Чынында,

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ
وَهَنًا عَلَى وَهْنٍ وَفَصَدَّهُ فِي عَامَتَيْنِ أَنْ
أَشْكُرَ وَلَوْلَا ذَلِكَ إِلَى الْخَسِرِ ۝١٤

وَإِنْ جَاهِدَاكَ عَلَى أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ
لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا وَصَاحِبُهُمَا فِي
الدُّنْيَا مَعْرُوفًا وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ
ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا
كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝١٥

يَبْنِيَّ إِنَّهَا إِنْ تَكُ مِنْكَ شَفَاةٌ حَبَّتْ مِنْ خَزَائِلِ فَتَكُنْ
فِي صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمَاوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ يَأْتِ
بِهَا اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ۝١٦

يَبْنِيَّ أَقِمِ الصَّلَاةَ وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ
عَنِ الْمُنْكَرِ وَأَصْبِرْ عَلَى مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَلِكَ
مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ۝١٧

وَلَا تَصْعَقْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَفْشِ فِي الْأَرْضِ
مَرْجَأُ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ۝١٨

Аллаһ текебер, мактанчаактардын эч кимисин сүйбөйт!

19. Басканда кичипейилдик менен бас, (сүйлөгөндө) добушунду көтөрбө! Добуштардын эң жаманы эшектин добушу.

20. (О, инсандар!) Көрбөй жатасыңарбы, Аллаһ силерге асмандардагы жана жердеги нерселерди моюн сундуруп, силерди көрүнгөн-көрүнбөгөн нээматтарына бөлөп таштады?! Адамдардын арасында жс илими, же (Аллаһтан келген) Нурдуу Китеби, же (пайгамбар көргөзгөн) Туура Жолу болбосо да Аллаһ жөнүндө талашып-тартыша берген кишилер бар.

21. Эгер аларга: «Аллаһ түшүргөн нерсеге (Кураанга) ээрчигиле!» деп айтылса, «Жок, биз ата-бабаларыбызды кайсы жолдун үстүндө тансак, ошого гана ээрчийбиз» дешет. Эгер шайтан аларды тозок азабына чакырып жатса дагы (ошенте беришеби)?!

22. Жана кимде-ким (Аллаһка Аны көрүн тургандай) ибадат кылып, жүзүн (өзүн) Аллаһка толук моюн сундура алса анда ал Бекем Арканды кармаптыр!¹ Иштердин акыбети-Аллаһка!

23. (О, Мухаммад!) Ким каапыр болсо, анын каапырлыгы сени капа кылбасын. Өзүбүзгө кайтып келишет. Анан Биз аларга

وَأَقْصِدْ فِي مَشْيِكَ وَاعْصُبْ مِنْ صَوْتِكَ إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ ﴿١٩﴾

الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُم مَّا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاسْمِعْ عَلَيْكُمْ نِعْمَةً ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٢٠﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اسْمِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا سَبْعٌ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ أَوْ جَد نَاعَلِيهِ ؕ أَبَاءَنَا أُولُو كَانَ الشَّيْطَانُ يَدْعُوهُمْ إِلَى عَذَابِ السَّعِيرِ ﴿٢١﴾

﴿ وَمَنْ يُسَلِّمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ إِلَى اللَّهِ عَقِبَةُ الْأُمُورِ ﴾ ﴿٢٢﴾

وَمَنْ كَفَرَ فَلَا يَحْزُنكَ كُفْرُهُ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ فَنُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٢٣﴾

¹ Аллаһдан келген Жол-Кураанды кармагандар гана эки дүйнөлүк азап-тозоктон кутулат. Анткени, бул жол ажырап, тытылып, үзүлүп кетпей турган бекем аркан сыяктуу. Кармаган адам кутулат.

кылмыштарынын кабарын беребиз.
Албетте, Аллаһ көкүрөктү ээлеген
сырларды Билүүчү.

24. Биз аларды (бул дүйнөдө) бир аз
пайдалантабыз. Кийин (Акыретте)
катуу азап тартууга мажбур
кылабыз.

25. Эгер сен алардан: «Асмандар
менен жерди ким жараткан?»
деп сурасаң, «Аллаһ» дешет.
Сен «Аллаһка мактоо болсун»
дегин.¹ Жок! Алардын көпчүлүгү
билишпейт.

26. Асмандар жана Жерде болгон
нерсенин бардыгы Аллаһтын
мүлкү. Чынында, Аллаһтын Бир
Өзү гана Беймуктаж, мактоого
(ибадатка) татыктуу. (Анткени:)

27. Эгер жер бетиндеги (бардык)
дарактар калемсап болсо жана
деңиз (сыя болсо) бул деңиздин
артында дагы жети деңиз
жардамдашып (сыя болуп) турса
да Аллаһтын сөздөрү түтөнбөйт!
Чынында, Аллаһ Кудуреттүү,
Даанышман!²

28. Силердин жаралышыңар жана
кайрадан тирилишиңер бир эле
жанга окшойт. Аллаһ Угуучу,
Көрүүчү.

29. Көрбөй жатасыңбы, Аллаһ
түндү күндүзгө, күндүздү түнгө
(кантип) киргизгенин? Күн менен
Айды (адамзатка кантип) кызмат

نَعْتَهُمْ قَلِيلًا ثُمَّ تَقَاطَرُهُمْ إِلَىٰ عَذَابٍ
عَلِيظٍ ﴿٢٤﴾

وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٥﴾

لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ
الْحَمِيدُ ﴿٢٦﴾

وَلَوْ أَنَّمَا فِي الْأَرْضِ مِن شَجَرَةٍ أَقْلَمٌ
وَالْبَحْرُ بَعْدُهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبِّعَهُ أَبْحُرٌ
مَا نَفِذَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ
حَكِيمٌ ﴿٢٧﴾

مَا خَلَقَكُمْ وَلَا نَعْمَكُمْ إِلَّا بَعْدَ ذِكْرِ وَاحِدَةٍ
إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٢٨﴾

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ
النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلَّهُ

1 Мушриктер «Асмандар менен жерди Аллаһ жараткан» дегени менен мактоо-ибадатты Аллаһтын Өзүнө арнабай, башка кудайларга арнашат.

2 Аллаһтын Өзүн, сөзүн, сыпатын, илимин жазса ааламдагы бардык сыя-деңиздер түтөнөт, бирок, Аллаһтын сөздөрү түтөнбөйт!

кылдырып койгонун? Алардын бардыгы белгиленген мөөнөткө (Кыяматка) чейин айланат. Аллаһ силердин эмне жасаганыңардан Кабардар.

30. Анткени, Аллаһ чыныгы (Кудай). Ал эми, Андан башка, (мушриктер) дуба кылып жаткан нерселер жалган (кудайлар). Жана Аллаһтын Бир Өзү гана эң Жогору, Улук!

31. Деңиздеги кемелер силерге Аллаһтын белгилерин көргөзүшүчүн (жана) Аллаһтын нээматы себептүү сүзүп жүргөнүн көрбөй жатасыңбы?! Чынында бул нерседе сабыр кылуучу, шүтүр кылуучу адамдарга чоң белгилер бар!

32. Жана качан аларды(н кемелерин) тоодой толкундар ороп калганда гана Аллаһтын жалгыз Өзүнө дуба кылышат. Ал эми, (балээден) куткарып кургактыкка чыгарып койсо, алардан (көпчүлүк) бөлүгү Аллаһга толук берилбей калышат. Биздин аят-белгилерибизди кыянатчы, шүтүр кылбаган адамдар гана четке кагышат.

33. О, адамдар! Раббинерден корккула! Жана атасы баласына, баласы атасына оз сообунан (жардам катары) эч нерсе бере албай турган Күндөн корккула! (Ал күндүн келишин Аллаһ убада берген). Аллаһтын убадасы-Акыйкат! Силерди дүйнө жашоосу(нун убактылуу арам жыргалдары) азгырып койбосун! Силерди азгыруучу Аллаһ(тын

يَخْرِجِي إِلَى أَجَلٍ مُّسَمًّى وَأَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٣٠﴾

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الْبَطْلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيمُ الْكَبِيرُ ﴿٣١﴾

أَلَمْ تَرَ أَنَّ الْفُلْكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِنِعْمَتِ اللَّهِ لِيُرِيَكُمْ مِنْ آيَاتِهِ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٣٢﴾

وَإِذَا غَشِيَهم مَوَاجٌ كَالظُّلُمِ دَعَوْا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُم مِّنَ الْمَوْتِ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ فَمِنْهُم مُّقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ تَجَاوَزُنَا أَلَّا كُفُّوا عَنْهُم مَّا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٣٣﴾

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ وَأَخْسَوْا يَوْمَآلَا يَخْرُجُ وَالَّذِينَ وَلَدُوهُم مَّا مَلَأُوا مَوَازِينَهُمْ عَنِ الْوَالِدِ بِهِ شَيْئًا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَلَا يَغُرَّنَّكُمْ بِاللَّهِ الْغُرُورُ ﴿٣٤﴾

кечиримдүүлүгү) менен азгырып койбосун!¹

34. Кыямат качан болушун Бир Аллаһ гана билет. Ал (асмандан) жамгыр жаадырат. (Бир Өзү гана) жатындагы түйүлдүктү (н тагдырын) билет. Эч бир жан эртең эмне иш жасаарын биле албайт. Жана эч ким кай жерде (кантип) өлүшүн да биле албайт. Чынында, Бир Аллаһ гана (бардыгын) Билүүчү, (бардыгынан) Кабардар.

إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ
الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي
نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ
بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿٣٤﴾

1 Көпчүлүк адамдарды адамдан, шайтандан жана жиндерден болгон азгыруучулар: «Аллаһ кечирет. Күнөөңүңдү жасай бер. Азыр жаштсың. Ойноп-күлүп ал. Арам-адал деп өзүңдү түйшөлтпө. Карыганда деле тооба кылганга үлгүрөсүң. Бир гана тооба менен бардыгың Аллаһ кечирип жиберет»- деп азгырат.

32 «Сажда» сүрөсү¹

سُورَةُ السَّجْدَةِ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Алиф. Лам. Мим.
2. (Бул) Китептин түшүрүлүүсү ааламдардын Раббиси тарабынан. Анда (эч бир) шек-күмөн жок.
3. Же болбосо алар (Макка мушриктери) «аны (Мухаммад) ойунан чыгарып (жазып) алды» дешеби? Жок (андай эмес). Ал Раббин тарабынан (мушрик) коомду эскертишнн үчүн (берилген) Акыйкат. Аларга сенден мурун эскертүүчү (пайгамбар) келген эмес.² Кана эми, Туура Жолго түшүп калышса.
4. Аллах асмандарды, жерди жана ал экөөсүнүн арасындагы (бардык жандуу-жансыз) нерселерди алты күндө жаратып, кийин Арштан Бийик болду³. Силер үчүн Аллаһтан башка дос-башчы да шапаат кылуучу да жок. Эсиңерге келбейсиңерби?

الْقُرْآنِ

نَزِيلَ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ

الْعَالَمِينَ ﴿١﴾

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ

لِيُنذِرَ قَوْمًا مَّا أَتَتْهُمْ مِنْ قَبْلِكَ

لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٢﴾

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا

بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى

الْعَرْشِ مَا لَكُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا شَفِيعٍ

أَقُلَّا تَتَذَكَّرُونَ ﴿٣﴾

1 Бул сүрөө Маккада түшкөн, 30 аяттан турат.

2 Ысмайыл пайгамбардан Мухаммад салталдоху алайхи ва салламга чейин Макка араптарына эскертүүчү-пайгамбар келбеген эле.

3 Биз негиз катары пайдаланган «Тафсийрул Муяссар» боюнча бул аяттын түшүндүрмөсү төмөндөгүчө:

الله الذي خلق السموات والأرض وما بينهما في ستة أيام لحكمة يعلمها وهو قادر أن يخلقها بكلمة «كن» فكون، ثم استوى سبحانه وتعالى -أي علا وارفع- على عرشه استواء يليق بهجلاله، لا يكتنفه ولا يمشيه باستواء المخلوقين.

Ошондой эле, ханафий мазхабынын имамдарынан бири Мулло Али Каары, Имам Азамдын «Фикхул Акбар» китебине жазган түшүндүрмө (шарх) китебинде: «لا يقل الله استواء على العرش استلاء» «Аллаһтын истиваасын «Анын Ээ болгону» (же ээлеп алганы) деп айтылбайт» деген. (92-бет).

5. Асмандан жерге чейин (бардык) ишти (Аллаһ Өз өкүмү менен) башкарат. Кийин силердин эсебиңерде миң жылга барабар болгон бир эле күндө (ал өкүмдөрдүн жыйынтыгы) Өзүнө которүлөт.
6. Ушул (Аллаһ) кайышты да ашкерени да билүүчү Кудуреттүү (жана) Ырайымдуу.
7. Ал ар бир нерсени эң мыкты жараткан жана инсандын алгачкы жаралышын ылайдан жасаган.
8. Кийин анын урпактарын жийиркеничтүү (бир тамчы) суудан жаратты.
9. Кийин аны (кадыресе адам кейипинде) ырастап-келиштирди жана ага Өзүнүн Рухунан үйлөдү.¹ Жана (Аллаһ) силерге кулактарды, көздөрдү жана жүрөктөрдү жаратты. Аз шүгүр кылып жатасыңар.
10. (Мушриктер) айтышат: «Эгер биз жерде (чирип) жок болуп кетсек да жаңыдан жаратылат бекенбиз?!» Жок! Алар Раббилерине жолугууга ишенишпейт!
11. Сен айткын: «Силерге өкүл кылынган (дайындалган) өлүм периштеси² жаныңарды алат.

يَذَرُ الْأَمْرَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ ثُمَّ يَرْجِعُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ أَلْفَ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ ۝

ذَٰلِكَ عَلَى الْعَرْشِ وَالشَّهَادَةُ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝

الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنْسَانِ مِنْ طِينٍ ۝

ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهُ مِنْ سُلَالَةٍ مِّنْ مَّاءٍ مَّهِينٍ ۝

لُحُوسًا وَنَفَخَ فِيهِ مِن رُّوحِنَا وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ۝

وَقَالُوا أَإِذَا ضَلَلْنَا فِي الْأَرْضِ أَإِنَّا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ كُلُّ هُمْ إِلَهٌ لَّنَا رَبِّهُمْ كَيْفُورَتٍ ۝

«قُلْ يَتُومَنَّاكُمْ مَنَّكَ الْمَوْتُ الَّذِي ذُكِّرْتُمْ يَكُونُ إِلَهُكُمْ ثُمَّ يَرْجِعُوكُم مِّنْ دُونِهِمْ

1 Түйүлдүк сөөк этабынан өтүп, үстүнө эт капталып адамдык кейип-шекил алганда, Аллаһтын периштеси келип, ичине үйлөп жан киргизет. Ушул жараян аятта «Өзүнүн Рухунан үйлөдү» таризинде айтылууда.

2 Жандарды алуучу өлүм периштесин кээ бир адабияттарда «Азрайил» деп айтылат. Бирок, Кураан менен Сахих Сүннөттө бул ысым жолукпайт. Ошондуктан, өлүм периштесин Кураан-Хадисте аталгандай «Өлүм периштеси» же болбосо «Жан алгыч периште» деп атаганыбыз дурус.

Кийин (Кыяматта кайра тирилип)
Раббиңерге кайтарыласыңар».

12. (О, Мухаммад!) Эгер сен күнөөкөр (каапыр) адамдарды, Раббилеринин алдында баштарын шылкыйтып: «О, Рабби! (Кыяматтын жана кайра тирилүүнүн бар экенин) көрдүк, уктук. Эми бизди артка кайтар, анык ишенүүчү болгон абалда салих амал кылабыз» дегенин бир көрсөң эле.
13. Эгер Биз кааласак, ар бир жанга өз хидаятын (Туура Жолун) бере алмакпыз. Бирок, Менин: «Бардык (каапыр) инсандар жана (каапыр) жиндер менен тозокту толтурамын!»-деген сөзүм акыйкат (өкүм) болуп калган.
14. (Тозокко ташталып жаткан мушриктерге:) «Эми, ушул күнүңөрдөгү жолугушууну унутканыңар себептүү (азап) тарткыла! Биз да силерди «унуттук». Жана кылмышыңарга жараша түбөлүк азапты тарткыла!»-(деп айтылат).
15. Чынында, Биздин аяттарыбызга, аларды эскертилгенде сажда кылган абалда жыгылган жана текеберленбей Раббисине мактоолор айткан адамдар ыйман келтиришет.¹
16. Алардын жамбаштары (өздөрү) жатаар орундарынан ыраак (көбүнчө ибадатта) болушат (жана) коркуп, үмүт кылып Раббисине дуба кылышат. Жана Биз ырыскы

وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الْمُخْرُجُونَ نَامِكُوسًا
رُءُوسِهِمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ رَبَّنَا أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا
فَاَرْجِعْنَا لَعْمَلِ صَالِحٍ إِنَّا مُوقِنُونَ ﴿١٢﴾

وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدًى
وَلَكِن حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ
مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١٣﴾

مَذُوقُوا إِنَّا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا إِنَّا
نَسِينَاكُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ بِمَا
كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا الَّذِينَ إِذَا ذُكِرُوا بِهَا
خَرُّوا سُجَّدًا وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا
يَسْتَكْبِرُونَ ﴿١٥﴾

تَجَافَىٰ جُوفُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ
رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ
يُسِفُونَ ﴿١٦﴾

1 Ушул аят сажда аяттарынын бири.

кылып берген нерселерден садака кылыптат.

17. Эч бир (момун) жан, жасаган (жакшы) иштери үчүн өздөрүнө (Бейиште) жашыруун даярдап коюлган кубанычтарды билбейт.
18. Момун (пакиза) адамдар бузук (күнөөкөр) адамга окшойбу? Жок, тең болбойт!
19. Ал эми, ыйман келтирип, салих амал кылган адамдар үчүн Бейиш орундары бар. Жасаган амалдарына жараша зыяпат иретинде!
20. Бузук (каапыр) адамдардын жайы-тозок! Ар качан андан чыгууга аракеттенишсе, ага кайтарылышат жана аларга: «Өзүңөр «жалган» деген тозоктун азабын таткыла!»-деп айтылат.
21. Жана эч бир шексиз Биз аларга чоң азапка чейин, жакыныраак (төмөнүрөөк) азапты да таттырабыз. Кана эми, (ушуну ойлоп күнөөлөрүнөн) кайтышса.¹
22. Раббисинин аяттары эскертилгенден соң алардан жүз буруп кеткен адамдан өткөн заалым (каапыр) барбы?! Биз албетте, кылмышкер адамдардан өч алабыз!

فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾

أَمْ هُمْ كَأَنَّ مُمْسِكًا كُنَّ كَانُوا بِإِيقَاتٍ لَا يَسْتَوُونَ ﴿١٨﴾

أَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ آلَاوِي لَوْلَا بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ فَتَقُوا فَمَأْوَاهُمُ النَّارُ كُلَّمَا أَرَادُوا أَن يَخْرُجُوا مِنْهَا أُعِيدُوا فِيهَا وَقِيلَ لَهُمْ ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّتِي كُنتُمْ بِهَا تُكذَّبُونَ ﴿٢٠﴾

وَلَنَذِقَنَّهُمْ مِّنَ الْعَذَابِ الَّاتِي دُونَ الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ لَأَعْلَاهُمْ مَّرْجِعُونَ ﴿٢١﴾

وَمَن أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنْتَقِمُونَ ﴿٢٢﴾

1 Бул аяттагы чоң азап Кыяматтагы тозок азабы. Ал эми жакыныраак (же төмөнүраак) азап жөнүндө кээ бир уламалар барзах (мүрзөдөгү) азап деп түшүндүрсө, башка бирөөлөрү дүйнөдөгү азап-тозоктору деп тафсир кылышат. Дүйнө азабы деп түшүнгөндө, же алардын күнөөсүнө берилген жаза (хадд) же болбосо, Аллахтан келген апаат-балээ түшүнүлөт. Ушул эки мааниден кайсынысын колдонсо да аяттын агымына туура келе берет.

23. Биз чынында Мусага Китепти (Тооратты) бердик. (О, Мухаммад!) сен анын (Тооратка) жолукканы жөнүндө шек-күмөндө болбогун! Биз Тооратты Исрайил урпактарына хидаят (Туура Жол) кылдык.
24. Жана Биз Исрайил урпактарынын арасынан, сабырдуулук көргөзгөн мезгилдеринде, Туура Жолго баштаган жолбашчы-имамдарды чыгардык. Алар Биздин аяттарыбызга бекем ишенишчү.
25. Албетте, Сенин Раббин, Кыямат Күндө алар талашкан маселелерде, алардын арасында Бир Өзү ажырым кылып берет.
26. Аларга чейин нечендеген (каапыр) муундарды (өз пайгамбарын «жалганчы» дегени себептүү) кырып-жоюп салганыбыз аларды Туура Жолго баштабайбы?! Ошолордун жашаган жерлеринен (ары-бери) өтүп жүрүшөт го?! Чынында, бул нерседе (Аллахтын кудуретине) чоң белгилер бар. (Аллахтын аяттарына) кулак салышпайбы?!
27. Алар ойлонушпайбы, Биз суусаган жерге суу айдап, аны менен өздөрү жана айбандары жей турган өсүмдүктөрдү чыгардык. (Кудуретибизди) көрүшпөйбү?!
28. Жана (момундарга): «Эгер чынчыл болсоңор (айткылачы), бул ачылыш¹ (Кыямат) качан болот?»- дешет.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَلَا تَكُن فِي مِرْيَةٍ مِّن لِّقَائِهِ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿٢٣﴾

وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أَيْمَةً يَهْتَدُونَ بِأَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوا وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ ﴿٢٤﴾

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُم يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٢٥﴾

أَوَلَمْ يَتَذَكَّرْ لَهُمْ كَمَا أَفْلَحَ كَمَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِّنَ الْقُرُونِ يَمْشُونَ فِي مَسَاجِدِهِمْ أَلَيْسَ فِي ذَلِكَ لَكُمْ عَلَاقًا فَتَسْمَعُونَ ﴿٢٦﴾

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَسُوقُ الْمَاءَ إِلَى الْأَرْضِ الْجُرُزِ فَنُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا كُلُّ مِمَّنْ أُنْعَمُ بِهِمْ وَالنَّفْسُ بِمَا أَفْلَحَ يُحِيرُونَ ﴿٢٧﴾

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْفَتْحُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٨﴾

1 Момундар каапырларга «Кыяматта арабыз ачык болот. Силер тозокко, биз Бейишке кетебиз» дегенде, Кыяматка ишенбеген каапырлар ушинтип мыскылдашкан.

29. Айткын: «Ачылып (Кыямат) күнү каапырларга ыймандары пайда бербейт жана аларга (тооба кылуу үчүн) да мөөнөт берилбейт.

30. (О, Мухаммад!) Сен алардан жүзүндү бур жана күтө бер алар да күтүп жатышат.¹

قُلْ يَوْمَ الْقِيَامِ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا
إِيمَانُهُمْ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٢٩﴾

فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَانْتَظِرِ إِنَّهُمْ مُنْتَظَرُونَ ﴿٣٠﴾

1 Оболу кайра-кайра даават кыл. Кежирлене берсе, сүйлөбөй, тетири карап, өз ишин менен бол. Жакында же Кыяматта аларга Аллахтын бере турган азабын күт. Алар да жөн жаткан жери жок. Мүмкүн болупуунча сага бир зыян жеткирүүнүн ыңгайы келип калаар бекен деп күтүшүүдө.

33 «Ахзаб» сүрөсү¹

سُورَةُ الْأَحْزَابِ

*Брайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

1. О, пайгамбар! Аллахтан корк! Жана каапырлар менен мунафыктарга моюн сунба! Чынында, Аллах Билүүчү, Даанышман.
2. Өзүнө Раббин тарабынан вахий кылынган аяттарды гана ээрчигин! Эмне иш жасаганыңардан Аллах (ар дайым) Кабардар!
3. Жана Аллахтын Өзүнө тобокел кыл! Сактоо жаатынан Аллахтын Өзү жетиштүү!
4. Аллах эч бир адамдын көкүрөгүндө эки жүрөк жараткан эмес (ошол сыяктуу эле) силер «зихар»² кылган жубайыңарды силерге эне кылып койгон жок. Жана силердин бакма баланыңарды өз перзентинер(дей) кылган жок. Бул силердин оозуңардагы гана сөзүңөр. Аллах акыйкатты сүйлөдү. Жана Ал (эң туура) жолго баптайт.³

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ
وَالْمُنَافِقِينَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا
حَكِيمًا ۝

وَأَتَّبِعْ مَا نَزَّلَ مِنَ رَبِّكَ إِنَّ اللَّهَ
كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ۝

وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ۝

مَا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ مِنْ قَلْبَيْنِ فِي جَوْفِهِ
وَمَا جَعَلَ أَرْوَاحَكُمْ الَّتِي تُظَاهِرُونَ
مِنْهُنَّ أَمْهَاتِكُمْ وَمَا جَعَلَ أَدْعِيَاءَكُمْ
أَبْنَاءَكُمْ ذَلِكَ كَقَوْلِكُمْ يَا قَوْمِ هَؤُلَاءِ
يَقُولُ الْحَقُّ وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ ۝

1 73 аяттан турган бул сүрө Мединада түшкөн. «Ахзабтын» мааниси «Жамааттар».

2 «Зихар»-бул бир кишинин өз аялына «Сенин көкүрөгүң (же белиң, же балтырың, же билегиң) апамдыкына окшойт экен»-деп, анын бир уяттуу жерин апасыныкына окшотуу. Исламдан илгери араптар, эгер бир киши аялып «зихар» кылса «Эми аялың сага ана болуп калды»-деп өкүм чыгарып жүрүшкөн. Аллах бул аят менен жахилия замандан калган «зихарды да», «зихар» себептүү араб мушриктери чыгарган өкүмдү да жокко чыгарды. Бир адамда бир эле жүрөк болгондой, бир эле эне болот. Эгер шайтан азгырып аялын «зихар» кылса, тооба кылып, каффаарат төлөп жашай берет, татак түшпөйт.

3 Жахилия доорунун мыйзамы боюнча бакма бала өзүнүн канынан жаралган перзент катары кабыл алынып, багып алган атанын ысымын алып, анын өз перзенти сыяктуу

5. Аларды өз аталары(нын ысымы) менен чакыргыла. Аллаһтын алдында ушул адилеттүүрөөк. Эгер аталарын билбесеңер, анда ал диндеги бурадарыңар жана досуңар. Жана ката кетирген нерсеңерде силер үчүн күнөө жок. Бирок, жүрөгүңөр ниет кылган нерсе(де күнөө бар)¹ Аллаһ Кечирүүчү, Боорукер.
6. Пайгамбар момундар үчүн өз жандарынан да кымбат. Пайгамбардын аялдары-момундардын энелери.² Тууган туушкан адамдар Аллаһтын (тагдыр) китебинде бири-бирине момундардан жана мухажирлерден жакыныраак. Ал эми, өзүңөрдүн (момун, мухажир) досуңарга жакшылык кыласаңар, бул (тагдыр) китебинде жазылган.
7. Жана бир кезде Биз бардык пайгамбарлардан ант-убадаларын алганбыз: Сенден, Нухтан, Ибрахимден, Мусадан, Марямдын уулу Ыйсадан... Биз алардан катуу убада алганбыз.
8. Чынчылдардан убаданы чындап аткарганы жөнүндө сураш үчүн. Аллаһ каапырларга жан ооруткан азапты даярдап койду.

أَدْعُوهُمْ لِأَبَائِهِمْ هُوَ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ فَإِنْ لَمْ تَعْلَمُوا آبَاءَهُمْ فَاَسْأَلُوا فِي الَّذِينَ وَمَوْلَاهُمْ وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُمْ بِهِ وَلَكِنْ مَا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٥﴾

الَّتِي أُولَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَأَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ إِلَّا أَنْ تَفْعَلُوا إِلَىٰ أُولِيَ الْبَيْتِ مَعْرُوفًا كَانَ ذَلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ﴿٦﴾

وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنْكَ وَمِنْ نُوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَأَخَذْنَا مِنْهُم مِّيثَاقًا عَلِيمًا ﴿٧﴾

لِيَسْأَلَ الصَّادِقِينَ عَنْ صِدْقِهِمْ وَأَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٨﴾

мурас алуу укугуна да ээ болгон. Аллаһ бул аятта ушул эрежени да бекер кылды. Эми Ислам өкүмү боюнча бакма бала анын ысымын көтөрбөйт. Өзүнүн туудурган атасынын аты менен «Паланчанын баласы» деп аталат. Аллаһтын ушул жолу-Акыйкат жана эң туура жол.

- 1 Эгер адашып багып алган кишинин атына байланыштырып чакырса-бул кечкирилет. Ал эми, жүрөгүңдө билип, сезип туруп, багып алган атанын ысымы менен чакырып, «мен билбей калыптырмын» десе күнөө болот.
- 2 Пайгамбар-момундардын Руханий атасы. Ал эми, анын аялдары-момундардын руханий энеси. Ошондуктан пайгамбарыбыз ааламдан откондо анын жесирлерине эч ким үйлөнө алган эмес.

9. О, ыйман келтирген пенделер! Аллаһтын силерге берген(төмөндөгү) нээматын эстегиле: бир кезде силерге (көп сандуу) аскерлер кол салганда, Биз аларга (каршы) шамалды жана силер көрбөгөн (периште) аскерлерди жибергенбиз. Аллаһ силердин жасаган ишинерди Көрүүчү.
10. Ошондо силерге үстүнөрдөн, ылдый жагыңардан (душман басып) келген жана көздөр тунарып, жүрөктөр алкымга тыгылган. Жана (кээ бирөөңөр) Аллаһка жаман ойлоп да калгансыңар.¹
11. Ошол жерде момундар сыналып, (ыймандары) катуу бир чайпалган.
12. Ошондо, мунафыктар менен жүрөгүңдө шек-күмөнү бар адамдар: «Бизге Аллаһ менен Анын пайгамбары (силер жеңесиңер деп) жалган убада берген турбайбы»- дешти.
13. Ошондо, алардан бир тайпа кишилер: «О, Ясриб (Медина) эли! Эми силерге бул жерде туруу(дан пайда) жок! Кайта бергиле!»- деген

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَاءَتْكُمْ جُنُودٌ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا وَجُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ﴿٩﴾

إِذْ جَاءَهُمْ وَكَرِهَ مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَإِذْ زَاغَتِ الْأَبْصَارُ وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ وَتَظُنُّونَ بِاللَّهِ الظُّنُونًا ﴿١٠﴾

هَٰذَا إِلَٰهُ الْيَهُودِ الْمُسَوِّمُونَ وَذُرِّيَّاتُ لُؤْلُؤَا رَأْسٍ لَا شَرِيكَ لَهُ ﴿١١﴾

وَإِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا ﴿١٢﴾

وَإِذْ قَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ يَا أَهْلَ يَثْرِبَ لَا مَقَامَ لَكُمْ فَارْجِعُوا وَيَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ مِنْهُمُ النَّبِيَّ

1 Бул окуя белгилүү «Хандак» казатында болгон. Мушриктер менен яхудийлердин бириккен күчтөрү Исламды тамырынан курутуп жиберүү үчүн Мединага (Ислам борборуна) ар тараптан кол салышкан. Жогор жактан Макка, Хижаз мушриктери, ылдый жактан Нажд каапырлары. Мединанын айланасындагы яхудийлер аларга колдоо көргөзүп турган. Пайгамбарыбыз Салман Фарсий деген сахаабанын сунушу менен Мединанын айланасына хандак (окоп) каздырган. Ошондон улам «Хандак» казаты деп аталат. ушундой оор кырдаалда мусулмандардын арасындагы мунафыктар «Эми, Исламдын өмүрү бүттү»-деп ызы-чуу чыгарып жиберипкен. Кээ бир ыйманы начар адамдар буга ишенип, «Эми Аллаһ мусулмандарга жардам бербейт экен» деп Аллаһка жаман ойлоп калышкан.

жана алардан дагы бир тайпалары пайгамбардан уруксат сурап: «Үйүбүз ачык калган болчу»-деп (жалган) айтышкан. Үйлөрү ачык калбаган эле. Алар болгону, качууну көздөгөн.

14. Эгер (ошондо) алардын үстүнө Мединанын ар жагынан (душмандар) киргизилип, кийин динден кайтууларын талап кылынганда, көп (ойлонуп) отурбастан сурагандарын беришмек.
15. Алар буга чейин артка качпайбыз деп Аллахка ант берген эле! Аллахка берилген ант жөнүндө (Кыяматта) суралат!
16. (Мунафыктарга) айт: «Силерге качуу пайда бербейт. Эгер силер өлүмдөн же өлтүрүлүүдөн качкан болсоңор, анда (дүйнө жашоосунан) бир аз эле пайдаланып каласыңар.¹
17. Айткын: «Эгер силерге (Аллаһ) бир жамандык каалаган болсо, Аллахтан силерди ким сактай алат? Же Ал силерге бир ырайымдуулук кааласа (аны ким тосо алат? Качкандын башына да өлүм келет. Ошондо) өздөрүнө Аллахтан башка дос да, жардамчы да таппай калышат.
18. Аллах силердин араңардагы (жихаддан) тосуучуларды жана өз бурадарларына (аларды качууга үгүттөп): «Биз менен жүргүлө»-дегендерди билет. Алар согушка өтө сейрек келишет,

يَقُولُونَ إِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ إِذْ يُرِيدُونَ الْإِفْرَارَ ﴿١٤﴾

وَلَوْ دُخِلَتْ عَلَيْهِمْ مِنْ أَقْطَارِهَا ثُمَّ سُئِلُوا الْفِتْنَةَ لَآتَوْهَا وَمَا تَلَبَّسُوا بِهَا إِلَّا بَيْسًا ﴿١٥﴾

وَلَقَدْ كَفَرَ أَصْحَابُ الْكَافَّةِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَبْلُغَ
الْأَذَى وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسْئُولًا ﴿١٦﴾

قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمْ الْغَرَارُ إِنْ فَرَرْتُمْ مِنَ الْمَوْنِ
أَوِ الْقَتْلِ وَإِذَا لَا تُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٧﴾

قُلْ مَنْ ذَا الَّذِي يَعْصِمُكُمْ مِنَ اللَّهِ إِنْ أَرَادَ
بِكُمْ سُوءًا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةً وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ
مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿١٨﴾

﴿ قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الْمُعَوِّقِينَ مِنْكُمْ وَالْقَائِلِينَ
لِاخْتِرَائِهِمْ هَلْ يَتَذَكَّرُونَ الْإِنْسَانُ إِلَّا
قَلِيلًا ﴾ ﴿١٩﴾

1 Анткени, өмүр аз гана нерсе.

19. (Олжону) силерден кызганып. Ал эми, (согуш учурунда) коркунуч келип калса, тим эле өлүмдүн ортосунда калып кеткендей сага алаңдап карагандарын көрөсүң. Эми, качан коркунуч кеткенде, алар жакшылыкка (олжого) ач көздүк кылышып, тезинен сага чечен тилдери менен жолугушат.¹ Алар ыйман келтирбеген адамдар. Аллаһ алардын амалдарын текке кетирди. Бул Аллаһка жеңил.

20. Алар (Мединаны курчап турган душман) жамааттарды кетпеген деп ойлошот. Эгер ал жамааттар (бастырып) келсе, булар силердин кабарыңарды сурап коюп, тээ четтеги бедуин араптардын арасында болууну каалашат.² Эгер силердин ичиңерде (Мединада) болсо да көп (жан үрөп) согушмак эмес.

21. (О, момундар!) Силер үчүн Аллаһтын элчисиңде сонун үлгүлөр бар.³ (Бул үлгүлөр) Аллаһтан жана Акырет күндөн үмүт кылып, Аллаһты көп-көп зикир кылгандар үчүн.

22. Ал эми, (пайгамбарынан үлгү алган, ыйманы бекем) момундар (душман) жамааттарды көргөндө: «Бул бизге Аллаһ жана

أَشِيخَةٌ عَلَيْكُمْ إِذَا جَاءَ الْخَوْفُ رَأَيْتَهُمْ يُنْظَرُونَ إِلَيْكَ تَدُورُ أَعْيُنُهُمْ كَالَّذِي يُغْتَنَبُ عَلَيْهِمْ مِنَ الْمَوْتِ إِذَا ذَهَبَ الْخَوْفُ سَلَفُوكُمْ بِالْيَسْتِ حِذَا أَشِيخَةٍ عَلَى الْخَيْرِ أُولَئِكَ لَمْ يُؤْمِرُوا فَأَخْبَطَ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿٢١﴾

يَحْسِبُونَ الْأَخْرَابَ لَمْ يَذْهَبُوا وَإِنْ يَأْتِ الْأَخْرَابُ يَُوَدُّوا أَنْهُمْ بَادُونَ فِي الْأَخْرَابِ يَسْتَلُون عَنْ أَنْبِيَائِهِمْ وَلَوْ كَانُوا فِيكُمْ مَا قَاتَلُوا إِلَّا قَلِيلًا ﴿٢٢﴾

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ﴿٢٣﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا الْمُؤْمِنِينَ الْأَخْرَابَ قَالُوا هَذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ

1 «Биз андай эрдик көргөздүк, мындай баатырдык жасадык, бизге көбүрөөк бөлүштүр» деп, эч кимге сөз бербей мактанышат.

2 Мединадан алыстагы көчмөндөр арасына барып алып, качан мусулмандардын жеңилгени жөнүндө кабар келип калаар экен деп күтүп жатууну каалашат.

3 Аллаһтын элчиси ошол оор мезгилдерде баатырдыктын, туруктуулуктун, сабырдуулуктун, акылмандыктын чоң үлгүсүн көргөздү. Ислам душмандарынын он эки миңдик бириккен күчтөрүнүн каршысына үч миң аскер менен тайманбай чыгып, аларды шыктандырып жүрдү.

пайгамбары убада кылган нерсе. Аллах менен пайгамбары туура сүйлөгөн экен» деп (согушка, өлүмгө даяр болуп) турушту. (Душмандын көптүгү) алардын ыймандарын жана (Исламга) моюн сунууларын гана көбөйттү.

23. Момундардын арасында (ушундай) эр-азаматтар бар: алар Аллахка берген убадаларында чынчыл экенин көргөзүштү. Кээ бирлери милдетин аткарып (шейит болуп) кетишти. Кээ бирөөлөрү (шейиттикти) күтүүдө. Алар (Аллахка берген) убаданы бузбады.
24. Аллах чынчыл адамдарды өз чынчылдыктары себептүү сыйлаш үчүн жана мунаафыктарды кааласа азапташ же болбосо тообаларын кабыл алыш үчүн (ушул сыноого дуушар кылды). Чынында, Аллах Кечирүүчү, Ырайымдуу.
25. Ал эми, аларды (душмандарды) болсо, Аллах өз ачуулары менен кайтарды.¹ Алар эч бир жакшылыкка жетишпеди. Аллах момундарга согуш жаатынан жетиштүү (жардамчы) болду. Аллах Күчтүү, Кудуреттүү!
26. Жана Аллах душмандарга жардам берген китеп ээлерин (Бану Курайза яхудийлерин)

وَمَا آذَاهُمْ إِلَّا أَنْ يُبَيِّنُوا نِيَّتَهُمْ ۝

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَن قَضَىٰ نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَن يَسْتَعِذُّ وَمِمَّا بَدَلُوا أَشِدًّا ۝

لِيَجْزِيَ اللَّهُ الصَّادِقِينَ بِصِدْقِهِمْ وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ إِنْ شَاءَ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا ۝

وَرَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَظِيمَةٍ لَّمْ يَتُوبُوا خِزْيًا وَكُفًى اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْفِتَالَ وَكَانَ اللَّهُ قَوِيًّا عَزِيمًا ۝

وَأَنْزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوهُمْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ صَيَاصِيهِمْ وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ

1 Кандай ызырынып келген болсо, максаттарына жете албай, ошондой ызырынып, ачуулары менен кайтып кетишти. Анткени, бир айлык курчоодон мусулмандардын эрки майтарылбады. Кайра өздөрүнүн тамак-ашы, даярдыктары түтөнүп, үмүтсүздүккө түшүштү. Ошол мезгилде Аллах аларга бороон шамал жиберди. Шамал дагы Аллахтын бир аскери. Ал каапырларды үшүтүп, чатырларын учурду. Аллах алардын жүрөгүнө периштелерден турган аскерлер менен коркуу салды (9-аятты караңыз).

коргондоруна түшүрдү.

Жүрөктүрүнө коркуу салды. Силер (о, момундар) алардан бир бөлүтүн өлтүрүп, бир бөлүтүн туткундап алдыңар.

27. Жана силерге алардын жерлерин, короо-жайларын, мал-мүлктөрүн жана бутуңар баспаган (жаңы) жерлерди да мурас кылып берди. Аллаһ - бардык нерсеге Кудуреттүү.

28. О, пайгамбар! Аялдарыңа айт: «Эгер дүйнө жапоосун жана анын зыйнаттарын кааласаңар, келгиле силерди (жакшына мүлк менен) пайдалантып, сылык-сыңаа ажырашайын.

29. Ал эми, Аллаһты (н ыраазылыгын), Анын пайгамбарын жана Акырет Үйүн кааласаңар, Аллаһ силердин араңардагы жакшы ибадат кылгандарга улуу сыйлыкты (Бейишти) даярдап койгон»¹

30. О, пайгамбардын аялдары! Силерден кимиңер ашкере күнөө иш жасаса, ага эки эсе көп азап берилет. Бул Аллаһ үчүн жеңил.

31. Силердин араңардан кимде-ким Аллаһка жана пайгамбарына моюн сунуп салых амал кылса, ага сооп-сыйлыктын эки ирет беребиз жана ага улуу ырыскы (Бейиш) даярдап койобуз.

فَرِيقًا تَقْتُلُونَ وَتَأْسِرُونَ فَرِيقًا ﴿٢٧﴾

وَأَوْزَكِمُوهَا أَرْضَهُمْ وَدِيَارَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ
وَأَرْضًا لَمْ تَطْلُوهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرًا ﴿٢٨﴾

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّأَزْوَاجِكَ إِن كُنتُمْ تُرِيدُونَ
الْحَيَاةَ الدُّنْيَا فَرِيقَتَهَا فَتَعَالَى إِلَهُكُمْ
أُتِيَكَمُ وَأَسَرَّكُمْ سَرَاحًا جَمِيلًا ﴿٢٩﴾

وَإِنْ كُنْتُمْ تُرِيدُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالذَّارَ
الْآخِرَةَ فَإِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْمُحْسِنِينَ مِنْكُمْ
أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٣٠﴾

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ مَنْ يَأْتِ مِنْكُمْ بِفِتْنَةٍ
فَاعْلَمْ أَنَّهُ بِضْعَ ثَلَاثٍ وَأَنَّهُ يُضَاعِفُ
مَبِئْسَ مَا تَكْتُمُ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿٣١﴾

* وَمَنْ يَقْتُلْ مِنْكُمْ وَلَهُ وَرَسُولُهُ وَتَعَمَلْ
صَالِحًا نُؤْتِيهِمْ أَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ
رِزْقًا كَرِيمًا ﴿٣٢﴾

¹ Пайгамбар саллаллоху алайхи ва салламдын аялдары өз ара сүйлөшүп алынып андан кудурети жетпеген дүйнө зыйнаттарын талап кылышканда пайгамбарыбыз кааланып калган. Ошондо ушул аят түшкөн.

32. О, пайгамбардын аялдары!
Силер эгер такыба болсоңор
(катардагы) аялдардын бирөөсү
сыяктуу эмессинер. Демек (бөтөн
эркектерге) назик сүйлөбөгүлө.
Жүрөгүңдө каразгөйлүгү бар адам
үмүт кылып калат. Жакшынакай
(түз, сыпаа) сөздөрдү сүйлөгүлө.

33. Жана (зарылдык болбосо)
үйүнөрдө олтургула! Абалкы
жахилия (заманындагы) жасануу
сыяктуу жасанбагыла!¹ Намазды
толук аткарып, зекетти берип,
Аллаһка жана пайгамбарына моюн
сунгула! Албетте, о, пайгамбардын
үй-бүлөлөрү, Аллаһ силерден
ызаа-кыжаалатты кетирүүнү жана
(ар түрдүү ушак-айындан) таза-
пакиза сактоону каалайт.

34. Өз үйүнөрдө окулган Аллаһтын
аяттарын жана пайгамбардын
сөздөрүн көңүлдө сактап жүргүлө.
Чынында, Аллаһ бардыгын
Билүүчү, Кабардар.

35. Чынында, мусулман эркектер
менен мусулман аялдар, момун
эркектер менен момун аялдар,
моюн сунуучу эркектер менен
моюн сунуучу аялдар, чынчыл
эркектер менен чынчыл аялдар,
сабырдуу эркектер менен сабырдуу
аялдар, кичипейил эркектер менен
кичипейил аялдар, садака берүүчү
эркектер менен садака берүүчү
аялдар, орозо кармоочу эркектер
менен орозо кармоочу аялдар,
жыныстык мүчөлөрүн сактаган
эркектер менен аялдар, Аллаһты

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّفُ كَأُحَرِّفُ مِنَ النِّسَاءِ
إِنْ أُنْقِضَتْ فَلَا تَحْضَمَنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي
فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا ﴿٣٢﴾

وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ
الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ
وَأَتِينَ الزَّكَاةَ وَأَطِعْنَ اللَّهَ
وَرَسُولَهُ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ
الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا ﴿٣٣﴾

وَأَذْكُرْتَ مَا تَعْلَمُ فِي بُيُوتِكُنَّ
مِنَ آيَاتِ اللَّهِ وَالْحِكْمَةِ إِنَّ اللَّهَ
كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا ﴿٣٤﴾

إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ
وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَانِتِينَ
وَالْقَانِتَاتِ وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ
وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِينَ
وَالْخَاشِعَاتِ وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ
وَالصَّائِمِينَ وَالصَّائِمَاتِ وَالْحَافِظِينَ
فُرُوجَهُمُ وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّاكِرِينَ
اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ
أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ﴿٣٥﴾

1 Жахилия заманында аялдар көкүрөк-баштарын ачып, бойонуп жасанышат болчу.

көп эстеген эркектер менен аялдар... Аллаһ ушуларга кечирим жана улук сооп-сыйлыкты даярдап койду.

36. Эгер Аллаһ менен Анын пайгамбары бир ишти өкүм кылса, эч бир момун эркек же момун аялга өз иштеринде ыктыяр калбайт. Кимде-ким (өзбашымчалык кылып) Аллаһ жана пайгамбарына күнөөкөр болсо, демек ал анык адашыптыр!
37. (О, Мухаммад!) сен бир кезде, ага Аллаһ нээмат берген, анан сен дагы жакшылык кылган бир жигитке: «Аялыңды коюп жибербе! Аллаһтан корк!» деген болчусуң. Жана сен Аллаһ ашкере кылуучу нерсени жүрөгүңдө жашыруун тутуп, адамдардан корктун! Өзүнөн коркушуна Аллаһ көбүрөөк ылайык элего!¹ Качан Зейд ага «жакындык» кылып, (кийин талагын бергенде) аны сага никелеп бердик. Момундарга өз бакма балдарынын аялдарына үйлөнүүдө эч күнөө болбошу(н билдирүү) үчүн, эгер талактарын

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا لِمُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا ﴿٣٦﴾

وَإِذَا قُلْتُ لِلَّذِي أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ أَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ وَاتَّقِ اللَّهَ وَتُخْفِي فِي نَفْسِكَ مَا اللَّهُ مُبْدِيهِ وَتَخْشَى النَّاسَ وَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَاهُ فَلَمَّا قَضَى زَيْدٌ مِنْهَا وَطَرًا زَوَّجْنَاكَ الْكِتَى لِأَيُّكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ فِي أَزْوَاجِ أَدْعِيَائِهِمْ إِذَا قَضَوْا إِلَيْهِمْ وُطَرًا وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ﴿٣٧﴾

1 Бул аяттар пайгамбарыбыздын бакма баласы Зейд бин Хариса жана анын аялы Зейнеп бинти Жахш жөнүндө түшкөн. Пайгамбарыбыз өзү сатып алып, азат кылган кул-Зейд бин Харисага апежесинин кызы Зейнепты алып берейин деп жуучу түшүп барганда, Зейнеп «Кулга тиенимби» деп баш тарткан. Ошондо жогорудагы (36-) аят түшүп, ыктыярын пайгамбарга тапшырат. Бирок, бул нике Зейнептин күйөөсүнө көңүлсүздүгү себептүү бузулуу коркуучулукта калат. Зейд дагы абалды түшүнүп, пайгамбар салаллоху алайхи ва салламга келип: «Мен Зейнептин талагын берейин дегенде: «Аялыңды койбо! Аллаһдан корк!»-дейт. Бирок, бул сөздү Зейддин көңүлү үчүн гана айткан. Алардын турмушу оңбой калганын көрүп, көңүлүндө «Эгер Зейд Зейнепти койсо, өзүм никелеп алсамбы» деп жүргөн. Бул-Аллаһтын илхамы болчу. Аллаһ ошол иштин болушун каалап, жүрөгүнө ошол ойду салган. Бирок, пайгамбар адамдар эмне деп ойлошот деп, экөөсүн ажыраштырбай турган.

беришсе. Аллаһтын буйругу аткарыла турган иш.¹

38. Аллаһ парыз кылган нерселерде пайгамбар үчүн эч кандай күнөө-кыжаалат жок. (Бул) мурда өткөн адамдар жөнүндөгү Аллаһтын сүннөтү. Аллаһтын буйругу – белгиленген тагдыр.

39. Алар (мурунку пайгамбарлар) Аллаһтын элчилигин (элдерге) жеткире турган, Аллаһтан гана коркуп, Андан башка эч кимден коркпой турган адамдар болгон. Аллаһ – жетиштүү эсептешүүчү.

40. (О, момундар!) Мухаммад силердин араңардагы эч бир эркектин атасы эмес.² Ал болгону Аллаһтын элчиси жана пайгамбарлардын акыркысы. Аллаһ – ар нерсени Билүүчү.

41. О, ыйман келтирген адамдар! Аллаһты көп зикир кылгыла!

42. Эргели-кеч Ага тасбих айткыла!

43. Ал силерди караңгылыктардан Нурга чыгаруу үчүн Өзү жана периштелери силерге ырайым

مَا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ فِيمَا فَرَضَ اللَّهُ لَهُ سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا مَقْدُورًا ﴿٣٨﴾

الَّذِينَ يَبْلِغُونَ رِسَالَاتِ اللَّهِ وَيَحْشَرُونَ اللَّهَ وَلَا يَحْشَرُونَ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ وَكَفَى بِاللَّهِ حَسِيبًا ﴿٣٩﴾

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلَكِنْ رَسُولَ اللَّهِ وَحَافِظَهُ الَّذِينَ هُمْ وَأَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٤٠﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا ﴿٤١﴾

وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٤٢﴾

هُوَ الَّذِي يُصَلِّيْ عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَكَانَ

1 Даанышман Аллаһ ушул окуялар менен жахилия доорундагы туура эмес ата-балалык эрежесин өзгөрттү: Бакма баланын өз перзенти катары боло албапты, анын аялына талак бергенден соң атасы үйлөнүшү мүмкүн экени жөнүндөгү парызмыйзамды Өз пайгамбарынын жашоосу аркылуу жолго койду. Буга чейин адамдар Зейдди «Зейд бин Мухаммад» деп чакырышчу эле. Эми «Зейд бин Хариса» деп өз атасына байланыштырып чакыра баштады. (Ушул сүрөнүн 5-аятына караңыз). Ошентип, Аллаһ Өз пайгамбарын, бакма баласынын талак кылынган аялына үйлөнтүп койду.

2 Анын эркек балдары бала чагында эле чарчап калышкан. Ал Зейддин да атасы эмес. Каапырлардын «Өзүнүн келинине үйлөнүп алды» деген дооматтары жалган!

يَا الْمُؤْمِنِينَ رَحِمَا ۝

көргөзө турган Зат! Ал момундарга
Ырайымдуу!

44. Ага жолуккан (Акырет)
күндөгү (ыймандуулардын)
амандашуулары «Салам» (деген
сөз). Аллах аларга улук сооп
(Бейиш) даярдап койгон.

يَجْتَنِبُهُمْ يَوْمَ تُلْقَوْنَ رَسَالَهُمُ وَالْعَدْلُ لَهُمْ جَزَا
كَرِيمًا ۝

45. О, Пайгамбар! Биз сени күбө
болуучу, (Бейиштен) кушкабар
берүүчү, (тозоктон) коркутуучу
кылып жибердик.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَهِيدًا وَمُبَشِّرًا
وَنَذِيرًا ۝

46. Өзүнүн уруксаты менен (элдерди)
Аллахка даават кылуучу жана
Нурдуу Чырак (кылып жибердик).

وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا ۝

47. Жана момундарга, алар үчүн
Аллах тарабынан улук пазилет
(артыкчылык) болушу жөнүндө
кушкабар бер!

وَنُفِثَ الْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّهُمْ مِنَ اللَّهِ فَضْلًا
كَرِيمًا ۝

48. Каашырлар менен мунафыктарга
моюн сунба! Алар көргөзгөн
ызааларды унут. Жана Аллахка
тобокел кыл! Сактоочулук
жаатынан Аллахтын Өзү
жетиштүү.

وَلَا تُطِيعُوا الْكُفْرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ وَدَعُوا أَنفُسَهُمْ
وَيَتَوَكَّلُوا عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ۝

49. О, ыйман келтиргендер! Эгерде,
момун аялдарды никеңерге
алганыңардан кийин аларга
жакындык кылбай туруп талагын
берсеңер, силер үчүн өздөрү санай
турган иддага отурушпайт. Эми,
аларды (көңүлүнөрдөн чыккан
белектер менен) пайдалангып,
сылык-сыпаа жообун берип
койгула.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ
لَمْ تَطْلُقْنَهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ وَمَا
لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عَدُوَّةٍ تَعْتَدُونَهَا فَيَعْبُوهُنَّ
وَسَرَخُوهُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا ۝

50. О, Пайгамбар! Биз сага махырын
берген жубайларыңды, Аллах
(согуштардан) олжо кылып берген
күндөрүңдү, (дагы) абандын,

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَخْلَصْنَاكَ لِزَوْجِكَ النَّبِيِّ
ءَاتَيْتُ أَجُورَهُنَّ وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ وَمَا

атаңдын эже-карындаштарынын, таякендин жана тасжендин (кыздарынын арасынан) сени менен бирге хижрат кылгандарын адал кылдык. Жана өзүн пайгамбарга белек кылган ар бир ыймандуу аялды – эгер пайгамбар аны өз никесине алууну кааласа – адал кылдык. (Бул укук, о, пайгамбар) башка момундарсыз жалгыз өзүңө тиешелүү. Момундарга аялдары, күндөрү жөнүндө парыз кылган нерселерибизди Өзүбүз билебиз.¹ (Сага бул укуктар) жүрөгүң сыгылбасын деп (берилди). Аллах-Кечирүүчү, Ырайымдуу.

51. (Дагы) сен аялдар(ын)дан каалаганыңды (төшөктө жалгыз) таштап, каалаганың менен боло аласың. Жана жалгыз калдырган аялдарыңдан кимисине (кайра) барсаң да, сага күнөө жок.² Бул (сенин ыктыярдуу адилетин) аялдарыңдын көздөрү кубануусуна, капаланбоосуна жана бардыгына сен берген кезек-насиптине ыраазы болууларына жакыныраак нерсе. Аллах силердин жүрөгүңөрдөгү нерсени билип турат. Аллах Билүүчү (жана пейили) Жумшак.

أَقَاءَ اللَّهُ عَلَيْكَ وَبَنَاتِكَ وَبَنَاتِ خَالَتِكَ الَّتِي هَاجَرْنَ مَعَكَ وَامْرَأَةً مُؤْمِنَةً إِنْ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ إِنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يَسْتَنْكِحَهَا خَالِصَةً لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فِي أَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ لِيَكُنِيَ لَكَ سَقَرٌ عَلَيْكَ فَخَرَجْ وَكَانَ اللَّهُ عَلَافًا رَحِيمًا ﴿٥١﴾

* نَزَّحِي مَنْ نَشَاءُ مِنْهُنَّ وَنُفِئَ إِلَيْكَ مَنْ نَشَاءُ وَمَنْ أَتَيْتَ مِنْ عَزَلْتَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ تَقَرَّ أَعْيُنُهُنَّ وَلَا يَخْرُجَتْ وَيَرْضَيْنَ بِمَا آتَيْنَهُنَّ كُلُّهُنَّ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَلِيمًا ﴿٥١﴾

1 Ал парыздар боюнча момундар төрттөн ашык аял алууга укуктуу эмес. Пайгамбар саллаллоху алайхи ва салламдын аялы тогуз болчу. Бул анын өзгөчө ыйгарымдуу укугу. Момундардын никеси үчүн аялдын ишенимдүү адамдары, күбөлөрү болушу зарыл. Пайгамбардын никесинде зарыл эмес. Момундарга эгер бир аял өзүн белек кылса, махр мүлкүн бергенден кийин гана үйлөнө алат. Ал эми, пайгамбарга өзүн белек кылган аялга ал махр бербей үйлөнө берет.

2 Пайгамбар саллаллоху алайхи ва салам башка момундардан айырмаланып, аялдарынын кимисине барууда ыктыярдуу кылынды. Эгер ал тошок маселесинде аялдарынын арасында адилет кылган болсо, бул анын өз каалосу менен болгон.

52. Сага (ушул тогуз аялдан) кийин аялдар(га үйлөнүү) жана аларды башка аялдарга алмаштыруу адал эмес, эгер алардын чырайы сени кызыктырган болсо да. Бир гана кол астындагы күң аялдарга барышыңа уруксат. Аллаһ бардык нерселерди көрүп турат.

53. О, ыйман келтирген адамдар! Силерге уруксат берилмейинче пайгамбардын үйүнө кирбегиле! Тамак жегенге (уруксат берилсе, бирок даяр болбогон болсо) күтүп олтура бербегиле! Эгер чакырылсаңар, киргиле дагы тамактанып, (дароо) тарап кеткиле. Сөзгө алаксып олтура бербегиле. Мунуңар пайгамбарды иренжитет. Бирок ал силерден ыйбаа кылат. («Кеткиле» дегенден тартынат). Аллаһ болсо, акыйкатты айтуудан тартынбайт. Жана эгер алардан (Пайгамбардын аялдарынан) бир нерсе сурасаңар, парданын артынан сурагыла. Ушунуңар силердин да, алардын да жүрөктөрүн тазартуучураак (жорук). Аллаһтын пайгамбарын иренжитүү жана андан соң анын (жесир) аялдарына үйлөнүү силерге эч качан мүмкүн эмес! Мунуңар Аллаһтын назарында чоң күнөө болмок.

54. Эгер силер бир нерсени жашырсаңар же ашкере кылсаңар да, Аллаһ бардык нерсени билип турат.

55. (Эгер пайгамбардын аялдары) аталарынын алдында, уул перзенттеринин алдында,

لَا يَحِلُّ لَكَ الْيَسَاءُ مِنْ بَعْدُ وَلَا أَنْ تَبَدَّلَ
بِهِتَ مِنْ أَزْوَاجٍ وَلَوْ أَعْبَبَكَ خُسْفُهُنَّ إِلَّا
مَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ وَكَانَ اللَّهُ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ رَاقِبًا ﴿٥٢﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ
إِلَّا أَنْ يُدْعَبَ لَكُمْ إِلَى طَعَامٍ غَيْرَ نَظِيرٍ
إِنَّهُ وَلَكِنَّ إِذَا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا فَإِذَا
طَعِمْتُمْ فَانْصَرُّوا وَلَا مُسْتَقْسِمِينَ لِخُطْبَتِ
إِنَّ ذَلِكَ كُنْهٌ كَانَ يُوزِي السَّيِّئَ فَيَسْتَكْثِرُ
مِنْكُمْ وَاللَّهُ لَا يَسْتَكْثِرُ مِنَ الْحَقِّ وَإِذَا
سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَاسْأَلُوهُنَّ مِنْ وَرَاءِ
حِجَابٍ ذَلِكُمْ أَكْثَرُ لِقَائِكُمْ
وَقُلُوْهُنَّ وَمَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُدْخِلُوا رَسُولَ
اللَّهِ وَلَا أَنْ تُتَكَلَّمُوا أَزْوَاجَهُمْ مِنْ بَعْدِهِ أَبَدًا إِنَّ
ذَلِكَ كُنْهٌ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمًا ﴿٥٣﴾

إِنْ تُبْدُوا شَيْئًا أَوْ تُخْفُوهُ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ
شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٥٤﴾

لَا جُنَاحَ عَلَيْهِمْ فِي أَزْوَاجِهِمْ وَلَا أَبْنَائِهِمْ
وَلَا إِخْوَانِهِمْ وَلَا أَبْنَاءَ إِخْوَانِهِمْ وَلَا أَبْنَاءَ

ага-инилеринин алдында, ага-инилеринин уул перзенттеринин алдында, эже-сиңдилеринин уул перзенттеринин алдында, өздөрүнүн (мусулман) аялдарынын алдында жана кол астындагы кулдарынын алдында (бетин ачып жүрсө) эч күнөө жок! (О, пайгамбардын аялдары!) Аллаһтан корккула! Аллаһ чынында бардыгын көрүп турат!

56. Албетте, Аллаһ жана Анын периштелери пайгамбарга салават айтышат. О, ыйман келтиргендер, силер да ага көптөн-көп салават-саламдарды айткыла!
57. Аллаһты жана Анын элчисин иренжиткен адамдарга дүйнө-акыретте Аллаһ наалат айткан жана аларга кордоочу азап даярдаган!
58. Момун эркектер менен момун аялдарды жасабаган иштери себептүү иренжиткен адамдар (желкелерине) чоң дооматты жана анык күнөөнү которушунтүр!
59. О, Пайгамбар! Аялдарыңа жана момундардын аялдарына айткын: жоолуктарын өздөрүнө жакындатып (көкүрөк-баптарын жаап) алышсын! Ушул алардын (күндөрдөн ажыралып) таанымал болууларына жана иренжитилбей жүрүүлөрүнө жакыныраак (жорук). Аллаһ Кечиримдүү, Ырайымдуу.
60. Эгерде мунафыктар, жүрөгү бузулган адамдар жана Мединада (ушак-айың таратып, момундарды) коркутуп жүрүүчүлөр (ушул

أَخَوَاتِهِمْ وَلَا يَسْأَلِينَ وَلَا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ
وَأَقْبِرَ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ كَانَتْ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
شَهِيدًا ﴿٥٦﴾

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ رُصِّلُوا عَلَى النَّبِيِّ
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا
تَسْلِيمًا ﴿٥٧﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي
الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُهِمًّا ﴿٥٨﴾

وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ
بِغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا فَقَدْ احْتَمَلُوا
بُهْتًا وَاتِّمَامًا مِّمَّا ﴿٥٩﴾

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لَأَزْوَاجَكُمْ وَبَنَاتُكُمْ
وَنِسَاءُ الْمُؤْمِنِينَ يُدْرِكُنَّ عَلَيْهِنَّ مِنْ
جَلْبَابٍ مِّنْ ذَلِكَ أَذًى أَن يَعْرِفْنَ فَلََا
يُؤْذِينَ وَكَانَ اللَّهُ عَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٦٠﴾

لِّئَلَّا تُسَاءَ الْمُتَّقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ
مَّرَضٌ وَالْمُرْجِفُونَ فِي الْمَدِينَةِ

иштеринен) токтобосо, сени аларга каршы койбуз. Кийин алар сага кошуна болуп (Мединада) көп тура албай калышат.

61. (Анан) каргышка учураган абалда, кай жерден жолуктурулса, кармалып, айоосуз өлтүрүп жиберилет.
62. Бул мурункулардын (Аллаһ түзүп берген) жолу. Сен Аллаһтын жолун өзгөртө албайсың!
63. Сенден адамдар Кыямат жөнүндө сурашат. Айткын: Аны бир гана Аллаһ билет. (О, Мухаммад!) Сен кайдан билесиң, Кыямат жакын болушу да мүмкүн.
64. Аллаһ каапырларга наалат айтты жана аларга тозокту даярдап койду!
65. Алар анда түбөлүккө калышат! Өздөрүнө эч бир (тозоктон куткаруучу) дос, эч бир жардамчы таба алышпайт!
66. Алардын беттери тозокто (күйүп) оодарылып калган күндө: «О! Кана эми, Аллаһка жана Анын элчисине моюн сунуучу болгонубузда!»- деп (арман кылып) калышат.
67. Жана: «О, Рабби! Биз өзүбүздү башчыларыбызга, чоңдорубузга баш ийген элек. Бизди ошолор жолдон чыгарган!»
68. О, Рабби! Аларга эки эсе азап бер! Жана аларга чоң наалат жаадыр!»- дешет.
69. О, ыйман келтиргендер! Силер (Мухаммадга мамиле кылганда)

لَنُفَرِّقَنَّكَ بِهِمْ ثُمَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا ﴿٦١﴾

مَلْعُونِينَ أَسْمَا تُقْتَلُوا أُخَذُوا وَقُتِلُوا ﴿٦٢﴾

سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ﴿٦٣﴾

يَسْأَلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ قُلْ إِنَّمَا عِنْدَ اللَّهِ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا ﴿٦٤﴾

إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكَافِرِينَ وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا ﴿٦٥﴾

خَالِدِينَ فِيهَا أَلَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٦٦﴾

يَوْمَ تَقُفُّ أَرْجُلُهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ بَلَدَيْنَا أَطْعَمَنَا اللَّهُ وَأَطْعَمَ الرَّسُولَ ﴿٦٧﴾

وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطْعَمْنَا سَادَتَنَا وَكَرِهْنَا فَأَصْبَلُونَا السَّبِيلَ ﴿٦٨﴾

رَبَّنَا إِلَهُهُمْ يُضَعِّفِينَ مِنَ الْعَذَابِ وَالْعَظْمِ لَعَنَّا كَيْدًا ﴿٦٩﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ ءَادُوا

Мусаны иренжиткен адамдар сыяктуу болбогула! Анан Аллаһ аны (Мусаны) алар айткан сөздөн аруулаган.¹ (Себеби) Ал Аллаһтын алдында урматтуу (пайгамбар).

70. О, момундар! Аллаһтан корккула жана жалаң чын сөздөрдү сүйлөгүлө!
71. (Ошондо) Аллаһ силердин ишинерди оңдоп, күнөөңөрдү кечирет. Кимде-ким Аллаһка жана Анын элчисине моюн сунса, улук жеңишке (Бейишке) жетиптир!
72. Биз Аманатты (Ислам шариатын оболу) асмандарга, Жерге жана тоолорго сунуштадык. Алар аны көтөрүүдөн коркуп, баш тартышты. Анан аны инсан өз желкесине алды. Чынында, ал - зулумкер, наадан.²
73. Аллаһ мунафык эркектер менен мунафык аялдарды, мушрик эркектер менен мушрик аялдарды азаптоо үчүн, ал эми момун эркектер менен момун аялдардын тообасын кабыл алуу үчүн (ушул аманатты инсаниятка жүктөдү). Аллаһ - Кечиримдүү, Ырайымдуу.

مُوسَىٰ فَبَرَأَ اللَّهُ مِثْلًا قَالُوا وَكَانَ عِنْدَ اللَّهِ وَجْهًا ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ۝

يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۗ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا ۝

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا ۝

لَيُعَذِّبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ وَيَتُوبَ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَظِيمًا رَحِيمًا ۝

1 Муса алейхис салам ыйбалуу болгондуктан эч кимге денесин көргөзбөйт болчу. Муну жүрөгү бузук адамдар башкача жоромолдошуп «Муса жумурткасы чоңоюп кеткен ооруга (грыжага) жолуккан же болбосо, денеси ак (ала) болуп калган. Ошондуктан денесин элден жашырат» деп ушак таратып жиберешкен. Күндөрдүн биринде Муса ээл жерде жуунуп бүтүп, эми чапанын алайын десе..., үстүнө чапанын койгон чоң таш качып баратыптыр! «Эй, таш, токто!» деп кууп кете берип, ошол бойдон коому чогулуп турган жерге барып калганын билбей калыптыр. Таш ошондо гана токтоп, Муса болсо өзүн элейин тиктеп турган элден уялып, денесин жапканга шашыптыр. Аллаһ, Өз Пайгамбарын ушакчылардын уу сөздөрүнөн ушинтип аруулаган экен.

2 Инсандын табиятында зулумкерлик, наадандык бар. Аллаһ Шариат аманатын анын мойнуна жүктөп жатып, зулумдук, наадандык кылбаса, акылы менен бул эки жамаат касиетин жеңе алса, аны Бейишке киргизээрин шарт кылган.

34 «Сабаа» сүрөсү¹

سُورَةُ سَبَا

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Аллахка мактоо(лор) болсун!
(Анткени), асмандардагы жана
жердегинин бардыгы Анын мүлкү.
Ага Акыретте да мактоолор
болсун! Ал Даанышман,
Кабардар!
2. Ал жерге кирген, жерден чыккан,
асмандан түшкөн жана асманга
көтөрүлө
турган² (бардык) нерселерди
билет. Ал – Ырайымдуу,
Кечиримдүү!
3. Каашырлар: «Бизге Кыямат
келбейт» дешет. Сен айткын:
«Жок, андай эмес! Раббимс ант,
силерге (Кыямат) келет! (Менин
Раббим) кайыпты Билүүчү! Андан
асмандар жана жердеги кыпындай
нерсе да кайып боло албайт!
Андан (кыпындан) кичинерээк
нерселер да, чоңураак нерселер да
анык Китепте (Лавхул-Махфузда)
бар.
4. Ыйман келтирип, салых амал
кылгандарга (Аллаh)
сооп-сыйлык бериши үчүн. Аларга

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ وَلَهُ الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ وَهُوَ الْحَكِيمُ
الْخَبِيرُ ①

يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا
يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ
الرَّحِيمُ الْغَفُورُ ②

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَأْتِي السَّاعَةُ قَبْلَ
وَرَقٍ لِّتَأْتِيَ كَمَا عَلِمَ الْغَيْبُ لَا تَعْرُبُ
عَنْهُ مَقَالٌ ذَرُّوا فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي
الْأَرْضِ وَلَا أَصْغَرُ مِنْ ذَلِكَ وَلَا
أَكْبَرُ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ ③

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
أُولَئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ④

1 Бул сүрө 54 аяттан турат. Маккада түшкөн. Бул сүрөнүн «Сабаа» деп аталышынын себеби Аллаh Таала анда Шам (Сирия) жериндеги Сабаа деген кишиден тараган «Сабаа» уруусунун нашүкүрчүлүктөрү жөнүндө үлгүлүү аңгеме келтирет.

2 «Жерге кирген» нерселер жамгыр, дан-уруктар, жерге (мүрзөгө) коюлган денелер, «жерден чыккан» нерселер өсүмдүктөр, булактар жана Кыяматта жерден кайра тирилип чыгуучу пенделер. «Асмандан түшкөн» нерселер ырыссылар, Аллаhтын окуму, тагдыры, ал эми, «Асманга көтөрүлгөн нерсе» перилтелер, рухтар жана адамдардын салых амалдары.

кечирим жана Улук Ырыскы
(Бейиш) бар.

5. Ал эми, Биздин аяттарыбызды
(и өкүмүн) алсыратууга
аракеттенген адамдарга
(Акыретте) жан ооруткан катуу
азап бар!
6. Илим-хидаят берилген адамдар
болсо, сага Раббин тарабынан
түшүрүлгөн Кураанды, Акыйкат
жана Кудуреттүү, мактоого
татыктуу Аллаһтын жолуна
баштайт деп ишенишет.
7. Каашыр болгондор (бири-бирине)
айтышат: «Силерге бир (айнып
калган) кишини көргөзөлүбү? Ал
силерге (өлүп, денеңер) күкүм
болуп, талкаланып кетсеңер
деле, кайрадан жараласыңар (деп
сүйлөйт).
8. Ал Аллаһка жалаа жаап жатабы же
болбосо жинди болуп калганбы!?»
Жок! (Андай эмес!) Акыретке
(кайра тирилүүгө) ишенбеген (ал
дооматчы) адамдар азапта жана
алыс адашууда!
9. Алар алды-артындагы:
Асмандагы жана жердеги
нерселерге карап,
ойлонушпайбы?! Эгер Биз
кааласак, аларды жерге жуткуруп
жиберебиз же болбосо, үстүнө
асманды бөлүп, барчалап, түшүрүп
жиберебиз! Мында ар бир тооба
кылган пенде үчүн (Биздин
кудуретибизге) белги бар.
10. Биз Даудга Өз пазилетибизден
бердик: «О, тоолор жана куштар!
Дауд менен бирге (мага) тасбих

وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعْجِرِينَ
أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مِنْ رِجْزِ أَلِيمٍ ﴿٥﴾

وَنَرَى الَّذِينَ أَوْفُوا أَلْعَلَّةَ الَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْكَ
مِنْ رَبِّكَ خَوَّالِحَقَّ وَيَهْدِي إِلَى صِرَاطِ
الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ﴿٦﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا هَذَا بُدْءُكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ
يُنْشِئُكُمْ إِذَا مَرَقْتُمْ كُلَّ مَسْرَاقٍ إِنَّكُمْ لَعِنُ
خَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿٧﴾

أَفَرَأَيْتُمْ عَلَىٰ أَلْعَلَّةِ كَذِبًا أَمْ بِهِ جِنَّةٌ بَلِ الَّذِينَ لَا
يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ فِي الْعَذَابِ وَالضَّلَالِ
الْبَعِيدِ ﴿٨﴾

أَفَلَمْ يَرَوْا إِلَىٰ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ مِنْ
السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنْ نَشَأْ نُغَسِّقْهُمْ أَلْعَلَّةَ
أَوْ نُسْقِطْ عَلَيْهِمْ كِسَفًا مِنَ السَّمَاءِ إِنْ
فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ لِكُلِّ عَمْدٍ مُبِينٍ ﴿٩﴾

«وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا دَاوُدَ مِنْ أَفْضَلِنَا مَا يَشَاءُ

айткыла!»¹ (дедик). Жана ага темирди жумшартып берип:

11. «Зоот кийимдерди токутуп жана тизмектерин (жакшылап) ченегин!² (О, Дауддун үй-бүлөсү!) Салих амалдарды кылгыла! Мен силердин ишинерди көрүп туруучумун» дедик.
12. Жана Биз Сулайманга барышы – бир айлык, келиши – бир айлык (тездиктеги) шамалды моюн сундуруп бердик жана ага (суудай аккан) жез булагын жибердик. Раббисинин буйругу менен анын кол астында иштей турган жиндерди да (ага кызматчы кылып койдук). Алардан кимиси Биздин амирибизден четке чыкса, ага тозок отун(ун «даамын») таттырып коёбуз.
13. Алар (жиндер) ага каалаган ибадатканаларды, айкелдерди, оюк жер сыяктуу (чоң) идиштерди, чункур-терең (жана чоң) казандарды (мистен) жасап беришет. О, Дауддун үй-бүлөсү! Шүгүр кылгыла жана (салих) амал кылгыла! Пенделеримдин арасынан шүгүр кылуучулары өтө аз санда!

أَوْنِي مَعَهُ وَالطَّيْرَ وَأَنَّا لَهُ الْحَدِيدَ ﴿٥٠﴾

أَن أَعْمَلَ سَبْعِينَ وَفِيهِ السَّرْدُ
وَأَعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٥١﴾

وَأَسْلَمْنَا آلَ الرِّيحِ غَدُوَهَا شَهْرًا وَوَأَحْمَا
شَهْرًا وَأَسْلَمْنَا لَهُ عَيْنَ الْقَظِيرِ وَمِنَ الْجِبِّ مَن
يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ بِإِذْنِ رَبِّهِ وَمَن يَزِغْ
يَتَّخِذْهُ عَنِ أَمْرِ تَائِدَةٍ مِّنْ عَذَابِ السَّعِيرِ ﴿٥٢﴾

يَعْمَلُونَ لَهُ مَا يَشَاءُ مِنْ مَّحْرُوبٍ وَتَكَئِيلٍ
وَجِجَانٍ كَالْجُرَابِ وَقُدُورٍ رَّاسِيَتٍ أَعْمَلُوا
ءَالَ دَاوُدَ شُكْرًا وَقَلِيلٌ مِّنْ عِبَادِيَ الشَّاكِرُ ﴿٥٣﴾

1 Бул жердеги Дауттун тасбиҳ айтуусу азыркы күндөгү көпчүлүк мусулмандар түшүнгөн тасбихтен башкачараак болгон: Ал Аллаhtы даңктап, Забур аяттарын созолонтуп, мукамдуу окуган. Үнү ушунчалык жагымдуу болгондуктан асмаңдагы куштар токтоп, тоо-таштар аны менен кошо үн созушкан. Демек, бул жердеги Дауттун «тасбиҳ айтканын» Аллаhtын ысым-сыпаты даңкталган Забур аяттарын мукамдуу кыраат кылганы деп түшүнүш керек.

2 Дауд пайгамбарга чейин эч бир адам зоот кийим токуганды билбеген экен. Калкан менен зоот-калкан болгон, бирок токулган зоот-кийимди эң биринчи Аллаhtын илхамы менен Дауд пайгамбар токуган

14. Качан Биз Сулайманды өлүмгө өкүм кылганыбызда аса-таягын жеп бүтүргөн жер жаныбары (курт) анын өлгөнүн жиндерге билдирип койду: (Аса-таяк сынып) ал жыгылып калганда гана жиндер билип калышты.¹ Эгер алар (жиндер) кайыпты билгенде, (бул) кордук азабында калышпайт болчу.
15. Сабаалыктардын мекенинде (алар үчүн Аллаһтын нээматынын) белгиси – эки бак-бостону болгон. (Бири) оң тарабында, (бири) сол тарабында. (Биз аларга): «Раббинердин ырыскысынан жегиле жана Ага шүгүр кылгыла! (Шаарыңар кооз-көркөм) таза шаар, (Раббинер) кечиримдүү» (дедик).
16. Алар жүз бурушту эле, Биз аларга (катуу) сел жиберип, (көгөргөн, ширин мөмөлүү) эки багын тең мөмөсү ачуу, бадалдуу жана бир аз тикенектүү дарагы бар «бактарга» айлантип койдук.
17. Бул каапырчылыктарына жараша аларды жазалаганыбыз. Биз каапыр элдерди гана жазалайбыз.
18. Жана Биз алар менен Өзүбүз берекеттүү кылган шаардын аралыгына (алар үчүн) көрктүү (ынтымакташкан) айылдарды тургузуп, ичине жолдорду

فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ مَا دَلَّهُمْ عَلَى مَوْتِهِ إِلَّا دَابَّةُ الْأَرْضِ تَأْكُلُ مِنْسَأَتَهُ فَلَمَّا خَرَّ تَبَيَّنَتِ الْجِنَّ أَنْ لَوْ كَانَُوا يَعْلَمُونَ الْغَيْبَ مَا لَبِثُوا فِي الْعَذَابِ الْمُهِينِ ﴿١٤﴾

لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكِهُمْ آيَةٌ آتَتْهُمُ الْجَنَّةُ مِنْ تَحْتِ الْأَرْضِ وَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٥﴾ وَأَنْتَ يَا رَبِّ الْعَزِيزُ الْمُهِينُ

فَأَعْرَضُوا فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ وَبَدَّلْنَاهُمْ بِجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ ذَوَاتِ أُكُلٍ خَمْطٍ وَأَثْلٍ وَشَيْءٍ مِنْ سِدْرٍ قَلِيلٍ ﴿١٦﴾

ذَٰلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ الَّذِينَ لَا يَأْتُونَ اللَّهَ بِنُوحٍ يُسَبِّحُ بِهِ السُّرُورَ ﴿١٧﴾

وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمُ الْوَادِيَّ الْفَرَى الَّذِي تَرَكْنَا فِيهَا فُرْيَ ظَهْرَةً وَقَدَرْنَا فِيهَا السَّيْرَ ﴿١٨﴾

فِيهَا الْيَاقَتَىٰ وَأَنْبَاءُ أُمِّ يَسْرٍ ﴿١٩﴾

¹ Жиндердин кайыпты билбестигине ушул аят далил болот. Өлүм периштеси Сулаймандын жанын аса-таягына жөлөнүп отурган абалда алып, Аллаһ Тала Өзүнүн кыбыраган пендеси-куртка аса-таякты кемирүүгө буйрук бергенден баштап, курт анын ичин жеп бүтүргөнгө чейин жиндер анын өлгөнүн билбей, оор курулуш иштеринде иштей беришкен.

куруп: «Ушул жолдордо түнү-
күн тынчтыкта жүрө бергиле»
(дегенбиз. Бирок, Сабаа урпактары
ушул нээматтын да билбей, Аллахка
ишгүр келтирүүнүн ордуна...)

19. «О, Рабби! Биздин сапар-
жолдорубузду(и арасын)
алыстатып кой»-дешти жана оздо-
рунө зулум кылышты. Кийин Биз
аларды (эл оозундагы) сөздөргө
айлантып, тыркыратып таптадык.¹
Албетте, мында ар бир сабырдуу,
шүгүр кылуучу адам үчүн (Биздин
кудуретибизге) белгилер бар.
20. Чынында, Иблис өзүнүн («мен
инсаниятты азгырамын») деген
күмөн сөзүн ушулардын үстүндө
(мисалында) иш жүзүнө ашырды.
Бир аз гана момундардан башка
бардыгы аны ээрчип кетишти.
21. Биз Акыретке ыйман келтирген
момундарды, Акыреттен күмөн
санаган адамдардан (ажыратып)
билип алыш үчүн гана Иблиске
алардын үстүнөн бийлик
берип койдук. Сенин Раббин
бардык нерселердин үстүнөн
Көзөмөлдөөчү.
22. (О, Мухаммад! Мушриктерге)
айткын: «Аллаһтан башка өзүңөр
(кудай деп) ойлогон нерселерге
дуба кылгылачы?! (Жок!) алар
асмандардагы жана жердеги
кыпындай нерсеге да кожоюн
эмес! Алар үчүн асмандар менен

فَقَالُوا رَبَّنَا بَعْدَ بَيْنِ أَسْفَارِنَا وَظَلَمُوا
أَنْفُسَهُمْ فَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ وَمَرَفَّهَهُمْ كُلَّ
مَرْفَقٍ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ
شَكُورٍ ﴿١٩﴾

وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُ فَاتَّبَعُوهُ
إِلَّا أَفْرَقًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٠﴾

وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا لِنَعْلَمَ
مَنْ يَأْتِيهِمْ يَوْمَ الْآخِرَةِ مِمَّنْ هُوَ مِنْهَا فِي
شَكٍّ وَرَبُّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيزٌ ﴿٢١﴾

قُلْ أَدْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ دُونِ اللَّهِ لَا
يَمْلِكُونَ مِنْهُ شَيْئًا وَلَا يَضُرُّونَ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا
فِي الْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا مِنْ شَيْءٍ وَإِنَّهُمْ
لَمِنْ ظَاهِرٍ ﴿٢٢﴾

¹ Катуу сел жолдорун бузуп, кээ бир айылдарын басып, кечээ гана ынтымакта,
чогуу жашаган адамдар эми, таруунун данындай ар жактарда тыркырап калышты.
Арабтардын арасында азыркыга чейин «Сабаанын урууларындай тыркыраптыр»
деген тамсил эл оозунда ылакан болуп калган.

жерде (кыпындай) шериктик да жок жардамчылык да жок! (Бардыгын жалгыз Аллаһтын Өзү жараткан).

23. Анын (Аллаһтын) алдында шапаат пайда бербейт. Бир гана Аллаһ уруксат берген адамдарга гана (пайда берет). Качан гана алардын (мушриктердин) жүрөктөрүнөн коркунуч (бир аз) кетип, (өздөрүнө келгенде): «Раббиңер эмне деди?» - дешет. «Акыйкатты (айтты)» - дешет алар.¹ Жана Ал - эң Жогору, Улук!

24. Айт, (о, Мухаммад): «Ким силерге асмандардан жана жерден ырыскы берет?» «Аллаһ!» деп айт. (О, Мушриктер!) Чынында, же биз, же силер (гана) Туура Жолдун үстүндө (жана экөөбүздүн бирибиз гана) анык адашуучулукта!»

25. Айт: «Биздин күнөөлөрүбүз үчүн силер сурак бербейсиңер, силер жасаган (жаман) иштерге биз жоопкер эмеспиз!»

26. Айт: «Раббибиз силер менен бизди (бир жерге) чогултуп, анан ортобузда акыйкат менен өкүм кылат. Ал - Билүүчү, Өкүмдар!»

27. Айт: «Аллаһка кошуп (шерик кылып) койгон «кудайыңарды» мага көргөзгүлөчү?! Жок!

وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَعَةُ عِنْدَهُ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ
حَتَّىٰ إِذَا فُزِّعَ عَن قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ
رَبُّكُم قَالُوا الْحَقُّ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٢٣﴾

﴿قُلْ مَنْ يَرْفُقُكُمْ مِنَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ وَإِنَّا أَوْثِقُكُمْ لَعَلَّ
هَذِهِ أَوْفَ ضَلَلٍ مُّبِينٍ﴾ ﴿٢٤﴾

قُلْ لَا تَسْأَلُونَنَا عَمَّا آخَرَمْنَا وَلَا نَسْأَلُ
عَمَّا نَعْمَلُونَ ﴿٢٥﴾

قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ
وَهُوَ الْقَاسِحُ الْعَلِيمُ ﴿٢٦﴾

قُلْ أَرُونِي الَّذِينَ أَنْحَقْتُمْ بِهِ شُرَكَاءَ كَلَّا
بَلْ هُوَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٧﴾

¹ Кыяматта мушриктер өздөрүнүн жаман акыбеттерин көрүп коркуп кетишет. Ошондо Аллаһ аларга дүйнөдө адашып жашагандыктарын, алардын сыйынган «кудайлары» жалган кудайлар экенин айтат. Мушриктер бир аз өздөрүнө келип, бири-биринен «Раббиңер эмне деди?» деп сураганда, жакшы угуп тургандары «Акыйкатты айтты» дейт. Бул аяттын мындан башкача тафсирин да бар. Аяттын агымына эки түрдүү тафсир тең туура келет. (Саадий).

Аллаһ Бир Өзү гана Кудуреттүү,
Даанышман!»

28. Биз сени (Бейиштен) кушкабар берүүчү жана (тозоктон) эскертүүчү кылып, жалпы инсанияттын бардыгына жибердик. Бирок, адамдардан көпчүлүгү муну билишпейт. *(Пайгамбар саллаллоху алайхи ва саллам мушриктерге тозок жөнүндө эскертүү бергенде, алар мусулмандарга карап:)*

29. «Эгер чынчыл болсоңор (айткылачы) бул убада качан (келет)?»- дешет.

30. Айткын: «Силерге (ал) күндүн убадасы бар. Силер андан бир саатка да эрте, же кеч калтырылбайсыңар»

31. Каапыр адамдар айтты: «Биз эч качан бул Кураанга ишенбейбиз, андан мурунку китептерге да ишенбейбиз!» Жана сен (о, Мухаммад) ошол заалымдарды, Раббисинин алдында (тикесинен) тургузулуп, бири-бирине сөз кайтарып жаткандарын (бир) көрсөң эле!¹ Ээрчиген алсыздары текебер жолбашчыларына: «Эгер силер болбогондо биз ыйман келтирмекпиз!»- дешет.

32. Текебер жолбашчылары болсо, алсыздарга: «Өзүңөргө (анык далилдер) келгенден кийин силерди Туура Жолдон биз тостук беле? Жок! Өзүңөр күнөөлүү болгонсуңар!»- дешет.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا
وَنَذِيرًا وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا
يَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِن كُنَّا
صَادِقِينَ ﴿٢٩﴾

قُلْ لَّكُمْ مِيعَادُ يَوْمٍ لَا تَسْتَحْضِرُونَ عَمَّ
سَاعَةً وَلَا تَسْتَقْدِمُونَ ﴿٣٠﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنُؤْمِنَ بِهَٰذَا
الْقُرْآنِ وَلَا بِالَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ
الظَّالِمُونَ مَوْقُوفُونَ عِندَ رَبِّهِمْ يَرْجِعُ
بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ الْقَوْلَ يَقُولُ الَّذِينَ
أَسْخَضُوا لِلَّذِينَ أَسْتَكَبَرُوا لَوْلَا أَسْمُ
لَكِنَّا مُؤْمِنِينَ ﴿٣١﴾

قَالَ الَّذِينَ أَسْتَكَبَرُوا لِلَّذِينَ أَسْخَضُوا
أَلَمْ نَصِدِّدْ لَّكُمْ عَنِ الْهَدَىٰ بَعْدَ إِذْ جَاءَكُمْ
بَلْ كُنْتُمْ مُجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾

¹ Ал күндө мушриктердин башчылары менен алсыздары күнөөнү бири-бирине оодарып, өз жандарын куткарууга бекер аракет кылышат

33. (Анда) ээрчиген алсыздар текебер жолбашчыларына (мындай) дешет: «Жок!» (Силер ойлогон) түн менен күндүн айлакерлиги (бизди азгырды!). Ал кезде силер бизди Аллахка каапыр болууга жана Ага тендеш-шериктерди кошууга буюргансыңар!» (Ошентип бардыгы), азапты (өз көздөрү менен) көргөндө ичинен бушайман тартып турушту. Биз каапыр болгон адамдардын моюндарына кишендерди салып койдук. Алар(га) зулум кылбадык), өздөрү жасаган (жаман) иштеринин гана жазасын алышты.

34. Биз кайсы бир шаарга эскертүүчү (пайгамбар) жиберсек, анын ысырапчыл байлары: «Албетте, биз силер алып келген динге каапырбыз» дешкен.¹

35. Жана алар: «Биздин мал-дүйнөбүз, перзент-урпактарыбыз көп. Биз азапка салынбайбыз» дешти.²

36. Айт (о, Мухаммад): «Менин Раббим каалаган пендесине ырыскыны кенен берет, каалаганына ченеп берет.

وَقَالَ الَّذِينَ اسْتَضَعُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا
بَلْ مَكْرُؤٌ الْبَئِلِ وَالنَّهَارِ لَا تَأْمُرُونَنَا أَنْ
تُكْفِرَ بِاللَّهِ وَتَجْعَلَ لَهُ أَنْدَادًا وَأَسْرُوا
الْعَذَابَ لَمَّا رَأَوْا الْعَذَابَ وَجَعَلْنَا الْأَغْنَىٰ
فِي أَنْفُسِ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ يُخْزَوْنَ إِلَّا مَا
كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٣﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّن نَّذِيرٍ إِلَّا قَالَ
مُتْرَفُوهَا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿٣٤﴾

وَقَالُوا لَنُكْفِرَنَّ أَكْثَرُ أَمْوَالِنَا وَلَوْلَا مَا نَحْنُ
بِمُعَذِّبِينَ ﴿٣٥﴾

قُلْ إِن رَّبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٦﴾

1 Чындыкка каршы чыгуу бир гана Мухаммад саллаллаху алайхи ва салламдын жердеш, замандаш мушриктеринин иши эмес, тээ илгерки пайгамбарлардын доорунан бери, өз напсинин кулуна айланган, оюн-тоокторго берилген, алкымы бузук, ысырапчыл байлардын, бийлердин адаты.

2 Алар ушул дүйнөдө жөлөк-таяк болгон дүйнө-мүлкүбүз, тууган-уруктарыбыз ошол дүйнөдө да ишке жарайт. Бул дүйнөдөгү жазадан нара берип, тааныштарды ортого салып кутулуп кеткен сыяктуу наркы дүйнө тозогуна да бир нерсе «узатып» кутулуп кетebиз деп ойлошот. Дагы алар Аллах бизди сүйгөн үчүн ушунча мал-мүлк, бала-чака берди деп ойлошот. Бирок, Аллах бул дүйнөдө мүлктү Өзү каалаган каапырларга да беришин, бирөөнү кедейлик менен сынаса, бирөөнө байлык берип сынашын билишпейт.

Бирок, көпчүлүк адамдар муну билишпейт»

37. Силердин мал-дүйнөңөр да, перзент-урпактарыңар да силерди Бизге жакындаштыра албайт! Ал эми, кимде-ким ыйман келтирип, салых амал кылган болсо, алардын амалдарына кошумча сыйлыктар берилет. Жана алар Бейиштеги бийик даражалуу орундарда тынчтык-бейпилдикте болушат.

38. (Бул дүйнөдө) Биздин аяттарыбызды алсыз (өкүмсүз) калтырганга аракет жасагандар (тозок периштелери тарабынан) азапка даярдалышат.

39. Айткын: «Албетте, менин Раббим Өзү каалаган адамдарга ырыскыны кенен берет. Жана (Өзү каалаган башка) бирөөсүнө ченеп берет. (Силер ырыскыңар мол-кенен болсо да, ченелген болсо да садака кылууга аракеттенгиле. Анткени:) Эмнени садака кылсаңар, Аллаһ (бир нече барабар көбөйтүп) Өзүңөргө кайтарат. Ал эң жакшы ырыскы берүүчү.

40. (Аллаһ) алардын (мушриктердин) бардыгын чогултуп, андан соң периштелерге: «Силерге ибадат кылгандар ушуларбы?!»- дейт.

41. «Өзүң (шериктерден) Аруу-Тазасың! (О, Раббим!) Алар эмес, Сен биздин Кожоюнубузсуң! Жок, алар (Бизге эмес) жиндерге ибадат кылышкан. Алардын көпчүлүгү жиндерге ыйман

وَمَا آمَوٰلُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ بِالَّتِي تُفَرِّقُكُمْ عِنْدَنَا
رُفْقًا إِلَّا مَنَءَامَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ
لَهُمْ جَزَاءُ الْوَعْدِ بِمَا عَمِلُوا وَهُمْ فِي الْعَرْشِ
ءَامِنُونَ ﴿٣٧﴾

وَالَّذِينَ يَسْعَوْنَ فِي آلَانَا مُعْجِرِينَ أُولَٰئِكَ
فِي الْعَذَابِ مُخَضَّرُونَ ﴿٣٨﴾

قُلْ إِنِّي يَسْتُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ مِنْ
عِبَادِيهِ وَيَقْدِرُ لَهُ وَمَا أَنفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ
فَهُوَ خِلْفَةٌ لَهُ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٣٩﴾

وَيَوْمَ يُنْشَرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَائِكَةِ
أَهْلُوا إِلَآءَ إِنَّا كُنَّا بِعِبَادِكُمْ

قَالُوا سُبْحٰنَكَ أَنتَ وَلَيْسَ مِن دُونِهِمْ قَالُوا
يَعْبُدُونَ إِلَٰهًا أَكْثَرُهُمْ بِهِم مُّؤْمِنُونَ ﴿٤١﴾

келтиргендер»(деп жооп берет периштелер)¹

42. Ал (Кыямат) күнү (эй, мушриктер) бири-биринерге пайда да, зыян да жеткире албайсыңар. Жана Биз заалым (каапыр) адамдарга «Өзүңөр «жалган» деген тозок азабын тарткыла!» дейбиз.

43. Аларга (дүйнөдө) Биздин анык аяттарыбыз окулганда: «Бул киши (Мухаммад) силерди ата-бабаңар сыйынган динден тосууну гана каалайт» дешкен. Дагы алар (Кураан жөнүндө) «Бул ойдон чыгарылган нерсе»-деп айтышкан. Жана (ошол) каапыр болгондор өздөрүнө келген Акыйкатты (Кураанды) «бул анык сыйкыр» дешкен.

44. Биз аларга (буга чейин) дарс кылып окуган китеп бербеген элек жана сенден мурун да аларга эскертүүчү (пайгамбар) да жиберген эмеспиз.

45. Алардан мурунку (мушрик) адамдар дагы динди жалганга чыгарышкан. Биз аларга берген нерселердин ондон бирине да (Макка мушриктери) жетише элек. Алар дагы Биздин пайгамбарларыбызды «жалганчы» дешкен. Анан (аларга) кандай гана азап болду!²

فَالْيَوْمَ لَا يَمْلِكُ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا
وَنَقُولُ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّتِي
كُنتُمْ بِهَا تُكْذِبُونَ ﴿٤٢﴾

وَإِذَا تُنْشِئُ عَلَيْهِمُ الْبُيُوتَ يَقُولُوا مَا هَٰذَا
إِلَّا رَجُلٌ يُرِيدُ أَنْ يَصُدَّكُمْ عَنْ مَا كَانُوا يَعْبُدُ
آبَاءَكُمْ وَقَالُوا مَا هَٰذَا إِلَّا أَفْكٌ مُمْتَرٍ ۚ وَقَالَ
الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ إِنَّ هَٰذَا
إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿٤٣﴾

وَمَا آتَيْنَاهُم مِّنْ كُتُبٍ يَدْرُسُونَهَا وَمَا
أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ قَبْلَكَ مِنْ نَّذِيرٍ ﴿٤٤﴾

وَكَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ وَمَا تَبَعُوا
مَعَنَآرَ مَا آتَيْنَاهُمُ فَكَذَّبُوا رُسُلِي
فَكَفَّكَانَ نَكِيرٍ ﴿٤٥﴾

1 «Мага кайыптан кабар келди» деген адамдарга «кайып кабарларын», чынында, жиндер шыбырайт. Каапыр жиндер каапыр адамдарды ушинтип шылдың кылат. Болбосо, жиндердин өздөрү деле кайып кабарын билишпейт. (Ушул сүрөнүн 14-аятына караныз).

2 Бирөөсүн жер жутту, бирөөлөрү деңизге чөктү, дагы бирөөлөрүнүн баштарына тап-жамгыры жаады, дагы бирөөлөрү бороон-шамал же ачуу айкырык менен кум-жам болушту.

46. Айт: «Мен силерге бир гана нерсени – бирден, экиден болуп Аллаһка түз (эч нерсени шерик кылбай) туруунардды, андан кийин (жакшылап) пикир кылуунардды насаат кыламын. Силердин жолдошуңарда эч кандай жиндилик(тин белгилери) жок. Ал болгону, катуу азапты силерге эскерткени келген пайгамбар!»

47. Айткын: «Мен силерден (эскерткеним үчүн) акы сурабаймын. Ал өзүңөргө буюрсун. Мага сыйлык берүү Аллаһтын вазыйпасы. Ал- ар бир нерсеге Күбө»

48. Айт: «Албетте, менин Раббим Акыйкатгы (жалганга каршы) таптайт. Ал кайып нерселерди Билүүчү!»

49. Айт: «Акыйкат (Тавхид) келди. (Жалган-ширк алсыз болуп калды) эми жалган (өз ишин) баштай да албайт, кайгалай да албайт!»

50. (Мушриктерге) айт: «Эгер мен (силер айткандай) адашкан болсом, өзүмдүн зыяныма адашкан боломун. Ал эми, Туура Жол тапкан болсом, бул мага Раббим вахий кыпкан нерсе себептүү. Чынында, Ал - Угуучу (жана) Жакын».

51. Сен алардын (тозокту көргөндө катуу) коркуп, бирок, качып кете албай, (тозокко) жакын жерден кармалганын бир көрсөң эле!

«قُلْ إِنَّمَا أَعِظُكُمْ بِوَعْدِ اللَّهِ أَن تَقْرُبُوا إِلَهًا مِّثْلِي قُلْ رَأَيْتُمْ تَتَفَكَّرُوا مَا يَصَاحِبُكُمْ مِنْ جُنَّةٍ إِنَّهُ لَا يَذِيرُ لَكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ﴿٤٦﴾

قُلْ مَا سَأَلُكُمْ مِنْ أَجْرِ قَوْلِي إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ اللَّهَ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٤٧﴾

قُلْ إِنِّي رَأَيْتُ بِالْحَقِّ عَلَّمَ الْغُيُوبِ ﴿٤٨﴾

قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُبْدِي الضَّالُّونَ وَمَا يُعِيدُ ﴿٤٩﴾

قُلْ إِن صَلَّيْتُ فَإِنَّمَا أَضِلُّ عَلَى نَفْسِي وَإِنِ اهْتَدَيْتُ فِيمَا يُوحَىٰ إِلَيَّ رَبِّي إِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ ﴿٥٠﴾

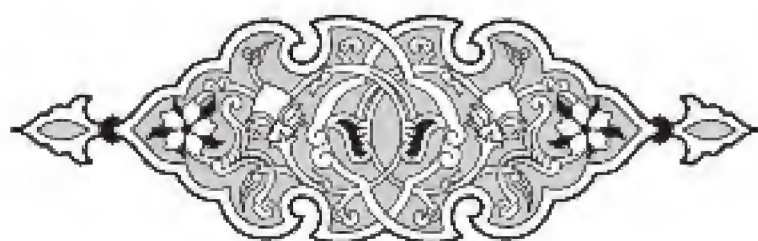
وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ فَرَغُوا فَلَا قُوَّةَ وَاتَّخَذُوا مِنْ مَّكَانٍ قَرِيبٍ ﴿٥١﴾

52. (Ошондо) алар: «Жалган деген нерсебизге ыйман келтирдик!» дешет. Эми аларга алыс жерден (наркы дүйнөдөн ыйманга) жетиш кайда!
53. Бирок, алар мындан мурун (дүйнө жашоосунда) бул нерсеге тап-такыр каапыр болушуп, (ошол) алыс жерден кайыпты (Акыретти) жалганга чыгарып коюшкан.
54. Эми алар менен эңсеген нерселеринин (дүйнөгө кайтууларынын) арасы тосулуп коюлду. Мындан мурун дагы алардын пикирлештерине дал ушундай кылынган. Алар (Акырет жөнүндө) аябай чоң шектенүүдө болушкан!

وَقَالُوا آمَنَّا بِهِ وَأَنَّى لَهُمُ التَّنَاقُشُ مِنْ
مَكَانٍ بَعِيدٍ ﴿٥٢﴾

وَقَدْ كَفَرُوا بِهِ مِنْ قَبْلٍ وَقَدْ خُفِيَ
بِالْغَيْبِ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ ﴿٥٣﴾

وَجِئِلَ بَيْنَهُمُ وِتَنٌ مَّا يَشْتَهُونَ كَمَا فُعِلَ
بِأَشْيَاءِهِمْ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا فِي شَكٍّ
مُزِيدٍ ﴿٥٤﴾

35 «Фаатир» сүрөсү¹

سُورَةُ الْفَاتِرِ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллаһтын
ысымы менен!*

1. Бардык мактоо-даназалар асмандар жана жердин жаратуучусу Аллаһка таандык (Ал) периштелерди эки, үч, төрт канаттуу элчилер кылып жаратты.² Аллаһ (Өзү жараткан) макулдуктарда Өзү каалаган нерсени көбөйтөт. Чынында, Аллаһ ар нерсеге Кудуреттүү!
2. Аллаһ адамдар үчүн ачып койгон ырайымды эч ким кармап кала албайт. (Ошондой эле) Аллаһ кармап калган нерсени, Андан кийин эч ким жибере албайт. Ал Кудуреттүү, Даанышман.
3. О, адамдар! Аллаһтын берген нээматын (көп) эстегиле! (Антпегенде) силерге асман-жерден ырыскы берген Аллаһтан башка Жаратуучу бар беле? Эч бир кудай жок, бир Өзү бар: (Өзүнө ибадат кылбай) дагы кайда бурулуш баратасыңар?!
4. (О, Мухаммад!) Эгер (элиң) сени «жалганчы» деген болсо, сенден мурунку пайгамбарлар деле жалганчыга чыгарылган. Бардык иштер Аллаһка кайтат.³

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ
الْمَلَكِ مَكَّةَ رَسُولًا أُولَى الْأَجْنَاحِ مَثْنَى وَثُلَاثَ
وَرُبْعٍ يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ ①

مَا يَصِفُ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا
وَمَا يُمْسِكُ فَلَا مَرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ②

يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ هَلْ مِنْ
خَلْقٍ غَيْرِ اللَّهِ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَأَنْتُمْ تَكْفُرُونَ ③

وَإِنْ يَكْذِبُوا فَكَذَبَتْ رُسُلُكَ مِنْ قَبْلِكَ وَإِلَى
اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ④

1 Бул сүрөө Маккада түшкөн. 45 аяттан турат. «Фаатир» «Жаратуучу» деген мааниде.

2 Периштелердин элчилик кызматы Аллаһтын тапшырмаларын, белек-сыйлыктарын, азап-жазаларын, ылайык болгон жерлерге, адамдарга жеткирүүдөн турат.

3 Бардык адамдар өз иштери менен Аллаһтын алдына барышат. Ошондо ишенбегендер менен Өзү эсептешип алат.

5. О, адамдар Албетте, Аллахтын убадасы акыйкат. Силерди дүйнө(нүн кооз-жылтырак) жашоосу азгырып койбосун! Дагы силерди жалганчы (шайтан)¹ Аллахтан азгырбасын!
6. Чынында, шайтан силерге (түбөлүк) душман! Аны (дайым) душман туткула! Чынында ал өзү(но ээрчиген) жамаатты тозок элдеринен болууга чакырат.
7. Каапыр адамдар үчүн (Кыяматта) катуу азап бар. Ал эми, ыйман келтирип, салих амалдарды жасагандарга (Аллах тарабынан) кечирим жана улук сооп бар!
8. (Айткылачы, күнөө) ишинин жамандыгы өзүнө кооз көргөзүлгөн соң, аны жакшы иш деп эсептеген киши (Аллах Туура Жолго баштаган киши сыяктуу) боло алабы? Аллах каалаган адамын (ушинтип) адаштырат, каалаганын Туура Жолго баштайт. (О, Мухаммад!) Жаның алар (мушриктер) үчүн кайгы чекпей эле койсун! Албетте, Аллах алар эмне кылып жатканын жакшы Билүүчү.
9. Аллах – шамал жиберген Зат! Шамал булуттарды козгогондо, Биз аларды өлүк (кургак) шаарга айдап барып (жамгыр-жаадырып) аны менен өлүк жерди тирилтебиз. Кайра тирилүү да ушундай.
10. Ким урматтуу болууну кааласа (билип алысун:) Бардык урмат-сый

يَتَّبِعُهَا النَّاسُ إِنْ وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا فَلَا تَعْرَضُكُمْ
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَلَا تَعْرَضُكُمْ بِاللَّهِ الْعُرُورُ ﴿٥﴾

إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا إِنَّمَا
يَدْعُو خِزْيًا لَكُمْ لِيَكونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ ﴿٦﴾

الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَالَّذِينَ آمَنُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿٧﴾

أَفَمَنْ رُزِيَ لَهُ سُوءٌ عَلَيْهِ فَرَّاهُ حَسْبًا فَإِنَّ اللَّهَ
يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ فَلَا تَذْهَبُ
نَفْسُكَ عَنْهُمْ حَسْرَةً إِنْ اللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا
يَصْنَعُونَ ﴿٨﴾

وَاللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ فَتُبْرِجُ سَحَابًا مُبَسَّطَةً
إِلَى قَلْعٍ مَيِّتٍ فَالْخَيْبَانِيَّةِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْنِهَا
كَذَلِكَ النُّشُورُ ﴿٩﴾

مَنْ كَانَ يُرِيدِ الْغَزَا فَلَئِنَّ الْغَزَا جَمِيعًا إِلَيْهِ يَصْعَدُ

Аллаһка таандык.¹ Таза-пакиза сөздөр Анын Өзүнө көтөрүлөт. Салих амалды дагы Өзү көтөрүп алат. Күнөө иштерди айлакерлик менен жасагандарга катуу азап бар! Алардын айлакерликтери текке кетет!

11. (О, инсандар) Аллаһ силерди (алгач ирет) топурактан, андан кийин бел суудан жаратты. Кийин (жетилген курагыңарда) силерди жуп-жубайлар кылды. Ургаачылардын боюна эмне бүтүп, эмне төрөгөнүн Ал билип турат. Жана жашоочунун канчалык өмүр сүрөөрү жана өмүрүнөн канчасы кыскараары (Аллаһтын алдындагы) Китепте бар,² Албетте, бул Аллаһ үчүн жеңил.³

12. Дарыя менен деңиз тең эмес. Мунусу ширин-таттуу, аны ичүү жагымдуу. Тигиниси ачуу-туздуу. Экөөсүнөн тең силер таза-жаңы эт жейсиңер. Жана (деңизден) өзүңөр тагына турган зыйнат(таш)тарды чыгарып аласыңар. Жана силер анда (толкундарды) жарып (сүзүп) бара жаткан кемени көрөсүңөр. (Бул) Аллаһтын пазилетин (ырыскысын) издешиңер үчүн

الْكَمَرِ الطَّيِّبِ وَالْعَمَلِ الصَّالِحِ يَرْفَعُهُ
وَالَّذِينَ يَمْكُرُونَ السُّيُوفَ لَهُمْ عَذَابٌ
شَدِيدٌ وَمَكْرُ أُولَئِكَ هُوَ يَبُورُ ﴿٥٠﴾

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُفُثٍ ثُمَّ
جَعَلَكُمْ أَزْوَاجًا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَى وَلَا تَضَعُ
إِلَّا بِعِلْمِهِ وَمَا يُعَمَّرُ مِنْ مُعَمَّرٍ وَلَا يُنْقَضُ مِنْ
عُمْرِهِ إِلَّا فِي كِتَابٍ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٥١﴾

وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ هَذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ
سَائِغٌ شَرَابُهُ وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَمِنْ كُلِّ
ثَأْكُلُونَ لَحْمًا طَرِيفًا وَتَسْخَرُونَ
لِحَيْلِهِ تَلَسُّونَهَا وَتُزْنَى أَلْفَاكُ فِيهِمْ مَوَازِيرُ
لَتَبْتَغُوا مِنْ قَضَائِهِمْ وَلَعَلَّكُمْ
تَشْكُرُونَ ﴿٥٢﴾

1 Демек, урматтуу болууну каалаган адам эң оболу Аллаһты ыраазы кылсын! Аллаһты ыраазы кылуу Анын буйруктарын аткаруу. Аны таза-пакиза сөздөр менен даназалоо жана эң таза сөздөр-Кураани Карим аяттарын окуу менен болот. Мына ошондо ал адамды Аллаһ эки дүйнөдө урматтуу кылат.

2 Аллаһ Таала, зына кылуу, ата-энеге ак (күнөөкор) болуу, тууганчылыкты үзүп коюу сыяктуу арам иштерди өмүрдүн кыскарышына себеп кылып койгон. Ушулар себептүү же буларсыз эле өмүрдүн кыскарып, качан өлүм келишин Аллаһ Таала гана билет.

3 Ушул нерселердин бардыгын билүү, алдын ала «Лавхул Махфуз» деп аталган тагдыр китебине жазып коюу, бардыгынан кабардар болуп туруу Аллаһка кыйын эмес.

(бир себеп). Кана эми шүгүр кылсаңар!

13. (Аллаһ) түндү күндүзгө, күндүздү түнгө киргизет. Жана Күн менен Айды силерге моюн сундуруп (кызматчы кылып) койду. Ар бири белгиленген убакытка чейин (асманда) жүрө берет. Ушул Аллаһ – Раббинер. (Бардык) мүлк жеке Өзүнүн колунда. (О, мушриктер!) Андан башка силер дуба кылып жаткан «кудайларыңар» чел кабыктай нерсеге да ээ эмес!

14. Эгер аларга дуба кылсаңар, дубаңарды укпайт. Эгер (кыялыңарда) укса да, силерге жооп бере алмак эмес. (Ошондуктан), Кыямат Күнү аларды (Аллаһка) шерик кылганыңарга нараазы болушат. (Оо, Мухаммад!) Эч ким сага Кабардар (Аллаһ) сыяктуу кабар бере албайт!

15. О, адамдар! Силер Аллаһка (ар дайым) муктажсыңар! Жана Аллаһ Өзү гана Беймуктаж, мактоого татыктуу!

16. Ал эгер кааласа силерди (жер бетинен) кетирип, башка жаңы (Өзүнө моюн суна турган) элдерди келтире алат!

17. Бул Аллаһка оор эмес.

18. Эч бир көтөрүүчү (Кыяматта) бирөөнүн күнөөсүн көтөрбөйт. Эгер бир оор күнөөсү бар адам аны көтөрүшүүгө (жардамга) чакырса да, андан эч нерсе жеңилдетилбейт, эгер (чакырылгандар) анын

يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُؤَلِّجُ النَّهَارَ فِي
الَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ
يَجْعَلُ لِأَجَلٍ مُّسَمًّى ذَلِكُمُ اللَّهُ
رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ
دُونِهِ مَا يَمْلِكُونَ مِنْ قِطْمِيرٍ ﴿١٧﴾

إِنْ تَدْعُوهُمْ لَا يَسْمَعُوا دُعَاءَكُمْ وَلَوْ سَمِعُوا
مَا اسْتَجَابُوا لَكُمْ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ
بِشِرْكِكُمْ وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ خَبِيرٍ ﴿١٨﴾

* يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ
وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿١٩﴾

إِنْ يَشَاءْ يُدْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿٢٠﴾

وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ﴿٢١﴾

وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ وَإِنْ تَدْعُ مُثْقَلَةٌ
إِلَىٰ خِفْلَيْهَا لَا يَحْمِلْ مِنْهُ شَيْءٌ وَلَوْ كَانَ ذَا
قُرْبَىٰ إِلَّا أَسَاسُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ

(жакын) тууганы болсо да! Сен өздөрүнүн кайыптагы Раббисинен корккон жана намаздарын толук окуган кишилерди гана эскерте аласың. Ким тазарса өзүнүн гана пайдасына тазарганы. Кайтуу - Аллахка!

19. Сокур менен көздүү тең эмес.
20. Караңгы менен нур дагы (тең эмес).
21. Аңгаң менен көлөкө дагы (тең эмес).
22. Тирүүлөр менен өлүктөр¹ дагы тең эмес! Чынында, Аллах (сенин эскертүүлөрүңдү) каалаган пендесине угузат. Сен мүрзөдө жаткандарга угуза албайсың!
23. Сен болгону бир эскертүүчүсүң.
24. Чынында, Биз сени (бейиштен) сүйүнүчтүү кабар берүүчү, (тозоктон) эскертүүчү (пайгамбар) кылып Акыйкат менен жибердик. (Тарыхтагы) бардык эл-үммөттүн ичинде бир эскертүүчү (пайгамбар) откон.
25. Эгер сени (мушриктер) «жалганчы» дешкен болсо, алардан мурунку пайгамбарларды да (өз доорунун мушриктери) «жалганчы» дешкен. (Чынында,) пайгамбарлары аларга (Аллах Тааладан) анык далилдерди, (ыйык) баракчаларды жана Нурдуу Китеп алып келишкен эле.

بِالْغَيْبِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَمَنْ تَزَكَّى فَإِنَّمَا يَتَزَكَّى لِنَفْسِهِ. وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴿١٩﴾

وَمَا يَشَوِّى الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ ﴿٢٠﴾

وَلَا الظُّلُمَاتُ وَلَا النُّورُ ﴿٢١﴾

وَلَا الظُّلُمُتُ وَلَا الْخُرُورُ ﴿٢٢﴾

وَمَا يَشَوِّى الْأَخْيَارَ وَلَا الْأَشْمَاقُ إِنَّا اللَّهُ نَسْمِعُ مَنْ نَشَاءُ وَمَا أَنتَ بِمُسْمِعٌ مَّن فِي الْقُبُورِ ﴿٢٣﴾

إِن أَنتَ إِلَّا نَذِيرٌ ﴿٢٤﴾

إِذَا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَإِنْ مِنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ ﴿٢٥﴾

وَإِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ وَبِالزُّبُرِ وَبِالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ﴿٢٦﴾

1 Каапырлар менен ыймандуулар

26. Андан кийин Биз каапыр адамдарды (өлтүрүүчү азап) менен кармадык! (Биздин) четке кагуу(буз) кандай экен?!¹
27. Корбөйсүңбү, Аллаһ асмандан суу түшүрдү. Анан Биз аны менен (түсү, даамы) ар түрдүү мөмөлөрдү чыгардык. Тоолордун да ак-ала, кызыл-ала жана чым каралар(ын чыгардык)²
28. Дагы, ошондой эле адамдардан, жаныбарлардан жана үй-чарба айбандарынан ар түрдүүлөрү бар. Аллаһтан аалым (илимдүү) адамдар (көбүрөөк) коркушат. Чынында, Аллаһ-Кудереттүү, Кечиримдүү.
29. Албетте, Аллаһтын Китебин тилават кылып, намазды толук окуп, Биз ырыскы кылып берген нерселерден көрүнөө жана көмүскө садака кылган адамдар эч зыян тартпай турган сооданы үмүт кылышат –
30. (Аллаһ аларга) сооп-сыйлыктарын толуктап, Өз пазилетинен кошумча соопторду бериши үчүн. Чынында, Ал Кечирүүчү, Шүгүр кылуучу!
31. Биз сага вахий кылган Китеп (Кураан) өзүнөн мурунку (асмандан түшкөн) китептерди

ثُمَّ أَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ۝

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ ثَمَرَاتٍ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهَا وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بَيَضٌ وَحُمْرٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا وَعَرَابِيٌّ سُودٌ ۝

وَمِنَ النَّاسِ وَالْأَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ كَذَلِكَ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ ۝

إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَرْجُونَ تَجَارَةً لَّنْ تَبُورَ ۝

لِيُؤْتِيَهُمُ اللَّهُ أُجُورَهُمْ وَيَزِيدَهُم مِّن فَضْلِهِ إِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ ۝

وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ إِنَّ اللَّهَ بِعِبَادِهِ لَخَبِيرٌ بَصِيرٌ ۝

1 Мушриктер оболу Аллаһтын аяттарын четке кагышты. Анан Аллаһ азап жибергенде «Оо, Аллаһ бизге бир аз мөөнөт бер! Өзүңө ибадат кылабыз!» деп жалдырашты. Аллаһ да алардын талаптарын четке кагып койду.

2 Асмандан жааган жамгыр-кардын натыйжасында пайда болгон бир түрдүү сууну ичип, бир түрдүү топурактан азыктанган дарактардын мөмөлөрү ар түрдүү болушу, тоо-таштардын түркүм-түстүү болушу, албетте, акыл жүргүзгөн адамга Аллаһтын кудуретинен дарек.

لَا خَيْرَ بَصِيرٍ ﴿٣١﴾

тастыктаган¹ Акыйкат. Албетте
Аллаһ өз пенделеринин абалынан
Кабардар, Корүүчү.

32. Кийин Биз Китепти (Кураанды)
тандап алган пенделерибизге
(Мухаммадын үмөтүнө) мурас
кылып бердик. Алардын арасында
өзүнө зулум (күнөө) кылгандары,
(жалаң важыпты аткарып, арамдан
сактануу менен гана чектелген)
орточолору да бар. Жана алардын
арасында Аллаһтын уруксаты
менен сооп иштерди (бири-бирине)
атаандашып жасагандары да бар.
Бул - (аларга Аллаһ берген) эң чоң
пазилет.

لَوْ أَرَدْنَا أَلْكَتَبَ الَّذِينَ أَصْطَفَيْنَا مِنْ
عِبَادِنَا فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ وَمِنْهُمْ
مُقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ يُؤْتِي
اللَّهُ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴿٣٢﴾

33. Алар, өздөрү кире турган "Ади"
бейиштерде алтын билериктерди,
асыл таштарды тагынып жүрүшөт.
Ал жерде алардын кийимдери
жибектен.

جَنَّاتٍ عَذْنٍ يَدْخُلُونَهَا يُحِطُّونَ فِيهَا مِنْ
أَسَاوِرٍ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا
خَبِيرٌ ﴿٣٣﴾

34. Жана алар (Бейиште эс алып
жүрүп): «Бизден кайгы-капаны
арылткан Аллаһка мактоолор
болсун! Чынында, Биздин
Раббибиз Кечиримдүү (жана)
Шүгүр кылуучу!

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزْنَ
إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٣٤﴾

35. Ал бизди Өзүнүн пазилети менен
түбөлүк (жыргал) орундарга
түшүрдү. Анда бизге машакат-
кыйынчылык да жетпейт, чарчоо
да кыйнабайт»- дешет.

الَّذِي أَحَلَّنَا دَارَ الْمَقَامَةِ مِنْ فَضْلِهِ لَا
يَمَسُّنَا فِيهَا فُجُورٌ وَلَا يَمَسُّنَا فِيهَا الْكُفُورُ ﴿٣٥﴾

36. Ал эми, каапыр адамдар үчүн
тозок оту(нда күйүү) бар. Аларга

وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ لَا يُقْضَىٰ

1 Кураандан мурунку Тоорат, Инжил сыяктуу Аллаһтан түшкөн ыйык китептердин кабарларына дин адамдарынын сөздөрү аралашып кеткен. Эми, алардын кайсы бири Аллаһтын аяты, кайсынысы адамдан кошулган «аяттар» экенин Кураан гана аныктап, тастыктап берет. Биз байыркы китептердин кабарларын Кураан аяттарына салыштырабыз. Кайсынысы дал келсе - аны Кураан тастыктаган болот.

өлүм да берилбейт, өлүп (кутулуп) калгыдай. Алардан тозок азабы жеңилдетилбейт. Биз ар бир каапырга мына ушундай жаза беребиз.

37. Алар анда өкүрүп-кыйкырып: «О, Раббибиз! Бизди (бул азабынан) чыгара көр! Эми, мурда жасабаган (сооп) амалдарды жасайбыз!» дешет. (Анан аларга мындай добуш угулат:) «Биз силерге эскерген адам эсине келгидей өмүр бербедик беле?! Жана силерге эскертүүчү-пайгамбар келди эле го! Эми, (азапты) тарта бергиле! Заалым (каапыр) адамдарга жардамчы жок!»

38. Чынында Аллаһ асмандар жана жердеги кайыштарды Билүүчү. Ал көкүрөктөрдөгү (жашыруун) сырларды да Билүүчү.

39. (О, момундар!) Ал силерди жер бетинде Өзүнүн халифа-орун басарлары кылды! Кимде-ким каапыр болсо, каапырчылыгы өзүнө зыян! Раббилеринин алдында алардын каапырчылыгы (Аллаһ тарабынан болгон) жек көрүүнү гана көбөйтөт. Каапырларга өздөрүнүн каапырлыгы зыянды гана көбөйтөт.

40. Айт: «(О, мушриктер) өзүңөр дуба (ибадат) кылган, Аллаһтан башка «кудайыңарга» карагылачы! Алар жерден эмнени жаратканын мага көргөзгүлөчү! Же алар үчүн асмандарда(гы кээ бир нерселерди жаратууда Аллаһка) шерикчилик барбы?! Же Биз аларга, анын

عَلَيْهِمْ فَيَمُوتُوا وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِنَا كَذَلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَاثِرٍ ﴿٣٥﴾

وَهُمْ يَصْطَرِخُونَ فِيهَا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُم مَّا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَنْ تَذَكَّرَ وَجَاءَكُمُ النَّذِيرُ فَذُوقُوا فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ ﴿٣٦﴾

إِنَّ اللَّهَ عَلِيمُ غَيْبِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ عَلِيمُ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٣٧﴾

هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ فَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ كُفْرِهِ لَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا هُمُومًا وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا خَسَارًا ﴿٣٨﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ شُرَكَاءَكُمُ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَوَاتِ أَمْ اتَّخَذُوا كُتُبًا فَمِنْ عَلَيْهَا يَنْتَبِئُونَ بَلْ إِنْ يَسْأَلُ الظَّالِمُونَ نَفْسَهُمْ بِعَظْمٍ إِلَّا عُرُودًا ﴿٣٩﴾

далилдерине таяна турган Китеп беринтирбизби?! Жок! Заалымдар бири-бирине (далил-чындыктарды эмес) жалганды гана убада беришкен».

41. Чынында, асмандар менен жерди жок болуп кетүүдөн Аллаһ гана кармап турат. Эгер ал экөөсү жок болуп кетчү болсо, Аллаһтан башка эч ким аларды (жок болуудан) тосо албайт! Чынында, Ал пейили Жумшак, Кечиримдүү!

42. (Мушриктер) эгер өздөрүнө бир эскертүүчү-пайгамбар келсе, Туура Жолго ар кандай элдерден көбүрөөк эргенүүчү болуу жөнүндө катуу ант ичишкен. Ал эми, качан аларга эскертүүчү - пайгамбар (Мухаммад) келгенде (бул) алардын (Туура Жолдон) качууларын гана көбөйттү.

43. (Алар) жер бетинде текеберленген жана (пайгамбарга каршы) ыплас айла-амалдарды жасаган абалда (Туура Жолго жүрбөй коюшту). Ыплас айлакерликтер өз ээсине гана зыян жеткирет! Эми алар абалкылардын жолун¹ гана күтүп калышты. Сен Аллаһтын жолун (башкага) алмаштыра албайсың! Сен Аллаһтын жолун өзгөртө албайсың!

44. Жер бетин кезип, мурункулардын акыбети эмне болгонун көрүшпөйбү!² Алар булардан да күчтүүрөөк болушкан. Бирок,

﴿إِنَّ اللَّهَ يُعْصِكَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا وَلَئِنْ زَالَتَا إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِيَ إِنَّهُ لَنُكَانَ حَالِمًا عَقُورًا ۝﴾

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَلْسِنِهِمْ لَئِنْ جَاءَهُمْ نَذِيرٌ لَيَكُونُنَّ أَهْدَىٰ مِنْ أَهْدَى الْأُمَمِ قَلَمًا ۚ جَاءَهُمْ نَذِيرٌ مَّا زَادَهُمْ إِلَّا نُفُورًا ۝﴾

أَشْيَكَا فِي الْأَرْضِ مَكْرُ السَّيِّئِ وَلَا يَحِصُ الْمَكْرُ السَّيِّئِ إِلَّا أَيْمَانُ يَهُودٍ إِلَّا سُنَّتَ الْأَوَّلِينَ فَلَن تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا وَلَن تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَحْوِيلًا ۝﴾

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَكَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ

1 Аллаһтын жолу- эрежеси боюнча, ким дааватка текберленсе, башына азап түшөт.

2 Ар кайсы жерлерде байыркы, Аллаһ кыргын салган мушрик элдердин кооз сарайларынын урандылары, оңуккон маданияттарынын издери калган.

Аллаһты асмандардагы жана
жердеги эч нерсе алсыз кыла
албайт! Албетте, Ал Билүүчү,
Кудуреттүү¹

45. Эгер Аллаһ адамдарды
кылмыштарына жараша (ушул
эле дүйнөдө) жазалай берчү
болсо, жер бетинде кыбыраган
(адам) калтырмак эмес. Бирок,
Аллаһ аларды белгилүү күнгө
(Кыяматка) кечиктирүүдө. Ал
эми, качан белгиленген күндөрү
келгенде (Аллаһ Өзү эсептешип
алат. Анткени,) Аллаһ пенделерин
Көрүүчү.

قُوَّةٌ وَمَا كَانَ لِلَّهِ لِيُعْجِزَهُ مِنْ شَيْءٍ فِي السَّمَوَاتِ
وَلَا فِي الْأَرْضِ إِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا ﴿٤٥﴾

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِمَا كَسَبُوا مَا
تَرَكَ عَلَى ظُهُرِهِمْ مِنْ ذَنْبِهِمْ وَآلِهَةٍ
يُؤَخِّرُهُمْ إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى فَإِذَا جَاءَ
أَجَلُهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِعِبَادِهِ
بَصِيرًا ﴿٤٥﴾

¹ Бирок мээримдүүлүгү каардуулугун жеңген Аллаһ мушрик-каалыр коомдорго дагы эле мөөнөт берүүдө. Көпчүлүгүнүн жазасын Кыяматка калтырууда.

36 «Йа-син» сүрөсү¹

سُورَةُ يَسٍ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Йа, Син.
2. Даанышман Кураанга ант:
3. Сен чынында,
пайгамбарлардансың.
4. Туура Жол үстүндөгү.
5. (Кураан) Ырайымдуу,
Кудуреттүүнүн түшүргөнү,
6. коом(ун)ду эскертишиң үчүн.
Алардын ата-бабалары (эч бир
пайгамбар тарабынан) эскертилген
эмес, өздөрү да наадан-билимсиз
адамдар эле.²
7. Алардын көпчүлүгүнө сөз
(азап келиши) акыйкат болуп
калды. Эми алар ыйман
келтиришпейт.
8. Биз алардын моюндарына
ээктерине чейин кишен ороп
койгонбуз. Анан алар какайып
(ийиле албай) калышкан.
9. Биз алардын алдынан, артынан
(ыймандан тосо турган)
тосмолорду коюп, эч нерсени көрө

يَس ۝

وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ ۝

إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ۝

عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۝

تَنْزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ۝

لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أُنْذِرَ آبَاؤُهُمْ فَهُمْ غَافِلُونَ ۝

لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَى أَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لَا

يُؤْمِنُونَ ۝

إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَعْيُنِهِمْ غُرُلًا فَهَوَّ إِلَى

الْأَذْقَانِ فَهُمْ مُقْمَحُونَ ۝

وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ

سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ۝

1 Бул сүрө Маккада түшкөн. 83 аяттан турат. «Йа-Син» мааниден айры тамгалардан экоосу. («Бакара» сүрөсүнүн 1-аятын караныз)

2 Аларга (Курайш мушриктерине) көп жылдардан бери Пайгамбар келбегендиктен, ата-бабалары да, өздөрү да наадандыктын эң төмөн даражасында болчу. Дин-ибадаттары эч бир Ыйык Китепке негизделбей, ойдон чыккан жоромолдорго негизделген. Пикирлери да ошондой. Ошондуктан алардын көпчүлүгү өздөрүнө Пайгамбар жаңа Ыйык Китеп келгенде «Ата-бабалардын жол-жоругуна, үрп-адатына каршы экен» деп, дароо душмандык позициясына өтүштү.

албай турган кылып
(наадандык пардасы менен) ороп
салдык!

10. Эми аларды эскертесиңби же
эскертпейсиңби – айырмасы жок:
ыйман келтиришпейт.

11. (О, Мухаммад!) Сен Зикирге
(Кураан акыйкатына) ээрчигеп
жана кайыштагы (көрүнбөгөн)
Рахмандан корккон кишини
гана эскерте аласың. Сен ага
(Аллаһ тарабынан боло турган)
кечиримдин жана улук сооп-
сыйлыктын кубанычтуу кабарын
бер!

12. Албетте Биз өлүктөрдү (кайрадан)
тирилтебиз жана мурда жасаган
иштерин, (өзүнөн калган) издерин
жазып койобуз. Жана Биз бардык
нерсени Анык Китепте¹ (алдын
ала) эсептеп койгонбуз.

13. Жана сен аларга (мушриктерге)
каапыр шаардын элдерин мисалга
тарт: Бир кезде ал шаарга
пайгамбарлар келди.²

14. Биз аларга (элчилерден) экөөсүн
жибергенибизде, экөөнү тең
«жалганчы» депти. Анан
үчүнчүсү менен кубаттадык.
Алар «Чынында, биз силерге
жиберилген элчилер болобуз»-
депти.

وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أُنذِرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا
يُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾

إِنَّمَا تُنذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَوَّبَى
الرَّحْمَنُ يَا غَيبٍ فَيْتْرَهُ يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ
كَرِيمٌ ﴿١١﴾

إِنَّا نَحْنُ غَنِيٌّ عَمَّا يُكْسِبُ مَا قَدْ مَوَّ
وَأَشْرَهُمْ وَكُلُّ شَيْءٍ أَخْصَيْنَاهُ فِي
إِمَامٍ مُّبِينٍ ﴿١٢﴾

وَأَضْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ إِذْ
جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿١٣﴾

إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا فَعَزَّزْنَا
بِثَالِثٍ فَقَالُوا إِنَّا إِلَهُكُم مُّرْسَلُونَ ﴿١٤﴾

1 «Анык Китеп»-бул Лавхул Махфуз. Анда Кыяматка чейинки боло турган нерселер, окуялар эң майда-чүйдөсүнө чейин жазып коюлган.

2 Бул шаар жөнүндө Кураанда жана Сүннөттө анык маалымат жок. Кээ бир тафсирчилер ал шаар Антокия болгон. Эли каапыр болгон. Ал эми аларга жиберилген элчилер Ыйса пайгамбардын шакырттеринен экиөө болгон дешет. Анык далил болбогон соң бул шаардын дайынын айтуудан пайда жок. (Саахий).

15. (Каапырлар) айтышты: «Силер (элчи) эмес, өзүбүз сыяктуу эле адамсыңар. Рахман (Аллаһ) силерге эч нерсе түшүргөн эмес! Силер жалган сүйлөп жатасыңар!».

16. Алар айтышты: «Раббибиз билет, биз чындап силерге жиберилген элчилербиз.

17. Биздин вазыйпабыз (силерге акыйкатты) анык жеткирип коюудан гана турат».

18. (Каапырлар) айтышты: «Биз силерден (каражолтой деп) ырым кылып жатабыз. Эгер (дааватыңарды) токтотпосоңор силерди ташбараңга алабыз жана бизден (силерге) жан ооруткан азап жетип калат!»

19. «Ырымыңар өзүңөргө «сыйлоо»! Эмне, эгер (биз себептүү) эскертилсеңер эле (ошенте бересиңерби)?! Жок! Силер чектен чыккан эл экенсиңер!»-дешти (пайгамбарлар).

20. (Ошондо) шаардын наркы четинен бир адам чуркап келип: «О, коомум! пайгамбарларды ээрчигиле!

21. Өздөрү Туура Жол үстүндө болуп (силерди ошол жолго чакырганы үчүн) акы сурабаган кишилерди ээрчигиле!»-деди. *(Мушириктер аны курчап алып: «Сен жалгыз кудайга сыйынып калдыңбы?»-деп кыйнаганда, мындай жооп берди:)*

22. «Эмне үчүн мен өзүмдү (жоктон) бар кылган Кудайга ибадат

قَالُوا مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا وَمَا أَنزَلَ الرَّحْمَنُ مِن شَيْءٍ إِنَّا أَنشُرُهُمْ لَأَتَكَذِّبُونَ ﴿١٥﴾

قَالُوا رَبُّنَا يَعْلَمُ إِنَّا إِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُونَ ﴿١٦﴾

وَمَا عَلَيْنَا إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿١٧﴾

قَالُوا إِنَّا تَطَيَّرْنَا بِكُمْ لَئِن لَّمْ تَنتَهُوا لَنَرْجُمَنَّكُمْ وَلَيَمَسَّنَّكُم مِّنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٨﴾

قَالُوا طَائِفُكُمْ مَعَكُمْ أَيْنَ دُكِّرْتُمْ بَلْ أَنشُرْقَوْمَ تُؤْتَسِرُونَ ﴿١٩﴾

وَجَاءَ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَى قَالَ يَنْتَظِمُوا أَتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٠﴾

اتَّبِعُوا مَن لَّا يَسْأَلُكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مُّهْتَدُونَ ﴿٢١﴾

وَمَا لِيَ لَا أَعْبُدَ إِلَهِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ

кылбайт экенмин?! Силер дагы Ага кайтарыласыңар!

23. Андан башкаларды кудай кылып алайынбы?! Эгер мага Рахман бир зыян (жеткирүүнү) кааласа, мага алардын шапаат-ортомчулуктары эч кандай пайда бербейт жана алар мени куткара да алышпайт!

24. (Эгер Аллаһтан башканы кудай кылып алсам) анда мен анык адашууда болуп каламын!

25. Мен силердин (чыныгы) Раббинерге ыйман келтирдим, мени уккула!». *(Анан мушриктер аны олтуруп коюшат. Шейит болуп, Раббисинин алдына барганда, ага)*

26. айтылды: «Бейишке Кир»! Ал киши айтты: «Кана эми, менин коомум билсе,

27. Раббим мени кечиргенин жана урматтуу адамдардан кылганын!»

28. Анын (өлтүрүлгөн мусулмандын) артынан Биз (каапыр) коомдун үстүнө асмандан (периштелерден куралган) аскерлерибизди түшүрбөдүк. Түшүрбөйт да болчубуз.

29. (Себеби:) Бир гана ач айкырык болду! Анан..., бардыгы (өлүп, кыйрап) тыныш калышты.¹

تَرْجَعُونَ ﴿٣٦﴾

ءَاتَخِذْ مِنْ ذُرِّيَّتِي ۖ ءَالِهَةً ۚ اِنْ يُرِيدِ اِلَّا اَنْ يَرْحَمَ بَصُرًا لَا تَعْنِي ۚ شَفَعْنَاهُمْ مَبِيتًا ۚ وَلَا يُفْعَدُونَ ﴿٣٧﴾

اِنْ اِذَا لَقِيَ صَاحِبَ مُبِينٍ ﴿٣٨﴾

اِنْ اِيْمَانُكَ بِرَبِّكَ فَاسْمَعُونَ ﴿٣٩﴾

قَالَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ ۖ قَالَ يَمَتَّيْتُ قَوْمِي يَبْعَثُونَ ﴿٤٠﴾

يَمَّا عَفَّرَ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْمَكْرُمِينَ ﴿٤١﴾

﴿ وَمَا اَنْزَلْنَاهُ عَلَىٰ قَوْمٍ مِّنْ بَعْدِهِ ۚ وَمِنْ جُنْدٍ مِّنَ السَّمَاءِ ۚ وَمَا كُنَّا مُنْزِلِينَ ﴾ ﴿٤٢﴾

اِنْ كَانَتْ اِلَّا اَصْحٰبَةٌ وَاحِدَةٌ ۚ فَاِذَا هُمْ خٰنِدُونَ ﴿٤٣﴾

1 Аллаһ каапыр коомдон өч агуу үчүн сандаган асман периштелерин жибербей, бир гана үнү катуу периште жиберди. Ал периште каапыр коомдун үстүнө келип катуу чыңырды эле..., бардыгынын жүрөгү жарылып, күйүп бүткөн отундун күлү сыяктуу кыйрап тынышты.

30. Кайран гана пенделер! (Айып өздөрүндө!) Аларга бир пайгамбар келсе эле (дароо) шылдыңдай башташат.
31. Көрүшпөйбү, Биз алардан мурун нечендеген (каапыр) муундарды кыйратып салдык! Эми алар өздөрүнө (бул дүйнөгө) кайтып келишпейт!
32. Албетте, алардын (кыйрагандардын) бардыгы (Кыяматта) Биздин алдыбызда (суроо-жооп үчүн) даяр турушат.
33. Аларга (кудуретибизден дагы бир) белги-өлүк жер. Биз аны (жамгыр менен) тирилттик жана андан данды (өндүрүп) чыгардык. Эми, ошондон жеп жатышат.
34. Жана Биз жерде курмалардан, жүзүмдөрдөн бак-бостондорду жараттык. Жана анын боорун жарып, булактарды чыгардык,
35. Ошол бактардын мөмөсүнөн жесип деп. Ал мөмөлөрдү алардын колу жасаган жок! Шүгүр кылышпайбы, эми?!
36. Жер өстүрүп чыгарган нерселерден, өздөрүнөн жана өздөрү да билбеген (көп) нерселерден бардык жуп-жубайларды жараткан Аллаh – Аруу, Таза!
37. Аларга (дагы бир) белги – түн. Биз андан күндүздү сыйрып алаарыбыз менен, алар караңгыда калышат.
38. (Дагы бир белги –) Күн, өзүнө белгиленген орунда гана

يَحْضَرُهُ عَلَى الْعِبَادِ مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ
إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٣٠﴾

الَّذِينَ زَكَّاهُمْ أَهْلَكَ مَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ
أَنَّهُمْ إِلَهُهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٣١﴾

وَلَنْ كُلُّ لَمَّا جَمِيعٌ إِلَّا نَآمُحْضَرُونَ ﴿٣٢﴾

وَأَيُّهَا لَهُمُ الْأَرْضُ الْمَيْتَةُ أَحْيَيْتَهَا
وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَعَبَهُ يُكَلِّمُوتَ ﴿٣٣﴾

وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِنْ نَجِيلٍ وَأَعْنَابٍ
وَفَجَّرْنَا فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ ﴿٣٤﴾

لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ
أَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٥﴾

سُبْحَنَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا
مِمَّا تَشْتَبُ الْأَرْضُ وَمِمَّنْ أَنْفُسِهِمْ وَمِمَّا لَا
يَعْلَمُونَ ﴿٣٦﴾

وَأَيُّهَا لَهُمُ اللَّيْلُ تَسْلَعُ مِنْهُ النَّهَارُ فَإِذَا
هُم مُظْلِمُونَ ﴿٣٧﴾

وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا ذَلِكَ

تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٣٨﴾

(айланып) жүрөт. Бул – Кудуретүү, Билүүчүнүн тагдыр кылганы.

وَالْقَمَرَ قَدَرْنَاهُ مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ ﴿٣٩﴾

39. Биз Айга да, курманын эски шиңгили сыяктуу болуп (ийрейип) калганга чейин бир нече орундарды белгилеп койгонбуз.

لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٤٠﴾

40. Күн (өз айлануусунда) Айга жетиши мүмкүн эмес, түн дагы күндүздөн озуу кете албайт.¹ Бардыгы асманда сүзүп жүрүшөт.

وَعَايَةُ لَّهُمْ أَنَا حَمْلُنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفَلَكَ الْمَشْحُونِ ﴿٤١﴾

41. Аларга (дагы бир) белги: (Нухтун доорунда) Биз алардын урпактарын (айбандар жана ыймандуу адамдар менен) толтурулган кемеде (топон суунун бетине) көтөрүп койгонубуз.

وَخَلَقْنَا لَهُمْ مِنْ مِثْلِهِ مَا يَرْكَبُونَ ﴿٤٢﴾

42. Дагы (бир белги) Биз аларга ошол кеме сыяктуу (бирок, башка түрдөгү) мише турган нерселерди жаратып бердик.²

وَإِنْ تَسْأَلْنَاهُمْ فَمَا صَرَیحٌ لَهُمْ وَلَا هُمْ يُقَدُّونَ ﴿٤٣﴾

43. Эгер кааласак Биз аларды (кеме менен сапарга чыккан араб мушриктерин) чөктүрүп жиберебиз. Кийин аларга эч бир жардамчы болбойт жана куткарылышпайт.

إِلَّا رَحْمَةً مِنَّا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ ﴿٤٤﴾

44. (Бирок, качан) Биз тараптан ырайым болсо жана белгилүү убакытка чейин пайдалануулары үчүн куткарылышы мүмкүн.

1 Күн менен Ай, түн менен күндүз тээ Кыяматка чейин бири-бирин кубалаганы-кубалаган. Мезгилдердин алмашканы ошондон, түн менен күндүн алмашканы ошондон.

2 Бул аят дагы Аллаһ Тааланын моожизасы, келечектен кабар бергени. Анткени, араб мушриктери Нухтун кемесинен башкача кеме болушун билген эмес. Жаңы типтеги буу кемелерин, атом энергиясы менен жүрө тургандарын, аба мейкиндигинде сүзө тургандарын Аллаһ кийинки замандарда жаратып берди.

45. Эгер аларга алдыңардагы жана артыңардагы (азаптан) корккула, ажеп эмес ырайымына жолуксаңар деп айтылчу болсо, (такыр кулак салышпайт.)
46. Аларга Раббилеринин аят-белгилеринен бири келсе, андан да жүз бурушат.
47. Эгер аларга: «Аллаһ ырыскы кылып берген нерселерден (муктаждарга) садака кылгыла»-ден айтылса, каапырлар момундарга: «Аллаһ Өзү тамактандырууну каалаган кишилерди биз тамактандырабызбы?! Силер анык адашууда экенсиңер!»-дешет.¹
48. Жана айтышат: «Эгер чынчыл болсоңор (айткылачы) бул убада (Кыямат) качан келет?»
49. Алар (эч нерседен бейкапар) өз ара жаңжалдашын турганда (жандарын) ала турган бир айкырыкты гана күтүп калышты.²
50. (Аларга өлүм келгенде) осуят кылууга да үлгүрбөй калышат. Жана үй-бүлөлөрүнө да кайтып бара алышпайт.
51. Жана (Кыяматта) Сур (кернейин экинчи ирет) тартылат. Кийин, капыстан алар Раббисине (сурак

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا بَيْنَ يَدَيْكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ أَعْتَدْتُمْ تُحْمَوْنَ ﴿٤٥﴾

وَمَا أَتَاهُمْ مِنْ نَذِيرٍ مِنْ عَائِلَتِهِمْ مِنَ الْآيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٤٦﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ فَتُكَذَّبُوا قَالُوا لِلَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ يَسْتَأْذِنُ بَعْضُنَا لِبَعْضٍ أَنْ يَطْعَمُوا مِنْ لُقْمَةِ رَبِّنَا اللَّهُ أَطْعَمَهُمْ إِنْ أُنْشِئُوا إِلَّا فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٤٧﴾

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٨﴾

مَا يَنْظُرُونَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً تَأْخُذُهُمْ وَهُمْ يَخِصِّمُونَ ﴿٤٩﴾

فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ ﴿٥٠﴾

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَإِذَا هُمْ مِنَ الْأَجْدَاثِ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يَنْسِلُونَ ﴿٥١﴾

1 Бул сөздөрү менен алар момундарды «Ырыскы Аллаһтан» деген ишенимин шылдыңдашууда.

2 Аларга насаат пайда бербеди. Эми, азап берүүчү периште келип катуу ач айкырык менен өлтүрүп кетиши же болбосо, Исафил периштенин ач айкырык сыяктуу үн чыгара турган кернейин биринчи ирет тартканда баардык адамдардын катарында өлүүлөрү гана калды.

берүү үчүн) мүрзөлөрүнөн
суурулуп чыгышат.

52. (Жана) айтышат: «О, шорубуз!
Бизди уйкубуздан (өлүмдөн) ким
тургузду экен?! Бул Рахмандын
(кайра тирилүү жөнүндөгү)
убадасы турбайбы! пайгамбарлар
туура сүйлөгөн экен!»

53. Бир гана айкырык (Сур
кернейинин добушу) болот.
Анан дароо алардын баары
Биздин алдыбызда туруп
калышат.

54. Ал күндө эч бир жан зулумдук
корбойт. Жана силер өзүңөр
жасаган ишиңерге гана ылайык
жаза аласыңар.

55. Ал Күнү Бейиш элдери кубаныч
менен гана алект.

56. Жубайлары менен көлөкөнүн
астына коюлган сөрүлөрдө
жөлөнүп отурушат.

57. Ал жерде алар үчүн мөмөлөр,
тилеген бардык нерселери бар.

58. Алардын Ырайымдуу Раббиси
тарабынан «Салам» деген сөз
(айтылат).

59. Эй, күнөөкөрлөр! Бул күндө силер
(жакшылардан) бөлүнгүлө!

60. О, Адам урпактары! Мен
силерге: «Шайтанга ибадат
кылбагыла! Ал силерге анык
душман!

61. Өзүмө гана ибадат кылгыла! Туура
Жол – ушул!» деп буюрбадым
беле?!

قَالُوا إِنَّمَا كُنَّا نَعْبُدُ مِنْ قَبْلُ مَا
وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ ﴿٥٢﴾

إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ
جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ ﴿٥٣﴾

فَالْيَوْمَ لَا تظَلُّمْ نَفْسٌ شَيْئًا وَلَا تَحْزَنُ
إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٤﴾

إِنَّ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِي شُغْلٍ فَاكِهِونَ ﴿٥٥﴾

هُمْ وَأَزْوَاجُهُمْ فِي ظِلِّ عَلَى الْأَرْبَابِ
مُسْكُونُونَ ﴿٥٦﴾

لَهُمْ فِيهَا أَكْكَبَةٌ وَلَهُمْ مَائِدَتُوعُونَ ﴿٥٧﴾

سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ رَحِيمٍ ﴿٥٨﴾

وَأَمْسَرُوا الْيَوْمَ أَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ ﴿٥٩﴾

«أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ بَنِيَّ أَنْ لَا
تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ
مُبِينٌ ﴿٦٠﴾

وَأَنِ اعْبُدُونِي هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٦١﴾

62. Ал силерден көп муундарды азгырып жиберди го! Акылыңарды иштетпейт белеңер?!
63. Силерге убада кылынган тозок – ушул!
64. Каапыр болгонуңар себептүү бүгүн ага киргиле!»
65. Ал күндө алардын оозуна мөөр басып койбуз. Бизге анын кылмыштары жөнүндө колдору сүйлөйт, буттары күбөлүк берет.
66. Жана эгер кааласак, көзүн тегиздеп (сокур кылып) койбуз. Анан Бейиш жолун издегенге шашылышат. Көрмөк кайда эми!
67. Жана эгер кааласак аларды турган жеринде катырып койбуз. Алдыга басканга да артка кайтканга да кудурети келбей калат.
68. Биз кимге узун өмүр берсек, анын түзүлүшүн начар кылып койбуз. Акылдарын иштетишпейби?!¹
69. Биз ага (Мухаммадга) ыр үйрөткөнүбүз жок. (Акын болуу) ага ылайык эмес. Ал (Мухаммад окуган нерселер) Зикир (эскертүү) жана анык Кураан!²
70. Тирүү адамдарды эскертүү үчүн жана каапырларга (азап жөнүндөгү өкүм) сөздү чындыкка

وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنْكُمْ جِيلًا كَثِيرًا أَفَلَا تَكُونُوا تَعْقِلُونَ ﴿٦٢﴾

هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٦٣﴾

أَصَلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٦٤﴾

الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَى أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ وَنَنظُرُ أَزْوَاجَهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٦٥﴾

وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَى أَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ فَأَنَّى يُصِيرُونَ ﴿٦٦﴾

وَلَوْ نَشَاءُ لَمَسَخْنَاهُمْ عَلَى مَكَائِهِمْ فَمَا اسْتَطَاعُوا مُضِيًّا وَلَا يَرْجِعُونَ ﴿٦٧﴾

وَمَنْ تُعَمِّرْهُ نُنَكِّسْهُ فِي الْخَلْقِ أَفَلَا يَعْقِلُونَ ﴿٦٨﴾

وَمَا عَلَّمْنَاهُ السِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُبِينٌ ﴿٦٩﴾

لِيُنذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَيُحْيِيَ الْقَتُولَ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٧٠﴾

1 Картайганда Адам баласынын бардык түзүлүшү: дене-түзүлүшү, акыл-эси, ой тутуму, бардыгы начарлайт. Эгер жаштык, курчтук мезгилде акылдарын иштетип, Туура Жолду таап албаса, картайганда Акыйкатка кайтуу оор болот.

2 Акындар көбүнчө туруксуз, апыртма, сөздүн кооздугу үчүн жалгандарды сүйлөгөн кишилер болот. Ырлардын көбү жалгандан куралат. Акыйкатка дал келбейт. Ал эми, Мухаммад саллаллоху алайхи ва саллам өмүрүндө жалган сүйлөп коргон эмес. Аны акын, Кураанды ыр дегендер жаңылышат.

чыгаруу үчүн (түшүрүлгөн эскертүү).

71. Алар көрбөй жатышабы, Биз алар үчүн Өз Колубуз жасаган нерселерден чарба айбандарын жаратып, колдоруна мүлк кылып бердик.
72. Жана аларга ал(айбанд)арды моюн сундуруп бердик. Алардан арасынан мингендери бар, этин жегендери бар...
73. Жана аларда пайдалар (айран, сүт сыяктуу) ичимдиктер бар. Шүгүр кылышпайбы?! *(Шүгүр кылмак кайда! Кайра, ошол нерселерди Аллах эмес, арбактар, бут-статуялар жаратып бергенсин...)*
74. Аллахтан башка нерселерди кудай кылып алышты. Алардан жардам болсо кана!
75. («Кудайлары») аларга жардам берүүгө кудуреттүү эмес¹. (Бирок ошого карабай) аларга даярдалган аскерлер (сыяктуу кызматын кылып, сыйына беришет).
76. (О, пайгамбар!) Сени алардын сөздөрү кайгыга салбасын. Биз алардын жашыруун, ашкере иштерин билип турабыз.
77. Инсан билбейби, Биз аны (бир тамчы) суудан жараттык эле, анан капыстан Бизге анык душман болуп чыга келди.
78. Жана, өзүнүн (эмнеден) жаралганын унутуп, (чириген

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِنَّا صِلَاتٍ أُنْزِلَتْ
أَتَمْنَاهُمْ لَهُمَا مَالِكُونَ ﴿٧١﴾

وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا
يَأْكُلُونَ ﴿٧٢﴾

وَلَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَمَشَارِبٌ أَفَلَا
يَشْكُرُونَ ﴿٧٣﴾

وَاتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ آلِهَةً لَّهُمْ
يُصَرُّوْنَ ﴿٧٤﴾

لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ وَهُمْ لَهُمْ جُنْدٌ
مُّخَضَّرُونَ ﴿٧٥﴾

فَلَا يَخْرُجُكَ قَوْلُهُمْ إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسْرُونَ وَمَا
يَعْلَمُونَ ﴿٧٦﴾

أَوَلَمْ يَرَ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِن نُّطْفَةٍ
فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ ﴿٧٧﴾

وَصَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ قَالَ مَنْ

1 Алар турмак оздорүно да жардам бере албайт! Башына куштар, чымындар «отуруп» койсо, ошолорду айдаганга жарабаган «кудай» кантти буларга жардам берсин.

сөөктү колуна кармап): «Сөпөт болгон сөөктү ким (кайрадан) тирилте алат?»-деп, Бизге (каршы) мисал келтирет!

79. Айткын: «Аны биринчи ирет (оболу топурактан, анан бел суудан) жараткан Кудай (кайра дагы ошол топурактан) тирилтет. Ал ар бир макулдукту (кандай жаратаарып жакшы) билет.
80. Ал силерге көк (жана ным) дарактан отун жасап берген.¹ Силер аны жагып жатасыңар.
81. Асмандарды жана Жерди жарата алган Зат алардын окшошун (экинчи ирет) жаратууга кудуреттүү эмеспи?² Жок! Кудуреттүү! Ал эң мыкты жаратуучу жана эң илимдүү.
82. Эгер бир нерсени (жаратууну) кааласа, Анын иши «Бол!» деп айтуудан гана турат. Анан ал нерсе болуп калат.
83. Бардык нерселердин бийлик-өкүмдарлыгы Өз колунда болгон Аллаһ (мушриктердин «жарата албайт» деген сыпаттоосунан) Таза! Бардыгыңар Өзүнө кайтарыласыңар!

يٰحٰى اَعْظَمَ وَهِيَ رَمِيْمٌ ﴿٧٩﴾

قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي اَنْشَأَهَا اَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيْمٌ ﴿٨٠﴾

الَّذِي جَعَلَ لَكُم مِّنَ الشَّجَرِ اَلْاَخْضَرِ نَارًا فَاِذَا اَنْشَمَ مِنْهُ تُوَفَّدُوْنَ ﴿٨١﴾

اَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ بِقَدِيْرٍ عَلٰٓى اَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ بَلٰى وَهُوَ الْخَلّٰقُ الْعَلِيْمُ ﴿٨٢﴾

اِنَّمَا اَمْرُهُ اِذَا اَرَادَ شَيْئًا اَنْ يَقُوْلَ لَهُ كُنْ فَيَكُوْنُ ﴿٨٣﴾

فَسُبْحٰنَ الَّذِي يَدُوْهُ مَلَكُوْتُ كُلِّ شَيْءٍ وَّالٰٓئِهٖ رُجْعُوْنَ ﴿٨٤﴾

1 Аллаһ ошентип суудан от жарата алат. Ушуга кудурети жеткен Аллаһ кантнп чириген сөөктөрдү кайрадан адам кейипинде жаңыдан тикелей албай калсын?!

2 Кыяматта ааламдык кагылышуулар башталып, асмандардан жылдыздар төгүлүп, жер, асман жоголот. Наркы дүйнө үчүн Аллаһ банка жер, банка асман жаратат. Бул Ага кыйын эмес.

37 «Саффат» сүрөсү¹

سُورَةُ الصَّفَاتِ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Сап тарткан периштелерге ант ичип,
2. (Шамалдарды) айдоочу периштелерге ант ичип,
3. (Ар дайым) Зикирди (Куранды) окуп туруучу периштелерге ант ичип (айтамын:)
4. Силердин кудайыңар чынында Жалгыз!
5. (Ал) асмандардын, жердин жана экөөсүнүн арасындагы (бардык) нерселердин Раббиси. Жана Ал чыгыштардын (жана батыштардын) да Раббиси!
6. Чынында, Биз Дүйнө асманын жылдыздар зыйнаты менен кооздодук.
7. Жана (асмандарды) ар бир бейбаш шайтандан сактадык.
8. Алар жогорку жамаатты(н сөзүн) уга албайт.² (Эгер угууга аракет кылса) ар тараптан (учар жылдыздар менен) атып урулат.

وَالصَّفَّاتِ صَفًّا ۝

فَالرَّجَرِ رَجْرًا ۝

فَاللَّيْلِ ذِكْرًا ۝

إِنَّ إِلَهَكُمْ لَوَاحِدٌ ۝

رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَرَبُّ الْمَشْرِقِ ۝

إِنَّا زَيْنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِنَوَافِلٍ ۝

وَحَفَظْنَا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ مَّارِدٍ ۝

لَا يَسْمَعُونَ إِلَى اللَّعْلَاءِ الْأَعْلَى وَيَقْدَهُونَ مِنْ كُلِّ جَانِبٍ ۝

1 Маккада түшкөн, 182 аягтан турат. «Саффат» - «Сап тартып турган периштелер» деген мааниде.

2 Асмандарда эң жогорку жамаат-периштелер жамааты бар. Алардын арасында Аллах билдирген жана буюрган келечек кабарлары жөнүндө өз-ара сөз болушу табигый. Ал эми, жер бетиндеги жин-шайтандар кээ бир таза эмес адамдар менен байланып түзүп, аларга келечек кабарларын билдирип турууну убада берет. Ал адамдар - палчылар, көзү ачыктар, бакшылар. Ошентип, бир бакшы-көзү ачык менен байланып түзгөн жин-шайтандар жогорку асмандардагы жогорку жамааттын сөздөрүн уурдоо үчүн жогорку асманды андып, сагаалашат. Бирок, «Алар жогорку жамаатты(н сөзүн) уга албайт».

9. (Ушинтип) айдап жиберилет.
Аларга (тиги дүйнөдө) үзгүлтүксүз азап бар.
10. Ал эми, кимиси (кайып кабарынан) бир гана сөз уурдап алган болсо, ага күйдүрүп жиберүүчү куйруктуу жылдыз кууп жетет (жана өрттөп жиберет).
11. Сен алардан (мушриктерден) сурачы, аларды жаратуу кыйынга турабы же Биз жараткан (асман, жер, периште сыяктуу) нерселердиби? Чынында, Биз аларды жабышчаак ылайдан эле жаратып койгонбуз.
12. Сен (алардын ишенбегенине) таң каласың. Алар (болсо, сени) шылдыңдашат.
13. Эгер эскертилчү болсо, эсине (акылына) келбейт.
14. Эгер бир аят-далил көрүшсө (андан бетер) шылдыңдашат.
15. Жана: «Бул анык сыйкыр» дешет.¹
16. (Дагы алар:) «Эгер биз өлүп, сөөк жана топурак болуп калсак, кайрадан тирилебизби?

دُحُورًا وَلَهُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ ﴿٩﴾

إِلَّا مَنْ حَطَفَ الْخَطْفَةَ فَأَتْبَعَهُ شِهَابٌ
ثَاقِبٌ ﴿١٠﴾

فَأَنسِفْ يَهِيرَ أَهْرَاسَهُ خَلَقْنَا أُمَمًا مِّنْ خَلْقَتْنَا إِنَّا
خَالِقَتُهُمْ مِنْ طِينٍ لَّازِبٍ ﴿١١﴾

بَلْ عَجِبْتَ وَيَسْخَرُونَ ﴿١٢﴾

وَإِذَا ذُكِّرُوا لَا يَذْكُرُونَ ﴿١٣﴾

وَإِذَا رَأَوْا آيَةً يَسْتَسْخَرُونَ ﴿١٤﴾

وَقَالُوا إِن هَذَا إِلَّا أَسْحَرُ مُبِينٌ ﴿١٥﴾

أَوَلَا أَمِنَّا وَكَأَنَّا بُرْهَانٌ عَظِيمٌ أَمْ نَالِ الْمُبْعُوثُونَ ﴿١٦﴾

1. Пайгамбарыбыздын далил-моожизасы Кураан аяттары эле. Аларга оболу аяттарды окуп бергенде, «өзүң жазып алганың» дешти. Бул дооматтарына каршы Аллаһ Тааладан «Эгер ишенишпесе бардыгы чогулуп, жин-шайтандан шерик-жардамчыларды чакырып болсо да бир гана Кураан сүрөсүндөй сүрө жазышсынчы!» деген мааниде жооп келди. Бул жоопту пайгамбар салталтоху алайхи ва саллам аларга окуп бергенде, «Сен акынсың»-дешти. Бирок, Кураан аяттарын угуп көргөн эң чоң акындар: «Бул инсандын сөзү эмес» деп баа беришти. Анан: «Сен жиндисин» дешти. Бирок, Мухаммад саллаллоху алайхи ва салламда эч кандай жиндилик белгиси көрүнбөдү. Кайра ал коомдогу эң адил, эң таза, эң чынчыл, акылман киши экенин бардыгы билип турган. Анан акырында «Сен сыйкырчысың, окуган аяттарың, Курааның сыйкыр»- деген сөздү ойлоп чыгарышты. Алардын оюнда өлүп чирил, топурак болуп калган адамды кайра тирилет деп сыйкырчылар гана айтышмак.

17. Илгерки ата-бабаларыбыз дагы (кайра тирилеби)?!» - дешет.
18. Айткын: «Ооба, Силер (мушрик ата-бабаңар дагы) кор болгон абалыңарда (тирилесиңер)
19. Ал болгону (Исрафил периште тарта турган «Сур» кернейинин) бир гана добушу. Анан алар (тирилип, Кыямат окуяларына) карап турган болушат»
20. Жана: «О, бизге кайгы! Бул Кыямат го!» (дешет. Ошондо аларга кайыптан үн угулат:)
21. «Бул силер «жалган» деген Ажыратуу Күнү!»
22. «Заалым (кааныр) адамдарды (кааныр) жубайлары менен, сыйынган «кудайлары» кошуп чогулткула!
23. Аллаһтан башка(га сыйынышкан эле). Жана тозок жолуна айдагыла!
24. Жана аларды (Махшар майданында) токтоткула.¹ Алардан суралат:
25. «Эмне үчүн бири-бириңерден жардам сурабай жатасыңар?!»²
26. Жок! Алар бүтүн эркесиз туткундар!
27. (Анан) алар (өз-ара жаңжал-сүрөөн көтөрүп) бирин-бири (күнөөлөп) собол ыргытышат.

أَوَلَمْ يَأْتِ الْآلَاءُونَ ﴿١٧﴾

قُلْ نَعَمْ وَأَنْتُمْ دَارُونَ ﴿١٨﴾

فَأَمَّا هِيَ رَجْعَةٌ وَرَجْعَةٌ فَإِنَّهُمْ يَنْظُرُونَ ﴿١٩﴾

وَقَالُوا إِنَّمَا هَذَا أَيُّومُ الدِّينِ ﴿٢٠﴾

هَذَا أَيُّومُ الْفَصْلِ الَّذِي كُتِبَ بِهِ نُكَيُّونَ ﴿٢١﴾

«أَخْشَرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَزْوَاجَهُمْ وَمَا كَانُوا يَعْبُدُونَ ﴿٢٢﴾

مِنْ دُونِ اللَّهِ فَأَهْدُوهُمْ إِلَى صِرَاطِ الْجَحِيمِ ﴿٢٣﴾

وَقَقَرُوا عَنْهُمْ أَنْهُمْ مُنْشَرُونَ ﴿٢٤﴾

مَا لَكُمْ لَا تَنْصَرُونَ ﴿٢٥﴾

بَلْ هُمْ آيُومٌ مُّتَسَاوُونَ ﴿٢٦﴾

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٢٧﴾

1 Жакшылардан ажыратылган жамандар жөнүндө ушундай өкүм кылынат.

2 Мушриктердин сыйынган «кудайлары», аларга сыйынууга үтүттөгөн жол башчылары көптүн бири катары кор болуп, дүйнодогү «пенделерине» жардам бере албай турат. Ошондо аларга ушундай добуш угулат.

28. (Ээрчигендер башчыларга) айтат: «Силер бизге оң тарап (күч кубат, зордук) менен келгенсизер (жана бизди ката жолго мажбурлагансыңар)»
29. (Башчылар) айтат: «Жок! Өзүңөр ыйманды кабыл албай койгонсуңар.
30. Силердин үстүңөрдө биздин бийлик жок болчу. Тескерисинче, өзүңөр акыйкатка каршы коом элечер.
31. Эми, Раббибиздин Сөзү (азабы) бардыгыбызга ырас болду. Биз чынында азап тартуучуларбыз.
32. Биз силерди (мажбурлаган жокпуз) азгырганбыз. Өзүбүз деле азгырылган кишилер элек».
33. Эми, алар ушул күнкү азапта дагы окшош-шерик болушат.
34. Албетте, Биз күнөөкөрлөрдү ушинтебиз!
35. (Дүйнө жашоосунда) аларга «Эч бир кудай жок, бир гана Аллаһ бар (ошого гана сыйынгыла)» деп айтылганда текеберленишкен.
36. Жана: «Биз өзүбүздүн кудайларыбызды ушул жинди акын (Мухаммад) үчүн таштайт белек?!» дешет (болчу).
37. Жок! (Андай эмес! Мухаммад) акыйкатты алып келген жана пайгамбарларды тастыктаган!¹

قَالُوا إِنَّا كُنَّا كُفْرًا تَوَلَّوْنَا عَنِ الْيَمِينِ ﴿٢٨﴾

قَالُوا بَلْ لَوْ كُنَّا نَعْلَمُ لَأَكْفُرْنَا بِمُؤْمِنِينَ ﴿٢٩﴾

وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُم مِّن سُلْطَانٍ بَلْ كُنْتُمْ قَوْمًا طَٰغِينَ ﴿٣٠﴾

فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَا إِنَّا لَذَٰلِكَ الْقَوْمُ ﴿٣١﴾

فَأَعْوَجْتُمْ كُرًّا إِنَّا لَنَكَاغِيُونُ ﴿٣٢﴾

فَإِنَّهُمْ يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ﴿٣٣﴾

إِنَّا كَذَٰلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ﴿٣٤﴾

إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٣٥﴾

وَيَقُولُونَ إِنَّمَا نَحْنُ رُكْوَاءُ الْهَيْئَةِ الشَّاعِرِ يَجْتَنُونَ ﴿٣٦﴾

بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَّقَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٣٧﴾

1 Мурунку пайгамбарлар эмнени алып келген болсо Мухаммад салалаллаху алайхи ва саллам дагы дал ошол акыйкатты-тавхид акыйкатын алып келди. Ал жөнүндө Ыйса, Муса пайгамбарлар алдын ала кабар беришкен. Анын пайгамбар болушу ошол кабарларды тастыктоо болду. Анан дагы, ал мурунку пайгамбарлар жөнүндө

38. (О, мушриктер!) Силер албетте
жан ооруткан азапты
татасыңар!
39. Жасаган (күнөө) ишиңерге жараша
жаза аласыңар!
40. Ал эми Аллаһтын ыкластуу
(жалгыз Өзүнө ибадат кылган)
пенделери..,
41. Аларга белгиленген ырыскылар
бар.
42. Момо-жемиштер.., жана алар
урмат-сый көргөзүлгөн абалда,
43. Эң жакшы (нээматтуу)
Бейиштерде,
44. (Кооз, дарыялар жээгиндеги)
сөрүлөрдө бири-бирине бет маңдай
(олтурушат).
45. Аларга (Бейиштеги) агып турган
булактан шарап кеселери айлантып
турулат.
46. Алар ап-апак, ичүүчүлөр үчүн
таттуу,
47. Баш айланткан зыяндуулугу жок,
(андан) мас болушпайт.
48. Жана алардын алдында көздөрүн
(өз жубайынан бапкаларга)
каратпаган бакыраң көз сулуулар
бар.
49. Алар аздектеп коюлган жумуртка
сыяктуу!
50. (Бейиштегилер) бет маңдай
отурушуп, бири-бирине суроо
берип сүйлөшүшөт.

إِنَّكُمْ لَذَاقُوا الْعَذَابِ الْأَلِيمِ ﴿٣٨﴾

وَمَا تُحْزَنُونَ إِلَّا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٩﴾

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿٤٠﴾

أُولَئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَّعْلُومٌ ﴿٤١﴾

فَوَكَهَهُمْ مِّمَّنْ مَّوَدَّ ﴿٤٢﴾

فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٤٣﴾

عَلَى سُرُرٍ مُّتَقَابِلِينَ ﴿٤٤﴾

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِكَأْسٍ مِنْ مَّعِينٍ ﴿٤٥﴾

بِخَصَائِرَ لَدُنْهِ لَشَرِبِينَ ﴿٤٦﴾

لَا فِيهَا غَوْلٌ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنْفَوْنَ ﴿٤٧﴾

وَعِنْدَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ عِينٌ ﴿٤٨﴾

كَأَنَّهُنَّ بَيْضٌ مَكُونٌ ﴿٤٩﴾

فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٥٠﴾

51. Алардан бирөөсү айтты: «Менин бир жакын таанышым бар эле.
52. Ал (мага): «Сен (кайра тирилүүнү) тастыктоочулардансыңбы?
53. Эмне, биз өлүп, топурак жана сөөк болуп калсак деле (кайрадан тирилтилип, бул дүйнөдө) жасаган ишибизге жооп беребизби?»-деген. (Бейиши Адам шериктерине:)
54. «Силер да карап көрбөйсүңөрбү» деди.
55. Карады. Аны тозоктун чок ортосунда (азапта турганын) көрүп (мындай деди:)
56. «Аллаһка ант! Сен мени өлтүрө жаздаган экенсиң!
57. Эгер мага Раббимдин (ыйман) нээматы болбогондо, мен дагы (тозок үчүн) даярдалган (бактысыз) кишилерден болуп калмакмын!
58. Биз өлбөптүрбүзбү?¹
59. Биринчи өлүмүбүз менен гана өлдүк. (Анан кайра тирилгенде) азапка салынбадык?
60. Албетте, бул чоң жеңиш.
61. Амал кылгандар ушундай жеңиш үчүн амал кылышсын!»
62. (О, адамдар!) ушул (Бейиштеги жашоо) жакшыбы же Заккум² дарагы жакшыбы?

قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ إِنِّي كَانَ لِي قَرِينٌ ﴿٥١﴾

يَقُولُ أَهَ نَكَ لَيْنَ الْمُصَدِّقِينَ ﴿٥٢﴾

أَوَدَأْمُنَّا وَكُنَّا رَاكِبًا وَعِظَمْنَا إِلَهُنَا لَمَدِينُونَ ﴿٥٣﴾

قَالَ هَلْ أَسْمَعُ مَطْلَعُونَ ﴿٥٤﴾

فَأَطَاعَ قَوْمَهُ فِي سَوَاءِ الْجَحِيمِ ﴿٥٥﴾

قَالَ تَاللَّهِ إِن كُنتَ لَمُدِينٌ ﴿٥٦﴾

وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّي لَكُنتَ مِنَ الْمُخْضَرِّينَ ﴿٥٧﴾

أَفَمَا نَحْنُ بِمَسِيرِينَ ﴿٥٨﴾

إِلَّا أَمَوْنَتُنَا الْأُولَىٰ وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ ﴿٥٩﴾

إِنَّ هَذَا هُوَ الْقَوْمُ الْعَظِيمُ ﴿٦٠﴾

لِيُشَاقَّ هَذَا فَمَا لَيَعْمَلُ الْعَمَلُونَ ﴿٦١﴾

أَذَلِكْ خَيْرٌ لَّكَ أَمْ شَجَرَةُ الزَّوْقِ ﴿٦٢﴾

1 Экинчи өмүр менен жашаганыбызды көрбөй жатасыңбы?

2 Бул дарак тикенектүү жана уудан да ачуу! Тозоктогулар курсагы ачканда, ошол дарактан башка тамак таба албайт жана ачуусуна карабай тоюп-тоюп жеп алышат. Анан ичи, оозу күйүп, аябай суусап кыйналышат. Суу жок эмес, бар. Бирок, ал кайнак суу!

63. Биз аны заалымдарга азап болушу үчүн жараттык.
64. Ал-тозоктун теренинен өсүп чыккан дарак,
65. Анын бүчүрлөрү шайтандардын башына окшойт.
66. Алар (тозоктогулар) андан курсактарын толтура-толтура жешет.
67. Кийин анын үстүнөн аларга (ичкенде бетти, оозду күйдүрүп, ичегилерди үзүп жибере турган даражадагы) кайнак суу ичирилет!¹
68. Кийин алар (дагы да терең) тозокко кайтарылышат!
69. Чынында, алар ата-бабаларын адашкан (Аллаһтан башка «кудайларга» сыйынган) абалда табышкан эле.
70. Ошолордун изинен чуркап кетишти.
71. Алардан мурун, абалкылардан көпчүлүгү дагы адашып кетишкен.
72. Биз алардын ичине эскертүүчү пайгамбарларды жиберген элек.²
73. Эми карачы, эскертилген адамдардын акыбет-көргүлүктөрү эмне болгонун!
74. Ал эми, Аллаһка ыклас менен (жалгыз Өзүнө) ибадат

إِنَّا جَعَلْنَاهَا فِتْنَةً لِلظَّالِمِينَ ﴿٦٣﴾

إِنَّهَا شَجَرَةٌ تَخْرُجُ فِي أَصْلِ الْجَحِيمِ ﴿٦٤﴾

طَلْعُهَا كَأَنَّهُ رُءُوسُ الشَّيَاطِينِ ﴿٦٥﴾

فَالَّذِينَ لَا يَكُونُ مِنْهَا مُنَادٍ فَاتُّخِذُوا مِنْهَا زِينَةً ﴿٦٦﴾

ثُمَّ إِنَّ لَهُمْ عَلَيْهَا لَشَوْبًا مِنْ حَمِيمٍ ﴿٦٧﴾

ثُمَّ إِنَّ مَرْجِعَهُمْ لَإِلَى الْجَحِيمِ ﴿٦٨﴾

إِنَّهُمْ أَكْفَرُوا بِآيَاتِ هُدًى الْبَلَاءِ ﴿٦٩﴾

فَهُمْ عَلَىٰ شَرِّ ذُرِّيَّةٍ لَّعَنُوا ﴿٧٠﴾

وَلَقَدْ صَلَّىٰ قَبْلَهُمْ أَكْثَرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٧١﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا فِيهِمْ مُّنْذِرِينَ ﴿٧٢﴾

فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَتْ عَاقِبَةُ الْمُنْذَرِينَ ﴿٧٣﴾

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿٧٤﴾

1 Заккумдан жеп суусаганда кайнак суу ичирилди! Уу үстүнө уу! Бирок, алар өлбөйт. Өлгөндөн бетер азапка кабылышат. Өлсө азаптан кутулуп кетпейби...

2 Бирок, алар «Ата-бабамдын жолу – ушул» деп, өздөрүнүн ойлорунан чыгарган азгырык жолдорду Пайгамбардын жолунан абзел көрүштү. Анан Аллаһ Таала бул эскертилген, бирок моюн сунбаган элдердин башына ар түрдүү балээлерди жиберип, жер бетинен шыпырып таштады!

кылган пенделер адашкан
жок.

75. (Бир кезде) Бизге Нух бийик
добуш менен («О, Раббим! Жер
бетинде бир дагы каапырлардын
үйүн калтырба!» деп) дуба
кылды. Биз эң жакшы жооп
берүүчүбүз.
76. Биз аны менен үй-бүлөсүн (каапыр
уулунан башкасын¹) чоң балээден
куткардык.
77. Жана анын (кемеге чыккан)
урпактарын гана (аман)
калуучулардан кылдык.
78. Жана аны(н ысымын) кийинки
муундар арасында (даңазалуу)
калтырдык.
79. Нухка ааламдарда (түбөлүк) салам
болсун!
80. Албетте, Биз (жакшынакай ибадат
кылган) мухсиндерди ушинтип
сыйлайбыз.
81. Чынында, ал Биздин момун
пенделерибизден болчу.
82. Кийин Биз башкаларды чөктүрүп
жибердик.
83. Ибрахим (пайгамбар) дагы анын
(Нухтун) жамаатынан (таухидди
кармаган пенделерден) эле.
84. Бир кезде ал Раббисине (ширктен)
таза жүрөк менен келди.
85. (Жана) атасы менен коомуна
(мындай) деди: «Эмнелерге эле
сыйынып жатасыңар?!

وَلَقَدْ نَادَيْنَا نُوْحَ فَلَنِعْمَ الْمُجِيبُوْنَ ۝٧٥

وَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيْمِ ۝٧٦

وَرَحِمْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمْ الْبَاقِيْنَ ۝٧٧

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِيْنَ ۝٧٨

سَلَامٌ عَلٰى نُوْحٍ فِي الْعَالَمِيْنَ ۝٧٩

إِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِيْنَ ۝٨٠

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِيْنَ ۝٨١

ثُمَّ أَعْرَفْنَا الْآخَرِيْنَ ۝٨٢

«وَأَنَّ مِنْ شِعْرَتِهِ لَا تَرَوْهُ» ۝٨٣

إِذْ جَاءَ رَبَّهُ بِقَلْبٍ سَلِيْمٍ ۝٨٤

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَاذَا تُعْبُدُوْنَ ۝٨٥

1 Себеби, баласы ыйманга келбеген болчу.

86. Аллахтан башка өзүңөр ойлоп тапкан (жасалма) кудайды тандайсыңарбы?!
87. Ааламдардын Раббиси (Аллаһ) жөнүндө кандай ойлойсуңар?»
(Күндөрдүн биринде чоң элдик майрам болуп, бардыгы майрам талаасына кетип жатышты. Ибрахимди да «жүр» дешкенде ал:)
88. Жылдыздарга бир карап алып:
89. «Мен ооруп турам»- деди.¹
90. Бардыгы андан бурулуп (талаага) кетишти.
91. Анан Ибрахим алардын (ибадатканадагы) «кудайларына» тез жетип келип: «(Алдыңардагы тамактан) жебейсинерби?»,
92. Эмиңе сүйлөбөй жатасыңар?!» - деди.
93. Анан аларды күч менен уруп (талкалап) салды (жана балтаны чоң «кудайдын» колуна илип койду).
94. (Эли кечинде) ага чуркап келишти.
(Жана аны омуроолон, кандай жаза берсек экен деп, чуру-чуу түшүп турганда, Ибрахим учурдан пайдаланып дааватын улантып:)
95. Айтты: «Өзүңөр жонуп жасаган нерселерге ибадат кыласыңарбы?!

أَفَيْكُم مَّنْ آلِهَةٍ دُونِ اللَّهِ تُشْرِكُونَ ﴿٨٦﴾

فَتَذَكَّرُ رَبَّنَا الْعَالَمِينَ ﴿٨٧﴾

فَنَظَرَ نَظْرَةً فِي النُّجُومِ ﴿٨٨﴾

فَقَالَ إِنِّي سَقِيمٌ ﴿٨٩﴾

فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِينَ ﴿٩٠﴾

فَرَاغَ إِلَى اللَّهِ إِلَهُ إِبْرَاهِيمَ فَقَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ﴿٩١﴾

مَا لَكُمْ لَا تَحْكُمُونَ ﴿٩٢﴾

فَرَاغَ عَلَيْهِمْ صَرْبًا يَأْتِينَ ﴿٩٣﴾

فَأَقْبَلُوا إِلَيْهِ يَرَوْنَ ﴿٩٤﴾

قَالَ أَتَعْبُدُونَ مَا تَنْجِتُونَ ﴿٩٥﴾

¹ Шариат боюнча дупманга жалган сүйлөсө болот. Мушриктер Ибрахимдин душманы эле

96. Силерди да, силердин ишиңерди¹ да Аллаһ жараткан!
97. (Мушриктер) айтышты: «Ал үчүн (отундан) «үйлөрдү» куруп (жандырып) отко таштагыла!
98. Ага каршы (ушундай) амалды таңдашты. Биз аларды(н өзүн) төмөн (жеңилген) кылып койдук.²
99. (Ибрахим) айтты: «Мен Раббиме кетемин! Ал мени Туура Жолго баштайт!» *(Ибрахим Шам жерине кетип, ошол жакта жашап калды. Өмүрү бир кыйла отуп калса да, перзент корбогондон улам Раббисине дуба кылды:)*
100. «О, Раббим! Мага салих (таза) инсандардан (боло турган бир перзент) берчи?!».
101. Анан Биз ага бир жумшак пейил перзент (көрүшү) менен сүйүнчү кабар бердик.
102. Качан ал перзент (сүймөнчүк болуп) Ибрахим менен бирге жүрүү курагына жеткенде, (ага) «О, балакайым! Мен түшүмдө сени курман чалып жатканымды көрүптүрмүн. Ойлонуп көр, эмне дейсиң?! деди. «Атаке,— деди ал—буйорулганды аткара бериңиз. Аллаһ кааласа мени сабыр кылуучулардан экенимди көрөсүз».

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمُرُونَ ﴿٩٦﴾

قَالُوا إِنَّمَا إِلَهُكُمُ النَّارُ فَإِنَّا لَفِي الْجَحِيمِ ﴿٩٧﴾

فَأَرَادُوا أَن يَسْتَكْبِرُوا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَسْفَلِينَ ﴿٩٨﴾

وَقَالَ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَىٰ رَبِّي سَيَهْدِينِ ﴿٩٩﴾

رَبِّ هَبْ لِي مِن الصَّالِحِينَ ﴿١٠٠﴾

فَنَشَرْنَاهُ بِغُلَامٍ حَلِيمٍ ﴿١٠١﴾

فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ يَبْنَئِي إِنِّي خَشِيتُ أَن لَّنَا مِثْلُ آبَاءِكُمْ فَأَنظُرُ مَا دَا تَرَىٰ ۖ قَالَ يَبْنَئِي أَعْمَلُ مَا تَأْمُرُ ۖ سَتَجِدُنِي إِن سَأَلَ اللَّهُ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٠٢﴾

1 Силер тер төгүп, иштеп, жонуп жасаган мына бул «кудайыңарды».

2 Ибрахимди чоң жалынга ыргытышып, аны жеңдик, кутулдук деп калышкан. Бирок, Аллаһтын амалкерлиги жогору келди. Ал отко «Ибрахимге муздак жана зыянсыз бол!» деп буйрук берди. От дагы Аллаһтын бир пендеси. Буйрукка моюн сунду. Ибрахим оттун ичинен аман-эсен чыгып келип, бул кежирленген, таш боор элден, каапыр атадан түңүлүп, баш алып кетүүнү каалады.

103. Экөөсү (Аллахтын амирине) моюн сунуп, атасы аны маңдайы менен жерге жаткырганда...

فَلَمَّا أَشْلَمَا وَتَلَّهُ لِلْجَبِينِ ﴿٣٧﴾

104. «О, Ибрахим! – деп добуш кылдык –

وَكَذَيْتَهُ أَنْ يَأْتِرَهُمْ ﴿٣٨﴾

105. Сен түшүндү (анда берилген буйрукту) ырас билип аткардың. Биз жакшы амал кылуучу адамдарды ушинтип сыйлайбыз».

فَدَّ صَدَقَاتِ الرَّءْيَا إِنَّا كَذَّاكَ جَحْرِي
الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٩﴾

106. Чынында, бул анык сыноо болгон.

إِنَّ هَذَا الْمَرْءَ أَبْلَاؤُ الْمُنِيرِ ﴿٤٠﴾

107. Жана Биз Ысмайылдын ордуна улук курмандык бердик.¹

وَفَدَّيْنَهُ بِذَبِيحٍ عَظِيمٍ ﴿٤١﴾

108. Биз аны(н ысымын) кийинки муундардын арасында (даңазалуу кылып) калтырдык.

وَتَرْكَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ﴿٤٢﴾

109. Ибрахимге (Аллахтын) салам(ы) болсун!

سَلَامٌ عَلَى إِبْرَاهِيمَ ﴿٤٣﴾

110. Биз жакшыларды ушинтип сыйлайбыз.

كَذَّاكَ جَحْرِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٤٤﴾

111. Чынында ал Биздин момун пенделерибизден болгон.

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٥﴾

112. Жана Биз ага Исхак жөнүндө куш кабар бердик. (Исхак) салих пайгамбарлардын бири.

وَبَشَّرْنَاهُ بِإِسْحَاقَ نَبِيًّا مِّنَ الصَّالِحِينَ ﴿٤٦﴾

113. Биз ага (Ибрахимге) Жана Исхакка (көп) берекеттерди бердик. Ал экөөсүнүн урпактарынын арасынан жакшы(лар) да, өзүнө анык зулум кылган(дар) да чыкты.

وَتَرْكَا عَلَيْهِ وَعَلَى إِسْحَاقَ وَمِن ذُرِّيَّتِهِمَا
مُحْسِنٌ وَظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ مُبِينٌ ﴿٤٧﴾

114. Биз Муса менен Харунга да жакшылык кылдык.

وَلَقَدْ مَتَّعْنَا عَلَى مُوسَى وَهَارُونَ ﴿٤٨﴾

¹ Ал курмандыктын «улук» деп аталганынын себеби, аны улук Пайгамбар, улук баласынын ордуна курман чалды. Ал «улук курмандык» Аллах Бейништен жиберген кочкор эле.

115. Жана ал экөөсү менен
алардын коомун чоң балээден
куткардык.
116. Жана (душмандарына каршы)
аларга жардам бердик. Натыйжада
экөө жеңүүчүлөрдөн болушту.
117. Жана ал экөөсүнө анык баяндалган
Китеп (Тоорат) берип,
118. Туура Жолго баштадык.
119. Жана аларды акыркы муундардын
арасында (даңазалуу кылып)
калтырдык.
120. Муса менен Харунга салам
болсун!
121. Биз жакшыларды ушинтип
сыйлайбыз.
122. Чынында, экөө тең Биздин
ыймандуу пенделерибизден.
123. Иляс¹ дагы элчи-пайгамбарлардан
эле.
124. Бир кезде ал коомуна
(мындай) деди: «(Аллаһтан)
коркпойсуңарбы?!»
125. Эң мыкты Жаратуучуну
(Аллаһты) таштап, «Баьлга» дуба
кыласыңарбы?!»
126. Силердин да, абалкы ата-
бабаңардын да Раббиси Аллаһ эле
го?!»
127. Бирок, коому ага моюн
сунбады. Натыйжада (азапка)
даярдалгандардан болушту.

وَجَعَلْنَاهُمْ أَقْوَمًا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكُوفِ الْعَظِيمِ ﴿١١٥﴾

وَنَصَرْنَاهُمْ فَاكْتُلُواهُمْ الْعُقَلْبِينَ ﴿١١٦﴾

وَأَنزَلْنَاهُمَا الْكِتَابَ الْمُسْتَيِّنَ ﴿١١٧﴾

وَهَدَيْنَاهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿١١٨﴾

وَرَكَّبْنَا عَلَيْهِمَا فِي الْأَخْيَرِ ﴿١١٩﴾

سَلَامٌ عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهَارُونَ ﴿١٢٠﴾

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٢١﴾

إِنَّهُمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٢٢﴾

وَإِنَّ إِلْيَاسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٢٣﴾

إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَلَأَسْتَفْقُونَ ﴿١٢٤﴾

أَلَمْ تَعُونَنِي بَعْلًا وَتَدْعُونَنِي أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ ﴿١٢٥﴾

اللَّهُمَّ رَبُّكُمْ وَرَبَّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٢٦﴾

فَكَذَّبُوهُ فَأَنَّهُمْ مُحْضَرُونَ ﴿١٢٧﴾

1 Иляс пайгамбар Шам жериндеги бир элге жиберилген. Анын коому «Баьл» деген чоң бутка сыйынган

128. Ал эми, Аллаһтын мухлис (Өзүнө гана ибадат кылган) пенделери (андай эмес).

إِلْعَابِادَ اللَّهِ الْمُخْلِصِينَ ﴿١٢٨﴾

129. Жана Биз аны(н ысымын) акыркылардын арасында (даңазалуу) калтырдык.

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ﴿١٢٩﴾

130. Иляска (Аллаһтан) салам болсун!

سَلَامٌ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ ﴿١٣٠﴾

131. Чынында, Биз жакшыларды ушинтип сыйлайбыз.

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٣١﴾

132. Ал Биздин момун пенделерибиздин бири.

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٣٢﴾

133. Лут дагы элчи-пайгамбарлардан эле.

وَإِنَّ لُوطًا لِّمَنِ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٣٣﴾

134. Бир кезде Биз аны жана анын үй-бүлөсүнүн бардыгын (асмандан жааган таш - балээсинен) куткарганбыз.

إِذْ نَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿١٣٤﴾

135. Бир гана кемпир(и) азапта калуучулардын арасында калды. (Себеби ал ыймандуу болбогон)

إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ ﴿١٣٥﴾

136. Анан Биз бапкаларды кыйраттык.

ثُمَّ مَرَرْنَا الْآخَرِينَ ﴿١٣٦﴾

137. (Эй, Макка мушриктери!) Силер алардын (кыйраган элдин чалдыбарларынын) үстүнөн ары-бери өтөсүңөргө, эрте менен

وَأَنْتُمْ لَمُرُوءٍ عَلَيْهِمْ مُّضِحِينَ ﴿١٣٧﴾

138. жана кечинде. Акылыңарды иштетпейсиңерби?!

وَبِالْأَيْلِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٣٨﴾

139. Чынында, Юнус дагы элчи-пайгамбарлардан бири.

وَإِنَّ يُونُسَ لِمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٣٩﴾

140. Бир кезде ал (элине таарынып, жеринен) качып чыгып, толуп калган кемеге отурду.¹

إِذْ أَتَىٰ إِلَى الْفُلِ الْمَشْحُونِ ﴿١٤٠﴾

¹ Бирок, жолдо добул туруп, кеме чайналып баштаганда кемедегилер чүчүкулак

141. Анан чүчүкулак тартышты эле, ал жеңилгендерден болуп калды.
142. Анан ал (башкалар тарабынан) жемеленип турганда чоң балык жутуп жиберди.
143. Эгер ал Аллахты аруулаган пенделерден болбогондо,
144. Балыктын курсагында кайра тирилген күнгө чейин калып кетмек
145. Анан аны (жээктеги) жалаң жерге ыргытып жибердик. Ал ооруп калган эле.¹
146. Биз анын үстүнө ашкабак өсүмдүгүн өстүрүп (көлөкөсү менен калкалап) койдук.²
147. Юнусту жүз миң же андан көбүрөөк элге пайгамбар кылган элек.
148. Анан алар (тооба кылып) ыйман келтиришти. Биз аларды (белгилүү) мөөнөткө чейин (өмүр нээматы менен) пайдалантырдык.
149. (О, Мухаммад!) Сен алардан (периштелерге сыйынган мушриктерден) сурачы, Раббилерине кыз перзенттерди, өздөрүнө уул перзенттерди ыраа көрүшөбү?³

فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ ﴿١٤١﴾

فَالْتَصَقَهُ الْحُوتُ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿١٤٢﴾

فَقَوْلًا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسْتَجِيبِينَ ﴿١٤٣﴾

لَلَّيْلِ فِي بَطْنِهِ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٤٤﴾

* فَجَدَدْنَاهُ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ سَقِيمٌ ﴿١٤٥﴾

وَأَنْبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِنْ يَقْطِينٍ ﴿١٤٦﴾

وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَى مِائَةِ آلَافٍ أَوْ يَزِيدُونَ ﴿١٤٧﴾

فَتَأْمَرُوا أَمْسَعَهُمْ إِلَى جَنْبٍ ﴿١٤٨﴾

فَأَسْتَفْتِهِمُ الرِّبَا أَلْبَسَاتُ وَلَهُمُ الْبُشُونُ ﴿١٤٩﴾

тартышып, кимге түшсө, аны ыргытууга макулданышат.

1 Аллаһ китке буюрганда, жээкке бүркүп жиберди. Юнус бир нече күн наар албай, карангы курсакта болгондуктан, чала жан болуп, козголгонго да алы келбей сулап калды.

2 Себеби, анын жалбырагы чоң жана ашкабак бар жерге чымын-чиркей келбейт экен.

3 Курайш мушриктери периштелерди Аллаһтын кыздары, алар Аллаһ менен жиндердин никесинен туулган деген каапырчылык пикирде болушкан.

150. Же болбосо, Биз периштелерди ургаачы кылып жаратканыбызды көрүшүптүрбү?!
151. Уккула, Алар ойдон чыгарылган жалгандарында (мындай) дешет:
152. «Аллахтын баласы бар». Алар – жеткен жалганчылар!
153. (Аллаһ) уулдардын ордуна кыздарды тандап алыштырбы?!
154. Силерге эмне болгон?! Кандай гана (жаман) окум чыгарып жатасыңар!
155. (Аллахтын баласы болбостугун) эстебейсиңерби?!
156. Же (колуңарда) анык далил барбы? (Же силерге Кураандан башка ыйык китеп түштүбү?)
157. (Анда) алып келгиле, китебиңерди, эгер чынчыл болсоңор!
158. Алар Аллаһ менен жиндердин арасында (өздөрүнчө) тууганчылык бар дешет. (Андай эмес). Жиндер өздөрүнүн (суракка) даярдалганын билишет!
159. Аллаһ алар сыпаттаган (кемчилдиктүү) сыпаттардан Аруу-Таза!
160. Ал эми, Аллаһтын жакшы амал кылган пенделери (Аллахты кемчилдиктүү сыпаттар менен сыпаттабайт)
161. (О, мушриктер!) Силер дагы, силер сыйынган «кудайыңар» дагы
162. эч кимди адаштыра албайсыңар!
163. (Эзелки Тагдыр Китебинде) тозокко кирүүчү (болуп жазылган)

أَمْ خَلَقْنَا الْمَلَائِكَةَ إِنَاثًا وَهُمْ شَاهِدُونَ ﴿١٥٠﴾

أَلَا إِنَّهُمْ مِنْ إِفْكِهِمْ لَيَقُولُونَ ﴿١٥١﴾

وَلَدَ اللَّهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٥٢﴾

أَصْطَفَى الْبَنَاتِ عَلَى الْبَنِينَ ﴿١٥٣﴾

مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿١٥٤﴾

أَوَلَمْ تَذْكُرُونَ ﴿١٥٥﴾

أَمْ لَكُمْ سُلْطَانٌ مُبِينٌ ﴿١٥٦﴾

فَاتُوا بِكِتَابِكُمْ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٥٧﴾

وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجَنَّةِ نِجَالًا وَلَقَدْ عَلِمَتِ الْجِنَّةُ إِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ ﴿١٥٨﴾

سُبْحَنَ اللَّهِ عَمَّا يُصِفُونَ ﴿١٥٩﴾

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿١٦٠﴾

فَاتَّكُرُوا وَمَا تَعْبُدُونَ ﴿١٦١﴾

مَا أَشْرَعَالِيهِمْ يَفْقَهُونَ ﴿١٦٢﴾

إِلَّا مَنْ هُوَ صَالٍ الْحَجِيمِ ﴿١٦٣﴾

адамдарды гана (адаптыра аласыңар).

164. (Периштелер айтат:) «Биздин бардыгыбыздын белгилүү орундаражаларыбыз бар.

وَمَا مِنَّا إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَّعْلُومٌ ﴿١٦٤﴾

165. Жана биз (Аллаһтын кызматында) сап тартып туруучуларбыз.

وَلَنَا لَحَنٌ الصَّاقُونَ ﴿١٦٥﴾

166. Жана биз, чынында (Аллаһка) тасбих айтуучуларбыз!» *(Кийинки аяттарда мушриктердин жалганчылыгы ашкереленет)*

وَلَنَا لَحَنٌ الْمُسَبِّحُونَ ﴿١٦٦﴾

167. Алар айтышат:

وَإِنْ كَانُوا يَقُولُونَ ﴿١٦٧﴾

168. «Эгер биздин алдыбызда абалкылардын зикири (баяндалган Ыйык Китеп) болсо...»

لَوْ أَنَّ عِنْدَنَا ذِكْرًا مِّمَّنْ الْأَوَّلِينَ ﴿١٦٨﴾

169. Биз деле мухлис (Аллаһтын Өзүнө сыйынган) пенделери болмокпуз».

لَكِنَّا عِبَادُ اللَّهِ الْمُخْلِصِينَ ﴿١٦٩﴾

170. Анан ага (өздөрү самаган Китепке) каапыр болушту. Эми тез арада (адашкандыктарын) билип алышат.

فَكْفَرُوا بِهِمْ فَاسْتَرْسَفَ عَمَلُهُمْ ﴿١٧٠﴾

171. Элчи-пайгамбар кылып жиберилген пенделерибиз үчүн (Тагдыр Китебинде төмөндөгүчө) сөзүбүз жазылган:

وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْغَرَسِيِّينَ ﴿١٧١﴾

172. «Чынында алар гана жардам берилген адамдар!

إِنَّمَا لَهُمْ الْمُصَوِّرُونَ ﴿١٧٢﴾

173. Чынында Биздин аскерибиз гана жеңүүчүлөр!»

وَإِنَّ جُنْدَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ ﴿١٧٣﴾

174. Сен алардан (мушриктерден) белгилүү убакытка чейин жүзүндү бур!

فَقَوْلٌ عَنْهُمْ فِي حِينٍ ﴿١٧٤﴾

175. Жана аларды(н акыбетин) карап тур! Өздөрү да тез эле көрүп калышат!

وَأَنصُرُهُمْ فَسَوْفَ يَبْصُرُونَ ﴿١٧٥﴾

176. Алар Биздин азабыбызды
шаштырып жатышабы?!¹

أَفَعَدَّ إِنَّا يَسْتَعِجِلُونَ ﴿١٧٦﴾

177. Эгер азап алардын турак-
жайларына түшчү болсо,
эскертилген адамдардын тандары
жаман (караңгы) болуп калат!

فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحِحِهِمُ فَتَاءَ صَبَاحِ الْمُنْذَرِينَ ﴿١٧٧﴾

178. Сен белгилүү убакытка чейин
алардан жүзүңдү бур!

وَقَوْلٍ عَنْهُمْ خَلَّى جُوبِ ﴿١٧٨﴾

179. Жана аларды(н акыбетин) карап
тур. Өздөрү да тез эле көрүп
калышат!

وَأَبْصِرْ فَسَوْفَ يُبْصَرُونَ ﴿١٧٩﴾

180. Кудуреттүүлүк Ээси – Раббип
алардын (кемчилдиктүү)
сыпаттоолорунан Таза!

سُبْحَنَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿١٨٠﴾

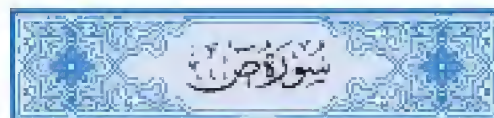
181. Пайгамбарларга салам
болсун!

وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ ﴿١٨١﴾

182. Ааламдардын Раббиси Аллахка
мактоолор болсун!

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٨٢﴾

¹ Пайгамбарыбыздын «Шашпай тургула!» деген сөзүнө алар: «Качан келет ошол азаптуу күнүң?» деп мыскылдап жооп беришкен.

38 «Сад» сүрөсү¹

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Сад. Даңазалуу Кураанга² ант:
2. Бирок, каапырлар (Кураанга каршы) текеберликте жана душманчылыкта.
3. Биз алардан мурун (Ыйык Китепке каршы болгон) муундардын арасынан көпчүлүгүн кыйратканбыз. Анан (баштарына азап келип калганда өкүрүп-бакырып) жалбарышкан. Бирок, эми кутулуунун убактысы эмес болчу.
4. Өздөрүнүн ичинен аларга эскертүүчү-пайгамбар келгенине (ишенбөөчүлүк менен) таңыркап, каапыр болгон адамдар: «Бул (Мухаммад) сыйкырчы-жалганчы!
5. Ал (биздин) көп кудайларды бир эле Кудай кылат бекен?! Бул өтө таң калычтуу нерсе!»- депти.³
6. Алардын чоңдору чыгып: «Жүргүлө (кеттик) өзүңөрдүн кудайыңарга сабыр менен (бекем) тургула! Чынында, бул (жоругу

ص وَالْقُرْآنِ ذِي الذِّكْرِ ۝

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عِزِّهِمْ وَشِقَاقٍ ۝

كُذِّبْتُمْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَوْمٍ قَدْ وَفَّاءُ لَآئِهِمْ
مَنَاصِ ۝

وَعَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ وَقَالَ الْكَافِرُونَ
هَذَا سَاحِرٌ كَذَّابٌ ۝

أَجَعَلَ الْآلِهَةَ إِلَهًا وَاحِدًا إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ
عَجَبٌ ۝

وَأَنزَلْنَا السَّلَٰءَ مِنْهُمْ أَنْ آمِنُوا وَاصْبِرُوا عَلَى
إِلٰهِكُمْ إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ يُرَادُ ۝

1 Бул сүрө Маккада түшкөн. 88 аяттан турат. «Сад» араб тамгаларынын бири.

2 Кураани Карим даңазалуу. Туура Жолго, Акыйкатка, Адилетке баштаган Китеп. Ким аны ээрчисе эки дүйнөдө бактылуу, даңазалуу болот.

3 Анан каапырлардын чоңдору чогулуп, Мухаммад салталлоху алайхи ва салламдын алдына барышып «Эмне кааласан берели, «жалгыз кудайга сыйынуу керек» дебечи деп келишим түзмөкчү болушканда Пайгамбар салталлоху алайхи ва саллам андай келишимден баш тартат.

менен анын бийликке жетүүсү)
максат кылынган.

7. Биз мындайды акыркы элдерден (ата-бабаларыбыздан) уккан эмесиз. Бул ойлон табылган жорук.
8. Биздин арабыздан (адам калбагансып) 'Зикир-Кураан ушуга түшүрүлүштүрбү?!»-(дешти). Жок! Алар Менин Зикир-Кураанымдан шектенишүүдө. Балким, алар азапты татып көрбөгөн(дөн улам ушинтип жатышкандыр).
9. Же кудуреттүү, Берешен Раббиндин Ырайым казыналары алардын ыктыярындабы?!
10. Же асмандар менен жердин жана экөөсүнүн арасындагы нерселердин падышалыгы алардын колундабы?! Анда, себептерин таап (асманга) көтөрүлүшсүн (жана, эгер колдоруна келсе Мухаммадга түшүрүлүп жаткан Аллаһтын Ырайымын кыркып салышсын!)
11. Алар ал жер, бул жердеги (уюгушкан) топтордон турган жеңилген аскерлер.
12. Алардан мурун да Нухтун (каапыр) коому (Нухту), Аад элдери (Худ пайгамбарды), казыктардын кожоюну Фираун (Мусаны),
13. Самуд коому (Салихты), Лут коому (Лутту), бак-бостон элдери (Шуайбды) жалганчы кылышкан. Ошолор дагы уюшкан топтор эле.
14. Бардыгы пайгамбарларды «жалганчы» дешкен убакта Менин

مَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آلِ الْاٰخِرَةِ اِنْ هٰذَا اِلَّا اَخْتِلَافٌ ۝٧

اَنْزَلَ عَلٰى الَّذِيْنَ يُنٰٓيِلُ هٰرُفِيْ شَاكٍ مِّنْ ذِكْرِىْ لَقَدْ اُنۡدِقُوا عَذَابِ ۝٨

اَمْ عِنۡدَ هٰٓؤُلَآءِ اَيۡنُ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَظِيْمِ الْوَهَّابِ ۝٩

اَنۡزَلۡنَا مَلٰٓئِكَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَلَازِقُوا فِى الْاَسْبَابِ ۝١٠

جُنۡدًا مَّاهۡلًا لَّكَ مَهۡرُومٌ مِّنَ الْاٰخِرٰتِ ۝١١

كَذَّبَتۡ قُلۡهُنَّ قَوْمُ نُوۡحٍ وَعَادُ وَهَرٰوۡنُ ذُوۡ الْاَوۡنَابِ ۝١٢

وَسَمُوۡدُ وَقَوْمُ لُوطٍ وَّاَصْحٰبُ لَقِيۡطٍ اَوَّلٰٓئِكَ الْاٰخِرٰتِ ۝١٣

اِنْ كُلُّ اِلَّا كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ

- азабым (аларга) хакк (ылайык) болду.
15. Булар (Макка каанырлары) эч кайтарып болбой турган бир гана ач айкырыкты¹ гана күтүп жатышат.
16. Жана алар «О, Рабби бизге өзүбүздүн (азанган турган) тиешибизди Эсеп Күндөн мурун эле тездетип бере бер»-депти.²
17. Алардын сөздөрүнө сабыр кыл жана күч-кубаттуу пендебиз Даудду эсте. Ал (Аллаһка) өтө берилген пенде болчу.
18. Биз ага, аны менен бирге эртели-кеч тасбих айта турган тоолорду моюн сундурдук.
19. Жана топ-топ куштарды да (моюн сундурдук. Бардыгы (тоо-таш жана куштар) ага моюн сунган эле.³
20. Жана Биз анын мүлк-бийлигин бекем кылдык, Хикмат (даанышмандык) жана өтүмдүү (өкүмдүү) Сөз бердик.
21. Сага (о, Мухаммад), талашкан адамдардын кабары келди беле? Ошондо, алар (эки маселе талашкан адам ибадатканадагы) мээрапка дубал ашып,
22. Капысынан Даудга кирип келгенде, алардан коркуп кетти.
- عِقَابٍ ۝
- وَمَا يَنْظُرُونَ إِلَّا الصَّيْحَةَ وَجَدَ مَا لَهَا مِنْ فَوَاقٍ ۝
- وَقَالُوا رَبَّنَا عَجَلْ لَنَا قِطْعَةً قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ ۝
- أَصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَادْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُدَ ذَا الْأَيْدِ إِنَّكَ أَوَّابٌ ۝
- إِنَّا سَخَّرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحْنَ بِالتَّحِيّاتِ وَالْإِسْرَافِ ۝
- وَالطَّيْرَ مَحْشُورَةً كُلٌّ لَهُ أَوَّابٌ ۝
- وَسَدَدْنَا مَلَكُوتَهُ وَآتَيْنَاهُ الْحِكْمَةَ وَفَصَّلَ الْخِطَابِ ۝
- ۞ وَهَلْ أَتَاكَ نَبَأُ الْخَضِيرِ إِذْ تَسَوَّرُوا الْمِخْرَابَ ۝
- إِذْ دَخَلُوا عَلَى دَاوُدَ فَفَزِعَ مِنْهُمْ قَالُوا لَا تَخَفْ

1 Кыяматтагы Исафил периште тарткан кернейдин үнү.

2 Пайгамбар саллаллоху алайхи ва саллам аларга эсеп күнүндөгү жазаны эскертсе «Кудайың азыр эле бере бербейби» депшип мыскылдашты.

3 Дауддун добушу өтө жагымдуу, мейин, угумдуу болгондуктан ал Забур аяттарын мукамдуу созолонтуп киргенде, тоо-таштар, куштар берилип, аны менен кошулуп Аллаһка тасбих айтышкан.

«Коркпогун-дешти алар-биз бири экинчисине зулумдук кылган талашуучулар болобуз. Биздин ортобузда акыйкат менен өкүм кыл. Зулумдук кылба! Жана бизди Туура Жолго башта!»

23. «Бул менин өз бурадарым (деди бирөөсү), анын токсон тогуз соолук коюу бар. Менин коюм бирөө гана. Анан бул: «Муну да мага бер» - деп (алып койду) жана сөздө мени жеңип алды».

24. (Дауд муну угаар замат шашылып): «Сенин (бир) коюңду сурап (өзүнүн койлоруна кошуп) алуу менен сага зулум кылыттыр! Нечендеген достор бири-бирине зулум кылышат. Бир гана ыйман келтирип, салых амал кылгандар (андай эмес). Алар өтө сейрек» деди Жана (ошондо) Дауд Биз аны сынап жатканыбызды билип калды дагы Раббисинен кечирим сурап,¹ рукуу, тооба кылган абалда (сажда кылып) боюн жерге таштады.

25. Биз ал үчүн бул (күнөө) ишти кечирдик. Чынында, Биздин алдыбызда ага ынактык-жакындык жана жакшы акыбет бар.

26. О, Дауд! Биз сени жер бетинде (Өзүбүздөн) халифа-орунбасар кылдык. Эми, адамдар арасында акыйкаттык менен өкүм жүргүз. Жана напсиңдин каалоолоруна

خَصَمَانِ بَقِيَ بَعْضُنَا عَلَى بَعْضٍ فَأَحْكُم بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَلَا تَشْطِطْ وَأَهْدِنَا إِلَى سَوَاءِ الصِّرَاطِ ﴿٣٨﴾

إِنَّ هَذَا أَخِي لَهُ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَجَّةً وَلِي نَجَّةٌ وَاحِدَةٌ فَقَالَ أَكْفِلْنِيهَا وَعَزَّنِي فِي الْخِطَابِ ﴿٣٩﴾

قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَجَّتِكَ إِلَى تِلْكَ نَجَّتِي وَإِنْ كُنتَ مِنْ الظَّالِمِينَ لَأَتَّبِعَنِي بِبَعْضِهِمْ عَلَى بَعْضٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَقَلِيلٌ مَا هُمْ وَظَنَّ دَاوُدُ أَنَّمَا فَتَنَّاهُ فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا وَأَنَابَ ﴿٤٠﴾

فَغَفَرْنَا لَهُ ذَلِكَ وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَ الْوَقْفَ وَحُسْنَ مَقَابِ ﴿٤١﴾

يَا دَاوُدُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَى فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ

1 Аллах Таала Кураанда Дауддун кайсы күнөөсүн билдирип коюу үчүн бул сыноону уюштурганын айткан эмес. Бул жерде үлгү алчу нерсе анын дароо кечирим сурап, тооба кылганы. Пайгамбарлар Дин ишин жеткирүүдө күнөөлөрдөн таза (маасум). Ал эми, унутчаактык, кээ бирде бир нерсеге берилип калуу сыяктуу адамдык табыгый касиеттер аларга жат эмес болчу.

ээрчибе – Аллаһтын жолунан адаштырып жиберет. Чынында, Аллаһтын жолунан адашкандарга унуткандары себептүү Эсеп Күнүндө катуу азап бар.

27. Биз асман менен жерди жана экөөсүнүн арасындагы нерселерди эрмек үчүн (беймаксат) жаратпадык. Бул–каапырлардын ойлогону. Каапырларга тозоктогу «увайл» азабы болсун!

28. Же биз ыйман келтирип, салых амал кылгандарды жер бетинде бузукулук кылуучулар менен тең кылат бекенбиз?! Же болбосо такыбаа кишилерди ыпыластар менен тең кылат бекенбиз?!

29. Биз сага бул берекеттүү (Кураан) Китепти анын айаттарын акылдуу адамдар түшүнүп окушу жана (андан) акыл-насаат алышы үчүн түшүрдүк.¹

30. Жана Биз Даудга Сулайманды белек кылдык. Ал (Сулайман) абдан жакшы пенде! Чынында, ал (Раббисине) өтө берилген!

31. Бир кезде, кечке маал ага ойноктогон тулпарлар көргөзүлдү.

32. (Ошондо ал): «Мен кооздукту сүйүүнү Раббимди эскерүүдөн абзел көрүп калган турбаймынбы! (Күн) бетине парда тартып алыптыр!» - деди.²

لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ يَوْمَ الْحِسَابِ ﴿١٥﴾

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا
ذَٰلِكَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا أَفَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ
النَّارِ ﴿١٦﴾

أَمْ تَحْجَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِينَ
فِي الْأَرْضِ أَمْ تَحْجَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ ﴿١٧﴾

كَيْتَبُ أَمْرُكَ إِلَيْكَ فَتُزِيلُ إِلَيْنَا أَوْ تَرَاهُ
وَلَيْسَ دَكِّرًا أُولَٰئِكَ أَلْوَبٌ ﴿١٨﴾

وَوَهَبْنَا لِدَاوُدَ سُلَيْمَانَ نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ
أَوَابٌ ﴿١٩﴾

إِذْ عَرَضَ عَلَيْهِ بِالْعَظِيِّ الصَّفِيفَتُ الْجَبَادُ ﴿٢٠﴾

فَقَالَ إِنِّي أُحِبُّ خُبَّ الْحَبْرِ عَنْ ذِكْرِ رَبِّي حَتَّى
تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ ﴿٢١﴾

1 Демек, кимде-ким Кураанды түшүнүп, акыл жүгүртүп, андан бир пайдалуу насаат үйрөнөйүн, жашоомо колдоноюн деп окуса, андан көп жакшылыктар, терен илим, Туура Жол, шынаа, нур, адилет өкүм жана башка ушул сыяктуу көп берекелерди табат.

2 Сулайман тулпарларга суктанып, асир намазынын убактысы өтүп кеткенин билбей калыптыр.

33. Ошол (мени алаксыткан)
тулпарларды алып келгиле!» Анап
(тулпарлардын) моюндары менен
буттарын (кылычы менен) «сылай»
баштады.¹

رُدُّوْهَا عَلٰى فُطَيْقٍ مَّسْحًا بِالسُّوقِ
وَالْأَعْيَانِ ﴿٣٣﴾

34. Биз Сулайманга сыноо түшүрдүк
жана тактысына бир денени
таптап койдук. Кийин ал тообо
кылды.²

وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمٰنَ وَالْقَيْنَا عَلٰى كُرْسِيِّهٖ
جَنَآئِدَ مَّرۡوۡاَتٍ ﴿٣٤﴾

35. (Жана) айтты: «О, Раббим!
Мени кечир! Мага менден кийин
(Кыяматка чейин) эч кимге
берилбей турган бийлик бер!
Албетте, сен Берешен Затсың!

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِيْ وَهَبْ لِيْ مُلْكًا لَا يَدْبِقُنِيْ لِأَحَدٍ
مِّنۢ بَعْدِي ۚ إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ﴿٣٥﴾

36. (Дубасын кабыл кылгандан) кийин
Биз ага, анын буйругу менен
каалаган тарабына мелүүн жүрө
турган шамалды,

فَصَحَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ تَجْرِي بِأَمْرِهٖ رِجَالًا يَّحِبُّ
أَصْحَابُ ﴿٣٦﴾

37. Бардык куруучу, деңизге чумкуучу
жин-шайтандарды,

وَالشَّيَاطِيْنَ كُلَّ بَنَآءٍ وَغَوَاصٍ ﴿٣٧﴾

38. Жана алардан башка (азоо)
жиндерди да кишенделген абалда
моюн сундуруп (кызматчы кылып)
бердик.

وَالْآخَرِيْنَ مُقْرَنِيْنَ فِي الْأَصْفَادِ ﴿٣٨﴾

39. (Жана айттык:) «Биздин
берешендигибиз-ушул (кааласаң)
сен дагы (башкаларга) бер,
(каалабасаң) бербс. (Бул боюнча)
эсеп кылынбайсың.

هَٰذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْكِدْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٩﴾

40. Чынында Биздин алдыбызда ал
үчүн ынактык жана жакшы акыбет
бар!

وَإِنۢ لَّمْ رَعَيْنَا لَإِنَّهُۥ وَلِيُّ الْحَقِّ وَحَسَنَ مَّكَارٍ ﴿٤٠﴾

1 Бардыгын Аллахтын ыразычылыгы үчүн курман чалып таштады.

2 Ал – ара төрөлгөн баланын денеси. Бир күнү Сулайман «Мен бүгүн бардык аялдарыма жакындык кыламын. Алар мага эр-азамат перзенттерди төрөп берет жана мен алар менен жортуул-жихад кыламын!» дептир. Айтканындай бардык аялдарына киргени менен бироосүзгүн гана боюна бүтүп, ал дагы ара төрөлгөн экен. Сулайман ошондо гана «Аллаһ кааласа» деп айтпаганын эстеп тооба кылыптыр.

41. (О, Мухаммад, сен ушул Китепте) Биздин пендебиз Айюбду да эстегин. Бир кезде ал Раббисине: «Мага шайтан азап-машакат жеткирди!» деп жалбарды.¹

وَاذْكُرْ عَبْدَنَا أَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الشَّيْطَانُ يَعْصِبُ وَعَذَابُ ۝

42. «Бутуң менен жерди тепкиниң. Бул (сен үчүн) жууна турган жана иче турган муздак суу» (деди Аллах).²

أَرْكَبُ بِرَجُلِكَ هَذَا مَغْسِلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ ۝

43. Биз ага Өзүбүз тараптан мээрим иретинде жана (тээ Кыяматка чейинки) акылдууларга сабак болсун деп үй-бүлөсүн дагы ошончо кошумчасы менен кайтарып бердик.

وَوَهَبْنَا لَهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنَّا وَذِكْرًا لِأُولِي الْأَلْبَابِ ۝

44. (О, Айюб!) Колуңа бир боо (чыбык) ал дагы (аялыңды) ошону менен саба! Антыңды бузба!³ Чынында, Биз анын сабырдуулугун көрдүк. Ал эң мыкты пенде! Ал (Раббисине) өтө берилген!

وَحَذَّرْنَا بِكَ الضُّعْفَ فَأَضْرِبْ بِهٖ وَلَا تَحْنَطْ إِنَّا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا نِّعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ ۝

45. Сен (о, Мухаммад!) Биздин пенделерибиз, (дин ишинде) кайраттуу жана акылы зирек болгон Ибрахим, Исхак жана Яькубдарды да эстегин.

وَاذْكُرْ عَبْدَنَا إِبْرَاهِيمَ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ أُولِي الْأَيْدِي وَالْأَبْصَارِ ۝

46. Биз аларды (өзгөчө бир) касиет – Акыретти эстөө менен ыкластуу кылдык.

إِنَّا اخْتَصَبْنَاهُمْ بِمَا احْتَصَرْنَا ذِكْرَهُ الَّذِينَ

1 Эмнеден улам экенин жалгыз Аллах билет, бирок, шайтан анын денесине үйлөн, натыйжада жараат каптап кеткен. Дагы үй-бүлөсүнөн, мал-мүлкүнөн ажырап калуусуна да шайтан себепчи болгон.

2 Айюб тепкен жеринен чыккан булак суусуна жуунганда жараатынан айытып калды.

3 Айюб ооруп жатканда, бир жолу акынан ачууланган: «Эгер шыпаа тапсам сага жүз таяк урамын»-деп, Аллахтын атына ант ичкен. Ал эми, шыпаа тапканда, Ырайымдуу Аллах анын кыймандуу аялына ырайым көргөзүп «Антыңды бузба. Бирок, аялыңа да зулум кылба. Жүз чыбыкты бир байлам кылып, ошону менен бир ирет чаап кой дагы антыңды аткар»-деп чечим чыгарып берди.

47. Ырасында, алар Биздин алдыбызда тандап алынган жакшы адамдардан.
48. Жана (бул китепте) Ысмайылды, Аль-Ясааны, жана Зуль-Кифлдерди да эстегин. Бардыгы жакшы пенделер.
49. Ушул – (пайгамбарлардын) баяны. Ал эми, такыбалуу кишилерге жакшы акыбет
50. (жана) «Ади» бейиштери бар. Аларга (ысымы аталган пайгамбарларга) эшиктери (дайым) ачылуу.¹
51. Алар Бейиште(ги сөрүлөрдө) жамбаштап жатышып, көп мөмө-жемиштерди ичимдик-суусундуктарды чакырышат.
52. Алардын алдында жалаң бир курактагы, (өз жубайынан башкага) көз артпаган селкилер (кызматта) болушат.
53. Силерге Эсеп Күнү үчүн убада кылынган нерселер – ушул.
54. Бул - биздин түгөнгүс ырыскыларыбыз.
55. Ушул (сыйлыктар такыбаа кишилерге арналган) Ал эми, күнөөкөрлөр үчүн жаман акыбет бар.
56. Алар тозокко ташталат. Ал кандай жаман орун!
57. (Эй, тозоктогулар!) Мына бул кайнак суу жана ириң! Анын «цаамын» таткыла!

وَالَّذِينَ عِنْدَنَا لَيَمْنُ الْمَصْطَفَيْنِ الْآخِيَارِ ﴿٤٧﴾

وَأَذْكُرْ اسْمَ عِيسَىٰ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكِفْلِ وَكُلٌّ مِنَ الْآخِيَارِ ﴿٤٨﴾

هَذَا ذِكْرُ الْأَنْبِيَاءِ لِحُسْنِ مَقَابِ ﴿٤٩﴾

جَنَّاتٍ عِدْنٍ مِّنْ مَّفْتَحَةٍ لَّهُمُ الْأَبْوَابُ ﴿٥٠﴾

مُتَكَبِّرِينَ فِيهَا يَذْكُرُونَ فِيهَا يَفْتِكُهُمْ كَثِيرَةٌ وَسُرَابٌ ﴿٥١﴾

وَعِنْدَهُمْ قَصِيرَاتُ الْظُرْفِ أَزْرَابٌ ﴿٥٢﴾

هَذَا مَا تُوْعَدُونَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٥٣﴾

إِنَّ هَذَا الرِّزْقُ مَالُهُ مِنْ تَقَادٍ ﴿٥٤﴾

هَذَا أَوَّلُ اللَّظْفِ لِكُلِّ مَقَابٍ ﴿٥٥﴾

جَهَنَّمَ يَصْبُلُونَهَا فَيْشُ الْوَهَادِ ﴿٥٦﴾

هَذَا الْمَلِيدُ وَقُوْهُ حَمِيْدٌ وَعَسَائُ ﴿٥٧﴾

¹ Касиеттүү пенденин бир каснети – бардык адамдар аларга үйлөрүнүн жана көңүлдөрүнүн эшигин ачып коюшат.

58. Жана башка ушул сыяктуу ар түркүн (азаптар) бар! *(Кийинки аяттарда тозокко киргизилип жаткан тозокулар бири-бирин айыпташат. Эң оболу азгыруучу-башчылар кирет. Алар өздөрүнүн артынан топурап келе жаткан жана дүйнөдө өздөрү азгырган адамдардын тобун бири-бирине көргөзүп мындай дешет:)*
59. «Мына бул (топураган) топ дагы силер менен киргендер. Алар кош келишпеди. Алар албетте, тозокко ташталат»
60. «Өзүңөргө кош келүү жок! – дешет (беркилер) – бизди бул жерге силер алып келдиңер! Бул эмне деген жаман орун!»
61. О, Раббибиз! Бизди бул жерге алып келгендерге тозок азабын эки эсе көбөйтүп бер!» *(Алар бул дүйнөдө өздөрү жаман көргөн момундарды да тозокто көргүсү келгендиктен мындай дешет:)*
62. «Эмне биз жаман көргөн кишилерди көрбөй жатабыз.
63. Же аларды шылдыңдадыкпы? Же (алар тозоко түшкөн, бирок) көзүбүз аларды көрбөй жатабы?»
64. Чынында, тозок элдеринин ушул жаңжалдашуусу (боло турган) акыйкат.
65. (О, Мухаммад!) Айткын: «Аныгында, мен болгону бир эскертүүчүмүн. Эч бир кудай жок, бир гана Аллах бар. Ал жалгыз жана (күнөөлүүлөргө) Каардуу!»

وَالْآخَرِينَ سَجَّاهٍ ۚ أَرْوَجُ ۝

هَذَا فَوْجٌ مُّقْتَصِفٌ مَّعَكُمْ لَا مَرْحَبًا
بِهِمْ ۖ أَنْتُمْ صَالُوا النَّارِ ۝

قَالُوا بَلْ أَنْتُمْ لَا مَرْحَبًا بِكُمْ أَنْتُمْ قَدْ مَشُوءُ لَنَا
فَيْشِ الْقَرَارِ ۝

قَالُوا رَبَّنَا مَنْ قَدَّمَ لَنَا هَذَا فَرِيدَةً عَذَابًا
ضِعْفًا فِي النَّارِ ۝

وَقَالُوا مَا لَنَا نَرَىٰ رِبًّا لَا كُنَّا نَعْلَمُهُمْ
الْأَشْرَارِ ۝

أَتُخَذَتُمْ يَجْرِيًا أَمْ زَاغَتْ عَنْهُمْ الْأَبْصَارُ ۝

إِنَّ ذَلِكَ لَحَقٌّ تَخَاصَرُ أَهْلُ النَّارِ ۝

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ وَأَمِنَ إِلَٰهُيَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ
الْقَهَّارُ ۝

66. Ал асмандардын, жердин жана экөөнүн ортосундагы нерселердин Раббиси! Ал Кудуреттүү (жана) Кечиримдүү!
67. (Мушриктерге) айт: «Бул (Кураан) -Улук кабар.
68. Силер болсо, андан жүз буруп жатасыңар.
69. Эң жогорку жамааттын (периштелердин) талашып жатканы жөнүндө менде илим жок болчу¹.
70. Мага, өзүмдүн анык эскертүүчү (жеткирүүчү) экеним гана вахий кылынууда».
71. Эстегин, бир кезде Раббин периштелерге: «Мен ылайдан адам жасаймын.
72. Ага келбет берип, ичине Өз Рухумдан үйлөп (жан) киргизгенде, ага сажда кылган абалда жыгылгыла» деди.
73. Бардык периштелер сажда кылышты.
74. Бир гана Иблис текеберленип, (сажда кылбай) каапырлардан болду.
75. (Аллаһ): «О, Иблис, Мен Өзүмдүн эки Колум менен жараткан нерсеге сажда кылуудан сени эмне тосту?! Текеберлендиңби, же жогорку даражалуу болуп калдыңбы?!»- деди.
76. «Мен андан жакшымын, мени оттон, аны болсо (кайдагы чалчык)

رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الْعَزِيزُ
الْغَفُورُ ﴿٦٦﴾

قُلْ هُوَ تَوْحِيدٌ عَظِيمٌ ﴿٦٧﴾

أَنذَرْتَهُ مَعْرُضُونَ ﴿٦٨﴾

مَا كَانَ لِي مِنْ عِلْمٍ بِالْمَلَأِ الْأَعْلَى إِذْ يَخْتَصِمُونَ ﴿٦٩﴾

إِنْ يُوحَىٰ إِلَيَّ إِلَّا أَنَا أَنَذِرٌ مُّبِينٌ ﴿٧٠﴾

إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَأِكَةِ إِنِّي خَلَقْتُ بَشَرًا مِنْ طِينٍ ﴿٧١﴾

فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ
سُجَّدًا ﴿٧٢﴾

فَسَجَدَ الْمَلَأِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ ﴿٧٣﴾

إِلَّا إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٧٤﴾

قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ
بِيَدَيَّ أَتَسْكِبُ أَمْ أَنْتَ مِنَ الْعَالِينَ ﴿٧٥﴾

قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ

¹ Мен эч кимден, эч кандай китептен. периштелердин талашы жөнүндө окуган эмесмин. Ал окуяларды мага Аллаһ Таала вахий (кабар) кылат.

ылайдан жараткансың»- деди (Иблис).

77. (Аллаһ) айтты: «Эми сен андан (Бейиштен) чык! Сен (Менин ырайымымдан) куулгансың!

78. Сага Кыяматка чейин Менин наалатым болсун!»

79. (Иблис) айтты: «О, Раббим! (Адамзат) кайра тирилген (Кыямат) күнүнө чейин мага (өлбөй, жашоого) мөөнөт бер?!»

80. (Аллаһ): «Сен мөөнөт берилгендердеп болдуң.

81. Белгилүү убакыттын күнүнө чейин»- деди.

82. (Иблис) айтты: «Сенин Кудуретиңе ант, мен алардын бардыгын азгырамын.

83. Алардын арасынан Сага ыклас менен ибадат кылгандарды гана азгырууга кудуретим жетпейт».

84. (Аллаһ) айтты: «Чын-чынын айтамын:

85. Сен жана алардын (инсандардын) арасынан сага ээрчигендер менен тозокту толтурамын!»

86. Айт: «Мен анын (Кураанды үйрөткөнүмдүн) ордуна силерден акы сурабаймын. Мен жасалма (пайгамбар) кишилерден да эмесмин.

87. Бул (Кураан) ааламдар үчүн зикир-эскертүүдөн башка эмес.

88. Анын кабарын(ын чындык экенин) бир аздан кийин (Кыяматта) билип аласыңар!

طِينٍ ۝

قَالَ فَأَخْرِجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ۝

وَأَنَّ عَلَيْكَ لَْعْنِي إِلَى يَوْمِ الدِّينِ ۝

قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ۝

قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ۝

إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ۝

قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ۝

إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ ۝

قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقُّ أَقُولُ ۝

لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكَ وَمِمَّنْ شِيعَاكَ مِنْهُمْ أَجْمَعِينَ ۝

قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّمِينَ ۝

إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ۝

وَلَتَعْلَمُنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ حِينٍ ۝

39 «Зумар» сүрөсү¹

سُورَةُ الزُّمَرِ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллаһтын
ысымы менен!*

1. Бул Китептин (Кураандын) түшүшү Кудуреттүү, Даанышман Аллаһ тарабынан.
2. (О, Мухаммад!) Биз сага Китепти Акыйкат менен түшүрдүк. Эми Динди Аллаһтын Өзүнө гана калыс абалда ибадат кыл.
3. Көңүл бургула! Калыс Дин Аллаһ үчүн! Андан башканы дос (кудай) кылып алгандар: «Биз аларга, бизди Аллаһка жакын кылышы үчүн гана ибадат кылуудабыз» (дешет). Чынында, алар талашкан нерселерде алардын арасында Аллаһ (гана) өкүм кылат. Аллаһ жалганчыларды жана каапырларды Туура Жолго баштабайт!
4. Эгер Аллаһ баласы болууну каалаганда, Өзү жараткан нерселердин арасынан Өзү каалаганын тандап (бала кылып) алмак. Аллаһ (мындан) Аруу-Таза! Ал-Жалгыз, Жеңүүчү Аллаһ!
5. Ал асмандар менен жерди Акыйкат (даанышмандык жана максат) менен жаратты. Ал түндү күндүзгө, күндүздү түнгө оройт. Жана Ал Күн менен Айды (Өзүнө) моюн сундурду. (Күн, Ай жана башка жылдыздардын) бардыгы белгиленген мөөнөткө (Кыяматка)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نَزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١﴾

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ﴿٢﴾

أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَىٰ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ ﴿٣﴾

لَوْ أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا لَأَصْطَفَىٰ مِنْهَا مَنْ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ سَمِيعًا ۚ هُوَ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٤﴾

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ يُكَوِّرُ النَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ وَيُكَوِّرُ النَّهَارَ عَلَى اللَّيْلِ ۖ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى ۗ أَلَا هُوَ الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ ﴿٥﴾

¹ Бул сүрө Маккада түшкөн. 75 аяттан турат. «Зумардын» мааниси «Топтошкон адамдар»

чейин (сүзүп) жүрүшөт. Көнүл бургула! Ал- Кудуреттүү, Кечириmdүү.

6. Ал силерди бир жандан (Адам-Атадан) жаратты. Кийин андан жуп-түгөйүн жасады. Жана (Аллаһ) силер үчүн чарба айбандарынан сегиз жупту түшүрдү.¹ Ал силерди энеңердин ичиндеги үч караңгылыктын ичинде, акырындык менен, баскычтар түрүндө жаратат. Ушул Аллаһ – силердин Раббинер (Бардык) мүлк Анын колунда. Эч бир кудай жок, жалгыз Өзү гана бар! Дагы кайда бурулуп кетип жатасыңар?!

7. Эгер каапыр болсоңор, (билип койгула) Аллаһ силерден Беймуктаж. Ал пенделеринин каапыр болуп кетишине ыраазы болбойт. Ал эми (Өзүнө ыклас менен ибадат кылып) шүгүр келтирсенер, ушуга силерден ыраазы болот. Эч бир көтөрүүчү башка бирөөнүн жүгүн (күнөөсүн) көтөрбөйт. Кийин силердин кайтууңар–Раббинерге! Анан Ал силерге (бул дүйнөдө) жасаган ишиңердин кабарын билдирет. Чынында Ал–көкүрөктөгү сырларды Билүүчү!

8. Эгер инсанды бир зыян кармаса, Раббисине гана кайткан абалда дуба кылат. Кийин (Аллаһ) Өзү тарабынан ага нэәмат (зыяндан

خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا
زَوْجَهَا وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ الْأَنْعَامِ ثَمَنِيَّةً
أَزْوَاجًا يَخْلُقُكُمْ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ خَلْقًا
مِنْ بَعْدِ خَلْقٍ فِي ظُلُمٍ ثَلَاثٍ ذَٰلِكُمْ اللَّهُ
رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّقُوا
تَضَرُّعًا ۝

إِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنْكُمْ وَلَا يَبْتَغِي
لِعِبَادِهِ الْكَفْرَ وَإِنْ تَشْكُرُوا يَرْضَهُ لَكُمْ وَلَا
يَزِيدُ وَازِرَةً وَزِدْ أَخْرَجْتُمْ إِلَىٰ رَبِّكُمْ
مَرَجِعُكُمْ فَلَيْسَ كَمِثْلِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ إِنَّهُ
عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ۝

﴿ وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَا رَبَّهُ مُنِيبًا إِلَيْهِ
ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ نِعْمَةً مِنْهُ لَبِيَ مَا كَانَ يَدْعُو
إِلَيْهِ مِنْ قَبْلٍ وَجَعَلَ لِلَّهِ أَنْذَاكَ لِيُضِلَّ عَنْ

1 Бул сегиз жуп кой, эчки, төө жана бодо малдын эркек-ургаачылары. Аллаһ булардан башка чарба айбандарын да инсанийат пайдасы үчүн жараткан. Бирок, аталган сегиз жуп айбан инсан жашоосунда өзгөчө пайдалуу

арылуу) берсе, жаңы эле Ага дуба кылган нерсени унутуп, (өзүн жана башкаларды) азгыруу үчүн Аллахка теңдеш-шерик келтире баштайт. (Аларга) айткын: «Каапырчылыгың менен бир аз пайдаланып тур. (Бир аздан кийин Кыямат келгенде) сен тозок элдеринен болосуң!

9. Же болбосо, (ушул мушрик), Раббисинин ырайымынан үмүткер болуп, Акыреттен коркуп түн ичинде (намазда) турган, сажда кылган абалдагы (Аллахка) моюн сунуучу киши менен тең боло алабы? Айт: «Билимдүү адамдар менен билимсиз адамдар тең боло албайт. Чынында (Аллахты жана Акыретти) акылдуу адамдар гана эскеришет.
10. Менин ыймандуу пенделериме айткын: «Раббиңерден корккула! Ушул дүйнөдө жакшылык (амалдарын) жасагандар үчүн (Акыретте андан абзел) жакшылык бар. Жана Аллахтын жери кенен.¹ Албетте, Ал сабырдуу момундарга сооп-сыйлыктарын эсепсиз толуктап берет.
11. Айт: «Мен дин-ибадатты Аллахтын Өзүнө гана калыс кылууга буюрулдум.
12. Жана мусулмандардын алдыңкысы болууга буюрулдум».
13. Айт: «Эгер мен Раббиме (ширк келтирүү менен) күнөө

سَبِيلِهِ قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ ﴿٩﴾

أَمْ مَنْ هُوَ قَوْنِيءٌ ءَاتَى الْيَتِيمَ سَاجِدًا وَقَائِمًا يَحْذَرُ الْآخِرَةَ وَيَرْجُو رَحْمَةً رَبِّهِ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿١٠﴾

قُلْ يٰٓعِبَادِ الْإِلَهِ ءَامِنُوا أَنْتُمْ وَأَرْكَبُكُمْ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ وَأَسْعَىٰ إِنَّمَا تُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرُهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿١١﴾

قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أُعْبِدَ اللَّهَ خَالِصًا لَهُ الدِّينَ ﴿١٢﴾

وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٣﴾

قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٤﴾

¹ Эгер Аллахтын Өзүнө динди (ибадатты) калыс кылууга кандайдыр күчтөр тарабынан мүмкүнчүлүк берилбей, ширк иштерге мажбурлоо болсо, анда чыныгы момун адам хижрат кытып башка журтка чыгып кетет. Аллахтын жери кенен.

кылсам Улуу Күндүн азабынан коркомун!»

14. Айт: «Аллахтын Өзүнө гана динимди калыс кылган абалда ибадат кыламын.
15. (Эй, мушриктер!) Силер дагы Өзүнөн башка каалаган «кудайыңарга» ибадат кыла бергиле» Айт: «Кыямат Күнү оздөрүнө жана үй-бүлөсүнө зыян келтирген адамдар чыныгы зыян тартуучулар! Көңүл бургула: Анык зыян тартуу - ушул!
16. Алар үчүн (Кыяматта) үстүлөрүнөн да, астыларынан да жалындуу «көлөкөлөр» бар. Аллах Өз пенделерин ушу менен коркутат. О, пенделерим! Менден гана корккула!
17. Ал эми, Тагутка¹ ибадат кылбай, Аллахтын Өзүнө (ибадат кылуу менен) кайткан адамдарга сүйүнчүлөр бар! Эми Менин (ошол) пенделериме кубанычтуу кабар бер!
18. Алар сөздү утуп эң мыктысын² ээрчишет. Алар – Аллах Туура Жолго баштаган кишилер. Ошолор гана акылдуу кишилер!
19. (О, Мухаммад!) азап сөзү акыйкат болуп (тагдырына жазылып) калган адамды (сен Туура Жолго баштай алар белең?!) Сен тозоктогу адамды куткарып кала алар белең?!

قُلْ اللَّهُ أَغْبَىٰ مُحِلِّصَ الْوَدَّيْنِ ۝

فَاعْبُدْهُمَا وَلَا تَشْرِكْ مِنْ دُونِهِ قُلْ إِنَّ الْخَيْرَ مِنَ
الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
إِلَّا ذَلِكَ هُوَ الْخَسِرَانِ الْمُسِيرِينَ ۝

لَهُمْ فِيهَا ظُلُمٌ مِّنَ النَّارِ وَمِنْ خِطْمِ ظُلُمٍ
ذَلِكَ يَخَوِّفُ اللَّهُ بِهِ عِبَادَهُ يُعَذِّبُ فَاذْقُونِ ۝

وَالَّذِينَ أَحْبَبُوا الْظُّلُمَ أَنْ يَبْدُوهُمَا وَأَنَا بِيَدِي
اللَّهُ لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فَبَشِّرْ عِبَادِ ۝

الَّذِينَ يَسْمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ
أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ وَاللَّهُ هُوَ أُولَٰئِكَ هُمْ
أُولُوا الْأَلْبَابِ ۝

أَفَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ كَلِمَةُ الْعَذَابِ أَفَأَنْتَ تُنقِذُ
مَنْ فِي النَّارِ ۝

1 Аллаһтан башка, мушриктер сыйынган бардык «кудайлар» «Таагүт» деп аталат.

2 «Эң мыкты сөз» - бул Кураан.

20. А, бирок, Раббилеринен такыба кылган адамдарга (Бейиште) кабат-кабат курулган бөлмөлөр бар, алардын түбүнөн дарыялар агып турат. (Бул) Аллаһтын убадасы. Аллаһ убадасына кыянат кылбайт!
21. Көрбөй жатасыңбы, Аллаһ асмандан суу түшүрүп, аны жер боорундагы булактарга жолдоп койду. Анан аны менен ар түрдүү түстөгү өсүмдүктөрдү чыгарат. Кийин (ал өсүмдүктөр) кургайт. Сен алардын саргарып калганын көрөсүн. Кийин (Аллаһ) аларды кургак чөпкө айлантат. Чынында бул нерседе акылдуу адамдар үчүн эскерме-сабактар бар.
22. Аллаһ көкүрөгүн Исламга ачып, (натыйжада) ал Раббисинен берилген Нур-хидаяттын үстүндө болгон адам (таш жүрөк адам менен теңби?) Аллаһты эскерүүдөн жүрөктөрү таш болуп калгандарга өлүм болсун! Алар анык адашууда!
23. Аллаһ эң мыкты сөздөрдү бири-бирине окшош жана (аяттары) кайталанып келген Китеп сүрөтүндө түшүрдү. Ал Китептен (аны окугандан жапа уккандан) Раббисинен корккон пенделердин терилери титирейт. Анан терилери жана жүрөктөрү Аллаһты эстегенге жумшап калат. Бул Аллаһтын Хидаят (Туура Жол) бергени. Аллаһ Өз Хидаяты менен каалаган пендесин Туура Жолго баштайт. Ал эми, Аллаһ кимди адаштырып койсо, ал үчүн Туура Жолго баштоочу табылбайт.

لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا تَتَجَرَّعُهُمْ نَعْرُوقٌ مِنْ فَوْقِهِمْ غُرُوقٌ مِنْ تَحْتِهَا لَا يَخْلِفُ اللَّهُ الْوَعْدَ ۚ

الرَّزَقَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَلَكَهُ يَنْبِيعٌ فِي الْأَرْضِ ثُمَّ يُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ ثُمَّ يَهْبِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَجْعَلُهُ حُطْلًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرًا لِأُولِي الْأَلْبَابِ ۝

أَفَمَنْ شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ فَهُوَ عَلَى نُورٍ مِنْ رَبِّهِ، قَوْلٌ لِنَفْسِهِ قُلُوبُهُمْ مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ۝

اللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُتَشَابِهًا مَثَابًا يَتَقَرَّبُ مِنْهُ جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلَفَتْ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ ذَلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ۝

24. Кыямат Күнү жаман азаптан бетин калкалаган адам (Аллаһ Хидаят берген адамга окшойбу?) (Ошол Күнү) заалымдарга «Өзүңөр жасаган (күнөө) иштерди (и азабын) таткыла!» деп айтылат.

25. Алардан мурунку (каапыр) адамдар дагы (динди) жалганга чыгарышкан. Анан аларга өздөрү сезбеген тараптан азап келген.

26. Ошентип, Аллаһ аларга бул дүйнө жашоосунда кордук (азабын) таттырды. Ал эми, Акырет азабы эгер билишсе, (мындан да) катуураак!

27. Биз бул Кураанда адамдарга ар түрдүү мисалдарды келтирдик. Кана эми (көбүрөөк Аллаһты) эстешсе.

28. Араб тилиндеги Кураан шекилинде, эч бир катасы жок абалда (түшүрдүк) Кана эми, такыба кылышса!

29. Аллаһ бир (кул) кишини мисал келтирет: Аны талашкан көп кожоюндары бар. Дагы бир (кул) киши бир гана кожоюнга моюн сунат. Экөөсүнүн мисалы окшошпу? Аллаһка мактоолор болсун! Жок, (муну) алардын көпчүлүгү билбейт.

30. (О, Мухаммад!) Сен да өлөсүң, алар дагы өлүшөт.

أَفَمَنْ يَتَّبِعِ وَجْهَهُ سَوَاءٌ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَقِيلَ لِلظَّالِمِينَ ذُوقُوا مَا كُنتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٢٤﴾

كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَأَتْنَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٥﴾

فَإِذَا فَعَهُمُ اللَّهُ الْخِزْيَ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾

وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذِهِ الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٧﴾

فَوَإِنِ اتَّخَذَتِ الْأَعْرَابُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ يَتَّبِعُونَ ﴿٢٨﴾

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلًا فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَاكِسُونَ وَرَجُلًا سَلَمًا لِرَجُلٍ هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٩﴾

إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ ﴿٣٠﴾

1 Кожоюну көп киши-бул көп кудайга ибадат кылган мушрик. Бир гана кожоюнга моюн сунган адам-бул бир Аллаһка ибадат кылган момун.

31. Кийин силер Кыямат Күндө Раббинердин алдында талашасыңар.¹
32. Аллаһ жөнүндө жалган сүйлөгөн жана өзүнө келген убакытта Чын Сөздү (Кураанды) «жалган» деген пендеден көбүрөөк заалым болгон ким бар?! Тозокто каапырларга орун жок бекен?!
33. Ал эми, Чын Сөздү алып келген адам менен аны тастыктаган адам(дар)... Дал ошолор гана такыба пенделер.
34. Аларга Раббисинин алдында (Бейиште) көңүлү көксөгөн нерселер бар. Бул - жакшы амал кылгандардын сыйлыгы!
35. Андыктан, Аллаһ алардын жаман (күнөө) иштерин өчүрүп, жасаган жакшы иштерине жараша сыйлык берет.
36. Пендесине Аллаһтын Өзү жетиштүү эмеспи? (О, Мухаммад!) Алар сени Аллаһтан башкасы менен коркутушат. Аллаһ кимди адаштырып койсо, аны эч ким Туура Жолго баштай албайт.
37. Ал эми, Аллаһ кимди Туура Жолго баштаган болсо, аны эч ким адаштыра албайт. Аллаһ Кудуреттүү, (мушриктерден) өч алуучу эмеспи?!
38. Сен алардан «Асмандар менен жерди ким жараткан?» деп

ثُمَّ إِنَّكُمْ تَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ ﴿٣١﴾

* فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ
وَكَذَبَ بِالْإِصْدَاقِ إِذْ جَاءَهُهُ الْبَيِّنَاتُ فِي
جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ ﴿٣٢﴾

وَالَّذِي جَاءَ بِالْإِصْدَاقِ وَصَدَّقَ بِهِ
أُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿٣٣﴾

لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ جَزَاءُ
الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٤﴾

لِيَكْفِرَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا
وَيَجْزِيَهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿٣٥﴾

أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ وَيُخَوِّفُونَكَ
بِالَّذِينَ مِنْ دُونِهِ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا
لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٦﴾

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُضِلٍّ أَلَيْسَ
أَلَّهُ بِعَزِيزٍ ذِي انْتِقَامٍ ﴿٣٧﴾

وَلَيْسَ سَاءَ الَّذِي هُمْ مِنْ خَلْقِ السَّمَكَاتِ وَالْأَرْضِ

¹ Бул дүйнөдө мушриктер менен момундардын талашы бүтпөйт. Жадагалса бул талаш Акыретте-Аллаһтын алдында да уланат. Анан Аллаһ Тааланын Өзү ким адашкан, ким туура жол тапканын адилеттик менен ажырым кылып берет.

сурасаң, «Аллаһ»-деп даана айтышат. Айткын: «Эми мага кабар бергилечи, эгер Аллаһ мага бир зыян жеткирсе, Аллаһтан башка силер дуба кылып жаткан кудайыңар Анын зыянын (менден) арылта алабы? Же болбосо, Аллаһ мага бир ырайым(ын) ыраа көрсө, Анын (бул) ырайымын алар токтото алабы?» Айткын: «Мага Аллаһ жетиштүү (Жардамчы). Тобокел¹ кылуучулар Өзүнө тобокел кылышат.

39. Айткын: «Эй, (мушрик) коомум! Билгениңердей амал (ибадат) кыла бергиле. Мен дагы (өзүм билгендей) амал кылуучумун. Тез арада билип аласыңар –

40. кимге кор кылуучу азап (ушул дүйнөдө) келишин жана кимге (Кыяматта) үзгүлтүксүз азап болушун.

41. Биз адамдар үчүн арналган китепти, Акыйкат менен сага түшүрдүк. Ким аны ээрчисе-өзүнө пайда. Ал эми ким адашса-ал өзүнүн зыянына. Сен аларга кароолчу эмессиң.

42. Аллаһ жандарды өлүм убактысында алат. Өлбөгөндөрдүкүн уйкусунда алат. Анан ага (өлүмдү) өкүм кылган жандарды кармап калат жана башкаларын белгилүү убакытка (ажалы жеткенге) чейин (денелерине кайра) коюп жиберет. Албетте бул нерседе пикир кылган

لَيَقُولَنَّ اللَّهُ قُلْ أَقْرَبُ بِكُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّيهِ أَوْ أَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَاتُ رَحْمَتِهِ قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٣٩﴾

قُلْ يَقَوْمِ اعْمَلُوا عَلَى مَكَاتِبِكُمْ إِنِّي عَمِلْتُ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

مَنْ يَأْتِهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُقِيمٌ ﴿٤١﴾

إِنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ فَمَنِ اهْتَدَى فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهِهَا وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴿٤٢﴾

اللَّهُ يَتَوَفَّى الْأَنفُسَ حِينَ مَوْتِهَا وَالَّتِي أَمَرْتُ فِي مَنَامِهَا فَيُمْسِكُ الَّتِي قَضَىٰ عَلَيْهَا الْمَوْتَ وَيُرْسِلُ الْأُخْرَىٰ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٤٣﴾

1 «Тобокел» – бул Аллаһка гана таянып, Андан гана үмүт кылып, Өзүн Ага тапшыруу.

элдер үчүн (Аллахтын кудуретине)
анык белгилер бар.

43. Же болбосо, (мушриктер)
Аллахтан башка (кудайларды)
шапаатчылар кылып алыштыбы?!
Айткын: «Эгер акылы жок жана эч
нерсеге кожоюн болбосо делеби?»¹

44. Айткын: «Бардык шапаат
Аллахка таандык. Асмандар
менен жердин падышалыгы да
Аныкы. Кийин бардыгыңар Өзүнө
кайтарыласыңар.

45. Эгер Жалгыз Аллах
эскертилсе, Акыретке ыйман
келгирбегендердин жүрөгү
сыгылып калат. Ал эми Андан
башка «кудайлары» эскертилсе,
ошол замат сүйүнүп калышат.

46. Аتكын: «О, Аллахым! Асмандар
менен жердин Жаратуучусу!
Кайып менен аныкты Билүүчү!
Пенделериндин арасындагы
талашып жаткан нерселерде Өзүң
гана өкүм кыласың!»²

47. Эгер заалым (каапыр) адамдардын
колунда жер бетинин бүт байлыгы
жана аны менен дагы ошончосу
болсо да, аны Кыямат Күндөгү
катуу азап барабарына (андан
кутулуу үчүн) төлөп жиберешет.
Жана Аллах тарабынан аларга,
ойлоруна да келбеген (азаптуу)
нерселер көрүнөт.

أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ شُفَعَاءَ قُلْ أُولَئِكَ
كَانُوا لَا يَسْمَعُونَ شَيْئًا وَلَا
يَعْقِلُونَ ﴿١٧﴾

قُلْ لِلَّهِ الشَّفَعَةُ جَمِيعًا اللَّهُ مَلِكُ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٨﴾

وَإِذَا دُكِرَ اللَّهُ وَخِذَهُ أَسْمَاءُ قُلُوبِ
الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَإِذَا دُكِرَ
الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَعْجِلُونَ ﴿١٩﴾

قُلِ اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ عَلَيكَ
الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ
فِي مَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٢٠﴾

وَأُولَئِكَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَا تَقْدِرُ عَلَيْهِ مِنْ سُوِّ الْعَذَابِ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَبَدَأَ اللَّهُ مَا تَرَكْتُمْ كُونُوا
يَحْتَسِبُونَ ﴿٢١﴾

1 «Шапаат»-бул күпөөлү кечириши үчүн пенденин атынан Аллахка кайрылуу. Аллах мындай сыйургалды акылы жок «кудайларга» берген эмес. Ал «кудайлар» не Аллахтын алдында, не ушул дүйнөдө кыпындай нерсеге да кожоюн эмес.

2 Мушриктер менен момундардын арасындагы талаш маселени Кыяматта Аллахтын Өзү чечип, мушриктердин адашкандыгын мойнуна коюп, тозокко өкүм кылат.

48. Жана аларга жасаган (күнөө) иштеринин жамандыгы көрүнүп, аларды (дүйнө жашоосунда) мазактаган нерселери (тозок оту) ороп калат!
49. Эгер инсанды (бир) зыян кармаса, (ыклас менен) Бизге дуба кылат. Кийин Өзүбүз ага нээмат берсек (азаптан куткарсак): «Мен буга өз илимим себептүү жеттим» дейт. Жок, бул-сыноо. Бирок, алардын көпчүлүгү билишпейт.
50. Муну алардан мурунку (мушрик) адамдар деле айткан. Бирок, жасаган иштери аларга (азап келгенде) пайда бербеди.
51. Кийин жасаган (күнөө) иштеринин жамандыгы өздөрүнө (кайгы болуп) жетти. Ал эми, мына булардан (Макка мушриктеринен) турган заалым кишилерге да, жасаган иштеринин жамандыгы тез эле (кайгы болуп) жетет. Жана алар (азап-кайгы келгенде) кутулуп кете алышпайт.
52. Алар билишпейби, Аллаһ каалаган пендесине ырыскыны кенен берет, каалаганына ченеп берет. Албетте бул нерседе ыймандуу адамдарга далилдер бар.
53. (О, Мухаммад, Менин пенделериме Менин Атыман) айт: «О, Менин өздөрүнө ысырап (көп күнөө) кылган пенделерим! Аллаһтын ырайымынан үмүтсүз болбогула! Аллаһ бардык күнөөлөрдү кечирет!

وَيَذَا لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَحَاقَ بِهِمْ
مَا كَانُوا يَدَّعَوْنَ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٤٨﴾

فَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَانَا ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ
نِعْمَةً مِنَّا قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ بَلْ هِيَ
فِتْنَةٌ وَلَٰكِنَ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٩﴾

فَذَٰلِكَ لَهَا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ
مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٥٠﴾

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَالَّذِينَ
ظَلَمُوا مِنْ هَٰؤُلَاءِ سَيُصِيبُهُمْ سَيِّئَاتُ
مَا كَسَبُوا وَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٥١﴾

أَوَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ
وَيَقْدِرُ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾

* قُلْ يٰعِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ
لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ
الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْعَفُورُ
الرَّحِيمُ ﴿٥٣﴾

Чынында, Ал - Кечиримдүү,
Ырайымдуу!¹

54. Раббинерге кайткыла! Жана силерге азап келип, кийин жардам берилбей (тообанар кабыл болбой) калганга чейин Өзүнө гана (ыклас менен) моюн сунуп калгыла!²

55. Жана өзүңөр сезбеген абалда капыстан баптыңарга азап келишинен мурун, Раббинер тарабынан түшүрүлгөн эң сонун нерсени – Кураанды ээрчигиле!

56. (Ар бир) жан: «Аллаһ(тын парыздарын аткаруу) жөнүндө жалкоолук кылганым үчүн мага кайгы! Мен (ал парыздарды) шылдыңдагандардан болгон экеним!»-деп (бушайман чегип) калышынан мурун,

57. же болбосо, «Эгер Аллаһ мени Туура Жолго баптаса, такыбалардан болуп (тозоктон кутулуп) калмак экеним!»-деп калышынан мурун,

58. же болбосо, азапты көргөн чакта: «Эгер мага дагы бир ирет (жапшоо мүмкүнчүлүгү) болгондо, Аллаһка ыклас менен ибадат кылуучулардан болоор элем!» деп калышынан мурун
(Раббинер тарабынан түшүрүлгөн Кураанды ээрчип, соопко иштеп

وَأَنِيبُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلُمُوا لَهُ مِن قَبْلِ
أَن يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ﴿٥٤﴾

وَأَنبِئُوا الْحَسَنَ مَا أَنزَلَ إِلَيْكُم مِّن
رَّبِّكُمْ مِن قَبْلِ أَن يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بَغْتَةً
وَأَن تَعْلَمُوا مَا تَعْلَمُونَ ﴿٥٥﴾

أَن تَقُولَ نَفْسٌ يٰحَسْرَتَىٰ عَلَىٰ مَا فَرَّطْتُ
فِي جَنْبِ اللَّهِ وَإِن كُنتَ لَمِنَ السَّخِرِينَ ﴿٥٦﴾

أَوْ تَقُولَ لَوْ أَنَّ اللَّهَ هَدَانِي لَكُنتُ مِنَ
الْمُتَّقِينَ ﴿٥٧﴾

أَوْ تَقُولَ حِينَ تَرَىٰ الْعَذَابَ لَوْ أَنَّ لِي كَرَّةً
فَأَصْكُرَ مِنَ الْمُخْسِرِينَ ﴿٥٨﴾

1 Эгер пенде чындап тооба кылса Аллаһ алып бардык күнөөлөрүн, ал канчалык чоң жана көп болсо да, кечирет.

2 Себеби, Аллаһтын азабы келип калганда, эч ким ал азапты кайтарып, күнөөкөр адамга жардам бере албайт. Азап келип калган мезгилдеги тооба дагы кабыл алынбайт.

калгыла!) (Ошондо Аллаһ бушайман чеккен каапырга мындай дейт:)

59. «Жок! Сага Менин аяттарым келгенде, аларды «жалган» деп, текеберленип, каапырлардан болгонсуң!»
60. (О, Мухаммад!) Сен Кыямат Күнү Аллаһ жөнүндө жалган сүйлөгөндөрдү, беттери карарган абалда көрөсүң. Текеберленген (каапыр) адамдарга тозокто орун жок бекен?!
61. Аллаһ такыба кишилерди (Кураан менен жашап) жеңишке жеткендеринен улам (тозоктон) куткарат. Аларды (эч бир) жамандык кармабайт жана алар кайгыга да батышпайт.
62. Аллаһ – бардык нерселердин Жаратуучусу! Ал – бардык нерсенин Коргоочу-Сактоочусу!
63. Асмандар менен жердин ачкычтары Ага таандык!¹ Аллаһтын аяттарына каапыр болгон адамдар гана анык зыян тартуучулар!
64. Айт: «Эй, наадандар! Силер мени Аллаһтан башкага ибадат кылууга буюрасыңарбы?!»
65. Сага жана сенден мурунку өткөндөргө: «Эгер ширк келтирсен амалың күйүп кетет жана зыян тартуучулардан болуп каласың!»- деп вахий кылынды.

يَا قَدْ جَاءَتْكَ آيَاتِي فَكَذَّبْتَ بِهَا
وَأَسْكَبْتَ وَكُنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٥٩﴾

وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ تَرَى الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى اللَّهِ
وُجُوهَهُمْ مُسْوَدَّةٌ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى
لِّلْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٦٠﴾

وَيُنَجِّي اللَّهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا بِمَفَازٍ لَهُمْ لَا
يَعْلَمُهَا السَّوءُ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦١﴾

اللَّهُ خَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
وَكَفِيلٌ ﴿٦٢﴾

لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِينَ
كَفَرُوا وَإِيَّاكَ اللَّهُ أُولَئِكَ هُمُ
الْخَاسِرُونَ ﴿٦٣﴾

قُلْ أَفَغَيْرَ اللَّهِ تَدْعُونَ أَعْبُدُوا
الْمُجْتَهَلِينَ ﴿٦٤﴾

وَلَقَدْ أُوحِيَ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ
قَبْلِكَ لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ
عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٦٥﴾

1 Ал асмандардагы жана жердеги бардык нерсени билип турат, каалаган нерсенин жасай алат. Асмандарда жана жерде Аллаһ Таала сырын билбеген эч нерсе жок.

66. Жок! Сен Аллаһтын Өзүнө гана ибадат кыл жана шүтүр кылуучулардан бол!
67. Алар Аллаһты акыйкат баалай алышпады. (Акыйкат баа боюнча) жердин бардыгы Кыямат күндө Анын Өз Чеңгелинде, Жана асмандар Анын Колунда түрмөктөлгөн болот! Ал мушриктердин ширк амалдарынан (жана пикирлеринен) Таза жана Бийик!
68. (Ал Күнү) Сур (кернейи) тартылды. Натыйжада асмандарда жана жерде жашагандардын, Аллаһ каалагандан башка бардыгы мүрт кетти. Кийин экинчи ирет тартылды. Капыстан алар (тирилип, көздөрү алаңдаган, Акырет коркунучтарына) караган бойдон туруп калышат.¹
69. Жер Өз Раббисинин Нуру менен жаркын болду, (пенделердин бардык иштери жазылган) Китеп(тер ар биринин алдына) коюлду жана пайгамбарлар менен (башка) күбөлөр алып келинди.² Жана алардын (бардык элдердин) ортосунда акыйкат менен өкүм кылынды. Алар(дан эч бирине) зулум кылынбайт.

بَلَىٰ لِلَّهِ ٱلْعِبَادَةُ وَكَانَ مِنَ ٱلشَّكِرِ ۝

وَمَا قَدَرُواْ ٱللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِۦ ۚ وَٱلْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُۥ يَوْمَ ٱلْقِيَمَةِ ۚ وَٱلسَّمَوَاتُ مَطْوِيَّتٌۭ بِيَمِينِهِۦ ۚ سُبْحَٰنَهُۥ وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ۝

وَنُفِخَ فِي ٱلصُّوْرِ فَصَعِقَ مَن فِى ٱلسَّمَوَاتِ وَمَن فِى ٱلْأَرْضِ ۖ إِلَّا مَن شَاءَ ٱللَّهُ ۚ ثُمَّ نُفِخَ فِيْهِ ٱلْأُخْرَىٰ ۖ فَإِنَّا هُمْ قَرَارٌ يَّنظُرُونَ ۝

وَأَشْرَقَتِ ٱلْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا وَوُضِعَ ٱلْكِتَٰبُ وَجِئَ ٱلنَّبِيُّنَ ۖ وَٱلشُّهَدَآءُ وَوُضِعَ ٱلْيَوْمَ ٱلْأَخِرُ ۖ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ۝

1 «Сур» кернейин Исафил перипте тартат. Кернейдин коркунучтуу үнү баардык жанзатка угулат Жана ким укса мүрт кетип, өлө берет. Бирок. Аллаһ каалаган адамдар өлбөйт. Керней экинчи ирет тартылганда анын добушунан өлтөндөр менен кошо андан мурунку ажалы менен өлүп, мүрзөгө коюлгандар дагы тирилип, мүрзөлөрүнөн чыгышат. Ал Күндө жер башка жер, асман башка асманга алмаштырылат. Күн, Ай жана башка жылдыздар жок кылынат.

2 Аллаһтын улук сот-сурагы башталат: ар бир үмөт өз пайгамбарларынын күбөлүгүндө суралат. Ар бир адамга периптелер, өзүнүн дене мүчөлөрү, басып жүргөн жер күбө болуп турушат.

70. Ар бир жанга өзүнүн жасаганы (на жарашасы) гана толук берилди. Ал алар жасаган иштерди эң жакшы Билүүчү.

71. (Анан) каапыр болгон адамдар тобу менен тозокко айдалды. Качан ага келишкенде, эшиктери ачылып, тозок корукчулары «Силерге өзүңөрдүн араңардан, ушул күнүңөргө жолугууну эскерткен жана Раббинердин аяттарын окуп берген пайгамбарлар келбеди беле?» - дешет. «Жок, келген - дешет алар - бирок, азап сөзү (өкүмү) каапырларга акыйкат (жаза) болду».

72. (Аларга) айтылды: «Түбөлүк кала турган тозок эшиктерине киргиле! Текебер адамдардын орду кандай жаман!

73. Ал эми, Раббисинен корккон (такыба) адамдар тобу менен Бейишке алып барылды. Качан Бейишке жетип, эшиктери ачылганда, анын корукчулары айтты: «Силерге (Аллаһтан) салам болсун! Кош келиңиздер! Эми Бейишке түбөлүк жашоочу болуп киргиле!»

74. (Такыбалар) айтышты: «Убадасын чындап аткарган жана бизге ушул жерди (түбөлүк) мураска берген Аллаһка мактоолор болсун! Биз Бейиштен каалаган орундарга түшөбүз! (Жакшы) амал кылуучулардын сыйлыгы кандай сонун!»

وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٧٠﴾

وَسِيقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُمَرًا ۚ
حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهَا وَهِيَ فُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ
لَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ يَتْلُونَ
عَلَيْكُمْ ءَايَاتِ رَبِّكُمْ وَيُبَيِّنُ لَكُم بَلَاءَ
يَوْمِكُمْ هَٰذَا قَالُوا بَلَىٰ وَلَٰكِن حَقَّتْ كَلِمَةُ
الْعَذَابِ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٧١﴾

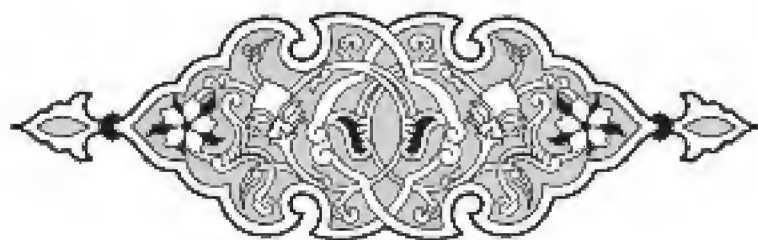
قِيلَ ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا
فَإِنَّ مَثْوًى الْمُشْكِكِينَ ﴿٧٢﴾

وَسِيقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ زُمَرًا
حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهَا وَهِيَ فُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ
لَهُمْ خَزَنَتُهَا سَلَامٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ
فَادْخُلُوا خَالِدِينَ ﴿٧٣﴾

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقَنَا وَعْدَهُ
وَأَوْثَقَنَا الْأَرْضَ نَسْبَوُا مِنَ الْجَنَّةِ
حَيْثُ نَشَاءُ فَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ ﴿٧٤﴾

75. Жана сен периштелерди Раббисине мактоо - тасбихтерди айтып, Ариштын айланасында турганын көрөсүн. (Ал Күнү) алардын (бардык пенделердин) арасында акыйкаттык менен өкүм кылынды жана «Ааламдардын Раббиси Аллахка мактоолор болсун» деп айтылды!

وَنَرَى الْمَلَائِكَةَ حَافِينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ
لِئَسْجُدَ لِمَوْلَاهُمْ وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ
وَقِيلَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٧٥﴾

40 «Гаафыр» сүрөсү¹

سُورَةُ الْغَافِرِ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Хаа. Мийм.
2. Бул) Китептин түшүүсү, Кудуреттүү, Илимдүү, Аллах (Таала) тарабынан болду!
3. (Ал) күнөөнү кечирүүчү, тообаны кабыл кылуучу, азабы катуу жана ихсан-пазилеттүү. Эч бир Кудай жок, жалгыз Өзү бар! Кайтып баруу - Өзүнө!
4. Аллахтын аяттарында каапыр болгондор гана талашышат.² (О, Мухаммад!) алардын шаарларды кезип жүрүшү сени азгырып койбосун!³
5. Алардан илгери Нухтун (каапыр) коому, алардан кийинки (каапыр) жамааттар дагы (пайгамбарларын) «жалганчы» дешкен. Ар бир эл өз пайгамбарын өлтүрүүгө ниеттенген жана жалгандары менен Акыйкатты жеңип алабыз деп талашып-тартышышкан. Анан Биз аларды (апаат-балээ менен) «кармап койдук».

حم

نَزَّلَ الْكِتَابَ مِنَ اللَّهِ الْقُرْآنَ الْعَلِيمَ ۝

غَافِرُ الذَّنْبِ وَقَابِلُ التَّوْبِ شَدِيدُ الْعِقَابِ ذِي الطَّوْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِلَهُ الْمَصْبُورِ ۝

مَا يَجْدِلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَا يَنْصُرُهُمْ فِيهِمْ فِي الْيَوْمِ ۝

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَالْأَحْزَابُ مِنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ بِرَسُولِهِمْ لِيَأْخُذُوهُ وَيَكْفُرُوا بِالْبَطْلِ لِيُذْخِرُوا بِهِ الْحَقُّ فَأَخَذْنَاهُمْ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ ۝

1 Маккада түшкөн. 85 аяттан турат. «Гаафырды» мааниси «Кечирүүчү». Бул сүрөнүн дагы бир аталышы «Момун».

2 Мусулмандар дароо моюн сунганга шашышат.

3 Шаарларды кезип жүрүү үчүн күч-кубат, бийлик жана байлык керек. Эгер каапырларда ушул нерселер болсо, мунун мааниси «Аллах аларды сүйбөйт экен» дегенди билдирбейт. Аллах аларды сүйбөйт. Болгону аларга мөөнөт берин жатат. Качан тообага келээр экен деп. Же болбосо, алар дагы да көбүрөөк күнөөгө батып, көбүрөөк азапка ылайык болуулары үчүн өмүр, байлык берүүдө. Алар откондогү каапырлардын кайгылуу тагдырынан сабак алуулары керек.

Менин жазалоом кандай
болгон!!!

6. Каапырларга Раббиндин Сөзү (азабы) ушинтип акыйкат (жаза) болгон. Чынында алар тозок элдеринен!
7. Аршты көтөргөн жана анын айланасында турган периштелер Раббисин мактап тасбих айтышат, Ага ыйман келтиришет жана ыймандуу пенделерге Аллаһтан кечирим сурап (мындай дуба кылышат): «О, Рабби! Ар бир нерсени ырайымың жана илимин менен камтып турасың! (Сага) тооба кылып, Сенин жолуна ээрчиген (момун) пенделериндин күнөөлөрүн кечире көр?! Аларды тозок азабынан сакта!»
8. О, Жараткан! Аларды жана алардын ата-бабаларынан, жубайларынан жана урпактарынан салих (таза) болгондорун Өзүң аларга убада кылган "Адн" бейишче киргиз! Чынында, Сен Кудуреттүү, Даанышмансың!
9. Аларды жамандыктардан сакта! Сен бүгүнкү (Кыямат) Күнү кимди жамандыктардан сактаган болсоң, ага ырайым кылыптырсың! Бул деген эң улук жеңиш!»
10. Чынында, каапыр адамдарга бийик добуш менен айтылат: «(Азыр) өзүңөрдү-өзүңөр жек көргөндөн, Аллаһтын жек көрүүсү улутураак! Бир кезде силерди ыйманга чакырылганда каапыр болдуңар!
11. (Каапырлар) айтышты: «О, Рабби! Сен бизди эки ирет өлтүрүп, эки

وَكَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّهُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ﴿٦﴾

الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ، وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿٧﴾

رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتٍ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدْتَهُمْ وَمَنْ صَلَحَ مِنْ ءَابَائِهِمْ وَزُرِّيَّاتِهِمْ وَرَبَّنَا إِنَّكَ أَعْلَمُ بِالْحَافِظِ ﴿٨﴾

وَفِيهِمُ الْمُسْتَقِيمَاتُ وَمَنْ تَبَى الْمُسْتَقِيمَاتُ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمْتَهُ، وَذَلِكَ هُوَ الْغَوْرُ الْعَظِيمُ ﴿٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يَسْأَلُونَ لِمَقْتُ اللَّهِ أَكْبَرُ مِنْ مَقْتِ كُرْأَنُفُسِكُمْ إِذْ تَدْعُونَ إِلَى الْإِيمَانِ فَتَكْفُرُونَ ﴿١٠﴾

قَالُوا رَبَّنَا آمَنَّا أَلَمْ نَكُنْ مِنَ الْفَاسِقِينَ

ирет тирилтин!¹ Биз күнөөбүздү мойнубузга алабыз! (Бул тозоктон) чыгууга жол барбы?!» («Жол жок» деп айтылат аларга)

12. «Мунун себеби, силерди Аллаһтын Өзүнө (эч нерсени шерик кошпой ибадат кылууга) чакырылганда каапыр болгонсуңар жана Ага шерик кошулса, (ошол жалган кудайга) ыйман келтиргенсеңер! (Бүгүн) өкүм эң Улук, эң Жогорку Аллаһка таандык!»

13. (Эй, инсандар!) Ал силерге Өзүнүн (кудуретинин) белгилерин көргөзүп, силер үчүн асмандан ырыскы түшүргөн Зат. (Муну) Аллаһка кайткан адамдар гана эскеришет.

14. Эми, силер эгер каапырлар жаман көрсө да, (бардык) дин-ибадатты Аллаһка калыс багыттаган абалда гана дуба (ибадат) кылгыла!

15. (Силердин Кудай) Бийик даражалуу жана (Улук) Арштын Кожоюну! Ал пенделеринин арасынан Өзү каалаган адамга жолугушуу Күндөн эскертүү үчүн, Өз буйругу менен вахий түшүрөт.

16. Ал Күнү алар (инсандар мүрзөлөрүнөн) көтөрүлүп чыгышат. Эч нерсе Аллаһтан жашыруун боло албайт. Ал Күнү мүлк (падышалык) кимдин колунда? Жалгыз Жеңүүчү Аллаһтын Колунда!

فَاَعْتَرَفْنَا بِذُنُوبِنَا فَهَلْ إِلَى خُرُوجٍ مِنْ سَبِيلٍ ﴿١١﴾

ذَٰلِكُمْ بِأَنَّهُ إِذَا دُعِيَ اللَّهُ وَحْدَهُ كَفَرْتُمْ فَأَنْ تُشْرَكَ بِهِ تَكْفُرُونَ ﴿١٢﴾ فَالْحُكْمُ لِلَّهِ الْعَلِيِّ الْكَبِيرِ ﴿١٣﴾

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ آيَاتِهِ وَيُنَزِّلُ لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ رِزْقًا وَمَا يَتَذَكَّرُ إِلَّا مَنْ يُنِيبُ ﴿١٤﴾

فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿١٥﴾

رَفِيعُ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ لِيُنْذِرَ يَوْمَ التَّلَاقِ ﴿١٦﴾

يَوْمَ هُمْ كَبِيرُونَ لَا تَخْفَى عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ لَبَسَ الْمَلِكُ الْيَوْمَ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ﴿١٧﴾

1 Пенде энинин курсагында жансыз бир тамчы суу эле. Анан Аллаһ ага жан берди. Өмүрү бүткөндө экинчи ирет өлдү жана Кыямат сурагы үчүн экинчи ирет тирилет.

17. Ал Күндө ар бир жан өзү жасаган ишине жараша гана жаза алат. Ал Күндө зулум жок. Чынында Аллаһ тез Эсептешүүчү.
18. (О, Мухаммад!) Сен аларды (ошол) жакын Күн менен коркут. Анда жүрөктөр алкымга тыгылып, (адамдар сөздөрүн) ичине жуткан абалда (болушат)! Заалымдарга эч бир боорукер, эч бир шапааты кабыл алынган актоочу болбойт!
19. (Аллаһ) көздөрдүн (арам нерсеге) жашыруун назар салышын да, жүрөктөр жашырган сырларды да билип турат.
20. Аллаһ акыйкат менен өкүм кылат. Ал эми, Аллаһтан башка, (мушриктер) дуба кылып жаткан «кудайлар» эч нерсени өкүм кыла алышпайт. Чынында Аллаһ Өзү гана (бардык нерселерди) Угуучу, Көрүүчү!
21. (Мушриктер) жер жүзүн кезип, саякат кылып көрүшпөйбү? Ошондо алар өздөрүнөн мурунку (мушрик) адамдардын акыбети эмне болгонун көрүшмөк. Алар булардан күч-кубаттуураак жана жер бетинде калтырган (маданий, аскерий) издери көбүрөөк болгон. Анан Аллаһ аларды (ширк) күнөөлөрү себептүү кыйратып салды. Аларга Аллаһ тарабынан эч кандай сактоочу болбоду!
22. Мунун себеби: аларга өз пайгамбарлары анык аят-далилдер менен келгенде, каапыр болушкан. Анан Аллаһ аларды кыйраткан.

الْيَوْمَ نُجْزِي كُلَّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ لَا ظُلْمَ الْيَوْمَ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٧﴾

وَأَنذِرْهُمْ يَوْمَ الْأَرْفَةِ إِذِ الْقُلُوبُ لَدَى الْحَنَاجِرِ كَظِيمٍ مَّا لِلظَّالِمِينَ مِنْ حَاسِبٍ وَلَا شَافِعٍ يُطَاعُ ﴿١٨﴾

يَعْلَمُ خَائِبَتَهُ الْآعِينُ وَمَا تَخْفَى الصُّدُورُ ﴿١٩﴾

وَاللَّهُ يَقْضِي بِالْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَقْضُونَ بِشَيْءٍ إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿٢٠﴾

﴿أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا هُمْ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَآثَارًا فِي الْأَرْضِ فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ ﴿٢١﴾﴾

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَاكْفَرُوا فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ إِنَّهُ قَوِيٌّ شَدِيدٌ

Чынында, Ал Кубаттуу жана азабы катуу!

23. Биз Мусаны Өз аяттарыбыз жана анык далил менен жибердик,
24. Фираунга, Хааманга, Каарунга¹ (жана алардын каапыр жердештерине). Алар болсо (Мусаны) «сыйкырчы», «жалганчы» дешти.
25. Муса аларга Биздин алдыбыздан Акыйкатты алып келгенде алар: «Муса менен бирге ыйман келтирген Иераил урпактарынын уул перзенттерин өлтүрүп, кыз перзенттерине жашоо бергиле!» дешкен. Каапырлардын айлакерлиги анык адашуучулукта.²
26. Фираун айтты: «Мага койгула, Мусаны өлтүрөйүн. Жана ал Раббисине жалбара берсин. Мен силердин диниңерди (Муса) өзгөртүп же болбосо жер бетинде бузукулук чыгарып жиберишинен коркуп жатамын».
27. Муса айтты: «Мен Өзүмдүн жана силердин Раббиңер Аллаһка жалбарып, эсеп (Кыямат) күнүнө ишенбеген ар бир текебер заалымдан коргоосун суранамын».

الْعَقَابِ ﴿٢٣﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ﴿٢٤﴾

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَقَارُونَ فَقَالُوا سَاحِرٌ كَذَّابٌ ﴿٢٥﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا اقْتُلُوا نِسَاءَ الَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ وَأَنسَوُوا نِسَاءَ هُمْ وَمَا كُنْتُمُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ﴿٢٦﴾

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِي أَقْتُلْ مُوسَىٰ وَلْيَدْعُ رَبَّهُ إِنِّي أَخَافُ أَن يُبَدِّلَ دِينَكُمْ أَوْ أَن يُظْهِرَ فِي الْأَرْضِ الْفَسَادَ ﴿٢٧﴾

وَقَالَ مُوسَىٰ إِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ مِنْ كُلِّ مُتَكَبِّرٍ لَا يُؤْمِنُ بَيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٢٨﴾

1 Хааман Фираундун вазири, Каарун ошол замандагы чиреген байлыгына чиренип, текеберленген каапыр болгон.

2 Тактап айтканда, алардын түзгөн айлакер эрежелери максатка жетпейт. Алар Исраил урпагынын эркек балдарын өлтүрө берсек, бир нече жылдарда өзүнөн өзү жоголуп кетет деп эреже түзүшкөн. Бирок Аллаһ алардын эрежелерине каршы эреже түзүп, бардыгын деңизге чоктүрүп жиберген. Бул окуялардын толук баяны өткөн сүрөлөрдө айтылды.

28. (Ошондо) Фираундун туугандарынан болгон (жана) ыйманын жашырып жүргөн бир момун киши¹ айтты: «(Эмне, силер) «Раббим-Аллаһ» дегени үчүн эле, бир адамды өлтүрүп саласыңарбы?! Ал силерге Раббинерден далил-баяндар алып келди го! Эгер ал жалганчы болсо, жалганы өз моюнуна! Эгер сөзү чын болуп калса, ал силерге убада кылган кээ бир азаптар башыңарга түшүп жүрбөсүн! Чынында, Аллаһ чектен чыккандарды, жалганчыларды Туура Жолго баштабайт!

29. О, коомум! Бүгүн бийлик силердин колуңарда. Жер бетинде жеңүүчү болуп турасыңар. Эгер Аллаһтын азабы келип калчу болсо, андан бизди ким куткара алат?!» Фираун айтты: «Мен силерге өзүмдүн пикиримден башка пикирди сунуш кылбаймын. Мен силерди Туура Жолго гана баштаймын.»

30. Ыйман келтирген киши айтты: «О, коомум! Мен силердин башыңарга уюшкан топтордун күнүндөй күн түшүп калуусуна коркомун!

31. Нух коомунун, Аад, Самуд жана алардан кийинки (каашыр) элдердин иши (сыяктуу иш башыңарга түшүп калышынан коркомун!) Аллаһ эч качан пенделерге зулумду каалабайт!

وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ إِيمَانَهُ أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْ وَإِنْ يَكُ صَادِقًا يُصِيبْكُمْ بَعْضُ الَّذِي يَعِدُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ ﴿٢٨﴾

يَقُومُ لَكُمْ الْمَلِكُ الْيَوْمَ ظَاهِرِينَ فِي الْأَرْضِ فَمَنْ يَضُرُّكَ مِنْ بَنِي اللَّهِ أَنْ جَاءَتْكَ قَالَ فِرْعَوْنُ مَا أُرِيكُمْ إِلَّا مَا أَرَى وَمَا أَهْدِيكُمْ إِلَّا سَبِيلَ الرَّشَادِ ﴿٢٩﴾

وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَقُومُ إِلَيَّ أَخَافُ عَلَيْكُمْ مِثْلَ يَوْمِ الْأَحْزَابِ ﴿٣٠﴾

مِثْلَ ذَابِ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظَلَمًا لِلْعِبَادِ ﴿٣١﴾

¹ Аалымдар «бул киши кыйла мансаптуу болуш керек. Анткени, коомдо даражасы төмөн адам ачыктап-ачык Мусаны актап сүйлөй алмак эмес»-дешет.

32. О, коомум! Мен кыйкырышуу
Күнүндө¹ силерге (азап
болушунан) коркомун!
33. Ошол күнү (азаптан) кетгендиктен
качасыңар. (Бирок) силерге Аллах
тарабынан эч бир жардамчы
болбойт. Аллах кимди адаштырып
койсо, аны Туура Жолго баштоочу
жок!
34. Силерге мындан мурун Юсуф
(пайгамбар) далил-баяндар алып
келгенде да, ал алып келген динден
такай шектенүүдө болгонсуңар.
(Ал эми) качан ал өлгөндө «Аллах
андан кийин эч качан пайгамбар
жибербейт»-дедиңер. Аллах
чектен чыккан, шекчил адамдарды
ушинтип адаштырат!
35. Өздөрүнө (Аллах тарабынан
эч кандай) далил келбесе деле,
Аллахтын аяттары жөнүндө
талашып-тартышкандар,
Аллахтын алдында жана ыймандуу
кишилердин алдында эң жек
көрүндү болгон адамдар! Аллах ар
бир текебер, зордукчул адамдын
жүрөгүнө ушинтип мөөр басат!»
36. Анда Фираун айтты: «О, Хааман!
Мага (бийик) мунара кургунуң!
Ажеп эмес мен жолдорго жетип
барсам!
37. Асмандардын жолдоруна! Анан
Мусанын кудайын (өз көзүм
менен) көрөйүн. Мен ойлойм, ал
(Муса) жалганчы болуш керек».
Ошентип, Фираунга (шайтан

وَيَقُولُ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكَ يَوْمَ التَّنَادِ ﴿٣٢﴾

يَوْمَ تُولَدُونَ مُدْبِرِينَ مِمَّا لَكُمْ مِنْ اللَّهِ مِنْ عَاصِرٍ
وَمَنْ يَضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٣﴾

وَلَقَدْ جَاءَكُمْ يُوسُفُ مِنْ قَبْلُ بِالْبَيِّنَاتِ
فَعَمَّازِلْتُمْ فِي شَكٍّ مِمَّا جَاءَكُمْ بِهِ
حَتَّى إِذَا هَلَكَ قُلْتُمْ لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ مِنْ
بَعْدِهِ رَسُولًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَنْ
هُوَ مُسْرِفٌ مُرْتَابٌ ﴿٣٤﴾

الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ
سُلْطَانٍ أَتَاهُمْ كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ
وَعِنْدَ الَّذِينَ ءَامَنُوا كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى
كُلِّ قَلْبٍ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ ﴿٣٥﴾

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَهْمُنُ إِنِّي لِي صَرْحًا أَعْلَى
أَتَبْلُغُ الْأَسْبَابَ ﴿٣٦﴾

أَسْبَابَ السَّمَوَاتِ فَأَطَّلِعُ إِلَى آلِهِ مُوسَى
وَإِنِّي لَا أَظُنُّهُ كَذِبًا وَكَذَلِكَ زُيِّنَ
لِفِرْعَوْنَ سُوءُ عَمَلِهِ وَصَدَّ عَنِ السَّبِيلِ

¹ Кызматтын сот-сурагы бүтүп, адамдар тозок менен Бейишке бөлүнгөндө тозоктогулар Бейиштегилерге суктанып, бир аз суудан кайрымдуулук коргозуп коюуларын суранып, кыйкырып кайрынышат

тарабынан) өз ишинин жамандыгы кооз көргөзүлдү жана (Туура) Жолдон тосуп коюлду. Фираундун (бул) амалкөйлүгү чынында пайда бербеди.

38. Ыйман келтирген адам айтты: «О, коомум! Мени ээрчигиле! Мен силерди (Мусанын дини менен) Туура Жолго баштайын!
39. О, коомум! Чынында бул дүйнө жашоосу (убактылуу гана) пайдалануу! Чыныгы (түбөлүк жашоочу) орун-бул Акырет!
40. Ким бир күнөө иш жасаса, ошол ишине жараша гана жаза алат. Ал эми, эркек же болбосо аялдардан кимиси ыймандуу болуп, бир сооптуу иш жасаса Бейишке кирет (жана) анда (ага) эсепсиз ырыскы берилет.
41. О, коомум! Эмне үчүн мен силерди (тозоктон) кутулууга чакырсам, мени тозокко чакырып жатасыңар?!»¹
42. Силер мени Аллахка каапыр болуп, өзүм (кудай экенин) билбеген нерселерди Ага шерик кылууга чакырып жатасыңар. А мен болсо силерди кудуреттүү, кечиримдүү Кудайга (Аллахка) чакырып жатамын.
43. Силер мени ага чакырып жаткан «кудайыңар» дүйнөдө да, Акыретте да чакырууга арзыбайт (дубаларды укпайт). Бардыгыбыз Аллахка гана кайтабыз. Жана

وَمَا كُنْزُكَ يَرْفَعُونَ إِلَّا فِي تُبَابٍ ﴿٣٨﴾

وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَنْقُورُ أَنْتُمْ يَنْقُورُونَ أَهْدِكُمَا سَبِيلَ الرَّشَادِ ﴿٣٩﴾

يَنْقُورُ إِنَّمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا مَتَّعُ وَإِنَّ الْآخِرَةَ هِيَ دَارُ الْقَرَارِ ﴿٤٠﴾

مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلَهَا وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أُولَٰئِكَ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٤١﴾

* وَيَنْقُورُ مَا لِي أَدْعُوكُم إِلَى النَّجَىٰ وَتَدْعُونَنِي إِلَى النَّارِ ﴿٤٢﴾

تَدْعُونَنِي لِأَكْفُرَ بِاللَّهِ وَأُشْرِكَ بِهِ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَأَنَا أَدْعُوكُم إِلَى الْغَيْرِزِ الْعَقِيدِ ﴿٤٣﴾

لَا جَرَمَ أَنَّمَا تَدْعُونَنِي إِلَيْهِ لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ فِي الدُّنْيَا وَلَا فِي الْآخِرَةِ وَأَنَا مَرَدَّدًا إِلَى اللَّهِ وَلَئِنَّ الْمُسْرِفِينَ هُمْ أَصْحَابُ

1 «Мусага ээрчисек - тозоктон кутулабыз, Фираунга ээрчисек тозокко тутулабыз» демекчи болууда.

النَّارِ ﴿١٧﴾

(Аллаһка дунимандык менен)
чектен чыккандар, дал ошолор
тозок элдери!

44. Мен силерге айткан (бул) сөздөрдү
тез аранын ичинде (Кыяматта)
эскерип калаарсыңар. Мен ишимди
Аллаһка тапшырамын. Чынында
Аллаһ пенделерди(и ар бир
кыймыл аракетин) көрүп туруучу!»
(Фираун аны өлтүртмөк болду).

فَسَدِّكُرُوتَ مَا أَقُولَ لَكُمْ وَأَفْوَضُ
أَمْرِي إِلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿١٨﴾

45. (Бирок), Аллаһ алардын айла –
амалдарынан аны сактап калды.
Ал эми, Фираун менен анын элин
коркунучтуу азап ороду¹.

فَوَقَّهَ اللَّهُ سَيِّئَاتٍ مَا كُفَرُوا وَخَافَ يُقَالُ
فِرْعَوْنٌ مُّوَدَّ الْعَذَابِ ﴿١٩﴾

46. Аларга (Фираун менен элине)
эртели-кеч тозок көргөзүлүп
турулат.² Ал эми, Кыямат
болгондо, (бир добуш): «Фираун
элин эң катуу азапка киргизгиле!»
(дейт.)

النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا
وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا آلَ
فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ ﴿٢٠﴾

47. Ошондо алар тозокто туруп
бири-бирине (күноо тагып) далил
айтышат. Алсыз (ээрчиген)
мушриктер текеберленген
(жетекчи) мушриктерге: «Биз
силерге ээрчиген элек. Эми (бүгүн)
силер бизден тозоктун бир үлүшүн
болсо да арылта аласыңарбы!»-
дешет.

وَإِذْ يَتَحَاجَّرُونَ فِي النَّارِ يَقُولُ
الضُّعْفَاءُ لِلَّذِينَ أَسْتَكْبَرُوا إِنَّا
كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَمَا كُنَّا مُقَاتِلِينَ
نَصِيبًا مِنَ النَّارِ ﴿٢١﴾

48. (Анда) жетекчи мушриктер
айтышат: «Бул жерде бардыгыбыз
(алсызбыз). Пенделердин арасында

قَالَ الَّذِينَ أَسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُلٌّ
فِيهَا إِنَّ اللَّهَ قَدْ حَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ ﴿٢٢﴾

1 Фираун Исрайил урпактарын бир түндүн ичинде Мисирден чыгарып кеткен Мусанын артынан куугун салып, бүт Мисир элин ээрчитип, Кызыл деңиз жээгинде аларды куул жетет. Аллаһ Муса менен анын элине деңизден он эки катар жол ачып аман-эсен өткөрүп, артынан Фираун эл-аскерин ээрчитип киргенде, деңиз кайра кошулуп, аларды коркунучтуу азап орон алат.

2 Аларга тозоктун көргөзүп турулуусу мүрзодо боло турган азап. Бул аят Барзах (кабыр) азабынын бар экенине далил болот.

Бир Аллаһтын Өзү гана өкүм кылат».

49. Анан тозоктогулар тозок кароолчусуна: «Раббиңерден сурагыла, бизден бир күн (болсо да) азапты жеңилдетсин?!» дешти.

50. (Тозок кароолчулары) айгышты: «Силерге пайгамбарыңар (ушул күндөрдү эскерткен) анык далилдар менен келбеди беле?!». «Жок, келген» (дешти тозоктогулар. Анда тозок периштелери): «Өзүңөр сурагыла! Бирок каанырлардын дуба-тилектери текке кетет!»-дешти.

51. Чынында Биз пайгамбаларыбызга жана ыймандуу пенделерге, дүйнө жашоосунда да, күбөлөр (даяр болуп) турган (Кыямат) күндө да анык жардам беребиз.

52. Ал Күндө заалым пенделерге шылтоолору пайда бербейт! Аларга наалат жана эң жаман орун (тозок) бар!

53. Биз Мусага Хидаят-Туура Жол бердик жана (ага түшүргөн) китепке Исрайил урпактарын мураскор кылып койдук.

54. (Ал Китеп) Туура Жолду жана акылдуу адамдар үчүн Зикир-эскертүүлөрдү (өз ичине камгыган.)

55. (О, Мухаммад! Мушриктерге) сабырдуу бол! Чынында, Аллаһтын убадасы-Акыйкат! Күнөөлөрүн үчүн Аллаһтан кечирим сурап, эртели-кеч Раббиңе мактоо жана тасбих айт!

وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ ادْعُوا رَبَّكُمْ يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِّنَ الْعَذَابِ ۖ ۝٤٩

قَالُوا أَلَمْ نَأْتِكُمْ رُسُلًا بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا بَلَىٰ قَالُوا فَاذْعَبُوا وَمَا ذَعَبُوا ۚ ۝٥٠

إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ ءَامَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهُدُ ۝٥١

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعَذَرَتُهُمْ وَلَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ۝٥٢

وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَى الْهُدَىٰ وَأَوْرَثْنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ الْكِتَابَ ۝٥٣

هُدًى وَذِكْرًا لِأُولَى الْأَلْبَابِ ۝٥٤

فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَاسْتَغْفِرْ لِذُنُوبِكَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعِشِيِّ وَالْإِبْكَرِ ۝٥٥

56. Аллаһтын аяттары жөнүндө, өздөрүнө (эч кандай илахий) далил келбесе да, талашып-тартыша турган кишилердин жүрөгүндө текберленүүдөн башка эч нерсе жок.¹ Алар ага (чыныдыкка) жете албайт. Эми сен Аллаһтан коргоо тиле. Ал – Угуучу, Көрүүчү!

57. Аныгында, асмандар менен жерди жаратуу инсаниятты жаратуудан чоң нерсе. Бирок, көпчүлүк адамдар (муну) билбей жатышат.

58. Жана (эч качан) сокур менен көздүү адам жана ыйман келтирип, салих амал кылгандар менен күнөөкөр (адамдар) тең боло албайт. (Адамдар Аллаһты) ото сейрек эскеришет.

59. Чынында саат (Кыямат) анык келүүчү. Анда эч күмөн жок. Бирок, көп адамдар ыйман келтирбей жатышат.

60. Силердин Раббинер: «Мага дуба кылгыла силерге жооп беремин (кабыл аламын)» деди. Мага ибадат кылуудан текеберленген адамдар тез арада көр болгон абалда тозокко киришет.

61. Аллаһ силерге эс алып, тынчтанууна үчүн түндү, (ал эми тиричилик үчүн) жарык күндүздү жаратып берди. Аллаһ аныгында, адамдарга абдан пазилеттүү! Бирок

إِنَّ الَّذِينَ يُحَدِّثُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ
يَغْتَابِرُ سُوطَانِ أَتَاهُمَانِ فِي صُدُورِهِمْ
إِلَّا كَبُرَ مَا هُمْ بِلَاغِهِمْ فَاسْتَعِذْ
بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿٥٦﴾

لَخَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرُ مِنْ
خَلْقِ النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا
يَعْلَمُونَ ﴿٥٧﴾

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ وَالَّذِينَ
آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَلَا الْمُسِيءُ
فَلْيَلَا مَا تَدْعُونَ ﴿٥٨﴾

إِنَّ السَّاعَةَ لَأَيُّهَا لَارْتَبَ فِيهَا وَلَكِنْ
أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥٩﴾

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ
إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي
سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ ﴿٦٠﴾

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِتَسْكُنُوا
فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ
عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا

1 Же колунда илахий китептен далили жок, же ишим- билими жок. Ушул караңгы абалында Аллаһ жөнүндө талашып, Ага ылайык келбеген сыпаттарды берет. Бул текебер адамдар чындап бир чындыктын түбүнө жетүүнү максат кылышпайт. Көздөгөнү бирөө гана: Аллаһтын Динине бут тосуу.

يَشْكُرُونَ ﴿٥١﴾

көпчүлүк адамдар шүтүр кылбай жатышат.

62. Ушул Аллах – силердин Раббинер! Ал бардык нерселердин (жалгыз) Жаратуучусу! Эч бир кудай жок, жалгыз Өзү гана бар! Дагы кайда бара жатасыңар?!

ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ ۚ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۚ فَاَنۡتَ تَوَفَّقُوتَ ﴿٥٢﴾

63. Аллаһтын аяттарын тааныбай койгон адамдар ушинтип бурулуп кете беришет.

كَذَٰلِكَ يُؤَفِّكُ الَّذِينَ كَانُوا يَفَاقِتُونَ ﴿٥٣﴾

64. Аллах силерге жерди үй, асманды там кылып берди. Жана силерге шекил-сүрөт берип, эң мыкты келбеттүү кылып жаратты. Жана силерге (ар түрдүү) таза-пакиза ырыскыларды берди. Ушул Аллах силердин Раббинер! Ааламдардын Раббиси Аллах Улук-Берекеттүү!

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ قَرَارًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَصَوَّرَكُمۡ فَأَحْسَنَ صُورَكُمۡ وَرَزَقَكُمۡ مِنَ الطَّيِّبَاتِ ۚ ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ فَتَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٥٤﴾

65. Ал (түбөлүк) Тирүү! Эч бир кудай жок, Бир Өзү гана бар! Демек. Дин ибадатты Бир Өзүнө арнап, Бир Өзүнө дуба кылгыла! Ааламдардын Раббиси Аллахка мактоо(лор) болсун!

هُوَ الْحَيُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ۚ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٥٥﴾

66. (О, Пайгамбар,) айткын: «Мага Раббим тарабынан анык баяндар (Кураан аяттары) келгенде, мен Аллахдан башка силер дуба кылып жаткан «кудайларга» ибадат кылуудан кайтарылдым жана ааламдардын Раббиси үчүн гана (жүрөгүм, бүт дене мүчөлөрүм менен) моюн сунууга буйрулдым.

﴿قُلْ إِنِّي نُهَيْتُ أَنْ أُعْبَدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَمَّا جَاءَنِيَ الْبَيِّنَاتُ مِنْ رَبِّي وَأُمِرْتُ أَنْ أُسْلِمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ ﴿٥٦﴾

67. Аллах силерди (обогу) топурактан, андан соң бир тамчы бел суудан, андан соң коюу кандан жаратты. Андан кийин бөбөк абалыңарда (жарык дүйнөгө) чыгарды. Андан

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن تُرَابٍ ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشَدَّ كُمۡ ثُمَّ لِتَكُونُوا شُيُوخًا أَوْ يُسَوِّدَ مِن

кийин күч-кубатка толгон жашка жетишинер үчүн, жана андан соң картайган (чал-кемпир) болуп калышыңар үчүн (муундан муунга өткөрдү.) Силерден кээ бирөөңөр (карылыктап) мурун өтүп кетишет. (Дагы бирөөңөр болсо) белгиленген мөөнөткө (картайып, анан өлүм табууга) жетишинер үчүн (узун өмүр сүрөт). Кана эми акылыңарды иштетсеңер!

68. Ал тирилтет жана өлтүрөт. Эгер бир (чоң же кичине) ишти өкүм кылчу болсо, ага (карата) «бол!» деп айтат. Анан ал болуп калат!
69. Аллаһтын аяттары жөнүндө (далилсиз эле) талашып жаткан адамга карабайсыңбы! Каякка бурулуп баратышат?!
70. Алар - Китепти (Кураанды) жана Биз пайгамбарларыбызга жиберген динди «жалган» деген адамдар! Жакында билип алышат!
71. Ошол Күнү алардын моюнунда сүйрөлө турган кишендер жана чынжырлар болот,
72. (тозоктогу) кайнак суу тарапка! Кийин (шайтандары менен кошо таңылып) тозокто куйкаланат!
73. Кийин аларга айтылат: «Шерик кылган «кудайыңар» кайда,
74. Аллаһтан башка? «Бизден жоголуп калды го! Жок, биз мурун аларга эч дуба (ибадат) кылган эмеспиз!» - дешет. Аллаһ каапырларды ушинтип адаштырат.
75. «Бул жер бетинде акыйкатсыздык (жалган дүйнө азгырыктары)

يَتَوَفَّى مِنْ قَبْلُ وَيَسْتَلْعِفُوا أَجَلًا مُّسَمًّى
وَأَعْلَمُكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٦٨﴾

هُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ فَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا
يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٦٩﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ
أَنَّهُ بَصَرٌ مَّرْئِيٌّ ﴿٧٠﴾

الَّذِينَ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ وَأَنَّا آتَيْنَاهُمْ
رُسُلًا فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٧١﴾

إِذَا الْأَعْلَالُ فِي أَغْشَقِهَا وَالسَّلَاسِلُ
يُسْحَبُونَ ﴿٧٢﴾

فِي الْحَمِيمِ ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ ﴿٧٣﴾

ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ أَنْتُمْ مَا كُنْتُمْ تُشْرِكُونَ ﴿٧٤﴾

مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا بَلْ لَمْ نَكُن
نَدْعُوا مِنْ قَبْلُ شَيْئًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ
الْكَاذِبِينَ ﴿٧٥﴾

ذَلِكَ بِمَا كُنْتُمْ تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ

менен корстон болгонуңардын
жана текеберчилигинердин
(жазасы)!

76. (Эми) анда түбөлүк кала турган
тозок эшиктеринен киргиле!
Текебер адамдардын орду кандай
жаман!»

77. (О, Мухаммад,) сабыр кыл.
Аллахтын убадасы – Акыйкат!
Аларга убада кылган азаптан
кээ бирөөлөрүн сага көргөзөбүз,
же болбосо, (аларга азап жибере
электе) жаныңды алабыз. (Анда
алардын азап тартканын Акыретте
көрөсүң. Анткени бардыгы)
Өзүбүзгө гана кайтарылышат.

78. Биз сага чейин (көп)
пайгамбарларды жибердик.
Алардын арасынан сага (Кураанда)
баяндап бергенибиз да бар, баян
кылып бербегенибиз да бар. Эч
бир пайгамбар Аллахтын уруксаты
болмоюнча эч кандай моожиза
келтире албайт!¹ Ал эми, качан
Аллахтын буйругу келгенде,
акыйкат менен өкүм кылынат.
Ошол жерде жалганчылар зыянга
учурашат!

79. Аллах силерге (ар түрдүү)
айбандарды жаратып (моюн
сундуруп) берди. Алардын
арасынан минишиңер үчүн
(жаратканы бар). Алардын
арасынан (этин) жешиңер үчүн
(жараткандары бар.)

الْحَقُّ وَمَا كُنْتُمْ تَمُرُّونَ ﴿٧٥﴾

أَدْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَبِمَا فِئْتَسْ
مَنْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٧٦﴾

فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَإِمَّا نُرَبِّكَ
بَعْضَ الَّذِي نَعِدُكُمْ أَوْ سَوِّفُكُنَا فِي أَمْنٍ
يَرْجِعُونَ ﴿٧٧﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ مِنْهُمْ مَنْ
قَصَصْنَا عَلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَنْ لَمْ نَقْصُصْ
عَلَيْكَ وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِقَائِلَةٍ
إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ فَإِذَا جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ فَخِصَىٰ بِالْحَقِّ
وَحْشِيرُهُنَّ إِلَيْكَ الْمُنْبِطِلُونَ ﴿٧٨﴾

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَنْعَامَ
لِتَرْكَبُوا مِنْهَا وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٧٩﴾

1 Мушриктер Мухаммад салгалдоху алайхи ва салламга «эгер Пайгамбарлыгын чын болсо, бизге үрөй учураган нерселерди моожиза кылып көргөзчү?! Же болбосо, биздин бапыбызга азап келтирчи?!»- деп капа кылынканда, анын коңулүн которүү үчүн ушул аяттар түшүрүлгөн.

80. Ал айбандарда силер үчүн (көп) пайдалар бар. Жана аларга минип көңүлүңөрдөгү максат-муктаждыгыңарга жетишиңер үчүн алардын үстүнө жана кемелердин үстүнө (Аллахтын пазиляти менен) мингизип коюлдуңар.
81. Аллах силерге (кудуретинин) белгилерин көргөзүүдө. Аллахтын кайсы аят-белгисин жокко чыгара алсыңар?!
82. (Мушриктер) жер жүзүн кезип саякат кылыпайбы. Ошондо өздөрүнөн мурунку (каапыр) элдердин акыбети кандай болгонун көрүп алышмак. Алар булардан күч-кубаттуурак, жана жер бетинде калтырган (тарыхий-маданий) издери көбүрөөк эле! Бирок, жасаган өнөрлөрү аларга (Аллахтын азабы келгенде) пайда бере албады!
83. Аларга пайгамбарлары далил-баяндар менен келгенде, өздөрүндөгү илим менен текеберлене сүйүнүшкөн (жана Бейиш-тозок жөнүндөгү кабарларды мыскылдашкан.) Анан аларды мыскылдаган нерселери (тозок оту) ороп алды.¹
84. Ал эми, качан Биздин азапты (өз көздөрү менен) көргөндө гана «Аллахтын жалгыз Өзүнө ыйман келтирдик! Аллахка шерик кошкон

وَأَكْمَرُ فِيهَا مَنَافِعُ وَاسْتَبْلُغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً
فِي صُدُورِكُمْ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ
تَحْمَلُونَ ﴿٨٠﴾

وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَأَيُّ آيَاتِ اللَّهِ
تُنْكِرُونَ ﴿٨١﴾

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ
كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ كَانُوا
أَكْثَرُ مِنهُمْ وَأَشَدُّ قُوَّةً وَآثَارًا فِي الْأَرْضِ
فَمَا أَغْنَى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٢﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولُهُمْ بِالنَّبِيِّاتِ فَرِحُوا بِمَا
عِنْدَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ وَخَافَ بِهِمْ مَا كَانُوا يَدْعُونَ
يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٨٣﴾

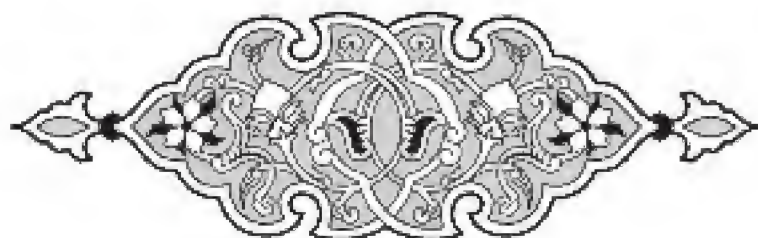
فَلَمَّا نَالُوا بَاسًا قَالُوا إِنَّا بِإِلَهِ اللَّهِ وَحْدَهُ
وَكُنَّا قَوْمًا كُفَّاءً مِّنْ قَبْلِهِ مُشْرِكِينَ ﴿٨٤﴾

1 Тафсирчи уламалар Кураанды кабыл албай коюуга себеп болгон жана каапырлар аны менен текберлене сүйүнгөн илимди Философия илими болушу ыктымал дешет. Чынында көпчүлүк учурда таза Кураан акидасын кабыл алууга, көпчүлүк учурда философтор менен ар кандай философиялар тоскоол болот.

«кудайларыбыздан» кайттык!» деп
(кокуйлап) калышты.

85. Бирок, Биздин азабыбызды көрүп
калгандагы ыймандары аларга
пайда бербеди! (Бул) (байыркы)
пенделеринин арасында өткөн
Аллахтын (сыналган) Жолу.
Каапырлар ошондо (азап келгенде)
өлүмгө жолугушту!

فَلَمْ يَكُنْ لَكُمْ بِنْفَعُهُمْ إِسْمُهُمْ لَمَّا رَأَوُنَا آسَةً
سُئِلَتْ آلَهُ آلَتْهُيْ فَدَخَلَتْ فِي عِبَادِهِمْ وَخَيْرَ
هَذَا إِلَهُ الْكَافِرُونَ ﴿٨٥﴾

41 «Фуссилат» сүрөсү¹

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

1. Хаа. Мийм.
2. (Бул) Ырайымдуу, Мээримдүү тарабынан түшүрүлгөн, (жана)
3. (маанисин) билген адамдар үчүн аяттары арабча Кураан калыбында толук баяндалган (Китеп)
4. (Бейиштен) куш кабар айтуучу, (тозоктон) кайгылуу кабар айтуучу (китеп). Бирок алардан (Курайш мушриктеринен) көпчүлүгү жүз үйрүн кетишти. Эми алар угушпайт.
5. Жана: «Силер бизди чакырып жаткан нерсе үчүн жүрөгүбүздө парда, кулагыбызда дүлөйлүк жана сен менен биздин арабызда тосмо бар! Сен (өз диниңде) ибадат кыл, биз дагы (өз динибизде) ибадат кылабыз» дешти.
6. Айткын: «Мен деле силер сыяктуу адаммын. (Болгон айырмабыз:) мага (Раббимден) вахий келет. Силердин кудайыңар жалгыз Кудай. Анын Өзүнө (ибадат кылуу менен) түз болгула! Жана Андан күнөөңөрдү кечиришин сурагыла! Мушриктерге өлүм болсун!»
7. Алар Акыретке ишенбеген жана (ошол себептүү) зекетти да бербеген адамдар.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حَمْدٌ

نَزِيلٌ مِنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

كِتَابٌ مُفَصَّلٌ ۚ إِلَيْهِ تُرْجَعُ أَعْيُنُ الْقَوْمِ

يَعْلَمُونَ ٢

بَشِيرًا وَنَذِيرًا فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لَا

يَسْمَعُونَ ٣

وَقَالُوا أَفَلَوْسًا فِي أَخْبَارِهِمْ أَمْ نَدْعُونَ إِلًا بِإِلهِهِ فِي

ءَادَاتِنَا وَقَدْ رُؤِيَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ حِجَابٌ فَأَعْمَلْ

إِنَّا عَمِلُونَ ٤

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا

إِلَهُكُمْ إِلَهُ وَاحِدٌ فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ

وَاسْتَغْفِرُوا ۖ وَوَيْلٌ لِلْمُصْرِكِينَ ٥

الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ

كَافِرُونَ ٦

¹ Бул сүрө Маккада түшкөн. 54 аяттан турат. Бул сүрөдө Кураан жөнүндө толугураак сөз болгону үчүн «Фуссилат» (толук баяндаган) деп аталат.

8. Чынында, (Акыретке) ыйман келтирип, салых амалдарды жасаган кишилер үчүн түгөнгүс сыйлыктар бар!»
9. Айткын: «Силер жерди эки күндүн ичинде жараткан Аллаһка каапыр болосуңарбы?! Ага теңдеш-шериктерди кошосуңарбы?! Ал – ааламдардын (жалгыз) Жаратуучусу!»
10. Жана Ал жер үстүнө тоолорду жаратты, төрт күндүн ичинде жердеги ырыскы-жемиштерди толук өлчөп-ченеп, берекелүү кылып койду. (Бул) сурагандар үчүн.
11. Кийин (жаратуу үчүн) асман(дар)ды максат кылды¹. Ал (асман) түтүн (болчу). Анан ага жана жерге: «Моюн сунсаңар да сунбасаңар да Мага (менин буйругума) келгиле!»-дегенде, алар: «Моюн сунган абалда келдик»-дешти.
12. Анан (дагы) эки күндүн ичинде жети асманды(н жаралышын) бүтүрдү жана ар бир асманга өз ишин вахий (дайын) кылды. Жана Дүйнө Асманын чырактар менен кооздодук. (Жана ал жылдыздарды жин-шайтандардан) коргоочу (кылдык). Бул (жаратылыштар) Илимдүү, Кудуреттүү Аллаһтын тагдыры.
13. Эгер (мушриктер дагы эле) жүз үйрүсө, айткын: «Мен силерди Аад жана Самуддун азабы сыяктуу азаптан эскерттим!»

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ٥

﴿قُلْ أَنتُمْ لَكُمْ شُكْرُكُمْ بِالَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ وَتَتَعَلَّوْنَ لَهُ الْإِنْدَاءَ ذَلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ ٥﴾

وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسٍ مِنْ فَوْقِهَا وَبَرَكَ فِيهَا وَقَدَّرَ فِيهَا أَنْهَارًا فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ سَوَاءً لِمَا يَلْبَسُونَ ٥

ثُمَّ أَسْرَجَ فِيهَا السَّمَاءَ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا وَالْأَرْضِ أُنْتِ طَارِعَاتُوكَرِهَاتُالْقَا أُنْتِ طَارِعِينَ ٥

فَقَضَاهُنَّ سَبْعَ سَمَوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ وَأُخْرَى فِي كُلِّ سَمَاءٍ أَمْرًا وَرَبَّنَا السَّمَاءَ الدُّنْيَا مَعْصِيحٌ وَحِفْظٌ ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ٥

فَإِنْ أَشْرَوْا فَقُلْ أُنذَرْتُكُمْ صَنِيعَةَ مِثْلِ صَنِيعَةِ عَادٍ وَثَمُودَ ٥

14. Бир кезде аларга пайгамбарлар биринин артынан бири келип: «Аллаһтан башкага ибадат кылбагыла!» (дегенде) «Эгер Раббибиз кааласа, периштелерди (пайгамбар кылып) түшүрмөк. Албетте, биз силер алып келген Динге ишенбейбиз. (Анткени, адамдан пайгамбар чыгышы мүмкүн эмес)» дешти.
15. Ал эми, Аад (уруусу) болсо, акыйкатсыздык (зордук-зомбулук) менен жер жүзүндө текеберленип: «Бизден күч кубаттуу эч ким жок!» дешти. Алар өздөрүн жараткан Аллаһ алардан күчтүүраак экенин билишпеди бекен?! Алар (ошентип) аяттарыбызды четке кагып коюшту.
16. Кийин Биз аларга дүйнө жашоосунда кордук азабын таттыруу үчүн бактысыз күндөрдө катуу добул шамалды жибердик! Акырет азабы андан да кордоочураак! (Ал Күнү) аларга эч жардам берилбейт!
17. Ал эми Самуд (элдерине) Биз (Салих пайгамбар аркылуу) Хидаят берсек, Хидаят-Туура Жолдон сокурлукту абзел көрүштү. Анан аларды жасаган күнөө иштери себептүү кордук азабынын чагылганы урду!
18. Биз ыйман келтирип, такыба болгон кишилерди куткарып калдык.
19. Ал эми, Аллаһтын душмандары тозок тарапка чогултулуп, тизип коюлган күнү,

إِذْ جَاءَهُمُ الرُّسُلُ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا يَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ قَالُوا لَوْ شَاءَ رَبُّنَا لَأَنْزَلَ مَلَائِكَةً فَأَنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿١٤﴾

فَأَمَّا عَادٌ فَأَسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ بِعَيْرِ الْحَقِّ وَقَالُوا مَنْ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿١٥﴾

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي أَيَّامٍ مَحْصَاتٍ لِيَذِيقَهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشَرُّ وَأَحْزَنُ وَهُمْ لَا يُصْخَرُونَ ﴿١٦﴾

وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ فَاسْتَحَبُّوا الْعَمَى عَلَى الْهُدَى فَأَخَذَتْهُمْ صَاعِقَةُ الْعَذَابِ الْهُونِ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٧﴾

وَجَحَّشْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَسْتَقِيمُونَ ﴿١٨﴾

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ نَفْثًا إِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿١٩﴾

20. Тозокко (жакын) келишкенде («Биз күнөө кылган эмеспиз!» деп тана башташат. Ошондо) алардын зыянына коздорү, кулактары жана терилери, жасаган (күнөө) иштерине күбөгө өтүшөт.
21. Анда алар терилерине: «Эмне үчүн биздин зыяныбызга күбөлүк бердиңер?»-дешет. (Терилери жана башка дене мүчөлөрү) айтат: «Ар кандай нерсени сүйлөгө алган Аллаһ бизди да сүйлөттү. Ал силерди биринчи ирет (жоктон бар кылып) жараткан. Жапа Анын Өзүнө кайтарыласыңар».
22. Силер (эй, күнөөкөр адамдар!) Өзүңөрдүн зыяныңарга кулагыңар, көзүңөр, териңер күбөлүк беришинен (дүйнөдө) жашынбайт элечер. (Анткени), жасаган ишинерден көпчүлүгүн Аллаһ билбей калат деп ойлогонсуңар.
23. Раббинерге күмөн санаган ушул ката пикириңер силерди өлүмгө алып келди. Эми зыян тартуучулардан болуп калдыңар.
24. Эгер (азапка) чыдай алса, тозок-алардын жайы. Эгер (Дүйнөгө) кайтарууну сурапса кайтарылуучу болушпайт.
25. Биз аларга (Кураанды четке каккандан кийин жин-шайтандардан) «досторду» даярдап койгон элек. Анан алар (шайтандар) буларга алды-артындагы күнөөлөрдү кооздоп көргөзгөн. (Натыйжада) өздөрүнөн мурда өткөн (каапыр) инсандар жана жиндердин катарында

حَتَّىٰ إِذَا مَا جَاءَهُمْ شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ
وَأَبْصَرُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ بِمَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿٢٠﴾

وَقَالُوا الْجُلُودُ هِيَ شَهِدَتْ عَلَيْنَا قَالُوا
أَنطَقَنَا اللَّهُ الَّذِي أَنطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ
خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢١﴾

وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَعِزُّونَ أَنَّ يُشْهَدَ عَلَيْكُمْ
سَمْعُكُمْ وَلَا أَبْصَرُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ وَلَكِنْ
ظَنَنْتُمْ أَنَّ اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِّمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢٢﴾

وَذَلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِي ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ
أَرَدْتُمْ أَنَّا نَحْبِسَكُمْ مِنَ الْخَيْرِ ﴿٢٣﴾

فَإِنْ يَصِيرُوا أَتَاكُمْ نُمُوتُ أَهْمُ كَانَ يَسْتَعِزُّوْا
فَمَا لَهُمْ مِنَ الْمُعَذِّبِينَ ﴿٢٤﴾

﴿ وَفَقَضْنَا لَهُمْ فُرْشَاتَ فَرَسَاتِهِمْ فَأَتُوا لَهُمْ مَائِينَ
أَيَّدِيهِمْ وَمَا خَلَفَهُمْ وَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ
فِي أَمْرِ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجَحِيمِ
وَالْإِنْسِ إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ ﴿٢٥﴾

алардын башына да сөз (азап) келиши акыйкат болуп калды. Чынында, алар зыян тартуучу болушту.

26. Каапыр адамдар (бири-бирине): «Кураанды укпагыла! (Эгер капыстан угуп калсаңар) аны жеңип, жогору келишиңер үчүн маанисиз сөздөрдү сүйлөп таштагыла!»- дешти.

27. Биз каапырларга сөзсүз катуу азап таттырабыз Жана өздөрү жасаган (жаман) иштен да жаманыраак жаза менен жазалайбыз!

28. Мынакей, Аллах душмандарынын жазасы – тозок! Биздин аягтарыбызды (мыскылдап) четке каккандарынын жазасына алар үчүн тозокто түбөлүк орундар бар!

29. (Каапыр жолбашчыларды ээрчип) каапыр болгон адамдар (тозокто туруп): «О, Рабби! Бизге азгырган адамдарды жана жиндерди көргөз! Биз аларды кордолгондордон болушу үчүн тамандарыбыз менен эзип-жанчып таптайлы!» дешти.

30. «Раббим-Аллаһ» деп, андан соң (дип-ибадаттарында) түз болгон адамдарга периштелер түшүп келип: «(Келечектен) коркпогула, (өткөн ишке) окүнбөгүлө! Өзүңөргө убада берилген Бейиш менен сүйүнгүлө!

31. Биз дүйнө жашоосунда да, Акыретте да силердин жакын досунар болобуз. Силер үчүн Бейиште көңүлүңөр каалаган нерселер бар! Силер үчүн ал жерде тилеген бардык нерсе бар!

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَذِهِ الْفِتْرَةِ إِنَّا وَالْعَوَاقِبُ لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾

فَلْيَذِيقُوا الَّذِينَ كَفَرُوا عَذَابًا شَدِيدًا وَلَتَجْزِيَنَّهُمْ أَشْرَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٧﴾

ذَٰلِكَ جَزَاءُ الْعَدُوِّ الَّذِي آتَاكُمْ لَهُمْ فِيهَا مَا كُنْتُمْ حَرَاءَ جَزَاءَ إِيْمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿٢٨﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبَّنَا أَرَبْنَا الَّذِينَ أَضَلَّانَا مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ فَجَعَلْنَاهُمْ نُحْتِ أَقْدَامَتِ الْكُونِ مِنَ الْأَسْفَلِينَ ﴿٢٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَفْتَمُوا تَنْزِيلَ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ الْأَنْفِقُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٣٠﴾

نَحْنُ أَوْلَىٰ بِكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَلَنَكْفُرَنَّ عَنْهَا مَا نَشَاءُ أَنْفُسُكُمْ وَلَنَكْفُرَنَّ بِهَا مَا نَشَاءُ ﴿٣١﴾

32. Ырайымдуу, Кечиримдүү (Аллаһ) тарабынан зыяпат иретинде!» (дешет).

33. Салих (сооп) иштерди (ыклас менен) жасаган, Аллаһка (эч нерсени шерик-ортомчу кошпой) дуба кылган жана: «Мен (чыныгы) мусулмандардан боломун!»-деген адамдан мыктыраак сүйлөгөн ким бар?

34. Жакшылык менен жамандык эч качан тең болбойт! (Сага орой тийгендерге) сылык мамиле менен жооп бер. Ошондо сени менен анын араңарда душманчылык бар киши боорукер дос сыяктуу болуп калат.

35. Муну өтө сабырдуу адамдар гана жасай алат. Бул (адептүүлүктөн) чоң үлүш алган адамдын гана колунан келет.¹

36. Эгер сени шайтандын бир азгырыгы азгырса Аллаһтан коргоо тиле!² Чынында Ал - Угуучу, Билүүчү!

37. Күн, Ай, күндүз жана түн Аллаһтын (кудуретинин) белгилеринен. Күнгө да, айга да сажда кылбагыла! Аларды жараткан Аллаһка сажда кылгыла, эгер Анын Өзүнө ибадат кылчу болсоңор!

تَزْلَا مِنْ عَقُورٍ رَاجِعٍ ﴿٣٢﴾

وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٣٣﴾

وَلَا تَسْتَوِ الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ ﴿٣٤﴾

وَمَا يُلْقِيهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَمَا يُلْقِيهَا إِلَّا ذُو حِظٍّ عَظِيمٍ ﴿٣٥﴾

وَمَا يَنْزِعُ عَنْكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْعٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٦﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿٣٧﴾

1 Бул аятта Аллаһ Өз Пайгамбарына жана жалпы мусулман калкына инсандан болгон душмандарга кандай мамиле кылууну үйрөттү. Кийинки аяттарда жин-шайтаңдан болгон душманга кандай мамиле жасоону үйрөтөт.

2 Бул коргонуу «Ауузу биллахи минаш-шайтоонир-ражиим» деген дубаны окуу менен болот. Мааниси: «Аллаһтын ырайымынан куулган шайтандын жамандыгынан Аллаһтан коргоо тилеймин» дегенди билдирет.

38. Эгер (Аллаһка ибадат кылуудан) текеберленишсе, (билип коюшсун: Аллаһ алардын ибадатына муктаж эмес!) Раббиндин алдындагы (сан-санаксыз) периштелер, күнү-түнү (тынбай) жана чарчап-чаалыкпай Ага тасбих айтышат.

39. Аллаһтын (кудуретинин) белгилеринен дагы бири, сен жерди куп-кургак (өлүк сыяктуу кунарсыз) абалда көрөсүң. Анан Биз ага (асмандан) суу түшүрсөк козголуп, көөл чыгат (жана ар түрдүү өсүмдүктөрдү өндүрө баштайт). Жерди (ушинтип) тирилткен Кудай өлүктөрдү да тирилте алат. Ал ар кандай нерсеге Кудуреттүү!

40. Биздин аяттарыбызга мулхид¹ болгон адамдар Бизден жанына алышпайт! (Мулхид болуп) тозокко ташталган адам жакшыбы же Кыяматта аман-эсен келе турган адамбы? (Эй, мушриктер, бардыгын угуп-билип алдыңар. Эми) каалаган ишиңерди жасай бергиле! Чынында, Ал силердин (бардык) ишиңерди Көрүүчү.

41. Өздөрүнө келген убакытта Зикирге (Кураанга) каапыр болгон адамдар (кагуу азапка дуушар болушат) Чынында, ал Ыйык Китеп. (Анткени),

42. Анын алдынан да, артынан да жалган жолой албайт. Ал (Кураан) Даанышман,

فَإِنْ أَشْكَبُوا فَأَلْذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ
يُسَبِّحُونَ اللَّهَ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا
يَسْتَكْبُونَ ﴿٣٨﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَرَى الْأَرْضَ خَاشِعَةً فَإِذَا
أَنزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْزَلَتْ وَرَبَّتْ إِنَّ اللَّهَ
أَحْيَاهَا الْمُنْحَى الْمَوْتِ إِنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي آيَاتِنَا لَا يَخْفَوْنَ
عَلَيْهَا أَفَمَنْ يُلْقَى فِي النَّارِ خَيْرٌ أَمْ مَنْ يَأْتِي
ءَامِنًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ اعْمَلُوا مَا تَشَاءُوا إِنَّا
نَعْمَلُونَ بِصِيرٍ ﴿٤٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ وَإِنَّهُ
لَكِتَابٌ عَزِيزٌ ﴿٤١﴾

لَا يَأْتِيهِ الْبُطْلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ
تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ ﴿٤٢﴾

1 «Мулхид» деген сөздүн эки мааниси бар: 1) Аллаһтын аяттарына ишенбей, аны четке кагуу. 2) Аллаһтын аяттарын өзгөртүү, же болбосо, кимдир бирөөлөрдүн талабы менен маанисин бурмалап түшүндүрүү.

Макталган (Аллаһ) тарабынан түшүрүлгөн.¹

43. Сага мурунку пайгамбарларга айтылган сөздөрдөн ашыкча сөз айтылган жок.² Чынында, Сенин Раббин (тооба кылгандарды) Кечиримдүү жана (каапырларды) Азаптоочу!

44. Эгер Биз аны арабча эмес Кураан кылганыбызда (араб мушриктери): «Анын аяттары түшүнүктүү болсо болмок! Арабча эмес бекен?!» (Мухаммад өзү) араб эмес беле?!» дешмек. Айткын: «Бул (Кураан) ыймандуу адамдарга Туура Жол жана шыпаа, ал эми кулактарында дүлөйлүк бар (себептүү) ага ыйман келтирбеген адамдар үчүн сокурлук (болот). Алар алыс жерден чакырылган адамдар (сыяктуу Кураанды угушпайт)»

45. Биз Мусага да Китеп (Тоорат) берген элек. Алар (Мусанын эли) анда бир пикирге келише албай (бир бөлүгү ыйман келтирип, бир бөлүгү каапыр болуп) калышты. Эгерде, Раббин тарабынан алдын ала айтылган («Алар Кыяматта азап тартышат» деген) Сөз болбосо, алардын арасында (эчак эле) өкүм чыгарылмак. (Башкача айтканда, каапырлардын башына азап түшүп, кырылып калмак.

مَا نَقُلُكَ إِلَّا مَا قَدْ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِنْ قَبْلِكَ
إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ وَذُو عِقَابٍ أَلِيمٍ ٤٣

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا أَعْجَبِيكَ لَقَالُوا لَوْلَا
فُضِّلَتْ آيَاتُهُ زَاءَ أَعْجَبِيكَ وَعَرَفِي قُلْ هُوَ
لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَبَيِّنَاتٌ وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
فِيءَاذَانِهِمْ وَقَفْرٌ وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى أُولَئِكَ
يَنَادُونَ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ ٤٤

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاسْتَخْلَفَ فِيهِ
وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ الْفُضُولُ
بَيْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ ٤٥

1 Ошол Аллаһ «Чынында Зикирди Биз түшүрдүк. Жана аны Өзүбүз сактоочубуз» деп убада берген. Демек, байыркы ыйык китептер - Тоорат жана Инжилдин ичине аралашкан сыяктуу. Кураандын ичине инсанияттын жалган сөздөрү эч качан аралашып кетпейт.

2 Мурунку Пайгамбарларга өз элдери «Сен-жалганчы, сыйкырчысың!» дешкен.

Себеби,) алар (Тоораттан) катуу шектенүүдө болушкан.

46. Ким салих амал кылса өзүнө пайда. Ким күнөө иш жасаса өзүнө зыян! Сенин Раббиге пенделерге зулумкер эмес.

47. Кыяматтын илими Өзүнө гана кайтарылат.¹ Өз бүчүрүнөн чыга турган бардык мөмөлөр, бардык ургаачылар боюна көтөргөн жана төрөгөн нерселер Анын гана илими менен (камтылган)! Ошол (Кыямат) Күнү (Аллаһ) аларга: «Менин «шериктерим» кана?!» (дегенде) алар: «Биздин арабызда (Сенден башканын кудай экенине) күбө жок экенин Сага билдиребиз» дешти.

48. Жана буга чейин (Дүйнө жашоосунда) ага дуба кылган «кудайлары» алардан жоголуп, өздөрүнө куткаруучу жок болуп калганын анык билишти.

49. Инсан (өзүнө) жакпы дуба-тилек кылуудан эч чарчабайт. Эгер ага бир жамандык жетип калса, дароо мүңкүрөп, үмүтсүз болуп калат.

50. Эгерде ага жеткен кайгыдан соң Өз ырайымыбызды(н даамын) таттырсак, «Мен ушуга татыктуу элем. Кыямат болушуна да күмөнүм бар. Эгер (Кыямат чын болуп) мен Раббиме кайтарылган күндө деле, Анын алдында мага жакшылыктар (Бейиш) болот!» деп айтаары бышык. Биз каапыр болгон адамдарга жасаган иште-

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا وَمَا رَبُّكَ بِظَالِمٍ لِّلْعَالَمِينَ ﴿٤٦﴾

* إِلَيْهِ يُرْجَعُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَمَا تَخْرُجُ مِنْ ثَمَرَاتٍ مِنْ أَكْمَامِهَا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَىٰ وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ إِنِّي شَرَكَاؤُكُمْ أَذْهَبَ مَا كُنتُمْ تَشْهَدُونَ ﴿٤٧﴾

وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَدْعُونَ مِنْ قَبْلُ وَظَنَّوْا مَا لَمْ يَكُنْ مِنْ مَّجِيصٍ ﴿٤٨﴾

لَا يَسْتَعِزُّ الْإِنْسَانُ مِنْ دُعَاءِ الْخَيْرِ وَإِنْ مَسَّهُ الشَّرُّ فَيَحْشُرْ فَنُوطُ ﴿٤٩﴾

وَلَمَّا أَذْقَنَهُ رَحْمَةً مِنَّا مِنْ بَعْدِ صَرَاءٍ مَسَّهُ لِيَقُولَ هَذَا لِي وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَئِنْ رُجِعْتُ إِلَىٰ رَبِّي إِنَّ لِي عِنْدَهُ لَلْخُسْفَىٰ فَلَنُنَاقِلَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِمَا عَمِلُوا وَلَنُدِبَنَّهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ﴿٥٠﴾

1 Кыямат качап болушун бир Өзүнөн башка эч ким билбейт

ринин кабарын берип, аларга катуу азап(тын «даамын») таттырабыз.

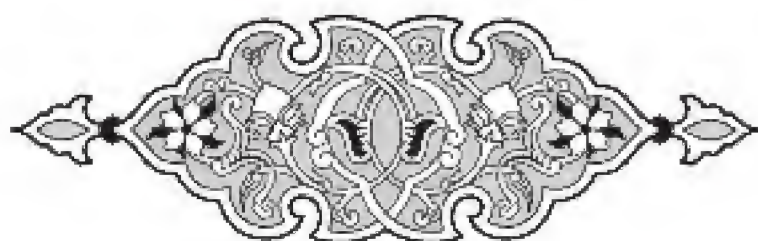
51. Эгер Биз инсанга нээмат берип койсок, (Бизден) жүз буруп, көөп, бой көтөрүп калат. Ал эми, бир жамандык жетип калса, узун-узун дубаларды окуп калат.
52. Айткын: «(Эй, мушриктер), айткылачы мага, эгер (Кураан) Аллаһтын алдынан (келгени чын) болуп, силер ага каапыр болсоңор, Аллаһка түбөлүк душмандыкта болгон кишиден көбүрөөк адашкан ким бар?!
53. Биз аларга анын (Кураандын) акыйкат экени анык болгонго чейин, Өзүбүздүн (кудурет) белгилерибизди мейкиндиктерде жана алардын өздөрүндө көргөзүп койобуз. Раббиндин ар нерседен Кабардар, Күбө экени (аларга) жетиштүү эмеспи?!
54. Көңүл бургула! Алар Раббисине жолугуудан күмөндө болушууда! Көңүл бургула! Чынында ал ар бир нерсени (Өз илими менен) Камтуучу»

وَإِذَا أَلْمَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَقَا بَحَايِنَهُ
وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ فَزَدُوا دُعَاءً وَغَرَضًا ۝

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ شُرٌّ
كَفَرْتُمْ بِهِ مِنْ آصَلٍ وَمِنْ هُوَ فِي
شِقَاقٍ بَعِيدٍ ۝

سَمُرِبِهِمْ آيَاتِنَا فِي الْأَفَاقِ وَفِي الْفُؤَادِ
حَقٌّ يَنْتَبِهُ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ أَوْ لَمْ يَكُنْ
يُرَوِّكْ أَنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ۝

أَلَا إِنَّهُمْ فِي مِرْيَةٍ مِنْ لِقَاءِ رَبِّهِمْ أَلَا إِنَّهُ
بِكُلِّ شَيْءٍ مُخِيطٌ ۝

42 «Шувра» сүрөсү¹

سُورَةُ الشُّورَى

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Хаа, Мийм.
2. Айн, Сийн, Кааф.²
3. Кудуреттүү, Даанышман Аллах сага жана сенден мурунку пайгамбарларга мына ушинтип вахий түшүрөт.
4. Асмандардагы жана жердегинин бардыгы Ага таандык. Ал-эн Жогорку, эн Улук!
5. (Мушрик коомдун ширк күнөөсүнүн оорлугу себептүү) үстүндөгү асмандар жарылып кеткидей болууда! Периштелер Раббисин мактап, Ага тасбих айтышууда жана жердеги пенделердин күнөөсүн кечирүүнү сурап жалбарышууда! Көңүл бургула, чынында Аллах(тын) бир Өзү гана Кечиримдүү, Ырайымдуу!
6. Аллаһтан башка «кудайларды» оздорүнө башчы кылып алган мушриктерди(н иштерин) Аллах сактоочу (жана Кыяматта ошого жараша жазалоочу). (О, Мухаммад), сен аларга өкүл-кароолчу эмессиң.

حَمْدٌ

عَسَقٌ

كَذَلِكَ نُوحِي إِلَيْكَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ اللَّهُ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَلِيُّ
الْعَظِيمُ

تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَتَغَطَّرْنَ مِنْ فَوْقِهِنَّ وَالْمَلَائِكَةُ
يَسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِنَّ وَرَبَّنَّ اغْفِرْ لِمَنْ
فِي الْأَرْضِ إِلَّا أَنْ اللَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ اللَّهُ

حَفِيفٌ عَلَيْهِمْ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ

1 Бул сүрө Маккада түшкөн. 53 аяттан турат. «Шувранын» мааниси «Кеңешүү».

2 Бардыгы мааниден үзүлгөн тамгалар. Алардын маанисин бир Аллахтын Өзү билет.

7. Биз сага Уммул Курааны(н элин)¹ жана анын айланасындагы элдерди, шексиз, күмөнсүз Чогулуш Күндөн (Кыяматтан) эскертишиң үчүн араб тилиндеги Кураанды вахий кылдык. (Ошол күнү адамдардын) бир бөлүгү Бейиште, бир бөлүгү тозокто (болушат).
8. Эгер Аллах кааласа бардыгын бир (диндеги) эл кылып коймок. Бирок, (даанышмандыгы менен) каалаган пендесин Өз ырайымына (динине) киргизет. Заалымдарга болсо, эч бир дос-башчы, эч бир жардамчы жок!
9. Же алар Аллахтан башка «кудайларды» башчы кылышабы? (Адамга чыныгы) башчы - бул Аллах! Ал өлүктөрдү тириет! Ал- бардык нерсеге Кудуреттүү!
10. Эмпеде талашып калчу болсоңор, анын өкүмү- Аллахка! Ушул Аллах менин Раббим! Өзүнө гана тобокел кылып, Өзүнө гана кайрыламын!
11. (Аллах-) асмандардын жана жердин Жаратуучусу. Ал силерге өзүңөрдөн жуп-түгөй жаратты. Жана Ал айбанаттардан да жуптарды жаратты. Силерди ошол (жуп-жубайлык) боюнча өндүрүп-өстүрөт. Ага (Аллахка) эч нерсе окшобойт. Ал - Угуучу, Көрүүчү!
12. Асмандардын жана жер (казынасынын) ачкычтары бир Өзүнүн колунда. Каалаган

وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِّنُنْذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ حَوْلَهَا وَنُنْذِرَ يَوْمَ الْجُمُعِ لَا رَيْبَ فِيهِ فِرْقٌ فِي الْجَنَّةِ وَفِرْقٌ فِي السَّعِيرِ ﴿٧﴾

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يَدْخُلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٨﴾

أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْوَلِيُّ وَهُوَ يُحْيِي الْمَوْتَى وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٩﴾

وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ إِلَى اللَّهِ ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبِّي عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ﴿١٠﴾

فَاطْرُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَمِنْ الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا يَذُرُّكُمْ فِيهِ لَبَاسًا كَمَا فِيهِ ثِيَابٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿١١﴾

لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَسْطُرُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٢﴾

1 Уммул Кура - Макка шаарынын бир аталышы. Мааниси «Эне шаар» же «птаарлардын энеси».

пендесине ырыскыны кенен берет,
каалаганына ченеп берет. Ал
бардык нерсени Билүүчү!

13. Ал силерге Нухка осуят кылган
динди Шариат кылып берди. Биз
сага вахий кылган динди (н дал
өзүн) Ибрахимге, Мусага жана
Ыйсага: «Динди толук тургузгула
(аткаргыла) жана анда бөлүнүп
кетпегиле»-деп вахий кылганбыз.
Силер даават кылган нерсе (тавхид
ишеними) мушриктерге оор келди.
Аллаһ ал нерсеге Өзү каалаган
пендесин тандап, (Өзүнө) умтулган
пендесин ага жолдоп коёт.

14. Алар өздөрүнө (Аллаһ тарабынан)
илим (Тоорат, Инжил) келгенден
кийин гана, өз ара көралбастыктан
улам бөлүнүп кетишти.¹ Жана
эгер Раббин тарабынан алдын ала
айтылган «белгилүү мөөнөткө
чейин (азабы кечиктирилет)
деген» Сөз болбогондо (каапырлар
кыйратылып) алардын арасы (эчак
эле) ажырым кылып коюлмак.
Алардан кийин Китепке мураскор
кылынган урпактар деле Андан
(Тоораттан, Инжилден) катуу
шектенүүдө болушту.

15. Ошондуктан, эми сен (үммөтүнө
бекем) даават кыл, өзүнө
буюрулгандай түз бол жана алар
(каапырлар, мунафыктыр) каалаган
жолдорду ээрчибе! Сен: «Аллаһ
түшүргөн (ар бир) китепке ыйман
келтирдим жана силердин араңарда
адилет кылууга буюрулдум.

﴿ شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا
وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ
إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا
الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ
مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ اللَّهُ يَجْتَبِي إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ
وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ ﴾

﴿ وَمَا تَفَرَّقُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ
بَيْنَهُمْ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ إِلَى
أَجَلٍ مُّسَمًّى لَفُضِّى بَيْنَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ أُورِثُوا
الْكُتُبَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ
مُؤْتَرِبِينَ ﴾

﴿ فَلِلَّذِينَ فَادَعُوا أَسْتَفْتِمُكُمْ كَمَا أُمِرْتُ وَلَا
تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَقُلْ آمَنْتُ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيَّ
مِنْ كِتَابِي وَأُمِرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمُ اللَّهُ رَبِّي
وَرَبُّكُمْ لَنَا أَعْمَالٌ وَالَكُمْ أَعْمَالٌ وَلَا
حُجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ اللَّهُ يَجْمَعُ

1 Аз гана бөлүгү Китепти ээрчип, тавхид (жалгыз Аллаһка сыйынуу) ишениминде калды. Көпчүлүк бөлүгү буларга душман болушту.

يَتَنَاقَوْنَ إِلَهُ الْمَصِيدِ ﴿٥١﴾

Аллаһ менин да Раббим, силердин да Раббинер. Бизге өз амал-ибадаттарыбыз, силерге да өз амал-ибадатыңар. Биз менен силердин араңарда (айтылбаган) далил калбады. Аллаһ биздин арабызды (Кыяматта) чогултат. Кайтуу Анын Өзүнө»- дегин.¹

16. Аллаһтын динине (оң) жооп берилгенден (чындыгы тастыкталгандан) кийин (дагы эле) Аллаһ жөнүндө далилдешип (талашып-тартышып)² жүргөн адамдардын далилдери Раббисинин алдында жалган. Аларга (Аллаһ тарабынан) каар-казап жана катуу азап бар!
17. Аллаһ Китепти жана Адилеттикти акыйкаттык менен түшүргөн. (О, Мухаммад!) Сен кайдан билесиң, Кыямат жакын болсо ажеп эмес.
18. Кыяматка ишенбеген каапырлар аны(н келишин) шаптырышат. Ыймандуулар болсо, андан коркушат жана анын Акыйкат экенин билишет. Көңүл бургула, чынында Кыяматтан шектенгендер катуу адашууда!
19. Аллаһ пенделерине Боорукер. Каалаган пендесине ырыскы берет. Ал Кубаттуу, Кудуреттүү!
20. Ким Акырет сыйлыгын кааласа анын сооп-сыйлыгын көбөйтөбүз.

وَالَّذِينَ يُحَاجُّونَ فِي الدِّينِ بَعْدَ مَا
أَسْتَجِيبَ لَهُمْ حُجَّتُهُمْ دَاحِضَةً عِنْدَ رَبِّهِمْ
وَعَلَيْهِمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴿٥٢﴾

اللَّهُ الَّذِي أَنْزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَالْمِيزَانَ
وَمَا يَذَرُكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيبٌ ﴿٥٣﴾

يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا
وَالَّذِينَ آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا وَيَعْلَمُونَ
أَنَّهَا الْحَقُّ الْآخِرُ الَّذِينَ يُعَاذُونَ فِي
السَّاعَةِ لَفِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ﴿٥٤﴾

اللَّهُ أَطِيفٌ بِعِبَادِهِ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ
الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ﴿٥٥﴾

مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي

1 Булар Ислам дааватын кабыл албаган Китеп элдерине айтылчу сөздөр. Обону далил айтылат. Укса-укту, Укнаса «Аллаһ Кыяматта ажырым кылат» деп, ар ким өз ибадатын жасай берет.

2 Китеп элдери менен мушриктер Аллаһ жөнүндө талашып «Аллаһтын баласы, кызы жардамчылары болот» дешкен.

Ал эми, ким дүйнө сыйлыгын кааласа, андан (каалашынча) беребиз, бирок ага Акыретте (Акыреттик сыйлыктан) насип болбойт.

21. Же болбосо алардын (Аллаһка) шерик кошкон «кудайлары» барбы (жана алар) Аллаһ уруксат бербеген динди аларга Шарият кылып беришеби?!¹ Эгер («Алардын жазасы Кыяматта берилет» деген) таамай сөз болбосо, алардын арасында (ушул дүйнөдө эле, өлүм менен) өкүм кылынмак. Чынында заалымдарга жан ооруткан азап бар!

22. Сен заалым (каапыр) адамдарды жасаган (күнөө) иштеринен (келчү азаптан) коркуп, жалдыраган абалда көрөсүн. Ал (азап) аларга түшүүчү! Ал эми, ыйман келтирип салих амал кылган адамдар, Бейиш бактарында бөлүшат. Аларга Раббидеринин алдында каалаган нерселери даяр. Бул улук пазилет!

23. Булар Өзүнүн ыймандуу жана салих амал кылган пенделерине Аллаһ сүйүпчүлөгөн куш кабар. (О, Мухаммад!) Айткын: «Мен ал (Кураан үйрөткөнүм) үчүн силерден акы сурабаймын. (Аллаһка) жакын болуудагы (өз ара) сүйүүнү гана сураймын». Ким жакшылык жасаса, Биз анысына дагы көп жакшылыктарды

حَرِّمُوا مِمَّنْ كَانَتْ تُرِيدُ حَرِّمَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ ۝

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ مَا نَهَاكَ اللَّهُ وَلَوْلَا كَيْفَةُ الْفَضْلِ لَفُضِيَ بَيْنَهُمْ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

سَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا وَهُوَ وَاقِعٌ بِهِمْ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي رَوْضَاتِ الْجَنَّاتِ لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ۝

ذَٰلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللَّهَ عِبَادَهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ وَمَن يَقْرِضْ حَسَنَةً فَنَزِدْ لَهُ فِيهَا حَسَنًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ ۝

1 Китеп эддеринин жана мушриктердин кээ бир чоңдору, диний жетекчилери өз ойлорунан адал-арам эрежелерин чыгарып элге таңуулаган. Аллаһ бул аятта ошол диний жетекчилерди Аллаһка шерик кошулган жалган кудайларга, алар түзгөн жолдорду шариятка, алардын жолун тастыктагандарды алардын пенделерине окшотууда жана Өзүнүн жолуна атаандаш жол-шарият түзгөндөрдү эскертүүдө.

кошумча кылабыз. Чынында, Аллах (күнөөлөрдү) Кечирүүчү (жана жакшылыктарга) Шүгүр кылуучу.

24. Же болбосо, (мушриктер «Мухаммад) Аллахка доомат кылды»-дешеби?! Эгер Аллах кааласа, жүрөгүңдү моорлоп коймок. Аллах (вахий менен) жалганды өчүрөт. Жана Өз сөздөрү менен Акыйкатты орнотот. Ал көкүрөктөрдөгү сырларды Билүүчү!

25. Аллах Өз пенделеринен тообаны кабыл алат жана күнөөлөрдү өчүрөт. Жана Ал силердин эмне жасап жатканыңарды билип турат.

26. Жана Ал ыйман келтирип, салих амалдарды жасаган адамдарга (дубаларын кабыл алуу менен) жооп берет жана аларды Өз пазилетинен аларды(н сообун) көбөйтөт. Ал эми, каапырларга катуу азап бар!

27. Эгер Аллах пенделерине ырыскыны кенен берсе, алар жер бетинде зулумдукка берилип кетишмек. Бирок Өзү каалаган өлчөмдө түшүрөт. Ал Өз пенделерин(ин табиятын) Көрүүчү (жана) Кабардар.

28. Ал (пенделерине) үмүтсүз болуп калгандарынан кийин жамгыр жаадырып, Өз ырайымын таратат. Ал Макталган Дос!

29. Асмандар менен жерди жаратканы жана ал экөөнө жаныбарларды таратканы Анын (кудуретинин) белгилеринен. Өзү каалаган

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَيْنَا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا فَإِنْ يَشَاءُ اللَّهُ يَخْتِمْ عَلَى قَلْبِكَ وَتَمَسَّ اللَّهُ الْمَبْطِلَ وَالْحَقُّ بِكَيْمَاتِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٢٤﴾

وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴿٢٥﴾

وَيَسْجُدُ لِلَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَيَزِيدُهُم مِّن فَضْلِهِ ۚ وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴿٢٦﴾

﴿٢٧﴾ وَلَوْ سَـَّطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ لَسَعَوْا فِي الْأَرْضِ وَلَـٰكِن يُنَزِّلُ بِقَدَرٍ مَّا يَشَاءُ إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ بَصِيرٌ ﴿٢٨﴾

وَهُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قُطِفُوا وَيُنْشِرُ رَحْمَةً ۚ وَهُوَ الَّذِي الْمَجِيدُ ﴿٢٩﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتٍّ مِّنْ أَيَّامٍ وَهُوَ عَلَىٰ جَمْعِهِمْ إِذَا يَشَاءُ قَدِيرٌ ﴿٣٠﴾

убакытта аларды чогултуп алууга
Кудуреттүү.

30. Силерге жеткен ар бир балээ-апаат
өз кылымышыңар себептүү. Аллаһ
көпчүлүктөн (күнөөсүн) кечирет.

31. Жана силер жер бетинде (Аллаһты)
алсыз калтыра албайсыңар.
(Ошондуктан) силерге Аллаһтан
башка не бир дос, не бир
жардамчы жок.

32. Анын (кудуретинин) белгилеринен
(бири) деңиздеги тоо сыяктуу
кемелер.

33. Эгер (Аллаһ) кааласа, шамалды
токтотуп коёт. Анан (ал)
кемелер деңиз бетинде токтоп
калышат. Албетте бул нерседе
ар бир сабырдуу, шүгүр кылуучу
пенделер үчүн белгилер (сабактар)
бар.

34. Же болбосо, ал кемелерди
(жүргүнчүлөрү) жасаган (күнөө)
иштер себептүү кыйроого
учуратат. (Бирок) Ал көп
адамдарды(н күнөөсүн) кечирип
(аман-эсен жээкке чыгарып)
жиберет.

35. Биздин аяттарыбыз жөнүндө
талашкан адамдар билип алышсын:
аларга (Аллаһтын кудуретинен)
кутула турган жер жок!

36. Силерге берилген нерселердин
бардыгы дүйнө жапшоосунун
(убактылуу) пайдасы. Ал эми,
ыймандуу жана Раббисине тобокел
кылган кишилер үчүн Аллаһтын
алдындагы сыйлыктары жакшы
жана түбөлүктүү.

وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فَمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ
وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ ﴿٣٠﴾

وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا لَكُمْ
مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٣١﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ﴿٣٢﴾

إِنْ يَشَأْ يُسْكِنِ الرِّيحَ فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ عَلَى
ظَهْرِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٣٣﴾

أَوْ يُوقِفْهُمْ يَوْمَ أُكْسِبُوا الْوَيْفُ عَنْ كَثِيرٍ ﴿٣٤﴾

وَنَعْلَمُ الَّذِينَ يُخَدِّلُونَ فِي أَيِّ آمَنَ الْهَرَمِ
فَيُحْيِيهِ ﴿٣٥﴾

فَمَا أُوتِيتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَمَتَّعَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَمَا عِنْدَ
اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَى لِلَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ
يَتَوَكَّلُونَ ﴿٣٦﴾

37. Алар чоң күнөөлөрдөн жана бузук иштерден сактанып жүрүшөт. Эгер ачуусу келсе, (ичине жутуп, ачуусун келтиргендерди) кечирет.

وَالَّذِينَ يَخْتَفُونَ كَثِيرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشِ
وَأَنَّا مَا غَضَبُوا لَهُمْ يَغْفِرُونَ ﴿٣٧﴾

38. Алар Раббисине (ар дайым) жооп беришет¹ жана намазды (калтырбай) окушат. Алардын (диний жана дүйнөлүк) иштери өз-ара масилет-кеңеш (менен болот). Жана алар Биз ырыскы кылып берген нерселерден садака-ихсан кылышат.

وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَمْرُهُمْ شُورَى بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣٨﴾

39. Жана алар өздөрүнө зулум жетсе (заалымга каршы баш көтөрүп) жеңишке жете турган кишилер.

وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَكْتُمُونَ ﴿٣٩﴾

40. Жамандыктын жазасы өзүндөй жамандык. Ал эми кимде-ким кечирип, (араны) ондоп койсо анын сообун Аллах берет. Чынында, Аллах заалымдарды сүйбөйт.²

وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٤٠﴾

41. Ким өзүнө зулум көргөзүлгөндөн кийин (заалымды) жеңип койсо, аларды күнөөлөгөнгө жол жок.

وَلَمَنْ أَضَلَّ بِعَدُوِّهِ فَكَوَلَتْكَ مَا عَلَيْهِمْ مِنْ سَبِيلٍ ﴿٤١﴾

42. (Күнөөлөш үчүн) жол, (өзүнө зулум кылган), адамдарга (ашыкча) зулум кылган, жер бетинде акыйкатсыздык менен зордук-зомбулук кылган адамдарга каршы (ачылат). Андай адамдарга жан ооруткан азап бар.

إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤٢﴾

1 Раббиге жооп берүү Кураан өкүмдөрүн жана пайгамбар салталлоху алайхи ва салтамдын буйруктарын аткаруу менен болот

2 Адамдар зулумга карата үч түрдүү мамиле жасайт: 1-Адилет; 2-Пазилет; 3-Зулум. Эгер бир адамга башка бирөөгө зыян жеткирсе, бул дагы ага өзүндөй жооп менен өчүн алса бул – Адилет. Ким сабыр кылып, зулум кылуучу адамды кечирип койсо бул – Пазилет. Ал эми, зулум кылган адамга жооп иретинде андан ашыгыраак зулум менен жооп берсе бул – зулум. «Аллах заалымдарды сүйбөйт». Бул үч түрдүү мамиленин биринчи, экинчисине сооп, ал эми үчүнчүсүнө күнөө жазылат.

43. Кимде-ким (зулумга) сабыр кылса жана (заалымды) кечирсе – бул өтө улук иштерден!

44. Ал эми, Аллаһ кимди адаштырып койсо, Андан (Аллаһтан) кийин ал үчүн эч бир дос-башчы калбайт. Жана сен заалымдарды, (Кыяматтагы) азапты көргөндө «(дүйнөгө) кайтууга жол бар бекен?!» деп какшап калгандарын көрөсүң.

45. Жана сен аларды, кордуктан моюндарын шылкыйткан абалда, (тозокко) көз кырын таптап, азапка алып келингенин көрөсүң. (Ошондо) ыймандуу адамдар айтат: «Чынында зыян тарткандар – алар Кыямат Күнү өздөрүнө жана үй-бүлөсүнө зыян жеткиргендер!» Көңүл бургула! Аныгында, заалымдар үзгүлтүксүз азапта!

46. Аларга Аллаһтан башка достору («кудайлары») жардам бере албайт. Аллаһ кимди адаштырса ал үчүн (кутулууга) жол жок.

47. (Артка) кайтарууга мүмкүн болбогон Күн, Аллаһ (Таала) тарабынан келип калганга чейин Раббинерге жооп кайтарып (буйруктарын аткарып) калгыла! Ал күндө силерге (Аллаһтын азабынан) каччу жер, кайтаруучу (аскер) болбойт.

48. Эгер алар жүз үйрүп кетишсе (жөн кой). Биз сени аларга сакчы кылып жибербедик. Сенин милдетиң жеткирүүдөн гана турат. Биз эгер инсанга Өз ырайымыбызды(н даамын) таттырсак, аны менен

وَلَمَن صَبَرَ وَعَفَرَ إِنَّ ذَلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ﴿٤٣﴾

وَمَن يُضِلِلِ اللَّهُ فَهُوَ لَرِيبٍ مِّنْ بَعْدِهِ ۚ وَتَرَى الظَّالِمِينَ لَكَارًا وَأَوَّاعِدًا يَّقُولُونَ هَذَا إِلَيْنَا مَرَّةٍ مِّنْ سَبِيلِ ﴿٤٤﴾

وَتَرَاهُمْ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا خَشِيعَتٍ مِّنَ الدُّنْيَا يَنْظُرُونَ مِنْ ظُرُفٍ خَافِيَةٍ وَقَالَ الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ وَأَهْلِيَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَلَا إِنَّ الظَّالِمِينَ فِي عَذَابٍ مُّقِيمٍ ﴿٤٥﴾

وَمَا كَانَ لَهُمْ مِّنْ أَوْلِيَاءَ يَنْصُرُونَهُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ وَمَن يُضِلِلِ اللَّهُ فَهُوَ لَرِيبٍ مِّنْ سَبِيلِ ﴿٤٦﴾

أَسْتَجِيبُوا لِرَبِّكُم مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا مَرَدَّ لَهُ ۚ مِنَ اللَّهِ مَا لَكُم مِّنْ مَّلْجَأٍ يَوْمَئِذٍ وَمَا لَكُم مِّنْ نَّكِيرٍ ﴿٤٧﴾

فَإِن أَعْرَضُوا فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَفِيفًا إِن عَلَيْكَ إِلَّا الْبَلَاغُ وَإِنَّا إِذَا أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً فَفَرِحَ بِهَا وَإِن

сүйүнүп (оолугуп) калат. Ал эми өзү жасаган кылмыштары себептүү бир кайгы жетсе, чынында, инсан шүгүрсүз (экенин көргөзөт.)

49. Асмандар жана жер(дин бардык) мүлкү Аллахка таандык. Каалаган нерсесин жаратат. Каалаган пендесине уул-перзент берет, каалаган пендесине кыз-перзент берет.

50. Же болбосо, перзенттерди уул-кызынан жуп-жуп (эгиз) кылып берет жана каалаган пендесин тукумсуз кылат. Чынында, Ал Билүүчү, Кудуреттүү.

51. Адамзатка Аллах сүйлөбөйт. Бир гана (Өз пайгамбарына) вахий-илхам иретинде, же парданын артынан сүйлөйт. Же болбосо, (периштеден) элчи жиберет. Анан ал, Өзүнүн уруксаты менен (пайгамбарга) Аллах каалаган сөздү вахий кылат. Ал эң Жогорку (жана) Даанышман!

52. Ошентип, Биз сага Өз буйругубуз менен Рухту (Кураанды) вахий кылдык. Сен (мындан мурун) не китеп, не ыйман эмне экенин билбейт элең. Бирок Биз аны (элдер үчүн) Нур кылып, аны менен каалаган пендесибизди Туура Жолго баштайбыз. Жана сен дагы (Кураан Нуру менен) Туура Жолго баштайсың.

53. Аллахтын жолуна. Асмандардагы жана жердеги бардык нерселер Аныкы! Көңүл бургула! Бардык иштер Аллахка кайтат!

فُصِّلَتْ لَهَا سَيِّئَاتُهَا بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهَا قَاتِلَ
الْإِنْسَانَ كَقَتْلٍ ۝

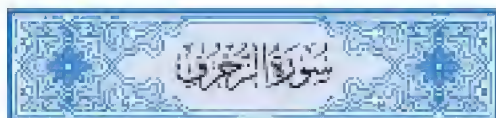
لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَخْلُقُ مَا
يَشَاءُ يَهَبُ لِمَن يَشَاءُ إِنثًا وَيَهَبُ لِمَن
يَشَاءُ الذَّكَرَ ۝

أَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَإِنثًا وَيَجْعَلُ مَن
يَشَاءُ عَقِيمًا إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ۝

«وَمَا كَانَ لِلْبَشَرِ أَنْ يُكَلِّمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا
أَوْ مِمَّنْ وَرَاءَ حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا فَيُوحِيَ
بِإِذْنِهِ مَا يَشَاءُ إِنَّهُ عَلَىٰ حَكِيمٍ ۝

وَكَذَٰلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِّنْ أَمْرِنَا مَا كُنتَ
تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِيمَانُ وَلَٰكِن جَعَلْنَاهُ
قُرْآنًا نُّهْدِي بِهِ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا وَإِنَّكَ
لَتَهْدِي إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ۝

صِرَاطَ اللَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ أَلَا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ ۝

43 «Зухруф» сүрөсү¹

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Хаа. Мийм.
2. Ачык баяндоочу Китепке ант!
3. Силер (анын маанисине) акыл калчашыңар үчүн Биз аны арабча Кураан кылдык.
4. Ал (Кураан) Биздин алдыбыздагы Китептердин Энесинде (Лавхул махфузда) эң жогорку, даанышман (даражада турат).
5. (Эй, Мушриктер!) Эгер силер чектен чыккан (кымышкер) коом болсоңор эле, Биз силерге зикирди (Кураанды) багыттабай коймок белек.²
6. Биз абалкы элдерге нечендеген пайгамбарларды (Кураан сыяктуу ыйык китептер менен) жибердик.
7. Аларга качан бир пайгамбар келсе, аны шылдыңдап күлүшкөн.³
8. Анан Биз аларды кыйраттык. Алар булардан (Курайш каапырларынан) кубаттуураак болчу жана абалкылардын мисалдары (ушул Китепте) өткөн.

حَمِّ
وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ
إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْءَانًا عَرَبِيًّا لَّعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ
وَإِنَّهُ فِي أُمِّ الْكِتَابِ لَدَيْنَا لَعَلِيَّ
حَكِيمٌ
أَفَتَضَرَّبُ عَنْكُمْ الذِّكْرُ صَفْحًا أَنْ
كُنْتُمْ قَوْمًا تُشْرِفُونَ
وَكَمْ أَرْسَلْنَا مِنْ نَبِيٍّ فِي الْأَوَّلِينَ
وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا كَانُوا بِهِ
يَسْتَهْزِئُونَ
فَأَخْلَا كُنُوزَنَا أَشَدَّ مِنْهُمْ بَطْشًا وَمَضَى
مِثْلُ الْأَوَّلِينَ

1 Бул сүрө Маккада түшүрүлгөн, 89 аяттан турат. «Зухруф» «Зыйнат-жасалгалар» деген мааниде.

2 Аллах Өз китебин жакшы-жаман дебей, инсанияттын бардыгына арнайт. Ким анын даанышман өкүмдөрүнө ээрчисе – бактылуу болот. Ким жүз бурса - өзүнө зыян.

3 Курайш мушриктери дагы пайгамбарыбызга «Биз кубаттуубуз, сен алсызсың. Сага ээрчимек белек» деп күлгөн.

9. Эгер сен алардан «Асмандар менен жерди ким жараткан?» деп сурасаң, «Кудуреттүү, Илимдүү (Аллаһ) жараткан» дешет.
10. Ал силер үчүн жерди килем (сыяктуу) кылды жана Туура Жолдо жүрүшүнөр үчүн анда жолдорду жаратты.
11. Жана ал асмандардан чен-өлчөм менен суу түшүрдү. Анан ошол суу менен өлүк шаарды тирилттик (жана ар түркүн өсүмдүктөр чыгардык). Силер да ушул сыяктуу (мүрзөңөрдөн) чыгарыласыңар.
12. Жана Ал бардык жуптарды жаратты.¹ Жана силер үчүн кемелерден, айбандардан турган унааларды, улоолорду жаратты.
13. (Мунун себеби:) алардын үстүнө минип, кийин Раббидердин нээматын эскерип: «Бизге ушуну моюн сундурган Аллаһ (кемчиликтүү сыпаттардан) Аруу-Таза! (Эгер Ал моюн сундурбаса) өзүбүздүн кудуретибиз жетмек эмес.
14. Жана албетте, биз Раббибизге кайтып барабыз»- депшиңер үчүн.
15. Алар Аллаһка Өзүнүн пенделеринен бир бөлүктү (периштелерди «Аллаһтын кыздары» деп өкүм) кылышты. Инсан чынында жакшылыкты билбейт!

وَلَمَّا سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
لَيَقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ﴿٩﴾

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَجَعَلَ
لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٠﴾

وَالَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ
فَأَنشَرْنَا بِهِ بَلْدَةً مَيِّتًا كَذَلِكَ نُخْرِجُكَ ﴿١١﴾

وَالَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا وَجَعَلَ لَكُمُ
مِّنَ الْفُلْكِ وَالْأَنْعَامِ مَا تَرْغَبُونَ ﴿١٢﴾

لِيَسْتَوُوا عَلَى ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَیْمَةً رَبِّكُمْ
إِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ وَتَقُولُوا سُبْحَانَ الَّذِي
سَخَّرْنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ ﴿١٣﴾

وَأَنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ ﴿١٤﴾

وَجَعَلُوا اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ جُزْءًا إِنَّا لَا نَسُنَّ
لَهُ كَفُورًا مُّبِينًا ﴿١٥﴾

¹ Аллаһ бардык нерселерди жуп-түтөй жараткан. Маселен: эркек-ургаачы, ак-кара, ысык-суук, түн-күн, ачуу-таттуу ж.б.у.с. Ал эми Өзү болсо, бардык ааламдардан өзгөчө: жуп-түтөйү жок.

16. (Эй, мушриктер!) же болбосо, Аллах жараткан макулуктарынан кыз балдарды Өзү алып, силерге уул балдарды тандап бериштирби?!

17. Эгер алардан бирине Рахман үчүн мисал келтирген (кыз перзент туулду деп) сүйүнчүлөп барылса, ачууланып, жүзү карарып кетет.

18. (Жана): «Эмне, кооздуктардын ичинде өстүрүлө турган, талашта (бир сөздү) даана айталбай турган кыз перзент бекен?!»-(дешет).

19. Алар Рахмандын пенделери болгон периштелерди «кыздар» дешет. Эмне, алардын (кыз кылып) жаратылганын көрүп коюшуптурбу?! Алардын (бул жалган) күбөлүктөрү жазып коюлат жана (Акыретте катуу) сурак беришет!

20. Жана алар: «Эгер Рахман каалаганда биз аларга ибадат кылбайт элек (жана аларды «Аллахтын кызы» дебейт элек») дешет. Бул (маселе) боюнча алардын эч кандай илими жок. Алар болгону алжып калган адамдар.

21. Же болбосо, Биз аларга аны (далил катары) бекем кармап алгыдай,¹ Кураандан мурун бир китеп түшүрүптүрбүзбү?!

22. Жок! Алар: «Биз ата-бабаларыбызды (ушундай) дин-ишеним үстүндө тапкан элек. Биз

أَمْ اتَّخَذَ مِمَّا يَخْلُقُ بَنَاتٍ وَأَصْفَنَ كُ
يَالَيْسِينَ ۝

وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُمْ بِمَا صَرَبَ لِلرَّحْمَنِ مَثَلًا
ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ۝

أَوْ مَنْ يُنشِئُ فِي الْجَلْتِ وَهُوَ فِي الْخِصَامِ
غَيْرُ مُبِينٍ ۝

وَجَعَلُوا الْقُلُوبَ عَلَى الْقُلُوبِ هُمْ عِنْدَ الرَّحْمَنِ
إِنشَاءُ الشُّهُدِ وَأَخْلَقَهُمْ سَتُكْتَبُ
شَهَادَتُهُمْ وَيُسْتَأْذَنُ ۝

وَقَالُوا لَوْ شَاءَ الرَّحْمَنُ مَا عَبَدْنَاهُمْ مَا لَهُمْ
بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ۝

أَمْ أَنْتُمْ خَيْرُ كِتَابٍ مِنْ قِبَلِهِ فَهُمْ بِهِ
مُسْتَعْسِكُونَ ۝

بَلْ قَالُوا إِنَّا وَجَدْنَاهُ آبَاءَ نَا عَلَى أُمَّةٍ
وَأَنَا عَلَى الْكِرَامِ مُتَمَدُّونَ ۝

¹ Жок! Аларга Ысмайыл алейхи саламдан кийин тээ Мухаммад саллаллоху алайхи ва салламга чейин пайгамбар да, Ыйык Китеп да келбеген. Ошондуктан «Ата-бабабыз...» деген таптырак сөздөрдөн башка далил келтире алышпайт.

ошолордун изи менен (жүргөндө гана) адашпайбыз»- дешет.

23. Дал ушул сыяктуу, сенден мурун бир айыл-шаарга эскертүүчү-пайгамбар жиберсек, ысырапкор (бай) адамдары: «Биз ата-бабаларыбызды (белгилүү) ишенимдин үстүндө тапканбыз. Биз ошолордун гана изине ээрчийбиз»- дешкен.
24. (Анда пайгамбар) айткан: «Биз силерге ата-бабаңар кармаган диниңерден туурараак дин алып келсекчи? Алар (дагы эле): «Биз силер алып келген динге ишенбейбиз», - дешти.
25. Анан... Биз алардан өч алдык. (Аллахтын пайгамбарын) «жалганчы» деген адамдардын акыбети кандай болгонун көрүп ал.¹
26. Жана (эстегин): Бир кезде Ибрахим атасына жана (мушрик) коомуна «Мен силерден жана силер сыйынган «кудайыңардан» кол үздүм!
27. Мени жараткан Аллахтын Өзү(не гана сыйынамын). Ал мени Туура Жолго баштайт»- деди.
28. (Ибрахим) ал сөздү (ширк ибадатынан) кайтыпса ажеп эмес (деп), (урпактарына) түбөлүк (мурас кылып) калтырды.
29. Мен аларды (Макка мушриктерин) жана ата-бабаларын, өздөрүнө

وَكَذَلِكَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ
إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهُمْ إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ مِثْلِ الَّذِي
هِيَ وَإِنَّا عَلَىٰ أَثَرِهِمْ مُقْتَدُونَ ﴿٢٣﴾

* قُلْ أَوَلَمْ جِئْتُكُمْ بِالْهُدَىٰ مِمَّا وَجَدْتُمْ
عَلَيْهِ ءِآبَاءَكُمْ قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ
كَافِرُونَ ﴿٢٤﴾

فَأَسْقَمْنَا مِنْهُمْ ءِثْمًا وَنَظَرْنَا كَيْفَ كَانَ عِقَابُ
الْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٥﴾

وَأَذَقْنَا لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذِيقَ عَذَابِهِمُ النَّارَ فَذُوقُوا
عَذَابَهُمْ ﴿٢٦﴾

إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيَهْدِينِ ﴿٢٧﴾

وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ لَعَلَّهُمْ
يَرْجِعُونَ ﴿٢٨﴾

بَلْ مَنَعْتُ هَؤُلَاءَ وَءِآبَاءَهُمْ حَتَّىٰ جَاءَهُمُ الْحَقُّ

¹ Алардын канчасын жер жутту, канчасынын башына тап жамгыры жаады... Дагы канчасы башка балээлер менен кыйрап калды.

وَرَسُولٌ مُبِينٌ ﴿٥١﴾

Акыйкат (Ислам) жана анык пайгамбар (Мухаммад) келгенге чейин (кенен жашоо-ырыскы менен) пайдалантырдым.

30. Ал эми, качан аларга Акыйкат келгенде: «Бул – сыйкыр! Биз буга ишенбейбиз!»-дешти.

وَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ وَإِنَّا بِهِ كَافِرُونَ ﴿٥٢﴾

31. Жана айтышты: «Бул Кураан эки улук шаардагы (улук) адамдарга түшсө болмок»¹.

وَقَالُوا لَوْلَا نَزَلَ هَذَا الْقُرْآنُ عَلَى رَجُلٍ مِّنَ الْفَرِيقَتَيْنِ عَظِيمٍ ﴿٥٣﴾

32. Раббиндин (сага берген) ырайымын (пайгамбарчылыгын) ошолор бөлүштүргөн бекен? (Жок! Андай эмес) алардын дүйнө жашоосундагы өз ара тиричилик-ырыскыларын да Биз бөлүштүргөнбүз жана бирин-бирине моюн сундуруп алуулары үчүн кээ бирөөлөрүнүн даражасын башкаларынан бийик кылып койгонбуз. Бирок, алар чогулткан (байлык, даңк сыяктуу) нерселерден Раббиндин ырайымы артыгыраак.

أَمْ هُم بِقِسْمُونَ رَحْمَتِ رَبِّكَ إِذْ نَحْنُ فَسَمْنَا آيَاتِهِمْ فَعَيَسْتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِّيَتَّخِذَ بَعْضُهُم بَعْضًا سَخِرَافًا وَرَحْمَتٍ رَبِّكَ خَيْرٌ مِّمَّا يَتَّبِعُونَ ﴿٥٤﴾

33. Эгер адамдар(дын бардыгы каапырлардын байлыгына азгырылып) бир (каапыр) үммөт болуп кетүү (коркунучу) болбогондо, Биз Рахманга каапыр болгондордун тамдарын жана аларга чыга турган шатыларынан өйдө күмүштөн кылып коймокпуз.

وَلَوْلَا أَن يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً لَّجَعَلْنَا لِمَن يَكْفُرُ بِالرَّحْمَنِ لِبُيُوتِهِمْ سُقُفًا مِّنْ فِضَّةٍ وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ ﴿٥٥﴾

34. Үйлөрүнүн эшиктерин, жазданып (жөлөнүп) отурчу сөрүлөрүн,

وَلِبُيُوتِهِمْ أَبْوَابًا وَسُرُرًا عَلَيْهَا يَتَكَبَّرُونَ ﴿٥٦﴾

1 Алардын түшүнүгү боюнча пайгамбарчылык чоң шаарларда жашаган байлык же бийлик ээлерине гана түшсө чындык болушу мүмкүн экен. Алар «Эки улук шаар» дегенде Макка менен Таиф шаарларын, «улук адам» дегенде Мекканын бай адамы – Валид ибн Мугира менен Таифтин байы Урва ибн Масуд дегендерди назарда туткан.

35. Жана (башка) жасалга-зыйнаттарын (чыккый күмүштөн кылмакпыз). Бирок, булардын бардыгы дүйнө(нүн опасыз) пайдалары. Раббиндин алдындагы Акырет (зыйнаттары) такыба кишилерге арналган.
36. Ким Рахмандын зикири – Кураандан жүз бурса, ага шайтанды жолдон кылып койобуз. Анан (Шайтан) анын жакыны болуп калат.
37. Кийин шайтандар аларды (Туура) Жолдон тосушат жана алар өздөрүн Туура Жолдо деп ойлоп жүрө беришет.
38. Анан качан гана (ошол бойдон олуп) Бизге кайтып келгенде (шайтан-шеригине карап) «Эми, экөөбүздүн арабыз эки чыгыштын¹ арасындай алыс болгон болсо кана, (атаганат)! (Сен) аябай жаман жолдошеуң!» - дейт.
39. (Ширк жолун тандап өзүңөргө) зулумдук кылганыңар себептүү, бүгүн силерге (ширкиңер) пайда бербейт. Силер азапта (дагы аны менен) шерик болосуңар!
40. (О, Мухаммад!) Сен дүлөйгө сөз уктур аласыңбы же болбосо, сокур менен анык адашуудагы адамды Туура Жолго баптай аласыңбы?!
41. Же Биз сени (алардан мурун Акырет сапарына) кегиребиз жана алардан (ошол жакта) өч алабыз.

وَرُحَرُفًا وَأَنْتَ كُلُّ ذَلِكَ لَمَّا مَتَّعَ الْحَيَاةَ
الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٣٥﴾

وَمَنْ يَعِشْ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ نُفِضَ لَهُ
شَيْطَانًا فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ ﴿٣٦﴾

وَأَنَّهُمْ لَصُدُوفٌهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَيَحْسَبُونَ
أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ ﴿٣٧﴾

حَتَّى إِذَا جَاءَهُ قَالَ يَتَّبِعْتَنِي وَيَئْتِكَ
بَعْدَ الْمُسْرِفِينَ فَيَسْأَلُ الْقَوْمَ ﴿٣٨﴾

وَلَنْ يَنْفَعَكُمْ يَوْمَئِذٍ إِذَا ظَلَمْتُمْ أَنْتُمْ فِي
الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ﴿٣٩﴾

أَفَأَنْتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ أَوْ تَهْدِي الْعُمْى وَمَنْ
كَانَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٤٠﴾

فَأَمَّا أَتَاهَ مِنْ رَبِّكَ فَإِنَّا إِنَّمَا وَمَنْهُمْ مُسْتَقْسِمُونَ ﴿٤١﴾

1 Кыяматтын белгилеринин бири – Күндүн батыштан чыгышы. Демек, «эки чыгыш» деген сөздү батыш менен чыгыш деп түшүнүш керек.

42. Же болбосо, аларга убада кылган нерсебизди (баштарына түшүрчү азапты) сага (ушул дүйнөдө) көргөзөбүз. Аларга Биздин Кудуретибиз жетет!
43. Сен Өзүңө вахий кылынган Кураанды бекем карма! Чынында, сен Туура Жолдун үстүндөсүң!
44. Жана бул (Кураан) сен үчүн, сенин коомуң үчүн атак-даңк (жана сыймык)!¹ Жакында сураласыңар!
45. Сенден мурун жиберген пайгамбарларыбыздан сурачы, Биз (элдерге) Рахмандан башка кудайлар(га сыйынууга уруксат) бердик бекен?
46. Биз Мусаны аят-моожизаларыбыз менен, Фираун жана анын элине жибердик. Ал «Мен (силерге) ааламдардын Раббиси тарабынан жиберилген пайгамбармын»-деди.
47. Аларга биздин аят-моожизаларды алып келгенде² алардын үстүнөн күлүштү.³
48. Аларга көргөзгөн ар бир (азап-) моожизабыз (абалкы) түгөйүнөн чоңураак. (Туура Жолго) кайтаар бекен деп, аларды (ушундай) азап менен кармадык.

أَوْ تُرِيكَ الَّذِي وَعَدْتُهُمْ فَإِنَّا عَلَيْهِمْ مُّقْتَدِرُونَ ﴿٤٢﴾

فَأَسْتَحْصِكَ بِالَّذِي أُوحِيَ إِلَيْكَ إِنَّكَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٤٣﴾

وَإِنَّهُ لَذِكْرٌ لَّكَ وَلِقَوْمِكَ وَسَوْفَ تُسْأَلُونَ ﴿٤٤﴾

وَسَقُلْ مَنْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلِنَا أَجَعَلْنَا مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ إِلَهًا يُعْبَدُونَ ﴿٤٥﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَى بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَقَالَ إِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٦﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِآيَاتِنَا إِذَا هُمْ مِنْهَا يَضْحَكُونَ ﴿٤٧﴾

وَمَا نُرِيهِمْ مِنْ آيَةٍ إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا وَأَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤٨﴾

1 Кураан өкүмдөрүн өз жаңоосуна негиз катары кармаган жеке адам, же коом, же мамлекет тез эле оңолуп, аброй-урматы көтөрүлүп, дүйнөгө таанылып, эки дүйнө шооратына жетет. Аллаһ Кураанды, анын өкүмдөрү менен амал кытып, эки дүйнө бактысына жетүү үчүн түшүргөн.

2 Жыланга айланган аса таягы менен койнуна салганда ап-апак бөлүп чыга турган колун – Аллаһтын моожизаларын көргөзгөндө.

3 «Бул кызык сыйкыр экен» дешти. Кийин Аллаһ Таала Мисир (Египет) өлкөсүн басып кеткен бит, бака, чегиртке, кан сыяктуу моожизаларын жиберди.

49. Жана алар (Мусага) айтышты:
«О, сыйкырчы! (Аллаһ) берген
(пайгамбарлык) касиет(иң) менен
Раббинче дуба кыл. (Бизден балээни
арылтсын) Биз Туура Жолго
жүрөбүз».

50. Качан Биз алардан азапты алып
койсок, ошол замат (сөздөрүнөн)
кайтып кетишти.

51. Жана Фираун өз элине)
бийик добуш менен(мындай
деди: «О, элим! Мен Мисир
мамлекетинин жана бутумдун
астынан агып турган мына бул
(Нил) дарыяларынын падышасы
эмесминби?! (Падышалыгымды)
көрбөй жатасыңарбы?!»

52. Мен мына бул (кекечтенип) арап
сүйлөгөн төмөн адамдан (Мусадан)
артык эмесминби?!»

53. «Эгер ага (асмандан) алтын
билериктер тапталса, же аны
жандап периштелер түшсө,
(анда пайгамбар экенине ишенсе
болот)».

54. Ал өз элин(ин акылын ушинтип)
кордоду эле, эли дагы моюн сунду.
Алар (түпкүлүгүндө) бузуку эл
болгон.

55. Алар (ошол иштери менен) Биздин
ачуубузга тийди. Анан Биз алардан
өч алып, бардыгын (деңизге)
чөктүрүп жибердик.

56. (Ошентип), аларды өтмүш-тарых
жана кийинки муундар үчүн (ачуу)
сабак кылдык.

57. Жана качан гана Марямдын
уулу (Ыйса тууралуу) мисал

وَقَالُوا يَا أَيُّهَا السَّاحِرُ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ
عِنْدَكَ إِنَّا لَمُهْذَوُونَ ﴿٤٩﴾

فَلَمَّا كَسَفْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِذَاهُمْ
يَكْثُونَ ﴿٥٠﴾

وَنَادَىٰ فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ قَالَ يَا قَوْمِ أَلَيْسَ لِي
مُلْكٌ مِّصْرَ وَهَذِهِ الْأَنْهَارُ تَجْرِي مِن
تَحْتِي أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٥١﴾

أَمْ أَنَا خَيْرٌ مِّنْ هَٰذَا الَّذِي هُوَ مِثْرُ
وَلَا يُكَادُيبُ ﴿٥٢﴾

فَلَوْلَا أَلْفِي عَلَيْهِ أَسْوِرَةٌ مِّنْ ذَهَبٍ أَوْ جَاءَ
مَعَهُ الْمَلَائِكَةُ مُقَرَّرِينَ ﴿٥٣﴾

فَأَسْتَحَفَّ قَوْمَهُ فَأَطَاعُوهُ إِنَّهُمْ
كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٤﴾

فَلَمَّا أَسْفَوْا اتَّقَمْنَا مِنْهُمُ فَأَعْرَضْنَا عَنْهُمْ
الْجَمِيعِينَ ﴿٥٥﴾

وَجَعَلْنَا هُمْ مَثَلًا لِّلْآخِرِينَ ﴿٥٦﴾

* وَلَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا إِذَا قَوْمُكَ

مِنْهُ يَصُدُّونَ ﴿٥٨﴾

وَقَالُوا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ مَا ضَرَبُوهُ لَكَ
إِلَّا جَدَلًا بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ ﴿٥٩﴾

إِنَّهُمْ إِلَّا عِبَادٌ أَفْعَمَاءُ عَلَيْهِمْ وَجَعَلْتَهُ
مَثَلًا لِّبَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿٦٠﴾

وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلْنَا مِنْكُمْ فُلَكًا فِي الْأَرْضِ
يَخْلُقُونَ ﴿٦١﴾

وَأَنَّهُ أَعْلَمُ السَّاعَةِ فَلَا تَمُوتُنَّ فِيهَا
وَأَنبِئُونِ بِهَذَا صِرَاطَ مُسْتَقِيمٍ ﴿٦٢﴾

وَلَا يَصُدُّكُمْ عَنْ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ
مُبِينٌ ﴿٦٣﴾

وَلَمَّا جَاءَ عِيسَى بِالْبَيِّنَاتِ قَالَ قَدْ جِئْتُكُمْ
بِالْحِكْمَةِ وَلِأُبَيِّنَ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي تَخْتَلَفُونَ

келтирилгенде, андан сенин
коомуң ызы-чуу көтөрүшөт.¹

58. Жана (сага): «Биздин (арабдардын)
кудайларыбыз жакшыбы же ал
(Ыйса) жакшыбы?» дешет. Алар
сага жаңжалдашуу үчүн гана мисал
келтиришет. Алар жаңжалкөч
элдер.

59. Ал (Ыйса) болгону Биз
(пайгамбарчылыкты) пээмат
кылып берген кул(убуз). Биз аны
Исрайил урпактары үчүн (Өз
кудуретибизден) мисал кылып
(атасыз) жаратканбыз.

60. Эгер кааласак силердин ордунарга,
жер бетинде халифа-орун басар
боло турган периштелерди
жаратып коймокпуз.²

61. Жана ал (Ыйса) – Кыяматтын
белгиси.³ Силер андан (Кыяматтан)
эч шек санабагыла. Жана Менин
Өзүмө гана моюн сунгула! Туура
Жол – ушул!

62. Шайтан силерди (Туура Жолдон)
тосуп койбосун! Ал силерге анык
душман!

63. Жана Ыйса (өз элине) анык
далил-аяттар менен келгенде,
айткан «Мен силерге (Аллаһ

1 Пайгамбарыбыз мушриктерге «Силер жана Аллаһтан башка силер сыйынган (бардык «кудайлар» тозокко отун болуп келесилер» деген аятты окуп бергенде, ызы-чуу көтөрүшүп «Эгер бардык «кудайлар» тозокко түшчү болсо, анда христиандар деле Ыйсага сыйынышат го?! Эмне, анда Ыйса дагы тозокко түшөбү?! Ал эми сен Ыйсаны Пайгамбар дейсиң!» - дешет. Бул маселенин жообу кийинки аяттарда.

2 Эгер адамдар Аллаһтын Өзүнө ибадат кылып, жер бетинде Ага татыктуу орунбасар боло албаса, аларды кыйратып, ыклас менен Өзүнө гана ибадат кыла турган периштелерге жерди мурас кылып берүү Аллаһка жеңил.

3 Кыяматка жакын асмаңдан Ыйса Пайгамбар түшүп, Дажжалды өлтүрүп, Ислам өкүмүн орнотушу сахих хадистерде айтылган.

فِيهِ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ۝٣٧

Таала тарабынан берилген)
пайгамбарлык менен, силер
талашып калган кээ бир
нерселерди анык баяндап берүү
үчүн келдим. Эми, Аллаһтан
коркуп, мага моюн сунгула!

64. Чынында, менин да, силердин да
Раббинер – Аллах! Анын Өзүнө
гана ибадат кылгыла! Туура Жол –
ушул!

إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ هَذَا
صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ۝٣٨

65. Анан (яхудий) жамааттар өз
ара талашка түнгүштү. Заалым
адамдарга азаптуу Күндүн
азабынын балээси болсун!

فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ
لِّلَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ عَذَابِ يَوْمِ إِلِيمٍ ۝٣٩

66. Алар өздөрүнө Кыямат Күндүн,
(эч нерсени) сезбей турган
абалдарында, капысынан келип
калуусунан башка нерсени
күтүшкөн жок.

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَن تَأْتِيَهُمْ
بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ۝٤٠

67. Ал күнү достор бири-бирине
душман болуп калышат.¹ Такыба
кишилер гана андай болбойт.

الْأَخِلَاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا
الْمُتَّقِينَ ۝٤١

68. «О, Менин (такыба) пенделерим!
Бүгүн силерге коркунуч
жок! Силер (бүгүн) капа да
болбойсуңар!»

يَعْبَادُ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ وَلَا أَنتُمْ
تَخْرَبُونَ ۝٤٢

69. Алар Биздин аяттарыбызга ыйман
келтирип, мусулман болгон
адамдар.

الَّذِينَ آمَنُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا
مُسْلِمِينَ ۝٤٣

70. «(О, ыймандуу пенделер!)
Силер жубайларыңар менен
бирге сүйүнгөн абалда Бейишке
киргиле!»

ادْخُلُوا الْجَنَّةَ أَنْتُمْ وَاَزْوَاجُكُمْ تُخْبَرُونَ ۝٤٤

71. Аларга алтын идиштер менен
чөйчөктөр (тамак-шарабы менен)

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصِحَافٍ مِّنْ ذَهَبٍ وَأَكْوَابٍ ۝٤٥

1. Дүйнодө жакын дос болуп жүргөн мушриктер «Мени сен азгыргансың» деп бири-
бирин күнөөлөшөт.

айлантып турулат. Ал жерде көңүл каалаган, көз кубанган бардык нерселер бар. Жана силер анда түбөлүк жашайсыңар.

72. Бул Бейиш... Аны силер (дүйнөдө) жасаган (сооптуу) амалыңар үчүн Аллаһтан мурас алдыңар.

73. Силер үчүн анда көп мөмө-жемиштер бар. Алардан (каалаганыңарча) жейсиңер.

74. (Ал эми) күнөөкөр адамдар тозок азабында түбөлүк калышат.

75. (Азап) алардан азайтылбайт жана алар анда (тозокто) үмүтсүз калуучулар.

76. Аларга Биз зулумдук кылбадык. Өздөрүнө-өздөрү зулум кылышты.

77. Жана алар (тозоктун кызматчы периштесине): «О, Маалик, (Раббиңе айтчы) бизге (өлүмдү) окүм кылсынчы» дешет. (Анда) ал айтат: «Силер (ушул жерде ушул бойдон түбөлүк) туруучусуңар!

78. Чынында, Биз силерге Акыйкатты алып келдик, бирок, көпчүлүгүңөр аны жаман көрүп жатасыңар».

79. Же болбосо, (динге каршы) бир ишти эрежелештирет. Биз да (аларга каршы) эреже түзүп койгонбуз.

80. Же болбосо, Биз алардын сырлары менен шыбыраган добуштарын укпайбыз деп ойлошобу! Жок! Угабыз! Жана алардын алдында (бардык кыймыл-аракет, шыбыраган добушунан өйдө) жаза

وَفِيهَا مَا نَشْتَهِيهِ الْأَنفُسُ وَتَلَذُّ الْأَعْيُنُ وَأَنْتُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٧٢﴾

وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كَسَبْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٧٣﴾

لَكُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ مِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٧٤﴾

إِنَّ الْمَجْرِمِينَ فِي عَذَابٍ جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ﴿٧٥﴾

لَا يُفْتَرُ عَنْهُمْ وَهُمْ فِيهِ مُبْسَوُونَ ﴿٧٦﴾

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ ﴿٧٧﴾

وَيَاذَا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عَالِمًا لَّكَ أَنْتُمْ مَكِينُونَ ﴿٧٨﴾

لَقَدْ جِئْتَكُمْ بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَكُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ ﴿٧٩﴾

أَمْ أَمْرًا مَرْمُوزًا فَإِنَّا مَعْرُومُونَ ﴿٨٠﴾

أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ بَلَىٰ وَرُسُلُنَا لَدَيْهِمْ يَكْفُورُونَ ﴿٨١﴾

турган элчилерибиз (периштелер) бар.

81. Айт (о, Мухаммад): «Эгер Аллаһтын баласы (чындап) бар болгондо, эң оболу ага өзүм ибадат кылмакмын.

82. (Бирок) Асмандар менен жердин жана Арптын Раббиси силердин («баласы бар» деп) сыпаттооңордон Таза!»

83. (Эгер дааватыңа муюбаса) аларды жөн кой. Убада кылынган (Кыямат) күндөрүнө жолукканга чейин ойноп-күлүп, (күнөө иштерине) чумкуп жүрө беришсин!

84. Ал (Аллаһ) асманда да Кудай, жерде да Кудай. Жана Ал - Билүүчү, Даанышман!

85. Асмандардагы, жердеги жана экөөнүн арасындагы (бардык) нерселердин Ээси болгон Аллаһ Улук-Таберик! Кыяматтын илими Бир Өзүнүн алдында. Жана (бардыгыңар) Өзүнө гана кайтарыласыңар.

86. Алар (мушриктер) дуба кылып жаткан Аллаһтан башка «кудайлардын» колунда шапаат-актоо жок! Билген абалда Акыйкатка күбө болгон¹ адамдар(га гана шапаат насип кылат).

87. Эгер сен алардан: «Силерди ким жараткан?» - деп сурасаң, «Аллаһ», дешет. Дагы кайда баратасыңар?!

قُلْ إِنْ كَانَ لِلرَّحْمَنِ وَلَدٌ فَأَنَا أَوَّلُ الْعَابِدِينَ ﴿٨١﴾

سُبْحَانَ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٨٢﴾

فَذَرَهُمْ خَوْصًا وَيَتَّبِعُوا حَتَّى يَنْفَعُوا أَنْفُسَهُمْ
الَّذِي يُدْعَوْنَ ﴿٨٣﴾

وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَهٌ وَفِي الْأَرْضِ إِلَهٌ
وَهُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٨٤﴾

وَتَبَارَكَ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَمَا بَيْنَهُمَا وَعِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَالَّذِي
تُرْجَعُونَ ﴿٨٥﴾

وَلَا يَسْتَلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ
الشَّفَعَةَ إِلَّا مَنْ شِهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ
يَعْلَمُونَ ﴿٨٦﴾

وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنَّى
يُؤْفَكُونَ ﴿٨٧﴾

1 «Акыйкатка билген абалда күбө болуунун» мааниси, «Эч бир сыйынууга татыктуу кудай жок, бир гана Аллаһ бар» деп күбөлүк берүүнү билдирет.

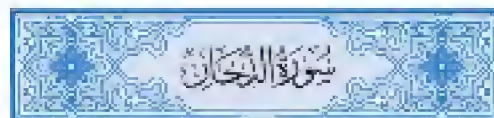
88. Жана (Аллаһ пайгамбарынын): «О, Раббим! Чынында, тиги адамдар ыйман келтирбеген коом»- деген сөзүн да билет.

89. Демек, сен аларды кечир жана: «Силерге салам, (бирок) жакында билип аласыңар»-дегин.¹

وَقِيلِهِ يَا رَبِّ إِنَّ هَٰؤُلَاءِ قَوْمٌ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٤٥﴾

فَاَصْفَحْ عَنْهُمْ وَقُلْ سَلَامٌ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٤٦﴾

¹ Пайгамбар саллаллоху алайхи ва саллам Раббисинин буйругуна баш ийип, ыймансыздардын жоруктарына сабыр кылып, аларга теңелбей, кечирип, жогорку адеп-ахлак менен Исламды жайылтты. Натыйжада, көпчүлүк адамдар анын исламдык пейилин көрүп, ыйманга келишти.

44 «Духан» сүрөсү¹

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Хаа. Мийм.
2. Анык баяндоочу Китепке ант!
3. Биз аны (Кураанды) Ыйык (Кадыр) түнүндө түшүрдүк. Жана Биз (аны менен элдерди) эскертүүчүбүз.
4. Ал түндө ар бир өкүм кылынган иштер белгиленет.²
5. Биздин буйругубуз болгону себептүү. Чынында, Биз пайгамбарларды жиберүүчүбүз.
6. Раббинден ырайымдуулук иретинде. Чынында, Ал - Угуучу, Билүүчү!
7. (Жана Ал) эгер ишенсеңер, асмандардын, жердин жана ал экөөнүн ортосундагы (бардык) нерселердин Раббиси!
8. Эч бир кудай жок, жалгыз Өзү бар! Ал тириет жана өлтүрөт. Силердин жана абалкы ата-бабаңардын Раббиси!
9. Жок! Алар (ойлопуунун ордуна) күмөн санап оюнкарактык кылышууда!

حم ①

وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ①

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ مُتَرَكِّفٍ ①
مُنْذِرِينَ ①

فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ كَبِيرٍ ①

أَمْرًا مِنْ عِنْدِنَا إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ①

رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ①

رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ ①

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ رَبُّكُمْ وَرَبُّ
آبَائِكُمْ الْأَوَّلِينَ ①

بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ يَلْعَبُونَ ①

1 Бул сүрө Мааккада түшүрүлгөн. 59 аяттан турат. «Духандын» мааниси «Түтүн».

2 Аллах Таала Өз алдындагы Тагдыр Китеби – Лавхул-Мавхузда белгиленген иштерди, Рамазан айынын ыйык Кадыр түнүндө дагы бир ирет белгилейт экен. Бул – ушул түндүн улуулугунун белгиси.

10. Сен (алардын башына) асман анык түтүн келтирген Күндү күт.¹
11. Бул жан ооруткан азап (түтүн) адамдарды (мушриктерди) ороп алат.
12. (Анан алар): «О, Рабби! Биз ыйман келтирели! Бизден азапты арылта көр!» (дешет).
13. Алар кайдан эсине келмек эле! Акыры, аларга (ушуга чейин эле) анык баяндоочу пайгамбар келген.
14. (Бирок) кийин андан жүз үйрүп: «(Кураан сага христиан аалымдары тарабынан) үйрөтүлгөн. (Сен) жиндисиң»- дешти.
15. Биз, аныгында, силерден азапты бир аз арылттык. Силер болсо (күнөөгө кайра) кайттынар.
16. (Анан) чоң азап менен азапталган күнү² Биз силерден өч алдык.
17. Биз алардан мурун Фираун элин сынадык. Аларга улук элчи (Муса) келди.
18. (Жана мындай деди): «Аллахтын пенделерин мага тапшыргыла!³ Мен силерге ишеничтүү пайгамбармын.
19. Өзүңөрдү Аллахтан жогору койбогула! Мен силерге анык далилдерди алып келдим.

- فَارْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُحَانٍ مُّبِينٍ ﴿١٠﴾
يَغْشَى النَّاسَ هَذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١١﴾
رَبَّنَا اكْشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ إِنَّا مُؤْمِنُونَ ﴿١٢﴾
أَنَّى لَهُمُ الذِّكْرَى وَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مُّبِينٌ ﴿١٣﴾
شَرُّوا عَنْهُ وَقَالُوا مُعَلَّمٌ مَجْنُونٌ ﴿١٤﴾
إِنَّا كَاشِفُوا الْعَذَابَ قَلِيلًا إِنَّكُمْ عَائِدُونَ ﴿١٥﴾
يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرَى إِنَّا مُنتَقِمُونَ ﴿١٦﴾
«وَلَقَدْ فَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ وَجَاءَهُمْ رَسُولٌ كَرِيمٌ ﴿١٧﴾
أَن أَدُّوا إِلَيَّ عِبَادَ اللَّهِ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٨﴾
وَأَن لَا تَتَّخِذُوا مِنِّي إِتِكُمْ سُلْطَانٍ مُّبِينٍ ﴿١٩﴾»

1 Кыяматта күнөөкөр пенделерди тозокко жакын алып келингенде, аларды тозоктун түтүнү ороп алат. (Саадий)

2 Бул – Курайш мушриктеринин башына түшкөн «Бадр» согушундагы жеңилүү күнү.

3 Анык вазыйпасы Фираундун колунда кул болгон Исрайил урпактарын (яхудийлерди) азаттыкка чыгарып, өздөрүнүн түнкү мекени Палестинага кайтаруу болгон.

20. Мени ташбараң кылууңардан коргоо тилеп өзүмдүн жана силердин Раббичерге жалбарамын.

21. Эгер ыйман келтирбесенер, мени жөн койгула»

22. Анан ал Раббисине: «Алар күнөөкөр элдер экен. (Аларга азап жибер)»- деп дуба кылды.

23. (Аллаһ анын дубасын кабыл алып) «Менин пенделеримди алып түнү менен (Мисирден) чык. Силердин артыңардан кубалашат»- деп, (вахий кылды). (Фираун аларга жетейин деп калганда Аллаһ Таала Мусага «Таягың менен деңизди ур» деп вахий кылат. Буйрукту аткарганда, он эки уруу үчүн деңизден он эки жол ачылат. Муса эли менен аман-эсен өтүп, деңизди дагы баягы калыбына келтирүү үчүн аса таягын саздап калганда, Аллаһ Таала, алардын артынан келген Фираун аскерлерин деңиз-жолго киргизүү үчүн, Мусага:)

24. «Деңизди жөн кой. Алар чөгүп кетүүчү аскерлер!» - деди.

25. Алар нечендеген бактарды, булактарды,

26. Эгиндерди, эң мыкты үй-жайларды

27. Жана ойноп-чардаган (башка көп) нээматтарды (ээсиз калтырып чөгүп кетишти).

28. Ошентип, Биз аларды башка коомго (Исрайил урпактарына) мурастап бердик.

قَالِي عَذْتُ رَبِّي وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٢٠﴾

وَإِنْ لَمْ تُؤْمِنُوا آلِي مَاءَعَرِلُونَ ﴿٢١﴾

فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ وَمِنَ الْمُضْلِمِينَ ﴿٢٢﴾

فَأَسْرِمَايَ لَيْلًا إِنَّكُمْ تُشْعَبُونَ ﴿٢٣﴾

وَأَتْرَكَ الْبَحْرَ هَوًّا أَنَّهُمْ جُدَّةٌ مُّعْرِفُونَ ﴿٢٤﴾

كَتَرْتُمْ كُرْأَيْنَ جَنَّتٍ وَعُيُونٍ ﴿٢٥﴾

وَزُرُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٢٦﴾

وَنَعْمَ كَانُوا فِيهَا أَفْكِهِينَ ﴿٢٧﴾

كَذَٰلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا آخَرِينَ ﴿٢٨﴾

29. Аларга асман да, жер да ыйлаган жок! Аларга мөөнөт да берилген жок!¹
30. Биз Исрайил урпактарын кордук (кулчулук) азабынан –
31. – Фираундан куткардык. Ал өзүн (Аллаһтан да) бийик сезген, чектен чыккан адамдардан эле.
32. Биз билген абалда аларды (Исрайил урпактарын) ааламдардан (адамдардан) тандап алган элек.
33. Жана аларга анык сыноолорду² ичине камтыган моожизаларды бердик.
34. Алар (Курайш каапырлары) айтышты:
35. «Биринчи өлүмүбүздөн башка өлүм (биринчи жашообуздан башка жашоо) жок. Биз (эч качан) кайра тирилбейбиз.
36. Эгер силер (о, момундар) чынчыл болсоңор,³ биздин ата-бабабызды (тирилтип) алып келгилечи?!»
37. Ушулар (Макка мушриктери) жакшыбы же болбосо, Тубба⁴ коому жакшыбы? (Ал коом) булардан мурун жашаган (сан

مَا يَكُنْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ وَمَا كَانُوا مُنظَرِينَ ﴿٢٩﴾

وَلَقَدْ خَلَقْنَا إِبْرَاهِيمَ مِنْ الْعَذَابِ الْمُهِينِ ﴿٣٠﴾

مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ إِنَّهُمْ كَانُوا عَلَاءِ الْفَاسِقِينَ ﴿٣١﴾

وَلَقَدْ اخْتَرْنَا لَهُمْ عَلَىٰ عِلْمِنَا عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٣٢﴾

وَمَا نَكْنِهُهُمْ مِنَ الْأَلْبَتِ مَا فِيهِ بَلَاءٌ مُبِينٌ ﴿٣٣﴾

إِنْ هَؤُلَاءِ لَيَقُولُنَّ ﴿٣٤﴾

إِنْ هِيَ إِلَّا أَمْوَاتُنَا الْأُولَىٰ وَمَا نَحْنُ بِمُنشَرِينَ ﴿٣٥﴾

فَقَالُوا بَلْآيَاتُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٦﴾

أَهُمْ خَيْرٌ أَمْ قَوْمُ تُبَّاعٍ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ أَهْلُكُمْ أَكْثَرُ إِنَّهُمْ كَانُوا مُخْرَجِينَ ﴿٣٧﴾

1 Фираун деңиз койнунда калып, өлүмү көзүнө көрүнүп калганда. «Мен Мусанын Кудайына ыйман келтирдим!» деп зар какшайт. Бирок, бул ыйман кабыл болбоду жана тооба келтирип башкадан жашоосуна мөөнөт берилбеди.

2 Бирок, алар сыноодон өтө албай, «стандалган улут» деген наамга ылайык эместигин көргөзүштү. Муса Пайгамбарды кыйнап, таяттып: «Бизге Раббинди көргөз» дегенге чейинки каапырчылыкка барышты.

3 «Адам наркы дүйнөдө кайра тирилет» деген сөзүндөрдө.

4 «Тубба» - бул байыркы Йемен падышаларынын аты.

жагынан да, күч-кубат жагынан да булардан артык болгон) адамдар. Биз ошолорду да кыйраттык. (Себеби) алар күнөөкөр коом эле.

38. Биз асмандарды, жерди жана экөөсүнүн арасындагы нерселерди эрмек үчүн (беймаксат) жаратканыбыз жок.

39. Ал экөөсүн (жана ортосундагы нерселерди) Акыйкат менен жараттык. Бирок, (муну) алардын көпчүлүгү билбейт.

40. Чынында, (акыйкат менен жалган) ажыратыла турган (Кыямат) Күн бардык адамдардын эсеп берчү убактысы.

41. Ал күндө дос (өзүнүн) досуна эч нерсени жардам бере албайт жана өздөрү да (эч кимден) жардам ала албайт.

42. Бир гана Аллаһ ырайым кылган кишилерге (Аллаһ тарабынан жардам берилет). Ал Кудуреттүү жана Ырайымдуу.

43. (Тозоктогу) «Заккум» дарагы –

44. Күнөөкөр адамдардын тамагы.

45. Ал курсактарда кайнаган ириң (же зайтун майы) сыяктуу!

46. Кайнак суунун кайнаганы сыяктуу!

47. «Аны (күнөөкөр адамды) кармагыла (жана) тозоктун ортосуна сүйрөгүлө!»

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا
لَعِينٍ ﴿٣٨﴾

مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا
يَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾

إِنَّ يَوْمَ الْقَضَائِ مِيقَاتُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٠﴾

يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْلَى عَنْ مَوْلَى شَيْئًا وَلَا هُمْ
يُنصَرُونَ ﴿٤١﴾

إِلَّا مَن رَّجَعَهُ اللَّهُ إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ
الرَّحِيمُ ﴿٤٢﴾

إِنَّ شَجَرَتَ الزُّقُومِ ﴿٤٣﴾

طَعَامُ الْأَلِيمِ ﴿٤٤﴾

كَالْمُهْلِ يَغْلِي فِي الْبُطُونِ ﴿٤٥﴾

كَغَلِي الْحَمِيمِ ﴿٤٦﴾

خُذُوهُ فَاعْتِلُوهُ إِلَى سَوَاءِ الْجَحِيمِ ﴿٤٧﴾

48. Кийин башынан ылдый
кайнак суу азабын
куйгула!»
49. (Эй, кылмышкер, мушрик!
Азабыңды) тарт! Сен «улук-
урматтуу» эмес белең!
50. Бул – силер ишенбеген азаптар!
51. Ал эми, такыбаа кишилер тынч-
бейпил жерлерде,
52. Бейиштерде, булактарда,
53. «Истабрак» жана «сундус» (деген)
жибек кийимдерден кийип, бет-
мандай (сүйлөшүп) отурушат.
54. Ошондой эле, Биз аларды бото көз
сулууларга үйлөнтүп койбуз.
55. Алар анда эч кайгысыз абалда, ар
түрдүү мөмөлөрдөн чакырышат.
56. Ал жерде биринчи (дүйнөдөгү)
өлүмдөн башка өлүмдү(н даамын)
татышпайт. (Аллаһ) аларды тозок
азабынан сактаган.
57. (Бул) – Раббинден болгон пазилет!
Бул – чоң жеңиш!
58. (О, Мухаммад!) Биз аны
(Кураанды) эскерме алышаар
бекен деп, сенин тилиңе жеңил
кылып койдук.
59. Эми сен (Аллаһ алардын жазасын
беришин) күт. Алар да (сага бир
зыян келишин) күтүшүүдө.

ثُمَّ صُبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ
الْحَمِيمِ ﴿٥٨﴾

ذُقْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ ﴿٥٩﴾

إِنَّ هَذَا مَا كُنْتُمْ بِهِ تَمْتَرُونَ ﴿٦٠﴾

إِنَّ الْمُسْلِمِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينٍ ﴿٦١﴾

فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٦٢﴾

يَلْبَسُونَ مِنْ سُندُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ
مُتَقَابِلِينَ ﴿٦٣﴾

كَذَلِكَ وَرَوْنَاهُم بِخُورٍ عِينٍ ﴿٦٤﴾

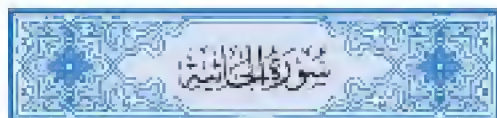
يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ آمِنِينَ ﴿٦٥﴾

لَا يَذُوقُونَ فِيهَا الْمَوْتَ إِلَّا الْمَوْتَةَ
الْأُولَىٰ وَوَقَاهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿٦٦﴾

فَضْلًا مِّن رَّبِّكَ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٦٧﴾

فَإِنَّمَا يَسْتَرْكَهٖ يَلْسَانُكَ لَعْنَهُمْ
يَتَذَكَّرُونَ ﴿٦٨﴾

فَارْتَقِبْ إِنَّهُمْ مُّرْتَقِبُونَ ﴿٦٩﴾

45 «Жаасия» сүрөсү¹

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллаһтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Ха. Мийм.
2. (Бул) Китептин түшүүсү Кудуреттүү, Даанышман тарабынан.
3. Чынында, асмандарда жана жерде момун адамдар үчүн (Аллаһтын Кудурет-Даанышмандыгына) белгилер бар.
4. Жана силердин жаратылуучарда, (Аллаһ жаратып, мейкиндиктерге) таратып жиберген жан-жаныбарларда анык ишенген адамдар үчүн (Аллаһтын кудуретине) белгилер бар.
5. Жана түн менен күндүн алмашып турушунда, Аллаһ асмандан түшүрүп, аны менен олук жерди тирилткен жамгырда, жана шамалдардын жүргүзүлүшүндө акылын иштеткен элдер үчүн белгилер бар
6. Бул – Аллаһтын аяттары. Биз сага аларды акыйкат менен айтып берүүдөбүз.² Аллаһтан, Анын (акыйкат) аяттарынан кийин (булар) дагы кандай сөзгө ишенишет?!

حم

نَزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

إِنَّا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِلْمُؤْمِنِينَ

وَفِي خَلْقِكُمْ وَمَا يَبُتُّ مِنْ دَابَّةٍ لَّآيَاتٌ لِّقَوْمٍ

يُوقِنُونَ

وَأَخْتَلَفُ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَمَا أَنزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ

مِنْ رِّزْقٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَتَصْرِيفِ

الرِّيحِ لَآيَاتٌ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَتْلُوهَا عَلَيْكَ يَا حَقُّ يَا بَئِي

حَدِيثٍ بَعْدَ اللَّهِ وَآيَاتِهِ يَوْمُئِذٍ

1 Маккада түшкөн. 37-аяттан турат. «Жаасиянын» мааниси «Чөгөлөгөн адамдар».

2 Аллаһ акыйкат менен, далилдүү айтып берген аяттарды Мухаммад саллаллоху алайхи ва саллам окуп берсе, көпчүлүк мушриктер «Бул сыйкыр», «Бул ыр» деп, ага ишенүүдөн баш тартышты.

7. Ар бир күнөөкөр-дооматчыга өлүм болсун!
8. Ал өзүнө окуп берилген аяттарды угуп, такыр эч нерсе укпагандай текеберлигин улантты. Сен ага жан ооруткан азапты «сүйүнчүлөп» кой.
9. Ал (текебер адам) биздин аяттарыбыздан бир нерсе билип, (угуп) калса, (аны) мазактайт. Андай адамдарга кордоочу азап бар!
10. (Аларга өлүмдүн) ар жагында тозок бар! Тапкан дүйнө-мансаптары жана Аллаһтан башка тутунган дос-кудайлары аларга пайда бере албайт. Аларга чоң азап бар!
11. Бул (Кураан) – Туура Жол! Ал эми, Раббисинин аяттарына каашыр болгон адамдарга жан ооруткан азап арналган!
12. Аллаһ Өз каалоо буйругу менен (деңизде) кемелер жүрүшү үчүн жана (кемеге байланыштуу өнөр-кесиптер себептүү) Өзүнүн ырыска-пазилетин издепшиңер үчүн силерге деңизди моюн сунду. Шүгүр кылсаңар ажеп эмес!
13. Жана Ал силер үчүн Өзүнүн пазилетинен асмандардагы жана жердеги бардык нерселерди моюн сунду. Мында пикир кылган адамдар үчүн (Аллахтын Кудуретине) белгилер бар!
14. (О, Мухаммад!) Ыйман келтирген адамдарга айт, Аллаһтын

وَيُلِكُ لِكُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ ﴿٧﴾

يَسْمَعُ آيَاتِ اللَّهِ تُخْلَى عَلَيْهِ ثُمَّ يُصِرُّ مُسْتَكْبِرًا كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهَا فَبَيِّنُوهَا عَذَابَ الْيُسْرِ ﴿٨﴾

وَإِذَا عَلِمَ مِنْ آيَاتِنَا شَيْئًا اتَّخَذَ هَاهُنَا أَوْلِيَاكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُبِينٌ ﴿٩﴾

مِنْ وَرَائِهِمْ جَهَنَّمُ وَلَا يُغْنِي عَنْهُمْ مَا كَسَبُوا شَيْئًا وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠﴾

هَذَا هُدًى وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا رَبِّهِمْ لَهُمْ عَذَابٌ مِنْ بَعْدِ الَّذِي لَهُمْ ﴿١١﴾

﴿ اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ لَتَجْرَىٰ فِيهِ بِأَمْرِهِ وَيَتَجَنَّبُوا مِنْ فَضْلِهِ ۚ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴾ ﴿١٢﴾

وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مَتَّعًا ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿١٣﴾

قُلْ لِلَّهِ مَا عَمَسُوا يَغْفِرُوا لِلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ

(Акыреттеги) күндөрүн (өн эч нерсени) үмүт кылбагандарды кечиришсин. (Аллаһ Таала ал) коомду өз иштерине жараша (Акыретте) жазалашы үчүн.

15. Ким сооп иш жасаса - өзүнө пайда. Ким күнөө иш жасаса - өзүнө зыян. Кийин (баарыңар) Раббинерге кайтарыласыңар.

16. Биз аныгында Ибраил урпактарына (Тоорат) китепти, өкүмдү жана пайгамбарлыкты берип, таза-пакиза нерселерден ырыс-насиң жегизип (бардык) ааламдардан (адамдардан) абзел кылган элек.¹

17. Жана аларга анык иш (Дин-Шарият) бердик. Алар өздөрүнө келген илимден кийин гана (Дин ишинде) талашып калышты, өз-ара көралбастыктан улам. Албетте, Раббиг Кыямат күнү алардын арасында талашкан нерселерине өкүм (ажырым) чыгарат.

18. Кийин Биз сени Динден болгон жолдун – Шарияттын үстүндө (жүрүүчү) кылдык. Эми ошону гана ээрчигин. Билбеген адамдардын каалоолорун ээрчибегин.

19. (Эгер аларды ээрчисең) Аллаһтын эч бир азабын сенден кайтара алышпайт. Чынында, заалымдар бири-бирине дос болушат. Аллаһ болсо такыба кишилердин досу.

أَيُّامَ اللَّهِ لِيَجْزِيَ قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٥﴾

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ﴿١٦﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّصُوَّةَ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَىٰ الْعَالَمِينَ ﴿١٧﴾

وَمَا أَتَيْنَاهُمْ بِشَيْءٍ مِنَ الْأَمْرِ فَمَا اخْتَلَفُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ بَيْنَهُمَا رَبُّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٨﴾

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِّ عَمَلٍ مِنَ الْأَمْرِ فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٩﴾

إِنَّهُمْ لَنْ يَغْفُوا عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَإِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَاللَّهُ وَبِيُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٢٠﴾

¹ Аллаһ Таала Ибраил урпактарын сыноо үчүн тандап алып, арасынан көп Пайгамбарларды чыгарып, Фираундун зулумунан куткарып, асмадан «Мани-Сулва» деген бышкан куш эттеринен турган пакиза-ырыскы жаадырып аябай сынаган, сыноо үчүн тандап алган.

20. Бул (Кураан) адамдар үчүн акылчырак, Туура Жол жана анык ишенген элдер үчүн ырайым!

21. Же болбосо, күнөө иш кылган адамдар, Биз аларды ыйман келтирип, салих амал кылган адамдар сыяктуу (абзел кылышыбызды жана) өздөрүнүн жашоолору менен өлүмдөрү да (алардыкы менен) бир (даражада) болушун ойлоштубу? Кандай жаман өкүм чыгарышат!

22. Аллаһ асмандар менен жерди Акыйкат менен жана эч бир жан(га) зулумдук кылынбаган абалда, өз ишине жараша жаза (же сыйлык) алышы үчүн жаратты.

23. Сен өз (напсинин) каалосун кудай кылып алган жана (натыйжада) Аллаһ аны (хидаятка ылайык эмес экенин) билип, адаптырып койгон, кулагына, жүрөгүнө мөөр баскан жана көзүнө парда тосуп койгон адамды кордун беле? Аллаһтан башка ким аны Туура Жолго баштай алмак?! Эсиңерге келбейсиңерби эми!

24. (Каалыңар) айтышат: «Ушул дүйнөдөгү жашообуздан башка жашоо жок. Өлөбүз, жапайбыз. Бизди заман(дын өтүшү) гана өлтүрөт (Аллаһ өлтүрбөйт)». Бул жөнүндө аларда илим жок. Алар болгону күмөңгө таянышат.

25. Качан аларга биздин анык-далилдүү аяттарыбыз окуп берилсе «Эгер (кайра тирилүү бар» деген) сөзүңөрдө чынчыл болсоңор, бизге (өлүп кеткен) ата-бабаларыбызды

هَذَا بَصِيرَةٌ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْقَوْمِ
يُوقِنُونَ ﴿٢٠﴾

أَفَرِحَ الَّذِينَ آمَنُوا أَتَجْرَؤْنَ أَن نَّجْعَلَ لَهُمْ
مِثْلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢١﴾ أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُم
مِّثْلُ السَّائِغِ ﴿٢٢﴾ أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُم
مِّثْلُ السَّائِغِ ﴿٢٣﴾

وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ
وَلِيَجْزِيَ كُلَّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ
لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٤﴾

أَفَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ وَأَصْلَهُ اللَّهُ عَلَى عِلْمٍ
وَجَعَلَ عَلَى سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ عَلَى بَصَرِهِ عِشْرِينَ
مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فَمَنْ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٥﴾

وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا أَحْيَاءُ الْأَنبِيََاءِ قُلْ قَدْ جَاءَكُمْ
بُحُرٌ مِّنْ رَبِّكُمْ فَآلَوْا الدَّهْرَ وَمَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ
إِلَّا يَظُنُّونَ ﴿٢٦﴾

وَلَا تَسْأَلْ عَلَيْهِمْ إِنْ كُنَّا نَبْتَلُ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ
إِنَّ قَوْلَهُمْ شَتَّىٰ لِذُنُوبِهِمْ أَنَّ يَتَرَكُوا قُلُوبَهُمْ
أَن يَتَذَكَّرُوا أَلَّا يَكُونُوا لَهَا قُلُوبٌ يَّاتُونَ
بِهَا قَوْلًا شَتًىٰ أَلَّا يَكُونُوا لَهَا قُلُوبٌ يَّاتُونَ
بِهَا قَوْلًا شَتًىٰ أَلَّا يَكُونُوا لَهَا قُلُوبٌ يَّاتُونَ
بِهَا قَوْلًا شَتًىٰ

(тирилтип) алып келгилечи?!» деген сөздөн башка «далилдери» болбойт.

26. Айткын: «Силерге Аллаһ өмүр берет, кийин Өзү өлтүрөт. Андан соң күмөнсүз Кыямат күн үчүн баарыңарды чогултат. Бирок, (муну) көп адамдар билбейт.
27. Асмандар жана жердин мүлкү Аллаһка таандык. Ал эми Кыямат болгон күндө жалганчылар зыян тартып калышат.
28. Жана сен (ал күнү) ар үмөттү чөгөлөгөн абалда көрөсүң.¹ Ар бир үмөт өз китебине чакырылат. Ал күнү баарыңар кылмышыңарга жараша үлүш (жаза же сыйлык) аласыңар.
29. Бул Китебибиз силерге акыйкатты (гана) сүйлөйт. Биз силер жасаган иштерди (периштелерге) жаздыгып койгонбуз.
30. Ал эми, ыйман келтирип, салих амал кылгандарды Раббиси Өз ырайымына алат. Бул анык жеңиш!
31. А бирок, каапыр болгон адамдар(га айтылат): «Силерге Менин аяттарым окуп берилбедиби?! Анан силер текеберленип, күнөөкөр коом болдуңар!
32. Силерге: «Аллахтын убадасы – акыйкат! Кыяматтын болушунда шек жок!»-деп, айтылганда,

قُلْ اللَّهُ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يَجْمَعُكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾

وَلِلَّهِ مَلِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَوْمَ تَفُوتُ السَّاعَةُ يَوْمَ يَخْسَرُ الْمُبْطِلُونَ ﴿٢٧﴾

وَرَمَى كُلُّ أُمَّةٍ جَاثِيَةً كُلُّ أُمَّةٍ تُدْعَى إِلَى كِتَابِهَا الْيَوْمَ تُحْجَرُونَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾

هَذَا كِتَابُنَا يُتْلَى عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ إِنَّا كُنَّا نَسْتَنسِخُ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٩﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُدْخِلُهُمْ رَبُّهُمْ فِي رَحْمَتِهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ ﴿٣٠﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا أَفَلَمْ تَكُنْ لَهُ الْبُتَى عَلَىٰ إِلَٰهَيْكَ مَا تَسْتَغِيثُ قُلْ يُغْنِي عَنْكُمْ كِتَابُ الْإِنشِاقِ ﴿٣١﴾

وَإِذَا قِيلَ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ لَا رَيْبَ فِيهَا قُلْتُمْ مَا نَدْرِي مَا السَّاعَةُ إِنْ نَظُنُّ إِلَّا ظَنًّا

1 Бардык эл: Нухтан Мухаммад пайгамбарыбызга чейинки бардык пайгамбарлардын үмөттөрү Аллаһтын бийик Кудуретинин, Улуулугушун алдында «Эми бизге эмне өкүм кылаар экен» деп, титиреп, чөгөлөп калышат.

وَمَا نَحْنُ بِمُتَّبِعِينَ ﴿٢٥﴾

«Кыямат эмне экенин билбейм.
(«Болбой калышы да мүмкүн»
деп) ойлоймун. Анык билбейбиз» -
дегенсиңер.

33. Алардын жасаган (күнөө) иштери
анык билинди жана алардын
башына өздөрү (дүйнөдө)
мазактаган нерсе (тозок азабы)
түштү.

وَيَذَٰلِكَ أَلْهَمْنَاهُ لِقَاءَ رَبِّهِمْ
مَا كَانُوا بِشَيْءٍ عَاوِفِينَ ﴿٢٦﴾

34. Анан аларга айтылды: «(Дүйнө
жашоосунда) ушул күнүңөрдү
«унутуп койгонуңар» сыяктуу,
бүтүн Биз дагы силерди «унутуп
койобуз». Силердин жайыңар
– тозок! Силерге эч кандай
жардамчылар болбойт!

وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنْسِفُكُمْ كَمَا نَسِفْنَا لِقَاءَ رَبِّكُمْ هَٰذَا
وَمَا أَوْلَاكُمْ أَلَّا تُؤْمِنُوا بِآيَاتِنَا وَمَا كُنْتُمْ بِتَارِكِينَ ﴿٢٧﴾

35. Мунун себеби, силер Аллаһтын
аяттарын мазактагансыңар
жана силерди дүйнө жашоосу
азгырып койгон. Эми бүтүн андан
чыгарылбайсыңар. Жана артыңарга
(дүйнөгө) да кайтарылбайсыңар!».¹

ذَٰلِكُمْ بِأَنَّكُمْ تَتَخَذُونَ آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا وَنَعَزْتُمُ
الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَالْيَوْمَ لَا يَخْرُجُونَ مِنْهَا وَلَا يَمُوتُونَ
يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٢٨﴾

36. Аллаһка – асмандардын
Раббисине, жердин Раббисине
жана бүт ааламдардын Раббисине
мактоолор болсун!

فَلِلَّهِ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَرَبِّ الْأَرْضِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿٢٩﴾

37. Асмандарда жана жерде (бүт)
улуулук Аныкы! Ал –Кудуреттүү,
Даанышман!

وَلَهُ الْكِبَرِيَّةُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٣٠﴾

¹ Анткени, алар азап-тозокту өз көздөрү менен коргондо «О, Рабби бизди кайрадан дүйнөгө кайтарчы? Эми биз ыймандуу жашайбыз?!» деп жалдырашат.

46 «Ахкаф» сүрөсү¹

سُورَةُ الْأَحْقَافِ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Хаа. Мийм.
2. (Бул) Китеп Кудуреттүү,
Даанышман Аллах тарабынан
түштү.
3. Биз асмандарды, жерди жана ал
экөөсүнүн арасындагы нерселерди
акыйкат менен жана белгилүү
мөөнөткө гана жараттык.
Каапырлар эскертилген нерседен
жүз үйрүп кетишти.
4. (О, Мухаммад, сен аларга) айт:
«Аллахтан башка силер дуба
кылып жаткан «кудайыңар»
жөнүндө эмне дейсиңер? Мага
көргөзгүлөчү, алар жерден эмнени
жаратты? Же болбосо асмандар(ды
жаратуу)да алардын (Аллахка)
шерикчилиги барбы? Эгер сөзүңөр
чын болсо, мындан (Кураандан)
мурунку (ыйык) китепти же
болбосо (өткөн пайгамбарлардын
сөзүнөн турган) илимий мурас
(далил) келтиргилечи²
5. Аллахтан башка, Кыяматка чейин
дуба-сурагычына жооп бербей
турган «кудайларга» дуба кылган
адамдан көбүрөөк адашкан ким
бар?! Булардын дубаларын алар
(кудайлары) тап-такыр укпайт!

حَمْدٌ

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

مَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا
بِالْحَقِّ وَلَاجِلٍ مُّشْتَقًّی وَالَّذِينَ كَفَرُوا عَمَّا أُنذِرُوا
مُعْرِضُونَ

قُلْ أَتُشْرِكُونَ مَا نَدْعُوهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَرُونِي
مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي
السَّمَوَاتِ أَشْئُونِ بِكِتَابٍ مِنْ قَبْلِ هَذَا أَوْ أَثَرُوا
مَنْ عِلْمٍ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّن يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَنْ
لَا يَسْتَجِيبُ لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَهُمْ عَنْ
دُعَائِهِمْ غَافِلُونَ

1 Бул сүрө Маккада түшкөн. 35 аяттан турат. «Ахкафтын» мааниси «Кумдөбөлөр».

2 Мунириктердин ширк ибадаттары не бир ыйык китепке, не бир Пайгамбардын сөздөрүнө негизделбеген, тек гана ойдон чыгарылган адашуучулук.

6. Ал эми, качан (Кыямат болуп) адамдар (сот-сурак үчүн) чогулганда (сыйынган «кудайлары») өздөрүнө душман чыгып, алардын (өздөрүнө) сыйынганын таныш кетишет.
7. Аларга (мушриктерге) Биздин анык аяттарыбыз окуп берилгенде, Акыйкатка каапыр болушкан. (Ошол) каапырлар өздөрүнө Акыйкат (Кураан) келгенде болсо, «Бул анык сыйкыр» дешти.
8. Же «Аны (Кураанды Мухаммад) ойлоп чыгарган» дешеби? Айткын: «Эгер ойлоп чыгарган болсом (Аллаһ мени жазаламак) анан силер мага Аллаһтан (келген) эч нерсени (пайда жана зыянды) тосууга алыңар жетмек эмес. Силер ал (Кураан) жөнүндө аша чаап (жалган) сүйлөгөнүңөрдү Ал (Аллаһ) жакшы билет. Силер менен ортобузда күбө болуу үчүн Анын Өзү жетиштүү! Ал Кечиримдүү, Боорукер.
9. Айткын: «Мен пайгамбарлардын жаңысы (биринчиси) эмесмин. Жана не өзүмө, не силерге (келечекте) эмне иш болоорун билбеймин. Мен өзүмө (Аллаһ тарабынан) вахий кылынган нерселерге гана ээрчиймин. Мен болгону (силерге) анык эскертүүчүмүн.
10. Айткын: «Мага айткылачы, эгерде (Кураан) Аллаһтан болсо жана силер ага каапыр болсоңор... жана Исрайил урпактарынан

وَإِذَا أَحْضَرْنَا النَّاسَ كَانُوا إِلَيْنَا أَعْدَاءُ وَكَانُوا
يَعْبَادُنَا كُفْرًا ۝٦

وَإِذَا تَنَزَّلْنَا عَلَى هَذِهِ أَنْتَ يَتَسَوَّى قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا
إِلَٰهَ الْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ هَذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ ۝٧

أَمْ يَقُولُونَ أَفَمَنْ يَنْزِلُهُ فَلَوْلَا نَفَالَهُ فَلَا تَمْلِكُونَ
لِي مِنَ اللَّهِ شَيْئًا هُوَ أَعْلَمُ بِمَا تُفْقِصُونَ فِيهِ كَذِبٌ
شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ۝٨

قُلْ مَا كُنْتُ بِدَعَاةِ الرُّسُلِ وَمَا أَدْرِي مَا
يُفْعَلُ بِي وَلَا يَكُونُ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ وَمَا
أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ۝٩

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنَ عِنْدِ اللَّهِ وَكَفَرْتُمْ بِهِ
وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ بِمَا عَلَىٰ وَشَهِدَ

болгон бир күбө¹ дагы анын чындыгына² (мен ал жөнүндө Тоораттан окутам» деп) күбөлүк берип, ыйман келтирсе, а силер дагы эле текеберленесңер... Аллах заалым коомдорду Туура Жолго баштабайт!

11. Каапыр болгон (бай) адамдар ыймандуулар жөнүндө «Эгер (Ислам) жакшы болсо, алар ага бизден озуп кирбейт болчу»- дешет жана (жүрөгүндө болгон кесирликтен улам) андан (Кураандан) Туура Жол ташпай калганда: «Бул байыркы жомок»- дешет.
12. Андан мурун Мусага жолбашчы, ырайым болуп китеп (Тоорат) түшкөн. Бул китеп (Кураан) болсо, заалымдарды (тозок азабынан) эскертүү, жакшыларга куш кабар болуп, араб тилинде жана (өзүнөн мурунку ыйык китептерди) тастыктап (түшкөн).
13. «Раббибиз – Аллах» деп, андан соң (Исламда) түз жүргөн адамдарга коркунуч да, кайгы-капа да жок.
14. Алар – Бейиш элдери! Жакшы амалдарына жараша эми анда түбөлүккө калышат!
15. Жана Биз инсанга, өз ата-энесине жакшылык кылууну осуят кылдык. Апасы аны кыйналып боюнда көтөрүп, кыйналып төрөдү. Аны (боюнда) көтөрүү жана (сүттөн)

فَقَامَنَ وَاسْتَكْبَرُوا إِنَّا اللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٦﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا لَوْ كَانَ خَيْرًا مَّا سَبَقُونَا إِلَيْهِ وَإِذْ لَمْ يَهْتَدُوا بِهِ فَسَيَقُولُونَ هَذَا آفَاكُ قَدِيمٌ ﴿٥٧﴾

وَمِنْ قَبْلِهِ كَتَبْتُ مُوسَى إِمَامًا وَرَحْمَةً وَهَذَا كِتَابٌ مُصَدِّقٌ لِّسَانِ عَمْرِيَّا لِنُذِرَ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَنُفِّرِي الْيُحْسِنِينَ ﴿٥٨﴾

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٥٩﴾

أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هَلْ يَدْخِلُونَ فِيهَا جَزَاءً يَمَازُ كَالَّذِينَ يَعْمَلُونَ ﴿٦٠﴾

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا حَمَلَتْهُ أُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا وَحَمَلُهُ وَفَصْلُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَبَلَغَ

1 Абдуллах бин Салам.

2 Абдуррахман Саадий бул аяттагы عَلَّمَهُ деген сөздү عَلَّمَهُ деп түшүндүргөн.

ажыратуу убактысы отуз ай.¹ Эми, ал качан баралына жетип, кырк жашка чыкканда айтты: «О, Раббим! Мага жана ата-энеме берген нээматыңа шүгүр кылуум үчүн жана Өзүңдү ыраазы кыла турган салых амалдарды кылуум үчүн мага илхам бер! Жана менин урпактарымды да салых (кишилерден) кылгайсың! Мен сага тооба кылдым. Жана мен мусулмандарданмын!»

16. Биз ушул адамдардан, жасаган эң жакшы амалдарын кабыл алып, Бейиш элдеринин катарында күнөөлөрүн кечиребиз. (Бул) аларга (Раббиси тарабынан) берилген акыйкат убада!
17. Ал эми, ушундай перзент(тер дагы) бар: Ата-энесине айтат: «Силерден тажадым! Экөөң мени (Кыяматта кайра тирилип) чыгарылуума ишендирип жатасыңбы?! Мага чейин деле (бир нече) муундар өткөн. (Алардан бирөө тирилдиби)?! Экөө (ата-эне) Аллаһтан жардам сурап, (айтышат): «Эй, куруп кеткир! Ыйманга кел! Аллаһтын убадасы – акыйкат!» Бирок, (перзент) «Бул байыркылардын жомогу»-дейт.
18. Андай адамдарга, жиндерден жана инсандардан турган мурунку (каапыр) элдердин катарында (азап) жетиши – Акыйкат! Алар чынында зыян тарткан адамдар!

أَنْبَعَيْنَ سَنَةً قَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ
بِعَمَلِكَ الْبَرَّ الْفَعْلَ عَلَى وَعْدِكَ وَإِنْ
أَعْمَلْتُ صَالِحًا لَأَرْصُهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي دُرِّي
إِنِّي نُبْتُ إِلَيْكَ وَإِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٥٥﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ نَقَبَلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا
وَنَسَجَاوُزَ عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ
وَعَدَ الْبَصِيقِ الَّذِينَ كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٥٦﴾

وَالَّذِي قَالَ لَوْلَا عَلِيٌّ لَّكَمَّا أَفْعَدَانِي أَنْ
أُخْرَجَ وَقَدْ خَلَّتِ الْقُرُونُ مِنْ قَبْلِي وَهَذَا
يَسْتَعِيدُّنَ اللَّهَ وَبِذَلِكَ آمِنَ إِنْ وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا
فَيَقُولُ مَا هَذَا إِلَّا أَسْطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٥٧﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ
مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْإِنْسَانِ وَالْإِنْسَانُ لَكُمْ أَخْسَرِينَ ﴿٥٨﴾

1 Башка бир аятта «Энелер бөбөктөрүн эки жыл толук эмизет» деп айтылат. Эки жыл 24 айга барабар. Ал эми, бойго бүткөн түйүлдүктүн төрөлүшүнүн эң кыска моонотү алты, эң узун моонотү тогуз ай. Бул жерде эң кыска моонотү эсепке алынып, «Боюнда көтөрүү жана сүттөн ажыратуу убактысы отуз ай» деп айтылууда.

19. Жана (Кыяматта) бардык (момун-каапыр) адамдарга жасаган иштерине жараша (жакшы-жаман) даражалар бар. Аларга жасаган иштери, (эч кандай) зулум көргөзүлбөгөн абалда толуктап берилет.

20. Каапыр адамдар тозокко бет маңдай алып келингенде (аларга айтылат): «Силер (бардык) жыргалыңарды дүйнө жашооңордо кетирип алдыңар жана ал (жыргалдар) менен (ошол жакта) пайдаланып бүтүңөр! Эми бүгүн, жер бетинде акыйкатсыздык менен текеберленип жүргөнүңөргө жараша жана бузуку болгонуңарга жараша кордук азабы менен жазаланасыңар!

21. (О, Мухаммад!) сен Аад (коомунун) бурадарын¹ эстегин. Бир кезде ал кум бархандарын(ын арасын)дагы коомун (тозок азабынан) эскерткен эле. Андан мурун жана кийин да эскертүүчү-пайгамбарлар өткөн. (Ошентип, ал коомуна): «Аллаһтан башка «кудайларга» ибадат кылбагыла! Чынында, мен силерге Улуу Күндүн азабы түшүп калуусунан коркомун!» (деди).

22. (Коому) айтты: «Сен эмне, бизди өз «кудайларыбыздан» кайтарганы келдиңби? Эгер чынчыл кишилерден болсоң, бизге убада кылган(азаб)ыңды (тезирээк) келтирчи?!»

وَلِكُلِّ دَرَجَةٍ مِمَّا عَمِلُوا أُولَئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ
وَهُمْ لَا يَخْلَوْنَ ۝

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَلَذَّابَةٌ
طَلَبَتْكُمْ فِي حَيَاتِكُمْ الدُّنْيَا وَأَسْمَتَعُمْ بِهَا
فَالْيَوْمَ نُجْزَوْنَ عَنْهَا أَلْهُونَ بِمَا كُنتُمْ
تَسْتَكْبِرُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا
كُنتُمْ تَفْسُقُونَ ۝

«وَأَذْكُرُ أَخَا عَادٍ إِذْ أَنْذَرَ قَوْمَهُ بِالْأَحْقَافِ
وَقَدْ خَلَّتِ الْبُحُرُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ
أَلَّا يَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ
يَوْمٍ عَظِيمٍ ۝

قَالُوا أَجِئْتَنَا لِنَأْفِكَا عَنْ آلِهَتِنَا فَأْتِنَا بِمَا
تَعِدُ قَالُوا إِن كُنتُمْ مِنَ الصَّادِقِينَ ۝

1 Худ пайгамбарды.

23. (Худ) айтты: «(Азап качан келээри жөнүндөгү) илим Аллаһтын гана алдында. А мен болсо өзүмө жүктөлгөн нерсени (динди) силерге жеткиремин. Бирок, мен силердин наадан коом экениңерди көрүүдөмүн.

24. Анан, качан алар өздөрүнүн өрөөндөрүнө келе жаткан «булутту»¹ көргөндө (сүйүнүп): «Бул бизге жамгыр жаадыруучу булут» дешти. Жок! Ал силер аны шаштырып сураган нерсе. (Ал) – бороон! Анда (силер үчүн) жан ооруткан азап бар!

25. Ал (бороон) Раббисинин буйругу менен бардык нерселерди талкалап жиберди! Анан... алардын (теп-тегиз болуп калган) короолорунан башка эч нерсе көрүнбөй калды! Биз күнөөкөр коомду ушинтип жазалайбыз.

26. (Эй, Макка мушриктери!) Биз аларга (Аад каапырларына) силерге бербеген мүмкүнчүлүктөр (күч-кудурет) менен бакубат кылган элек. Жана аларга коздордү, кулактарды жана жүрөктөрдү берген элек. Бирок, Аллаһтын аяттарын четке каккан себептүү аларга көз, кулак жана жүрөктөрү пайда бербеди.² Жана (кийин) аларды өздөрү мыскылдаган нерсе (тозок азабы) ороп алды.

قَالَ إِنَّمَا أَعْلِمُهُ عِنْدَ اللَّهِ وَأُنَبِّئُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ وَلَكِنِّي أَرَأَيْتُمْ مَا تَجْهَلُونَ ﴿٢٣﴾

فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا مُّسْتَقْبِلَ أَوْدِيَّتِهِمْ قَالَ لَوْ هَذَا عَارِضٌ مِّمَّنْ يَنْزِلُ أَفَلَا تَتَعَجَّلُونَ بِهِ يَخْرُجُ فِيهَا غَازٍ أَدْبَارُ السَّعْرِ ﴿٢٤﴾

تَذَرِكُمْ كُلَّ شَيْءٍ بِأَمْرِ رَبِّهَا فَأَصْبَحُوا لَا يُرَى إِلَّا الْمَسْكَنَةُ كَذَلِكَ نُخَذِرُ الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ﴿٢٥﴾

وَلَقَدْ مَكَّنَّاكُمْ فِي مَا آتَيْنَاكُمْ فِيهِ وَجَعَلْنَا لَكُمْ سَمْعًا وَآبْصَارًا وَأَفْئِدَةً فَمَا أَغْنَى عَنْهُمْ سَمْعُهُمْ وَلَا آبْصَارُهُمْ وَلَا أَفْئِدَتُهُمْ مِنْ شَيْءٍ إِذْ كَانُوا يَجْحَدُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٢٦﴾

1 Аллаһ Таала Худ пайгамбарга моюн суибаган коомду жазалоо үчүн түрмөктөлгөн булут сыяктуу көрүнгөн добул шамалды жиберген.

2 Акыйкатты четке какканы себептүү Аллаһ алардын кулактарын акыйкатты укпай турган, көздөрүн чындыкты корбой турган, жүрөктөрүн динди кабыл албай турган кылып мөөрлөп койду.

27. Жана Биз, аныгында, силердин айланаңардагы (каапыр болгон) айыл-шаарларды да кыйратканбыз. (Ошого чейин) Биз аларга, (ширк иштеринен) кайтып калышаар деп Өзүбүздүн аяттарыбызды кенири баяндап берген болчубуз

28. Эми (Аллаһка) жакындаштырат деп эсептеген, Аллаһтан башка «кудайлары» аларга жардам бере алса кана! Жок! (тескерисинче) алардан жок болуп (көрүнбөй) кетишти. Жана бул (ишенимдери) алардын өздөрү чыгарган жалгандары жана (Аллаһ жөнүндөгү) доомат сөздөрү!

29. Жана бир кезде, (о, Мухаммад) Биз сага бир жамаат жиндерди Кураан угуу үчүн жибердик. Анан, качан алар Кураан(ды уккан) га даяр болгондо (бири-бирине) «Тынч тургула»-деп айтышты. Кураан окулуп бүткөндө (бардыгы) өздөрүнүн коомуна эскертүүчү болуп кетишти.

30. Алар (коомуна барып мындай) дешти: «О, коомубуз! Биз Муса пайгамбардан кийин түшүрүлгөн, Өзүнөн мурунку ыйык китептерди тастыктаган, Акыйкатка жана Туура Жолго баштай турган Китепти уктук.

31. О, коомубуз! Аллаһтын дааватчысына (Мухаммадга) жооп бергиле жана ыйман келтиргиле! (Ошондо Аллаһ) силердин күнөөңөрдү кечирип, жан ооруткан азаптан сактайт.

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا مَا حَوْلَكُمْ مِنَ الْقُرَىٰ
وَصَرَّفْنَا الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢٧﴾

فَلَوْلَا نَصْرُهُمُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ
اللَّهِ مُرْتَابَاءَ ۖ اللَّهُ تَبَّ ۚ بَلْ صَلُّوا عَنْهُمْ وَذَلِكِ
إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٨﴾

وَإِذْ صَرَّفْنَا إِلَيْكَ قَافٍ مِنَ الْأَنْجِيِّ
الْقُرَىٰ ۖ إِنَّ فَلَانًا خَصَرُوا ۚ فَلَوْلَا أَفْضُوا
فَلَمَّا أَفْضَىٰ وَلَوْ إِلَىٰ قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ ﴿٢٩﴾

قَالُوا يَنْقُومَنَا إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا أُنْزِلَ مِنْ
بَعْدِ مُوسَىٰ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ ۖ يَهْدِي
إِلَى الْحَقِّ ۚ وَإِلَى طَرِيقٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٣٠﴾

يَنْقُومَنَا أَحِبُّوا دَاعِيَ اللَّهِ وَآمِنُوا بِهِ ۚ
يَغْفِرَ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُجْزِكُمْ مِنْ عَذَابِ
الْآلِيمِ ﴿٣١﴾

32. Ал эми, кимде-ким Аллаһтын дааватчысына жооп бербесе, жер бетинде (Аллаһтан) кутулуп кете албайт жана ал үчүн Андан (Аллаһтан) башка достор (жардамчылар) да болбойт. Алар – анык адашууда болушат!»¹

33. Алар ойлоп көрүшпөйбү, асмандарды жана жерди жараткан жана ошолорду жаратууга алсыздык кылбаган Аллаһ, олук денелерге жан киргизүүгө кудуреттүү эмеспи?! Ооба! Ал - бардык нерсеге кудуреттүү!

34. Каапырлар тозокко алып келинген Күндө, (аларга): «Бул чындык эмес бекен?» (деп айтылат. Ошондо) алар: «Ооба Раббибизге ант, (чындык экен)» дешет. Анда Аллаһ айтат: «Эми, каапыр болгонуңар себептүү азап тарта бергиле!»

35. (О, Мухаммад, мушриктердин зыян-запкыларына, мурунку) пайгамбарлардын чыдамкайлыгы, сабыр кылганы сыяктуу сабыр кыл. Сен аларга (мушриктерге азапты) шаштырба.² Алар өздөрүнө убада кылынган (Кыямат) Күндү көргөндө, (Дүйнөдө) күндүздөн бир эле саат (жашап) тургандай болушат. Бул - (чындыкты) жеткирүү! (Аны укпаган) бузуку коомдон башка дагы ким азапка дуушар болмок эле?!

وَمَنْ لَا يُجِبْ دَاعِيَ اللَّهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ وَلَيْسَ لَهُ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٣٢﴾

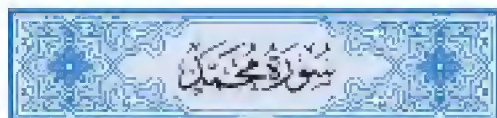
أُولَئِكَ يَرَوْنَ أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَمْ يَتَّخِذْ يَخْلُقْهُنَّ يَقْدِيرَ عَلَى أَنْ يُخْرِجَنَّهُنَّ الْمَوْتُ بَلَى إِنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٣﴾

وَيَوْمَ نَعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَلَيْسَ هَذَا بِالْحَقِّ قَالُوا بَلَى وَرَبِّنَا قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٤﴾

فَأَصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُوا الْعِزِّ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا تَسْتَعْجِلْ لَهُمْ كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوعَدُونَ لَمْ يَلْبِسُوا إِلَّا سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ فَبَلَغُوا أَهْلَ يَهُودِكَ إِلَّا الْقَوْمَ الْفَاسِقُونَ ﴿٣٥﴾

1 Ушул аяттардан улам, Мухаммад саллаллоху алайхи ва саллам инсаниятка гана эмес, жиндер ааламына да эскертүүчү-Пайгамбар кылып жиберилгени белгилүү болот.

2 «О, Аллаһым, ушулардын башына тезирээк азап түшүр» деп дуба кылба.

47 «Мухаммад» сүрөсү¹

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллаһтын
ысымы менен!*

1. (Өздөрү) каапыр болуп,
(башкаларды) Аллаһтын жолунан
тоскон адамдардын амалдарын
(Аллаһ Таала) жокко чыгарды.
2. Аллаһ ыйман келтирип, салих
амалдарды жасаган жана
Мухаммадга түшүрүлгөн нерсеге
(Кураанга), чынында, ал Раббиси
тарабынан келген Акыйкат деп
ишенген адамдардын (чоң-кичине)
күнөөлөрүн өчүрүп, (жүрөктөрүн
жана) иштерин оңдоп койот.
3. Мунун себеби, каапыр адамдар
жалганды ээрчишет, ыйман
келтиргендер Раббисинен келген
Акыйкатты ээрчийт. Аллаһ
адамдарга өздөрүнүн мисалдарын
ушинтип келтирет.
4. Эгер каапырларга (согуш
мезгилинде) жолугуп калсаңар,
мойнуна (кылыч) ургула!
Эми, качан аларды жеңип
алсаңар, (тирүү калгандарын)
туткундагыла! Андан кийин
же эч нерсе албай, азат кылып
жибересинер, же болбосо
төлөм-акы алып (андан сон)
коюп жибересинер. (Бул өкүм)
согуш (абалы) бүткөнгө чейин.
Ушундай. Ал эми, (эгер) Аллаһ
кааласа аларды (согушсуз эле)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ أَضَلَّ
أَعْمَالَهُمْ ﴿١﴾

وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَءَامَنُوا بِمَا
نَزَّلَ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ وَهُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ كَفَرَ عَنْهُمْ
سَيِّئَاتِهِمْ وَأَصْلَحَ بَالَهُمْ ﴿٢﴾

ذَٰلِكَ بِأَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ وَأَنَّ الَّذِينَ
ءَامَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ كَذَٰلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ
لِلنَّاسِ أَمْثَلَهُمْ ﴿٣﴾

فَإِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبَ الرِّقَابِ حَتَّىٰ إِذَا
أَخْلَسْتُمْهُمُ قَتَلْتُمْهُمُ أَوْ أُوْتُوا فِي مَآمِنَآءَ بَعْدُ ۚ وَأَمَّا جِدَآءَ
حَتَّىٰ تَضَعَ الْحَرْبُ أَوْزَارَهَا ۚ ذَٰلِكَ وَلَوْ يَشَاءُ اللَّهُ
لَآتَتْخَرْتُمْ سَبِيلَهُمُ وَلَٰكِن لِّسَبْطِ أَعْصَابِكُمْ يَبْتَعْضُ
وَالَّذِينَ قَتَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَنْ يُضِلَّ أَعْمَالَهُمْ ﴿٤﴾

¹ Бул сүрө Мединда түшкөн. 38 аяттан турат. Сүрөнүн дагы бир аталышы «Китал» (Согуш).

жеңип коймок. Бирок, бирөөңөрдү бирөөңөр менен сынап (тандап) алуу үчүн (согушка буюрду). Жана Аллаһтын жолунда өлтүрүлгөн адамдардын амалдарын (Аллаһ) эч качан текке кетирбейт!

5. Аллаһ аларды (Бейиш жолуна) жолдойт жана (эки дүйнөдө) иштерин оңдойт.

سَيَهْدِيهِمْ وَيُصْلِحُ بَالَهُمْ ﴿٥﴾

6. Жана аларды өздөрүнө (Кураанда) тааныткан Бейишке киргизет.

وَيُدْخِلُهُمْ الْجَنَّةَ عَرَفَها اللَّهُ ﴿٦﴾

7. О, ыйман келтирген адамдар! Эгер Аллаһка (Анын динине) жардам берсеңер,¹ Аллаһ дагы силерге жардам берет жана кадамыңарды бекем кылат.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِن تَصُومُوا وَاللَّهُ يَصُومَكُمْ
وَيُثَبِّتُ أَفْئَامَكُمْ ﴿٧﴾

8. Каапырлар жоголсун! (Аллаһ) алардын амалдарын жокко чыгарат.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا فَتَعْسًا لَهُمْ وَأَصْلَ أَعْمَالِهِمْ ﴿٨﴾

9. Мунун себеби, алар Аллаһ түшүргөн нерсени Кураанды жаман көрүштү. Анан (Аллаһ) алардын амалдарын текке кетирди!

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ فَأَحْبَطَ
أَعْمَالَهُمْ ﴿٩﴾

10. Алар жер бетин кезип, өздөрүнөн мурунку (каапыр) коомдордун (коркунучтуу) акыбети кандай болгонун көрбөйт беле? Аллаһ алардын ойронун чыгарды го! Жана (азыркы) каапырларга да ошол сыяктуу иштер бар!

* أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ
عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ دَمَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
وَالَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَبْلِهِمْ ﴿١٠﴾

11. Мунун себеби, Аллаһ ыймандуу адамдардын жардамчысы. Ал эми, каапырлардын жардамчысы жок!

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُم مَّوَّلَى الَّذِينَ ءَامَنُوا وَإِنَّ
الْكَاذِبِينَ لَمَّوَّلَى لَهُمْ ﴿١١﴾

1 Аллаһтын динине жардам берүү - бул даават-түшүндүрүү менен, дин илимин окуу-окутуу, мечит-медреселер куруу, дин жолунда иштегендерге колдоо көргөзүү жана ушул сыяктуу аракеттер менен болот. Булардын бардыгы жеңил эмес талаптар. Бирок, Аллаһ Өзүнө тобокел деп ташталган кадамды бекем кылат.

16. Алардын (мунафыктардын) арасынан кээ бирөөлөрү сага (жүрөгү менен берилбей) кулак салышат. Ал эми, качан сенден чыкканда (берилип уккан) илимдүү адамдардан «(Мухаммад) азыр эмне деди эле?» деп сурашат. (Мунун себеби) Аллаһ алардын жүрөктөрүнө мөөр басып койгон. Алар өз каалоолорун гана ээрчиген адамдар.

17. (Аллаһ) Туура Жолго түшкөн адамдардын хидаятын дагы да көбөйтөт жана аларды такыбалуу кылат.

18. Эми алар (мунафыктар) өздөрүнө капысынан Кыямат келип калышын башка эч нерсени күтүшпөйт. Кыяматтып (кээ бир) белгилери келип да калды! Анан эгер Кыямат келип калса, алардын эскерме-сабак алуулары кайдан мүмкүн болсун?!

19. (О, Мухаммад!) Билгин, эч бир кудай жок, жалгыз Аллаһ бар! Өзүңдүн күнөөлөрүң үчүн жана момун эркек, момун аялдар үчүн Аллаһтан кечирим сура! Аллаһ силердин (бардык) кыймыл-аракетинерди жана (кыймылсыз турган) ордуңарды билет.

20. Ыйман келтирген адамдар «(Аллаһ жолунда жихад кылуу жөнүндө тезирээк) бир сүрө түшсө экен!» дешет. Ал эми, качан гана анык бир сүрө түшүп, анда согуш (жихад) эскертилгенде, жүрөктөрү соо эмес (эки жүздүү) адамдар сени, өлүм келгенде өзүн жоготуп койгон адамдын көз карашы менен

وَمِنْهُمْ مَّن يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ حَتَّىٰ إِذَا خَرَجُوا مِنْ عِندِكَ قَالُوا لِلَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مَاذَا قَالَ أَنَشَأَ آلِهَتِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَانْصَبُوا أَهْوَاءَهُمْ ﴿١٦﴾

وَالَّذِينَ اهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى وَآتَاهُمْ تَقْوَاهُمْ ﴿١٧﴾

فَهُمْ يَنْتَظِرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُم بَغْتَةً فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا فَأَنَّىٰ لَهُمْ إِذَا جَاءَهُمُ الذِّكْرُ ﴿١٨﴾

فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنبِكَ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ وَمَثْوَاكُمْ ﴿١٩﴾

وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا لَوْلَا نُزِّلَتْ سُورَةٌ فَإِذَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ مُّخْكَمَةٌ وَذُكِّرَ فِيهَا الْقِتَالُ رَأَيْتَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ يَنْتَظِرُونَ إِلَيْكَ نَظَرَ الْمَغْشِيِّ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ فَأُولَٰئِكَ لَهُمُ

карап калганын көрөсүң. Алар үчүн ылайыгыраак эле –

21. – (аятка) моюн сунуулары жана («моюн сундук» деген) жакшы сөздөр(дү айтуулары). Качан аларга (ушул сыяктуу) олуттуу бир буйрук келгенде жана (ал буйрукка дароо моюн сунуп) Аллаһты(н сөзүн) тастыктаса өздөрүнө жакшы болмок.
22. Эгер (Аллаһтын өкүмүнөн) жүз бурсаңар жер бетинде бузукулук иштерди жасашыңар жана (өз ара) тууган-урукчулугуңарды үзүп жиберишинер мүмкүн.
23. Андай адамдарга Аллаһ наалат айтып, кулактарын дүлөй, көздөрүн сокур кылат!
24. Алар Кураан жөнүндө ойлонушпайбы? Же жүрөктөрүндө кулпу барбы?
25. Өздөрүнө Туура Жол анык болуп калгандан кийин, дагы эле артка (динден каапырчылыкка) кайткан адамдарга (иштерин) шайтан кооз көргөзүп, (жалган кыялдарга) үмүттөндүрүп койду.
26. Бул (каргышка калуунун себеби) алар, Аллаһ түшүргөн нерсени (динди) жамап көргөн кишилерге: «Биз кээ бир иштерде силерге моюн сунабыз»-дешти. Аллаһ алардын сырларын билет.
27. (Өлүм) периштелер(и) алардын беттерине, аркаларына чапкылап (кыйнап) жандарын (сууруп) алып жаткан (азаптуу) мезгилде (алардын абалы) кантээр экен!

طَاعَةٌ وَقَوْلٌ مَعْرُوفٌ فَإِذَا عَزَمَ الْأَمْرُ فَلْيَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ لَئِنْ كَانَ خِيراً لَهُمْ ۝

فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَتَقَطَّعُوا أَرْحَامَكُمْ ۝

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فَأَصَمَّهُمْ وَأَعَمَّى أَبْصَارَهُمْ ۝

أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ أَلَمْ يَكُنْ أَمْرٌ عَلَى قُلُوبِ أَفْقَاهِهَا ۝

إِنَّ الَّذِينَ ارْتَدُّوا عَلَى أَدْبَارِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَى الشَّيْطَانُ سَوَّاهُ لَهُمْ وَأَعْلَى لَهُمْ ۝

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا نَزَّلَ اللَّهُ سَطِيلُ عَيْنِمْ فِي بَعْضِ الْأُمْرِ ۖ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِسْرَارَهُمْ ۝

فَكَيْفَ إِذَا أُلْقُوا فِي السَّمَكَةِ يَصْرِفُونَ ۖ وَجُوهُهُمْ وَأَدْبَارُهُمْ ۝

28. Мунун себеби, алар Аллаһтын ачуусун келтирчү иштерди ээрчип, Анын ыраазычылыгын жаман көрүштү. Анан Аллаһ алардын амалдарын «хабата»¹ кылып койду.

29. Же болбосо, жүрөгү соо эмес адамдар, Аллаһ алардын ичине каткан душманчылыктарын (ачыкка) чыгара албайт деп ойлошгубу?!

30. Эгер Биз кааласак, сага аларды көргөзүп коймокпуз жана сен аларды көрүнүшүнөн эле таанып алмаксың. (Бирок) сен эми аларды сөздөрүнүн «күүсүнөн» тааныйсың. Аллаһ силердин амал-ишинеңерди билет.

31. Биз силердин араңардан (чыныгы) жихад кылуучулар менен сабырдуу момундарды сынап (таңдап) алганга чейин жана силердин (чыныгы) кабарыңарды билгенге чейин (ар түрдүү сыноолор менен) сынап беребиз.

32. Чынында, (өздөрү) кааныр болуп, (башкаларды) Аллаһтын жолунан тоскон жана өздөрүнө Туура Жол анык билинип калгандан кийин деле (ар түрдүү бузукулук менен) пайгамбарды машакат-түйшүккө салган адамдар Аллаһка эч нерсени зыян жеткире алышпайт! Жана (Аллаһ) алардын иш-аракеттерин текке кетирип койот.

33. О, ыйман келтирген адамдар! Аллаһка моюн сунгула жана

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ اتَّبَعُوا مَا أَتَّخَذَ اللَّهُ
وَكُرْهُوًا رِضْوَانَهُ. فَأَخْبِطْ أَعْمَالَهُمْ ﴿٢٨﴾

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ أَن لَّا
يُخْرِجَ اللَّهُ أَضْعَافَهُمْ ﴿٢٩﴾

وَلَوْ نَشَاءُ لَأَنزَلْنَاكَ هُمْ فَلَنَفَرْتَهُمْ
بِسِمَتِهِمْ لَنَعْرِفَنَّهُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ
وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَالَكُمْ ﴿٣٠﴾

وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ حَتَّى نَعْلَمَ الْمُجْتَهِدِينَ مِنْكُمْ
وَالصَّابِرِينَ وَنَبْلُوَنَّكُمْ أَخْبَارَكُمْ ﴿٣١﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ
وَشَاقُوا الرَّسُولَ مِن بَعْدِ مَا بَيَّنَّ لَهُمُ
الْهُدَىٰ لَن يَصُرُوا إِلَى اللَّهِ شَيْئًا وَهُمْ يُخِيطُ
أَعْمَالَهُمْ ﴿٣٢﴾

* يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ

¹ «Хабата» - «текке кетти», «күйүп кетти» деген мааниде. Кааанырлар менен тымызын шартташып, кээ бир иштерде алар менен биригип, Исламдын зыянына иштегендердин ишин Аллаһ Таала «хабата» кылып, текке кетирет.

пайгамбарга моюн сунгула! Жана (Аллахтын аяттарына каршы чыгуу менен) ипиңерди жараксыз кылып албагыла!

34. Аныгында, кааныр болуп (адамдарды) Аллаһтын жолунан тоскон (жана) андан соң кааныр бойдон өлүп кеткен адамдардын күнөөлөрүн Аллаһ эч качан кечирбейт!!!
35. (О, момундар! Силер жихад мезгилинде) жалкоолук кылбагыла! Жана колуңар (душмандан) бийик келип турган абалыңарда (аларды) тынчтыкка чакырбагыла! Аллаһ силер менен бирге! Жана Ал силердин (сооп) амалыңарды кемитпейт!
36. Чынында, дүйнө жапшоосу оюн жана тамаша. Эгерде силер ыймандуу жана такыбалуу болсоңор Аллаһ силерге сооп-сыйлыгыңарды (толук) берет жана мал-мүлкүңөрдү(н бардыгын Аллаһ жолуна чыгарууну) сурабайт.
37. Эгер (Аллаһ) силерден аны (мүлкүңөрдү) сурап, түйшөлтсө, сарандык кыласыңар жана Ал силердин (жүрөгүңөрдөгү) жек көрүүнү ашкерелеп койот.¹
38. О, силер, Аллаһ жолунда (мал-мүлк) чыгарууга чакырылган адамдар! Силерден кээ бирөөлөр сарандык кылаар. Кимде-ким сараң болсо ал өз жанына (Бейишке

وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ ﴿٣٧﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ مَاتُوا وَهُمْ كُفَّارًا فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ﴿٣٨﴾

فَلَا يَهْمُكُمْ دَعْوَانَا إِلَى السَّلَامِ وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ وَاللَّهُ مَعَكُمْ وَلَنْ يَهْزِمَكُمْ أَعْمَالَكُمْ ﴿٣٩﴾

إِنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌّ وَلَقَدْ بَوَّأْنَا لَكُمْ مَوَاقِدَ وَأَنْتُمْ لَا تَشْكُرُونَ ﴿٤٠﴾

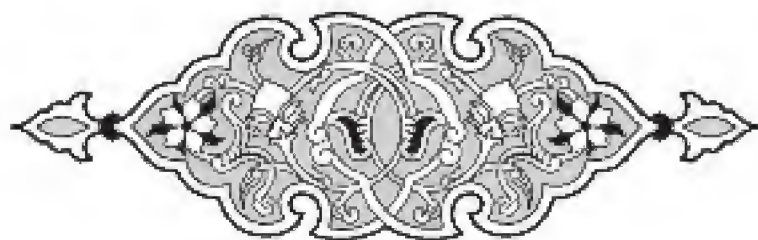
إِنْ يَسْأَلْكُمُوهَا فَيُخْفِكُمْ بِهَا خَلُوفًا يُخْرِجُ أَصْفَانَكُمْ ﴿٤١﴾

هَذَا نَسْفُتُهَا لِأَنَّكَ تَدْعُونَ لِنَبِيِّكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيُكَلِّمُ مَن يَشَاءُ وَمَن يُخَلَّ فَإِنَّمَا يَخَلُّ عَن نَّفْسِهِ وَاللَّهُ الْغَنِيُّ وَأَنَّهُ الْفَقِيرُ ﴿٤٢﴾

1 Көпчүлүк адамдар оозунда эле «Аллаһ жолунан эч нерсе аябаймын» деп опурулганы менен иш жүзүндө тап-такыр башка. Жыргалга, ырахатка конуп калган жүрөгү машакат-сыноолорду, Аллаһ жолуна жан-мал курман кылууну каалабайт.

киришине) сараңдык кылган болот. Аллаһ (силердин мал-мүлкүнөргө) муктаж эмес! Өзүнөр (Аллаһка) муктажсыңар! Эгер (Аллаһтын динин колдоодон) жүз буруп кетсеңер, Ал силерди (жок кылып) ордуңарга башка коомду алмаштырып койот. Кийин алар силер сыяктуу (бакыл, Аллаһтын аяттарына каршы чыгуучу) болушпайт.

وَأَن تَتَوَلَّوْا بِنَسَبٍ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوا أُمَّةً لَّكُمْ ۚ

48 «Фатх» сүрөсү¹

سُورَةُ الْفَتْحِ

*Ырайымдуу, Мээримдуу Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. (О, Мухаммад), Чынында, Биз сага анык жеңиш² бердик.
2. Аллах сенин өткөндөгү жана келерки (бардык) күнөөлөрүңдү кечирип, нээмматын толук-кемчилдиксиз берип, Туура Жолго башташы үчүн
3. жана Аллах сага чоң жардам бериши үчүн.
4. (Аллах) алардын ыймандарынын үстүнө(дагы) ыйманды көбөйтүп

إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا ۝

لِيُغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ
وَيُثَبِّرَنَّ نَعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَلْيَهْدِيَنَّكَ صِرَاطًا
مُسْتَقِيمًا ۝

وَيُثَبِّرَنَّكَ اللَّهُ تَضَرُّعًا زَكِيًّا ۝

هُوَ الَّذِي أَنزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ

1 Бул сүрөө Мединада түшкөн. 29 аяттан турат. «Фатхтын» мааниси «Жеңиш»

2 Хижранын алтынчы жылында Мухаммад саллаллаху алайхи ва саллам мнңден аптык сахабалары менен Умра зыяратын жасоо үчүн Маккага келишет. Бирок, шаарга жакын «Худайбия» деген жерден аларды Макка мушриктери шаарга киргизбей тосуп чыгышат. Ортодо чоң чыр, талаш-тартыш башталып, мусулмандар акыркы деми, бир тамчы каны калганга чейин душман менен кармашууга ант (байбат) беришет. Бул анташуу «Байбатур-ризван» (Аллахты ыраазы кылган ант) деген ат менен Ислам тарыхына кирген. Талаш-тартыштын натыйжасы мусулмандар менен мушриктердин ортосунда он жылдык тынчтык, өз ара кол салбастык келишиминин түзүлүшү менен бүтөт. Келишим боюнча мусулмандар бул жолкусунда Маккага кирбей кайтып кетишет. Кийинки жылда келишкенде мушриктер шаарды бошотуп беришет. Араб урууларынан каалаганы мусулмандарга, каалаганы мушриктерге кошулууга укуктуу болот ж.б.у.с. көп маселелер каралат. Бул келишимде мушриктерге көбүрөөк укук каралгандыктан жана Маккада төрөлүп чоңойгон мусулмандар алты жылдык сатыныч-кусалыктарынан кийин «Туулган шаарымды көрөмүн, Байтуллахты тооп кылып, Аллахка ибадат кыламын» деп турганда, шаардын астанасынан кайтып кетип жатышкандыктан, кээ бирөөлөр муну женилиш катары кабыл алышат. Бирок, Аллах Тааланын вахийи менен гана иш жүргүзгөн пайгамбарыбыз келишим шарттары канчалык оор болсо да, он жылдык тынчтык мөөнөтүндө Ислам динин көбүрөөк жүрөктөргө жеткирүү мүмкүнчүлүгү тургандыктан, сабыр кылат жана момундарды да сабыр кылууга чакырат. «Худайбия келишими» чын-чынына келгенде мусулмандар үчүн жеңиштин башталышы болду. Ушул жылдан кийин оож алган даават натыйжасында тегеректеги араб уруулары, топ-топ болуп Исламды кабыл ала башташты. Бул сүрө мусулмандар Худайбиядан кайтып келе жатышканда түшкөн.

бериши үчүн¹ момундардын жүрөгүнө бейпилдик түшүрдү. Асмандар менен жердин (бардык) аскерлери Аллаһтын колунда. Аллаһ Билүүчү, Даанышман.

5. Момун эркектерди жана момун аялдарды (сыноодон өткөргөндөн соң) түбүнөн дарыялар агып турган жана анда түбөлүк кала турган Бейиштерге киргизүү үчүн. Жана алардын күнөөлөрүн өчүрүш үчүн. Бул нерсе Аллаһтын алдында чоң жеңиш!
6. Жана Аллаһ жөнүндө жаман ойлогон² мунаафык эркектерди, мунаафык аялдарды, мушрик эркектерди жана мушрик аялдарды (Дүйнө-Акыретте) азаптоо үчүн. Алардын (мушриктердин өз) башына балээ түштү. Аллаһ аларга каарын төгүп, наалат айтты жана тозокту даярдап койду. Ал кандай жаман орун!
7. Асмандардын жана жердин аскерлери Аллаһтын Колунда жана Аллаһ Кудуреттүү, Даанышман!
8. (О, Мухаммад!) Биз сени (Аллаһтын жалгыз кудай экенине) күбө болуучу, (Бейиштен) куш кабар берүүчү жана (Тозоктон) эскертүүчү пайгамбар кылып жибердик.
9. Жана силер Аллаһка, Анын пайгамбарына ыйман

لِيُزَادَ وَإِيمَانًا مَعَ إِيْمَانِهِمْ وَلِلَّهِ جُودُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٥﴾

لِيَدْخُلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتُ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَلَنْ يَغَيَّرَ اللَّهُ
سَيِّئَاتِهِمْ وَكَانَ ذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ قُرْآنًا
عَظِيمًا ﴿٦﴾

وَلَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ
وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ الظَّالِمِينَ بِاللَّهِ
ظَنَّ السَّوْءَ عَلَيْهِمْ ذَائِرَةُ السَّوْءِ وَغَضِبَ
اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ
وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿٧﴾

وَلِلَّهِ جُودُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ
اللَّهُ غَنِيًّا حَكِيمًا ﴿٨﴾

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَهِيدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٩﴾

لِيُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ، وَنُعَزِّرُوهُ وَنُقَسِّرُوهُ

1 Бул – ыймандын көбөйүп-азайып турушуна далил болгон аяттардын бири.

2 Сыртынан мушриктердин жеңишиндей көрүнгөн Худайбия келишими түзүлгөндө кээ бир мунаафык, мушрик адамдар «Аллаһ момундарга жардам бербеди. Эми алардын башына балээ келет» деп Аллаһка жаман күмөндө болушкан.

келтиришинер үчүн, аны урматтап, кадырлап жүрүшүңөр үчүн жана Аны эртели-кеч аруулап турушуңар үчүн (силерге пайгамбар жибердик).

10. Сага ант берген адамдар, чынында Аллаһка ант беришти. Аллаһтын Колу¹ алардын колунун үстүндө. Эми, кимде-ким убадасын бузса – ал өзүнүн зыянына бузганы. Жана кимде-ким Аллаһка берген убадасын аткарса – ага Аллаһ тез аранын ичинде улук сооп берет.
11. Жакында сага (согуштан) калып калган бедуиндер «Бизди мал-мүлкүбүз жана үй-бүлөбүз бошотпой койду. Эми биз үчүн (Аллаһтан) кечирим сура»-дешет. Алар жүрөгүндө жок нерсени тили менен айтышууда. Аларга айткын: «Эгер Аллаһ силерге бир зыян жеткирүүнү кааласа Аллаһтан ким сактап калат? Же болбосо, (Аллаһ) силерге бир пайда (келишин) кааласа (аны ким токтото алат)?» Жок! Аллаһ силердин (бардык) ишинерден кабардар!
12. Жок! Силер, пайгамбар менен момундар эч качан үй-бүлөлөрүнө кайтып келбейт деп ойлогон элеңер. Силердин жүрөгүңөргө ушул нерсе (шайтан тарабынан) кооз көргөзүлгөн жана (натыйжада Аллаһка да) жаман күмөн кылып,

وَنَسِيحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ①

إِنَّ الَّذِينَ يَبِيعُونَكَ إِنَّمَا يَبِيعُونَ
اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ فَمَنْ نَكَتَ
فَإِنَّمَا يَنْكُتْ عَلَى نَفْسِهِ وَمَنْ أَوْفَى بِمَا
عَاهَدَ عَلَيْهِ اللَّهُ فَمِنْ أَجْرٍ أَعْظَمًا ②

سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ
شَغَلَتْنَا أَمْوَالُنَا وَأَهْلُونَا فَاسْتَغْفِرْنَا
يَقُولُونَ يَا لَيْسَ بِنَبِيِّهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ
قُلْ مَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ بِكُمْ
ضَرًّا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا بَلْ كَانَ اللَّهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ③

بَلْ ظَنَنْتُمْ أَنْ لَنْ يَنْقَلِبَ الرَّسُولُ
وَالْمُؤْمِنُونَ إِلَى أَهْلِيهِمْ أَبَدًا وَرَبِّكَ فِي
قُلُوبِكُمْ وَظَنَنْتُمْ ظَنًّا سَوْيًا وَكُنْتُمْ قَوْمًا بُورًا ④

1 Медина басмаканасы негиз катары кабыл алган «Тафсийрул Муяссарда бул аят»:

إِنَّ الْبَيْعَ يَبِيعُونَكَ - أي البيعة على القتال إنما يبيعون الله يد الله فوق أيديهم فهو معهم يستمع أقوالهم ويرى مكانهم ويعلم أخبارهم وظواهرهم
«Эй, пайгамбар! Худайбияда сага кол узатып, сени менен бирге согушууга байъат (ант) берген адамдар, чынында Аллаһка байъат берген сыяктуу. Аллаһтын Колу алардын колунун үстүндө. Ал алар менен, алардын сөзүн утат, кайда болупса көрүп турат жана алардын ичи-тышын билип турат...» деп түшүндүрүлгөн.

өлө турган коом болуп калган эленер.

13. Кимде-ким Аллахка жана Анын пайгамбарына ыйман келтирбесе, Биз каапырларга тозокту даярдап койгонбуз.

وَمَنْ لَّمْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا ﴿١٣﴾

14. Асмандардын жана жердин мүлк-падышалыгы Аллахка таандык. Ал каалаган пендесин кечирет жана каалаган пендесин азапка салат. Аллах - Кечиримдүү, Ырайымдуу!

وَاللَّهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُعْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿١٤﴾

15. Силер олжолор¹ үчүн, аны алып келгени баратканыңарда (согуштан) калып калган адамдар: «Бизди да ээрчитип алгылачы?»- дешет. Алар Аллаһтын Сөзүн өзгөртүүнү каалашат.² Айткын: «Бизге ээрчибегиле! Аллах мурун да ушундай деген». Анда алар «Жок, силер бизден кызганып жатасыңар»-дешет. Жок! (Андай эмес) алар (Шариятты) өтө аз түшүнүшөт.³

سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ إِذَا انطَلَقْتُمْ إِلَى مَغَائِرِهِمْ لَتَأْخُذُوا هَٰذَا ذَرُونَا نَتَّبِعْكُمْ يُرِيدُونَ أَن يَسْتَفِئُوا إِلَيْكُمُ اللَّهُ قُلْ أَن تَتَّبِعُونَا كَذَٰلِكُمْ قَالَ اللَّهُ مِن قَبْلُ فَسَيَقُولُونَ بَلْ نَحْنُدُّوهُنَّ بَلْ كَانُوا لَا يَفْقَهُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٥﴾

16. (Согуштан) калып калган бедуиндерге айт: «Силер жакынкы мезгилдерде өтө кубаттуу элдерге каршы чакырыласыңар. Алар менен согушасыңар же болбосо алар (согушсуз) Исламды кабыл алышат. Эгер (ошондо чакырууга)

قُلِ الْمُخَلَّفِينَ مِنَ الْأَعْرَابِ سَتُدْعُونَ إِلَى قَوْمٍ أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ تُقَاتِلُونَهُمْ أَوْ يُسْلِمُونَ فَإِنْ تُطِيعُوا يُؤْتِكُمُ اللَّهُ أَجْرًا حَسَنًا وَإِنْ تَنَكَّرُوا كُنتُم مِّن قَبْلِ يَدَيْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٦﴾

1 Маккага кире албай, ызага толгон жүрөктөрү менен Мединага кайтканда, Аллах алардын сабырдуулугуна сыйлык иретинде Хайбар деген жердеги яхудий каапырларынын үстүнөн жеңиш берип, көп олжолорго эгедер кылган.

2 Анткени. Аялах «Олжолор – Худайбияда ант бергендер үчүн гана» деп өкүм кылган.

3 Алар: «Эгер согуштан калган болсок, мунун жазасы Акыретте берилет. Эмнеге бизди олжого шерик кылбай жатасыңар»-депти. Бул алардын шариятты жакпы түшүнбөгөнү. Шариятта күноолор үчүн ушул дүйнөлүк жаза берүү да көргөзүлгөн. Алардын олжодон бейнасиб кылынышы алар үчүн жаза эле.

моюн сунсаңар, Аллах силерге эн сонун сыйлыктарды берет. Ал эми, мурун качканыңар сыяктуу качып жөнөсөңөр, катуу азап менен азаптайт!»

17. Сокурга күнөө жок, чолокко да күнөө жок. Оорулуу адамга да күнөө жок.¹ Кимде-ким Аллахка жана Анын элчисине моюн сунса, (Аллах) аны, түбүнөн дарыялар агып турган Бейиштерге киргизет. Ал эми, ким тескери басып кетсе, ага катуу азап берет!

18. (Худайбиядагы) дарактын түбүндө сага ант (кол) берген кезде, Аллах момундардан ыраазы болду. Алардын жүрөгүндөгү (изги) ниеттерин билди жана аларга тынчтык-бейпилдик түшүрүп, жакынкы жеңиш (Хайбарды каратып алуу) менен сыйлады.

19. Жана (Хайбардан) ала турган көп олжолор (менен сыйлады). Аллах – Кудуреттүү, Даанышман.

20. Аллах силерге (келечекте) ала турган (дагы) көп олжолорду убада кылды. Анан силер үчүн мына бул (Хайбардагы) олжону тездетип берди жана (ушул олжолор) момундар үчүн (Аллахтын Кудуретинен) белги болушу үчүн жана силерди Туура Жолго баптоосу үчүн (душман) адамдардын колун силерден тосуп койду.

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ
وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ
يَدْخُلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
وَمِنْ يَتَوَلَّى يَعْذِبُهُ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٧﴾

﴿لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يَبَايَعُونَكَ
تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ
السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَبَهُمْ فَتْحًا وَنِصَابًا﴾ ﴿١٨﴾

وَمَعَائِهِمْ كَثِيرَةٌ يَأْخُذُ بِهَا وَاللَّهُ عَزِيزٌ
حَكِيمٌ ﴿١٩﴾

وَعَدَكُمْ اللَّهُ مَعَائِهِمْ كَثِيرَةً يَأْخُذُ بِهَا
فَعَجَّلَ لَكُمْ هَذِهِ وَقَالَ الَّذِينَ النَّاسِ
عَنْكُمْ وَلِتَكُونَ آيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ وَيَهْدِيَكُمْ
صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴿٢٠﴾

¹ Бул аятта согушка катышпай койсо күнөө болбой турган адамдардын тизмеси келтирилди.

21. Жана башка (олжолор да бар).
Силер аларга (азырынча) ээ боло
албайсыңар. Аллаһ аларды (Өз
илими менен) ороп (билип) турат.
Аллаһ ар бир нерсеге Кудуреттүү!

22. Эгер (Худайбияда) каапырлар
силерге согуш ачса да, өздөрү
артка качып жөнөшмөк. Анан
(эч бир) дос-жардамчы ташпай
калышат.

23. (Бул) илгертеден бери келе жаткан
Аллаһтын Жолу. Сен Аллаһтын
Жолун эч өзгөртө албайсың!

24. Жана (Аллаһ) Макканын
(чекарасынын) ичинде, силерди
алардан үстөм кылып койсо да,
силердин колуңарды алардан,
алардын колун силерден тыйып
койду.¹ Аллаһ жасаган ишиңерди
Көрүүчү!

25. Алар каапыр болгон, силерди
«Аль-Харам» мечитинен тоскон
жана туткундалган белек-
курмандык жаныбарларды да
союлчу жайына жетип барышынан
тоскон адамдар. Эгерде (Макка
мушриктеринин арасында) силер
тааныбаган момун эркектер, момун
аялдар бар болбогондо, аларды
тааныбай басып кирсеңер (жана
өлтүрүп койсоңор) алар себептүү
силерге күнөө жетип калбаганда
(Аллаһ Маккага күч менен
киришиңерге уруксат бермек.
Бирок,) Аллаһ каалаган (момун)
пенделерин Өз ырайымынын

وَأُخْرَى لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا قَدْ أَحَاطَ اللَّهُ بِهَا
وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ﴿٢١﴾

وَلَوْ قَاتَلَ كُفَّارُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَلَوْ أَلَّا دَبْرَهُمْ
لَا يَجِدُوا وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٢٢﴾

سُنَّةَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلُ وَلَنْ تَجِدَ
لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ﴿٢٣﴾

وَهُوَ الَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ
بِمَقَرِّ مَكَّةَ مِنْ بَعْدِ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ
وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ﴿٢٤﴾

هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوكُمْ عَنِ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَالْهَدْيِ مَعْكُوفًا أَنْ
يَبْلُغَ مَجَلَّهُمْ وَلَوْ لَا رِجَالٌ مُؤْمِنُونَ وَنِسَاءٌ
مُؤْمِنَاتٌ لَمَّا تَعْلَمُوهُمْ أَنْ تَطَّوَّهُمْ فُتُصِبَكُمْ
مِنْهُمْ مَعَرَّةٌ بِغَيْرِ عِلْمٍ لِيُدْخِلَ اللَّهُ فِي
رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ لَوْلَا الْعَذَابُ الَّذِينَ
كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٥﴾

¹ Худайбияда мусулмандардын жолун сексен чакты мушрик атчандары тосуп чыгышат. Албетте, бир жарым миңге жакын мусулмандар алардан үстөм - жогору эле. Бирок, өз ара кол салышуу болбоду.

астына калкалашы үчүн (согушка уруксат бербеди). Эгер (Маккадагы ыймандуулар өзүнчө) бөлүнүп турса, алардан (Макка элинен) каапыр болгондорун (силердин колуңар менен) катуу азаптаган болоор элек.

26. Ошондо, каапырлар жүрөктөрүнө жахилия кызуу кандуулугун салганда, Аллаһ Өз пайгамбарына жана момундарга бейпилдигин түшүрдү жана аларга такыба келмесин (бекем) кармоого буюрду. Алар бул сөзгө акысы көбүрөөк жана ылайыгыраак болчу. Аллаһ ар бир нерсени Билүүчү!¹

27. Аллаһ Өз пайгамбарынын чын түшүн оңунан келтирди.² (О, момундар!) Силер Аллаһ кааласа, албетте тынчтык-бейпилдик менен, чачыңарды кырдырткан жана кыскарттырган абалда, эч коркпой «Аль-Харам» мечитине киресиңер. (Аллаһ) силер билбеген

إِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ
حَمِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى
رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَلْزَمَهُمْ
كَلِمَةَ الشَّقْوَى وَكَانُوا أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلَهَا
وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٢٦﴾

لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا بِالْحَقِّ
لَتَدْخُلَنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ
ءَامِنِينَ مُحَلِّقِينَ رُءُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ لَا
تَخَافُونَ فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ
دُونِ ذَلِكَ فَتْحًا قَرِيبًا ﴿٢٧﴾

1 Мушриктер пайгамбар салалаллаху алайхи ва салламдын алдына келишим түзгөнү келип, пайгамбарыбыз өзүнүн катчысына «Бисмиллаахир Рахмаанир Рахим» деп жаздырганда мушриктердин өкүлү Сухайл кызаңдап: «Жок, биз мындай сөздү билбейбиз! Ата-бабаларыбыздай эле «Бисмикаллаахум» деп жаз!»-дейт. Ошондой эле, келишимдеги «Аллаһтын элчиси» деген сөздү алып салуусун кошөрүп талап кылат. Алар канча кызуу кандуулукка алдырган сайын, пайгамбарыбыз ошончолук салабаттуулук менен талаптарды кабыл алат. Аяттагы «такыба сөзү» - бул ыйман келмеси. Момундар ыйман келмесин жүрөктөрүнө бекем сактаганы үчүн гана мындай орой мамилеге сабыр кылып турушту. Улук Пайгамбар аларды ушуга ылайык кылып тарбиялаган болчу

2 Пайгамбарыбыз Мелинада көргөн түшүндө сахабалары менен чачтарын кырдырып жана кыскартып, тынчтык-бейпилдик менен Каабаны тоол кылып жүрүшүптүр. Ушул түштүн негизинде (пайгамбарлардын түшү - вахий болуп саналат) умра ибадатына сахабаларын баштап келген болчу. Бирок, бул жылкысында кирбей, кайтып кетүү шарты келишимге жазылганы менен, Аллаһ Таала Өз пайгамбарына көргөзгөн түшүн бир жылдан кийин оңунан берип, мусулмандар Макканы фатх кылышат.

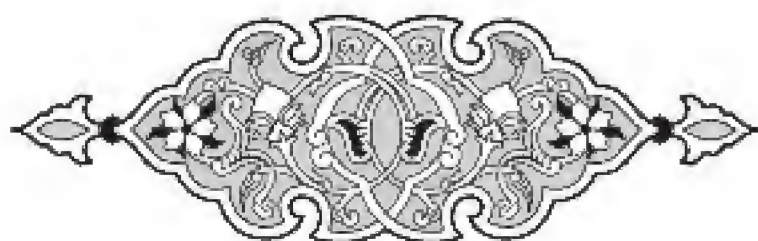
нерсени билди жана (азырынча силерге) андан (Маккага кирүүдөн) башка жакын жеңишти (Хайбарды багынтууну) берди.

28. Ал Өз пайгамбарын Хидаят жана Акыйкат Дин менен, аны бардык диндерден жогору кылуу үчүн жиберди. Аллаһ жетиштүү Күбө!

29. Мухаммад – Аллаһтын элчиси! Аны менен бирге (сахаба) болгон кишилер каапырларга катуу-өктөм, бири-бирине боорукер! Сен аларды рукуу-сажда кылган абалында Аллаһтан пазилет жана ыраазычылык сурап жаткандарын көрөсүн. Алардын жүздөрүндө саждаанын белгилери бар. Бул алардын Тоораттагы сыпаттары. Ал эми, алардын Инжилдеги сыпаттары - өзүнөн көп шак-бутак чыгарып, кубаттанып, анан (ал бутактар) жоон болуп, анан денесин кере түздөп, дыйкандарды таң калтырган дарак сыяктуу. (Бул мисал) каапырлардын көңүлүн чөктүрүү үчүн. Аллаһ алардын арасынан ыйман келтирип, салих амал кылган момундарга (күнөөлөрүн) кечирүүнү жана улук соопту убада кылды.

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظَاهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿٢٨﴾

مُحَمَّدَ رَسُولَ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ كَرَجٍ أَخْرَجَ شِقَاقَهُمْ فَمَنْ زَهُدٌ فاسْتَفَلَّظَ فاستَوَى عَلَى سَوْفَةٍ يُغَجِّبُ الزُّرَّاعَ لَيَعْرِظَنَّ عَنْ الْكُفَّارِ وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ﴿٢٩﴾

49 «Хужурат» сүрөсү¹

سُورَةُ الْحَجَرَاتِ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллаһтын
ысымы менен!*

1. О, ыйман келтиргендер! Аллаһтын жана пайгамбарынын алдында (бир иш же сөз менен) жулунбагыла! Жана Аллаһтан корккула! Чынында, Аллаһ Угуучу, Билүүчү!
2. О, ыйман келтирген пенделер! Добушунарды пайгамбардын добушунан бийик көтөрбөгүлө! Билбестиктен улам (сооптуу) ишинер «күйүп кетпешпи» үчүн, бири-биринерге кыйкырып сүйлөгөндөй ага (пайгамбарга) кыйкырып сүйлөбөгүлө!
3. Чынында, Аллаһтын элчисинин алдында добушун төмөндөткөн адамдар гана, Аллаһ алардын жүрөктөрүн такыбалык үчүн сынаган (жана сыноодон өткөн) кишилер. Аларга (Аллаһ тарабынан) кечирим жана улук сооп бар!
4. (О, Мухаммад), чынында, сага бөлмөлөрдүн артынан кыйкырган кишилердин көпчүлүгү акылын иштетпеген адамдар.
5. Эгер алар, сен чыкканга чейин сабыр кылып турушканда өздөрүнө жакшы болмок. (Бирок), Аллаһ - Кечирүүчү, Боорукер.
6. О, ыйман келтирген пенделер! Эгер силерге бир күнөөлүү адам

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْضُوا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَهِيدٌ عَلِيمٌ ﴿١﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَن تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿٢﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَغُضُّونَ أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ أُولَئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ فَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٣﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَكَ مِنْ ذُرِّيَةِ الْحَجَرِ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٤﴾

وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ

1 Бул сүрө Мединда түшкөн. 18 аяттан турат. «Хужураттын» мааниси «Бөлмөлөр».

(кандайдыр) кабар алып келсе, наадандык менен (ал жамандаган) коомду кайгы-капага салбашыңар үчүн жана жасаган ишиңерге бушайман болуп калбашыңар үчүн жакшылап (чын-төгүнүн) териштиргиле.

7. Жана билип алгыла, силердин араңарда Аллаһтын элчиси бар! Эгер ал көпчүлүк иштерде силерге моюн сунса, кыйналып каласыңар!¹ Бирок Аллаһ силерге ыйманды жакшы көргөзүп, аны менен жүрөгүңөрдү кооздоп койду жана силерге каанырчыкты, күнөөнү, (Өзүнө) каршы чыгууну жаман көргөздү. Ушул (сыпаттагы) адамдар гана, Туура Жолдогу кишилер!
8. Аллаһ тарабынан (берилген) назилет жана нээмат (ушул). Аллаһ - Билерман, Даанышман!
9. Эгерде момундардан эки тайпасы өз ара согушуп калса, экөөнүн арасын оңдогула! Эгерде экөөсүнөн бири экинчисине зулум кылса, силер зулум кылганына каршы, Аллаһтын буйругуна кайтканга чейин согушкула! Эгер (тооба кылып, Аллаһтын өкүмүнө) кайтса, экөөсүнүн арасын адилеттик менен оңдоп (жараштырып) койгула! Жана (колунардан келишинче) адилет кылгыла! Чынында, Аллаһ адил адамдарды сүйөт.

فَتَيَسِّرْ أَلَّا تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهَنَّمَ فَنُصِيبُكُمْ عَلَىٰ مَا فَعَلْتُمْ نَدِيمًا ﴿١﴾

وَأَعْلَمُوا أَنَّ فِيكُمْ رَسُولَ اللَّهِ لَوْ يُطِيعُكُمْ فِي كَثِيرٍ مِّنَ الْأَمْرِ لَنَخِفْكُمْ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ جَبَّ إِلَيْكُمْ الْأَيْمَنَ وَرَزَقَنَاهُ فِي قُلُوبِكُمْ وَكَرَّهَتْ إِلَيْكُمْ الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانُ أُولَٰئِكَ هُمُ الرَّاشِدُونَ ﴿٢﴾

فَضَلَّكَ مِنَ اللَّهِ وَنِعْمَةً وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٣﴾

وَإِنْ طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْلَحُوا بَيْنَهُمَا فَإِنْ بَغَتْ إِحْدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَىٰ فَجْلِبُوا إِلَيْهَا الَّتِي تَبَغَتْ حَتَّىٰ تَأْتِيَ أَمْرَ اللَّهِ فَإِنْ فَتَنَتْ فَأَصْلَحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٤﴾

1 Себеби, пайгамбардын сөзү – бул вахй. Өз кезегинде вахй – бул Аллаһтын илми. Аллаһ инсанияттын өтмүшүн, келечегин жана психологиялык, физиологиялык абалдарын эң жакшы билет. Анткени, Өзү жараткан. Андыктан, пайгамбардын сөзүнө моюн сунганда гана элдер дүйнөдө кыйналбай өмүр сүрөт.

10. Чынында, (бардык) момундар – бир туугандар! Бир тууганыңардын арасын ондогула! Жана Аллаһтан корккула! Ажеп эмес, ырайымына арзысаңар!

11. О, ыйман келтирген пенделер! Эч бир эл башка элди мазактабасын! Алар (мазакталгандар) булардан жакшыраак болуп калуусу толук мүмкүн. Жана эч бир аялдар башка аялдарды шылдыңдабасын, алар булардан жакшыраак болуп калышы мүмкүн. Өзүңөрдү-өзүңөр (жаман) ылакаптар менен мыскылдабагыла! Ыймандып артынан бузук ысым (менен аталуу) кандай жаман! Ал эми, кимде-ким тооба кылбаса, алар – заалымдар!

12. О, ыйман келтиргендер! Күмөнчүл болуудан сактангыла! Чынында, кээ бир күмөндөр күнөө.¹ Жана бири-бириңерди аңдыбагыла жана бири-бириңерди кыйбат кылбагыла! Силерден бириңер өз бир тууганынын этин жегенди жактырабы?!² Жактырбайсыңарго! Аллаһтан корккула! Чынында, Аллаһ тообаларды Кабылдоочу, Боорукер!

13. О, адамдар! Биз силерди бир эркек жана бир аялдан (Адам-Ата менен Хаваа-Энеден) жаратып, өз ара таанышып-билишиңер үчүн улуттарга, урууларга (бөлүп) койдук. Аллаһтын

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلَحُوا بَيْنَ
أَخَوَيْكُمْ وَأَقْبِلُوا إِلَى اللَّهِ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٠﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرُ قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ
عَسَىٰ أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا يَسَاءَ مِنْ نِسَاءٍ
عَسَىٰ أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُنَّ وَلَا تَمِرُوا أَنفُسَكُمْ
وَلَا تَتَّبِعُوا الْاَلْقَابَ بِئْسَ الْأَسْمَاءُ الْفُسُوقُ
بَعْدَ الْإِيمَانِ وَمَنْ لَمْ يَتُبْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ
الظَّالِمُونَ ﴿١١﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ
الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا
يَغْتَبِ بَعْضُكُم بَعْضًا أَنُحِبُ أَحَدُكُمْ أَنْ
يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا
اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢﴾

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ
شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ
اللَّهِ أَتْقَاكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿١٣﴾

1 Күмөн эки түргө бөлүнөт: 1) жакшылыкка жоромондон күмөн кылуу, 2) жамандыкка жоруп шек саноо. Бул аятта Аллаһ бизди экинчисинен кайтарууда.

2 Ислам боюнча кыйбат кылуу өз бир тууганынын этин жеген менен барабар!

назарында силердин эң улутуңар –
такыбалуураак болгонуңар.
Аллаһ чынында, Билүүчү,
Кабардар!

14. Бедуиндер: «Биз ыймандуубуз»-
дешет. Айткын: «Ыймандуу
эмессиңер, бирок «Исламга
кирдик»-дегиле. Ыйман силердин
жүрөгүңөргө толук жете элек»¹.
Жана эгер Аллаһка жана Анын
элчисине моюн сунсаңар, Ал
силердин амалыңардан эч нерсени
кемитпейт. Чынында, Аллаһ -
Кечиримдүү, Ырайымдуу.
15. Албетте, Аллаһка жана Анын
элчисине ыйман келтирип, андан
(өз ыйманынан) шек санабаган
жана Аллаһтын жолунда малдары,
жандары менен жихад кылган
адамдар гана (ыйманында) чынчыл
кишилер.
16. (О, Мухаммад, акылысыз
адамдарга) айткын: «Аллаһка
диниңерди билдирип койоюн
дедиңерби? Аллаһ асмандардагы
жана жердеги (бардык) нерселерди
(ошонун арасында силердин
жүрөгүңөрдөгү ой-максатыңарды
да) билет. Жана Аллаһ - бардык
нерселерди Билүүчү».
17. Алар сага өздөрүнүн мусулман
болгондуктарын милдет (колко)
кылышат. Айткын: «Исламга
киргениңерди колко кылбагыла!
Тескерисинче, Аллаһ силерди
Туура Жолго баштаганын колко

﴿ قَالِىَ الْاَعْرَابِ ؕ اَمَّا قُلْ لَّوْ تَوَسَّوْا وَلَئِنْ
قُلُوْا اٰمَنَّا وَاَلْحَبْدُ حُلِ الْاِيْمٰنِ فِى قُلُوْبِكُمْ
وَإِنْ تُطِيعُوْا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ لَا يَلَيْسَ كُمْ مِّنْ
اَعْمَلِكُمْ شَيْئًا اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۝۱۱﴾

﴿ اِنَّمَا الْاٰمَنُوْنَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ
لَمْ يَرْتَابُوْا وَجَاهَدُوْا بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ
فِى سَبِيْلِ اللّٰهِ اُوْلٰئِكَ هُمُ الصّٰدِقُوْنَ ۝۱۲﴾

﴿ قُلْ اَتَعْبُدُوْنَ اللّٰهَ يَدِيْنَكُمْ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَا فِى
السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ
عَلِيْمٌ ۝۱۳﴾

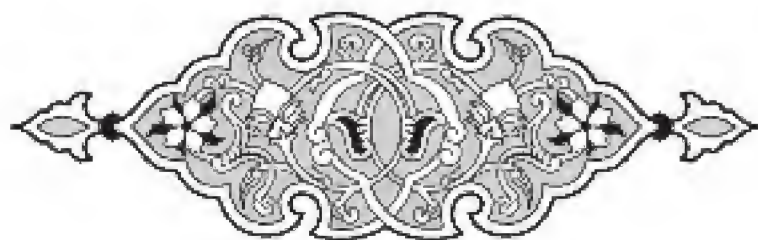
﴿ يٰمُؤْمِنُوْنَ عَلَيْكُمْ اَنْ اَسْلَمْتُمْ اَقُلْ لَا تَعْتَوْا عَلٰى
اِسْلَامِكُمْ بَلِ اللّٰهُ يَحْكُمُ عَلَيْكُمْ اَنْ هَدٰىكُمْ
لِلْاِيْمٰنِ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ۝۱۴﴾

¹ Жүрөгүнө ыйман толук уялаган адамдар бири-бирине аңчы-тыңчылык кылбайт, кыйбат-ушак сүйлөбөйт, мыскылдабайт, Аллаһ менен пайгамбардын сөзүнүн алдында тек гана моюн сунуп турат.

кылат, эгер (ыйманыңарда)
чынчыл болсоңор».

18. Чынында, Аллаһ асмандардагы
жана Жердеги кайыштарды билет.
Аллаһ силер жасаган иштерди
Көрүүчү.

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ غَيْبِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ
بَصِيرٌ يَمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

50 «Каф» сүрөсү¹

سُورَةُ الْقَافِ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Каф.² Улук Кураанга ант!
2. (Курайштык) каапырлар (Кураанды баалоонун ордуна) тескерисинче, аларга өздөрүнүн эле арасында жүргөн (адам) эскертүүчү-пайгамбар (болуп) келгенине таң калып (мындай) дешти: «Бул кызык нерсеге?!»
3. Эмне, биз өлүп (чирип) топурак болуп калсак (деле кайра тирилебизби?) Бул – өтө алыс (мүмкүн эмес) кайтуу!»
4. Биз, жер алардан (алардын денелеринен «жеп») кемиткен нерсени билдик. Жана Биздин алдыбызда (бардык нерсенин илимин Өзүндө) сактоочу Китеп (Лавхул Махфуз) бар.³
5. Жок! Аларга Акыйкат (Кураан) келген учурда «жалган» деп айтышкан. Алар (Кураан жөнүндө) турукеуз пикирде болушту.⁴

ق وَالْقُرْآنِ الْمَجِيدِ ۝

بَلْ عَجَبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ فَقَالَ
الْكَافِرُونَ هَذَا شَيْءٌ عَجِيبٌ ۝

أَوَدَّامِنَّا وَكَلَانِئِنَّ أَفْئِكَ رَجْعَتٍ ۝

فَدَعَلْنَا مَا تَشْتَفِي الْأَرْضُ مِنْهُمْ وَعِندَكَ كِتَابٌ
حَفِيظٌ ۝

بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَهُمْ فِي أَمْرٍ
مَّرِيجٍ ۝

1 Бул сүрөө Маккада түшкөн. 45 аяттан турат.

2 «Каф» адаттагы мааниден ажыратылган тамгалардын бири. Ал эми, Аллах Таала Улук Кураанга ант ичүү менен анын улуктугуна, бийиктигине, абалкы-акыркылардын кабарларын өз ичине камтыган илимине, андагы сөз чеберчилигине, адам акылын таң калтырган терең маанилерине ишарат жасап, акылдуу адам аны түшүнөөр замат Аллахтын сөзү экенине ыйман келтириши зарыл экенин белгилейт.

3 Аллах Лавхул Махфузга жазган Өзүнүн илими менен бардык нерселердин катарында мүрзөгө коюлган дененин чирин, топурак болуп, жер анын канча бөлүгүн «жеп» салганынан өйдө билип турат.

4 Акыйкатты жалганга чыгаруу үчүн алар оболу пайгамбарыбызды «сыйкырчы»

6. Алар үстүндөгү асманга (акыл көзү менен) карашпайбы?! Биз аны (түркүгү жок) куруп, (жылдыздар менен) кооздоп койдук. Анын жаракасы да жок.
7. Биз жерди да кең-кепен кылып (жаратып), ага тоолорду таштап, анын үстүндө ар түрдүү сонун жуптарды өндүрүп-өстүрдүк.
8. (Аллаһка) кайтуучу ар бир пенде үчүн эскерме жана сабак болсун деп
9. Жана Биз асмандан берекелүү суу түшүрүп, аны менен бак-дарактарды, жыйнап алынуучу дандарды өстүрдүк.
10. Бутактары мөмөлөгөн бийик курмаларды дагы (өстүрдүк),
11. пенделерге ырыскы болсун деп. Жана ал (суу-жамгыр) менен өлүк шаарларды тирилттик. (Кайра тирилип, мүрзөлөрдөн) чыгуу ушул сыяктуу болот.
12. Алардан (Макка мушриктеринен) мурун Нухтун коому, кудук элдери жана Самуд коому (пайгамбарларын) «жалганчы» дешкен.
13. Аад коому, Фираун, Луттун (каапыр) бир туугандары дагы.
14. Токой элдери жана Тубба коому дагы «жалганчы» дешкенде...

أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ
بَنَيْنَاهَا وَزَيَّنَّاهَا وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوجٍ ۝٦

وَالْأَرْضِ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْبَتْنَا
فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ ۝٧

تَبَصُّرَةً وَذَكَرْنَا لِكُلِّ عِبْدٍ مُنِيبٍ ۝٨

وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُبَارَكًا فَأَنْبَتْنَا بِهِ
جَبَلًا وَحَبَّ الْحَبِيدِ ۝٩

وَالنَّخْلَ بَاسِقَاتٍ لَهَا طَلْعٌ نَضِيدٌ ۝١٠

رِزْقًا لِلْعِبَادِ وَأَخْيَتْنَا بِهِ بَلَدَهُ مَيِّتًا كَذَلِكَ
الْخُرُوجُ ۝١١

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَأَصْحَابُ الرَّيْسِ
وَمُودُودُ ۝١٢

وَعَادُ وَفِرْعَوْنُ وَآخُوتُ لُوطُ ۝١٣

وَأَصْحَابُ الْأَيْكَةِ وَقَوْمُ تُبَّعٍ كُلٌّ كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ

дешти, анан эле пикирлерин өзгөртүп, «акын» дешти. Арадан көп өтпөй эле «жинди» деп доомат коюшту. Бирок, Мухаммад саллаллаху алайхи ва саллам окуган Кураан не сыйкырга, не ырга окшосо кана! Эгер жиндилер ошондой маанилүү сүйлөсө, ал сөздү сүйлөй албаган соолорду эмне деп айтса болот?! Кыскасы, Акыйкатка каршы болгон адамдар ар кайсы заманда болбосун ошолор сыяктуу түрлөнүп турат. Себеби, өзгөргүс, түрлөнгүс акыйкат бирөө эле. Ал – Кураани Карим!

وَعِيدٌ ۝

(алардын үстүнө) Менин (азап жөнүндөгү) убадам чындап келди.

15. Эмне, Биз абалкы жаратууда алыздык кылган белек?
Тескерисинче, алар (Макка мушриктери) жаңыдан (экинчи ирет) жаратуудан күмөндө болушту.
16. Инсанды Биз жаратканбыз жана анын напсиси азгыра турган нерселерди да Өзүбүз билебиз. Биз ага күрөө тамырынан да жакынбыз.¹
17. Анткени, (инсандын) оң жана сол тарабында (Биз жиберген) эки кабыл алуучу (периште) олтурат.²
18. Кандай гана сөз сүйлөбөсүн, анын алдында күзөтчү (периште) турат.
19. (Эй, күнөөкор адам!) Өлүм масчылыгы Акыйкатта (мына башыңа) келди! Сен качып жүргөн нерсе – ушул!
20. Жана (мынакей), Сур (кернейи) да тартылды. Бул - убада кылынган Күн.
21. Жана ар бир жан (ээси) бир айдоочу жана бир күбө болуучу (периштенин) коштоосунда (сурак майданына) келди.
22. (Эй, Акыретти жалган деген пенде!) Сен мындан кайдыгер болчусуң. Анан Биз сенин (кайдыгерлик) пардаңды ачып

أَفَعَيَّبْنَا بِالْخَلْقِ الْأَوَّلِ بَلْ هُمْ فِي لَبْسٍ مِنْ خَلْقٍ جَدِيدٍ ۝

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ وَنَعْلَمُ مَا تُوَسْوِسُ بِهِ نَفْسُهُ
وَكُنْ أَقْرَبَ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ ۝

إِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِّيَانِ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ
غَيْدٌ ۝

مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَيْنٌ ۝

وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ذَلِكَ مَا كُنْتَ مِنْهُ
تَحِيدُ ۝

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ ذَلِكَ يَوْمُ الْوَعْدِ ۝

وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَعَها سَائِقٌ وَشَهِيدٌ ۝

لَقَدْ كُنْتَ فِي غَفْلَةٍ مِنْ هَذَا فَكَشَفْنَا عَنْكَ
غِطَاءَهُ لَتَبْصُرَ الْيَوْمَ حَبِيدٌ ۝

1 Аллаһ Өзүнүн илими менен ар дайым инсандын жанында. Же болбосо, инсан ар дайым Аллаһ Тааланын илиминде-көзөмөлүндө, байкоосунда.

2 Биринин инсандын жакшы сөздөрүн, иштерин жазса, экинчиси (сол жактагысы) жаман сөздөрүн, жаман иштерин жазат.

салдык. Мына эми, бүгүн сенин көздөрүң (аябай) өткүр!¹

23. Жана анын (бул дүйнөдөгү) коштоочу периштеси айтты: «Бул (каапырдын жасаган иштеринин тизме китеби) менин алдымда даяр». (Анан коштогон эки периштеге айтылды):

وَقَالَ قَرِينُهُ هَذَا مَا لَدَيَّ عَزِيدٌ ۝

24. «Тозокко таштагыла, (чындыкты) четке каккан ар бир каапырды,

الْقِيَاءِ فِي جَهَنَّمَ كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيدٍ ۝

25. чектен ашып, (Акыреттен) шектенген жана жакшы (сооп) иштерге бут тоскондорду!

مَنَاجِلَ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ مُّرِيبٍ ۝

26. Алар Аллахка кошуп, башка кудай жасап алган адамдар! Аларды катуу азапка таштагыла!»

الَّذِي جَعَلَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَأَلْقِيَاهُ فِي الْعَذَابِ الشَّدِيدِ ۝

27. Анын коштоочу шайтаны² айтты: «О, Рабби! Муну мен (Сага) каршы жолго баштабадым. Бирок, өзү алыс адашууда болгон».

۞ قَالَ قَرِينُهُ رَبَّنَا مَا أَطَعْتُهٗ وَلَٰكِن كَانِ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ۝

28. (Аллаһ) айтты: «Менин алдымда талашпагыла! Мен силерге Өзүмдүн (тозок жөнүндөгү) кабарымды мурда айтканмын.

قَالَ لَا تَخْتَصِمُوا لَدَيَّ وَقَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُم بِالْوَعِيدِ ۝

29. Менин Сөзүм өзгөрбөйт жана Мен пенделерге зулумдук кылуучу эмесмин!»

مَا يَبْدُلُ الْقَوْلُ لَدَيَّ وَمَا أَنَا بِظَلِيمٍ لِّلْعَبِيدِ ۝

1 Бул дүйнөдө инсан капылетте (уйкуда) жүрө берген. Кыямат, кайра тирилүү, эсеп берүү деген нерселерди ойлоп да койгон эмес. Анан... Исафил периште Сур деген кернейин тартканда... капыстан кайра тирилип, эки периштенин коштоосунда сурак майданына келип калыптыр! Дүйнөдөгү капылет пардасы заматта көзүнөн сыдырылып, ары жактагы тозок азабын көрүп, көздөрү андан бетер ачылат. Кыяматтын чын экенин түшүнөт. Бирок, эми түшүнгөндүн пайдасы не?!

2 Бул дүйнөдө ар бир инсанды коштоп жүргөн шайтаны бар. Ал шайтандын бийлиги ыклас менен ыйман келтирген адамдарга өтпөйт. Ал эми, ыймандан качкан адамдарды көп жамандыктарга баштайт.

30. Ошол күнү Биз тозокко:
«(Каапырларга) толдуңбу?»-
дейбиз. Ал: «Дагы барбы?» - дейт.
31. Жана Бейиш такыба кишилерге
алыс эмес (жерге) алын келинет
(жана айтылат:)
32. «Ушул силерге – ар бир (Аллаһка)
берилген жана (Анын өкүмдөрүн)
сактап жүрүүчүлөргө,
33. (жана) кайыптагы Рахмандан
корккон, (Раббисине) тооба
кылуучу жүрөк менен келген
адамдарга убада кылынган нерсе»
34. (Дагы аларга) «Бейишке
сак-саламат киргиле! Бул
түбөлүктүүлүктүн күнү» - деп
айтылат.
35. Аларга анда каалаган нерселери
бар. Жана Биздин алдыбызда
кошумча (сооп-сыйлыктар да) бар.
36. Биз алардан (Макка
мушриктеринен) мурун нечен-
нечен (каапыр) муундарды
кыйратканбыз. Алар булардан
кубаттуураак болчу. (Балээ
келгенде) шаарларда тыркырап,
(качканы жай таппай калышты).
(Аллаһтын азабынан) кача турган
жер бар бекен?!
37. Албетте, бул нерседе (соо)
жүрөктүү же болбосо сергек
абалда кулак салган адамдар үчүн
сабактар бар.
38. Биз асмандарды, жерди жана
экөөнүн арасындагы нерселерди
алты күндүн ичинде (толук)
жараттык жана Бизди (эч кандай)
чарчоо кармабады.

يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَأَتْ وَتَقُولُ هَلْ مِنْ
مَزِيدٍ ﴿٣٠﴾

وَأَرْسَلْنَا الْجَنَّةَ الْغَائِبِينَ غَيْرَ يُعِيدُ ﴿٣١﴾

هَذَا مَا نُوْعِدُونَ لِكُلِّ أَوَّابٍ حَفِيظٍ ﴿٣٢﴾

مَنْ خَشِيَ الرَّحْمَنََ الْغَيْبِ وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُنِيبٍ ﴿٣٣﴾

أَدْخُلُوهَا بِسَلَامٍ ذَلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ ﴿٣٤﴾

لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ ﴿٣٥﴾

وَكُرْ أَهْلًا عَمَّا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هُمْ أَشَدُّ
مِنْهُمْ بَطْشًا فَنَقَّبُوا فِي الْبِلَادِ هَلْ مِنْ
مَّجِيصٍ ﴿٣٦﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرًا لِمَنْ كَانَ لَهُ قَلْبٌ
أَوْ أَتَقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ ﴿٣٧﴾

وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا
فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَمَا مَسَّنَا مِنْ لُغُوبٍ ﴿٣٨﴾

39. Алардын сөздөрүнө сабырдуу бол!
Жана күн чыкканга чейин жана
(күн) батаардан мурун Раббинди
даңктап тасбих айт!
40. Дагы түндүн бир бөлүгүндө,
саждалардын артынан Ага тасбих
айт!
41. Жакын жерден бир жарчы
(Исрафил периште Сур кернейи
менен) жар чакырган Күнү ага
кулак сал!
42. Ал Күнү (бардык калайык-калк)
акыйкат айкырыкты угат. Бул –
(мүрзөдөн тирилип) чыгуу Күнү!
43. Чынында (инсаниятка) Биз жашоо
бергенбиз жана Өзүбүз жанын
алабыз. Жана кайтуу - Өзүбүзгө!
44. Ошол (Сур тартылган) Күндө
аларга (мүрзөлөрдө жаткандарга)
жер жарылып, пашкан абалда
(чыгып келишет.) Бул чогултуу
Биз үчүн өтө жеңил.
45. Алардын эмне деп жатканын
Биз эң жакшы билебиз. Сен
аларды мажбурлоочу эмессиң.¹
Эми сен Менин коркунучтуу
убадаларымдан корккон
адамдарды Кураан менен эскерт!

فَأُصْبِحُوا عَلَىٰ مَا يَبْقَوْنَ لَوْتَ وَاسْبِحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ
قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ ﴿٣٩﴾

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَآذِنُكَ السُّجُودِ ﴿٤٠﴾

وَأَسْمِعْ يَوْمَ يُنَادِ الْمُنَادِ مَن مَّكَانٍ قَرِيبٍ ﴿٤١﴾

يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ ذَٰلِكَ يَوْمُ
الْخُرُوجِ ﴿٤٢﴾

إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ وَبَيْنَا الْأَعْيُنُ ﴿٤٣﴾

يَوْمَ نَسْفَقُ الْأَرْضَ عَنْهُمْ سِرَاعًا ذَٰلِكَ خَشَرُ
عَلَيْنَا يَسِيرٌ ﴿٤٤﴾

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبَّارٍ
فَذَكِّرْ بِالْقُرْآنِ مَن يَخَافُ وَيَعْلَمُ ﴿٤٥﴾

1 Сен болгону бир эскертүүчү пайгамбарсың.

51 «Зарият» сүрөсү¹

سُورَةُ الذَّارِيَاتِ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. (Топуракты) тозгута желген шамалдарга ант!
2. Көп сууга (жамгырга) кош бойлуу болгон булуттарга ант!
3. Жеңил сызып жүрүүчүлөргө (кемелерге) ант!
4. (Аллахтын тапшырмасы менен ааламдык) иштерди бөлүштүрүүчү периштелерге ант!
5. (О, пенделер!) Силерге убада кылынган нерсе² – бул чындык!
6. Жана Кыямат сөзсүз болуучу!
7. Кооз-көркөм асманга ант!
8. (Эй, мушриктер) силердин айткан-дегениңер аныгында туруксуз (сөздөр).
9. Андан (Кураандан) бурулган адам(ды чындыктан) буруп коюлат.
10. Жалганчыларга өлүм!
11. Алар наадандык толкундарында адашкандар!
12. (Сени сынап, жалганчыга чыгаруу үчүн): «Кыямат Күн качан?»-деп сурашат.

وَالَّذِينَ ذُرُوهُمُ

فَالْحَالِكِينَ وَفِرَاقًا

فَالْجَارِيْنَ يُسْرًا

فَالْمُقْسِمِينَ أَمْرًا

إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَصَادِقًا

وَالَّذِينَ لَوْ فَعَلُوا

وَالسَّمَاءَ ذَاتِ الْحُبُوبِ

إِن كُنتُمْ لَوْ تَعْلَمُونَ

يَوْمَ ذِكْرًا مِّنْ أَمْرِ

قُلِ الْخَاسِرُونَ

الَّذِينَ هُمْ فِي غَمْرَةٍ مِّنْهُنَّ

يَسْأَلُونَ أَيَّانَ يَوْمُ الَّذِينَ

1 Маккада түшкөн, 60 аяттан турат. «Зарият» «Шамалдар» деген мааниде.

2 Аллах бизге Өзүнүн Китебинде Кыямат болушун, ал Күндө ар бир пенде өзүнүн дүйнөлүк жашоосу жөнүндө жооп беришин убада кылган.

13. Ал Күнү тозокто азап тартышат!
14. (Анан аларга) «Азабыңарды тарткыла! Силер («качан-качан» деп) шаштырган күнүңөр – ушул» (деп айтылат).
15. (Ал эми) такыба кишилер Бейиштерде, булактарда,
16. Раббиси берген сыйлыктарды алышып. (Себеби), алар буга чейин (дүйнө жашоосунда) жакшылык (сооп иш) кылуучу болушкан.
17. Алар түндөсү бир аз эле укташкан.
18. Таң мезгилдеринде (намаз окушуп, Раббисинен) кечирим сурашкан.¹
19. Алардын (адал эмгек менен тапкан) мал-дүйнөсүндө, тилемчилердин жана муктаждардын² акысы болгон.
20. Жерде (андагы жандуу-жансыз макулуктарда) терең ишенген кишилерге (Аллахтын Кудуретине) белгилер бар.
21. Силердин өзүңөрдө да (белгилер бар). Карабайсыңарбы?

يَوْمَهُمْ عَلَى النَّارِ يُقْتَرُونَ ﴿١٣﴾

ذُوقُوا فِتْنَتَكُمْ هَذَا الَّذِي كُنتُمْ بِكُمْ تَسْتَعْجِلُونَ ﴿١٤﴾

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿١٥﴾

مُخْلِطِينَ مَاءً ثَمَرًا ثُمَّ نُغْنُوا عَنْهُمْ كُتُوبًا قَبْلَ ذَلِكَ مُحْسِنِينَ ﴿١٦﴾

كَأَنَّهُمْ قَبْلَ لَيْلٍ أَمْسَوْا وَمَا يَفْقَهُونَ ﴿١٧﴾

وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿١٨﴾

وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْسُورِ ﴿١٩﴾

وَفِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٠﴾

وَفِي أَنْفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٢١﴾

1 Саадий бул аяттагы «таң мезгилдерин» пендедин дубасы сөзсүз кабыл боло турган, түндүгү үчтөн экиси отуп, үчтөн бири калгандагы убакыт дейт. Анткени, пайгамбарыбыз (с.а.в) көбүнчө дал ушул убакытта «тахажжуд» намазын окуп, Багымдатка чейин дуба-ибадат менен машгул болгон.

2 Бул аятта муктаждарды тилемчилерден бөлүп көрсөтүүнүн себеби, кээ бир муктаж момун-мусулмандар жокчулуктан ар канча кыйналса да бирөөдөн бир нерсени сурагандан тартынышат, ыйбаа кылышат. Ал эми, чыныгы Бейишке татыктуу байлар ошолордун муктаждыдыгын сураптай эле билип, өздөрү алып барып беришет.

22. Асманда силердин ырыскыңар¹ жана силерге убада кылынган нерселер бар.
23. Асман жана жердин Раббисине ант, (о, инсандар) албетте ал (Аллахтын Лавхул-Махфуздагы убадасы) силердин сүйлөп жатканыңар сыяктуу эле Акыйкат!
24. (О, Мухаммад!) сага Ибрахимдин урматтуу конокторунун кабары келди беле?
25. Бир кезде алар (адам түспөлүндөгү эки периште) ага кирип «Салам» дешти. Ал дагы «салам (эй) бейтааныш кишилер» деди.
26. Анан, сездирбей гана үй-бүлөсүнө барып, семиз музоону(н бышкан этин) алып келди.
27. Аны аларга жакын коюп «Эмнеге жебейсинер?» деди.
28. Андан соң алардан кооптоно түштү. «Сен көркөгүң»-дешти алар жана ага (келечекте) аалым (боло турган) перзенттин куш кабарын беришти.
29. Анын (Ибрахимдин) аялы (таңыркап) кыйкырган бойдон, бетине шапаттап, айтты: «Мен туубас кемпирмин го?!»
30. «Раббиң ушундай деди. Ал Бир Өзү гана Даанышман, Билүүчү» - дешти (периштелер).
31. «О, элчилер, эмне жумуш менен?» деди. (Ибрахим)

وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمِمَّا تَوَعَدُونَ ﴿٢٢﴾

وَوَرَيْنِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ لَحَقٌّ مِّثْلَ مَا أَنَّكُمْ تَنطِقُونَ ﴿٢٣﴾

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِينَ ﴿٢٤﴾

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ ﴿٢٥﴾

فَوَاعَى إِلَى أَهْلِهِ فَأَتَى بَعْضُهُمْ سَمْعِينَ ﴿٢٦﴾

فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ﴿٢٧﴾

فَأَوْحَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَحْزَنْ وَنُشْرُوهُ بِعِلْمٍ عَلِيمٍ ﴿٢٨﴾

فَأَقْبَلَ بَعْثَهَا فِي صَرَرٍ فَصَكَّتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ ﴿٢٩﴾

قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٣٠﴾

* قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿٣١﴾

1 Анткени, ырыскы деген асмаңдан түшөт. Инсаниятка жерден чыккан ырыскылардын себепчиси – жамгыр деле асмаңдан түшөт.

32. (Периштелер) айтты: «Биз күнөөкөр коомго (Лут коомуна) жиберилдик.
33. Алардын үстүнө чоңо-таштарды жаадырыш үчүн,
34. Ал ысырапчылар үчүн Раббиндин алдында (ар бирине тие турган ташка ысымдары) белгиленип коюлган.
35. Биз ыймандууларды (шаардан) чыгардык.
36. Ал жерде бир гана (Лутка тиешелүү) үйдөн¹ башка мусулмандарды таппадык.
37. Жана биз ал жерде катуу азаптан корко турган элдер үчүн (апааттын) белгилер(ин) калтырдык.
38. Муса(нын окуясын)да дагы (азаптан корко турган элдер үчүн) белгилер бар. Бир кезде Биз аны Фираунга анык далил (дин) менен жибердик эле...
39. (Фираун) далысын салып, тескери карады жана: «(Муса) сыйкырчы жана жинди»-деди.
40. Биз аны жана аскерлерин (азап менен) кармап, толкундардын арасына ыргыттык. Ал айынталган (күнөөкөр) болчу.
41. Жана Аад (окуясын)да (сабак) бар: бир кезде Биз аларга кысыр² шамалды жибердик.

قَالُوا إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَى قَوْمِ نُجَيْدٍ ۝٣٢

لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِنْ طِينٍ ۝٣٣

مُسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِينَ ۝٣٤

فَأَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ۝٣٥

فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ۝٣٦

وَنَرَكُنَّ فِيهَا آيَةً لِّلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ۝٣٧

وَفِي مُوسَى إِذْ أَرْسَلْنَاهُ إِلَى فِرْعَوْنَ بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ۝٣٨

فَتَوَلَّى بِرُكْبِهِ وَقَالَ سِحْرٌ أَوْ أَخْنُوءٌ ۝٣٩

فَأَخَذَتْهُ وَجُودُهُ فَقَبَضْنَاهُمْ فِي أَيْمِهِ وَهُوَ مُلِيمٌ ۝٤٠

وَفِي عَادٍ إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيحَ الْعَقِيمَ ۝٤١

1 Элдин бардыгы чекеден бузулуп, бачабаз болуп, аялдары да ал ишке кайыш болуп калыпкан. Луттун үй-бүлөсүнөн анын аялы бузукуларга кошулуп кеткен. Ошондуктан шаардан чыгарылган Луттун үй-бүлөсүнүн арасында ал болгон эмес.

2 «Кысыр» деген сөз бул жерде «пайдасы жок» деген мааниде. Адатта, шамал булуттарды айдап келип, жамгыр жаап, пайда келтирет. Ал эми, Аллаһ Аад коомунун үстүнө жиберилген шамал аларга зыян алып келди.

42. Ал эмнеге тийген болсо, баарын чириген сөөк сыяктуу кылып койду.
43. Жана Самуд (элинин окуясын) да (белги) бар. Бир кезде аларга: «Убактысы келгенге чейин (үч күн дүйнө жыргалынан) пайдаланып калгыла» деп айтылды.¹
44. Алар Аллаһтын буйругуна каршы чыгышты. Анан (капыстан) аларды, карап турган абалдарында ач айкырык кармады!²
45. (Жаткап, олтурган орундарынан) турганга да үлгүрбөй (кыйрап) калышты! Алар жардам берилгендерден болушпады.
46. Биз андан мурун Нух(тун каапыр) коомун да (кыйраткан элек). Алар бузуку коом болгон.
47. Биз асманды Күч-Кудурет менен курдук жана Биз аны кеңейтүүчүбүз.
48. Жерди болсо (тошөк кылып) жазып (жашоого даярдап) койдук. Биз эң жакшы даярдоочубуз!
49. Жана Биз ар бир нерсени жубу менен жараттык. Кана эми, эскерсеңер!
50. (Бардык күнөөдөн) Аллаһка гана качкыла! Мен силерге Андан (жиберилген) анык эскертүүчүмүн!

مَا تَذَكَّرُ مِنْ شَيْءٍ أَنْتَ عَلَيْهِ الْأَجَعَلْنَاهُ كَالرَّمِيمِ ﴿٤٢﴾

وَفِي ثَمُودَ إِذْ قِيلَ لَهُمْ تَمَتَّعُوا حَتَّى حِينٍ ﴿٤٣﴾

فَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ﴿٤٤﴾

فَمَا اسْتَطَاعُوا مِنْ قِيَامٍ وَمَا كَانُوا مُتَصِيرِينَ ﴿٤٥﴾

وَقَوْمَ نُوحٍ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٤٦﴾

وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِإِيمَانٍ وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ ﴿٤٧﴾

وَالْأَرْضَ فَرَشْنَاهَا فَنِعْمَ الْمُهَيِّدُونَ ﴿٤٨﴾

وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٤٩﴾

فَعِزُّوْا إِلَى اللَّهِ إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٥٠﴾

1 Самуд коому өздөрүнө жиберилген Саалих пайгамбарга моюн сунбай, кайра азап жөнүндө эскертү берсе, «ошол азабың качан келет?» деп келечекелешти. Аллаһтын буйругу менен аларга «үч күн ичил-жел, жыртап-куунап алгыла» деп айтылды.

2 Асмандан кулакты тундуруп, жүрөктү жарган ач айкырык келди.

51. Аллах менен бирге (өзүңөргө) башка кудай тутпагыла! Мен силерге Андан (жиберилген) анык эстетүүчүмүн!
52. Ошентип, алардан (Макка мушриктеринен) мурунку элдерге да (качан) бир пайгамбар келсе, «сыйкырчы» же болбосо «жинди» дешкен.
53. Алар бири-бирине («пайгамбарды укпагыла» деп) осуят калтырышты беле? Жок! (Андай эмес. Болгону) алар(дын бардыгы Аллахка) каршы чыккан элдер.
54. (О, Мухаммад), сен алардан жүзүңдү бур! (Алардын күнөөгө батканы үчүн) сен айыптуу эмессин.
55. Ал эми, (ыймандууларга Раббисин) эстет! Чынында, эскертүү ыймандууларга пайда берет.
56. Мен жин жана инсанды Бир Өзүмө ибадат кылуулары үчүн гана жараттым.¹
57. Мен алардан ырыскы сурабаймын. Мени тамактандырууларын да сурабаймын.²
58. Чынында, Аллах бекем кубат Ээси болгон Ырыскы Берүүчү.

وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ إِنِّي لَكُم مِّنْ نَّذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٥١﴾

كَذَلِكَ مَا أَتَى الَّذِينَ مِن قَبْلِهِم مِّن رَّسُولٍ إِلَّا قَالُوا سَاحِرٌ أَوْ مُجُنُّونٌ ﴿٥٢﴾

أَتَوَصَّوُا بِمِثْلِ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ طَٰغَوْنَ ﴿٥٣﴾

فَتَوَلَّ عَنْهُمْ فَمَا أَنت بِمَلُومٌ ﴿٥٤﴾

وَذَكِّرْ فَإِنَّ الذِّكْرَ تَنفَعُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٥﴾

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنسَ إِلَّا لِعِبَادِي ﴿٥٦﴾

مَا أُرِيدُ بِكُمْ وَرَرِّي وَمَا أُرِيدُ أَن يَبْلُغَ مِنِّي ﴿٥٧﴾

إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ ﴿٥٨﴾

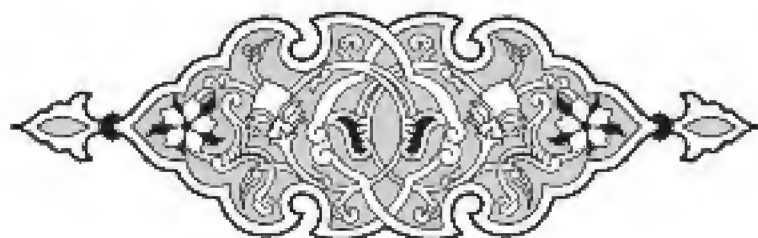
1 Ошондуктан тарыхта откоп бардык пайгамбарлар адегенде эле «Аллахка гана ибадат кылгыла! Силерге Андан башка кудай жок» деп даават кылышкан. Бардык пайгамбарлардын кааныр коом менен болгон келишпестиктери ушул эле маселенин үстүндө болгон.

2 Аллах бизден бир гана нерсени – Өзүнө ыклас менен ибадат кылууну гана сурайт. Ал эми өз кезегинде, биздин ибадаттарыбыздан Аллахка эмес, өзүбүзгө гана пайда кайтат.

59. Эми, зулум кылган адамдарга болсо, оздорунун (мурунку замандардагы) шериктеринин азабына окшош (түбөлүк) азап бар. (Ал азапты) шаштырбай турушсун!
60. Каапыр адамдар үчүн аларга убада кылынган күндө (Кыяматта) өлүм болсун!

فَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُنُوبًا مِثْلَ ذُنُوبِ أَصْحَابِهِمْ
فَلَا يَسْتَعِيلُونَ ﴿٥٩﴾

فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ يَوْمِهِمُ الَّذِي
يُوعَدُونَ ﴿٦٠﴾

52 «Тур» сүрөсү¹

سُورَةُ الطُّورِ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Тур² тоосуна ант!
2. Жана жазылган Китепке³ ант.
3. Анык-ачык сахипанын (барактын) жүзүнө,
4. Жана Абад Үйгө⁴ ант!
5. Жана бийик тамга (асманга) ант!
6. Жаңы толуп-ташкан деңизге ант!
7. (О, Мухаммад) Раббиндин азабы, албетте болуучу!
8. Аны (эч бир) кайтаруучу жок!
9. Ал Күндө (Кыяматта) асман катуу титирейт.
10. Жана тоолор (мейкиндикте учуп) жүрөт.
11. Ал күнү жалганчыларга өлүм болсун!
12. Алар (өз жалгандарында) чумкуп ойногон элс.

- وَالطُّورِ ①
وَكُتُبٍ مَّنشُورٍ ②
فِي رَقٍّ مَّنشُورٍ ③
وَالْيَتِّيبِ الْمَعْمُورِ ④
وَالسَّقْفِ الْمَرْفُوعِ ⑤
وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ ⑥
إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ ⑦
مَّا لَكُم مِّن دَافِعٍ ⑧
يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ مَوْرًا ⑨
وَتُوسِدُ الْجِبَالُ سِيرًا ⑩
قَوْلٌ يُومَضُ لِلْمَكْذِبِينَ ⑪
الَّذِينَ هُمْ فِي حُوزٍ يَنْغَبُونَ ⑫

1 Бул сүрө Мааккада түшкөн. 49 аяттан турат.

2 «Тур»-бул Синай тоосунун бир аталышы. Муса алейхис салам ушул тоодо Аллах Таала менен сүйлөшкөн.

3 Бул аяттагы «Китепти» кээ бир тафсирчилер «Лавхул-Махфуз» деп түшүндүрсө, кээ бирөөлөрү «Кураан» дешкен.

4 Кураандагы ысымы «Байтул-Маамур» болгон бул Абад Үй жетинчи асманда болуп, аны ар күнү периштелер тоон кылып турушат.

13. Ал күнү алар тозок отуна түртүп киргизилет (анан аларга айтылат:)
14. «Силер жалганга чыгарган тозок – ушул!
15. Эмне, бул сыйкыр бекен! Же силер көрбөй жатасыңарбы?
16. Ага киргиле! Чыдайсыңарбы, чыдабайсыңарбы, силерге баары бир! Силер, аныгында жасаган ишиңердин гана жазасын аласыңар!».
17. Ал эми, (Раббисинен) корккон кишилер Бейиштердин жана нээматтардын ичинде.
18. Раббилери берген нээматтардан жырлаган абалда. Жана аларды Раббилери тозок азабынан сактайт.
19. (Аларга) «(Сооптуу) иш кылганыңар үчүн (каалаган нерсеңерден) жегиле жана ичкиле, аш болсун!» (деп айтылат).
20. (Алар бейиштеги дарыялардын жээгинде) катар тизилген сөрүлөрдүн¹ үстүндө жамбаштап жатышат. Биз аларды бакыраң көз «үр» кыздарга үйлөнтүп койобуз.
21. Ал эми, ыйман келтирип, урпактары дагы (аларды) ыйман менен ээрчиген адамдарга (Бейиште) урпактарын кошобуз. Бирок, алардын (бабалардын) амалдарынан эч нерсе кемитилбейт. Ар бир адам өз ишинин туткуну.²

- يَوْمَ يُدْعَوْنَ إِلَى نَارِ جَهَنَّمَ دَعَا ۝
- هَذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنتُمْ بِهَا تُكْفَرُونَ ۝
- أَفَسِحْرُ هَذَا أَمْ أَنْتُمْ لَا تُبْصِرُونَ ۝
- أَصَابَتْهَا فَأَصْبِرَ وَلَا تَصْبِرْ سِوَاهُ ۝
- عَلَيْكُمْ إِنَّمَا جُعِلَ زُكُوتُكُمْ تَعْمَلُونَ ۝
- إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَعِيمٍ ۝
- فَلَا يَكِينُ لِيَئَاءَ اللَّهِمْ زُكُوتُهُمْ وَقَدْ كُنتُمْ زُكُوتًا ۝
- عَذَابَ الْجَحِيمِ ۝
- كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ۝
- مُتَّكِئِينَ عَلَى سُرُرٍ مَصْفُوفَةٍ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ ۝
- وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا أَلَتْنَاهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ مِنْ شَيْءٍ كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ ۝

1 Тапчандардын.

2 Демек, Бейиштеги бабаларды кубантуу үчүн Аллах Таала ыйман менен откон урпактарды аларга кошот экен, эгер сооп даражалары бабалардай болбосо да.

22. Жана Биз аларды (ар түрдүү) мөмөлөр ошондой эле, каалагандай куш эттери менен ырахаттандырабыз.
23. Алар анда (Бейиште шарап толтурулган) чөйчөктөрдү бири-бирине сунушат. Ал шарапта(н) алжыгандык да болбойт, күнөө иштер да болбойт.
24. Аларды(н кызматында седептин ичине) катылган бермет сыяктуу жаш (сулуу) жигиттер айланчыктап турушат.
25. Жана (Бейиштегилер) бири-бирине бет маңдай (отуруп) суроо-жооп менен кайрылышты:
26. (Жана мындай) дешти: «Биз илгери (дүйнөдөгү жашообузда) өз элибиздин арасында (Аллаһ Тааладан) коркуучулар элек.
27. Анан бизге Аллаһ (Ислам менен) жакшылык кылды. Жана бизди тозок азабынан сактап калды.
28. Биз мурда ага (ыклас) дуба кылчу элек. Чынында ал жакшылык кылуучу, Ырайымдуу.
29. (О, Мухаммад! Үммөтүңө) эскерткин! Сен Раббиндин нээматы себептүү бакшы (көзү ачык) да эмессиң, жинди да эмессиң.
30. Же болбосо, алар (мушриктер: «Бул) акын. Анын өлүмүн күтө туралы»- дешеби?

وَأَمَدَدْنَاهُمْ فِيهَا كِهَادًا وَلَحْمَ فِئَابَاتِهِمْ ۝١٢

يَسْتَرْغُونَ فِيهَا مَا لَا غَرَضَ فِيهَا وَلَا فَاِئِمَّةَ ۝١٣

وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ زُمُرٌ مِنْهُمْ كَيْفَ أَنْهَرُوا ۝١٤
مَكْنُونًا ۝١٥

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ۝١٦

قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِي أَهْلِنَا مُتَشَفِّعِينَ ۝١٧

فَقَسَّ اللَّهُ عَلَيْنَا وَلَوْ أَنَّ آدَابَ السَّمُورِ ۝١٨

إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلُ نَدْعُوهُ إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ ۝١٩

فَذَكِّرْهُمَا أَنْتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَلَا مَجْنُونٍ ۝٢٠

أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَتَرْنَاهُ بِرَبِّ الْمُنُونِ ۝٢١

Бирок, мунун мааниси бабалардын сообунан урпактарга алып берилет экен дегенге жатпайт. Тескерисинче «(бабалардын) амалдарынан эч нерсе кемитилбейт». Б.а. сооп алып берилбейт. Анткени, «Ар адам өз ишинин туткуну».

31. Айткын: «Күтө бергиле. Мен да силерге кошулуп (Аллаһ силерге азаб берүүсүн) күтөмүн».
32. Же болбосо алардын «акылдары» ушуга (Куранды жалганга чыгарууга) буюрабы?! Же алар чектен чыккан элби?!
33. Же болбосо, «(Мухаммад) аны (Кураанды) оюнан чыгарып сүйлөгөн»-дешеби? Жок! Алар ыйман келтиришпейт!
34. Эгер («Кураанды инсан ойлоп чыгарган» деген сөздөрүндө) чынчыл болушса, ага окшогон бир гана сөз алып келишсин?!
35. Же болбосо, алар эч нерсесиз (жаратуучусу жок эле) жаралып калышканбы? Же өздөрү жаратуучубу?¹
36. Же болбосо, асмандар менен жерди алар жаратышты беле? Жок! Алар ишенбейт.
37. Же болбосо, Раббиндин казына-мүлкү алардын колундабы? Же алар (ошол казына-мүлккө) кожоюнбу?²
38. Же болбосо, алардын колунда аны менен (асмандагы кайыш кабарларды) уга турган шатысы барбы? (Эгер бар болсо) анык

قُلْ تَرَبَّصُوا فَإِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُتَرَبِّصِينَ ﴿٣١﴾

أَمْ تَأْمُرُهُمْ آلِهَتُهُمْ بِهَذَا أَمْ هُمْ قَوْمٌ طَاعُونَ ﴿٣٢﴾

أَمْ يَقُولُونَ نَقُولُهُ بَلْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٣﴾

فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِّثْلِهِ إِن كَانُوا صَادِقِينَ ﴿٣٤﴾

أَمْ خَلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمْ الْخَالِقُونَ ﴿٣٥﴾

أَمْ خَلَقُوا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بَلْ لَا يُوقِنُونَ ﴿٣٦﴾

أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رِزْقِكَ أَمْ هُمُ الْمُصِيطِرُونَ ﴿٣٧﴾

أَمْ لَهُمْ سُمُّوا يَسْمَعُونَ فِيهِ فَلْيَأْتِ
مُسْمِعُهُمْ بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿٣٨﴾

1 Эгер жаратуучусу жок эле, өзүнөн-өзү жаралып калбаган болсо, жана өздөрү ааламдардын жаратуучусу болбосо, үчүнчү пикир – аларды жалгыз Аллаһ гана жаратканы тындык болот. Анда эмне үчүн ошол Жаратуучунун Өзүнө сыйынбай жатышат!

2 Пайгамбарыбызга түшкөн Кураан - Аллаһ Тааланын казына-мүлкүнөн берилген. Алар «Мухаммад пайгамбар эмес» дешет. Эмне, Аллаһтын казына-мүлкү алардын колунда болуп, алар бөлүштүрүүчү бекен?!

далил менен, уккан кишисин алып келишсин!

39. Же болбосо, Ага (Аллаһ Таалага) кыз перзенттер, өздөрүнө уул перзенттерби?!¹

أَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمْ الْبُيُوتُ ﴿٣٩﴾

40. Же болбосо, Сен алардан (дин үйрөткөнүн үчүн) акы сурап жатасыңбы? (Анан) Алар (ошол акыны) төлөөдөн кыйналып калышканбы?

أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ ﴿٤٠﴾

41. Же болбосо, алардын алдында кайып (илими) бар бекен жана алар аны жазып алышыптырбы?!

أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُمُونَ ﴿٤١﴾

42. Же болбосо, алар (сага каршы бир) амалкөйлүк ойлоп жатышкандыр! Каапырлардын амалдары өздөрүнө зыян болуп кайтат.

أَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمْ الْمَكِيدُونَ ﴿٤٢﴾

43. Же болбосо, алардын Аллаһтан башка кудайлары барбы? (Жок!) Аллаһ алар кошкон ширктен Таза!

أَمْ لَهُمْ آلَاءٌ غَيْرُ اللَّهِ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٤٣﴾

44. Эгер алар асмадан (өздөрүнүн башына) түшүп келе жаткан (балээнин) бир бөлүгүн көрсө да, (анын балээ экенин ойлоп да койбостон) «бул түрмөктөлгөн булут» дешет.²

وَإِنْ يَرَوْا كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا يَقُولُوا سَحَابٌ مَرْكُومٌ ﴿٤٤﴾

45. (О, Мухаммад!) Сен аларды кыйрап калчу күндөрүнө (Кыяматка) жолукканга чейин жөн кой.

فَلَذَّذَهُمْ حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي فِيهِ يُصْعَقُونَ ﴿٤٥﴾

1 Мушриктер «Периштелер Аллаһтын кыздары» деп, ошол эле учурда өздөрү кыз перзенттерди жамаат көрүшкөн. Бул аят алардын ошол ишенимдерине сокку урат.

2 Каапырлар ушундай кенебес болушат. Байыркы заманда Аад коомунун үстүнө Аллаһ асмадан балээ жибергенде да алар: «Бул кара булут, эми бизге жамгыр жаайт»-деп сүйүнүшкөн. Себеби, алар Аллаһтан балээ келет деп күтүшкөн эмес. Эгер Курайи каапырларынын башына да Аллаһ ошондой балээ жиберчү болсо, алар да ошентишмек.

46. Ал күнү аларга айлакерликтери пайда бербейт жана аларга жардам да берилбейт.
47. Жана заалым (каапыр) болгон адамдарга мындан (тозоктон) башка азаптар¹ да бар. Бирок алардын көпчүлүгү (муну) билишпейт.
48. Эми, Раббиндин өкүмүнө сабыр кыл! Сен Биздин көз алдыбыздасың. Жана (беш убак намазга) турганда, Раббинче мактоо жана тасбих айт!
49. Түндүн (бир бөлүгүндө) жана да жылдыздар кеткен (таң) мезгилинде дагы Ага тасбих айт!

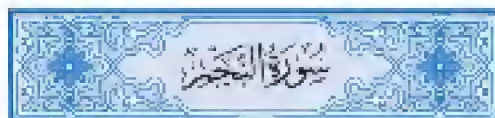
يَوْمَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤٦﴾

وَأَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا عَذَابًا دُونَ ذَلِكَ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٧﴾

وَأَصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ ﴿٤٨﴾

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَإِدْبَارَ النُّجُومِ ﴿٤٩﴾

1 «Тозоктон башка азап» каапырларга ушул дүйнодо жеткирилген азаптар же болбосо Барзах – мурзо жашоосундагы азаптар.

53 «Нажм» сүрөсү¹

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Батып бара жаткан жылдызга ант!²
2. (Эй, Курайш мушриктери!)
Силердин жаныңардагы
(Мухаммад) адашкан да эмес,
азгырылган да эмес.
3. Жана ал өзүнүн ой-каалоосунан
чыгарып сүйлөбөйт.
4. Ал сүйлөгөн сөздөр (Аллахтан
келген) вахий кабарынан башка
эмес.
5. Ага (ал кабарды) өтө күч-кубаттуу
(Жебирейил периште)
үйрөткөн.
6. Корктүү, кудуреттүү (Жебирейил
периште) көтөрүлдү
7. жана жогорку асман
мейкиндигинде (асыл кыяпаты
менен көрүндү)³
8. Кийин ага (пайгамбарга) өтө
жакын келди.
9. Эки жаа бою же андан да
жакыныраак.

- وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ ①
مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ ②
وَمَا يَنْطَوِي الْعُوقَىٰ ③
إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ ④
عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ ⑤
ذُو مِرَّةٍ فَاسْتَوَىٰ ⑥
وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلَىٰ ⑦
ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّىٰ ⑧
فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ ⑨

1 Бул сүрө Маккада түшкөн. 62 аяттан турат. «Нажм» «Жылдыз» деген мааниде.

2 Физиканын «козү» менен карасак, жылдыз батпайт. Бирок, Кураан жөнөкөй адамдардын ан-сезимине багытталганы себептүү ушул сөз колдонулган. Жөнөкөй адамдар жылдыз өз ордунда турса деле, маселен: «жылдыз чыкты», «ай батты» дешет.

3 Бул аятта улук пайгамбарыбыз улук периштени өзүнүн асыл кыяпат-шекилинде көргөнү айтылат. Ошого чейин ал пайгамбарыбызга адам түспөлүндө көрүнүп жүргөн.

10. Анан (Аллаһ анын ортомчулугу менен) Өз пайдесине вахий кылды.	فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ ﴿١٠﴾
11. (Көз) көргөндү көкүрөк тастыктады!	مَا كَذَبَ الْفؤَادُ مَا رَأَىٰ ﴿١١﴾
12. (Эй, мушриктер!) Силер Мухаммад менен, өзү көргөн нерсе жөнүндө талашасыңарбы? ¹	أَفَتَضَرُّوهُ عَلَىٰ مَا بَرَأَ ﴿١٢﴾
13. (Мухаммад) аны (Жебирейилди) экинчи ирет дагы көрдү.	وَلَقَدْ رَآهُ نَزْلَةً أُخْرَىٰ ﴿١٣﴾
14. «Сидратул мунтахаанын» ² алдында.	عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَىٰ ﴿١٤﴾
15. «Маъваа» бейиши ошол дарактын алдында.	عِنْدَ مَا جَنَّاتُ الْمَأْوَىٰ ﴿١٥﴾
16. Капысынан (Аллаһтын буйругу менен) «Сидрат» дарагын бир улук нерсе ороп калды. ³	إِذْ نَفَسَ الثَّيْدَةُ مَا نَفَسَ ﴿١٦﴾
17. (Мухаммаддын) көз(ү) четке бурулбады жана (буюрулган нерсени көрүүдөн) четтебеди.	مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَىٰ ﴿١٧﴾
18. Ал (Мээраж түнүндө) Раббисинин (Кудуретинин) чоң белгилерин анык көрдү.	لَقَدْ رَأَىٰ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَىٰ ﴿١٨﴾
19. «Лат» менен «Уззага» карабайсыңарбы?	أَفَرَأَيْتُمُ اللَّاتَ وَالْعُزَّىٰ ﴿١٩﴾

1 Курайш мушриктери Мухаммад саллаллоху алайхи ва салламдын «Мага Кураан аяттарын периште алып келет» деген сөзүнө ишенчү эмес. Анан алар периштелерди ата-бабаларынын кыял-фантазиялары боюнча аял сүрөтүндө элестетип жүрүшкөн жана «Периштелер – Аллаһтын кыздары» дешкен. Дал ушул ката пикирден улам, өздөрүнүн кудайлары жөнүндө «Алар Аллаһтын кыздары. Мурда периште болушкан» деп аларга аял ысымдарын ыйгарышкан. Маселен, алар «Лат» деп аталган кудайларынын атын «Аллаһ» сөзүн аялдык мүнөзгө (женский род) оодарып «Ал-Лат» деп жасап алышкан. Ушул эле ыкма менен Аллаһтын «Маннан» деген ысымынан «Манат» деген кудайынын атын, «Азиз» деген ысымын аялчага оодарып, «Узза» деген кудайларынын ысымын жасап алышкан.

2 «Сидратул мунтаха». Мааниси «Эң акыркы дарак». Пайгамбарыбыз дагы Мээражга чыкканда ошол жерден кайткан.

3 Эмне орогонун бир Аллаһ билет

20. «Манатка» дагы, алардын үчүнчүсү.¹
21. Өзүңөргө уул, Ага кыз перзентпи?!²
22. Анда бул бөлүштүрүү абдан чоң ката!
23. Алар өзүңөр жана ата-бабаңар (оюнан чыгарып) атап алган ысымдардан башка эмес. Аллаһ аларга далил түшүрбөгөн. Алар күмөндү жана напси каалаган нерселерди гана ээрчип жатышат. Аларга Раббиси тарабынан Туура Жол келген болчу.
24. Же инсан каалаганын жасай береби?!
25. Акырет дагы Дүйнө дагы Аллаһга таандык.
26. Асмандарда канча периште болсо, Аллаһ Өзү каалаган жана ыраазы болгон пендесине уруксат бермейинче, алардын шапаатынан эч пайда жок!
27. Чынында, акыретке ыйман келтирбеген адамдар периштелерди аял аттары менен аташат.
28. Алардын илими жок. Күмөндү гана ээрчишет. Ал эми, күмөн деген эч качан акыйкаттын ордун баса албайт.
29. Эми сен Биздин зикирибизден жүз бурган жана дүйнө жашоосун гана каалаган адамдардан түңүл.

وَمَنْوَةَ الْغَائَةِ الْأُخْرَى ۝

أَلَمْ يَذْكُرُوا لَهُ الْأُنثَى ۝

فَلْيَكُنْ إِذَا قُتِلَتْ ضِرْبًا ۝

إِنْ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءٌ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ مِمَّا
 أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ
 وَمَا تَهْوَى الْأَنْفُسُ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنْ رَبِّهِمْ
 الْهُدَى ۝

أَمْ لِلْإِنْسَانِ مَا تَشَاءُ ۝

فَلِلَّهِ الْآخِرَةُ وَالْأُولَى ۝

وَكَم مِّن مَّلَكٍ فِي السَّمَوَاتِ لَا تُغْنِي
 عَنْهُمْ شَيْئًا إِلَّا أَنْ يُعِذَّ اللَّهُ لِمَنْ
 يَشَاءُ وَيَرْضَى ۝

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ لَيَسْمُرُونَ
 الْمَلَائِكَةَ تَسْمِيَةً الْأُنثَى ۝

وَمَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنَّ
 الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا ۝

فَاعْرِضْ عَنْ مَن تَوَلَّى عَنْ ذِكْرِنَا وَلَوْ يُرِيدُ إِلَّا
 الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ۝

1 Бул «кудайлар» силерге пайда же зыян жеткире алабы?!

2 Бул аятты кененирээк түшүнүү үчүн 12-аяттын түшүндүрмөсүн кайрылыңыз.

30. Алардын илимден жеткен чеги — ушул. Раббин Өзүнүн Жолунан ким адашып кеткенин жана ким Туура Жол тапканын билип турат.

31. Күнөө жасагандарды кылмышына жараша жазалоо жана сооп иш жасагандарды анысынан жакшыраак (Бейиш) менен сыйлоо үчүн асмандардагы жана жердеги бардык нерселер Аллаһка таандык.

32. Майда күнөөлөрдөн башка өтө бузук жана чоң күнөөлөрдөн сактанган кишилер үчүн Раббиндин кечирими кенен.¹ Ал силерди жерден жараткан кезди да, энеңердин курсагындагы ымыркай кезиңерди да эң жакшы билет. Өзүңөрдү актабай эле койгула. Аллаһ такыбаларды да эң жакшы билет.

33. Сен (акыйкаттан) бурулуп кеткендерди көрбөй жатасыңбы?

34. Алар аз гана (садака) беришет жана токтоп калышат.

35. Же алардын алдында көрүп турган кайып илими барбы?²

36. Же ага Мусанын (Тоорат) сахипасындагы кабарлар жетпегенби?

37. (Аллаһтын буйругуна) ооба кылган Ибрахимдин (барактарынын) кабарычы?

38. (Аларда) «Эч бир жан башканын күнөөсүнө жооп бербейт

ذَٰلِكَ مَتْلُوقُهُمْ مِنَ الْغَيْبِ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَن ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَن اهْتَدَى ﴿٣٠﴾

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ لِيَجْزِيَ الَّذِيْنَ اَسْتَفْتٰ اِيْمَاعِلُوْا وَنَجْزِيَ الَّذِيْنَ اٰخَسَوْا بِالْحَسَنٰى ﴿٣١﴾

الَّذِيْنَ يَخْتَنِفُونَ كَثِيْرًا اِلٰسْمِ وَالْفَوَاحِشِ اِلَّا اَللّٰمُ اِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ هُوَ اَعْلَمُ بِكُمْ اِذَا اَنْشَاَكُمْ مِّنَ الْاَرْضِ وَاِذَا اَنْشَرَاْجِدَّةً فِىْ بَطْوٰنٍ اُمَمِهٖمْ كُمْ فَلَا تَرْكُوْا اَنْفُسَكُمْ هُوَ اَعْلَمُ بِمَن اٰتَقٰى ﴿٣٢﴾

اَفَرٰىيْتَ الَّذِىْ قُوْلٰى ﴿٣٣﴾

وَاَعْطٰى قَلِيْلًا وَّاَصْحٰى ﴿٣٤﴾

اٰيَحَدُهُمْ عِلْمٌ الْغَيْبِ فَهَوٰى ﴿٣٥﴾

اَوْ لَمْ يَنْبِْ اِيْمَا فِىْ صُحُوفِ مُّوْسٰى ﴿٣٦﴾

وَاِبْرٰهِيْمَ الَّذِىْ وَفٰى ﴿٣٧﴾

اَلَا تَعْرِىْ وَاٰرِدَةً وَّرَدَّ اٰخَرٰى ﴿٣٨﴾

1 «Бузук жана чоң күнөө» - бул Кураанда жаза берүү белгиленген күнөөлөр.

2 Б. а. алар «Эгер көп садака кылсам кемип каламын» деп ойлошобу? Келечек кайып. Аны Аллаһтан башка эч ким билбейт.

39. Жана ар бир инсанга өз аракетинен башка(нын сообу) болбойт» (деп жазылган) 40. Анын аракети жакында (Кыяматта) көргөзүлөт. 41. Кийин өзүнө ылайык жазасы (жс сыйлыгы толук) берилет. 42. Чынында, (бардык калк-калайык) акыры Раббиге кайтат. 43. Күлдүргөн да, ыйлаткан да Анын Өзү. 44. Өлтүргөн да, тирилткен да Анын Өзү. 45. Эркек-аял – эки жупту жараткан да Анын Өзү. 46. (Жатындарга) атырылган бел суудан! 47. Экинчи ирет (кайрадан) жаратыш да Анын иши. 48. Жана (каалаганын) беймуктаж, бай кылган да Анын Өзү. 49. (Мушриктер сыйынган) Шеъранын¹ Раббиси да Анын Өзү. 50. Абалкы Аад коомун кыйраткан да Анын Өзү. 51. Самудду дагы (эч кимисин) калтырбай. 52. Буга чейин Нух коомун да кыйраткан. Себеби алар чектен чыккан заалым коом болушкан.	وَأَن لِّئَسْ لِلإِنسَنِ إِلَّا مَا سَعَى ﴿٣٩﴾ وَأَن سَعْيَهُ سَوْفَ يَرَى ﴿٤٠﴾ ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءَ الْأَوَّلَى ﴿٤١﴾ وَأَن إِلَى رَبِّكَ الْمُسْتَهَى ﴿٤٢﴾ وَأَنَّهُ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَى ﴿٤٣﴾ وَأَنَّهُ هُوَ أَمَاتَ وَأَحْيَا ﴿٤٤﴾ وَأَنَّهُ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى ﴿٤٥﴾ مِّن نُّطْفَةٍ إِذَا تُمْنَى ﴿٤٦﴾ وَأَن عِندَهُ النُّشْأَةُ الْآخِرَى ﴿٤٧﴾ وَأَنَّهُ هُوَ أَعْطَى وَاقْتَى ﴿٤٨﴾ وَأَنَّهُ هُوَ رَبُّ الشِّعْرِى ﴿٤٩﴾ وَأَنَّهُ أَهْلَكَ عَادًا الْأُولَى ﴿٥٠﴾ وَسَمُودَ إِهْمًا أَتْبَعَى ﴿٥١﴾ وَقَوْمَ نُوحٍ مِّن قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا هُمْ أَظْلَمَ وَأَطْعَى ﴿٥٢﴾

1 «Шеъра» - «Сириус» жылдызы. Ушул гана жылдыздын мисалында асмандагы бардык нерселер Аллаһтын мүлкү экени айтылууда.

53. «Муътафика» (деп аталган Лут коомунун шаарларын астын-үстүн) оодарган да (Бир Өзү).	وَالْمُؤْتَفِكَةَ أَهْوَىٰ ۝٥٣
54. Анан аларды орогон нерсе (таш бороону) ороп алды!	فَقَعَسَهَا مَا غَسَّى ۝٥٤
55. Эми (эй, инсан) Раббиндин кайсы ишинен шектенсең?	فَيَأْتِيءَ الْآءِ بِكَ نَكَّارَىٰ ۝٥٥
56. Бул (Мухаммад) абалкы эскертүүчүлөрдүн бири. ¹	هَذَا نَذِيرٌ مِنَ النَّذَرِ الْأُولَىٰ ۝٥٦
57. Жакындашуучу (Кыямат) жакын калды.	أَزِفَتِ الْأَافِقُ ۝٥٧
58. Аны(н качан болушунун сырын) Аллаһтан башка эч ким ача албайт.	لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ كَاشِفَةٌ ۝٥٨
59. Силер (эй, мушриктер) бул Сөздөн (Кураандан) таң калып жатасыңарбы?!	أَفَمِنْ هَذَا الْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ ۝٥٩
60. (Аны укканда жүрөгүңөр ээрип) ыйлагандын ордуна (мыскылдан) күлүп жатасыңарбы?!	وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَكُونُونَ ۝٦٠
61. Силер (ага) көңүл бурбадыңар.	وَأَنْتُمْ سَعِيدُونَ ۝٦١
62. Эми (ынсапка келип) Аллаһка сажда жана ибадат кылгыла!	فَاسْجُدُوا لِلَّهِ وَاعْبُدُوا ۝٦٢

1 Себеби ал эч кандай жаңылык атып келген жок. Ошол эле пайгамбарлардай Аллаһка ширк келтиргендерди тозок менен эскертүүдө.

54 «Камар» сүрөсү¹

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Кыямат жакындашты жана Ай (экиге) бөлүндү.²
2. Алар (Курайш каапырлары) моожизаны көрүп турса да, (чындыктан) жүз үйрүп «Бул – ар дайымкы сыйкыр»-дей баштады.
3. Жана (пайгамбарды) жалганчыга чыгарып, өздөрүнүн каалоолорун ээрчиди. Бирок, ар бир иш (Кыяматта) өз ордун табат.
4. Аларга (абалкы каапыр коомдордун) жүрөк үшүткөн кабарлары келген эле.
5. (Аларга келген Кураан) далил-даанышмандыктын жеткен чеги эле. Эми аларга эскертүүчүлөр пайда бербейт.
6. Сен дагы алардан жүз үйрүп, Кыямагтагы жазаланышын күт)! Ал эми, Чакыруучу (Исрафил периште Сур кернейин тартып) жагымсыз нерсеге (Махшар майданына) чакырган күндө...
7. Бардыгы көздөрү жоодураган абалда, башаламан чегирткелердей мурзөлөрүнөн чыгышат.

أَفَرَأَيْتِ السَّاعَةَ أَتَتْ الْقَمَرَ

فَإِنْ يَرَوْا آيَةً يُعْرَضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُّسْتَعْتَبٌ

وَكَذَّبُوا وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ وَكُلُّ أَمْرٍ مُّسْتَقَرٌّ

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ الْأَنْبَاءِ مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ

حِكْمَةٌ بَالِغَةٌ فَمَا تُصِنُّوهُمُ أَتَدْرُكُونَ

فَقُولْ عَنْهُمْ يَوْمَ يُدْعَى الدَّاعِ إِلَى شَيْءٍ عَظِيمٍ

خَسَعَا الْبُصُرُ كُلُّهُمُ وَخَرُّونَ مِنَ الْأَجْدَانِ كَأَنَّهُمْ

جَرَادٌ مُّنتَشِرٌ

1 Бул сүрө Маккада түшкөн. 55 аяттан турат. «Камардын» мааниси «Ай».

2 Макка мушриктери пайгамбар саллаллоху алайхи ва салламга «Эгер бир моожиза коргозсоң – ыйман келтиребиз» дешкенде, ал Аллахга дуба кылат. Аллах асмандагы айга кол жаңсоону буюрат. Буйрукту аткарганда... ай эки бөлүккө бөлүнөт.

8. Чакыруучуга шашылып баратканда каапырлар «Бул ото оор күн!» дешет.
9. Алардан мурун Нух коому дагы (чындыкты) «жалган», пендебизди «жалганчы», «жинди» деп, (ар кандай сөздөр менен) опузалашкан.
10. Анан ал Раббисине дуба кылып: «О, Раббим! Мен алсыз калдым, мага жардам бер!»-деп дуба кылды.¹
11. Кийин Биз асман эшиктерин ношөр жамгырга ачып жибердик.
12. Жерден дагы атырылган булактарды чыгардык. Анан... (Аллаһ тарабынан) тагдыр кылынган ишти болтуруу үчүн эки суу кошулду.²
13. Биз аны (Нухту) тактайлар жана мыктар менен куралган нерсе(кеме)де (суу үстүнө) көтөрдүк.
14. Ал (кеме) Биздин көз алдыбызда, каапырлар тарабынан четке кагылган кишиге сыйлык болуп желип баратты.
15. Биз аны(н окуясын кудуретибизге) далил кылып калтырдык. Эми (мындан) сабак алаар жан бар бекен?
16. Менин азабым жана эскертүүм кандай болуптур?!

مُطِيعِينَ إِلَى الدَّاعِ يَقُولُ الْكَافِرُونَ هَذَا يَوْمٌ عَسِيرٌ ﴿٨﴾

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا مَجْنُونٌ وَازْدَجَرُوا ﴿٩﴾

فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ فَأَنْتَصِرْ ﴿١٠﴾

فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُنْهَمِرٍ ﴿١١﴾

وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَى أَمْرٍ قَدْ قُدِرَ ﴿١٢﴾

وَحَمَلْنَاهُ عَلَى ذَاتِ الْاُتْحِ وَقُسِّرْهُ ﴿١٣﴾

نَجْرِي بِأَعْيُنِنَا جَزَاءَ لِمَنْ كَانَ كُفِرًا ﴿١٤﴾

وَلَقَدْ شَرَكْنَاهُ آيَةً فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ﴿١٥﴾

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرٍ ﴿١٦﴾

1 Ошол дубасында Нух алейхис-салам «يَا رَبِّ اِنِّى لَاقُوْصٌ عَلَى الْاَرْضِ مِنَ الْكَافِرِيْنَ وَكَانَ رَبِّىْ غَفُوْرًا» «О, Раббим! Жер бетинде бир дагы каапыр үй калтырбагай элең!» деген сөздү да айткан болчу.

2 Асман жамгыры менен жерден атырылган булактар кошулуп топон суу болду жана Аллаһтын тагдыр кылганы боюнча каапырларды каптады.

17. Биз Кураанды эскергенге¹ жеңил кылдык. Кана, ким эскерет?
18. Аад (коому) дагы «жалганчы» деген эле (Худ пайгамбарды). Анан Менин (аларга көргөзгөн) азабым жана эскертүүм кандай болду!
19. Алардын үстүнө каргашалуу күндө (жети түн, сегиз күн бурганактаган) токтоосуз катуу бороон жибердик.
20. Ал адамдарды омкорулган курма дарагы сыяктуу (турган жеринен) жулуп алды (жана башы менен жерге чанты!)
21. (Каапырларга) Менин азабым жана эскертүүм кандай экен?!
22. Биз Кураанды эскерүүгө жеңил кылдык, эскерүүчү барбы?
23. Самуд (коому) дагы (аяттарды) жалганга чыгарып:
24. (Мындай) дешти: «(Биз көп болсок), өз арабыздагы жалгыз адамга ээрчийбизби? Анда биз анык адашабыз, жиндиликте калабыз!»
25. Вахний-кабар ушуга берилеби арабыздан (адам куруп калгансып)?! Жок! Бул жеткен жалганчы, эң жаман адам!
26. Эртең эле (азап түшсө) билишет, ким жалганчы, жаман адам экенин!
27. (О, Салих!) Биз аларды сынаш үчүн (аска таштан) бир тоо чыгарып бердик. Эми аларга назар салып, сабыр кылып тур.

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدْرِكٍ ۝١٧

كَذَّبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ ۝١٨

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي يَوْمٍ نَحْسٍ مُّسْتَمِرٍّ ۝١٩

نَفَخَ الْفَخَّارَ فَأَمَّا إِبْرَاهِيمُ فَأُتِيَ بِثَمَلٍ مَّنْقَعٍ ۝٢٠

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ ۝٢١

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدْرِكٍ ۝٢٢

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذُرِ ۝٢٣

فَقَالُوا أَبَشَرًا مِّمَّنَّا فِئْتًا نَّتَّبِعُهُ إِيَّا إِذَا لَبِئْسَ لِلْغَافِقِينَ وَصْفًا ۝٢٤

أَلَيْسَ لِلَّذِينَ عَلَيْهِ مِنْ بَيْنَاتٍ هُوَ كَذَّابٌ أَشِرٌّ ۝٢٥

سَيَعْلَمُونَ عَذَابَ الْكَذَّابِ الْأَشِرِّ ۝٢٦

إِنَّا مُرْسِلُوا السَّاعَةِ فَيَسْأَلُهُمْ فَلَا تَقِيهِمْ فَوَاصِلٌ ۝٢٧

1 Окуганга, жаттаганга жана маанисин түшүнгөнгө.

28. Жана аларга кабар бер, суу (ичүү кезеги) бөлүнгөнүн, ар бир ичүү(гө кезек ээси) даяр турганын.¹

29. Анан алар (келишимди бузуп), өздөрүнүн бир (мыкаачы) шеригин чакырышты. Ал болсо, (төөнү) кармады жана союп жиберди.

30. (Карагыла) Менин азабым жана эскертүүм кандай болгонун:

31. Биз аларга бир чаңырык² жибердик эле, короо курган(чабан)дын куурайындай болуп (төгүлүп) калышты.

32. Биз Кураанды эскерүүгө жеңил кылдык, эскерүүчү барбы?

33. Лут (коому) дагы (аяттарды) жалганга чыгарышты.

34. Биз аларга (таш) бороонун жибердик. Бир гана Луттун үй-бүлөсүн таң убактысында куткардык

35. Өзүбүздөн жакшылык иретинде. Шүтүр кылгандарды ушинтип сыйлайбыз.

36. (Лут) аларга Биздин азапты эскерткен эле. Бирок, алар эскертүүдөн шектеништи.

37. Жана анын мейманын³ (бачабаздык үчүн чыгарып берүүнү) талап кылышты. Биз алардын көзүн сокур кылып койдук. Эми, Менин

وَيُنْذِرُ أَنْ آتَاهُ قِسْمَةٌ مِّنْهُمُ كُلٌّ يَشْرِبُ مُخْتَصِرًا ﴿٢٨﴾

فَنَادَا وَاصْبِرْهُمَا قَعَطَ طَعْنًا فَنَقَرْنَا ﴿٢٩﴾

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرِي ﴿٣٠﴾

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيِّحَةً وَجَدَهَا فَكَانُوا كَهَشِيرِ السَّحَابِ ﴿٣١﴾

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُّذَكِّرٍ ﴿٣٢﴾

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِآلِ لُوطٍ ﴿٣٣﴾

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا إِلَّا آلَ لُوطٍ نَّجَّيْنَاهُمْ مِّنْهُمُ سَحَرًا ﴿٣٤﴾

يَعْلَمُ قَوْمُ عِيسَى كَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ شَكَرَ ﴿٣٥﴾

وَلَقَدْ أَنْذَرَهُمْ بَطْشَتَنَا فَتَمَارَوْا بِالنُّذُرِ ﴿٣٦﴾

وَلَقَدْ رَاوَدُوهُ عَنْ صَيْفِهِمْ فَطَمَسْنَا أَعْيُنَهُمْ فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذْرِي ﴿٣٧﴾

1 Булактан суу ичүү кезеги тоо менен аларга жана айбандарына бөлүштүрүлдү. Төөнүн кезеги келгенде алар ичпейт, алардыкы келгенде, тоо ичпейт.

2 Бул чаңырык Аллахтын буйругу менен келген Жебрейил периштенин катуу добушу эле.

3 Ал меймандар сулуу жигит койишиндеги периштелер болчу.

эскертүүм жана азабымды(н даамын) татышсын!¹

38. Жана аларга таң мезгилинде үзгүлтүксүз азап (таш бороону) келди.

39. Эми, Менин эскертүүмдү(н) жана азабымды(н даамын) татышсын!

40. Биз Кураанды эскерүү үчүн жеңил кылдык, эскерүүчү барбы?

41. Жана Фираун адамдарына дагы эскертүүлөр келген.

42. (Бирок), бардык аят-моожизаларыбызды жалганга чыгарышты. Кийин Биз аларды Жеңилгис, Кудуреттүүнүн азаптаганы сыяктуу азаптадык.

43. (О, Курайш эли!) Силердин араңардагы каапырлар абалкы каапырлардан жакшыбы? Же абалкы ыйык китептерде («Курайш каапырларына азап келбейт» деген) актоонор барбы?

44. Же болбосо алар «Биз жеңилгис жамаатпыз» дешеби?!

45. Жакында жеңилишет жана аркасына (карабай) качышат.²

وَلَقَدْ صَبَّحَهُم بُكْرَةً عَذَابٌ مُسْتَقِيرٌ ﴿٣٨﴾

قَدْ وَفُوا عَذَابِي وَنَذِيرِ ﴿٣٩﴾

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ﴿٤٠﴾

وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النُّذُرُ ﴿٤١﴾

كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كُلِّهَا فَأَخَذْنَاهُمْ أَخَذَ عَزِيزٍ مُقْتَدِرٍ ﴿٤٢﴾

أَكْفَارُكُمْ خَيْرٌ مِنْ أُولَئِكَ أَنْ تَرْتَدَّ بِرَأْيِكُمْ فِي الزَّانِرِينَ ﴿٤٣﴾

أَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُنْتَصِرٌ ﴿٤٤﴾

سَيَهْمُهُمُ الْجَمْعُ وَيَوَلُونَ إِلًا مُذْمُورًا ﴿٤٥﴾

1 Аллаһ Лут коомун жазалоо үчүн сулуу жигит кейининдеги эки периштени жиберет. Алар Луттун үйүнө келгенде анын бузукуларга жан тарткан аялы дароо бузуктарга чуркап, кабарды жеткирет. Бачабаз коом келип, жигиттерди чыгарып берүүсүн Луттан талап кылат. Ошондо периштелерден бири алардын көзүн сокур кылып койот жана Лут менен анын үй-бүлөсүнө «Таңга маал шаардан чыгып кеткиле, биз таш бороонун жаадырабыз» деп кетип калышат. Лутка «Аялыңды өзүң менен алба» деген вахий келгендиктен аялы шаарда калып, бузукулардын катарында жексен болот.

2 Бул дагы моожиза аяттардын бири. Анткени, бул аят Маккада: мусулмандар алсыз болгон маалда түшкөн. Арадан көп өтпөй алар Мединага хижрат кылып, кубаттуу үмөткө айланышат. Алар менен Курайш каапырларынын ортосунда болгон «Бадр» согушунда жеңилип, аркасына карабай качышат.

46. Жок! (Алар муну менен кутулбайт!) Кыямат – аларга (азап) убада кылынган Күн! Кыямат(тын азабы) улуу жана ачуураак!
47. Чынында, күнөөкөрлөр адашуучулукта жана азапта.
48. Жүзү менен отко сүйрөлгөн күнү (аларга): «Тозок азабын таткыла!» (деп айтышат).
49. Биз бардык нерсени тагдыр-өлчөм менен жаратканбыз.
50. Биздин буйругубуз көз ирмем сыяктуу бир гана («Бол!» деген создон турат)¹
51. Биз силерге окшогондорду(н көбүн) кыйратканбыз. Эстеген бирөө барбы?
52. Алардын бардык иштери (периштелер жазган) китептерде бар.
53. Жана бардык чоң-кичине (нерселер) жазылган.
54. Чынында, такыба адамдар Бейиштерде жана дайралард(ын боюнд)а.
55. Кудуреттүү Падышанын алдындагы чыныгы (бардык ырахат-жыргалы бар) мажилисте.

بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ أَذًى وَأَمْرٌ ﴿٥٤﴾

إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ ﴿٥٥﴾

يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ ﴿٥٦﴾

إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ ﴿٥٧﴾

وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَجْدَةٌ مِّنْ عِندِنَا بِالْبَصَرِ ﴿٥٨﴾

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا شِيَاعَكُمْ فَهَلْ مِن مَّدَكِرٍ ﴿٥٩﴾

وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي الزُّبُرِ ﴿٦٠﴾

وَكُلِّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُّسْتَطَرٌ ﴿٦١﴾

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَهَرٍ ﴿٦٢﴾

فِي مَقْعَدٍ صِدْقٍ عِندَ مَلِكٍ مُّقْتَدِرٍ ﴿٦٣﴾

1 Б. а. «Эгер Биз бир нерсени жасоону кааласак, бир гана «Бол!» деген сөз жетиштүү. Айтылаар замат көз ирмемде ар кандай иш болуп калат».

55 «Рахман» сүрөсү¹

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Ар-Рахман²
2. Кураанды таалим берди,
3. Инсанды жаратты,
4. (Жана) ага баянды – сөздү үйрөттү.
5. Күн дагы, Ай дагы (Аллаһ койгон) эсеп менен (айланат)
6. Жылдыз дагы, дарак дагы (Раббисин таанып, Ага) сажда кылат.
7. (Аллаһ) асманды бийик көтөрдү жана (жерге) адилеттүүлүк орнотту.
8. Таразада кыянат кылбагыла деп.
9. Адилет менен өлчөгүлө жана таразадан «кымтып» калбагыла!
10. Ал жерди калк-калайык³ үчүн (мекен) кылды.
11. Анда (ар түрдүү) мөмөлөр жана бүчүр түйгөн курмалар,
12. Кылкандуу дандар жана жыпар жыттуу гүлдөр бар!

- الرَّحْمَنُ ①
عَلَّمَ الْقُرْآنَ ②
خَلَقَ الْإِنْسَانَ ③
عَلَّمَهُ الْبَيَانَ ④
الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ حُسْبَانُ ⑤
وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ ⑥
وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ ⑦
أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ ⑧
وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ ⑨
وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ ⑩
فِيهَا فَاكِهَةٌ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ ⑪
وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُ ⑫

1 Мединада түшкөн. 78 аяттан турат.

2 Бул Аллах Тааланын 99 ысымынан бири. Мунун мааниси «Фатиха» сүрөсүндө айтылган.

3 «Калк-калайык» деген сөз инсандарга гана чектелбейт.

13. Эми (о, инсандар жана жиндер),
Раббиңердин кайсы нээматын
жалган дей аласыңар?!	فَيَا أَيُّهَا آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿١٣﴾
14. Ал инсанды (Адам-Атаны)
чоно сыяктуу кургак ылайдан
жаратты. ¹	خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ ﴿١٤﴾
15. Жин-Иблисти болсо, оттун
жалынынан жаратты. ²	وَخَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَّاءٍ مِّنْ تَّارٍ ﴿١٥﴾
16. Эми, (о, инсандар жана жиндер)
Раббиңердин кайсы нээматын
жалган дей аласыңар?!	فَيَا أَيُّهَا آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿١٦﴾
17. Ал эки чыгыш менен эки
батыштын ³ Раббиси.	رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ ﴿١٧﴾
18. (О, инсандар жана жиндер)
Раббиңердин кайсы нээматын
жалган дей аласыңар?!	فَيَا أَيُّهَا آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿١٨﴾
19. Ал деңиз менен дайраны(н суусун)
аралаштырды.	مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ ﴿١٩﴾
20. (Бирок), ортосунда (Аллаһ койгон)
тосмо бар: өтүшпөйт. ⁴	بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ ﴿٢٠﴾
21. Раббиңердин кайсы нээматын
жалган дей аласыңар?!	فَيَا أَيُّهَا آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢١﴾
22. Алардан (Аллаһ) берметтерди,
шуруларды чыгарат.	يَخْرُجُ مِنْهُمَا النُّوُورُ وَالْأَمْوَاجُ ﴿٢٢﴾

1 Аллаһ Таала Оз перингеси аркылуу жердин ар кайсы жеринен ылай алдыртып, Адам алейхи саламды жасаганда, ага Өзүнүн Рухунан үйлөп жан киргизгенге чейин, черткенде добуш чыгарган чоно сыяктуу кургак болуп турган. (Бухарий, Муслим. Абу Дауд: 2/525. Термизий: «Тафсийру суратил Бакара», Ибнул Касир, Ахмад: 5/338)

2 Демек, инсан өзүнүн табиятын сактап, чыныдай таза жана ыйман-ишенимде жердей салмактуу болсо, оттой ойт берме, жеңил шайтандан сактана алат.

3 Күндүн чыгыш жана батыш орду жаз-жай айларында башка, күз-кыш айларында башка болот. Бул аятта эки чыгыш, эки батыш делгенинин себеби ушул болсо ажеп эмес.

4 Жер шарынын кээ бир жеринде деңиз менен дайра суусу аралашып турат. Бирок, Аллаһтын кудурети менен деңиз суусунун шору дайра суусуна, дайра суусунун шириндиги деңиз суусуна таасир этпейт. Дагы караңыз: 25-сүрө, 53-аят.

23. Эми, (о, инсандар жана жиндер)
Раббиңердин кайсы нээматын
жалган дей аласыңар?!
24. (Адам колу менен) жасалган
деңиздеги тоо сыяктанган кемелер
дагы (чынын айтканда) Анын
мүлкү.
25. Раббиңердин кайсы нээматын
жалган дей аласыңар?!
26. Жер жүзүндөгү бардык нерсе жок
болуучу.
27. Бир гана улуу-урматтуулук
Ээси болгон Раббиндин Жүзү
түбөлүк!
28. Эми, (о, инсандар жана жиндер),
Раббиңердин кайсы нээматын
жалган дей аласыңар?!
29. Асмандагы жана жердегинин
бардыгы Андан (жардам, ырыскы)
сурашат. Ал ар күн сайын иш
үстүндө.
30. Эми, Раббиңердин кайсы нээматын
жалган дей аласыңар?!
31. О, инсандар жана жиндер!
Силер(ден эсеп алуу) үчүн бошой
алабыз!¹
32. Эми, Раббиңердин кайсы нээматын
жалган дей аласыңар?!
33. О, инсандар менен жиндер
жамааты! Эгер асмандар менен
жердин чекараларынан чыгып кете
алсаңар – кете бергиле. (Аллаһтан)
уруксат (же кубат) берилмейинче
чыга албайсыңар!

فَيَأْتِيءَ الْآءَاءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢٣﴾

وَلَهُ الْخَازِنُ الْمُشْتَكَاتُ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ﴿٢٤﴾

فَيَأْتِيءَ الْآءَاءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢٥﴾

كُلٌّ مِّنْ عِلْمِهَا فَإِنِ ﴿٢٦﴾

وَيَتَقَىٰ وَجْهَ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ﴿٢٧﴾

فَيَأْتِيءَ الْآءَاءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢٨﴾

يَسْأَلُهُ مَن فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي
شَأْنٍ ﴿٢٩﴾

فَيَأْتِيءَ الْآءَاءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٠﴾

سَتَقَرُّ لَكُمُ الْيَوْمَ الثَّقَلَانِ ﴿٣١﴾

فَيَأْتِيءَ الْآءَاءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٢﴾

يَمَسَّشَرَّ الْجَنِّ وَالْإِنْسِ إِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَن
تَنفُذُوا مِنْ أَفْئَاتِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
فَأَنْتُمْ وَالْأَفْئِدَةُ وَالْأَبْطَانُ ﴿٣٣﴾

1 Анткени ушул эки макулук гана Кыяматта сот-суракка тартылат.

34. Эми, Раббинердин кайсы нээматын жалган дей аласыңар?!
35. Силерге огтуу жалыны менен (эритилген) жез жиберилет жана (бири-бириңерге) жардам бере албай каласыңар.
36. Эми (о, инсандар жана жиндер), Раббинердин кайсы нээматын жалган дей аласыңар?!
37. Эгер (Кыямат келип) асман жарылса, кызыл гүлдүн түсүндөй кайнак майга айланат!
38. Эми (о, инсандар жана жиндер), Раббинердин кайсы нээматын жалган дей аласыңар?!
39. Ал күндө инсандар менен жиндердин күнөөсү (периштелер тарабынан) суралбайт.¹
40. Эми (о, инсандар жана жиндер), Раббинердин кайсы нээматын жалган дей аласыңар?!
41. Күнөөлүүлөр өңүнөн эле таанылып турат. Анан алардын маңдай көкүлүнөн жана тамандарынан кармалат (дагы, тозокко ташталат).
42. Раббинердин кайсы нээматын жалган дей аласыңар?!
43. Күнөөлүүлөр жалган деген тозок — ушул.
44. Алар тозок менен «хамимдин» арасында айланышат.²
45. (О, инсандар жана жиндер!) Раббинердин дагы кайсы нээматын жалган дей аласыңар?!

فَيَأْتِيءُ الْآءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٤﴾

يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شُوَاظٌ مِّن نَّارٍ وَنُحَاشٌ فَلَا تَنْتَصِرَانِ ﴿٣٥﴾

فَيَأْتِيءُ الْآءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٦﴾

فَإِذَا انشَقَّتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ ﴿٣٧﴾

فَيَأْتِيءُ الْآءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٨﴾

فَيَوْمَذِلَّا لَا يَسْقُرُ عَنْ ذَنْبِهِ إِنْسٌ وَلَا جَانٌّ ﴿٣٩﴾

فَيَأْتِيءُ الْآءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٠﴾

يُعْرَفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمَاهُمْ فَيُؤْخَذُ بِالنُّوَصِي وَالْأَقْدَامِ ﴿٤١﴾

فَيَأْتِيءُ الْآءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٢﴾

هَٰذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي يُكَذِّبُ بِهَا الْمُجْرِمُونَ ﴿٤٣﴾

يَطُوفُونَ فِيهَا وَلَئِنَّ جَحِيمَهُ انٌّ ﴿٤٤﴾

فَيَأْتِيءُ الْآءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٥﴾

1. ففي ذلك اليوم لا تشارك المجرمين من الإنس والجن من ذنوبهم (Тафсийрул Муяссар)

2. Токтоосуз күйгүзүлүп, суусаганда «хамим» деп аталган кайнак суу ичирилет.

46. Ал эми, Раббисинин алдында
(сурак берип турууда)
корккондорго эки бейиш-бак
берилет.¹
47. (О, инсандар жана жиндер!)
Раббинердин дагы кайсы нээматын
жалган дей аласыңар?!
48. Эки бак тең бутактуу.²
49. (Эй, инсандар жана жиндер!)
Раббинердин дагы кайсы нээматын
жалган дей аласыңар?!
50. Экөөндө тең агыл турган
булактар!
51. Раббинердин дагы кайсы нээматын
жалган дей аласыңар?!
52. Экөөндө тең жуп-жуптан ар түркүн
мөмөлөр бар.
53. Раббинердин дагы кайсы нээматын
жалган дей аласыңар?!
54. (Бейиш ээлери) ичилиги жибек
төшөктөргө жөлөнүп отурушат.
Эки Бейиштин тең мөмөлөрү
ийилген.
55. (О, инсандар жана жиндер!)
Раббинердин дагы кайсы нээматын
жалган дей аласыңар?!
56. Ал төшөктөрдө инсандын да,
жиндин да колу тийбеген жана
көзүн (жат эркектен) сактаган үр
кыздар бар.
57. (О, инсандар жана жиндер!)
Раббинердин дагы кайсы нээматын
жалган дей аласыңар?!

وَلَمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّاتٍ ۝١٦

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۝١٧

ذَوَاتَا أَفْئَانٍ ۝١٨

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۝١٩

فِيهِمَا عَيْنَانِ تَجْرِيَانِ ۝٢٠

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۝٢١

فِيهِمَا مِنْ كُلِّ فَاكِهَةٍ زَوْجَانِ ۝٢٢

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۝٢٣

مُتَّكِئِينَ عَلَى فُرُشٍ بَطَائِنُهَا مِنْ إِسْتَبْرَقٍ وَجَنَى الْجَنَّتَيْنِ دَانٍ ۝٢٤

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۝٢٥

فِيهِنَّ قَصِيرَاتٌ الْفُتُوفُ لَرِطِيمٍ هُنَّ إِنْسُ قِبْلَتِهِمْ وَلَا جَانٌّ ۝٢٦

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۝٢٧

1 Бири сооп иш жасаганы үчүн, экинчиси Раббисинин алдындагы сурактан коркуп жаман ишти таптаганы үчүн.

2 Б. а. мөмөлүү бутактары көп.

58. Ал үр кыздар жакут-маржан сыяктуу!
59. Дагы Раббиңердин кайсы нээматын жалган дей аласыңар?!
60. Жакшылыктын жообу (ушундай) жакшылыктан башка эмес.
61. Раббинердин дагы кайсы нээматын жалган дей аласыңар?
62. Эки Бейиштен ылдыйраакта дагы эки Бейиш бар.¹
63. Дагы Раббиңердин кайсы нээматын жалган дей аласыңар?!
64. Эки (күмүш) Бейиш тең жашыл түстө.
65. Дагы Раббиңердин кайсы нээматын жалган дей аласыңар?!
66. Экөөндө тең атырылган булактар!
67. Раббинердин дагы кайсы нээматын жалган дей аласыңар?!
68. Экөөсүндө тең момолор, курмалар жана анарлар!
69. Раббинердин дагы кайсы нээматын жалган дей аласыңар?!
70. Бейиштердин бардыгында татынакай, ай чырайлуу селкилер!
71. Раббиңердин дагы кайсы нээматын жалган дей аласыңар?!
72. Үр кыздар бар, (күн тийбеген) чатырларда сакталган!
73. Раббинердин дагы кайсы нээматын жалган дей аласыңар?!

كَانَ لَهُنَّ الْيَاقُوتُ وَالْمَرْجَانُ ﴿٥٨﴾

فَيَا أَيُّهَا آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكْذِبَانِ ﴿٥٩﴾

هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَنِ إِلَّا الْإِحْسَنُ ﴿٦٠﴾

فَيَا أَيُّهَا آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكْذِبَانِ ﴿٦١﴾

وَمِنْ دُونِهِمَا جَنَّتَانِ ﴿٦٢﴾

فَيَا أَيُّهَا آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكْذِبَانِ ﴿٦٣﴾

مُدَاهِمَّتَانِ ﴿٦٤﴾

فَيَا أَيُّهَا آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكْذِبَانِ ﴿٦٥﴾

فِيهِمَا عَيْنَانِ مُضَاهَاَتَانِ ﴿٦٦﴾

فَيَا أَيُّهَا آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكْذِبَانِ ﴿٦٧﴾

فِيهِمَا فُكَّهَةٌ وَنَخْلٌ وَرُمَّانٌ ﴿٦٨﴾

فَيَا أَيُّهَا آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكْذِبَانِ ﴿٦٩﴾

فِيهِنَّ حَبَرَاتٌ جِسَانٌ ﴿٧٠﴾

فَيَا أَيُّهَا آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكْذِبَانِ ﴿٧١﴾

حُورٌ مَّقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ ﴿٧٢﴾

فَيَا أَيُّهَا آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكْذِبَانِ ﴿٧٣﴾

1 Өйдөнкүсү алтын эле мунусу пакта күмүштөн! (Саадий).

74. Аларга мурда эч бир жиндин, эч бир адамдын колу тийбеген.
75. Раббинердин дагы кайсы нээматын жалган дей аласыңар?!
76. Жашыл тышгуу жаздыктарга, кооз-көркөм килемдерге жамбашташат.
77. Раббинердин дагы кайсы нээматын жалган дей аласыңар?!
78. Улуулуктун жана урматтуулуктун Ээси – Раббиндин ысымы таберик!

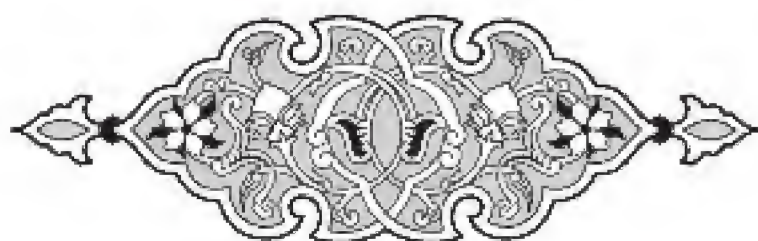
لَمْ يَطْبِئَهُمْ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌ ﴿٧٤﴾

فَيَأْتِيَهُ الْآلَاءُ رَبِّكَمَ أَنْ كَذِبَانِ ﴿٧٥﴾

مُتَكَبِّرِينَ عَلَى رُفُوفٍ خُضِرَ وَعَبَقَرِي حِسَانِ ﴿٧٦﴾

فَيَأْتِيَهُ الْآلَاءُ رَبِّكَمَ أَنْ كَذِبَانِ ﴿٧٧﴾

تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ﴿٧٨﴾

56 «Вакса» сүрөсү¹

سُورَةُ الْوَاقِعَةِ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. (Кыяматтык) окуя болгондо...
2. Анын болгонун эч ким «жалган» дей албайт.
3. Ал төмөндөтүүчү, бийиктетүүчү.²
4. Жер катуу силкинип, титирегенде...
5. Тоолор дагы талкаланып,
6. чаң-тозонго айланганда...
7. Жана силер (төмөндөгү) үч тайпага бөлүнгөндө:
8. Оң тарап ээлери. Оң тарап ээлери кандай (бийик даража)!
9. Жана сол тарап ээлери. Сол тарап ээлери кандай (төмөн даража)!
10. Алдыңкылар – алдыңкылар.
11. Ошолор (Аллаһка) жакын болгондор!³

- إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ①
- لَيْسَ لَوْفِقِهَا كَاذِبَةٌ ②
- خَافِضَةٌ رَافِعَةٌ ③
- إِذَا رُجَّتِ الْأَرْضُ رَجًا ④
- وَسَسَّتِ الْجِبَالُ سَسًا ⑤
- فَكَانَتْ حَبَاءً مُنْبَثًا ⑥
- وَكُنُفًا أَوْ جَاثِلًا ⑦
- فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ⑧
- وَأَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ ⑨
- وَالسَّيْفُونَ السَّيْفُونَ ⑩
- أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ ⑪

1 Бул сүрөө Маккада түшкөн. 96 аяттан турат. «Вакса» «Окуя» деген мааниде.

2 Куранда кыяматтын бир нече атайыштарынын бири Вакса. Кыямат келип калганда, анын белгилерин, коркунучтарын өз көздөрү менен көргөн бардык акыл-эстүүлөр ага ишенишет. Бирок, ошого чейин эле (бул дүйнөдө) Аллах Тааланын сурагынан коркуп, адал жашагандардын кадыры ал күндө бийик болот. Ишенбей, арам жашагандар төмөн, кор жашоого кабылат.

3 Үч тайпанын биринчиси, амал баракчасы (китеби) оң тарабынан берилген оң тарап ээлери, экинчиси амал баракчасы сол тарабынан берилген сол тарап ээлери. Ал эми үчүнчүсү - эң бактылуу адамдар - алар алдыңкылар! Алар Жалгыз Аллаһка ибадат кылууда ар дайым алдыңкы сапта турган Пайгамбарлар, олуялар, салихилер, шейиттер. Алар Бейишке да эң алдыңкы болуп киришет.

12. Алар «Наим» (нээматы эң көп) бейиштерде болушат.	فِي حَبْطِ النَّعِيمِ ﴿١٢﴾
13. (Наим бейишине) абалкы момундардан көбүрөөк жамааттар,	ثُلَّةٌ مِّنَ الْأَوَّلِينَ ﴿١٣﴾
14. Акыркылардан азыраак жамааттар (түшөт).	وَقَلِيلٌ مِّنَ الْآخِرِينَ ﴿١٤﴾
15. Алар (асыл таштар аралаш) токулган сөрүлөрдө	عَلَىٰ سُورٍ مَّقْصُودَةٍ ﴿١٥﴾
16. жамбантап, бири-бирине бетмаңдай (сүйлөшүп) отурушат.	مُتَّكِئِينَ عَلَيْهَا مُتَقَابِلِينَ ﴿١٦﴾
17. (Алардын кызматында) түбөлүк жаш жигиттер тегеренип жүрүшөт,	يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُونَ ﴿١٧﴾
18. Таттуу шарап толтурулган, көзөлөрү, кумуралары, чөйчөктөрү менен.	بِأَكْوَابٍ وَأَبَارِيقٍ وَكَأْسٍ مِّن مَّعِينٍ ﴿١٨﴾
19. Ал шараптан алардын баштары оорубайт жана мас болушпайт.	لَّا يَصَدَّقُونَ عَلَيْهَا فَلَا يَذَّخَّرُ عَنْهَا سَائِرٌ مِّنَ الْعَالَمِينَ ﴿١٩﴾
20. (Кызматчы жигиттер, алар) таңдаган мөмөлөр менен,	وَفَلَكَمَّ مِمَّا يَبْتَغُونَ ﴿٢٠﴾
21. табити каалаган (ар түрдүү, бышкан) куш эттери менен (тегеренип жүрүшөт).	وَلَحْمٍ مِّن مَّا يَشْتَهُونَ ﴿٢١﴾
22. Жана (алар үчүн) бакыраң көз үр кыздар бар.	وَحُورٌ عِينٌ ﴿٢٢﴾
23. (Седепте) жашынган бермет сыяктуу!	كَأَمْثَلِ الْعُجْرِ الْمُكْنُونِ ﴿٢٣﴾
24. Жасаган (сооп) иштеринин сыйлыгына!	جَزَاءِ مِمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٤﴾
25. (Бейишилер) ал жерде маанисиз жана уят (күнөө) сөздөрдү угушпайт.	لَّا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا فِثْمًا ﴿٢٥﴾
26. Бир гана «салам-салам» (деген) сөздөрдү угушат.	إِلَّا قِيلًا سَلَامًا سَلَامًا ﴿٢٦﴾

27. Оң тарап ээлери. Оң тарап ээлери не деген (бакыт)!	وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ مَا أَصْحَابُ الْيَمِينِ ﴿٥٦﴾
28. (Алар) тикенсиз «Сидр» ¹ дарагынын арасында,	فِي سِدْرٍ مَّخْضُودٍ ﴿٥٧﴾
29. Мөмөлүү банан бактарында,	وَطَلْحٍ مَّنْضُودٍ ﴿٥٨﴾
30. Жайылган (кенен) көлөкөлөрдө,	وَطَلِيٍّ مَّمْدُودٍ ﴿٥٩﴾
31. (Шар) аккан суулар(дын бөбөң)да,	وَمَاءٍ مَّسْكُوبٍ ﴿٦٠﴾
32. Көп мөмө-жемиштердин ичинде –	وَفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ ﴿٦١﴾
33. Түгөнбөгөн, үзүлбөгөн. ²	لَا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ ﴿٦٢﴾
34. (Жана) балпайган (жумшак, жибек) төшөктөрдө!	وَفُرُشٍ مَّرْفُوعَةٍ ﴿٦٣﴾
35. Биз аларды (Бейиштеги үр кыздарды) өзгөчө жаратуу менен жараттык. ³	إِنَّا أَنشَأْنَاهُنَّ إِنَاسًا ﴿٦٤﴾
36. Биз аларды бикир ⁴ кылып жаратып,	فَجَعَلْنَاهُنَّ أَزْوَاجًا ﴿٦٥﴾
37. Бир тегиз куракта жана өтө сүймөнчүк (назик) кылып койдук,	عَرًّا أَكْرَبًا ﴿٦٦﴾
38. Оң тарап ээлери үчүн.	لِأَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٦٧﴾
39. Алар (оң тарап ээлери) абалкылардан көп жамааттар.	ثَلَاثَةٌ مِّنَ الْأَوَّلِينَ ﴿٦٨﴾
40. Акыркылардан азыраак жамааттар.	وَمَلَكَةٌ مِّنَ الْآخِرِينَ ﴿٦٩﴾
41. Жана сол тарап ээлери. Сол тарап ээлери кандай (төмөн даража)!	وَأَصْحَابُ الشِّمَالِ مَا أَصْحَابُ الشِّمَالِ ﴿٧٠﴾

1 «Сидр» деген жыпар жыттуу бирок, тикенектүү дарак бар. Ал эми Бейиштеги Сидр дарагы ушуга окшогон эле жыпар жыттуу, а бирок тикенсиз болот.

2 Бул дүйнөгүн мөмөлөрү кыш мезгилинде түгөнүп калат. Ал эми Бейиште, кыш, суук деген жок. Мөмө-жемиштер эч түгөнбөй бышып турат.

3 Аллах Тгала аларды ошол турпатында жараткан. Алар дүйнө сулуулары сыяктуу оболу кичинекей секелек болуп, анан чоңоюшкан эмес.

4 Бикир – күйөөгө тийбеген кыз.

42. Алар «самум» менен «хамимдин!»¹ ичинде
 فِي سَمُومٍ وَحَمِيمٍ ﴿١٦﴾
43. жана кап-кара түтүндүн «көлөкөсүндө»!
 وَظِلٍّ مِنْ تَحْتِهِمْ ﴿١٧﴾
44. Анын салкыны да жок, көркү да жок.
 لَا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ ﴿١٨﴾
45. Алар мурда(гы жашоосунда) арамкор адамдар эле.
 إِنَّمَا كُنُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُتْرَفِينَ ﴿١٩﴾
46. Алар үзгүлтүксүз, чон күнөөлөрдү жасашкан.
 وَكَانُوا يُصِرُّونَ عَلَى الْحِنثِ الْعَظِيمِ ﴿٢٠﴾
47. Жана «Биз өлүп топурак жана (чириген) сөөк болуп калсак деле кайра тирилет бекенбиз?»
 وَكَانُوا يَقُولُونَ إِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظْمًا أُنَّا لَمَنْعُورُونَ ﴿٢١﴾
48. Ата-бабаларыбыз дагы (кайра тирилет бекен?)»-дешкен.
 أَوَلَمْ نَأْتِكُمْ أَلَّا تَكُونُوا ﴿٢٢﴾
49. (Аларга айт): «Чынында, абалкылар дагы, акыркылар дагы,
 قُلْ إِنَّ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ ﴿٢٣﴾
50. Белгиленген күндүн убадасына чогултулат.
 لَمَجْمُوعُونَ إِلَى مِيقَاتٍ يَوْمَ مَعْلُومٍ ﴿٢٤﴾
51. Кийин, эй, акыретти «жалган» деп адашкандар,
 ثُمَّ إِنَّكُمْ أُنْتَهَى إِلَيْنَا عَالَمُ الْمُنْكَرُونَ ﴿٢٥﴾
52. «Заккум» дарагын(ын ачуу, тикенектүү «мөмөсүн») жейсиңер!
 لَا تَكُونُوا مِنْ شَجَرٍ مِنْ زُفُرٍ ﴿٢٦﴾
53. Аны менен курсагыңарды толтуруп,
 قَرَالُونَ مِنْهَا الْبَطُونَ ﴿٢٧﴾
54. Үстүнөн кайнак суу ичесиңер.
 فَتَشْرَبُونَ عَلَيْهِمْ مِنَ الْحَمِيمِ ﴿٢٨﴾
55. Суусаган төө сыяктуу (жуткунуп) ичесиңер!»
 فَتَشْرَبُونَ شَرِبَ الْإِهْيَمِ ﴿٢٩﴾
56. Алардын Кыяматтагы «сыйтамагы» – ушул!
 هَذَا الَّذِي كُفِّرْتُمْ بِهِ ﴿٣٠﴾
57. (О, инсандар!) Силерди биз жаратканбыз, ишенгиле!
 نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَكُلُوا مِمَّا خَصَدْنَاكُمْ ﴿٣١﴾

1 «Самум» – бул тозоктогу ысык шамал, ал эми «хамим» – кайнаган суу

58. Өзүңөр агызган бел суу жөнүндө ойлоп көрдүңөрбү?

أَفَرَأَيْتُم مَّا تَشْتَبُونَ ﴿٥٨﴾

59. Аны (адам кылып) өзүңөр жаратып аласыңарбы же биз жаратабызбы?

ءَأَنسَأْخَلُقُونَهُ ءَأَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ ﴿٥٩﴾

60. Силердин араңардагы өлүмдү да Биз тагдыр кылганбыз жана Биз алсыз эмеспиз,

نَحْنُ قَدَّرْنَا بَيْنَكُمُ الْمَوْتَ وَمَا تَحْصِيْنَ ﴿٦٠﴾

61. Силерге окшогондорду (кыйратып, башка элге) алмаштырууга жана (Кыяматта) силерге белгисиз абалда кайра жаратууга.

عَلَىٰ أَنْ يُرْدِلَ أَفْئِدَتَكُم ۖ لَئِيْشْكُم ۖ فِي مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦١﴾

62. Билесиңерго, (Аллаһ жасаган) абалкы жаратууну. Эсиңерге келбейсиңерби?!¹

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الْمَشَاءَ الْأَوَّلَىٰ فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٦٢﴾

63. Өзүңөрдүн эгиндеринерге карабайсыңарбы:

أَفَرَأَيْتُم مَّا تَحْرُثُونَ ﴿٦٣﴾

64. Аны өзүңөр өндүрдүңөрбү же Биз өндүрдүкпү?

ءَأَنسَأْخَلُقَنَّهُ ءَأَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ ﴿٦٤﴾

65. Эгер кааласак Биз аны кууратып коймокбуз. Анан силер таңыркаган бойдон кайгырып:

لَوْ شَاءَ لَجَعَلْنَاهُ حُطًا فَلا يَفْطَنُكَ مُّذَكَّرُونَ ﴿٦٥﴾

66. «Чынында биз зыянга баттык!

إِنَّا لَمُغْرَمُونَ ﴿٦٦﴾

67. (Ырыскыдан) кол жууп калдык!»- демексиңер.

بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ﴿٦٧﴾

68. Ичип жаткан сууңарга карабайсыңарбы:

أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ ﴿٦٨﴾

69. Аны булут арасынан силер түшүрдүңөрбү же Биз түшүрдүкпү?!

ءَأَنسَأَرْسِلُهُ مِّنَ الْمَرْزِقِ ءَأَمْ نَحْنُ الْمَرْسِلُونَ ﴿٦٩﴾

70. Эгер кааласак Биз аны туздуу кылып коймокбуз. Шүтүр кылбайсыңарбы?!

لَوْ شَاءَ لَجَعَلْنَاهُ مَلْحًا فَلا تَشْكُرُونَ ﴿٧٠﴾

1 Аллаһ силерди экинчи ирет ошондой эле жарата алат.

71. Өзүңөр жагып жаткан отко байкоо салдыңарбы?
72. Анын (отун бөлгөн) дарагын өзүңөр жаратып алдыңарбы же Биз жаратып бердикби?
73. Биз жаратканбыз аны, (Кыяматтагы тозок отунан) эскерме иретинде жана мусапырлар пайдаланышы үчүн.
74. Эми (о, Мухаммад) Улук Раббиндин ысымын (кемчилдиктүү сыпаттардан) аруула!
75. Мен жылдыздардын (баткандагы жана чыккандагы) орду менен ант ичемин.
76. Бул ото улук ант, эгер билсеңер.
77. Ал – Улук Кураан!
78. Сакталган-жашыруун Китепте! ¹
79. Аны (Кураанды) таза адамдар гана кармайт. ²
80. Ал – ааламдардын Раббиси тарабынан түшүрүлгөн.
81. Силер бул (Улук) Сөздү баалабайсыңарбы?!
82. Аны «жалган» деп, четке кагууну өнөр-ырыскы кылып аласыңарбы?!
83. (Эгер бир жакыныңардын) жан(ы) алкымга келсе,
84. Ошондо (колуңардан эч нерсе келбей) карап каласыңар.

أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ ۝

أَأَنْتُمْ أَشْأَأْتُمْ شَجَرَتَهَا أَمْ نَحْنُ الْعَالِيُونَ ۝

نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذْكُرَةً وَمَتْنًا لِلْمُؤْمِنِينَ ۝

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ۝

* فَلَا أُقْسِمُ بِمَوْجِعِ النُّجُومِ ۝

وَأَنَّهُ لَاقَسَمٌ لِّوَقْعِ لَمْوتِ عَظِيمٍ ۝

إِنَّهُ لَقُرْآنٌ كَرِيمٌ ۝

فِي كِتَابٍ مَّكْنُونٍ ۝

لَا يَمَسُّهُ إِلَّا الْأَنْطَرُونَ ۝

نَزِيلٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ۝

أَفَبِهَذَا الْحَدِيثِ أَنْتُمْ مُدْهِوُونَ ۝

وَجَعَلُونَ رِزْقَكُمْ أَكْوَاعًا مُّكْدُونًا ۝

فَلَوْلَا إِذَا بَلَغَتِ الْخُلُقُومَ ۝

وَأَنْتُمْ حِينِيذٍ تَنْظُرُونَ ۝

1 Бул китеп Лавхул Махфуз. Ал перингтелердин колуңда сакталган жана инсаният менен жиндерден жашыруун болгон Тагдыр Китеби.

2 Б.а. Кураанды ширктен таза жана даараттуу адамдар гана кармайт.

85. (Анткени), аларга (илим-кудуретибиз жана периштелерибиз менен) силерге караганда Биз жакыныраакпыз. Бирок, силер (аларды) көрбөйсүңөр.
86. Эгер силер (өлбөс жана) эсеп бербес болсоңор,
87. (Алкымына келген) жанды кайтаргылачы кана, эгер чынчыл болсоңор?!
88. Эми эгер (жаны алкымга келген) адам алдыңкылардан болсо,
89. (Ага наркы дүйнөдө) ырахат, жыргал жана «Наим» бейиши даяр!
90. Ал эми ал оң тарап ээлеринен бири болсо,
91. Анда сага (эй жаны алкымына келген пенде), оң тарап ээлеринин саламы болсун!
92. Эгерде ал адашкан жана (Кураанды) «жалган» дегендерден болсо,
93. Ага кайнак суудан «сыйтамак» берилип,
94. Тозокко ташталат!
95. Чынында бул (айтылгандар) эч күмөпсүз Акыйкат.
96. Демек, Улук Раббиндин ысымын аруулагын (ар убак)!

وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَكِنْ لَا تُبْصِرُونَ ﴿٥٥﴾

قَالُوا لَا إِنْ كُنْتُمْ عَذِيبَ مَدِينٍ ﴿٥٦﴾

تَرْجِعُونَهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٥٧﴾

فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٥٨﴾

فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّتُ نَعِيمٍ ﴿٥٩﴾

وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٦٠﴾

فَسَكْرَةٌ لَّهُمْ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٦١﴾

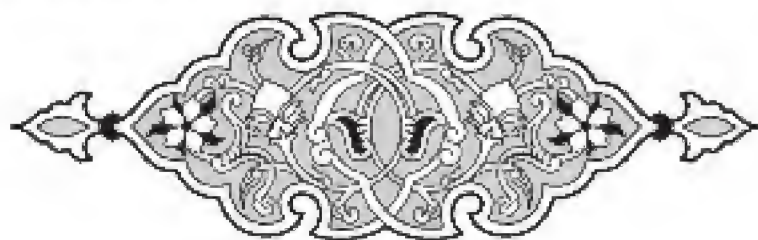
وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُكَذِّبِينَ الضَّالِّينَ ﴿٦٢﴾

فَنَزْلٌ مِنْ حَمِيمٍ ﴿٦٣﴾

وَنَصِيلَةٌ جَعِيمٍ ﴿٦٤﴾

إِنَّ هَذَا لَهُوَ حَقُّ الْيَقِينِ ﴿٦٥﴾

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٦٦﴾

57 «Хадид» сүрөсү¹

سُورَةُ الْحَدِيدِ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Аллахка асмандар жана жердеги бардык нерселер тасбих айтат. Ал – Кудуреттүү, Даанышман.
2. Асмандар менен жердин мүлкү Ага таандык. Ал тирилтет жана өлтүрөт. Ал - ар кандай нерсеге Кудуреттүү.
3. Ал эң абалкы жана эң акыркы, эң жогорку жана эң терең. (Ошондуктан) Ал бардык нерсени Билүүчү.
4. Ал асмандар менен жерди алты күндө жаратып, кийин Арштан Бийик болду.² Ал жерге кирген жана жерден чыккан, асмандан түшүп жаткан жана ага көтөрүлүп жаткан бардык нерселерди билет. Силер кайда болбогула, Ал силер менен бирге.³ Аллах силердин (бардык) амалыңарды Көрүүчү.

سَبِّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ﴿١﴾

لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢﴾

هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ
بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٣﴾

هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ
أَيَّامٍ ثُمَّ أَسْوَى عَلَى الْعَرْشِ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ
فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ
وَمَا يَصْرُخُ فِيهَا وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ وَاللَّهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤﴾

1 Бул сүрө Мединада түшкөн. 29 аяттан турат. «Хадид» темир деген мааниде.

2 Биз негиз катары пайдаланган «Тафсийрул Муяссар» боюнча бул аяттын түшүндүрмөсү төмөндөгүчө:

الله الذي خلق السموات والأرض وما بينهما في ستة أيام حكمته يعلمها، وهو قادر أن يخلقها بكلمة "كن" فتكون، ثم استوى سبحانه وتعالى - أي علا وارتفع - على عرشه استواء يليق بجلاله، لا يكلف، ولا يشق باستواء المخلوقين.

Ал эми Ханафий мазхабынын имамдарынан бири Мулло Али Каары, Имам Азамдын «Фикхул Акбар» китебине жазган түшүндүрмө (шарх) китебинде: «لا يزال استواء على العرش استواء» «Аллахтын истиваасын «Анын Ээ болгону» (же ээлеп алганы) деп айтылбайт» деген. (92-бет).

3 Аллах Тааланын бирге болушу Заты менен эмес, ар нерсени камтыган илими менен.

5. Асмандар менен жер мүлкү Ага таандык. Бардык иштер Аллаһка кайтат.¹
6. Жана Ал түндү күндүздүн ичине, күндүздү түндүн ичине киргизет.² Ал көөдөндөрдөгү сырларды Билүүчү.
7. (О, адамдар!) Аллаһка жана пайгамбарына ыйман келтиргиле жана Аллаһ халифа-оруңбасар кылган нерселерден³ (Аллаһтын Жолуна) садака кылгыла. Силерден ким ыйман келтirse жана садака кылса, аларга чоң сыйлыктар бар.
8. Силерге не болгон, пайгамбар Раббинерге ыйман келтирүүгө чакырып турса да, Аллаһка ыйман келтирбей жатасыңар?! Эгер ыймандуу болсоңор, ал убадаңарды алган эле го?!
9. Ал силерди караңгылыктардан Нурга чыгаруу үчүн пендесине (Мухаммадга) анык аяттарды түшүрдү. Аллаһ силерге өтө Ырайымдуу, Мээримдүү.
10. Силерге не болду, Аллаһ жолунда садака кылбайсыңар?! Акыры, асмандар жана жер мурасы Аллаһка таандык го! Силердин эч

لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ
الْأُمُورُ ﴿٥﴾

يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَهُوَ
عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٦﴾

ءَامِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَأَنْفِقُوا مِمَّا جَعَلَكُمْ
مُسْتَحْلِفِينَ فِيهِ قَالِذِينَ ءَامِنُوا مِنْكُمْ وَأَنْفَقُوا
لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿٧﴾

وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالرَّسُولِ يَدْعُوكُمْ
لِتُؤْمِنُوا بِرَبِّكُمْ وَقَدْ أَخَذَ مِيثَاقَكُمْ إِنْ
كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٨﴾

هُوَ الَّذِي يُزِيلُ عَنْ عَبْدِهِ ءَالَيْتَ يُبَشِّرَ لِيُخْرِجَكُمْ
مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَإِنَّ اللَّهَ بِكُمْ لَرَءُوفٌ
رَحِيمٌ ﴿٩﴾

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ

1 Жакшы-жаман иштердин бардыгы Аллаһтын перинтелери тарабынан жазылып, ээси менен кошо Акыретке Аллаһтын алдына барат жана Аллаһ ошол иштерге карап, пендесине жаза же сыйлык берет.

2 Түндүн сааттарын күндүзгө киргизгенде күн узарат; жаз-жай мезгилдери келет. Ал эми, күндүздүн сааттарын түнгө киргизгенде түн узарып, күз-кыш айлары келет.

3 Ар бир адамдын байлыгы чынында Аллаһтын мүлкү. Аллаһ ал адамды Өз мүлкүнө убактылуу орунбасар кылып койгон.

киминер «Фатхтан»¹ мурун садака кылгандарга жана согушкандарга теңеле албайт. Алардын даражасы (фатхтан) кийин садака кылып, согушкандардан алда канча жогору. Ошентсе да, Аллаһ бардыгына сооп-сыйлык (Бейиш) убада кылган. Аллаһ ишинерден Кабардар.

11. Ким Аллаһка (өзүнүн адал мүлкүнөн) жакшынакай карыз берсе,² ага ашыкчасы менен кайтарат жана ага улук сооп (Бейиш) бар.
12. Сен ал (Кыямат) күнү, ыймандуу эркектер менен ыймандуу аялдардын алдыларынан жана оң капталдарынан (ыйман) нурлары жарытып баратканын көрөсүң. (Ошондо аларга «Эй, момундар!») Силерге бул күндөгү куш кабар: астынан дарыялар аккан бейиштер! Анда түбөлүк каласыңар! Бул – улук жеңиш!» (деп айтылат).
13. Ал күндө мунафык эркектер менен мунафык аялдар ыймандуу пенделерге «токтой тургулачы, нуруңардан бир аз алалы?!»- дешет. «Жоголгула артыңарга – деп айтылат аларга – башка нур издегиле, (эгер таба алсаңар!)). Анан алардын ортолоруна эшиги бар тосмо коюлат. Ал эшиктин ичи (ыймандуулар тарабы) ырайым-бейиш, сырты: (мунафыктар) тарабы болсо, азап-тозок.

مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَتْلَ أَوْلِيَّكَ أَكْظَمُ دَرَجَةً
مِنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدِ وَقَتْلُوا وَكَلَّا وَعَدَ
اللَّهُ الْحَسَنَى وَاللَّهُ يَمَّا تَعْمَلُونَ خَيْرٌ ﴿٥١﴾

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا
فِيضِنَاهُ لَهُ وَلَهُ أَجْرٌ كَرِيمٌ ﴿٥٢﴾

يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَى
نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ بُشْرَانُكُمْ
الْيَوْمَ جَنَّاتٌ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ
فِيهَا ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٥٣﴾

يَوْمَ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ لِلَّذِينَ آمَنُوا
انظُرُوا مَا لَنَا لَقَدْ بَشَّرَنا بِالْحُسْنَى فَجِئْتُمْ بِالسَّيِّئَةِ
قَالَتِمُوسُوا نُورًا فَضَرَبَ بِسُهُورٍ لَهُ بَابٌ
بَاطِنٌ فِيهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرٌ مِنْ قِبَلِهِ الْعَذَابُ ﴿٥٤﴾

1 «Фатх» - бул мусулмандардын Макканы алуулары. Ошого чейин мусулмандар оор абалда болгон. Макка фатх кылынгандан кийин саясий-экономикалык абал оңолгон.

2 Аллаһтын жолуна жумшаса.

14. (Мунафыктар) айтышат:
«(Дүйнөдө) силер менен бирге эмес белек?! «Ооба, (Сыртыңардан гана биз менен бирге (мусулман) болгонсуңар). Бирок, (мунафыктык менен) өзүңөрдү азгырып, (Исламга зыян келишин) күтүп, шектенгенсиңер жана силерди, Аллаһтын буйругу (өлүм) келгенге чейин жалганчы кыялдар алдаган. Шайтан дагы силерге Аллаһ жөнүндө жалган сүйлөгөн» дешет (ыймандуулар).
15. Эми ал (силер азапка салынчу) күнү силерден да, каапырлардан да фидья¹ (кабыл) алынбайт. Жайыңар тозок! Ошол гана силерге ылайык! Кандай жаман орун!
16. Ыймандуу адамдар үчүн, мурдагы китеп элдери сыяктуу болбой, жүрөктөрү Аллаһтын зикири менен (Андан) түшкөн Акыйкатка муюган мезгил келбеди бекен! Аларга (китеп элдерине каапырчылык) доору узун болуп, жүрөктөрү катып калган эле. Алардын көпчүлүгү бузукулар.
17. Билип алгыла, чынында Аллаһ өлүк жерди (жамгыр менен) тириятти. Акылыңарга келээрсиңер деп (кудуретибизге) далилдерди (ушинтип) баян кылдык.
18. Албетте, садака кылган эркектер менен садака кылган аялдарга жана Аллаһга жакшына карыз бергендерге (Аллаһ) ашыгы

يَسْأَلُونَكَ مَاذَا عَلِمْنَا مِنْكُمْ فَاذْكُرُوا لِلَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَا كُنْتُمْ عَنِ اللَّهِ مُبْتَلَيْنَ ۖ وَكَذَلِكَ نَمُكِّدُ الْكَافِرِينَ ۝
فَاذْكُرُوا مَا كُنْتُمْ تُكْفِرُونَ ۚ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ ۝

فَالْيَوْمَ لَا يُوَفِّيهِمْ أَجْرًا ۚ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ ۝
وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ ۝

۞ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ ۚ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ ۚ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ ۚ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ ۚ

۞ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ ۚ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ ۚ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ ۚ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ ۚ

۞ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ ۚ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ ۚ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ ۚ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ ۚ

1. Азап-жазадан кутулуу үчүн төлөнө турган нерсе.

менен кайтарат. Жана аларга улуу сыйлык (Бейиш) бар.

19. Аллаһка жана пайгамбарына ыйман келтиргендер, ошолор гана сыдыктар!¹ Шахиддерге болсо, Раббисинин алдында(өзгөчө) сооптору жана нурлары бар! Ал эми, кашыр болуп, Биздин аяттарыбызды «жалган» дегендер – алар тозок ээлери!

20. Билип алгыла: Дүйнө жашоосу оюн-тамаша, зыйнат-жасалга, өз араңарда менменсинүү, мал-мүлк жана бала-чаканы көбөйтүүдөн гана турат. Анын мисалы жамгыр сыяктуу: ал өстүргөн нерселер дыйканды сүйүнтөт. Кийин (убактылуу) кулпурат. Андан кийин сен анын саргарганын көрөсүн. Андан кийин кургак чөпкө айланат. Акыретте (убактылуу дүйнөгө азгырылгандарга) катуу азап жана (ыймандууларга) Аллаһтан кечирим жана ыраазылык бар. (Ошентип) Дүйнө жашоосу азгырык матаадан² башка эмес.

21. (О, момундар!) Раббинердин кечиримине жана кеңдиги асман менен жердей болгон Бейишке шашылгыла! Ал Аллаһка жана Анын пайгамбарларына ыйман келтиргендер үчүн даярдалган. Бул – Аллаһтын пазилети. Аны каалаган пенделерине берет. Аллаһ улук пазилет Ээси.

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ أُولَٰئِكَ هُمُ
الصَّادِقُونَ وَالشَّهَادَةُ عِنْدَ رَبِّهِمْ لَهُمْ
أَجْرُهُمْ وَنُورُهُم وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا
بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿٥٧﴾

اعْلَمُوا أَنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهُمْ زِينَتُهُمْ
وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ
كَمَثَلٍ غَيْثٍ أَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهُ ثُمَّ يَهِيجُ
فَتَرْتَبُهِ مُمْصِرًا ثُمَّ يَكُونُ حُطَمًا وَفِي الْآخِرَةِ
عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمُعْتِقَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ وَمَا
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ﴿٥٨﴾

سَابِقُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا
كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ
آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ
يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٥٩﴾

1 Ыйман-амалы жана илими жогорку деңгээлдеги адамдар.

2 «Матаа» арабча «мутъа» - пайдалануу деген сөздөн алынган. Адам перзенти напсине азгырылып, «пайда-пайда» деп, жуткунун жүрүп Акыретти унутуп калат.

22. Жердеги жана өзүңөрдөгү ар бир апаат-кырсык, Биз аны болгурганыбызга чейин эле (Лавхул-Махфуз деген) китепте жазылып калган. Бул Аллах үчүн жеңил.

23. (Мал-дүйнө, ден-соолук ж.б.у.с.) нерселер силерден кеткени себептүү капаланбашыңар үчүн жана силерге келген нерсеге сүйүнүп-көөп кетпешинер үчүн (Аллах бардыгын мурдатан Лавхул-Махфузга жазып койгон). Аллах ар бир текебер-мактанчаакты сүйбөйт.

24. Ошолор (садакадан) сарандык кылышат жана адамдарды дагы сарандыкка буюрушат. Ким (садакадан) жүз үйрүсө, (билип алгыла) Аллах – Беймуктаж, Макталган.

25. Биз пайгамбарларыбызды анык далилдер менен жиберип, алар менен Китепти жана адилетти түшүрдүк, адамдар тендик менен (жапап) туруулары үчүн. Дагы Биз (аларга асмандан) темирди түшүрдүк – анда күч-кубат жана адамдар үчүн (көп) пайдалар бар – Аллах (ошол темир-курал менен) Өзүнө жана пайгамбарларына (алар) жокто¹ жардам берген адамдарды билиши үчүн. Аллах Кудуреттүү, Жеңилгис.

26. Биз Нухту жана Ибрахимди пайгамбар кылып жибердик

مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَابٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَبْرَأَهَا إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٢٢﴾

لِكَيْلَا تَأْسَوْا عَلَى مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَاكُمْ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿٢٣﴾

الَّذِينَ يَبْتَغُونَ وَاغْيَا النَّاسِ بِالْأَمْوَالِ وَمَنْ يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٢٤﴾

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنْفَعٌ لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٢٥﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ وَجَعَلْنَا فِي

¹ Мунафыктар пайгамбар катышкан согуштарга катышып, ал жокто согушка катышпайт болчу. Аяттан дагы бир маанисинде «жардам берген адамдардан» Аллахты жана пайгамбарларын көрбөй туруп жихад кылган адамдар түшүнүлөт.

жана алардын урпактарынын арасында(гы тандалган адамдарга ар кайсы мезгилдерде) пайгамбарлык менен (ыйык) китепти бердик. Анан ал урпактардын арасынан кээ бирөөлөр Туура Жол табышты. Бирок, көпчүлүгү бузукулар эле.

27. Кийин алардын изинен (башка) пайгамбарларыбызды жибердик. Марямдын уулу Ыйсага да алардын артынан жиберип, ага Инжилди бердик жана ага ээрчиген адамдардын жүрөгүнө ырайым салдык. Ал эми, кечилдикти болсо, Биз парыз кылбасак деле, Аллаһты ыраазы кылабыз деп өздөрү ойлоп табышты. Бирок, аны чындап аткара алышпады. Биз алардын арасынан (Аллаһка жана Мухаммадга) ыйман келтиргендерге соопторун беребиз. Алардан көпчүлүгү бузукулар.¹

28. Эй, (Мусага жана Ыйсага) ишенгендер! Аллаһтан корккула жана Анын пайгамбарына (Мухаммадга) да ыйман келтиргиле! Ошондо силерге Өз ырайымынан эки эсе берет², аны менен (Кыямат караңгылыгында) жүрө турган нур тартуулайт жана күнөөңөрдү кечирет. Аллаһ - Кечиримдүү, Ырайымдуу.

ذُرِّيَّتِهِمَا النُّحُورَ وَالْكَتَابَ فَعِنَهُمْ
مُتَّهِتٌ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٢٧﴾

نُفَرَقَيْنَا عَلَىٰ أَثَرِهِمْ يُرْسِلْنَا وَفَقَيْنَا
يَعِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ وَآتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ وَجَعَلْنَا
فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَأْفَةً وَرَحْمَةً
وَرَهْبَانِيَّةً ابْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا
عَلَيْهِمْ إِلَّا آيَتًا رِضْوَانٍ أَلَّا يَمَسُّوا فِيهَا
شَيْئًا مِنْهَا فَكَانُوا الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ
أَجْرَهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٢٨﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَآمِنُوا
بِرَسُولِهِ قُلُوبُكُمْ كَمَا يَوْمَئِذٍ مِنْ رَحْمَتِهِ
وَيَجْعَلُ لَكُمْ نُورًا تَتمشُّونَ بِهِ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ
غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٩﴾

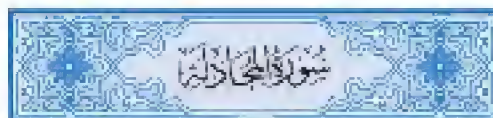
1 Мухаммад саллаллоху алайхи ва салламдын пайгамбарчылыгын четке кагышат.

2 Бири Муса менен Ыйсага ыйман келтиргени үчүн болсо, экинчиси Мухаммад саллаллоху алайхи ва салламды тастыктаганы үчүн.

29. (Мухаммадга ыйман келтирбеген) китеп элдери билип алышсын: алар Аллаһтын пазилетинен эч нерсеге ээ эмес. Пазилет Аллаһтын гана Колунда, аны каалаган пендесине берет.¹ Аллаһ улук пазилет Ээси!

لَيْسَ لَكَ أَهْلٌ الْكِتَابِ الْأَيْقِدُونَ عَلَى
شَيْءٍ مِنَ فَضْلِ اللَّهِ وَأَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ
يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٢٩﴾

¹ Ибрахим пайгамбардан бери өздөрүнүн арасынан удаама-удаа пайгамбарлар чыгышына көнүп калган яхудий улутундагы иудейлер менен христиандар акыркы пайгамбарлык арабдар арасындагы Мухаммад саллаллоху алайхи ва салламга берилсе, коралбастык менен ага ыйман келтирүүдөн караманча баш тартышкан эле.

58 «Мужадала» сүрөсү¹

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
мсымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. (О, Мухаммад!) Өзүнүн күйөөсү жөнүндө сени менен сөз талашып, Аллахка арызданган аялдын сөзүн Аллах укту. Аллах экөөңөрдүн талаш сөзүңөрдү угат. Аллах – Угуучу, Көрүүчү²!
2. (О, момундар!) силердин араңардан ким аялын «зихар» кылса, аялдары апалары болуп калбайт. Алардын апалары – аларды тууган аялдар. Алар («сен мага апамын белиндей болуп кал!» деп) жарабаган жана жалган сөздү айтышат! Аллах Күнөөлөрдөн өтүүчү жана Кечиримдүү.
3. Аялдарын зихар кылып алып, кийин ал сөзүнөн кайткандар

قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا
وَتَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا إِنَّ
اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿١﴾

الَّذِينَ يَظْهَرُونَ مِنْكُمْ مِنْ نِسَائِهِمْ مَا هُنَّ
أُمَّهَاتُهُمْ إِنَّ أُمَّهَاتُهُمْ إِلَّا الَّتِي وَلَدْتَهُمْ
وَالَّذِينَ يَقُولُونَ مِنْكُمْ إِنَّمَا أَنَا صَوْلَاةُ
وَأَنَّ اللَّهَ لَعَظِيمٌ عُتُقٌ ﴿٢﴾

وَالَّذِينَ يَظْهَرُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا

1 Бул сүрө Мединада түшкөн. 22 аяттан турат. «Мужадаланын» мааниси - «Сөз талашуу».

2 Жахилия арабдары арасында «зихар» деген салт бар болчу. «Зихар» деген сөздүн түз мааниси «ожон», «бел» дегенди түшүндүрөт. Маселен, бир эркек аялы менен жатканда ага «сенин жонуң (же белиң же мойнуң, же денең, же саның ж.б.у.с.) менин апамдын жонуна окшойт экен» десе, же аялы менен араздаша кеткенде ага «сен мага апамдын белиндей болуп кал!» десе – бүткү. Ошол бир гана сөз менен талас түшүн аялы апасы сыяктуу болуп калган жана мындай абалда аялы менен ажырашууга туура келген. Күндөрдүн биринде пайгамбарыбыз саллаллоху алайхи ва салламга картайып калган сахаба аялдардан бири Хавала бишти Саалаба келип: «О, Аллахтын элчиси! Күйөөмө мен гүлгүн курагымда керек болуп, эми керегим тийбей калыптыр! Ал мени зихар кылды. Бирок, мен ажырашууну каалабаймын. Ортодо перзенттерибиз бар!» деп арызданат. Бирок, пайгамбарыбыз саллаллоху алайхи ва салам Аллах Тааладан жаны өкүм келбегени себептүү, салт боюнча «сен анда эриңе талас болуптурсуң» дейт. Каңырыгы түтөгөн аял зихар салтына баш ийгиси келбей, пайгамбарыбыз менен сөз талашып, акырында «О, Аллахым! Мен Өзүңө арызданамын!»-деп жалбарат жана кетпей, отуруп алат. Ошол маалда пайгамбарыбыз унчукпай калат. Ошол маалда ага Аллах Тааладан зихар өкүмүн жокко чыгарган аяттар түшкөн.

(күнөөсүн жууш үчүн) аялына кошулбай туруп бир кулду азат кылат. Ушул – силерге насаат. Аллаһ бардык ишинерден Кабардар.

4. Ким (кул азат кылууга жеткидей акча) таппай калса, аялына жакындык кылбай туруп эки ай үзгүлтүксүз орозо кармайт. Ал эми, ким (орозо кармоого) алы жетпесе, алтымыш кембагалды тойдурат. Бул Аллаһка жана Анын пайгамбарына ыйман келтиришиңер үчүн. Дагы булар – Аллаһтын чектегени. Каапырларга (чек бузгандарга) жан ооруткан азап бар.
5. Аллаһка жана Анын пайгамбарына душманчылык кылгандар өздөрүнөн мурдагы (каапыр) адамдар кор болгону сыяктуу кор болушат. Биз (Аллаһтын чектөөсү чындык экенине) анык далилдерди түшүрдүк. Каапырларга (Кыяматта) кордук азабы бар!
6. Ал күнү алардын бардыгын Аллаһ кайра тирилтип, (дүйнөдө) жасаган иштеринин кабарын билгизет. Ал иштерди Аллаһ(тын периштелери) эсептеп койгон, (бирок,) өздөрү унутушкан. Аллаһ - бардык нерсеге Күбө¹!
7. (О, Мухаммад!) билбейсиңби, Аллаһ асмандардагы жана жердеги бардык нерселерди(н кабарын) билет. Эгер үч адам (жашыруун)

قَالُوا فَتَخْرِجُوهُ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَسْمَعَ شَأْنًا بِكَ
تُوعِظُونَ بِهِ ۚ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٥﴾

مَنْ لَمْ يَجِدْ قِصِيصًا مِنْ شَهْرَتَيْنِ مُتَابِعَتَيْنِ مِنْ قَبْلِ
أَنْ يَسْمَعَ شَأْنًا مَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فِإِطَاعَةِ رَسُولَيْنِ
مِنْكُمْ إِنَّ ذَلِكَ لَنُؤْمَرُ بِأَلْفِهِ وَرَسُولِهِ ۖ وَتِلْكَ
حُدُودُ اللَّهِ وَاللَّهُ وَالْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُحَادِّثُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ كُنُوتًا
كَيْتَ الْكَيْتِ مِنْ قَبْلِهِمْ ۖ وَقَدْ أُنْزِلَتْ آيَاتِنَا
بَيِّنَاتٍ وَالْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿٧﴾

يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا
أَخْصَصَهُ اللَّهُ لِمَا نَسُوهُ ۚ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
شَهِيدٌ ﴿٨﴾

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوَى ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُوَ

1 Аллаһ Тааланын күбөлүгү - Анын ар бир нерсени билип, көрүп, угуп, байкап жана козомолдоп туруусу. Ал караңгы түн ичиндеги кара таштын үстүндөгү кара кумурсканы да көрөт жана кыймылындагы шыбырын угат.

шыбырашып сүйлөшсө, алардын төртүнчүсү – Ал. Эгерде бешөө болсо, алтынчысы – Ал. Жана мындан азыраак же көбүрөөк болсо да жана кандай жашыруун жерде болсо да Ал алар менен бирге! Андан кийин, Кыяматта аларга жасаган иштеринин кабарын билгизет. Чынында, Аллаһ ар нерсени Билүүчү!

8. Шыбыр-шыбыр(ушактар) дан² кайтарылган адамдарды көрбөйсүңбү, кийин (дагы эле) тыюу салынган ишке кайтып жатышат жана күнөө, душманчылык, пайгамбарга каршы чыгуу жөнүндө шыбырашып жатышат. Эгер жаңыңа келишсе, сага Аллаһ салам бергенден башкача салам беришет³ жана ичинен: «(эгер Мухаммаддын пайгамбар экени чын болуп калса) бул сөзүбүз үчүн Аллаһ азапка салбагай эле!» дешет. Аларга өздөрү тапталат турган тозок жетиштүү! Кандай жаман акыбет!
9. О, ыймандуу адамдар! Эгер силер шыбырашып сүйлөшчү болсоңор, анда күнөө, душманчылык жана пайгамбарга (анын

رَابِعُهُمْ وَلَا خَمْسَةَ إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَا أَثَنًا مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْثَرَ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ أَيْنَ مَا كَانُوا أَنْتُمْ يَبْتَغُونَ مَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَمَةِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٥﴾

الرَّسُولِ الَّذِينَ هُمْ عَنِ النَّجْوَى ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا هُمْ عَنْهُ وَيَنْتَجُونَ بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَةِ الرَّسُولِ وَإِذَا جَاءُوكَ حَيَّوْكَ بِمَا لَمْ يُحَيِّكَ بِهِ اللَّهُ وَيَقُولُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ لَوْلَا يُعَذِّبُنَا اللَّهُ بِمَا نَقُولُ حَسْبُهُمْ جَهَنَّمُ تَصَالُفُهَا فَيَنْشَأَ الْمَصِيرُ ﴿٥﴾

بَيْنَهُمُ الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا انتَجَبْتُمْ فَلَائِكُمْ جَوَابًا بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَةِ الرَّسُولِ

1 Аллаһтын бирге болуусу - Заты менен эмес, бардык нерселерди камтыган илими менен.

2 Ушул аяттан баштап Аллаһ Таала Мединадагы мунафык-эки жүздүү адамдар менен яхудийлердин баянына өтөт. Алар качан көчөдөн бир мусулманды көрсө, дароо үчөө-төртөө болуп, бөлүнүшүп, оолак жерлерде мусулмандарды ушактап, душмандык эрежелерин түзүшчү. Пайгамбарыбыз салталтоху алайхи ва саллам аларды бул жоругунаан кайтарса деле болбой, өз билгенин жасаша берген.

3 Аллаһ Таала пайгамбарыбызга «Ассаламу алайка» (сага Аллаһтан тынчтык-саламаттык болсун!) деп салам берген жана ушуну үйрөткөн. Ал эми, яхудийлер болсо, пайгамбарыбызга жолукса угулаар-угулбас шыбырап «Ас-сааму алайка» (сага өлүм болсун) - дешкен.

өкүмүнө) каршы чыгуу жөнүндө шыбырашпагыла! Жакшы иштерди жана такыбалыкты шыбырашкыла. Аллаһтан корккула, Анын Өзүнө гана кайтарыласыңар!

10. Албетте, (каразгөй) шыбыр сөздөр ыймандуу адамдарды капага салуу үчүн шайтан тарабынан болот. Бирок, Аллаһтын уруксаты болмоюнча (мындай шыбыр сөздөр) аларга зыян жеткирбейт. Ыймандуулар Аллаһка гана тобокел кылышсын!

11. О, ыймадуулар! Эгер бир межилис-отурушта силерге «(өз ара кыналып отуруу менен) орун бергиле» деп айтылчу болсо, дароо орун бергиле. (Ошондо) Аллаһ силерге да (Бейишинен) орун берет. Жана эгер (такыбалуу, илимдүү адамдар келгенде) «жайды бошоткула» деп айтылса, дароо бошоткула. (Себеби,) Аллаһ силердин араңардагы (таза-калыс) ыймандуулар менен илимдүүлөрдүн даражасын көтөрүп койгон. Аллаһ бардык ишинеңерден Кабардар.

12. О, момундар! Эгер пайгамбар менен жекече сүйлөшүүнү кааласаңар, сүйлөшүүнөрдөн мурда (кедейлерге) садака бергиле¹. Бул силер үчүн жакшы жана тазараак (жорук) Эгерде (садакага) эч нерсе таппасаңар, Аллаһ Кечиримдүү, Боорукер.

وَتَجَاوَزُوا بِالْإِيمَانِ وَقَوُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿١٠﴾

إِنَّمَا التَّجَوُّى مِنَ الشَّيْطَانِ لِيَحْزَنَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَلَيْسَ بِصَآرِفِهِمْ شَيْئًا إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَى اللَّهِ قَلْبُكَ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿١١﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَقَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ فَافْسَحُوا يَفْسَحِ اللَّهُ لَكُمْ وَإِذَا قِيلَ انشُرُوا فَانْشُرُوا يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١٢﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا جَاءَكُمُ الرَّسُولُ فَقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْهِ جُزْءَ صَدَقَةٍ ذِكْرًا لِّكُمْ وَأَطِيعُوا فَإِن لَّمْ تَجِدُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٣﴾

1 Пайгамбарыбыз менен жекече сүйлөшүүнү каалагандар көбөйүп, адамдар кезек күтүп, мунун натыйжасында пайгамбарыбыз саллаллоху алайхи ва саллам эе алууга да убакыт таппай калганда Аллаһ Таала ушул өкүмдү парыз кылды.

13. Эмне, силер жекече сырдашуунун алдынан садака берсеңер (кембагал болуп калуудан) коркосуңарбы? Бербесеңер бербегиле, Аллаһ тообаңарды кабыл алды. Бирок, намазыңарды (кем кылбай) окуп, зекетти (өз убагында, толук) бергиле! Аллаһка, Анын пайгамбарына моюн сунгула! Аллаһ - ишиңерден Кабардар!
14. (О, Мухаммад!) аларга (мунафыктарга) карабайсыңбы, Аллаһ каарына алган коом (яхудийлер) менен дос болуп жүрүшөт. Алар силерден эмес, алардан да эмес². Жалгандан («мен – мусулманмын!» деп) ант ичишет. Бирок, (мусулман эмес экенин) билип эле турушат.
15. Аллаһ (Акыретте) аларга катуу азапты даярдап койгон! Алардын иштери (жалгандан ант ичүү жана эки жүздүүлүк) кандай жаман!
16. Анттарын (өздөрүнө) калканыч кылышат. Анан (башкаларды) Аллаһтын Жолунан тосушат. Аларга (Кыяматта) кордоочу азап бар!
17. (Жыйнаган) мал-дүйнөсү менен перзенттери аны Аллаһ тарабынан (азап болуп келген) эч нерседен тосо албайт! Алар – тозок ээлери! Алар анда түбөлүк калышат!

أَسْقَفْتُمْ أَنْ تَتَذَمُّوا بَيْنَ يَدَيَّ خُجْرَتِكُمْ
صَدَقْتُمْ فَإِذَا تَرْتَقِعُوا وَتَأْتِ اللَّهَ عَلَيْكُمْ فَأَقِيمُوا
الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَطِيعُوا اللَّهَ
وَرَسُولَهُ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٣﴾

«الَّذِينَ آمَنُوا إِلَى الَّذِينَ تَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
مَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَا مِنْهُمْ وَيَخْلِفُونَ عَلَى الْكَيْدِ وَهُمْ
يَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾

أَتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ حُجَّةً لِّصَدْرِهِمْ سَبِيلَ اللَّهِ
فَلَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿١٦﴾

لَنْ نَنْجِي عَنْهُمْ أَموالَهُمْ وَلَا أَوْلَادَهُمْ مِنَ اللَّهِ
شَيْئًا أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٧﴾

1 Намаз менен зекет башка ибадаттарга эне сыяктуу. Ушул экөөсүн толук аткаргандар башкаларын да аткара алат. Экөөнү аткарбагандар башка ибадаттарды да жарытпайт. Ал эми, эч кандай себепсиз намаз окубай жүргөн адамдардын башка ибадаттары кабыл болбойт.

2 Мусулман дейин десен, ичи каапыр. Яхудий дейин десен, мусулмандар менен жанаша намаз окуп, орозо кармап жүрүшөт...

18. Аллаһ алардын бардыгын кайра тирилткен күнү, силерге ант ичкен сыяктуу Ага да ант иче башташат жана бул аларга пайда берет деп ойлошот. Уккула! Алар – чектен чыккан жалганчылар!
19. Аларды шайтан бийлеп алып, Аллаһты эстөөнү унуттурган. Алар – шайтандын жамааты! Уккула, шайтандын жамааты (эки дүйнөдө тең) зыян тартуучулар!
20. Аллаһка жана пайгамбарына душмандык жасагандар көр болгондордун сабында!
21. Аллаһ (Өзүнүн тагдыр китебинде) «Мен жана Менин пайгамбарларым – жеңүүчүлөрбүз» деп жазып койгон. Аллаһ баарынан Күчтүү, баарынан Кудуреттүү.
22. (О, Мухаммад!) Сен Аллаһка жана Акырет күнүнө бекем ыйман келтирген адамдарды (эч качан) Аллаһтын жана Анын пайгамбарынын душмандарын дос тутканын көрбөйсүң, эгер ал(душман)дар алардын агалары, перзенттери, ага-инилери жана тууган-туушкандары болсо да! Дал ушулар Аллаһ алардын жүрөгүнө ыйманды жазып койгон жана Өзүнүн Руху менен кубаттаган адамдар! Аларды (Кыяматта) түбүнөн дарыялар агып турган, анда түбөлүк калчу бейиштерге киргизет. Аллаһ алардан ыраазы болду, алар дагы Аллаһтан ыраазы болушту! Мына ушулар – Аллаһтын жамааты! Уккула: Аллаһтын жамааты гана жеңишке жетет!

يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيَحْلِفُونَ لَهُ كَمَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلَىٰ شَيْءٍ أَلَّا إِنَّهُمْ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٨﴾

أَسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ فَأَنسَاهُمْ ذِكْرَ اللَّهِ أُولَٰئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿١٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُحَادِّثُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَٰئِكَ فِي الْأَذَلِّينَ ﴿٢٠﴾

كُتِبَ اللَّهُ لِلَّهِ الْأَعْلَىٰ أَنَا أَوْ رَسُولِي إِنِّي اللَّهُ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٢١﴾

لَا يَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَٰئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِنَّا وَكَدَّخَلَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَرْضٌ يُضَىٰ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرِضْوَانَةٌ أُولَٰئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٢٢﴾

59 «Ҳашр» сүрөсү¹

سُورَةُ الْحَشْرِ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Аллахка асмандар жана жердегинин бардыгы тасбих айтты! Ал – Кудуреттүү, Даанышман!
2. Ал китеп элдеринен турган каапырларды журттарынан биринчи сүргүн үчүн чыгарды. Силер (О, момундар, алардын чептери бекем болгондуктан) аларды чыгат деп ойлогон эмессинер. Жана алар дагы (бийик)

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١﴾

هُوَ الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ
مِنْ دِيَارِهِمْ لِأَوَّلِ الْحَشْرِ مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا
وَوَدَّوْا أَنْهُمْ مَأْنِعَتْهُمْ خُصُوفُهُمْ مِنَ اللَّهِ
فَأَنزَلَهُمُ اللَّهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا وَقَدَفَ

1 Бул сүрө Мединада түшкөн жана 24 аяттан турат. «Ҳашырдын» мааниси «Сүргүн». Бул сүрөнүн дагы бир аталышы «Бану Назир». Анткени, сүрөдө Бану Назир яхудийлерин сүргүн кылуу окуясы баяндалат. Окуучуга сүрө аяттары түшүнүктүүрөөк болушу үчүн ошол окуяларга учкай токтолуп кетелиз... пайгамбарыбыз саллаллаху алайхи ва саллам Маккадан Мединага хижрат кылып келген учурда бул жерде бир нече яхудий уруулары жашаган. Бану Назир ошол уруулардын бири. Пайгамбарыбыз Мединага ислам динин жайылта баштаганда яхудий уруулары менен өз ара тынчтык жана кол салышпастык келишимин түзгөн. Анан, белгилүү «Бадр» согушунда аз сандуу мусулмандар үч эсе көп Макка мушриктерин жеңип алышканда, яхудийлер далбасага түшүп «Булардын эсебин тапса болбойт» деп ойлоп жүрүшкөн. Арадан көп узабай «Ухуд» согушу болуп, анда мусулмандар жеңилет. Дал ушундай мезгилди күтүп турган яхудийлер дароо мушриктерге жетип барышып, алар менен мусулмандарга каршы күрөшүүнү сүйлөшүшөт. Дагы бир мезгилде пайгамбарыбыз бир жумуш менен Бану Назирге барып, бир үйдүн түбүндө эс алып турганда яхудийлер үстүнөн чоң таш кулатышып, жанына кастык жасашат. Пайгамбарыбыз саллаллаху алайхи ва саллам Аллахтан келген вахий кабары себептүү эки кутумдан тең кабардар болот жана тезинен Мединага барып, Бану Назирге каршы кол курап келип, алардын чептерин курчоого алып, курма бактарын кыйдырып, кысымды күчөтөт. Арадан бир нече күн өткөндөн соң, яхудийлер элчи жиберилип, кыянаттык менен бузган келишимдерин жанылоону сунуш кылышат. Бирок, пайгамбарыбыз саллаллаху алайхи ва саллам кыянатчылар менен эч кандай келишим болбостугун билдирет жана яхудийлерге мөөнөт берип, ар бир адам бир төө көтөргүдөй жүк-тагын алып шаардан чыгып кетүүнү талап кылат. Кыянатчы Бану Назир уруусу ушинтип «Хайбар» деген жерге сүргүн кылынат. Бирок, яхудийлер тымызын кыянаттарын уланта бергени себептүү кийинчерээк аларды Хайбардан да кууп чыгарылат. Ошондуктан, сүрөнүн башында Бану Назир сүргүнүн «биринчи сүргүн» деп аталган.

сепилдери өздөрүн Аллаһтан коргон калат деп ойлошкон. Анан Аллаһ(тын жазасы) аларга күтпөгөн тараптан келип, жүрөктөрүнө коркуу салды¹ эле, үйлөрүн өз колдору жана момундардын колдору менен талкалап киришти. О, акылдуу адамдар! (Бул окуядан) сабак алгыла!

3. Эгер Аллаһ аларга көчүп кетүүнү (тагдыр кылып) жазбаганда, (ушул) дүйнөдө (өлүм же кулчулук сыяктуу жаза менен) жазаламак. Аларга Акыретте да тозок азабы бар.
4. Мунун себеби, алар Аллаһ менен Анын пайгамбарына душман чыгышты. Ким Аллаһка душман болсо, (билип алсын:) Аллаһтын жазасы катуу!
5. (О, момундар!) эгер алардын курма бактарын кыйсаңар же тамырында турган бойдон калтырган болсоңор, (бардыгын) Аллаһтын уруксаты менен жана бузукулардын адебин берип үчүн жасадыңар².
6. Аллаһ Өз пайгамбарына алардан олжолоп берген нерсеге силер ат чаптырып, төө жорттуруп

فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ يُخْرِبُونَ بُيُوتَهُم بِأَيْدِيهِمْ
وَأَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِيَ الْأَبْصَارِ ﴿٥﴾

وَلَوْلَا أَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَاءَ لَعَذَّبَهُمْ
فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ ﴿٦﴾

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِ
اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٧﴾

مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لِينَةٍ أَوْ تَرَكْتُمُوهَا قَائِمَةً
عَلَى أَصُولِهَا فَأِذِنَ اللَّهُ وَلِيْخْرِجَ الْفَاسِقِينَ ﴿٨﴾

وَمَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَا
أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ وَلَكِنْ

1 Яхудийлердин сепилдери чынында бекем, бийик болчу. Алар эшиктерин бекем жаап алышып, астейдил коргонууну максат кылыпкан. Бирок, Аллаһ Таала Өзүнүн «коркуу» деген аскерлерин алардын жүрөгүнө багыттады. Натыйжада азыр эле эр-деменип турган яхудийлер титиреп-какшап, көчүп кетүү үчүн өз үйлөрүн өз колдору менен буза баштады.

2 Мусулмандар курчоодогу Бану Назирди алсыратыш үчүн курма бактарын кыя баптаганда, мунафыктар муну айыптап чыгышты. Мындай адат мусулмандардын согуш эрежесинде да жок болчу. Ошондуктан, пайгамбарыбыз дагы кыжаалат болуп турганда ушул аят түшүн, арадан кыжаалатчылык көтөрүлдү.

барбадыңар. Бирок, Аллах
Өзүнүн пайгамбарларын
каалаган пенделеринин үстүнөн
жеңүүчү кылат. Аллах ар нерсеге
Кудуреттүү.

7. Аллах (Бану Назир) айылынын
элинен Өз пайгамбарына
олжолоп берген нерсе
Аллаһка¹, пайгамбарга, тууган-
туушкандарга², жетимдерге, бей-
бечараларга жана мусапырларга
(бөлүнөт. Мунун себеби байлык)
араңардагы (бир ууч) байлардын
колунда гана айланган мүлк болуп
(кембагалдар бейнасиб) калбаш
үчүн.³ Жана (оо, момундар!)
Пайгамбар силерди эмнеге буюрса,
дароо кабыл алгыла, эмнеден
кайтарса, ошол замат кайткыла!
Аллахтан корккуда, чынында
Аллахтын азабы катуу!
8. (Жана ал олжолор) журттарынан
(Маккадан) жана мал-мүлкүнөн
чыгарып жиберилген кембагал
мухажирлерге (бөлүнөт). Алар
(хижрат кылуу менен) Аллахтын
пазилетин, ыраазычылыгын гана
үмүт кылышкан жана Аллах(тын
дини) Анын пайгамбарына жардам
беришкен. Алар (ыйманында)
чынчыл пенделер!
9. Ал эми, аларды (алардын көчүп
келишин) утурлап, короо-
жайлары менен ыймандарын(ын

اللَّهُ يُسَلِّطُ رُسُلَهُ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَىٰ
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٥٩﴾

مَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ فَلِلَّهِ
وَالرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ
وَأَنَّ السَّبِيلَ كَيْ لَا يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ
الْأَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ
فَاخْذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ
إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٦٠﴾

لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ
وَأَمْوَالِهِمْ يُبْتَغَىٰ فَرَصًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا
وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَٰئِكَ هُمُ
الصَّادِقُونَ ﴿٦١﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ لَا يَمْنَنَ مِنْ قِبَلِهِمْ
يُجِبُونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي

1 Аллахтын дининин күч алышы үчүн.

2 Мунун себеби, пайгамбар менен анын туугандары садака жебейт.

3 Мурунку замандарда көбүнчө аскерлерди улоо жана курал-жарак менен бай адамдар каржылап, олжону дагы байлар алышкан. Бул аят ошол эрежени жокко чыгарды.

жылуулугун) даярдап койгон (мединалык) момундар, өздөрүнө хижрат кылып келгендерди сүйөт жана аларга берилген олжо себептүү жүрөктөрүндө көрөлбастык сезимин туйбайт. Өздөрүндө жетишпестик болуп турса да, аларды(н пайдасын) өздөрүнөн жогору коюшат. Ким напсинин сугалактыгынан сактана алса, дал ошолор гана жеңишке (Бейишке) жетет.

10. Алардан (мухажирлер жана ансарлардан куралган абалкы мусулман уммасынан) кийин келген адамдар (дуба-тилектеринде мындай) дешет: «О, Раббибиз! Бизди жана бизден мурда ыйман менен өткөн бурадарларыбызды кечире көр! Биздин жүрөгүбүзгө ыймандуу адамдарга карата жек көрүүнү салба! О, Раббибиз! Өзүң Ырайымдуу, Боорукерсиң!

11. Мунафык адамдарга карабайсыңбы, китеп ээлеринен болгон каапыр өнөктөштөрүнө келип: «Эгер силер (Мединадан) чыгарылсаңар, биз дагы силер менен бирге чыгабыз! Силер(ге зыян жеткирүү) жөнүндө эч качан, эч кимге моюн сунбайбыз! Эгер силерге согуш ачылса, албетте жардам беребиз!» дешет. Бирок, алардын анык жалганчы экенине Аллаh күбө!

12. Эгер алар чыгарылса, (мунафыктар) алар менен бирге чыкпайт жана эгер өлтүрүлүп жатса да эч жардам беришпейт. Жардам берген күндө деле артына

صُدُّوهُمْ حَتَّىٰ حَاجَةً مِّمَّا أُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰ
أَنفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَن يُوقَ
شَحَّ نَفْسِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥٩﴾

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِن بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا
أَغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا
بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًا لِلَّذِينَ
آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿٥٩﴾

«الَّذِينَ آمَنُوا مِنَّا الَّذِينَ نَافَقُوا يَقُولُونَ
لِإِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن أَهْلِ الْكِتَابِ
لَئِن أُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ وَلَا نُظَيِّمُ
فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا وَإِن قُوتِلْتُمْ لَنَنْصُرَنَّكُمْ
وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٥٩﴾

لَئِن أُخْرِجُوا لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ وَلَئِن قُوتِلُوا
لَا يَنْصُرُوهُمْ وَلَئِن نَّصُرُوهُمْ لَا يُؤْتُونَ
الْأَعْنَاقُ لَئِن لَّا يَنْصُرُوهُمْ ﴿٥٩﴾

карап качышмак жана (аларга Аллаһтан) жардам берилбей калмак.

13. (О, ыйман жоокерлери! Алардын сепилдерин курчап турганыңарда) алардын жүрөктөрүнө Аллаһтан да айбаттуураак сезилдиңер¹. Мунун себеби, алар (Аллаһтын кудуретин) билбеген коом эле.

14. Алар силер менен (ачык майданда) биримдикте согуша албайт. Чеп менен оролгон шаарларынын ичинде же дубалдардын ар жагында гана («чогуу» боло алышат). Алардын айбат-сүрү өздөрүнүн ичинде гана күчтүү. (Ошондуктан,) аларды биримдикте деп ойлойсуңар. Бирок, алардын жүрөктөрү ыдырап бүткөн. Мунун себеби, алар (Аллаһтын аяттарынын алдында) акылын иштетпеген коом.

15. Алар өздөрүнөн бир аз эле мурдагы кымышынын жазасын тарткан (каапыр) адамдарга окшойт². Аларга жан ооруткан азап бар.

16. (Ал эми, аларды согушка козутуп, өздөрү келбей койгон мунафыктар) шайтанга окшош. Бир кезде ал инсанга (каапырчылыкты кооз көргөзүп): «Каапыр бол»-деди. Каапыр болду эле, (дароо өзүн оолактатып): «Сени менен ишим

لَا تَنْتَرُ أَشَدُّ رَهْبَةً فِي صُدُورِهِمْ مِنْ
اللَّهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿١٣﴾

لَا يَقَاتِلُونَكُمْ جَمِيعًا إِلَّا فِي قُرَى مُحَصَّنَةٍ
أَوْ مِنْ وَرَاءِ جُدُرٍ بَأْسُهُمْ بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ
تَحْسِبُهُمْ جَمِيعًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّى ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ
قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿١٤﴾

كَمَثَلِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا إِذَا قُورُوا
وَبَالَ أَمْرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٥﴾

كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ إِذَا قَالَ لِلْإِنْسَانِ اكْفُرْ
فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكَ إِنِّي أَخَافُ
اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

1 Алар Аллаһтан коркуунун ордуна жоокерлерден коркушту. Бирок, алар чыңдап корккон нерсе (коркуу сезими) Аллаһ тараптан келди.

2 Бану Назир окуясынан бир аз мурдараак шаан-шөкөт менен, айбаттуудай көрүнүп, «Бадр» согушуна келген Макка мушриктери өздөрүнөн үч эсе аз мусулмандардан жеңилип калышкан.

жок. Мен ааламдардын Раббисинен коркомун!» деди.

17. Аиаи экоөсүнүн тең акыбети тозокто түбөлүк калуу болуп калды. Заалымдардын жазасы – ушул!
18. О, ыйман келтирген пенделер! Аллаһтан корккула! Ар бир жан эртеңки (Кыямат) күн үчүн эмне алып келгенине карасын! Аллаһтан корккула! Аллаһ эмне иш жасап жатканыңардан Кабардар.
19. Аллаһты унуткан, натыйжада Аллаһ өздөрүн-өздөрүнө унуттурган адамдарга окшобогула! Алар – бузулган (Аллаһка моюн сунбаган) адамдар.
20. Тозок элдери менен Бейиш элдери тең эмес. Бейиш элдери – алар жеңүүчүлөр!
21. Эгер Биз мына бул Кураанды тоого түшүргөнүбүздө, сен анын Аллаһтан коркконунан баш ийип, тыркырап кеткенин көрмөксүң. Биз бул салыштырууларды, пикирин иштетсе ажеп эмес деп, адамдарга айтып берүүдөбүз.
22. Ал – Аллаһ! Бир Өзүнөн башка эч бир сыйынууга татыктуу кудай жок! Көрүнгөндү да, көмүскөнү да Билүүчү! Ал – Ырайымдуу, Мээримдүү!
23. Ал – Аллаһ! Бир Өзүнөн башка эч бир сыйынууга татыктуу кудай жок! Ал – Падыша, Ыйык, Аруу-Таза, Амандык Берүүчү, Сактоочу, Күч-кубаттуу, Кудуреттүү,

فَكَانَ عَاقِبَتُهُمَا أَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا
وَذَلِكَ جَزَاءُ الْفَٰسِقِينَ ﴿١٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلَسْطُمْ نَفْسٌ
مَّا قَدَّمْتُمْ لِغَدٍ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ
بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنسَاهُمْ
أَنفُسَهُمْ أُولَٰئِكَ هُمُ الْفَٰسِقُونَ ﴿١٩﴾

لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ
الْجَنَّةِ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَٰزِحُونَ ﴿٢٠﴾

لَوْ أَنزَلْنَاهُذَا الْقُرْءَانَ عَلَىٰ جَبَلٍ لَّرَأَيْنَاَهُ
خَشِيعًا مَّصْدَرًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَتِلْكَ
الْأَمْثَلُ نُصَرِّفُهَا لِلنَّاسِ لِأَعْمَلِهِمْ
يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢١﴾

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ
وَالشَّهَادَةِ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴿٢٢﴾

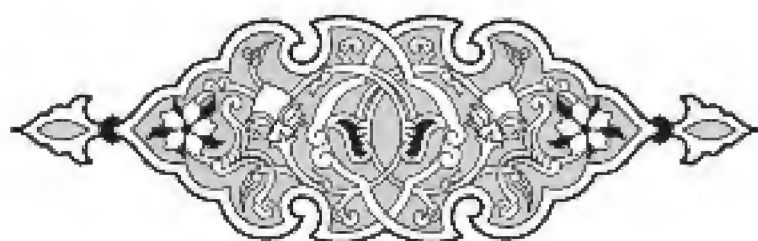
هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ
الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ
الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَانَ اللَّهِ

Улуулук Ээси! Аллах алардын
ширктеринен Таза!

24. Ал – Аллах, Жаратуучу, жоктон
бар Кыгуучу жана келбет Берүүчү!
Анын сонун-көркөм ысымдары
бар. Ага асмандардагы жана
жердеги бардык нерселер тасбих
айтат. (Анткени), Ал – Кудуреттүү
жана Даанышман!

عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٢٤﴾

هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ
الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٥﴾

60 «Мумтахана» сүрөсү¹

سُورَةُ الْمُتَحَنِّةِ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. О, ыйман келтирген пенделер!
Менин жана өзүңөрдүн
душманыңарды дос тутпагыла!
Силер аларга достук (катын)
жиберип жатасыңар. Алар
силерге келген Акыйкатка
каапыр болушкан! Силерди
жана пайгамбарды Аллахка –
Раббинерге ыйман келтиргениңер
үчүн гана (Маккадан айдап)
чыгарышууда! Эгер силер
Менин ыраазычылыгымды гана
үмүт кылып, Менин Жолумда
гана жихад кылуу үчүн чыккан
болсоңор (аларды дос тутпагыла!)
Силер болсо, жашыруун достошуп
жатасыңар! Мен силердин
ичиңерге катканыңарды да,
анкере кылганыңарды да эң
жакшы билемин! Силерден ким
муну жасаса, ал Түз Жолдон
адашыптыр!

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ
أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ
مِّنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِنَّا كَرِهٌ أَن نُّؤْمِنُوا بِٱللَّهِ
رَبِّكُمْ إِن كُنْتُمْ حَرَجْتُمْ جَهَنَّمَ فِي سَبِيلِي وَإِنِّي أَخَافُ
مَرَضَاتِي لِيُؤْرَثَنَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَإِنَّا أَعْلَمُ
بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَمْتُمْ وَمَن يَفْعَلْهُ مِنكُمْ
فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ۝

2. Алар² эгерде силерди(н
зияныңарга бир мүмкүнчүлүк)

إِن يَتَّفِقُوا مَعَكُم لَكُمْ أَتَدَاءُ وَيَسْطُوا إِلَيْكُمْ

1 Бул сүрө Мединада түшкөн жана он үч аяттан турат. «Мумтахана» «сыналган аялдар» деп которулат. Сүрөнүн түшүүсүнө төмөндөгү окуя себеп болгон: Пайгамбарыбыз салтанаткоху алайхи ва саллам Макканы фатх кылуу (алуу) үчүн аскерий даярдык баптаганда Хатип бин Абу Балтаа деген киши Макка мушриктерине окуяны баяндап кат жазып, бир аялдан берип жиберет. Бирок, Аллах Таала вахий кылып бул иштиң сырын пайгамбарыбызга билдирет жана пайгамбарыбыз чабарман аялды жолдон карматып, Хатипке: «Бул эмне кылганың?!» дегенде, ал Маккада бала-чакасы бар экенин, алар коргоочусуз калганын, бул ишти каапырчылык же чыккынчылык ниетинде эмес, тек гана мушриктерге жагынын үй-бүлөсүн алардын жамандыгынан сактап калуу үчүн жасаганын айтып, жан соога сурайт. Ал эми, «Мумтахана» (сыналган аялдар) жөнүндө сүрөнүн онунчу аятында сөз болот.

2 Макка мушриктери.

таап калса эле, ошол замат душман болуп, колдору менен тилдерин силерге жамандык менен агыгышат жана каапыр болушуңарды саап турушат.

3. Тууган-уругуңар менен бала-чакаңар Кыяматта силерге пайда жеткире албайт¹, (Аллаһ) араңарды бөлүп койот. Аллаһ эмне иш жасаганыңарды Көрүүчү.
4. Силер үчүн Ибрахимде жана аны менен бирге болгон (ыймандуу) адамдард(ын жашоосунд)а өрнөк бар: Бир кезде алар (каапыр) элдерине «Биздин силерге жана силер сыйынган Аллаһтан башка кудайларга тиешибиз жок, биз силерге каапыр болдук! Эми, биз менен силердин араңарда, качан жеке-жалгыз Аллаһка ыйман келтиргениңерге чейин түгөнгүс душманчылык жана жек көрүү жаралды!» деп айтышкан. Бирок, Ибрахимдин атасына карата: «Мен сизге (Аллаһтан) кечирим сураймын. Сизге Аллаһ тарабынан (келе турган азаптан) эч нерсени кайтарууга кудуретим жетпейт»-деген сөзүн (өрнөк кылбагыла)². О, Раббибиз! Биз Сага тобокел кылдык, Өзүңө кайттык жана кайтып баруу – Өзүңө гана!
5. О, Раббибиз! Бизди каапырларга фитна (көз каранды) кылбагай

أَيَّدِيَهُمْ وَأَلْيَسَتْهُمُ بِالشَّيْءِ وَوَدُّوا أَنْ
تَكْفُرُوا ۝

لَنْ تَنْفَعَكُمُ أَرْحَامُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
يَقْضَىٰ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝

فَكَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ
مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَاءُ مِنْكُمْ وَمِمَّا
تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا
وَبَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّىٰ تُؤْمِنُوا
بِاللَّهِ وَحْدَهُ ۚ إِنَّا قَوْلُ إِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِلْكَافِرِينَ
لَكُمْ وَمَا أُمْنِيكُمْ إِنَّكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ رَبَّنَا
عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنْتَابْنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ۝

رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَاعْفُ عَنَّا رَبَّنَا

1 Силер ошолорду деп душманга дос болгон элеңер.

2 Мунун себеби, каапырларга Аллаһтан кечирим сурабайт. Ибрахим алейхи салам бул сөзүн атасынын ширк ишениминен кабарсыз маалда айткан. Качан гана атасынын Аллаһ душманы экени ашкере болгондо «Эй, атаке! Мен сизден жана сиздин кудайларыңыздан кечтим!» деп араны ачык кылган.

إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٥﴾

элең¹ жана күнөөлөрүбүздү
кечиргей элең! О, Раббибиз!
Аныгында Сен Кудуреттүү,
Даанышмансың!

6. Аларда силер – Аллаһтан жана Акырет Күндөн үмүт кылгандар үчүн эң сонун үлгүлөр бар. Ким (үлгү алуудан) жүз бурса, (билип койгула:) Аллаһ Беймуктаж, Даңазалуу Зат! *(Жогорку аяттарда мушриктер менен кандай позицияда болуу керектиги үйрөтүлдү. Бирок, качан алардын ашынган душмандыгы ашкере болмоюнча, алардын ыйманга келишинен үмүт үзбөгөн абзел. Себеби...)*

7. Аллаһ алардын (Макка мушриктеринин) ичиндеги силер душмандашкан адамдар менен араңарда достук жаратып койсо ажеп эмес. Аллаһ (буга) Кудуреттүү! Аллаһ – Кечиримдүү, Мээримдүү!

8. Силер менен дин себептүү согушпаган жана силерди мекениңерден чыгарбаган адамдарга жакшылык жана адилет кылуудан Аллаһ силерди кайтарбайт. Аллаһ адилеттүүлөрдү сүйөт.

9. Силерге каршы дин себептүү согушуп, мекениңерден чыгарган жана чыгарууга жардам берген адамдарды дос тутуудан Аллаһ силерди кайтарат. Ким аларды дос туткан болсо, алар анык заалымдар!

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهَا أُنُوسٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَمَن يَبُوءْ بِإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٥﴾

﴿عَسَى اللَّهُ أَن يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُم مِّنْهُمْ مَّوَدَّةً وَاللَّهُ قَدِيرٌ﴾ وَاللَّهُ عَزَّوَجَلَّ رَحِيمٌ ﴿٥﴾

لَا يَنْهَكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُم مِّن دِيَارِكُمْ أَن تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٥﴾

إِنَّمَا يَنْهَكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَأَخْرَجُوكُم مِّن دِيَارِكُمْ وَظَاهَرُوا عَلَىٰ إِخْرَاجِكُمْ أَن تَوَلَّوهُمْ وَمَن يَتَوَلَّهُمْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٥﴾

1 Бизди каапырлардын колу менен азапка салбагай элең !

10. О, ыйман келтиргендер! Эгер силерге ыймандуу аялдар хижрат кылып келсе, аларды сынагыла. Аллаһ алардын ыйманын эң жакшы билет. Эгер алардын ыймандуу экенин аныктасаңар, каапырларга кайтарып жибербегиле. (Себеби,) алар мушриктерге адал эмес, мушриктер аларга адал эмес.¹ Жана (эгер үйлөнсөңөр) аларга (мушрик күйөөлөрү) берген өлчөмдөгү махырды бергиле. Качан (ушул) махырды төлөсөңөр, аларга үйлөнүүдө силерге күнөө жок. Жана каапыр болуп (Мединадан Маккага кетип) калган аялдардын билегинен да кармабагыла²! Кийин алардан берген махырыңарды сурап алгыла, алар (силер үйлөнгөн мухажир аялдардын Маккада калган мушрик күйөөлөрү) дагы (ал аялдарга) берген махырын силерден сурап алышсын. Аллаһтын өкүмү – ушул. Ал силердин араңарда өкүм кылат. Аллаһ Билүүчү, Даанышман!

11. Эгерде, силердин аялдардан кимдир бирөөсү каапырлар тарапка өтүп (бир мушрикке тийип) кетсе, (жана анын мушрик күйөөсү силерге махырды кайрып бербесе) анан силер (согушта мушриктерди)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا جَاءَكُمُ الْمُؤْمِنَاتُ مُهَاجِرَاتٍ فَأَمْتَحِنُوهُنَّ ۚ إِنَّهُنَّ أَعْلَمُ بِإِيمَانِهِنَّ فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ مُؤْمِنَاتٍ فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ لَأَهُنَّ حِلٌّ لَّهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ وَهُنَّ مَأْتَفَقُونَ ۚ وَلَا تَجْنَحَ عَلَيْكُمُ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ إِذَا آتَيْنَتْموهُنَّ أَجْرَهُنَّ وَلَا تَسْكُنُوا بِعَصَمِ الْكُفَّارِ وَتَسْأَلُوا مَا أَنْفَقْتُمْ وَلَيْسَ لَكُمْ أَنْفَقُوا ۚ لَكُمْ حُكْمُ اللَّهِ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦٠﴾

وَإِنْ فَانَكُمُ شَيْءٌ مِّنْ أَرْوَاحِكُمْ إِلَى الْكُفَّارِ فَعَابَهُنَّ فَمَاتُوا ۚ لِلَّذِينَ ذَهَبَتْ أَرْوَاحُهُمْ قِتْلٌ مَّا أَنْفَقُوا ۚ وَأَنْفَقُوا اللَّهُ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٦١﴾

1 Күндөрдүн биринде бир нече аялдар Исламга кирип, Макка мушриктеринен качып, Мединага хижрат кылып келишет. Бирок, ошого чейин пайгамбарыбыз менен мушриктердин арасында «Маккадан Мединага качып келгендерди кайтарып берилет» деген келишим бар элс. Пайгамбарыбыз саллаллоху алайхи ва саллам «Эгер бул аялдарды кайтарып жиберсөм, мушрик күйөөлөрү менен турмушу кандай болот?» деп ойлонуп калганда, маселге чечим катары Аллаһ Таала ушул аяттарды түшүргөн.

2 Эгер ушундуй болсо, талак түшөт жана ал аял менен ажырашууга туура келет.

жеңип алсаңар, аялы кетип калган кишилерге (олжодон) махыры барабарынча бөлүп бергиле. Жана өзүнөр ыйман келтирген Аллаһтан корккуда!

12. О, пайгамбар! Эгер сага ыймандуу аялдар келип, Аллаһка эч нерсени шерик кылбоого, уурулук, зынаа кылбоого, (кыз төрөлгөн) балдарын өлтүрбөөгө, бирөөдөн бала арттырып эрине тануулабоого жана жакшы (сооп) иштерге буюрганында сага каяша айтпоого ант беришсе¹, алардан антын кабыл ал жана алардын күнөөлөрүнө Аллаһтан кечирим сура. Аллаһ Кечиримдүү, Ырайымдуу.

13. О, ыйман келтирген пенделер! Аллаһтын каарына жолуккан (мушрик) коом менен дос болбогула! Каапырлар мүрзөдөгү адамдардан (алардын кайра тирилүүсүнөн) үмүт үзгөнү сыяктуу, алар (мушриктер) дагы Акыреттен үмүт үзүшкөн.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يَبَايَعُكَ عَلَى
أَنْ لَا يُشْرِكْنَ بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ
وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِينَ بِمُهْتَمَلٍ
يَقْتَرِبُهُ بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَنْجُلِهِنَّ وَلَا
يَعَصِيَنَّكَ فِي مَعْرُوفٍ فَبَايَعُهُنَّ وَأَسْتَغْفِرْ
لَهُنَّ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٥﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ
عَلَيْهِمْ قَدْ يَكْسِبُوا مِنَ الْآخِرَةِ كَمَا يَكْسِبُ
الْكُفَّارُ مِنَ أَصْحَابِ الْقُبُورِ ﴿٥٦﴾

¹ Исламга кирген аялдар пайгамбарыбызга ушул иштерди жасабоого ант беришкен. Бул ант исламда «байъат» деп аталат.

61 «Сафф» сүрөсү¹

سُورَةُ الصَّفِّ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллаһтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Аллаһка асмандардагы жана жердеги бардык нерселер тасбих айтты. Ал – Кудуреттүү, Даанышман!
2. О, момундар! Эмне үчүн жасабаган ишиңерди сүйлөйсүңөр?!
3. Жасабаган ишиңерди сүйлөө Аллаһтын алдында чоң күнөө!²
4. Аллаһ Өзүнүн Жолунда тегиз курулган үйлөр сыяктуу сап-сап болуп согушкан пенделерин сүйөт.
5. (О, Мухаммад!) эстегин, бир кезде Муса өзүнүн коомуна «О, коомум! Эмнеге мени ирээнжитип жатасыңар? Мен Аллаһтын силерге жиберилген пайгамбары экенимди билесиңерго!» деди. Анан качан гана алар (акыйкаттан) бурулуп кеткенде, Аллаһ дагы алардын жүрөгүн (акыйкатты кабыл алуудан) буруп койду. Аллаһ бузуку коомду Туура Жолго баштабайт!

سَبِّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ①

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا
تَفْعَلُونَ ②

كَبُرَ مَقْسًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا
تَفْعَلُونَ ③

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقِيمُونَ فِي سَبِيلِهِ
صَفًّا ④ كَانَهُمْ بُنِينَ مَرْصُوصٍ ⑤

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَتَقَوْمُوا
تَوَدُّونَنِي وَقَدْ تَعْلَمُونَ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ
إِلَيْكُمْ فَلَمَّا زَاغُوا أَزَاغَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ
وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ⑥

1 Бул сүрө Мединада түшкөн. Он төрт аяттан турат. «Сафф» сөзүнүн мааниси - «Сап». Бул сүрө Аллаһтын жолунда сапка тизилип согушкан адамдар жөнүндөгү аяттар менен башталган.

2 Кээ бир мусулмандар каанырлардын зулумуна чыдабай кеткенде «Эх, качан Аллаһтан согуш жөнүндө өкүм келээр экен» деп бейсабыр болушкан. Анан, убактысы жетип, Аллаһ Тааладан жихадга чыккыла деген өкүм келгенде, жанагы «баатырлар» болбогур нерселерди шылтоолоп согуштан кара жанын калкалап калышты.

6. Эстегин, (бир кезде) Марямдын уулу Ыйса (мындай) деди: «О, Исраил урпактары! Мен силерге Аллаһдан жиберилген пайгамбар боломун. (Мен) өзүмдөн мурдагы Тооратты(н өкүмдөрүн) тастыктаймын жана менден кийин келе турган, ысымы «Ахмад» болгон пайгамбар жөнүндө (алдын ала) сүйүнчү кабар айтамын»¹. Анан качан ал (Мухаммад) аларга анык далилдерди алып келгенде (ыйман келтирүүнүн ордуна) «бул анык сыйкырго!» дешти.
7. Исламга чакырылганда Аллаһка жалаа жапкан адамдан заалымыраак ким бар?! Аллаһ заалым адамдарды Туура Жолго баштабайт!
8. Аллаһтын Нурун ооздору менен (үйлөп) өчүрүүнү каалашат! Бирок, каапырлар жаман көргөнү менен Аллаһ Өзүнүн Нурун толук (бүт ааламга) жеткирет!
9. Ал Өзүнүн пайгамбарын Туура Жол жана Акыйкат Дин менен – ал динди бардык диндерден үстөм кылуу үчүн – жиберди². Эгер мушриктер жаман корсо да.
10. О, ыйман келтиргендер! Мен силерди жан ооруткан азаптан сактап калчу «соодага» баштайынбы?

وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ بَنِي إِسْرَءِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿٦١﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُوَ يُدْعَى إِلَى الْإِسْلَامِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٦٢﴾

يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿٦٣﴾

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظَاهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٦٤﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا خُذُوا حِجْرَكُمْ فَاتُوا صُلَيْمَانَ مِنْ دُونِ الْأَبْوَابِ لَهُ حِكْمَةٌ تَبْلُغُ أَقْسَامُ الْمُنَادِينَ ﴿٦٥﴾

1 «Ахмад» - бул пайгамбарыбыздын Инжилде жазылган аты. Бул ысымдын биринчи мааниси «Аллаһты мактаган», экинчи мааниси «Макталган». Христиандар Инжилди өзгөрткөндө ал ысымды өчүрүп жиберипкен. Бирок, байыркы латын тилиндеги нускаларында «Параклет» (Макталган) деген ысым сакталып калган.

2 Ушул күндөрдөгү акыркы маалыматтар ырастагандай, тутунган, ээрчиген адамдарынын саны боюнча, Ислам Дини дүйнөдө алдынкы орунга чыкты!

11. (Ал соода төмөндөгүчө:) Аллаһка жана Анын пайгамбарына ыйман келтиресиңер, Аллаһтын Жолунда малыңар жана жаныңар менен жихад кыласыңар. Ушул силер үчүн жакшы (соода) эгер билсеңер.

12. (Ошондо Аллаһ) силердин күнөөңөрдү кечирип, түбүнөн дарыялар аккан бейиштерге жана Ади (түбөлүктүүлүк) бейиштериндеги пакиза жашоо жайларына киргизет. Бул – Улуу Жеңиш!

13. Дагы силер жакшы көргөн нерсени (да Аллаһ силерге белек кылат. Ал –) Аллаһтын жардамы жана жакында келе турган жеңиш! (О, Мухаммад! Сен ушул жеңишти) ыймандууларга сүйүнчүлө!

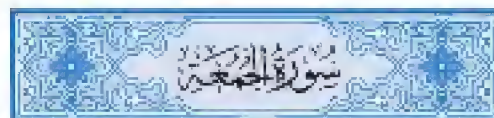
14. О, ыйман келтирген пенделер! Аллаһтын (дининин) жардамчылары болгула! Ушул сыяктуу Марямдын уулу Ыйса дагы шакирттерине «Аллаһ Жолунда ким мага жардамчы болот?» дегенде, шакирттери «Биз – Аллаһтын жардамчылары!» дешкен. Анан, Исрайил урпактарынан бир тайпасы (Ыйсанын динине) ыйман келтирип, дагы бир тайпалар каапыр болушту. Биз ыйман келтиргендерди душмандарынан кубаттуу кылдык эле, натыйжада алар жеңип чыгышты.

تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ، وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ، ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١١﴾

يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ، وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ، وَمَسْكِنٍ طَيِّبَةٍ، فِي جَنَّاتٍ عَدْنٍ، ذَٰلِكَ الْفَوْزُ
الْعَظِيمُ ﴿١٢﴾

وَالْآخَرَىٰ يُحْيِيهَا، أَتَضُرُّونَ اللَّهَ، وَفَتَحَ قُرَيْبٌ وَيُسَيْرُ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٣﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا، كُونُوا أَنْصَارَ اللَّهِ، كَمَا قَالَ
عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ، لِّلْحَوَارِيِّينَ، مَنْ أَنْصَارِي، إِلَى اللَّهِ؟
قَالَ الْحَوَارِيُّونَ، نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ، فَمَا بَعَثَ طَائِفَةً
مِّنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ، وَلَكِنَّ طَائِفَةً قَالَتْ، يَا أَيُّهَا
ءَامَنُوا عَلَىٰ عَذُوبَةٍ، فَأَصْبَحُوا ظَالِمِينَ ﴿١٤﴾

62 «Жума» сүрөсү¹

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллаһтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Аллаһка асмандардагы жана Жердеги бардык нерселер тасбих айтат. Ал – Падыша, Таза-Пакиза, Кудуреттүү жана Даанышман!
2. Ал уммий адамдар² арасына өздөрүнүн ичинен (тандап алган) пайгамбарды жиберди. Ошол (Пайгамбар) аларга Аллаһтын аяттарын тилават кылат, аларды (ширк жана башка күнөөлөрдөн) тазартат жана Китеп менен Сүннөттү таалим берет. Алар мындан мурда анык адашууда болушкан.
3. Жана (Аллаһ ал пайгамбарды) ани аларга кошулбаган башка элдерге³ да жиберди. Ал – Кудуреттүү, Даанышман.
4. Бул Аллаһтын каалаган пенделерине бере турган пазилети. Аллаһ улуу пазилет Ээси!⁴

يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمَمِ رَسُولًا مِّنْهُمْ يَتْلُو
عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ
وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِن قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ
مُّبِينٍ

وَالْآخَرِينَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ

ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو
الْفَضْلِ الْعَظِيمِ

1 Бул сүрө Мединада түшкөн. Он бир аяттан турат.

2 Арабдар энеси «Умму» дешет. «Уммий» дегендин мааниси «энеси туулган бойдон окуу-жазууну билбей чоңойгон» дегенди түшүндүрөт.

3 Бул элдер сахаабалардан кийин келип, алардын дин-кербенине кошула турган мусулмандар же болбосо, тээ кыяматка чейин ислам үмөтүнө кошула турган арабдан башка элдер.

4 Уммий арабдар арасынан Мухаммад саллаллоху алайхи ва салламга пайгамбарчылык пазилети келгенде яхудийлер «Аллаһ пайгамбарды уммийлердин арасынан тандамак беле? Тандаса, мына биздин арабыздан тандайт. Себеби, бизде илим – Ыйык Китеп бар» депши ыйман келтирбей коюшкан. Бирок, дал ошол Тооратта акыркы пайгамбар арабдардын арасынан келиши жөнүндө ыйык кабар айтылган эле.

5. Тооратты (колдорунда) көтөргөнү менен, кийин аны(н өкүм-буйруктарын иш жүзүнө аткара) көтөрбөгөн адамдар, үстүнө көп китеп көтөргөн эшек сыяктуу. Аллаһтын аяттарын жалганга чыгарган коомдун тамсили кандай жаман! Аллаһ заалым коомду Туура Жолго баштабайт!
6. (О, Мухаммад!) Айткын: «Эй, яхудийлер! Эгер сизер «Бардык адамдар эмес, мына биз гана Аллаһтын сүйгөн пенделерибиз» деп ойлосоңор, анда өлүмдү тилегиле, эгер чынчыл болсоңор».
7. (Жок,) алар жасаган (көп күнөө) иштери себептүү эч качан өлүмдү сагынышпайт. Аллаһ заалымдарды Билүүчү.
8. Айт: «сизер качып (коркуп) жүргөн өлүмгө албетте жолугасыңар. Кийин, көмүскөнү да, көрүнгөндү да Билүүчүгө кайтарыласыңар. Ал силерге жасаган ишинердин кабарын билдирет.
9. О, ыйман келтирген пенделер! Эгер Жума күнү (Жума намазына чакырып) азан айтылчу болсо, тезинен Аллаһты эскерүүгө (мечиттерге) шашылгыла жана сооданы (намаз бүткөнгө чейин) токтоткула. Бул өзүнөр үчүн жакшы, эгер билсеңер.
10. Ал эми, намаз бүткөндө Аллаһтын ырыскыларын издеп, жер бетине жайылгыла жана Аллаһты көп эстегиле. (Ошондо) жеңишке (Бейишке) жетээрсиңер!

مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْرَةَ ثُمَّ لَا يُحْمِلُوهَا
كَمَثَلِ الْحِمَارِ يَحْمِلُ أَثْقَالًا يَتَّبِعُ مَثَلُ
الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا بَيِّنَاتٍ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا
يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥﴾

قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا إِن رِغَمْتُكُمْ أَتَكْفُرُونَ
أَوَلَيْسَ لِلَّهِ مِنْ دُونِ النَّاسِ فُتُوحَاتٌ
إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٦﴾

وَلَا تَسْتَوِينَ أَعْدَاءُ مَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ وَاللَّهُ
عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٧﴾

قُلْ إِنَّا أَلْمُوتُ الَّذِي تَقْرُوتُ مِنْهُ فَإِنَّهُ
مُتَلَفِيكُمْ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عِلِّيِّ الْعَلَمِ
وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٨﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ
الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ
ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٩﴾

وَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي
الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا
اللَّهَ كَذِكْرِكُمْ آبَاءَكُمْ وَقُلُوبَكُمْ ﴿١٠﴾

11. Алар (кээ бир мусулмандар) сооданы жана оюн-тамашаны көргөндө ошого чуркап кетишти. Сени болсо, (мечиттин минбарында) турганың бойдон калтырышты. Сен айткын: «Аллаһтын алдындагы сооп соодадан жана оюн-тамашадан жакшы. Аллаһ эң жакшы ырыскы берүүчү.¹

وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انفَضُّوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ
فَلْيَمْلِكْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِّنَ اللَّهْوِ وَمِنَ
التِّجَارَةِ وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّزُقِينَ ﴿٥﴾

¹ Жума күндөрдүн биринде пайгамбар саллаллоху алайхи ва саллам минбарда хутба кылып турган. Ошол маалда Мединага шаан-шөкөт менен соода кербени жирип келет. Көпчүлүк сахаабалар хутбаны таап чуркап кетишет. Бул аят ошол окуяга байланыштүү түшкөн.

63 «Мунафиқун» сүрөсү¹

سُورَةُ الْمُنَافِقِينَ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллаһтын
менеп*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. (О, Мухаммад!) Эгер сага мунафыктар келсе «биз күбөлүк беребиз: сен Аллаһтын элчисисин» дешет. Аллаһ билет, сен Өзүнүн элчиси экениңди. Аллаһ мунафыктардын анык жалганчылыгына күбөлүк берет.²
2. Алар анттарын калканыч кылып (өздөрүнө кошуп башка адамдарды да) Аллаһтын Жолунан тосушкан. Алардын иштери кандай жаман!
3. Мунун себеби, алар (оозунда) ыймандуу, (жүрөгүндө) каапыр болгону. Натыйжада жүрөктөрүнө мөөр басылып, (жакшылык менеп жамандыкты) ажырата албай турган болуп калышты.
4. Эгер аларга карасаң келбеттери сени кызыктырат. Эгер (жалганды кооздоп) сүйлөсө аларды угасың. Алар (дубалга) жөлөп коюлган (жансыз) жыгач сыяктуу. (Ар дайым далбасада жапаганы себептүү) ар бир добушту өздөрүнүн зыянына деп ойлошот. Алар – душмандар, абайла

إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا إِنَّمَا نَسْنَأُكَ لِرَسُولٍ
اللَّهُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ. وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ
الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ ﴿١﴾

أَتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ
اللَّهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢﴾

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا فَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ
فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٣﴾

وَإِذَا رَأَوْهُ تَعْجَبًا أَعْصَا مُمُتًّا وَان يَكْفُرُوا
تَسْمَعُ لِقَوْلِهِمْ كَاذِبُونَ خُسْبٌ مُسْتَكْبِدٌ
يَحْسَبُونَ كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ هُمُ الْعَدُوُّ
فَاتَّخَذَهُمُ اللَّهُ أَعْدَاءَ لِيُؤْفَكُوا ﴿٤﴾

1 Мединада түшкөн. Он бир аяттан турат. «Мунафикундун» мааниси «эки жүздүүлөр»

2 Мединадагы кээ бир бай адамдар эми гана бийлик тизгинин колуна алмак болуп турганда пайгамбарыбыз хижрат кылып келип калат жана жалпы эл аны ээрчип калат. Ызырынып калган жанагылар ичинде «ит өлүгү» исламды жана пайгамбарды жек көрүп турушса да, сыртынан пайгамбарыбызга ыйман келтиришээрин бат-бат кайталап, кээде ант ичип да турушкан.

алардан! Аллаһ кыйраткырлар,
(чындыктан бурулуп) кайда бара
жатышат!

5. Аларга «(Тооба кылып) келгиле,
Аллаһтын элчиси силердин
күнөөңөрдү кечиришин Аллаһдан
сурайт» деп айтылганда, моюн
толгоп кетишкен жана сен аларды
текеберлик менен (адамдарды
акыйкаттан) тосконун көрдүң.
6. Сен алар үчүн (Аллаһтан) кечирим
сурасаң да же сурабасаң да –
айырмасы жок: Аллаһ эч качан
кечирбейт! Аллаһ бузуку коомду
Туура Жолго баштабайт!
7. Алар (өз кишилерине) «Аллаһтын
элчисинин айланасындагы
адамдарга ихсан-көмөк
көргөзбөгүлө, (ажеп эмес,
Мухаммаддын айланасынан) тарап
кетишсе» дешет. Асмандар менен
жердин казыналары Аллаһтын
колунда го! Бирок, мунафыктар
муну түшүнбөйт.
8. Алар (дагы) «Эгер Мединага
кайтсак, улук адамдар
селсаяктарды (шаардан) айдап
чыгат» дешкен¹. Улууулук Аллаһка,
Анын элчисине жана ыйман
келтиргендерге таандык. Бирок,
мунафыктар муну билишпейт.
9. О, ыйман келтиргендер! Мал-
дүйнөңөр менен бала-чакаңар
силерди Аллаһты эскерүүдөн
(ибадаттардан) алаксытып

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا اللَّهَ يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ
لَوَّاهُ زُرَّاهُ وَهُمْ لَا يَتَذَكَّرُونَ ۝ وَهُمْ
مُسْتَكْبِرُونَ ۝

سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ
تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ
لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ۝

هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنْفِقُوا عَلَى مَنْ عِنْدَ
رَسُولِ اللَّهِ حَقًّا يَنْفِقُونَ لِلَّهِ وَلِلرَّحْمَنِ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلِكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا
يَفْقَهُونَ ۝

يَقُولُونَ لَنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ
لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ
وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَكِنَّ
الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ
وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَمَنْ
يَفْعَلْ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ۝

1 Казаттардын биринде Маккадан келген мухажирлер менен Мединалык ансарлар экиге бөлүнүп жаатташа кетишет. Муну көргөн мунафыктардын башчысы Абдуллах ибн Салул «Мединага кайтып барганда аларга коргүлүктү коргозобүз! Улук адамдар (мединалыктар) селсаяктарды кууп жиберебиз» дейт.

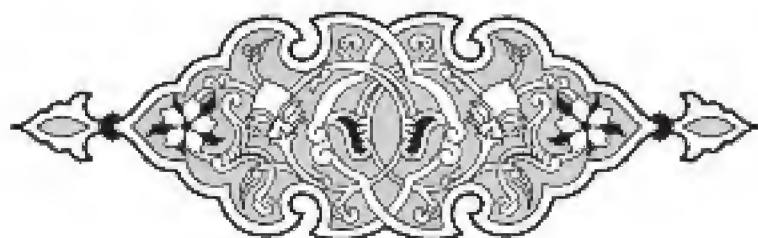
койбосун! Ким ушундай кылса,
алар – зыян тарткандар!

10. Качан гана силерден бирөөңөргө
өлүм (сааты) келгенде «О, Раббим!
Эгер мени бир аз мөөнөткө
(жанымды албай) койо турсаң,
садака кылып, жакшы адамдардан
болоор элем!» деп (чыйпылыктап)
калаардан мурда силерге Аллаһ
берген ырыскылардан садака
кылып калгыла.

11. Ажалы жетип калса, Аллаһ эч
бир жаңга мөөнөт бербейт! Аллаһ
силердин бардык ишиңерден
Кабардар!

وَأَنفِقُوا مِنْ مَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَن يَأْتِي
أَحَدَكُمْ الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي
إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ فَأَصَّدَّقَ وَأَكُنْ مِنَ
الصَّالِحِينَ ﴿١٠﴾

وَلَن يُؤَخِّرَ اللَّهُ نَفْسًا إِذَا جَاءَ أَجَلُهَا وَاللَّهُ
خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١١﴾

64 «Тагаабун» сүрөсү¹

سُورَةُ التَّغَابُنِ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Аллахты(н Атын) асмандардагы жана Жердеги бардык (жандуу-жансыз) нерселер аруулашат. Мүлк Аныкы, мактоо Өзүнө гана таандык! Ал - бардык нерсеге Кудуреттүү!
2. (О, инсандар!) Ал силерди жараткан. Силердин араңарда каапыр да бар, ыймандуу да бар. Аллах бардык ишинерди Көрүүчү!
3. Ал асмандар менен жерди акыйкат менен жаратты, силерге эң сонун келбет берди жана көрүнүшүнөрдү көрктүү кылды. Кайтып баруу – Өзүнө!
4. Ал асмандардагы жана жердеги бардык нерсени билет жана силердин сырыңарды да сыртыңарды да билет. Аллах жүрөктөрдө катылган нерселерди да Билүүчү!
5. (О, мушриктер!) силерге мурдагы каапыр жамааттардын кабары келбеди беле? Алар өз кылмыштарынын жазасын тартышкан². Жана аларга (Кыяматта) катуу азап бар.
6. Мунун себеби, аларга пайгамбарлары анык далилдерди

يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لَكَ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ①

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ فَمِنْكُمْ كَافِرٌ وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ②

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُورَكُمْ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ③

يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعْلِنُونَ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ④

الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ كَفَرُوا مِنْكُمْ قَدْ أَفْوَا ⑤
وَبِالْآيَاتِ هُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ⑥

ذَلِكَ بِأَنَّهُ كَانَتْ تَأْيِيدهُمْ رَسُولُهُمْ يَأْتِيهِمْ

1 Бул сүрө Мединада түшкөн. Он сегиз аяттан турат. «Тагаабундун» мааниси жана чечмелениши 9-аятта айтылат.

2 Кээ бирөөлөрүнүн башына таш жааган, кээ бирлерин жер жуткан.

алып келгенде «бизди адам перзенти Туура Жолго баштайт бекен?» деп, каапыр болуп, жүз буруп кетишти¹. Аллаһ аларга муктаж эмес. Аллаһ – Беймуктаж, Макталган!

7. Каапырлар «биз эч качан кайра тирилбейбиз» деп ойлошту. Айткын: «жок, андай эмес! Раббиме ант ичип айтамын: силер шексиз (Аллаһтын кудурети менен) кайра тирилесинер жана албетте, силерге жасаган ишинеңердин кабары берилет. Бул Аллаһ үчүн жеңил.
8. Эми, (эсиңерге келип) Аллаһка, Анын пайгамбарына жана биз түшүргөн Нурга (Кураанга) ыйман келтиргиле! Аллаһ бардык ишинеңерден Кабардар!
9. (Аллаһ) силерди чогулуш күнүнө чогулткан (Кыямат) күндү (эстегиле). Ал – Тагаабун Күнү²! Ким Аллаһка ыйман келтирип, жакшы амалдарды кылган болсо, (Аллаһ) анын күнөөлөрүн кечирип, астынан дарыялар аккан бейиштерге киргизет. Алар анда түбөлүк калышат. Бул – Улуу жетишендик!
10. Ал эми, каапыр болуп, Биздин аяттарыбызды жалган дегендер тозок ээлери болуп, анда

فَقَالُوا الْبَشَرُ نَحْنُ مُكْتَفُونَ ۝
اللَّهُ وَاللَّهُ عَلَىٰ جَمِيدٍ ۝

رَعِمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّنِ يَسْعَوْا إِلَىٰ رَبِّهِ
لِنُجَعَلَ لَهُمْ نَبَأٌ بِمَا عَمِلُوا ۚ وَذَلِكَ عَلَىٰ اللَّهِ
يَسِيرٌ ۝

فَاعِصُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۖ وَالنُّورَ الَّذِي أُنْزِلْنَا بِاللَّهِ
بِمَا تَعْمَلُونَ خَيْرٌ ۝

يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَمْعِ ۚ ذَٰلِكَ يَوْمُ التَّغَابُنِ ۚ وَمَن
يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَيعْمَلْ صَالِحًا يُكْفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ ۚ
وَيُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۚ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۝

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا ۖ أُولَٰئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ ۖ خَالِدِينَ فِيهَا ۖ وَيَسْ

1 Алар текеберчилигинен улам «Бизге периштеден пайгамбар келсе ыйман келтирет элек. өзүбүз сыяктуу, тамак-аш жеп, базар аралап жүргөн адам банасы кантип пайгамбар болсун?!» дешкен.

2 «Тагаабундун» мааниси «Бири-биринен ажыратылуу». Ал күндө ыймандуулар каапырлардан ажыратылып, Бейишке жиберилсе, каапырлар ыймандуулардан бөлүнүп, тозокко айдалат.

түбөлүк калышат. Кандай жаман акыбет!

11. (Пенделерге) жеткен ар бир балээ Аллаһтын гана уруксаты менен болот. Ким Аллаһка ыйман келтирсе, анын жүрөгүн Туура Жолго багыттап койот. Аллаһ бардыгын Билүүчү!

12. Аллаһка моюн сунгула, пайгамбарга моюн сунгула! Эгер моюн сунбасаңар (өзүңөргө зыян.) Биздин элчибиздин милдети (акыйкатты) анык жеткирип коюудан гана турат.

13. (Ал —) Аллаһ! Бир Өзүнөн башка сыйынууга татыктуу кудай жок! Ыймандуулар Аллаһка гана тобокел кылышсын!

14. О, ыйман келтирген пенделер! (Кээ бир учурда) силерге аялдарыңар менен перзенттериңердин арасынан (Аллаһ Жолунан тосуучу) душмандар чыгат. Алардан абайлагыла! Эгер аларды кечирип, айкөлдүк кылсаңар (билип алгыла) Аллаһ - Кечиримдүү, Ырайымдуу!

15. Чынында, мал-дүйнөңөр менен бала-чакаңар силерге сыноо. Аллаһтын алдында улуу сооптор бар.

16. Аллаһтан алыңар жеткенче такыба кылгыла жана (пайгамбардын өкүм-насааттарын) угуп, моюн сунгула. Жана (Аллаһ Жолунда) садака кылгыла. (Бул ишинер) өзүңөргө жакшы. Ким напсинин ачкөздүгүнөн сактана алган болсо, дал ошолор жеңишке жеткендер.

الْمُصِيبُ ﴿٦٤﴾

مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ يَهْدِ اللَّهُ قَلْبَهُ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٦٥﴾

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَإِنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا الْبَلَاءُ الْمُبِينُ ﴿٦٦﴾

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٦٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ كُفْرًا وَعَدُوُّكُمْ فَأَخَذُوا مِنْكُمْ وَلَوْ أَنَّ اللَّهَ عَفُوٌّ رَحِيمٌ ﴿٦٨﴾

إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ وَاللَّهُ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٦٩﴾

فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَأَسْمِعُوا وَأَطِيعُوا وَأَنْفِقُوا خَيْرًا لِأَنْفُسِكُمْ وَمِمَّنْ رَوْقُ شَيْءٍ نَفْسِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٧٠﴾

17. Эгер Аллахка жакшынакай карыз берсеңер¹, силерге бир нече эсе² көбөйтүп кайтарат жана (буга кошумча иретинде) күнөөңөрдү да кечирет. Аллах - (жакшылыктарга) Шүгүр кылуучу, жана (пейили) Жумшак.

18. (Аллах) кайыпты да, ашкерени да Билүүчү, Кудуреттүү, Даанышман!

إِنْ تُقْرِضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا يَضَاعِفْهُ
لَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ شَكُورٌ حَلِيمٌ ﴿١٧﴾

عَلِيمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ﴿١٨﴾

1 Аллах Жолунда садака кылсаңар.

2 Он эседен жети жүз эсеге чейин.

65 «Талак» сүрөсү¹

سُورَةُ الطَّلَاقِ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллаһтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. О, Пайгамбар! Эгер аялдарга талак берчү болсоңор, «идда» мөөнөттөрүндө талак бергиле². Анан идда мөөнөтүн эсептегиле жана Раббинер – Аллаһтан корккула! Анык бузук иш (зынаа) кылбаса, аларды үйүнөн чыгарып койбогула жана алар да чыгып кетишпесин! Булар – Аллаһтын чектөөлөрү. Ким Аллаһ белгилеген чектен чыгып кетсе, өзүнө зулум кылган болот. Сен билбейсиң, Аллаһ ушундан (өкүмдөрдү сактагандан) кийин (эрди-катын үчүн бир пайдалуу) ишти болтурса ажеп эмес.³

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلِّقُوهُنَّ
لِعَدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ لَا
تُخْرِجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَنْ
يَأْتِيَنَّ بِغَشِيَةٍ مُبَيَّنَةٍ وَقَدْ حَذَّرَ اللَّهُ
وَمَنْ يَعِدْ حَذَّرَ اللَّهُ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ لَا تَذَرِي
لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا ﴿١﴾

2. Эгер аялдар (идда) мөөнөтүн бүтүрсө, же жакшылык менен алып калгыла же жакшылык менен ажырашкыла. (Жарашсаңар да, ажырашсаңар да) өзүңөрдөн эки адилеттүү адамды күбө кылгыла. (О, күбө болгондор!) силер Аллаһ үчүн (түз-туура) күбөлүк бергиле! Мунуңар Аллаһка жана Акырет Күнүнө ыйман келтирген

فَإِذَا بَلَغَ لَحْظُهُنَّ فَامْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ
فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَأَشْهِدُوا ذَوَى عَدْلٍ مِنْكُمْ
وَأَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ ذَلِكَ يُؤْخِذُ بِهِ مَنْ كَانَ
يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ
يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا ﴿٢﴾

1 Бул сүрө Мединада түшкөн. 12 аяттан турат.

2 «Идда мөөнөттөрүндө талак бергиле» дегени, иддасына чейин, айыздан таза абалында, жакындык кылбай туруп талак бергиле деген мааниде.

3 Мусулман адамдар талакты оюнчук кылып албаш керек. Анын да эрежелери бар. Ал эми, эрежеси менен талагы берилген аялдарды үйдөн чыгарып жиберилбейт. Ал аял идда мөөнөтү (үч ирет этек кири келип, үч ирет тазалануу убактысы) аяктаганга чейин үйүндө олтурууга жана күйөөсү тарабынан каржыланууга тийиш. А, эгер талактын себеби аялдын бузуктугунда болсо, анда эрежеси менен талак кылгандан кийин үйдөн чыгарып жиберсе болот.

адамдарга үлгү болоор иш. Ким Аллаһтан такыба кылса, анын жолун ачып койот

3. – жана ойлобогон таралтан ырыскы таап берет. (Ошентип,) ким Аллаһка тобокел кылса, Өзү жетиштүү. Аллаһ Өз ишин аягына чыгарат. Аллаһ ар бир нерсеге ченем-өлчөм белгилеп койгон.

4. Ал эми, (талагы берилген) аялдарыңардын арасында этек кир келбей калгандары (карыя жанштагылары) болсо жана («булардын идда мөөнөтү кандай болот?» деп) шектенсеңер, алардын иддасы - үч ай. Эми, (балакатка жетпеген же бир оору себептүү) тап-такыр этек кири келбеген аялдар болсо, (булардын иддасын да үч ай деп эсептейсиңер). Боюна бүтүп калган аялдардын идда мөөнөтү – төрөгөнгө чейин. Ким Аллаһтан такыба кылса, анын ишин жеңилдетип койот.

5. Силерге Аллаһ түшүргөн буйрук – ушул. Ким Аллаһтан корксо, анын күнөөлөрүн өчүрөт жана сообун көбөйтөт.

6. Аларга¹ мүмкүн болушунча өзүнөр жашаган үйлөрдөн орун бергиле. Аларга кысым көргөзүү менен зыян жеткирбегиле. Эгер алардын боюна бүткөн болсо, боюндагысын төрөгөнгө чейин (бардык муктаждыгын) камсыздагыла. Эгерде силер үчүн (балаларды) эмизип берсе, акысын төлөп

وَوَرِّقَهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا ۝

وَالَّتِي يَبْسُرَنَّ مِنَ الْمَحِيضِ مِنْ نِسَائِكُمْ إِنْ أَرْبَبْتُمْ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ وَالَّتِي لَمْ يَحِيضْ وَأُولَتْ الْأَحْمَالِ أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ سُرًّا ۝

ذَٰلِكَ أَمْرُ اللَّهِ أَنْزَلَهُ إِلَيْكُمْ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيُعْظِمْ لَهُ أَجْرًا ۝

أَسْكُوهُمْ مِنْ حَيْثُ سَكَنُوا مِنْ وُجْدِكُمْ وَلَا تَضَارُّوهُمْ لِنَصِيِّكُمْ عَلَيْهِمْ وَإِنْ كُنَّ أُولَى حَمْلٍ فَأَنْفِقُوا عَلَيْهِمْ حَتَّى يَضَعُوا حَمْلَهُنَّ فَإِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ وَأَتَمِرُوا بِهِنَّ كَمَا بَعَرُوفٌ وَإِنْ تَعَاَسَرْتُمُ فَتَرْضِعُوهُنَّ فَإِنَّهُنَّ

1 Талагы берилген аялдарга

бергиле¹ жана (сүт акысынын баасын) өз ара, жакшылык менен келишип алгыла. Эгер (келише албай) кыйналсаңар, ал (күйөө) үчүн (баласын) башка аял эмизип берет.

7. Бай адам байлыгынан (кенири) камкордук кылсын. Кимдин ырыскысы ченелген болсо, Аллаһ берген нерселерден (колуна келишинче) камкордук кылсын. Аллаһ эч кимди Өзү бергенден ашыкчасына мажбурлабайт. Аллаһ тез арада кыйынчылыктын артынан жеңилдик берет.
8. (Мурунку заманда) нечендеген айыл-шаар (элдери) Раббисинин жана Анын пайгамбарларынын буйругунан баш тартышты. Анан Биз алар менен катуу эсептешип, жагымсыз азаптарга салдык.
9. Алар кылмыштарынын жазасын татышты. Кылмыштарынын акыбети зыян тартуу (өлүм) болду!
10. Аллаһ (Акыретте дагы) аларга катуу азапты даярдап койгон. Эми, Аллаһтан корккула, оо, ыйман келтирген акылдуулар! Аллаһ силерге (Туура Жолго багыттоочу) эскермени жиберди.
11. (Ал эскерме – Аллаһтын) элчиси. Ал силерге Аллаһтын анык аяттарын окуп берет, ыйман келтирип, жакшы амал кылгандарды караңгылыктардан Нурга чыгаруу үчүн. Ким Аллаһка

لِيُنْفِقَ ذُو سَعَةٍ مِّن سَعِيَّتِهِ وَمَن فُتِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ
فَلْيُفْسِقْ فَمَاءُ اللَّهِ أَنَّهُ لَا يَكْلَفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا
مَاءَ أَنفَاهَا سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا ﴿٧﴾

وَكُلُّ مَن فَرَّغَ عَنْتَ عَنِ أَمْرِهَا وَرُسُلِهِ
فَاسْتَبْهَأْ حَسَابًا شَدِيدًا وَعَذَابُهَا عَذَابًا يُكْرَهُ ﴿٨﴾

فَذَاقَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا وَكَانَ عِقَبُهُ أَمْرَهَا خُسْرًا ﴿٩﴾

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا أَفَأَنْقَضُوا اللَّهَ قَوْلِي
الَّذِينَ الَّذِينَ آمَنُوا أَفَذَلَّلَ اللَّهُ الْكُفْرَ كُرًا ﴿١٠﴾

رُسُلًا يَتْلُوا عَلَيْكُمْ آيَاتِ اللَّهِ مَبِينَاتٍ لِّيُخْرِجَ
الَّذِينَ آمَنُوا وَيُخَالِفُوا الصَّالِحِينَ مِنَ الظَّالِمِينَ
إِلَى النُّورِ وَمَن يُؤْمِن بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُدْخِلْهُ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا

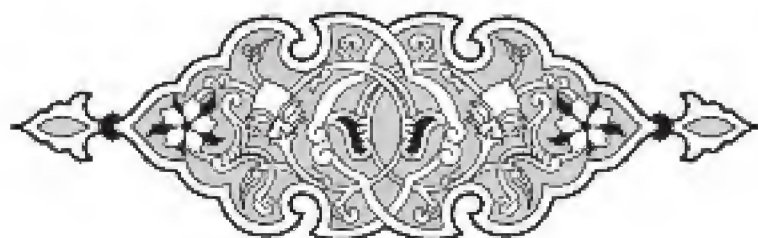
¹ Талак кылынган аял идда мөөнөтүндө төрөсө, бала атаныкы болгону себептүү, баланы эмизгени үчүн анын атасынан (мурдагы күйөөсүнөн) акы талап кылса, ата аны төлөп бериши зарыл.

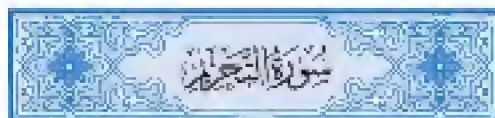
قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ لَكَ رِزْقًا ﴿٥١﴾

Ыйман келтирип, жакшы амал кылган болсо, аны түбүнөн дарыялар аккан жана анда түбөлүк калуучу бейиштерге киргизет. Аллах ага эң сонун ырыскыны (Бейишти) берди!

12. Аллах жети кабат асмандарды жана жерден да ошончосун жаратты. Алардын (асман-жердин) арасына (Апын) буйруктар(ы), Аллах ар нерсеге кудуреттүү экенин жана Аллах ар нерсени илими менен камтып алганын билишиңер үчүн түшүн турат.

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ
وَمَن لَّهُنَّ يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ
بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ﴿٥٢﴾

66 «Тахрим» сүрөсү¹

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. О, пайгамбар! Эмне үчүн аялдарыңдын көңүлү үчүн Аллах сага адал кылган нерселерди (өзүңө) арам кылып жатасың?! Аллах Кечиримдүү, Боорукер!
2. Аллах силерге антыңардан кайтуунун жолун үйрөткөн². Силердин кожоюңуңар – Аллах. Ал – Билүүчү, Даанышман.
3. Бир кезде пайгамбар аялдарынан кээ бирине сырын ачты (жана «эч кимге айтпа» деди) Ал эми (аялы) аны ашкерелеп жибергенде муну Аллах (пайгамбарына) билдирди. (Пайгамбар Аллах билдирген нерселерден) кээ бирин (сыр ачкан аялына) айтты, кээ бирин айтпады. Ага айтканда ал: «муну сизге ким билдирди?!» деди. Айткын: «Билүүчү, Кабардар (Аллах) билдирди!»³

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا نَحْنُ مِمَّا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ تَبَتُّغِي
مَرْصَاتِ أَرْوَاحِكَ وَاللَّهُ عَفْوٌ رَحِيمٌ ۝

قَدْ فَرَضَ اللَّهُ لَكُمْ فَحْلَهُ يُعْمِنُكُمْ وَاللَّهُ مَوْلَاكُمْ وَهُوَ
الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ۝

وَإِذْ أَسْرَأَ النَّبِيُّ إِلَى بَعْضِ أَرْوَاحِهِ حَدِيثًا فَلَمَّا
تَبَيَّنَتْ لَهُ وَأُظْهِرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ عَرَفَ بَعْضَهُمْ
وَأَعْرَضَ عَنْ بَعْضٍ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ بِهِ قَالَتْ مَنِ ابْنُكَ
هَذَا قَالَ تَبَيَّنَ فِي الْعَلِيمِ الْحَكِيمِ ۝

1 Бул сүрө Мединада түшкөн. Он эки аяттан турат. Сүрөнүн «Тахрим» (Өзүңө бир нерсени арам кылып алуу) деп аталышына төмөндөгү окуя себеп болгон: Күндөрдүн биринде пайгамбарыбыз саллаalloху алайхи ва саллам Зейнеп деген аялынын үйүнөн бал ичин чыгат жана Хафса менен Айшанын алдына кирет. Бул эки аялы Зейнепке катуу атаандаштык кылчу. Анан экөө сүйлөшүп алып, пайгамбарыбызга «Оозуңуз бир аз жыттанып калыптыр» дешет. Пайгамбарыбыз саллаalloху алайхи ва саллам аялдарынын көңүлү үчүн «Экинчи бал ичпеймин» деп ант берет. Бул аят ушул жоругу үчүн пайгамбарыбызга Аллахтын эскертүүсү.

2 Аллах Таала үйрөткөн анттан кайтуунун жолу он келсеңди тойдуруу же кийинтүү же болбосо бир кул азат кылуу. Эгер ага кулурети жетпесе, үч күн орозо тутуу.

3 Бул аяттагы сыр ачкан аял Хафса энебиз. Ал сырды Айша энебизге айтып койот. Демек, бул жерде экөө тең күноолүү: бири сырды ачуучу, экинчиси аны жактырып угуучу.

4. (О, пайгамбардын эки аялы!) эгер силер Аллахка тооба кылсаңар жүрөгүңөрдү (пайгамбар сүйгөн нерсени сүйүүгө, ага жакпаган нерсени жек көрүүгө) муютат. Ал эми, ага каршы чыксаңар, (билип алгыла) анын (ишенген) Кожосу – Аллах! Андан кийин анын жардамчылары Жебирейил, ыйманы таза момундар жана периштелер!
5. Эгер пайгамбар силердин талагыңарды берип жиберсе, Аллах ага силерден жакшыраак, мусулман, ыймандуу, моюн сунган, тооба кылуучу, ибадатчыл жана орозо кармоочу кыз-жубандарды алмаштырып бериши мүмкүн.
6. О, ыйман келтирген пенделер! Өзүңөрдү жана үй-бүлөңөрдү тозоктон коргоп калгыла! Анын отундары адамдардан жана таштардан, үстүндө болсо, Аллах буюрган ишке эч качан каршы чыкпаган, буюрулган нерсени дароо аткара турган орой жана күчтүү периштелер турат!
7. Эй, каапырлар! Бул (Кыямат) күнү кечирим сурабай эле койгула, өзүңөр жасаган кылмышка жараша жазаныңарды аласыңар!
8. О, ыйман келтиргендер! Аллахка чын жүрөктөн тооба кылгыла! Раббинер күнөөңөрдү өчүрүп, түбүнөн дарыялар агып турган бейиштерге киргизсе ажел эмес. Ал (Кыямат) күндө Аллах (эч качан) пайгамбар жана аны менен бирге болгондорду шерменде

إِنْ تَوْبَا إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا وَإِنْ تَظَاهَرَا عَلَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَاهُ وَجِبْرِيلُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمَلَائِكَةُ بَعْدَ ذَلِكَ ظَهِيرٌ ①

عَسَىٰ رَبُّهُ إِنْ طَلَّقَكُمَ أَنْ يَبْدَلَهُ زَوْجًا خَيْرًا فَيُنْكِحَ مُسْلِمًا فَمُؤْمِنٌ قَلِيلٌ لَّيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ شَيْئًا مِنْ ذَلِكَ وَآتَاكُمُ اللَّهُ

بِتَائِبَاتِ الَّذِينَ ءَامَنُوا قُلُوبُهُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَازًا وَقُدَّهَا النَّاسُ وَالْجِبَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاطٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ②

بِتَائِبَاتِ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَعْتَدُوا الْيَوْمَ إِنَّمَا تُجْرَوْنَ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ③

بِتَائِبَاتِ الَّذِينَ ءَامَنُوا قُلُوبُهُمْ إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يُكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يَوْمَ لَا يُجْزَى اللَّهُ الشَّيْءَ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا مَعَهُ نُورُهُمْ يَسْعَىٰ بَيْنَ

кылбайт! Алардын (Аллаһ берген) нурлары оң тарабында жана алдында (жарытып) агылганда алар (дуба кылып): «О, Раббибиз! Нурубузду кемитпегей элел! Күнөөлөрүбүздү кечиргей элел! Сен ар нерсеге кудуреттүүсүн!» дешет.

9. О, пайгамбар! Каапырлар менен мунафыктарга каршы жихад кыл жана чечкиндүү бол! Алардын бараар жери – тозок! Кандай жамап акыбет!
10. Аллаһ каапырлар(дын акыбети кандай бүтүшүн билгизүү) үчүн Нухтун аялы менен Луттун аялын мисал келтирди. Экөө тең Биздин салих пенделерибиздин (никесинин) астында болчу. Экөөсү(нүн аялы) аларга кыянат кылышты. Анан, эки пайгамбар тең Аллаһ тарабынан (азап болуп келген) нерседен эки аялды куткара албай калышты. Жана (эки аялдын бири сууга чөгүп, экинчисин жер жутуп өлгөндө, аларга) «киргендер менен бирге тозокко киргиле!» деп айтылды.
11. Аллаһ ыймандуулар үчүн Фираундун аялын (үлгү катары) мисал келтирди. Бир кезде ал (дуба кылып): «О, Раббим! Мага Өзүңдүн алдында – Бейиште бир үй тургузуп бер жана мени Фираун менен анын амалынан куткар! Мени заалым адамдардан сакта!» деди.
12. (Жана Аллаһ) Имрандын кызы Марямды дагы (мисал-үлгү кылды). Ал абийирин сактаган

أَيَّدِيهِمْ وَيَأْتِمَنِّيهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَنْتَ سَمِعْتَ
نُورَنَا وَأَنْتَ غَفِرْتَ لَنَا إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ﴿٥﴾

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ
وَأَعْلَظْ عَلَيْهِمْ وَمَا أَوْلَهُمْ جِهَتُهُمْ وَيَسْ
أَلْمِصِرُ ﴿٥﴾

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَأَتَ نُوحٍ
وَأَمْرَأَتَ لُوطٍ كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ مِنْ
عِبَادِنَا صَالِحَيْنِ فَخَانَتَاهُمَا فَلَمْ يُغْنِ
عَنَّهُمَا مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَقِيلَ ادْخُلَا النَّارَ
مَعَ الدَّاسِخِينَ ﴿٥﴾

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا
امْرَأَتَ فِرْعَوْنَ إِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لِي
عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَنَجِّنِي مِنْ فِرْعَوْنَ
وَعَمَلِهِ وَنَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٥﴾

وَمَرْيَمَ ابْنَتَ عِمْرَانَ الَّتِي أَحْصَتِ

кыз болчу. Кийин Биз ага
(Жебрейил периштени жиберип)
Өз Рухубуздан үйлөдүк.¹
Ал Раббисинин Сөзүн жана
Китебин тастыктады жана моюн
сунуучулардан болду.

فَرَجَّهَا فَتَفَحَّخْنَا فِيهِ مِنْ رُوحِنَا وَصَدَّقَتْ
بِكَلِمَاتِ رَبِّهَا وَكُتِبَ لَهُ وَكَانَتْ مِنَ
الْقَائِمِينَ ﴿٦٦﴾

¹ Жебрейил периште анын жакасынан үйлөгөндө, ошол дем аркылуу Аллах Тааланын «бол!» деген буйругу менен Ыйсага кош бойлуу болот. Маалым болгондой бул окуяда Ыйсаны Аллах Таалага бала кылып таңуулагыдай эч нерсе жок.

67 «Мүлк» сүрөсү¹

سُورَةُ الْمُلُوكِ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. (Бүткүл ааламдардын) мүлк(ү) Өз Колунда болгон Аллах Ыйык! Ал бардык нерсеге Кудуреттүү.
2. Ал силердин кимиңер эң мыкты (сооптуу) иш жасай алышыңарды сыноо үчүн өлүм менен өмүрдү жараткан. Жана Ал – Кудуреттүү, Кечиримдүү!
3. Ал жети асманды кабат-кабат жараткан. Сен Рахмандын жаратканында эч кандай кемчилдик таба албайсың. Эми дагы бир кара! Кемчилдик көрөөр бекенсин?!
4. Анан дагы кайра-кайра үңүл! Көз(үң) сага тунарган, чарчаган бойдон кайта берет!
5. Биз дүйнө асмаанын жылдыз-чырактар менен кооздоп, аларды шайтандар үчүн атылуучу таш кылдык. Жана Биз алар (шайтандар) үчүн (Акыретте) тозок азабын даярдап койдук.²
6. Жана Раббисине каапыр болгон адамдар үчүн тозок азабы бар! Ал эң жаман кайтуу!

تَبَارَكَ الَّذِي يَدُّهُ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾

الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ﴿٢﴾

الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا تَرَى فِيهَا خَلْقَ الرَّحْمَنِ مِنْ تَفْوُتٍ فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَى مِنْ فُطُورٍ ﴿٣﴾

فَارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ خَاسِئًا وَهُوَ حَسِيرٌ ﴿٤﴾

وَلَقَدْ رَئَيْنَا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِصَبِيحٍ وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّاطِطِينَ وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ ﴿٥﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَسَاءَ الْمَصِيرُ ﴿٦﴾

1 Бул сүрө Маккада түшүрүлгөн. 30 аяттан турат.

2 Табиин уламаларынан бири Катааданын күбөлүк беришинче жылдыздар үч максат: Асманга кооздук-зыйнат, адашкан жолоочуларга жол көрсөзгүч, шайтандарга таш бараң үчүн жаратылган.(Табарий) Демек жылдыздарга карап төлгө ачуу, эртеңки күндөн кабар берүү жана ал толголорго ишенүү - бул анык адашуу жана каапырчылык.

7. Качан алар анын (тозоктун) ичине ташталганда, коркунучтуу добушун угушат! Ал кайнап турган!
8. (Тозок өзүнө ташталган каапырлардан) каардангандан улам жарылып кеткидей болот! Ар качан ага бир жамаат (каапырлар) ташталганда, анын (периште) кароолчулары: «Эмне силерге (ушул тозок жөнүндө) кабар берген пайгамбар келбеди беле?»- деп сурайт.
9. Алар айтышат: “Ооба, ырас бизге эскертүүчү-пайгамбар келген. Бирок, биз аны жалганчыга чыгарып: «Аллаһ (силерге) эч нерсе түшүргөн эмес! Силер эң чоң адашуудагы адамсыңар!» дегенбиз”.
10. Жана айтышат: «Эгер биз (ошол пайгамбарды) угуп, акылыбызды иштеткенде (бүтүн) тозок «ээлери» болуп калбайт элек!».
11. Ошентип күнөөлөрүн мойнуна алышат. Тозокулар (Аллаһтын ырайымынан) алыс!
12. Кайыптагы Раббисинен корккон адамдарга (Аллаһ Таала тарабынан) кечирим жана чоң сыйлык (Бейиш) бар.
13. Жана (о, адамдар) силер сөзүңөрдү сыр тутасыңарбы же ашкере кыласыңарбы, Ал көкүрөктөрдү ээлеген нерселерди Билүүчү!
14. (Көкүрөктөгү сырларды) Жараткан билбей калат бекен?!

إِذَا الْفَوْأُ فِيهَا سَمِعُوا لَهَا شَهيقًا وَهينًا
تَفُورًا ۝

ثُمَّ كَذَّبَ بَعْضُهُم بِالْغَيْبِ كَذَّبَتْ آلُ فِرْعَوْنَ
سَاءَ لَهُمْ عَذَابُهُمْ الْوَيْلُ كَذَّبُوا ۝

قَالُوا إِنَّا فَتْنَاهُ فَادْعِ مَوْلَاهُ وَكَلَّمَ اللَّهُ
مُوسَى إِنَّ أَسْمَاءَ لَا فِي صُلْحٍ كَبِيرٍ ۝

وَقَالُوا لَوْلَا كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ
السَّعِيرِ ۝

فَاعْتَرَفُوا بِذَنبِهِمْ فَسُحْقًا لِأَصْحَابِ السَّعِيرِ ۝

إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ
وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ۝

وَأَسِرُّوا قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ
الْصُّدُورِ ۝

أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ۝

Ал Латийф¹ (жана бардыгынан)
Кабардар го!

15. Ал силер үчүн жерди моюн
сунуучу кылып койду. Эми, анын
чар тарабында жүрүп, (Аллаһтың)
ырыскыларынан жей бергиле!
Кайра тирилип баруу – анын Өзүнө
гана!²

16. (Эй, каапырлар) асмандагы
Зат³ силерди жерге жуткуруп
жиберүүсүнөн (тап-такыр)
тынчсыңарбы?! Капысынан ал
(жер) чайпалып кетсечи?!

17. Же болбосо, силер, асмандагы
(Аллаһ) үстүңөргө тап учурган
катуу шамал жиберилишинен
амансыңарбы!? Жакында (Менин)
эскертүү(м) кандай экенин билип
аласыңар!

18. Алардан мурунку (каапыр)
пенделер дагы (пайгамбарды)
жалганчыга чыгарышкан. Анан
(Менин) четке кагуу(м) кандай
болду?!⁴

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذُلُولًا فَامْشُوا فِي
مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِن رِّزْقِهِ ۚ وَإِلَيْهِ النُّشُورُ ﴿١٥﴾

أَمْ أَمِنْتُمْ مَّن فِي السَّمَاءِ أَن يَخْسِفَ بِكُمُ الْأَرْضَ
فِي يَوْمٍ تَمُورُ ﴿١٦﴾

أَمْ أَمِنْتُمْ مَّن فِي السَّمَاءِ أَن يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ
حَاصِبًا ۖ فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرِ ﴿١٧﴾

وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿١٨﴾

1 “Ал-Латийф” «Иште же мамиледе өтө жумшак», «Өтө терең илимдүү». Аллаһ Тааланын өтө назик, терең илими менен кыптан иштери жана мамилеси «лутф» деп аталат. Аллаһ Тааланын пенделерине кылган лутфу – жумшактыгы өтө чексиз, муру айтып бүтүрүү мүмкүн эмес.

2 Аллаһ Таала моюн сундуруп койгону себептүү Эне-Жер титиреп жарылып кетпей, биз анын койнунда каалаган багытыбызга басып, аман-эсен соода-сатыгыбызды, дыйканчылык-тиричилигибизди өткөрүп, Аллаһ Таала чачып койгон ырыскыларыбызды терип, жеп жүрөбүз. Капырлар эмне үчүн ушул ырайымдуулукка жооп иретинде Аллаһ Таалага шүгүр (ибадат) кылыппайт?! Же Анын Өзүнө кайтып барбайбыз деп ойлонобу?!

3 Улук пайгамбарыбыз “Ким жердестилерге ырайым кылса, ага асмандагы ырайым кылат” деген, (Сахиху Абу Дауд, Сахиху Термизий) Имам Табарий дагы өзүнүн тафсириинде “асмандагы – бул Аллаһ” деген.

4 Аллаһ Таала жеке Өзүнө ибадат кылууну четке каккан Луттун мушрик коомун жерге жуткуруп, үстүнөн таштуу шамал жиберип кыйраткан болчу.

19. Алар төбөсүндөгү канатын (бир) жайып (бир) жыйнап турган кушка карашпайбы?! Аны (ободо ырайымдуу) Рахман гана кармап турат! Ал - ар бир нерсени Көрүүчү!

20. (Эй, каапырлар! Ойлонгула:) Силерге Рахмандан башка жардам бере ала турган аскериңер (жардамчыңар) ким экен?! Каапырлар адашуунун гана ичинде!

21. Эгер (Аллаһ) Өз ырыскысын токтогун койсо, силерге ырыскы таап бере ала турган ким?! Жок! (каапырлар дагы эле) катаалдыгын, (исламды) жек көрүүсүн улантып жатышат!

22. Ким Туура Жол табуучураак? Жер карап бара жаткан кишиби же болбосо, Туура Жолдо (башын) түз (тутуп) бара жаткан кишиби?

23. Айткын: «Ал силерди жаратып, көз, кулак жана жүрөктөрдү берген. Өтө аз шүгүр кылуудасыңар!»

24. Айткын: «Ал силерди жер бетинде өндүрүп-өстүргөн. Жана (кайра тирилгенде) Өзүнө гана чогултуласыңар».

25. Жана алар: «Эгер чынчыл болсоңор бул (кайра тирилүү жөнүндө) убада (Кыямат) качан?» дешет.

26. Айткын: «(Ал жөнүндөгү) илим Аллаһтын гана алдында. А мен болгону, анык эскертүүчү-пайгамбармын»

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الظُّلُمِ قَوْمَهُمْ صَفَّيْتُ وَيَقْبَضُنَّ مَا يُمِيسُكُمْ هَٰذَا إِلَّا الرَّحْمَنُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ ﴿١٩﴾

أَمَّنْ هَٰذَا الَّذِي هُوَ جُنْدٌ لَّكُمْ يَخْسِرُكُمْ مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ إِنِ الْكَافِرُونَ إِلَّا فِي غُرُورٍ ﴿٢٠﴾

أَمَّنْ هَٰذَا الَّذِي يَرُفُّكُمْ إِنْ أَمْسَكَ زُرْقَهُ يَكُنِ لَّجُؤَافِي عَنَّا وَيُفْزِرُونَ ﴿٢١﴾

أَمَّنْ يَمِشُ مِمَّا عَالَىٰ وَجْهِهِ أَهْدَىٰ أَمَّنْ يَمِشُ سَوِيًّا عَالَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٢٢﴾

قُلْ هُوَ الَّذِي أَنشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿٢٣﴾

قُلْ هُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٤﴾

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٥﴾

قُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٢٦﴾

27. Качан гана аны (тозокту) жакындан корүшкөндө каапыр болгондордун жүздөрү карарып кетет жана аларга: «ушул силер («качан-качан» деп) шаштырган нерсеңер!»-деп айтылат.¹
28. Айткын: «(Ойлонуп) көрбөйсүңөрбү, эгер мени жана мени менен бирге болгон (ыймандуу) адамдарды Аллаһ (силер тилегендей) өлтүрчү болсо (бизге Акыреттик Бейиш даяр) же (узун өмүр берип) бизге ырайым кылса (Өзүнө сыйынып, шүгүр кылып жашай беребиз. Ал эми, силердин жаныңарды алчу болсо) анда силерди катуу азаптан ким сактап калат?!
29. Айткын: «Ал – Рахман (Ырайымдуу)! Биз Ага ыйман келтирдик жана тобокел кылдык. А, силер (эй, каапырлар), ким анык адашууда экенин жакында билип аласыңар!²
30. Айткын: «(Эй, каапырлар) ойлонуп көрбөйсүңөрбү, эгерде силердин суунар жер астына сиңип кетсе, анда силерге аккан сууну ким келтирип берет?

فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً سَيِّمَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا
وَقِيلَ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهٖ تَدْعُونَ ﴿٢٧﴾

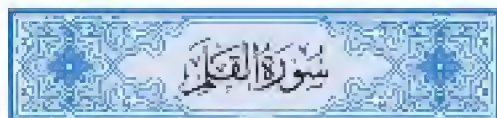
قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنِ أَهْلَكْنِي أَلَّهُ وَمَنْ مَعِيَ أَوْ رَحِمَنَا
فَمَنْ يُّجِيرُ الْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابِ إِلَهِمِ ﴿٢٨﴾

قُلْ هُوَ الرَّحْمَنُ أَمَّنَا بِهِ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا
فَمَسْتَعَاْمُونَ مَنْ هُوَ فِي صُلْبِ مُبِينٍ ﴿٢٩﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنِ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمِنْ يَّاتِيكُمْ
بِمَاءٍ مَّعِينٍ ﴿٣٠﴾

1 Мухаммад саллаллоху алайхи ва саллам ушул сөздөрдү Макка мушриктерине айтканда алар бул насааттарды укмак түгүл «Кайра тирилесинер дейсин. Койчу бул сөзүңдү. Эгер болчу болсо, тезирээк болтурбайсыңбы?» дешип шылдың кылышты.

2 Аллаһ Тааланын “жакында” дегени Кыямат кайым. Кыяматка чейин дагы бир нече он, балким бир нече жүз, балким бир нече миң, а балким бир нече миллион жыл бардыр. Бул моонот биз – инсандар үчүн ото алыс. Ал эми, Аллаһ үчүн арзыбаган убакыт.

68 «Калам» сүрөсү¹

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Нун.² (О, Мухаммад), калемге жана ал жазган нерселерге ант ичип (айтамын):
2. Сен Раббиндин нээматы (пайгамбарлык) себептүү акылынан адашкан киши эмессин.³
3. (Пайгамбарчылык түйшүгүн көтөргөнүн үчүн) сага түгөнгүс сыйлыктар бар!
4. Жана сен улук ахлактын үстүндөсүң.⁴
5. Жакында (Кыямат болуп, чындык ашкереленгенде) көрөсүң, алар да көрүп (билип) алышат –
6. Кимиңер азгырылган экениңерди.
7. Сенин Раббин, Өзүнүн жолунан ким адашып кеткенин жана ким

ت وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ ﴿١﴾

مَا أَنْتَ بِغَمٍّ رَبِّكَ لَمْ يَمَسَّ جُنُودُ ﴿٢﴾

وَأَنَّكَ لَآتٍ لَّاخِرَ أَعْرَافٍ مَّشْهُودُ ﴿٣﴾

وَأَنَّكَ لَعَلَى خَلْقٍ عَظِيمٍ ﴿٤﴾

فَسَتُبْصِرُ وَيُبْصِرُونَ ﴿٥﴾

بِأَيِّكُمْ الْمَقْتُولُ ﴿٦﴾

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ

1 “Калам” (Калем) деп аталган бул сүрө Маккада түшкөн. 53 аяттан турат. Бул сүрөнүн дагы бир аталышы “Нун”.

2 “Нун” адаттагыдай эле, мааниден үзүлгөн тамгалардын бири. Белгилүү болгондой, бул тамгалардын маанисин, түшүндүрмөсүн Аллаһ Тааланын бир Өзү гана билет.

3 Пайгамбарыбызга Ислам дини вахий аркылуу бериле баштаганда элдерге алар сыйынып жаткан ар түрдүү кудайлардын жалгандыгын айткан. Ошондо алар: «Буга эмне болгон? Ата-бабаларыбыздын динин чанып?! Бул соо эмес го! Мүмкүн муну жиндер азгырып жатса керек!» дешкен. Аллаһ Таала жогорку аяттарда илим-билим жана улук Кураан аяттары жазыла турган калем жана ал жазган аяттардын урматына ант ичип, Өзүнүн пайгамбарын мушриктер айыптаган сөздөрдөн коргоодо.

4 Пайгамбарыбыз салтоплоху алайы ва салламдын адеп-ахлагы жөнүндө сурагандарга Айна энебиз: «Анын ахлагы – Кураан» деп жооп берген болчу. Мунун мааниси ал ар дайым Кураан көргөзгөн адептер менен «сугарылып» турган.

Туура Жол тапканын эң жакшы билет. ¹	أَتَعْلَمُ بِالْمُنْتَهِرِينَ ﴿١﴾
8. (Динди) жалган дегендерге моюн сунба!	فَلَا تُطِيعُ الشَّكَّادِينَ ﴿٢﴾
9. Сен алар менен макул болсоң, алар да сени менен келишип алууну каалашат.	وَدُّوا أَنْ تُدْهِنَ فَيُذْهِبُوا ﴿٣﴾
10. Сен моюн суна бербегин: көрүнгөн эле кадырсыз анткорго,	وَلَا تُطِيعُ كُلَّ حَلَّافٍ مِثْلِهِ ﴿٤﴾
11. (Адамдардын арасын бузуу үчүн) ушак таратып жүрүүчү шылдыңчыларга,	هَمَّا زِمَنًا بِسَمِيرٍ ﴿٥﴾
12. Чектен чыккан, күнөөкөр, жакшылыкка бут тосуучуларга,	مَتَاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ أَيْمٍ ﴿٦﴾
13. Орой жана андан соң..., атасынын дайыны жок (тексиз) адамдарга! ²	عَلَى بَعْدِ ذَلِكَ رَنِيمٍ ﴿٧﴾
14. Ал бай жана перзенти көп болгондуктан,	أَنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَنَدِيرٍ ﴿٨﴾
15. ага биздин аяттарыбыз окулганда: «(бул) байыркылардын жөө-жомоктору го»-деди.	إِذَا تُتْلَى عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٩﴾
16. Биз жакында (Кыяматта) аны тумшугунан тамгалап койобуз! ³	سَنَنْسِفُهُ عَلَى الْحُطُومِ ﴿١٠﴾

1 Мухаммад саллаллоху алайхи ва саллам «Аллаһтан банка бардык кудайлар жалган. Силердин ата-бабаңар адашкан пенделер болчу» дегенде, жалган «кудайлардын» пенделери ага келип: «Кел, эй, Мухаммад сүйлөшүп алалы, сен биздин кудайларга тил тийгизбе, ата-бабаларыбызды адашкан деп айыптаба. Ошондо биз дагы сенин диниңе каршылык кылбайбыз»-дешет. Кийинки аяттарда Аллаһ Өз пайгамбарына аларга кандай жооп бериш керектигин үйрөткөн.

2 Кураан чындыктарын айттырбай коюу үчүн ислам окуялары менен келишип алууга умтулган касамкор, атасынын дайыны жок, зынаадан төрөлгөндөр ар бир заманда табылат. Пайгамбарыбыздын заманында ошондой адамдардын бири Валид ибн Мугира деген ашынган кааныр эле. Валид чиринген бай жана бала-чакасы көп болгон. Ал мезгилдерде кимдин перзенти көп болсо, ал ошого менен да текеберленчү.

3 Аллаһ Таала исламдын ашынган душмандарын акыретте катуу азапка салганда, азаптын кара белгиси адегенде эле алардын жүздөрүнөн билинет.

17. Биз аларды бак-бостон ээлерин сынаганыбыз сыяктуу сынадык.¹ Бир кезде (бак ээлери) бакты(н түшүмүн) таңга маал (эч ким тура элек мезгилде) жыйнап алууга ант ичишти.
18. Алар (ниеттеринде “Аллаһ кааласа” деген сөздү) эсепке алышпады.
19. Анан алар уктап жатканда бактын үстүндө Сенин Раббин тарабынан (жиберилген) бир айлануучу (от) айланып турду (дагы...)
20. (Күйдүрүп, чычаласын чыгарганда) караңгы түн сыяктуу болуп калды.
21. Анан таң азанда бири-бирин чакырышты:
22. «Эгерде (түшүмүңөрдү) жыйнай турган болсоңор эртерээк барбайсыңарбы»
23. (Бардыгы үйүнөн чыгып) жолго түшүштү шыбырашып:
24. «Бүгүн силердин үстүңөргө – бактын ичине бир дагы кедей кирип калбасын».
25. Алар эч кимге билдирбей (ушундай катаал, мээримсиз абалда кембагалдарды түшүмдөн) куржалак калтырууга

إِنَّا بَلَوْنَاهُمْ كَمَا بَلَوْنَا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ إِذَا أَقْسَمُوا بِقُرْمِهَا
مُضْجِعِينَ ﴿١٧﴾

وَلَا يَسْتَشِيرُونَ ﴿١٨﴾

فَطَافَ عَلَيْهَا طَائِفٌ مِنْ رَبِّكَ وَهُمْ نَائِمُونَ ﴿١٩﴾

فَأَصْبَحَتْ كَالصَّبِيِّ ﴿٢٠﴾

فَنَادَا مُضْجِعِينَ ﴿٢١﴾

أَنْ أَغْدُوا عَلَيَّ حَرْثَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٢﴾

فَانْطَفَرُوا وَهُمْ يَخْفَتُونَ ﴿٢٣﴾

أَنْ لَا يَدْخُلَهَا الْيَوْمَ عَلَيْكُمْ مَسْكِينٌ ﴿٢٤﴾

وَعَدُوا عَلَيَّ حَرْثَ قَدِيرٍ ﴿٢٥﴾

1 Макка мушриктерине Аллаһ Таала өтө көп мөөнөт берип, дүйнөлүк нээматтардан кем кылбай, бирок ошол эле учурда кана, качан ыйман келтиришет экен деп сынап турду. Бирок алар ыйманга кирүүнүн ордуна каапырчылыкта текеберленип кетишти жана өздөрүнүн акыреттерин күйдүрүп алышты. Эмки аяттарда Аллаһ Таала алардын бул жоругун, бак-дарактарынын түшүмүнөн ихсан (садака) кылууга кызганган, мунун натыйжасында Аллаһ алардын бактарына асмадан өрт жиберип, не бактан жок, не акыреттик сооптон жок куржалак олтуруп калган кишилерге окшотот.

кудуреттүүбүз деп, эрте таңда бара жатышты.

26. Анан..., (кара чычала болуп калган) бакты көрүп: «Биз адашып (башка бакка келип) калыптырбыз»-депти.

فَلَمَّا رَأَوْهَا قَالُوا إِنَّا لَضَالُونَ ﴿٢٦﴾

27. “Жок! Биз (бактан) куржалак калыптырбыз!

بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ﴿٢٧﴾

28. (Ошондо) алардан адилеттүүрөөк бирөөсү: «Мен силерге «Аллахты даңазалагыла» (“Аллаh кааласа” деп айткыла) дебедим беле?»-деди.

قَالَ أَوْسَطُهُمْ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ لَوْلَا تُسَبِّحُونَ ﴿٢٨﴾

29. (Дагы) айтышты: «Раббибиз (кемчилдиктүү сыпаттардан) Аруу-Таза! Биз (өзүбүзгө) зулум кылуучулардан болуп калдык!»

قَالُوا تُسَبِّحُونَ رَبَّنَا إِنَّا كَاظِمِينَ ﴿٢٩﴾

30. Анан бири-бирине карап, бири-бирин айыптай баштады.

فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَلَوْمُونَ ﴿٣٠﴾

31. Жана (мындай) депти: «Шорубуз курусун! Биз (чындап) чектен чыгып кетиптирбиз!

قَالُوا أَتُحِبُّونَنَا كَاظِمِينَ ﴿٣١﴾

32. Раббибиз анын ордуна андан жакшыраагын бергей эле! Биз Раббибизге умтулуучубузго!»

عَسَى رَبُّنَا أَنْ يُبَدِّلَنَا خَيْرَ لِمَّا أَفْتَيْنَا إِنَّا إِلَى رَبِّنَا رَاغِبُونَ ﴿٣٢﴾

33. (Азгырылган адамдарга сыноо дүйнөдөгү) азап ушундай! Ал эми, Акырет азабы (мындан) чоңураак, эгер билишсе!

كَذَلِكَ الْعَذَابُ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾

34. Албетте, такыба кишилер үчүн Раббисинин алдында эң мыкты бейиштер бар.

إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٍ النَّعِيمِ ﴿٣٤﴾

35. (Эй, Макка мушриктери!) эмне, биз мусулмандарды

أَفَنَجْعَلُ الْمُسْلِمِينَ كَالْمُجْرِمِينَ ﴿٣٥﴾

- (силерге окшогон) күнөөкөрлөр сыяктуу кылат бекенбиз?!¹
36. Силерге эмне болгон?! Кандай өкүм чыгарып жатасыңар?!
مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿٣٦﴾
37. Же силердин алдыңарда аны сабак кылып окуган (Ыйык) Китеп бар беле?!
أَمْ لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ ﴿٣٧﴾
38. (Же) Ал (китептин ичинде) силер үчүн өзүңөр каалаган нерсе (бар бекен)?!
إِنْ لَكُمْ فِرْيَةٌ مَا فَخَّرَكُمُوهَا ﴿٣٨﴾
39. Же болбосо, силер үчүн Биздин мойнубузда Кыямат күнүнө чейин жете турган «Силер каалаган (бардык) нерсе(лер) силер үчүн мүмкүн» деген ант-убада бар бекен?!
أَمْ لَكُمْ آيَاتُنَا عَلَيْهِمْ بِبَلَاغَةٍ إِلَى يَوْمِ الْفَيْتَمَةِ أَنْ لَكُمْ لِمَا تَحْكُمُونَ ﴿٣٩﴾
40. (О, Мухаммад), алардан сурачы, кимиси буга кешил боло алат?!
سَلِّمْهُمْ أَنْهُمْ بِذَلِكَ زَعِيمٌ ﴿٤٠﴾
41. Же алардын (каалоо тилектерин орундатып бере турган Аллаһтан башка) кудайлары барбы?! Эгер чынгчыл болушса, (ошол) кудайларын алып келишсин!
أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ فَلْيَأْتُوا بِهَمَّتِهِمْ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ ﴿٤١﴾
42. (Кыямат) күнү Балтыр ачылып, (бардык элдер) сажда кылууга чакырылганда, алар (мушриктер сажда кылууга) жарабай калышат.²
يَوْمَ يَكْشَفُ عَنْ سَاقٍ وَيُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٤٢﴾

1 Аллаһка моюн сунган адамдар менен каапырлардын акыбети эч качан окшош болбойт.

2 Бул аят Кыяматтагы оор абал жөнүндө кабар берет. Абу Саид Худрий разияллоху анху мындай хадис риваят кылган:

يوم القيامة يشهد الأمر ويصحب امره، وراي الله تعالى لفصل القضاء بين الخلائق، فيكشف عن ساقه الكريمة التي لا يشبهها شيء، قال صلى الله عليه وسلم: "يكشف ربنا عن ساقه، ليسجد له كل مؤمن ومؤمنة، ويبقى من كان يسجد في الدنيا رياء وسعفاً، فيذهب ليسجد، ليعود ظهره طيقاً واحداً" رواه البخاري: 4919

"Мен Расулуддаһ саллаллоху алайхи ва салламдын мындай дегенин уктым: "(Кыяматтагы оор күндө) Раббибиз калк-калайыкка өкүм кылуу үчүн келет жана Өзүнүн (эч нерсеге окшобогон) Балтырын ачат. Анан Ага ар бир ыймандуу эркек-аял саждага жыгылат. Ошондо бул дүйнөдө эл көрсүнгө гана ийилип жүргөндөр (жана тап-такыр сажда кылбагандар) дагы сажда кылуу үчүн барышат. Бирок, алардын өмүрткалары катып (саждага жарабай) калат." (Бухарий: 4919-хадис. Муслим: 183-хадис)

43. Көздөрү жерге кадалып, аларды кордук орогон абалда (турушат) Алар (дүйнө жашоосунда) сак-саламат болуп (сажда кылууга жарап) турганда саждага чакырылышкан эле.
44. (О, Мухаммад!) Сен бул Сөздү (Кураанды) жалган дегендерди Мага кой! Биз аларды билбеген тарабынан эч билгизбей азапка салабыз! ¹
45. Мен аларга мөөнөт беремин. Менин амалкерлигим бекем!
46. Же болбосо (о, Мухаммад) сен алардан (өзүңдүн дааватың үчүн) акы сурап, алар болсо төлөөдөн кыйналып жатышабы?
47. Же алардын алдында кайып (ааламындагы Тагдыр Китеби) барбы (жана) алар (ошондон окугандарын) жазышабы?²
48. Эми (о, Мухаммад) сен Раббиндин өкүмүнө сабыр кыл! Балыктын «ээси» (Июнус пайгамбар) сыяктуу (элиңе сабырсыз) болбо! Бир кезде ал (балыктын ичине) жутулган бойдон (кап-караңгы курсакта

خَاشِعَةً أَبْصَرُوا ظُلُومَهُمْ ذَٰلِكَ وَقَدْ كَانُوا يَعْتَدُونَ
إِلَى السُّجُودِ وَأَمْ سَكَبُونَ

قَدَرِي وَمَنْ يُكَذِّبْ بِهَٰذَا الْحَبِيثِ
سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ

وَأَعْلَىٰ لَهُمْ إِنْ كَذَّبَ مِنِّي

أَوْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَّعْرُومٍ مُّثْقَلُونَ

أَفَرَأَيْتَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُمُونَ

فَأَصْبَحَ يُحَكِّرُكَ وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ
الْخُوفِ إِذْ نَادَىٰ وَهُوَ مَكْظُومٌ

1 Бул аятта Аллаһ Макка мушриктерин, кааныр болоор замат азапка салбай, акырындык менен, мөөнөт берип, бир аз - бир аздан нээмаг жана өмүр берип, даражама - даража алып барып, качан алар эч нерсени капарына илбей, "Аллаһ бизге кайра нээмат берил жатат го. Демек, бир нерсебиз Аллаһка жаккан окшойт" деп бейкапар болуп калгандан кийин гана азап жиберүү жөнүндө айтып жатат.

2 Эгер Мухаммад саллаллоху алайхи ва саллам дин үйрөткөнү үчүн алардан акы сурабаса же алар кайыптагы тагдыр китеби – Лавхул Махфузду окуп, андагы келечек кабарларды жазып жүрбөгөн болсо, тагыраак айтканда, өздөрүнүн тозокко түшпөөсү жөнүндө кайыптан кабар алышпаган болсо, эмне үчүн акыйкатка ушул даражада назарсыз болушат?! Эмне үчүн динге душман болуп пайгамбарга руханий-денелик зыяндарды жеткиришет?!

отуруп) Раббисине дуба кылган болчу.¹

49. Эгерде ага Раббисинин нээматы (жакшылыгы) жетпегенде, жек көрүлгөн абалда жайдак жерге (кароосуз) таптап коюлмак.²

50. Анан Раббиси аны (кайрадан пайгамбарчылык үчүн) тандап, салих (жакшы) инсандардан кылды.

51. (О, Мухаммад) каапыр болгон адамдар зикирди (Кураанды) уккан мезгилде (ичи өрттөнүп) сени көздөрү менен оодара сала жаздашат жана: «Ал жинди!»- дешет.

52. Ал (Кураан) бүт ааламдар үчүн (эң даанышман) насаат-эскермеден башка нерсе эмес!

لَوْلَا أَنْ تَدَارَكُهُ نِعْمَةٌ مِنْ رَبِّهِ لَنُبِذَ بِالْعَرَاءِ
وَهُوَ مَذْمُومٌ ﴿٤٩﴾

فَأَجَبْنَاهُ رَبُّهُ فَجَعَلَهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٥٠﴾

وَإِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصَرِهِمْ
لَوْ لَا سَمْعُكَ الَّذِي يَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ ﴿٥١﴾

وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٥٢﴾

1 Юнус пайгамбардын толугураак баяны менен таанышуу үчүн "Анбия", "Саффат" жана "Юнус" сүрөлөрүнө кайрылыңыз.

2 Бирок, андай болбоду. Аллаһ анын дубасын утуп, кечирип, ырайым кылганы себептүү, балык аны жайдак, ысык, жалаң жерге оозунан чыгарып таптаар замат ал жерге анкабак дарагын өстүрүп, анын алсызданган денесин илахый колоко менен ырахаттандырды.

69 «Ал-Хаакка» сүрөсү¹

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Ал – Хаакка!
2. «Ал – Хаакка» дегени эмне?!
3. (О, Мухаммад!) «Ал – Хаакка» эмне экенин сен кайдан билмек энең?²
4. «Самуд» менен «Аад» (коому) Кыяматты жалганга чыгарышкан эле.³
5. Анан... Самуд (эли жүрөк жарган) ач айкырык менен кыйратылды.
6. Ал эми, Аад болсо, кутурган бороон шамал менен өлтүрүлдү.
7. (Аллаһ) ал шамалды алардын үстүнө жети түн, сегиз күн токтоосуз «кызмат кылдырып» койду. Анан сен (оо, көрүүчү) ал жердеги адамдарды оонап, айкалышып жаткан курма дарагынын денелери сыяктуу кароосуз өлүп жаткандарын көрөсүң!

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ

مَا الْحَاكَّةُ

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحَاكَّةُ

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهِمْ إِذِ انبَعَثَرُوا مِنْ مِثْرَافِهِمْ

فَأَمَّا ثَمُودُ فَاتَّبَعُوا أَمْرَ غَاوِيهِمْ

وَأَمَّا عَادُ فَاتَّبَعُوا أَمْرَ هَارُوتَ وَكَافُوتَ إِذْ مَكَرُوا

سَحَابًا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَفَيْسَ أَبَاهُمْ حُثُوتًا فَفَزِعُوا

النَّوْمَ فِيهَا فَاخْرَجْنَاهُمْ مِنْ خَلْقِهِمْ فَذَرَوْنَ

1 Элүү эки аяттан турган бул сүрө Маккада түшүрүлгөн. "Ал-Хаакканын" мааниси "Чындап болуучу".

2 «Аль-Хаакка» Кыяматтын бир нече атактуу ысымдарынын бири. Кыямат кайымдын мындап башка да «Аль-Карийа» (Катуу согуучу), «Аль-Ваакка» (Окуя), «Ат-Тоомма» (Чоң апаат), «Ас-Соохха» (Катуу добуш), Ас-Сааба» (Саат) ж.б.у.с. аталыштары дагы бар.

3 "Самуд" – бул Хижа деген жерде (Азыркы Саудияга караштуу аймак) жашаган илгерки бир уруунун аты. Аллах Таала аларга Салих пайгамбарды жиберип, Аллахка, кыяматка ишенүүгө жана Өзүнүн пайгамбары көргөзгөндөй жашоого буюрган. Ал эми, "Аад" болсо Хазрамаут деген жерде жашаган илгерки уруунун аты. Аллах Таала аларга Худ пайгамбарды жиберген.

8. Эми, карачы (алардан бирөө-жарымынын) өлбөй калганын көрөөр бекенсиң?!
9. Анан Фираун, андан мурунку (каапыр) адамдар жана көптөрүлгөн шаар (элдери – Лут коому) каапырчылык (иштерди) жасапшып,
10. Раббисинин пайгамбарына каршы чыгышты эле, (Рабби) аларды өтө катуу азап менен кыйратты!
11. (Нух доорундагы топон) суу ташкан убакытта, Биз (каапырларды кыйратып) силерди кемеде көтөрүп койгон элек.
12. Аны (кемени) силерге үлгү-сабак кылуу үчүн жана акылдуу адамдар (сабак катары) билип жүрүү үчүн.
13. Эми, качан «Сур» (деп аталган чоор) бир ирет тартылганда,¹
14. жер менен тоолор көтөрүлүп, бир ирет кагыштырылып (тоолор уладай урап, жер менен тегиз болуп калганда,)
15. Дал ошол күндө Вааксыя (Кыямат) болот.
16. Жана ал күндө үлшүлдөк (алсыз) болуп калган асман жарылганда,
17. жана асмандын ар тарабында периштелер (Аллахтын кызматына даяр туруп), алардын үстүндө сегиз

فَمَا تَرَىٰ لَهُمْ مِنْ بَاقِيَةٍ ۝

وَجَاءَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكَاتُ بِالْحَاطِقَةِ ۝

فَعَصَوْا رُسُلَ رَبِّهِمْ فَاَنزَلْنَاهُمْ اَنْهَارًا مَّاءٍ رَّابِيَةٍ ۝

اِنَّا نَالِقَاطُهَا الْمَاءَ حَمَلِكُمْ فِي الْحَايَةِ ۝

لِيَجْعَلَهَا لَكُمْ تَذْكِرَةً وَتَعِيَهَا اُذُنٌ عَصِيَّةٌ ۝

فَاِذَا يُنْفَخُ فِي الصُّورِ نَفْخَةٌ وَاحِدَةٌ ۝

وَحُمِلَتِ الْاَرْضُ وَالْجِبَالُ فَدُكَّتَا دَكَّةً وَاحِدَةً ۝

فَيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ۝

وَانشَقَّتِ السَّمَاءُ فَهِيَ سُجُودٌ مُّسَبِّحَةٌ ۝

وَالصَّلٰوةُ عَلَىٰ اَرْجَائِهَا وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ

يَوْمَئِذٍ مُّسَبِّحَةٌ ۝

1 Кыямат кайым башталганынын бир белгиси Ибрафил периштенин “Сур” деген кернейди тартуусу. Ошол замат топуракта чирип жаткан денелер жамгырдан кийин жайнап чыккан өсүмдүктөр сыяктуу өлүп чыга баштайт. Кийин аларга рухтары учуп келип, биригет.

- (күч-кубаттуу периште) Раббиндин Аршын көтөргөндө,¹
18. дал ошол күндө силер (Раббинерге) жолуктуруласыңар. Силердин эч бир сыр(ыңар) жашыруун калбайт.²
19. Кимге китеби оң тарабынан берилсе, ал (сүйүнгөн бойдон мындай) дейт: «Эй! Мына, менин китебимди окуп көргүлө!»
20. Мен бул эсеп-китебиме жолугууга анык ишенген болчумун!»
21. Анан ал өзү ыраазы болгон жашоодо –
22. – эң жогорку Бейиште болот.
23. Анын момолөрү (отурган жерден кол сунсаң эле жеткидей аралыкта) ийилип турат.
24. (Анан аларга айтылат) «Өткөн (дүйнө жашоосунда) жасаган (сооптуу) иштер себептүү жегиле, ичкиле – аш болсун!»
25. Ал эми, (амал) китеби сол тарабынан берилген (бактысыз адамдар кайгырып мындай) дешет: «Атаганат! Менин китебим берилбей эле койсо экен
- يَوْمَ يَدْعُرْضُونَنَا لَا تَخَفْ مِنْكَ خَافِيَةٌ ﴿١٨﴾
- وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ يَسْمِعُهُ قَوْلَ حَقِّهِمْ أَفْرَأَىٰ ﴿١٩﴾
- كَيْفَ يَكْتُمُهُ ﴿٢٠﴾
- إِنِّي ظَنَنْتُ أَنِّي مُلْكٌ حَسْبِيَّةٌ ﴿٢١﴾
- فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ﴿٢٢﴾
- فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ﴿٢٣﴾
- فَقُوفُوا وَادْبِئِرُوا ﴿٢٤﴾
- كُلُوا وَامْرُؤُوا هَيْثُمَا أَسْلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ الْخَالِيَةِ ﴿٢٥﴾
- وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ يَسْمَعُهُ قَوْلَ جَنَّتِي لَمْ أُوْتِ كِتَابَهُ ﴿٢٦﴾

1 Аллаһ Тааланын “Арш” деп аталган Улук Тактысын көтөрүү вазыйпасы жүктөлгөн периштелердин күчү жана келбет-көлөмү жөнүндө Абу Дауддун “Сунан” китебинде келген бир хадисте пайгамбарыбыз саллаллоху алайхи ва саллам мындай дегени баяндалат: “...Аршты көтөргөн периштелерден биринин кулагынын жумшагынан желкесине чейин жети жүз жылдык жол” (Ибн Касир).

2 Анан Аллаһ Таала жеке Өзү сот-сурагын жүргүзө баштайт. Элдерге бул дүйнөдөгү жасаган иштеринин тизмеси – амал баракчалары (китептери) таратылат. Ал китептерди ар бир адам баласынын эки желкесинде олтурган эки периште бардык жашыруун иштерине чейин жазып алышкан болчу. Ошондо жакшылардын китептери оң тарабынан, жамаңдардын китеби сол тарабынан берилет.

26. жана эсебим кандай экенин билбей эле калсам экен...,	وَلَا أَدْرِي مَا حِسَابِي ۝
27. Кана эми, ал (менин өлүмүм) чечүүчү болсо! (кайра тирилүү деген болбосо!)	يَلْبِسْهَا كَانَتْ الْقَائِمِي ۝
28. Мал-дүйнөм мага пайда бербей калды!	مَا أَغْنَىٰ عَنِّي مَالِي ۝
29. Менин күч-кубатым (салтанат-бийлигим) жок болуп кетти!» ¹	هَكَذَا عَنِّي سُلْطَانِي ۝
30. (О, периштелер!) Аны кармап, кишендегиле!	خُذُوهُ فَغُلُّوهُ ۝
31. Кийин тозокко таштагыла!	ثُمَّ الْجَحِيمَ صَلُّوهُ ۝
32. Андан соң узундугу жетимиш чыканак келген чынжырга өткөргүлө!» ²	ثُمَّ فِي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوهُ ۝
33. (Себеби), Ал Улук Аллахка ыйман келтирбеди	إِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ ۝
34. жана бей-бечараларды тамактандырууга (эч кимди) кызыктырбады.	وَلَا يَحْضُرُ عَلَىٰ طَعَامِ الْيَاسِكِينَ ۝
35. Ал (азаптуу) күндө ал жерде ага (эч бир) дос-жардамчы болбойт.	فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هَاهُنَا حَمِيرٌ ۝
36. Тамак-аш да болбойт. Бир гана «гислийн» (деген «тамак») ³ болот.	وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِن غَشِيٍّ ۝
37. Аны күнөөлүү адамдар гана жейт.	لَا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْخَاطِلُونَ ۝

1 Мына ушинтип мун-арманын айтып бүтүп-бүтөлөктө эле, анын үстүнөн Аллах Тааланын каардуу бирок, адилет өкүмү жарыяланат.

2 Аяттын арабча текстинде «услукууху» деп келген сөздү кээ бир котормочулар «байлагыла», «таңгыла» деп которушат. Бирок, мунун сөздүктөгү мааниси «жүргүзүү», «өткөрүү». Демек, күнөөкөр, тозоку пенде узундугу жетимиш чыканак болгон чынжырга, шыкка өткөрүлгөн шишкебек сыяктуу өткөрүлөт. Узун чынжыр кылмышкердин арка жагынан киргизилип, оозунан чыгарылат. Мындай азаптан Аллахтын Өзү сактасын! (Саадий).

3 «Гислийн» - бул тозокто күйгөн кылмышкерлердин денесинен агып чыккан ириңден даярдалган «тамак». Ал өтө кайнак, эч ачуу жана адам чыдагыс сасык болот.

38. Мен силер көргөн нерселер менен ант ичип...

فَلَا أَقْسِرُ بِمَا تَبْصُرُونَ ﴿٣٨﴾

39. Жана көрө албаган (бардык) нерселер менен ант ичип (айтамын):

وَمَا لَا تَبْصُرُونَ ﴿٣٩﴾

40. «Ал (Кураан) Улук пайгамбардын (Аллаһ үйрөткөн) Сөзү!

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ﴿٤٠﴾

41. Ал акындын сөзү эмес! Өтө аз ыйман келтирип жатасыңар!

وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِيلًا مَّا تُوَسَّوْنَ ﴿٤١﴾

42. Ал көзү ачыктын да сөзү эмес!¹ (Аллаһты) өтө аз эскерип жатасыңар!

وَلَا يَقُولُ كَاهِنٌ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ﴿٤٢﴾

43. Ал ааламдардын Раббиси тарабынан түшүрүлгөн!

نَزِيلٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٣﴾

44. Эгер ал (Мухаммад) (Кураандагы) кээ бир сөздөрдү (ойлоп чыгарган жана «ушул – Аллаһтын сөзү» деп, аны) Бизге оодарган болсо,

وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضُ الْأَقَاوِيلِ ﴿٤٤﴾

45. Биз аны күч менен кармап, өч алмакпыз.

لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ ﴿٤٥﴾

46. Кийин жүрөк тамырын үзүп жибермекпиз!

ثُمَّ لَنَقْطَعَنَّ مِنْهُ أَلْوِينَ ﴿٤٦﴾

47. Анан силердин араңардан эч ким аны (Бизден) куткарып кала алмак эмес!

فَمَا يَنْكُرُونَ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَكِيمِينَ ﴿٤٧﴾

48. Ал (Кураан) такыбаа кишилер үчүн эскерме-сабак.

وَأِنَّهُ لَذِكْرٌ لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٤٨﴾

49. Силердин араңарда (Кураанды) «жалган» дегендер бар экенин Биз эң жакшы билебиз!

وَأَنَّا لَنَعْلَمُ أَنَّ مِنْكُم مُّكَذِّبِينَ ﴿٤٩﴾

50. Ал каапырларга кайгы!²

وَأِنَّهُ لَحَسْرَةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٥٠﴾

1 Кээ бир каапырлар “Мухаммад жиндер менен байланыш түзгөн бакшы. Ага кабарларды жиндер жеткирип турат” дешкен. Бул аят ошолорго жооп.

2 Кураандын каапырларга кайгы бөлүшүнүн себеби, акыретте алар «Эх! ушул Кураанга ээрчигенибизде азапка жолукпайт болчубуз!» деп кайгы тартышат. (Саадий).

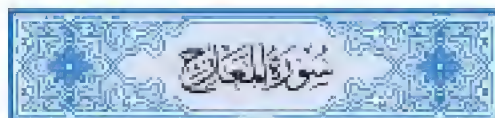
51. Ал – анык Чындык!

وَالَّذِي أَحَقُّ الْقِيَمِ ۝

52. Эми, Улук Раббиндин ысымына
(ар дайым) тасбих айта жүр!¹

فَسَبِّحْ بِأَسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ۝

1 Аллаһ Таала бизге Өзүн – Өзү тааныткан. Демек, биз аны Өзү тааныткандай жогорку жана кемчилдиксиз сыпаттар менен гана таанып, сыпатташыбыз керек. Пенденин “Субханаллаһ!” деп дуба кылып жүрүүсү “тасбих” деп аталат. “Субханаллаһтын” мааниси “Мен Аллаһты ар кандай Өзүнө ылайык эмес сыпаттардан аруулаймын жана Өзү үйрөткөн. Өзүнө ылайык болгон бийик, ыйык жана кемчилдиксиз сыпаттар менен сыпаттаймын” дегенди билдирет.

70 «Маъариж» сүрөсү¹

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. (Мушриктерден) бир суроочу²
собол кылды түшүүчү азап
жөнүндө –
2. – каапырлардын башына. (Азап
сөзсүз келет. Ошондо) аны
кайтаруучу (күч) болбой калат!
3. (Ал азап) Маъариж –
тепкичтердин³ ээси Аллах
тарабынан (келет)
4. Периштелер менен Рух Ага (Аллах
Таалага) олчөмү элүү миң жылга
тең болгон күндө көтөрүлүп
барышат.⁴
5. (О, Мухаммад!) Сен
(мушриктердин «жалган» деген
сөзүнө жана зыяндуу иштерине) эң
сонун сабыр кыл!
6. Алар аны (кайра тирилүүнү
акылдардан) алыс деп ойлошот.
7. Биз болсо, жакын (анык) деп
билебиз.
8. Ал күндө асман эритилген жез
сыяктуу,

سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ ۝

لِلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ ۝

مِنَ اللَّهِ ذِي الْمَعَارِجِ ۝

تَنْفِخُ الْمَلَائِكَةُ وَأَرْسِلُ فِي يَوْمِ كَانَ
مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ ۝

فَأَصْبَحَ صُورًا جَمِيلًا ۝

إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا ۝

وَنَرَاهُ قَرِيبًا ۝

يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْهَيْلِ ۝

1 Бул сүрө Маккада түшкөн. 44 аяттан турат. “Маъариж” сөзү “шатылар” же “тепкичтер” деп которулат.

2 Бул каапыр Назр бин Хаарис деген киши эле. Ал пайгамбарыбызды шылдыңдап: “Бизге азап качан келет?” деп сурады жана «Эй Аллах! Эгер ушул Кураанды Мухаммадга Өзүң түшүргөнүң чын болсо, биздин үстүбүзгө таш жаадырып жибер!» деп дуба кылды. (Ибн Касийр)

3 Бул жерде жети кабат асманды тепкичтерге окшотуу бар.

4 Бул аяттагы Рух менен периштелердин Аллах Таалага көтөрүлүшү дагы Аллах Таалаанын бийикте экенине далил.

9. Ал эми, тоолор тытылган жүн сыяктуу болуп калат.
10. (Ал күнү) дос өзүнүн жакын досун(ун абалын) сурай албайт!
11. Аларды (бири-бирине) көрсөтүлөт. Күнөөкөр (тозоку) адам ошол күндүн азабына(н кутулуш үчүн) перзенттерин,
12. аялын жана ага-инилерин,
13. өзүнө арка-жөлөк болгон тууган уруктарын..,
14. жана деги эле, жер бетиндеги бардык адамдарды садага чаап, анан (ушул төлөмү) өзүн (тозоктон) куткарып кетүүсүн каалайт.
15. Жок! Ал (тозок) – алоолонгон от,
16. терилерди шылып алуучу!
17. Ал от (кучагына) чакырат (акыйкаттан) жүз буруп, артка кеткендерди
18. жана (адал-арамына карабай дүйнө-мүлк) жыйнап, (андан садака кылбай) басып-чогултуп жаткан адамдарды!
19. Чынында инсан чыдамсыз жаратылган.
20. Эгер аны жаман (тагдыр) кармаса, чыдамсыздык кылат.
21. Жакшы (тагдыр) кармаса кызганчаак болуп калат.
22. Намаз окуучулар гана андай эмес.

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ ۝

وَلَا يَسْأَلُ حِمْرٌ حِمْبًا ۝

يَبْصُرُونَ نَارَ نَبُوءِ الْمَجْرُومِ يُوقِفَتِي مِنْ عَذَابِ
يَوْمِهِمْ يَسْتَبِيهِ ۝

وَصَحْبِهِ وَأَخِيهِ ۝

وَقَصْبَاءِ الْاِثْنِ شَوِيهِ ۝

وَمَنْ لِي بِالْاَرْضِ حِمْبًا ثُمَّ يُنْجِيهِ ۝

كَلَّا إِنَّهَا لَنَارٌ ۝

نَزَّاعَةٌ لِّلْسَوَى ۝

تَدْعُو مَنْ أَذْبَرَ وَثْقَى ۝

وَجَمْعٍ ثَوْرٍ ۝

۞ إِنَّ الْاِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُورٌ ۝

اِذَا مَسَّهُ الْفَقْرُ جُرُوعًا ۝

وَاِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا ۝

اِلَّا الْمُصَلِّينَ ۝

23. Алар намаздарын дайым окушат.
24. Алардын дүйнө-мүлкүндө белгилүү акы (үлүш) бар,
25. муктаждар жана сурагандар үчүн.
26. Алар Эсеп (Акырет) күнүн тастыкташат...
27. Алар Раббисинин азабынан коркушат...
28. Чынында, Раббисинин азабы(нан) аманда болуу (эч ким үчүн кепилденген) эмес.
29. Жана алар жыныс мүчөлөрүн (арамдан) сакташат.
30. Өздөрүнүн (ак никедеги) аялдарына жана күндөрүнө гана («барышат»). Ошондо алар (күнөөлүү деп) айыпталбайт.
31. Ким ушундан кийин (башкаларды никесиз) «кааласа», алар чектен чыккандар!
32. Жана алар өз аманаттарын, убада-келишимдерин бекем сакташат...
33. Күбөлүк бергенде (жалган аралаштырбай) түз болушат...
34. Алар намаздарын(ын убактысын) сакташат...
35. Алар – Бейиштерде сыйлануучулар!
36. (О, Мухаммад), каапырларга эмне болду, сен тарапка шашылышат?
37. Он каптал жана сол капталдан топурап?¹

الَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ ﴿٢٣﴾

وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَعْلُومٌ ﴿٢٤﴾

لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ﴿٢٥﴾

وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بَيْنَ يَدَيْهِمْ ﴿٢٦﴾

وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ عَذَابٍ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ ﴿٢٧﴾

إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٨﴾

وَالَّذِينَ هُمْ لِأُزْوَاجِهِمْ حَافِظُونَ ﴿٢٩﴾

إِلَّا عَلَىٰ أَرْوَاحِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ﴿٣٠﴾

مَنْ أَتَّبَعِيَ وَرَأَىٰ ذَٰلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ﴿٣١﴾

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمْتِيَّتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رِغْوُونَ ﴿٣٢﴾

وَالَّذِينَ هُمْ شُهَدَائِهِمْ فَايَسُونَ ﴿٣٣﴾

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿٣٤﴾

أُولَٰئِكَ فِي جَنَّاتٍ مُّكْرَّمُونَ ﴿٣٥﴾

فَمَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا فَبِمَا كُفَّكَرُ مُهْتَطِعِينَ ﴿٣٦﴾

عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ عِزِينَ ﴿٣٧﴾

1 Пайгамбарыбыз саллаллоху алайхи ва саллам Кураан окуганда каапырлар топурап

38. Алардын ар бири Нээмат Бейишине кирүүнү каалайбы?
39. Жок, (эч андай болбойт!) Биз аларды өздөрүнө белгилүү нерседен (бир тамчы атырылган суудан) жараттык.
40. Чыгыштар менен батыштардын Раббисине ант, Биз кудуреттүүбүз:
41. аларды жакшыраак (ыймандуу элдерге) алмаштырып коюуга! Жана Биз (буга) алсыз эмеспиз!¹
42. (О, Мухаммад) эми, жөн кой аларды. Убада кылынган (өлүп, азапка дуушар боло турган) күндөрүнө жолукканга чейин (күнөө деңизине) чумкуп, ойноп-күлүп жүрө беришсин!
43. (Ал эми) ошол күндө алар мүрзөлөрүнөн чыгып, бир байракты ээрчиген сыяктуу (чогуу жана) тез келишет.
44. Көздөрү (жер тиктеп) бөжүрөйүп, (ар тараптан) кордук ороп турат. Мына ушул – аларга убада кылынган Күн!

أَتَطْمَعُ كُلُّ أَمْرٍ مِنْهُمْ أَنْ يَدْخُلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ ﴿٣٨﴾

كَلَّا إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِمَّا يَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾

فَلَا أَقْسِمُ رَبِّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ إِنَّا لَقَدِيرُونَ ﴿٤٠﴾

عَلَى أَنْ نُبَدِّلَ خَيْرًا مِنْهُمْ وَمَا نَحْنُ بِعَسَافِينَ ﴿٤١﴾

فَذَرْنَاهُمْ يَنْفُضُونَ أَوَّلَ عَمْرٍو حَتَّى يَلْقَوا تَوَافُؤَهُمْ الَّذِي بُوْعِدُوا ﴿٤٢﴾

يَوْمَ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ سِرَّاعًا كَانَهُمْ إِلَى فَصٍّ يَنْفُضُونَ ﴿٤٣﴾

خَشِيعَةً أَبْصُرُهُمْ رَبُّهُمْ هَهُذَا ذَٰلِكَ الْيَوْمُ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٤٤﴾

келишип, “Мухаммад дагы эмне дээр экен” деп аңдып турушчу. Анан сахаабаларды мыскылдап, “Биз аксөөкпүз. Силерден өйдө таштагы адамдарбыз. Ошондуктан, биз силерден мурун Бейишке киребиз” дешчү.

1 Эгер кааласа Аллаһ Таала аларды көз ирмемде жер менен жексен кылууга жана алардын ордуна башка, ыймандуу адамдарды жашатып коюуга кудуреттүү. Бирок, Аллаһ Таала аларга тозок отуна дагы да ылайыгыраак болуш үчүн мөөнөт берди.

71 «Нух» сүрөсү¹

سُورَةُ نُوحٍ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Биз Нухту өз коомуна элчи-пайгамбар кылып жибердик (жана ага): «Аларга катуу азап келишинен мурда коомунду (тозок азабынан) эскерткин»² - (деп вахий кылдык).
2. Ал айтты: «О, коомум! Мен силерге анык эскертүүчү-пайгамбармын.
3. Аллахка гана ибадат кылып, Андан корккула жана мага моюн сунгула!
4. (Ошондо) Ал силердин күнөөнөрдү кечирип, белгилүү күндөргө (дүйнө жашоосун жашап бүткөнүнөргө) чейин силерди (н өлүмүнөрдү) кечиктирет. (Ал эми) Аллахтын (белгилеген) ажалы келип калганда эч кечиктирилбейт, эгер билсеңер»³

إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ أَنْ أَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ١

قَالَ يَفْقَوْمِ إِنِّي كُنْتُ نَذِيرٌ مُبِينٌ ٢

أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ وَأَطِيعُوا ٣

يَعْقِرْكُمْ مِمَّنْ دُونِكُمْ فَتَبَخَّرْتُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى إِنْ أَجَلَ اللَّهُ إِذَا جَاءَ لَا يُمْسِرُكُمْ فَتَعْلَمُونَ ٤

1 Бул сүрө Мааккада түшкөн, 28 аяттан турат.

2 Аллах Таала эч бир элди жана эч бир адамды эскертмейинче жазалабайт. “Эскертүү” дегени эмне? Эмне үчүн Аллах Таала көп аяттарда Өзүнүн пайгамбарларына “коомуна үйрөткүн” дебей, “коомуна эскерткин” деп буюрат? Анткени, ар бир пайгамбардын элдери көп учурда Аллах Таала, акырет, бейиш жана тозок бар экенин эң жакшы билишкен. Анда алардын каапырчылыгы эмнеде? Алардын каапырчылыгы өздөрүнүн пенделик милдеттерин унутканында! Аллах Таалага ишенип, бирок ибадат кылбаганында! Жок, Алар Аллахты жана акыретти тап-такыр эстеришен чыгарып жиберипкен эмес. Кез-кези менен Аллах Тааланы эстеп калышчу. Кайсы мезгилдерде? Ооба. Баштарына кайгы-капа түшкөндө. Ошондо алар Аллах Таалага өтө ыклас менен дуба жана тооба кытышып, эгер ушул кырсыктап аман сактаса, Өзүнө гана сыйынууга убада берип жиберешет. Аллах Таала алардан кайгыны арылтканда, азыр эле айткан сөздөрүн, берген убадаларын унутуп, дагы каапырчылык иштерин улантышат.

3 Белгилүү болгондой Нухтун коому Аллах жана пайгамбарына моюн сунбаганы себептүү Топон суу батышы менен кыйратылган. Бирок, ошол жазаны жибергенге

5. (Нух) айтты: «О, Раббим! Мен коомумду түнү-күнү (токтоосуз) даават кылдым.¹
6. Бирок менин дааватым алардын (акыйкаттан) качуусун гана көбөйттү!
7. Сен аларды кечирүүн үчүн мен ар качан аларды даават кыла баштасам, манжаларын кулактарына тыгып, кийимдери менен оронуп алып (мени укпай, ширк ибадаттарын) уланта беришти жана аябай текеберленишти.
8. Кийин мен аларды анжире түрдө даават кылдым.
9. Андан соң аларга (дааватымды) ачык-жарыя айттым жана (кези келгенде) жашыруун түрдө да айттым.

قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا ﴿٥﴾

فَلَمَّا زِدَنِي هُزُوًا عَلَيَّ إِلَّا فِرَارًا ﴿٦﴾

وَإِنِّي كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوا أَصْوَعَ لِي وَلَئِن بَدَأْتُ بِهِمْ لَأَبْهَثُنَّ أَصْوَعًا ﴿٧﴾

ثُمَّ إِنِّي دَعَوْتُهُمْ جِهَارًا ﴿٨﴾

ثُمَّ إِنِّي أَعْلَنْتُ لَهُمْ وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِتْرَارًا ﴿٩﴾

чейин Аллаһ Таала аларга ар кимиси өз үйүндө бутуп узун сунган бойдон, азап-жазасыз олтуу үчүн мүмкүнчүлүк берген. Эгер алар Нухтун дааватын угуп, Аллаһтан башка кудайларга сыйынуусун токтотуп, кудуреттүү Аллаһтын Өзүнө гана сыйынын жашаганда, ажал аларды дүйнө дооранын сүрүп бүткөндө гана алмак.

- 1 Бул аятта дааватчыга чоң сабак бар. Демек, даават деген белгилүү убакытка чектелбейт, өмүр бою жасалат. Нух пайгамбардын иштеген иши, сүйлөгөн сөзү, жасаган кыймыл аракети, адеп-ахлагы, коомдогу мамилесинин өзү даават болду. Эл динди ашып өзүпөн, сөзүпөн, ар бир кыймылынан, жүрүш-турушунан, адамдар менен мамилесинен көрө алды. Мына ушундай даават кылгандан кийин кандай натыйжа болду? Өзү айтат: “Бирок менин дааватым алардын (акыйкаттан) качуусун гана көбөйттү! (Оо, Аллаһым) Сен аларды кечирүүн үчүн мен ар качан аларды даават кылып баштасам, манжаларын кулактарына тыгып, кийимдери менен оронуп алып (мени укпай, көпчүлүк бойдон ширк ибадаттарын) уланта беришти жана аябай текеберленишти” Мунун мааниси эмне? Нух түшүнүктүү кылып жеткире албадыбы динди? Жок, андай эмес. Мунун эки себеби бар эле: 1) Аллаһтын Туура Жолуна багытталуу (хидаят) Аллаһ Тааланын гана колунда. Аллаһ хидаятка баштабаган адамдар Пайгамбар даават кылса да туура жолго түшпөйт. 2) Коралбастык жана текеберлик. Ар бир коомдун бузуку каанырлары көбүнчө мансаптуу жана бай адамдардан болот. Аларга Аллаһ Тааланы эскертип даават кылынса, “Биздей аксөөктөргө ушул кембагал акыл үйрөтөбү?” деп ичи тарлык жана текеберчилик менен дааватты четке кагышат.

10. Анан мен аларга (мындай) дедим:
«Раббиңерден кечирим сурагыла!
Ал чынында Кечиримдүү!
11. Силерге асмандан себелеген
жамгыр жиберет.
12. Жана дүйнө-мүлк, перзеңгтер
менен кубаттап, бак-бостондорду
жана (соолубас) дарыяларды
берет.¹
13. Силерге эмне болгон, Аллаһка
улуулукту каалабайсыңар?²
14. Ал силерди доор - доор менен
жаратты го!³
15. Аллаһ (Таала) жети асманды
кабат-кабаты менен кандай
(чеберчиликте) жаратканына
карабайсыңарбы?!
16. Жана Ал асмандардын койнуңдагы
Айды нур, ал эми Күндү (аалам
үчүн) чырак кылып койгон.
17. Жана Аллаһ силерди жерден гана
остүрүп чыгарган.⁴
18. Кийин силерди (өлгөн күнүңөрдө)
кайра топуракка кайтарып,
(Кыяматта) дагы (топурактан)
чыгарып алат.⁵

فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبِّي إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا ﴿١٠﴾

يُرْسِلُ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا ﴿١١﴾

وَيُزِيلُ كُنُوزَ الْأَمْوَالِ وَيَسِينُ وَيَجْعَلُ لَكُمْ جَنَّاتٍ
وَيَجْعَلُ لَكُمْ أَنْهَارًا ﴿١٢﴾

مَا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا ﴿١٣﴾

وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا ﴿١٤﴾

أَلَمْ تَرَ أَنَّى خَلَقَ اللَّهُ سَبْعَ سَمَوَاتٍ طِبَاقًا ﴿١٥﴾

وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا وَجَعَلَ الشَّمْسُ
سِرَاجًا ﴿١٦﴾

وَاللَّهُ أَنْتَبَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ بِنَاقَاتٍ ﴿١٧﴾

تُرْعِيذُكُمْ فِيهَا وَلْيَخْرُجْكُمْ بِإِحْرَاجٍ ﴿١٨﴾

1 Демек, Ар дайым Аллаһ Тааладан кечирим сурап туруу ырыскынын мол болуусуна себеп болот экен.

2 Ага баш ийип, ибадат кылбайсыңар?

3 Бул аяттагы «доор» деген сөздү кээ бир аалымдар энеинн жатынындагы түйүлдүк доорунан баштап, төрөлгөндөн кийинки бөбөктүк, балалык, өспүрүмдүк, жигиттик (селкилик) орто жаш, карылык доорлору деп түшүндүрүшөт.

4 Бардык инсанияттын атасы Адам алейхи саламды топурактан жараткан.

5 Имам Бухарий жана Имам Муслимдердин “Сахих” китептеринде Абу Хурайра деген сахабадан риваят кылынган хадисте айтылышы боюнча адамдар өлгөндө денеси чирип, топуракка айланат. Бир гана омуртканын эң этегиндеги чычаң соок чирибейт. Кыяматта асмандан инсандын бел суусу сыяктанган жамгыр жаайт

19. Аллаһ силер үчүн жерди(н бетин) тегиз кылды.
20. Анда(гы) кең жолдордон жүрүүңөр үчүн.
21. Нух айтты: “О, Раббим! Алар мага каршы чыгышты жана дүйнөсү менен бала-чакасы зыяндан башканы көбөйтпөй турган адам(дар)ды ээрчип кетишти.¹
22. Алар (байлар динге каршы) ото чоң айла-амалдарды жасашты.
23. Жана (элдерге) “бут-кудайыңарды таштабагыла “Вадды” дагы, “Сувааны” дагы, “Ягусту” дагы, “Яукту” дагы, “Насрды” дагы таштабагыла!” дешти.²
24. Алар көп элдерди азгырышты. Жана Сен (о, Аллаһым!) заалымдарга адашуучулуктан башканы көбөйтпө!
25. Күнөөлөрү себентүү (топон сууга) чөктүрүлүштү! Анан (наркы дүйнөдө) отко кириштер кылынышты дагы, өздөрүнө

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ بِسَاطًا ۝

لِتَسْلُكُوا مِنْهَا سُبُلًا فِجَاجًا ۝

قَالَ نُوحٌ رَبِّ إِنَّهُمْ عَصَوْنِي وَأَسْعَأُوا مِنْ أَمْرِ ذِي الْقُرْبَىٰ ۝
مَالَهُمْ وَلَدَةٌ إِلَّا خَسَارًا ۝

وَمَكُرُوا مَكْرًا كَبِيرًا ۝

وَقَالُوا لَا تَنْدَرُونَ إِلَهَ الْهَيْكَلِ وَلَا تَنْدَرُونَ وَدًّا وَلَا
سُوءًا وَلَا يَنْفَعُكُمْ وَعِثْقَ الْأَسْرَارِ ۝

وَقَدْ أَصْلَوْا كِبِيرًا وَلَا تَزِدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا
ضَلَالًا ۝

يَمَّا حَاطَ حَبَّتِيهِمْ أَغْرَقُوا فَأَدْخَلُونَا آكَافًا فَتَرْتَجِدُوا
لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْصَارًا ۝

жана мүрзөлөрдө чирип жаткан денелер ошол чыңаң сөөктөгү данегинен кудум өсүмдүктөр сыяктуу өнүп чыгат.

1 Нухтун дааватына эң ириде дүйнөсү, бала-чакасы көп байлар, күч-кубаттуу адамдар каршы чыгышты. Алар элди Нухка каршы кайраштырып, натыйжада эл дагы аларды ээрчиди.

2 Нухтун эли “Вадд”, “Суваа”, “Ягус”, “Яук” жана “Наср” деп аталган бут-кудайларга ибадат кылышчу. Аталган ысымдар Нух коомунун илгерки-илгерки заманда жашап өткөн олуя ата-бабаларынын ысымдары эле. Алар өлгөндө эл өтө кайгырып калган. Анан күндөрдүн биринде Шайтан келип адамдарга “Эгер азрети Вадд, Суваа, Ягус, Наср жана Яуктарды сыйласаңар айкелдерин жасап, ибадат учурунда кыбыла тарапка коюп алгыла” деп азгырган. Эл олуялардын урматы үчүн муну жасаган. Анан алардан кийин келген муундар Аллаһ Таалага дуба кылганда ушул олуяларды ортомчу кыла баштаган. Ушинтип отуруп, бир мезгилдердеги олуялар элдин кудайына айланып калган.

Аллаһтан башка жардамчы таппай калышты!¹

26. Нух айтты: “О, Раббим! Жер бетинде каапырлардан эч бирин калтырбагын!

وَقَالَ نُوحٌ رَبِّ لَا تَذَرْنِي عَلَى الْأَرْضِ مِنَ الْكَافِرِينَ
دَيَّارًا ﴿٢٦﴾

27. Эгер аларды (тирүү) койсоң пенделеринди азгырышат жана бузуку, каапырларды гана насил (урпак) кылып калтырышат!

إِنِّي لَأَنْذِرُكَ أَنْ تَذَرَهُمْ يَصِلُوا عِبَادَكَ وَلَا يَذَرُوا
إِلَّا الْفَاجِرَ كَفَّارًا ﴿٢٧﴾

28. О, Раббим! Мени, менин ата-энемди, ыйман келтирип менин үйүмө киргендерди жана (бардык) ыймандуу эркектер менен ыймандуу аялдарды кечир! Заалымдарга өлүмдөн башканы көбөйтпө!

رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِمَنْ دَخَلَ بَيْتِيَ
مُؤْمِنًا وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَلَا تَزِدِ
الظَّالِمِينَ إِلَّا سَبَارًا ﴿٢٨﴾

1 Денелери сууга кетти, жаңдары отко кетти. Жардам берсе аларга чыныгы Кудай – Аллаһ Таала гана жардам бермек. Аллаһ Таала кайра аларды жазалап жатса, кайсы кудайы жардамга келет?! Ошентип, каапыр эл топон суунун астында калды. Асмандан да, жерден да, жадагалса, тандырлардын ичинен да оргунтап суу чыга келди! Нух болсо, бул каапыр элге каргыш үстүнө каргыш жаадырды.

72 «Жин» сүрөсү¹

سُورَةُ الْجِنِّ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Айт (о, Мухаммад) “Мага (Аллаһ Тааладан мындай деген) вахий келди: Жиндерден бир жамааты (Кураанды) угушту жана (бири-бирине мындай) дешти: “Биз ажаайып Кураан² уктук.
2. Ал Туура Жолго баптайт экен. Биз ага ыйман келтирдик. Эми, биз Раббибизге эч кимди шерик кылбайбыз!
3. Чынында Раббибиздин кудурети бийик (жана) Ал (Өзүнө) аял да, перзент да туткан эмес!³
4. Чынында, биздин акмактарыбыз Аллаһ жөнүндө акылга сыйбаган (жалган) сөздөрдү айтышат.
5. Биз болсо, инсандар менен жиндер Аллаһка (Анын улуулугуна жарашпаган) жалган сөздөрдү эч качан доомат кылбайт деп ойлочубуз.
6. Көрсө, инсандардан кээ бир адамдар кээ бир жиндерден коргоо сурашат экен. Натыйжада алар

قُلْ أُوْحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ فَقَالُوا
إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا ۝١

يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَمْ نُشْرِكْ بِهِ شَيْئًا
أَحَدًا ۝٢

وَأَنَّهُ تَعَالَى جَدْرُ رَبِّنَا مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا
وَلَدًا ۝٣

وَأَنَّهُ كَانَ يَفْعُولُ لَفِيفَها عَلَيَّ اللَّهُ شَطَطًا ۝٤

وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّنْ نَقُولَ الْإِنسَ وَالْجِنِّ عَلَيَّ اللَّهُ
كَذِبًا ۝٥

وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِّنَ الْإِنسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِّنَ
الْجِنِّ فَزَادُواهُمْ هَرَجًا ۝٦

1 Бул сүрө Маккада түшкөн. Жыйырма сегиз аяттан турат.

2 Кураани Карим жер бетиндеги эки салмактуу элдер – инсандар жана жиндер үчүн түшүрүлгөн. Мунун мааниси Кураан өкүмдөрү инсандарга кандай парыз болсо, жиндерге да ошондой парыз.

3 Аллаһ Таалага шерик кылуунун эң чоңу “Аллаһтын аялы жана баласы” бар деп ишенүү. Бул аятта жиндер дагы Аллаһ Тааланы аял жана балага муктаж болуудан аруулап жатканы баяндалууда. Бирок, “Аллаһтын аялы жана баласы” бар деген сыяктуу акылга сыйбаган (жалган) сөздү айтуучулар биздин арабызда да бар дешет жиндер.

(жиндер) алардын коркуусун (дагы да) көбөйтүп коюшат.¹

7. Алар (жиндердин арасындагы каапырлар) дагы силер(дин араңардагы каапырлар) күмөн кылгандай Аллаһ эч кимди эч качан кайра тирилтире албайт деп ойлошот.

8. Биз асманга тырмышканда, аны (периштелерден турган) корукчулар жана оттуу жылдыздар менен толо экенин көрдүк.²

9. Мурун биз асмандагы тыңшоочу орундарга олтуруп (кайып кабарын угуп) алаар элек. Эми болсо, ким угууга аракет кылса аңдып-күтүп турган оттуу жылдызга жолугат.

10. Жана биз (асмандагы кайып илиминде) жердеги кишилерге жамандык белгилендиби же Раббиси аларга жакшылык кааладыбы, биле албай калабыз.³

11. Биздин арабызда (ыймандуу) жакшыларыбыз да, андан башкачаларыбыз да бар.

وَأَنَّهُمْ قَالُوا كَمَا ظَنَنْتُمْ أَنَّ لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ أَحَدًا ۝

وَأَنَّا لَمَسْنَا السَّمَاءَ فَوَجدْنَا مِنْهَا مُلْكًا
خَرَصًا شَدِيدًا وَأَشْهَبًا ۝

وَأَنَّا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقْعِدًا لِلسَّمْعِ فَمَنْ
يَسْمِعُ الْآنَ يَجِدْ لَهُ مِنْهَا بَأْسًا ۝١

وَأَنَّا لَا تَدْرِي أَسْرَأُ يَدُ يَمِّنَ فِي الْأَرْضِ أَمْ أَرْادُ
بِعَذَابِنَا رَسَدًا ۝

وَأَنَّا مِنَّا الصَّالِحُونَ وَمِمَّا دُونَ ذَلِكَ كَمَا طَرَفَ الْبَصَرُ
فَقَدْ ۝

1 Чынында, көпчүлүк адамдар бир коркунучтуу жерге барып калса “ал жердин жиндерден болгон ээси бар” деп, алардан коргоо тилешет. Муну менен алардын коркуусу андан бетер көбөйөт.

2 Мухаммад салталооху алайхи ва салламга чейин жиндер асманга учуп чыгып периштелердин сөздөрүн жашыруун угуп, кээ бир кайып кабарларын билип түшчү экен. Пайгамбарыбызга Кураан түшүрүлгөндөн кийин Аллаһ Таала асманга периштелерден жана учар жылдыздардан турган корукчуларды дайындады.

3 Демек, Мухаммад салталооху алайхи ва саллам жиберилгенден бери жиндер тайпасына асман кабарларын угууга катуу тыюу салыныптыр. Анда ар кайсы замандагы “асман менен кабарлаштым” деген көзү ачыктардын сөзүн кандай түшүнөбүз? Бул маселени жиндердин кийинки сөздөрү чечип берет.

Биз ар кандай жолдогулар
элек.¹

12. Жана биз аныгында (төмөндөгү чындыкка) ынандык: Биз эч качан жер бетинде (же асманда) Аллаһты алсыз кыла албайт экенбиз жана Андан качып да кете албайт экенбиз.²

13. Биз (Кураандагы) Туура Жолду укканыбызда ага ыйман келтирдик. Ким Раббисине ыйман келтирсе (жасаган сооп иштери) кемитип коюлуудан жана (күнөөлөрүнүн) көбөйтүп коюлуусунан коркпойт.³

14. Биздин арабызда мусулмандар да бар (ислам жолунан) адашкандар да бар. Эми ким исламга кирген болсо, анда алар туура багытты тандап алышыптыр.

15. Ал эми, адашкандар (демек алар) тозокко отун болгондор!

16. Эгер алар (исламдык) жолдо түз жүрсө мол суу менен сугарабыз,

وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّن نَّعْجِرَ اللَّهَ فِي الْأَرْضِ وَلَن نَّعْجِرَهُ هَرَبًا ﴿٧٢﴾

وَأَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدَىٰ ءَامَنَّا بِهِ ؕ فَمَنْ يُؤْمِنْ بِرَبِّهِ ؕ فَلَا يَخَافُ بَحْثَ وَلَا رَهَقًا ﴿٧٣﴾

وَأَنَّا لَمَّا الْفَاسِقُونَ ؕ وَمَا الْفَاسِقُونَ فَمَنْ أَسْلَمَ فَأُولَٰئِكَ تَحَرَّوْا رَشَدًا ﴿٧٤﴾

وَأَمَّا الْفَاسِقُونَ فَكَانُوا أُولَٰئِجْهَ حَطَبًا ﴿٧٥﴾

وَالْوِاسِقُونَ أَعْلَى الطَّرِيقَةِ ؕ لَا سَفِينَهُمْ مَّاءٌ عَذَقًا ﴿٧٦﴾

1 Жиндердин арасында инсандар менен байланыш жасагандары бар. Эгер кайсы адамдын байланыштагы жини ыймандуу болсо, ага ар кандай нерселерди айтып башын оорутпайт. Эгер сураса учурдагы кээ бир сырларды дароо билип келип, кабарлашы мүмкүн. Себеби Аллаһ Таала аларга биз элестете албай турган ылдамдуулукту берген. Ал эми кимдин байланышкан жини каапыр болсо анын кулагына жалгандан “кайып кабарларын” шыбырап, ал аркылуу адамдарды шылдыңдап, маскара кылышат. Ошондуктан мусулмандар билиши керек: арабыздагы “эрген андай болот, мындай болот”, “мага кайыштан, космостон кабар келет” деп “кайыштан” сүйлөгөндөр ошол каапыр жиндердин адамдардын башы айлантуучу өнөктөштөрү.

2 Жиндер пайгамбарыбыздан Куранды уга электе “биз жердеги эч күчтүү кожоюндарбыз” деп жүрүшкөн. Эми алардын ыймандуулары Аллаһ Тааланын чексиз бийлигине моюн сунушту.

3 Бул Аллаһ Тааланын адилети! Ким кандай жакшы иш жасаган болсо, андан кемитилбейт, жамандык, күнөө иштерине кошуп, көбөйтүлбөйт. Болгону болгондой жазылат жана Кыяматта эч кимге зулум кылынбаган абалда эсеп-китеп кылынат.

17. аларды сынаш үчүн.¹ Жана (ошондо) ким Раббисинин эскертүүсүнөн (Кураандан) жүз бурса, (Аллаһ) аны оор азапка жолуктурат.
18. (Бардык) мечиттер Аллаһка ибадат кылуу үчүн! Силер Аллаһка кошуп башка “кудайларга” дуба кылбагыла!²
19. Аллаһтын пендеси (Мухаммад Кураан окуу менен) Аллаһка дуба кышып турганда (жиндер жабалактап келип) бири-бирин басып-тебелеп тапштоого аз калды.
20. Айт (о, Мухаммад!): “Мен жалаң өзүмдүн Раббиме гана дуба (ибадат) кыламын жана Ага эч нерсени шерик кылбаймын”
21. Айт: “Силерге зыян жеткирүү да, пайда келтирүү да менин колуман келбейт”.³
22. (Дагы) айт: “(Эгер мен күнөө иш кылчу болсом) мени Аллаһтын азабынан эч ким сактап кала албайт жана мен эч качан (жалыныш баруу үчүн)

لَقَدْ نَحْنُ فِيهِ وَمَنْ يُعْرِضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ
يَسْلُكْهُ عَذَابًا صَعَدًا ﴿٥٥﴾

وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا ﴿٥٦﴾

وَأَنذَرْتُكُمْ قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ كَادُوا يَكُونُونَ
عَلَيْهِ كَذًا ﴿٥٧﴾

قُلْ إِنَّمَا أَدْعُوا رَبِّي وَلَا أَشْرِكُ بِهِ أَحَدًا ﴿٥٨﴾

قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا ﴿٥٩﴾

قُلْ إِنِّي لَنْ يُجِيرَنِي مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ وَلَنْ أَجِدَ مِنْ
دُونِهِ مُلْتَحَدًا ﴿٦٠﴾

1 Суунун мол болушу – бул кенепчиликтин, төгүн-чачын ырыскынын, бай-бардарлыктын белгиси. Бул оор сыноо. Кайсы элге ушундай абал келгенде, каалаган жыргалына жеткен напси эркелеп, каалоолорун көбөйтүп, шайтандар дагы тузагын кененирээк жайып калат.

2 Демек, мечиттерде Аллаһ Таалага кошуп башка кудайларга дуба (ибадат) кылбаш керек. Маселен, христиандардын Аллаһ Таалага сыйынуучу ибадаткана деп эсептелген чиркөөлөрүндө Ыйсанын, Бүбү Марямдын айкел-сүрөттөрү илинип турат жана алар Аллаһка шерик кылып ошол иконаларга да сыйынышат.

3 Азыркы учурда кайсы бир чала молдого же көзү ачыкка адамдар же жиндер жабалактап келсе, дароо Аллаһ Тааланы унутуп “Силердин жолуңарды мен ачам, зыяңыңарды мен арылтам” деп жөөлүп калышат. Аллаһ Тааланын Пайгамбары дүйнөдөгү эң улук жана дубасы кабыл болуучу адам болушуна карабай “Силер үчүн не зыян, не пайда жеткирүү менин колумда эмес” деп жатат. Демек, бардык пайда жана бардык зыян Аллаһ Тааланын гана колунда.

Андан башка коргоочу таба
албаймын.¹

23. (Менин колумда) Аллаһ тарабынан
(келген кабарларды) жеткирүү
жана Анын пайгамбарлыгы
гана (бар) Ким Аллаһ жана
пайгамбарына күнөө кылса, ага
тозок оту даяр! Ал жерде түбөлүк
калышат!²

إِلَّا بِلْعَايِنَ اللَّهِ وَرِسَالَتِيٍّ وَمَن يَعْصِ اللَّهَ
وَرَسُولَهُ فَإِن لَهُ نَارُ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا أَبَدًا ﴿٢٣﴾

24. Алар өздөрүнө убада кылынган
нерсени (азапты) көргөндө,
кимдин колдоочусу алсызыраак
жана саны азыраак экенин билип
алышат.³

حَقِّ إِذَا زُكُوا لِمَا وَعَدُوا وَنَسِيْعَلْمُونَ مَن
أَضْعَفُ نَاصِرًا وَأَقْلُعَدَا ﴿٢٤﴾

25. Айт: "Силерге убада кылынган
нерсе жакынбы же Раббим
ага алыс мөөнөт койгонбу,
билбеймин".

قُلْ إِن أَدْرِي أَقْرَبُ مَا لَوْعَدُونَ أَمْ يَجْعَلُ لَهُ
رَبِّي أَمَدًا ﴿٢٥﴾

26. Кайыпты билүүчү (Аллаһ!)
Ал Өз кайыбын эч кимге
билдирбейт!

عَلِيمُ الْغَيْبِ وَلَا يُظْهِرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا ﴿٢٦﴾

1 Бул сөздөр пайгамбардын тилинен учкандан кийин андан башкалар өздөрүнө тиешелүү жыйынтык чыгарып алуулары кажет. Башкача айтканда адамдын ким болушуна карабастан, кимдин урпагы болушуна карабастан эгер бир күнөө кылып, ал күнөөсүн Аллаһ Таала кечирбесе, аны Аллаһтын азабынан эч ким сактап кала албайт. Ал эми күнөө кылган адам азаптан кутулуу үчүн Аллаһ Таалага гана жалбарышы, андан гана коргоо, кечирим тилеши керек. Анткени, күнөөлүү адамга Аллаһ Тааладан башка коргоочу жок!

2 Адамдын тозокто түбөлүк калуусуна себеп болуучу күнөөлөр – бул илхад (аттеизм), ширк (ибадатта Аллаһ Таалага шерик кошуу) жана пайгамбарды, Кураанды жалганга чыгаруу. Булардан башка чоң күнөөлөр пенденин тозокко түшүүсүнө себеп болсо да ал жерде түбөлүк калуусуна себеп болбойт.

3 Аллаһ Таала Кураанда убада кылган акырет эсеп-китебинен ишенбеген мушриктер мусулмандарды колдоочусу жок деп кодулап, "Биздин кудайлар бизди колдойт" деп мактанышкан. Бирок, ошол күн келгенде ишенген кудайлары оор абалдарына жардам бере албай, алардан качып, чанып кетет. Ал эми мусулмандардын оор күнүндө Аллаһ Тааланын Өзү жардам берет, пайгамбарлары боор тартып, Аллаһ Тааладан кечирим сурап берет. Периштелер дагы аларга жумшак, сылык мамиле кылышат. Бирок, убада кылынган ошол Күн (Кыямат) качап болушун эч ким: Аллаһка жакын периштелер дагы, пайгамбарлар дагы билбейт.

27. Бирок, Өзү каалаган пайгамбар(лар)га гана билдирет. Албетте, Аллах анын (пайгамбардын) алды жана арты жагынан (периште) коргоочуларды дайындайт.¹

إِلَّا مَنِ ارْتَضَىٰ مِنْ رَسُولٍ فَإِنَّهُ يَسْلُكُ
مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ رَصَدًا ﴿٢٧﴾

28. (Мухаммад төмөнкүлөрдү) билиши үчүн: (периштелер) Раббисинин кабарларын (жиндерден коргоп) жеткизишкен жана (Раббиси) алардын (бардык) абалдарын билип, бардык нерселерди эсеп-китеп кылып койгон.

لِيَعْلَمَ أَنَّ قَدْ بَلَغُوا رِسَالَتِي رَبِّهِمْ وَأَخَاطُ
بِمَا لَدَيْهِمْ وَأَخْصَىٰ كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا ﴿٢٨﴾

¹ Жиндер кайып кабарларын уурдап, адамдардан болгон достору – бакшыларга шыбырап койбосун деп ушул периштелер Аллахтан пайгамбарларга жиберген кайып кабарларын коргоп келишет.

«Муззаммил» сүрөсү¹

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. О, оронуп жаткан киши!²
2. Түндөсү тур (жана ибадат кыл!³)
Бир аз гана бөлүтүндө-жарымында
(уктасаң) мейли.
3. Же болбосо, (уйкуну) андан
(жарымдан) аз гана кемит.
4. Же бир аз кош жана Кураанды
кыраатын келиштирип оку!⁴
5. Биз жакында сага салмактуу Сөздү
(Кураанды) түшүрөбүз.
6. Түнкү убакыттар(да ибадат кылуу
жана Кураан окуунун көңүлгө)
тамгалануусу катуураак жана сөзү
туурараак.
7. Күндүзүндө болсо сенин узун
убарагерчилигиң бар.
8. (Кураан окуганыңда “Бисмиллахир
Рахмаанир Рахийм” деп)
Раббиндин ысымын эсте жана ал
үчүн (дүйнөлүк ойлордон) толук
үзүл!

يَا أَيُّهَا الْمَزْمِلُ ①

وَأَلَيْكَ الْآقِيلَا ②

نِصْفَهُ أَوْ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا ③

أَوْ زِدْ عَلَيْهِ وَرَفِلَ الثَّغْرَا ④ إِنَّ الثَّغْرَا إِن تَرْتِيلَا ⑤

إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا ⑥

إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ أَشَدُّ وَطْأً وَأَوَّحُ قِيلًا ⑦

إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا ⑧

وَادْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلْ إِلَهُ تَتَبِيلًا ⑨

1 Маккада түшүрүлгөн жана 20 аяттан турат. “Муззаммил” “оронуп жатуучу” деген мааниде.

2 Мухаммад саллаллоху алайхи ва саллам.

3 Бул аятта көргөзүлгөн ибадат эрежеси “тахажжуд” деп аталат.

4 Пайгамбарыбыздын кырааты жөнүндө Ибн Аббас: “анык-даана окуйт болчу” деген (Табарий). Анас разияллоху анху болсо “Сөздөрдү созуп, аяттарда токтоп-токтоп окуйт эле” деген. (Бухарий, Ибн Касир). Ал эми, Умму Салама энебиз пайгамбарыбыздын кырааты жөнүндө: “Ар бир аятта токтоп, бөлүп-бөлүп, пашылбай окуган” деп маалымат берген. Ошондой эле, пайгамбарыбыздан “Кураанды добушунар менен кооздогула” деген хадис риваят кылынган. (Ибн Касир).

9. (Аллаһ) Чыгыштын жана Батыштын Раббиси! Андан башка сыйынууга татыктуу кудай жок! Демек, (О, Мухаммад) сен Аны гана (өзүңө) таяныч кылып ал!¹
10. (О, Мухаммад) алардын айткандарына сабыр кыл жана алардан акырын гана алыс боло тур.
11. (Динди) жалган деген байлык-мансап ээлерин Мага кой жана аларга бир аз мөөнөт бер.²
12. Биздин алдыбызда аларга арналган оор кишендер жана алоолонгон от бар!
13. Жана тикенектүү тамак менен жан ооруткан азап бар!
14. Ал (Кыямат) күнү жер менен тоолор титиреп, тоолор (суудай) аккан кумдөбөлөргө айланат!
15. (Эй, Макка каапырлары!) Биз Фираунга (Муса) пайгамбарды жибергенибиз сыяктуу, силерге да (Мухаммад) пайгамбарды жибердик. (Ал) силерге күбө болуп турат.
16. Фираун айгамбарга каршы чыкты эле, Биз аны катуу (азап менен) алып койдук.

رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ
وَكَيْلًا ﴿٩﴾

وَأَصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَأَخْرِجْهُمْ عَنْ جَبَلِكِ
﴿١٠﴾

وَذَرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ أُولِيَ النَّعْمَةِ وَمَهِّلْهُمْ
قَلِيلًا ﴿١١﴾

إِنَّ لَدُنَّا أَفْكَالًا وَجَحِيمًا ﴿١٢﴾

وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ وَعَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٣﴾

يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَغِيَابٍ
مَّهِيلًا ﴿١٤﴾

إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكَ رَسُولًا شَهِدْنَا عَلَيْكَ كَمَا
أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ رَسُولًا ﴿١٥﴾

فَعَصَىٰ فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ فَأَخَذْنَاهُ أَخْدًا وَكَيْلًا ﴿١٦﴾

1 Пайгамбарыбыз Мухаммад саллаллоху алайхи ка салламдын жолонгон-таянган Аллах Таала гана болчу. Ошондуктан, оор мезгилдерде Раббиси анын коңулдуно рух багыштап, душмандардын жандан өткөн жалааларына, айла-амалдарына жана ачуу сөздөрүнө каршы кандай мамиле кылуусун үйрөтүп турган.

2 Айша энебиздин айтканы боюнча ушул аят түшкөндөн бир аз мөөнөт өткөн соң, белгилүү Бадр согушу болуп, жанагы дин душмандарынын көпчүлүгү мурт кеткен экен. (Куртубий) Аллах Тааланын андайларга арнаган жазасы тез эле берилет. Бул дүйнөдө берилбей калса акыретте, Аллах Таалага кайтып барганда берилет.

17. Эгер каапыр болсоңор жаш балдардын чачын агартып жибере турган Күндөн кантип сактана аласыңар?!¹

18. Ал (коркупучтуу Күндөгү кыйроолор) себептүү асмандагы барчаланып кетет! Анын (Аллаһтын) убадасы аткарылат!

19. Албетте, бул(айтылганд)ар эскертүү гана. Ким кааласа Раббисине (алып баруучу туура) жолду (тандап) алат.²

20. (О, Мухаммад) Раббин сенин жана сен менен болгон тайпанын түндүн үчтөн экисинен азыраагында жана жарымында жана үчтөн биринде (ибадат үчүн) турушунду билет. Аллаһ түн менен күндү ченейт. Ал силердин аны (түндөгү ибадат сааттарды) эсептей албай калганыңарды билип, силерге жеңилдикти кайтарды. Эми, (түндөсү) Кураандан алыңар жеткенче гана окугула. (Себеби Аллаһ) жакын келечекте силердин аранарда оорулуу адамдар болушун, жана башкалары

فَكَيْفَ تَتَّقُونَ إِنْ كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ
الْوَلَدَ نَسِيًّا ۝

الْأَسْمَاءَ مَنْفُطِرٍ ۚ كَانَ وَعْدُهُ مَفْعُولًا ۝

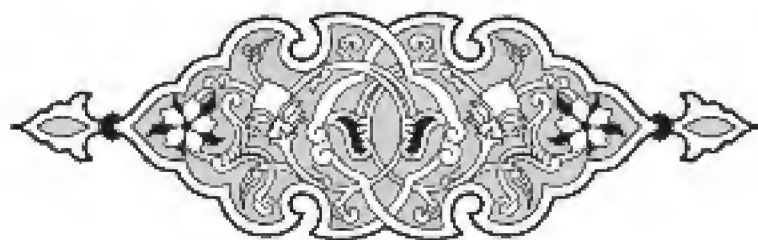
إِنَّ هَذِهِ تَذَكُّرَةٌ ۖ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ
سَبِيلًا ۝

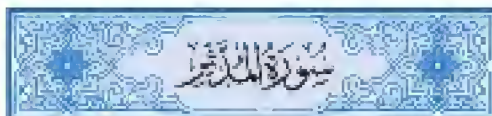
۞ إِنْ رَبُّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ مِنْ ثُلَاثِي إِلَيْلٍ وَخَفِيفَةً
وَلَيْلَتُهُ وَطَائِفَةٌ مِّنَ الَّذِينَ مَعَكَ ۚ وَاللَّهُ يُفِيدُ إِلَيْلَ
وَالنَّهَارَ عَلِمَ أَنْ لَّنْ لَّحُصُوهٖ فَجَابَ عَلَيْكُمْ قُلُوبُهُ ۚ وَأَمَّا
تَسْوِيرُ مِنَ الْفُرُءِ إِنْ عَلِمَ أَنْ سَيَكُونُ مِنْكُمْ مَّرْضًى
وَأَخْرَوْنَ يُضَرِّبُونَ فِي الْأَرْضِ يَسْتَعْمِلُونَ مِنَ
فَضْلِ اللَّهِ ۚ وَأَخْرَوْنَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
فَأَقْرَهُ وَأَمَّا تَسْوِيرُهُ ۖ فَيُفِيهِمُ الْغُلُوبَةَ ۚ وَأَمَّا الْفُرُءُ
فَأَقْرَضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا ۚ وَأَمَّا تَقْرُؤُهُ ۖ فَلَا تُفْسِدُكُمْ
حَتَّىٰ تَحْجُذُوا ۚ وَعَدَ اللَّهُ هُوَ خَيْرٌ وَأَعْظَمُ أَجْرًا ۚ وَاسْتَغْفِرُوا
لِللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝

1 Кыяматтагы коркупучтуу окуялардан улам бардык кош бойдуулар боюндагысын таштап койот. Жап-жаш балдардын кап-кара чачтары заматта агарып калат!

2 Кезектеги (20-) аятты түшүнүү үчүн дагы кайрадан сүрөнүн башындагы төрт аятка кайтып, алардын маанилерин коңүлдөн өткөрүүгө туура келет. Ошентип, сүрөнүн башындагы "Эй, оронун жатуучу! Түндөсү тур (жана ибадат кыл!) Бир аз гана бөлүгүндө: жарымында (уктасаң) мейли. Же болбосо, (уйкуңду) андан (жарымдан) бир аз кемит же бир аз кош жана Кураанды кыраатын келиштирип оку!" деген аят түшкөндө мусулмандарга түндүн жарымында же үчтөн экисинде же үчтөн биринде туруп, ибадат кылуу парыз болгон эле. Мусулмандар бул буйрукту аткарууга бекем киришишти. Кээ бирөөлөрү айтылган убакта тура албай (ибадат сааттарын ашык эсептей албай) калуудан коркуп, түнү менен намаз окугандыктан тапандары шишип кетчү. Ушинтип, арадан бир жылга жакын убакыт өткөндө ушул (20-) аят түшүп, мурунку аятты окүмүн жокко чыгарды. Эми, мусулмандар үчүн түнкү ибадаттар парыз (милдет) ибадат эмес, нафил (ыктыярдуу) ибадат болуп калды.

Аллаһтын ырыскы – пазилетин
издеп жер бетин кезип (соода же
сапар кылып) жүрүшүн, жана
башка бирөөлөр Аллаһ жолунда
жихад кылуу менен алектенишин
билди. (Ошондой болгон соң)
эми, ал-кудуретинер жеткенче
Кураан окутула. Жана намазды
(толук) аткарып, зекет бергиле.
Жана Аллаһка жакшынакай карыз
бергиле. Өзүнөр(дүн араңардагы
кедей муктаж инсандар) үчүн
эми жакшылык (садака) кылган
болсоңор, аны Аллаһтын алдында
андан да жакшыраак, улутураак
сооп иретинде табасыңар. Жана
Аллаһтан (көп) кечирим сурагыла!
Чынында Аллаһ – Кечиримдүү,
Ырайымдуу!

74 «Муддассир» сүрөсү¹

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. О, чүмкөнүп (жатып) алган адам!
2. Туруп (элдерге Акыретти) эскерт!
3. Жана Раббиндин улуулугун даңазала!²
4. Жана кийиминди тазала!³
5. Жана ыпластыктан ыраак бол!⁴
6. Аз нерсе берип ордуна көп нерсе сураба.⁵
7. (Көргөн жамандыктарга) Раббин үчүн сабыр кыл!
8. Эми, качан (Исрафил периште тарабынан «Сур» деген) керней тартылганда (жана Кыямат башталганда)

يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ

قُمْ فَأَنْذِرْ

وَرَبِّكَ فَكَبِّرْ

وَرَبَّكَ فَطَهِّرْ

وَالرَّجْرَ فَاهْجِرْ

وَلَا تَمْنُنْ تَسْكَرُ

وَرَبَّكَ فَاصْبِرْ

فَإِنَّا نَقُورُ فِي النَّاقُورِ

1 Маккада түшкөн. 56 аяттан турат. “Муддассирдин” мааниси “чүмкөнүп жаткан адам”.

2 Пайгамбарыбыз «Хираа» үңкүрүндө Жебрейил периштеден алгачкы вахийди кабыл алганда, адаттан тышкары окуяга кабылганы себептүү катуу коркуп, үйүнө келип, оронуп-чүмкөнүп жатып алат. Ошол убакытта ушул аяттар түшүп, элдерди ыйманга чакыруу вазыйпасы жүктөлөт жана ишенбеген адамдарга акыреттеги Тозокту эскертүү буюрулат.

3 Аллах Таала – Аруу, Таза. Андан келген дин-ыйман дагы таза. Демек, бул Таза Жолго чакыруу үчүн тазаланыш керек. Бул аятты түз маанисинде «тазаалык (даарат) тын шарттарынан бири» деп түшүнүүгө да болот. Бирок, кээ бир уламалар «кийим» дегенден максат инсандын бардык иш – аракеттери, кыял-жоруктары дешет.

4 Бул аяттагы «ыпластык» сөзүн да уламалар эки түрлүү түшүндүрүшөт. Биринчи тайпалары «ыпластык – бул Аллахтан банка ар түрдүү кудайлар» дешет. Дагы кээ бирөөлөрү «бардык ыпас иштер» дешет.

5 Бул тафеир Имам Куртубийге тиешелүү.

9. Мына ушул күн – өтө оор күн!	فَإِنَّكَ يَوْمَئِذٍ تَوْمٌ عَسِيرٌ ﴿٩﴾
10. Каапырларга жеңил болбогон (күн)!	عَلَى الْكَافِرِينَ عَذَابٌ عَسِيرٌ ﴿١٠﴾
11. (О, Мухаммад) Мен жалгыз жараткан (каапыр) пендени Мага кой. ¹	ذَرْنِي وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًا ﴿١١﴾
12. Мен ага эсепсиз дүйнө-мүлк бердим.	وَجَعَلْتُ لَهُ مَا لَمْ مَنَعُوهَا ﴿١٢﴾
13. Жана (ар дайым кызматына) даяр турган уул перзенттерди бердим.	وَبَنِينَ شُهُودًا ﴿١٣﴾
14. Жана ага өтө кененчилик бердим.	وَمَهْدَتُّ لَهُ مَهْجِدًا ﴿١٤﴾
15. Андан сон ал (каниетсиз, наадан адам) Биз ага (Акыреттик бейишти да) кошумча кылуубузду үмүт кылат. ²	فَرَقَطْنَاهُ إِنْ أَرِيدَ ﴿١٥﴾
16. Жок! (андай болбойт! Себеби) ал Биздин аяттарыбызды (билип, түшүнүп туруп) четке какты!	كَلَّا إِنَّهُ كَانَ لِآيَاتِنَا عَمِيدًا ﴿١٦﴾
17. Мен аны жакында (тозоктогу) аска таштын үстүнө чыгарамын!	سَاءَ رَهِيقُهُ رَصَوْدًا ﴿١٧﴾
18. Себеби, ал (Кураан жөнүндө) пикир кылды жана (аны өзүнүн	إِنَّهُ فَكَرَ وَقَدَّرَ ﴿١٨﴾

1 Бул аяттагы «каапыр пенде», Макка мушриктеринен бири Валид ибн Мугира аль Махзуумий. Ал пайгамбарыбызга көп душманчылык көргөзүп, өзүнүн байлыгы, бала-чакасы көп адам экени менен мактанаар эле. Аллаһ Таала бул аятта пайгамбарына эки чындыкты айтууда: Биринчиси, "аны Мен менен жалгыз кой, жазасын Өзүм беремин" деп пайгамбарынын көңүлүн көтөрүү. Экинчиси, пайгамбарына Валидди тегеректеген балдары, жардамчылары көп болгону менен жаратылганда (туулганда) эл катары жалгыз, асыз туулганын билдирүү.

2 Ал жана ага окшогондор Аллаһтын бул берешендиги истидраж (акырындап, сездирбей жазага кириптер кылуу) экенин түшүнбөй «Аллаһ мени сүйөт. Бул дүйнөдө берген нээматын Акыретте да берет» деп ойлошот.

кыска ченем-өлчөмү менен)
өлчөдү! ¹	
19. Өлүмгө жолуккур! Кандай (жаман)
өлчөдү!	فَقِيلَ كَيْفَ مَدَّرَ ۝
20. Дагы (бир ирет) өлүмгө жолуккур!
Эмне деген (жаман өлчөм менен)
өлчөдү!	تُرْفِلَ كَيْفَ مَدَّرَ ۝
21. Анан (чыгарган тыянагын) байкап
көрдү.	ثُمَّ نَظَرَ ۝
22. Кийин (жактырбай) кабак чытып,
маңдайын тырыштырды.	ثُمَّ جَسَّ وَتَسَّرَ ۝
23. Андан соң (акыйкаттан артка
кетенчиктеп) текеберленди.	ثُمَّ أَدْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ ۝
24. Анан айтты: «Бул байыркыдан
калган сыйкыр.	فَقَالَ إِن هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّؤْتَرٌ ۝
25. Бул - адамдын гана сөзү».	إِن هَذَا إِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ ۝
26. Мен аны жакында “Сакар”
тозогуна киргиземин.	سَأُصْلِيهِ سَقَرَ ۝
27. (О, Мухаммад) сен “Сакар”
тозогунун кандай экенин
билбейсиң.	وَمَا أَذْرَاكَ مَا سَقَرٌ ۝
28. Ал (өзүнө ташталган эч бир
кылмышкерди) калтырбайт жана
жөн койбойт.	لَا تَتَّبِعْ وَلَا تَخَذَرُ ۝
29. (Терини карартып,) өзгөртүп
койот!	لَوَاحٍ لِلْبَشَرِ ۝
30. Анын үстүндө он тогуз (орой
периштелер) бар. ²	عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ ۝

1 Кураани Карим аны окуган, аяттарынын үстүндө пикир кылган бардык адамдарга хидаят (туура жол) боло бербейт. Аны окуп жаткандагы ниет кандай болсо, ошого жараша болот. Кураани Каримди өзүнүн кыска акылына ченеп окугандар албетте, адашышат.

2 Аллаһ Таала тозок периштелерине атайлап ушундай табият берген. Бул дагы тозокуларды кыйноонун бир көрүнүшү. Тозок периштелерин «Забаниялар» деп аталат. Ал эми, бейништеги кызматчылар өтө жумшакпейил болушат.

31. Биз тозоктун кожоюндарын периштелерден гана кылдык жана алардын санын, каапыр болгон адамдарды сыноо үчүн, китеп элдери (яхудийлер менен христиандар) анык билип алуулары үчүн, жана ыймандуулардын ыйманы дагы (бир нече даражага) көбөйүшү үчүн (он тогуз даана) кылдык. Жана китеп (Тоорат, Инжил) берилген элдер менен момундар (периштелердин саны боюнча) шектенип калбашы үчүн, ал эми, жүрөгүндө кара ниети болгон адамдар (мунаафыктар) менен каапырлар: «Аллаһ бул мисал менен эмнени каалады экен» деп (шектенип) сүйлөшү үчүн (Аллаһ тозок периштелеринин санын он тогуз даана кылды). Аллаһ мына ушинтип, Өзү каалаган пендесин адаштырат жана каалаганын Туура Жолго салат. (О, Мухаммад, периштелерден турган) Раббиндин аскерлерин(ин санын) бир Өзү гана билет. Жана бул (насааттар) адамдар үчүн эскертүүдөн башка (нерсе) эмес.

32. Жок, Мен айга ант
(ичип),

33. кайтып кеткен түнгө ант
(ичип),

34. (агарып) келе жаткан таңга ант
(ичип),

35. (Айтамын): Чынында ал ("Сакар" тозогу) чон балээлердин бири!¹

وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا مَلَائِكَةً وَمَا جَعَلْنَا
عِدَّتَهُمْ إِلَّا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا لِيَسْتَيَقِنَ الَّذِينَ
أُوتُوا الْكِتَابَ وَزَادَ الَّذِينَ آمَنُوا إِيمَانًا وَلَا يَرْجَبِ
الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُونَ وَلِيَقُولَ الَّذِينَ
فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْكَافِرُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا
مَثَلًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي مَن
يَشَاءُ وَمَا يَعْلَمُ خُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ وَمَا هِيَ إِلَّا
ذِكْرَى لِلنَّاسِ ﴿٣٥﴾

كَلَّا وَالْقَمَرِ ﴿٣٢﴾

وَاللَّيْلِ إِذَا يَدْبَرُ ﴿٣٣﴾

وَالصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّرُ ﴿٣٤﴾

إِنَّهَا إِحْدَى الْكَبِيرِ ﴿٣٥﴾

¹ Аллаһ Таала Өзү жараткан олуттуу нерселер менен ант ичет. Бирок, пенделер Аллаһтан башка нерсеге ант ичешин керек. Ошондуктан, кээ бир адамдардын

36. (“Сакар” тозогу) адамдарга эскертүү! ذَرِّكَ الْغَاسِقَ ۝
37. Силердин араңардагы, (Аллаһтын ыраазычылыгына) умтулууну же болбосо кетгенчиктеп кетүүнү каалагандар үчүн لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَتَقَدَّمَ أَوْ يَتَأَخَّرَ ۝
38. Ар бир жан (ээси) өзү жасаган (күнөө) иштердин туткуну. كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ ۝
39. Оң тарап ээлери гана андай (туткун) эмес.¹ إِلَّا أَفْضَحَبَ الْيَمِينِ ۝
40. Алар Бейиштерде туруп сурашат - فِي جَنَّتٍ بَسَّاءَ لَوْنٍ ۝
41. (тозоктогу) кылмышкерлерден: عَنِ الْمُتَجَرِّمِينَ ۝
42. «Силерди «Сакар» тозогуна эмне түшүрдү?» مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرٍ ۝
43. Алар айтышат: «Биз намаз окуучулардан болбодук. قَالُوا الَّذِيكَ مِنَ الْمَصَلِينَ ۝
44. Жана бей-бечараларды тамактандырбадык. وَلَوْلَا ذَلِكَ لَطَعَمُ الْمُتَكِينِ ۝
45. (Күнөө деңизине) чөмүлгөндөр менен бирге чөмүлдүк. وَكُنَّا لَمَحْمُوسٍ مَعَ الْفَاطِيضِينَ ۝
46. Жана Акырет күндү жалган дедик. وَكُنَّا لَكَذِبٍ يَوْمَ الَّذِينَ ۝
47. Башыбызга өлүм келгенге чейин» حَتَّىٰ أَتَيْنَا الْقَبْرَ ۝

“жер урсун”, “көк урсун”, “арбак урсун”, “нан урсун”, “кара түндө турамын”, “дасторкондун үстүндө турамын” деген сыяктуу аягтары чоң күнөө болуп саналат.

1 Бул аяттагы «Оң тарап ээлери» ким экенин түшүндүрүүдө ар кандай ликирлер айтылган. Али разияллоху анху “алар – бөбөктөр” деген болсо, Ибн Аббас “алар – периштелер” деп түшүндүргөн. Анткени, бөбөктөр менен периштелер тап-такыр күнөөсүз болушат. (Тафсийру Табарий) Тафсирчи алымдардын арасында “алар – амалкитеби оң тарабынан берилип, Бейишке окум кылынган ыкластуу мусулмандар” дегендери да бар. (Тафсийру Куртубий) Эң туурасын Аллаһ билүүчү.

48. Эми аларга (тозокуларга) эч бир шапаатчынын шапааты пайда бербейт.¹ مَا تَنْفَعُهُمْ شَفَاعَةُ الشَّافِعِينَ ﴿١٨﴾
49. Аларга (каапырларга) эмне болду, насааттан (Кураандан) жүз буруп качышат? مَا الْهَمُّ عَنِ التَّذْكَرَةِ مُعْرِضِينَ ﴿١٩﴾
50. Жапайы эшектерге окшоп, كَانَهُمْ حُمُرٌ مِّنْشَفِيرَةٍ ﴿٢٠﴾
51. арстандан үркүп качкан? فَرَّتْ مِنْ قَسْوَرَةٍ ﴿٢١﴾
52. Жок, алардын ар бири (жеке өзүнө гана, атайын арналган) ачык китептер берилишин каалашат!² بَلْ يُرِيدُ كُلُّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ أَنْ يُؤْتَى صُحُفًا مُّنشَرَةً ﴿٢٢﴾
53. Жок, андай эмес! (чынында) алар Акыреттен коркушпайт! كَلَّا بَلْ لَّا يَخَافُونَ الْآخِرَةَ ﴿٢٣﴾
54. Жок, андай эмес! Чынында, бул (Кураан эң чоң) эскерме-насаат! كَلَّا إِنَّهُ تَذَكُّرٌ ﴿٢٤﴾
55. Ким кааласа андан сабак алат. مَن شَاءَ ذَكَرْهُ ﴿٢٥﴾
56. Бирок, (андан) Аллаһ каалаган пенделер гана насаат ала билишет. (Анткени), Ал (Аллаһ Таала) гана коркууга жана кечирим суроого татыктуу! وَمَا يَذْكُرُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ هُوَ أَهْلُ الْقُوَى وَأَهْلُ الْغَفْرِ ﴿٢٦﴾

1 Акыретте Аллаһ Таала Өзү каалаган пенделерине шапаатчылык (күнөөлөрдү сурап алуучулук, ортомчулук) укугун берет. Мына ошол шапаатчылардан бирөө жарымы эгер тозоктогу өзүнө жакын кылмышкердин күнөөсүн кечирүүнү Аллаһтан сурачу болсо, Аллаһ аны кабыл кылбайт.

2 Каапырлар ушундай текебер болушат. Алар Кураандын акыйкат экенин жокко чыгаруу үчүн ар кандай айла-амалдарды жасап, ар кандай доомат сөздөрдү айтышты. Эч бир майнап чыкпаган соң, Абу Жахл баш болгон мушриктер пайгамбарыбызга келип: “Эй, Мухаммад, эгер сен чын пайгамбар болсоң, Раббинче айткын, биздин ар бирибизге бирден китеп жиберсин жана анда “Мен чыны менен Мухаммадды силерге элчи кылып жибергенмин” деген жазуу болсун” деп талап кылышты. (Куртубий).

75 «Кыямат» сүрөсү¹

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Мен Кыямат күнүнө ант ичиш,
2. Жемелөөчү напси² менен ант ичиш, (айтамын:)
3. “Инсан (өзүнчө), Биз анын сөөктөрүн (Кыямат күндө кайра тирилтүү үчүн) эч качан чогулта албайбыз деп ойлойбу?!”
4. Жок! Биз анын бармактарын да өз ордуна (далма-дал) келтирүүгө кудуреттүүбүз!³
5. Балким (шекчил) инсан өзүнүн келечегин(деги кайра тирилүүнү) жалганга чыгаргысы келээр...
6. (Жана шектенүү менен) «Кыямат күнү качан?» деп сураар!
7. Качан (Кыяматтын убактысы келгенде) көз(дөр коркуудан) чекчейин калат.
8. Айдын нуру өчөт

لَا أَقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيَمَةِ ۝

وَلَا أَقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ ۝

أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ ۖ

بَلَىٰ ۖ قَدْ رَيْنَا عَلَىٰ أَنْ سُؤْيَ سَأَلُهُ ۝

بَلَىٰ يُرِيدُ الْإِنْسَانُ لِيَفْجُرَ أَمَامَهُ ۝

يَسْأَلُ أَيَّانَ يَوْمَ الْقِيَمَةِ ۝

فَإِذَا بَرِقَ الْبَصَرُ ۝

وَحُصِفَ الْقَصَرُ ۝

1 Бул сүрө Маккада түшкөн. 40 аяттан турат.

2 Ар бир адамдын напсиси аны көбүнчө оңой, жыргал, бирок күнөө иштерге азгырат. Ал эми, күнөөсүн убактылуу ылаззаты өтүп кетээри менен, же болбосо, өлүм убактысы келгенде ар бир адамдын напсиси өзүнүн ээсин (демек өзүн) кетирген күнөөлөрү, катачылыктары үчүн жемелейт. Бул кеч болсо да, өз күнөөсүнө бушайман болгон напси. Ал эми ыйманы күчтүү момундардын напсиси, аларды күнөө ишке бара электе эле, өз ээсин «барба эле барба» деп айыптап, коргоп, насаат айтып турат.

3 Эң назик деп эсептелген бармак сөөктөрүн орду-ордуна коюуга кудуреттүү болгон Аллах Таала үчүн дененин башка сөөктөрүн өз ордуна чогултуу оор эмес.

9. жана Күн менен Ай бириктирилет. ¹	وَجُمِعَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ﴿٩﴾
10. Ошол күнү инсан «кайда качсам экен!» деп калат!	يَقُولُ الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ إِنِّي الْمَقَرُّ ﴿١٠﴾
11. Жок! Качып бара турган орун жок!	كَلَّا لَا وَزَرَ ﴿١١﴾
12. Ал күнү (ар бир адам жеке Өзүнө сурак берүү үчүн) Раббинче гана кайтуу бар.	إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ ﴿١٢﴾
13. Ал күнү (ар бир) инсанга мурдагы жана кийинки жасаган (жакшы – жаман) иштери жөнүндө кабар берилет.	يُنَبِّئُ الْإِنْسَانَ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَأَخَّرَ ﴿١٣﴾
14. Ал гана эмес, инсан(дын көз, кулак, кол, жана буту) өзүнүн зыянына күбөгө өтөт. ²	بَلَىٰ الْإِنْسَانُ عَلَىٰ نَفْسِهِ يَصِيرُ ﴿١٤﴾
15. Жана эгерде шылтоо-себептерин айтса да (кабыл алынбайт). ³	وَلَوْ أَنَّهُمْ مَعَاذَرُوكَ ﴿١٥﴾
16. (О, Мухаммад, сага Жебрейил периште окуп берген аяттарды жаттоого) шашылып тилиңди кыймылдата бербе! ⁴	لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتُجْعَلَ فِيهِ ﴿١٦﴾
17. Аны (сенин жүрөгүңө) чогултуу да, окулушу(н тилиңе бекем	إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ ﴿١٧﴾

1 Ошол күн келгенге чейин «Күн Айга жете албайт жана түн күндүздөн өтүп кете албайт» («Я-Сия»-38) Ал эми, Кыяматта бул дүйнө жок болушу үчүн ааламдык кыйроолор башталат. Күндүн Ай менен кагылышып, биригип кетүүсү ошол кыйроонун бир гана окуясы.

2 (Куртубий)

3 Кээ бирөөлөр өзүнүн дене мүчөлөрү жасаган күнөөлөрүнө күбөлүк берип турса да кууланып, түрлөнүп, ар кандай шылтоолорду айтып, өзүн актаганга жап талашат. Бирок, анын шылтоолору шоона эшлейт.

4 Пайгамбарыбыз салаллоху алайхи ва саллам Аллаһтан вахий (аяттар) келишин ушунчалык куса бөлүп күтөт болчу. Анан, Жебрейил периште келип, сагынткан аяттарды үйрөтө баштаганда, аяттар аягына чыккыча болбой, Жебрейилди тэрчип окуй берчу. «Эсимен чыгып калбаса экен» деп кооптонуусу да мунусуна шыкак болгон. Бирок, Аллах Таала Кураани Карим аяттарын Өз пайгамбарынын жүрөгүнө орноштуруу милдетин Өзүнө алган эле.

орноштуруу) да Биздин милдет.	
18. Эми, качан Биз(дин элчибиз Жебрейил) аны окуп бүткөндө анын кыраатына (жайбаракат) ээрчигин.	فَإِنَّا فَرَأَيْنَاهُ فَاتَّبَعَ وَرُءَاكَ ۝
19. Андан соң аны (маани-маңызы сакталган бойдон) түшүндүрүп берүү дагы Биздин милдет.	ثُمَّ إِنَّا عَلَيْنَا يَا لَكَ ۝
20. Жок, (эй, күнөөкөр адамдар!) силер өткөөл дүйнөнү сүйөсүңөр	كَلَّا بَلْ تُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ ۝
21. жана (түбөлүк) Акыретти таштап койосунар. ¹	وَيَذَرُونَ الْآخِرَةَ ۝
22. Ал күнү (ыймандуу) жүздөр нурданып,	وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاصِرَةٌ ۝
23. Раббисине (үмүт менен) карап турат.	إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ ۝
24. Ал эми, (ыймансыз) жүздөр ал күндө капаланып,	وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ بِآسِرَةٍ ۝
25. өздөрүнө запкылуу азап берилишин билип калат.	نَظَرٌ أَن يَفْعَلَ يَٰهَا فَرْقَةٌ ۝
26. Акыйкатта, (пенделердин жаны) алкымына капталганда..,	كَلَّا إِذَا بَلَغَتِ النَّارَ ۝
27. «Ким дем салып койоор экен?!» деп (кабатыр сөздөр) айтылганда..,	وَقِيلَ مَنْ رَاقٍ ۝
28. (Күнөөкөр пенде «дүйнөдөн» ажыроо дегени ушул турбайбы» деп ойлон калганда..,	وَقِيلَ إِنَّ الْفَرَقَ ۝
29. Жана балтыр балтырга жабышып, тыбырчылаганда..,	وَالْتَفَتِ السَّائِي بِالسَّائِي ۝

1 Дин ишине тоскоол болбогон жана адамды азгырбаган шартта дүйнөнү сүйүү күнөө эмес. Күнөө — бул дүйнөнү акыреттен кобуроок сүйүү жана дүйнөгө азгырылып, акыретти унутуп коюу. Каапырлардын дүйнөнү сүйүүсү ушундай.

30. Дал ошол күндө Раббиндин алдына айдап келүү болоор!¹ إِلَىٰ رَبِّكَ يُؤْمِدُ الْمُتَسَاءِلُونَ ﴿٥٥﴾
31. Ал эми (каапыр болсо, пайгамбарды да) тастыктабады, намаз да окубады. فَلَا صَدَقَ وَلَا وُصِّلَ ﴿٥٦﴾
32. Бирок, «жалган» деп далысын салып койду. وَلَكِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّى ﴿٥٧﴾
33. Андан соң текеберленип (каңгыраган, бош жүрөк менен) үй-бүлөсүнө кетти.² فَرُتِّبَ إِلَىٰ أَهْلِهِ بِمِصْرَ الْكَلْبِ ﴿٥٨﴾
34. Өлүм болсун сага өлүм! أَوَلَيْكَ لَكَ فَأُولَىٰ ﴿٥٩﴾
35. Андан соң (дагы) сага өлүм болсун, өлүм! فَأُولَىٰ لَكَ فَأُولَىٰ ﴿٦٠﴾
36. (Күнөөкөр) инсан өзүн (дүйнөдө) беймаксат таштап коюлган деп ойлойбу?!³ أَلَيْسَ الْإِنْسَانُ أَنْ يُرَكَّ سُدًى ﴿٦١﴾
37. Ал (түпкүлүгүндө) атырылган бел суунун бир тамчысы эмес беле?! أَلَمْ يَكُن لَّهُ لُطْفَةٌ أَنْ مَنَىٰ بَيْنَ يَدَيْهِ ﴿٦٢﴾
38. Анан коюу кан болду. Анан (Аллаһ) аны кадыресе адам шекилине келтирди (жана жан киргизди) فَرُكَّانَ عَاقِبَةً فَجَاءَتْ نَفْسُهَا ﴿٦٣﴾
39. Анан аны (түйүлдүктү) эки жуп: эркек менен аял кылып жаратты. فَجَعَلَ مِنْهُ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ ﴿٦٤﴾
40. Эми, ушул (Аллаһ) өлүктөрдү (экинчи ирет) тирилтүүгө кудуреттүү эмеспи?! أَلَيْسَ ذَلِكَ بِقَدِيرٍ عَلَىٰ أَنْ يُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ ﴿٦٥﴾

1 Ооба, Жан алкымга тыгылып, балтырлар тыбырап калганда эң ашынган каапырлар дагы дем салуучуну издеп калышат. Бирок, эми кеч болгон! Жан оорубаган, күч-кубаттан тайбаган мезгилдерде "Кудай" деш керек эле. Алар өлүм алдында дем салуучу издегени менен, сак-саламат мезгилде "Напсине азгырылба, пайгамбар алып келген жолго жүр, намаз оку" десең, моюң сунбай, каапырчылыкты тандашкан.

2 (Саадий, Куртубий)

3 Инсаниятты жаратуудан Аллаһ Тааланын максаты эмне эле? Бул суроого Аллаһ Таала: "Мен (бардык) жин(дер) жана инсан(дар)ды Өзүмө гана ибадат кылуулары үчүн жараттым" - деп жооп берет. ("Заарият"-56)

76 «Инсан» сүрөсү¹

سُورَةُ الْإِنشَانِ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллаһтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Инсандын үстүнөн (ал жарала электе) доорлордун (нечендеген) мезгил(дер)и откон. (Анда инсан) эске да алынбай турган (жок нерсе) эле.
2. Чынында, Биз инсанды (энелик менен аталык уруктун) аралашмасынан турган бир тамчы суудан жараттык. (Жана ушул абалын билээр бекен деп) аны сынап, уга турган, көрө турган (аң-сезимдүү) кылдык.
3. (Кийин) Биз ага (жакшы менен жаман) жолду тааныттык. (Эми ал) же шүгүр (ибадат) кылуучу болот, же каапыр (болот).
4. Биз чынында каапырлар үчүн чынжырларды, (темир) көгөндөрдү жана тозокту даярдап койдук.
5. Ыймандуу адамдар (бейиштерде) «каафур»² аралаштырылган (шарапты) чөйчөктөрдөн ичишет.
6. (“Каафур”) булагы... Аны Аллаһтын (бейишке арзыган) пенделери (каалаган жерине) агызышып, (каалагандай) ичишет.³

هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ لَوَ كُنْ شَيْئًا مَّكُورًا ۝

إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنسَانَ مِنْ نُّطْفَةٍ أَمْشَاجٍ نَّبْتَلِيهِ فَعَمَلُهُ سَمِيمًا ۝

إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَافِرًا ۝

إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَلَاسِلًا وَأَغْلَاقًا وَسَعِيرًا ۝

إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِن كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا ۝

عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا ۝

1 Бул сүрө Мединада түшүрүлгөн. 31 аяттан турат.

2 “Каафур” дегени Бейиштеги шарапка анын муздактыгын, жыттуулугун жана өткүрлүгүн ашырыш үчүн аралаштырыла турган өтө тунук булак. (Куртубий)

3 Кааласа, атайын арыкчалар менен «жетелеп» бейиш бактарынын ичине алып кирип, кааласа бал, сүт жана туп-тунук суулар аккан дарыялардын жээгиндеги сөрүлөрдө жамбаштап жатып ичишет. Эгер каалашса алтындан, жакуттан жасалган

7. Алар (дүйнө жашоосунда) назирлерин¹ аткарышкан жана жамандыгы жайылган күндөн (Кыяматтан жана андагы Аллаһтын азабынан) коркушкан.
8. Жана бей-бечараларга, жетимдер менен туткундагыларга, өздөрү сүйүп (жегиси келип) турган тамактан жедирип² (мындай дешкен):
9. «Биз силерди Аллаһтын Жүзү (ыраазычылыгы) үчүн тамактандыруудабыз. Биз силерден (эч кандай) акы жана алкыш сурабайбыз.
10. Биз Раббибизден (жана жүрөктү) сыга турган, оор күндөн (Кыяматтан) коркобуз»
11. Анан Аллаһ аларды ушул күндүн жамандыгынан куткарып (жүздөрүнө) нур жана кубаныч (белгилерин) берди.
12. Жана (дүйнө жашоосунда шайтандын, напсинин азгырыктарына) сабыр кылгандары себептүү аларды Бейиш менен, жибек (кийимдер) менен сыйлады.³

يَوْمَ يَنْذَرُ يَكْفُوفٌ يَوْمَ كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا ﴿٧﴾

وَيُطْعَمُونَ السَّاعِمَ عَلَى حَيْثُ مَسَّكِنًا وَيَتِيمًا
وَأَسِيرًا ﴿٨﴾

إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللَّهِ لَا نَرْجُو مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا
شُكْرًا ﴿٩﴾

إِنَّا نَخَافُ مِنْ رَبِّنَا يَوْمَ الْعَبُوسِ أَقْتَضِيرًا ﴿١٠﴾

فَوَقَّعَهُمُ اللَّهُ شِرْكَ ذَلِكَ الْيَوْمِ وَلَقَّاهُمْ نَضْرَةً
وَسُرُورًا ﴿١١﴾

وَجَزَّاهُمْ بِمَا صَبَرُوا لِحَبَّةٍ وَحَرِيرًا ﴿١٢﴾

сарайлардын алдына агызып барышат. Кийинки аятта мына ушундай бейиш жыргалына кимдер арзый турганы айтылат.

1 “Назир” бул, бир пенденин “Мен паландай нистиме жеткеним үчүн Аллаһ Таалага арнап түкүндөй ибадат кылып беремин” деп, өзүнө-өзү милдет жүктөшүнө айтылат. Иши оңунан келген кээ бир мусулмандар өзү каалаганча орозо кармап же намаз окуп берүүнү, же болбосо булардан башка ибадаттарды назир кылышат. Кайсы пенде Аллаһ Таалага арнап кандайдыр назир кылса, аны албетте аткарышы – парыз.

2 Чыныгы мусулмандар жетимдердин малын баса калып жебейт. Кайра аларга өз жанынан каражат кылып, өзү сүйгөн тамактардан жедирет. Ошондой эле, чыныгы мусулмандар согуш мезгилинде туткундарга катаал мамиле жасабайт.

3 Жибек кийимдерди бул дүйнөдө кийүү мусулман эркектер үчүн арам. Бул текеберленип кетпесин дегендик. Ал эми, ден-соолукка байланыштуу кандайдыр

13. Алар ал жердеги (бейиштеги) сөрүлөргө желөнүп отурушат. Ал жерде алар күндү(н ысыгын) да, кычыраган суукту да көрүшпөйт.¹
14. Аларга Бейиш (бактарынын) көлөкөсү тийип, мөмөлөрү ийилип турат.
15. Аларга күмүш идиштер(де тамак-аш) жана шише чөйчөктөр(дө шарап) айлантып турулат.
16. Күмүш чөйчөктөр... Аны(н ичиндеги шарапты кызматчылар кажетке жараша) өлчөп-ченеп (куюп) турушат.
17. Ал жерде (ыймандууларга) занжабил² аралаштырылган шарап,
18. (жана) «Салсабил» деп аталган (агып турган) булак (суусу ичирилет).
19. Аларды(н кызматында) түбөлүк жаш жигиттер айланып-тегеренишет. Эгер сен аларды көрсөң чачылган берметтерби деп ойлойсуң.
20. Назар салсаң ал жерде (түгөнгүс) нээматарды жана өтө чоң дөөлөттү көрөсүң.³

مُعْكَبِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا
وَلَا زَمْهَرِيرًا ﴿١٣﴾

وَأَنبَاءٌ عَلَيْهِمْ أَظْلُمَ الْوُجُوهُ أُولَئِكَ قُطُوفُهَا تَهْلِيلًا ﴿١٤﴾

وَنُطَافُ عَلَيْهِمْ بِذَاتِ مِنْ فَضَّةٍ وَأَكْوَابُ كَانَتْ
قَوَارِيرًا ﴿١٥﴾

قَوَارِيرًا مِنْ فِضَّةٍ قَدَّرُوهَا تَقْدِيرًا ﴿١٦﴾

وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَجْجًا ﴿١٧﴾

عَيْنًا فِيهَا شِسْقٌ سَلْسِيلًا ﴿١٨﴾

﴿ وَيَصُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ إِذَا رَأَوْهُمُ
خَصِبَتْهُمْ أُولُوقًا مَشْجُورًا ﴾ ﴿١٩﴾

وَإِذَا رَأَيْتَ مُرَارَتَ بَعْثَاءٍ وَمَلَكَاتٍ كُتُبًا ﴿٢٠﴾

себеп менен (мәселен, кутур сыяктуу жараат чыкканда) жибек кийим кийсе, буга тоскоол жок. Анткени, Исламда “зарылдыктар тыюу салууларды жокко чыгарат” деген эреже бар.

1 Бул аят Бейиштеги аба-ырайы жөнүндө маалымат берет. Ал жерде ото катуу ысык да, кычыраган суук да жок. Жап эргиткен орточо аба ырайы гана болот.

2 Имбирь. Жыпар жыгтуу жана дарылык касиети жогору өсүмдүк.

3 Бул дүйнөдө дин-ыйманын байлык-мүлккө алмаштырбаган момундарды ал жерде Аллаһ Таала мүлктүн түрүнө көмүп салат. Ал мүлктүн кээ бир түрлөрү жогоруда баяндалды. Кээ бирлеринин баяны кийинки аяттарда.

21. Алардын (Бейишке түшкөн ыймандуулардын) үстүндө жашыл жибектен жана (алтын-күмүш, асыл таптар кадалган) баркут-кымкаптан кийимдер... (Эркек-аялынын баарынын колдоруна) күмүш билериктер тагылган... Раббилери аларды тунук-пакиза шарап менен сугарган...
22. (О, ыймандуулар!) Булар – силер үчүн сыйлык! Жана силердин (дүйнөдөгү аз гана) аракетинер¹ ченемсиз нээматтар менен төлөндү!
23. Чынында Биз (о, Мухаммад) сага Кураанды² бөлүп-бөлүп түшүрдүк.
24. Сен эми, Раббиндин өкүмүнө сабыр кылгын³ жана алардан (каапырлардан) болгон шүгүрсүз, күнөөкөр адамдарга моюн сунбагын!

عَلَيْهِمْ شِيبَابٌ سُنْدُسٌ خُضْرٌ وَإِسْتَبْرَقٌ وَحُلُّوا
أَسَاوِرَ مِنْ فِضَّةٍ وَسَقَابَهُمْ رَهْمٌ مِّمَّا رَاى طَهُورًا ﴿٢١﴾

إِنَّ هَذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً وَكَانَ سَعْيَكُمْ مَشْكُورًا ﴿٢٢﴾

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ تَنْزِيلًا ﴿٢٣﴾

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تُطِعْ مِنْهُمْ آثِمًا أَوْ
كَافُورًا ﴿٢٤﴾

1 Бул дүйнөдө Аллаһтын мыйзамын кармап жашоо үчүн анча деле көп аракеттер талап кылынбайт. Булкунган напсини тыйып, ар кадамда чабуулга өтчү шайтан азгырыктарына сергек болсо эле, Шариятты кармап жашоо өтө жеңил. Адамдар убактылуу дүйнө үчүн жасаган аракеттеринин ондон бирин да Дин үчүн жумшашпайт. Көпчүлүк динчил адамдар деле "Бир аз байлык чогултуп, үй-жай курап алайын, андан кийин динге аракет кыламын" деген ой менен жашап жатышат. Алар буга үлгүрөбү?! Аллаһ Таала болсо Кураанда оболу ыйманды ондогула андан кийин баары оңолот, асман-жерден береке эшиктери ачылат деген мааниде насаат айтат. ("Аъраф"-96) Наадан пенде дагы эле өз биикенинен калбайт.

2 Демек, Кураани Каримди тез-тез окуп, эскерип, анда айтылган маанилерди көңүлгө түйүп жүрүш керек. Бул иш Кураан менен амал кылып жашоого оболго болот.

3 Раббинин эки түрдүү өкүмү бар: 1) Тагдырдагы өкүм. 2) Диний өкүм. Раббисинин тагдырга тиешелүү өкүмү боюнча пайгамбарыбыз саллаллоху алайхи ва салламдын аялы, абасы, баласы жана кызы өзүнөн мурда кайгыш болгон. Буга сабырдан башка даба жок. Диний өкүмгө сабыр кылуу маселен, жихаддардын, дааваттардын оорчулуктарына, түнкү жана эрте мененки намазга туруунун оорчулугуна, Рамазан орозосунун ачкачылыгына ж.б.у.с. ибадаттардын түйшүгүнө сабыр кылуу менен болот.

25. Жана Раббиндин ысымын эртелик-кеч эскерип (зикир кылып) жүргүн!¹
26. Түндүн бир бөлүгүндө Ага сажда кыл жана түндөсү узун – узун тасбих айт!
27. Чынында, алар (каапырлар) дүйнөнү сүйөт жана оор күндү (Кыяматты) артына таштап (көңүл бурбай) коюшат.
28. Аларды Биз жаратып, бүт тулку-боюн бекем-кубаттуу кылган элек! Эгер кааласак, аларды (жаратылышы боюнча) оздорүно окшогон² (бирок, каапыр болбой турган, башка) пенделерге алмаштырып коёбуз!³
29. Аныгында, бул (Кураан) - эскерме. Ким кааласа, Раббиси тарапка (түз) жолду кармай алат.
30. (Бирок) силер Аллаһ каалаган персепи гана каалай аласыңар. Чынында, Аллаһ Билүүчү, Даанышман!
31. Ал Өзү каалаган пенделерин ырайымынын астына алат. Ал эми, заалымдарга бөлсө, катуу азапты даярдап койгон!

وَاذْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٢٥﴾

وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا ﴿٢٦﴾

إِنَّ هَؤُلَاءِ لَیْجُورُونَ الْعَاجِلَةَ وَيَذَرُونَ وَرَاءَهُمْ يَوْمًا ثَقِيلًا ﴿٢٧﴾

نَحْنُ خَلَقْنَاهُمْ وَشَدَدْنَا أَسْرَهُمْ وَإِذَا شِئْنَا بَدَّلْنَا أَمْثَلَهُمْ تَبْدِيلًا ﴿٢٨﴾

إِنَّ هَذَا ذِكْرٌ مِّنْ نَّسَاءِ الْمُحَذَّارِ إِلَىٰ رَبِّهِمْ سَبِيلًا ﴿٢٩﴾

وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٣٠﴾

يَدْخُلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمِينَ أَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٣١﴾

1 Албетте, эртелик-кеч Аллаһ Тааланы эстеп, Анын ар бир кыймыл-аракетибизди көрүп, билип турганын эсиңен чыгарбаган адам күнөө иштерге барбайт.

2 Каапырларды да Аллаһ жараткан. Алар деле Адам-Атанын урпактары. Аллаһ Таала аларга өмүр тартуулады. Бакубат жашоого себеп боло турган акыл-эс менен күч-кубаттан да кем кылбады. Бирок, алар Аллаһ берген акыл-эс менен күч-кудуретти кайра Аллаһ Тааланын жолуна каршы иштетишти. Бул жеткен кыянатчылык эле.

3 Тарых бою Аллаһ Таала кыянатчыл коомдордон канчасын кыйратты... Алар мекендеген жайлар башка коомдорго мурас калды. Бирок, каапырлар тарыхтан үлгү албай келе жатышат.

77 «Мурсалат» сүрөсү¹

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Ант ичемин, (ааламдарды башкарууга тиешелүү илахий) үрп-адат боюнча жиберилген (периштелер) менен;
2. Өтө катуу жүргөн шамалдар менен;
3. (Булуттарды Аллах каалаган багытка) таратуучу (периштелер) менен;
4. (Акыйкат менен жалганды) ажыратып бере турган (Кураан аяттары) менен;
5. (Пайгамбарларга Аллах тарабынан жиберилген) илахий кабарды ташуучу периштелер менен;
6. (Ошол периштелердин вахий алып келиши, чынчылдарга) үзүр-кечирим, (бузукуларга) эскертүү болушу үчүн.
7. (О, адамдар!) силерге убада кылынган Күн² албетте болуучу!
8. Жылдыздар(дын нуру) очүрүлүп,
9. Асман (анырайып) ачылып,
10. Тоолор (тытылган жүн сыяктуу) сапырылып калганда...

وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا ۝

فَالْعَصْفَاتِ ۝

وَالْفُشْرَاتِ كُنُفًا ۝

فَالْمُرَقَاتِ فُرْقًا ۝

فَالْمَلَفَاتِ ذِكْرًا ۝

عُذْرًا أَوْ نُذْرًا ۝

إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَوُفْعًا ۝

فَإِذَا النُّجُومُ طُمِسَتْ ۝

وَإِذَا السَّمَاءُ فُجِّرَتْ ۝

وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّفَتْ ۝

1 Бул сүрө Мааккада түшкөн. 50 аяттан турат. «Мурсалаттын» мааниси “жиберилгендер”

2 Кыямат

11. Жана пайгамбарларга
(үммөттөрүнүн сот-сурагына күбө болууга) убакыт берилгенде, (мына ошондо гана Кыямат кайым болуп, акыйкат менен жалган ажырайт).	وَإِذَا الرُّسُلُ أَقْبَتْ ۝
12. (Пенделердин сот-сурагы) кайсы күнгө белгиленген эле?	لِيَأْتِيَنَّ يَوْمَ الْجَلَّتْ ۝
13. Ажыратуу күнүнө! ¹	لِيَوْمِ الْقَضَى ۝
14. (О, Мухаммад)? сен ажыратуу күнү кандай күн экенин билбейсиң. ²	وَمَا أَذْرَاكَ مَا يَوْمَ الْقَضَى ۝
15. Ал күндө (Акыретти) жалганга чыгаргандарга азап! ³	وَنُفِّلُ الْكَافِرِينَ ۝
16. Биз абалкыларды (азап менен кармап) өлтүрбөдүк беле?! ⁴	أَلَمْ نُهْلِكِ الْأَوَّلِينَ ۝
17. Анан акыркы (каапыр)ларды да (дал ошондой тагдыр менен) аларды ээрчитип койдук!	ثُمَّ نُنْفِئُهُمُ الْآخِرِينَ ۝
18. Биз кылмышкер адамдар менен ушундай (мамиле) кылабыз.	كَذَلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ۝

1 Ал күндө бардык элдер бир майданга Пайгамбарлары менен бирге чогултулуп, алардын күбөлүгүндө сурак кытынат. Ошол сурактан кийин акыйкат жалгандан ажырайт, жакшылар жамандан ажырайт.

2 Аллаһ үйрөтмөйүнчө пайгамбарыбыз салаллоху алайхи ва саллам кайым кабарларын билген эмес. Аллаһ Таала кабар бергенден кийин гана бул күн жөнүндө көп хадистерди айткан. Ошол хадистерден биринде мындай деген: “Кыямат күндө адамдар чогултулганда, баштарын күн куйкалап, көздөрү чекчейген бойдон асмаңды тиктеп кырк жыл ажыратуу күнүн күтүшөт.” (Куртубий). Башка хадистерде айтылышы боюнча ошол күтүү күндөрүндө Аллаһтын көлөкөсүнөн башка эч бир көлөкө болбойт. Аллаһ каалаган ыймандуу адамдар Аллаһтын көлөкөсүнө калкаланып жан сакташат.

3 Биз “азап” деп которгон сөздүн арабчасы “увайл”. Жалпысынан алганда Увайл – бул тозоктогу өтө жийиркеничтүү жана өтө сасык чуңкур. Ага тозокулардын күйгөн жарааттарынан сыркыган ириндер жана башка ынылас чыгындылар агып турат. Аллаһ сактасын!

4 Аллаһ Таала акыретти жалган дегендерди ушул дүйнөдө да көп жазалаган. Нух коомунун, Лут коомунун, Аад жана Самуд элдеринин аянычтуу кыйроолору азыркы жана кийинки каапырлар үчүн сабак болууга тийиш.

19. Ал Күнү (Акыретти) «жалган» дегендерге азап!
20. (О, кайра тирилүүнү «жалган» дегендер!) Биз силерди жийиркеничтүү (бир тамчы бел) суудан жаратпадык беле?!
21. Анан ал “сууну” бекем жайга (эненин жатынына) орноштордук,
22. Белгилүү убакытка (туулганына) чейин.
23. Жана Биз (ошол бел сууну оболу коюу кан, анан бир бөлүк эт, андан кийин сөөк, андан кийин кадыресе адам кылып жаратууга) кудуреттүү болдук. Биз эң жакшы Кудуреттүүбүз!
24. Ал күндө (Кыяматты) «жалган» дегендерге өлүм!
25. Биз жерди кучактоочу кылбадык беле,
26. Өлүктөр менен тирүүлөрдү?¹
27. Жана Биз жер бетине (аны бекем сактоо үчүн) үлкөн тоолорду жараттык. Жана силерди (мөңгүлөрдөн агып келүүчү) таттуу суу(лар) менен сугардык.²

وَيَذُرُّ الْمَغْدِينَ ۝

الَّتِي خَلَقَكُمْ مِنْ مَّاءٍ مَّهِينٍ ۝

فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ مَكِينٍ ۝

إِلَىٰ قَدَرٍ مَّعْلُومٍ ۝

فَخَدَرَنَا فَعِمْ الْقَدِرُونَ ۝

وَيَذُرُّ الْمَغْدِينَ ۝

الَّتِي جَعَلْنَا الْأَرْضَ كَهَانًا ۝

أَحْيَاءَ وَأَمْوَاتًا ۝

وَجَعَلْنَا فِيهَا رِزْقًا رَّسِيًّا سَمَكَاتٍ وَأَسْقَيْنَاكُمْ مَاءً

فَرَاكًا ۝

1 Аллаһ Тааланын бир ысымы «Аль – Маннан» мунун мааниси «Өз жакшылыгын эскертип туруучу», “милдет кылуучу”. Кураандын көп аяттарында Аллаһ Таала Өзүнүн «Аль – Маннан» сыпатын эскертип, жакшылыктарын милдет (кошко) кылат. Аллаһтын жакшылыктарынан бири- Ал жерди өлүктөр үчүн да, тирүүлөр үчүн да эне сыяктуу кылып койгон. Тирүүлөрдү кантип өз бооруна батырып энелик кынганы айтыпаса деле түшүнүктүү. Ал эми, өлүктөргө энелик кылуусу аларды өз бооруна (мүрзөгө) алып, жырткычтарга жем болуудан же башка кордуктардан сактайт. Дагы кайталоочу нерсе, жердин бул энелик боорукерлиги түшкүлүгүндө Аллаһ Тааланын ырайымы. Эгер Аллаһ Таала жерди инсаниятка моюн сундуруп койбогондо бул жакшылыктар болмок эмес.

2 Жердин салмактуу жана бекем турушунда тоолордун ролу өзгөчө экенин геология жана геодезия илимдери тастыктаган. Ал эми, Аллаһ Таала жараткан табият

28. Ал күндө (ушул нээматтарды)
«жалган» дегендерге
өлүм! وَقَدْ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٨﴾
29. (Ошол күндө аларга айтылат):
Өзүңөр жалган деген Тозокко
жөнөгүлө! أَنطَلِقُوا إِلَى مَا كُنتُمْ بِكُمْ تَكْذِبُونَ ﴿٢٩﴾
30. Үч бутактуу (отгон болгон)
«көлөкөгө»¹ жөнөгүлө! أَنطَلِقُوا إِلَى ظِلٍّ ذِي ثَلَاثِ شُعَبٍ ﴿٣٠﴾
31. (Ал «көлөкөдө») салкындык жок.
Алоодон да тосо албайт! لَّا ظِلِيلٍ وَلَا يَغْنِي مِنَ الْهَرَبِ ﴿٣١﴾
32. Ал (тозок) сарай сыяктуу (үлкөн)
учкундарды атып турат! إِنَّمَا تَرْمِي بِشَرَرٍ كَالْقَصْرِ ﴿٣٢﴾
33. Ал учкундар саргымтыл кара
төөлөргө окшойт. كَأَنَّهُمْ جُمُلَتٌ صُفْرٌ ﴿٣٣﴾
34. Ал күнү (Кыяматты) «жалган»
дегендерге кайгы! وَقَدْ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٤﴾
35. Бул күнү алар (уруксатсыз) сүйлөй
албайт. هَٰذَا يَوْمُ لَا يَنْطَلِقُونَ ﴿٣٥﴾
36. Алар үчүн актанууга да уруксат
жок! وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَذِرُونَ ﴿٣٦﴾
37. Ал күнү (Кыяматты) «жалган»
дегендерге кайгы! وَقَدْ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٧﴾
38. Бул – ажыратуу Күнү! Силерди да,
абалкыларды да (сот-сурак үчүн)
чогулттук. هَٰذَا يَوْمُ الْقُضْلِ جَمَعْنَاكُمْ وَالْأُولَىٰ ﴿٣٨﴾
39. Эгер (о, каапырлар, бул сурактан
жана азаптан кутулуп кетүү فَإِنْ كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَكِدُونِ ﴿٣٩﴾

мыйзамы боюнча, деңиз жана океандардын туздуу суулары күн нуру менен бууланып, ошол бууланып процесси менен бирге дистилляцияланып (тузунан ажырап) асманга көтөрүлүп, жамгыр-карга айланып, талаа-түздөргө, тоо-таштарга жаайт. Бийик тоолордун башынан көчкөн жүздөгөн тонналык көчкүлөрдөн муз тоолор – мөңгүлөр жаралат. Мөңгүлөр улам күн ысыган сайын, акырындык менен эрин, алардан дарыялар жаралып, кайрадан түздүктө жашаган жан-жаныбарларга тагтуу-жагымдуу суу бөлүп агып барат. Мунун баары Аллаh Тааланын ырайымы, даанышмандыгы жана кудуретинен.

1 Тырнакчанын ичиндеги “колоко” – бул асманга ордогон сайын үч бутакка бөлүнүп турган тозок оту же болбосо анын түтүнү.

- үчүн) силерде амал болсо, Мага амалыңарды көргөзгүлө!
40. Ал күндө (кыяматты) «жалган» дегендерге кайгы! وَقُلْ يَوْمَذِ الْمَكَذِبِينَ ١٥
41. Ал эми, такыба пенделер (чыныгы) көлөкөлөрдө, булактарда, إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي ظِلِّ وَعُيُونٍ ١٦
42. Жана (көңүлдөрү) каалаган мөмө-жемиштерде... وَفُرُوحٍ مِمَّا نَشْتَهُونَ ١٧
43. (Аларга айтылат:) «Жегиле, ичкиле, аш болсун! (Бул зыяпат сооп) иштерди жасаганыңар үчүн!» كُلُوا وَامْرُوا هَيْثَ شِئْتُمْ تَعْمَلُونَ ١٨
44. Биз сооп иш жасагандарды ушинтип сыйлайбыз! إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ١٩
45. Ал күнү (Кыяматты) «жалган» дегендерге кыйроо! وَقُلْ يَوْمَذِ الْمَكَذِبِينَ ٢٠
46. (О, Кыяматты «жалган» деген каапырлар! Дүйнөдө) бир аз пайданып, жеп-ичип калгыла! Силер кылмышкер адамсыңар! كُلُوا وَامْتِعُوا قَلِيلًا إِنَّكُمْ تَجْزَمُونَ ٢١
47. Ал күнү (Кыяматты) «жалган» дегендерге кайгы! وَقُلْ يَوْمَذِ الْمَكَذِبِينَ ٢٢
48. Эгер аларга (Аллаһка) рукуу кылгыла» деп айтылса рукуу кылышпайт!¹ وَأَذِاقِلْ لَهُمْ أَزْكَمُوا لَا يُتْرَكُونَ ٢٣
49. Ал күнү (Кыяматты) «жалган» дегендерге кайгы وَقُلْ يَوْمَذِ الْمَكَذِبِينَ ٢٤
50. Андан (Кураандан) кийин, дагы кандай сөзгө ыйман келтиришет?!² فَمَا بَىٰ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ٢٥

1 «Рукуу» - бул намаздагы ийилүү. Кыяматка ишенбегендер албетте намаз окууну ашыкча түйшүк деп билишет. Алар – жеткен текебер кишилер. Ийилишпейт. Бирок, алардын Аллаһ Таалага ийилбеген мойундары жана омурткалары өзүнөн мансабы жогорураак кишинин алдында тал чыбыктай ийилип кетет. Демек, алар дүйнөкул, шоораткул адамдар! Ошентип, Аллаһ Таалага кулчулук кылууну каалабагандар өздөрү сыяктуу күнөөкөр пенделерге кул болуп алышат.

2 Кураани Карим - акыркы чындык. Андан кийин чындык жок! Чындыкты четке каккан адам жалганга ыйман келтирет.

78 «Набаъ» сүрөсү¹

سُورَةُ النَّبَاِ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Алар (бири-биринен) эмне жөнүндө сурашууда?
2. Улук Кабар жөнүндө.
3. Алар ал (Улук Кабар) жөнүндө талашып-тартышышат эле.²
4. Жок, андай эмес! Жакында билип алышат!
5. Дагы бир ирет андай эмес! Жакында билип алышат.
6. Биз силерге жерди жайылган (төшөк сыяктуу) кылып койбодукпу?!
7. Тоолорду (бекем) казыкгар (сыяктуу кылып жаратпадыкпы?)
8. Жана Биз силерди жуп-түгөй³ кылып жараттык.
9. Уйкуңарды (денеңер үчүн) ырыхат кылдык.

عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ ۝١

عَنِ النَّبَاِ الْعَظِيمِ ۝٢

الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ ۝٣

كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ۝٤

فَرُكَّاسٍ يَدْعُمُونَ ۝٥

الَّتِي تَجْعَلُ الْأَرْضَ مِهْدًا ۝٦

وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا ۝٧

وَحَقَّقَكُمْ أَرْوَاحًا ۝٨

وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا ۝٩

1 Бул сүрө Маккада түшкөн. 40 аяттан турат. Пайгамбарыбыз салалаттоху алайхи ва саллам Аллаһ Таала тарабынан алып келген улук кабарлар арап тилинде «Набаъ» деп аталат. Бул улук кабарлардын акыйкат экенине далил-белгилер канчалык көп болгонуна карабай, көпчүлүк мушриктер ага ишенишкен эмес жана бири-бирине «Мухаммад айткан нерселер жалган болуш керек-э? Сен эмне дейсиң?» деген сыяктуу суроолорду беришкен. Ошондой эле, алардын шектенүүлөрү ар кандай болуп, өз ара талашып-тартышып турушкан. Айрыкча алар Акырет кабарларын жокко чыгарууда көп талашып-тартышышкан. "Набаъ" сүрөсү ушул окуяларды чагылдыруу менен башталат.

2 Кийинки аятта Аллаһ Таала мушриктер ишенбеген Кыямат тез эле келип калаарын жана ошол күндө өздөрү «жалган» деген Тозокту өз көздөрү менен көрүп, анык билип алышаарын эки ирет кайталоо менен айтат.

3 Эркек-ургаачы

10. Түндү (силерге) кийим (сыяктуу) кылдык.
11. Күндүздү жашоо үчүн жараттык.
12. Жана силердин үстүңөргө бекем жети (кабат) асманды куруп,
13. ысык-нурлуу чыракты (күндү) жараттык.
14. Жана (силерге) булуттардан мол суу түшүрдүк,
15. чыгарып берүү үчүн дан азыктарды жана өсүмдүктөрдү.
16. Жана да калың бак-бостондорду.
17. Албетте (ыймандуу менен каапыр) ажыратыла турган (Кыямат) күн (Аллаһ тарабынан) белгиленген убакыт.
18. Ал күнү Сур (чоор) тартылат. Анан сизер топ-топ болуп (Раббиңерге сурак бергени) келесиңер.
19. (Кыямат күн башталганда) асман ачылып (жарылып) эшиктер (пайда) болот.
20. Жана тоолор (ордуна) учурулуп, закым болуп калат!
21. Албетте, тозок күтүп туруучу (жана)
22. чектен чыккан адамдар үчүн кайтып баруучу орун!
23. Алар анда кылымдар бою турушат.
24. Ал жерде не салкындык не суусундук татышпайт.

وَجَعَلْنَا الْيَلَّ لِبَاسًا ۝

وَجَعَلْنَا النُّجُومَ مَعَابِدًا ۝

وَنَبِّئَنَّا قَوْمَكَ سَبْعَ شُعَبًا ۝

وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًا ۝

وَأَنزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً ثَجَّاجًا ۝

لِّنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا ۝

وَجَعَلْنَا الْأَفَّااقًا ۝

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِيقَاتًا ۝

يَوْمَ يُفْعَلُ فِي الصُّورِ فَنَأْوِي الْاَقْوَامَ ۝

وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا ۝

وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا ۝

إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ۝

لِّلظَّالِمِينَ مَذَابًا ۝

لِّلَّذِينَ فِيهَا أَثْقَالًا ۝

لَّا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا ۝

25. Болгону (тозокулардын денесинен аккан) сасык ириң жана (ичегилерди тилип, үзүп жибере турган даражадагы) кайнак суу (менен гана “азыктанышат”)

إِلَّا جَمِيمًا وَغَسَّاقًا ﴿٢٥﴾

26. (Бул – күнөөлөрүнө) ылайык жаза!!!

جَزَاءً وَفَاءً ﴿٢٦﴾

27. Алар (Акыреттеги) эсен – китепке ишенишпеген.

إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا ﴿٢٧﴾

28. Жана Биздин аягтарыбызды ачык түрдө жалганга чыгарышкан.

وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَابًا ﴿٢٨﴾

29. Биз бардык иштерди тизмектеп, китеп кылып жазып койгонбуз.

وَكُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا ﴿٢٩﴾

30. Эми, (жазаңарды) таткыла! Биз силерге азапты гана көбөйтөбүз!

قَدْ وَفَّاءُ لِمَن نَّرِيدُ كُفْرًا ﴿٣٠﴾

31. Ал эми, такыбаа кишилерге ийгилик жайы (Бейиш),

إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا ﴿٣١﴾

32. бак-бостондор, жүзүмдүктөр,

حَدَائِقَ وَأَعْنَابًا ﴿٣٢﴾

33. жаш, бир курактагы, көкүрөгү тикчийген селкилер,

وَكَوَاعِبَ أُنْثَىٰ ﴿٣٣﴾

34. жана («Рахийю» деп аталган аябай даамдуу шарап менен) мелмилдеп турган кеселер бар.

وَكُنَاسٍ دَهَابًا ﴿٣٤﴾

35. Ал жерде пайдасы жок жана күнөө-жалган сөздөрдү угушпайт.

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِدَابًا ﴿٣٥﴾

36. (Булар) Раббиге тарабынан берилген сыйлык-белектер!

جَزَاءً مِّن رَّبِّكَ عَطَاءٌ حِسَابًا ﴿٣٦﴾

37. (Ушул сыйлыкты берген Раббиге) асмандар менен жердин, ал экөөнүн арасындагы бардык нерселердин да Раббиси болгон Ырайымдуу Зат. (Ошондуктан, ал күнү эч ким Анын уруксаты болмоюнча) сөз сүйлөөгө батына албайт.

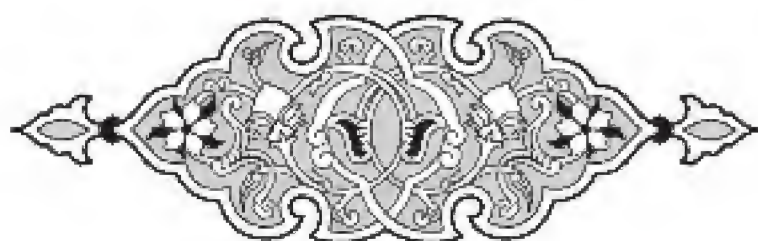
رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمَنُ لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًا ﴿٣٧﴾

38. Рух (Жебрейил периште) жана (башка бардык) периштелер сап-сап болуп турган (ошол) күнү Ырайымдуу Зат уруксат бергендер гана (сүйлөп,) чын сөздү айтышат.
39. Бул – чындап болуучу Күн. Ал эми, ким кааласа (жакшы амалдарды кылат жана) Раббисине (ошол амалдар менен) кайтууну (н жолдорун бекем) кармайт.
40. Биз силерди жакын(да келе турган) азаптан эскерткен элек. Ал күндө адам баласы эки колу эмне алып келгенин көрөт жана каапыр адам: «кана эми, (ушундай азапка дуушар болгондон көрө) топурак эле болуп калсам!!!» - дейт.

يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا لَا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَنُ وَقَالَ صَوَابًا ﴿٣٨﴾

ذَٰلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذْ إِلَىٰ رَبِّهِ مَخَارِبًا ﴿٣٩﴾

إِنَّا أَنْذَرْتَكُمْ عَذَابًا قَرِيبًا يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَلَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا ﴿٤٠﴾

79 «Назиат» сүрөсү¹

سُورَةُ النَّازِعَاتِ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. (Каапырлардын жанын) тереңинен (оорутуп) сууруп алуучу периштелер менен ант ичип,
2. (ыймандуулардын жанын оорутпай) “чечип алуучу” периштелер менен ант ичип,
3. (Асман мейкиндигинде өйдө-ылдый) сүзүп жүрүүчү периштелер менен ант ичип,
4. (Аллахтын буйругун аткарууда) бири-бири менен жарышуучу периштелер менен ант ичип,
5. (Аллах табыштаган ааламдык) иштерди башкаруучу периштелер менен ант ичип (айтамын):
6. Ал Күнү (Сур кернейдин биринчи деминен улам) титирөөчү (жер) титирейт.
7. Анын артынан кийинки Сур тартылат.
8. Ошол күнү (каапыр) жүрөктөр катуу коркуп,
9. Көздөрү жалдырап калат.
10. (Каапырларга Кыяматтагы кайра тирилүү жөнүндө айтылчу болсо, адамды мыскылдап, какшыктап, мындай) дешет: «Эмне, биз

وَالنَّازِعَاتِ غَرْقًا ۝

وَالشَّاطِطِينَ أَشْطًا ۝

وَالسَّيْحَاتِ سَبْحًا ۝

فَالْمُتَقَاتِ سَبْحًا ۝

فَالْمُرْرَاتِ آفًا ۝

يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ ۝

تَتَّبِعَهَا الْأُرجِفَةُ ۝

قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ ۝

أَبْصَارٌ هَامِضَةٌ ۝

يَقُولُونَ إِنَّا لَأَنرُدُّوْنَ فِي الْحَيَاةِ ۝

¹ Бул сүрө Маккада түшүрүлгөн. 46 аяттан турат. “Назиат” деген сөз “Жандарды сууруп алуучу периштелер” деген мааниде.

мурдакы (тирүү) абалыбызга
кайтарылабызбы,

11. чириген сөөк болуп калсак
деле?!»

لَا ذَاكَ عِظًا نَحْرُهُ ۝

12. (Дагы мындай) дешти: «Анда бул
биз үчүн зыяндуу кайтыш болоор!»

قَالُوا عَلَيْكَ إِذَا كَرِهَ خَاسِرَةٌ ۝

13. Ал болгону (Исрафил периште
тарткан чоордун) бир гана (катуу)
добушу.

فَأَنصَابُ رَجْعَةٍ لَّوْجَةٌ ۝

14. Анан капыстап... (тирилип,
мүрзөлөрүнөн) жер бетине чыгып
калышат!

فَإِنَّا هُمْ بِالسَّاهِرَةِ ۝

15. Сага Мусанын кабары келди
беле?

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى ۝

16. Бир кезде Раббиси ага ыйык Туваа
өрөөнүндө (мындай деп) сүйлөдү:

إِنَّا نَادَيْتُهُ رَبِّهِ، بِالْوَلَدِ الْمُقَدَّسِ طَوًى ۝

17. «Фираунга баргын! Ал чектен
чыгып кетти.

أَذْهَبَ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى ۝

18. Жана ага (мындай) дегин: «Өзүңдү
(ширк күнөөсүнөн) тазалоону

فَقُلْ هَلْ لَكَ إِلَهٌ إِلَّا أَنَا تَرَكَّى ۝

19. жана мен сени (жалгыз, шериксиз)
Раббинце баштоомду каалайсыңбы?
Анан сен (Аллаһка ширк
келтирүүдөн) коркуп калаар эл»

وَأَعِدِّيكَ إِلَى رَبِّكَ فَتَخْشَى ۝

20. (Муса) ага (Фираунга) чон
моожизаны (жыланга айланган аса
таякты) көргөздү.

فَأَرْسَلْنَا آيَاتِنَا الْكُبْرَى ۝

21. Бирок ал «жалган!» деп, каршы
чыкты.

فَكَذَّبَ وَعَصَى ۝

22. Кийин тескери басып,
(душмандашууга) аракет кылды

ثُمَّ أَوْبَرَ يَمْسَعَى ۝

23. жана (адамдарын) чогултуп, бийик
добуш менен:

فَحَشَرَ فَاكْدَى ۝

24. «Мен силердин эң жогорку
Раббинер боломун» деди.

فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَى ۝

25. Анан... Аллах аны дүйнөлүк (жазаа) жана Акыреттик азап менен жазалады.
26. Албетте, мында (Раббисинен) корккон пенделер үчүн (чоң) сабак бар.
27. (Эй, каапырлар!) силердин жаратылууңар татаалыраакпы же асмандынбы?! Аны (Аллах) жаратты!
28. Шыбын көтөрүп, бекем-кынтыксиз кылды.
29. Түнүн караңгы кылды жана (таң аттырып) жарыгын чыгарды.
30. Андан кийин жерди жайып (кооздоп) койду.
31. Андан сууларын, жайлоолорун чыгарды.
32. Тоолорду (бекем) орнотту.
33. Силер үчүн жана силердин айбандарыңар үчүн пайдалануу (ырыскы) болсун деп.
34. Качан чоң Кыямат келсе,
35. Ал күндө инсан (дүйнөдөгү) иш - аракеттерин эстейт.
36. Караган адамдарга тозок (анык) көргөзүлөт.
37. Кимде-ким чектен чыккан болсо
38. жана дүйнө жашоосун (Акыреттен) артык көргөн болсо,
39. анын орду албетте, тозокто!
40. Ал эми, ким Раббисинин алдында (сурак берип) туруудан коркуп,

فَأَخَذَهُ اللَّهُ نَكَالَ الْآخِرَةِ وَالْأُولَى ۝

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِّمَن يَخْشَى ۝

ءَأَنشَأْتُمْ أَشْءًا خَلْقًا أَمِ السَّمَاءَ بَنَسْهَا ۝

رَفَعَ سَمَكَهَا فَتَسْوَاهَا ۝

وَأَعْطَشَ لَيْلَهَا وَأَخْرَجَ ضُحَاهَا ۝

وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَلِكَ دَحَاهَا ۝

أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءً فَأَوْمَرُوهَا ۝

وَالْجِبَالَ أَرْسَاهَا ۝

مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِأَنفُسِكُمْ ۝

فَإِذَا جَاءَ بِ السَّاعَةِ الْكُرْىٰ ۝

يَوْمَ يَنذُرُ الْإِنسَانُ مَا سَعَىٰ ۝

وَيُؤْزِرُ الْجَحِيمَ لِمَن يَرَىٰ ۝

فَأَمَّا مَن ظَنَّىٰ ۝

وَأَنَّهُ الْحَيَوةُ الدُّنْيَا ۝

فَإِنَّ الْجَحِيمَ هِيَ الْمَأْوَىٰ ۝

وَأَمَّا مَن خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ

- өзүн (арам) каалоо-кумарлардан
тыйса,
41. анын орду албетте,
Бейиште!
42. (Кайра тирилүүдөн шектенген
адамдар) сенден Кыяматтын качан
болушун сурашат.
43. Аны(н убактысын) билүүдөн сен
алыссың?!
44. Анын (качан болоору жөнүндөгү
илимдин башы жана) аягы Раббине
гана тиешелүү.
45. Сен болгону андан (Кыяматтан)
корко турган кишилерди
эскертүүчүсүң.
46. Алар (Кыяматты «каалган»
дегендер) аны (өз көздөрү менен)
көргөн күндө, (бул дүйнөдө)
бир күн кечке чейин же түшкө
чейин гана турган сыяктуу болуп
калышат.

الْهَوَىٰ ۝

فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ ۝

يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا ۝

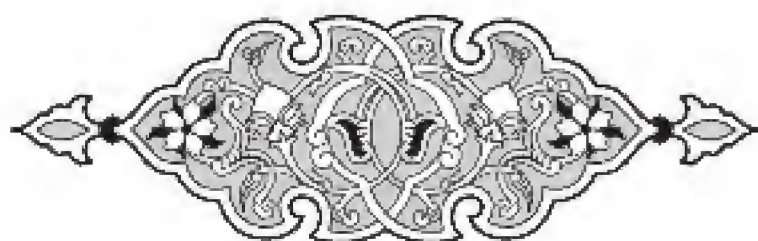
فِيمَا أَنْتَ مِنْ ذِكْرِهَا ۝

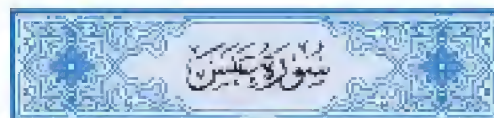
إِلَىٰ رَبِّكَ مُسْتَهْجَاهَا ۝

إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ مَّنْ يَخْشَاهَا ۝

كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَمْ يَلْبِسُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَوِ

صُبْحَهَا ۝

80 «Абаса» сүрөсү¹

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
мысмы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. (Пайгамбар) кабагын бүркөп,
жүзүн буруп алды,
2. алдына (маселе сурап) сокур киши
келгенде.
3. (О, Мухаммад!) Сен кайдан
билесиң, ал (сокур киши жаман
кулк-мүнөздөрдөн) тазадыр!
4. Же болбосо, (Аллаһ Тааланы)
эскерээр, анан эскермеси ага пайда
берээр?!
5. Ал эми, муктаж эмес адам(дар
келгенде)
6. сен ошо(лор)го бурулуп
алдың!
7. (Бирок), алардын тазарбай
(ыйманга келбей) калуусуна сен
жоопкер эмесиң.
8. Ал эми, сага чуркап келген (сокур
) адам...
9. (Аллаһтан жана Кыямат күндөн)
коркот эле.

عَبَسَ وَتَوَلَّى ۝١

أَن جَاءَهُ الْأَعْمَى ۝٢

وَمَا يَذُرُكَ لَعَلَّهُ يَรَى ۝٣

أَوَيْدَكَ فَتَفْخِعْهُ الذِّكْرَى ۝٤

أَمَّا مَنِ اسْتَغْنَى ۝٥

فَأَن تَلَّه رَضَا ۝٦

وَمَا عَلَيْكَ أَلَا يَزْكَى ۝٧

وَأَمَّا مَن جَاءَكَ يَسْعَى ۝٨

وَهُوَ يَخْشَى ۝٩

1 Бул сүрө дагы Маккада түшкөн. 42 аяттан турат. Түшүүсүнүн себеби төмөндөгүчө: Пайгамбарыбыз саллаллоху алайхи ва саллам Макканын этибарлуу байларын динге даават кылып отурганда, шариатка өтө берилген, өзүн ширктен жана башка чоң күнөөлөрдүн тазалаган Абдуллаһ ибн Умм-Мактум деген сокур киши келип, бир маселе сурайт. Ал пайгамбардын бош эмес экенин көрбөгөн. Пайгамбар саллаллоху алайхи ва саллам болсо, сөзүнүн бөлүнгөнүнө ачууланып, кабагын бүркөп, жооп бербей, байлар менен сүйлөшүүсүн улантат. Бирок, бул байлар жанагы сокур киши сыяктуу күнөө иштерден өздөрүн тазалабаган, динге өзү умтулуп келбеген кишилер эле. Аллаһ Таала пайгамбарынын бул жоругунун ката экенин эскертип, аны жемелеп, ушул сүрөнү түшүргөн. «Абаса» «кабак бүркөдү», «маңдайын тырыштырды» деген мааниде.

10. Сен ага көңүл бурбай,
(башкалар менен алагды болуп)
калдың!!!	فَإِن تَعَنَّاهُ فَاسْفَهَى ۝١٠
11. Жок! (О, Мухаммад! Эми андай
кылбагың!) Бул (аяттар сага Аллаһ
тарабынан) эскерме-сабак.	كَلَّا إِنَّهَا مِنْ لَدُنَّا ۝١١
12. Ким кааласа – аны эскерет. ¹	مَنْ شَاءَ ذَكَرْهُ ۝١٢
13. (Аяттар Лавхул Махфуз деп
аталган) Улук Барактар да,	فِي صُحُفٍ مُّكَرَّمَةٍ ۝١٣
14. (Лавхул Махфуз) Таза–Пакиза
(жана кадыр баркы) Жогору,	مَرْفُوعَةٍ مُّطَهَّرَةٍ ۝١٤
15. (Жана) периштелердин
колунда.	بِأَيْدِي سَفَرَةٍ ۝١٥
16. (Алар) Өтө улук, аябай таза
(ишенимдүү)	كِرَامٍ بَرَرَةٍ ۝١٦
17. Наалаты инсан! Аны эмне
(мынчалык) аша чапкан каапырга
айлантты?!	قِيلَ لِلْإِنسَانِ مَا أَكْفَرُهُ ۝١٧
18. Ал (Аллаһ) аны эмнеден жаратты
эле?!	مِنْ أَى شَيْءٍ خَلَقَهُ ۝١٨
19. Бир тамчы суудан жараткан!
Анан аны(н жаралуу баскычтарын
өлчөп,) тагдыр кылган.	مِنْ نُّطْفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَرَهُ ۝١٩
20. Андан кийин (бул дүйнөгө
келгенде) ага жолдорду ² оңой
кылып берди.	فَرَأَى السَّبِيلَ يَسْرَهُ ۝٢٠
21. Андан соң анын жанын алып,
мүрзөгө койду.	فَرَأَى أَمَانَهُ فَاُفْرَهُ ۝٢١
22. Андан соң Өзү каалаган кезде
(Кыяматта) кайрадан тирилтип
алат.	فَرَأَى إِذْ شَاءَ النَّشْرَهُ ۝٢٢

1 Кийинки аяттарда Аллаһ Таала бул аяттардын кадырын, пакизанын жана улуулугун баяндайт.

2 Дүйнө – тиричилик жолдорун оңой-жеңил кылды. Ал эми, кааласа диний багытта эң оңой, эң жеңил дин менен Аллаһтын ыраазычылыгын таба турган кылды.

23. Жок! Ал өзүнө (Аллаһ) буюрган
парыздарды эч аткарбады! كَلَّا لَمَّا يَقُضْ مَا أَمَرُوا ۝
24. Эми, инсан (бой көтөрө бербей)
өзүнүн тамак-ашына карабайбы?!¹ فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ ۝
25. Сууну (асмандан) мол-көл кылып
мына Биз жаадырдык! أَلَمْ صَبَّأْنَا الْمَاءَ صَبًّا ۝
26. Андан соң жерди жарып,
فَوَشَقْنَا الْأَرْضَ شَقًّا ۝
27. (Ар түрдүү) данды (жана
өсүмдүктөрдү) өндүрдүк: فَالْيُسْبَغُ فِيهَا حَبًّا ۝
28. Жүзүмдөрдү, көк чөптөрдү,
وَرَبَآ وَفَصْبًا ۝
29. Зайтундарды, курмаларды,
وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا ۝
30. Коюу бактарды,
وَحَبَابَ عَلَبَابٍ ۝
31. Мөмө-жемиштерди,
жашылчаларды. وَفَاكِهَةً وَأَبًّا ۝
32. Силер жана чарба айбандарыңар
пайдалангыла деп. فَتَعَالَى الْكُرُومُ أَفَلَا تُعْجَبُونَ ۝
33. Эми, качан (кулактарды)
тундуруучу (Кыяматтагы)
айкырык (Сур кернейинин экинчи
тартылуусу) келгенде., فَإِذَا جَاءَتِ الصَّاعَةُ ۝
34. Ал күнү киши өзүнүн ага-
инисинен качып калат. يَوْمَ يَهْرُؤُ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ ۝
35. Апасы менен атасынан дагы. وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ ۝
36. Аялы менен балдарынан дагы! وَصَاحِبَتِهِ وَبَنِيهِ ۝
37. (Анткени) ал күнү ар бир адам
үчүн аны (башкаларга) көңүл
бурдурбай коё турган (өтө оор)
абал болот! لِكُلِّ أَمْرٍ مِّنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ ۝
38. Ал күнү (ыймандуу) жүздөр
албырып, وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ مُّسْفِرَةٌ ۝

1 Кайдан келди алар?! Кантип жаралды?! Өзү жаратып алдыбы?! Жок! Бардыгы Аллаһтын нээматтары!

39. күлүп-жайнап, кубанычтуу!

صَاحِبَكَّةٌ مُّنتَبِئَةٌ ﴿٣٩﴾

40. (ыймансыз) жүздөрдү ал күндө
чаң-тозон каптап,

وَوُجُوهُ يُومِذُ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ ﴿٤٠﴾

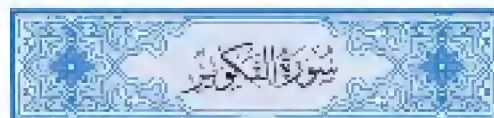
41. караңгылык ороп алат!

تَرَهَّقَهَا قَمَرَةٌ ﴿٤١﴾

42. Дал ошолор каапыр, шүкүрсүз
адамдар!¹

أُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُ الْفَجَرَةُ ﴿٤٢﴾

¹ Алар Раббиси канчалык нээмат – жакшылык берсе да шүтүр кылбай, кайра Аллаһтын жолуна каршы чыгышты! Аллаһ бардыгыбызды ушундай каапырлыктан сактасын!

81 «Таквир» сүрөсү¹

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Күн оролуп (нуру жоголуп),
2. жылдыздар (кыйрап) төгүлүп,
3. Тоолор (тытылган жүн сыяктуу) учурулуп,
4. Курсагында он айлык баласы бар (кымбат баалуу) төөлөр дагы көңүл сыртында калып,²
5. Жапайы айбандар (үркүп, бир жерге) чогулуп,³
6. Деңиздер жанып – от болуп,
7. Жандар бири - бирине коштолуп...⁴
8. Тирүүлөй көмүп жиберилген бөбөк кыздар суралганда –
9. Кайсы күнөө(нөр) үчүн өлтүрүлдү(нөр деп)...⁵

إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ①

وَإِذَا النُّجُومُ انْكَرَتْ ②

وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ ③

وَإِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ ④

وَإِذَا الْخُيُوسُ سُيْرَتْ ⑤

وَإِذَا الْيَحَارُ سُجِّرَتْ ⑥

وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ ⑦

وَإِذَا الْمَوْءِدَةُ سُيِّرَتْ ⑧

يَأْتِي ذَنْبٌ فَيُلْقَى ⑨

1 Маккада түшкөн. 29 аяттан турат. “Таквир” сөзүнүн мааниси “Оролуу”

2 Кыямат кыйроосу башталганда адамдардын көзүнө өз жанынан бөлөк эч нерсенин кызыгы калбайт: Арабдардын назарында эч баалуу деп эсептелип, аздектелген жана «Ишаар» (курсагында он айлык баласы бар) деп аталган төөлөр менен дагы эч кимдин иши болбой, кароосуз калат.

3 Жаралгандан бери бири-бирине кас болуп келген койон - карышкыр, кабылан-кийик сыяктуу жапайы айбандар ошол күндүн көркүнүчүлүгүн катуу үркүп, бир жерге чогулуп калышат.

4 Ал эми «жандардын кошулуусун» кээ бир тафсирчилер жандын денелерге кошулуп кайра тирилүүсү деп түшүндүрүшөт.

5 Жахилия доорунда арабдар эгер кыз перзент көрсө аны тирүү бойдон көмүп салышчу. Ислам келип, бул жапайы жорукту токтоткон.

10. Жана (бардык адамдарга) амал баракчалары таратылып,	وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ ﴿١٠﴾
11. Асман сыйрылып алынганда...	وَإِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ ﴿١١﴾
12. Тозок (катуу) кызыгылып,	وَإِذَا الْجُحُومُ سُعِرَتْ ﴿١٢﴾
13. Бейиш (ыймандуу адамдарга) жакын алып келингенде...	وَإِذَا الْجُنُودُ أُوْلِقَتْ ﴿١٣﴾
14. (Ошол күнү бардык) жан (Акырет үчүн) эмне алып келгенин билет.	عَمَتَتْ نَفْسٌ مَّا أُخْضِرَتْ ﴿١٤﴾
15. Жок. Артта кала турган жылдыздарга ант ичип,	فَلَا أَقْسِمُ بِالْخَافِضِ ﴿١٥﴾
16. (аларга) жолдош, көрүнбөгөн жылдыздарга ант ичип,	الْجَوَارِ الْكُنُفِ ﴿١٦﴾
17. (карангысы менен) келген түнгө ант ичип,	وَاللَّيْلِ إِذَا عَمَصَ ﴿١٧﴾
18. агарган тацга ант ичип (айтамын):	وَالصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ ﴿١٨﴾
19. Чынында, ал (Кураан) Улуу Элчинин Сөзү! ¹	إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ﴿١٩﴾
20. Арш Ээсинин ² алдында (Жебрейилдин) туруктуу урматы бар (жана ал) өтө күч – кубаттуу.	ذِي قُوَّةٍ عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ ﴿٢٠﴾
21. Ал жерде (жогорку жамаат арасында) сөзү өтүмдүү (жана) ишенимдүү.	مُطَاعٍ ثَمَّ أَمِينٍ ﴿٢١﴾
22. (Эй, мушриктер!) Силердин дайым бирге жүргөн перигиңер (Мухаммад) жинди эмес.	وَمَا صَاحِبُكُمْ بِمَجْنُونٍ ﴿٢٢﴾
23. Ал чынында аны (Жебирейилди) айкын мейкиндикте көргөн.	وَلَقَدْ رَآهُ بِالْأُفُقِ الْمُبِينِ ﴿٢٣﴾

1 Бул аяггагы улуу элчи Жебрейил периште. Ал вахий кабарларын Аллаһтан кабыл алып, Мухаммадга жеткирген.

2 Аллаһтын.

24. Жана ал кайыпты (силерден) кызгануучу эмес. ¹	وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِينٍ ﴿١٥﴾
25. Жана ал ² каргышка жолуккан Шайтандын сөзү да эмес! ³	وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ ﴿١٦﴾
26. Эми, (чындыктан жүз буруп) кайда бара жатасыңар?!	فَإِنَّ تَذَاهِبُونَ ﴿١٧﴾
27. Ал (Кураан) албетте, ааламдар үчүн эскертүү!	إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿١٨﴾
28. Силердин араңардан оңолууну каалгандар үчүн (эскертүү!)	لِيُنْشَأَ مِنْكُمْ أَنْ يَسْتَغْفِرَ ﴿١٩﴾
29. Жана силер (о, пенделер) ааламдардын Раббиси каалагандан башканы каалай албайсыңар!	وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٠﴾

1 Аллаһ ага кандай гана кайып кабарын билдирсе, бардыгын адамдарга жеткирген. Ошондой эле, кайыптагы Аллаһтан келген Дин-Шарияттын бирин калтырбай элдерге жеткирген.

2 Кураан.

3 Мунириктер «Мухаммадка эч ким сүйлөй албаган сөздөрдү жини-шайтандар үйрөтөт» дешчү.

82 «Инфитар» сүрөсү¹

سُورَةُ الْإِنْفِطَارِ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Асман жарылып,
2. Жылдыздар төгүлүп,
3. деңиздер (толуп-ташып), бири-бирине кошулганда...
4. Жана мүрзөлөр оодарылганда...
5. (Ар бир) жан (ээси) эмне ишти алып келгенин жана (эмне ишти кечиктирип) калтырганын билип алат.²
6. О, (каашыр) инсан! Сени Улук Раббин жөнүндө (туура ойлонуудан) эмне алдап койду?!
7. Ал сени жаратып, келбетинди келиштирген эле!
8. Жана Ал сени Өзү каалаган сүрөттө калыптандырган!!!
9. Жок! силер (ойлонуп, моюн сунуунун ордуна) сурак күнү «жалган» дедиңер!
10. Чынында, силердин үстүңөрдө (ар бир ишиңерди) сактоочу периштелер бар!
11. (Ар бир нерсени) жазып турган улук периштелер бар!

إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ ①

وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انْتَثَرَتْ ②

وَإِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْ ③

وَإِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ ④

عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ وَأَخَّرَتْ ⑤

يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا غَرَّبَكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ ⑥

الَّذِي خَلَقَكَ فَسَوَّاكَ فَعَدَلَكَ ⑦

فِي أَيِّ صُورَةٍ مَّا شَاءَ رَكَّبَكَ ⑧

كَلَّا بَلْ تُكَذِّبُونَ بِالَّذِينَ ⑨

وَأَنْ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ ⑩

كِرَامًا كَتِيبِينَ ⑪

1 Бул сүрө Маккада түшкөн. 19 аяттан турат. Инфитардын мааниси “жарылуу”

2 Кыяматта Мүрзөлөр оодарылып, ичиндеги өлүктөргө жан киргизилип, жер сыртына чыгарылат. Бул жөнүндө пайгамбарыбыз саллаллоху алайхи ва саллам “Силер (ал күнү) жылаңайлак, жылаңач, “сүңнот” кылынбаган абалда (сурак майданына) чогултуласыңар” деген. (“Мишкатул масаабих”. 3/75. 5535-хадис).

12. Силердин бардык ишиңерди билип турушат.
13. Чынында жакшы кишилер нээмат бейишттеринде.¹
14. Ал эми, бузуку кишилер тозокто болушат!
15. Алар ага (Тозокко) сурак күнү ташталат!
16. Анан андан чыга алышпайт!
17. (О, Мухаммад! Биз айтпасак) сурак күнү эмне экенин сен кайдан билмексиң?
18. Анан, сурак күнү эмне экенин сен кайдан билмексиң?²
19. Ал күнү (Аллаһтан уруксат болмоюнча) эч ким эч кимге (пайда) жеткире албайт! Ал күнү бардык иш Аллаһтын ыктыярында!

يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ ﴿١٢﴾

إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ﴿١٣﴾

وَالْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ ﴿١٤﴾

يَصُورُنَّهَا يَوْمَ الدِّينِ ﴿١٥﴾

وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ ﴿١٦﴾

وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ ﴿١٧﴾

ثُمَّ مَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ ﴿١٨﴾

يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِّنَفْسٍ شَيْئًا وَالْأَمْرُ
لِوَيْسٍ إِلَّاهُ ﴿١٩﴾

1 Бул жерде «жакшы кишилер» деп Аллаһтын жана адамдардын укугун таанып, аларга кыянат кылбаган жана жаман ойду ойлобогон, жаман иштерди жасабаган кишилерге айтылган.

2 Мухаммад саллаллоху алайхи ва саллам кайтып кабарларын Аллаһ Тааладан вахий аркытуу кабар келмейинче, өз алдынча билген эмес.

83 «Мутаффифин» сүрөсү¹

سُورَةُ الْمُطَفِّفِينَ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Таразадан алдагандарга чоң азап болсун!
2. Алар адамдардан (бир нерсени) өлчөтүп (же тарттырып) алган кезде толтуруп алышат дагы...
3. Бирөөлөргө өлчөп же тартып бергенде кемитип беришет.
4. Алар кайра тирилүүлөрүн ойлонушпайт бекен?
5. Улуу Күн – Кыяматта!
6. Ал күнү (бардык) адамдар ааламдардын Раббисинин алдында (сурак берүү үчүн) тикесинен туруп калышат!
7. Жок! Бузукулардын амал китептери «Сижжийнде» экени анык!
8. (О, Мухаммад!) сен «Сижжийн» эмне экенин билбейсиң! ²
9. Ал – жазылган китеп.
10. Ал (Кыямат) күндө (аны) жалган дегендерге чоң азап берилет!
11. Алар сурак күндү жалган дегендер.

وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ ۝

الَّذِينَ إِذَا أَكَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ ۝

وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوَّزَوْهُمْ يَخْسِرُونَ ۝

أَلَا يَنْظُرُونَ أَنفُسَهُمْ يَتَوَفَّوْنَ ۝

يَوْمَ عَظِيمٍ ۝

يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفَجَّارِ لَفِي سِجِّينٍ ۝

وَمَا أَدْرَاكَ مَا سِجِّينٌ ۝

كِتَابٌ مَّرْقُومٌ ۝

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۝

الَّذِينَ يُكَذِّبُونَ يَوْمَ الْبَازِغِينَ ۝

1 Бул сүрө Маккада түшкөн. 36 аяттан турат. “Мутаффифийн” деген сөздүн мааниси “таразадан алдагандар”.

2 “Сижжийн” – бул жети кабат жердин түбүндөгү өтө тар, кысылган, караңгы орун. Таразадан кымтып калган кыянатчылардын рухтары жана амал китептери ошол жерде сакталат.

12. Ал күндү ар бир чектен чыккан, күнөөгө баткан (каапыр) пенделер «жалган» дешет.
13. А(лар)га Биздин аяттарыбыз окуп берилген кезде «(бул) байыркылардын жөө жомогу» дешет.
14. Жок, тескерисинче, жасаган (күнөө) иштери жүрөктөрүн ороп алган.¹
15. Чынында, ошол (Кыямат) күнү алар Раббилеринен тосулган болушат.²
16. Андан соң, алар тозокко ташталышат.
17. Кийин аларга: «Силер аны «жалган» деген нерсе (тозок) ушул!»-деп айтылат.
18. Чынында, жакшы пенделердин китептери³ «Иллийюнда».
19. (О, Мухаммад!) Сен «Иллийюн» эмне экенин билбейсиң.⁴
20. (Ал) - жазылган китеп.
21. Аны (Аллаһка) жакындар (перингелер) көрүп турат.
22. Жакшы (ыймандуу) пенделер «Наим» (деп аталган) бейиштерде.

وَمَا يَكْتُوبُ بِهِ إِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ ﴿١٢﴾

إِذَا نُنَادِي عَلَيْهِمْ إِنَّهُمْ قَالَ أَصْطِيرَ الْأَوَّلِينَ ﴿١٣﴾

كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٤﴾

كَلَّا إِنَّهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَمَحْجُورُونَ ﴿١٥﴾

ثُمَّ إِنَّهُمْ لَخَالُوا كَالْجَحِيمِ ﴿١٦﴾

ثُمَّ يَقَالُ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِمِثْقَادٍ يُؤْتُونَ ﴿١٧﴾

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْأَبْرَارِ لَفِي عِلِّيِّينَ ﴿١٨﴾

وَمَا أَدْرَاكَ مَا عِلِّيُّونَ ﴿١٩﴾

كِتَابٌ مُرْفُوعٌ ﴿٢٠﴾

يَشْهَدُهُ الْمُفَرَّقُونَ ﴿٢١﴾

إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ﴿٢٢﴾

1 Пайгамбарыбыз саллаллоху алайхи ва саллам айткан: “Эгер пенде бир күнөө иш жасаса, жүрөгүнө чекиттей кара так орноп калат. Ошондо, эгер Аллаһ Тааладан кечирим сурап, тооба кылса жүрөгү тазаланат. Эгерде күнөө ишин улантчу болсо, ал кара так чоңоюп-чоңоюп олтуруп, бүт жүрөгүн ороп калат” (Куртубий)

2 Кыяматта үч түрлүү азап бар: биринчиси: от-тозок азабы, экинчиси: жемелеп, согунг берүү азабы, үчүнчүсү Аллаһтын жүзүн көрүүдөн бей насип калуу азабы.

3 Амал баракчалары

4 «Иллийюн» - бул Сижжийндин тескериси. Эгер Сижжийн жети кабат жердин түбүндө болсо, Иллийюн жогорку бейиштердеги орун. Ал жерде бейини болгон пенделердин амал китептери сакталат.

23. Сөрүлөрдүн үстүндө (бейиш нээматтарына) карап олтурушат.
24. Сен алардын жүздөрүнөн «Наим» бейишинин кубаныч-таасирин көрөсүң.
25. Аларга (мас кылуу кесепетинен) сакталган таттуу шараптар ичирилет.
26. Ал шараптын сактагычы - «миск»¹. Эми, ушул нерсе үчүн жарышкандар жарышсын!
27. Ал шараптын (дагы бир) аралашмасы «таснимден».
28. (Тасним - бул) Аллахка эң жакын болгон пенделер гаша иче ала турган булак.
29. Ал эми, күнөөкор адамдар (бул дүйнөдө) ыймандуу кишилердин үстүнөн күлгөн.
30. (Ыймандуулар) алардын жанынан өткөндө, (бири-бирине) ымдап көргөзүп, шылдыңдашкан.
31. Үй-бүлөсүнө кайтканда (мыскындагандан ырахат алып) кубанычтуу кайтышкан.
32. Эгер аларды көрүп калса, «Булар адашкандар» деп айтышкан.
33. Алар (каапырлар) аларга (ыймандууларга) кароолчу кылып жиберилбегенго!
34. Эми, ал (Кыямат) күндө болсо, ыйман келтиргендер каапырлардын үстүнөн күлүшөт

عَلَى الْأَرْبَابِ يُنْظَرُونَ ﴿٢٣﴾

تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ ﴿٢٤﴾

يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيٍّ مَخْتُومٍ ﴿٢٥﴾

خِتَمُهُ مِسْكَ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ
الْمُسْتَقْسِمُونَ ﴿٢٦﴾

وَمِنْ حَمْرٍ مِّنْ لَّسِينٍ ﴿٢٧﴾

عَيْنَا يَشْرَبُ بِهَا الْمُعْرِضُونَ ﴿٢٨﴾

إِنَّ الَّذِينَ تَجْرَمُوا كَانُوا مِنَ الَّذِينَ ءَامَنُوا
يَضْحَكُونَ ﴿٢٩﴾

وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَرُونَ ﴿٣٠﴾

وَإِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ انْقَلَبُوا فَكِهِينَ ﴿٣١﴾

وَإِذَا رَأَوْهُمْ تَبَٰرَكُوا إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَضَالُّونَ ﴿٣٢﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَفَظِينَ ﴿٣٣﴾

فَالْيَوْمَ الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ
يَضْحَكُونَ ﴿٣٤﴾

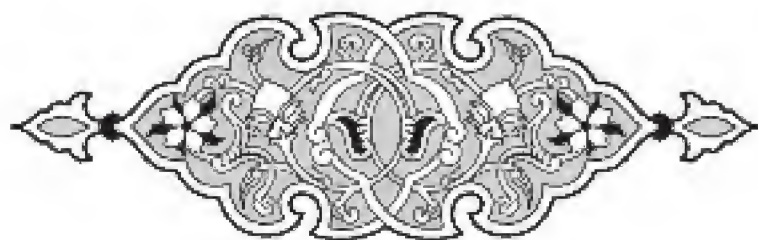
1 «Миск» - бул жыпар жыты өтө күчтүү болгон нерсе. Ошол нерсени шарапка аралаштыруу менен анын жыты сакталып, мас кылуучу касиети жоготулат.

35. (жана) сөрүлөрдүн үстүндө (бейиш
изэматтарына) карап (жыргап)
отурушат.

عَلَى الْأَرْآئِكِ يَنْظُرُونَ ﴿٣٥﴾

36. Каашырлар жасаган (күнөө)
иштерине сооп алмак беле?!

هَلْ تُؤْتِي الْكَفَّارَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾

84 «Иншикак» сүрөсү ¹

سُورَةُ الْاِنْشِقَاقِ

*Брайымдуу, Мэрримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Күтүүсүздөн асман жарылды!
2. Ал Раббисине моюн сунган эле жана (моюн сунушу) акыйкат болчу!
3. Жана жер (дагы) күтүүсүздөн (силкине-силкине) созулуп,
4. ичиндеги нерселерин (торогон сыяктуу) чыгарып, бошонуп калды!
5. Ал дагы Раббисине моюн сунган эле жана (ушундай болушу) акыйкат болчу!²
6. О, инсан! Сен Раббинге (жолугуу үчүн сооптуу же күнөөлүү иштер менен) түйшөлүп, акырында Ага жолуктуң.³
7. Кимдин (амал) китеби оң тарабынан берилсе,
8. Өтө жеңил суралат
9. Жана (бейиштеги) үй-бүлөсүнө сүйүнгөн бойдон кайтып келет.
10. Ал эми, кимдин (амал) китеби арка тарабынан берилсе,

إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ ①

وَأُنزِلَتْ رُبُّهَا وَخُفَّتْ ②

وَالْأَرْضُ مَدَدَتْ ③

وَالْقَتْلَ مَا فِيهَا وَخَلَّتْ ④

وَأُنزِلَتْ رُبُّهَا وَخُفَّتْ ⑤

يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدْحًا
فَمُتَلَقِّهِ ⑥

فَأَمَّا مَنْ أُوِّيَ كِتَابُهُ بِرَيْمِهِ ⑦

فَسَوْفَ يَحْتَسِبُ حِسَابًا سِيرًا ⑧

وَيَرْتَلِّبُ إِلَىٰ أَهْلِهِ مَسْرُورًا ⑨

وَأَمَّا مَنْ أُوِّيَ كِتَابُهُ وَرَأَاهُ ظَهْرًا ⑩

1 Маккада түшкөн. 25 аяттан турат. “Иншикатын” мааниси “Жарылуу”.

2 Жер мүрзөдөгү олүктөр менен кен-байлыктарын чыгарып, созулган сыяктуу тегиздикке айланат. Тоо-таштар күкүм болуп, тегизделип калат. Мүрзөлөрдөн тирилип, суурулуп чыккан инсандар Раббисине жолугуу үчүн сот-сурак майданына айдалат.

3 Эми алар соопу көп болсо Раббисинен пазилет-сыйлык алышат, күнөөсү көп болсо, азап-жаза алышат. Ал жерде аларга амал китептери таратылып берилет.

11. (Өзүнө) өлүм чакырат.	مَسُوفٌ يَدْعُوا ثُبُورًا ۝
12. Жана тозокко ташталат!	وَيَصْبَىٰ سَعِيرًا ۝
13. Чынында, ал (дүйнө жашоосунда) үй-бүлөсүнүн арасында шат-курсант болчу.	إِنَّهُ كَانَ فِي أَهْلِهِ مَسْرُورًا ۝
14. Чынында, ал өзүн эч качан (Раббисине) кайтпачудай сезчү.	إِنَّهُ ظَنَّ أَن لَّنْ نَّحْكُمَ ۝
15. Жок! Андай эмес! (Ал раббисине кайтып барат!) Акыйкатта, Раббиси аны көрүп турган!	بَلْ إِنَّا رَدَّيْنَاهُ كَانَ يَوْمَ يَعِيرَا ۝
16. Мен (күн батып бараткандагы) күүтүмгө ант ичип,	فَلَا أَقْسَمُ بِالْغَفَىٰ ۝
17. Түнгө, жана да түн өз койнуна алган (бардык) нерсеге ант ичип...	وَاللَّيْلِ وَمَا وَسَقَ ۝
18. Жана толгон кездеги (толун) айга ант ичип (айтамын):	وَالْقَمَرِ إِذَا اتَّسَقَ ۝
19. (О, инсандар!) силер аныгында, баскычтан баскычка минесиңер! ¹	لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا عَن طَبَقٍ ۝
20. Аларга эмне болду, ыйман келтирбей жатышат?!	هَٰذَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝
21. Жана эгер аларга Кураан окуп берилчү болсо, (моюн суну менен) сажда кылышпайт?! ²	وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَسْجُدُونَ ۝
22. Тескерисинче, каапыр болгон пенделер (кайра тирилүүнү) «жалган» дешет!	بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا يَكْذِبُونَ ۝
23. Бирок, алар ичине эмне жашырганын Аллаһ эң жакшы билет.	وَأَنَّهُ أَتَقَلَّمَ بِمَا تُؤْمِنُونَ ۝

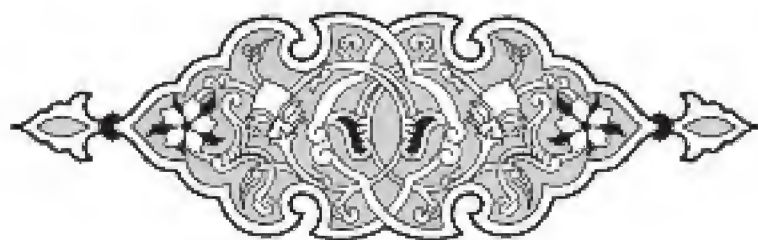
1 Бардык инсан ата-энесин бел сууларынын аралашмасы - нутфа баскычынан коюу кан, бир тиштем эт, сөөк, ымыркай баскычын «минип-өтүп» төрөлгөн. Анан бөбөктүк, балалык, өспүрүмдүк, жигиттик, кишилик, картандык баскычтарын басып өтүп мүрзөгө келип кайра толпуракка айланат. (Свадий).

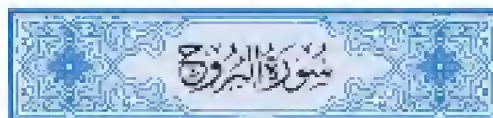
2 Бул аят сажда аяты болуп, аны окугандарга жана уккандарга отурган эле жеринде бир жолу сажда кылуу ваажын болот.

24. (О, Мухаммад!) Сен аларга жан ооруткан азаптын кабарын бер!
25. А бирок, ыйман келтирип, жакшы (сооп) иштерди жасагандар(га бейишти сүйүнчүлө). Алар үчүн түгөнгүс сыйлыктар бар!

فَبَيِّنْ لَهُمْ بِعَذَابِ الْيَمِّ ۝۱۱

إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ۝۱۲

85 «Буруж» сүрөсү¹

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Мен топжылдыздар мекени –
асманга ант ичип,
2. Убада кылынган (Кыямат) күнгө
ант ичип...
3. (Ошол күнгө) күбө болгондорго
жана күбө болунган(окуялар)га ант
ичип (айтамын):
4. Чуңкур ээлерине – өлүм болсун!²
5. (Ал чуңкур) отундуу жалын!
6. Ошондо, алар (отко ыргытылган
ыймандуулардын күйгөнүнөн
ырахат алып) чуңкурдун жээгинде
олтурушкан!
7. Алар(дын желдеттери)
ыймандууларга жасап жаткан
(азаптуу) иштерге күбө болуп
турушкан!
8. (Каапырлар) аларды Жеңүүчү,
мактоого арзыган Аллахка ыйман
келтиргендери үчүн гана азапка
салышты!³
9. Ал асмандар жана жер мүлкүнүн
(жалгыз) Ээси! Аллах ар бир
нерсеге Күбө!

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ ﴿١﴾

وَالْيَوْمِ الْمَوْعُودِ ﴿٢﴾

وَشَاهِدٍ وَمَشْهُودِ ﴿٣﴾

فُلٍ أَصْحَابٍ أَلْعَنُودِ ﴿٤﴾

النَّارِ ذَاتِ الْوُفُودِ ﴿٥﴾

إِذْهُمْ عَلَيْهَا فُجُودِ ﴿٦﴾

وَهُرَعًا مَّا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودِ ﴿٧﴾

وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَن يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ الْعَزِيزِ

الْحَمِيدِ ﴿٨﴾

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ

شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٩﴾

1 Маккада түшкөн. 22 аяттан турат. “Буруж” “Топжылдыздар” деген мааниде.

2 Бул чуңкурду байыркы заманда жашаган каапыр адамдар өздөрүнүн көпкудайлык динине баш ийбей, жалгыз Аллах Таалага ибадат кылган ыймандууларды жазалаш үчүн даярдаган. Ал кандай чуңкур болгонун кийинки аяттан билип алабыз.

3 Жалгыз Аллахка ыйман келтирген момундарды чуңкурдун жээгине алып келип “ыйманыңдан кайт!” деп талап коюшкан. Ыймандан кайтпагандарды жалындуу чуңкурга ыргытып жиберешкен.

10. Ыймандуу эркектер менен
ыймандуу аялдарды динден
кайтарууга аракеттенип, кийин тооба
кылбагандарга тозок азабы бар! Жана
аларга күйдүрүүчү азап бар!
11. Ал эми, (Аллаһка, периштелерге,
китептерге, пайгамбарларга,
Акырет күнгө, жана жакшы-жаман
тагдырга) ыйман келтирип, жакшы
амалдарды жасаган пенделер үчүн
түбүнөн дарыялар аккан бейиштер
бар! Бул – чоң жеңиш!
12. Чынында, Раббиндин (азап менен)
кармашы аябай катуу!
13. Бир Өзү гана жоктон бар кылат
жана (Кыяматта жашоону) кайра
жаратат.
14. Ал – Кечиримдуу, (жана) Вадууд!¹
15. (Ал) Арштын Кожоюну (жана)
Улук!
16. Каалаганын жасоочу!
17. (О, Мухаммад) сага (Мусанын
артынан кууган) аскерлердин,
18. Фираундун жана Самуд коомунун
кабары келди беле?
19. Жок, каанырлар (дагы эле,
Кураанды жана кайра тирилүүнү)
«жалган» дешүүдө.
20. Аллаһ болсо, алардын (бардык
иштерин) камтып-билип турат.
21. Аныгында ал-Улуу Кураан!
(Каанырлар миң ирет
«жалган» десе да кадыр-баркы
төмөндөбөйт. Себеби, ал:)
22. Лавхул- Махфузда!

إِنَّ الَّذِينَ فَتَنُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ فَلْيُؤْتُوا
فَلَهُمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَلَهُمْ عَذَابُ الْحَرِيقِ ﴿١٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ
جَنَّاتُ جَارِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ذَلِكَ الْفَوْزُ
الْكَبِيرُ ﴿١١﴾

إِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ ﴿١٢﴾

إِنَّهُ هُوَ بَدِيعُ السَّمِيعِ ﴿١٣﴾

وَهُوَ الْغَفُورُ الْودُودُ ﴿١٤﴾

ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ ﴿١٥﴾

فَعَالٌ لَمَّا يُرِيدُ ﴿١٦﴾

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْجُنُودِ ﴿١٧﴾

فِرْعَوْنُ وَهَامُودُ ﴿١٨﴾

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي تَكْذِيبٍ ﴿١٩﴾

وَاللَّهُ مِنْ وَرَائِهِمْ مُحِيطٌ ﴿٢٠﴾

بَلِ هُوَ قُرْءَانٌ مَجِيدٌ ﴿٢١﴾

فِي لَوْحٍ مَحْفُوظٍ ﴿٢٢﴾

1 Өзүнө моюн сунгандарды сүйүүчү жана Өзү дагы ыймандуулар тарабынан катуу сүйүлгөн.

86 «Таарик» сүрөсү¹

سُورَةُ الطَّارِقِ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Мен Асманга жана түндөсү келүүчүгө ант ичемин.
2. (О, Мухаммад) сен түндө келүүчү (Таарик) эмне экенин билбейсиң.
3. Ал (нуру менен караңгылыкты) тешүүчү жылдыз.
4. Бардык адам(дар)дын үстүндө сактоочу периште бар.
5. Эми, инсан өзүнүн эмнеден жаралганына байкоо салсын!
6. Атырылган (бел) суудан жаратылган.
7. (Ал суу) омуртка жана көкүрөк кабынын арасынан (бөлүнүп) чыгат.
8. Ал (Аллаh) аны (экинчи ирет дагы жашоого) кайтарууга кудуреттүү!
9. Сырлар ашкереленген (Кыямат) күндө.
10. (Ал күнү) ага эч бир кудурет, эч бир жардам берүүчү болбойт.²
11. Асманга ант, кайра-кайра жааган жамгырлуу!
12. Жерге ант, жарып чыккан өсүмдүктүү:

وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ ①

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ ②

النَّجْمُ الثَّاقِبُ ③

إِنْ كُلُّ نَفْسٍ لَّمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ④

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ ⑤

خُلِقَ مِنْ مَّاءٍ دَافِقٍ ⑥

يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ ⑦

إِنَّهُ عَلَى رَجْعِهِ لَقَادِرٌ ⑧

يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ ⑨

فَمَا لَهُ مِنْ قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ ⑩

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ ⑪

وَالْأَرْضِ ذَاتِ الصَّدْعِ ⑫

1 Маккада түшкөн. 17 аяттан турат. «Таариктин» мааниси 2-3-аяттарда.

2 Бул дүйнөдө инсан кылмыш жасаса акчанын, тааныштын жана абройюнун кудурети менен жазадан кутулуп кете алат. Акыреттечи? Алда ал тек гана Аллахтын өкүмү астында болот

13. Ал (Кураан) аныгында (акыйкат менен жалганды) ажыратуучу Сөз!
14. Азил-тамаша (сөз) эмес!
15. Алар (каапырлар динге каршы) айла амалдарды жасашат.
16. Мен дагы амалкерлик кытамын.
17. Эми, сен (О, Мухаммад) каапырларды койо тур. Аларга бир аз гана мөөнөт бер.¹

إِنَّهُ لَقَوْلُ فَصْلٍ ﴿١٣﴾

وَمَا هُوَ بِلَهْزَلٍ ﴿١٤﴾

إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا ﴿١٥﴾

وَأَكِيدُ كَيْدًا ﴿١٦﴾

فَتَهْدِي الْكَافِرِينَ أَتَاهُ مَوْعِدًا ﴿١٧﴾

¹ Каапырлар айлакерлик жасашат. Аллаһ алардан амалдуурак; же ошол учурдун өзүндө жазалайт же болбосо, аларга дагы эле кенен ырыска, узун өмүр - мөөнөт берет. Алар кооп, күнөө үстүнө күнөө жасап, тозок азабына дагы да көбүрөөк ытайык болушат.

87 «Аълаа» сүрөсү¹

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Эң жогорку Раббиндин ысымын (бардык кемчилдиктүү сыпаттардан) аруула!
2. Ал (бүт ааламдарды) жараткан жана теңсалимактуу кылган.
3. Жана (ааламдардагы жандуу-жансыз нерселердин өмүрүн, тагдырын) өлчөп-белгилеп, (ар бирине өзгөчө касиеттер берип, жашоо жолуна) багыттаган.
4. Ал (эрге жазда жерден ар түрдүү) өсүмдүктү чыгарып,
5. андан соң (кеч күздө) карарган чөп кылып койот.
6. (О, Мухаммад), Биз сага (Кураанды) окутабыз. Анан сен эч унутпайсың.
7. Бирок, Аллах (унуттурууну) каалаган нерселерди гана унутасың. Ал чынында, ашкере жана купуя нерселерди билет.
8. Жана Биз сага оңой жолду жеңил кылып беребиз.²
9. Эми, насаат пайда берсе (адамдарга Кураан менен) насаат айткын.

سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى ①

الَّذِي خَلَقَ مُسَوِّى ①

وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى ②

وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَى ③

فَجَعَلَهُ رَعَاةً أَحْوَى ④

سَقَرْتُكَ فَلَا تَنْسَى ⑤

إِلَّا مَآئِدَةً لِلنَّاسِ ⑥ وَاللَّهُ يَعْلَمُ الْغَيْبَ وَمَا يَخْفَى ⑦

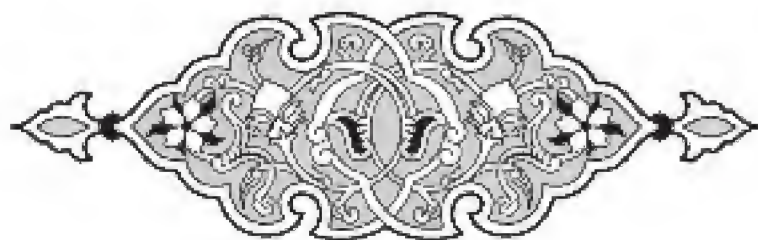
وَنُنَبِّئُكَ لِلْإِنْسَانِ ⑧

فَذَكِّرْ إِن نَّبَعْتَ الذِّكْرَى ⑨

1 Маккада түшкөн. 19 аяттан турат. “Аълаа” “эн жогорку” деген мааниде.

2 Аяттагы “оңой жол” – бул Ислам дини. Ислам дини диндердин арасындагы эң жеңил, эң оңой дин. Аны үйрөнүү да, үйрөтүү да, аны менен жашоо да жеңил. Анын ибадаттары да жеңил.

10. (Насаатты) Аллаһтан корккон адамдар гана эсине алышат.	سَيَذَكَّرُنَّ مَنْ يَخْشَى ۝
11. Шордуу адам болсо андан качат.	وَيَجَنَّبُهَا الْأَتْقَى ۝
12. Ал эбегейсиз чоң отко кире турган киши.	الَّذِي يَصِلُ النَّارَ الْكُبْرَى ۝
13. Ал анын (тозоктун) ичинде же оло албайт же жашай албайт!	ثُمَّ لَا يَسُوءُ فِيهَا وَلَا يَتَّخِذُ ۝
14. Ким (ыйман менен) тазарган болсо, ал ийгиликке жетти!	فَدَا فَتَحَ مِنْ تَرَكِّي ۝
15. Жана Раббисинин ысымын эскерип, намаз окуса (- ийгиликке жетти).	وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى ۝
16. Силер (эй, каапырлар!) дүйнө жашоосун (Акыреттен) жогору койосуңар!	بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ۝
17. Бирок, Акырет (жашоосу) жакшы жана түбөлүк!	وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ وَأَبْقَى ۝
18. Чынында, бул (айтылгандар) абалкы (ыйык) барактарда да бар эле.	إِنَّ هَذَآ أَلْفَى الصُّحُفِ الْأُولَى ۝
19. Ибрахимдин жана Мусанын барактарында.	صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى ۝

88 «Гаашия» сүрөсү¹

سُورَةُ الْغَاشِيَةِ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. (О, Мухаммад!) сага Ороп алуучунун кабары келдиби?²
2. Ал Күндө (каапыр) жүздөр коркууда(н кубарып, жер карайт.)
3. (Тозоктогу кишендерден) чарчаган, кыйналган абалда...
4. кызыган отко кирет!
5. (Аларга) кайнаган булактан суу ичирилет!
6. Алар үчүн (тозокто) тикенден башка тамак жок!³
7. (Ал) семиртпейт жана тойдурбайт!
8. Ал күндө (ыймандуу) жүздөр шат – куунак!
9. (Бул дүйнөдөгү адал, сооп) иш – аракеттерине ыраазы!
10. Жогорку Бейиште!
11. Анда маанисиз сөздөрдү укпайт.
12. Анда агып турган булактар,
13. Бийик сөрүлөр,

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ ۝

وَجُودٌ يُؤْمِدُ خَشِيعَةً ۝

عَامِلَةٌ نَاصِبَةٌ ۝

تَصْلَى نَارًا حَامِيَةً ۝

تُسْقَى مِنْ عَيْنٍ آتِيَةٍ ۝

لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِنْ صَرِيحٍ ۝

لَا يُسِيرُ وَلَا يُعْقِرُ مِنْ جَوِّهِ ۝

وَجُودٌ يُؤْمِدُ نَاعِمَةً ۝

لِسَعْيِهَا رَاضِيَةٌ ۝

فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ۝

لَا تَسْمَعُ فِيهَا لَبًّا ۝

فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ ۝

فِيهَا سُرُرٌ مَرْفُوعَةٌ ۝

1 Маккада түшкөн. 26 аяттан турат. “Гаашиянын” мааниси “Ороп алуучу”.

2 “Ороп алуучу” – бул Кыямат окуясы. Анткени. Кыямат окуясы башталганда адамдык кыйроолор жана башка дүрбөлөңдүү алааматтар себептүү бардык жан-жаныбарларды чоң коркунуч ороп калат. Айрыкча каапырлар катуу коркушат. Себеби, алар бул күнгө ишенишпеген эле. Кийинки аяттар ошол күнкү каапырлардын абалы жөнүндө.

3 Бул тикен “зарийъ” деп аталат.

14. (Ичишке даярдап) коюлган чойчоктор,	وَأَكْوَابُ مَوْصُوعَةٍ ۝١٤
15. Сап-сап тизилген жаздыктар	وَنَضَارِقُ مَصْفُوعَةٍ ۝١٥
16. Жана төшөлгөн килемдер бар!	وَزَرَابُ مَبْثُورَةٍ ۝١٦
17. Алар (Каапырлар) карашпайбы, төөнүн кандай жаратылганына?!	أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ۝١٧
18. Асмандын кандай көтөрүп коюлганына...	وَأَلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ۝١٨
19. Тоолордун кандай сайып коюлганына... ¹	وَأَلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ۝١٩
20. Жана жердин кандай жайып коюлганына? ²	وَأَلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ۝٢٠
21. (О, Мухаммад) эскерткин! Анткени, сен эскертүүчүсүң! ³	فَذَكِّرْ إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ ۝٢١
22. Сен аларга үстөмдүк кылуучу эмессиң!	لَسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُصَيْطِرٍ ۝٢٢
23. Бирок, ким жүз бурса жана каапыр болсо,	إِلَّا تَرَى إِلَى يَوْمِ الْوَكْفَرِ ۝٢٣
24. Аны Аллаһ чоң азапка салат!	فَيُعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ ۝٢٤
25. Алар (өлгөндөн соң) Бизге кайтышат.	إِنَّا إِلَيْنَا يَرْجِعُونَ ۝٢٥
26. Кийин алар менен Өзүбүз эсептешип алабыз!	ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُمْ ۝٢٦

1 Тоолор - жердин казыктары. Тоолордун жердин түбүнө сайылган бөлүгү жер үстү бөлүгүнөн үч-төрт эсеге узун. Алар менен бекемделгени себептүү жер аман-эсен турат.

2 Жетинчи кылымдын киписине "жердин тоголоктугуна карапшайбы?" деген кайрылуу болсо алар муну түшүнмөк да эмес. ишенмек да эмес. Айрыкча ал чөл адамы болсо, андан бетер таң калмак. Андан көрө аларга жердин кандай төшөк сымал жайып, тегиз кылып коюлганы айтылса, Аллаһтын кудуретине көбүрөөк ушундан далил табышы мүмкүн эле.

3 Демек, пайгамбарлар – эскертүүчүлөр. Алар адамдарга Аллаһ Тааланын өкүмдөрүн жеткирип, эскертип гана коюшат. Алардын аркаларынан "жасадыбы, жасабадыбы?" деп акмалап жүрүшпөйт жана зордук-зомбулук да көргөзүшпөйт.

89 «Фажр» сүрөсү¹

سُورَةُ الْفَجْرِ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Таңга ант!
2. Он түнгө ант!
3. Жуп менен такка ант!
4. Жана өгүп жаткан түнгө ант!²
5. Ушул(айтылганд)арда акылдуу адам үчүн (канааттандыралык) ант бар болсо керек эле?!
6. Раббин Аад коомун эмне кылганын көрбөдүңбү?!
7. Түркүктүү Ирамды³ (эмне кылганынчы?)
8. Ага окшогону эч бир өлкөдө жаратылбаган эле.⁴
9. Жана өрөөндө (үй куруу үчүн) аска зоолорду ойгон Самуд коомун (Раббин эмне кылганын көрбөдүңбү?)

وَالْفَجْرِ

وَالْإِشْرَاقِ

وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ

وَالْأَيْلِ إِذَا يَسِرَ

هَلْ فِي ذَلِكَ قَسَمٌ لِّذِي حِجْرِ

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ

إِزْمَ ذَاتِ الْعِمَادِ

الَّتِي لَمْ يُخْلَقْ مِثْلُهَا فِي الْبِلَادِ

وَقَوْمِ الْاُدَيْنِ جَاوُوا الصَّخْرَةَ الْوَادِ

1 Маккада түшкөн. 30 аяттан турат. «Фажр» “Таң” деген мааниде.

2 Бул аяттардагы “таң”- Курбан айт күндүн таңы, “он түн”- Зул-Хижжа айынын алгачкы он түнү, “жуп”- бул Зул-Хижжанын онунчу күнү, “так”- тогузунчу – Арафат күнү. Ал эми, “өгүп жаткан түн”- бул Курбан айттын түнү. Чынында Аллаһ Таала ант үчүн тандаган бул төрт нерсенин улуулугу, орчундуулугу акылдуу адамды канааттандырат.

3 Бул аяттагы “Ирамды” кээ бир тафсирчилер шаар дешет. Бирок, Ирам ошол мезгилде жашаган уруулардан бири экенине далил көбүрөөк.

4 Аад коому кумдуу чөлдө жашаганына карабай, түркүктүү чатырлардан Ирам деген шаар кура алган аябай чоң келбеттүү, бакубат эл болгон. Алар пайгамбарлары Худ алейхи саламга кордук көргөзгөндө Аллаһ Таала катуу шамал жиберип бардыгын кыйраткан.

10. Кубаттуу аскерлердин ээси
Фираунду (кандай жазалаганын
көрбөдүңбү?)
11. Алар (ар кайсы) өлкөлөрдө чектен
чыгып кетишкен
12. жана бузукулукту көбөйтүшкөн
болчу.
13. Раббин алардын башына ар түрдүү
азаптарды жаадырды.
14. Чынында, Раббин көзөмөлдөп
туруучу.
15. Раббиси инсанды (байлык менен)
сынап, ага жоомарттык көргөзсө
жана нээмат берсе “Раббим мени
урматтады” дейт.
16. Ал эми, аны (кембагалдык менен)
сынап, ырыкысын ченеп берсе,
“Раббим мени кордоду” дейт.
17. Жок! Силер жетимди
ызааттабайсыңар!
18. Кедейди тамактандырууга (бири-
бириңерди) үтүттөбөйсүңөр!
19. Жана (жетимге тиешелүү) мурасты
суктук менен жейсиңер!
20. Жана мал-дүйнөнү жан-дилиңер
менен сүйөсүңөр!
21. Жок! Качан (Кыямат башталып)
жер катуу титирегенде
22. жана Раббин менен периштелер
сап-сап болуп келгенде...
23. Ошол күнү тозок жакын алып
келингенде, дал ошол күнү гана
(каапыр) инсан (бул дүйнөдөгү
каталарын) эстейт. Бирок, эми
(бул) эстөө ага пайда берсе кана!

وَفِرْعَوْنَ ذِي الْأَوْتَارِ ﴿١٠﴾

الَّذِينَ طَغَوْا فِي الْبِلَادِ ﴿١١﴾

فَأَكْثَرُوا فِيهَا الْفَسَادَ ﴿١٢﴾

فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ ﴿١٣﴾

إِنَّ رَبَّكَ لَإِلَهٌ صَادِقٌ ﴿١٤﴾

فَإِمَّا الْإِنْسَانُ إِذَا مَا ابْتَغَاهُ رِبًّا، فَأَكْثَرَهُ
وَقَعَهُ، فَيَقُولُ رَبِّي أَكْرَمُ ﴿١٥﴾وَأَمَّا إِذَا مَا ابْتَغَاهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ، فَيَقُولُ رَبِّي
أَهْدَنُ ﴿١٦﴾

كَلَّا بَلْ لَا تَكْرُمُونَ الْيَتِيمَ ﴿١٧﴾

وَلَا تَحْضُونَهُ عَلَى طَعَامِ الْمُسْكِينِ ﴿١٨﴾

وَتَأْكُلُونَ الثَّرَاثَ أَكْلًا لَمًّا ﴿١٩﴾

وَتُحِبُّونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا ﴿٢٠﴾

كَلَّا إِذَا دُكِّي الْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا ﴿٢١﴾

وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا ﴿٢٢﴾

وَجِئْنَا بِنُومٍ بِحَمْدِ رَبِّكَ نَوْمًا كَرًّا
الْإِنْسَانُ وَأَنْفَ لَهُ الذِّكْرَى ﴿٢٣﴾

24. (Ошондо ал) “Кана эми,
(Акыреттеги) жашоомо (кандайдыр
сооп) алып келген болсом!” дейт. ¹	يَقُولُ يَكَلِّمُنِي قَدْ مَنَّ لِي يَا نَبِيَّ
25. Ал күнү Аллаһ азаптагандай эч
ким азаптай албайт.	وَيَوْمَئِذٍ لَا يُعَذِّبُ عَذَابَهُ أَحَدٌ
26. Аллаһ байлагандай эч ким байлай
албайт! ²	وَلَا يُؤْتِي مَالَهُ أَفَادٌ
27. О, тынч – бейпил жан!	يَا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ
28. (Менден) ыраазы болгон жана
(Мени) ыраазы кылган абалда
Раббинге кайткын.	ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً
29. Менин (жакшы) пенделериме
кошулгун	فَادْخُلِي فِي عِبَادِي
30. жана Менин Бейишиме киргин!	وَادْخُلِي جَنَّتِي

1 Ага Аллаһтын жазасы буйрулат: колу-бутун кишендер менен байланып азапка салынат.

2 Ал күндө ыймансыздардын жаны туйлап, толгонуп, дүйнөдө татыксыз жашаганы себептүү бушайман чегип турган болсо, ыймандуулардын жаны тынч, бейпил жана ыраазы болуп турат.

90 «Балад» сүрөсү¹

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Ушул шаарга² ант!
2. Сен (о, Мухаммад) ушул шаарда жашайсың.
3. (Адам)-Атага жана урпактарга ант!
4. Биз инсанды машакатка жараттык.³
5. (Каапыр) инсан өзүнө эч кимдин күчү жетпейт деп ойлойбу?
6. Ал “эсепсиз мал-дүйнө коротгум” дейт.
7. Ал өзүн эч ким көрбөй турат деп ойлойбу?
8. Биз ага эки көз бербедикпи?
9. Тил жана эки эрин бербедикпи?!
10. Жана Биз аны эки жолго багыттадык.⁴
11. Ал (каапыр инсан) оор жолго жүрбөдү.

- لَا أُقْسِمُ بِهَذَا الْبَلَدِ ۝
- وَأَنْتَ حِلٌّ بِهَذَا الْبَلَدِ ۝
- وَوَاللَّهُ وَمَا وُلَّدَ ۝
- لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي كَبَدٍ ۝
- أَلَيْسَ أَنْ لَنْ يَقْدِرَ عَلَيْهِ أَحَدٌ ۝
- يَقُولُ أَهْلَكْتُ مَا لَا لَنَا ۝
- أَلَيْسَ أَنْ لَمْ يَرَوْهُ أَحَدٌ ۝
- أَلَمْ نَجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ ۝
- وَلِسَانًا وَمَفْصَلَتَيْنِ ۝
- وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ ۝
- فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ ۝

1 Маккада түшкөн. 20 аяттан турат. «Балад» деген сөздүн мааниси “шаар”.

2 Маккага.

3 Адампенде каалайбы-каалабайбы, бул дүйнө туруну менен машакат. Аллах Таала ушундай жараткандан соң, мындай башкача болбойт. Ал эми, кээ бир адамдар өздөрүнө ушул эле дүйнөдө бейиш куруп алгылары келет жана машакатсыз жашайбыз деп... машакат чегишет.

4 Ар бир акылдуу инсандын алдында эки жол бар: жакшы жана жаман. Ал өзүнүн ыйманына жараша экөөсүнөн бирин тандап алат. Албетте, напси-балээсине азгырылган инсан жеңилине, ылаззатына умтулуп жаман – арам жолго жүрөт. Ал эми, акылын иштеткен ыймандуу адамдар ар канча оор болсо да Акыретте пайда бере турган жакшылык жолуна жүрүшөт.

12. (О, Мухаммад) сен оор жол эмне экенин билбейсиң.
13. (Оор жол – бул) кул азат кылуу
14. же болбосо каатчылык күндө тамак-аш берүү –
15. тууганчылыгы бар жетимге.
16. Же чаңга буланган кедейге
17. Кийин (бул кайрымдуулукту жасаган) адам ыймандуулардан жана бири-бирин сабырга, ырайымдуулукка чакыруучулардан болсо,
18. Дал ошолор оң тарап ээлери!
19. Ал эми, Биздин аяттарыбызга каапыр болгондор сол тарап ээлери.¹
20. Аларды ар жактан от каптап алган.

وَمَا آذَنَّاكَ مَا الْعَقَبَةُ ⑩

فَكَرَبَةٍ ⑪

أَوْ أَطْعَمْتُمْ فِي يَوْمٍ مَسْجُورٍ ⑫

يَتِيمًا إِذَا مَفَرَّتْ ⑬

أَوْ مَسْكِينًا إِذَا مَرَّتْ ⑭

لَهُمْ كَانَ مِنَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَتَوَصَّوْا بِالصَّبْرِ

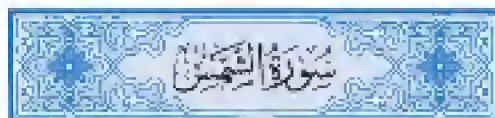
وَتَوَصَّوْا بِالْمُرَحَمَةِ ⑮

أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ⑯

وَالَّذِينَ كَفَرُوا أُولَئِكَ هُمُ أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ ⑰

عَلَيْهِمْ نَارٌ مُّؤَصَّدَةٌ ⑱

1. Кыяматта алардын амал баракчалары сол тарабынан берилип, бактысыз кишилерден болот.

91 «Шамс» сүрөсү¹

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Күн жана анын жарыгына ант!
2. Анын (Күндүн) артынан келген Айга ант!
3. Жана аны ашкере көргөзгөн күндүзгө ант!
4. Жана аны ороп кала турган түнгө ант!
5. Асманга жана аны (бекем) курганга² ант!
6. Жерге жана аны жайганга ант!
7. Напсиге жана аны (түз жол үстүндө) жаратканга ант!³
8. Ал (Аллаһ) анын (напсинин) бузукулугуна да, такыбаалыгына да илхам берип койду.
9. Эми, ким напсисин (бузук кулк-мүнөздөн) тазалаган болсо, жеңишке (Бейишке) жетет.
10. Ким аны (күнөө менен) кордогон болсо, (Бейиштен) үмүтсүз калат.⁴

- وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا ①
وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَّهَا ②
وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰهَا ③
وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰهَا ④
وَالسَّمَاءِ وَمَا بَنَىٰهَا ⑤
وَالْأَرْضِ وَمَا طَحَىٰهَا ⑥
وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا ⑦
فَالْهَمَّهَا فَجُورَهَا وَتَقْوَاهَا ⑧
فَدَأْفَلَحَ مَن رَّكَدَهَا ⑨
وَفَدَخَابَ مَن دَسَّهَا ⑩

1 Маккада түшкөн. 15 аяттан турат. «Шамс» деген сөздүн мааниси "Күн".

2 Аллаһ Таала Өзүнүн Улуу Кудурети менен ант берүүдө.

3 Аллаһ Таала бардык инсаниятты түз табият менен б. а. адал, таза жана туура Ислам жолунун үстүндө жаратат. Кийин ата-энелери аларды же ахудий, же христиан, же отко сыйынуучу кааныр кылып тарбиялайт. (Ибн Касир).

4 Напсини бузбай, таза кармап жүрүүнүн жападан-жалгыз жолу пайгамбар көргөзгөндөй жашоо жана амал кылуу. Ал эми, пайгамбардын таалимин тоотпой, озбашынча жапаган же болбосо ага каяна айткан элдер ар кайсы доордо Аллаһ Тааланын каарына жолуккан жана жолуга бермекчи. Ошондой коомдордун бири

11. Самуд (коому) өзүнүн чектен чыгуусу менен (пайгамбары Салихти) жалганчыга чыгарды.
12. Бир кезде анын эң бактысыз адамы (пайгамбарга берилген моожизатөөнү союш үчүн) козголду.
13. Аларга Аллаһтын элчиси “Аллаһтын төөсүнө (жамандык кылуудан) жана анын суу ичүүсүнө (тоскоол болуудан абайлагыла, Эгер баш ийбесеңер, силерге Аллаһтын азабы келет!)” деди.
14. Аны “жалганчы” дешти жана (төөнү) союп салышты. Натыйжада (ушул) күнөөлөрү себептүү Раббиси аларды ойрон кылды жана аны (азапты бардыгына) тең кылды!¹
15. Ал (Аллаһ Таала) бул иштин акыбетинен коркпойт.

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهَا ۝

إِذِ ابْتِغَىٰ أَشْقَاهَا ۝

فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا ۝

فَكَذَّبُوهُ فَعَبَّرُوا فَادَمَدُمْ ۝
يَذُنُّهُمْ فَسَوَاهَا ۝

وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهَا ۝

¹ Самуд коому.

¹ Төөнү бир эле адам сойгон бирок, банкалары аны кой деген эмес. Тескерисинче, шыкак берип турушкан. Ошондуктан, азап коомдун бардыгына тең келди.

92 «Лайл» сүрөсү¹

سُورَةُ اللَّيْلِ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. (Ааламдарды караңгылыгы менен)
каптаган түнгө ант!
2. (Жарыгы менен) көрүнгөн
күндүзгө ант!
3. Жана эркек менен ургаачыны
жараткан Затка ант!
4. Албетте (о, инсандар) силердин
аракетинер ар кандай.
5. Ким (садака) берсе жана такыба
кылса
6. жана жакшылыкты (Исламды)
тастыктаса –
7. Биз ага жакшылыкты (бактылуу
жашоону) жеңил кылабыз.
8. Ал эми, ким (байлыгын Аялаһ
жолуна сарп кылуудан) сарандык
кылса жана (Аллаһ берс турган
соопту) “керек эмес” десе...
9. Жана ыйманды жалган десе...
10. Биз ага түйшүктүү жолго түшүүнү
жеңил кылабыз.
11. (Тозокко) оңкосунан сайылган
убакта (кызганган) мал-мүлкү ага
найда бербей калат!
12. Албетте, (адамдарды) Туура Жолго
баштоо Бизге гана таандык иш.
13. Аныгында, Акырет (жашоосу)
да, Дүйнө (жашоосу) да Биздин
ыктыярыбызда.

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى ①

وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَافَى ②

وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى ③

إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَى ④

فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى ⑤

وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى ⑥

فَسَيُسِّرُ اللَّهُ لِيُسْرَى ⑦

وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَى ⑧

وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَى ⑨

فَسَيُسِّرُ اللَّهُ لِيُسْرَى ⑩

وَمَا يَفْقَهُ عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّى ⑪

إِنَّ عَلَيْنَا الْإِهْمَاءَ ⑫

وَأَن لَّكَ الْآخِرَةُ وَالْأُولَى ⑬

1 Бул сүрө дагы Маккада түшкөн. 21 аяттан турат. «Лайлдин» мааниси “Түн” демек.

14. Мен силерди алоолонгон оттон эскерттим.	فَأَنذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّى ﴿١٤﴾
15. Ал отко шору каткан адам гана кирет.	لَا يَصْلَاهَا إِلَّا الْأَشْقَى ﴿١٥﴾
16. Ал (Исламды) жалган деп (чындыктан) жүз бурган.	الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّى ﴿١٦﴾
17. Андан (тозоктон) такыбаа киши ыраак болот.	وَسَيَجْزِيهَا الْآتِقَى ﴿١٧﴾
18. Ал мал-мүлкүн (Аллаһ жолунда) берип, (өзүн сараңдыктан) тазалаган киши.	الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّى ﴿١٨﴾
19. Ал адамда эч ким үчүн (ордуна) сыйлык кайтарыла турган жакшылык жок. ¹	وَمَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَى ﴿١٩﴾
20. (Анын бардык жакшылыктары) эң жогорку Раббисинин ыраазычылыгы үчүн гана (жасалат)	إِلَّا الْبَيْعَاءَ وَجِهَ رِيدَ الْأَعْلَى ﴿٢٠﴾
21. Жакында (Аллаһ аны чоң сыйлык менен сыйлайт. Ошондо ал дагы Раббисинен) ыраазы болот.	وَلَسَوْفَ يَرْضَى ﴿٢١﴾

¹ “Мага да андан жакшысын кайтараар” деген үмүттө жасала турган элонеттик жакшылыктар анда тап-такыр жок.

93 «Зухаа» сүрөсү¹

سُورَةُ الضُّحَى

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Шашке маалына ант!
2. Тынч – караңгы түнгө ант!
3. (О, Мухаммад!) Раббиң сени таптаган жок жана (сага) ачууланган жок.
4. Сен үчүн Акырет (жашоосу) абалкысынан (дүйнө жашоосунан) жакшыраак.
5. Раббиң сага жакында (сыйлыктарын) берет. Анан сен ыраазы болосуң.
6. Ал (Аллаһ) сени жетим абалда таап, андан кийин башпаанек бербеди беле?²
7. Жана (Аллаһ) сени адашкан абалда таап³, андан кийин Туура Жол көргөздү го!
8. Жана (Раббиң) сени кембагал абалда таап, андан кийин бай кылды.
9. Эми, сен жетимге каарыңды төкпө.

وَالضُّحَى

وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَى

مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَى

وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولَى

وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَى

أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَى

وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَى

وَوَجَدَكَ عَائِلًا فَأَغْنَى

فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ

1 Маккада түшкөн. II аяттан турат. «Зухаа» деген сөздүн мааниси “шашке маалы”.

2 Мухаммад саллаллаху алайхи ва саллам туулганга чейин эле атасы кайтыш болгон. Анан эсин таанып-таанып элек балалык курагында апасы да бул дүйнө менен кош айтышып, тоголок жетим болуп калды. Кийин Аллаһ Таала ага чоң атасы Абдул Мутталибдин үйүнөн, ал өлгөндөн соң абасы Абу Талиптин үйүнө башпаанек таап берди.

3 Аллаһтын илими берилгенге чейин пайгамбарыбыз не китеп, не ыйман эмнелигин билбеген абалда эле. Кийин Аллаһ ага билбегенин билдирди жана эң соңун иш жасаган, эң адеп-ахлактуу адамга айлантты.

10. Жана сураган адамга орой мамиле кылба.¹
11. Эми, сен Раббиндин нээматтары жөнүндө сүйлө.²

وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ ۝

وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ ۝

1 Жетимдерге ырайымдуу болуп, ким бир нерсе сураса, кудуретин жетсе - бер, жок болсо жакшы, сылык сөз менен кайтар. Бул аяттагы суралган нерсе предметтерге гана чектелбейт. Маселен, кээ бир адамдар жардам, кээ бирөөлөр илим сурайт.

2 Аллаһ Тааланын нээмат-жакшылыктары жөнүндө элдерге сүйлөп берүү аларды шүкүр кытууга шыктандырат. Анткени, жакшылык кылганды сүйүү - бул жүрөктөрдүн табияты.

94 «Шарх» сүрөсү¹

سُورَةُ الشَّرْحِ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. (О, Мухаммад!) Биз сенин көкүрөгүңдү кеңейтпедикпи?²
2. Сенден күнөө(лөрү)ңдү алып салдык.
3. Ал сенин желкеңди эзип турган.
4. Жана Биз сенин атагыңды көтөрдүк.³
5. Албетте, кыйынчылык менен бирге жеңилдик бар.
6. Албетте, кыйынчылык менен бирге жеңилдик бар.
7. Эми, качан (намаздан) бошосон (көп дуба кылууга) тырыш
8. жана Раббине⁴ гана умтул!

أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ ۝

وَوَضَعْنَا عَنْكَ وِزْرَكَ ۝

الَّذِي أَنْقَضَ ظَهْرَكَ ۝

وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ۝

فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ۝

إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ۝

فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ ۝

وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَبْ ۝

1 Маккада түшүрүлгөн. 8 аяттан турат. “Шарх” сөзү “ачуу”. “кеңейтүү” деген мааниде.

2 Аллах Таала пайгамбарынын көкүрөгүн, дил-жүрөгүн динге, дааватка жана улуу кулк-мүнөзгө кеп кылды.

3 Мусулмандар качан келме, азан, такбир айтып Аллахты эскеришкенде “Мухаммад” деген ысымды да көп айтып, эскеришет.

4 Анын алдындагы соопторго.

95 «Тийн» сүрөсү¹

سُورَةُ التِّينِ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Анжирге ант, Зайтунга ант!
2. Жана Синай (өрөөнүндөгү) Тур тоосуна ант!
3. Жана мына бул тынч шаарга (Маккага) ант!²
4. Чынында Биз инсанды эң сонун келбетте жараттык.
5. Кийин Биз аны (эгер ибадат кылбаса тозоктогу) эң төмөн жерге кайтарабыз.
6. Ал эми, ыйман келтирип салих амал кылгандарга (Бейиштеги бийик орундарда) түгөнгүс сооп-сыйлыктар бар.
7. (О, инсан!) Ушундан кийин сени динди “жалган” дешке эмне мажбур кылды?
8. Аллах эң даанышман өкүмдар эмеспи?

والتين والزيتون

وطور سينين

وهذا البلد الامين

لقد خلقنا الانسان في احسن تقويم

ثم رددناه اسفل سفلين

الا الذين آمنوا وعملوا الصالحات فلهم اجر
غير ممنون

فما يكذبك بعد بالدين

اليس الله باخبر الحكيمين

1 Маккада түшкөн. 8 аяттан турат. «Тийн» деген сөздүн мааниси “Анжир”.

2 Аллах Таала Ыйса пайгамбардын мекенинин негизги белгилери болгон анжир, зайтун дарактарына, Муса алейхи салам Аллах Таала менен сүйлөшкөн Синай – Тур тоосуна жана Мухаммад саллаллоху алайхи ва салламдын пайгамбарга вахий түшүргөн Макка шаарына ант ичил, кийинки аяттардагы маанилүү нерсенин кабарын берүүдө.

96 «Алак» сүрөсү¹

سُورَةُ الْعَلَقِ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Оку, Жараткан Раббиндин ысымы менен!
2. Ал инсанды уюган кандан жаратты.
3. Оку, сенин Раббиң эң улук Зат!
4. Ал инсанга калем менен (жазууну) үйрөттү.
5. Инсанга билбегенин (Кураанды жана башка илимдерди) билгизди.
6. Жок! Чынында, инсан чектен ашат
7. өзүн бай-беймуктаж көргөндө!²
8. Аныгында, кайтып баруу Раббиңе гана.
9. Көрдүңбү сен тыюу салган кишини
10. намаз окуган пендеге?
11. Эмне деп ойлойсуң, эгер ал (намаз окуучу) түз жолдо болсо...
12. Же (адамдарды) такыбалыкка буюрса...

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ۝

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ۝

اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ ۝

الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ۝

عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ۝

كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنَاطِفٍ ۝

أَنذَرْتُكَ أَتَسْتَفْتِي ۝

إِنِّي إِلَى رَبِّكَ الرَّجْعِي ۝

أَرَأَيْتَ الَّذِي يَنْهَى ۝

عَبْدًا إِذَا صَلَّى ۝

أَرَأَيْتَ إِن كَانَ عَلَى الْهُدَى ۝

أَوْ أَمَرَ بِالتَّقْوَى ۝

1 Маккада түшкөн. 19 аяттан турат. «Алактын» мааниси «Уюган кан». Кураан аяттарынын ичинде эң биринчи түшкөнү менен өзгөчөлөнгөн бул сүрөнүн дагы бир аталышы «Икро».

2 Раббисин жана Акыреттеги сот-суракты унутат. Өзү унутканы жетпегендей, башкаларды дагы жолдон урат, сооп иштерден, намаздан тыят.

13. (О, Мухаммад), эмне дейсиң, эгер ал (каапыр чындыкты) “жалган” десе жана жүз үйрүп кетсе...
14. Билбейби ал Аллаһ көрүп турганын?!
15. Жок! Эгер (каршылыгын) токтотпосо, Биз анын маңдайынан катуу чапчып алабыз!
16. Дал ошол жалганчы, күнөөкөр маңдайынан!
17. Эми, ал өзүнүн (ишенген) адамдарын чакыра берсин!
18. Биз дагы (“Забаания периштелери” деп аталган) тозок сакчыларын чакырабыз!
19. Жок, сен ага¹ моюн сунба!
(Раббиңе) сажда кыл жана (ушул сыяктуу саждалар жана башка ибадаттар менен Аллаһ Таалага) жакын бол!²

أَرَأَيْتَ إِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّى ۝

أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ يَرَى ۝

كَلَّا لَئِنْ أُرْسِلَتْ لَلْأَصْفَى ۝

نَاصِيَةٍ كَذِبٍ خَاطِئَةٍ ۝

فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ ۝

سَنَدْعُ الزَّانِيَةَ ۝

كَلَّا لَا تُلَاحِظُهُ وَتَسْجُدُ ۝

1 Намаздан тоскон адамга.

2 Бул аят Кураани Каримдеги он төрт орунда келчү сажда аяттарынын бири.

97 «Кадыр» сүрөсү¹

سُورَةُ الْقَدْرِ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Чынында, Биз Кураанды Кадыр Түнүндө түшүрдүк.
2. Кадыр түн эмне экенин (эгер Биз үйрөтпөсөк,) сен кайдан билмек элеч?!²
3. Кадыр түнү миң айдан да жакшы.
4. (Анткени,) бул түнү периштелер жана Рух (Жебирейил) Раббисинин уруксаты боюнча, ар түрдүү иштер менен (жер бетине) түшүшөт.
5. Ал таңга чейин саламаттык(тын түнү)!³

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ۝

وَمَا أَذْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ ۝

لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ ۝

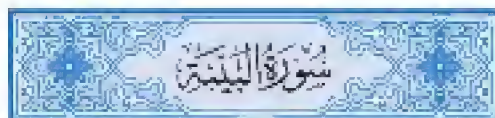
نَزَّلَ الْمَلَكُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ ۝

سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ ۝

1 Маккада түшүрүлгөн. 5 аяттан турат.

2 Мухаммад саллаллоху алайхи ва саллам не окууну, не жазууну билбеген сабатсыз (уммий) киши эле. Ага бардык илимди, ошонун арасынан Кадыр түнү жөнүндөгү илимди да Аллах Тааланын Өзү Жебрейил периште аркылуу үйрөткөн.

3 Анткени, бул түнү Рамазан айынын бардык түндөрү сыяктуу, адамдарды азгыра турган шайтандар кишенделген болот.

98 «Баййина» сүрөсү¹

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллаһтын
ысымы менен!*

1. Китеп ээлеринен (яхудийлер жана христиандардан) жана мушриктерден болгон каапырлар аларга Анык Чындык келмейинче (адашуучулугунан) ажырай алышпады.
2. (Анык Чындык) таза барактардагы (Кураанды) окуп берген Аллаһтын элчиси.
3. Ал барактарда акыйкатты баяндаган жазуулар бар.
4. Китеп берилген элдер (яхудийлер менен христиандар) аларга “Анык Чындык” келгенден кийин гана бөлүнүп кетишти.²
5. Алар бардык ибадаттарды калыс Аллаһ үчүн гана кылууга, андан (жеке кудайга сыйынуудан) башка динден жүз бурууга, намаз окууга, зекет берүүгө буюрулушкан эле жана дал ушул гана Туура Дин!
6. Китеп элдери жана мушриктерден болгон каапырлар Тозок отунун ичинде! Ал жерде түбөлүк калышат! Алар (чындыкты билип туруп жүз бурганы себептүү) жаратылгандардын эң жаманы!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ مُنْفَكِينَ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ ۝

رَسُولٌ مِنَ اللَّهِ يَتْلُو صُحُفًا مُطَهَّرَةً ۝

فِيهَا كُتِبَ قِسْمَةٌ ۝

وَمَا تَفَرَّقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَةُ ۝

وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ
الَّذِينَ خَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا
الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ ۝

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ
وَالْمُشْرِكِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أُولَئِكَ
هُمُ سَرِ الْأَوَّلِينَ ۝

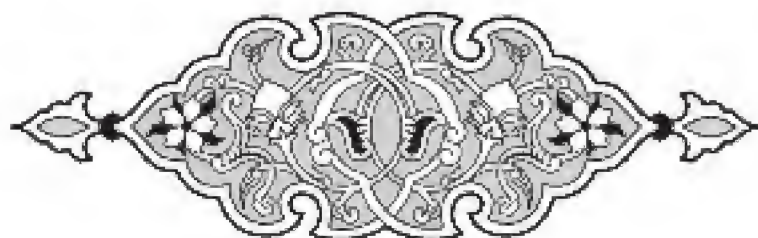
1 Мединада түшкөн. Сегиз аяттан турат. “Баййинанын” мааниси “Анык Чындык”.

2 Кээ бирлери Мухаммад салталооху алайхи ва салламдан өздөрүнүн ыйык китептеринде алдын ала айтылган Пайгамбардын сыпаттарын таап, ага ыйман келтиришти. Копчүлүгү “Пайгамбар сөзсүз бизден – яхудийлерден чыгып керек эле” деген коралбастыктан улам каапыр болушту.

7. Ал эми ыйман келтирип, салых амалдарды жасаган адамдар... алар – жаратылгандардын эң жакшысы.
8. Раббисинин алдында алардын сыйлыктары – анда "Адн" Бейиштер! Алардын түбүнөн дарыялар агып турат жана алар анда түбөлүк калышат. (Мунун себеби) алардан Аллаһ ыраазы болду, алар Аллаһтан ыраазы болушту. Бул (сыйлыктар) Раббисинен корккон адамдар үчүн!

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
أُولَٰئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِّ ۖ

جَزَاءُ لَهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي
مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ۚ ذَٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ. ٨

99 «Залзала» сүрөсү¹

سُورَةُ الزَّلْزَلَةِ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Жер катуу титирегенде
2. жана өзүнүн “жүктөрүн” чыгарып таптаганда...²
3. Инсан (коркуп жана таң калып) “буга эмне болду?!” дейт.
4. Ошол Күндө жер өз кабарларын сүйлөйт.
5. Анткени, ага Раббин (“сүйлө!” деп) вахий кылган.³
6. Ал Күнү адамдар амалдары көргөзүлүшү үчүн топ-топ болуп келишет.
7. Жана ким кышын салмагындай⁴ жакшылык кылган болсо – аны көрөт
8. жана ким кышын салмагындай жамандык жасаган болсо – ошону көрөт.

إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا ①

وَأُخْرِجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا ②

وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا ③

يَوْمَ يُخْبِرُنَا أَكْبَارُهَا ④

بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا ⑤

يَوْمَ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِّيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ ⑥

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ⑦

وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ⑧

1 Мединада түшүрүлгөн. Сегиз аяттан турат. “Залзаланын” мааниси “Жер титирөө”.

2 Бул аяттар Кыямат кайымдын болоор алдындагы алааматтар жөнүндө баян. Ошондо жер катуу титирегенден улам анын ичиндеги өлүктөр жана кеп байлыктардан турган “жүктөр” сыртына чыгып калат.

3 Жер дагы Кыяматта күбөгө өтүүчү макулдуктардын бири. Аллах “сүйлө” деп буюрганда, ал өзүнүн үстүндө ким эмне иш жасаганын айтып берет.

4 Бул аяттагы مِثْقَالَ ذَرَّةٍ (мискаала зарратин) деген сөздү “кышындай” деп которуу анын маанисин толук ачып бере албайт. Аяттагы مِثْقَالَ “мискаала” деген сөз салмакты түшүндүрөт. Бул маани өз кезегинде Кыяматтагы Таразага ишаарат.

100 «Аадият» сүрөсү¹

سُورَةُ الْعَادِيَاتِ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Алкышып чуркаган тулпарларга ант!
2. (Туягынан) от чачырата чуркаган аттарга ант!
3. Таң азанда (душманга) чабуул койгон аттарга ант!
4. Ошондо алар (чабуулу менен) топуракты ызгытты.
5. Андан соң (душман) топторунун ортосуна жарып кирди.²
6. Инсан деген аныгында, Раббисине нашүкүр!³
7. Буга анын өзү деле күбөдүр!
8. Ал байлыкты катуу сүйөт!
9. Билбейби ал мурзөдөгү өлүктөр чыгарылганда...
10. Көкүрөктөгү сырлар ашкере кылынганда...
11. Ошол Күнү Раббиси кабардар го, алардан?!

وَالْعَادِيَاتِ ضَبْحًا ①

فَالْمُورِيَاتِ قَدْحًا ②

فَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًا ③

فَأَثَرُنَّ بِوَدِّ فَقَعَا ④

فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعًا ⑤

إِنَّا لَإِنْسَنٌ لَّرَبِّهِ لَكَوَدٌ ⑥

وَأَنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ ⑦

وَأَنَّهُ رَاحِبٌ لِّخَيْرٍ لَّسَدِيدٌ ⑧

* أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ ⑨

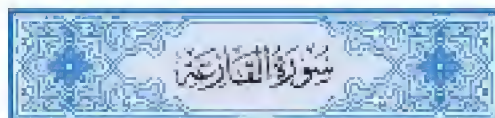
وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ ⑩

إِنَّ رَبَّهُم بِهِمْ لَوْمِدٌ حَقِيرٌ ⑪

1 Бул сүрө Маккада түшүрүлгөн. Он бир аяттан турат. "Аадияттын" мааниси "Тулпарлар"

2 Аллах Тааланын күлүк аттар менен ант ичининин себеби, алар Аллахтын керемет жаныбарлары жана теңдешсиз иэматы.

3 Аллах Тааланын иэматтарына ибадат-кулчулук менен жооп берини керек болчу. Бирок, ал мунун ордуна күнөө үстүнө күнөө жасайт.

101 «Кория» сүрөсү¹

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Кория!
2. Кория эмне өзү?²
3. (О, Мухаммад!) Сен Кория эмне экенин билбейсиң!
4. Ал күндө адамдар тозуп кеткен (түнкү) көпөлөктөр сыяктуу болуп (дүрбөлөңгө түшүп) калат.³
5. Тоолор тытылган жүн сыяктуу болот!
6. Эми, (ал күндө) кимдин (сооп) таразасы оор келсе,
7. Көңүлүндөгүдөй жашоодо (Бейиште) болот.
8. Ал эми, кимдин (сооп) таразасы жеңил келсе,
9. Анын энеси – «Хаавия!»
10. (О, Мухаммад) сен «Хаавия» эмне экенин билбейсиң.
11. Ал – катуу кызыгылган тозок!

- الْقَارِعَةُ ①
مَا الْقَارِعَةُ ②
وَمَا أَذْرَكَ مَا الْقَارِعَةُ ③
يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ ④
وَيَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ ⑤
فَأَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ ⑥
فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ⑦
وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ ⑧
فَأُمُّهُ هَاوِيَةٌ ⑨
وَمَا أَذْرَكَ مَا هِيَ ⑩
نَارُ حَامِيَةٍ ⑪

1 Маккада түшкөн. 11 аяттан турат. Мааниси 2-аяттын түшүндүрмөсүндө.

2 «Кория» - бул кыяматтын бир аталышы. Сөздүктөгү мааниси «жүрөктөрдү түшүүрүчү дүрбөлөң» дегенди билдирет.

3 Тозутан түнкү көпөлөктөр эмне кылганын билбей, жабалактап өзүн отко ура берет. Демек, кыямат дүрбөлөңү бапталганда инсандар эс-акылынан танып, бири-бирин басып-тебелеп туш-тушуна тозуп кетишет. Тозубай болобу?! Асман жарылып, жер титиреп, деңиздер өрттөнүп, жылдыздар төгүлүп турса!!!

102 «Такаасур» сүрөсү¹

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. (Дүйнө, бала-чака) көбөйтүү (жана аны менен сыймыктануу) силерди (ибадаттан) алаксытып койду,
2. Тээ мүрзөгө келгениңерге чейин!
3. Жок! (Өмүр деген дүйнөгө кул болуу үчүн берилген эмес!) Силер (муну) жакында билип аласыңар!
4. Дагы бир ирет жок! Силер жакында (Кыяматтагы сурак учурунда) билип аласыңар!
5. Жок-жок, эгер силер (чындыкты ушул дүйнөдө) анык билгениңерде (дүйнөгө кул болбойт элеңер)
6. (Эми) тозокту көрүшүңөр анык!
7. Анан аны албетте өз көзүңөр менен көрөсүңөр!
8. Андан соң, ошол күнү (Аллаһ тарабынан аманатка берилген) нээматтар (өмүр, мал-дүйнө, бала-чака) жөнүндө албетте сураласыңар!

الْحَمْدُ لِلَّهِ الْكَافِرُ ①

حَتَّى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ②

كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ③

ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ④

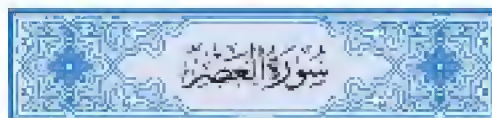
كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ ⑤

لَنُرَوْنَ الْجَحِيمَ ⑥

لَنُرَوْنَهَا عَيْنَ الْيَقِينِ ⑦

لَنُسْأَلَنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ ⑧

1 Маккада түшкөн. 8 аяттан турат. «Такаасурдун» мааниси "Көбөйтүү".

103 «Аср» сүрөсү¹

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Асырга ант!²
2. Албетте, (ар бир) инсан зыянда!
3. Ал эми, ыйман келтирген, салих (сооп) амалдарды жасаган жана бири-бирине акыйкаттык менен сабырдуулукту осуят (насаат) кылгандар гана (зыянда эмес)

وَالْعَصْرِ

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ خَسِيرٌ

إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ

¹ Маккада түшкөн. 3 аяттан турат.

² «Асыр» сөзүн аалымдар ар кандай түшүндүрүшкөн. Бирөөлөрү «Асыр - бул кылым» десе, экинчи пикирдегилери «Асыр намазынын убактысы», ал эми үчүнчү бөлүгү «Асыр намазы» деп түшүндүрүшөт.

104 «Хумаза» сүрөсү¹

سُورَةُ الْهُمَزَةِ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Адамдарды кылыгы жана тили менен шылдыңдаган бардык шылдыңчыга азап-тозок болсун!
2. Ал мал-мүлктү (адал-арамына карабай) чогултту жана эсептеди.
3. Дүйнө-мүлкү аны түбөлүк жашатат деп ойлойт.
4. Жок! Алар (Кыяматта) сөзсүз «Хутамага» ташталат!
5. (О, Мухаммад!) Сен «Хутама» эмне экенин билбейсиң.
6. (Ал) Аллахтын алоолонгон тозогу,
7. (Денеден тешип өтүп) жүрөктөргө чейин жете турган!
8. Чынында, (тозок) алардын үстүнөн жаап коюлган.
9. (Эшиктери) узун чынжырлар менен (бекемделген).

وَيُلْأَكِلُ هُمْزَةً لُّمَزَةً ⑤

الَّذِي جَمَعَ مَا لَا وَعَدَدَهُ ⑥

يَحْسِبُ أَنَّ مَا لَهُ وَأَخْلَدَهُ ⑦

كَلَّا لَيُنْبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ ⑧

وَمَا أَذْرَكَ مَا الْحُطَمَةُ ⑨

فَإِنَّ اللَّهَ الْمُرْقِدَهُ ⑩

الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْآفِقَةِ ⑪

إِنَّمَا عَلَيْهِمْ مُّوَصَدَةٌ ⑫

فِي عَمَدٍ مُمَدَّدَةٍ ⑬

1 Маккада түшкөн. 9 аяттан турат. «Хумазанын» мааниси “Шылдындooчулар”.

105 «Фил» сүрөсү¹

سُورَةُ الْفِيلِ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. (О, Мухаммад!) Раббиң пил ээлерин эмне кылганын билбедиңби!
2. (Раббиң) алардын (Каабаны бузуп салуу үчүн ойлогон) айла-амалдарын текке кетирбедиби?
3. Жана аларга каршы топ-топ куштарды жиберди.²
4. (Куштар чеңгелиндеги) чопо-таштар менен аларды тап бараңга алышты.³
5. (Аллаһ) аларды мойсолгон жалбырактай кылып койду!⁴

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ
الْفِيلِ ①

أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ ①

وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ ②

تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِّن سِجِّيلٍ ③

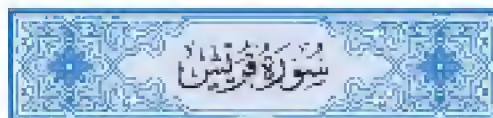
فَجَعَلَهُمْ كَعَصِفٍ مَّأْكُولٍ ④

1 Маккада түшкөн жана беп аяттан турган бул сүрөдө Аллах Таала Найгамбарыбыздын чоң атасы Абдул Мутталиптин доорунда болгон окуяны икая кылат: Хабашанын каапыр падышасы Абраха Каабаны бузуп салуу үчүн пилдер жана сансыз кошуун менен келген мезгилде Аллах Таала пил ээлеринин ойлогон айла - амалдарын текке кетирип, кийинки аяттарда айтылгандай кордук өлүмүнө дуушар кылат.

2 Булар жөнөкөй куш эмес, Аллах Тааланын куш түспөлүндөгү аскерлери-периштелер болчу.

3 Ал чопо-таштар чачырап тийген Абраханын жана аскерлеринин денеси курт жеген жалбырактай нилме-тешик болуп калды.

4 Аллах Өзүнүн Үйүн ушинтип сактады. Ушул окуядан эки айга жетпеген күндөрдөн соң, Мухаммад саллаллоху алайхи ва саллам жарык дүйнөгө келген. Бул жыл араб жана Ислам тарыхында «Пил жылы» деп жазылып калды.

106 «Курайш» сүрөсү¹

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِلَٰهَيْكَ قُرَيْشُ ۝

1. Курайштын ынтымагы үчүн!
2. Кыш жана жай мезгилиндеги сапарында алардын ынтымактыгы үчүн!

إِلَٰهِيهِمْ رِحْلَةَ الْشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ ۝

3. Эми, алар (ар кандай таш-кудай, жыгач-кудайларып таштап, өздөрүнө ынтымак жашоо тартуулаган) ушул Үйдүн (Каабынын) Раббисине гана ибадат кылышсын!

فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ ۝

4. Ал (Рабби) каатчылыкта аларды тамактандырды жана коркунуч(тар)дан аман сактады!

الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ ۝

¹ Маккада түшкөн жана төрт аяттан турган бул сүрө, «Фил» сүрөсүнүн улаңдысы сыяктуу: Кааба менен Абраханын окуясынан соң бүт араб дүйнөсүндө Каабанын тегерегинде жашаган Курайш уруусунун урматы, болуп көрбөгөндөй көкөлөдү. Адамдар Курайшка кол салуунун акыбети жаман болушун көрүштү. Эми Курайш кербендери жай айларында Шамга (Сирияга) кыш мезгилинде Йеменге катгачу болсо, илгеркидей жолтосор-каракчылардан коркпойт. Өзүнүн болочок пайгамбарынын уруусу-Курайш үчүн ынтымак жашоо шартын Аллах Таала ушинтип түзүп берди.

107 «Мааун» сүрөсү¹

سُورَةُ الْمَاعُونِ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. (О, Мухаммад)? сен динди «жалган» деген кишини көрдүң беле?!
2. Мынаке ал, жетимди(н акысына кыянаттык кылып,) түрткүлөгөн адам!
3. Жана ал жакырды тамактандырууга (элдерди) үгүттөгөн эмес.²
4. (Кээ бир) намаз окуучуларга азаптозок болсун!
5. Алар намаздарын унутуп коюшат.³
6. Алар (намазда жана башка ибадаттарда) рия⁴ кылышат.
7. Жана (муктаждардан) буюм-шаймандарды кызганышат.

أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالذِّينِ ۝

فَذَلِكَ الَّذِي يَدْعُ الْيَتِيمَ ۝

وَلَا يَخْضُ عَلَى طَعَامِ الْمَسْكِينِ ۝

قَوْلٌ لِلْمُصَلِّينَ ۝

الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ۝

الَّذِينَ هُمْ بِرَاءٍ وَ ۝

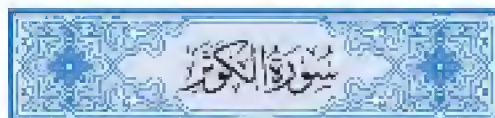
وَيَتَعَمَّوْنَ الْمَاعُونِ ۝

1 Маккада түшкөн. Жети аяттан турат. «Мааун» “Күнүмдүк керектелүүчү шаймандар” деген мааниде.

2 Кийинки аяттарда Аллах Таала кээ бир адамдар намаз окуса деле... тозокко түшүп калуусун айтат. Ал кандай адамдар экен? Жооп кийинки аятта.

3 «Намазды унутуп коюу» деп өз убактысынан себепсиз кечиктирүү, парыздарын, шарттарын кемитип окуу сыяктуу күнөөлөргө айтылат.

4 «Рия» - бул элкорсунго жасалган ибадат. Рия от сыяктуу. Ибадаттын соопторун күйдүрүп жиберет.

108 «Каусар» сүрөсү¹

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. (О, Мухаммад) чынында Биз сага «Каусарды» бердик.²
2. Сен эми, (ушул жакшылыктар үчүн шүгүр кылып) Раббин үчүн намаз оку жана курмандык чал!
3. Албетте, сени айыптаган адамдын өзүнүн арты кесилген!³

إِنَّا أَغْنَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ ۝

فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنْحَرْ ۝

إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَثَرُ ۝

1 Үч аяттан турган бул сүрө Маккада түшкөн.

2 «Каусар» - бул «көп жакшылык» дегенди билдирет. Аллах Таала Пайгамбарына бул дүйнөдө көп жакшылыктарды берген. Ал эми, Акырет Бейишинде болсо, «Каусар» деп аталган дарыя менен ушундай аталыштагы булакты сыйлык катары берет.

3 Пайгамбарыбыздан уул перзент калбаганы маалым. Анын уулу Касым өлгөндө ашкере душмандарынан бири Аас ибн Ваил аны акзарат кылып "арты кесилди" (ишин улантуучусу калбады) дейт. Бирок, Мухаммад саллаллаху алайхи ва салламдын артында, ага эргели-кеч салават-салам айтып, акына дуба кылып турган миллиондогон үмөттөрү калды. Ал эми, ага жана анын динине душмандык кылып, айыптап, жамандап жүргөндөрдүн өзү дагы, аты-жыты дагы жок болду.

109 «Каафирун» сүрөсү¹

سُورَةُ الْكَافِرُونَ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. (О, Мухаммад, каапырларга мындай) дегин: «Эй, каапырлар!
2. Мен силер ибадат кылган(кудайлар)га ибадат кылбаймын!
3. Силер дагы мен сыйынганга (Аллаһ Таалага) сыйынуучу эмессиңер.
4. Мен силер ибадат кылган кудайларга сыйынбаймын!
5. Силер да мен ибадат кылган(Аллаһ Таала)га ибадат кылуучу эмессиңер.
6. (Демек,) силерге өз диниңер, мага өз диним!»

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ ❶

لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ❷

وَلَا أَنشُرْ عَلَيْكُمْ مَا عَابَدُونَ ❸

وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَّا عَبَدْتُمْ ❹

وَلَا أَنشُرْ عَلَيْكُمْ مَا عَابَدُوا ❺

لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ❻

1 Маккада түшкөн. 6 аяттан турат. «Каафирун» «Каапырлар» деген мааниде.

110 «Наср» сүрөсү¹

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллаһтын
ысымы менен!*

1. (О, Мухаммад, эгер сага)
Аллаһтын жардамы жана жеңиши
келсе
2. жана адамдарды Аллаһтын динине
топ-топ болуп кирип жатканын
көрсөң...
3. Анда, Раббине хамд (мактоо)
айтуу менен (Аны жаман-төмөн
сыпаттардан) аруула жана
күнөөлөрүңдү кечирүүсүн сура!
Чынында, Ал тообаларды кабыл
кылуучу!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ ﴿١﴾

وَرَأَيْتِ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ
أَقْوَامًا ﴿٢﴾

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ
كَانَ تَوَّابًا ﴿٣﴾

1 Мединада түшкөн. 3 аяттан турат. «Насыр» сөзү «Жардам» деген мааниде.

«Масад» сүрөсү¹

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Абу Лахабдын эки колу (өзү)
куурап калсын! Куурап да калды!
2. Ага мал – дүйнөсү да, бала-чакасы
да пайда берген жок!
3. Ал жакында алоолонгон Тозокко
ташталат!
4. Ал эми (Пайгамбарга каршы
доомат - ушак көтөрүп жүргөн)
анын аялы болсо (паркы дүйнөдө)
отун көтөргөн абалда!
5. Анын мойнунда (тозоктогу) курма
дарагынын буласынан (эшилген)
жип!

قَبَّتْ بِدَا أَيْ لَهَبٍ وَتَبَّ ۝

مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ ۝

سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ ۝

وَأَمْرَأَتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ ۝

فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ ۝

¹ Маккада түшкөн. 5 аяттан турат.

112 «Ихлас» сүрөсү ¹

سُورَةُ الْإِخْلَاصِ

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менеп!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Айт (оо, Мухаммад:) Ал – Аллах жалгыз!
2. Аллах – Сомад (Беймуктаж)
3. Ал туубаган жана да туулбаган!
4. Жана эч ким Ага тең эмес!

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۝

اللَّهُ الصَّمَدُ ۝

لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ۝

وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ۝

¹ Маккада түшкөн. 4 аяттан турат.

113 «Фалак» сүрөсү¹

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Айт (о, Мухаммад): «Таңдын
Раббисинен коргоо тилеймин:
2. (Өзү) жараткан (зыяндуу)
нерселердин жамандыгынан...
3. Каптап кирген учурдагы (караңгы)
түндүн жамандыгынан...²
4. Түйүндөргө дем салган
сайкырчылардын жамандыгынан...
5. Сутун арткан учурда, көрө албаган
кишинин жамандыгынан.³

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ۝

مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ۝

وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ۝

وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ۝

وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ۝

1 Маккада түшкөн. 5 аяттан турат. Ушул жана мындан кийинки - "Ан-Нас" сүрөлөрүнүн түшүүсүнө төмөнкү окуя себеп болгон: Лабид деген бир жөөт сыйкырчысы көрөлбастыктын айынан он бир даана түйүнчөккө дем салып, пайгамбарыбызды сыйкырлап койот. Бул сыйкыр пайгамбарыбыз салтатлоху алайхи ва салламга таасирин бергенде, Аллах Таала "Фалак" жана "Ан-Нас" сүрөлөрүн түшүрүп, алар менен өзүнө дем салууга буюрат. Пайгамбарыбыз ар бир аятты окуган сайын бирден түйүн чечилип, сыйкырдан кутулат. Бул эки сүрөнү пайгамбарыбыз ар кандай жамандыктардан сактанууга жана ооруганда шылаа болуу үчүн окуганы белгилүү.

2 Караңгы кирээри менен жин - шайтандар жайылып, ар кандай жамандыктар көбөйөт.

3 Эгер мусулман пенде кимдир бирөөнүн сук назарынан пиктенсе, ушул сүрөнү окуйт. Анткени, кээ бир адамдардын сук назары адамга зыян кылышы мүмкүн. Муну эл арасында «көз тийди» деп коюшат. Бул аят көз тийиши акыйкат экенине далил. Пайгамбарыбыздын таалими боюнча, өзүн таң калтырган нерсени көргөн адам "ма ша Аллаху, табаарак Аллаху" (Аллахтын каалаганы болот, Аллах эң Ыйык) деген дубаны окушу керек. Ошондо анын назары өзүн кызыктырган нерсеге (же адамга) зыян кылбайт.

114 «Ан-Нас» сүрөсү¹

*Ырайымдуу, Мээримдүү Аллахтын
ысымы менен!*

1. Айткын (о, Мухаммад) «Мен инсандардын Раббисинен;
2. Инсандардын падышасынан;
3. Инсандардын (сыйынууга татыктуу болгон) Кудайынан коргоо тилеймин –
4. (Анын ысымы айтылганда) жашынып калуучунун² жамандыгынан.
5. Ал (шайтан) адамдардын кокуругуно азгырык салат.
6. Алар (азгыруучу шайтандар) жиндерден жапа адамдардан болот.³

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ①

مَلِكِ النَّاسِ ②

إِلَهِ النَّاسِ ③

مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ④

الَّذِي يُوسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ⑤

مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ⑥

1 Бул сүрө Маккада түшкөн. 6 аяттан турат. «Ан – Нас» «Инсандар» деген маанини билдирет.

2 шайтандын

3 Аллах Таала Кураанда инсандарды ак жолдон азгырган адамдарды да «шайтан» деп атайт.

Мазмундук түшүнүктөр же Кураан энциклопедиясы

Таухид

(Аллаһ Тааланын жалгыз Өзүнө сыйынуу жана ушунун тегеретиндеги маселелер):

- Аллаһ Таалага ыйман жана Аллаһ Тааланын эрки. 2/117-185-253, 4/26-28, 5/6-18-52, 6/73-125, 8/7-67, 9/55-85, 10/107, 11/34-107, 16/40, 17/16, 22/14-16, 28/5, 33/17-33, 36/82, 48/11, 54/50.
- Аллаһ Тааланын сонун ысымдары: 7/180, 17/110, 20/8, 59/24.
- Бардык нерселер Аллаһтын каалоосу менен болот; 2/28-46-156-210-245-281, 3/55-83-109, 5/48-105, 6/36-60-108-164, 8/44, 10/4-23-46-56, 11/4-34-123, 19/40, 21/93, 22/41-76, 23/60, 24/64, 28/70-88, 29/8-17-57, 30/11, 31/15-23, 32/4-5-11, 35/4, 36/83, 39/7-44, 41/21, 43/85, 45/15, 53/42, 57/5, 85/13, 96/8.
- Таухидке (Жалгыз Аллаһка ибадат кылууга) мотон сунбагандарга эскертүүлөр; 2/114-206, 3/25, 4/14-41-45-52-62-63-115-116-119, 5/5, 6/30-65, 7/97-99, 8/50-54, 9/24-52-55, 10/54, 11/121-122, 12/107, 14/44, 15/90-93, 16/45-47-106, 17/68-69-72, 19/39, 21/29, 23/95-100, 25/23, 27/59-64, 28/71-72, 34/24-27, 67/16-22-28-30, 27/90, 28/50, 34/9-42-49, 37/177, 38/15, 39/47-48, 42/44, 43/41-42, 44/10-14-59, 46/22-23-32-34, 52/45, 53/56-58, 54/45, 59/4, 67/16-17, 70/42, 73/18, 77/16-18, 86/17, 92/11-14.
- Аллаһ Тааланын өзгөчө бийлиги жана окумдарлыгы; 2/113-210, 3/109-182-154, 6/57-62, 8/44, 11/123, 13/33, 16/92-124, 19/64, 21/23, 22/17-69-76, 27/78, 28/68-70-88, 30/4, 32/25, 34/26, 35/4, 39/46, 42/10, 82/19.
- Аллаһ Тааланын Жеке-Жалгыздыгынын шарданасы; 2/255, 3/2-26, 6/18-56-161-163-164-165, 10/32-104-105, 16/51, 20/28, 27/26, 30/30, 37/4, 43/82-84, 64/13, 109/1-6, 112/1-4.
- Таухидди четке каккандар жана мурунку коомдордун акыбетинен үлгү-сыбак алуу; 6/6; 9/70; 10/13-14-20; 14/9-17; 20/128; 22/45-48; 27/51; 29/40, 30/9, 32/26, 35/43-44, 37/136, 47/13, 51-59, 64/5-6.
- Аллаһ Тааланын Раббилиги-Кожомдугу; 2/21-258, 3/51, 4/1, 5/72-117, 6/54-71-80-83-102-106-133-147-162-164, 7/44-54-121-122-172-173, 9/129, 10/3-32-40, 11/23-56-57-61-90-107, 12/6-39-53-100, 13/6-16-30, 14/39, 15/25-86, 16/7-47-125, 17/23-25-30-54-55-65-66-84-108, 18/14-48-58-109-110, 19/36-65, 20/70, 21/4-22-56-92, 23/52-86-116, 26/9-24-26-28-47-48-68-104-122-140-159-175-191, 27/26-73-74-78-91-93, 28/30-37-68-69-85, 29/34-36-39-48, 32/25, 34/21, 35/13, 37/5-126-180, 38/16-66, 39/6-69, 40/62-64-66, 41/9-43-46-53, 42/10, 43/64-82, 44/7-8, 45/17-36, 53/30-32-42, 55/17-18-27-78, 68/7, 70/4, 73/9, 74/3, 75/12-30, 78/37, 85/12, 89/14, 96/3-8, 108/2.
- Аллаһ Тааланын ырайымдуулугу; 2/64-105, 3/74, 4/83-96-113, 6/12-54-133-147, 7/56-156, 9/61, 11/9, 15/56, 18/10-58, 24/10-14-20-21, 39/53.
- Аллаһтын ыраазылыгы; 2/207-265, 4/114, 5/119, 9/62-96-100, 20/84-109, 39/7, 48/18, 58/22, 98/8.
- Аллаһ Тааланын Жалгыз Илах-Кудайлыгы жана башка ысым-сыпаттары; 1/1, 1/1-3, 2/133, 57/3, 112/1, 79/24, 87/1, 92/20, 3/36-167, 4/25-45, 5/61, 6/53-58-117-119-124, 10/40, 11/31, 12/77, 16/101-125, 17/25-47-54-55-84, 18/19-21-22-26, 19/70, 20/104, 22/68, 23/96, 26/188, 28/37-56-85, 29/10-32, 34/6, 35/15, 2/255, 3/2, 25/88, 40/65, 59/24, 2/234, 16/7-47, 22/65, 24/20, 51/58, 17/96, 29/52, 33/55, 40/12, 42/4-51, 43/4, 27/40, 29/6, 31/12-26, 69/33-52, 39/5, 40/42, 71/10, 34/26, 75/4-40, 77/23, 86/8, 6/18-61, 11/61, 34/50, 14/48, 38/65, 39/4, 40/16.

33/25, 40/22, 42/19, 57/25, 58/21, 31/30, 34/23, 40/12, 31/16, 33/34, 42/19, 51/58, 59/23, 59/23

- Аллаһ - азабы катуу Кудай: 2/196-211, 3/11, 5/2-98, 8/13-25-48-52, 13/6, 40/3-22, 59/4-7, 13/13. Аллаһты сүйүү: 2/165, 3/31-32
- Аллаһтан такыба кылуу (жоркуу): 2/2-3, 13/13, 24/37-52, 52/26, 76/10, 79/40, 87/10, 98/8
- Аллаһ Таала жан берет жана өлүктөрдү кайра тирилтет; 30/50, 41/39, 2/28-73, 3/27-156, 7/158, 10/31-56, 23/80, 45/26, 57/2, 75/40.
- Ал убада берет, убада алат жана аткарганарды сестентет; 3/56-58, 4/114-115-173-175, 9/17-82-88-89-98, 11/107, 21/1-4-10-16-39, 22/19-25-50, 28/67, 32/12-14, 85/1-9, 86/1-17, 92/1-21, 98/1-6-7.

Ширк

- Ширк жана мушриктер; 4/51-53-117-118, 6/71-136-140, 7/37-190, 14/30, 19/81-82, 22/13-73, 36/74-75, 37/125, 53/19-23, 71/23, 4/140, 6/68-70-106, 7/199, 15/94, 53/29, 9/1-16-28-36, 18/26, 30/28, 30/11-30, 37/150-152, 52/43, 6/148-149, 16/35, 43/15-22, 10/18-28, 19/82-83-89-94, 34/43, 37/35-36, 38/4-9, 41/5-6, 10/66-105-106, 14/30, 18/4-110, 19/81-88, 26/213, 72/18.

Мухаммад

(саллаллоху алайхи ва саллам)

- Ага карата мусулмандын адеби жана мамилеси; 24/62-63, 33/53, 49/1-5-7.
- Такыбасы жана өзгөчөлүгү; 4/113, 11/2, 46/9, 69/40, 85/3, 94/1, 108/1-3
- Аялдары жана кыздары; 33/6-28-34-50-59, 66/1-5.
- Исраа жана Мээраж окуясы; 17/1, 53/5-18.
- Ал жөнүндө кыймансыздардын сөздөрү; 9/61, 10/2, 20/133, 25/4-9, 37/15-36, 44/13, 46/7-8, 108/3.
- Бахий. (Али) пайгамбарчылык; 2/119-129, 4/105-106, 9/33, 48/28, 61/6, 98/1-4, 2/118, 4/163-165, 12/102-109, 21/45-105, 38/70, 41/6, 53/4-10-11, 72/1.
- Улук пайгамбарда мусулмандарга үлгү бар; 33/21.
- Аллаһ пайгамбарын колдойт; 3/61-63, 3/176, 5/15-19, 10/15, 11/12-120, 14/1, 17/46-47, 18/110, 20/130, 21/3-5-7, 29/18, 34/43-50, 35/22-26, 40/55-77, 52/29-48, 68/47, 70/5, 73/10, 98/2-3.
- Пайгамбар жана анын үмөтү; 2/143, 3/110, 7/181, 8/72-74-75.
- Пайгамбар акын эмес; 6/69, 37/36-37, 69/40-41.
- Пайгамбарга каршы чыккандардын жазасы; 4/115, 8/13, 47/32, 59/4
- Пайгамбардын кылмагы жана жеке касиеттери; 3/159, 9/128, 15/88, 26/215, 41/6, 48/29, 72/19, 88/21-22.
- Пайгамбардын жана үмөттөрүнүн күбөлүгү; 2/143, 4/41, 16/84-89, 22/78, 28/75, 33/45, 48/8, 73/15.
- Пайгамбар жалган сүйлөбөйт; 69/44-47.
- Пайгамбарыбыздын Библия китептериндеги кабары; 7/157, 61/6.
- Анын пайгамбарчылыгынын негизги мааниси; 1/119-252, 3/79, 11/2, 22/49, 33/40-45, 38/65, 48/8-9, 94/1-8.
- Аллаһ пайгамбарына эскертүү берет; 8/67, 9/43-113-114, 33/37, 66/1, 80/1-11.
- Яхудийлер жана христиандар пайгамбарыбыздын келиши жөнүндө кабарлар болушкан; 2/89-146, 6/20.

- Хижрат кылыганы жана аны менен бирге хижрат кылгандардын пазилети: 2/218, 8/72-75, 16/41-110, 24/22, 59/8-10, 60/10
- Пайгамбарыбызга Аллахтын убадалары: 2/137, 5/67, 9/74, 39/36, 52/48

Каапырлар жана каапырчылык

- Аллах Тааланын аяттарын бурмалагандар, ишенбегендер: 2/79-81, 3/78, 5/104, 8/31-55, 10/17-39, 27/83-85, 40/35-56, 61/7-8, 62/5, 68/15-16, 6/4-5-10-46, 12/105, 20/124, 26/5-6, 36/30-45-46, 53/33-35, 54/2-5, 75/31-33.
- Ишенбегендер менен далилдешүү: 2/23-24, 10/38, 11/13, 17/88, 28/49, 52/33-34
- Каапыр жолбашчылар менен аларды ээрчигендер: 2/166-167, 10-28-30, 25/17-18, 37/27-33, 50/27,
- Каапырлар өлүк, дүлөй, сокур сыяктуу: 2/7-18, 6/36-39-50, 7/178, 8/22-23, 17/72, 27/80-81, 43/40, 47/23-24.
- Каапырларга каршы бекем туруу: 2/193, 3/85, 4/89, 5/33-34, 28/86, 47/4-8, 58/5-22, 60/1-2-4, 68/8-9, 71/26-27, 2/105/109, 3/119-120, 17/53, 47/25, 60/2.
- Каапырлардын белгилери: 2/6-7, 3/4-10, 4/18-170-173, 10/2-4, 18/29-52, 22/19-22, 32/10-21, 40/4-6, 47/1-3-4, 70/36-44, 87/11-13, 90/19-20, 101/8-11, 109/1-6.
- Каапыр менен мыймандуунун айырмасы: 3/162, 22/19, 30/14-16, 35/8, 38/28, 40/58, 21/47, 67/22, 68/35.

Дин

- Динде ыкластуулук: 10/22, 29/65, 31/32, 40/14-65, 98/5.
- Исламга чейинки доор (Жахилия): 3/154, 5/50, 6/28-136, 33/33, 48/26.
- Исламдын маңызы: 1/6-7, 2/112, 4/125, 5/16, 10/25, 21/92, 30/30-43, 42/13-52, 67/22, 98/5, 72/13.
- Исламга чакыруу (Даават): 2/211-285, 21-92, 57/16, 98/5.
- Ислам чындыгы: 2/212-213, 6/14-70, 39/11-12, 41/33, 72/14, 98/4-5, 110/1-2.
- Исламда зордук жок: 2/256, 10/99, 18/29, 22/78, 42/8.
- Мусулмандар: 2/132-136, 3/52-64, 10/72, 27/81, 43/69, 48/29

Намаз

- Кечки жана түнкү ибадаттар: 17/78-79, 50/40, 52/48-49, 73/1-7, 76/26.
- Намазды элкорсунго (фия кылыш) окуу: 17/110.
- Намаз окуу: 2/3, 4/43, 6/72-92, 11/114, 19/31, 20/7-14, 23/1-2, 35/18-29, 58/13, 75/31, 96/9-10, 98/5, 107/4, 108/2, 14/37-40
- Кыбла: 2/115-143-145-148-150
- Сажда: 2/43-125, 9/112, 22/26-77, 48/29, 2/125, 9/112, 39/9, 41/37, 53/62, 68/42-43, 76/26, 96/19
- Сажадын тилават: 7/206, 16/49, 27/25, 32/15, 38/24, 41/37.
- Намаз окуучунун белгиси: 23/2-9, 70/22-23-34-35.
- Жума намазы: 62/9
- Согуш убактысындагы намаз: 4/101.
- Касыр (сапардагы) намаз: 4/101-103

Дуба

- Дубалар: 2/186, 4/32, 6/40-43, 7/29-55, 17/110, 25/77, 32/16, 40/14-60, 52/28, 7/55-205, 17/110, 1/5-7, 3/8-9, 7/23-47, 12/101, 20/25-26, 26/83-85, 40/7-9, 59/10, 114/1-6.

Тазалык

- Жалпы тазалык: 2/222, 5/6, 8/11, 56/79, 74/4.
- Таяммум: 4/43, 5/6
- Гусул: 2/222, 4/43, 5/6
- Даарат: 4/43, 5/6-7

Мечиттер

- Кааба (Ал-Харам) мечити: 2/144, 5/2, 9/7-10, 17/1, 22/25, 48/25-27.
- Мечиттердин ыйыктыгы: 2/114, 7/29-31, 18/21, 24/36-37, 72/18
- Исламга каршы курулган мечит (масжиду тира): 9/107.

Зекет

- Зекет жана бардык садакалар: 2/43-83, 5/12-55, 14-31, 21/73, 25/67, 32/16, 34/39, 35/29, 57/7-18, 69/30-34, 93/10-11, 107/7

Орозо

- Орозо – Аллахтын буйругу. Орозонун эрежелери: 2/183-185-187-196, 4/92, 5/89, 19/26, 33/35, 58/4

Ырыскылар

- Ырыскылар: 2/168, 3/93-94, 6/118-119, 16/66-67, 22/28-30

Хаж жана умра

- Миннаага чыгуу: 2/198.
- Умра: 2/158-196
- Хаждын важыптары жана аткаруунун эрежелери: 2/158-189-196-203, 3/96-97, 5/1-2-94-97, 9/19, 22/25-37, 27/91, 28/57, 29/67, 42/7, 48/27, 90/1-2, 95/3, 106/3, 108/2.
- Ыйык Кааба: 2/125, 3-96-97, 5/95-97, 22/96.
- Ыйык Мекке: 2/126, 6/92, 22/25-27, 29/67, 48/24, 90/1, 95/3.
- Хаждагы диний жеролтөлөр: 2/128-196-200, 6/162, 22/28-34-67.
- Курмандык чалуу: 5/2-97, 22/32-36-37, 108/1-2.

Кээ бир ибадат маселелери

- Аллах Таалага ибадат: 10/104, 19/36-65, 29/56, 36/61, 40/14-60, 74/7, 106/3, 109/1-6
- Назир ибадаты: 2/270, 3/35, 19/26, 22/29, 76/7

Ыйман маселелери

- Мусулмандын ыйманын сыноо: 2/155, 3/152, 5/51, 21/35, 47/31, 67/2.
- Истигфар айтуу (Аллахтан кечирим суроо): 3/17-135, 9/80-114, 22/50, 47/19.
- Ыйман жана амал: 2/25-62, 4/57-122, 10/4-9, 13/29, 22/14-23, 35/7, 48/29, 65/11, 85/11, 103/3.
- Тооба кылуу: 2/160, 5/39, 9/104/112, 11/3-5, 19/60, 25/70, 42/25, 66/8, 85/10.
- Сооптор жана жазалар: 6/160, 20/74-76, 22-50, 40/60, 91/1-10.
- Ыйман-ислам маселелери: 2/2-20, 5/6, 11/23-24, 14/18-23, 20/112, 33/70, 40/84-85, 62/1-4, 98/1-7.
- Ыйманга чакыруу: 2/177, 4/135, 29/46, 64/8-11, 75/3.
- Шектенүүлөр: 2/147, 22/11, 34/51-54.
- Шанаат: 2/255, 10/3, 21/28, 34/23, 40/18, 82/19.

- Фитна-бузукчулук: 8/25-28, 23/97-98, 41/36
- Ислам менен ыймандын арасындагы айырма: 49/14.
- Мунафыктык (экижүздүүлүк): 2/8-20, 5/44-55, 9/43-59, 11/5, 47/16-18, 66/9, 74/31.
- Ыйманга жолдоо же ыймандан төсүп коюу: 2/5-7, 6/25-35, 13/33, 22/16, 35/8,
- Анык ыйман (Якийн): 2/4-118, 5/50, 44/7, 49/15, 52/36.

Периштелер

- Периштелерге ыйман: 2/30-34, 4/97-136, 7/11-12, 16/2-28, 21/19-202, 35/1, 38/70-85, 43/16-22, 47/27, 50/17-19, 77/1-6, 89/22-23, 97/4.
- Периштелердин аттары жана белгилери: 26/193, 35/1, 82/10.
- Периштелердин ибадаты: 7/206, 21/19, 37/164, 39/75, 40/7, 41/38, 42/5.
- Периштелер ыймандууларга жардам берет: 3/124, 8/9-12-50.
- Периштелер жана өлүм: 4/97, 7/37, 16/28-32, 32/11, 47/27, 50/21.
- Периштелер инсандарга коргоочу: 6/61, 13/11, 82/10, 86/4.
- Ырайым периштелери: 13/23-24.
- Жазалоочу периштелер: 2/210, 37/2, 43/77, 74/28-31

Пайгамбарлар

- Пайгамбарларга ыйман келтирүү: 2/177-285, 4/136-152, 29/46, 57/7-8, 61/11,
- Пайгамбарлардын убадасы: 3/81, 33/7.
- Пайгамбардын дини өз коомунун тилинде баяндалат: 14/4
- Пайгамбарлардын бири-биринен абзелдиги: 2/253, 17/55.
- Пайгамбарлардын даанышмандыгы жана Динге даават: 3/104, 21/109, 26/216, 41/33-34, 61/14, 79/17-19,

Кээ бир кайып нерселер

- Аьраф (Бейиш менен Тозок аралыгындагы төсүк): 7/46-50.
- Кайып нерселерге ыйман: 2/3-33, 19/61, 35/18, 50/33, 67/12-25.
- Жиндер: 6/100-112, 15/27, 34/12-14, 41/25-29, 72/1-19, 114/6

Бейиш

- Бейиш бактары: 5/65, 31/8, 56/12, 68/34, 9/72, 13/23, 16/31, 18/107, 19/61, 32/19, 35/33, 40/8, 56/89, 70/38, 61/12, 98/8.
- Акырет (аркы дүйнө): 2/102, 43/35
- Бейишке түшкөндөр: 2/5-25, 9/21-72, 14-23, 25/15, 30/15, 39/20, 40/40, 41/30-32, 48/5-17, 56/10-40, 66/8, 83/22-36, 88/1-16, 98/8.
- Түбөлүк рахат: 3/15-107, 7/42, 10/26, 14/23.

Сыйкыр

- 2/102, 7/116, 10/77-81, 113/4

Шайтан

- 3/15-107, 7/42, 10/26, 14/23.
- Шайтандын чабуулу жана аны ээрчигендер: 2/168, 4/119, 5/91, 14/22, 43/36.
- Шайтандын айлакерликтери 2/102, 7/12-18, 26/62, 37/7-10, 41/25 жана изгырыктары: 2/34-36, 6/43, 7/11-23, 15/30, 16/63-98, 22/52-53, 34/10-21, 43/62, 59/16-17, 114/1-6

- Шайтан Адам-Атага жана анын урпактарына каршы: 2/168, 5/91-92, 7/27, 14/22, 43/36.

Адам (Инсан)

- Жан (Рух): 17/85, 70/4, 6/70, 10/30, 16/111, 75/2, 82/5, 89/27, 91/7-10
- Адамгерчилик, абийир: 6/152, 200/202, 50/16.
- Жүрөк: 6/110-113, 11/120, 32/9.

Тагдыр, ажал

- 3/145, 17/58, 34/3, 5/51-53, 59/3, 64/11, 71/4.

Төзөк

- Төзөк өтү: 2/119, 9/113, 40/7, 69/31, 81/12, 83/16, 102/6.
- Төзөктөгү дарак: 37/62, 44/43, 56/52.
- Ысык шамал: 52/27.
- Төзөктөгүлөр: 2/7-24, 4/14-30, 6/27-28, 10/8-27, 23/203-108, 38/27-55, 40/6-43, 56/41-56, 72/23, 101/11, 104/1-9, 111/1-3.
- Түбөлүк азат: 2/39-81, 4/14-93, 10/27, 13/5, 23/103, 39/72, 50/34, 64/10, 98/6.
- Төзөктү сыпаттоо: 2/24, 15/43-44, 25/11-14, 40-49-50, 66/6-7, 77/29-33, 88/4-7, 104/1-9

Ыйык китептер (Кураандан башка)

- Инжил: 3/3-48, 5/46-47, 7/157, 9/111, 48/29.
- Төөрат: 5/43-44, 7/157, 9/111, 48/29, 62/5, 87/19
- Забур (Тоорат-Инжилден башка ыйык жазуулар): 3/184, 16/44, 54/43-52.
- Жалпы ыйык китептер: 2/53-87, 3/23-48, 5/15-43, 10/94, 22/8, 29/27, 40/53, 57/16, 62/2

Момундар (ыймандуулар)

- Ыймандууларга Аллаһтын сыноосу: 2/155, 5/48, 6/165, 11/7, 21/35, 67/2.
- Ыймандуулардын белгиси: 2/285, 8/74, 24/62, 32/18, 58/2, 98/7-8.
- Ыймандуулар жана коркунуч: 2/38-62-112-262-274-277, 5/69, 10/62, 43/68.
- Ыймандууларга Аллаһ даярдаган сыйлыктар: 2/25-82, 4/57-122, 7/42-44, 17/9, 23/1-11, 30/15-44, 33/23-24, 42/22-23, 56/10, 69/19, 90/17, 101/6-7, 103/2-3.
- Ыймандууларга Аллаһтын убадасы: 3/139, 21/105-106, 24/55, 37/171, 40/51, 47/35.

Кыямат (Акырет)

- Акыретке ыйман келтирүү: 2/4-117, 4/162, 9/19-20, 27/3, 34/21, 2/232, 3/9-25, 11/53, 15/85, 16/1-77, 43/66-83, 52/7, 78/1-5-17.
- Кыяматтын окуялары: 2/210, 20/105-107, 50/20-41-42, 69/13-17, 70/8-9, 81/1-7, 82/1-3, 89/21, 99/1-5.
- Кыяматтын аттары: 2/4, 69/1, 6/31, 80/33, 79/34, 88/1, 69/4, 28/85, 56/1, 30/56, 64/9, 40/15, 42/7, 19/39, 1/3, 37/21, 3/55, 50/20, 23/101
- Кыяматтагы коркунучтар: 2/28, 6/15, 7/53, 11/3-104-106, 14/31-42-44-48, 19/37, 22/1-2-55, 24/37, 25/25, 26/88, 43/67, 44/16, 45/26-28, 73/17, 76/7-10, 79/8-34, 80/33-37, 89/22-26, 101/4-5.
- Акырет жашоосу дүйнө жашоосунан жакшы: 3/14-15, 4/76, 42/36, 43/32, 47/36, 79/37, 87/16, 89/20.

- Жакшы иштерге сыйлык: 3/136, 5/85, 18/88, 30/45, 33/24, 39/34, 46/14, 77/44, 98/8.
- Жаман иштерге жазы: 2/48, 3/86, 4/123, 5/29, 6/110, 7/40-41, 10/13, 20/127, 54/36, 59/17.
- Дене мүчөлөрүнүн күбөлүк берини: 24/24, 36/65, 41/20-23.
- Акыреттеги кээ бир окуялар: 3/25-30, 18/48-49, 21/1-47, 23/63, 29/13, 34/3, 39/69, 69/18, 75/13, 82/5, 99/6-8, 100/10, 102/8.
- Кыямактагы бөлүнүү: 56/7-41, 90/17-20.

Өлүм

- Өлүм алдындагы саяттар: 50/19, 56/83, 75/26-30.
- Өлүм, моюнот (ажал): 3/144, 4/78, 23/15, 39/30, 55/26, 56/60, 62/80, 63/11.
- Бардык нерсенин белгиленген моюноту бар: 7/34, 10/49, 15/5, 16/61, 17/58, 35/45, 36/44, 69/8, 71/4.

Даават жана мамиле

- Ишенимге ар кандай мамиле: 2/114, 3/186-195, 16/41-42, 29/56, 85/1-10, 96/9-19.
- Тынч, сабырдуу мамиле: 2/62-82, 3/20-64, 10/99-100, 20/130, 42/15, 46/13-14, 73/10, 109/1-6.
- Катаалдарга катаал мамиле: 2/193, 5/33-34, 9/5-23-24, 28/86, 47/4-8, 60/1-2, 66/9.
- Динде зордук жок: 2/256, 10/99, 18/29, 22/78.
- Динде чектен чыгуу жок: 4/171, 5/77.
- Мисал келтирип даават кылуу: 2/26, 14/25, 25/33, 39/27.
- Далил жана илим-билим менен даават кылуу: 16/125, 17/53, 18/54, 29/46, 43/57-59.
- Жумшак сөздөр менен даават кылуу: 2/151-231-269, 3/48-164, 4/113, 16/125, 17/39, 33/34, 43/63, 54/5.
- Пайгамбарлардын дааваты: 4/79, 6/48-66, 10/46, 16/82, 22/49, 42/6-48, 50/45, 72/33, 80/3-4, 88/21-22.

Кураани Карим

- Кураан жөнүндөгү кээ бир аяттар: 43/2, 44/2, 52/1-2-3, 68/1, 77/1-2, 81/15-16, 84/16-17, 85/1-2, 90/1-2, 100/1-2-3-4-5, 103/1.
- Кураанды түшүндүрүү жана түшүндүрүүдөгү адашуулар: 2/75-79, 3/7-78, 4/46, 5/13-41, 12/6, 15/91, 18/27, 5/87-103, 7/162, 10/15-74, 13/41, 16/101, 33/62, 35/43.
- Кураан окулганда унчукпай угуу: 7/203, 46/29.
- Кураан окуу: 2/121, 3/101-113, 7/204, 8/2-31, 17/45-46, 29/45, 31/7, 37/3, 73/4-20, 84/21, 96/1-3.
- Кураан ыр эмес: 36/69, 37/36-37, 69/40-41.
- Кураандын маани-маңызы жана ал жөнүндө мурдагы ыйык китептердин кабарлары: 2/2-5-23-24, 3/3-4-7, 6/7-25, 7/2-5, 9/124, 11/13, 19/64, 21/4-8, 25/4-6, 28/2-3, 46/2-4, 72/1-2, 80/11-16, 85/21-22, 97/1-5.
- Мухкам (түшүнүктүү) жана мутанабих (түшүнүгү оор) аяттар: 3/7, 11/1.
- Кураанга мүнөздөмө жана ага ишенүү: 2/3-99, 6/19-50, 11/17, 16/43-44, 41/2-4, 46/2-12, 65/10-11, 72/1-2, 85/21-22, 96/1, 98/2-3.

Жихад

- Жихад каражаттары: 57/25. 3/14, 8/60, 16/8, 17/64, 59/6.
- Кабарлар: 4/83, 33/60-62, 49/6. Согуштук сыр: 4/83.
- Туткундар: 2/177, 4/91-92, 5/89, 9/60, 24/33, 58/3, 90/12-13.
- Туткундарга (кулдарга) гумандуу мамиле: 4/35-36. 24/33.
- Айт: 9/111, 16/92-94, 48/10-18, 60/12.
- Согуш маялындагы намаз: 4/101-103.
- Ыйык айларда согушуу: 2/194-217, 5/97, 9/36-38.
- Жихад эрежелери: 2/190-195-216-218, 5/35-54, 9/7-16, 16/110, 29/67, 33/16-17, 48/4-7, 59/2-5, 60/1, 61/4-10-13, 4/71-94, 5/33-34, 8/15-18-58-61-64-67-68,
- Өч алуу: 16/126.
- Жаман аскерлер: 4/72-73-88-91, 9/38-57-81-96-111, 33/9-2.
- Кошуунду даярдоо: 8/60.
- Ислам күрөшчүлөрүнүн пазилеттери: 4/95-100, 8/74-75, 9/122, 78/17.
- Жихад – агрессия эмес: 2/190, 5/2, 22/39. Чегара: 3/200

Шахид

- Шахиддер жөнүндө жалпы аяттар: 2/154, 3/169-171, 3/157-158-174, 4/68, 22/58-59, 47/4-6.

Казаттар

- Ухуд: 3/121-128-152-171.
- Бадр: 8/5-19-41-45-49-50-67. Бану Набир: 59/2-6.
- Табук: 9/42-60-62-98-118-119. Хамра аль-Асад: 3/172-175. Хунейн: 9/26-28 Хадак: 33/9-27. Меккени алуу: 100/1-3.
- Жеңиш – Аллаһ тарабынан: 2/249, 3/13-110-111-121-128, 8/10-19, 9/25-26, 10-103, 30/4-5-47, 33/26-27-47-57.
- Жеңилүүлөр: 3/139-141-165-175-195-197.

Хижрат (Меккеден Мединага көчүү)

- Мухажирлердин (хижрат кылгандардын) сооп-сыйлыктары: 2/218, 3/195, 8/72-75, 9/20-22-101-117, 16/41-42, 22/58-60, 39/10, 59/8-10.

Жакшы амалдар

- Жакшы амалдар: 2/83-112-177-195, 3/134, 4/125-128, 7/56, 17/7, 22/37, 28/77, 37/80, 39/110, 77/44.
- Аллаһка, Анын пайгамбарына жана мусулман бапчыларга моюн сунуу: 3/32-132, 8/1-20, 9/71, 24/52-54-56, 47/33, 48/17, 59/7, 60/12, 64/12-16.
- Достошуу, ынактык: 4/28, 8/63, 26/130, 30/21.
- Сөз менен иштин бирдиги: 2/44, 3/188, 61/2. Өз ара жардамдашуу: 5/2, 8/74, 9/71.
- Салабаттуулук: 15/88, 17/37, 24/30, 25/63, 31/18-19.
- Үмүт, ишеним, тобокел: 3/159-160, 11/123, 14/11-12, 29/59, 42/10, 73/9.
- Адеп, тарбия: 2/104, 52/26-27, 58/11.
- Жакшы иштерге үгүттөө: 2/25-44, 7/42, 11/11-23, 18/2, 19/76, 22/14, 28/84, 34/4, 45/21, 47/2-12, 65/11, 84/25, 103/1-3.
- Жакшы сөздөр: 2/110-148, 3/114-133, 5/48, 9/100, 21/90, 23/56, 35/32, 56/10-15.
- Ийгиликке себеп болчу иштер: 2/2-6, 6/155, 15/45, 16/30, 24/52, 25/15-16, 28/83, 44/51, 52/17-20, 54/54, 78/31, 82/13, 92/4-6-17-21

Жаман амалдар

- Зыяга жолуктуруучу амалдар: 2/217, 9/17, 11/15, 18/103, 33/18-19, 47/1-3, 49/2.
- Арам тамактар: 2/173, 5/3, 6/121-145, 16/115.
- Араккеттик: 2/219, 4/43, 5/90-91, 47/15.
- Күнөөнүн акыбети: 2/81-209, 5/49, 17/17, 40/2-3, 42/37, 53/32, 71/4, 85/10.
- Адилетсиздик: 7/33, 10/23, 13/25, 16/90, 42/27-39. Бачабаздык: 4/16, 7/80-82.
- Уруксат берилбеген нике: 4/22, 5/5, 33/50.
- Мушриктерге үйлөнүү же күйөөгө чыгуу: 2/221.
- Күнөө болгон аяктар: 2/224-225, 5/89, 68/10. Доомат: 4/148, 49/12, 104/1.
- Күбөлүктү жаап-жашыруу: 2/140-146, 5/106, 6/33. Уурулук: 5/38-39, 60/12.
- Шылдыңдоо, мыскылдоо: 49/11, 104/1-2.
- Кумар оюндары: 2/219, 4/29, 5/90-91.
- Сүткорлук (процентке акча берүү): 2/275-279, 3/130, 4/161, 30/39.
- Уурулук, тоноочулук: 5/38-39, 60/12.
- Өзүнүн жанына кас кылуу: 2/195, 4/29-30.
- Церияттерди өлтүрүү: 6/137-140-151, 17/31, 60/12.
- Аллаһ арам кылган адам өлтүрүүлөр: 2/178, 4/1-29-89-93, 5/32-45, 6/140-151, 9/5, 17/31, 60/12.
- Кыздарды тирүүлөй коюу: 16/58-59, 43/17, 81/8-9.
- Аллаһка моюн сунбоочулук: 2/114, 5/33, 8/12-14, 9/63, 33/57-58, 42/16, 47/32, 58/5, 59/2.
- Үмүтсүздүк, шүгүрсүздүк: 11/9, 12/87, 15/55, 17/83, 29/23, 30/36, 39/53, 41/49, 60/13.

Адеп-ахлак

Жакшы күлк-мүнөздөр

- Чынчылдык: 3/139-140, 8/11-12, 10/2-89, 11/112, 17/74, 19/31, 33/70, 41/6-30, 42/15, 81/28. Достук: 4/114, 49/9-10.
- Теңсалмактуу, орточо мамиле: 17/29-110, 25/67, 31/32, 35/32.
- Пайдасыз сөздөрдөн качуу: 23/3, 25/72, 28/55.
- Адилеттүүлүк: 7/29, 60/8.
- Башканын кызыкчылыгын өзүнүкүнөн бийик көрүү: 4/135, 20/72, 33/23, 59/9, 90/14.
- Даанышмандык: 2/129, 3/48-164, 4/54-113, 16/12533/34, 54/5.
- Ырайымдуулук, кечиримдүүлүк: 48/29, 90/17, 103/3.
- Жамандыкка жакшылык менен жооп берүү: 13/22-23, 25/63, 28/54, 41/34-35.
- Тынчтык, салам, саламатчылык: 6/127, 8/61, 10/9-10, 19/62, 21/102, 39/73, 56/26, 19/62, 21/102, 25/63, 33/44, 56/26.
- Жакшы мүнөздөр: 2/104, 17/53, 24/27, 25/63, 52/26-27, 58/11.
- Жакшылыкка ыразычылык (шүгүрчүлүк) билдирүү: 2/40-47, 5/7-11, 8/26, 93/11.
- Сабырдуулук: 2/45-153, 4/25, 8/46, 11/11-49, 18/28, 22/34, 28/54, 30/60, 47/31, 74/7, 90/17, 103/3.
- Ыйбалуулук, тартынчаактык: 2/273, 4/6-25, 5/5.

- Кечиримдүүлүк: 2/237, 3/133, 4/149, 16/126, 64/14.
- Меймандостук: 2/177, 9/6, 11/69, 89/18, 90/14-16.
- Сөздө, жүрүм-турумда орточолук: 31/19.
- Ачууну жутуу: 3/134, 16/126, 42/37, 64/16. Тазалык: 22/29, 48/27, 74/1-4.
- Убадага туруктуулук: 2/26-27, 5/1-7, 6/152, 9/4-7, 13/20-25.

Жаман кулк-мүнөздөр

- Каалоо-кумарга берилүү: 3/14. Өзүмчүлдүк: 5/105, 17/100. Текеберлик: 4/36-49, 31/18, 57/23. Тынчылык: 5/41, 15/18, 17/36, 49/12. Бой которуу: 4/36, 16/29, 39/60, 40/35-76, 2/34, 16/23, 17/37, 39/59, 57/23.
- Чектен ашуу: 3/147, 5/32, 10/12, 20/127, 21/9, 40/28, 44/31, 51/34.
- Аллахка жана пайгамбарына доомат ыргуу: 3/94, 4/50, 10/13, 18/15, 34/8, 61/7.
- Айыптуу мүнөздөр: 2/27-60, 47/22, 25/67, 59/9, 92/8-11, 104/1-4.
- Бузукулук: 24/33. Душмандашуу: 5/8, 108/3. Анткордук: 4/20-112-156, 24/4-5.
- Мажбурлоо, кысым көргөзүү: 7/33, 10/23, 13/25, 16/90, 42/42.
- Ысыранкорчулук: 6/141, 17/26, 25/67. Чагымчылык: 7/86, 33/60-62.
- Коркоктук: 3/156/158, 4/72-73, 8/15-16, 9/44-49-56-57.
- Коралбастык, каразгөйлүк: 2/109, 4/54, 48/15, 113/1-5.
- Частык, ышпастык, бутукулук: 2/27, 4/30, 6/135, 45/19.
- Кыянат, убаданы бузуу: 2/187, 4/105, 12/52.
- Наадандык, жоопкерсиздик: 17/36.
- Риш. Жасалмалуулук: 2/264, 4/38, 8/47, 107/6.
- Шылдыңдоо, кемсинтүү: 2/14-15, 4/140, 6/5-110, 16/34, 37/12-14, 49/11.
- Башкалар жөнүндө жаман ойлоо: 3/154, 6/116, 10/36.
- Жеке кызыкчылык: 2/168, 4/32, 15/88, 20/131.
- Антты бузуу: 2/27, 3/77, 8/55-58, 9/1, 16/95.
- Кыйбат-ушак, азгырык, чагым: 5/41, 9/47, 23/97, 68/11, 104/1, 68/11.
- Сойкулук: 24/26. Азгыруу: 3/185, 31/33, 45/35, 82/6.
- Ачууга алдыруу: 3/133-134, 9/15, 42/36, 111/1-5.
- Наадандык, билимсиздик: 6/131, 16/108, 46/5, 50/22.
- Кыянаты: 2/90. Доомат: 49/12, 104/1.
- Жалган-жалаа: 2/10, 6/24, 9/77, 16/105, 22/30, 61/2-3.
- Айлакерлик: 3/54, 14/46, 16/26, 27/50, 45/40, 71/22.

Үй-Бүлө

- Уруксат суроо адеби: 24/58-60. Балдар: 2/233, 3/10, 42/49, 60/12, 64/14.
- Ажырашуу: 2/226-227, 4/35, 2/228-230, 33/49, 65/4-7, 4/34, 65/1-2, 2/229.
- Көп аял алуу жана анын шарттары: 4/3.
- Үй-бүлөдөн чыккан душман: 64/14. Бакма бала: 33/4-5-40.
- Жетимдер: 2/83, 4/2-3, 4/5, 90/14, 93/6-9-10, 107/1-3.
- Бакма баланын ажырашкан аялына үйлөнсө болот: 33/37.
- Аялдын мурас алуусу жана ага мурас калтыруу: 4/12.
- Бойго бүтүү жана эмизүү: 2/233, 31/14, 46/15, 65/6.
- Ата-энеин алдындагы милдеттер: 2/83-215, 4/36, 6/151, 17/23-25, 29/8, 31/14-15, 46/15-18.
- Бойдокчулук: 4/25, 24/33. Каргануу: 24/6-9-13.
- Үйлөнүү мүмкүн жана мүмкүн эмес адамдар: 4/21-24, 5/6, 33/50.

- **Нике:** 2/102, 4/3-4, 5/5, 24/3-26, 30/21, 33/37, 60/10-12.

Аялдар

- **Жоолук, Хиджаб:** 24/30-31, 33/53-55-59.
- **Аялдарга тиешелүү жалпы маселелер:** 2/221-223, 4/25-32, 16/57, 24/31, 43/16, 70/30, 81/7-9.

Адам

- **Адам ким жана кандай?:** 4/28, 14/34, 22/66, 41/49, 43/15, 70/19, 90/4, 103/2.
- **Адамга айбандар моюн сундурулган:** 6/142, 22/28, 23/21-22, 43/12-13.
- **Адамды Аллаһ улук-урматтуу кылды:** 17/70, 89/15.
- **Көпчүлүк адамдардын абалы:** 2/243, 7/187, 13/1, 26/8, 28/13, 34/28, 45/26.
- **Адам Аллаһка нашүкүр:** 10/12, 11/9, 17/67, 29/65, 42/48, 70/19-22, 89/15-16.
- **Жылдар аны карытат, алсыз кылат:** 16/70, 22/5, 30/54, 36/68, 95/5.
- **Эркектер:** 2/30-31, 4/32-34, 7/189, 13/23, 16/80, 24/32, 38/71-74.
- **Эркектер жана аялдар:** 2/28-213, 9/72, 15/26, 21/37, 31/20, 40/40, 70/19, 80/17, 100/6-7.

Коом

- **Жыйналып жана отуруштардагы адеп:** 58/9-11-12.
- **Көчө адамдары, мусаныр:** 2/177, 8/41, 17/26, 30/38.
- **Боордоштук:** 2/83, 5/32, 15/47, 49/10-12.
- **Адамдардын арасын оңдоо (жараштыруу):** 2/224, 4/114, 8/1, 49/9-10.
- **Жакшылык жолунда шериктештик:** 5/2, 8/74, 9/71.
- **Саламдашуу, меймандостук адептери:** 4/86, 13/24, 19/15, 25/63, 33/44.
- **Коомдук абалдын өзгөрүшү:** 8/54, 13/11, 16/112.
- **Сокур тууроочулук:** 2/170, 5/104, 7/27, 37/69, 43/22-25.
- **Дос:** 4/69-140, 6/52, 18/28, 80/1-10. **Уюпкан жамаат:** 2/43, 4/71, 37/1.
- **Берилүү, жактыруу (симпатия):** 3/28, 4/33-144, 5/51-55, 9/71, 33/6, 60/1-7-9.
- **Кошунага, туугандарга жана кулдарга жакшы мамиле:** 4/36.
- **Адамдардын өз ара айырмаланышы:** 2/113, 3/19, 27/76, 42/10, 43/63, 45/17.
- **Бедундер:** 9/90-97-110, 48/11-12-15, 49/14-17.
- **Мураскорлор, орунбасарлар:** 6/165, 10/14, 27/62, 35/39, 43/32.
- **Бардык адамдар бир жандан жаратылган:** 4/1, 32/7-9, 42/11, 77/20-23, 82/7-8, 96/2.
- **Элдер, уруулар, секталар:** 2/253, 5/48, 22/13, 30/22, 49/13, 98/4.
- **Арабдар:** 2/143, 19/98, 22/78, 43/5.
- **Ар бир элдин чектелген убактысы бар:** 7/34, 10/49, 15/5, 35/45, 36/43, 71/4.

Соода, базар, мүлк, менчик

- **Соодага күбө тартуу:** 2/282-283. **Соода:** 2/275, 24/37.
- **Аманат (убактылуу сактоого берилген нерсе):** 3/75-76, 8/27, 33/72-73.
- **Мүлк жана жеке менчик:** 2/29, 6/73, 10/55, 25/2-26, 42/49, 64/1, 85/9, 2/155-188, 17/6-64, 34/35, 63/9, 89/20, 92/18, 4/5, 2/188, 4/161, 9/34.
- **Туугандын, жетимдин жана кембагалдын акысы:** 2/177, 8/41, 9/60, 17/26.
- **Каанырлардын байлыгы:** 3/10-116, 8/36, 18/34, 104/2-3, 111/2.
- **Аялдардын менчиги:** 4/4-7-11-19-32.
- **Жетимдердин мүлкү:** 4/2-6-10, 6/152, 17/34.

- Сүткөрлүк: 2/275-276-278-280. Уурулук: 5/38, 60/12.
- Эхсан-садака: 2/196, 9/60, 58/12. Салыктар: 6/141, 9/29, 58/13.
- Байлар: 3/10-181, 8/36, 24/22, 73/11, 80/5. Келишим: 2/282.
- Байлыкка умтулуу: 2/200-202, 9/74, 16/71, 18/46, 74/6, 89/20.
- Жыргал жашоо пенделери: 9/85, 11/116, 34/34, 43/23, 56/45.
- Кембагалдар: 2/83, 6/52, 11/29, 22/28, 47/38, 70/25, 93/10.
- Тараза: 3/75, 6/152, 7/85, 8/27, 17/35, 42/17, 83/1-5.
- Карыз маселеси: 2/245, 9/60, 57/11, 64/17, 73/20, 2/282-283.
- Шериктештик: 24/61, 38/21-24.
- Мурас: 4/6-13-19-33-127-176-8, 8/72-75, 89/19. Кумар: 2/219, 5/90-91.
- Осуят: 2/180-181, 4/11-13, 5/109-111. Күрөө: 2/283.

Дыйканчылык жана өнөр жай

- Дыйканчылык: 6/99-141, 13/4, 16/10-11-13-67, 23/18-20, 80/24-32.
- Өнөрчүлүк-кесипкөйлүк: 57/25.

Аң уулуу

- Аңчылык маселеси: 5/1-94-96.

Процессуал кодекстер.

Юридика, Жалпы нормалар

- Адал, мыйзамдуу байлык, ырыскы жана зыйнат: 2/168, 5/5, 7/31, 16/114, 23/51.
- Жетилген курак (балагат): 4/6, 24/58-59.
- Өдүмгө алып баруучу күнөөлөр: 4/29, 42/37, 53/31-32.
- Күнөөнүн жазасы: 5/45, 10/27, 28/84, 40/40, 42/40.
- Ихрам (харам) эрежесин бузгандын жазасы: 5/95.
- Жазалар: Адам өлтүргөн үчүн: 4/92-93, 5/32-45, 17/33. Уурулук үчүн: 5/38-39. Зынакерлик үчүн: 24/2. Зынакер кулдар үчүн: 4/25. Динге каршы согушкандар үчүн: 5/33.
- Келишим бузган каапырга мамиле: 2/191.
- Өзүнүн жубайын айыпка жыгуу жана актануу: 24/6-10.
- Өч алуу: 2/178, 4/92, 16/126, 22/60.
- Кечирим: 2/178, 5/45. Себеп (исключение): 4/98-99, 5/3, 16/106. Мажбурлук, аргасыздык: 2/173, 6/119, 16/115, 27/62. Аргасыз адамдар: 2/185-196, 4/43, 5/6, 9/92-93, 24/60, 70/20.
- Күнөөлөрдүн каффараты (жазанасы): 2/184, 4/31, 5/89, 29/7, 39/35, 58/3-4, 66/2.

Коомдук-саясий мамилелер

- Жашыруун аракет: 58/8-10.
- Адилет башкаруу: 2/113, 3/23-26, 4/141, 7/87, 10/109, 16/124, 22/56, 38/26, 60/10.
- Адлий бийликти каалаган пендесине ыйгарат: 2/247, 3/26, 4/59-83.
- Тынчтык: 2/208, 8/61, 47/35. Кеңеш: 3/159, 42/38. Фитна (интрига): 35/10, 58/9.

Илим жана чыгармачылык

- Риторика (чечендик, кызыл тилдүүлүк): 6/112, 55/1-4.
- Календар. Ыйык айлар: 2/194, 5/2, 9/36-37. Белгилүү айлар: 2/197.

- Рамазан айы: 2/185. Он эки ай: 9/36.
- Бир күн Аллаһтын алдында: 22/47, 32/5, 70/4.
- Логика (акыл жүгүртүү): 2/44-73-171-242-269, 3/7, 14/52, 20/128, 38/29, 59/14.
- Диний илимдер: 9/122, 16/43, 21/7.
- Илим-билим: 2/146, 3/187, 4/37-44, 7/169.

Илимий ачылыштар менен тастыкталган аяттар

- Тирүүлүк, жаратылуу: 3/6, 10/4, 21/30, 30/27, 50/38.
- Материянын жуптугуна ишараттар: 20/53, 51/49, 55/52.
- Тартылуу күчүнө ишараттар: 13/2, 22/65, 30/25, 31/10, 35/41.
- Добуш толкундарына ишараттар: 23/41, 29/37, 36/28, 50/41, 54/31.
- Атом (он майда бөлүк-"зарра") сөзү: 4/40, 10/61, 15/19, 99/7-8.
- Жер катмарлары: 13/3, 16/15, 27/61, 34/2-9, 50/7-44, 99/1-2.
- Космоско байланыштуу окуялар: 17/1, 53/13-14.
- Химияга байланыштуу аяттар: 17/50, 18/96-97.
- Электромагниттик жазууларга ишараттар: 17/13, 36/65, 43/80, 45/29, 75/13.
- Ботаника: 10/24, 15/19, 22/5, 27/60, 50/7-8-10.
- Жарылуу: 44/10-11, 77/8-10, 89/21.
- Адам жана аалам: 2/223, 39/6, 58/6, 77/20.
- Адамдын жаратылышы: 7/11, 75/37, 86/5-8, 2/28-30-36, 24/45, 39/6, 75/36, 85/5-7.
- Деңиз: 2/50, 18/61, 22/65, 30/41, 55/19, 81/6, 82/3.
- Криминалистика (бармак изи): 75/3-4.
- Төөлөр: 7/74, 35/27, 56/5, 77/10-27, 88/19, 101/5.
- Жер шарынын аракети (күн-түн): 25/62, 36/37-40, 70/40.
- Аалам: 2/29-255, 18/109, 29/19-20, 36/40, 54/49.
- Жаныбарлар, курт-кумурска, чымын-чиркей: 4/119, 16/5-8, 29/41, 43/12, 88/17.
- Кураан чыңдыктарына чакыруу: 5/75, 10/101, 22/46, 30/50, 96/1-5.
- Аралыкка маалымат жиберүү: 42/53, 50/22.
- Шамад: 2/164, 24/43, 46/24, 54/19, 69/6-7.
- Будут: 7/57, 24/40, 56/68-69.
- Нур ылдамдыгы: 9/26, 17/1, 56/85.
- Ден сөөлүк: 2/173, 5/3-6, 19/25, 22/29.
- Атмосфера: 21/104, 51/7-47, 72/8, 86/1-4-11, 6/125, 22/31, 74/17.
- Жамгыр: 7/57, 27/58, 31/34, 35/12, 43/11, 57/20.
- Айбанаттардын тили: 6/38, 27/18-24.
- Түн-күн: 22/61, 31/29, 35/13, 57/6.
- Космикалык кемелер менен аба катмарларын жарып чыгуу: 84/19.
- Космос: 2/29, 37/6-8, 86/1-3-11.
- Илим жана аалымдар: 3/7-18, 11/24, 29/43, 58/11.
- Поэзия, Акындар: 21/5, 36/69, 52/30, 69/41.
- Жылдыздар: 15/16, 26/210, 67/5, 72/8-9.
- Аргументсиз тартышуулар: 22/3-8, 31/20.
- Деңизчилик: 10/22, 17/66, 31/31, 43/12.
- Медицина: ала Ооруусу (проежешный): 3/49, 5/110. Түйүлдүктөр: 22/5,

53/32. Мурун: 2/19, 5/45, 47/16, 7/179, 17/46, 69/12. Жатын: 2/228, 13/8, 22/5, 23/13, 31/34. Аксактык: 24/61, 48/17. Сокурлук: 5/71, 48/17, 80/2, 3/49, 5/110. Корүү: 6/103, 16/77, 33/10, 51/21, 54/50, 70/11. Адам: 4/28, 50/16, 103/2. Көкүрөк капасы: 86/5-7. Акырек: 33/10, 40/18. Көз жан: 5/83, 9/92. Кан: 2/30, 5/3, 16/66-115, 22/37. Жашоо: 2/28, 17/75, 45/24, 89/24. Баш: 2/196, 21/65, 22/19, 48/27, 63/5. Буг: 7/195, 24/45. Моюн: 2/177, 9/60, 8/12, 36/8, 40/71-72. Эрин: 90/8-9. Балтыр: 27/44, 48/29. Угуу: 17/36, 18/101, 41/20. Көкүрөк: 10/57, 22/46, 50/37. Арка бел: 2/101, 43/13, 84/10. Кош бойлуулук: 7/189, 19/22, 31/14, 41/47, 65/4-6. Карылык: 11/72, 12/78, 22/5, 28/23. Ириц: 14/16. Омуртка: 4/23, 7/172, 86/5-6-7. Дүлөйлүк: 2/18, 5/71, 25/73, 43/40, 47/23. Жатындагы үч карангылык (мрак брюшной полости, влагалища и плаценты): 39/6. Сооктор: 2/259, 17/49, 23/14, 79/11. Таман: 2/143, 6/71, 23/66, 43/28. Тукумсуздук: 22/55, 51/29-41-42. Уюган кан: 22/5, 23/12-14, 96/1-5. Абдыроо (блудание): 2/15, 7/186, 23/75. Көз: 11/31, 20/39, 54/14, 102/7. Тил: 3/78, 30/22, 90/9. Зыян: 2/196-222, 4/16-102, 14/12, 33/48. Дудук: 2/18-171, 8/22, 16/76, 17/97. Бармактар: 8/12, 75/4. Курсак: 2/174, 16/66-69, 24/45, 39/6, 56/53. Жүрөк: 11/120, 16/78, 28/10, 67/23. Кызыл ашык: 5/6. Адамдын түзүлүшү: 95/4. Тери (эпидерма): 4/56, 16/80, 41/20-21-22. Аялдардын жыныстык мүчөсү: 21/91, 23/5, 33/35, 66/12, 77/9. Айыз (менструации): 2/222, 55/56, 65/4. Бел суу (сперма): 75/37. Кан тамырлар: 50/16. Көл: 13/11, 38/44, 49/1, 78/40. Өлүм: 2/54-56, 5/110, 21/34, 27/80, 87/13, 2/234, 13/40, 40/67-77.

Дин таануу.

- Китеп элдери (яхудий жана христиандар). Алардын исламды жек көрүүсү: 2/109, 3/69, 4/54, 20/130, 57/13, 109/1-6, 3/113, 17/107, 57/27
- Алар менен мамиле: 2/105, 5/15, 98/1-6.
- Яхудийлер: 5/44, 9/31-34, 2/63, 3/187, 5/12-70, 2/65-66, 15/124, 17/4-8.
- Аллаһ жана пайгамбарына жалаа жабуу: 5/64, 44/34-36.
- Аларга Аллаһ Тааланын осуяты: 2/40-48, 7/161, 20/81.
- Алар Аллаһтын сөзүн өзгөртүшөт: 2/75, 4/46, 6/91.
- Алардын арасынан ыйман келтиргендер: 2/103, 3/110, 5/12-65-66.
- Алардын абалы: 2/40-41, 4/44, 16/118, 58/14-19.
- Алар жер жыргалдарын өлөрчө сүйөт: 2/94-96, 62/6-8.
- Алар Аллаһка жана мусулмандарга түбөлүк душман: 2/97, 5/82.
- Алардын кыянаттары жана өзүмчүлдүгү: 2/111, 4/122, 16/62.
- Каанырчылыгы жана пайгамбарларды өлтүрүүлөрү: 2/59-61, 3/19, 5/21, 61/5.
- Жылдызга сыйынгандар: 2/62, 5/69, 22/17.
- Отко сыйынгандар: 22/17.
- Христиандар: 2/62, 3/199, 5/69.
- Алардын Аллаһка жалаа жабуусу: 2/111, 5/17-18, 9/30-31.
- Үч кудай (троица) ишеними: 4/171, 5/72-73-116.
- Апостолдор: 3/52, 5/111-112, 61/14. Монахтар (кочилдер): 5/82, 57/27.
- Динчилдери: 5/63-82, 9/34, 32/24.
- Көгүнө таянган кежирликтери: 2/140.
- Алардын адашканы жана тагдыры: 1/7, 5/47, 30/2-5.
- Алар убаданы аткарбады жана аларга өз ара душмандашуу тагдыр кылынды: 5/14.

Пайгамбарлар. Окуялар. Икяялар.

- **Ибрахим пайгамбар жана Саара:** 11/71, 51/29.
- **Ибрахимдин эли:** 3/33, 4/54, 9/70.
- **Шуайб пайгамбардын эки кызы:** 28/23-27.
- **Адам-Атанын эки уулу (Кабыл менен Хабыл):** 5/27-32.
- **Урпактар (Асбат):** 2/136-140, 3/84, 4/163, 7/160.
- **Чункур ээлери (асхябул ухдуд):** 85/1-8.
- **Кудук ээлери:** 25/38, 50/12. **Шаар (айыл) элдери:** 36/13. **Үңкүр ээлери:** 18/9-26.
- **Пил ээлери:** 105/1-5. **Үңкүр жана жазуу ээлери:** 18/9.
- **Шуайб пайгамбардын эли:** 7/85, 14/9, 29/38, 51/43, 91/11.
- **Искендер Зулкарнайн:** 18/83-98.
- **Румдуктар (Византиялыктар):** 30/2-5.
- **Сабаа канышасы – Билкийс:** 27/23. **Сабаа эли:** 27/22-44, 34/15-19.
- **Тарыхий окуялардан сабак алуу:** 3/137, 10/24, 30/8-10, 35/44, 47/10.
- **Худ пайгамбардын эли – Аад:** 7/65-72, 25/38, 51/41, 46/21, 50/13, 89/6-8.
- **Окуялардан сабак алуу:** 3/13, 10/13, 24/34, 41/13, 68/17, 69/4-12.
- **Имран:** Имрандын үй-бүлөсү: 3/33. **Имрандын аялы (Бүбү Марямдын апасы):** 3/35, 19/28. **Имрандын кызы (Марям):** 4/156, 19/16-34, 66/12.
- **Фираун:** 2/49-50, 11/97, 51/38, 66/11, 85/18, 89/10. **Фираундун аялы (Асия):** 28/9, 66/11. **Фираундун эли:** 3/11, 28/8, 40/28, 54/41.
- **Карун:** 28/76, 29/39, 40/24.
- **Лут пайгамбар:** 44/37, 50/14. **Луттун үй-бүлөсү:** 7/80-81, 38/13, 11/81, 66/10. **Луттун аялы:** 7/83, 11/81, 27/57, 66/10. **Лут коомунун айылы:** 9/70, 69/9.
- **Аллаһ 100 жыл өлтүрүп, кайра тирилткен адам:** 2/259.
- **Өлүмдөн коркуп, көрөөлөрүн таштап кеткендер:** 2/243.
- **Лукман жана анын данышмандыгы:** 31/12-13-16-19.
- **Муса пайгамбар. Мусанын аялы:** 28/23-30. **Мусанын апасы:** 28/7-10. **Мусанын саадыгы:** 2/248. **Мусанын эли:** 4/47, 26/61, 28/76. **Харун:** 2/248.
- **Нух пайгамбар. Нухтун аялы:** 66/10. **Топон суу:** 6/6, 7/133, 29/14. **Нухтун эли:** 7/69, 11/89, 22/42, 50/12, 54/9.
- **Яжуж-Мажуж:** 18/94, 21/96.
- **Якуб (Исраил) пайгамбар:** 12/6, 19/6.

MAZMUNU

№	Сүрө	Бети	Түшкөн жери	السورة
1	Фатиха	1	Макка	سورة الفاتحة
2	Бакара	2	Медина	سورة البقرة
3	Али Имран	80	Медина	سورة آل عمران
4	Ниса	125	Медина	سورة النساء
5	Маида	173	Медина	سورة المائدة
6	Анъам	208	Макка	سورة الأنعام
7	Аъраф	247	Макка	سورة الأعراف
8	Анфал	290	Медина	سورة الأنفال
9	Тауба	307	Медина	سورة التوبة
10	Юнус	340	Макка	سورة يونس
11	Худ	363	Макка	سورة هود
12	Юсуф	387	Макка	سورة يوسف
13	Раад	409	Медина	سورة الرعد
14	Ибрахим	421	Макка	سورة إبراهيم
15	Хижр	432	Макка	سورة الحجر
16	Нахл	444	Макка	سورة النحل
17	Исра	469	Макка	سورة الإسراء
18	Кахф	490	Макка	سورة الكهف
19	Марьям	512	Макка	سورة مريم
20	Таха	527	Макка	سورة طه
21	Анбия	547	Макка	سورة الأنبياء
22	Хаж	565	Медина	سورة الحج
23	Муъминун	583	Макка	سورة المؤمنون
24	Нур	599	Медина	سورة النور
25	Фуркан	615	Макка	سورة الفرقان
26	Шуара	629	Макка	سورة الشعراء
27	Намл	652	Макка	سورة النمل

№	Сүрө	Бети	Түшкөн жери	السورة
28	Касас	668	Макка	سورة القصص
29	Анкабут	687	Макка	سورة العنكبوت
30	Рум	700	Макка	سورة الروم
31	Лукман	711	Макка	سورة لقمان
32	Сажда	718	Макка	سورة السجدة
33	Ахзаб	724	Медина	سورة الأحزاب
34	Саба	740	Макка	سورة سبأ
35	Фаатыр	752	Макка	سورة فاطر
36	Ясин	762	Макка	سورة يس
37	Сааффат	773	Макка	سورة الصافات
38	Сад	790	Макка	سورة ص
39	Зумар	801	Макка	سورة الزمر
40	Гаафыр	816	Макка	سورة غافر
41	Фуссилат	832	Макка	سورة فصلت
42	Шувра	842	Макка	سورة الشورى
43	Зухруф	852	Макка	سورة الزخرف
44	Духан	865	Макка	سورة الدخان
45	Жаасия	871	Макка	سورة الجاثية
46	Ахкаф	877	Макка	سورة الأحقاف
47	Мухаммад	885	Медина	سورة محمد
48	Фатх	893	Медина	سورة الفتح
49	Хужурат	901	Медина	سورة الحجرات
50	Каф	906	Макка	سورة ق
51	Заарият	912	Макка	سورة الذاريات
52	Тур	919	Макка	سورة الطور
53	Нажм	925	Макка	سورة النجم
54	Камар	931	Макка	سورة القمر
55	Ар-Рахман	937	Медина	سورة الرحمن
56	Вакеа	944	Макка	سورة الواقعة

№	Сүрө	Бети	Түшкөн жери	السورة
57	Хадид	951	Медина	سورة الحديد
58	Мужаадала	959	Медина	سورة المجادلة
59	Хашр	965	Медина	سورة الحشر
60	Мумтахана	972	Медина	سورة الممتحنة
61	Саф	977	Медина	سورة الصف
62	Жума	980	Медина	سورة الجمعة
63	Мунаафикун	983	Медина	سورة المنافقون
64	Тагаабун	986	Медина	سورة التغابن
65	Талак	990	Медина	سورة الطلاق
66	Тахрим	994	Медина	سورة التحريم
67	Мүлк	998	Макка	سورة الملك
68	Калям	1003	Макка	سورة القلم
69	Хаакка	1010	Макка	سورة الحاقة
70	Маъариж	1016	Макка	سورة المعارج
71	Нух	1020	Макка	سورة نوح
72	Жин	1025	Макка	سورة الجن
73	Муззаммил	1031	Макка	سورة المزمل
74	Муддассир	1035	Макка	سورة المدثر
75	Киямат	1041	Макка	سورة القيامة
76	Инсан	1045	Медина	سورة الإنسان
77	Мурсалат	1050	Макка	سورة المرسلات
78	Набаъ	1055	Макка	سورة النبأ
79	Наазиъат	1059	Макка	سورة النازعات
80	Абаса	1063	Макка	سورة عبس
81	Таквир	1067	Макка	سورة التکویر
82	Инфитар	1070	Макка	سورة الانفطار
83	Мутаффибийн	1072	Макка	سورة المطففين
84	Иншикак	1076	Макка	سورة الانشقاق
85	Буруж	1079	Макка	سورة البروج

№	Сүрө	Бети	Түшкөн жери	السورة
86	Таарик	1081	Макка	سورة الطارق
87	Аьала	1083	Макка	سورة الاعلى
88	Гаашия	1085	Макка	سورة الغاشية
89	Фажр	1087	Макка	سورة الفجر
90	Баллад	1090	Макка	سورة البلد
91	Шамс	1092	Макка	سورة الشمس
92	Лайл	1094	Макка	سورة الليل
93	Зуха	1096	Макка	سورة الضحى
94	Шарх	1098	Макка	سورة الشرح
95	Тийн	1099	Макка	سورة الثين
96	Алак	1100	Макка	سورة العلق
97	Кадыр	1102	Макка	سورة القدر
98	Баййина	1103	Медина	سورة البينة
99	Залзала	1105	Медина	سورة الزلزلة
100	Аадият	1106	Макка	سورة العاديات
101	Кориа	1107	Макка	سورة القارعة
102	Такаасур	1108	Макка	سورة التكاثر
103	Аср	1109	Макка	سورة العصر
104	Хумаза	1110	Макка	سورة الحمزة
105	Фил	1111	Макка	سورة الفيل
106	Курайш	1112	Макка	سورة قريش
107	Мааун	1113	Макка	سورة الماعون
108	Кавсар	1114	Макка	سورة الكوثر
109	Каафирун	1115	Макка	سورة الكافرون
110	Наср	1116	Медина	سورة النصر
111	Масад	1117	Макка	سورة المسد
112	Ихлас	1118	Макка	سورة الاخلاص
113	Фалак	1119	Макка	سورة الفلق
114	Нас	1120	Макка	سورة الناس

إِنَّ وَزَارَةَ الشُّؤُونِ الْإِسْلَامِيَّةِ وَالْأَوَاقِفِ وَالِدَّعْوَةِ وَالْإِشَارَةِ

فِي الْمَلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

الْمَشْرُفَةِ عَلَى مَجْمَعِ الْمَلِكِ فَهَكَذَا

إِطْبَاعَةُ الْمُصْحَفِ الشَّرِيفِ فِي الْمَدِينَةِ الْمَشْرُورَةِ

إِذْ يُسْرُّهَا أَنْ يُصَدِّرَ الْمَجْمَعُ هَذِهِ الطَّبْعَةَ مِنَ الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ

وَتَرْجُمَةً مَعَانِيَهُ وَتَقْسِيمَهُ إِلَى اللُّغَةِ الْقِرْطَبِيَّةِ

تَسْأَلُ اللَّهُ أَنْ يَنْفَعَ بِهَا النَّاسَ

وَأَنْ يَجْزِيَ

خَازِمَ الْجَمِينِ الشَّرِيفِ الْمَلِكِ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عَبْدِ الْغَيْثِ السُّعُودِي

أَحْسَنَ الْجَزَاءِ عَلَى جُهِودِهِ الْعَظِيمَةِ فِي تَسْرِيبِ كِتَابِ اللَّهِ الْكَرِيمِ

وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ

Медина Мунавварадагы Падыша Фахд атындагы
Кураан басмаканасы Комплекси тарабынан
Кураани Карим аяттарынын маанилеринин
кыргыз тилиндеги котормосунун жарык көрүшү
менен, ушул Комплекске түздөн-түз жетекчилик
кылган Сауд Арабиясы падышалыгынын Даават,
Багыттоо Жана Ислам иштери министрлиги
өзүнүн чексиз кубанычын билдирет. Аллаһ
Таала бул эмгекти адамдарга пайдалуу кылсын!
Аллаһтын Улук Китебин дүйнө элдерине
таратылуусу жолундагы аракеттери үчүн эки
Ыйык Харамдын кызматчысы Падыша Абдуллах
бин Абдул Азиз Аалы Сууд Азиретине Аллаһ
Таала эң жакшы сооп-сыйлыктарды насип
кылсын! Максатка жеткирүүчү жалгыз Аллаһ!

حقوق الطبع محفوظة
لمجمع الملك عبد الله المصحف الشريف

ص.ب ٦٤٦٢ - المدينة المنورة
www.qurancomplex.gov.sa
contact@qurancomplex.gov.sa

Басма укуту сакталган.
Падыша Фахд бин Абдул Азиз Аалы Сууд
атындагы Кураан басмаканасы Комплекси

Медина Мунаввара. Сауд Аравиясы п/я 6262

www.qurancomplex.gov.sa
contact@qurancomplex.gov.sa

③ مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف ، ١٤٣٣ هـ
فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر .

مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف
ترجمة معاني القرآن الكريم وتفسيره إلى اللغة القيرغيزية /
مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف . - المدينة المنورة ،
١٤٣٣ هـ

١٣٢٨ ص ؛ ١٤ × ٢١ سم

ردمك : ٢-٥٢-٨٠٩٥-٦٠٣-٩٧٨

١- القرآن - ترجمة أ. العنوان

ديوي ٢٢١،٤٤ ١٤٣٣/٢٠٤٩

رقم الإيداع : ١٤٣٣/٢٠٤٩

ردمك : ٢-٥٢-٨٠٩٥-٦٠٣-٩٧٨

9 786038 095522